

Tolovajski glavar

JURIJ SKOPEC

imenovan

ČRNI JURIJ

in njegovi divji lovariši.

V Ljubljani.

Oton Fischer — Oddelek za kolportažo.

*II del - spisala (ali ponavila)
241494 Davorin Malovrh
(vint: H. Šerac in Dr. Stebinger)*

P. n. naročnikom

tega romana!

241494

Založnik je sklenil, s 60. zvezkom tega romana vsem naročnikom — podariti najnovejšo slovensko Sanjsko knjigo, kakršno nam kaže podoba na 3. str. ovitka I. zv., — sestavljeno po najboljših virih in izkušnjah staroegiptskih duhovnikov in perzijskih magijcev, z dodatkom števil, ki naj se stavijo v loterijo.

Ta sanjska knjiga obsega mej drugim naslednja poglavja: **Obširno razlaganje sanj.** — **Seznam srečnih in nesrečnih dnij.** — **Vplivanje planetov na človeka.** — **Kabala.** — **Iskanje števil, ki se naj stavijo.** — **Loterijske tabele za ambo in terno.** **Igra s kockami.** — **Loterijska igra.** — **Razlagatelj planetov za moški in ženski spol.** — **Posebno razlaganje sanj v 90 podobah.** — **Kiromancija ali umetnost čitanja in prorokovanja iz črt na roki.** — **Razlaganje, polaganje in pomen kart.** **Seznam loterijskih števil** — itd. itd.

Sanjska knjiga je okrašena z okoli 500 podobami.

 P. n. naročniki blagovolijo naj na 3. ovitkovi strani vsakega zvezka natisnjeni kupon odrezati in po prejemu 60. zvezka vse kupone k 1. do 60. zvezku skupaj s svojim natančnim naslovom poslati založni knjigotržnici **O. Fischer v Ljubljani**, na kar prejmejo omenjeno **Sanjsko knjigo brezplačno.**

Gl. 3. stran ovitka!

197101420

N 1420/1971

„To je bila še sinoči tako zvana ‚zlata streha‘.“

„Vsedite se!“ vabi ga njen srebrnočisti glas.

Z roko pokaže na divan, in ko jo Jurij Skopec uboga, prisede baronica k njemu.

Slep bi moral biti, ko bi ne uvidel, koliko odlikovanje to pomeni. Toda preponosen je, da bi se zaradi tega pred njo poniževal.

Ognjevite njene oči hočejo čitati v njegovi duši.

„Poklicala sem Vas semkaj,“ pravi baronica Stojanska, „da mi poveste, kdo ste.“

„Kmet sem,“ odgovarja jej tolovajski glavar skrivnostnim smehljajem.

„Ne, nikdar,“ vsplamti krasotica, „ta obleka pokriva moža, katerega tajnost hočem izvedeti.“

Pogumni mož z glavo odmaje.

„Svojega imena ne povem.“

„Ah,“ zakliče ona, „kaj pa, če Vas prisilim? Moj jetnik ste!“ —

„Poskusite me prisiliti, lepa gospa, kaj je strah, to mi je neznano, in ko bi tisoč sovražnikov na-me planilo.“

Baronica hitreje sope.

Bliže prisede, oči se jej svetijo — čar, ki prihaja od tega moža, razburja njene čute.

„Povejte mi vendar,“ pravi predrugačenim glasom.

„Ne, tega ne morem storiti.“

„In če Vas za to prosim,“ šepeta ona tako milo, da bi se jej vsak drug mož udal.

„Nemogoče, krasna gospa; ne silite v me, svojega imena Vam ne bom povedal.“

Ona molči. Razni čuti se v njej bore — ponos in naklonjenost temu navadnemu možu.

Krasotica, kateri se ves svet klanja, najde tukaj prvipot upor, kjer ga je najmanje pričakovala.

Kaj naj stori? Siloma ne more postopati, kajti ostali gostje ne smejo izvedeti, da ima razven njih še družega moža pod streho.

Na drugej strani pa jej ponos prepoveduje, da bi mu pokazala, kako bije zanj njeno srce.

Jurij Skopec je popolnoma miren.

„Vi ste čudak,“ prične zopet baronica.

„Zakaj?“ prša jo on ravnodušno.

„Ha, vsak drugi bi sedaj pred menoj klečal. Odlikovala sem Vas, kajti Vi ste prvi mož, ki je stopil v to sobo.“

Jurij Skopec se ne gane.

„Zakaj molčite?“ prša ga ona živahno.

„Drugi naj kleče ter s svojimi sladkimi besedami prosjajo za Vašo naklonjenost,“ pravi tolovajski glavar, „jaz pa tega ne storim, ker sem preponosen.“

„Ah —“

Iz njenih očíj švigajo strele. Toda to ni jeza, o ne! Krasotica tega moža občuduje, ki je ves drugačen, kakor drugi, ki jo vedno le v nebo povzdigujejo ter se jej laskajo.

„Ali res ne pokleknete?“ prša ga počasi.

„Ne!“

„In če si s tem svojo prostost pridobite?“

„Tudi tedaj ne.“

Lepa baronica hitro sope, prsi se jej visoko dvigujejo, lica jej žare.

Kdo je ta nenavadni, ponosni mož v kmetski opravi, čegar jezik razodeva veliko omiko?

Plemič je morda, visok častnik, ki preganjan tava po svetu. Ves svoj ponos še jedenkrat zbere, poskusiti hoče vse, da bi njega na kolenih pred seboj videla.

Njena mala ročica zgrabi njegovo desnico, globoko vzdihne baronica, strele švigajo iz njenih čarobnih očíj.

„Skrivnostni tujec,“ pravi krasotica, „na kolena — sedaj — pri tej priči — jaz hočem!“

„Ne!“

„Oj — ali naj huda postanem na Vas?“

„To bi mi bilo žal, kajti prelepa in plemenita ste. — Toda klečal ne bom nikdar.“

Nekaj časa je vse mirno.

Tu Jurij Skopec začuti, da se dvoje mehkih rok ovije krog njegovega vratu, da se baržunasto lice pritiska k njegovemu obrazu.

In srebrnočist glas udarja na njegova ušesa:

„Ponosni, hudobni mož, premagal si me, ne morem si drugače, prelep si, takega še nikdar nisem videla. Ljubim Te — da, baronica Stojanska ljubi tujca, neznanca — vzemi me — Tvoja sem.“

Ure preidejo.

Baronica je njegova — v strastni ljubezni ga je objemala. —

Konečno se graščakinja vzdrami, globoko vzdihne ter vstane.

„Ljubček,“ šepeta zaljubljenka, „ostani mi tukaj, skrila Te bom v svojem gradu — ne izpustim Te, tako sladke ure hočem še večkrat uživati.“

Jurij Skopec se smehlja.

Dobro ve, da ne more več dolgo tu ostati, toda tega jej sedaj noče povedati, ker je ljubezni že vsa razuneta.

Baronica se naenkrat zgane.

„Kaj je to? Zdi se mi, da je nekdo v sosedni sobi. Ha, katera služkinja je tako predrzna, da se ne ravna po mojem ukazu? Počakaj me, ljubček, kmalu se povrnem.“

Graščakinja si lase popravi ter odhiti v stransko sobo.

Nekaj časa je vse tiho.

Lepa žena že misli, da se je motila, ter hoče nazaj oditi — tu se zastor premakne.

„Ha — to je —“

Siloviti grof stoji pred njo.

Poželjivo jo gleda s svojimi žarečimi očmi, nehote stegne roki, da bi jo objel.

Baronica togote vsplamti.

„Grof,“ zakliče razžaljena, „kako pridete v moje sobe?“

On položi roko na srce.

„Ljubezen me je sem gnala,“ zatrjuje, „hrepenenje, da bi Vas videl — zaradi tega mi oprostite, krasna gospa!“

„Vun!“

Grof se ne gane. Zanaša se na svojo orjaško moč ter na ugodni položaj — sam je ž njo!

„Vun!“ veleva mu graščakinja še jedenkrat.

„Ne, tukaj ostanem,“ pravi nesramnež, „taka prilika se mi ne bo kmalu povrnila. Dosti truda me je stalo, da sem mogel semkaj priti, sedaj hočem svojo srečo porabiti.“

„Kaj hočete tukaj?“ sika razdražena gospodarica.

„Samo Vas hočem imeti, lepo gospo,“ roga se silovitež. „Dosti časa sem zastonj zdihoval.“

„Nesramnež!“

„V jezi ste še lepša.“

Hoče jo zgrabiti.

Ona beži pred njim.

„Hahaha,“ krohota se plemič, „ves Vaš trud je zastonj. Pogum velja, pravi pregovor. Norec bi bil, ko bi sedaj odnehal. Sama sva, znano mi je, da so vse hišine v pritlični družinski sobi. Še danes bodete moja postala.“

„Grdoba!“

Grof se še glasneje smeji.

Hoče jo vjeti.

Že jo misli zgrabiti, tu začuje odločen glas:

„Stojte! Kaj se vrši tukaj?“

Graščakinja prestrašena zakriči ter se skoro nezavestna zgrudi na stol.

Na pragu sosedne sobe stoji Jurij Skopec, toda baronica ne verjame, da jo bo mogel braniti, ker ve, kako orjaško močan je grof.

Plemič se obrne.

„Kaj je to?“ zakliče. „Kmet — tukaj v sobah baronice Stojanske?“

„Motite se,“ pravi tolovajski glavar mirno, „bil sem v gradu ter slučajno slišal tu gori kričanje.“

„Poberi se mi, kmetavzar!“

„Tukaj ostanem,“ pravi predrznež, „ta plemenita gospa je v nevarnosti, čuval jo bom!“

Grof se divje zakrohota.

„Hahaha — ali je že kdo videl tako predrznost? Vun s Tabo, prokleti tepec, ali pa Te pobijem, da se Ti bo Tvoja kmetska buča na tisoč koscev razletela.“

Graščakinja se po vsem životu trese.

Boji se za svojega ljubčka, ker meni, da ga bo siloviti grof zdaj in zdaj potolkel.

Jurij Skopec bliže pristopi.

„Poberite se!“ zapoveduje nesramnemu plemiču. „To gospo branim jaz, zapomnite si to!“

Divji krohot mu odgovarja.

„Pogrezni se v peklo?“ zarujove grof ter na tolovajskega glavarja plane.

Jurij Skopec ga mirno pričakuje.

Grof zavilhti svojo orjaško pest.

Z jednim samim udarcem hoče navideznega kmeta na tla podreti.

Že hoče udariti, tu Jurij Skopec priskoči.

Z nenavadno spretnostjo in močjo zgrabi rujovečega nesramneža — in sedaj ga dvigne.

Tla silovito zaropčejo.

Pri vratih leži grof, ki se kakor črv vije. Zastonj poskuša, da bi vstal, ker ima zlomljenih nekaj reber.

Baronica poskoči.

Vidi, da je skrivnostni tujec že v stransko sobo izginil.

Graščakinja pozvoni.

Nekaj časa je vse tiho.

Z nova potegne za zvonec, ki se po vsej graščini glasno razlega.

Sedaj se koraki bližajo.

Grof stoka in zdihuje, kakor da bi moral takoj umreti — grozovito preklinja.

Ker nikdo ne vstopi, hiti graščakinja skozi druga vrata v prednjo sobo.

Tu stoji mlada hišina — smrtno bleda in težko sopihajoč.

Skozi odprta vrata zre na grofa, ki na tleh leži ter si kakor novorojenček ne more pomagati.

Preplašeno vsklikne služabnica.

Baronica jo zgrabi za roko ter v sosedno sobo za sabo potegne.

Jeden sunek — hišina leži na tleh.

Pred njo stoji krasna gospodarica.

„Nesramnica, priznaj!“

„Moj Bog — moj Bog!“

„Ali naj hlapce pokličem, da Te pretepo?“

„Milost — milost!“

„Kaj si storila, hinavka?“

„Priznala bom —“

„Govori, ali pa Te dam bičati, dokler ne obležiš nezavestna na tleh. Kaj si storila? Kdo je vrata v moje sobe odprl?“

„Jaz sem to storila. Moj Bog — prizanesite mi!“

„Kdo Te je podkupil?“

„Grof.“

„Ah, mislila sem si to.“

Hišina se oklepa baroničinih kolen ter prosi milosti.

Sunek z nogo jej odgovori.

„Grdoba, izročiti si me hotela razuzdancu. Poberi se mi izpred očij!“

Hišina hoče iz sobe pobegniti. Baronica jo z nova hitro zgrabi.

„Ali boš molčala?“

„Bom — prisegam Vam.“

„Če mi črhneš jedno samo besedo, spoznala me boš, kdo da sem. Sedaj mi pokliči ostale služabnice, ki naj nemudoma semkaj pridejo.“

Hišina si tega ne da dvakrat reči. Vesela, da se jej ni kaj hujšega pripetilo, hiti po stopnjicah navzdol.

Mej tem grof strahovito stoka in preklinja, kakor revna duša na dnu pekla.

Baronica se zanj ne zmeni.

Sredi sobe težko sopihajoča stoji, dokler ne pridejo služkinje. —

„Tukaj leži grof,“ vелеva jim poluglasno. „Nesite ga v njegovo sobo ter molčite o vsem tem nasproti tujim služabnikom!“

Hišine, katerim sme baronica zaupati, store, kakor jim je zaukazano.

Radovedne so sicer in bi rade izvedele, kaj se je pripetilo, toda svojo dobro gospodarico ubogajo.

Grof se v bolečinah vije. Neznansko zarujove, ko ga služkinje dvignejo.

„Proklete babe,“ javka ranjenec, „najraje bi Vam vratove zavil. Oj, kako to boli — tega ne prenašam.“

Grof omedli.

Zave se še-le, ko ga služkinje na posteljo polože ter se njegov služabnik k njemu drenja.

Domači ženski posli hitro odidejo, ne da bi na prašanja radovednega sluge odgovorile.

Ta hoče hitro grofu pomagati, toda slednji se strašansko roti. —

„Kuga naj pride nad prokleti grad,“ rujove kaznovani surovež, „oj, kako to peče, kakor peklenski ogenj!“

„Kaj se je zgodilo, milostivi gospod?“

„Napreči daj, lopov; Ti si mi pravi slepar,“ rujove grof. „Odpeljati se hočem domov, počasi naj voznik vozi — korakoma — da pridemo srečno domov, jaz pa v roke vražjemu mazaču, ki me bo izlečil za krevljo.“

„Kaj pa se je pripetilo, Vaša milost?“

„Tepec, ali si tega ne moreš sam misliti?“

„Ne, ne.“

„Po stopnicah sem padel,“ stoka grof, „izpodtaknil sem se v tem prokletem gradu, ki naj se na dnu pekla pogrezne. Hitro mi daj hladne obkladke, da zlodjeve bolečine malo ponehajo, sicer še znorim.“

Služabnik odhiti po vodo in prte. Vse stori, da bi ugodil svojemu gospodu, toda v zahvalo dobi le sunke s pestjo in grde psovke.

Surovi grof je težko poškodovan.

Čuti, da nikdar več ne bo postal tako močan — da ostane hrom. —

In pri vsem tem mora še molčati, ker ne sme povedati, kako ga je priprost kmet premagal. —

Kje je baronica ostala?

Hitro je vsa vrata za sabo zaprla, pred katerimi mora vrhu tega njena zaupnica stražiti.

Potem hiti lepa gospa v svoje notranje sobe, kjer je poprej ležala na prsih ljubljenega moža.

Tam stoji strašni tujec.

Roki ima križem sklenjeni ter si ravnodušno ogleduje slike na stenah, kakor da se ni nič posebnega pripetilo.

Zastor zašumi in lepa graščakinja stoji poleg svojega ljubčka.

„Oj, kako grozovita je bila zadnja ura,“ šepeta zaljubljenka. „Mislila sem že, da je vse pri kraji.“

Predrznež se začudi.

„Zakaj pa?“

„Oj, oni grof je tako orjaško močan, do sedaj je vse svoje nasprotnike premagal. Bila sem samega strahu skoraj ob pamet, ker sem mislila, da Te bo ubil, predragi moj ljubček. In sedaj je od Tebe premagan, ha, komaj sem svojim očem verjela.“

Jurij Skopec se smehlja.

„Grof se je menda večkrat s svojo močjo hvalil, ali ne?“

„Ah, ne samo to, tudi dokazal je, da se mu nikdo ne more ustavljati. Zaradi tega se ga je tudi vse balo. Mene celo je hotel —“

Baronica obmolkne.

„Vem, kaj je hotel storiti,“ pravi pogumnež, „zaradi tega sem tudi vstopil ter menim, da ta izborni grof ne bo nikdar pozabil, kaj je z menoj doživel.“

Lepa plemenitašica ga žarečimi očmi pogleda, ki se jej dozdeva nekako višje bitje.

„Kaj se bo sedaj zgodilo?“ nadaljuje Jurij Skopec. „Menda bo kaznovani hudobnež po gradu razsajal ter ljudem pravil, da je v sobah gospodaričinah videl kmeta.“

Ona se smehlja.

„O ne, tega ne bo storil. S tem bi si grof dal sam sebi slabo spričevalo. Od kmeta premagan biti — tega mu ponosne bo dopuščal.“

„Ponos?“ — Jurij Skopec se zaničljivo smehlja. „Ha, ta surovež ni ponosen, k večjemu je ošaben.“

„Gotovo, prav imaš, ljubček moj,“ pritrди mu krasna gospa, ki se iskreno k njemu pritiska. „To je prava beseda: grof v svojej ošabnosti ne bo nikdar priznal, da ga je kdo na tla pobil. Izgovori so po ceni, lovska družba bo morala bajko o strmih stopnicah ali kaj jednacega verjeti.“

Mehki polni roki ga zopet objemate.

Zali mož je zopet premagal žensko srce.

„Sedaj lahko dlje časa na mojem gradu ostaneš, ljubček moj“, šepeta lepotica. „Grof je toliko osramočen, da bo odpotoval. Za njim bo tudi ostala družba odšla, in potem sva sama, popolnoma sama v svoji mladi sreči.“

Kako ljubko, kako zapeljivo se glase te njene besede.

Jurij Skopec misli na svoje ljudi.

Sedaj so na poti proti Hrušiči, čakali ga bodo potrpežljivo, da pride k njim, ne mudi se, da bi tako hitro morali ropati, kajti dosedanji plen je bil obilen in denarja se jim ne manjka. Toda prepiri lahko nastanejo mej njimi.

„Ah, saj sta Cekinar in Smukač na svojem mestu“, misli si glavar, „pazila bodeta na red, dokler ne pridem.“

Zaljubljena lepotica se iskreno pritisne k njemu, kakor trta krog orjaškega hrasta — nudi mu svoje rudeče ustnice, naj jih poljubi, in Jurij Skopec se uda čarobnemu trenutku, ko se mej tem od daleč oglašajo rogovi vračajoče se lovske družbe.

137. poglavje.

Amalijina zvijska.

Deklice zapuste podzemeljski rov. — Ogljar Tone beži.

Jutro napoči.

Jasno se blišče žarki vzhajajočega solca v oknih zatiškega samostana.

Milijoni rosnih kapljic se kakor dijamanti blisketajo in zvon samostanski vabi vernike k jutranji molitvi.

Tam na višavi poleg temnega gozda se prično premikati temne postave.

Mej smrekami lazijo ter gledajo proti samostanu.

Znani rokovnjači so to. Bivši rudarji in Kramar z rudečim Tomažem čakajo na ogljarja Toneta.

Kramar se oglasi.

„Stvar se je ponesrečila ali pa se bo ogljar Tone še le danes na večer z deklicami sešel.“

„To zadnje je menda pravo“, meni Tomaž. „Samo temu se čudim, da ogljarja Toneta še ni.“

„Ne skrbi za njega, gotovo mu ni bilo še mogoče. Saj veš, kako se je preoblekel. Menda mora z dekleti še kramljati. Sam nam je rekel, da moramo tudi z zaprekami računati. Zaradi tega so nam punice prihodnjo noč tem gotovejše.“

„Upajmo, da je tako.“

„O tem ne dvojim, kajti naš tovariš je prebrisana glavica. Ta sliši, kako trava raste.“

„Kam gremo sodaj?“

„No, v gozd, da se pošteno naspimo, kajti nocoj nismo očesa zatisnili. Črez dan se bo ogljar Tone že oglasil.“

Rokovnjači se še jedenkrat proti samostanu obrnejo, potem pa hitrih korakov odidejo.

Solnce je vedno višje na nebu. Naenkrat v grmovji zašumi, veje se razdele in mej njimi se prikaže lep dekliški obraz. —

„Ali koga vidiš?“ začuje se Amalijin glas.

„Nikogar“, odgovarja Lenčika, ki se na vse strani ozira. „Tukaj nobeden rokovnjač več ne preži na nas. In to bi bilo za naše preganjalce tudi prenevarno, kajti na polji so povsod že kmetje.“

„Tedaj bodemo podzemeljski rov zapustile.“

V grmovji zopet zašumi.

Deklice se jedna za drugo prikažejo, ki se skrivaj na okrog ozirajo.

V rokah imajo orožje pripravljeno, kajti izključeno ni, da rokovnjači v bližini kje še na-nje čakajo.

Nič sumnega ne opazijo.

Na polji in travnikih delajo pridni kmetje, in ko Lenčika pregleda skrivališče, v katerem so rokovnjači ležali, zapazi le še malo sledu o preganjalcih.

„Odšli so,“ poroča Amaliji, z jutranjim mrakom so se v gozde umaknili.“

„Dobro, tedaj bodemo tudi me to skrivališče zapustile, kajti dlje ne moremo tukaj ostati. Pojdite le po dve in dve v dolino tu doli, in tam-le pri grmovji ob velikem drevesu se zopet združimo.“

Tolovajke nemudoma ubogajo.

Ker so vse kot kmetice oblečene, se nikdo ne čudi, ko jih zagleda. Kmetje mislijo, da so v samostan prinesle poljske pridelke in drug živež.

Amalija kot zadnja odide, za njo pa stopa Milica in poleg nje njen zaščitnik, zraščeni pritlikavec.

O vjetem ogljarju Tonetu se ničesa ne vidi. In vendar je pri tolovajkah, kajti norec je šibkega rokovnjača, ki je male postave, tako povezal, da ga je v njegov koš mogel spraviti.

V njem leži povezan, usta so mu zamašena, koš pa na hrbtu nosi krepki zraščeneec.

Amalija se temnega obraza trpko smehlja, ko to opazuje, Milica pa bojzljivo stopa poleg svojega varuha.

Tudi to se kmetom prav nič čudno ne zdi, kajti norec je oblečen kot navaden hlapec, koš je pa itak nekaj vsakdanjega.

Tako pridejo deklice do gostega grmovja. Od tam se pomičejo skupno proti jugu mej drevjem in po jarkih.

Po večurnem potovanju pridejo v gozd. Tu se oddahnejo. Straže razpostavijo, kajti to previdnost zahteva.

Še-le sedaj se more Amalija z lastnimi zadevami baviti.

Te se seveda le Milice ticejo, katero si hoče z zvijačo na-se navezati — le v tem slučaju, če se jej to posreči, mogla jo bode uničiti.

Norec postavi koš z živim bremenom v grmovje ter se poleg njega vsede; Amalija pa se Milici pridruži.

„Kaj nameravate sedaj pričeti?“ praša jo brez ovinkov.

„Če se ne motim, hočete z bivšim lovcem še jedenkrat govoriti.“

Milica se strese.

„Tolovajski glavavar je postal,“ pristavi Amalija, „toda Vaš dober znanec je menda.“

Milica z ljubko glavico priklama.

„To mi je znano.“

„Aj, tedaj se ga ne bojite, čeravno se vse pred njim kar trese?“

„Njega samega se ne bojim,“ oglasi se uboga deklica komaj razumljivo.

Amalija zadnjih besed ne sliši.

„Ali hočete z njim govoriti?“ praša jo še jedenkrat.

„Ne vem — ne, ne!“

Amaliji je na tem ležeče, da sovražena deklica pri njej ostane.

„Na Vašem mestu bi se vendar z njim sešla,“ nadaljuje zvita ljubosumnica. „Če me vse ne vara, bila ste z njim dobro znana. Oj — morebiti se Vam blago delo posreči.“

Milica jo pogleda.

„Kaj menite s tem?“

Lepa tolovajka se skriynostno smehlja.

„Beseda veliko premore, posebno če jo tako krasna deklica izgovori, kakor ste Vi.“

„Ne razumem Vas,“

Amaliji se oči svetijo.

„Ah — jasneje moram tedaj z Vami govoriti, Jurij Skopec je tolovajski glavar, tedaj iz človeške družbe izobčen človek. Mogoče se Vam posreči, da ga na pravo pot spravite. Mila prošnja veliko premora, mogoče bo potem svoje življenje predrugačil ter nevarni, ostudni poklic opustil.“

Amalija dobro ve, kaj pomenijo njene besede.

Milica hitro in težko sope, bleda lica jej rudeče žare — srpo gleda v solnčne žarke. Na to še ni mislila — o, koliko upanje so prekanjene Amalijine besede v njenem nedolžnem sreću vzbudile!

„Ali jej je res namenjeno, da bo na pravo pot spravila skrivaj ljubljenega moža, da bo Jurij Skopec zapustil grdo družščino? To bi bil vrhunec sreče na tej zemlji!“

Amalija z veseljem opazi, kako globok utis so na Milico napravile njene neodkritosrčne besede.

„Da, da, pojdite k njemu,“ nadaljuje hinavka, „znano mi je, kje se Jurij Skopec sedaj mudi.“

Neko nezaupanje se vzbuja v Miličinem nedolžnem sreću.

„Od kod to veste?“ praša jo včasi ter ostro pogleda.

Ta se ne da v zadrego spraviti.

„Slučajno sem to izvedela — nekoga poznam, ki srčno želi, da bi se Jurij Skopec spreobrnil.“

„Kdo je to?“

„Star, pošten in promožen mož“, pravi Amalija brez pre-mišljevanja, „peljala Vas bom k njemu, v Vaši družbi naj vse poskusi, da pregovori tolovajskega glavarja. Pomislite, če se Vam to posreči, bilo bi dobro delo storjeno, katerega bi se angeljci v nebesih veselili.“

Milica ne slutí, kolika brezbožnost se skriva v teh hinavskih besedah, kajti njena čista duša ne more gledati v prepade človeškega srca.

In potem se spomni ljubljenega moža.

Ko bi se jej posrečilo, da bi pregovorila Jurija Skopca, naj zapusti tolovajsko življenje!

To bi bila sreča, kakoršne se že dolgo ni več nadejala.

Še nekaj časa se razni čuti bore v njej, konečno pa se odloči.

„Hočem!“ pravi trdnim glasom, „da, govoriti hočem ž njim. Kje je oni mož, ki se tako zanima za nesrečnega in nedolžnega Jurija?“

„V Trstu“, pravi Amalija brez premisleka.

Pri tem se prekanjena ljubosumnica na stran obrne, da bi prikrila svoje veselje.

Konečno se jej je posrečilo, da je pridobila Miličino zaupanje. Vodila jo bode po svojej volji ter v ugodnem trenutku ugonobila.

Sedaj Amalija svoje tekmovalke še noče usmrtiti. Prepričati se hoče poprej, ali Jurij Skopec za lepo deklico čuti več, kakor navadno prijateljstvo.

Ko bi ga pa ljubila, potem se Amalija noče obotavljati — Milica naj umrje, kajti tekmovalke ne trpi; vse, ki ljubijo Jurija Skopca, morajo se v črni grob pogrezniti.

Sicer je pa resnica, da v Trstu stanuje neki gospod, katerega že od poprej pozna Amalija.

Kaj naj najprvo ukrene ljubosumnica, to jej še ni popolnoma jasno; jedno pa je gotovo, da mora Milica k temu tržaškemu znancu.

Lepa ljubica tolovajskega glavarja ima le še jeden pomislek.

„Ali bo ta-le mož z Vami šel?“ prša ter s prstom pokaže norca, ki se ne briga za to, kaj se krog njega vrši.

„Ne zapusti me nikdar“, odgovarja Milica poluglasno.

Amaliji ta novica ni povšeči, kajti mnogo ljubše bi jej bilo, ko bi norec ne spremljal Milice.

„E kaj, ne bo mi težko, odstraniti pritlikavca“, mrmra sama za-se. „To moram tudi storiti, sicer mi postane prenevaren. Milica gre z menoj, to je glavna stvar, vse drugo se bo pa že o svojem času našlo!“

Deklice nočejo dolgo v dolini ostati.

Sicer javljajo straže, da se nobeden tujec ne bliža, toda Amalija hoče sedaj svoje tovaršice poiskati.

Uršika nedaleč od tod z ostalimi deklicami prijateljice pričakuje, in tam je tudi krasna Sabina, katere Amalija noče niti za trenotek samo sebi prepustiti.

Sklenejo tedaj odriniti.

Toda kaj naj se z ogljarjem Tonetom zgodi?

Sabo vlačiti ga je nemogoče, kajti konečno bi tudi močnemu norcu postal pretežak.

Amalija bi pa nadležneža tudi rada ne usmrtila. Vrh tega je prašanje, ali bi bila Milica s tem zadovoljna, kajti njen spremljevalec je premagal ogljarja Toneta.

Amalija še o tem premišljuje, kaj naj počne, da jej izdajalec ne postane nevaren.

V te misli zatopljena sedi na svojem mestu, norec pa vstane ter k Milici pristopi, katero očetovsko ljubeznjivo in prašaje pogleduje.

V tem trenutku jedna tolovajk zakriči.

V košu je naenkrat živo postalo.

Prt, ki je preko koša razgrnen, se začne pregibati — začuje se stokanje, zdihovanje, potem zamolkel krik.

Slednji je prišel iz spakovih ust.

Hitro kakor blisk skoči čudni možicelj proti košu, iz katerega ravnokar plane temna postava.

Prepozno! Ogljarju Tonetu se je posrečilo, oprostiti se spon ter sleči del ženske obleke.

Sedaj drvi skozi goščavo, polunag, hitro kakor jelen — za njim pa spak.

Amalija zgrabi samokres, da bi za beguncem ustrelila, toda prepozno je, kajti ogljar Tone in norec sta že preveč oddaljena. V divjem diru izgineta za drevjem izpred očij tolovajk, ki presenečene zro za njima.

Na 'ajdovskem grobu'.

Tolovajsko življenje. — Povrnitev od kmeta. — Jera si prijatelje pridobiva. — Skrivnostni odhod.

Veselo prepevajo Jurija Skopca divji tovariši, kajti tukaj ob 'ajdovskem grobu' se jim ni bati nikogar, v pragozdu so tolovaji gospodarji kakor v lastnem domu.

V svojem taboru tudi ne trpe pomanjkanja.

Voz se je povrnil, seveda sredi noči, bogato obložen z raznimi živili in nekaterimi sodi črnega istrijanca.

Tolovaji popivajo in se radoste, da se njihovo razgrajanje daleč na okrog razlega; lahkomisljenci se v svoji razuzdanosti več ne spominjajo Smukača — žive le za trenotek, ki ga jim nakloni usoda.

Cekinar, Pante, Černič in Polde sede ob robu gozda pri posebnem malem ognju.

Ti štirje so v glavarjevi odsotnosti poveljniki tolovajske čete. —

Sredi taborišča, pri velikem ognju, popivajo divji tovariši. Sučejo se krog sode, katerega sladka vsebina jim jako ugaja; nekaj Skopčevih ljudij leži poleg onih treh tolovajev, ki so spremljali Hrvata in njegovo lepo Jero.

Ta trojica ima mnogo pripovedovati.

Posebno jeden izmed njih je gostobeseden, in poročilo njegovo menda jako zanima njegove poslušalce.

„Hrvatova Jera je vražja ženska“, pripoveduje tolovaj, „kako je vprizorila celo stvar, sam ne vem. Toliko pa mi je znano, da je babnica peklenško-premetena, to jej mora zavist priznati. Hej, dečki, to je bila krasna zabava! Lahko se Vam sline cede!“

„Hahaha, kaj ne da, sedaj pa usta široko odpirate? No, le poslušajte — potem bodete sami rekli, da lepa Jera razume svojo stvar!“

Jeden tolovajev izprazni polno kupico.

„Menda Vas je zala Jera sama s svojo naklonjenostjo osrečila, he?“ praša reže se, „seveda, Hrvatovka ni kar si bodi! Če bi le Janko ne bil tako proketo ljubosumen!“

„To je ravno,“ odgovarja tolovaj, „saj smo tudi mi mislili, da bo mogoče z Jero pametno besedo govoriti, in ona sama bi menda tudi ne bila preveč odurna, toda Janko pazi na njo kakor mačka na miš. Zaradi tega je mogla le posredovati, in to je tudi izborno pogodila.“

„No, povej, povej — kako je pa bilo prav za prav?“

„Saj sem že pri stvari sami,“ zavrne ga pripovedovalec. „Čudili se bode te vsi. Bilo je opoludne, ko smo prišli do prvega kmeta — lepa domačija, vsa čast! V bližini smo se mi trije skrili — v vrbovji, kajti Jera je pri kmetu hotela s svojim možem veljati za krošnjarico.“

„To nam je znano.“

„In ta je morala menda kmalu zaslediti, katere deklice bi bile prave,“ nadaljuje razuzdanec. „Tedaj, da Vam na kratko povem — zvečer so nas tri razkošne, zale punice obiskale.“

„Kaj ne poveš!“

„Razkošne deklice, Vam pravim — bele ko sneg, rudeče ko kri. In pa prijazne! No, znano nam je bilo, kako se jim najbolje prikupimo; podarili smo jim nekaj prstanov in pa blaga za obleko. Ljubice so bile darov vesele, no — in — ostalo si lahko mislite! Danilo se je že, ko so nas zapustile — hahaha — te noči ne bomo dolgo pozabili.“

„In kje sta Hrvatova ostala?“

„Prenočevala sta pri kmetu, kajti voz je bil že do polovice naložen in drugi dan je bil poln. Vrnili smo se tedaj tu sem k „ajdovskemu grobu.““

Tolovaji so verno poslušali.

„No, tudi mi bomo prišli na vrsto,“ kličejo. „Jera naj tudi za nas skrbi — tri sto medvedov, ta razume svoj težavni posel. —“

Tolovaji bi vsi radi doživeli tako noč z razkošno krasotico. Ker je že določeno, kdo bo prihodnjič spremljal Hrvata in njegovo ženo, zavidajo dotičnike vsi poslušalci.

Nekateri celo poskušajo, da bi pregovorili one tri bodoče spremljevalce, naj jim prepuste prednost, toda pri tem nimajo sreče, kajti določena trojica sama hrepeni po taki zabavi.

Vino je tolovajem jezik razvozljalo, zaradi tega razumeta Hrvatova vsako besedo v svoji utici.

Janko že nekaj časa posluša.

„Zopet si neumnosti uganjala, Jera,“ oglasi se konečno Hrvat čmerikavim glasom.

„Tako, kaj pa s tem meniš?“ praša ga vragica zaničljivo.

„No, ali ne čuješ? Saj tolovaji sami pripovedujejo, da si jim pri kmetu preskrbela lahkomišljene deklina.“

„To sem tudi storila.“

„Zakaj pa, hej?“

„Tepec, zato, da si pridobiva prijateljev,“ sika Jera. „Ali ne slutiš, da nama podpoveljniki ne zaupajo? Sumničijo naji, da sva v nekaki zvezi s Smukačevim zaporom. Zaradi tega skrbim za pomoč, ko bi se nama začelo slabo goditi.“

Janko se potolaži.

„Prav imaš, Jera,“ pripomni poluglasno: „kar je res, je res, tukaj Ti moram že zaupati.“

„In pri tem se Ti ne godi slabo.“

„Če bi le mogla zaljubljene poglede opustiti,“ nadaljuje Janko po kratkem premolku. „Goljufati me ne moreš, za to imam prebistre oči. Danes, ko smo se povrnili, pogledala si nekaterikrat zaljubljeno onega mlečnatega škrijca Černiča, ki nima še poštenih brk pod nosom!“

„Bedak!“

„In vendar je res, kar sem videl.“

„Norec si ter boš vedno ostal,“ huduje se Jera. „Resnično, nisi vreden, da Te imenujem svojega moža, ker si toliko nezaupen. Ko mi bo Tvoje ljubosumnosti preveč, ušla Ti bom še nazadnje.“

„Jaz bi Te zopet našel.“

„Ne verjamem,“ roga se mu boljša zakonska polovica, „svet je širok.“

„In ko bi moral vsak kotichek preiskati,“ godrnja Janko. „Nikdar se mi ne moreš izmuzniti.“

„Molči sedaj o takih stvareh, to mi je predolgočasno. Pogovoriti se nama je o važnejših zadevah. Ali Ti ni znano, zakaj je Jurij Skopec semkaj prišel?“

„Ne!“

„Zato pa jaz vem, kajti skrivaj sem nedavno poslušala, ko se je glavlar o tem s Smukačem razgovarjal. Odpreti hoče kraljevski grob.“

„Zakaj pa?“

„Tu notri baje stoji zlat voz ter so nakopičeni dragoceni zakladi, posebno pa orožje iz starodavnih časov, okovano z žlahtnimi kameni.“

Jankotu se začno oči svetiti.

„Oho, to bi bilo nekaj za naji. Obogatel bi najraje sam — večna delitev plena mi že preseda. Delež za posameznika je vedno premajhen.“

Jera se smehlja.

„Da, ko bi bil Ti kak orjak, Janko, tedaj bi se mogla stvar izvršiti. Dokler pa ne moreš sam groba odpreti, potrebujemo k temu neizogibno Skopčeve ljudi.“

„Ali ne vodi kaka skrivna pot v zakladnico?“

„Mogoče, toda taka pot gotovo ni nikomur znana; sicer bi Jurij Skopec ne govoril o tem, da hoče siloma odpreti stari grob.“ —

Janko se razvname.

„Jera,“ zakliče, „ko bi se nama posrečilo, da bi sama prišla do zaklada!“

„Da, tudi jaz bi bila s tem zadovoljna, toda sama ne moreva ničesa opraviti. Ko bi mogla s Černičem o tem na skrivnem govoriti, potem bi bila stvar vsa drugačna. Posrečilo bi se nam trem morebiti, da odpremo grob, predno se še Jurij Skopec povrne — v tihi, molčeči noči, in levov delež bi nama bil kar gotov.“

Hrvat svojo ženo nezaupno pogleduje.

„Iz te moke ne bo kruha, Jera; Ti menda vse kaj družega s Černičem nameravaš.“

„Ljubosumni norec!“

„Mene ne varaš, tedaj se nikar ne trudi! Raje čakam, da se glavlar povrne, kajti mi trije bi ničesa ne opravili.“

„Saj je več tolovajev, ki bi mi iz hvaležnosti hoteli storiti uslugo.“

„To bi bil pravecati upor in Jurij Skopec bi nas vse pobil,“ ugovarja Hrvat. „Ne, Jera, jaz čakam, da se povrne glavlar, tedaj stvar ostane pri starem.“

Lepa grešnica komaj prikriva svojo nevoljo, kajti v resnici jej je samo za novega ljubimca.

Sama ne veruje na zaklad v grobu, temveč meni, da je to le stara bajka, kateri se ne sme nikaka važnost pripisovati.

Vendar pa noče svojega naklepa opustiti.

Odkar je Smukač zaprt, začelo je njeno strastno srce za drugega plamteti. Andrej Černič, ta skrivnostni tolovaj, ki je tako podoben imenitnemu gospodu, užgal je v njenih prsih nov ogenj grešne ljubezni.

Lepa Jera, ki samo za svoje strasti živi, pritisnila bi za vse rada na svoje strastno srce ponosnega moža, Jurij Skopčevega ljubljenca.

V oni noči jej je nakana izpodletela, toda to je njeno poželenje le še bolj vzbudilo.

Ko bi le njenega moža ne bilo!

Toda Janko neprestano nanjo preži in tudi močno vino ne more njegove nezaupnosti zadušiti, tem manj pa ga še omamiti.

Jera si je sicer nekaj steklenic brinoveca preskrbela, toda te dobro skriva, ker hoče to močno pijačo za druge namene porabiti.

Tu se nekaj novega domisli.

„Ogledati si hočem vendar ajdovski grob,“ pravi malomarno, „mogoče najdem tam kako skrito razpoklino, skozi katero bi se moglo priti v notranje.“

„Pusti to!“ zagodrnja Janko.

„Ne, stvar mi preveč po glavi roji,“ oporeka lepa razuzdanka, „jutri na vse zgodaj grem k grobu.“

S temi besedami se na svojem ležišču k steni obrne in Janko koj potem začuje, da njegova ženka globoko diha.

Ali Jera spi?

Janko tega ne ve, kajti Jera je menda iz samih zvičaj sestavljena.

Najbolj ga to jezi, da se njegova zakonska družica zadnji čas izogiblje vsem ljubeznjivostim svojega surovega soproga.

Janko je neotesani hloed, zaradi tega se mu zna Jera vedno spretno izmuzati, kadar zahteva svoje pravice kot soprog.

Jankota to grozno grize, kajti Jera je lepa, razkošna in zapeljiva; ponosen ni malo, da ima tako krasno ženo. Čuva jo, kakor pes na verigi, toda to njegovo zvestobo mu Jera le z zaničljivimi opazkami plačuje.

Togoten se surovi rokovnjač po svojem ležišču valja, konečno pa ga vendar množina zavžitega močnega vina premaga — Janko začne na vse pretege smrčati.

Brezskrbno sme zaspati, kajti zaspanec njegov je lahek, in ko bi Jera hotela utico zapustiti, zbudil bi se gotovo takoj.

Tudi ostali tolovaji poiščejo svoja stanovanja; ob malem ognji le še Černič in Cekinar sedita.

„Glavarja dolgo ni,“ meni prvi, „skrbi me že resnično, da se mu je kaka nezgoda pripetila.“

Cekinar se veselo zasmehi.

„Iz tega razvidim, da še ne poznate glavarja,“ glasi se njegov odgovor. „Jurij Skopec bo gotovo prišel — zanj ni nobene nevarnosti na tem svetu.“

„Moškimi nasproti — to sam priznavam,“ pripomni Černič zamišljeno; „toda ženska zviijača je vedno nevarna stvar.“

Cekinar postane pozoren.

„Vi ste pač doživeli bitke izkušnje z ženskami ali ne?“ poprašuje radoveden.

Mladi tolovaj tužno zre v tlečo žrjavico.

„Ne prašajte me o moji preteklosti,“ naenkrat odurnim glasom zakliče, „ta leži za mano, pogreznena v globoko morje molčečnosti — s silo sem prognal hude duhove — prikazati se mi ne smejo več, mučili so me preveč — in sedaj lahko noč postal sem zaspan.“

Černič počasi odide, s težkimi koraki, kakor onemogel starček, ter izgine v svoji utici.

Cekinar zre za njim.

„Osoda ga je hudo potrla“, mrmra pred se. „Gotovo je Černič le njegovo navidezno ime. Bog ve, kaj je bil poprej, toda tukaj pri nas svoje skrivnosti noče razodeti. Seveda, ženske, ženske so že veliko nesreče na svetu provzročile. Mo-

goče se mu je tudi Uršika izneverila! Za vraga, kake misli mi rojijo po glavi? Raje grem spat; v spanji človek vse pozabi — kajti noč ima svojo moč.“ — — — — —

Ko se proti jutru začne svitati, je Černič prvi pokonci.

Mladi mož je bled, na njegovem zalem obrazu se mu pozna, da je le malo spal.

Tu začuje Černič razne glasove.

Od „ajdovskega groba“ sem prihajajo, ki se kakor orjak dviguje proti jasnemu nebu.

Černič si hoče svoje žalostne misli pregnati.

Glasovi vedno močnejši postajajo; mladi mož počasi odide proti velikanskemu grobu.

Tam stoji nekaj tolovajev, ki se glasno razgovarjajo in na vse grlo krohotajo, pri tem pa na „ajdovski grob“ kažejo.

Černič bliže pristopi.

„Kaj pa se tukaj godi?“ praša tolovaje.

„Hahaha, Hrvatova Jera je tam-le gori. Išče, ali ne najde kake razpokline, ki bi vodila v notranje skrivnostnega groba.“

Černič sedaj Jankota zagleda.

Rokovnjač na veliki skali sedi, ki se je z „ajdovskega groba“ odtrgala, ter kislim obrazom svojo lepo ženo opazuje, ki se spretno mej skalami pregiblje.

Jera je urna kakor srna. V vsako špranjo orjaške zgradbe pogleda ter tako počasi pride na ploščati vrh groba.

Tolovaji se veselo reže, kajti prepričani so, da se Jera le šali, ker hoče svojega ljubosumnega in nezaupnega moža dražiti.

Tudi Černič jo opazuje. Njegov čut za vse, kar je lepo, se veseli razkošne in vendar gibčne postave Jerine; zvita Hrvatovka se navidezno čisto nič ne zmeni za gledalce.

Sedaj stoji predrznica na veliki skali, ki kakor steber štrli iz groba kvišku.

Jasno se njena postava od sinjega jutranjega neba razločuje. Sedaj se lepa žena tesno k skali pritisne.

Ko tolovaji pogledajo zopet Jankota, vidijo, da hoče ljubosumnež za svojo ženko na grob splezati.

Toda Hrvat je neroden in že na prvi skali se izpodtakne ter tako telebi na tla, da mu na čelu takoj velik rog oteče.

Tovariši se škodoželjno zakrohota, in to ga še bolj v slabo voljo spravi.

„Ali mi ne greš hitro doli?“ rujove hripavim glasom.

Nobenega odgovora!

„Jera — Jera!“ kriči rokovnjač kakor zaboden vol.

„Ravnokar je bila še pri skali na vrhu“, kličejo sedaj tolovaji, „kje je ostala?“ — Skrila se je menda ter se hudomušno smeji v svojo malo pest.“

Janko začne zopet plezati. Ker je sedaj previdnejši, pride konečno vendar na vrh, kjer se na vse strani ozira.

„No, kje pa je Tvoja žena?“ kličejo tolovaji. „Ali je ne najdeš?“

Naenkrat začne Janko z rokama krog sebe mahati, kakor bi se hotel obraniti celega roja sršenov.

„Kaj pa Ti je?“ povprašujejo ga tolovaji.

„Pridite hitro gori!“ kriči Janko. „Tu je velika luknja, v katero je Jera gotovo splezala.“

Hrvatu ni treba dolgo čakati. Černič hiti prvi, za njim pa plezajo na grob ostali tolovaji.

Kmalu so na vrhu pri Jankotu, ki kaže v veliko razpoklino poleg skale. Luknja je skoraj skrita, tako da je od zdolaj ni mogoče zapaziti.

Velika ni posebno, vendar pa tolika, da more skozi njo spreten človek zlezti.

„Jera!“ rujove Janko v luknjo, takoj mi prideš vunkaj!“

„Hahaha!“ smeje se tolovaji, katerim Hrvatova skrb neznanstvo ugaja.

„Jera!“ kriči možicelj z nečloveškim glasom, „pri tej priči mi splezaj gori — ali me ne slišiš?“

Toda iz luknje se roga samo zamolkel odmev: „Je — ra!
— Je — ra!“

Janko je ves iz sebe.

„No, kaj takega se mi pa še ni pripetilo“, razsaja. „Jera ima samega hudiča v sebi. Kaj ima v tej luknji opraviti? Kaka

nesreča se lahko pripeti! Če jej pade kak kamen na glavo ali pa če pride do rova, ki navpično vodi v globočino!”

„Potem je popolnoma mrtva Tvoja lepa Jera“, glasi se peklenški odgovor hudomušnih tovarišev.

Jankotu strah sapo zapre.

„Noter moram!“ zakliče rokovnjač, „prvesti jo moram na beli dan.“

„Mogoče še notri ni“, meni jeden tolovajev, „morebiti se je kje zunaj skrila ter se nam vsem roga.“

„Ne, tu gori sem že vse pregledal.“

Hrvat še enkrat v luknjo zakliče. Oprezno poslušša in pri tem se mu dozdeva, da čuje neko zatajevano smejanje. Sedaj ga nikdo ne more več zadrževati. Z glavo naprej se v največje veselje gledalcev skozi luknjo prerine.

Hrvat je neroden človek. Najprvo se črez glavo prekuene, da milo zastoka.

Tolovaji menijo, da se je hudo poškodoval. Zaradi tega za njim v luknjo splezajo, kot prvi Černič, ki je vzlje svoji potrnosti postal radoveden.

Mogoče je tukaj skrivna pot, ki vodi v skrivnostno zakladnico.

Ko Černič spretno spleza v notranje, zadene takoj ob Jankota, ki si stokajoč drgne boleče ude.

Zlomil si ni ničesa, toda potolkel si je pri padcu pošteno svoje ude.

Srdito preklinja ter z rokami naprej tava, Černič pa ga, prodirajoč v notranje groba, kmalu za sabo pusti.

---

139. poglavje.

Smukač v škripcih.

Zaslišanje in obsodba. — Dan smrtne kazni se določi.

Mej tem se ubogemu Smukaču na Reki slabo godi.

Sicer vstraja pri svoji trditvi, da je le ljubček one deklina, ki mu je dovolila nočni sestanek.

Njegove temne oči se z onimi krasne jahalke vjamejo.

Ker pa sicer molči, od kod je, kaj da je in kako se piše — postaja sumnja sodnikov vedno večja, ter sodišče konečno sklone, da hočejo „obdolženca“ nekoliko mučiti.

Smukač se tega posebno ne straši, kajti „palčnikov“ in enakih lepih stvari je že navajen ter jih ravnodušno prenaša.

Tudi njegov reški znanec in tovariš je trdovraten in tako bi ne bilo nikakih dokazov zoper Smukača, ko bi ne bil nesrečen slučaj pokopal predrznega tolovaja v nezgodo.

Smukač ima smolo. Ker so nekatere obravnave zoper njega javne, prihaja mnogo radovednežev k njim, da si ogledajo skrivnostnega obdolženca.

Mej temi so nekateri, koje so o svojem času tolovaji napadli — še predno je postal Jurij Skopec glavar.

Ti možje spoznajo Smukača, kajti predrzni tolovaj ni nikdar prikrival ali očrnil svojega obraza.

In to mu sedaj postane osodepolno.

Dotičniki ga javno obdolže, da je tolovaj.

Smukač to sicer odločno taji, toda sodniki mu ne verjamejo ter ga hočejo z mučenjem prisiliti, da prizna svoja hudodelstva.

Ker pa trdovratnež tudi v mučilnici molči ter tudi tovariš njegov ničesa noče priznati, sklenejo sodniki, da ga hočejo zvičajno iznenaditi ter tako dokazati njegovo krivdo.

Najprvo ga s soobtoženim znancem skupno zapro ter potem skrivaj poslušajo njujine razgovore. Ta trud njihov je zastoj.

Smukač in tovariš sta, kakor pravijo ljudje, z vsemi mazili namazana, ter se niti z jedno besedico ne izdasta.

Zabavata se sicer v ječi, toda o vseh drugih stvareh, kakor bi želeli skrivni vohuni.

Zaprti hišni posestnik v svoji premetenosti v jednomer Smukaču očita, da je pričel z njegovo hčerko skrivno ljubimsko razmerje, in sodniki na preži ne čujejo družega kakor kletvice in psovke.

Ne preostaja konečno družega, kakor da zopet ločijo obdolženca, ki sta si navidezno toliko sovražna, kakor bi si hotela zdaj in zdaj vratove zaviti.

Sodniki reški že obupavajo, tu pa jim nasvetuje neki premeteni писаč, naj mučijo deklino samo.

To je sicer zoper jasni zakon, kajti deklica ni ničesa zakrivila, toda v takratnem času je bila vest sodnikov še jako široka.

Sklenejo tedaj, da izroče dekleta krvniku z naročilom, da poskusi svojo srečo najprvo z mukami prve vrste.

„Palčniki“ so tako navadno sredstvo, in ker nesrečnica ne more pronašati nobene bolečine, prizna že pri prvem mučnem zaslišanju vse — da je Smukač tolovaj in kako se v resnici imenuje.

Vsled tega zavlada na reki veliko veselje.

Sedaj imajo jasni dokaz v rokah, da so vjeli nevarnega roparja: sklenejo zaradi tega, da bodo najstrožje postopali zoper obsojenca.

Javno razpravo razpišejo.

Smukač in tovariš, ki še ničesar ne veda o tem, kaj je deklica priznala, stopita mirno pred sodnike, ki sede krog mize v veliki sodni dvorani. Slednja je kar natlačena radovednih poslušalcev.

Mestni poglavar kot prvi sodnik izpregovori:

„Pravica je zmagala. Jasno je sedaj ko beli dan, kar sta Vidva hudobneža tajila. Znano nam je vse, in krivičnike bo zadela grozna kazen.“

Smukačev tovariš osupne.

„Stopite bliže, Smukač“, zakliče mestni glavar. „Vi ste tovariš tolovajskega glavarja Jurija Skopca. Sedaj ste zapadli — neizprosni pravici.“

„Prokletost!“ zamrmra Smukač mej zobmi temnega obraza, „to je izdajalstvo!“

Tovariš njegov prebledi ko zid. V tem trenutku zagleda jokajočo se deklico, katero ob strani stražijo beriči.

„Aha, deklica je priznala“, huduje se na tihem, „mučili so jo — o joj, najini glavi ne tičita več trdno na vratovih.“

Smukač se zopet ojači. Ne trene več z očmi, ko mu veli prvi sodnik, naj bliže pristopi k črno pogrneni mizi.

„Ali hočete javno priznati?“ praša ga mestni glavar.

Smukač mu zaničljivo pokaže hrbet.

„Tak trdovratni grešnik!“ godrnjajo ostali sodniki.

Tudi navzoče občinstvo tolovaja proklinja, kajti Smukačovo ime je že davnej znano. Ker je pa mej tem časom celo postal Jurij Skopčev tovariš, glasila se bo obsodba tako strogo, kakor jo le dopušča zakon.

Mestni glavar se še vedno z obsodbo obotavlja, ker upa, da bo obdolženec vendar še priznal ter morda povedal kaj novega.

„Ali že veste, da so zločinci oropali zlato streho na trsatski cerkvi?“ praša ga po daljšem premolku.

Smukač ga pogleda.

„Ne!“

„Kaj pravite k temu?“

„Da me grozno veseli“, odgovori predrzni tolovaj.

Občinstvo začne godrnjati, da se čuje po dvorani, kakor bi razburjeni valovi pluskali ob pečine.

„Zavrženec!“ zaupije prvi sodnik, ki se togote obrne na svojem stolu.

Smukača pa neznansko veseli, da more jeziti svoje nasprotnike.

„Zakaj naj me to ne veseli?“ pravi tolovaj z nova. „Ko so mi palčniki stiskali prste ter sem ležal na raztezalnici, tudi nisem vriskal veselja. Sedaj naj pa Rečani zaradi zlate strehe javkajo, to je le v zadoščenju in tolažilo.“

Mestni glavar se jeze kar peni.

„Nesrečnež“, kliče, „za to bodete morali umreti!“

„Gotovo“, odgovarja predrzni Smukač, „to nas čaka vse, in ko bi smel izbirati, umrl bi najraje za ostarelostjo.“

To je nesramno roganje.

„Ne, umrli bodete kmalu!“ preti mu prvi sodnik, „in sicer ne na postelji, marveč na morišči.“

„Zamojdel!“ glasi se Smukačev odgovor. „Prememba mora biti, sicer bi bila smrt predolgočasna stvar.“ *

* Ta čudna sodna obravnava je skoraj dobesedno po kroniki opisana.

Sodniki se pogledujejo. Taka predrznost jih togoti; začno tedaj glasno rentočiti in godrnjati. Smukač ostane miren. Malo-marno jih poslušaja, kakor bi ga cela zadeva čisto nič ne brigala.

Konečno mestni glavar zapove mir.

Tu stopi tolovaj za korak naprej.

„Nekaj bi še rad prašal.“

„No?“

„Gospodje krog črne mize so se ravnokar ljuto hudovali.“

„In to po vsej pravici.“

„Tega mnenja pa jaz nisem.“

„Kako to, obdolženec?“

„Hahaha“, smeji se Smukač, „gospodje sodniki so se tako vedli, kakor bi se šlo za njihove glave in ne za mojo.“

Sodniki so samega ogorčenja kar iz sebe — Smukač pa se imenitno veseli, kakor na največji zabavi.

Tu napravi prvi sodnik konec neprijetnemu prizoru.

„Naši beriči bodo one roparje že zgrabili“, pravi samozavestno, „lopovi, ki so okradli zlato streho, ne bodo se dolgo veselili svojega ropa.“

„Zakaj pa ne greste po tatove?“

„To se bo kmalu zgodilo“, huduje se prvi sodnik, katerega je že davnej zapustila potrpežljivost. „Sedaj bom razglasil obtožbo.“

„Sodniki menijo, da bo Smukač sedaj postal bojazljiv, toda motijo se — tolovaj ostane popolnoma miren.“

„Kakor se Vam poljubi, pa me sodite in obsodite“, pravi predrznež. „To me ne straši. Če bi me celo v vrelem olji cvrli, nikomur ne bom napravil veselja, da bi me videl trepetajočega. Vaše klepetanje sem tako že predolgo poslušal.“

Mestni glavar obdolženca grdo pogleduje, toda Smukača to ne briga, marveč začne veselo žvižgati.

To mu odločno prepovedo, na kar pa jim le z zaničljivim krohotom odgovarja.

Mej tem odidejo sodniki v posvetovalno sobo.

Posvetovanje ne traja dolgo.

Vsi so prepričani, da imajo v pesteh nevarnega roparja, zaradi tega mora sodba kar najstrožja biti.

V svečanem sprevodu se sodniki z mestnim glavarjem na čelu v dvorano povrnejo, kjer čakajo Smukač, njegov tovariš in slednjega hči na svojo sodbo.

Tiho je sedaj v dvorani, kakor v grobu — celo Smukač molči, čeravno se usta njegova muzajo.

Mestni glavar svojo uradno palico v roko vzame.

Rezko in oestro doni njegov glas, ko javlja rzsodbo.

Deklina naj se s šibami pretepe in iz mesta izžene — oče njen naj pod rabljevim mečem konča svoje grešno življenje.

Grozovita pa je kazen, katero naj prestane Smukač.

Najprvo naj ga krvnik na kravji koži po vseh ulicah vleče — potem naj mu obe roki odseka.

Ko ga je konečno še z žarečimi kleščami do dobrega naščipal — polomi naj mu s kolesom vse kosti.

Rzsodba je proglašena.

Vsi zro na Smukača, ki stoji sredi dvorane.

Deklina ihti, oče njen javka in prosi milosti, Smukač pa je miren, kakor bi ga vse to čisto nič ne brigalo.

„Pripravite se na svojo strašno smrt“, zagrmi prvi sodnik nad njim, „kajti rzsodba se bo v kratkem izvršila.“

„Prav lepo!“ odgovarja tolovaj ravnodušno. „Toda sedaj bi rad šel v svojo ječo, kajti cela komedija je predolgo trajala, zaradi tega me že noge bole, vrhu tega sem pa tudi lačen.“

„Vi ste največji hudobnež na tem svetu!“ kriči mestni glavar.

„Hvala lepa za laskavi poklon“, pravi Smukač. „Ali smo pri kraji?“

Srdit zamahne mestni glavar z roko ter namigne beričem, naj odpeljejo obsojence.

Smukač ponosno odide v svojih verigah, kakor bi bil ravnokar premagal največjega sovražnika.

140. poglavje.

Priznanje.

Jurij Skopec v gozdu. — Sestanek. — Nove ljubezenske radosti.

Mož visoke rasti, kot kmet oblečen, hiti urnih korakov po gozdu.

To je Jurij Skopec, tolovajski glavar.

Grad leži za njim, toda ustnice njegove še čutijo žareče poljube krasne graščakinje.

Le nerada je pustila ljubimca od sebe, toda morala se je udati, kajti vzlic vsej previdnosti so začeli služabniki že govoriti.

Grofa se lepi graščakinji ni treba več bati, kajti odšel je že davno z zdrobljenimi rebri; povrnil se ne bo nič več.

In molčati mora — priznati vendar ne more pred svetom, da ga je priprost kmet premagal — da je ta tujec sloviti Jurij Skopec, mu ni znano — lastne sramote vendar ne sme obelodaniti.

Tudi lovska družba je grad zapustila.

Tri dni je tolovajski glavar preživel v razkošnem objemu lepe tujke.

To je zdaj minilo.

V temni noči je krasotica ponosnega moža izpustila — poljubovaje ga in bridke solze pretakaje, ko jej je obljubil, da se bo zopet povrnil.

Jurij Skopec svoji krepki roki steguje.

„Dobro, da sem zopet v gozdu“, mrmra sam za-se, — „takega življenja se človek naveliča. Sicer sem živel kakor knez — zavžival najfinejša jedila in pijače, ležal na svilenih blazinah — držal krasno žensko v svojih rokah, toda dolgo časa tako živeti — ne, to mi ne ugaja. Gozd mi je ljubši, lepi, zeleni gozd, in na mehkem mahovji sladkeje spim, kakor na

svilenih blazinah. Gozdni studenec me bolj poživlja, kakor naj-ognjevitejša vina. Sedaj sem zopet stari — tolovajski glavar.“

Da, Jurij Skopec je zopet prost.

Misliti mora tudi na svoje tovariše, na kraljevi grob na Hrušici. Seveda vse to ni posebno nujno.

Saj mu je znano, da tudi njegovi ljudje ne bodo preveč hiteli — mogoče še pri „ajdovskem grobu“ niso.

Vendar pa hoče kolikor mogoče priti na dogovorjeni kraj sestanka.

O polnoči ga je razkošna ljubica izpustila, sedaj je jutro blizo. —

Mrak se svetli — divjačina se vrača s polja v gozde in hladen veter bije skozi smrečevje. Juriju Skopcu je ta kraj znan. —

Bil je tukaj že tedaj, ko ni bil še tolovajski glavar. Dobro vé, da v bližini ni nikakega sela. Naenkrat predrznež obstoji.

„To je vzduh ognja —“ šepeta, „prav natanko razločujem dim, ki ga mi veter nasproti donaša.“

Resnično, tu v gozdu nekdo tabori, kajti ogenj je le majhen. Morda slučajno že na svoje ljudi naletim — kdo ve — ostali so menda v bližini graščine — čeravno sem jim zaukazal, da morajo od tod odriniti.“

Predrznež mora biti previden.

Skrivaje se za debli in grmovjem bliža se sklonjen kraju, od katerega prihaja duh dima. Jurij Skopec je pri tem pravcati mojster.

Zaradi tega neopažen zagleda naenkrat temno postavó, ki stoji ob nekem grmovji.

Jutranji polumrak mu zabranjuje natanko spoznati človeka, sluti pa, da je to izpostavljena straža njegovih ljudij.

„Seveda“, smehlja se Jurij, „mene ne morejo zaslediti, sicer bi me straža že davno javila. No, gotovo so to moji ljudje ali pa vsaj Černič z nekaterimi tovariši, ki me hoče tukaj iznenaditi.“

Skopec se plazi naprej. Kmalu pride na malo livado in tam vidi žrjavico malega ognja, ki je že skoraj ugasnil.

Krog njega stoji nekaj utic, ki so gotovo za daljši čas napravljene.

Jurij Skopec sedaj ne dvoji več, da so tukaj njegovi ljudje, ki so v skrbi zanj ostali blizu gradu.

Iznenaditi jih hoče.

Nekaj časa leži za grmovjem skrit, potem pa leze počasi naprej ter se mirno k ognju vsede.

Žrjavico nekoliko podpiše ter nanjo nameče drv, potem pa se zatopi v pretekle dneve.

Ali je zadovoljen?

Tolovajski glavar mora to prašanje zanikati. Res se je v nekaterih urah, uživajoč strastno ljubezen, čutil srečnega, toda to je bilo le omamljenje, ki ni dolgo trajalo.

Jurij Skopec čuti, da je sree njegovo prazno in — prosto.

Ležal je sicer na prsih lepe Amalije, razkošne graščakinje, poljubovala ga je krasna Lea in strastna krčmarjeva hči, ljubi ga morda tudi zapeljiva Sabina.

Toda ali je to prava — sveta, čista ljubezen?

Ne, mora si reči tolovajski glavar — resnično še nikdar ni ljubil, prave ljubezni še ne pozna.

„Milica!“

Nehote so njegove ustnice to ime zamrmrale — da, Milica — to bi mogel resnično ljubiti, brez grešnega poželenja.

Toda kje je uboga deklica?

Jurij Skopec premišljuje o tem, tu začuje njegovo uho poluglasen krik.

Hitro kakor blisk se obrne.

Pri vhodu jedne utice stoji mlad, lep mož — ne — deklica v moški opravi, ki začudena zre v predrzneža.

„Uršika!“ zakliče Jurij Skopec.

„Glavar!“ glasi se odgovor.

Sedaj Jurij Skopec izprevidi, da se je motil.

Njegovi ljudje niso tukaj, pač pa deklice, ki so hodile svoja pota.

Uršika se močno veseli njegovega prihoda: hitro se glavaru bliža.

„Glavar, kako ste nas našli?“

„Slučajno, dete moje,“ odgovarja jej Skopec.

„Ali je Cekinar tukaj,“ pozveduje tolovajka zarudelih lic ter se ozira proti gozdu.

„Ne, draga moja, pričakuje me na Hrušici.“

„Tjekaj hočemo tudi me iti.“

„Jaz sem sam tukaj,“ nadaljuje Jurij Skopec. „Ali Amalija še spi?“

„Ne, šla je z oddelkom plenit. Imele smo veliko srečo, glavar.“

Predno more glavar odgovoriti, opisuje mu Uršika, kako so tolovajke oropale zlato streho na Trsatu.

Glavar zgubanči čelo.

„Resnično,“ pravi pol razdražen, pol vesel, „trajalo ne bo dolgo več, in kmalu bo svet o tolovajkah spoštljiveje govoril, nego o meni in mojih divjih tovariših. Ali me res hočete prekositi?“

„O ne,“ odgovarja Uršika plašljivo, „Amalija Vam je hotela le pokazati, da Vas je vredna. Saj smo tako kmalu hotele proti Hrušici odriniti.“

„In kaj hočete tam početi?“

„Ah, ostati hočemo vedno v Vaši bližini,“ odgovarja Uršika. „Amalija sama neznansko trpi, ker ne more biti vedno blizu Vas.“

„Zakaj ste se pa odstranile?“ odgovarja glavar temnega obraza.

„Amalija je to iz ljubosumnosti storila.“

Skopec se trpko zasmеji.

„Že dobro — toda Amalija si je izbrala napačno sredstvo. Jaz nisem suženj ter za nikomur ne letam. To bi bila Amalija morala pomisliti.“

„To sem jej jaz že sama rekla.“

„No, kar je bilo, tega ne moremo predrugačiti,“ pravi glavar nekoliko nestrpno. „Pričakovale bodete tedaj Amalijo in njene spremljevalke?“

„Seveda.“

„Toda jaz ne morem čakati,“ odgovarja Jurij Skopec. „Saj lahko za mano pridete, ker se bomo pri kraljevem

grobu' na Hrušici nekaj tednov mudili. Za to imam posebne vzroke." —

„Oj, ostanite vendar!“ prosi Uršika, „Amalija bi se tako veselila.“

„Ne,“ odgovarja predrznež odločno, „če se je za toliko časa od mene odstranila, čakati more tudi še nekaj dni. Jedno uro bom še počival, potem pa bom odpotoval.“

Uršika ne ugovarja več.

Predobro pozna Jurija Skopca, ki hodi vedno svojo pot ter ne trpi nobenega ugovora.

Polagoma se zbude tudi ostale deklice.

Ne čudijo se malo, ko najdejo tukaj Jurija Skopca, in iz njihovega govora se kmalu razvidi, da so vse pripravljene pridružiti se moškim tolovajem.

Jurij Skopec se večkrat ozre proti mali utici, ki stoji tik Amalijinega bivališča.

Prebivalka te ute menda dlje časa spi, kakor njene tovaršice, in precej dolgo traja, predno se volnena odeja, ki prikriva vhod, na stran odgrne.

Čaroben obraz se prikaže, zapeljiv, kakor divne gorske vile. —

„Sabina,“ mrmra tolovajski glavar.

Njuline oči se vjamejo.

Jurij Skopec občuduje krasno deklico, plemenita grešnica se zgane.

Kmalu pa se ojači ter se počasi približa ognju. Tudi Sabina je moško oblečena in ta oprava kaj izborna pristojna njeni vitki in vendar polni postavi.

Da, Sabina je lepa, mnogo krasnejša od Amalije in le ljubkost Miličina jo nadkriljuje.

Ali predrznež misli na to?

Mogoče, toda o tem molči, čeravno vedno in vedno obrača svoje poglede proti zapeljivi junonični postavi.

Sabina to dobro opazi.

Koketno se vede nasproti Juriju Skopcu, in v tej umetnji je že od nekaj prava mojstrica. Ostala dekleta tega niti ne opazijo.

Sabina pa dobro ve, da je všeč tolovajskemu glavarju katerega ne izpusti iz oči.

Ali ga še namerava izdati.

Da, kdo more to vedeti — ženske znajo svoje tajnosti predobro prikrivati, da, celo svoje misli zatajevati.

Deklice mnogo povprašujejo, da jim more Jurij komaj sproti odgovarjati.

Skopec čuje sedaj, kaj vse so tolovajke mej tem časom izvršile, in z nova mora občudovati Amalijino predrznost in odločnost.

„Resnično,“ misli si, „ta ponosna krasotica me hoče prekositi. In brezsrčna je tudi postala, ker hoče postati nevesta tolovajskega glavarja. Naj bode, saj je lepa, zapeljiva, toda ukovati se vendar ne bom dal od nje v trajne sponse. Naj bo moja tovaršica, veseli naj se v mojem objemu, prost pa hočem vendar ostati.“

Jurij Skopec misli na odhod.

Ko bi vedel, da Amalija ni tako daleč od njega — in še več, da je Milica v njenem spremstvu, oj, gotovo bi ne zapustil taborišča!

Toda vsi dotični dogodki so mu neznani, kajti niti tega ne ve, da so njegovi tovariši iztrgali Milico iz krempljev glumaških — ter so jo potem na čudovit način zopet izgubili.

To vse mu je neznano.

Zaradi tega se predrznež pripravlja na odhod.

Uršika ga še jedenkrat plašljivo skuša zadržati — zastoj!

Jurij Skopec nima nobenega vzroka, da bi še dlje tukaj ostal, srce ga vleče k tolovajem, izvršiti hoče predrzen čin, o katerem naj govori celi svet.

Čuden načrt se je v njegovi glavi rodil, temne njegove oči se včasih nenavadno zasvetijo, kakor da pogumni mož le komaj prikriva svoje naklepe.

Jurij Skopec vstane.

„Zdravstvujte!“ pravi Uršiki, ki ga proti gozdu spremlja, „ostanite mi zdrava; povedal bodem Cekarju, da lepa deklica po njem hrepeni.“

Uršika zamolklo zastoka.

Rudečica jo oblije ter v zadregi zre proti taboru.

„Ali naj Francetu ničesa ne omenim?“ draži jo glavar.
„Menda moj podpoveljnik že misli, da nočete o njem ničesa vedeti.“

Uršika se hipoma obrne.

„Ne, ne,“ jeclja vsa zmešana, „tega ne sme o meni misliti, saj pridemo kmalu vse na Hrušico.“

„No, tedaj mu bom Vaše pozdrave sporočil,“ smehlja se Jurij Skopec; „zdravstvijte, lepa Uršika in pozdravite Amalijo v mojem imenu.“

„Da — da!“

Predrznež se še enkrat proti utici ozre.

Sabino išče, toda ta je že poprej iz tabora odšla.

Mogoče je zopet v svoji utici — kdo ve?

Jurij Skopec stisne Uršiki desnico, kakor da bi bila deklica dober prijatelj njegov, takoj potem pa izgine za drevjem.

Predrznež ne hiti posebno. Znano mu je, da bo še pred večerom prišel iz gozda, na ravno hoče pa le po noči stopiti.

Tolovajski glavar koraka po goščavi še-le nekaj minut, tu pa se mu naenkrat dozdeva, da je v grmovji nekaj zašumelo.

Mogoče je to kaka bežeča žival — toda ne, šumenje prihaja vedno bliže.

Predrznež obstoji.

Vejevje se na stran razgrne in mej njim se pokaže prekrasen obraz.

Jurij Skopec se zgane.

„Sabina!“ zakliče iznenaden.

„Da, jaz sem,“ pravi lepa grešnica, ki popolnoma stopi iz goščave, — „šla sem za Vami, glavar, ker moram z Vami govoriti.“

Jurij že poleg nje stoji.

„Sedaj mu ni mari za nadaljevanje pota, tudi se mu ne mudi, kajti pred večerom bo vendar prišel iz gozda.“

Vročča njegova kri se začne hitreje pretakati po žilah.

Sabina je vendar tako lepa, zapeljiva, kako naj bi pogumni, mladi mož poleg nje ostal hladen?

Ona zre v njegov zali obraz boječe, kakor bi stala pred svojim sodnikom.

Jurij Skopec to dobro opazi ter se na tihem zelo čudi.

Če se ga plomenita razuzdanka boji, zakaj je pa šla za njim? —

„Pojdite,“ izpregovori deklica, „tamle na griču se lahko pomeniva.“

Jurij se ne obotavlja.

Kmalu sta v grmovji, sredi katerega mehko mahovje vabi k počitku.

Sabina se vsede poleg predrzneža ter ga zopet plašno pogleda.

„Ali veste, kdo sem jaz?“ prša ga po kratkem molčanju skoraj odurnim glasom.

Skopec se smehlja.

„No, Vi ste zala deklica, Sabina,“ glasi se Jurijev odgovor. —

„Pridejala sem si napačno ime, ko sem prvi pot k Vam prišla,“ izpoveduje se grešnica. „Toda resnico Vam hočem povedati, priznati svojo hudobijo, potem pa me sodite in kaznujte — ne bom se branila.“

Jurij Skopec z glavo zmajeva. V prvem trenutku celo misli, da se jej je pamet zmešala, toda jasne njene oči ga drugače pouče.

Kaj vse to pomeni?

„Da, priznati hočem,“ nadaljuje Sabina strastno. „Jaz nisem kmetsko dekle.“

„To sem si takoj mislil,“ pripomni Jurij Skopec.

„Zakaj?“

„Vaše kretanje je plemenito, Vaš jezik izobražen.“

„Da, da,“ jeclja Sabina, „to je res. Toda zakaj mi tega niste že poprej v obraz povedali, glavar?“

„Za to imam svoje vzroke. Kako se pa prav za prav pišete?“

„Sabina Rotenturnska,“ odgovori ona poluglasno.

„Tako, tako — tedaj plemenitega stanu ste —“

„Da, grešnica,“ nadaljuje deklica suhim, hripavim glasom.

„Poznajo me na gradu Podstrmskem, živila sem razuzdano, konečno pa tako lahkomišljeno, da so me hoteli kaznovati. Toda knez mi je obljubil pomiloščenje, če —“

Sabina premolkne.

„Če? —“ poizveduje Skopec.

Grešnica glavo povesi.

„Zadobila bi odpuščenje — ko bi se mi posrečilo, izročiti oblastnijam strašnega tolovajskega glavarja Jurija Skopca — z izdajstvom, da — z izdajstvom —“

Lepa deklica zadnje besede mrzlično hitro izgovarja. Glavico poveša, kakor bi čakala, da jej jo bode grozni tolovajski načelnik odsekal.

Jurij Skopec se ne premakne.

„Ali ne slišite,“ ponavlja Sabina hripavim glasom, „da sem izdajalka?“

Glavar se skrivnostno smehlja.

„In zakaj me niste izdala, lepa Sabina?“

Ta pritiska svoji roki na trepetajoče srce.

„Ker tega nisem mogla storiti,“ stoka plemenita grešnica. „Hotela sem Vas izdati — toda ko sem Vas prvipot zagledala — zasadila bi si bila raje bodalo v srce, kakor da bi Vašim sovražnikom dala tudi najmanjši migljaj. Gotovo mislijo na gradu Podstrmskem na-me, toda pričakujejo me zastonj!“

Jurij Skopec zre v razburjeni obraz svoje tovaršice.

„Kaj pa sedaj?“ praša jo mirno.

Deklica se po celem životu tresse.

„Kaznujte me, kakor sem zaslužila,“ glasi se njen odgovor. „pomagati si nisem mogla drugače, kakor da sem Vam vse razodela.“

„In kakošno kazen ste zaslužila?“

„Smrt,“ odgovarja Sabina tihim glasom, „toda ne bojim se je. Svoje skrivnosti bi tako ne bila mogla dalje zatajevati, sicer bi bila znorela. Dobra nisem, ne, živila sem lahkomišljeno,

uživala vse sladosti, kakor norica, tako hudobna pa vendar nisem mogla postati — da bi Vas bila izdala. Ne, ne, to bi se ne bilo nikdar zgodilo — in sedaj veste vse!“

Jurij jo prime za belo roko, potem pa pritisne Sabino k sebi. —

Ali jo hoče umoriti?

Ne zoperstavlja se mu deklica, marveč mirno pričakuje. kaj se bo ž njo zgodilo.

Tu se Jurij Skopec zopet oglasi.

„Skesanemu grešniku je treba odpustiti“, pravi: „jaz nisem krvoločen trinog, še manj pa Vam zamerim, da ste se pridružila mojim tovarišicam z namenom, da me ugonobite. Kazen pa vendar mora biti, če tudi drugačna, kakor jo pričakujete — čakajte, lepa Sabina, sedaj bodete plačala svoj dolg.“ —

Grešnica se mu ne brani. Čuti, da njegova krepka roka objema njeno postavo. Jurij se proti nji pripogne, toda namestu da bi jo usmrtil — poljubi jo strastno na rudeče ustnice.

Ona čudno zastoče; glas njen prihaja iz radostnega, strastnega srca.

„Ali mi odpuščate?“ jeclja Sabina.

„Da, Sabina, Ti lepa izdajalka“, smehlja se divji tolovaj in krepkeje pritisne njeno razkošno postavo na svoja široka prsa. — — —

141. poglavje.

Obisk v samostanu.

Razkritje. — Najeti morilec.

V zatiškem samostanu je zopet vse mirno.

Sicer tugujejo lastniki bogastev, ki so bila samostanskemu varstvu izročena ter so postala plen Jurija Skopec, toda po toči ne pomaga nobeno zvonjenje.

Opat Benedikt dobro ve, da so bile nočne prikazni naravni dogodki, toda nobena njegova beseda ne pomaga nič, da bi mogel o tem prepričati samostanske služabnike.

Vražjeveri so vsi pripravljeni priseči, da je v začarani dvorani strašilo, in ogibljejo se tega prostora, kakor bi v njem prebival sam peklenšček.

Zvečer si jeden drugemu pripovedujejo take stvari, da se jim kar lasje ježe.

Zastonj so tolovaje zasledovali — Jurij Skopec je s svojimi tovariši srečno ubežal.

Samostanski oskrbnik se po noči še vedno v spanji plaši — sanja se mu v jednomer, da ga strašni Jurij Skopec drži za vrat — ubogi oskrbnik!

Shujšal je — toda to mu le koristi, sicer bi ga bila že davno zadela kap.

Minolo je od one grozne noči že nekaj tednov.

Nekega večera, ko ravno razsaja ljuta nevihta, potrka nekdo na samostanska vrata.

Gostoljubnost je v samostanih že od nekdaj običajna. Zaradi tega peljejo došle tujce v sobano gospodarskega poslopja kjer jim postrežejo z jedili in pijačo.

Za nekaj časa pride tudi opat Benedikt sam, da pozdravi svoje goste.

„Jaz sehn oskrbnik grofa Sokolskega“, predstavi se čedno oblečeni tujec zvitega obraza. „Moje ime je Tihorepec, ta dva moja spremljevalca pa sta služabnika na našem gradu.“

Opat mu prijazno odgovori, čeravno mu tujec po zunanjosti ne ugaja. Na prvi pogled izpozna učeni redovnik, da Tihorepec ni odkritosrčen človek.

„Moj gospod mi je naročil važen nalog“, nadaljuje gostobesedni tujec, „iščem namreč deklico, ki je poprej na našem gradu služila ter se pozneje izgubila — kako, nam je še danes uganjka.“

Tihorepec o tem seveda molči, da je Milica grofova hči in da jo hoče po nalogu sovražne grofice umoriti, namestu da bi jo pripeljal v naročje žalostnega očeta. Toda opat Benedikt je vedno bolj prepričan, da ima s hudobnim človekom opraviti.

Zaradi tega molči, zato pa tem živahneje klepeta Tihorepec. —

Naenkrat se spomni one skrivnostne lepote, ki je ušla iz samostana s staro glumačico.

„Kakošna pa je bila ona deklica?“

Tihorepec se ne da dolgo prositi. Na dolgo in široko opiše nesrečno Milico.

„To je res“, misli si opat Benedikt, „taka da je bila ona deklica — toda bila je drugačne barve — bila je —“

V tem trenutku se v njem zbudi sum: Ali ni bila ta begunka umetno pobarvana?

„Ali je imela kako posebno znamenje na sebi?“ praša hlastno. „Morda kako liso na obrazu?“

Tihorepec premišljuje.

„Seveda“, pravi hitro potem, „tik za levim ušesom, od krasnih las skoraj pokrito, malo rudečo liso v obliki male jagode.“

Opat Benedikt plane kvišku.

Tihorepec se zgane.

„Ali je deklica tukaj, velečastiti gospod?“ praša hudobnež in oči se mu zasvetijo kakor divji zveri.

Opat z glavo odmaje.

„Bila je tukaj“, pravi potem, „čeravno na čuden način predrugačena. Poslušajte — povedal Vam bom, kar vem o njej.“ —

Opat Benedikt nima nikakega vzroka, tajiti to, kar mu je znano, čeravno mu Tihorepec nikakor ne ugaja.

Zaradi tega pove vse, kar ve o glumačih, ki so sabo vlačili Milico, o sestanku knezovem z glumači in o poznejših dogodkih v samostanu.

Tihorepec kar gori.

„Glumači so deklico zopet odpeljali“, vsklikne strastno.

„To je tudi moje prepričanje.“

„Ha, najti jo moram“, pravi oskrbnik, „iztrgal jo bom iz glumaških krempljev.“

Opat Benedikt se zopet vsede.

„Povejte mi, zakaj se pa grof Sokolski toliko za njo zanima?“ prša hipoma.

Tihorepec je v zadregi.

„Prav za prav je grofica ona, ki se zanima za dekleta. Imela jo je jako rada — da, ravnala je ž njo, kakor z lastno hčerko — ker nima svojih otrok.“

Tihorepec je tak hudobnež, da niti ne povesi očíj, ko se tako peklensko laže.

Toda opat Benedikt mu gleda v dno srca — prepričan je, da oskrbnik govori neresnico. O tem pa molči ter kmalu svoje goste zapusti, ki so sprejeli prijazno ponudbo, da prenoče v samostanu.

Kmalu odidejo tujci v svoje sobe.

Jeden služabnikov kmalu zaspi, toda drugi ne zatisne očesa, kajti Tihorepec mu je skrivaj namignil.

Kmalu sedita možakarja pri svetilnici skupaj, ko je Tihorepec zaprl vrata v spalnico.

„Ali si vse slišal, France?“ prša služabnika, moža, kateremu je surovost na čelu zapisana.

„Seveda, gospod oskrbnik“, odgovarja lovec, ki je na izrečno povelje grofičino spremljal Tihorepca in ki se prišteva mej najzaupnejše služabnike lepe vragice na Sokolskem.

„Milica je tedaj pri glumačih.“

„Da, tam pleše na vrvi. No sedaj jo bomo prav gotovo dobili.“

„Tega mnenja sem tudi jaz — kajti o takih glumačih ljudje vedno še dolgo potem govore, ko so že iz dotičnega kraja odšli. Če le niso na Laško odšli.“

„Ali meniš, da so res šli preko meje?“

„Mogoče.“

„Jaz pa tega ne verujem. Taki glumači so navadno uboga para ter si morajo sproti služiti borni kruh. Obrnili so se tedaj k večjemu proti Istri ali Trstu, kjer prirejajo predstave.“

„Potem jih bomo kmalu zasledili.“

„Gotovo, kajti četa ni majhna, ljudje bodo o njih še cele tedne govorili.“

„In če jih najdemo?“

„Potem bodemo povelje naše gospe izvršili. Midva bodeva molčala. Ostali služabniki, ki iščejo Milico na severu, izvedeti ne smejo ničesa o njej.“

„Ali naj res jaz to izvedem, gospod oskrbnik?“

Tihorepec mu prikima.

„Da, Ti moraš Milico usmrtiti — umreti mora. Ti dobro streljaš, nikdar svojega cilja ne zgrešiš. Če tedaj ne zasačiva Milice same, ustreliti jo moraš — celo sredi glumačev. Ne pozabi velikega plačila, France!“

„Seveda, seveda!“

„Storiti moraš to, sicer se nikdar več ne smeva na Sokolskem pokazati.“

„Toda grof?“

„Kaj je ž njim?“

„Razsajal bo, jezil se, če mu poveva, da nisva našla njegove hčerke.“

Tihorepec se zaničljivo zareži

„Kaj me stari grofovski tepec briga“, mrmra, „če je le grofica moja zaščitnica, potem se za vse drugo čisto nič ne zmenim.“

„Vendar je pa grof gospodar.“

„Hihhi — koliko časa še? Grofica ga nikdar ni ljubila, to jaz dobro vem — po njenem okusu so vedno le mlajši možje.“

France se peklensko smehlja.

„Seveda, to tudi jaz vem“, roga se, „saj človek vendar ni slep in gluha. Grofica pozna svoje udane in zveste služabnike.“

„Tedaj boš storil, kar Ti je veleвано?“

„Seveda, kaj mi pa preostaja?“

Oskrbnik zadovoljno prikima.

„Dobro, sedaj greva spat“, pravi svojemu zaupniku. „Jutri je tudi še jeden dan, ki bo zahteval vse najine moči. In kakor hitro najdeva glumače, odložiti se mora stvar. Hahaha, grof naj le zastoj čaka, svoje lepe hčerke ne bo nikdar na sree pritiskal!“

142. poglavje.

Černičev dogodek.

V ,ajdovskem grobu“. — Hrvat pade v globočino. — Pantetova skrivnost.

Povrnimo se zopet na ,ajdovski grob“, v katerega skrivnostno luknjo so tolovaji zlezli.

Sedaj mislijo, da se je Jeri pripetila kaka nesreča, ker ne odgovarja na Jankotovo klicanje.

Černič prvi pleza v globočino, za njim Pante, konečno pa jako neokretno ljubosumni Janko.

Prekopienil se je črez prvo skalo ter si sedaj milo stoka-joč drgne boleče ude. Zdihoavanje njegovo se čudno razlega v temnem rovu ,ajdovskega groba“.

Černič in Pante se malo brigata zanj; prižgeta si svetilnici, kateri imata vedno sabo.

Začudena se ozirata na okrog.

Tu je prostor, od katerega vodijo ozki hodniki v notranje orjaškega groba.

Ali je Jera v kako tako luknjo padla?

Nemogoče to ni.

„Žensko morava iskati“, zakliče Pante.

„Da, toda bodi previden!“ svari ga Černič. „Hrvata poznaš, kakor Ti je tudi znano, da Te ta sedaj smrtno sovraži.“

„Naj se repenči: če mi preblizo pride, zavijem pritlikavcu vrat, kakor mlademu mačku.“

„Premeten in zvit je kakor kača.“

„Ne bojim se ga.“

„Tedaj iskajva! Pojdi Ti v ta-le rov, jaz pa se bom obrnil na drugo stran.“

„Toda hodnikov je več.“

„Prišli bodo vsi na vrsto.“

Sedaj se Hrvat ojunači.

„Kje je moja žena — moja Jerica?“ rujove kakor zaboden vol, „oj — Jerica se mi je gotovo ponesrečila.“

„To se tudi Tebi lahko vsak trenotek zgodi, če ne boš pazil“, odgovarja Pante malomarno. „Prižgi svojo svetilnico in preglej oni-le rov. Mogoče je že, da je Tvoja žena kam padla ter sedaj nezavestna kje leži.“

Janko začne zopet tarnati.

To pa mu čisto nič ne pomaga in zaradi tega se odloči, da prižge svetilnico, ker sta njegova spremljevalca, ravnokar pričela plezati vsak v svoj rov.

Hrvatu se jako mudi.

Hoče biti pred vsem prvi, prvi hoče tudi do svoje Jere priti, zaradi tega se prične hitro v globočino plaziti, ko komaj svetilka malo začne goreti.

Toda mož ima smolo. Kamenje je mokro in spolzko — drsati se začne navzdol.

„Pomagajte!“ kriči na vse grlo, „padam!“

„Drži se dobro, tepec!“ smeji se Pante.

Janko ga hoče sicer ubogati, toda prsti njegovi se za-stonj oprijemljejo skale.

Drsa se in drsa vedno bolj globoko, sicer ne prehitro, vendar pa neprestano.

„Pomagajte!“ rujove rokovnjač, da čudno odmeva glas njegov po podzemeljskih prostorih.

„Ali še vedno padaš, Janko?“ roga se mu Pante.

„Da, da, ne morem se vzdržati!“

Drsanje traja še nekoliko časa, potem sfrči Janko nekoliko po zraku, konečno pa prijadra na dno — sicer so kosti njegove še cele, toda opraskan je pošteno in boli ga celi život, da ne more takoj vstati.

Pante ga čuje stokati, toda ne briga se dosti za svojega sovražnika, marveč previdno pleza v globočino.

V vsak kotic posveti, ker meni, da je tu doli padla lepa Jera.

Toda o tej ni niti duha niti sluha.

Rov je precej nizek in ozek, da mora na nekaterih krajih po vseh štirih laziti.

Stene so zidane, toda niso z apnom spojene, marveč so skale na umeten način jedna poleg druge navadno zložene.

Konečno pride po hudem trudu na dnu groba. —

Kje je Černič ostal?

Odšel je v rov, ki ni tako ozek, kakor Pantetov.

Mladi tolovaj previdno pleza, sveti na vse strani, da bi našel Jankotovo ženo — zastonj!

Že se hoče kvišku povrniti, tu se mu zazdi, da čuje poluglasen smeh.

Hipoma se obrne.

In glej: za nekim stebrom se začne temna postava premikati.

Dve mali nožici se prikažeta, potem pogleda izza skale lepa glavica, konečno poskoči cela Jera lahko kakor srna s skale k Černiču.

„Vi ste?“ zakliče zapeljivka se smehljuje. „Da, da, to imenujem srečo. Ko bi bil kdó drugi prišel, morala bi še dalje skrita ostati.“

Černič se čudi.

„Ali niste poškodovana?“

„Nisem,“ glasi se odgovor. „Saj ne bodete mislili, da sem tako nerodna, kakor moj vražji Janko? Zakaj je pa poprej tako divje rjul?“

„Menda je v globočino padel.“

Jera se kakor nora krohota.

„Hahaha, dobri Janko,“ roga se trdosrènica, „to je pravcati tepec. Misliti si že morem, kako je tu doli potoval — najprvo svetilnica, potem njegova buča in konečno dvoje suhih beder. Hahaha, to je res smešno.“

Černič molči.

Jera pa se tako sladko smeji, kakor bi se jej bila neznanško velika sreča pripetila.

Mladi tolövaj se začne hudovati.

„To je vendar Vaš soprog, ki se je morebiti hudo poškodoval.“ —

Jera se glasno zakrohota.

„Poškodoval? Hahaha — Janko ima hujše življenje v svojih kosteh, kakor deset mačk.“

„Padel je mogoče zelo globoko.“

„Ne verjamem,“ pravi Jera malomarno, „ajdovski grob ni tako visok.“

„Toda rovi lahko globoko pod zemljo vodijo.“

„Živ je še Janko, drugače bi ne bil tako divje rujovel.“

Černiču postaja tesno v prsih — kakor vsakemu mlademu možu, katerega čaka galanten dogodek.

Sree mu močno utriplje, tem bolj, ko zapazi, da ga lepa ženska žarečimi očmi opazuje.

Dolg premolk nastane. Konečno Černič zopet izpregovori:

„Zakaj poprej niste odgovorila, ko smo Vas klicali?“
praša zalo zapeljivko.

Ona se smehlja — ter molči.

„Ali nas niste slišala?“

„Slišala.“

„No, zakaj ste pa molčala?“

„Iz posebnih vzrokov.“

„Kako, Vi ste imela zo to posebne nagibe?“

„Da, da,“ odgovarja Jera, „hotela sem, da me neki Andrej Černič tu išče in — najde?“

„Jaz?“ čudi se mladi mož.

„Kolikor je meni znano, ste Vi jedini Černič mej Jurij Skopčevimi ljudmi,“ glasi se njen burkasti odgovor.

„Tako, tako.“

Černič od strani ogleduje svojo tovaršico.

„Zaradi tega ste tedaj tu noter šla?“

„Seveda.“

„Našel sem Vas,“ nadaljuje tolovaj, „sedaj hočeva pa zopet gori iti — drugače bodo ostali tovariši vse rove preiskali.“ —

„Kaj pa to škoduje?“

„Povedati jim morava, da ste zdrava, drugače se bo Hrvat preveč za Vas bal.“

„No — ta stara mevža,“ norčuje se vragica; „res je, da je moj mož, toda mar mi je zanj, kakor za lanski sneg.“

„Ali ga ne morete trpeti?“

„Ne, zoperm mi je, kakor pelin.“

Černič bi moral norec biti, ko bi ne izpoznal, kaj Jera namerava.

Zlezla je gotovo v ta starodavni grob, da bi imela nemoten sestanek s Černičem.

Počasi pristopi k njemu.

Mladi tolovaj čuti vročo sapo zapeljive, razkošne grešnice — lica njegova zarude.

Kri se mu začne hitreje pretakati po žilah.

Sedaj stoji Jera tik poleg njega.

„Govorila sva zadnjič,“ šepeta ženska, „toda motil naju je moj vražji dedec.“

„Res je.“

„Danes pa se ga nama ni treba bati. Naj lazi po rovih, dokler se mu ljubi.“

„Ali ne bodeva sedaj šla nazaj?“

„Kaj se Vam to tako mudi?“ praša ga strastna grešnica, kateri oči vedno bolj žare.

Černič molči.

Zapeljivka začne omahovati.

Nehote jo Černič krog pasu zgrabi. Jera težko sope.

Čudni pritlikavec ga tako krepko k tlom pritiska, da se ne more ganiti.

„Držite me!“ šepeta.

In kakor bi se bala, da bo padla, oklene se mladega moža s svojima mehlima in polnima rokama krog vratu.

„Jerica!“

„Tako je prav,“ šepeta razuzdana Hrvatovka. „To ime iz Vaših ust raje slišim, kakor pa ‚Hrvatova žena.‘“

„Jera, to ni prav?“

„Zakaj pa?“

„Omožena ste.“

„Hahaha — ali naj me to ovira, da bi ne smela uživati življenja?“

„Toda greh je!“

„Ljubezen ne more biti greh,“ ugovarja premetena kača ter pri tem svojega tovariša ljubeznjivo pogleda.

Ali naj mladi tolovaj tu v podzemeljskem rovu ostane leden, ko poželjiva, krasna ženska počiva na njegovih prsih?

Obotavlja se še.

„Ali se bojite?“ norčuje se Jera, hahaha, menda Vam je Pante natrobil v ušesa, da sem veša, ki pije srčno kri mladih in zalih mož?“

„Ne, ne.“

„Ženska sem,“ nadaljuje zapeljivka, „da, ne tajim, da strasti divjajo v moji duši, da iščem to, kar ne morem najti pri svojem starem dedcu. O, Andrej, Vi ste mož, kakoršen mi ugaja — ali mi niste sovražni?“

„O ne.“

„Ali me hočete ljubiti?“ praša ga tihim glasom.

Sedaj se tolovaj ne more več brzdati. Strastno jo objame, vroče poljube pritiska na rudeče ustnice lepe grešnice — svetilka ugasne. — — — — —

Med tem kriči Janko oh in joj!

Najprvo breca z nogami krog sebe, kar je najboljši dokaz, da so kosti njegove še cele.

In ko se o tem prepriča, poskusi konečno vstati.

„Prokleti ‚ajdovski grob,‘“ stoka rokovnjač. „Malo je manjkalo, da si nisem vratu zlomil.“

Poslušaj.

„Pante!“ kriči na vse grlo.

Vse ostane tiho.

„Černič!“ rujove Janko.

Nobenega odgovora.

Konečno začne kvišku plezati.

Počasi gre to delo, a vendar gre.

Pri tem stoka, javka in kolne. Od časa do časa glasno kriči, toda odgovarja mu samo zamolkel jek.

Tolovaj mora zadovoljen biti, da se mu pri padcu ni razbila svetilnica, sicer bi se morda zopet po glavi in hrbtu odpeljal v globočino nazaj. Tako pa konečno srečno dospe v zgornji prostor, v kateri vodijo razni rovi.

Rokovnjač se na vse strani ozira, toda manjka mu poguma, da bi z nova šel iskat svojo boljšo zakonsko polovico. Preseda mu že prvo potovanje v globočino.

Zaradi tega tu gori ostane ter kriči v razne rove ime svoje sladke Jerice.

Dolgo časa vse mirno ostane.

Janko že začne misliti, da so se Jera, Černič in Pante tu doli smrtno poškodovali.

Tu začuje neko praskanje, ki vedno bliže prihaja — kmalu zagleda odsev svetilnice, za tem pa drugo luč.

„Jera!“ kriči Hrvat.

In ne moti se, kajti ravnokar zagleda svojo ljubeznjivo ženko.

Počasi toda spretno pleza premetenka iz rova v prostor, kjer stoji Janko. Koj za njo se prikaže Černič.

Janko je ves iz sebe samega veselja. Skače kakor norec, zadovoljen, da Jera še živi.

„Podaj mi vendar roko,“ huduje se slednja, „saj vidiš, kako težavna je moja pot.“

Janko postrežljivo priskoči.

Zgrabi jo za roko ter jej pomaga iz rova.

Tu stoji zapeljiva žena — težko sopeč, z razmršenimi lasmi — zmešana — obleka njena je v popolnem neredu.

Tudi Černičev obraz ves gori, kakor Janko misli, od plezanja.

„Jera,“ praša rokovnjač, „kje si bila?“

„Tu doli, kakor vidiš,“ odgovarja mu ona slabe volje.
„Kaj morem jaz za to, da sem doli padla.“

„Ali se nisi poškodovala?“

„Ne!“

„Čudno,“ godrnja Hrvat, „jaz sem si pa skoraj vrat zломil.“ —

„Ker si neroden tepec,“ glasi se odgovor njegove ljubenzjive soproge.

„Tvoji lasje so razmršeni — Tvoja obleka pol odprta,“ nadaljuje Janko ter nezaupno od strani pogleda Črničča.

Čudno se mu zdi, da se mladi tolovaj vedno od njega obrača.

„Norec,“ zadere se Jera nad svojim možem, katerega hoče premotiti, „ali meniš, da more človek pri taki nesreči na svojo obleko paziti? Saj si Ti tudi ves razpraskan, kakor bi se bil z divjo mačko boril.“

„In Ti si popolnoma zdrava ostala,“ meni Janko v svoji ljubosumnosti.

„Pri meni ni bil rov tako strm,“ odgovarja mu grešnica svojeglavno.

„Kdo Ti je pa povedal, da sem se v globočino prekuenil?“ izprašuje jo rokovnjač nezaupno.

„Saj sem Te slišala rujoveti, da je bilo strašno.“

„In niti oglasila se nisi?“

„Seveda sem klicala,“ laže se Jera predrzno, „preslišal si me gotovo pri svojem divjem kričanju. Črnič me je konečno našel, njemu se zahvali.“

„Kako je pa to, da je ravno on vedel, v katerem rovu tičiš?“ —

„Ker je bolj prebrisan, kakor pa Ti, tepec,“ roga se razuzdanka.

Janko je postal zelo nezaupen.

„Ta dva se mi taka zdita, da sta vse kaj družega počela, kakor pa po skalah plezala,“ mrmra Hrvat. „No, le čakaj, Jera, pazil bom, gorje pa Tebi in njemu, če Vaju zasačim!“

Ravnokar še premišljuje, ali naj še dalje izprašuje svojo zalo ženko, tu se z nova začuje praskanje — iz drugega rova prileze Pante, ves zaprašen in skrivnostnega obraza.

„Ali ste Jero našli?“ praša prišlec.

„Da, našli smo jo.“

„Jaz sem tudi nekaj našel — skrivnost, katero bom moral še-le razkriti.“

Janko postane radoveden.

„Kako skrivnost?“ prša hlastno. „Kaj si videl, Pante?“

„To bo samo glavar od mene izvedel,“ glasi se tolovajev odgovor. „Jurij Skopec naj odredi, kar je treba; za to je treba drugačnega moža, kakor smo mi vsi skupaj.“

„Povej nam vendar!“ sili ga Hrvat.

„Ne, niti besedice ne zinem, in svetujem le vsakemu, naj ne hodi tu doli; tak poskus bi moral drago plačati.“

Janko je vedno bolj radoveden.

„Ne povem ničesa,“ pravi Pante; „sedaj glejmo, da pridemo na božji dan. Zrak tu doli je tak, da bi se človek kar zadušil.“

Obrne se proti rovu, ki vodi kvišku, tik za njim je Hrvat, ki ne pazi na svojo ženo.

Ta hitro k Černiču pristopi.

„Andrej,“ šepeta grešnica, „ali mi boš tudi zvest ostal, ali me boš vedno ljubil?“

Černič molči.

Kesa se, da se je udal svoji strasti, zapeljan od razkošne njene lepote, da je objemal ženo svojega tovariša.

Tu doli, kjer počiva paganski kralj že stoletja, izpozabil se je — divjala je zmagovalna strast!

Jera še vedno poleg njega stoji.

„Ali me boš ljubil?“ šepeta rezkim glasom.

Černič nekaj zagodrnja, ki pomeni lahko da ali ne.

Jera se potolažena proti izhodu obrne, od katerega se v tem trenutku začuje Jankotov hripavi glas:

„Jera, kje pa ostajaš?“

„Saj že prihajam,“ odgovarja mu premetena grešnica, ki še jedenkrat zaljubljeno pogleda čmernega Andreja. Potem urno kvišku spleza.

Amalijin prihod.

Ljubosumnost in slutnja. — Neprijetno iznenadena. — Hrepenenje po ljubimcu.

Tri ure so minule, odkar je Jurij Skopec zapustil dekliški tabor. —

Uršika pri ognji sanja. Na svojega ljubčka menda misli, ko jo opozori klic straže, da se bližajo tovarišice.

Uršika hitro vstane. Amalije že nekaj časa ni videla, odkar je pogumna načelnica odšla na Reko in Trsat.

Sedaj se mej drevjem prikažejo postave bližajočih se deklic.

V ličnih kmetjskih opravah so deklice v resnici zale, toda Uršika zre le na krasno tujko, ki stopa poleg čudnega pritlikavca.

To je Milica s svojim zvestim čuvajem.

Poleg nje koraka Amalija, ki niti za trenotek ne izpusti iz očí svôje tekmovalke v Jurijevi ljubezni.

Deklice nosijo vreče, v katerih so zlate plošče s trsatske cerkve spravljene, in z vseh obrazov odseva zmagovalna zadovoljnost, da so izvršile čin, o katerem bo govoril ves tedanji svet. —

Koliko morajo pripovedovati!

Gibčni jezički niti za trenotek ne mirujejo. Tovaršice, ki so v taboru ostale, se ne morejo dosti preëuditi.

Tudi Amalija se zaèetkoma pripovedovanja udeležuje, pred vsem pa skrbi za to, da Milica ne sliši. Ta ne sme vedeti, da je Amalija načelnica tolovajske čete.

Zaradi tega je spaka in njo v oddaljeno utico spremila ter ju pozvala, naj se odpočijeta, kakor bi bila tu doma.

Oba sta trudna, zaradi tega sta zadovoljna, da se moreta na mahovje vleči.

Milica v svoji nedolžnosti ničesa ne sliši, toda pritlikavec je nezaupljiv; skozi špranjo pri vhodu opazuje tolovajke.

V taboru je konečno bolj mirno postalo. Tudi deklice so trudne ter odidejo v svoje ute k počitku. Le Amalija menda ne čuti potrebe, da bi poiskala svoje ležišče.

K Uršiki pristopi, ki dosedaj ni imela prilike, da bi svoji prijateljici sporočila vsaj najvažnejše dogodke v taboru.

„Poslušaj vendar, Amalija“, zakliče konečno, „saj sem skoraj pozabila povedati Ti nekaj, kar Te bo zelo iznenadilo?“

„Ah, ali se tiče Sabine?“

„Ne, ta je v taboru. Motiš se, Amalija, ona je z dušo in telesom postala naša.“

„Ali si jo opazovala.“

„Da, naša je.“

„In vendar jej ne zaupam“, šepeta lepa deklica.

Uršika stopi k svoji prijateljici.

„Oj, ko bi se bila tri ali štiri ure poprej povrnila, Amalija!“

„No, kaj bi se bilo potem zgodilo?“

„Našla bi bila pri nas nekega znanca.“

„Koga?“ praša Amalija radovedna.

„Ugani, če moreš!“

„Kako naj to vem?“

„No, Tvoj ljubček je bil tukaj, predrzni tolovajski glavar Jurij Skopec.“

Amalija glasno zaupije.

„In tega mi nisi mogla takoj povedati, Uršika?“

„Hotela sem Ti to še-le pozneje sporočiti. Jurij Skopec je sedaj že daleč od tukaj, pričakuje Te pri „ajdovskem grobu“ na Hrušici. Naročil mi je, naj Te lepo pozdravim.“

Amalija bolestno zdihuje.

„Oj, Jurij, zakaj nisem poprej semkaj prišla! Sedaj bi Te mogla, ljubček moj, držati v iskrenem objemu!“

Hipoma se proti Uršiki obrne.

„Kakšen je bil —?“

„No, ponosen in odločen, kakor vedno.“

„Ali je s Sabino govoril?“

„Ne, ni govoril.“

„Ali je to resnica?“

„Jamčim Ti!“

„Ah, Ti —“, pravi zaljubljenka ter napravi najljubšo šobico, lica pa jej plamte, „kdo ve, kako malo si pazila. Gotovo si samo s svojim Cekinarjem kramljala.“

„Tega ni bilo tukaj“, oporeka Uršika, ki tudi močno pri tem zarudi. „Jurij Skopec je bil popolnoma sam.“

Amalija osupne.

„Sam? Ni mogoče!“

„Kakor sem Ti povedala, tako je bilo. Svoje tovariše je naprej poslal, s katerimi se hoče na Hrušici sniti.“

Lepa deklica z glavo zmajeva.

„To je čudno, da je bil sam; ha, morda je bil pri kaki zapeljivki — strasten je, poznam ga — oj, kar zblaznela bi!“

Uršika ramo privzdigne.

„Tega ne vem, kajti jasno je, da o takih stvareh z mano ne govori. Sicer si pa sama jako čudna, draga Amalija — ne zameri mi — zakaj se ga pa ogiblješ ter se pri tem z ljubosumnostjo mučiš? Ne smeš mu kaj tacega niti zameriti, kajti Tvoj ljubček je ponosen in trmoglav. Če nisi pri njem, marveč hodiš lastna pota, kdo bi se potem čudil, če išče tolažbo v objemu drugega dekleta?“

Uršika sedaj pričakuje, da se bo njena prijateljica začela grozno togotiti, toda moti se. Lepa deklica zre zamišljeno v tla. —

„Prav imaš, Uršika. Kaj bi dala za to, da bi po meni hrepenel! Sredstvo moje ni bilo pravo, sicer bi bil Jurij tukaj na-me čakal.“

„Prosila sem ga, naj to stori.“

„In kaj je rekel?“

„Izgovarjal se je, da se mu zelo mudi, zaradi tega ni hotel dalje ostati. Sicer je bil pa zelo prijazen.“

„Ali s Sabino ni čisto nič govoril?“

„Ne, spala je še.“

„Kje pa je, da je še nisem videla?“

„Mogoče je še v svoji utici — ne — glej jo — tam-le prihaja!“

Jurij Skopčeva ljubica se hitro obrne. Da, to je Sabina, v lični lovski opravi, ki pa je v nekakem neredu.

Njen zali obraz kar gori in plašno zre proti tovarišicama.

Amalija se strese.

„Ali je prišla Sabina iz gozda?“ praša svojo prijateljico.

„Ne verjamem tega — menda je še-le vstala. Saj veš, da rada dolgo spi.“

„Kakor kaka plemenita gospa, katera je tudi po mojem mnenju“, meni Amalija neprijazno. „Zdi se mi sicer, da je stopila iz grmovja.“

„O ne, bila je v svoji utici.“

Sabina menda sluti, da se o njej govori, kajti obrne se proti svojemu domovju, v katerem izgine.

V utici je polumračno, kajti zelene stene so tako goste spletene, da jih niti dež ne more prodreti.

Najprvo gleda izza zastora, ki prikriva vhod, proti Amaliji in njeni tovaršici.

„Tu je načelnica“, mrmra sama za-se, „ah — menda se je ravnokar povrnila. Kako kramlja z Uršiko, ki strastno šepeta. Ni dvojbe, sovraži me še vedno, toda kaj premore sedaj proti meni?“

Sabina vrže lovski klobuk na ležiščice, da se krasni lasje vsujejo na njena polna pleča.

„Konečno, konečno“, nadaljuje svoj samogovor, „kar sem tako želela, dosegla sem — po tako dolgem čakanju je prišla moja sreča kakor strela z jasnega neba. Sabina Rotenturska — jaz, mnogo oboževana krasotica, ki je osrečila že marsikaterega moža, uživala sem sladost v objemu najlepšega moža. Jurij Skopčeve vroče ustnice so me na usta poljubovale. V tistem, čarobnem gozdu sva uživala ljubezni največjo srečo. Oj, kako se čutim zadovoljno — knez Podstrmski naj sedaj le na-me čaka, jaz ostanem v gozdu, kajti iz celega srca ljubim ponosnega in lepega tolovaja!“

Vtopljen v spomin na ravnokar doseženo srečo se vleže na mahovje ter svoje žgoče, temne oči s sladkim smehljajem na ustnicah zatisne. — — — — —

Zunaj stojite Amalija in Uršika pri ognju.

Na Sabino ne mislite več.

Oj, ko bi Amalija slutila, da je ravnokar Sabina slonela na prsih ljubljenega Jurija Skopca — pričela bi gotovo besneti ter bi se ne plašila, brez usmiljenja umoriti svojo tekmovalko.

Tako pa ničesa ne ve o tem, ker meni, da je Sabina spala, ko se je glavlar mudil v taborišči.

Uršika misli na druge reči.

„Kdo pa je ona tujka, katero si sabo pripeljala?“ izprašuje tovaršico. „Ono prekrasno deklico menim, ki ne izgine s strani grdega spaka.“

„Prekrasno zoveš ono punico?“ sika v pretrganih zlogih.

„No seveda, tega vendar nikdo ne more tajiti, draga Amalija: kaj lepšega v svojem življenji nisem videla.“

Amalija stiska male pesti.

„Tedaj je res“, sika razdražena, „tudi drugi ljudje trdijo, kar sem vedno zanikavala. Če Jurij zagleda tega dekliča, zaljubil se bo hipoma. To videti ne sme nikoli, nikoli, za to bodem že skrbela. Najprvo jo moram v Trst poslati, ostalo se bo potem že našlo.“

Uršika še nadalje izprašuje, od kod je Milica, in lepa tolovajka jo pouči o tem, kar jej je sami znano.

„Ah“, pripomni Uršika, „mogoče sta se že na gradu Sokolskem ljubila.“

Amalija nevoljno z glavico zmaje.

„Ne, deklica je še nedolžna.“

Uršika se žalostno nasmehlja.

„Oj, Amalija“, pravi po kratkem premolku, „ali mora res vsaka ljubezen biti strastno-poželjiva in pregrešna? Jaz sem priprosta deklica, kmetica, toda čitala sem mnogo v knjigah, katere mi je posojal neki star.mož. Ljubiti se more tudi brez greha, čista, sveta ljubezen je na svetu, sličnost mislij, ne da bi poželjivost kalila čistosti duše.“

Amalija zre v žrjavico.

„Take ljubezni ne poznam“, oglasi se hripavo. „Če ljubim, darujem ljubljencu vse, kar je mojega. Jurij je vse dosegel pri meni, njegova sem z dušo in telesom, on je moj gospodar —

moj poveljnik. Toda sedaj mora tudi on mene ljubiti, objeti ne sme nobene druge.“

„Tedaj pojdi k njemu!“ svetuje Uršika. „Ostani pri njem!“

„In Sašina?“

„Ne bo se mu bližala, dokler si pri svojem ljubčku.“

„Da, prav imaš“, pritrjuje jej Amalija po kratkem premisleku: „najprvo bom Milico v Trst spremila, potem pa odpotujemo k onemu skrivnostnemu grobu. Če sem pri svojem Juriju, mi vsaj druga ne bo odvrnila njegovega srca. Če bo pa kaka tekmovalka hotela to storiti, dobro, borila se bom za lju-bezen tolovajskega glavarja — na življenje in smrt.“

144. poglavje.

V Trstu.

Cuden dogodek. — Strašno ime. — Ana Sienska. — Imenitna zakonska dvojica.

Večer se bliža.

Jurij Skopec stopa krepkimi koraki po velikem gozdu ter konečno stopi iz goščave. Tu zagleda dvoje cest, ki se križata v razne smeri.

Prav v daljavi je nekaj vasij in zvoniki malih cerkvic kipe proti jasnemu nebu, ki se rudeči v večerni zarji.

„Ah, okolica mi je znana. Ta cesta vodi v Trst — nisem tedaj več daleč od svojega cilja. Ali naj nocoj še pot nadaljujem?“

Predrznež ima navado, da na tihem sam sabo govori.

Najprvo se ob gozdnem robu vleže v mehko mahovje ter gleda v daljavo, kjer se dviguje gosto zaraščena Hrušica, za njo pa ponosni Nanos.

„Prav za prav bi rad spal“, šepeta tolovajski glavar; „čutim, da sem utrujen. Predzadnjo noč me je objemala lepa

graščakinja, danes pa zapeljiva Sabina. Resnično, dolga pot me ne more premagati, pač pa ljubezen — hahaha, ta celo velikane potlači.“

Jurij Skopec se smehlja, ko te besede izgovarja.

„Čudno,“ mrmra, „da so mi vse ženske tako naklonjene, niti jedna se mi ne ustavlja, vse leži pred menoj. Da, tolovajsko življenje je romantično lepo: to je sreča, katero malo ljudij pozna, toda za to srečo se v ozadji preteče dviguje morišče kot konec prostega gozdnega življenja.“

Nevoljen hoče kvišku skočiti.

Po dnevi ne more potovati, kajti to bi bilo prenevarno: zaradi tega se mora Jurij Skopec vendar odločiti, da vzlic svoji utrujenosti danes po noči nadaljuje svojo pot.

Šele na Hrušici bo varen.

Naenkrat predrznež osupne.

Jasno razločuje klopotanje konjskih kopit ter glasno razgovarjanje, ki se vedno bolj bliža.

Hipoma se skriva v goščavi, kajti neznanci morajo vsak trenotek zaviti krog gozdnega vogla.

Skopcu ni treba dolgo čakati.

Že po preteku nekaj minut se prikaže četa krasno opravljenih jezdecev.

Kot prvi jaha kavalir srednjih let, čegar obraz kaže odurnost in trdosrčnost.

Poleg njega sedi na lepem belcu bogato oblečena, mlada in zala gospa; očitno je jako slabe volje.

Trije služabniki sledijo tej dvojici na čilih konjih v primernem prestanku.

Jurij Skopec na prvi pogled izprevidi, da sta prva dva ravncar v hudem prepiru.

Še sta preveč oddaljena, da bi mogel slišati, zakaj se gre, ko pa prideta bliže, čuje tolovajski glavar vsako besedo.

Jezdeca ustavita na razpotji svoja konja; tudi služabniki obstoje.

Prepir postaja vedno ljutejši.

„Ali mislite, da sem Vaša sužnja, gospod pl. Mozelj?“ pravi lepa gospa. „Resnično, prevelikokrat sem izpolnila Vašo voljo, toda za to sem žela samo nehvaležnost.“

Kavalir ježno pogleda svojo razburjeno tovaršico.

„Kaj bi bila Vi brez mene, Ana Sienska?“ glasi se njegov odurni odgovor. „Ne mogla bi se niti med svetom pokazati ter bi postala navadna pustolovka.“

„Ah,“ sika ženska, „zaradi tega ste tedaj z menoj tako brezoziren, da ste mi celo zaigrali moje dragocenosti.“

Kavalir se zaničljivo roga.

„Da, to sem storil.“

„To je vnebovpijoča nesramnost.“

„Tiho, moja lepa gospa,“ odgovarja surovež hudobnim pogledom. „Vi onih dragocenostij tudi niste na pošten način pridobila.“

„To Vas čisto nič ne briga!“

„Oj, nekoliko vendar!“

„Dragocenosti so bile moja last.“

„Saj vendar živiva v skupnosti premoženja, zala Ana,“ smehlja se jezdec zaničljivo.

„Vi ste več ko nesramen!“

„No, jaz postopam vedno tako, kakor se meni zljubi. In če ne prenehate kregati se, pustim Vas na cesti ter sam odjaham s služabniki v Trst.“

Ana Sienska se v sedlu vzravna.

„S svojimi služabniki?“ praša ga hudomušno. „Ali bi ne bilo bolje, ko bi rekli s svojimi pomočniki pri goljufivi igri, ki se le kot služabniki oblačijo, da ne postanejo sumni?“

„Vi mi ne smete čisto nič očitati.“

„In Vi meni tudi ne.“

„Molčite!“

„Ne, jaz govorim, kar hočem in kar je resnica,“ oporeka mu gospa z jako razburjenim glasom.

Kavalir togote kar besni.

„Da, Vi ste slepar, goljuf!“ kriči lepa ženska.

„In Vi ste, nekdanja plemenita in imenitna gospa, danes navadna pustolovka.“

„To sem le vsled Vas postala.“

„Na Vas nisem mogel sploh ničesa več pokvariti, lepa Ana!“ —

„Nesramni lopov!“

Kavalir togote zakriči.

Trenotek pozneje zavihti bič ter udari ž njim čez hrbet spremljevalke, ki se bolečine zvije in bolestno zastoka.

„To imate za spomin!“ rujove surovež. „Sedaj pa hitro semkaj z ostalimi dragocenostmi, katere imate še spravljene. — Tudi svojo obleko mi morate dati, kajti pustiti Vas hočem nago na cesti.“

Gospa prestrašeno vsklikne.

Obrniti hoče svojega konja, toda tovariši kavalirjevi prijahajo ter jo krohotaje se obkolijo.

„Vzemite jej vse!“ rujove kavalir. „Našel bom dosti drugih lepih bab, katere bom mogel v svoje namene porabiti.“

Možje svoje roke stegnejo, da bi jo zgrabili.

Zastonj kliče revica tu na pomoč — daleč na okoli ni žive duše.

Ravno jo hočejo s konja potegniti — tu se začuje odločen glas:

„Stojte — pustite jo pri miru — vi rokovnjači!“

Kavalir se ozre.

Pred njim stoji ponosna moška postava — v lep, pogumen obraz gleda nesramnež.

Tujec je kot kmet oblečen, toda v njegovih rokah se svetita dva samokresa.

„Proklet!“ kriči pl. Mozelj, „pobite kmeta na tla!“

Sleparji sežejo v vreče, ki vise ob sedlu in v katerih imajo nabite samokrese, mej tem pa zasade svojim konjem ostroge v trebuh, da bi ž njimi pomendrali predrzneža.

Tu tujčev glas v drugič zagrmí:

„Čuvajte se, strahopetni lopovi! Prvi, ki pokaže orožje, dobi krogeljo skozi svojo bučo. Kanalje, ki me ne poznate — jaz sem Jurij Skopec, tolovajski glavar!“

Glasni kriki mu odgovore.

Trenotek pozneje sleparji v najhujšem diru beže po cesti, samo častivredni plemeniti Mozelj ne more za svojimi spremljevalci, kajti Jurij Skopec je njegovega konja z železno pestjo zgrabil za ujšdo.

Zastonj kliče prestrašeni surovež svoje tovariše na pomoč — ti raje svoje konje izpodbodejo ter izginejo za gozdom.

Jurij Skopec se zaničljivo smeji.

Njegovo grozno ime je nasprotnike pogvalo v beg in togotno gleda kavalirja na konju.

„Ah — Vi ste tedaj gospod plemeniti Mozelj,“ pravi zaničljivo, „lepo ime, škoda le, da se pod njim skriva goljuf in slepar. Hahaha, mene pa menda poznate, vsaj po imenu. Prišli ste v neprijetno družbo. Lopov — kako morete s to gospo tako surovo postopati?“

Pl. Mozelj težko sope.

„Moja tovaršica je,“ konečno zajecelja.

„Ki se je hotela od Vas ločiti!“ poseže mu tolovajski glavar v besedo. „Ko bi ne bil jaz prišel, izropali bi bili revico ter jo nago ter brez pomoči tukaj pustili. Sedaj se je kolešček zasukal. S konja!“

„Kaj naj storim?“

„S konja Vam pravim,“ zagrumi Jurij Skopec nad njim ter s samokresom nanj pomeri. „Ali bo hitro?“

„Toda —“

„Sprožil bom!“

Ta pretnja pomaga.

Trepetajoč stopi slepar raz konja, po strani pa tolovajskega glavarja jezno in hudobno pogleduje.

Jurij Skopec se proti lepi gospej obrne, ki je molče gledala ves ta prizor.

„Ali hočete tako dobra biti ter konja držati, dokler se ne povrnem?“ praša jo predrznež.

Ona mu prikima ter ga občudovaje ogleduje.

„Povrnil se bom kmalu,“ pristavi glavar. „Čakajte me!“ Gospa mu zopet z glavo pritrdi.

Gotovo je še preveč prestrašena, da bi mogla govoriti. Zaradi tega nema drži konja za ujsdo ter pričakuje, kaj se bo zgodilo.

Jurij Skopec je prijatelj dejanja, ne pa dolgih besedij.

Krepko zgrabi trepetajočega goljufa za vrat ter ga z nepremagljivo silo vleče v bližnje grmovje.

Tu lopov smrtno prebledi.

„Milost — ne umorite me!“ stoka ves iz sebe.

„Zaslužili bi bili to,“ grozi mu pogumnež, „toda prevelika mevža ste mi, da bi Vas ugonobil. Tam-le v goščavi bodete izvedeli, kaj sem sklenil.“

Strahopetnež se na tla vrže, toda Skopec ga brez usmilenja tira v grmovje.

Tam ga izpusti.

„Hitro — doli z obleko!“ zapoveduje mu odločno, „hitro, jaz nimam časa. Moja kmetska oprava je dobra za Vas. No, ali bo kmalu?“

Plemeniti slepar se po celem životu trese, ne upa si niti z jedno besedico ugovarjati, marveč prične svojo bogato obleko slačiti. —

Jurij Skopec stori isto s svojo opravo, pri tem pa svojega protivnika niti za trenotek ne izpusti iz očij.

Tolovajski glavar obleče krasno opravo kavalirjevo, plemenitaš pa se mora zadovoljiti s kmetsko obleko.

Skopec seže v žepe svilene suknje.

„Tu imate svojo mošnjo,“ zakliče zaničljivo ter trepetajočemu bojazljivcu vrže svileno vrečico z denarjem, „s tem morete zopet igrati. Kupili si bodete kmalu novo opravo. Toda ne sledite mi, to bi Vas glavo stalo. In sedaj se mi poberite izpred očij!“

Jurij Skopec ima lastnega denarja v izobilji. Namigne plemiču, ki se z zobmi škripaje proti gozdu obrne, kjer upa najti svoje tovariše.

Jurij Skopec pa kot plemenitaš preoblečen z mečem ob strani stopi iz grmovja.

Tih vsklik začudenja mu zadoni na ušesa, toda tolovajski glavar se za to ne zmeni.

Urno se vspne na konja, katerega z veščo roko brzda.

Kot lovec grofa Sokolskega je vsak dan jahal, zaradi tega sedi kakor vlit na čilem konjiču.

„V Trst,“ izpregovori predrznež svojim polno donečim glasom.

Krasotica ga osupnena pogleda.

„Kaj, Vi hočete —?“

„Ali raje sama potujete?“ prša jo Jurij mirno.

„Ne, ne, izročam se Vašemu varstvu,“ prosi Ana plemenita Sienska, „sicer bi me oni rokovnjači izropali — da, umorili.“

„Dobro, tedaj bodeva v Trst jahala,“ odgovarja tolovaj ravnodušno. „Jaz sem sedaj gospod plemeniti Mozelj.“

Lepa pustolovka globoko vzdihne.

„Oj, kolika predrznost,“ šepeta, „poprej sem ugovarjala, ker sem mislila, da Vam v Trstu preti prevelika nevarnost.“

Ponosni mož se smehlja.

„Hahaha, kdo bo slutil, da se pod pl. Mozeljem skriva tolovajski glavar Jurij Skopec?“

„To vendar ni nemogoče, kajti oni hudobnež Vas bo morebiti, zasledoval.“

„Hahaha, ti strahopetneži bodo ravno v nasprotno smer bežali ter se niti iz gozda ne bodo upali stopiti.“

„Toda izdajalstva se morate vendar bati.“

„Ne, razven če Vi ljudem imenujete moje pravo ime.“

Krasotica se odločno vzravna.

„Raje sama pretrpim najmučnejšo smrt, predno izdam svojega velikodušnega rešitelja,“ zakliče skoraj jezno.

Jurij Skopec se smehlja.

„To sem vedel,“ pravi, „zaradi tega smeva brez skrbi v Trst jahati. Ali je oni blagi gospod pl. Mozelj —“

„Ne piše se tako.“

„Katero je njegovo pravo ime?“

„Tega ne vem.“

„Dobro, torej sem sedaj jaz pl. Mozelj. Ali je bil oni slepar že kdaj v Trstu?“

„Kolikor je meni znano, še nikoli.“

„Ah, to je prav. Že dlje časa nisem počival — sedaj hrepenim, da bi jedno noč mirno spaval.“

Ona ga prašaje pogleda.

„In Vi ste pod mojim varstvom, lepa Ana pl. Sienska,“ pristavi Jurij Skopec.

Nenavadna dvojica odjaha po glavni tržaški cesti.

Skrivnostna pustolovka čuti, da predrzni njen rešitelj želi kaj natančneje o njej izvedeti.

Ne obotavlja se tedaj, dati pojasnila na njegovo nemo prašanje, poprej pa se mu iskreno zahvali.

Tolovajski glavar odklanja hvalo.

„Tega ni treba,“ pravi predrznež, „ščitil sem zapuščeno žensko v nevarnosti ter pri tem takoj prejel plačilo. V nekaterih trenutkih sem se iz kmeta prelevil v plemiča — hahaha, to mi jako ugaja.“

Sedaj se tudi krasna Ana smehlja.

Ženska je jedno onih lahkoživih bitij, ki kmalu pozabljajo nezgode. Gotovo je z novim spremljevalcem bolj zadovoljna, kakor pa s prejšnjim.

„Ime mi je Ana pl. Sienska,“ prične pripovedovati. „Še pred jednim letom sem bila soproga imenitnega in spoštovanega moža. Umrl je ter me zapustil brez sredstev. Ker pa sem bila navajena razkošnega življenja, gnala me je osoda v mreže onega sleparja, ki se je imenoval pl. Mozelj. Napravil je iz mene pustolovko, pri tem pa me je še vrhu tega nesramno izsesaval. Karkoli sem pridobila, vzel mi je skoraj vse, da, primoral me je celo s surovo silo, da sem mu izročila, kar sem zaslužila. Oni udarec z bičem poprej ni bil prvi — pretepal me je nesramnež premnogokrat.“

Jurij Skopec sočutno pogleda lepo grešnico.

„Ali hočete zopet poštena postati?“ praša jo tolovajski glavar.

„Prepozno“, odgovarja Ana temnega obraza, „učila se nisem v mladosti ničesa, delo se mi gnjusi — izgubljena sem.“

„Ali naj Vas v kak samostan spravim? — Če založim primerno svoto, sprejeli Vas bodo povsod kot spokornico.“

Oči njene se zasvetijo.

„Ne, ne!“ zakliče strastno. „Jaz naj grem v samostan? Nikdar — mlada sem, živeti hočem in uživati.“

Jurij glavo povesi.

„Tedaj sem storil svojo dolžnost“, pravi po kratkem premolku. „Prav imate, Ana pl. Sienska, za svet ste izgubljena — odslej se prištevajte med brezdomovince.“

Lepa, mlada žena ga milo pogleda.

„Ali morem pri Vaših ljudeh ostati?“ prosi plašljivo. „Tam so gotovo tudi že druge deklice.“

„Kakor se vzame“, odgovarja tolovajski glavar. „Res je nekaj ženskih oseb pri nas, toda te tvorijo posebno četo, ki hodi včasih lastna pota. Če hočete pri tej ostati, meni je prav.“

„Oj, hvala Vam!“ zakliče lepa Ana žarečih očij.

Konjiča čilo dirjata. Kmalu se bližata Trstu.

Jurij Skopec pregleduje svoje žepe.

„Ah, tu so listine“, pravi, „to je dobro, pri vratih bodo gotovo zahtevali potni list.“

„Pl. Mozelj je imel vse potrebno pri sebi“, pripomni kratotica.

„Da, da, to je izvrstno. Prenočevala bodeva v Trstu. Rekel bom, da ste Vi moja sestra.“

Ana pl. Sienska globoko zarudi.

„To ni mogoče“, pravi tihim glašom.

„Zakaj ne?“

„Ker v listinah stoji, da sem jaz soproga pl. Mozelja.“

„Dobro, potem vejtate za mojo ženo“, reče Jurij Skopec popolnoma mirno.

Sam pri sebi pa si misli:

„Ljubimskih dogodkov ni ne konca ne kraja. Zadnji čas je, da s svojimi tovariši izvršim kak predrzen rop, sicer se še omehkužim v rožnatih sponah ljubezni.“

Ana Sienska prične sedaj živahno kramljati.

Velika laškoživka je, to Jurij Skopec kmalu izprevidi iz njenega govora.

Pravecata pustolovka, ki pa se ni nikdar zavrgla, marveč si je znala s svojo ljubeznjivostjo pridobiti velike zaklade. Tolovajski glavar z zanimanjem posluša njene besede.

V svoji bistrumnosti takoj spozna, da mu bo Ana Sienska postala koristna tovarišica.

Izvanredno je olikana, kreta in govori kakor rojena kneginja ter se v vse razmere hipoma vživi. Pri tem je skromna ter svoje dogodke tako dovtipno pripoveduje, da se jej mora včasih sam Jurij Skopec smejati.

Bližata se Trstu.

Tolovajski glavar se je večkrat na konju obrnil, toda o ubeglih sleparjih ni ničesa opazil. Ana pa se za današnje dogodke čisto nič ne zmeni, kajti svojemu spremljevalcu zaupa ter se popolnoma nanj zanaša.

Sedaj sta pri mestnih vratih.

Jurij Skopec jaha kot prvi.

Kmalo je onstran vratnega oboka, kjer nekaj mestnih čuvajev pohajkuje.

Čuvaji tolovajskega glavarja spoštljivo pozdravijo, ker menijo, da stoji pred njimi kak imeniten gospod.

„Prosil bi milostnega gospoda, naj mi pokaže potni list“, oglasi se načelnik mestne straže.

Jurij Skopec vzame iz žepa listine plemenitega sleparja ter jih izroči službujočemu čuvaju, ki jih hitro pregleda.

„Vse je v redu“, pravi ta, „toda kje so služabniki milostivega gospoda?“

Jurij Skopec se ne da v zadrego spraviti.

„Zlodji so se mi mej potjo uprli“, pravi mirnodušno, „ker se jim je predobro godilo, postali so kruha pijani ter tako predrzni, da sem jih moral kaznovati. Same togote so me potem zapustili ter sem moral njihove konje nazaj poslati, ker v vaseh nisem mogel primernih ljudij dobiti. Sklenil sem tedaj, da si v Trstu najamem nove služabnike.“

Ana Sienska se nemalo čudi svojemu spremljevalcu, ki pripoveduje to bajko tako mirno, kakor bi bilo vse gola resnica.

Seveda „imenitnemu gospodu“ vse do pičice verujejo in mestna straža zelo ponižno pozdravlja, ko vrže tolovajski glavar velik srebrnik mej mestne vojake, naj na „njegovo zdravje“ izpijejo kozarec vina.

Temno je že, ko se Jurij Skopec s svojo tovaršico ustavi pred veliko krēmo sredi Trsta.

Krēmar in natararice pridrve na ulico, ko začujejo klopotanje konjskih kopit pred hišo, ter spremijo tolovajskega glavarja in njegovo družico v veliko gostilničarsko sobo.

Tudi tukaj povraščujejo po služabnikih. Skopec svojo bajko o upornih slugah ponavlja in verjamejo mu popolnoma.

Zakaj tudi ne, posebno ker ‚gospod pl. Mozelj‘ kakor slučajno potegne iz žepa mošnjo, v kateri zvene rumeni zlati. —

Krčmar sam streže imenitnima gostoma in nikdo se ne čudi, da se gospod in gospa vičeta, kajti v takratnih časih je bil v plemenitih družinah običaj, da sta se tudi mož in žena z ‚Viogovarjala.

Juriju Skopecu je to znano; čuditi se mora prebrisanosti svoje tovaršice, ki niti za trenotek ne pozabi svoje vloge ter se vede, kakor bi bila že leta in leta ž njim poročena.

Kmalu postane njegovo občudovanje še večje.

Izborna jedila jima krčmar postavi na mizo, in ko krčmarica pri tem pomaga svojemu možu, pogleda slučajno belo pleče plemenite gospe.

V sobi je soparno, zaradi tega je Ana Sienska ogrinjalo odložila, pri tem pa pozabila na ‚klobaso‘, katero je na njenem hrbtu zapustil Mozeljev bič.

Krčmarica zapazi to znamenje surovosti.

„Kaj pa ima milostiva na plečih?“ praša zavzeta, „to je tako, kakor —“

Obmolči.

Juriju Skopecu postane v prsih tesno, kajti to je prašanje, na katero lepa Ana ni pripravljena.

Toda ta niti za trenotek ne pride v zadrego.

„Kakor udarec z bičem, ste hoteli reči“, obrne se h krčmarici; „no, saj me tudi nekoliko boli. Ko smo skozi gozd jahali, udarila je veja ob poti stoječe šmreke, ob katero se je zadel moj konj, z vso močjo na moja pleča.“

To je verojeten izgovor.

Krčmarica verjame, Jurij Skopec pa se čudi bistrournosti svoje nove znanke.

Ana Sienska to dobro opazi. Ne govori o tem, toda ponosni njen pogled pravi:

„Kaj ne da, krasni, pogumni mož, zvita sem in premetena, jaz Ti bom izborna pomočnica.“

Tolovajski glavar je vino naročil in priznati se mora na tihem, da se Ana pri mizi vede kakor rojena vladarica.

Mej veselim pomenkovanjem postane pozno.

Krčmar je že davno dal najboljše sobe pripraviti, potem pa se obrne k ‚gospodu pl. Mozelju‘ s prašanjem:

„Ali naj jaz milostivemu gospodu služabnike preskrbim?“

„Tega ne bo treba“, odgovarja ponosni mož, „odposlal bom raje sela, ki bo sporočil mojemu prijatelju, naj mi odstopi dvoje svojih služabnikov.“

„Kakor je Vaši milosti drago.“

Jurij Skopec vstane ter svoji ‚soprogi‘ uljudno roko ponudi.

Brez obotavljanja se Ana pl. Sienska na njegovo desnico opre in prijazno poklonivši se navzočim meščanom zapusti s tolovajskim glavarjem sobo.

Gostje še dolgo kramljajo o imenitni dvojici. — — —

Krčmar je ponosen na visoki obisk, kajti plemiči ne dohajajo prepogosto v Trst.

Storil je vse, kar je bilo mogoče, da reši čast svoje krčme.

Njegova najstarejša hči naj streže ‚milostivi‘ kot hišina ter jej pomaga pri oblačenju.

Ker je Jurij Skopec za sedlom našel natlačeno vrečo — ima Ana Sienska tudi vse potrebno sabo — ne manjka jej celo krasne ponočne oprave.

Tolovajski glavar izpije še kozarec vina ter gleda proti sobi, kjer se odpravlja njegova ‚soproga‘ spat.

Ana sloni na mehkiem stolu z obrazom kneginje, domača hči pa jej streže ter jo skuša zabavati z živahnim pripovedovanjem.

Kdo naj slutí, da tu prenočujeta takrat najslovitější tolovajski glavar in spretna pustolovka, ki nima nikjer svojega domovja?

„Kdo bi mi bil danes zjutraj pravil, da bodem tu prenočeval,“ misli Jurij Skopec sam pri sebi. „V resnici stojim na ognjeniku, toda človek mora srečo imeti.“

Pri tem zopet v stransko sobo gleda.

Dobro zapazi, da je Ana krasna ženska — ne prevelika, toda nežne in razkošne postave, v resnici lepotica.

Na snežnobelem vratu čepi mična glavica z divnimi črnimi lasmi, izpod katerih se čarobno sveti dvoje velikih, temno-modrih očij.

Rudeče ko črešnje so njene male ustnice, obrazek je nežno-rožast, nos njen ponosen — s kratka, Ana je lepa, prav za ljubezen ustvarjena.

In sedaj se oklepa njene čarobne postave bela svilena nočna oprava, da še bolj da slutiti njene skrivne krasote, kakor pa jih prikriva.

Jurij Skopec se v stran obrne.

„Kaj naj iz vsega tega nastane? Zapisano je menda v knjigi osode, da se moram sniti s prvimi lopoticami tega sveta. Da, ta Ana je pametna, toda tudi lepa je. V zvezi s tako žensko bi si upal celi svet podjarmiti.“

Še jeden kozarec vina izprazni.

Ana Sienska pa si da od krčmarjeve hčerke česati lase, ki jo obdajajo kakor črn plašč.

Pri tem z deklico kramlja.

„Trst je čedno mesto,“ pravi prekanjena pustolovka. „Tudi Tebi ugaja tukaj, kaj ne da, drago dete?“

„Oj, tukaj v Trstu sem prav rada, milostiva gospa.“

„Toda znamenitostij nimate posebnih v Trstu?“

Deklica se smeji.

„Zabavno je vendar pri nas. Tudi v naši gostilni so se že vršile veselice, na katerih sem plesala.“

„Oj, in še tako mlada!“ draži jo Ana.

„Stara sem sedemnajst let.“

„Glej no — smatrala sem Te za mlajšo.“

„Trst ima tudi svoje znamenitosti,“ nadaljuje zgovorna hišina. —

„Kakošne pa?“

„Oj, ali milostiva še niste slišala o ‚zlati mizi‘?“

„Ne.“

„Ta Vam je velika znamenitost.“

Ana Sienska se smeji.

„Ali je miza res čisto zlata?“ praša malomarno.

„Čisto zlata je,“ zatrjuje deklica, „da, celo z dragocenimi kamni je okovana. Moj oče večkrat trdijo, da bi se za zlato mizo dalo kupiti celo kraljestvo.“*

„Tako — tako,“ meni lepa Ana ravnodušno, „ali se sme ta miza tudi videti?“

* Kronike tedanjih časov resnično pišejo o tej dragocenosti.

„Seveda, saj veliko tujcev prihaja v Trst, samo da si jo morejo ogledati.“

„No, tedaj bodem tudi jaz tako storila,“ odgovarja premetena gospa, „sedaj pa se Vam zahvaljujem, ljubo dete. Vi ste prav spretna, v resnici pripravna, kakor kaka dvorna gospa na knežjem dvoru.“

Zala krčmarjeva hčerka vsled te pohvale sramežljivo zarudi. —

Veselo odhiti in kmalu potem se za njo zapro vrata, ki vodijo v gostilnico.

Nekaj časa je vse tiho.

Jurij Skopec, ki je čul vsako besedico, o tem premišljuje, ko ga iz sanj vzbudi šumeča ženska oprava.

V beli nočni obleki od indijske svile je lepa žena podobna boginji, celo utrujeni Jurij Skopec občuduje zapeljivo pustolovko, čeravno je v zadnjem času kakor metulj letal od jedne lepotice do druge.

Ne misli več na krasno graščakinjo, tudi zapeljive Sabine se komaj še spominja.

Sedaj vidi le to boginjo, to čarobno žensko, o kateri slutí, da bo v tesni zvezi z njegovo bodočnostjo.

Njene žareče oči zro v njegov obraz.

„Ali ste čuli?“ praša ga premetenka.

„Vse,“ odgovarja on mirno, „sicer je pa krčmarjeva hčerka resnico govorila. Čital sem v knjigah, kakor se natanko spominjam, o „zlati mizi,“ ki je pravcati éudež zlatarske umetnosti.“ —

Lepa Ana bliže pristopi.

„Vaše ime že slovi,“ pravi Ana. „Toda po celem svetu bi postalo znano, ko bi prišla ta miza v Vaše roke.“

Skopec z ramo zmaje.

„To bo težko šlo,“ pripomni, „Ker vem, da strogo čuvajo take dragocenosti.“

Ana Sienska stoji sedaj tik tolovajskega glavarja.

„Hahaha,“ smeji se poluglasno, „ali sem se zmotila v Vas? Ali niste Jurij Skopec, ki ne pozna nobene zapreke? Rop ‚zlate mize‘ Vas bo napravil slovečega po celem svetu, zaradi tega odnesiva to dragocenost, pomagala Vam bom pri tem.“ —

Predrznež se skrivnostno smehlja.

„Dobro,“ pravi, „vsaj nikdo ne bo mogel očitati, da nisem poskusil vsega. Toda pre nagliti se tukaj ne smeva. Najprvo se moram s svojimi ljudmi domeniti, kajti teh pri takem podjetju ne morem pogrešati.“

Jurij Skopec natanko ve, koliko predrznosti bo treba, če hoče svoj načrt izvršiti.

Toda Ana mu ne da časa, da bi dolgo premišljeval.

„Posrečiti se Vam mora,“ vsklikne, „da — da, četim, da bo to velikansko podjetje spravilo ves svet v strah in občudovanje. Prav imate — treba je tu potrpljenja, kajti Vaši ljudje Vam morajo pomagati. Jaz bom stala ob Vaši strani — šla bom z Vami v največjo nevarnost, kajti Vi ste mož, kateri mora vse doseči.“

„Ali res?“ smehlja se predrznež, „ali mi res tako zapate, lepa gospa?“

„Toliko, kolikor zaslužite.“

„No, dobro, potem naj prvi moj rop velja — zlati mizi,“ odgovori Jurij Skopec odločnim glasom.

Žarečimi očmi ga ona gleda — Jurij čita z njenega obraza, kaj občuti njeno sree, in ko nehote stegne svoji roki, začuti, kako se razkošna lepotica pritiska na njegove prsi — predrzni tolovajski glavar zopet na srcu svojem objema zapeljivo, demonsko žensko.

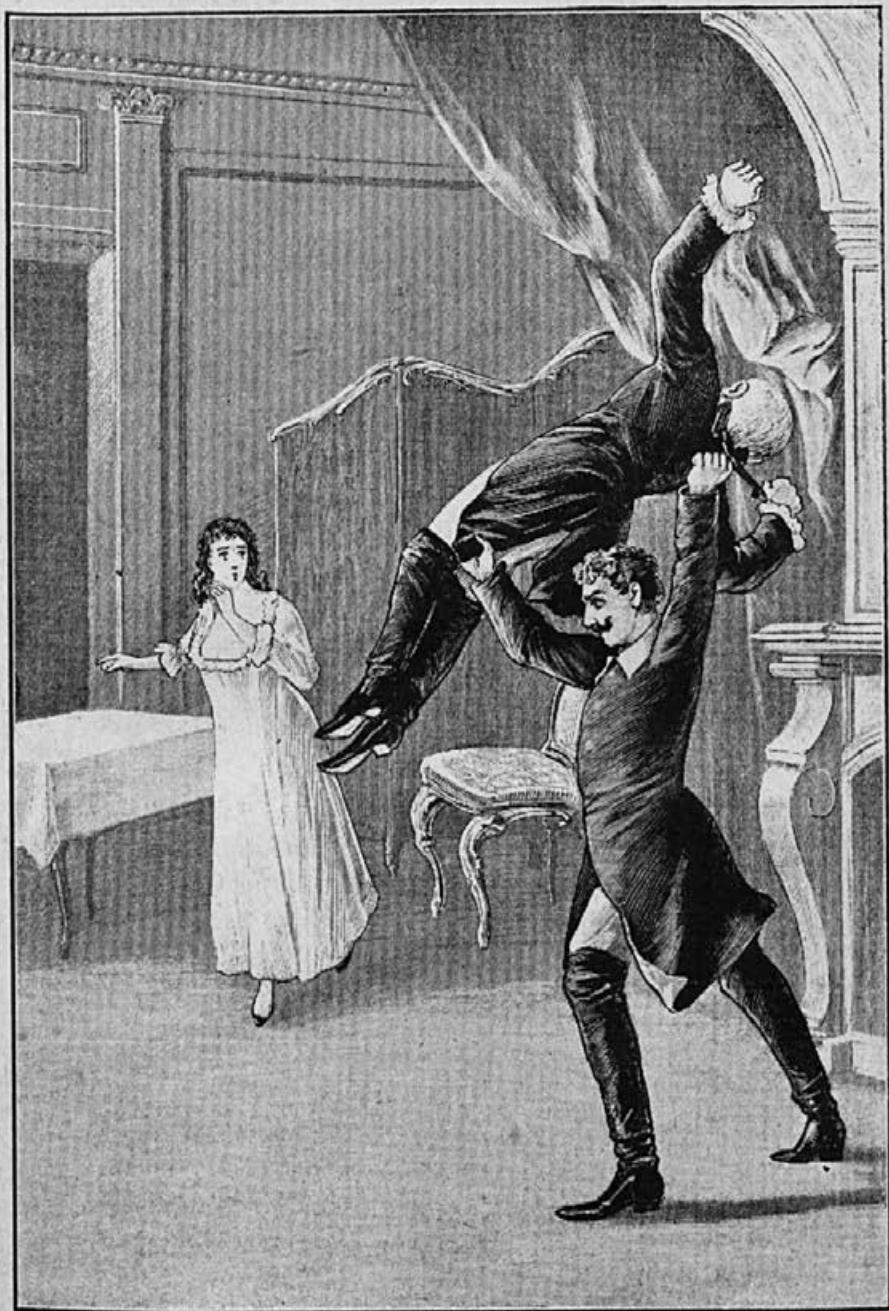
145. poglavje.

Potovanje na Hrušico.

Amalija spravi Milico v Trst. — Na preži. — Ogljar Tone ob dekliškem taboru.

Zjutraj zgodaj je še — solnce se je komaj prikazalo na obzorji, ko pokrit kmetski voz obstoji pri kmetiskih vratih. V njem sedite dve krasni deklici v kmetiski opravi, poleg njiju pa majhen, neznatn možiček, čegar oči se svetijo kakor jastrebu.

Z nenavadno spretnostjo rujovečega nesramneža zgrabi —
in sedaj ga dvigne.

Mestna straža ne zahteva potnih listov, ker voznik pove, da so potniki znanci po celem mestu spoštovanega zlatarja Trdine, katerega hočete deklici obiskati.

Kmalu potem drdra voz po slabem tlaku, ne da bi se kdo za potnike zmenil.

Če pa že kdo pogleda skozi okno na ulice, tedaj meni, da je kak kmet pripeljal svoje pridelke v mesto.

Pred zlatarjevo hišo, velikim poslopjem, se voz ustavi.

Pri vratih se prikaže dekla in po kratkem razgovoru krene voz na veliko dvorišče.

Potniki izstopijo.

Amalija, Milica in norec so, ki so prišli v Trst k zlatarju.

Ali je slednji v zvezi s tolovajsko četo?

Ne, nikakor ne, marveč sta mu prejšnja leta, ko je bil Kramar še poštenjak, Amalija in njen stric izkazala neke velike usluge.

Trdina ne ve, na kaka kriva pota sta ta dva mej tem zašla, ter je zaradi tega takoj pripravljen, da stori Amaliji protiuslugo.

Zvita tolovajka se je tega moža spomnila ter sklenila, spraviti tu sem Milico in njenega varuha, dokler ne pride pravi čas, da se za vselej iznebi svoje tekmovalke.

Premetenka je skovala prav izvrsten načrt.

Trdina je udovec brez otrok, star poštenjak, ki mirno živi za-se in pridno izdeluje razno zlatnino.

Pri njem je Milica dobro spravljena ter bo tukaj mirno čakala, dokler ne pride trenotek njenega pogina.

Dekla je obisk naznanila.

Amaliji ni treba dolgo čakati, kajti zlatar vzlic svoji starosti zgodaj vstaja; v svoji delavnici je že.

Komaj so trije došleci stopili v vežo, pride že uljudni starček.

„Ah, tukaj ste“, vzklikne radostno, ko zagleda Amalijo, „le noter, v sobo! Dolgo Vas že nisem videl.“

„Kako se kaj stricu godi?“ izprašuje zlatar.

„Oj, dobro, izvrstno“, odgovarja Amalija mirno, „naročil mi je, naj Vas lepo pozdravim.“

Potem da hišnemu gospodarju znamenje, naj k njej pristopi.

Starček naroči zajutrek ter potem stori po želji svojega gosta.

Amalija se ga zaupno pod pazduho prime.

„Preljubi stari prijatelj“, prične zvita tolovajka, „večkrat ste mi zatrjevali, da Vas vsak čas smem prositi za kako uslugo.“

Starec prikima.

„To sem storil, drago dete, in ostanem tudi mož-beseda.“

„No, dobro, danes prihajam s tako prošnjo.“

„Če mi je le mogoče, izpolnjena je že v naprej.“

„No, prosim Vas zavetišča za ona-le dva“, šepeta premetenka, „deklica je revica, ki se noče od svojega slaboumnega spremljevalca ločiti. Obadva zasledujejo. Neki človek bi jo rad dobil v svoje pesti. Zaradi tega naj nekoliko časa v Vaši hiši ostane.“

„Ali je to vse?“

„Da, nič drugega ne zahtevam. Sicer naj pa obadva svoj živež zaslužita. Norec naj krepko pomaga pri gospodarstvu, deklica naj pa Vašo staro oskrbnico pri delu podpira.“

Stari zlatar sočutno gleda prekrasno Milico.

„Ali sta tadva iz nižjih krogov?“ praša zamolklim glasom.

„Seveda.“

„Tako, tako? Deklica pa ni taka, da bi jo človek smatral za kmetico. Zunanost njena je celo plemenita.“

„Mogoče“, pravi Amalija malomarno, pri tem pa se ozre hudobno proti Milici, „ta deklina je bila poprej hišina na nekem gradu. Ah, sedaj se spomnim, da bi Vas rada še za nekaj prosila.“

„No, dete moje?“

„Ne izprašujte teh dveh, preljubi gospod, pozneje Vam hočem sama vse povedati ter dati potrebna pojasnila. Ali mi hočete to storiti?“

„Zakaj pa ne, dete moje, prav rad Ti to storim. Jaz sam nisem prijatelj premnogege govoričenja, kajti to v moji hiši ni navada. Deklica naj moji oskrbnici pomaga, ki si že davno

želi mlajšo moč. Tudi norcu bom preskrbel primerno delo — saj nisem trinog, to Vam je menda znano.“

„Da“, odgovarja Amalija, „poznam Vas kot dobrosrčnega poštenjaka.“

„Ali Vi načete tukaj ostati?“

„Jaz moram še dopoldne zapustiti Trst, ker grem v Gorico obiskat svojo sestričino.“

Zlatar je brez sumnje, kajti takrat, ko se je seznanil z Amalijinim stricem, bil je ta spoštovan trgovec z žlahtnimi kovinami, Amalija pa na pol otrok, ki je mnogokrat razvedreval čelo starikavemu udoveu.

Slutiti tedaj ne more, da stoji pred njim ljubica slovitega tolovajskega glavarja Jurija Skopeca, ki se slučajno tudi danes pod imenom pl. Mozolja mudi v Trstu.

Ta slednja okoliščina Amaliji seveda ni znana, sicer bi gotovo tako hitro ne zapustila mesta.

Tako jo pa samo jedna želja navdaja, da bi kolikor mogoče hitro prišla s svojimi tovarišicami k ajdovskemu grobu na Hrušici.

Mej tem je oskrbnica v drugi sobi postavila izboren zajutrek na mizo.

Saj je vendar Trdina po celem Trstu znan kot jeden najbogatejših meščanov, in v njegovi hiši vlada od nekdanj slovanska gostoljubnost.

Zlatar svoje goste uljudno k mizi povabi. Kmalu zapazi, da norec, od katerega kaj tacega ni pričakoval, jako dostojno zavživa svoj delež.

Tudi Milica se vede kakor olikana deklica, tako da zatemnuje celo zavistno Amalijo, ki se ne briga dosti več za pravila dostojnosti.

Zlatar tega pri Amaliji ne zapazi, ker se le za svoja dva hišna tovariša zanima.

Norec mu prav dobro ugaja, za Milico pa kmalu občuti gorko naklonjenost, da, pristrčno sočutje. Kako krasna je vendar ljubka deklica!

Pri tem se mu nehote vzbudi želja, da bi rad imel tako hčerko.

Toda o tem molči, Amalija pa nestrpno dokonča svoj zajutrek.

Tla jej gore pod nogami.

Stran hrepeni, k tovaršicam, ki sedaj počasi potujejo proti Hrušici.

Tam pri skrivnostnem grobu upa svojega ljubimca najti, ki le nekaj hiš od zlatarja počiva v mehkem objemu zapeljive grešnice.

Ha, ko bi to vedela, strast njena bi jo gotovo tirala k nepremišljenemu zločinu!

Sicer je pa premetenka Milici že naročila, naj v zlatarjev hiši le malo govori in posebno molči o svoji preteklosti.

Milica jej je to obljubila, kajti dobro ve, da obsodba ljubljanskega sodišča preteče visi nad njeno nedolžno glavo, da je na smrt obsojena.

Da, molčati mora — molčati.

Meglina leži prihodnost pred njo, da, celo upanje, da bo videla svojega ljubljenega Jurija, ne razsvetljuje te mračne noči — saj je bivši lovec vendar postal tolovajski glavar.

Milica ima le še jedno vročo željo, da bi prosila Jurija Skopca, naj opusti to svoje grozno rokodelstvo.

To hoče storiti, na kolena pasti pred predrzneža, naj postane drug človek, da, to hoče storiti, in ko bi morala pri tem svoje življenje izgubiti.

Toda kdaj bo videla Jurija Skopca?

Amalija, ta skrivnostna deklica, jej je na vsa tozadevna prašanja le nepovoljno, celo dvoumno odgovarjala.

In sedaj se odpravlja na odhod.

Površno se poslovi od Milice, norca niti ne pogleda, čeravno bi morala ravno njemu posebno hvaležna biti.

Tem pristrčneje pa se poslovi od zlatarja in po pretekli komaj jedne ure drdra že kmetski voz zopet skozi mestna vrata.

Lepa tolovajka svojega voznika kmalu odslovi, češ, ostalo pet do svoje sorodnice hoče peš iti.

Voznik je s plačo jako zadovoljen, žvižgaje požene konjiča ter kmalu po prašni cesti izgine za ovinkom.

Amalija še nekaj časa postoji, dokler ni prepričana, da je kmet ne more več videti, potem po cesti urno koraka, izogibač se hiš.

Proti gozdu, v katerem je dogovorjen sestanek s tovarišicami, jo vodi pot. Tolovajke se po dnevu skrivajo ter le po noči potujejo.

Sicer so pa deklice sedaj v kmetskih opravah in v pletenih koših nosijo svoje orožje in lovsko obleko. Kdor bi jih srečal, mislil bi si, da gredo v mesto prodajat zelenjavo ali druge pridelke.

Rop so skrile na kraji, ki je samo Amaliji, Uršiki in Lenčiki znan.

Seveda bi deklice tudi po dnevu lahko potovale, toda Hrušica je že blizo in čudno bi se moralo vsakemu zdeti, ki bi videl, da toliko deklic skupaj s koši na rami hodi po teh zapuščenih krajih.

To je vse tako Amalija odredila.

Le-ta pride konečno po stranskih potih k svojim tovarišicam. —

Uršika jej prihiti nasproti ter jo sredi gozda spremi, kjer deklice, utrujene od nočnega potovanja, pod zelenim vejevjem sladko spe.

„Ali je šlo vse povoljno?“ je prvo Uršikino prašanje.

„Da, vse“, odgovarja Amalija, „tujka je z norcem v Trstu ter naj tudi tam ostane. Sedaj pa družega ne želim, kakor najhitreje priti k ‚ajdovskemu grobu‘ na Hrušici. Oj, kako hrepenim po svojem Juriju!“

„Tega bi bila mogla že mnogo prej objeti“, pripomni Uršika.

„Hotela nisem“, pravi Amalija trmoglavo, „tudi on naj po meni hrepeni — potem hočem uživati slast vroče ljubezni.“

Uršika molči.

Jurija Skopca ne pozna tako dolgo kakor Amalija, vendar pa ga natančneje presoja, ker je Amalija preveč zaljubljena in ljubezen je slepa.

Uršika ve, da je tolovajski glavar lep, čvrst mož, mlad — strasten — in ta naj bi po Amaliji koprnel?

Veliko prej je verjetno, da se predrznež z drugimi lepoticami tolaži, toda Uršika o tem ne govori, ker ve, kako hitro je njena prijateljica razburjena.

Saj hoče Amalija že Milico usmrtiti, samo zaradi tega, ker nedožno dekle ljubi Jurija Skopca.

Uršika takih grozovitostij ne ljubi, ki izvirajo iz strasti, čeravno je sama smrtno kaznovala onega kmeta pod Kumom.

Na drugi strani pa se tudi noče vmešavati v ljubimske zadeve svoje tovaršice, zaradi tega raje molči.

„Idive k počitku, Amalija“, ogovori ljubice tolovajskega glavarja. „Celo noč smo bile na potu, drevi nas zopet čaka težavna pot, zaradi tega moramo sedaj spat.“

Amalija je s tem zadovoljna, kajti sama čuti, da je trudna. Straž tukaj ne razpostavijo, kajti daleč na okoli ni videti nobene hiše.

Kaj naj tudi ljudje tukaj iščejo?

Kmalu v gozdu vse molči in le globoko sopenje zalih deklic se čuje.

Tako preide morda jedna ura, ko v bližini zašumi suho vejevje, kakor bi se kaka divja zver oprezno približala.

To je temna moška postava, ki se po vseh štrih plazi proti spečim tolovajkam.

To ni kak kmetič, ta bi ne lazil po tleh — to je vohun — ogljar Tone.

Kako se je rokovnjaču posrečilo, zaslediti deklishe tolovajke, ostane tajnost; zadostuje, da se jim skrivaj bliža.

Srdito zre grdoba na speče deklice, vedno na beg pripravljen, kajti znano mu je, da tolovajke ne poznajo šale.

„Tukaj sem“, mrmra mej zobmi, „toda kaj mi to pomaga, ko sem sam. Tristo hudičev peklenskih — tu leže — jedna lepša od druge! Koliko bi za to dal, da bi bili moji tovariši sedaj tukaj! V nekaterih trenutkih bi vsak izmed nas objemal svojo ljubico, ne da bi mogle najmanj kričati. Toda sam ne premorem ničesa.“

Hudobnež poželjivo zre tja, kjer leži krepka in zala Uršika.

Soparno je in Uršika je svojo prsno ruto odpela, tako da vidi surovež krasne njene prsi neprikrite.

Oči mu žare kakor tigru, najraje bi planil na njo. — —

Toda to je le pobožna želja, kajti ogljar Tone je slabotno človeče, ki bi ne moglo premagati nobeno izmed zdravih, mladih tolovajk.

To mu je tudi dobro znano in njegova premetenost je ravno tolika, kakor njegova surovost.

„Z zvijačo bom dosegel svoj namen“, godrnja nesramnež, ko se začne umikati. „Vesel sem le, da ni več tukaj vražjega spaka, ki me je na tla pobil in povezal, kakor kup starih cunj. To je nevarna pošast, kateri bi mi srčno rad zasadil svoj nož med rebra. No, morebiti se bodeva z grbastim pritlikavcem srečala, potem bo že čutil, kako ga bom poplačal za njegovo prijateljstvo.“

Ogljar Tone se zadnjikrat proti spečim deklicam ozre. Tovariši njegovi so daleč od tod, mude se še na Dolenskem krog Kuma, kjer napadajo in ropajo, kdor jim pride v neusmiljene pesti.

Sam je tolovajke zasledoval, gnalo ga je za njimi maščevanje, ob jednem pa želja, da pri prvi priložnosti izroči razkošne deklice svojim surovim tovarišem.

Sedaj bi bila prava priložnost za to, toda sam je, ne upa se niti jednega samega dekleta napasti, tem manj tedaj celo četo. —

Jeden sam krik napadene bi zbudil ostale tovaršice in te bi ga gotovo poslale na drugi svet.

Zaradi tega se grdoba odstranjuje.

„Odloženo ni opuščeno,“ mrmra pesti stiskajoč, „ko pridem drugi pot, ne bom več sam, takrat bodete, krasne deklice, vendar spoznale ogljarja Toneta.“

146. poglavje.

Kje je glavar?

Ljubosumni Hrvat. — Prihod deklet. — Ljubosumnost. — Osodni sestanek.

Ob 'ajdovskem grobu' na Hrušici je tiho in samotno.

Nikdo ne sluti, da se v tej goščavi skrivajo nevarni tolovaji, ki potrpežljivo pričakujejo svojega glavarja.

Ne čuje se glas nezadovoljnosti, nikdo ne godrnja, tako krepka je vez, ki spaja četo predrznega Jurija Skopca.

Cekinar in Černič sta moža, ki vedno pazita na vojaški red ter ne trpita nobenega upora v taborišči.

Pante je z nekaterimi tovariši proti Reki odpotoval, da izve, kaj se je s Smukačem zgodilo.

Tudi ti tolovaji se še niso povrnili, pričakujejo pa jih pozneje, kajti Pante se je zarotil, da se prej ne povrne, dokler ni popolnoma na jasnem o Smukačevi osodi.

Ta tihota v tolovajskem taboru je pa le navidezna, kajti tudi tukaj strasti razsajajo, ki se le težko prikrivajo očem neudeleženih oseb.

Lepa Hrvatova Jera je našla novega ljubimca, Andreja Černiča, katerega je tako premeteno v 'ajdovskem grobu' vjela v svoje mreže.

Mladi tolovaj tiči v sponah, v katere ga je vkovala zala zapeljivka.

Rad bi se oprostil teh vezij, kajti žal mu je, da se je dal prevladati od strasti.

Najprvo ima sicer mir, kajti Janko Hrvat je grozno ljubosumen postal.

Sluti, da je njegova žena z mladim, skrivnostnim tolovajem pričela ljubimsko razmerje.

Vražje Jere kratko malo ne izpusti iz očij, kar seveda ni povšeči strastni ženski, ki bi še vedno rada počivala v objemu mladega Černiča.

Premetenka vse poskuša, da bi dosegla svoj namen.

Kupuje živež za celo četo in pri tem nikdar ne pozabi, pridobivati si prijatelje mej tolovaji s tem, da jim posreduje pri lahkomišljenih deklicah.

Kmalu ima vsled tega mnogo pristašev mej njimi in tako mirno pričakuje, kaj bo sklenil Jurij Skopec zoper njo in njenega moža.

Predobro sluti zvita Hrvatovka, da jo obdolžujejo zaradi Smukačeve nezgode.

Če pride glavar, čaka jo gotovo neprijetno zasliševanje, toda zanaša se na prijatelje mej tolovaji. Pri vsem tem pa ne pozabi lastnega strastnega poželjenja.

Kjerkoli more priti do žganja, kupi ga, kajti predobro pozna svojega moža in njegovo strast za opojne žgane pijače.

Toda na Hrušici in njeni okolici je žganje redka stvar, zaradi tega si Jera ne more preskrbeti zadostne množine tega strupa.

Hrvat sicer po grlu izlije vse, kar mu pride pod roke, toda drug sestanek s Černičem se Jeri noče posrečiti.

Tako se godi v tolovajskem taboru, ko novi dogodki provzročijo popolno premembo v tej navidezni tišini. —

Zjutraj zgodaj je, ko se Hrvatova Jera probudi ter zlobno pogleda svojega smrčečega soproga.

Pogradi si krasne lase ter steguje junonične ude svoje divne postave, ki vabijo k uživanju pregrešnega življenja.

„Spi,“ šepeta zala razuzdanka, „ha, kaj mi to pomaga! Spanec njegov ni trden in ko bi se hotela iz utice na tihem izmuzniti, zbudil bi se takoj ta nadležni Janko. Sploh pa se po dnevu ne smem bližati Andreju, sicer bi me takoj zapazili.

Jera stiska male svoje pesti.

„Da, ko bi ga mogla jedno noč omamiti, tega vruga, lahko bi se zopet z Andrejem sešla.“

Jera mračno zre proti tlom.

Tu stoji zaboj, v katerem je bilo število steklenic in praškov.

To so tajna sredstva, ki imajo vsa svoje čudne vplive in lastnosti. Strupi, omamila in drugo, tudi zaboj je sedaj prazen, ker je Janko vse to nekega dne skrivaj vrgel v vodo, boječ se,

da bo Jera na njem samem v svoji zakonski ljubosumnosti poskusila ta nevarna sredstva.

Jera se je zaradi tega grozno razjezila, toda Janko se je svoji razjarjeni soprogi naravnost v obraz smejal ter jo z ostrimi besedami zbadal.

Jera se je zaklela, da se bo zaradi tega maščevala.

Noč in dan premišljuje o tem, kako bi se znebila nadležneža, toda umoriti ga ne sme, kajti to bi njo samo pogubilo. —

Skušala je že ga spraviti v prepir in pretep s tolovaji, v sladki nadi, da ga bo jeden ali drugi ubil.

Tudi ta njen trud je bil zastonj.

Hrvat se je vsakemu pretepu v svoji strahopezljivosti umaknil, in tako je Jera vsako upanje izgubila, da se otrese Jankota in snide s Černičem.

Preveč bistrh očíj je v taboru, ki opazujejo njo, jedino žensko mej tolovajsko četo.

Cekinar pred vsem zabranjuje prepire, kajti mnogo divjih tovarišev je pripravljenih, pridobiti si naklonjenost pregrešne razuzdanke.

Ko premetenka o tem premišljuje, postane naenkrat pozorna. —

V taboru čuje vrišč, glasne glasove, vsklike začudenja in radosti.

Hipoma poskoči na noge.

„Jera,“ kruli Janko, ki se v tem trenutku prebudi, „hej, ali mi ne ostaneš takoj tukaj! Baba, kam hočeš iti?“

„Ali ne čuješ, kako je v taboru živo postalo?“

„No, kaj pa se je pripetilo?“ godrnja ljubosumnež.

„Ravno to hočem izvedeti, pusti me,“ togoti se vragica, „saj vendar nisem Tvoja jetnica.“

Toda Janko se ne da premotiti.

Ravno še, da zgrabi svojo Jerico za rob krila, katerega ne izpusti iz roke.

„Jaz grem s Tabo,“ grozi se, „Ti si mi ravno prava, Tebe ne smem niti za trenotek same pustiti.“

„Tepec!“

„Le zabavljaj,“ roga se rokovnjač, „jaz nisem slep in imam zdrave oči. Čakaj tedaj, takoj sem napravljen, potem si bodeva skupno ogledala, kaj pomeni ta škandal.“

Hrvat si svojo lovsko suknjo ogrne, pogladi si s prsti nekaterikrat svoje mršave lase, in ko si povezne še klobuk na glavo, gotov je s svojo toaletto.

„Tako, Jerica, sedaj si bodeva ogledala, kak hudič se je z verige odtrgal,“ zagodrnja. „Vojaki menda niso prišli, sicer bi se stvar drugače glasila. Če se ne motim, čujem celo smejanje.“ —

Lepa ženska odmakne zagrinjalo pri vhodu ter stopi na prosto.

Zunaj se še-le čuje pravi direndaj.

Hrvatova utica stoji bolj osamljena, ločena z grmovjem od ostalih, vendar se opazi, kako živahno je v tolovajskem taboru.

Hitro stopi Jera skozi grmovje in Janko jej sledi takoj za petami.

Cel roj tolovajev obdaja razkošne deklice, ki imajo pletene koše na hrbtih.

„Ah, tu je Amalija,“ kliče jeden tolovajev, ki se naprej drenja. „Hej, tovariši, živio nevesta našega glavarja!“

„Živio!“ kriče divji tovariši ter mahajo s klobuki po zraku. —

Cekinar pa z žarečimi očmi zre na Uršiko, ki stoji za svojimi tovaršicami, rudečih lic kakor kuhan rak.

Podnačelnik odriva svoje podložnike, ki se v prvem trenutku predrznejo, jedno ali drugo razkošno krasotico prijeti krog pasu.

Amalija stopi sedaj za korak naprej.

„Kje je glavar?“ praša, mej tem pa se njene tovaršice za njo drenjajo ter pošteno udrihajo po prstih preveč predrznih tolovajev.

Veselo smejanje se vsled tega razlega, toda divji tovariši so dosti dobrohotni, da puste tolovajke v miru, posebno ko jih Cekinar strogo opominja.

Amalija ponovi svoje prašanje.

„Glavar?“ meni podnačelnik, „da, zala Amalija, povedati Vam morem samo to, da ga sami pričakujemo. Po trditvi Pantetovi se Jurij Skopec na nekem gradu mudi.“

Amalija se strese, kakor bi jo kdo z mrzlo vodo polil.

„Na nekem gradu? Ne — ne!“

„Drugače ne morem povedati,“ odgovarja Cekinar, „če mi ne verjamete, prašajte sama Poldeta.“

Amalija si tega ne da dvakrat reči.

Takoj pohiti k ljubimecu sladkih potvic, katerega že od poprej pozna.

Polde ni prijatelj mnogih besedij, še manj pa žensk, katerih ne more trpeti.

Zaradi tega kratko in odurno pove, kar mu je znano, toda Amalija se ne briga dosti za njegovo neljubeznjivost.

„Babnica je glavarja sabo vzela?“ vsklikne Amalija. „Polde, ali je bila — lepa?“

„Jaz se hudiča brigam za babe,“ godrnja tolovaj, „prašajte Černiča, ta se v tem bolje izpozna.“

Amalija besni.

K Černiču divja, katerega naravnost zgrabi za roko.

Lepi njen obraz je grozno skremžen, očij njene žare kakor žrjavica in mej rudečimi ustnicami se blišče mali, beli zobje. —

„Ali je bila graščakinja lepa?“ zakriči nad Andrejem.

„Bila je imenitna, mládostna gospa,“ odgovarja tolovaj, kateremu se Amalija vendar smili, „nisem je mogel natanko opazovati, kajti ostati smo morali v svojem skrivališči.“

Amalija stiska pesti.

„Ha, če se mi je izneveril,“ kriči kakor norica, „potem se bo pripetila nesreča!“

Cekinar pristopi.

„Poslušajte me, Amalija,“ pravi resnim obrazom, „ne smete mi zameriti, če Vam povem svoje mnenje.“

Tolovajka se kakor vrtavka obrne.

„Kaj hočete?“ zakriči divje.

„Dober pouk Vam hočem dati.“

„In ta je?“ sika razjarjena deklica.

„Cuditi se ne morete, če so glavarju tudi druge všeč,“ meni Cekinar, „zakaj ste od njega pobegnila, ko tega ni bilo treba?“

Pri tem se očitaje ozre proti Uršiki, ki mu pa prav ponižno s pogledom odgovori.

Cekinarja to grozno veseli, Amalija pa se še bolj razjari.

„Zadavila jo bom,“ kriči lepa tolovajka, „njo in njega, če mi ni ostal zvest.“

„No, no,“ godrnja „sladki Polde“, „dosedaj smo v miru živeli, kakor hitro pa so babnice došle, je vrag že z verige. Če bi bil le že glavar tukaj, ta naj vse babje predpasnike pomeče iz tabora, to bo še najboljše, kar more storiti.“

Amalija se komaj zaveda.

Še vedno povprašuje, toda Černič jej pri najboljši volji ne more odgovoriti.

Saj sam tega ne ve, kam se je izgubil Jurij Skopec, in tako ostane Amalija v neznosni negotovosti.

To jej skoraj pamet zmeša.

Ne zmeneč se za krohotajoče se tolovaje divja po taborišči, preklinjevaje svojo osodo, da se je od Jurija ločila.

To vse jej ne more pomagati.

Amalija mora čakati, da se Jurij povrne, in to se lahko vsak trenotek zgodi, zaradi tega ne more odriniti proti osodepolnemu gradu.

Tam bi je itak ne pustili notri.

V svoji grozoviti razburjenosti niti na Sabino ne pazi, katere sicer ni nikdar iz očij, izpustila.

In zaradi tega ne vidi, da Černič neprestano gleda le Sabino, da celo obraz njegov preminja barve in se skriva za svojimi tovariši, kakor bi se bal, da bi kdo mogel opaziti njegovo razburjenost.

Ali je Černič lepo Sabino že poprej kdaj videl?

To je sedaj še tajnost.

Razkošna razuzdanka Černiča do sedaj še ni opazila, kajti svojega pogleda ne odmakne od Amalije.

Včasih se na njenem obrazu pokaže zaničljiv smehljaj.

„Ha, ko bi vedela,“ misli si Sabina, „ko bi slutila, da sem vzlje njeni opreznosti slonela na srcu Jurija Skopca, kako

bi še-le potem divjala. No, opozorjena sem, da moram biti previdna, sicer si nisem svojega življenja gotova.“

Sabina na stran odide.

Noče več ostati tam, kjer Amalija kakor znorela besni.

Sicer se pa tolovajke pripravljajo, da napravijo ločeno od tolovajev po Cekinarjevem navodilu samostojen tabor.

Tam hočejo ostati, dokler se Jurij Skopec ne povrne in pred vsem, dokler Amalija zopet ne prevzame poveljništva.

Sabina gre v gozd.

Od daleč se čuje kričanje Amalijino. Sedaj pride na malo livado.

Tu izvira hladen virček, mahovje na okrog razkošno zeleni in srebrno-bele breze trepetajo v ponižnem vetriču.

Kako krasno je tukaj!

Sabina se oddahne ter sede na mehko ruševino.

Ali misli razuzdanka na svojo bodočnost?

Ni verjetno.

Prosto tolovajsko življenje jej jako ugaja, ker je že od nekdaj prostosti navajena. Niti na misel jej ne pride, da bi zapustila divje tolovaje.

„Čuj — ali ni nekaj zašumelo?“

Sabina se obrne.

Temno postavo zapazi, moža, ki se počasi bliža.

Že hoče poskočiti, ker meni, da se je kak tolovaj za njo pritihotapil, da tukaj na samem siloma zahteva njeno naklonjenost.

Vendar obsedi.

Mož, ki se jej bliža, stopa počasi, skoraj težavno premika nogi, tako ne prihaja hudobnež, ki hoče napasti dekleta.

Sedaj začuje Sabina globok vzdihljaj.

Andrej Črnič se bliža livadi.

Tudi on se je iz tabora skrivno oddaljil, da se tu v samoti more udati svojim tužnim mislim.

Mladi tolovaj gotovo ne slutí, da je ta prostor že zaseden. Veje na stran porine in sedaj stoji pred lepo grešnico.

Ta bolešno zakriči ter poskoči.

„Ha, ali hodijo že pri belem dnevu strahovi po zemlji?“
vsklikne Sabina. „To — je — to — je — ha — ne motim se
— grof —“

Černič se ne premakne z mesta.

Smrtnobled je njegov obraz, iz njegovih očij pa švigajo
strele. —

Sabino zgrabi za polno roko ter jo tako stisne, da plemenita razuzdanka bolečine zastoka.

„Prepovedujem si imena,“ pravi Černič strogo, „minolost je pokopana, jaz sem Andrej Černič, tolovaj Jurija Skopca.“

Ona ga osupnena zre.

„Spoznal sem Vas takoj“, nadaljuje on, „že poprej, ko sem Vas zagledal. „Glejte, jaz ne izrekam nobenega imena, čeravno natanko vem, kdo stoji pred menoj. Kar je bilo, leži v grobu.“

„Tudi za me“, jeclja razuzdanka v grozni zadregi.

„To rad verjamem“, pripomni Andrej zaničljivo.

Sedaj Sabina zarudi.

„Predbacivati si nimava jeden družemu ničesar“, oporeka grešnica v svojem starem napuhu.

„O ne — ne“, zdihuje tolovaj, „in vendar — da, jaz bi Vam lahko očitil.“

Pripogne se k njej.

„Danes bi jaz ne bil tolovaj, ko bi ne bil poznal Sabine Rotenturnske“, šepeta hripavim glasom.

Ona se nagne nazaj.

„Ali mi hočete očitati, grof?“

„Nobenega imena, sem Vam rekel“, jezi se Andrej Černič.

„Toda —“

„Ne očitam Vam ničesa“, nadaljuje temnega obraza, „saj sem bil sam kriv, da sem se dal, neizkušen mladenič, zapeljati v igralnico mej sleparje, ker sem preveč rad gledal v dvoje dekliških očij.“

Ona zre na tla.

Černič stoji tik nje.

„Takrat sem svoje premoženje zaigral“, grči hripavim glasom, „svojo čast — postal sem zločinec, ko sem na tla pobil onega, katerega sem videl prihajati iz Vašega gradu. Saj nisem mogel vedeti, da ste ga sama k sebi pozvala — da je bila ona, katero sem oboževal kot angelja, navadna peklenska vragica.“

„Nehajte!“ sopiha grešnica.

„Ne, povedati Vam hočem vse“, nadaljuje Černič, „vse, čisto vse. Glejte, Sabina, to je plačilo. Znano mi je, da Vas takrat ni najmanj bolelo, ko sem moral bežati nesrečnež po širokem svetu kot preganjanec. Sedaj Vas je osoda doletela — postala ste sama tolovajka.“

Njene temne oči se peklenko blišče.

„To sem postala iz proste volje“, odgovarja rezko.

„Mogoče“, pravi on, „take — prave besede nočem izreči — take gospodične imajo včasih posebne želje.“

„Ne dražite me!“ preti grešnica.

„Ah — sedaj mi ne morete več škodovati“, pravi tolovaj zaničljivo, „jaz sem podnačelnik v tolovajskem taboru, tukaj zapovedujem jaz.“

To se ponosno in samozavestno glasi.

Sabini se na obrazu pozna, da je v skrbeh.

„Tedaj bodete Juriju Skopeu takoj povedali, kdo se v tolovajskem taboru mudi“, meni z negotovim glasom.

„Ne, tega ne storim“, odgovarja Černič.

„Zakaj ne?“ prša ga začudena.

„Nikdar ne pozabim, da sem bil nekdanj plemič.“

Sabina molči.

Tu jej Černič srpo pogleda v obraz.

„Sabina“, pravi, „Vas je privedla tu-sem hudobna nakana. Vi ste izdajalka.“

„Sedaj ne več.“

„Ali morete to priseči?“

„Da, z največjo prisego“, zakliče, „jaz ne želim nič drugega, kakor do svojega konca ostati pri tolovajih.“

„In če Vas zgrabijo?“

„Osoda moja naj bo ista, kakor vseh drugih.“

Černič z glavo zmajeva.

„Bolje bi bilo, če se na svoj dom povrnete.“

„Tega nočem storiti.“

„Dobro, siliti Vas ne morem. Toda meni ni prav, da moram gledati osebo — da jo bom vsek dan videl, ki me je ugonobila.“

„Pojdite pa Vi stran!“ zakliče vragica v stari trmoglavosti.

„Ne, jaz ostanem“, pravi Černič in oči njegove dokazujejo, da stara ljubezen v njegovem srcu še ni izumrla, katero je občutil za lepo grešnico.

Ali Sabina to sluti?

Oči njene se čudno svetijo, toda nobene besede ne izgovori.

Tu stoji Černič tik pred njo.

„Zastonj niste semkaj prišla“, pravi ojstrim glasom. „Sabina, neki notranji glas mi pravi, da ljubite tolovajskega glavarja.“

Hudobnica ga jezno pogleda.

„To je moja stvar.“

„Ah, sedaj jasno vidim“, smeji se mladi tolovaj britko; „Vi se z moškimi srci igrate, kakor ste to že od nekdaj navajena. Toda Jurij Skopec ni mož, s katerim se bode te mogla igrati.“

„Kdo to pravi?“

„Mislim si tako.“

„Človek se lahko moti“, smeji se vražja ženska skoraj zaničljivo.

Černiča obraz se stemni.

„Jaz spoštujem Jurija Skopeca“, pravi po kratkem premolku, „če ljubite glavarja, mignil ne bom niti z mazincem, da bi to oviral. Jurij Skopec je kavalir, čeravno ni plemenitega rodu. Toda kmalu Vas bo zapustil.“

Sabina se izda.

„Kdo to pravi?“ zakriči divjim glasom.

„Jaz sam“, odgovori Černič hladno. „Lepa Amalija je glavarjeva nevesta —“

Grešnica se glasno zasmije.

„No, nje se je že naveličal.“

„Kdo Vam je to povedal?“

„To je moja skrivnost.“

„Govorite odkritosrčno!“

„Ne!“

Na obrazu mladega tolovaja se izraža strasten notranji boj. —

„Sabina“, pravi in glas se mu razburjenosti trese, „jaz sem mož vroče krvi, to Vam je že od poprej znano. Pač se premagujem, toda če se izpozabim, godilo bi se Vam slabo. Vi ste v moji oblasti, ne pozabite tega!“

Ona ga meri s svojimi temnimi očmi.

„Ah — ali me hočete umoriti?“ izpregovori počasi. „Le pokažite svoj pogum nasproti slabotni ženski, ki se ne more braniti.“

Černič toliko da togote ne tuli.

Kakor sedaj, igrala se je že poprej z njim, ostala je v gozdu taka, kakoršna je bila v krasnih dvoranah.

Vse moške je s svojo koketerijo skoraj ob pamet spravila.

Černič opravičeno slutí, da se Sabina mudi mej tolovaji, ker je postala ljubica Jurija Skopca.

Ali naj o tem glavarja praša?

Ne, raje umrje!

Sabina ga nezaupno opazuje.

„No, kaj hočete storiti?“ praša ga navidezno mirno, „ali ste sklenili, da me umorite? Potem napravite to hitro — ne mučite me predolgo!“

Černič iznenaden odstopi.

„Kaj me žalite, ko veste, da Vam ne bom niti lasu skrivil“, pravi v dno srca razžaljen.

„Toda če sem Vam nevarna nasprotnica?“

„Ne bojim se nobenega človeka.“

„Dobro, tedaj se odslej ne poznavata več.“

„Kakor Vam je drago.“

Sabina noče Černiča preveč razjariti.

Jurija Skopca ljubi ter ga hoče kot ljubimeca obdržati, zaradi tega bi glavarjevega prijatelja Černiča rada pri dobri volji ohranila.

Toda kako naj se jej to posreči?

Ali naj skuša vzbuditi sočutje njegovo.

Ravno hoče zopet izpregovoriti, ko se od tabora sem začuje glasno kričanje.

Černič se obrne.

Divje, protizakonito življenje je napravilo iz njega drugzega človeka, pozabljena je preteklost, sedaj je predrzni tolovaj, ki s svojim duševnim nadkriljevanjem brzda svoje divje tovariše.

„Tu se je zopet peklenšček z verige odtrgal“, pravi sam pri sebi. „Komaj jim človek pokaže hrbet, prične se prepir in pretep. Cekinar me menda potrebuje, treba mu je na pomoč hiteti. Da, čas je, da se glavar povrne, toda potem — potem —“

Černič čudno pogleda lepo Sabino.

Ali je to ljubosumnost, ki se sveti iz njegovih očij — kdo ve?

Celo Sabina, ta premetena ptica, si njegovega pogleda ne more natanko raztolmačiti. Ko Černič hiti proti taborišču, mu strastna lepotica skrivaj sledi.

Tolovaj se je motil.

To ni upor ali prepir, ki je povzročil mej roparji tak vrišč, ne, Pante se je s svojimi tovariši povrnil.

„Ali si že zopet tukaj?“ kliče Cekinar, ki ravno od nasprotne strani prihaja.

Gotovo je imel sestanek z lepo razkošno Uršiko.

Pante se vsede na mehko mahovje.

„Da, zopet sem tukaj“, odgovarja, „truden in opešan, kajti dirjali smo semkaj kakor norei. Do Reke niti nismo prišli.“

„Zakaj ne?“

„Ni bilo treba, prijatelj, kajti že mej potjo smo vse izvedeli, kar smo hoteli dognati. Čujte sedaj, na Reki se je pred krvavo sodnijo vršila javna obravnava.“

„Zoper koga?“ kriče tolovaji.

„To bodete takoj izvedeli. Trije zatoženci so stali pred sodniki, naš prijatelj, reški hišni gospodar, njegova zala hčerka in — Smukač.“

„Ta je vendar vse tajil, to je jasno“, oglasi se Cekinar. „Dokazati niso mogli ničesa našemu tovarišu. Saj je menda izpovedal, da je obiskal le svojo ljubico.“

„Seveda, toda mu ni nič pomagalo, ker deklina ni mogla prenašati muk pod krvnikovimi rokami. Taka babnica je hitro v kozji rok ugnana, in tako je vse prišlo na dan.“

„O joj, ubogi Smukač!“

„Da, to je bila voda na mlin gosposke“, nadaljuje Pante; „izrekli so vzlic vsemu tajeju ojstro razsodbo.“

„Kako se glasi?“

„Deklino bodo pretepli in iz mesta prognali, očeta njenega bodo obglavili —“

„In Smukač?“

„Tega bodo z žarečimi kleščami ščipali, roki mu bodo odsekali ter mu potem s kolesom od zdolaj navzgor vse kosti polomili.“

Grozen krik nastane mej tolovaji.

Vsi upijejo, ko se posvetujejo, kako naj rešijo Smukača, Hrvat in njegova Jera pa stojita v ozadji.

Peklenska dvojica se neznansko veseli.

Posebno je Janko zadovoljen, da mora umreti tolovaj, ki je po Jerini trditvi hotel oskruniti njeno čast.

Tudi lepa grešnica se na tihem veseli, da se jej je posrežilo maščevanje.

„Jera“, šepeta Hrvat, „to pot se Smukač ne bo mogel rešiti. Tega nikdo ne bo rešil iz ječe.“

„To tudi jaz za trdno verujem“, odgovarja Jera. „Reški stolp še nobeden ni drugače zapustil, kakor če je šel na morišče.“

To menda tudi tolovaji vedo, kajti grozno kričanje polagoma utihne in vsi se krog Panteta drenjajo, ker hočejo od njega kaj natančnejšega slišati.

Tolovaj pa sam ne ve nič družega, kakor to, kar je že povedal.

Cekinar stoji sam za-se ob svoji utici ter togotno mej zobmi mrmra:

„Sedaj je zadnji čas, da pride Jurij Skopec. Kje je glavar, oj, kako nestrpno ga pričakujem, kajti Smukaču more pomagati le nepremagljivi naš glavar!“

---

147. poglavje.

Pred ‚zlato mizo‘.

Novo življenje. — Milica vidi tolovajskega glavarja. — Skušnjavica.

V tržaški krčmi je mnogo ljudij, ki oprezno opazujejo gospoda pl. Mozolja‘.

Kajti to je znamenit dogodek, če pride v Trst tako imeniten gospod s tako krasno soprogo. Zaradi tega so stalni gostje tudi jako radovedni, da bi kaj natančnejšega poizvedeli o ponosnem tujcu.

Jurij Skopec je kos svoji nalogi.

Z železno mirnostjo in doslednostjo igra svojo vlogo ter se na nobeden način ne da v zadrego spraviti.

Tudi mu je prilično, da ga zala Ana pl. Sienska, ta imenitna pustolovka, tako krepko podpira; tudi ona je izborna igralka.

Tolovajskemu glavarju ne manjka denarja ter bi mogel nekaj časa v veselji in razkošji živeti.

Ana bi si to celo vroče želela, kajti strastna ženska se je do ušes zaljubila v ponosnega Jurija Skopea, kateremu ne od-bije nobene želje.

Ž njo živi, kakor bi bila njegova poročena soproga, toda tolovajski glavar tudi v njenem gorkem objemu ne pozabi svojih načrtov.

Duh Jurija Skopca je jeden izmed onih, ki ne morejo niti trenotek mirovati.

Že v jutro po prihodu v Trst odpošlje sela z malim pismom, češ, služabnike nujno potrebuje.

V resnici pa se pismo odda možu, ki je v zvezi s tolovaji in skrbi za to, da je dobe Jurijevi ljudje na Hrušici v roke. Dva tolovaja naj prevzameta vlogo služabnikov, in Jurij Skopec hoče njujin prihod počakati, predno se združi s svojimi tovariši ob 'ajdovskem grobu.' Toda tudi v tej kratki dobi noče Skopec mirovati, kajti po glavi mu rojijo novi načrti.

Sedaj misli na 'zlatο mizo.'

Dosedaj seveda še ne ve, ali bo mogel ta zaklad odnesti, kajti miza stoji v neki cerkvi.

Pogumni tolovajski glavar se stresa, da bi oropal božje svetišče — obotavlja se še, ker mu manjka zadnji nagon k takemu dejanju.

Pred vsem noče ničesa pre nagliti, temveč hoče najprvo v družbi Ane Sienske ogledati si zlatο mizo.

K temu je treba dovolila mestnega poglavarstva, toda to ni nič težavnega, kajti krčmar sam se je ponudil, da preskrbi svojemu 'imenitnemu' gostu dovolilo.

Drugo jutro si hoče glavar z Ano Siensko odgledati ta tržaški zaklad.

Krčmar se vsled 'imenitnega' obiska neznansko veseli.

Jurij Skopec z denarjem ne štedi, in kar zavžije, plača takoj v zlatu.

Tudi za vsako uslugo obilno deli nagrade in prijazni krčmarjevi hčerki, ki streže kot hišina Ani pl. Sienski, podeli zlat prstan, ki se tako čarobno blišči, da se ga deklica ne more nagledati.

Predrzneža zaradi tega jako čišljajo, in stalni gostje se čutijo jako čaščene, da 'gospod pl. Mozelj' drugi večer k njihovi mizi prisede.

Vsi so prepričani, da imajo opraviti z olikanim človekom, ter tujca ne morejo dosti prehvaliti.

Ko bi meščanje vedeli, da se zabavajo s slovitim tolovajskim glavarjem!

Samega strahu bi pod mizo popadali.

Ker pa nikdo kaj tacega ne sluti, pridobi si Skopec že prvi večer mnogo prijateljev.

Ana pl. Sienska z veseljem opazuje, da je njen najnovejši ljubček mož, ki spada med svet.

Tako si predrznega glavarja ni predstavljala in v duhu kuje visoko leteče načrte.

Tolovajska četa njenega novega ljubimca je za njo le sredstvo k namenu.

Ti ljudje, ki so za njo le kreature, naj pač Juriju Skopecu pomagajo, pridobiti neizmerno bogastvo.

In ko se je to zgodilo, pričeti hoče z lepim možem na tujem novo življenje.

Jurij Skopec naj v Švici ali na Francoskem potem nakupi bogata posestva in ona dva bodeta kot zakonska dvojica uživala sad pridobljenih zakladov.

Tako si lepa Ana želi bodoče novo življenje.

Tega Juriju Skopecu še ni razodela ter se tudi za sedaj še varuje, kaj tacega storiti, izprašuje ga pa tekom prvega skupnega dneva, da bi izpoznala, kako si on predstavlja bodočnost.

V veliko veselje izprevidi, da se njene želje z njegovimi vjemajo, kajti tudi Jurij Skopec namerava po preteku nekaterih let odpovedati se dosedanjemu nevarnemu poklicu ter živeti na tujem kot bogataš.

Ana pl. Sienska ne dvoji več, da bo predrznež izpolnil potem tudi njeno drugo željo — da se bo ž njo poročil.

To bo storil po njenem mnenji že iz hvaležnosti, kajti njen trdni sklep je, pomagati mu z vsemi svojimi močmi pri kupičenju priropanega bogastva.

Konečno se pa tudi na svojo lepoto zanaša, ki je že mnogo moških spravila v pogubo.

Mej šalami, pripovedovanjem in gostovanjem jima preteče prvi dan v Trstu.

Jurij Skopec ni ničesa zamudil.

Sel njegov je na poti, jutri si hoče 'zlato mizo' ogledati in potem lahko mirno pričakuje, da pridejo tolovaji.

Zaradi tega tudi sedanost brezskrbno uživa — ko noč razgrne svoje črne peruti nad zemljo, počiva tolovajski glavar v mehkem objemu krasne, plemenite pustolovke.

Jurij Skopec je že razvajen, kajti povsod, kamor pride, bijejo zanj ženska srca.

Skrivnostni čar tolovajskega življenja ga je vkoval v svoje sponse — bogastvo, lepe ženske in nevarnost — oj, to vabi, to trdno drži v čarobnih vezeh. —

Zopet se oglase jutranji zvonovi v Trstu.

Na vse zgodaj se začuti cestno življenje, isto tako tudi v hiši zlatarja Trdine.

Norec pridno pomaga služabniku, ki je zadovoljen, da je našel tako močnega in pripravnega pomočnika.

Milica pa je že prvi dan postala ljubljenska cele hiše.

Stara oskrbnica bledega in vendar tako ljubkega dekleta prav materinsko ljubi in stari Trdina prihaja večkrat v stanovanje, kakor je potrebno, le da vidi zalega dekliča.

„Milica ostane pri nas,“ pravi že prvi večer svoji oskrbnici, „ne pustim jo več od tod.“

„To mi je jako ljubo,“ pritrjuje starka. „Rada jo imam kakor lastno hčerko.“

Milica si je hipoma pridobila srca starih ljudij s svojo ljubkostjo in tiho skromnostjo.

Drugo jutro deklica že zgodaj vstane.

Tiho se odpravi v kuhinjo, da bi ne zbudila stare oskrbnice, ter vse za zajutrek pripravi.

Prvi pot po dolgem času občuti neko pohlevno srečo — v varnosti je sedaj vsaj za nekaj mesecev, ker je prepričana, da je zlatar v resnici poštena duša.

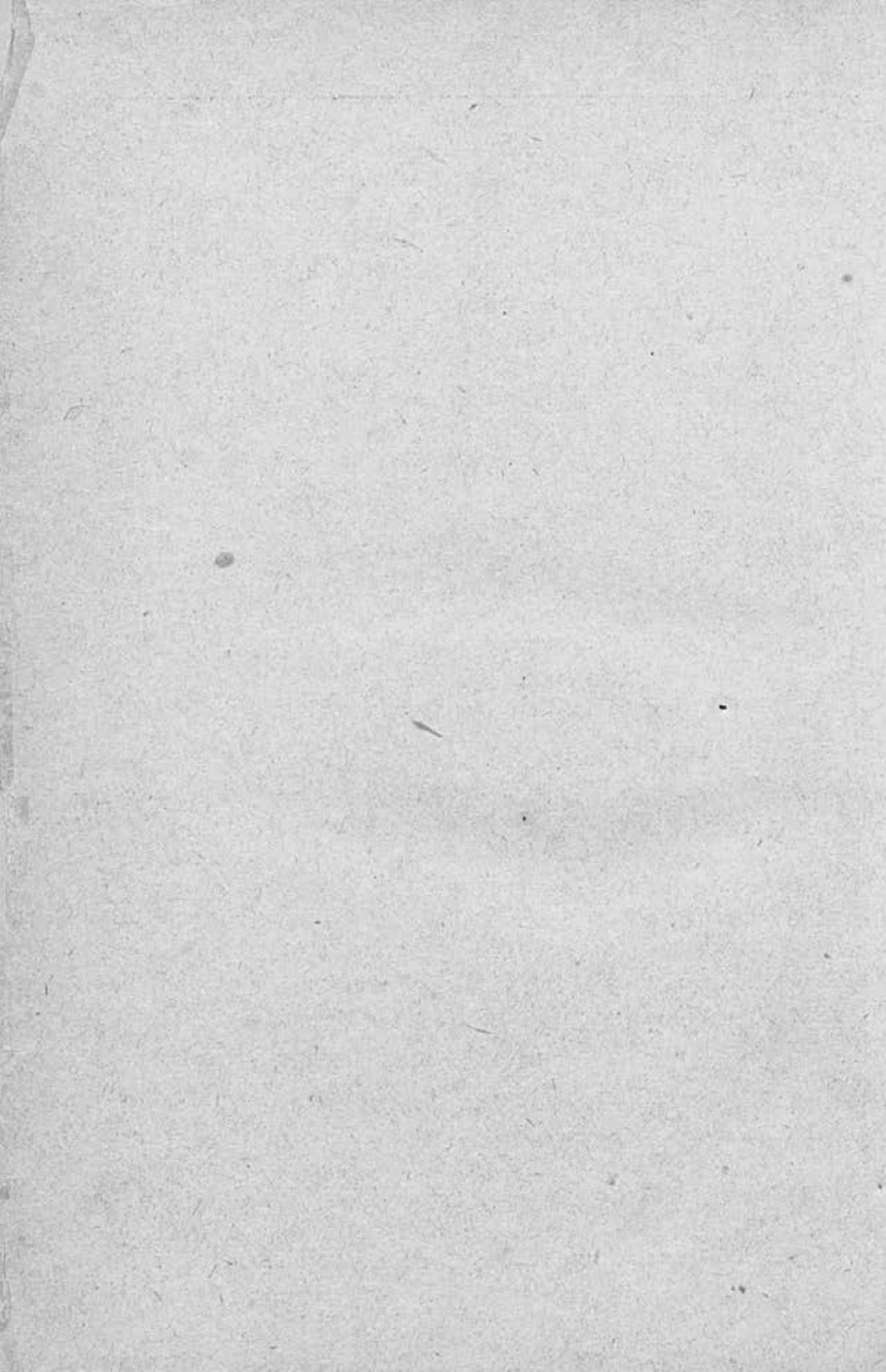
Kolika sreča za ubožico, da ne vidi v prihodnost, da ne ve, kaj jo še vse čaka!

Krvava sodnija ljubljanska jo še vedno išče — zasledujejo jo glumači in oskrbnik Tihorepec, ki hoče nesrečno deklico zavratno umoriti.

Da, težki, črni oblaki vise nad njeno glavico, in vsak trenotek jo lahko podere pogubonosna strela. — — — —

„Ali hočete odkritosrčno priznati?“ praša ga prvi sodnik.

Milica je pridna pri delu.

Spretna in urna, kakor mala hišna gospodinja, spravi vse v red. —

Svojega skrivnostnega zaščitnika prijazno pozdravlja, kadarkoli se ž njim snide — spak pa jej nemo in prisrčno odgovarja na pozdrave.

Konečno se prikaže oskrbnica.

„Tako zgodaj že po konci?“ zakliče z materinskim glasom. „Tega ni bilo treba. Lahko bi bila še jedno uro v postelji ostala.“

Milica jej prijazno odgovori ter pridno dela, starka pa jo v jednomer ljubeznjivo gleda.

Čas preteka.

Milica prireja mizo k zajutreku v jedilnici, ki leži v pritličji.

Pri tem včasih skozi okno na ulico pogleda.

Tega ne stori iz radovednosti, marveč ker jo zanima nova okolica.

Oskrbnica pri oknu stoji ter opazuje mimogredoče ljudstvo.

Naenkrat se starka radovedno ozre na nasprotno stran ulice. —

„Ah, to sta imenitna gosta sosedne gostilne,“ pravi pol za-se, pol proti Milici obrnena, „resnično, mož je lep in žena je tudi pravcata krasotica. Ta dva sta kakor rojena jeden za drugega, to jima mora zavist priznati. Kam neki tako zgodaj gresta? Krčmar je tudi ž njima.“

Milica sliši te besede.

Nehote pogleda skozi okno.

Tam ob nasprotnih hišah koraka mož zale postave.

Njegove desnice se oklepa lepa gospa — bogato opravljena kakor njen spremljevalec, v suhi svili in z nojevim peresom na širokem klobuku.

Za to imenitno dvojico stopa debeluhast mož; ta je krčmar.

Oskrbnica naenkrat začuje poluglasen, bolesten vsklik v sobi. Hipoma se obrne ter zagleda Milico, smrtno-bledo, ki se naslanja ob mizo, težko sope in nežni ročici pritiska na srce, kakor bi se bala, da jej bode počilo.

„Moj Bog, oj, moj Bog,“ šepetajo njene ustnice.

„Dete moje!“ zakriči oskrbnica ter prihiti k revici, mèneč, da je njena ljubljenska naenkrat zbolela, „kaj Vam pa je — kaj zrete tako skozi okno?“

„Mož,“ stoka Milica, „oni — mož —“

„No, ali poznate tega imenitnega plemiča? Ta je gospod pl. Mozelj ter stanuje v bližnji krēmi. Včeraj mi je sosedinja o njem pripovedovala.“

„Gospod — plemeniti — Mozelj,“ jeclja Milica, „in — gospa —“

„Je njegova žena,“ odgovarja oskrbnica. „Ali ste pl. Mozelja že poprej poznala?“

Milica se komaj zaveda.

Morebiti se je vendar motila — Jurij Skopec je vendar tolovajski glavar, kako naj bi se tedaj kot pl. Mozelj v Trstu mudil?

To je nemogoče.

„Motila sem se,“ šepeta, „čudno mu je bil podoben.“

„Tako — tako,“ meni starka radovedno, „komu je bil ta plemič podoben?“

„Možu, katerega sem nekdanj poznala,“ odgovarja Milica težko sopeč, „toda motila sem se, on ni bil to, to ni mogoče.“ —

Stara oskrbnica z glavo zmajeva. V kuhinjo odide, da napravi pomirujočo pijačo, kajti da je deklica grozno razburjena, opazila je natanko.

„Kdo je ta tujec?“ mrmra oskrbnica. „Vendar ne kak hudobnež, ki je premotil ubogo revico? Ne, ne, Milica je še nedolžno dete — izgubila še ni dekliske časti, stavim svojo sivo glavo.“

V jedilnici pa sloni Milica ter zre skozi okno — preverjena je, da se je motila, in vendar — ta sličnost! — —

Ko ti dvomi mučijo Milico, stopa Jurij Skopec kot „pl. Mozelj“ z Ano Siensko proti cerkvi sv. Justa.

To cerkev oprezno čuvajo, kajti v njej je mnogo dragocenostij.

Jurij Skopec si okolico cerkve ogleda, krčmar pa gre po cerkovnika, ki naj tujcema pokaže ‚zlato mizo‘.

Cerkovnik kmalu pride.

Čul je od krčmarja, da je tujec imeniten in radodaren plemič. Zanaša se na večje darilo za svoj trud in pojasnilo.

Hiti tedaj cerkvena vrata odpirat.

Jurij Skopec ponosno odgovori na cerkovnikov ponižni pozdrav, krasna Ana pl. Sienska pa komaj glavo nagne.

Dvoje orjaških, okovanih vrat zapira vhod v božji hram, pisana okna pa so z močnimi železnimi mrežami in drogi zavarovana.

Vsi štirje sedaj stopijo v cerkev.

Jurij Skopcu je nekako tesno v prsih, kajti dolgo, dolgo je tega, odkar ni bil v nobenem svetišči.

In sedaj stopa v cerkev z namenom, da jo oropa najdražjega zaklada. Cerkovnik pelje tujca k velikemu altarju. Tam ob strani so velika železna in poslikana vrata, katera je samo z jako umetnim ključem mogoče odpreti.

Za temi je še dvoje železnih vrat, vsaka z umetno ključavnico — nemogoče je tedaj, oropati cerkev največje dragocenosti.

Tudi to dvoje vrat cerkovnik odpre in sedaj se ‚pred očmi zablíši ‚zlata miza‘.

Tujca obstojita.

Sedem črevljev in sedem palcev je dolga, tri črevlje in 8 palcev visoka — v osemnajst delov oddeljena, na katerih so iz čistega zlata izklosane podobe sv. pisma.

Mej posameznimi podobami so cele vrste dijamantov, rubinov, smaragdov in biserov.

Vrhu tega ima miza več predalov, v katerih je mnogo dragocenih relikvij spravljenih.

Cerkovnik prične svoja pojasnila kakor litanije, popisuje krasoto te mize ter omenja, da je neki knez, ko se je z ogromnim plenom povrnil srečno iz vojske proti Turkom, podaril to dragocenost cerkvi sv. Justa.

Skoraj jedno uro traja ogledovanje in cerkovnikova povest, in ko zapuste cerkev, sveti se cerkovniku same radosti obraz, kajti v njegovi roki se sveti rumenjaki.

Krčmar svoja gosta zopet v gostilno spremi, mimo zlatarjeve hiše, toda tam so okna zaprta.

Jurij Skopec se ne zmeni za to hišo, kajti v njegovi glavi rojijo vse druge misli.

Tudi Ana Sienska je nema.

Čaka, da pride z glavarjem v stanovanje; komaj odide krčmar, varno zapre pustolovka vsa vrata.

Nekaj časa oba molčita.

„No?“ praša konečno zapeljiva grešnica, „kaj praviš k dragocenosti v cerkvi sv. Justa, ljubček moj?“

Tolovajski glavar ne odgovori.

Tiho hodi po sobi doli in gori, včasih pa zamahne z roko, kakor bi se hotel odkrižati neprijetnih duhov.

V njegovi duši se borite dve sili.

Hrepeni sicer po „zlati mizi“, toda cerkvenega ropa se plaši, to hudodelstvo se mu zdi pregrozovito.

Ana slutí, da Jurij Skopec premišljuje, toda siliti noče vanj. —

„Ta miza je v resnici nekaj predragocenega,“ izpregovori premetenka z nova, „nisem kaj tako krasnega pričakovala. Miza je v resnici neizmerne vrednosti — kdor postane njen lastnik, bogat bi bil za celo življenje.“

„Da, da,“ mrmra tolovajski glavar, ki svojo pot po sobi nadaljuje, „miza je zaklad, kakor jih je malo na svetu.“

Ana Sienska se smehlja.

„In dobro je shranjena — nikdo ne more do nje.“

Jurij Skopec se ponosno vzravna.

„Kdo to pravi?“ zavrne jo skoraj odurno.

„No,“ smehlja se lepa Ana, „to je vendar jasno, dragocenost, ki je za tolikimi okovanimi vratmi, ne more priti v nepravne roke. Vrhu tega pravi cerkovnik, da so po noči vedno čuvaji v cerkvi. Zlato mizo ukrasti je tedaj popolnoma nemogoče.“

Jurij Skopec molči.

Zapeljiva Ana se na tihem veseli, ko zapazi, kako razburjen je Jurijev obraz.

Ogenj pohlepnosti se v njegovih prsih unema, vragica pa ga premeteno podpihuje.

Ali si bo upal oropati cerkev sv. Justa?

Še se v njem boljši čut temu zločinu zoperstavlja, toda zapeljivka ob njegovi strani ne bo mirovala, dokler se ne uda Jurij Skopec.

148. poglavje.

Požrtvovalna ljubezen.

V nestrpnem pričakovanji. — Poročilo tolovajskega glavarja. — Sabinin sklep.

Obrnimo se zopet proti Hrušici ter pogledjmo v tolovajski tabor! —

Razburjenost zaradi Smukačeve nezgode se še ni pomirila — tolovaji govore le o njegovi osodi.

Nestrpno pričakujejo tolovajskega glavarja, toda navajeni so že, udati se njegovim odredbam, zaradi tega se tudi ne čuje nobena besedica nezadovoljnosti.

Le Amalija bi rada poiskala svojega ljubčka, toda to je nemogoče, ker bi je niti ne pustili v graščino.

Tolovajem ni treba predolgo čakati.

Dan po Pantetovem prihodu pritihotapi se kmetsko opravljjen mož do skritega tolovajskega taborišča.

Z razpostavljenimi stražami se po dogovorjenih znamenjih domeni.

Prišlec je mlad mož, sin nekega tržaškega zaveznika tolovajev, s katerim so slednji že delj časa v kupčijski zvezi.

Sel praša po Cekinarju in Černiču, katerima izroči glavarjevo pismo.

Ta list, ki je menda jako važen, imel je skrit v svojem škornju pod odtrgano podlago.

Cekinar pismo odpre.

„Od glavarja!“ zakliče krepkim glasom. „Tovariši, glavar piše iz Trsta!“

Tolovaji se krog podnačelnikov drenjajo.

„Oho, tedaj je Jurij Skopec blizo nas — zakaj ne pride semkaj — zakaj to obotavljanje?“ čujejo se z vseh strani klici.

Cekinar prečita kratko pisanje, sestavljeno iz znamenj, katera so samo nekaterim tolovajem znana.

Černič pristopi.

„Kaj zahteva glavar?“ praša.

„Tu stoji, naj mu pošljemo dva moža s konji vred v Trst, kot služabnika opravljena, in sicer želi Jurij Skopec, naj prideta k njemu Pante in Polde, ker sva ostala podnačelnika tu v taboru potrebna.“

Tolovaji se čudijo.

„Glavar gotovo nekaj posebnega namerava,“ pravijo divji tovariši.

„Res je tako,“ odgovarja Cekinar, „tu stoji tudi, da biva Jurij Skopec sedaj v jedni prvih tržaskih gostilnic pod imenom „gospoda pl. Mozolja.“

Mrmranje začudenja se razlega po tolovajskem taboru.

„Da, naš glavar,“ zakliče „sladki Polde,“ „naš glavar je mož, kakoršnih je malo na svetu. Danes je kmet, jutri naš poveljnik, pojutrašnjim plemič — kdo mu je v vsem tem kos? To zna samo Jurij Skopec, ki je za tolovajskega glavarja rojen.“

Cekinar se k Pantetu obrne.

„Ravno prav je, da glavar zahteva Tebe in Poldeta. Ko prideš v Trst, poveš mu lahko takoj vse, kar se tiče Smukača.“

„Res je tako.“

„Tedaj se le brzo za odhod pripravi! Konje Ti bo preskrbel naš zaveznik v Sežani, raznih oblek se nam pa itak ne manjka.“

„Prav imaš — hej, Polde, midva greva v Trst.“

„To me jako veseli,“ odgovarja sladkosnedež; „Trst mi je itak že znan, tam se točij sladko vince ter se dobe izvrstne smokve in pomaranče.“

„To je res, Polde,“ smeji se Pante, „toda glej, da v svoji pijanosti ne polomiš kostij vsakemu, ki Ti pride pod medvedje kremplje!“

„Kako se moram v mestu vesti, mi je dobro znano. Ne zbadaj me tedaj!“ zagodrnja Polde ter proti svoji utici odide, da se pripravi na pot.

Tudi Pante stopi v svoje bivališče, kajti sedaj se že zaradi Smukača ne sme niti jedna minuta zamuditi. Tolovaji mej tem selu po možnosti postrežejo.

Cekinar se še nekaj časa pri gostu mudi. Solnce že zahaja ter zlati vrhove temnih smrek. Ko nastopi noč, odpotovali bodo Pante, Polde in sel proti Trstu.

Kmalu potem pa Uršikin izvoljenec izgine v grmovji.

Deklice so postavile svoj tabor na strani ter se niso več za moške preoblekle.

Tudi ne razpostavijo straž, kakor takrat, ko so tako odločno zavrnilo Smukača.

Tolovajke so drugačne postale. Privadile so se prostemu življenju, mlade so, vroča kri se pretaka po njihovih žilah. Že sinoči je Cekinar zapazil, da je zala Lenčika na skrivnem prijazno kramljala s postavnim tolovajem.

Jurij Skopec je izrecno zapovedal, da mora biti v taboru najstrožji red.

Toda s tem ni nikomur prepovedano, da si ne sme poiskati ljubice — zaradi tega podpoveljniki tudi ne oporekajo temu, če zaljubljene dvojice prijateljski med seboj občujejo. Tudi Amalija tega svojim tovaršicam ne brani, vrhu tega se pa skoraj ne pokaže iz svoje utice.

Cekinar nadaljuje svojo pot.

Od časa do časa se na vse strani ozre, kakor bi koga iskal. —

Ah — ali se tukaj ne sveti rudeče žensko krilo skozi grmovje?

Cekinar se hitreje po goščavi preriva, tu ob gozdnem studencu, kjer je našel Černič Sabino, sedi Uršika v misli zatopljena.

Ozre se, ko čuje, da veje pokajo.

V prvem trenutku hoče poskočiti ter zbežati, kakor hitro pa zagleda mladostni obraz tolovajev, obsedi mirno na svojem prostoru.

„Dober večer, Uršika,“ izpregovori Cekinar poluglasnim, tresočim se glasom.

„Bog daj!“ odzdravlja deklica navidezno mirna.

„Ali ste tako sama?“

„Zakaj ne, meni je najljubše, če se morem v samoti vtopiti v svoje misli.“

„Ali Vas kaj skrbi?“ praša Cekinar ter bliže pristopi.

„Ali se morda kesate, da ste postala tolovajka?“

„O ne, sama sem se za to odločila — pot nazaj mi je zaprta, tedaj tudi ne poznam kesanja.“

„To mi je ljubo.“

„Zakaj?“

„No, odgovora ni težko uganiti. Jaz sem tolovaj, ostal bodem vedno to, kar sem, tedaj imam vsaj tolažbo, da bodete vedno pri nas ostala.“

„Kdo to pravi?“

„Jaz ne verjamem, da se bo Amalija še kedaj ločila od svojega Jurija. Že davno jej je žal, da je to storila, kajti glavari ni mož, da bi stokal za dekletom, ki ga je svojeglavno zapustilo.“

Uršika temno zarudi.

Cekinar se vsede na grčav štor.

„Da“, nadaljuje vedno strastneje, „glavar ima popolnoma prav, če se ne veže. Ko bi bila Amalija pri njem ostala, gotovo bi se ne bil za drugo oziral. Tako je pa iskal tolažbo, kjerkoli je imel priliko.“

Uršika je vedno bolj zmešana.

„In jaz bom ravno tako ravnal“, pravi mladi tolovaj, „saj je dosti lepih deklic na svetu. Razkošna Lizika se me gotovo ne bo branila, če jej ponudim svoje sree.“

Uršika postane blede kakor zid.

„Kaj hočete storiti?“

„Saj čujete“, pravi ter vstaja. „Bil sem norec. Dolgo časa sem zaradi jedne zdihoval, ki se me je ogibala. Sedaj bom drugje poskusil svojo srečo.“

„Kakor Vam drago“, zašepeta Uršika hripavim glasom.

„Lahko noč, devičica“, poslavlja se Cekinar ter se odpravlja.

Deklica poskoči ter za trenotek molči.

Cekinar se obrne ter stopa proti grmovju. Tu začuje lahke, brze korake za seboj.

„France — France!“ zadoni na njegovo uho, „ostani tukaj, saj Ti hočem dobra biti — prositi Te odpuščenja!“

Solze zadušujejo dekličin glas; pol obupana objame s svojimi polnimi rokami ljubljenca krož vratu.

„France“, prosi trdovratneža, ki se noče obrniti, „ali me hočeš ob pamet spraviti? Ali morem za to, da mi ni bilo mogoče povedati, kako rada Te imam, kako sem vsled lastne trmoglavosti trpela? Oj, France, dragi France, ne hodi od tod, saj Te vendar tako neskončno ljubim.“

Tolovaj krepko objema svojo ljubico.

„No, vendar jedenkrat“, pravi ter njene tresoče se ustnice iskreno poljubljuje. „Ali si se vendar izpametovala? Čakaj, hudobnica, toliko časa si me žalila, sedaj bodem pa dolžne poljube z obrestnimi obrestmi vzela.“

Cekinar se zopet na štor vsede ter Uršiko na svoje naročje vzame.

Ko jo poljubljuje, se ona bridko joče.

„Kaj pa Ti je, ljubica?“ zakliče Cekinar nagajivo, „ali Te moji poljubčki bole?“

„Ne, toda —“

„No, kaj pa?“

„Ah, tega ne morem povedati.“

„Oho, Uršika, ali si se mi morebiti celo izneverila — ali si se od koga družega dala premotiti?“ praša osupnen.

„Kako moreš kaj tacega o meni misliti?“ odgovarja mu deklica skoraj jezno. „Mene se še nobeden možak ni dotaknil, moje ustnice si samo Ti poljuboval. Če to ni res, naj se pri tej priči zgrudim na tla.“

„Ne, ne, ljubica, saj Ti verjamem.“

Tu se Uršika zopet prične bridko jokati.

Ihti se tako milo, da se Cekinar zastonj trudi, ko jo hoče potolažiti.

Prosi jo, strogo govori, toda dolgo traja, predno more deklica izpregovoriti.

„Dobro“, pravi konečno. „izvej, zakaj mi je tako hudo pri srcu.“

„No, radoveden sem.“

„Glej“, izpregovori Uršika, „če bom postala Tvoja — Tvoja — ljubica, naveličal se me boš kmalu in prišel bo dan, ko me boš zapustil. Potem pa skočim v vodo, kjer je najglobokejša.“

„Deklica, ljubica, prisezam Ti, da Ti ostanem na večne čase zvest. Glavar naj menjava ljubice, jaz pa sem z jedno zadovoljen. Le prašaj moje tovariše, ali sem se kateri ženski dobrikal. Tudi Jeri ne, čeravno se je babnica dosti trudila, da bi me vjela v svoje mreže.“

Uršika si obriše solze.

„Oj, take prisege se le premnogokrat pozabijo“, zdihne po kratkem premolku.

Cekinar se zastonj trudi, da bi izvabil na njen ljubki obrazek najmanjši smehljaj.

Uršika je nežno-ljubeznjiva. poljubljuje ga iskreno, toda oči njene se še vedno solzijo.

„Stoj, sedaj sem pravo zadel“, zakliče naenkrat Cekinar. „Kmalu se boš smejala, srček moj, za to imam izvrstno sredstvo.“

„Katero?“

„No, poznam dobrega patra, pobožnega puščavnika, ki gleda svet z drugačnimi očmi, kakor navadni duhovniki. Blagoslovi naj naju cerkveno, potem postaneš pred Bogom moja žena ter Te ne smem več zapustiti — če nočem postati največji hudobnež celega sveta.“

Cekinar se ne moti.

Na ljubkem obrazu njenem se prikaže smehljaj, kakor zlato solnce mej črnimi oblaki.

„To hočeš storiti, France?“

„Seveda, poprej od Tebe niti jednega poljuba ne zahtevam, samo da uvidiš, kako resna je moja ljubezen do Tebe. Puščavnik je blizo Nanosa, mal kmetski voziček naju kmalu tja popelje. Da, Uršika, tako bodeva naredila, in predno preteče mesec dni, si Ti moja mala ženka.“

Uršika veselo zavriska.

„Toda kaj poreče k temu glavar?“ praša, „saj veš, da ne trpi žensk v taboru?“

„Nič ne del! Ti ostaneš pri Amaliji, ki ne bo nikdar več zapustila naše čete. Če se tedaj na večer snideva, ko se nisva celi božji dan videla, bo ljubezen najina tem večja, kakor da bi se vedno imela. Ali tudi Ti ne misliš tako, ljubica?“

Uršika nima temu ničesa ugovarjati.

Prepričana je, da je Cekinar njej nasproti pošten. Zaradi tega dobi slednji od nje še mnogo poljubkov, ne da bi moral za nje prositi.

Naenkrat se v bližini začuje neko šumenje.

Razkošna deklica poskoči na noge.

„Nekdo naju zasleduje.“

„Naj le“, odgovarja Cekinar. „Gotovo je kak radoveden tovariš. Ni mu treba vedeti, da se imava tako rada. Jutri na večer se bodeva kje drugod videla, povedal Ti bom kraj sestanka tekem juteršnjega dne, dušica moja.“

Te besede prav tiho izgovarja.

Uršika je s tem zadovoljna.

Še enkrat svojega Franceta prav iskreno poljubi, s tajnim hrepenenjem, potem pa kakor preplašen ptiček odhiti skozi grmovje.

Cekinar nekoliko posluša, ko pa ne čuje nič nenavadnega, odpravi se ves srečen nazaj v taborišče.

Nekaj časa je vse mrtvo, kakor v črnem grobu.

Potem pa stopi temna postava na malo livado, ko se že večerni mrak vlega na zemljo.

Sabina Rotenturnska je to.

Sluševala je za debelo bukvo, ko se je zaljubljena dvojica ljubkala na štoru, sedaj pa mirno stoji ter pazi na neko šumenje, ki prihaja iz najbližje okolice.

Sedaj stopi druga temna postava izza drevja, Andrej Cernič, ki je tudi na skrivnem opazoval Cekinarja in njegovo ljubico.

Sabina ga mirno pričakuje.

V njenih očeh se čudno blišči, kakor bi se v njih podili sami škratje.

„Ah, Vi ste tudi tukaj?“ pravi konečno grešnica, „hahaha — ali ni bilo to preveč romantično?“

Černič ostane miren.

„Idila iz tolovajskega tabora“, nadaljuje šegavo.

„Kakor se vzame“, odgovarja mladi mož. „Na vsak način pa je to dokaz, da znajo tudi tolovaji resnično in zvesto ljubiti.“

Sabina se strese.

„Zvesto in resnično?“ ponavlja nehote.

„Da, tako je, ponosna plemenitašica“, odgovarja tolovaj. „človeško srce je povsodi jednako, v tihem gozdu ali pa v pozlačeni grajski dvorani. Slabih ljudij se tudi mej gospodo ne manjka — mož, kakoršen je Cekinar, pa meni pošteno, čeravno je tolovaj!“

Sabina se prisiljeno smeji.

„Kdo ve?“ pripomni porogljivo, „to vse je gotovo premetena zvijača, da omehča dekleta. Uršiko poznam, nedolžna je še, še nobeden mož ni odtrgal te rožice. To je tolovaju znano in zaradi tega jej je zakon obljubil.“

„Vi menite, da bi se mu tem raje udala?“

„Gotovo.“

Černič se zaničljivo smehlja.

„Sabina“, pravi potem, „kako malo poznate Vi ljudi, čeravno ste že toliko živela!“

„Ah — prositi Vas moram —“

„Pustite me, da izgovorim“, poseže jej odločno v besedo, „potem pa poskusite, dokazati neresnico moje trditve. Občevala ste samo z brezznačajneži, Sabina, — nikdar pa ne z možmi, katerim je resnica nad vse ljuba, čeravno jih je osoda pognala mej razbojnike.“

Razuzdanka osupne.

„Ali menite, da bodem tukaj našla resnico?“

„Ne vedno, kajti tudi mej tolovaji so brezvestne — surove narave. Toda vsi niso taki, Cekinar je poštenjak in srce njegovo je čisto ostalo, čeravno ropa in krade. Ta mož ni v stanu prevariti nedolžnega dekleta, to je moje trdno prepričanje.“

Sabina se zopet prisiljeno smeje.

„No, saj bodeimo videli, kdo ima prav.“

„Dobro, čakajmo!“ pravi pogumni mož. „Cekinar je rekel, da bo Uršika tekom jednega meseca postala njegova žena. Ostal bo mož beseda.“

„Mogoče.“

„Ne, gotovo.“

„No, no“, odgovarja grešnica zaničljivo, „Vaša trdovratnost me mika, da se bodem za to zadevo zanimala. Za Cekinarja se tako malo brigam, kakor za lanski sneg, toda stavim, kakor hitro bi hotela jaz ž njim koketovati, pozabil bi kmalu malenkostno Uršiko.“

„Poskusite to, ponosna Sabina.“

„Dobro, storila bom to, toda —“

„No?“

„Posvariti ga ne smete poprej.“

„Ne, molčal bom, to Vam obljubujem.“

„Dajti mi svojo častno besedo na to!“

„Sedaj sem tolovaj.“

„Tedaj mi dajte svojo tolovajsko besedo — hahaha“, smeji se lepa razuzdanka.

„To storim.“

„Ah, videli bodeite le prekmalu, kako hitro bo ležal ta Cekinar pred menoj ter me prosil, naj ga uslišim.“

„Ne verjamem tega.“

„No, stvar me sedaj mika, poskusila bom svojo srečo že prihodnje dni.“

„Ostal bo svoji ljubici zvest.“

„Nikdar“, ugovarja grešnica, ki se zanaša na svojo lepoto, „hrepenel bo po meni kakor norec.“

„Le počakajmo, kdo ima prav.“

Oba se nekaj časa z očmi merita: Sabina zre v njegov blede, zali obraz.

Čuti, da bo kmalu izvedel o njenem razmerji z Jurijem Skopcem, zaradi tega bi ga rada nekoliko v kozji rog ugnala.

„V taboru je sedaj neka prav krasna ženka“, prične hudobnim nasmehom.

Černič jej ne odgovori.

„Neko Jero Hrvatovo menim, omoženo žensko,“ nadaljuje zlobnica; „videla sem jo že nekaterikrat, presneto grdega moža ima.“

„Kaj to meni mar?“ odgovarja tolovaj rezko.

„Kako za Vami pogleduje,“ roga se Sabina, „opazila sem to že nekaterikrat ter sem mislila, da ste ž njo sporazumljeni.“

„Kako to?“

„Res, me ženske se v tem oziru le redkokdaj motimo,“ ugovarja hitro. „Zapazila sem še več.“

„Kaj pa?“

„Šepetala je na skrivnem z Vami. Da, da, ne tajite. Ta junonična žena, ki je — priznavam — jako lepa, sporazumljena je z Vami.“

Černič pristopi k Šabini.

„Ali hočete to dokazati?“ zagrmi nad njo grozovitim glasom.

Razuzdanka se mu umakne, toda strah njen traja le nekaj trenutkov.

„Ah, saj imam zdrave oči,“ odgovarja navidezno mirno, „meni marsikaj ne uide, kar drugi prezro. Da, v obraz Vam povem, da imate ljubimsko razmerje z zalo Jero.“

Černič se v stran obrne.

Kako britko sedaj obžaluje, da se je v „ajdovskem grobu“ udal sireni.

Sabina se zmagovalno radosti.

„Prav imam,“ zakliče veselo, „sedaj se Vas tudi več ne bojim“.

Černič se britko smeji.

„Razumem Vas; Vi menite, naj mirno gledam — ko bode občevala z Jurijem Skopecem.“

„To Vas prav nič ne briga,“ pravi Sabina rezkim glasom. „Molčati morate, ali pa goljufanemu soprogu odprem oči.“

Mladi tolovaj se po celem telesu trese.

Ne strahu, kajti tega čuta ne pozna, marveč zatajevane togote. V prvem trenutku si želi, da bi mogel vragico pri tej priči ugonobiti, toda ta želja mu preide, kakor je prišla.

Černič niti ni v stanu, da bi mogel lepi razuzdanki storiti kaj žalega; to tudi ona ve, zanaša se na svojo lepoto, ki še vedno veže nekdanjega kavalirja.

Naenkrat stopi tolovaj pred njo.

„One ženske ne bodem nikdar več pogledal,“ pravi s tresočimi se ustnicami.

„Oj, to me čisto nič ne zanima.“

„Ali je to res?“

„Res je!“

„Dobro, sedaj pa tudi mene poslušajte, Sabina. Tega ne trpim, da bi Vas Jurij Skopec objemal. Ali me razumete? Če se je to že enkrat zgodilo — dobro — na to ne maram več misliti, toda ponavljati se ne sme.“

Vragica se kratko in rezko zakrohota.

„Kako hočete to zabraniti?“

„Zabranil bom.“

„Tega niti ne morete.“

„Izprevidela bodete, kaj premore ranjeno srce,“ zakliče strastno ter s tem le preveč razodene, kako ljubi to nevarno razuzdanko.

„Kaj naj storim, o tem mi ni treba nikogar dovoljenja prositi.“

„Ženska, ne spravi me popolnoma ob pamet.“

„Ah, ne bojim se Vas.“

Hipoma jo z obema rokama objame ter vzdigne.

Ona se brani, toda ne resno, tudi glasno ne kriči, marveč se zaničljivo smeji.

„Pojdite no — kaj pa počenjate?“

„Ne trpim tega,“ zakliče Černič.

„Ali me hočete umoriti?“

Černič lepo grešnico počasi in varno na tla postavi, toda njeno polno roko drži kakor s kleščami.

„Izpustite me, to me boli.“

„Kaj to škoduje,“ odgovarja tolovaj, „ta mala bolečnica ni čisto nič proti onemu zlu, katero ste Vi meni provzročila. Takrat se mi je srce trgalo, krvavelo je, prognala ste me med roparje — sedaj pa morate moja postati.“

Sabina ga pogleda.

„Ali me ljubite?“ praša hladno.

„Da, da,“ stoka mladi mož. „Sabina, Vi ste nekaj storila, za kar bode te morala o svojem času odgovor dajati. Brez Vas bi bil jaz kaj družega postal — sedel bi še na svojem gradu, mogoče na strani ljubeče žene. Vi pa ste bila vragica mojega življenja.“

„Ali res?“

„Nesrečen sem postal zaradi Vas.“

„Maščujte se vendar, saj sva sama.“

Mladi tolovaj težko sopiha.

„Da, tako Vi grozite,“ pravi po daljšem premolku. „Poznam to Vašo navado, žalibog, le predobro. Znano Vam mora biti, da Vam ne morem nič žalega storiti.“

Sabina se smehlja — pozna moč, s katero še vedno nadvladuje mladega nesrečnega.

„In kaj naj se sedaj zgodi?“ ga praša.

„Odpovejte se Juriju Skopcu.“

„Tega ne morem obljubiti.“

„Morate!“

„Ne!“

„Tedaj ga — usmrtim,“ škriplje Černič.

„Pojdite no, saj je Vaš prijatelj — pravijo, da Vas je smrti rešil.“

„To je res,“ mrmra tolovaj.

„Bila bi to črna nehvaležnost.“

„Sabina,“ prosi mladi zabljubljenec, „pustite glavarja. Tukaj je še več deklet, ki ga ljubijo.“

„To vem.“

„Amalija.“

„Že mogoče.“

„Mož, ki ima toliko ljubic, Vam vendar ne more ugajati,“ nadaljuje vedno strastneje.

Sabina se skrivnostno smehlja.

„Hahaha — ali to menite — no, tedaj Vam moram povedati, da me ravno kaj tacega mika. Boriti se, da se znebiti

tekmovalke, večna razburjenost, to je vse kaj družega, kakor pa mirno, jednostavno življenje. Nemirno življenje me veseli, skrivnosti in romantika me zanima, in tega imam mej tolovaji v izobilji.“

Črnič jej hoče večkrat v besedo poseči, toda vladarski pogled iz njenih vražjih temnih oči mu zapre usta.

Z žarečimi očmi zre v razkošno razuzdanko.

„Sabina,“ pravi konečno nesrečni mož, „ljubil sem Vas nekdam iskreno.“

„To vem.“

„Toda Vi se z vsakim igrate, tako ste tudi z menoj postopala.“

Sedaj se zlodjevka glasno zasmije.

„Da, ne tajim — storila sem to. Ljudje so že takrat rekli, da nimam srca. To je seveda samo prazno besedičenje, jaz sem ženska in imam srce, kakor vsaka druga. Toda moje srce je drugačno, ljubiti ne morem nikogar resnično.“

„Nikogar?“ prša Črnič odločno naglašajoč.

„Nikogar!“

„In tolovajskega glavarja?“

„Mogoče, toda do danes še ne vem, ali je to prava ljubezen ali pa samo oni mimogredoči čut, ki me je dostikrat za malo časa vezal na može.“

Mladi tolovaj zre v tla.

„Meni pa še tako kratka sreča ni bila naklonjena,“ pripomni temnega obraza.

Tu pristopi ona k njemu.

„Ali to imenujete srečo?“

„Da,“ glasi se njegov odgovor, „ko bi mogel le leto dni v Vašem objemu počivati, dal bi za to svoje izveličanje.“

Vragica se brezsrčno smehlja.

„To je bilo takrat — da, toda sedaj ste tudi to srečo zaigrali, ker ste postali — tolovaj.“

„Vsled Vas.“

„Prav! Toda slabo Vam pristojta, če hočete sedaj bilje peti o svojem izgubljenem življenji. Tudi jaz se ne kesam ter ne bom nikdar roparjev zapustila.“

„Ali res ne?“

„Ne — tukaj je lepo, prosto življenje mi je povšeči, tu smem ljubiti, kakor mi srce velewa.“

„Vi nimate srca!“

„Oj, imam srce“, smehlja se vragica ter s prstom pokaže na polne prsi, „le glejte, kako bije!“

Černiču je, kakor bi se vlegla megla na zemljo.

Vidi krasne prsi, katere se le na pol skrivajo za kmetskim nizkim modercem — potem pa z glavo zmaje.

Sabina pristopi bliže k njemu.

„Imam srce“, šepeta ter se za trenotek oklene njegove roke, da mladi mož čuti, kako utriplje njeno srce.

Černič zastoka.

„Sabina“, pravi, „Vi me bodete spravila ob pamet.“

„Zakaj pa?“ praša hudobnica ter zopet odstopi. „Bodite zadovoljni, da Vas nisem nikdar ljubila. Komurkoli sem se udala, plačati je moral to drago. Čudno toda resnično, da sem vsakemu prinesla nesrečo, kdor je z mano stopil v ožjo zvezo.“

„Pa ne navlašč.“

„Ne, toda moja osoda je tako hotela. Vi ste bili vedno plemenit, tudi tedaj, ko ste izvedeli, kako živim. Tega ne bom nikdar pozabila in še enkrat ponavljam, bodite veseli, da nisem nikdar Vaša postala, kajti žal bi mi bilo, ko bi tudi Vas zadela še večja nesreča.“

Mladi tolovaj stiska pesti.

„Vsako nesrečo bi bil rad prenašal“, odgovarja tiho, „toda tudi ponosen sem. Nikdar bi ne bil pred Vami klečal, kakor pa drugi, ki so se Vam laskali.“

„To vem.“

Černič stoji tik lepe grešnice.

„Celo ponosni knez Podstrmski je pred Vami v prahu čivkal“, nadaljuje, „seveda je pa dobil za to tudi plačilo.“

„Tega ne tajim.“

Černič jo prašaje pogleda.

„Povejte mi,“ nadaljuje hlastno, „ali bi me bila uslišala, ko bi bil tako storil, kakor drugi?“

„Ne verjamem, kajti čislala sem Vas vedno za boljšega človeka, za ponosnega moža, ki se nikdar ni ponižal. Drugače bi Vas bila zaničevala.“

„Ah,“ vzdihne zaljubljen tolovaj, to sem slutil. Videla me bode te tudi zanaprej ponosnega ter ne mislite, da bodem mej tolovaji storil to, kar sem prej zametaval. Zdravstvujte, Sabina, ljubite Jurija Skopca, danes sem za Vas postal tujec.“

Bliskoma se obrne ter odide.

Sabina se zgane, kakor bi hotela planiti za njim, toda še v pravem času se zave.

„Da, Jurija Skopca, tolovajskega glavarja ljubim,“ šepeta tudi odhajaje, „toda, ne vem, sree moje, povej mi — zakaj tako utriplješ — ali je to prava ljubezen?“

---

149. poglavje.

Jurij Skopec hoče ‚zlatu mizo‘ ropati.

Skrivnostna služabnika. — Pantetovo poročilo.

Dva jezdeca jahata skozi mestna vrata v Trst.

„Midva sva služabnika milostivega gospoda plemenitega Mozolja,“ pravita straži, ki zahteva njijine potne liste.

Imenitni gospod je še v dobrem spominu pri stražnikih in služabnika odjahata v mesto brez zaprek.

Ko bi straža slutila, da sta ravnokar došla dva nevarna roparja iz slovite tolovajske čete Jurija Skopca?

Da, Pante in Polde sta izvrstno preoblečena.

Poizvedujeta po gostilni in kmalu se pred njo ustavita, kjer prašata, ali ne stanuje tukaj milostivi gospod Mozelj.

„Milostivi gospod je v svojih sobah, ž njim pa njegova blagorodna gosa,“ pravi gostilničar ter ju pelje po stopnicah v prvo nadstropje.

Tolovaja kmalu stojita pred vratmi ter ponižno potrkata.

„Noter!“ oglasi se možat glas.

Pante in Polde vstopita.

V sobi stoji Jurij Skopec v bogati plemenitaški opravi in skozi vrata zapazita tolovaja mlado in lepo žensko v zapeljivi jutranji opravi.

Predrzni glavar jima namigne, naj bliže pristopi, Polde pa vrata z zapahom previdno zapre.

„Ali nikdo ne posluša?“ šepeta Pante.

„Ne, toda govorita tiho, ko bi slučajno kak posel pasel svojo radovednost. Najprvo, kaj je novega?“

Pante pove, kaj se je Smukaču pripetilo.

„Vsi hudiči!“ zarentači Jurij Skopec, „tu se mora nekaj zgoditi. Oprostiti hočem tovariša in časa imamo menda še dosti, ker ne bodo tako hitro še izvršili sodbe.“

„Kako počasni so sodniki, to je že davno vsemu svetu znano,“ smeji se Pante. „Prišli bodemo še pravočasno na Reko, da rešimo Smukača iz rabljevih krempljev.“

„Kaj se je še zgodilo?“

„Deklice so se zopet k nam povratile.“

„To sem si že mislil — dalje!“

„Premislite, glavar, punice so zlato streho s trsatske cerkve odnesle.“

„Tri sto vragov!“

„Da, storile so to. Amalija je prava predrzna ptica. Ta nas bo še prekosila, glavar.“

Jurij Skopec si više brke.

„Mene —? O ne,“ pravi glavar, „misleč na zlato mizo, izvršil bom nekaj, o čemur bo celi svet govoril.“

„Kaj je to, glavar!“

„Čakaj!“

Pante z jednim očesom v sosedno sobo pogleduje.

„Glavar,“ šepeta, „zopet je krasna ženska v Vaši družbi.“

„Kaj to škoduje?“

„No, Amalija!“

Jurij Skopec čelo nagubanči.

„Naj misli in reče, kar hoče,“ pravi odurno. „Zapustila me je, tedaj naj se ne čudi, če so mi druge tudi všeč.“

„Toda razsajala — norela bo!“

„Kaj meni to mar?“

„Glavar, Amalija je strastna ženska.“

„Sama sebi naj si vse pripiše. Sedaj moramo o drugih stvareh govoriti, Pante, jaz se tudi ne mešam v tvoje ljubimske zadeve.“

To je zadosti odločno povedano in tolovaj tudi takoj obmolkne.

Sedaj pristopi Polde.

S tihim glasom poroča o vsem, kar se je v taboru pripetilo

„Tovariši Vas željno pričakujejo,“ pravi konečno, „kajti primorani smo lenuhariti.“

„No, sedaj odidem na Hrušico,“ izpregovori Jurij Skopec, „čakati sem moral Vaji. Ko sem došel, izgovarjal sem se zaradi tega, ker nisem imel nikakih služabnikov, sedaj pa v Vajini družbi lahko zapustim mesto, ne da bi vzbudil kako sumnjo.“

„Čemu pa to?“

„Povrnil se bom zopet semkaj, meni skrivnostno tolovajski glavar, „in to iz prav posebnih vzrokov.“

Pante zopet pristopi.

Poluglasno poroča o neki stvari, ki očitvidno jako zanima Jurija Skopca.

„To si tedaj v globočini zapazil?“ praša ta po kratkem premolku.

„Gotovo, glavar.“

„Dobro, tedaj bom sam stvar razjasnil.“

„To ne bo tako lahko mogoče.“

„Ah, meni ni nič nemogoče, videl boš, da bom odstranil vse zapreke. Sedaj pojdita, tovariša, dajta si prinesiti dobro kosilo, tam ob ‚ajdovskem grobu‘ se Vam itak predobro ne godi.“

„Slabo gotovo ne,“ odgovori Pante, „Hrvatova Jera nas preskrbuje z živežem; sicer pa s to Hrvatovko tudi ni vse, kakor bi morale biti.“

„Kako to?“

Pante zopet pripoveduje.

Glavar čelo zgubanči, ko Pante navede vse okoliščine, ki govore za to, da sta Janko in Jera v veliki zvezi s Smukačevo nesrečno usodo.

„Dobro,“ pravi glavar po kratkem premišljevanji, „izvedel bom, kaj je resničnega na tem. Če sta ga izdala, gorje jima, kajti kaznen, katero bodeta morala prestati, preplašiti mora v bodoče vsakega, ki bi nas nameraval izdati.“

„Hm,“ pripomni Pante, „to bi bilo vse dobro in lepo, toda Jera ima v zadnjem času mnogo pristašev v taboru, ki se za-njo potegujejo.“

„Ali se jim je sama udala?“ prša Jurij Skopec zaničljivo.

„Ne, to ravno ne, za to je Hrvat preveč ljubosumen in oprezen. Mogoče, da sem ter tja postavi svojemu Jankotu rožičke na mršavo glavo, toda to se more le redko-kdaj zgoditi.“

„Kako pa si je prijatelje pridobila?“

„Hm, babnica je premetena lisica. Preskrbela je tolovajem lahkomišljene kmetske deklice, kadar je šla po živež. Tako si je mnogo pristašev iz hvaležnosti pridobila.“

„Naj že bo, kakor hoče, vse to pa me ne bo oviralo, da ne bi je najstrožje kaznoval, če je res postala izdajalka. In tega bi rad poznal, ki bi se mi zoperstavljal. Hejsa, ta bi občutil mojo železno pest.“

„Da, da, glavar, Vi ste nepremagljiv.“

„Sedaj le pojdi ter si daj jedila in pijačo prinesiti.“

Pante se še vedno obotavlja.

„Glavar, še nekaj Vam moram sporočiti.“

„Govori!“

„Povejte mi, ali niste bili nekdanj na gradu Sokolskem?“

Obraz glavarjev se grozno stemni, ko se zmisli svoje smrtne sovražnice, grofice Sokolske.

„Bil sem,“ pravi odurnim glasom, „toda kaj te to briga?“

„No, tam je bila neka hišina — Milica po imenu — ali ni res?“

Tolovajski glavar zgrabi Panteta za roko.

„Milica,“ pravi razburjenim glasom, „kaj je ž njo, ali si kaj slišal o tem nesrečnem detetu?“

Pante se muza.

„Seveda.“

„Tedaj govori — govori!“

Tolovaj se ne da dolgo prositi ter natanko pove, kaj je doživel s svojimi tovariši v glumaškem taboru.

Jurij Skopec pazljivo posluša. Oči se mu svetijo, ko sliši, da so tovariši k sebi vzeli lepega dekleta, ob enem pa Pantetu v besedo poseže.

„Čuj,“ prša ga glavar temnega obraza, „pa vendar ni nikdo dekliču storil kaj žalega?“

„Bog obvaruj, glavar, saj je Cekinar vedel, da se zanimate za lepoticco. Postopali smo ž njo, kakor bi bila iz sladkorja.“

„To bi tudi vsakemu svetoval,“ zapreti Jurij Skopec, „kajti Milica je angelj, nedolžno, ljubko bitje.“

„Glavar, še nisem pri kraji.“

Tolovaj svoje poročilo nadaljuje in Jurij Skopec postane nenavadno razburjen.

„Oj, glumači so jo zopet odpeljali,“ zakliče, „in njene muke so se z nova pričele.“

Pante z ramo zmaje.

Pove še, da je Cekinar pri Reki naletel na glumače, da pa Milice ni bilo pri njih.

Jurij Skopec je družega mnenja.

„Skrili so ubogo revico,“ zakliče, „stvar bom sam moral v roko vzeti. Gorje onemu, ki je le količkaj razžalil tega angelja v človeški podobi, strašno ga bodem kaznoval.“

„Ha, tepena je bila gotovo dosti,“ pripomni Pante suhoparno, „stara copernica, ki vlada mej glumači, dobro vihti svoj bič.“

Jurij Skopec stiska pesti.

„Milica — tepena —?“ škriplje, „aj, to bom maščeval. Poznal ne bom usmiljenja — kdor je tepel Milico — mora umreti.“

Grozovitim glasom izgovarja tolovajski glavar te besede.

Pante je s svojim poročilom pri kraji.

Na vsa nadaljna prašanja glavarjeva more le s tem odgovarjati, da z ramo zmajeva. K svojemu tovarišu Poldetu

odide, ki ravno krepko obdelava velik kos pečenke, katero zaliva s sladkim vinom. —

Jurij Skopec je sam.

Za Ano Siensko se ne zmeni, katere krasni obraz se včasih skozi vrata pokaže.

Spomini iz preteklih časov so se vzbudili v njem, v duhu vidi Milico pred seboj, ljubko dete, katero je vedno kakor svetnico oboževal.

In to ubogo dete je bilo pri glumačih, mučeno, služiti je morale britko svoj borni kruh.

Tolovajski glavar je grozno srdit na vse, ki so slabo postopali z Milico.

Ko bi bili sedaj glumači v Trstu, zagnal bi se med nje, kakor angelj maščevanja ter bi vse Miličine mučitelje na tla pobil. —

Kje je Milica?

Sabina ni vedela ter tudi ni mogla vedeti, da je Amalija našla deklico, tolovajke so v taboru tudi o tem po nalogu svoje načelnice molčale, zaradi tega mora Jurij Skopec misliti, da je Milica zopet pri svojih mučiteljih.

Kako naj jo išče? Mogoče je revica že daleč od tod.

Jurij Skopec sklene, da bo takoj po svojem prihodu odposlal vohune, ki naj jo zasledujejo.

Ne sluti, da je Milica prav v bližini, da ju le nekaj hiš loči, da biva v domovji poštenega zlatarja.

Ko bi Jurij Skopec to vedel!

Naenkrat se odpro na stežaj vrata iz sosedne sobe in Ana Sienska vstopi.

Glavar je tako zamišljen, da jo še-le zapazi, ko mu na ramo položi svojo belo roko.

Presenečen jo pogleda.

„Kaj želiš, Ana?“

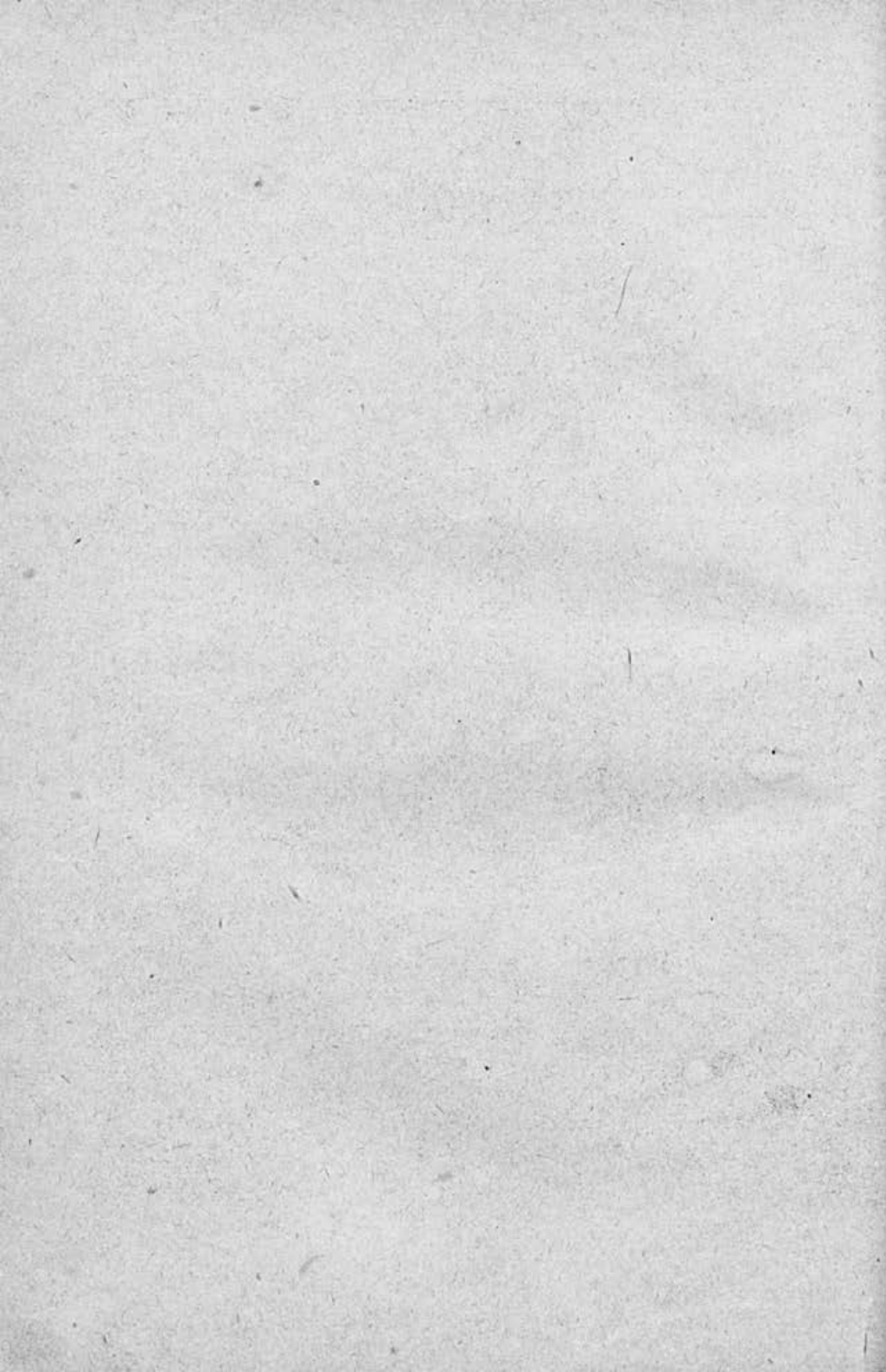
„Ne pozabi celega sveta“, svari ga lepa spremijevalka, „osoda te deklice naj Te še tako zanima, toda Ti, glavar slovite tolovajske čete, ne smeš nikdar mirovati.“ Misli na „zlato mizo!“

Skopec zre mračno na tla.

Tolovaji plezajo ob „ajdovskem grobu“.

„Nisem je pozabil.“

„Bodi tedaj možak! Tu notri sem marsikaj slišala, pogumne deklice so zlato streho s trsatske cerkve odnesle, ali naj Te te ženske osramote? Ne, nikdar — Ti si boš prisvojil zlato mizo, ono dragocenost, s katero boš postal neizmerno bogat.“

„To bom tudi storil“, pravi pogumni mož.

Ana Sienska se ponosno smehlja.

Čuti, kako zna tega moža vladati, čeravno le z zvijačo in premetenimi besedami, kajti sicer bi se Jurij Skopec ne udal nobeni ženski.

---

150. poglavje.

Kaj je sreča?

Glavarjev prihod. — Amalijina ljubosumnost. — Tekmovalka.
Maščevalna prisega.

Pozen večer je že, ko zagleda tolovajski glavar ajdovski grob. —

Predrznež je jako previdno ravnal.

V veliko veselje krčmarjevo je Jurij Skopec pri svojem odhodu rekel, da se bo kmalu zopet povrnil ter v Trstu dlje časa ostal.

Plačal je vse radodarno ter razdelil bogato darilo — zaradi tega se krčmar in njegova cela hiša Skopčevega zopetnega prihoda zelo veseli.

Pante jaha poleg glavarja, Polde pa je naprej hitel, da napove glavarjev prihod.

Kmalu potem se ob gozdnem robu prikažejo temne postave.

To so tolovaji, ki so prihiteli pozdravit svojega glavarja, in Jurij Skopec z veseljem opazi, da si je pridobil naklonjenost divjih tovarišev.

Kmalu se drenja cela četa krog glavarja, ki je stopil s konja ter vsem stiska roke.

Poluglasno vriskanje se razlega in v slovesnem sprevedu spremljajo Jurija Skopca v tabor.

Seveda se marsikatero radovedno oko obrača proti lepi Ani Sienski, ki ponosno opazuje svojo okolico.

Čuti se vzvišeno nad vsemi ostalimi tolovaji kot tovarišica strašnega moža, kateremu hoče s svojo prebrisanostjo še mnogo koristiti.

Tolovaji skrivaj mej seboj šepetajo.

„No, to bo pravi direndaj“, meni jeden divjih tovarišev, „če zagleda Amalija to tujko, začela bo besneti. No, to bo vrišč, toda glavar bo red napravil.“

„Seveda“, pravi njegov sodrug, „Jurij Skopec ne razume nobene šale ter bo z Amalijo kmalu gotov.“

Ana Sienska je tudi s svojega belca stopila ter poleg glavarja stopa proti taborišču.

Kmalu zagledajo ognja, utice in nekoliko v stran malo stavbo, katero so za glavarja postavili.

„Vaše domovje je dosti prikladno“, zakliče Cekinar, ki je glavarjevega prihoda posebno vesel, „pripravili smo je po možnosti čedno v tej puščavi.“

„Hvala Ti, prijatelj.“

Ana Sienska stopi v novo domovje, kajti odslej hoče biti deležna vseh nevarnostij in neprijetnostij gozdnega življenja, katere mora prenašati tudi njen ljubimec.

Pante in Polde preskrbita prtljago, Jurij Skopec pa se s Cekinarjem k ognju vsede.

„Glavar“, prične Cekinar zamolklim glasom, „Ali Vam je Pante že povedal, da sta Hrvatova sumna Smukačeve nesreče?“

„Da, znano mi je to.“

„Ali bodete Jankota in Jero zaslišali?“

„Pozneje, danes je itak že pozno postalo. Sicer moramo pa previdni biti, kajti dokazati jima ne moremo še ničesa.“

Cekinar ježno zre v ogenj.

„To je res, glavar, toda po mojem mnenji sta ta dva izdajalska vraga.“

„Dobro, pomagati pa nam mora zvijača. Nova spremljevalka je ravno prava, da nam pojasni to stvar. Govoril sem ž njo že o tem. Pridobi naj si Jerino zaupanje in tako se bo Hrvatovka izdala.“

Cekinar svojega načelnika občuduje.

„Da, glavar, prav imate — Vi vedno prav pogodite, zaradi tega Vam pa tudi slepo zaupamo.“

Jurij Skopec se zadovoljno smehlja.

„Dokazati bomo mogli Jeri krivdo le z zvijačo“, nadaljuje Cekinar, „in to je prav, kajti vragica ima sedaj mnogo pristašev v našem taboru.“

„Vsled posredovanja pri lahkomišljenih dekletih“, pristavi Jurij Skopec suhoparno.

Pri tem se proti utici obrne, kjer zapazi Jankota Hrvata in njegovo ženo.

Ta dva se hlinita, kakor da bi se o prav navadnih stvarih pomenkovala, toda to je le navidezno, kajti v resnici kakor dva mačka oprezno opazujeta pogumnega glavarja.

„Sedaj se o naji dveh razgovarja“, meni Jera, „to si lahko mislim. Cekinar naji bo pošteno počrnil.“

„O tem ne dvojim“, pripomni Janko.

„Sedaj se semkaj ozira — hu, kako mračen pogled“, šepeta lepa grešnica, „le prav neumen obraz delaj, Janko, da ne bo pričel sumiti, drugače prideva v peklenske klešče.“

„Nič se ne boj, saj me poznaš.“

„Dobro je le, da sem si pridobila toliko pristašev. Ti naji bodo najhujšega obvarovali.“

„Res je, Jera, previdno si ravnala.“

Jurij Skopec še jedenkrat Hrvatovo zakonsko dvojico ojstro pogleda.

Tudi v njem se sedaj utrjuje prepričanje, da sta ta dva človeka Smukačeve nezgode kriva, toda tega ne razodene.

Sicer pa se njegova pozornost na drugo stran obrne.

Izza grmovja stopa razkošna deklinška postava počasnih korakov proti ognju.

Amalija je.

Cekinar ve, da je sedaj tukaj odveč, zaradi tega vstane ter se pridruži tovarišem, ki sede pri drugem ognji.

Jurij Skopec ostane sam, in sedaj stoji Amalija poleg njega. —

„Dobro došel!“ pravi slednja tihim, tresočim se glasom.

Tolovajski glavar jej ponudi roko v pozdrav.

Amalija se zraven njega vsede.

„Tako dolgo sva bila ločena, Jurij“, nadaljuje deklica ter ga pri tem vroče, poželjivo pogleda.

„To ni bila moja krivda.“

„Aj, Ti očitaš?“

„Ali sem Ti ukazal — da se me ogibaj?“

V Amaliji se bori dvoje sil.

Rada bi oporekala, še raje pa se bridko zjokala.

„Oprosti mi“, pravi konečno premagovaje se, „bila sem ljubosumna.“

„Na koga?“

„Na Sabino —“ jeclja strastnica ter se komaj zoper solze bori. —

„No, to je bilo nespametno“, pravi Skopec mirno, bežala si od mene, in jaz nisem vajen, da bi zdihoval po trmoglavki.

Sedaj se njene krasne oči začno žariti.

„Ali me nisi čisto nič pogrešal“, praša hlastno, „mene, Tvoje Amalije?“

Glavar se temnega obraza smehlja.

„Ne pozabi, da jaz nisem zaljubljen mlečnik, marveč tolovajski glavar!“

Amalija srpo zre v ogenj.

„Jurij“, sika konečno, „Ti mi nisi bil zvest!“

On jej ne odgovori.

Toda to je nepotrebno, kajti Amalija se ravnokar proti glavarjevemu bivališču ozre.

Njene oči odrevene, prsa se jej valovito dvigujejo — pri utici njenega ljubčka stoji neznana lepotica bogato opravljena.

„Jurij“, sopiha divje in hripavo, „Jurij —“

„Kaj hočeš, Amalija?“

„Tam — tam-le — je druga!“

„Seveda“, odgovarja on mirno, „moja tovarišica, ki mi bo še mnogo koristila. Ta pozna šolo življenja, sama je imenitna sleparica, take zaveznice sem si že davno želel.“

„Ljubiš jo“, stoka Amalija in sapo jej zapira.

„Nehaj mi!“ pravi predrznež, „takih prizorov ne ljubim, najmanj pa ljubosumnosti. Zakaj nisi pri meni ostala? Da sem po preteku mesecev izgubil potrpežljivost, ne moreš mi zameriti. Vročekrven mož sem, kateremu se kri hitro po žilah pretaka. Prosim Te tedaj, da mi z očitani prizanašaš!“

Lepa deklica se komaj še zaveda.

„Jurij, ali je to ona graščakinja?“

„Ne.“

„Toda bil si v graščini.“

„Res je, tega ne tajim.“

„In tam si gotovo imel kako ljubico,“ zasika strastna Amalija. „Jurij, Jurij, še znorela bom.“

„Brzdaj svojo strast!“

„Ne, trikrat ne,“ škriplje ona, „jaz sem Tvoja ljubica, Tebi sem žrtvovala vse. Ti si bil prvi, jedini mož, ki me je smel objeti.“

Jurij Skopec zamahne z roko.

„Zakaj tako kričiš?“ prasha ju poluglasno: „glej, ljudje tam ob ognji slišijo vsako Tvojih besedi.“

Amalija bi najraje začela besneti.

V prsih njenih razsaja hud vihar, polne prsi se jej visoko dvigujejo.

Le z največjim naporom nadvladuje svojo strašansko razburjenost.

„Jurij,“ pravi po daljšem premolku. „odslej ostanem pri Tebi.“

On z glavo odmaje.

„Ne, Amalija, to je nemogoče. Obljubil sem Ani Sienski, da jo bom ščitil, in ko bi bila Ti ž njo v družbi, pričel bi se boj, ki ga hočem preprečiti.“

„Jaz sem Tvoja nevesta!“ zakriči v srcu britko ranjena zaljubljenka.

„Bila si, Amalija,“ zavrne jo glavav. „Nikdar Te nisem sibil, da pojdi od mene, Tvoja lastna volja je bila, da hočeš postati samostojna gospodarica. Mislila si, da bodem za Tabo zdihoval. Toda jaz sem Jurij Skopec, tolovajski glavav, ki nikdar ne bo javkal za izgubljeno ljubico.“

Amalija je vsa iz sebe.

„Jurij,“ sika, „čuvaj se!“

„Kaj mi hočeš storiti?“

„Če sem razljučena, potem sama sebe ne poznam.“

„To je bedarija, trma.“

„Ne, divja strast je.“

„Ne muči me, Amalija!“ pravi pogumni mož resnim glasom. „Ne jezim se nad Teboj, toda vezati se ne dam. Ako se izpametuješ ter pripoznaš svojo napako, pahnil Te ne bom nikdar od sebe, dobila boš bogat del plena, da, če boš pametna postala, imel Te bom celo rad.“

„Ah, razumem, ljubezen Tvojo naj z drugo delim.“

„Jaz ničesa ne obljubujem.“

„Ti moraš jedino moj biti.“

„To je nemogoče.“

„Jurij!“ grozi se ona.

„Ali mi hočeš pretiti?“ praša jo mirnim smehljajem.

„Če me razdražiš, celo zaničuješ, postala bom furija.“

„No, potem le pojdi k svojim prijateljicam, Amalija,“ pravi Skopec ravnodušno, „tam se boš pomirila in svojo krivico izpoznala.“

„Nikdar!“

„Pojdi, Amalija, Ti si danes v takem stanji, da je vsak miren pogovor s Teboj nemogoč. Kazen mora biti, to sedaj izpoznaviš, tedaj se izpametuj, če hočeš, da bodeva v bodoče prijateljski občevala.“

Amalija vstane.

Z žarečimi očmi, stisnjenimi pestmi, popolna boginja maščevanja, tako stoji pred ljubljenim možem.

„Nobene druge ne trpim poleg sebe,“ sika strupeno, „ali boš samo mene ljubil, ali pa — pokončam vse svoje tekmovalke.“

„Jutri boš drugače mislila.“

„Nikdar.“

„Le pojdi!“ zapoveduje Jurij Skopec z nekako strogostjo. „Midva se danes ne moreva pobotati. Jutri bodem še jedenkrat s Tabo govoril.“

Amalija odide. Toda grozen maščevalni ogenj plamti v njenem srcu, toda ne zoper ljubčka, ki je predrag njeni duši — ne, pač pa zoper tekmovalko, ki stanuje ž njim skupno v novem bivališči.

Jurij Skopec zre za njo, dokler ne izgine za grmovjem.

Počasi se bliža svojemu domovju, kjer ga Ana Sienska pričakuje.

„Kdo je bila deklica?“ šepeta pustolovka preplašena. „Bojim se dekleta, gotovo mi hoče kaj žalega storiti.“

„Ne skrbi, Ana, jaz sem Tvoj varuh. Sicer je Amalija strastna, pri tem pa zelo pametna deklica. Kmalu bo izprevidela, da me njena trmoglavost ne mika, in potem bo drugačna postala. Pomiri se tedaj — treba se Ti ni ničesa bati.“

Glavar stopi v uto.

Polni roki lepe ženske se oklenejo krog vratu ponosnega moža.

„Oj, Jurij, Jurij,“ šepeta lepa grešnica, „kako Te ljubim — kako neizrekljivo Te ljubim!“ — — — — —

Amalija stopa skozi goščavo.

Ne gleda niti na levo, niti na desno, marveč zre pred se in rudeče njene ustnice izgovarjajo nerazumljive besede.

Ali so to maščevalne prisege?

Mogoče, toda nikdo jih ne more čuti; kar sedaj po njeni glavi roji, je njena tajnost.

Tako pride do svojih tovaršic.

Ker v bližini tolovajskega taborišča ni treba izpostavljati straž, vse deklice spe in pri ognji sedite le še Lizika in Lenčika, Sabina pa ob strani sanjavo zre proti nočnemu nebu.

„Kje je Uršika?“ praša Amalija rezkim glasom.

Lizika in Lenčika osupneno pogledate razburjeno načelnico, ki se vede kakor obupnica.

Sabina pa se v stran obrne, da prikrije zaničljiv smehljaj. Saj sluti, kaj se je pripetilo, kajti o tem ve vsakdo v taboru, da je došel tolovajski glavar.

„Kje je Uršika?“ ponavlja Amalija, „govoriti moram ž njo.“

„Tega ne vem,“ odgovarja Lenčika, „poprej je odšla, in tega je že nekaj časa.“

Amaliji se čelo zgubanči. Ne pove, kaj misli, toda vidi se jej na obrazu, kakò v njej vse vre.

„Pustite me samo,“ pravi odurno, — „ne, ostanite pri ognji, in ko pride Uršika, povejte jej, da hočem takoj ž njo govoriti. Povedati jej imam nekaj važnega, ali sta me čuli — Lizika — Lenčika?“

„Da, da, sporočila jej bom takoj,“ oglasi se Lenčika.

Amalija gre v svojo utico, ne da bi pogledala Sabino. Lepo razuzdanko črti, toda ko bi znala, da je tudi ona počivala v Jurijevem objemu, tedaj bi Amalija v svoji obupni razburjenosti gotovo izvršila krvavo hudodelstvo.

Toda Sabina zna svojo tajnost prikrivati, in jedini, ki jo pozna — Andrej Črnič — ta bo molčal!

Amalija stopi v svoje domovje.

Tu se vrže na ležišče, obupana in preklinjevaje svojo bitko osodo.

Dolgo časa tako leži.

Naenkrat se začne po utici razširjati bleda svitloba; mesec se pokaže izza temnih vrhov gostih smrek in mili njegovi žarki prodirajo vejevje, iz katerega so spletene stene in streha priprostega domovja.

Tu se zastor pri vhodu odgrne in deklinška postava zmuzne v utico.

Uršika je.

Lasje njeni so razmršeni, prsna ruta odvezana, obraz njen žari in deklica hitro ter globoko sope.

Amalija začudena zre svojo prijateljico.

„Tu sem,“ pravi Uršika trepetajočim glasom. „Lenčika mi je povedala, da hočeš še z mano govoriti.“

„Res je, to hočem,“ glasi se odgovor.

„Ti si tako bleda, Amalija, kaj se Ti je pripetilo?“

„In Ti si rudeča kakor kuhan rak.“

„Jaz — sem — tako — hitro — tekla.“

Amalija se vsede.

„Oj, ne govori neresnice, Uršika, saj se vendar ne znaš lagati. V Tvojih očeh vse čitam, draga prijateljica.“

„Kaj pa?“

„Ah, Ti še prashaš? No, dobro, povedala Ti bom, Uršika. Ti si nocoj vse veselje vroče ljubezni v objemu svojega Cekinarja uživala. Ti si —“

„Ne nadaljui, Amalija!“ zakliče deklica. „Motiš se, če misliš, da sem Francetu dovolila vse, kar more dati nedolžno dekle. Tega moj ljubček tudi ne zahteva, dokler naji ne poroči stari puščavnik.“

Amalija se zgane, kakor bi jo bil zadel pasji bič.

„Ah — vzeti Te hoče za zakonsko ženo?“

„To bo France storil — že v nekaterih dneh.“

„Toda Tvoji lasje so razmršeni, Tvoja prsna ruta v neredu —“

„Da, da“, pravi Uršika ter še bolj zarudi, „to je res, toda ljubila sva se kakor dva človeka, ki se znata ustavljati poslednji poželjivosti. O, Amalija, poljubovala sva se, da sem mislila, sedaj moram umreti, France me je tako na sree pritiskal, da sem mislila, zadušiti se mi bo treba, ustnice moje krvave, tako sem mu vračala poljube, toda — toda šla sem od njega, kakor sem k njemu prišla.“

Amalija milo zastoče.

„Zavidam Te,“ jeclja, „tega jaz nisem mogla storiti, žrtvovala sem Juriju svojo nedolžnost.“

„To je bilo nespametno.“

„Tudi jaz sedaj tako pravim, toda zastonj je po toči zvoniti. Takrat sem uživala največjo slast v njegovem objemu, bila sem popolnoma njegova, sedaj pa živi — z drugo.“

„To sem slišala.“

„Kdo Ti je povedal?“

„France.“

„Ah, tako — prav — videl je tujko, oj, Uršika, ta mora umreti.“

„Ali jo hočeš usmrtiti?“

„Da, toda zgodilo se bo, ne da bi kdo kaj slutil. Učila si me, Uršika, vem, kako si kaznovala ničvrednega kmeta, storila bom po Tvojem vzgledu.“

„Nikar tega, Jurij Skopec bo vse izvedel.“

„Ne, stvar ostane tajna.“

„Svarim Te.“

„Sklep moj je trden kakor skala.“

Dolg premolk nastane.

Uršika svojo prijateljico dobro pozna ter ve, da bi bilo vsako ugovarjanje brez uspeha.

Tu se Amalija zopet vzravna.

„Uršika, Ti si srečna, jaz pa sem najbolj obžalovanja vredna na celem svetu.“

„Pretiravaš.“

„Najraje bi besnela, kričala, toda tega ne maram storiti, nikdo naj ne ve, kako me peče Jurijeva nezvestoba.“

„Amalija, sama si jo provzročila.“

„Ali mi hočeš tudi Ti očitati?“ vsklikne ljubošumnica, „Ti, moja najboljša prijateljica?“

„Ne, toda ne bodi takoj tako huda! Sicer Ti hočem pa še nekaj novega povedati.“

„No?“

„Opazovala sem Sabino.“

„Ah!“

„Menda išče ljubčka.“

„Koga pa?“

„Andreja Černiča, tega mladega, zalega moža. Videla sem, kako je ž njim zaupno kramljala.“

Amalijin obraz se nekoliko razjasni.

„Tako, tako, tedaj sem jo krivično obdolževala?“

„Prepričana sem o tem, Sabina se za Jurija Skopca ni nikdar brigala, z njene strani se Ti ni bilo treba ničesa bati.“

Amalija se bolešno zajoka.

„Oj, jaz zaslepljenka,“ zakliče, „Sabino sem hotela od Jurija odstraniti, mej tem pa je druge ljubil. Dve deklici ali ženi, da, le čudi se — Uršika — mogoče še več — joj, jokala bi se, dokler mi ne izteko oči.“

„Ne žali se, mlada si in — lepa!“

„Jaz pa nočem drugega, nego edino Jurija!“

„Ali Ti smem nekaj svetovati?“

„Kaj pa — Uršika?“

„Poslušaj me mirno! Jurij Skopec je premenljiv, mogoče se hoče tudi nekoliko maščevati, ker si ga zapustila. Jaz na Tvojem mestu bi bila popustljiva in krotka, igrala bi vlogo mučenke, to omehčuje moška srca.“

„Tega ne morem storiti.“

„Le poskusi, Amalija, to ni tako težko. Zakaj si ženska — me moramo biti zvite, to pravijo moški sami. Jaz bi se prav zapeljivo oblačila, skušala, da se z Jurijem Skopecem na samem srečavam, tako da Te mora videti v vsej Tvoji lepoti. Če boš tako ravnala, potolažila se boš kmalu na njegovih prsih.“ —

Amalija si oči obriše.

„In če tudi to sredstvo ne pripelje ljubčka v moj objem?“

„To se bo gotovo zgodilo.“

„Ali res misliš, Uršika?“

„Prisegla bi na to.“

„Dobro, ravnati hočem po Tvojem nasvetu, jedno pa prisegam ob jednom, da se hočem strašno maščevati nad svojo tekmovalko.“

„Toda nedolžna je.“

„Sovražim jo.“

„Bodi pametna, Amalija! Ta ženska ni mogla vedeti, da si bila ljubica tolovajskega glavarja. Tudi on jej tega ni povedal. In sedaj se še nečesa spominja?“

„No?“

„Ona deklica, ljubka Milica, je vendar v Trstu.“

„Imenuješ jo ljubko, Uršika, toda jaz jo peklensko črtim.“

„No, lepa je, kakor angelj. Toda o tem Ti nisem hotela praviti, Amalija, menila sem vse kaj družega.“

„Radovedna sem.“

„Tedad čuj, kaj mi je France povedal! Jurij Skopec je več dni v Trstu stanoval pod imenom „pl. Mozolja.“

„O, o, s tekmovalko?“

„Da, to se je zgodilo in se ne da več predrugačiti. O tem, kar je minulo, se ne sme več tugovati.“

„Jaz si ne morem pomagati.“

„Poslušaj dalje! Gostilna, v kateri je glavar bival, leži prav blizu zlatarjeve hiše.“

Amalija se zgane.

„Ali misliš, da je videl Milico?“ zakliče hripavim glasom.

„Tega mi France ni mogel povedati.“

Amalija se komaj zaveda.

„Če se je to zgodilo, ljubil me Jurij ne bo nikdar več,“ šepeta, „oj, zakaj nisem že takrat ugonobila tega dekleta?“

„Jaz bi tega ne bila pripustila, Amalija.“

„Kaj, Ti bi bila —“

„Da, to bi bil nesramen umor,“ odgovarja Uršika resno. „Uboga deklica Ti ni nič žalega storila, Bog zna, ali sploh ljubi tolovajskega glavarja?“

„O tem sem popolnoma prepričana.“

„Mučiš se prav po nepotrebnem.“

„Ne, ne, jaz moram zopet v Trst ter tam vse ukreniti, kar velewa previdnost. Ha — vse se je zoper mene zarotilo, ne smem biti srečna.“

„Amalija, Tebi se meša.“

„Mogoče, kako bi tudi moja revna glava ne trpela, če se zastonj borim zoper svoje tekmovalke?“

„Domišljuješ si preveč.“

„Oj, ko bi bile to le domišljije moje ljubosumnosti,“ stoka Amalija, „toda primem jih lahko z roko — žive — po zemlji hodijo — hočejo mi iztrgati srce mojega ljubljenca.“

„Pomiri se vendar!“

Amalija je gluha in slepa.

Grozne prisege maščevanja sika, potem pa začne krčevito plakati, da se njena razkošna postava mrzlično pretresa. —

Tudi v tolovajskem taboru še čujejo.

Dva moža stojita pod košato bukvo ter gledata orjaški, ajdovski grob.

Bledi mesec čarobno obseva orjaško stavbo, pod katero počiva starodavni kralj.

Tolovaja sta Andrej Černič in Cekinar.

Prvi se je mlademu tolovaju pridružil, čeravno ga glede olike in omike jako nadkriljuje.

Černič je v svoji bistrournosti spoznal, da Cekinar pod svojo surovo skorijo skriva plemenito jedro, in tako sta se oba spoprijateljila.

Cekinar še na pol sanja, kajti Uršikini poljubi še vedno plamte na njegovih ustnicah.

„Sedaj je glavlar zopet tukaj,“ pravi Černiču, „kmalu se bo pričelo delo in stavim, da Juriju Skopcu po glavi rojijo velikanski naklepi.“

„Tedad nov rop,“ pripomni Černič zamišljeno.

„No da, zdi se mi, da se ta pot nekaj posebnega pripravlja. Glavlar je seveda čul, da so deklice priplonile ‚zlatu streho‘ na Trsatu, in sedaj jih hoče prekositi.“

„Že mogoče.“

„Hej, to bo veselje!“

Černič pogleda v odkritosrčni obraz svojega tovariša.

„Prosto življenje Vam menda ugaja?“

„No, ne želim si nič boljšega.“

„Toda konec vsega tega?“

„Na to ne smemo misliti.“

„Ne,“ odgovarja Černič, „in vendar moram premnogokrat na to misliti; posebno po noči, ko ne morem spati, vidim v duhu kolo in vešala, kakor tudi krvnikovo sekiro.“

Cekinar se stresa.

„To še ni najhujše.“

„Kako to mislite?“

„No, če nas bodo vjeli, skrbeli bodo za to, da nam postane smrt jako kislo jabolko.“

„Z mučenjem?“

„Seveda, saj ste slišali, kako se glasi obsodba zoper Smukača.“

„Grozna je.“

„Pri nas ne poznajo usmiljenja,“ meni Cekinar, „tu mora rabelj vso svojo umetnost pokazati. V olji in smoli nas cro, če nam ne lomijo kostij s kolesom od nog do glave. Jedno je

tako peklensko kakor drugo, grozen, počasen smrten boj, da mrzel pot obliva gledalce. Ti poštenjaki pravijo, da je to pravična kazen za naše grehe.“

Cekinar se pri teh besedah trpko nasmeja, tudi Černiču na bledem obrazu zaigra britek smehljaj.

„Da, tako je,“ zakliče mladi tolovaj, „prav imate. Z nami postopajo, kakor bi bili mi divje zveri ali pa same peklenske pošasti. Toda naj že bo, kakor hoče, sami smo si prostovoljno izbrali svojo osodo, tedaj moramo tudi posledice trpeti.“

Tovariš mu prikima.

„Sicer nas pa še nimajo,“ glasi se njegov odgovor. „V Norimbergu nikogar ne obesijo, dokler ga nimajo — pravi že star pregovor. In Jurij Skopec se ne da tako lahko vjeti, beriči morajo nekoliko prej vstati, če hočejo našega glavarja zgrabiti.“

Černič mu pritrdi.

„To je res, vendar pa pridejo ure, ko sreča zapusti svoje ljubljence, in potem — potem pride — grozoviti konec.“

---

151. poglavje.

Milica v nevarnosti.

Tujca v krémi. — Ves trud zastonj. — Razkritje.

V znano gostilno tržaško sta zopet prišla dva tujca.

To nista tolovaja, kakor bi mislili, marveč moža, ki sta napravila dolgo pot in zasledujeta plemenito divjačino.

Graščinski oskrbnik s Sokolskega, kastelan Tihorepec, in pa lovec France sta prišla v Trst, ko ostali služabniki grofovi drugod iščejo grofovo hčerko.

Grof Sokolski bi rad svojega nesrečnega otroka pritisnil na ljubeče očetovsko srce, soproga njegova, ta peklenska hu-

dobnica, pa je Tihorepecu naročila, da jej mora v skrivnostni košarici prinesiti odsekano glavo nedolžne Milice.

Zakaj je prišel Tihorepec v Trst?

Znano mu je sicer, da se v primorskem mestu ne mude glumači, toda hinavski dedec in njegov ravno toliko vredni spremljevalec si hočeta po dolgem trudu privoščiti nekoliko zabave.

Tihorepec je mož srednjih let, pri katerih se pot življenja bliža starosti.

Vendar pa še vedno ne zaničuje lepih žensk, zaradi tega hoče z lovecem Francetom nekaj dnij v Trstu preživeti, da se do dobrega navžije vseh sladosti, ki mu jih ponuja ugodna prilika.

Tihorepec še nikdar ni bil v Trstu, toda od dobrega znanca je marsikaj izvedel, kar ga je napotilo v to mesto. —

Opoldne sta prišla v mesto in sedaj ravnokar v veliki sobani krčme sedita za mizo, ko sta si privoščila izborno kosilo. —

„Tukaj sva,“ šepeta oskrbnik, „tu je gostilna, o kateri mi je stari znanec mnogokrat pripovedoval. Tukaj vedno lepe deklice strežejo gostom, in ker semkaj zahaja mnogo bogatih tujcev, niso preveč neprijazne, kadar zaslišijo, da denar zažvenketa. Ali veš, France, kaj s tem menim?“

Lovec se muza.

„No, saj menda nisem na glavo padel. Dobro vem, kam pes tace moli, in če sva previdna, godilo se nama ne bo pre-slabo.“

„Toda previdnost,“ svari Tihorepec, „červavno so deklince lahkomišljene, vendar ne smeva vsega na veliki zvon obesiti. Hitro bi začeli ljudje po nepotrebnem jezike brusiti. Le v tihi, temni noči morava iti na lov — ali me razumeš?“

France je s tem zadovoljen.

Postal je pristaš oskrbnikov ter mu slepo uboga.

Pri kosilu je krčmar gostoma sam stregel, ker Tihorepec ne šteti denarja ter je naročil najboljšo vino.

Sedaj pa, po kosilu, pride nekaj dekel, da pospravijo z mize. —

Tihorepec jih kot veščak opazuje.

Zdrave so deklice, polnega života, toda ponižno njih vedenje ne kaže, da so lahkomišljene.

Tudi France je tega mnenja.

„Gospod oskrbnik,“ šepeta lovec, ki je prav zaljubljen pogledal jedno izmed dekel, ki pa se zanj niti zmenila ni. „punice so ali prav nedolžne, ali pa zelo razvajene.“

„Ej kaj,“ zamrmra hudobnež, „to je samo na videz, kajti po noči bodo dekleta vsa drugačna. Paziti morajo sedaj na krčmarja ter se nočejo izdati.“

„Da, to je mogoče,“ odgovarja lovec pomirjen, „no, dravi se bom približal razkošni plavki.“

„In jaz črnki,“ mrmra oskrbnik, „tudi ta je razkošna ter mi najbolj ugaja.“

Vražja človeka se tako domenita, toda na svetu ne gre vse tako gladko, kakor bi si kdo želel.

To lovec kmalu poskusi.

Gostilniško sobo za kratek čas zapusti in ko se zopet povrne, tišči robec na levo lice.

Krčmar to hitro zapazi ter gosta praša, kaj mu je.

„Naenkrat so me začeli zobje boleti,“ pravi France zamolklim glasom.

Prijazni krčmar takoj odhiti, da prinese zdravilo zoper zobobol, lovec pa se čmeren k mizi vsede.

„Prokleta mačka,“ godrnja, ko krčmar za sabo zapre vrata, „glejte, gospod Tihorepec!“

Lovec odkrije lice in oskrbnik zapazi zateklo lice, na katerem se vidi višnjevkast odtis petih malih prstov.

„Kaj je to?“ čudi se oskrbnik.

„Zaušnico sem dobil“, grozi se France, „tako gorko, da slišim vse angeljce peti.“

„Od koga?“ praša Tihorepec iznenaden.

„No, od zale, razkošne plavolaske. Bila je zunaj sama ter sem jo krog pasa objel. Huj, v tem trenutku sem jo že imel tako, da sem mislil, božič in velika noč sta jeden in isti praznik. Tržaška dekleta imajo proklete moči v rokah.“

„O, o, to je slabo znamenje?“ mrmra Tihorepec ter si nehote pogladi velo lice.

France kar besni.

„Bog ve, ali je to res, kar Vam je pravil dobri znanec“, huduje se. „Dekleta so tukaj po mojem mnenju satansko neprijazna.“

„No, le počakaj“, pomiruje ga Tihorepec. „Jaz bom stvar previdneje pričel. Namestu dobrikanja bom najprvo ponudil nekaj zlatov.“

„Seveda, taki rumenjaki so navadno boljše limanice.“

Oskrbnik za trdno sklene, da se hoče približati črnolaski, ki mu jako ugaja.

Mej tem se povrne krčmar s sredstvom zoper „zobobol“, katero mora lovec z zahvalo prevzeti.

Znano mu je, da tako zdravilo pri zaušnicah nič ne pomaga, zaradi tega odide v svojo sobo, da si z mrzlimi obkladki ohladi pekoče lice.

Oskrbnik pa po stari, ljubi navadi na mehki postelji obilo kosilo prebavlja ter kmalu zasmrči. Ko se zbudi, ni Franceta tukaj, in krčmar mu pove, da je tovariš šel ogledat si nekoliko neznano mesto in morje.

„To mu rad verjamem“, misli si Tihorepec. „Deklice se sedaj na tihem norčujejo, zaradi tega se bo še-le proti večeru povrnil.“

Oskrbnik je dolgo spal, in ko si oči zmane, zapazi, da se že večer bliža.

Svojo sobo zapusti.

Slučaj hoče, da Tihorepec na hodniku sreča črnolaso deklico, katere okrogli život ga tako mika.

Spomni se, kako slabo se je godilo lovecu, zaradi tega hoče svojo srečo na drug način poskusiti.

Najprvo nagovori deklo, hvali krčmo in posebno še, kako je tukaj vse snažno, kakor le malokje drugod.

Deklica ga mirno posluša, kar smatra stari lisjak za dobro znamenje.

Tega seveda ne zapazi, kako se včasih v dekličinih očeh zasveti.

Tihorepec je rojen diplomat.

Od krčme zavije v svojem govoru na postrežbo.

Pridne in poštene deklice na vse pretege hvali, pri tem pa se v žepu neprestano igra z denarjem, da glasno zveni.

Tihorepec meni, da je to pravecata godba v ušesih zale deklice, ki ga še vedno mirno poslušša.

Predrznejši postane ter gre za korak naprej.

Od pridnosti deklet preide na njihovo krasno zunanost.

Hvali razkošne postave, brhke obrazke in lepe lase.

Tihorepec se tako polagoma bliža svojemu cilju.

„Tako zala deklica, kakor ste Vi, zasluži posebno nagrado“, pravi oskrbnik ter rožlja s cekini v žepu. „Kaj pravite k temu, razkošna deklica, ko bi Vam jaz podaril dva zlata?“

Dekle molči.

„Ž njim si lahko kupite lepe stvari“, nadaljuje razudanec, „zlato verižico, prstan in novo obleko. Rad bi Vam dal dva cekina — ali jih hočete imeti?“

Deklica se čudno smehlja.

„Pridite danes po noči k meni“, šepeta stari grešnik, „pričakoval Vas bom ter bogato obdaril —“

Tihorepecu nadaljna beseda v grlu obtiči.

„Vi ste ničvrednež!“ zakliče razkošna deklica, ko se jej hoče zviti hudobnež približati.

S krepkim sunkom ga sune od sebe ter odhiti po stopnicah, ki vodijo na dvorišče.

Tihorepec se opoteče, pride do nasprotnih stopnic, zgrabiti hoče vrv, ki je ob steni napeljana, toda izgreši jo ter se prekuene z velikim ropotom v globočino, kjer še-le v veži pred kuhinjskimi vratni obleži.

Vsled groznega vrišča prihite ljudje gledat, kaj se je zgodilo. —

„Ali ste se izpodtaknili, dragi gospod?“ prasha krčmar.

„Tako je“, stoka oskrbnik ter si mane vse ude, na tihem preklinjajoč stopnice, krčmo in — vse črnolase zapeljivke.

Javkajoč izgine v prvo nadstropje ter se v svoji sobi slabe volje vsede v naslonjač.

Naenkrat začuje hitre korake.

Moške stopinje so to — vrata se odpro — v sobo pridrvi lovec, ki težko sope in ki ga znoj obliva.

France odpira usta, kakor riba na suhem.

„Govori vendar —“

„Vi — vi — del — sem — jo!“ jeclja lovec.

„Koga pa?“

„Milico“, zakliče hudobnež, ki se težko vsede na stol, „da, Milico!“

Oskrbnik se hripavo zakrohota.

„Meša se Ti, France.“

„Kaj pa še“, zavrača ga lovec razžaljen „moje oči so bistro.“

„Imej, kakoršne hočeš, toda danes si iz zatečenega lica gledala kakor krt.“

„Ne“, ugovarja France trdovratno, „ona je, izpoznal sem jo v prvem trenutku, kajti stala je pri oknu v pritličji velike hiše, ki je last zlatarja Trdine.“

„No, sedaj vidiš, kako si se motil. Milica je pri glumačih, kako naj potem pride v zlatarjevo hišo? Prevarati si se dal od sličnega obraza.“

„Ne, ona je bila.“

„Ne verjamem.“

„Pojdite pa sami tje“, meni lovec slabe volje, „saj je še dan. Vračal sem se s sprehoda, tu sem jo videl pri oknu, ki je na stežaje odprto.“

Oskrbnik postane radoveden.

„Dobro“, pravi, „sam se bom prepričal, toda stavim, da grem zastoj.“

„Ne, ona je bila“, ponavlja lovec.

Oskrbnik težavno vstaja z naslonjača.

„Kaj se Vam je pa pripetilo?“ meni France začuden. „Saj pošteno šepate.“

„Izpodtaknil sem se ter padel po stopnicah.“

„Taka neprevidnost!“ reži se hudobno lovec ter se pri tem na stran obrne.

Sluti, da se je oskrbniku jednako godilo, kakor njemu.

„Kje je zlatarjeva hiša?“ izprašuje Tihorepec.

„Koj v sosedstvu, na levi strani ulic, štiri hiše od tod.“

„Dobro, kmalu se bom prepričal, da si se motil.“

France z glavo odmajeva, oskrbnik pa zgrabi klobuk in palico ter odkrevlja.

Zunaj se že mrači.

Ker ulice niso široke, prižgali so v stanovanjih, posebno pa v pritličjih, povsodi že luči.

To je za oskrbnika ugodno.

Zapazi, da tudi že pri zlatarju gori luč, tako da je lahko opazovati osebe, ki se mude v sobi, na cesti stoječih pa je v polumraku težko izpoznati.

Oskrbnik ob palici počasi naprej krevsa.

Oči njegove pa zro, kakor jastreb na nedolžno go-lobico.

Tu notri pri zlatarju sta dve ženski, starejša in mlada deklica, katere obraza pa ni moči videti, ker je proč obrnena. —

„Resnično, po postavi bi mogla biti“, šepeta Tihorepec, „toda to je popolnoma nemogoče.“

Tu se deklica proti oknu ozre.

Tihorepec se komaj vzdrži, da ne zakriči na ves glas.

To je Milica, ni dvoma, tako ne more varati podobnost, ona sama je. Obraz je nemogoče zamenjati.

Tihorepec nekaj minut nepremično stoji ter zre v nasprotno hišo, dokler se ne domisli, da bi opazovanje moglo koga opozoriti.

Odide tedaj ter se po ovinkih povrne v krčmo, kjer ga lovec pričakuje.

Tihorepec okorno vstopi ter vrata za sabo varno zapre.

„No?“ praša lovec.

„Ona je!“ odgovori poluglasno Tihorepec. „Menda pri zlatarju služi.“

„To se tudi meni dozdeva.“

„Kaj pa sedaj?“

Oskrbnik po sobi gori in doli krevlja ter mrmra tiho pred se.

Naenkrat obstoji.

„France“, pravi zamolklim glasom, „Milico sva našla, sedaj velja, da izvršiva grofičin nalog.“

Lovec zre v tla.

„Ali naj res umrje?“

„Da, umreti mora“, pravi oskrbnik peklenko mirno.

„Toda —“

„Tu ne odločuje nobeden, toda — umreti mora.“

To je grozno povelje. Toda lovec je grozen izprijenec, ne pretresa ga strah, tem manj, ker je sam odločen privrženec hudobne grofice.

„Kočljiva je pa vendar ta stvar“, izpregovori France po daljšem premolku. „Ko bi bil zunaj na polji ali v gozdu pri glumačih naletel na Milico, izpihal bi jej kmalu malo dušico. Toda tu v mestu, v hiši spoštovanega zlatarja in meščana — ne, to je nemogoče.“

Tihorepec se poleg hudodelea vsede.

„Nemogoče ni nič, France: stvar si bom dobro premislil ter gotovo našel pravo pot.“

„Hm, tvegati moram pa vendar glavo in vrat.“

„Kaj pa še! Vredil bom stvar tako, da ne bo nobene nevarnosti. Saj Ti je znano, da sem zvit kakor kozji rog, sestavil bom načrt, po katerem bodeva prišla do cilja, ne da bi potem najmanje postala sumna.“

„Radoveden sem, kaj si bodete izmislili.“

„Potrpi, France“, muza se vražji dedec, ki je menda popolnoma pozabil svoj prejšnji poraz. „Poznaš me, da me nobena stvar ne spravi v zadrego.“

„To je res; če nam le kak zlodej ne pride vmes.“

„Ne boj se!“

„In kaj z našima punicama?“

„Neumne babnice pusti pri miru“, zakliče oskrbnik. „Sedaj naji važnejše stvari čakajo.“

„Čudno“, modruje lovec, prišla sva semkaj, da hočeva deklice ljubiti, in sedaj hočeva —“

„Jedno umoriti“, pristavi Tihorepec zamolklim, grobnim glasom.

Gozdni studenec.

Zarana v jutru. — Boj tekmovalk. — Jerina zvijača.

Zlato solnce obseva rudeče vrhove gorā.

Tudi orjaški kameniti grob se bliŕi v jutranji zariji, mej goŕčavo pa se ŕe vali nočna megla ter počasi umika oznanjevalki belega dneva.

V tolovajskem taboru se ŕe prične oglašati ŕivljenje.

Iz ute stopi pogumni glavar ter zamiŕljeno gleda na ‚ajdovski grob‘, ki se mogočno dviguje proti nebu.

Kmalu potem se mu Pante pridruŕi.

„Kaj naj se zgodi najprvo, glavar?“ praŕa, „mi čakamo Vaŕega povelja.“

Jurij Skopec se obrne.

„Tu notri v kraljevem grobu leŕi pokopana skrivnost“, pravi Skopec svojim krepkim glasom, in to, kar si povedal o svojem dogodku na dnu groba, potrjuje me v prepričanji, da so tam skriti zakladi.“

„Ali naj grob natančneje preiŕŕeva?“ praŕa Pante hlastno.

„Sedaj ŕe ne“, odgovarja ponosni moŕ, „mrtvi kralj, ki počiva v kamenitem grobu, čakal nas bo mirno ter nam ne bo uŕel. Mene kliŕe druga dolŕnost na Reko — reŕiti moram Smukača. Znabiti se krvniku preveč mudi. Spremil me boŕ z nekaterimi drugimi tovariŕi, Cekinar in Černiŕ pa naj prevzameta povelje v taboru.“

Pante stisne glavarju roko.

„Da — tako je prav“, zakliŕe, „najprvo moramo tovariŕu pomagati, glavar. Zanaŕajte se na nas v vsaki sili, tudi do — veŕal.“

Jurij Skopec se bridko nasmehlja.

„Kaj je pa s Hrvatom in Jerō, ali jih ne bodete zasliŕali?“ praŕa Pante na tihem.

„Ne, sedaj ne“, odgovarja grozoviti glavar, „podnačelnika naj strogo pazita na-nju. Ker sam grem na Reko, poizvedoval bom na licu mesta ter dognal, kdo je bil Juda Iškarijot — potem pa gorje mu!“

„Da, gorje zlodju!“ pravi Pante proti Hrvatovi utici zroč, „potem mu bomo pokazali, kaj zasluži izdajica, glavar, ali ni res?“

„Vsaka reč ob svojem času“, glasi se Jurij Skopčev odgovor. „Jaz sam bom sodil — pravično, pa tudi brez usmiljenja!“

Pante si roki mane.

Divji tolovaj je in že iz prejšnjih časov zaradi svoje krvočnosti znan.

Odkar je pri Juriju Skopcu, ne sme tej svoji strasti prostega duška dati, toda vedno je še stari divjak.

Tolovaja na tihem govorita ter se proti orjaškemu grobu ozirata.

Pante načelniku še jedenkrat natanko opisuje, kaj je razkril v temni sredini starodavne zgradbe, in oba sta tako zatopljena v pomenkovanje, da ne zapazita, ko krasna Ana Sienska zapusti glavarjevo bivališče.

Zapeljiva ženska je nečimerna ter je rada vedno rožnato-sveža, zaradi tega hiti k bližnjemu studentu sredi znane livade.

Zapazila je virček pri svojem sinočnem prihodu ter si njegovo lego natanko zapomnila.

Tjekaj hiti.

Krog in krog vlada jutranja tišina.

Urna srna skače po goščavi, in ko stopi krasna Jurijeva ljubica na livado, sfrfota nekaj divjih rac preko drevja, ki so menda pri vodici prenočevale.

Ana Sienska si v biserni studončnici hladi glavo in roki po vroči noči.

Potem se začne zopet oblačiti, toda ni še ogrnila na se vrhnega krila, ko postane na neko šumenje v goščavi pozorna.

Ali se tukaj kak tolovaj skriva?

Ana Sienska tega ne veruje, saj je vsakemu znano, da je ona izvoljenka glavarjeva, ter ve, da vlada mej tolovaji strog red. Nikdo bi se ne upal — nadlegovati jo.

Že misli, da se kaka srna bliža studencu, ko naenkrat zagleda človeško obličje, ki gleda mej vejevjem proti njej.

„To je deklica,“ mrmra zapeljiva grešnica ter radovedno opazuje prihajajočo neznanko.

Ali ni to deklica, katero je že sinoči videla? Tu v grmovji stoji Amalija, bivša glavarjeva ljubica.

Lepi Ani postaja tesno v prsih, ko zapazi strastne poglede svoje tekmovalke.

Amalija je podobna demonu, ki hoče zdaj in zdaj planiti na svojo žrtvo.

Toda Ana Sienska ne pozna bojazni.

V svojem nemirnem življenju je morala prestati že mnogo nevarnostij, zaradi tega ne beži, marveč strastno nasprotnico mirno pričakuje.

Da je Amalija njena sovražnica, dobro ve, saj jej je Jurij Skopec sam priznal, da je bila Amalija poprej njegova ljubica.

Za trenotek obe mirno stojite.

Ana Sienska je še v spodnji obleki, z golima rokama: krasni njeni lasje so še nepočesani — lepa je, kakor gozdna vila. —

Amalija pa je slična boginji maščevanja ter v svoji razburjenosti še divnejša, kakor sicer.

Sedaj se grmovje razdeli.

Počasi stopi Amalija proti studencu — oči njene se srpo upirajo v zapeljivo glavarjevo ljubico.

„Kaj pa delate tukaj?“ oglasi se konečno Amalija.

Ana Sienska ne trene z očesom.

„Zakaj se ne bi smela tukaj muditi?“ odgovarja zaničljivo. „ali ste morda ta studenec sama za-se najela?“

To roganje Amalijo še bolj razburi.

Spomni se pa, kako jo je Uršika sinoči svarila, zaradi tega se po možnosti premaguje.

„Tukaj se jaz po navadi kopljem,“ izpregovori konečno ter togotno pogleda svojo ponosno protivnico.

„Ali res?“ zavrača jo Ana, „no, če se ne motim, v ta namen ne potrebujete celega jutra. Tukaj je tudi za druge prostor. To je moje mnenje.“

Krčmar sam streže inenitnima gostoma ter ne sluti, da se pod njegovo streho mudi grozoviti tolovajski glavar.

Amalija stegne lepo roko.

„Tam za taboriščem je še drug studenec,“ pravi odurno, „tolovaji prihajajo tja še-le kasneje.“

„Mogoče,“ glasi se hladni Anin odgovor, „vsekako pa mi je tukaj popolnoma všeč in prihajala bom semkaj vsako jutro, dokler se bom pri ajdovskem grobu mudila.“

Amalija togotno zasikne.

„To Vam prepovedujem.“

„Vi nimate tukaj čisto nič prepovedovati,“ odgovarja Ana Sienska ponosno, „ta studenec je za vsakega tukaj in prišla se bom kopat vsako jutro tu sem.“

Amalija se komaj zaveda.

Zopet se spomni Uršikinega svarila, toda razljučenost njena in pa ošabnost tekmovalkina zadušita v njej vsako previdnost.

Počasi se bliža pripravljena na skok kakor divja mačka, toda Ana Sienska je oprezna.

Amalija stiska pesti.

Sedaj še-le vidi, kako zapeljivo lepa je Ana Sienska, katero obsevajo prvi zlati žarki jutranjega solnea.

To jo popolnoma spravi ob pamet.

„Odtujila ste mi srce mojega ljubimca,“ prične naenkrat in neposredovano.

Ana Sienska se zaničljivo smeji.

„To se v resnici tragično glasi,“ meni malomarno. „Jurij Skopec je ponosen, pameten mož, ki ljubi premembo. Prizanašajte mi tedaj z očitanjem, katerega ne zaslužim. Vas nisem poznala, ko sva se z glavarjem prvi pot videla. Sedaj sem jaz njegova, in Jurij Skopec je prav zadovoljen s to premembo.“

To je hud udarec za Amalijo, ki bolestno zastoka.

„Ah, to naj reče — Jurij me je poprej ljubil, ker ravno druge ni bilo tukaj?“ zakriči divje.

Ana Sienska zmaje s svojo okroglo ramo.

„Tega ne vem — ter se mi tako prašanje ne zdi prav potrebno.“

To je preveč.

Amalija je redkokdaj svoje strasti brzdala, sedaj pa jo nasproti ničino zbadanje pripravi popolnoma ob pamet.

„Nesramnica!“ sika togotno.

Ana Sienska zaničljivo zamahne z roko.

„Kdor je s kmetov doma, ta tega nikdar ne pozabi.“ pripomni malomarno. „Taka kmetica vedno prične psovati, ko jej zmanjka pametnih razlogov.“

Amalija grozno besni.

„Jaz nisem kmetica, Ti pa si pritepenka!“

„Če niste kmetica, vedete se pa vendar kot taka,“ glasi se Anin hladni odgovor. „Pojdite raje najprej v šolo ter se učite, kako se vedejo olikane deklice, to Vam ne bo škodovalo.“

V Amaliji kar vre.

Sedaj je vse pozabljeno, divje se vzravna, da bi planila na nasprotnico.

Ana Sienska se čuva.

Ker vidi, da Amalija nima nobenega orožja, ne mara v roke vzeti bodala, ki visi ob njenem pasu.

Sicer je pa Ana nenavadno krepka.

Hipoma odskoči ter sune Amalijo, ki je planila na-njo, tako močno od sebe, da se ta začne opotekati.

Na strmem nabrežji, ki obdaja kotel, napolnjen s studenčnico, zdrči, izpodtakne se ter pade v visoko pljuskajočo vodo. —

Tu notri z vsemi štirimi krog sebe maha, kakor velikanska riba, ki se v solčnih žarkih igra, Ana pa se pristrčno krohota.

Bolje bi bilo seveda, ko bi se glavarjeva ljubica sedaj v tolovajski tabor vrnila.

Toda Ana Sienska se ne mara strahopetno umakniti.

Tu se Amalija pobere.

Mokra je, kakor morska deklica, toda vzlje hladni vodi jej lica plamte kakor boginji osvete.

„Nesramnica, to mi bodeš poplačala!“ kriči Amalija ter plane iz vode na sovražnico.

Ana zopet suje proti ljubosumnici.

Upa, da bo nasprotnico znova pahnila v vodo, toda moti se grozno.

Razljučena Amalija jo vzlic krepkim udarcem zgrabi za polno roko in k sebi potegne.

Trenotek pozneje se prične divji boj.

Strastni borilki izgubite trdna tla, ker ne morete na mokrem strmem obrežji varno in gotovo stopati.

Amalija pade, toda v padcu se tako oklepa tekmovalke, da jo podere sabo.

Voda visoko zaškropi.

Dvoje divjih vodnih deklic se valja, čeravno neprostovoljno, v hladni studenčnici, ki krog razkošnih životov vre in žubori.

Včasih se Amalija potopi, potem zopet Ana Sienska, toda jedna kakor druga se zopet vzravna, da bi zadobila trdna tla.

Amalija krepko objema svojo sovražnico.

„Doli s Tabo, doli pod vodo!“ sopiha strastna ljubosumnica, „tukaj klaverno pogini, utoni pred mojimi očmi!“

Ana Sienska je sicer jako krepka, toda čuti, da se kmalu ne bo mogla braniti razljučeni sovražnici.

Amalija je kakor zblaznela in noreci se vedno nenavadno močni.

Tu začne lepa Ana klicati na pomoč.

Njeno kričanje se razlega daleč na okrog, čeravno se Amalija na vse pretege trudi, da bi jej zamašila usta.

V okolici postane živahno.

Uršika, Lenčika in Lizika se urnih korakov bližajo ter začudene zro nenavadni prizor v vodi.

Dosti ne vidijo, kajti voda neprestano kvišku pljuska ter zagrinja smrtni sovražnici.

Pa tudi dva tolovaja sta čula Anino klicanje na pomoč

— Pante in Jurij Skopec pridrvita skozi grmovje k studencu. Predrzneža hipoma zapazita, kaj se tukaj vrši.

Oba planeta v vodo ter vsak jedno zgrabi, da bi ju razdružila.

Jurij Skopec drži Amalijo ter jo vleče od njene žrtve, Pante pa nese pol nezavestno Ano na obrežje.

Amalija besnosti kriči.

„Pusti me — pusti me!“ vpije ter Jurija po obrazu praska, „umoriti jo moram — utone naj grdoba!“

Glavar svojo nekdanjo ljubico krepko drži.

„Ali si znorela — Amalija?“ praša jo resno in strogo.

„Razžalila me je, zaničevala me — to moram poplačati.“

Amalija breca in bije krog sebe, toda izpuliti se ne more iz njegovih jeklenih rok, ki jo drže kakor železne klešče.

Tu Amalijina razljučenost naenkrat odneha.

Amalija se nezavestna zgrudi in Jurij Skopec jo komaj vjame ter na trato položi.

Ponosni mož takoj izprevidi, da Amalija ne more nobene nesreče več provzročiti, zaradi tega jo izroči tovaršicam.

„Tukaj, Uršika,“ pravi tolovajski glavar, „spravi Amalijo v utico ter se ne gani od nje. To je nezaslišano, kdo bi si bil mislil, da se bo tako dala prevladati od svoje strasti.“

Uršika, Lenčika in Lizika vlečejo pol nezavestno ljubosumnico proti svojemu taboru, Jurij Skopec pa pristopi k Pantetu, ki drži v svojih rokah premočeno Ano.

Molče jo izroči glavarju, ki jo odnese kakor malega otroka proti svojemu domovju.

Lepa pustolovka je strašno zdelana, kajti Amalija jo je dolgo časa pod vodo držala, da se je skoraj zadušila.

Jurij Skopec takoj izprevidi, da je tukaj treba ženske pomoči, zaradi tega pošlje pristopivšega Cekinarja po Hrvatovo Jero, naj pride pomagat onesvečeni Ani Sienski.

Tolovajski glavar tega ne stori rad, toda kaj si če, ko je Hrvatovka jedina oseba v taboru, ki pozna razna zdravilna zelišča in pa ve, kako je treba streči bolniku?

Jankova soproga radovoljno, celo veselo prihiti, ker upa, da si bo tako zaslužila glavarjevo hvaležnost.

Urno stopi v utico, v kateri leži nezavestna Ana Sienska.

Glavar jo z bolnico samo pusti ter zunaj ute zagleda Panteta.

„Tri sto medvedov,“ pravi slednji ter si briše pot s čela, „kdo bi bil kaj tacega pričakoval. Babnici sta se držali, da sva jih komaj ločila. Ves razpoten sem in tudi Vi ste se dosti trudili z Amalijo.“

Jurij Skopec mračnega čela gleda proti orjaškemu grobu.

„Da, to so sitnosti z ženskami,“ godrnja Pante, „tudi meni se ni nič bolje godilo, ko sem jedenkrat imel dvoje ljubice.“

Izvedeli sta jedna za drugo ter sta se kakor dve divji mački spoprijeli. Ko je bila vsaka zadostno krvava, podali sta si roki ter sta mi skupno hoteli oči izpraskati.“

Tolovajski glavar še vedno molči.

„Da, velik križ je z babami,“ nadaljuje Pante, „zaradi tega je najbolje, da ima človek jedno samo ljubico. Vse bi bilo prav, toda ljubosumnost napravi iz najskromnejše golobice pravečo furijo.“

Glavar zre v tla.

„Prav imaš, Pante,“ pravi, „toda vsak človek ima svoje slabosti. Trmoglavosti pa ne trpim. Amalija me je samovoljno zapustila, cele mesece se je klatila, kdo naj mi tedaj zameri, če sem vzel drugo?“

„Ne umevajte me napačno!“ zakliče Pante hlastno. „Vi imate popolnoma prav, glavar. Jaz samo menim, da bi bilo bolje, ko bi Vaša nova ljubica ne prišla v dotiko z Amalijo.“

Jurij Skopec mu prikima.

„To se tudi ne sme več zgoditi,“ pritrjuje. „Odslej me bo vedno Ana spremljevala, Amalija pa mora s tovaršicami v taboru ostati. S tem bom vse neprijetnosti preprečil.“

Mej tem Jera lepo Ano k zavesti spravlja.

Premetena Hrvatovka se na vso moč trudi; konečno lepa grešnica vendar odpre oči.

Preplašena zakriči, ker meni, da je to Amalija, ki hoče zopet na njo planiti.

„Ne bojte se,“ pravi Jera s hinavsko ponižnostjo, „ali mislite, da sem bivša glavarjeva ljubica, ki Vas je v vodo vrgla?“

„Da, da.“

„Ne, jaz sem Jera Hrvatova,“ pomiruje jo zvita ženska. „žena Jankota Hrvatova, ki je Skopčev zaupnik.“

To je seveda očitna laž, toda Ana Sienska, ki še ne pozna vseh razmer v taboru, veruje neznanki vse.

„Da, tako je,“ nadaljuje Jera. „Jurij Skopec je najin prijatelj, poklical me je, da Vam pomagam. Popolnoma mi smete verovati, vedno bom ostala Vaša pristašica.“

„Kako naj to razumem?“ čudi se Ana.

„No, saj menda smem z Vami odkritosrčno govoriti,“ laže se zvita kača, „tukaj so tako rekoč tri stranke: glavar s svojimi udanimi tovariši, potem je nekaj nezadovoljnežev —“

„Kaj, nezadovoljneži mej tolovaji?“ izprašuje glavarjeva ljubica.

„Da, takih je dosti v naši četi,“ zatrjuje Jera. „Mi nismo v urejeni državi, marveč živimo v tolovajskem taboru. Marsikdo mej tolovaji bi rad postal glavar, zavida Jurija Skopec ter mu morebiti celo po življenji streže. Pravim — morebiti, kajti dokazati tega ne morem. Toda iz raznih okoliščin sem spoznala nezadovoljnost.“

„In tretja stranka?“

„So deklice,“ šepeta Jera, „že davno so se združile, in ni še dolgo tega, ko so samostojno živele in ropale ter vsako skupnost s tolovaji odločno zavračale. Sedaj so zopet tukaj, povsod pa se čuti nezadovoljnost. To ste morala sama bitko občutiti.“

„Da, prav imate,“ pripomni Ana.

„Tedadj morate priznati, da govorim golo resnico. Če bi Vam smela dati dober svet —“

„Kateri?“

Premetena Jera se k divni pustolovki pripogne.

„Zaupajte mi,“ šepeta, „ne pravite nikomur, da hočem biti Vaša varuhinja. Tega niti glavarju ni treba vedeti.“

„Zakaj ne?“

„Ker je nezaupen mož,“ odgovarja prebrisana Hrvatovka

„Jurij Skopec je vedno trmoglav ter bi lahko mislil, da hočem na Vas vplivati. Tega pa ne trpi, bolje je tedaj molčati.“

„Prav imate.“

„Jaz Vam hočem le dobro storiti,“ pristavi premetenka. „Še več Vam razodenem: One deklice sovražim iz dna srca, posebno pa Amalijo, ki me je že smrtno razžalila.“

To je seveda do pičice zlagano, toda Ana veruje vse.

Jera z veseljem opazi, da se je prikupila lepi grešnici.

Dolgo še prigovarja glavarjevi ljubici, dokler ne vidi, da jej ta popolnoma ne veruje.

Ana se Hrvatovi ženi za postrežbo toplo zahvali in kmalu sta obe zaupni prijateljici.

Jurij Skopec ne pogleda v utico, ker meni, da ima Jera še vedno z njegovo ljubico opraviti.

Ko se s Pantetom razgovarja, kujejo se v njegovi domačiji nove spletke, katere nameravajo njega in njegove tovariše pogubiti.

Jera ve, da hoče Jurij Skopec na Reko iti; pričakovati mora tedaj, da bo njeno izdajalstvo postalo očitno.

V tem slučaju ne sme pričakovati milosti. Prehiteti hoče tedaj glavarja, da, Jera je sklenila, da bo ugonobila Jurija Skopca, predno jo bo mogel zaradi Smukača kaznovati.

---

153. poglavje.

Pred smrtno kaznijo.

UKradeno kolo. — V ječi. — Smukačeva odločnost. — Smrtna razsodba.

V tedanjih časih so z obsojenci dolgo čakali, predno so jih izročili krvniku.

Obravnava za obravnavo se je vršila, da bi hudodelnikom natanko dokazali zločine.

Mnogo se je pisalo, in marsikateri obdolženec je v ječi zdihoval leto dnij, predno so ga odpeljali na morišče.

Na Reki pa se jim ta pot nenavadno muči, da spravijo Smukača in njegovega pajdaša na drugi svet.

Oba sta skupaj v jedni ječi, seveda zaradi tega, ker hočejo kaj natančnejega o Juriju Skopcu izvedeti.

Reški sodniki so modrijani ter vedo, da jetnik, ki je sam zaprt, ne govori, če sta pa dva skupaj, povedati si imata marsikaj, da si preženeta dolgi čas.

V tem oziru se sodniki tudi ne motijo, kajti jetnika se noč in dan razgovarjata.

Toda za vraga — le o stvareh, ki jako malo zanimajo sodnike.

Zaradi tega so slednji seveda jako slabe volje.

Še nekaj se temu pridruži.

Hči tolovajskega zaveznika, ki je obsojena, da jo bodo pretepli in potem iz mesta prognali, prestati ima svojo kazen že prihodnje dni.

Dekleta, ki je nekoliko bolehná, zaprli so v celico, kjer je zaradi bolezní ne stražijo posebno strogo.

Nekega lepega jutra najdejo beriči njeno ječo prazno — ptiček je izletel.

To provzroči seveda velikansko razjarjenost, toda stvar se ne da popraviti, obsojenko je gotovo kak prejšnji ljubimec oprostil, katerih je menda imela veliko število.

Sodniki so vsi poparjeni.

„Če se je to moglo zgoditi, pričakovati smemo, da nam uidejo tudi ostali jetniki,“ pravi prvi sodnik ter z glavo zmajeva. „Zaradi tega sem za to, da se smrtna kazen prej ko mogoče pri Smukaču in njegovem tovarišu izvrši.“

Sodniki so s tem predlogom zadovoljni.

„Da, spraviti ju moramo kmalu na drugi svet, drugače nam uideta.“

Treba je to krvniku sporočiti.

Ker Rečanje nimajo takega koristnega moža, poslati morajo po njega v Zagreb.

Predno pa pride od tam, preteklo bo še nekaj dnij.

Mej tem se lahko popravi morišče. Vešala so trohljiva kolesa pa celo manjka. To orodje, s katerim pošilja krvnik uboge grešnike na drugi svet, je nekdo — ukradel.

Treba je napraviti novo kolo, in to stane tudi denar. Mestni blagajničar zdihuje, ko mora odštévati lepo svotico denarja za novo morilno orodje.

Smukač in njegov tovariš tako nekaj dnij pridobita.

Lepo jutro je, ko se jetnika zbudita.

Smukač zeva ter svoje krepke ude steguje na slamnatem ležišču, tovariš pa milo javka.

„No, kaj pa je zopet?“ praša ga tolovaj.

„Zopet sem slabo spal“, stoka jetnik, „sanjalo se mi je o vešalih in kolesu — to je prava nesreča.“

„Zakaj pa — vsak mora jedenkrat na vrsto priti.“

„To je sicer res“, javka strahopetnež, „toda to je hudo, če mora človek vsako noč umreti. Povem Vam, sanje moje so bile tako žive, kakor še nikdar. Najprvo sem čutil, kako so mi djali vrv krog vratu, kako sem se dušil in brcal.“

„Hahaha!“

„Toda še huje pride. Potem sem čutil, kako so mi glavo odsekali, konečno pa, da so mi od zdolaj navzgor s kolesom drobili vse kosti.“

Smukač se zopet zakrohota.

„Vi ste res uboga reva.“

„Ali se Vam nikdar kaj tacega ne sanja?“

„Ne, nikdar!“

„Blagor Vam.“

„Kajneda?“

Strahopetnež vstane s svojega slamnatega ležišča.

„Moja hči je rešena“, pravi po daljšem premolku.

Smukač postane pozoren.

„Oho, moja ljubica, ki me je tako krasno spravila v zadrego.“

„Kdo se more mukam ustavljati?“

„Jaz že.“

„Da, Vi; toda tako dekletce je slabotno, da, moja hči je ušla.“ —

„Kdo to pravi?“

„Čuvaja sta se pri vratih danes po noči o tem razgovarjala, ko jaz nisem mogel spati.“

„Hm, prav je tako.“

„V varnosti je — tedaj je bila menda v kaki navadni celici. Od tukaj je vsaka rešitev nemogoča.“

„Zakaj pa?“

„Pomislite, kako debel je zid.“

Smukač se neskrbno smeji.

„Ko bi le Jurij Skopec prišel.“

„No, in potem?“

„Ta bi naji tudi iz tega trdnega stolpa rešil.“

„Tega ne verjamem.“

„Glavarju ni nič nemogoče.“

„Jaz pa vendar ne morem tega verjeti“, pravi zaveznik ter z glavo zmajeva.

„Čakati je treba“, meni Smukač. „Kakor poznam svojega glavarja, nikakor ne bo pustil svojega tovariša na cedilu, posebno pa mene ne, svojega podnačelnika. In če bom jaz rešen, oteti bodete tudi Vi. To se samo ob sebi umeva.“

Strahopetnež neverjetno odkima.

„Preveč pazijo na naju“, mrmra, „po mojem mnenju niti sam satan ne uide iz tega stolpa.“

„Hahaha“, smeji se Smukač, „ljudje pravijo vedno, da je hudič neumen. Naš glavar je gotovo pametnejši.“

Ta razgovor se seveda vrši le poluglasno, kajti jetnika vesta dobro, da vohuni pri vratih sluškavajo.

Smukač se neznansko veseli, ker ve, da vohuni jeze besne, kadar ne morejo slišati, kaj se v ječi govori.

Zaradi tega s svojim tovarišem šepeta.

„Radoveden sem le“, pravi Smukač, „koliko časa bodo še na naji prežali. Vragi so potrpežljivi kakor pravcati osli.“

Tolovajski zaveznik se nekoliko nasmehne, toda obraz se mu le skremži, strah pred smrtjo se mu bere na obrazu.

Naenkrat pri vratih nekaj zaropota.

Strahopetnež še bolj prebledi.

„To ni ura, ob kateri nam donašajo jedi“, šepeta. „O ne, to pomeni kaj drugega — Smukač — odpeljali naji bodo na morišče.“

„No, no“, meni tolovaj sam nekoliko nemiren, „tako se jim pa vendar ne bo mudilo.“

„Da, da, izgubljena sva.“

Vrata se odpro.

Baklje razsvetljujejo temno ječo — orožje se zasveti v rudečem odsevu. — Na hodniku stoji cela vrsta ljudij.

Oboroženi mestni beriči poleg sodnikov v črnih talarjih, pisarji, jetničarji in rudeče oblečen mož, ki ima krinko na obrazu.

„Rabelj“, stoka Smukačev tovariš, ki se po vsem životu trese, „sedaj nama sam Bog ne pomaga več — konec je vsega!“

„Nisva še tako daleč“, pravi Smukač poluglasno, „ne bodi taka mevža.“

„O joj, izgubljen sem!“

Smukač ga krepko sune pod rebra, naj miruje.

Ta se opoteka kakor pijanee, ob steni sloni, Smukač pa brez strahu stopi pred sodnike, kolikor mu to dopuščajo rožljajoče verige.

Pred njim stoji prvi sodnik.

„Razsodba naša je potrjena“, izpregovori krepkim glasom, ko se solnce prikaže na obzorji, končala bodete svoje življenje pod krvnikovimi rokami. Pripravita se na smrt.“

To je preveč.

Tolovajski zaveznik pade na kolena ter prosi britkim glasom milosti, tudi Smukač se v prvem trenutku vznemiri.

Trenotek pozneje pa že stoji tolovaj ponosen pred svojimi sodniki.

„Poslali Vama bodemo danes duhovnika, ki naj Vama podeli zadnja tolažila naše svete vere“, nadaljuje prvi sodnik. „Sicer sta velika hudodelnika, toda te dobrote Vama vendar ne odrekamo.“

„Jaz ne potrebujem nobenega črnosuknježa“, zagrmi tolovaj tako glasno, da prvi sodnik prestrašen odskoči.

„Vi ste peklensko hudoben zločinec.“

„E kaj, jaz hočem brez duhovnika umreti“, kriči tolovaj. „Moj prijatelj tukaj-le se tudi zahvaljuje za vse Vaše tolažbe. Če moram že umreti, potem ne bom delal zijalom veselja, da bi videli Jurij Skopčevega moža javkati.“

„Smukač pri tem krepko z verigami zarožlja, da se vsi odposlanci plašno za korak umaknejo.“

Tudi duhovnika, ki je navzoč, nikakor ne mika, da bi stopil v ječo.

Vrata se zapro.

Smukač je s tovarišem zopet sam.

Slednji se zvija na tleh in milo stoka.

„Umreti moram — umreti moram“, zdihuje neprestano.

Smukač se raztogoti. Strahopetneža tako krepko brene, da glasno zaječi.

„Jezik za zobni, stara baba!“ sika Smukač. „Vrag, ne pa človek, naj prenaša Tvoje lamentacije! Tiho, ali pa Ti dam še jedno brco, da boš mislil, noge so Ti naravnost na glavo priraščene.“

To ima vspeh. Zaveznik obmolkne, ker ga ne mika, v novič seznaniti se s Smukačevim težkim črevljem.

„Da zdihujem, je vendar naravno“, meni ponižno, „rešiti naju ne more nikdo več, in če se moram tako sramotno s tega sveta posloviti, umevna je moja obupanost.“

„Molči, Ti pravim“, škriplje Smukač. „Sedaj moram vse strune napeti ter na vsako znamenje od zunaj paziti. Prepričan sem, da nama bo glavar v zadnjem trenutku pomagal.“

„Jaz tega ne morem verjeti.“

„Tepec, Ti nimaš niti pojma, kaj premore Jurij Skopec“, grozi Smukač. „Jaz ga bolje poznam, tedaj tudi vem, da glavarju ni nič nemogoče.“

„Toda —“

„Joj, joj, zakaj ni vsaj duhovnik tukaj ostal, da bi me malo potolažil?“

„To bi se mi še manjkalo“, godrnja Smukač, „take litanije bi človeka kar ob pamet spravile. Če potrebuješ črno-suknježa, zahtevaj ga jutri na morišči! Potem se lahko še izpoveš — tako-le površno seveda — kajti če bi Ti hotel vse grehe priznati, čakati bi moral rabelj do večera, predno bi Ti mogel položiti mišavo glavo pred noge.“

„Oj, ko bi bil le že mrtev!“

„To se bo tako še prekmalu zgodilo“, roga se mu Smukač. „Meni se bo slabše godilo, saj veš, da se glava z jednim udarcem na tla zvali, mene hočejo pa počasi mesariti. Poglej me, ali se mi na obrazu vidi, da se česa bojim — he?“

Strahopetnež tolovaja od strani pogleda.

Smukač govori resnico — obraz njegov je miren, kakor bi ga jutri čakalo veselo gostovanje.

Neprestano koraka z rožljajočimi verigami po ječi gori in doli, včasih pa postoji in oprezno poslušša.

Ali se Smukač res še na Jurija Skopca zanaša? — Ali bo tolovajski glavar res mogel rešiti svojega podnačelnika iz pretrdnega stolpa?

---

154. poglavje.

Skrivnostni trgovec.

Čarobni soki iz jutrove dežele. — Peklenska hudobija. — Morilca zmagujeta.

Nekaj ur poprej, predno izve Smukač, da je njegova smrtna obsodba potrjena, sedi v Trstu Tihorepec v svoji sobi ter se posvetuje s svojim tovarišem, ničvrednim lovecem Frančetom. —

Možakarja se celi dan ne pokažeta, kajti oba sta nemilo zdelana. Zaljubljene misli morata za sedaj še opustiti.

Tihorepec je slabe volje.

„Prokleta sva se opekla“, godrnja, „debelo se mi je lagal znanec, ki je trdil, da v tej gostilni deklice niso vzor kreposti. No, jaz sem svoj del izkupil.“

Lovec gladi svoje zateklo lice.

„Jaz pa nič manj“, mrmra. „Mogoče se nam je pa le prav poročalo ter sva le po naključji naletela na dve trdovratni babnici. V krēmi je še več drugih deklet, o katerih se ne ve, ali so tudi take svetnice. Poskusiva tedaj pri ostalih!“

„Poskušaj Ti sam“, stoka oskrbnik, „pozneje mi lahko poročáš, kaj si opravil. Meni zadostuje že jedno neprosto voljno potovanje po stopnicah — bole me vse kosti.“

„Sedaj bom previdnejši“, meni lovec.

„Stoj!“ zakliče Tihorepec. „Za sedaj pusti dekleta tu v hiši pri miru ter se raje brigaj za ono pri zlatarju, da si zaslužiš hvalo in plačilo naše grofice.“

„Seveda“, pripomni France, „to je glavna stvar. Svojo nalogo poznam, zadovoljni bodete z menoj. In preoblekel se bom, da me Milica gotovo ne bo spoznala — v tem sem pravi mojster — jedino to je dobro, da nama je grofica dala na pot razne koristne reči.“

Rekši zapusti France sobo.

Kmalu potem se povrne z veliko culo pod pazduho, priprosto oblečen, kakor kak boljši krošnjar.

Tiho zapusti lovec gostilno ter odide proti morju, v starem mestu pa stopi v neko trgovino.

Poludne je blizo, ko zapusti star mož to trgovino. Belo brado ima, ki zakriva skoraj ves njegov obraz, kraji širokega klobuka pa mu padajo na oči.

Starček nosi na hrbtu ob dveh jermenih leseno škrinjo z mnogimi predali.

Tak je, kakor večina krošnjarjev, ki od hiše do hiše ponujajo svojo robo.

Stari mož počasi koraka.

Včasih zavije v stranske, ozke ulice, da se izogne za njim gledajočim radovednežem, ter pride konečno pred zlatarjevo hišo.

Tu ponižno na vrata potrka.

Stara oskrbnica je slučajno v veži ter hitro vrata odpre, meneč, da je prišel kak mojstrov naročnik.

„Mi ničesa ne kupimo“, zakliče, ko zagleda preoblečenega krošnjarja.

Urno hoče vrata zapreti.

„Oj“, stoka navidezni starec, „ljuba, dobra, lepa gospa, saj hočem samo malo vode piti — omagujem že v neznosni vročini — dovolite mi starčku, da se nekoliko v hladni veži oddahnem.“

Oskrbnica ima mehko sree.

Tudi jo je krošnjar imenoval „ljubo, dobro, lepo gospo“ — tak poklon mora napraviti dober vtis.

Prijazno povabi starega moža v bližnjo sobo, kjer mu ponudi stol.

Potem gre iskat kozarec vina, kajti v zlatarjevi hiši je gostoljubnost običajna.

Ko se oskrbnica povrne, zagleda na mizi škrinjico, katero je krošnjar odložil.

„Bog Vam plačaj, lepa, dobra gospa“, pravi preoblečeni grofovski lovec tresočim se glasom, „tako-le vince je pravo zdravilo za starca, kakor sem jaz, ki hodi celi ljubi dan od hiše do hiše po razbeljenem tlaku, da bi razpečal svoje orijentalске balzame in kapljice.“

„Kaj imate?“ izprašuje radovedna ženska.

„Oj, razne čudovite reči, ki so došle s Turškega, iz Egipta in celo iz daljne Indije. Krepčilne esence, ki podeljujejo mladost in lepoto — tudi razna zdravila, ki učinjujejo pravcate čudeže.“

Oskrbnici se oči svetijo.

„Ali je to res?“ praša hlastno, „mladost in lepoto? Tega skoraj ne morem verjeti.“

Starec pokaže na svojo škrinjico.

„Da, take reči imam.“

„Ki pa menda mnogo stanejo?“

„Da, drage so — toda — jaz sem hvaležen. Preprijazno ste me pogostili, zaradi tega Vam hočem malo stekleničico podariti, da morete zdravilo poskusiti. V nekaterih dneh se bom zopet povrnil, in če Vam bodo kapljice pomagale, skleneva potem lahko kupčijo.“

Oskrbnica je jako zadovoljna.

Radovedna zre v škrinjico, katero preoblečeni krošnjar sedaj odpre.

Tu notri leže raznovrstne stekleničice.

Pisane in pozlačene so — človek mora verjeti, da so iz tujih jutrovih dežel.

Lovec France vzame malo posodico, v kateri je žolta tekočina.

„Tu vzemite,“ pravi resnim glasom, „namažite si zjutraj obraz s kapljicami, in doživeli bodete čudeže. To je le poskušnja. V nekaterih dneh se bom zopet oglasil.“

Oskrbnica vzame v roko osodepolno stekleničico.

Seveda se hoče takoj hvaležno izkazati.

„Milica,“ zakliče skozi duri, „Milica, dete moje, prinesi malo prigrizka in pa vrč vina iz kleti.“

Staremu krošnjarju se zasvetijo oči kakor žrjavica, potem pa hitro na tla pogleda, da bi se ne izdal.

Oskrbnica poskuša stekleničico odpreti.

„To zdravilo ne bo zadostovalo za mnogo dni,“ pripomni po daljšem premolku.

„Res je,“ odgovarja krošnjar, „saj je to le za poskušnjo, da me ne bodele imeli morda za sleparja. Učinek je čudovit, ter je treba balzam le zjutraj rabiti, takoj ko se vstane.“

Oskrbnica ga verno kakor evangelij posluša.

Tu se vrata odpro.

Ljubka deklica vstopi v sobo, Milica je, ki prinaša na krožniku prigrizek za tujega gosta.

Vražji hudobnež jo izpod krajev svojega širokega klobuka od strani opazuje.

„Ali je to Vaša hčerka?“ praša nenadoma oskrbnico.

„Ne,“ odgovarja starka ter ljubeznjivo pogleda blede Milico, „toda ljubim jo, kakor svojega otroka.“

Milica jej hvaležnim pogledom iz svojih krasnih, srnastih očij odgovori, s tem dokazujoč, da je ljubezen mej obema vzajemna.

„Ah — tako — tako,“ godrnja krošnjar, „toda deklica je tako blede, tako bolestno blede —“

„Moja Milica je morala že veliko pretrpeti.“

„Ali se jej je ljubček izneveril, he?“ izprašuje vražji človek ter srpo pogleda divno revico.

„Ne, ne.“

Lepa deklica osupne.

Zdi se jej, da je nekje že čula ta glas, menda na gradu Sokolskem — glas je res znan.

Toda na onem gradu ni bilo nobenega tako starega moža, tedaj se mora motiti.

Milica nima povoda, da bi se še dlje mudila v tej sobi kajti v kuhinji je treba preskrbeti kosilo za hišnega gospodarja.

Tiho in skromno odide, krošnjar pa še vedno gleda na vrata, za katerim je izginila.

„Jako lepa deklica je to,“ pravi krošnjar počasi.

„Kaj ne da?“ oglasi se oskrbnica živahno, „moja Milica je divna kakor pravi angeljček.“

„Le tako bleda je.“

„Da, žalibog; koliko se trudim, da bi jo razvedrila, koliko bi dala za to, da bi njena ličica postala zopet rudeča.“

Starec se skrivnostno smeji.

„Nemogoče ni nič na svetu,“ pravi. „Tu notri v predalu imam sredstvo, ki hitro provzroči veselost in rudeča lica. Že iz sočutja za ubogo dete Vam hočem dati malo posodico s kapljicami, katere naj revica zavžije na tešče v vodi ali mleku. Videli bode te čudeže.“

Pri teh besedah hudobnež že odpira predalce.

Starki da malo posodico s tekočino, čisto kakor studenčnica.

„Pet kapljic zadostuje za prvi pot,“ pristavlja starec, in krog njegovih ustnic igra zlobno režanje.

Oskrbnica tega ne opazi.

Glasno se mu zahvaljuje ter spravi stekleničico v torbici, ki jej visi na srebrni verižici ob strani poleg ključev za pasom.

„Starček,“ pravi potem, „če bodo Vaša sredstva pomagala, hvaležna Vam bom na večne čase. Kupila bom še več od Vas, tudi ko bi morala kapljice z zlatom plačati.“

„Ne bom Vam predrago računal zdravil,“ zatrjuje krošnjar. „Ne pozabite, da se morajo kapljice zjutraj na tešče rabiti. Tudi ne smete posodic zamenjati.“

„Ne, ne.“

Preoblečeni lovec zavžije kosilo, potem pa se poslovi od presrečne oskrbnice.

„Pojuteršnjim se zopet oglasim,“ pravi ter odpre hišna vrata.

„Ali ostanete dolgo časa v Trstu?“

„Da, najmanj še mesec dni.“

S temi besedami slepar odide, toda krošnjarit ne gre nikamor več, marveč krene zopet v staro mesto ter v znani trgovini izgine.

Kmalu potem stopi na ulico zopet — lovec France, ki nese svojo culo v roki ter hiti proti krčmi.

Prišedši tja odide v sobo, v kateri ga čaka Tihorepec.

Slednji sedi pri polni mizi.

„Kje toliko časa tičiš, France?“ zakliče. „Jaz sem kosil sicer bi bile jedi postale mrzle. Tvoje sklede so še v kuhinji naroči, da Ti jih prinese.“

„Ne, jaz sem sit.“

„Kaj si že obedoval?“

„Seveda, gospod Tihorepec; toda uganite, kje?“

„No?“

„Pri zlatarju,“ šepeta vražji zlobnež, „lepa Milica mi je sama kosilo prinesla.“

„Tristo vragov, ali Te ni spoznala?“

„Ne, bil sem tako izborno preoblečen, da bi me niti Vi ne bili spoznali.“

„Izvrstno; povej vendar, kaj si opravil.“

Lovec se ne da dvakrat prositi ter prične poročati, Tihorepec pa ga s takim zanimanjem posluša, da pozabi celo na jedila. —

„Balzam za oskrbnico?“ praša potem.

„Je navadno dišeče olje.“

„In steklenica za Milico?“

Lovec mu na ušesa zašepeta:

„V njej je strašanski strup, ki ga nam je dala grofica, sika. „Dve kapljici zadostujete, da umore Milico, toda oskrbnica jej bo celo pet kapljic v vodo pomešala.“

Tihorepec si zadovoljno roki mane.

„France, Ti si zatega denarja vreden,“ pravi. „Deklica je že toliko ko mrtva, kajti jutri zjutraj ne bo več dihala. Škoda za njo, bila je lepo dete, katero bi bil jaz rad imel za ljubico. Toda povelje grofici se mora izvršiti.“

„Kaj pa gospod grof?“

„Ta mi ne more ničesa očitati,“ pravi oskrbnik malomarno. Vrh tega pa tudi naše grofice še ne poznaš. Če izve, da deklica ne živi več, tudi grof ne bo več dolgo trave tlačil.“

„Ah — ali ga hoče umoriti?“

„Za božjo voljo — ne tako glasno, človek! Ali ne veš, da stene slišijo? Kaj bo grofica storila, naji čisto nič ne briga. Glavna stvar je, da se smeva na Sokolsko povrniti in da naji čaka dobro plačilo.“

„Tedad mora grof umreti,“ šepeta lovec, „da, jutri Milica, potem pa njen oče. In — hihih — jaz bom od tega imel največji dobiček. Jaz sem krepak korenjak — grofica je strastna ženska — veseli se, France, na Sokolskem te čaka še velika sreča.“

155. poglavje.

Na morišči.

Zvonček mrtvaški. — Čudni jezdec. — Rešitev. — V skrivališču.

„Bim — bam — bim — bam,“ doni žalostno z zvonika glavne cerkve reške.

Zvonček mrtvaški zveni po ušesih neštevilne množice, ki se danes na vse jutro drenja po reških ulicah.

Ne samo meščani, tudi prebivalstvo z dežele je prihitelo v mesto, da vidi, kako bodeta danes plačala dva hudodelnika svoje zločine s smrtno kaznijo.

Zunaj pred mestnimi vrati na mali višavi se dviguje morišče, krog katerega stoji le nekaj ljudi, kajti večina čaka še v mestu, da bi ne prezrla, kako bodo na kravji koži vlekli obsojenca na morišče.

Ob stolpu, v katerem sta zločinca zaprta, je gnječa celo nevarna.

Tu stojita dva krepka konja, za katerima ob vrveh leži na tleh dvoje kravjih kož.

Na-nju hočejo obsojena hudodelnika privezati ter ju tako po tlaku umazanih ulic vleči proti morišču.

Vspored so nekoliko premenili.

Roki naj se Smukaču še-le na morišči odsekate.

Potem naj ga krvnik z žarečimi kleščami ščiplje, konečno pa s kolesom polomi vse kosti, pričenshi pri nogah. Njegov tovariš pa naj vse to gleda, predno pade njegova glava pod krvnikovim mečem.

Množica je zelo nemirna in glasna.

Večinoma so kmetje že sinoči prišli na Reko ter vstali pri prvem dnevnem svitu.

Zabavljajo, smejejo se, kolnejo in popivajo, tako obkolujejo „stolp“ ter nestrpno pričakujejo jetnika.

Konečno se boben začuje.

Od mestne hiše se bliža dolg sprevod — sodniki z beriči in mestnimi vojaki prihajajo.

Tudi duhovščina je zastopana, kajti takoj po dovršenem rabljevem delu darovala se bo v glavni cerkvi slovesna sv. maša, pridiga pa, ki jej bo sledila, naj odvrne vernike od enakih hudodelstev.

Beriči na povelje prvega sodnika odpro železna vrata, ki vodijo v „stolp“.

Množica utihne.

Sedaj se začuje rožljanje verig, ki se vedno bolj bliža.

Šest krepkih beričev spremlja obsojenca, ponosnega Smukača in strahopetnega tovariša.

Slednji je strahu bolj mrtev kakor živ, komaj se more po konci vzdržavati ter ga morajo beriči skoraj nositi.

„Smukač,“ stoka, „vun je, niste prav imeli, glavar ni prišel.“

„Jezik za zobmi, klepetec,“ odgovarja tolovaj togotno, „Ti si prava mevža. Kaj se bojiš meča, to je malenkost. Jaz bi si tako smrt le želel.“

Tovariš neusmiljeno javka.

„Gledati bodem moral, ko Vas bodo mesarili,“ zastoka zopet. —

„No, no,“ zavrača ga Smukač mirno, „boš vsaj imel kaj gledati. Jaz ne bom stokal, zanašaj se na to.“

Beriči ju peljejo h konjema.

V tem trenutku ju množica zagleda.

Naenkrat nastane grozen vrišč.

Smukač je od nekdanj že na slabem glasu, da, mnogo ljudij je navzočih, katere je poprej oropal.

Ponosni tolovaj se za-nje ne zmeni.

Miren se vleže na kožo, tovariša pa morajo siloma poriniti na tla.

Sprevod se začne premikati.

Spredaj so bobnarji in trobentači, potem stopa nekaj mestnih vojakov, za temi korakajo mestni očetje in na čelu jim prvi sodnik, konečno pa konja za sabo na kravjih kožah vlečeta obsojena zločinca. Beriči, ki ju obdajajo, imajo mnogo opraviti, da ju branijo razljučene množice.

Kot zadnji stopa krvnik s svojimi pomočniki, ki nosijo tudi goli njegov meč.

Tako se pomika sprevod proti mestnim vratom.

Tlak reškega mesta je od nekdanj znan kot slab. Zaradi tega ležišče in drsanje na kravji koži nikakor ni prijetna zabava. Smukač sicer niti z očesom ne trene, tembolj pa javka njegov tovariš.

Stoka in tuli, da se daleč po ulicah razlega.

Mej njegovo kričanje pa se meša vriskanje brezsrčne množice in zvonjenje mrtvaškega zvonca.

Bližajo se mestnim vratom.

Obsojenca vlečejo skozi nje, s tem pa se jima zmanjšajo muke, kajti deželna cesta je gladkejša kakor mestni tlak.

Vedno dalje se pomika žalostni sprevod proti morišču, ki se že od tukaj vidi.

Kmalu potem se ustavijo.

Krvnik hoče sedaj obsojenca vezij oprostiti, kajti v sponah jih ne more tako spraviti na oni svet, kakor to zahteva njegov posel, ker bi ga pri tem ovirale njujine verige. Zveže jima samo z vrvmi prav trdno roke.

Potem ju hoče popolnoma na morišče vleči.

Tukaj pa je pot nekoliko ozka.

Na desni in levi sta klanca, tako da steza vodi skozi nekako sotesko.

Množica se drenja naprej, da bi kolikor mogoče kmalu prišla na lice mesta ter si tukaj zagotovila najboljše prostore.

Vsled tega sedaj samo beriči spremljajo obsojenca, kajti radovedno ljudstvo se prične razvrščevati krog morišča.

„Hej — stojte — pozor!“ zakliče naenkrat nekaj beričev, ki kot prvi stopajo pred obsojencema. „Zajahajte na stran, gospoda, kajti premodri gospodje sodniki reškega mesta spremljajo dvoje velikih hudodelnikov k zasluženi smrti!“

Začuje se klopotanje konjskih kopit.

Potem se prikaže nekaj jezdecov, — pred vsemi bogato opravljen gospod, poleg katerega jaha prekrasna gospa.

Štirje služabniki, vsi na konjih, slede neposredno ter sabo vodijo lepega, osedlanega, a prostega vranca.

To je gotovo imeniten potnik, ki je v mesto namenjen, sedaj pa mora ob strani pota počakati, da pride ves žalostni sprevod mimo njega.

Navidezno z zanimanjem zro ti tujei na nenavadni sprevod, ki se počasi bliža morišču.

Sodniki radovedni gledajo imenitnega in ponosnega kavalirja, ki ima tako divno gospo.

„To je gotovo kak knez, ki od daleč prihaja,“ šepetajo uradniki, „oj, kako dražestna je gospa njegova! No, ravno prav, vsaj se bo prepričal, kako se pri nas na Reki izvršuje pravična sodba.“

Sedaj prideta obsojenca do tujcev.

Beriči so še bolj radovedni, kakor sodniki, ter neprestano zro na tujce.

Tu se pripeti nekaj nepričakovanega.

Bliskoma skoči imenitni gospod s sedla.

Beriči menijo, da si hoče natančneje ogledati obsojenca, toda že trenotek pozneje so drugačnega nazora.

Gol meč se zabliška v roki elegantnega tujca — z orjaško močjo treska orožje na butice beričev — jeden, dva — in trije se valjajo na tleh.

„Hoj — hoj — kaj je to?“ zakriči jeden mestnih oborožencev ter preplašen odskoči.

Vsi drugi beriči obstoje, kakor bi bila strela med nje udarila.

Hipoma zgrabi neznan plemič z neverjetno močjo povezanega Smukača ter ga nese k svojim služabnikom.

„Tu, posadite ga dobro v sedlo,“ zagrmí orjaškim glasom, „prišel sem vendar še v pravem času.“

Sodniki se obrnejo.

Ravnokar še vidijo, kako jeden plemičevih služabnikov s konja skoči ter Smukačevemu tovarišu prereže vezi.

„Glej, da pobegneš,“ glasi se opomin, „hiti, zadrževali bodemo po možnosti preganjalce.“

Tolovajski zaveznik si tega ne da dvakrat reči.

Bole ga sicer vse kosti, pot na kravji koži ni bila prijetna, toda strah pred smrtjo je še večji.

Kakor pušica začne bežati.

„Držite jih, držite jih,“ kriče beriči, „izdani smo, izdani!“

Proti navideznim plemenitim potnikom začno siliti.

Tu zgrabijo slednji za samokrese, celo prekrasna gospa drži tako morilno, s srebrom okovano orožje v desnici.

„Napravite prostor,“ zagrmí odurni glas kavalirjev, „prostor, drugače Vas vse hudič pogoltne!“

Trenotek pozneje začno pokati samokresi.

Nekaj sodnikov popada na tla ter z nogami breca — čeravno niso zadeti.

Kričeč begajo beriči na vse strani, v divjem diru pa odjahajo tujei mimo presenečencev in mimo morišča, na katerem čakajo krvnikov pomočniki.

„Recite rablju, da je Jurij Skopec prišel po svojega tovariša!“ razlega se glas imenitnega gospoda, ki ravnokar mimo vešal divja, „hahaha — Rečanje naj more moje ljudi, kadar bodo malo prej vstali — Jurij Skopec prijazno pozdravlja vse Vaše sodnike!“

Trenotek pozneje zagrne cestni prah četo tujih jezdecev.

Še enkrat se oglase samokresi, potem pa izginejo predrzneži v daljavi.

Krog morišča stoji ljudstvo — beriči, sodniki — vse je prestrašeno — kriče, besne, za konjiki hočejo — zastonj — ti so že daleč proti severu in konj nimajo Rečanje, razven onih dveh, ki sta na kravjih kožah privlekla obsojena zločinea.

Toda kdo naj zasleduje predrznega zloglasnega Jurija Skopca, katerega samo ime že spravlja pogumne može v strah in trepet?

Zaradi tega vsi nemo zro za begunci, ki konečno popolnoma izginejo na obzorji.

Tudi Smukačev tovariš je pobegnil — za skalovjem je izginil. V prvem trenutku niti nikdo nanj ne misli. — — —

Poglejmo za predrzneži!

Juriju Skopcu se je mojstersko delo posrečilo.

Dobro poučen v vseh razmerah je izprevidel, da je nemogoče, oprostiti Smukača iz stolpa.

Za to je bil čas prekratek.

Zaradi tega je sklenil, rešiti tovariša na poti k morišču, in kako jo je v tem oziru pogodil, to morajo sedaj prebrisani reški sodniki sami priznavati.

Glasno krohotanje se razlega po prašni cesti, na kateri divjajo čili konjiči tolovajske čete.

Navidezni služabniki imenitnega kavalirja so Pante, Polde in dva druga tolovaja.

„Hahaha,“ zakliče Pante, „Smukač, dečko, slabo se Ti je godilo; hej, ali se moreš sam v sedlu vzdržati?“

„Če mi odrežeš vrvi z rok, gotovo. Kje je moj glavar?“

„Tukaj sem“, oglasi se Jurij Skopec, ki je izborno igral vlogo imenitnega gospoda. „Smukač, pošteno si tičal v škripcih.“

„Toda upal sem na Vas, glavar“, zakliče divji tolovaj, čegar vezi so že razvezane. „Zanašal sem se na svojega glavarja do zadnjega trenutka, ker sem vedel, da me ne bode pustil na cedilu.“

„In prav si imel“, smehlja se pogumnež, „od sinoči že taborimo v bližini, ker nam je bilo znano, da Te bodo danes tirali na morišče.“

Smukač je že zopet dobre volje.

Sicer ga še vedno hrbet boli, toda kaj se briga za to, ko je zopet prost — prost!

„Juhuhu, živeli Rečanje“, vriska, „hahaha, zaradi mene so si naročili celo novo kolo, ker jim je bilo staro ukradeno. In

Devlíca nehote zakriči.

sedaj vrazjega morilnega orodja niti poskusiti ne morejo, ali je trdno.

Hrupen krohot mu odgovarja.

Pante, Polde in njujina tovariša skoraj s konj pocepajo, ko čujejo povest o ukradenem kolesu.

Le Jurij Skopec je resen.

Zapustil je kmalu glavno cesto ter krenil v stran, kjer begunci kmalu izginejo za skalovjem.

Smukač prijaše sedaj poleg glavarja.

„Tu, glavar, je moja roka. Ko bi Vas ne bilo, mesarili bi me sedaj na kosce. Tri sto vragov, tega Vam ne pozabim, dolžnik sem Vaš ter Vas bom rešil, če zaidete še v večjo zagato. Za Vas se dam na male kosce razsekati.“

„Že dobro, tovariš“, odgovarja resni mož. „Znano Ti mora biti, da nikogar ne zapustim v nesreči. To sem prisegel, ko sem postal Vaš glavar, toda sedaj mi povej, kdo Te je izdal?“

„Izdal — ah tako — v hiši zaveznikovi? Da, tega v resnici ne vem, glavar.“

„No, bom že jaz to stvar poizvedel“, odgovarja Jurij Skopec.

Smukač glavarjevo spremljevalko po strani ogleduje.

„Oho“, zakliče, „glavar, to pa ni Amalija. Kdo je ta ženska? Nisem je še nikoli videl.“

„To Ti rad verjamem.“

„Kdo pa je?“

„Moja tovarišica“, oglasi se predrzni mož, „to Ti mora zadostovati. Sicer si pa grozno bled.“

„No, hrbet me nekoliko skeli. Saj pa tudi ni šala, po reškem prokletem tlaku drsati se na kravji koži proti morišču celo uro. Brrr, šumelo mi je po glavi, kakor bi se mi v njej vrtelo petsto mlinskih kamnov.“

„To Ti rad verjamem. No, Polde Ti bo pomagal, ta ima pri sebi vedno nekaj mazil. Ko bodemo v varstvu, napravil Ti bo dober obliž.“

„Kam jahamo, glavar?“

„Na Hrušico.“

To Smukaču ugaja. Po zadnjih nemirnih dneh si želi, da bi se mogel pošteno odpočiti.

V skaloviti in gosto obraščeni dolinici ustavi glavar konja. „Tu ostanemo do večera“, pravi svojim spremljevalcem. Smukač z glavo zmajeva.

V duhu vidi še morišče, do katerega mu je manjkalo le še nekaj korakov.

„Glavar“, oglasi se živahno, „to se mi zdi vendar nekoliko predrzno. Saj še nismo tako daleč od Reke.“

Glavar stopi s konja.

„Ravno zaradi tega“, odgovarja mirno. „Zasledovali nas bodo, to je gotovo. Mislili bodo, da smo kar najhitreje dirjali proti severu. Odposlali bodo najprvo oborožence na konjih za nami, ki bodo povsod povpraševali, ali nas je kdo videl. Ker jim tega ne bo mogel nikdo potrditi, jahali bodo vedno dalje, stvar se jim bo prečudna zdela, mi pa bodemo po noči mirno potovali preko Gorjancev.“

Smukač prikima

„Glavar“, čudi se, „Vi ste desetkrat bolj prebrisani, kakor mi vsi skupaj.“

Jurij Skopec se smehlja ter svoji lepi spremljevalki, Ani Sienski, pomaga s sedla.

Ostali štirje tolovaji preskrbe konje ter urno postavijo nekaj utic od vejevja.

Pante odide na stražo, Polde pa Smukaču hrbet z mrzlo vodo izpira in hladi, konečno ga namaže z balzomom ter obveže.

Smukač kmalu na to zasmrči, Polde pa se Pantetu pridruži. —

„No, to je bilo zopet predrzno podjetje“, pravi svojemu tovarišu, „tri sto medvedov, človek je komaj z očesom trenil in že je sedel Smukač na konji. Rečanje menda strašansko proklinjajo.“

„Gotovo se jeze.“

„Veselje je, služiti pod Jurijem Skopecem“, nadaljuje Polde, „samo jedno mi ne ugaja.“

„Kaj pa, Polde?“

„Naš glavar preveč ljubi“, šepeta, kakor bi se bal, da ga bo kdo slišal. „To ni dobro, kajti z možakarjem je človek kmalu gotov, z ženskami je pa druga stvar.“

Pante se brezskrbno smeji.

„Tako Ti govoriš, ker ne maraš za ženske. Jaz se ne bojim za našega glavarja, ki bo tudi babnice znal ukrotiti.“

Polde z glavo zmajeva.

„Tovariš, misli na-me; ko bo prišel pravi čas, priznal boš, da imam prav. Ko bi glavar ljubil samo jedno, ne rekel bi niti besedice. Toda celo kopo naenkrat, to je gotova nesreča.“

„Ne nori no!“

„Tako je, prijatelj, in prav veselilo bi me, ko bi se jaz motil.“

„Polde, Polde, Ti si včasih pravcat bedak. Jurij Skopec je preveč vročekrven, da bi bil zadovoljen z jedno samo ljubico.“

„To ravno ni prav.“

„Ne vem, zakaj?“

„Dekleta, katerega več ne mara, moral bi — umoriti“, pravi Polde ravnodušno.

„Človek — ali se Ti res meša?“

„Nikakor ne, kajti glavar lahko v tem oziru postopa, kakor mu je drago. Toliko pa je gotovo, da babnica, ki počiva nekaj črevljev pod rušnjo, ne more več škodovati.“

„Ti si krvoločnik.“

„Kaj pa še, prav pameten sem. Ženska, ki postane ljubosumna, je hujša od desetih tigrov. Zaradi tega je bolj pametno, da se taki babi zavije vrat.“

„Zakaj se toliko brigaš za glavarjeve ljubice?“

„Ker mi je za to, da se preprečijo nepotrebne nezgode.“

„Čuvaj se, da Te Jurij Skopec ne sliši.“

„Toliko sem sam prebrisan.“

V tem trenutku se začuje prav kratek žvižg.

„Oho“, zakliče Pante, „to je znano znamenje. Ali so tu v okolici res kaki naši znanci?“

„Odgovori vendar na dano znamenje!“

Pante jednako zabrlizga.

„Kmalu potem se v grmovji začne premikati, izza katerega stopita dve postavi.“

„Resnično“, pravi Pante, „to je naš reški zaveznik, kateremu sem prerezal vezi. Zlodej je moral hitro bežati kakor jelen.“ —

Polde prikima.

„V družbi je.“

„To je njegova hči. Hej — le sem pojđita, beričev se nanj tukaj ni treba bati.“

Zaveznik počasi prihaja.

Ves zasopen je — obraz njegov kar gori, iz srpih njegovih očij pa se še vedno sveti strah pred smrtjo.

Poleg njega stopa zala deklica, ki je s pomočjo jednega svojih ljubimcev pobegnila iz reške ječe.

„Tukaj sva“, sopiha ubežnik, „videl sem, kam ste jahali — tudi na svojo hčer sem naletel, ki se tukaj potika, odkar jo je popihala. Sedaj me morate sabo vzeti, kajti na Reki me ne sme nikdo več videti.“

„Verjamem, da ne“, reži se Polde.

„Postati hočem tolovaj“, kriči begunec: „ne preostaja mi drugo, nego da pristopim k Jurij Skopčevi četi. In za mojega dekliča bo menda že Smukač skrbel.“

„Gotovo bo to storil“, pripomni Pante, „sicem imamo pa posebno dekliško četo. Tej naj se pridruži. Toda peš se bodeta morala pritihotapiti na Hrušico, kamor smo namenjeni, kajti sabo Vaji ne moremo vzeti, ker imamo vsi hitre konje.“

„Zakaj ne“, ugovarja begun, ki se poleg Panteta na travo vsede. „Moja hči je preskrbela dvoje čilih konj, katera imava nedaleč od tod privezana.“

„Tem bolje. Pripravita se tedaj proti večeru na odhod.“

„Izmuznil sem se tedaj krvniku“, mrmra zaveznik, „koliko grozo in strah pred smrtjo sem prestal! Joj, joj, še sedaj vidim v duhu bliščeči meč.“

„To boš kmalu pozabil.“

„V svojem življenji nikdar več.“

Polde se čmerno drži.

„Že zopet jedna babnica“, godrnja, „za vruga, končno bo te ženske zalege več, nego nas tolovajev. Človek bi kar jeze počil. S kolikim veseljem bi jih nekaj kop v vodi utopil, kakor mlade mačke — to bi gotovo le koristilo.“

„Sladki Polde“ se v te ljubeznjive misli utaplja, Pante pa od strani opazuje zaveznikovo hči.

Zala deklina mu je povšeči, toda konečno je Smukačeva ljubica in svojemu tovarišu ne mara v zeljnik hoditi.

„Čuj“, obrne se naenkrat k zavezniku, „ravno mi na misel prihaja — mogoče mi moreš Ti dati potrebnega pojasnila.“

„No, kaj pa?“

„Ali ne veš, kdo nas je na Reki izdal?“

„Moja hči je marsikaj poizvedela“, pravi begunec. „Govori, deklina, saj Ti je Tvoj rešitelj marsikaj povedal!“

Hči njegova pristopi.

„Da“, izpregovori neustrašeno. „čula sem nekaj o tej stvari. Neka ženska je po noči prišla na Reko ter izpovedala, da so v hiši mojega očeta tolovaji zbrani.“

Polde svojega tovariša pod rebra sune.

„Ali si slišal?“

„Da, da.“

„No, ali veš, kdo je to bil?“

„Po mojem mnenju —“

„Jera“, zarentači Polde, „ta prokleta baba je bila, ali pa naj me vrag vzame. Ta se je zaklela, da se bo maščevala nad Smukačem, in to priliko je porabila za svojo osveto. Taka peklerska spaka!“

„Menim, da se ne motiš.“

„Popolnoma prav imam“, huduje se Polde, „oho, to bo satanska babnica morala britko občutiti. Takoj grem h glavarju, ki mi mora dovoliti, da zaslišim Jero.“

„To bo sam storil.“

„Za moj del, potem jo bom pa vsaj smel poslati v peklo“, kriči krvoločnik neznanskim glasom. „Povem Ti, Pante, čudil se boš, kak izvrsten rabelj sem jaz. Šegetal jo bom z bodalcem ure in ure, predno bo izdihnila svojo peklersko dušo.“

„Sladki Polde“ zre v daljavo mračnega obraza ter z bodalom suje v mehko rušnjo, kakor da ima že pred sabo na smrt obsojeno Hrvatovko.

Celo Pante zre bojzljivo na tovariša, čegar krvoločnost mu je že davno znana.

„No, pojdita po svoja konja“, obrne se proti zavezniku, „ter ju priveži poleg naše živine! Potem pa se vlezi spat, saj menda v stolpu nisi dosti počival?“

„Bog zna“, pravi begunec, „da že več nočij nisem zatisnil očij. In če me je spanec premagal, planil sem nekaj trenutkov pozneje že kvišku, ker sem v sanjah videl, kako se je moja odsekana glava valila po krvavem pesku.“

Pante se dobrohotno smeji.

„No, le počij si! Toda ne moti ostalih, ki že spe!“

„Smukač tudi?“ praša deklina, katere oči strastno zablišče.

„Da, ta še posebno“, odgovarja Pante. „Tega mi ne budite, punica! Za vruga, ali se Vam tako mudi, da bi Vas zopet ljubeče objemal? Počakajte vendar, da pridemo na Hrušico.“

Deklica dela šobico, toda to je le navidezno, kajti ta ženska je pokvarjena, da jo take besede ne morejo več razžaliti.

S svojim očetom odide po konje.

„Sedaj pa imamo dokaz“, pravi Pante Poldetu. „Izdani smo bili, in to je storila ta hinavska kača, Jera. No — doživela bo hud dan, naravnost priznavam, da ne bi rad tičal v njeni koži.“ —

„Joj, ko bi jaz smel po svoji volji postopati!“ rentaći „sladki Polde“.

V njegovih očeh se blisketa krvoločnost.

V uticah je vse mirno in tiho.

Tolovaji sem ter tja zasmrče — kdor pa natanko sliši, čuje šepetanje iz glavarjeve utice.

Tu notri leži Jurij Skopec na mehki odeji, na njegovih prsih pa sloni lepa Ana Sienska.

Res, da ljubi pogumni tolovaj premembo, toda divna Ana ga zna izvenredno na-se vezati, kajti ni samo krasna, marveč olikana.

In to ravno zanima glavarja, katerega strastna, a priprosta Amalija ni mogla niti nekaj mesecev za-se obdržati.

Jurij Skopec čuti, da mu je Ana več, nego ljubica, da ga bo navduševala k nadaljnim izvanrednim činom.

„Jurij“, šepeta zapeljivka, „oprostil si sedaj svojega tovariša. Ne pozabi tedaj ‚zlate mize‘ v Trstu!“

„Da, zlate mize“, ponavlja Jurij zamišljeno.

„Najprvo moramo na Hrušico nazaj“, nadaljuje lepa grešnica. „Prenevarno bi bilo, ko bi sedaj naravnost v Trst jahali. Bolje je, da se reška zadeva nekoliko pozabi, saj se Vam itak ne mudi.“

Jurij Skopec se smehlja.

„Ana“, pravi ter jo po gorkem licu poboža, „Ti si nena-vadna ženska. Toda prav je, da naji je osoda združila, prepričan sem, da bom v zvezi s Teboj slovitejši postal, kakor vsi tolovajski glavarji celega sveta.“

„Tako je tudi prav.“

„Še jedno, dete moje“, nadaljuje Jurij; „ne brigaj se za Amalijo, ko bi Ti še tako pretila. Le meni povej vse, kar bo rekla.“

„Ne bojim se nikogar.“

„In vendar moraš previdna biti, Ana — Amalija je jako strastna ljubosumnica, toda kaj morem jaz za to, da je njena trmoglavost zamorila v meni vsako ljubezen do nje?“

„Poznam Te, Ti ponosni mož.“

Jurij Skopec jo na srce pritisne.

„Čudno, kako Ti mene na-se vežeš. Tvoj duh se strinja z mojim duhom.“

Ana ga strastno objame.

„In vendar je Amalija izvršila pogumne čine“, pravi zapeljivka. „Jera Hrvatova mi je pravila, da je s svojimi tovarišicami samostojno napadla in oropala cel grad.“

„To je res“, odgovarja glavar, „toda Amaliji manjka vzvišenega duha — jaz ne maram biti navaden ropar, marveč hočem kaznovati ohole zatiralce ljudstva ter pomagati revežu.“

Ana navdušeno zakliče:

„Da, da, takega moža, kakor si Ti, želela sem si že v svojih mladostnih sanjah: pogumnega, ponosnega, nepremagljivega — oj, Jurij, premagala bodeva celi svet!“

156. poglavje.

Dva srečna človeka.

Muke ljubosumnosti. — Odklonjena zapeljivka. — Jera in ogljar Tone.

Ob ajdovskem grobu se ni treba bati izdajalcev, vendar bi potnik, ki bi slučajno prišel v bližino, ne našel niti najmanjšega znamenja o navzočnosti večje tolovajske čete. Celo razpostavljene straže so tako skrite, da jih nikdo ne more videti, vsak večji vrišč pa je v taboru strogo prepovedan.

Andrej Črnič je sedaj prvi poveljnik, dokler se Jurij Skopec ne povrne.

Sicer bi moral to biti Cekinar, katerega je glavar v to določil, toda tolovaj ni v taboru — odpotoval je v družbi z Uršiko, svojo izvoljenko.

Samo Črnič ve, kam je odšel, morebiti sluti to tudi Amalija.

Da, mir vlada v taboru, toda ta mir je le navidezen, kajti za njim se skrivajo razsajajoči valovi strastij, ki se le siloma morejo zatajevati.

Tu je v prvi vrsti Jera Hrvatova, lahkomišljena grešnica.

Sešla bi se še enkrat rada na skrivnem s Črničem, toda to se jej ne posreči.

Prvič Janko peklensko pazi na svojo ženo, kateri nikakor ne zaupa, da mu je zvesta.

Toda to bi je še toliko ne oviralo, ko bi se Črnič sam ne ogibal zapeljivke.

Dostikrat tako vredi, da ga na samem sreča, toda Andrej Črnič vselej zašepeta: „Pozor — nisva sama,“ ter urnih korakov odhiti.

Jera je jako slabe volje.

Ne veruje sicer, da se Andrej že kesa one ure, v kateri so ga njene bujne krasote premotile, kajti kakor je Jera premetena, vendar je prepričana, da je njen najnovejši ljubček le malo prebojazljivo previden.

Moti se.

Černič se sam na-se jezi, da se je v ,ajdovskem grobu' izpozabil ter objemal pregrešno lahkomišljenko.

Takrat predrznež še ni vedel, da bo prišla v tolovajski tabor divna Sabina Rotenturnska, sedaj pa se duša njegova bavi le z vražjo brezsrčnico, ki je ugonobila celo njegovo življenje.

Da, Černič grozno trpi.

Sabino še vedno ljubi, čeravno ve, da je lahkomišljena razuzdanka osrečevala druge moške, da je sedaj celo ljubica tolovajskega glavarja.

Kdo se more zoper lastno srce boriti?

Tako se tudi Černiču godi, ki se kakor mlad zaljubljen pastirček vsak dan plazi proti deklškemu taboru, samo da bi za trenotek videl ljubljenega dekleta.

Doslej mladi mož ni več govoril s plemenito razuzdanko.

Večkrat premišljuje o njeni predrznosti.

Gotova mora biti, da je ne bo nikdo izdal, sicer bi ne ostala pri svojih tovaršicah. — — — — —

Da, neprijeten mir vlada v taboru, kakor tišina pred viharjem.

Amalija molče tava okrog, navidezno v svojo osodo udana, toda v srcu njenem razsajajo vse bolečine nesrečne ljubezni.

Tolovajskega glavarja sicer ne črti, ker misli po stari deklški navadi, da je njen ljubček le žrtva premetene zapeljivke.

Vsa njena srd se obrača proti Ani Sienski, ki je po njenem mnenji vzrok celi nesreči.

Pri tem celo na Sabino Rotenturnsko več ne misli, da, redkokdaj se spomni odsotne Uršike.

Amalija hoče samo Ano ugonobiti.

Kako naj se to zgodi, tega sicer ne ve, toda v njeni duši se rode razni črni naklepi.

Jeden sam pomislek jo še zadržuje.

Amalija dobro ve, da bi silovita javna poguba lepe pustolovke ob jednem uničila tudi njo.

In tega ne mara, živeti hoče, uživati življenje v Jurije-
vem objemu.

Če tedaj pokonča tekmovalko, zgoditi se mora to tako,
da jo nikdo ne bo mogel obdolževati.

Toda kdo naj jej pri tem pomaga?

Na Uršiko se ne more zanašati, kajti ta bi jej tako uslugo
gotovo odrekla.

Tu se spomni Hrvatove Jere.

Slišala je, da ima ta ženska vedno skrivnostne kapljice,
ki bi jej pri tem mogle koristiti.

Amalija ne preišljuje dolgo.

Najprvo poišče Jankotovo soprogo, da jo previdno iz-
praša. —

Sveda je preveč pametna, da bi se koj v prvem trenutku
izdala s svojim morilnim naklepom, marveč hoče najprvo
izvedeti, kakega mnenja je Hrvatovka.

Toda ti njeni upi hitro splavajo po vodi.

Jera jej kratko malo da razumeti, da je prijateljica Ane
Sienske.

Besneča jeze, toda na videz prijazna, mora oditi, ne da
bi našla kako pomoč.

Tako preideta dva dneva.

Jurij Skopec je na Reko odjahal, da oprostí Smukača.

Jako tiho je vse v taboru, proti večeru družega dne
dajo straže znamenje, da se nekdo bliža.

Prvi trenotek je vse v skrbeh, toda kmalu se pomirijo,
ko izvedo, da Cekinar prihaja.

Kmalu se prikaže mali voziček, s katerim dovaža Jera
živež. —

Na njem sedita Cekinar in Uršika kot kmetska dvojica
preoblečena, kočijaži pa jeden divjih tolovajev.

Z živahnimi klici in pristrčnimi čestitkami pozdravljajo
tolovaji svojega tovariša, Uršika pa zarudelih lic zbeži kakor
srnica v grmovje.

Cekinar zre smehljaje se za njo.

„Prišla bo,“ mrmra, „danes na večer, da, prišla bo, kajti
odstranil sem zadnjo zapreko.“

Uršika hiti skozi goščavo, dokler ne pride do svojih tovaršic. —

„Dobro došla, mlada ženka,“ kličete Lizika in Lenčika smeje se, „dobro došla!“

Uršika jima prikima ter urno stopi v Amalijino utico.

Tu notri čepi njena prebivalca na tleh.

„Ali si že nazaj, Uršika?“ praša jo mrtvim glasom.

„Da, da,“ pravi presrečna tolovajka, „danes zjutraj sem postala žena svojega Franceta, stari puščavnik naji je poročil, glej, tu je moj prstan.“

„Mnogo sreče Ti želim,“ mrmra Amalija, ne da bi se ganila, „sedaj menda veš, kako možje ljubijo.“

„Ne, ne,“ pravi Uršika ter zarudi, „France me niti objel ni na poti, saj nisva bila sama na vozu, toda —“

„No?“

„Danes po noči bom pri svojem možu,“ pristavi Uršika pogumno.

„Voščim Ti veliko sreče — toda tudi Tvoj France ni boljši od družih, tudi on Te bo zapustil.“

„Nikdar,“ ugovarja Uršika.

„Pojdi mi, jeden moški je kakor vsi drugi. Sedaj si še mlada in lepa, ko se boš pa postarala, boš tudi zapuščena. Taki so vsi.“

„Moj France me resnično ljubi.“

„To bodemo že videli.“

„Da, videli bodemo,“ odgovarja Uršika razvneto, „Ti si sicer britke izkušnje doživela, toda jaz bom srečna.“

„Koliko časa?“

„Vedno.“

„Ne verujem.“

„O tem se nočem prepirati,“ pravi Uršika. „Ti si vsa zagrizena, zaradi tega bi se zastonj s Tabo pričkala.“

Amalija molči.

Uršika gleda skrivaj skozi vrata.

Zunaj je še svetlo. France jo hoče pri studentu proti večeru počakati ter jo potem, ko se stemni, k svoji utici peljati.

To jej je povedal, ko sta se bližala taboru.

Dosedaj je bila samostojna devica, odslej je odvisna in vendar srečna žena Cekinarjeva.

Amalija svojo prijateljico pogleda.

„Ali se čutiš srečno, Uršika?“

„Oj, in kako!“

„In jaz — jaz sem tako nesrečna,“ stoka lepa deklica. „Ha, koliko bi dala, ko bi mogla po naravnem slučaju provzročiti smrt Ane Sienske. Dvajset let svojega življenja.“

„Ti grešiš.“

„Sovražim jo nepopisno, odvrnila mi je srce Jurijevo, oj, s slastjo bi jo zadavila, z veseljem bi ji porinila nož v srce, katero bi jej potem iztrgala iz prs. Ha, postala sem kruta kakor tiger!“

Amalija je neznanska, ko se tako roti.

Nosnice in ustnice se jej tresejo — oči njene so steklene in videti je, kakor bi zrla v daljavo.

Uršika se ustraši.

„Ne glej tako grozovito, Amalija!“ zakliče. „Bojim se Te skoraj.“

„Ti si moja ljuba prijateljica, toda ono sovražim v dnu svoje duše.“

Amalija stiska svoje male pesti.

„Uršika,“ stoka za nekaj časa. „Beži z menoj od tod ter se zaroti, da nočeve več pogledati nobenega moža!“

Uršika molči.

Kaj naj tudi k temu poreče? V Amaliji se vsak trenotek preminjajo strasti.

Tu Amalija svojo polno roko stegne proti izhodu.

„Le pojdi, Uršika,“ zakliče, „k svojemu možu! Razumela me boš še-le pozneje, ko se Ti bo izneveril.“

„Tega naj me Bog obvaruje!“

„Tudi Ti boš furija postala, kakor sem jaz,“ pristavlja Amalija zamolklim glasom, „le pojdi, ne, ostani — moj Bog, saj sama ne vem, kaj hočem.“

Uršiki se prijateljica smili; objame jo z obema rokama, ki sedaj začne britke solze pretakati.

Vsede se poleg nje ter jo začne tolažiti.

„Tako me je tudi Jurij nekdam objemal,“ ihti se Amalija, „ravno tako me je pritiskal na srce. In sedaj — sedaj sem sama, zapuščena, izgubljena je moja nedolžnost in za to mojo žrtvo se mi tako zahvaljuje.“

Uršika molči.

Reči noče, da je ona sama s svojo trmoglavostjo samostojnostjo zakrivila svojo nesrečo, kajti Amalija bi tega vendar ne hotela priznavati.

„Ali nimaš nikake tolažbe za-me?“ zakliče konečno Amalija.

„Ne, draga prijateljica, razven to, da se moraš s potrpežljivostjo ojunčiti. Če Jurij Skopec vidi, da mirno prenašaš veliko srčno bolečino, mogoče je, da se bo njegova stara ljubezen zopet vzbudila.“

Amalija černo gleda.

„To se pravi, jaz naj za njegovo ljubezen — beračim?“

„Ti pretiravaš.“

„Ne, tega ne storim,“ kriči Amalija visokim glasom, da kar skozi ušesa doni, „jaz nisem pohlevna golobičica — ljubiti hočem, pa tudi krvavo se maščevati.“

Uršika jo pomiruje.

To se jej konečno nekoliko posreči. •

Amalija se po toliki razburjenosti pol onesveščena zgrudi na ležišče.

Uršika jo skrbno pokrije — potem zapusti utico ter pokliče Lenčiko, kateri priporoči Amalijo v oskrbo in varstvo.

Potem hiti po mračnem gozdu k studencu, kjer čaka Cekinar na svojo ženo. — —

Gosta tema pokriva sedaj zemljo.

Na nebu se svetijo zvezdice, mesec pokriva oblak, noč je gorka in soparna, z jedno besedo poletna noč, ki provzroča, da se vroča kri hitreje pretaka po žilah.

Temna postava hiti po goščavi.

Ženska je — Hrvatovka.

Slučaj je nanesel, da je mogel Janko priti do velike steklenice žganja, katero je do dna izpraznil.

Do nezavesti pijan leži rokovnjač v svoji utici ter se do belega dne gotovo ne bo prebudil.

To ugodno priliko hoče Jera porabiti.

Mej drevjem stojite dve večji utici, v katerih stanujeta Cekinar in Černič.

Jera se k Andrejevi koči priplazi ter oprezno posluša.

Nič se ne gane.

Zapeljivka smukne skozi vhod v utico, toda ko z rokama otiplje vse notranje, prepriča se, da Černiča ni doma.

Urno odide Jera na prosto.

„Mogoče kje v mesečini sanja,“ šepeta, „poiskati ga hočem, najti ga moram, krasnejše noči za najino ljubezen ne bodeva kmalu več imela.“

Odide ter pride mej tem mimo Cekinarjeve utice.

Tu obstoji.

V utici se začuje zdihovanje in polzadušeno smejanje.

Zaničljivo se Jera zareži.

„Ah, Cekinar se je res dal poročiti ter sedaj svoje ženitovanje praznuje — ta norec! Ha, tudi meni je bil všeč, stalo bi ga samo jedno malo besedico, pa bi bila njegova postala. Toda sedaj mi je Černič desetkrat ljubši.“

Jera svojo pot nadaljuje. Proti studencu sredi livade hiti, tam je Andreja večkrat videla. Sedaj se še previdneje bliža kraju, kjer se je pred kratkim vršil tako ljut boj iz ljubosumnosti.

Mesec plašno pošilja izza oblakov svoje blede žarke na zemljo in v tem polumraku zapazi Jera, da stoji pod široko bukvo pri studencu visoka postava.

Andrej Černič zre neprestano proti dekliskemu taboru ter ne čuje, da se za njim lomí suho trsje.

Še-le, ko se mala ročica dotakne njegove rame, se zgane ter nehote zašepeta:

„Sabina!“

K sreči Jera tega imena ne razume.

„Jaz sem,“ pravi grešnica, „Andrej, današnja noč vabi vse zaljubljenca pod milo nebo.“

Andrej si z desnico pogladi vroče čelo.

„Aj — Jera!“

„No, kaj me pa tako zijate?“ nadaljuje zaljubljenka, „ravno tako, kakor da bi bila jaz kaka copernica ali pa veša, ki Vam hoče srčno kri izpiti! Ali ne poznate več Jero?“

„Seveda Vas poznam.“

„Kaj ne, da je nocoj krasna noč?“ kramlja Hrvatovka. „Ostati nisem mogla več doma, kajti Janko, ta spaka, katero iz vsega sreca zaničujem, leži doma pijan ter iz njega diši žganje kakor iz soda. Zadušiti me je hotelo.“

Černič jej malomarno prikima.

„Ali se hočete kopati?“ prasha jo raztresen, „le povejte, potem bom hitro odšel.“

„Ne, ne, po noči, pravijo, so megle in vode strupene.“

„Ne verujte tega!“

„Tako se mi je reklo. Le ostanite, da se bodeva malo pomenila!“

„Za to nisem pri pravi volji.“ odteguje se Černič, ki dobro ve, kaj namerava strastna Hrvatovka.

Ona ga prime za roko.

„No, če nočete kramljati, potem se drugače lahko zabavava — s poljubovanjem!“

Mladi mož se vzravna.

„O — razumem,“ jo zavrača. „Došla ste, ker Vas je strast prignala. Tu notri, v kraljevem grobu, sem se izpozabil — grešnik sem in slaboten človek, kakor vsak drugi. Toda sklenil sem, da se to ne sme več zgoditi.“

Ona ga šaljivo pogleda.

„Ali se bodete pomenihili. Vi ponosni telovaj?“ roga se grešnica. „Divji tovariš Jurija Skopca si hoče glavo pepeliti, hahaha!“

Černič z glavo zmajeva.

„Ne, tega ne bodem storil, kajti pot mojega življenja pozna samo jedno smer: naprej! Kesam pa se, da sem se izpozabil v ajdovskem grobu.“

Jera se tesneje k njemu pritisne.

Toda danes je zapeljivka zastonj prišla.

„Hahaha, ali se morda pogumni Andrej boji slabotnega Jankota?“

„Kaj je strah, tega ne vem.“

„Oj, človek dostikrat drugače govori, kakor pa misli,“ draži ga vsa goreča strastnica. „Ali Vam nisem povedala, da leži moj mož doma pijan ter smrči, kakor star jazbec? Tudi ostali tolovaji počivajo in straže so daleč od tod razpostavljene. Midva sva popolnoma sama.“

Oklepa se ga z obema rokama okoli vratu, toda Černič se je oprostil.

„Ne trudite se, Jera!“ pravi odločnim glasom; „jedenkrat sem se izpozabil, toda to se ne bo nikoli več zgodilo.“

Grešnica se zgane.

„Tega ne mislite v resnici.“

„Resno govorim.“

„Ne morem verjeti.“

„Sklep moj je neomahljiv.“

„Zaničujete me?“ sika kakor strupena kača.

„Povrnite se k svojemu soprogu — nikdar več ne bom z Vami grešil.“

„Kaj?“ čudi se vsa zavzeta.

„Kesam se britko, Jera,“ odgovarja mladi tolovaj. „Vi seveda imate jako plitvo vest, če imate sploh katero.“

„Ne, tega kesanja ne poznam,“ odgovarja lahkomišljenka zamolklim glasom, „Janko se mi studi, postopa z menoj surovo — pretepa me celo! Sam me ne more osrečevati, in vendar me s peklenško ljubosumnostjo zasleduje.“

„Zakaj ste se z njim omožila?“

„Ej kaj,“ meni lahkomišljeno, „hotela sem imeti moža. Deklica je vsaka zadovoljna, da se poroči, ter si mnogo ne izbira.“ —

Černič molči.

Jera je že prepričana, da se premišljuje.

„Pojdite,“ dobrika se, „malo bi rada šetala. V bližini poznam kotiček, ki je kakor navlašč za ljubkovanje pripraven.“

„Ne, jaz ostanem tukaj.“

„Ali me res zametavate?“

„Svoje besede nikdar ne snem.“

Jera ga srpo gleda.

„Saj sem že rekla,“ jeclja togotno, „da ste se pomenili.“ —

„Pustite me pri miru!“

„Da, grem,“ besni grešnica, „saj je drugih bolj hvaležnih ljubčkov dosti na svetu. Lahko noč, gospod izpovednik, nočem Vas motiti v pobožnosti.“

S temi besedami vsa razjarjena odhiti. Toda v svoji jezi se ne obrne proti taboru, ne, preveč je razburjena, da bi mogla spati. —

Kakor furija besni po goščavi, dokler ne pride na kraj gozda. —

V mesečini se dviguje kakor neznanski orjak ajdovski grob.

Globoko sopeča se vsede Jera na mehko mahovje.

„Nesramnež,“ sika, „zavrgel me je!“

„Ali je to res?“ začuje se tuj glas.

Jera poskoči kvišku.

Le nekaj korakov od nje stoji mož, čegar premeteni obraz jej je popolnoma neznan.

„Kdo ste?“ zakliče Hrvatovka.

„Tujec, kakor vidite,“ odgovarja tihotapec.

„Ne, izdajalec ste, priznajte — jeden krik iz mojih ust in prihitele bodo straže.“

„To se ne bo zgodilo, lepa Jerica Hrvatova,“ pravi mož.

„Ali hočete prijatelja ugonobiti? Ali me res več ne poznate? — Seveda, dolgo časa je tega, kar sva se zadnji pot videla.“

Jera ga ostro pogleda.

„Resnično — ogljar Tone!“ vsklikne konečno.

„Kaj ne da, saj sem Vašemu možu večkrat storil kako uslugo. Tudi mi je znano, da Janko ni vedno tako ravnal s svojo ženo, kakor je zaslužila, zaradi tega sem tudi nanj hud postal.“

Jera se čudi.

„Zakaj ste tukaj?“

„No, lepa Jerica, nimam vzroka, da bi molčal,“ pravi ogljar Tone. „Glejte, dobro vem, da imate tukaj marsikaterega sovražnika. Sicer nočem tolovajem nič žalega storiti. O ne, to mi še na misel ne pride. Toda daleč od tukaj je še nekaj predrznih mož, ki bi radi imeli nekoliko zalih ljubie. Predno so

se one-le deklina pridružile tolovajem, zasledovali smo jih že in zaradi tega sem se za njimi tu-sem prithotapil.“

Ogljar Tone govori resnico.

Jero dobro pozna ter ve, da ga ne bo izdala, če jej obljubi svojo pomoč.

Premetena razuzdanka se skrivnostno smehlja.

„Nekaj deklic hočete tedaj odpeljati?“

„No, kakor bo stvar ravno šla. Ljuti krvoločniki nismo, pač pa imamo mnogo denarja ter se tedaj morebiti z dekleti lepim potom pobotamo.“

Jera se zamisli. Tu ima zopet priliko, pokazati svojo posredovalno umetnijo ter zaslužiti lep kupček denarja.

Ogljar Tone ni napačen človek, čeravno se ne more meriti z zalim Andrejem Černičem.

„Glejte, da Vas ne zasačijo!“ svari ga grešnica. „Jurij Skopec peklensko malo razume šale. Vi gotovo niste njegov prijatelj.“

„Pa tudi ne njegov sovražnik“, odgovarja ogljar Tone previdno, „ne, ne, o tem ne more biti govora. Sicer pa Jurija Skopeca poznam le v toliko, kolikor sem o njem slišal.“

Jera pristopi bliže k njemu.

„Tedaj Vam je jedino le za dekleta?“

„Seveda, zala Jerica, kajti zlatnin in drugih dragocenostij imamo sami dosti. Mi smo tolovajska četa, kakor je Skopčeva.“

„Kdo je Vaš poveljnik?“

Ogljar Tone ve, da mora o Amalijinem stricu in rudečem Tomažu molčati, zaradi tega pove popolnoma izmišljeno ime.

Jera se začudi.

„Tega tolovajskega glavarja ne poznam.“

„Saj je tudi še-le malo časa pri nas“, odgovarja prebrisaneč, ki Jero predobro pozna. Njen značaj mu je postal jasen, ko se je prvokrat ž njo sešel.

Vzame tedaj težko zlato verižico iz žepa, ki se čarobno blišči v mesečini.

„Glejte, lepa Jerica“, pravi, „takih rečij imamo v izobilji, ki so namenjene zalim ljubicam.“

„Pokažite!“

Ogljar Tone jej pomoli verižico, toda jeden konec obdrži v roki, ker se boji, da bo Jera siloma prisvojila si dragocenost.

Hrvatovka z večimi pogledi presoja zlatnino ter se prepriča, da je verižica umetno delo ter z žlahtnimi kameni bogato okovana.

„Kaj ne, da je lepa?“ meni rokovnjač.

„Da, vseč mi je.“

„Ali bi jo rada imela?“

„Zakaj ne?“ pravi premetenka, kateri se oči poželjivo svetijo. Ogljar Tone verižico zopet spravi.

„Poslušajte me, lepa Jerica“, izpregovori zopet ogljar, „po mojem mnenju je ravno prav, da sem se z Vami sešel. Od Vas pričakujem dobro pomoč. In ker nisem nehvaležen, prepričala se bode, da Vam bom izvrstno poplačal Vaše usluge.“

Lepa razuzdanka z ramo zmaje.

„To je kočljiva stvar“, pripomni, „kajti deklice so jedna na drugo navezane, kakor klopi.“

„Vem, toda znano mi je tudi, da so se že mej seboj prepirale.“

Jera je prepričana, da so tolovajke popolnoma složne, toda njena blagohlepnost je vzbujena.

„Poskus ne stane nič“, pravi, „zakaj bi se todaj obotavljala? Morebiti se mi posreči, da pregovorim nekatere izmed njih, ko bi pa to ne šlo, preskrbela Vam bom razkošne kmet-ske punice, seveda le proti dobri plači.“

Ogljar Tone se smeji.

„No, tedaj sva glede kupčije zjedinjena. Ali so pa te deklice tudi tako lepe, kakor Vi, Jerica?“

Ona poželjivo gleda zlato verižico, s katero se Tone zopet igra: premetenec dobro opazi, kaj bi Jera rada imela.

„Kaj ne da, Jerica, to le verižico bi Vi rada imela?“

„Da, — rada.“

„No — recimo — da Vam jo podarim. Kaj bi Vi meni za njo dala?“

Grešnica molči.

„Govorite vendar, Jerica“, sili jo ogljar Tone, kateremu bujna njena postava jako ugaja. „Saj nikdar niste v zadregi zaradi kakega odgovora — ali ste morda celo pobožna postala?“

„Kaj pa še!“

„No, tedaj ne molčite! Če Vam krog belega vratu obesim to verižico — kaj dobim za-njo?“

„Ah — pojdite, Vi ste porednež!“ smeji se hinavka.

Ogljar Tone dobro razume dvojni pomen njenih besedi.

„Jaz imam še več takih zlatnin“, šepeta rokovnjač, „dobro skrite jih imam na varnem kraji. Jaz bi se dosti ne zmenil za druga dekleta, ko bi le smel objemati razkošno Hrvatovo Jerico.“

„Laskate se mi“, stoka zapeljivka ter poželjivo zre na verižico.

„Golo resnico govorim.“

Sname jej prsno ruto ter obesi težko dragocenost krog belega vratu.

Jera se strese, ko začuti mrzlo kovino na gorki koži. Prime jo nehote, kakor bi jo hotela proč vreči, toda le božati začne krasno verižico.

„Izborno Vam pristuje“, zakliče ogljar Tone. „Sveda, kaj potrebujete Vi zlatnino, ko ste sama že tako divna, tako zapeljiva?“

„Nehajte vendar!“

„Ne, to Vam bodem vedno ponavljal, ker je res, Jerica. Vse druge punice naj se pred Vami skrijejo!“

Objame jo krog pasu ter k sebi pritisne.

Ne brani se mu razuzdanka — samo zdihuje, kakor je že navajena, kadar se dela nepokvarjeno nedolžnost.

Jeza proti Černiču jo stvarja še prijaznejšo; upira se le zaradi lepšega, ko jo ogljar odpelje v senco starodavnih gozdnih orjakov.

Tu sem ne prodirajo milobni žarki blede lune.

Da, taka vroča, poletna noč čarobno vpliva na ženska srca — ogljar Tone ima sedaj zaveznico v tolovajskem taboru.

V odločilnem trenutku.

Skrivnostni balzam. — Priprave za potovanje. — Osodepolna steklenica.

„Ah, v resnici sedaj verujem, da je imel krošnjar prav — kako gladi čudovito olje moja kožo, vidi se naravnost, kako se izgubavajo gube na mojem obrazu.“

Tako govori zlatarjeva oskrbnica, ko družega jutra stoji pred zrcalom.

Z nekako svečanostjo si maže vela lica ter se opazuje v ogledalu.

Seveda ne vidi nobene druge spremembe, nego da se jej koža sveti maščobe, toda prislovica pravi, da vera že osrečuje človeka. Starka je celo prepričana, da se je število neprešteti gub in gubic na njenem obrazu zmanjšalo.

Olje je porabljeno.

Žalostno zre oskrbnica v prazno stekleničico.

„Škoda, res škoda“, zdičuje; „ko bi le sedaj hotel priti krošnjar. S suhim zlatom bi mu plačala balzam. Tako moram pa do jutri potrpeti.“

Tu se vrata odpro.

Milica vstopi.

„Že po konci, dete moje?“ zakliče starka prijazno. „Oj, to je prezgodaj, lahko bi še spala.“

„Nisem mogla več počivati“, odgovarja Milica tihim glasom.

Jokala se je — to se jej vidi na očeh.

Tudi oskrbnica to opazi.

„Ali česa želiš, ljuba Milica?“

„Da, da“, šepeta prekrasna deklica, „pred nekaterimi dnevi je bil neki tujec v bližnji gostilni. Imeniten gospod — s svojo soprogo.“

„Res je tako, dete moje“, muza se oskrbnica, „kaj ne da, sedaj te radovednost tare? No, bil je tujec res imenitnega stanu, plemeniti Mozelj s svojo lepo soprogo.“

„Da, da“, šepeta Milica ter še bolj prebledi.

Starka to opazi.

Toda pravega vzroka ne pozna, marveč misli, da je ljubljenska njena telesno bolna. Spomni se skrivnostnih kapljic.

„Joj, kako sem pozabljiva“, pravi oskrbnica pri sebi, „skoraj sem pri svojem balzamu pozabila, da mi je dal krošnjar čudovito zdravilo za mojo dragico. Pet kapljic zadostuje, da bo zopet zadobila rudeča lica. Še danes hočem to sredstvo pokusiti.“

Starka ve, da ima Milica navado, vsak dan na tešče piti kozarec sveže vode.

Zaradi tega jej hoče skrivaj iz osodepolne steklenice pri-mešati v vodo onih pet kapljic.

„To bo veselje“, mrmra, „ko bo moja Milica zopet okrevala. In bolje je, da otrok o tem ničesa ne ve.“

Zgodaj je še ter gospodar ob tej uri navadno še počiva. Začudi se zaradi tega starka, ko se vrata zopet odpro ter se na pragu prikaže zlatar Trdina.

„Kaj vidim?“ zakliče oskrbnica. „Zakaj ste tako zgodaj vstali, mojster?“

„Ali ne veste“, odgovarja zlatar, „da sem sinoči pozno v noč že dobil neko pismo?“

„To mi ni znano.“

„Tedaj sem Vam pozabil povedati“, nadaljuje Trdina. „Na dunajskem cesarskem dvoru se bo vršila velika svečanost — naročenih mi je mnogo dragocenostij, katere moram še dogotoviti — verižic, čaš in spominskih svetinj iz čistega zlata. Vse to moram osebno v prestolnici izročiti. Priden moram biti, če hočem v pravem času izvršiti nalog. Tudi pomočniki morajo prej vstajati, kajti pri meni je v resnici rana ura — zlata ura.“ —

Oskrbnica prikima.

„Tedaj bodete potovali, mojster?“

„Seveda, ker moram.“

„Toda nevarno je.“

„Zakaj pa, ko me bo nekaj pomočnikov spremljalo. Da, mogoče je celo, da bom sabo vzel Milico. Naj si revica nekoliko ogleda svet.“

„In jaz naj sama tu ostanem?“

„Jeden vendar mora hišo čuvati.“

S tem odide mojster v delavnico.

Oskrbnici se obraz podaljša, toda navajena je mojstru brez posebnega ugovora ubogati, zaradi tega molče odide v kuhinjo.

Milica mej tem po sobah pospravlja, in ko je tukaj gotova, prične prirejati mizo za zajutrek.

Potem odide v shrambo, kjer je vse polno živih nakopičenih, kajti v zlatarjevi hiši ne poznajo pomanjkanja.

Milica hoče nekaj slanine narezati, tu začuje za sabo tihe korake.

Brzo se obrne.

Pred njo stoji norec.

Svojo varovanko s čudnimi pogledi opazuje, da same zadrege temno zarudi.

„Milica“, zašepeta čudak ter bliže pristopi.

„Ali znate govoriti?“ jeclja deklica.

„Da, govorim“, odgovarja skrivnostni človek, „dar besede mi sploh nikdar ni manjkal.“

„O moj Bog!“

„Molčal sem vedno“, nadaljuje zverženec, „ker sem to za trdno sklenil storiti. Toda tudi Ti, draga moja Milica, ne smeš še vedeti, zakaj sem toliko let molčal — celo grof je mnenja, da sem — nem.“

„Toda —“

„Pusti me izgovoriti!“ pravi norec. „Povedati Ti moram še marsikaj. Pred vsem pa mi odgovori na važno prašanje: koliko časa hočeš še tukaj ostati?“

Deklica ga začudeno pogleduje.

„V hiši svojega dobrotnika?“

„Da, zlatar Trdina je poštenjak. Toda ona ženska, ki Te je sem pripeljala, je Tvoja smrtna sovražnica.“

„Ni mogoče!“

„Drago moje dete“, šepeta pritlikavec, „Ti si nedolžna, ne slutiš nobene hudobije, toda jaz — jaz bolje poznam svet. Mene deklina ni mogla prevariti — vzlic hinavskim besedam — vzlic vsem lepim obljubam.“

„Saj jej nisem nič žalega storila“, stoka uboga deklica.

Norec pristopi tik nje.

„Oj, Ti otroško bitje, Ti zaupni angelj, ali mora človek res koga razžaliti, da si ga nakoplje za sovražnika? Sicer ne vem, zakaj Te ona hinavka črti, toda to se jej čita na očeh.“

„Saj se ne bo več povrnila.“

„Kdo ve? Lahko je že jutri tukaj. Sicer si pa morala obljubiti, da hočeš o vseh dosedanjih dogodkih molčati.“

„Kar sem obljubila, to hočem tudi izpolniti.“

„To je plemenito, toda previdno pa ni. No, nočem Te gratulirati, Milica, kajti Tvoje je srce čisto kakor zlato, ter ravnaj po svoji volji. Saj sem tudi jaz na svetu, da Te varujem, tudi pozneje, ko se bodeva povrnila na — Sokolsko.“

Milica stegne roki od sebe.

„Na Sokolsko — nikdar!“

„In vendar, dete moje!“

„Tam me čaka blede smrt.“

„Sedaj še, toda to se boče predrugačilo.“

„Ne, Sokolskega gradu ne maram več videti.“

„Premislila si boš to.“

„Nikdar!“

Norec z roko skrivnostno zamahne.

„Ali se grofice bojiš?“

„Da, bojim se je.“

„Res je, da je grofova soproga peklena pošast, toda na svetu se vse neha in tudi — greh.“

„Tega ne razumem.“

„Ne, Tvoja nedolžna duša tudi ne sme gledati v prepad človeške hudobije. Še jedno — ali boš vedno slušala na moj svet?“

„Da, da, preblagi moj zaščitnik.“

Norec se zgane, kakor bi jo hotel na srce pritisniti, toda prevladuje se.

„Previdna bodi — ne zaupaj nikomur!“ šepeta pritlikavec resnega obraza. „Govoriti sem moral, čeravno sem hotel še igrati vlogo nemega norca. Nikdo drug razven Tebe ne sme vedeti, da znam govoriti. Danes sem Te moral svariti.“

„Jurij,“ sika, „Ti mi nisi bil zvest!“

„Pred ono deklico?“

„Da, kajti slutim, da se bo kmalu povrnila. Spraviti Te hoče v nesrečo, Milica.“

„Ne, ne morem tega verjeti.“

„Čuval bom nad Teboj.“

Norec zasliši zunaj korake.

Stara oskrbnica gre mimo.

Čudak pritisne prst na usta.

Milica ga razume.

Hitro se obrne k delu, pritlikavec pa odide iz shrambe.

Po hodniku stopa starka.

Vidi sicer norca, toda temu se ne čudi, kajti ta se večkrat mudi poleg svoje varovanke.

Ker velja za neumnega, pusti ga oskrbnica pri miru, kajti sedaj misli samo na čudoviti balzam in njegove učinke. Pri tem ne pozabi Milice.

Znano jej je, da bo deklica kmalu šla po svoj kozarec vode.

Milica ima navado, da pusti vodo nekaj časa stati, predno jo izpije.

Starka hoče svojo ljubljenko prijetno iznenaditi, zaradi tega namerava skrivaj primešati njeni vodi one kapljice.

Ko je Milica s pripravami za zajutrek gotova, odhiti na dvorišče po vodo.

Kozarec ž njo postavi v sobi na mizo, ko jo oskrbnica tudi že kliče.

Milica hiti k svoji materinski prijateljici.

„Pojdi vendar v mojo sobo in prinesi mi moje delo, katero sem tam pozabila!“

Milica odhiti po stopnjicah, oskrbnica pa iz žepa vzame malo stekleničico.

„Tako, sedaj bo moja ljuba deklica kmalu dobila rudeča lica,“ šepeta starka ter pet kapljic v vodo primeša. „Ta krošnjar ima res neprecenljiva sredstva.“

Temna senca se premika mimo okna. Oskrbnica se za to ne zmeni, kakor tudi ne vidi, da zre dvoje bistrih očij v sobo. Tu priskaklja Milica s prvega nadstroja ter prinaša, kar je

starka zahtevala. Slednja vzame delo v roko, Milica pa se bliža mizi, da izpije vodo.

„Ali bo sredstvo kmalu pomagalo?“ ugiba oskrbnica. „Prav radovedna sem. Oj, kako bi me veselilo, ko bi bilo hitrega učinka.“

Milica zgrabi kozarec.

Počasi ga bliža ustnicam, nastavi ga, toda predno pride kapljica na njen jezik, začuti, kako se krepka pest oklene njene roke.

Jeden sunek — kozarec leži na male košce razbit na tleh.

„No, kaj pa to pomeni?“ zakliče oskrbnica iznenadena, „zakaj ste Milici izpulili kozarec vode?“

Starka zakliče te besede norcu, kajti slednji je kakor nevidni duh planil v sobo.

Kozarec leži razdrobljen na tleh, po katerih se cedi njegova vsebina. Začudena zre Milica na svojega varuha. Norec je bolj čmernega obraza, kakor sicer ter molče s prstom kaže na črepinje.

„Da, kaj pa ima Tvoj spremljevalec?“ praša še enkrat starka, ki se ne more pomiriti.

Milica sama se čudi svojemu zaščitniku, ki v enomer kaže na razbiti kozarec.

Tu pristopi oskrbnica.

„Sedaj si že moram sama stvar raztolmačiti,“ pravi svoji ljubljenci. „Glej, draga Milica, imam namreč zdravilo, ki naj Ti zopet da zdravo lice. Tvoj obrazek je tako blede, zaradi tega sem dobila od nekega krošnjarja sredstvo, ki naj Te izleči. Menda je Tvoj pritlikavi prijatelj videl, da sem Ti skrivaj v vodo vlila nekaj kapljic.“

Norec večkrat prikima.

„No, no,“ nadaljuje starka, „to vendar ni nič hudega. Hotela sem Te samo prijetno iznenaditi. Saj si sama včeraj videla krošnjarja, ki mi hoče pozneje prodati balzam mladosti, mala poskušnja, ki mi jo je tukaj pustil, je že čudeže učinila. Danes zjutraj sem sama videla, da je mnogo gub z mojega obraza izginilo.“

Milica svojo priletno prijateljico pogleda.

Starka ima seveda še ravno tako zgubančeno kožo, kakor poprej, samo da je oljnata in se maščobe sveti.

Zraščenec stoji temnega obraza poleg Milice.

Slednja zagleda domačega mačka, čmernega črnca, ki se je v sobo vtihotapil, da bi kradel, kakor je stara navada Murnova.

Sicer bi ga hitro izpodili iz stanovanja, toda danes se nikdo zanj ne zmeni. Maček počasi prileze do Milice.

Menda je žejen ali pa tekočina na tleh posebno prijetno diši, z jedno besedo, črni muc začne lizati po tleh.

Trenotek pozneje pa že milo mijavka. Vsi trije ga pogledajo.

Tu leži Muren, ter se krčevito valja na hrbtu — bela pena mu stoji pred gobcem. Še jedenkrat bolestno zamijavka — potem se stegne — mrtev je!

Oskrbnica postane bleda kakor zid.

„Strup!“ mrmra vsa zmedena.

„Strup!“ ponavlja Milica, ki tudi prestrašena zre na mačka.

Norec pa temnega pogleda s prstom kaže na mrtvega Murna in na obrazu njegovem se čita resna svaritev.

„Jezus, Marija,“ zakliče konečno oskrbnica, „to je moral grozen strup biti. Gotovo se je krošnjar samo zmotil, kajti bil je sama dobrotà. No, naj mi le zopet pride, beriči ga bodo hitro odpeljali v luknjo. Koliko je manjkalo, pa bi sedaj moja ljuba Milica tu pred menoj ležala mrtva!“

Norec z glavo zmajeva.

On jedini ne veruje, da se je krošnjar motil. Sumi, toda tega ne izgovori.

In Milica? Tudi ona se sedaj marsičesa spominja.

Glas starega krošnjarja se jej je zdel tako znan, kakor da ga je že kedaj slišala, menda celo na Sokolskem.

Kdo jej more to pojasniti?

Oskrbnica vzame osodepolno stekleničico iz žepa.

„Tu vzemite!“ pravi zraščenec: „vrzite strup na gnoj ali pa ga zakopajte! Joj, če se mi krošnjar zopet prikaže, ta jo bo skupil!“

Preteč udriha poštena ženica s pestmi po zraku — toda zastonj čaka. Sicer zre skozi okno celi in drugi dan na ulice — povprašuje in poizveduje, toda skrivnostnega krošnjarja nikdo ne pozna ter ga tudi nikdo ni videl.

158. poglavje.

Vrnitev glavarja.

Poročilo. — Izdajalstvo! — Preteči upor.

„Glavar prihaja — glavar! Hura — oprostil je Smukača — da, Jurij Skopec ima deset hudičev v sebi!“

Tako kličejo tolovaji — ko jeden tovarišev, ki so spremljali glavarja na Reko — po noči v tabor pridirja.

Vse je pokonci.

Vsi zapuste svoje ležišče ter se drenjajo krog sela, ki navdušeno poroča o najnovjšem predrznem činu Jurija Skopca.

„Kaj tacega premore samo naš glavar,“ zakliče Cekinar, „da, da, Smukača z morišča odpeljati, tega ne zna nikdo drugi storiti.“ —

Samo dvoje oseb je v taboru, ki se pri tej novici grozno razjarite.

Ta dva sta Janko Hrvat in njegova lahkomisljena žena Jera. —

Posebno zadnja kar besni, ker je smrtno sovraženi Smukač zopet oproščen.

V krogu tolovajev stojita, poslušata ter se pomenljivo pogledujeta.

Tu zakliče tolovaj, ki ga je Jurij Skopec poslal v tabor:

„Hej, tovariši, še jedno poročilo od glavarja. Smukač je bil izdan, za to ima dokaze, zaradi tega Hrvata in njegovo ženo zgrabite, ki se bodeta morala zagovarjati pred Jurijem Skopcem.“

Te besede provzročé grozen vrišč.

Vsi kriče in kličejo, jeden huje od drugoga.

„Izdajalstvo — izdajalstvo — ali je to res?“

Slednje besede prihajajo iz ust onih tolovajev, katere si je Jera s svojim nesramnim posredovanjem pri kmetiskih deklinah pridobila za prijatelje.

„Zgrabite ju!“ grmi Cekinarjev glas.

Andrej Černič stoji poleg svojega tovariša.

Hrvat je tako prestrašen, da ne more besedice izpregovoriti, toda Jera se kmalu zopet zave.

„To ni res,“ kriči vriščečim glasom, „nesramno sva obrekovana — midva nisva izdajalca!“

Cekinar stoji sredi razsajajoče množice.

„Zgrabite ju!“ ponavlja svoje povelje še glasneje, „ha — kdo se upa zoperstavljati se glavarjevemu ukazu?“

Nekaj tolovajev se naprej drenja, da bi zgrabili Hrvatovo dvojico, toda Jerini pristaši njo in njenega moža obkolijo in tako nastane grozen direndaj.

Cekinar takoj izpozna, da je položaj nevaren.

Černiču nekaj zakliče, potem pa zgrabi dva samokresa in z orjaškim skokom skoči mej upornike.

„Kdo tukaj predrzno oporeka?“ zarujove. „Prvi, ki se ustavlja glavarjevemu povelju, dobi iz mojega samokresa kroglo v glavo. Alo, zgrabite obdolženca!“

Z napetima samokresoma stoji Cekinar pred Jerinimi prijatelji, ob njegovi strani pa Andrej Černič.

Tudi slednji je izza pasa potegnil samokresa. Rokovnjači, ki so se zbrali krog Hrvata in Jere, vidijo štiri osodepolne cevi na svoje glave namerjene. Preplašeni odstopijo, v tem trenutku pa že nekaj tovarišev plane na zakonsko dvojico, ki kričeč zatrjuje svojo nedolžnost.

Hipoma je Hrvat kakor snop porajklan in tudi Jeri so roke zvezane.

„Privežite ju na drevesa!“ vелеva Cekinar, ki temno zre na Jerine privržence. „Glavar bo že prišel na sled, kake spletke se tu na tihem kujejo. In Vi tam-le, ki ste se potegovali za izdajalca — veseliti se smete — to je bil upor!“

Sedaj prihaja slednjim tesno pri sreč.

„Ne, mi nismo uporniki,“ oglasi se jeden izmed njih, „tudi mi smo zvesti svojemu glavarju; vendar pa menim, da se pri Jankotu in Jeri ne smemo prenačgiliti. Mnogo se na svetu neresničnega besediči, in nikakor ne morem verjeti, da sta ta dva izdala Smukača.“

„Ne, ne,“ kriči Hrvatovka, „nedolžna sva — popolnoma nedolžna!“

Cekinar se ne da premotiti.

Mož je železnega značaja, ki pozna samo Skopčevo voljo — ugovora pa nikakega ne trpi.

„Pri tem ostane, kar sem rekel,“ zakliče. „Glavar mora tako kmalu priti, potem se bo že pokazalo, ali sta ta dva izdajalca ali ne — le še nekaj ur, in Jurij Skopec bo v taboru.“

Jera neznansko kriči.

Slaba vest jo peče ter sluti, da je njeno izdajalstvo postalo očito.

Huda jej prede.

Janko je mnogo bolj miren, kajti pil je ravno poprejš mnogo žganja, tako da je na pol omamljen.

Zločinska dvojica je z vrvmi povezana na dvoje bukev in Cekinar s Černičem stojita poleg njiju kot straži, v rokah držeč nabasane samokrese.

Tolovaji, se zbirajo v dve gruči.

Večji oddelek so glavarjevi pristaši, v manjšini pa so oni, ki morajo za vražje usluge biti hvaležni pregrešni Jeri.

Slednja dobro ve, da so jej ti rokovnjači naklonjeni, zaradi tega ne izgubi vsega upanja.

„Nedolžna sem — zakaj ste me k debilu privezali kakor copernico, katero hočejo na gromadi sežgati?“ kriči v jednomer.

Cekinar jej ne odgovarja.

Černič straži Jankota: neprijetni čuti ga navdajajo, ko se pri tej priliki zopet in zopet spominja one že večkrat proklinjane ure, ko se je od razuzdane Jere dal v „ajdovskem grobu“ zapeljati na nepravo pot.

Tudi Jera bi rada spravila mladega podnačelnika na svojo stran, toda Černič se dela, kakor bi ne čul njenih klicev.

Cekinar je jezen.

Z napetima samokresoma koraka proti manjši tolovajski skupini, ki stoji ne daleč od tod.

„Čuvajte se!“ zagrmi nad njimi, „kdor ni z menoj, ta je tudi protivnik našega glavarja. Kakor hitro pride Jurij Skopec, izve naj, kaj se je zgodilo, razven če takoj pokažete, da se

odkritosrečno kesate zaradi svojega postopanja. Mi ostali Vas ne potrebujemo, poberite se od tod, če hočete tudi v peklo! Posamezne Vas bodo kmalu polovili, toda potem ne boste imeli za sabo Jurija Skopeca, da bi Vas rešil z morišča.“

Te besede vplivajo.

Prvi govornik stopi za korak naprej.

„Mi smo zvesti pristaši glavarjevi,“ zatrjuje tolovaj, „toda po našem mnenju Hrvatova nista kriva. Saj nimata nobenega povoda, da bi škodovala Smukaču.“

„To jaz bolje vem,“ odgovarja Cekinar temnega pogleda. „Ker vidim, da Vam je žal, ker ste se upirali povelju, molčal bom nasproti Juriju Skopecu. Sedaj pa glejte, da se spravite v svoje ute. — Tukajšno zadevo bom jaz sam vredil.“

Poparjeni odidejo Jerini pristaši ter jo obžalovaje od strani pogledujejo.

Kmalu je v taboru zopet vse tiho, kajti razven Cekinarja in Černiča čuje le še malo tolovajev pri jetnikih.

Janko Hrvat je od žganja tako omamljen, da kmalu zaspi, čeravno je ob drevo privezan.

Toda Jera ne zatrisne očesa.

V strahu pričakuje svojo zasluženo kazen, kajti opravičeno sluti, da se ne bo mogla nasproti dokazom zadostno zagovarjati. Cekinar pristopi k Černiču.

„Vedno sém domneval, da se bo kaj tacega izkubalo,“ pravi mlademu tolovaju. „Hrvat in njegova žena sta prava hudobneža, posebno pa slednja.“

„Ali je res Smukača izdala?“

„To bomo že od glavarja izvedeli.“

Černič molči. Tudi Cekinar nima več prilike k nadalj-nemu razgovoru, kajti od daleč se sedaj začuje klopotanje konjskih kopit, ki se vedno bolj bliža taborišču.

„Prihajajo,“ zakliče Cekinar, „hej, to je glavar!“

Na njegovo vpitje se vsi tolovaji zbudijo ter se zbirajo krog podnačelnika.

Janko še vedno smrči, Jera pa postane smrtno bleda.

Na njenem zalem obrazu se izraža zavest krivde.

Vedno bliže prihaja klopotanje konjskih kopit, začuje se klicanje straž in kmalu potem se mej drevjem pokažejo prišleci. —

Kot prvi jaha Jurij Skopec in ob njegovi strani Ana Sienska, za njima pa Smukač, Pante, Polde in še jeden tovariš. —

Četa obstane sredi taborišča.

„Hura! Naš glavar naj živi! Živio Jurij Skopec!“

Tako doni v zboru — in tolovaji, ki so se ravno poprej potegovali za Jero, kriče najglasneje.

Cekinar to z dopadajenjem opazuje.

„Zlodji so se kmalu izpametovali,“ zašepeta Černiču na uho. —

Jurij Skopec stopi s konja, isto store njegovi spremljevalci, ki so celo noč jahali.

Vendar niso še počitka potrebni.

„Ali se je ravnalo po mojem povelji?“ praša glavar ter Cekinarju pomoli desnico.

„Da, glavar, tam-le stojita Hrvat in njegova žena ob drevo privezana. Janko je zopet kakor živina pijan, da celo stoje smrči, zaradi tega je pa Jera tem bolj živa.“

Smukač zagleda sedaj dvojico.

„Glavar, glavar,“ zarujove, „prepuscite mi vendar izdajalko! — Stisnil jo bom tako za vrat, daj jej bo brizgala kri iz ust in nosa. Oj, glavar, storite mi to neznansko veselje, da jo smem ko steklo mačko zadaviti!“

Glavar odločno odkima.

„Ne, Smukač, tega Ti nikakor ne dopuščam, ker nismo navadni morilci. Sodili bodemo pravilno o krivdi izdajalcev. In zanašaj se na-me — moja sodba je ostra.“

Grozovit pogled Skopčev dokazuje Smukaču, da glavar pri izdajalecu ne pozna milosti, da pa tudi ne pripušča samovoljne kazni.

Toda jedno zabavo si mora tolovaj privoščiti.

Težkih korakov se bliža vragici, ki se ga na smrt prestraši. —

„Glavar, glavar!“ kriči Jera. „Pomagajte, Smukač me hoče umoriti.“

Toda Jurij Skopec se ne zmeni za izdajalko.

Prepovedal je Smukaču, da ne sme vragici nič žalega storiti, da se je ne sme niti s prstom dotakniti.

In Jurij Skopec ve, da se Smukač ne bo protivil njegovemu povelju.

Sedaj stoji divji, razjarjeni tolovaj pred lepo žensko.

„Baba prokleta“, zadere se nad njo, „spraviti si me hotela na morišče.“

Jera je v smrtnem strahu, kajti Smukač jo gleda tako grdo, kakor da bi jo hotel pri tej priči na male kosce raztrgati.

„Ne, ne, tó ni res!“ stoka ter se ogiblje Smukačevemu pogledu.

„In vendar je res, dokaze imam za to. No, veseli se, bura, hudo Ti prede. Tudi Jurij Skopec zna oestro soditi, da Vama bo obema zaprlo sapo. Jaz sam pa bom nadomestoval krvnika ter Vaju živa počasi mesaril, kakor mesar svoje kozličke.“

Jera je skoraj ob pamet.

„Jaz sem popolnoma nedolžna“, ječi.

„Da, kakor mlado jagnje“, roga se tolovaj, „to poznam. Toda ta pot jo boš vendar izkupila, nesramnica! Ko bi ne bil pravočasno prišel glavar, gledala bi sedaj reška množica moje razkosano telo na kolesu. Le Jurij Skopec me je mogel rešiti; storil je to, sedaj pa pride kazen na vrsto.“

Jeri se skoraj pamet meša, vjednomer kriči hripavim glasom:

„Obrekovana sem, jaz nisem ničesa storila; Bog ve, kdo je na Reki videl in spoznal tolovaje.“

Smukač je drugače prepričan.

Dokazi za Jerino krivdo so tako jasni, da ni mogoče več dvojiti; tudi Janko je bil s svojo ženo sporazumljen.

K temu se pridružuje še Cekinarjeva izpoved, da je videl Jero, ko se je proti jutru z Reke vračala v tabor.

Tu ne pomaga tajeenje — krivda njena je dognana in obsodba njena je gotova.

Mej tem so reškemu zavezniku in njegovi hčeri odkazali utico; in tudi Smukač poišče svoje ležišče, kajti hrbet ga še vedno boli — vzlic zdravilnemu mazilu, ki mu je je Polde položil na skeleče rane.

Ana Sienska je stopila v glavarjevo utico, Jurij pa mej tem Cekinarja izprašuje o vsem, kar se je mej njegovo odsotnostjo novega pripetilo v taboru.

Podnačelnik, zvest svoje obljubi, pri tem zamolči, da se je nekaj tolovajev hotelo upreti zaradi zapeljive Jere.

Sicer pa nima dosti povedati, razven tega, da se je on sam poročil z Uršiko.

Jurij Skopec svojemu zvestemu tovarišu častita, saj mu je znano, kako iskreno ljubi Cekinar svojo Uršiko.

Tudi povprašuje, kaj je z Amalijo, toda v tem oziru ne more podpoveljnik nič družega javljati, kakor da se deklice niso čisto nič brigale za tolovaje.

Le Lenčika je bila nekaterikrat skrivaj tukaj, ker si je izbrala ljubčka, sicer pa ni nikdo govoril s predrznimi tolovajkami.

Tudi Uršika zopet pri tovaršicah prebiva, ker Jurij Skopec ne mara, da bi se ženske v neposredni bližini tolovajev mudile.

S tem se najbolje prepreči prepir in poboj, pa tudi red se tako najlažje vzdržuje.

To je tudi Cekinarju znano, zaradi tega je sam svetoval Uršiki, naj ostane pri svojih prijateljicah.

„Kaj se naj sedaj zgodi?“ prasha tolovaj, ko Jurij Skopec obmolči.

„Dve uri počitka moramo imeti, potem pa se bo vršila sodba zoper izdajalca, in ko bo to končano — potem —“

Glavar pokaže s prstom proti ‚ajdovskemu grobu‘, čegar vrhunec obsevajo prvi žarki jutranjega solnea.

„Potem hočem razkriti tajnost tega groba“, nadaljuje Jurij Skopec. „Pante mu je o čudnih stvareh poročal, da je našel na dnu groba nekaka vratica, ki menda prikrivajo vhod v pravcati kraljevi grob. Tje noter moram priti, mogoče najdemo zaklade, ki bodo izdatno pomnožili naše premoženje. In potem gre naša pot v Trst — tam bom —“

Tolovajski glavar ne izgovori, toda ponosni njegov pogled dokazuje, da hoče izvršiti čin, o katerem bo govoril celi svet!

Novi naklepi.

Pričakovanje. — Neprijetno iznenadenje. — Kaj lovec pripravlja.

Grajski oskrbnik Tihorepec stopi v gostilniško sobo.

„No, ali je kaj novega?“ praša krčmarja, ki pri njegovem vstopu ponižno sname črno baržunasto čepico.

Gostilničar ničesa ne ve o dogokih z deklama, ki sta raje molčali, saj sta sami mogli preskrbeti zadoščenje, in to na jako krepak način.

„Kaj naj bo novega, predragi gospod?“ odgovarja krčmar, tu v Trstu ni tako kakor na Dunaji, pri nas se redkokdaj kaj posebnega pripeti.“

„Tako, tako“, meni prekanjeni hudobnež, „saj v Trstu mnogo ljudi živi, da morajo ljudje vsaj umirati.“

„To je res, toda ravno zadnje dni se o nikakem smrtnem slučaju ne poroča, predragi gospod. Sedaj Vam bom pa zajutrek preskrbel.“

Po teh besedah odide v kubinjo.

Tihorepec se vsede k oknu, kmalu potem vstopi lovec France.

„No, kaj je?“ praša ga oskrbnik hlastno.

„Do sedaj še nič. Toda kakor poznam starko, mudilo se jej bo zelo, da poskusi vsebino obeh stekleničic. Sama je rekla, da bo pomešala dekletu kapljice mej vodo. Menda je slučajno kak zlodej vmes posegel.“

„Kdo neki?“

„Da, kdo more to povedati. Včasih se pripete tako čudna naključja, da bi človek kar iz kože skočil. Sedaj grem še jedenkrat poizvedovat.“

„In s tem v lastno pogubo, he?“

„Oho — meni se ne bo nič zgodilo.“

„Bodi previden, France!“

„To se samo ob sebi umeva.“

Lovec ostane še nekaj časa mirno poleg oskrbnika sedeč ter se o navadnih rečeh ž njim pogovarja, toda misli njegove so drugod.

Mej tem prinese krčmar zajutrek, katerega se oba gosta z velikim tekom lotita.

Tihorepec čaka, da krčmar odide.

„France“, zašepeta potem, „kaj meniš, ali naj drugipot poskusiva, spraviti dekliča na oni svet, ko bi se bil najin prvi naklep ponesrečil?“

„Seveda storiva to?“

„Toda kako?“

France se peklensko reži.

„Hm“, pravi po kratkem premisleku, „Milica je bila v Ljubljani obsojena. Kaj, ko bi to njenemu sodniku sporočila? Rabelj bi moral najino delo prevzeti, midva pa bi se jedne skrbi odkrižala.“

„Ne, to ne gre“, pravi Tihorepec odločno. „To je popolnoma izključeno. Prvič bi o tem grof gotovo izvedel ter bi se imela midva njegove jeze bati. Drugič pa bi trajale mej tržaško in ljubljansko oblastnijo obravnave tako dolgo, da bi punica desetkrat že zopet izginila.“

„V tem oziru imate prav.“

„To tedaj ne gre, ker bi si midva le sama sebi škodovala. Ne, poskusiti morava na drug način dekleta umoriti. Saj še ni gotovo, da ne more več dobiti namenjenih jej kapljic.“

Lovec vstane.

„Dobro“, pravi, „zajuterkoval sem, sedaj se grem sprehajat ter v sosedstvu previdno izpraševat. Seznanil sem se z nekim črevljarjem. Ta dečko ve za vse mestne novice, kakor kaka tiskana kronika.“

„Dobro, pričakoval Te bom tukaj.“

France zapusti gostilno, kmalu pa se povrne urnih korakov. —

Gostilniška soba je prazna, le oskrbnik sedi na svojem prostoru.

„No, kaj je — ali je mrtva?“

„Ne.“

„Tedaj ni dobila kapljic?“

„Sam peklenšček jo je rešil“, sika lovec. „Moj znanec, črevljar, sicer ni nič natančnega vedel, kako se je zgodilo, toliko pa mi je povedal, da je v zlatarjevi hiši naenkrat poginil maček, da je oskrbnica vsa razburjena ter čuva odslej Milico kako lastno oko. Ne morem več dvojiti, da je starka začela sumiti — ve, da je bil v steklenici strup.“

„Prokleta!“

„Jaz se tudi dosti togotim. Vražja starka — bes jo lopi! — povsod povprašuje o starem krošnjarju. Seveda ni ničesa mogla poizvedeti, toda sedaj moram previdnejši biti.“

„Človek bi kar znorel.“

„Ni še konec vsega sveta“, meni lovec: „prišel bom deklini do živega, ko bi se mi vsi vragi vpirali.“

„Kako boš to storil?“

„Toliko je gotovo, da jo spravim v večnost.“

„Ne bo Ti to lahko postalo, kajti starka je sedaj nezakupna postala. Vstop v hišo zlatarjevo Ti je sedaj zabranjen.“

„Pa tudi nepotreben.“

„Toda —“

„Le poslušajte me!“ nadaljuje lovec tihim glasom. „Moj znanec, blebetavi črevljar, mi je marsikaj povedal. Zlatar Trdina hoče odpotovati ter Milico sabo vzeti. Hej, mej potjo bo dosti prilik, da pošljem deklino na drugi svet.“

„Ali je ta novica resnična?“

„Seveda je, črevljar je o vsem dobro poučen.“

Tihorepec premišljuje.

„Sedaj imam zopet upanje, kajti poprej se ne moreva na Sokolsko povrniti, predno ne izvedeva grofičinega naročila. Joj, kako hrepenim po domačiji! Povsod je lepo, doma najlepše. Ko bi bilo le že vse pri kraji!“

Lovec se muza.

„Kakor mi je črevljar povedal, odpotoval bo zlatar kmalu. Tri sto hudičev, toliko ljudij sem že spravil v peklo, pa da bi se mi ravno ta mala spaka ustavljala!“

„Mojster si“, hvali ga Tihorepec.

„Morebiti pa nama niti ni treba čakati, da zlatar odpotuje. Oho, ravnokar mi nekaj prihaja na um.“

„Kaj pa?“

„To je moja skrivnost“, pravi hudobnež smeje se, „da, da, sedaj Vas bodem kmalu prijetno iznenadil. Res je, res, moja misel ni napačna.“

Tihorepec se trudi, da bi od lovca poizvedel, kaj naklepa, toda premetence molči.

Kmalu po kosilu zapusti France zopet gostilno, toda ne obrne se pri tem na ulice, marveč krene na gostilniški vrt.

Tam nekoliko postoji.

Najprvo opazuje poslopja, ki se tiše hiše same. Tu so hlevi, skedenj in zidana shramba, v kateri je razna stara šara spravljena.

Tu so nakopičeni stoli, mize, postelje in drugo pohištvo, katero se rabi le ob posebnih velikih veselicah.

V tej shrambi nikdo ne stanuje, ker bi v njej tudi prostora ne imel.

Vrata, ki vodijo na dvorišče, so zaprta, isto tako okna.

Toda France dobro zapazi, da je stežaje pri oknih lahko odpreti ter da ne bo težavno tem potom priti v malo poslopje, ki ima visoko streho, v slednji pa je več hiš, in sicer tudi na oni strani, ki je sosedov — zlatarjev vrt. Visok zid deli oba zemljišča, toda shramba in njena streha sta višja od tega zidu.

To si France vse dobro zapomni.

„Hm, tako bo šlo“, mrmra hudobnež: „črevljar mi je pravil, da gre Milica vsako jutro na vrt po zelenjavo. Izborno, moja misel res ni napačna.“

Zlobnež koraka na vrtu dalje ter se ozira po grmovji, ki stoji okoli in okoli ob zagrajnem zidu.

Tu je leskov grm.

„Ravno, kar potrebujem“, govori lovec sam pri sebi, „toda paziti moram, da me nikdo pri mojem delu ne zasači.“

Ozre se proti gostilni.

Tam ni nikogar videti, kajti hlapci in dekle imajo dosti opravila, da ne morejo pohajkovati.

France je prepričan, da ga nikdo ne opazuje.

Sedaj se spravi k delu.

Od leskovega grma si odreže dolgo in debelo palico, katero osnaži vseh stranskih vejic in perja.

Potem jo poskusi, ali je zadostno vpogljiva.

„Izvrstno“, šepeta lopov, „boljša je, kakor sem pričakoval“, potem pa spravi leskovko pod suknjo.

Odreže si še nekaj šibic, te pa od trdega lesa, ter se končno v krēmo povrne.

Ta pot gre naravnost v svojo izbo.

Kaj tu sedaj počenja, tega niti zviti Tihorepec ne more videti — toliko pa je gotovo, da veljajo vse te lovčeve priprave Milici in njeni smrti!

---

160. poglavje.

Sodba tolovajev.

Strašna sodba. — Izdajalska dvojica. — Jurij Skopec in tolovajke.

Jurijev neumorni duh mu ne da dolgo spati.

Dve uri komaj pretečete, ko zopet zapusti svoje ležišče.

Zamišljen opazuje lepo Ano Siensko, ki še trdno speča počiva na svoji priprosti postelji.

Lepa je pustolovka, prelepa, toda Jurija Skopca zanima bolj njena predrznost in premetenost, kakor pa njena divna krasota.

Ženska lepota ga ne more stalno vezati, pogumneža so deklice že razvadile. Angelj bi morala biti ona, ki bi ga na večne čase okovala v zlate sponne ljubezni.

Angelj — podoben Milici.

„Ana mi bo še mnogo koristila“, mrmra predrznež. „Pomočnica mi je taka, kakoršno sem si že davno želel. Nobena bi mi je ne mogla nadomestiti.“

Sedaj stopi iz ute.

Prvi pogled velja obdolžencema, ki stojita ob deblih povezana.

Janko še vedno smrči, kakor velikanska pila, Jera pa na tihem milo zdihuje.

Proseče obrača svoj pogled proti glavarju, ker upa, da bo njena lepota vzbudila v prsih groznega tolovajskega glavarja milejše čute.

Upanje njeno je zastonj.

Jera je pač zala, toda Jurij Skopec tega niti ne zapazi.

Na srebrno piščalko sedaj zabrižga.

Glas njen se razlega po taboru in na dano znamenje postane po vseh utah naenkrat živahno. Z vseh stranij hite tolovaji ter se zbirajo krog svojega glavarja, ki resnega obraza pokaže z roko na povezanca.

Tam naj se divji tovariši vstopijo v polukrog.

Tudi Smukač prihaja, kajti hrepenenje po maščevanju mu ne da miru, da bi počival. Konečno prideta tudi reški zaveznik in njegova hči.

Mož je besen zaradi izdajalstva, ki ga ni spravilo samo v smrtno nevarnost in na raztezalnico, marveč ga je stalo hišo in celo precejšnje premoženje.

Ko zagleda povezano Jero, zarujove kakor divja zver ter hoče planiti na izdajalko.

Pante ga zadržuje.

„Pustite me!“ kriči togotnež. „Kanalja me je ob vse pripravila, sedaj jej moram vrat zaviti.“

„Ne, glavar je sklical sodišče, ki jo bo pravilno sodilo“, ugovarja Pante. „Jurij Skopec ne trpi, da bi se kdo umešaval v njegove odredbe.“

Zaveznik se komaj da pomiriti.

Mej tem so vsi tolovaji zbrani, izimši straže.

Vsedejo se v polukrogu krog obdolžencev, Jurij Skopec pa stopi v sredo med nje.

Poleg njega stoje podpoveljniki in ob strani zaveznik in hči kot tožnika.

Cekinar prevzame nehvaležno nalogo zagovornika.

Jurij Skopec noče nobenemu krivico delati, marveč naj obdolženca postaneta deležna vseh pravie kakor pri navadni sodnji.

Jurij Skopec v drugič zažvižga.

Smrtna tišina nastane.

Janko dobi nekaj krepkih sunkov pod rebra.

Zbudi se ter debelo gleda, še pol omamljen, na molčeče zborovalce.

Jera se skuša spon oprostiti.

„Sramota je to,“ kriči, „kako postopate z žensko, ki se itak ne more braniti.“

Jurij Skopec dvigne desnico.

„To ni sramota, Jera, kajti izdajalka ste.“

„Ne, nisem!“

Glavar se proti zavezniku obrne.

„Kaj imate Vi povedati?“

„No, slišal sem vse,“ odgovarja mož, „ko sem bil v ječi, govorile so straže večkrat o izdajalstvu. Neka ženska je bila pri mestnih čuvajih, ženska, ki je rekla, da je v moji hiši nekaj Jurij Skopčevih tolovajev zbranih. Ženska je bila mlada in zala — moja hči bo bolje popisala ono izdajalko.“

Jera zakriči:

„Vse je laž!“

„Kaj veste Vi, deklica?“ prasha neustrašljivi glavar zaveznikovo hčerko.

„Ne dvojim, da je ta-le ženska vse izdala. Mož, ki me je oprostil, je poizvedoval — mestni vojaki so mu povedali, da je imela izdajalka malo, rudečkasto znamenje za desnim ušesom. Le pogledjte, pa se bodeite prepričali.“

Smukač kvišku poskoči.

„To je res, Jera ima tako znamenje — ona je, o tem ni dvojbe!“

Sedaj mora Cekinar govoriti.

Naglaša še nekaj okoliščin, ki bi morebiti mogle govoriti za Jero, vendar pa mora sam priznati, da jo je videl v pomenljivi noči, ko se je proti jutru vračala v tabor.

Sedaj jej ne pomaga nobeden izgovor več.

Nikdo jej ne verjame, kajti očitno je, da se grešnica laže. —

Celo njeni nekdanji pristaši jo sedaj zaničujejo — kajti z izdajalko noče nobeden opraviti imeti.

Janko še vedno debelo gleda.

Rokovnjaču še vedno roji žganje po glavi, tako da ne zine besedice.

„Ali je mož njen tudi kriv?“ poizveduje glavar.

„Seveda,“ rentaiči Smukač, „saj me je hotel umoriti; že na Dolenjskem me je zavrtno napadel, da bi me spravil na drugi svet.“

„Ker si hotel mojo ženo zapeljati,“ kruli povezanec.

„Kaj je pa na Tvoji ženi še mogoče pokvariti?“ roga se mu Smukač.

„Le čakaj,“ tuli rokovnjač kakor divja zver, „ko bi bil jaz zdaj-le le prost, doživel bi Ti nekaj posebnega. Toda obračunal bom s Tabo, prokleti zlodej, in tedaj se boš bliskoma vozil na dno pekla.“

„Tiho!“ zapoveduje Jurij Skopec.

Janko ga ne sluša, marveč rujove v jednomer.

„Glavar, razglasite sodbo!“ zakliče Smukač, „oba sta kriva, tu ne more živa duša več o tem dvojiti.“

„Sodbo naj izreče večina,“ odgovarja strašni mož, „Vi vsi ste slišali, kaj se je zgodilo, tedaj sami odločujte! Cekinar, prašaj vsacega posebej — večina odločuje. Konečno pa naj se določijo ljudje, ki bodo izvršili sodbo.“

„Prostovoljni rabelj sem jaz,“ tuli Smukač.

„To se bo našlo,“ zavrne ga Jurij Skopec. „Černič, prevzemite Vi službo sodnikovo, zaukažite mir, kajti pri takem vrišču se ne doseže pravo sporazumljenje. Kmalu se bom povrnil.“ —

Jurij Skopec odide, in sicer proti bukovji, kjer tabore deklice.

Černič ima dosti truda, da brzda divje tovariše. Vedno in vedno završči silni hrup, katerega je mogoče le v glavarjevem imenu zadušiti.

Konečno se razburjenost v toliko poleže, da more Černič s prašanji pričeti.

In kako se glase razne sodbe?

„Oba moramo počasi na ražnji speči,“ pravi prvi.

„Obesimo ju na visoko drevo, da bo pa stvar dlje časa trajala, privežimo ju za noge,“ meni drugi.

„To ni nič,“ kliče tretji. „Tam-le imamo velik kotel. V njem moramo prokleta dvojico počasi creti.“

„Jaz bi jima najprvo vse prste na rokah in nogah porezal,“ rujove četrti.

„In jaz ju hočem zaklati, kakor dva kozlička,“ besni Smukač. „Hej, in poprej se mora napraviti pravilen mesarski stol, da bodeta morala gledati vse priprave za to klanje.“

Janko neprestano grči, Jera pa kriči tako glasno, da po vseh ušesih zveni.

Vse upanje jo je zapustilo.

Mej tem povprašuje Černič ostale tolovaje za mnenje, ker pa hoče vsak izmed njih predlagati ostrejšo smrtno kazen, ne doseže se porazumljenje.

Černič sam noče izreči svoje sodbe, ker mu boljši čut ne pripušča pripomoči k pogubi one ženske, katero je še pred kratkim pritiskal na srce.

„Čul sem vse,“ pravi konečno, „vendar je vsak izmed Vas kaj družega povedal.— treba je še odločitve.“

„Žreb naj odloči!“

„Ne, večina, tako je glavar zapovedal.“

Z nova se prične posvetovanje.

Nekateri tolovaji so pravcati divjaki. Smukačev predlog jim najbolj ugaja, zaradi tega zahtevajo, naj se prepusti odločba Smukaču, ki se je komaj rešil smrti na morišču.

Konečno se temu tudi ostali sodniki pridružijo; le Cekinar in Černič ne oddasta glasu.

Tolovaji z velikim hrupom vstajajo. Krohotaje se primejo za roke ter začno krog nesrečne dvojice kolo plesati.

Jeri stopa mrzel pot na čelo — pred očmi vidi svojo nezogibno pogubo.

„Vidva sta dva komada drobnice,“ zakliče „sladki Polde“ obsojencema v obraz, „Smukač pa je Vajin mesar.“

Janko neznansko tuli, Jera pa kriči na vse pretege.

Tu Černič k Cekinarju pristopi.

„Ali hočete res tako sodbo izvršiti?“ prša ga na tihem.

„Seveda se bo to zgodilo.“

„To je nečloveško.“

„Toda pravično.“

„Ne, peklenško je,“ odgovarja bivši plemič. „Tega ne morete storiti.“

„Oho, izvršiti se mora!“

„Ne verjamem.“

Smukač čuje ta dvogovor. Oči se mu svetijo, ko se k Černiču obrne z besedami:

„Čujte, tovariš, sicer ste Vi jeden najdivjijših izmed nas, zaradi tega se čudim, da naenkrat tako govorite. Hahaha, ali se morda spominjate preteklih sladkih uric? Smešno, mi smo Jurij Skopčevi ljudje.“

„Toda peklenščeki nismo.“

„Da, hudiči smo.“

Podnačelnik z glavo zmajeva.

„Jurij Skopec ne bo nikdar pripustil, da se izvrši tako grozovita sodba.“

„Oj, glavar je svojo besedo zastavil, in te nikdar ne sne. „Glejte tjakaj!“

Smukač pokaže z roko proti „ajdovskemu grobu“.

„Kdor noče biti prisoten, ostane naj v taboru,“ nadaljuje krepkim glasom, tako da ga moreta tudi obsojenca slišati. Tje bom odvedel oba izdajalca.“

„In potem?“

„Tam bom napravil mesarski stol,“ škriplje Smukač; „kajti pokazati hočem, da se znam maščevati. Janko bo prišel prvi na vrsto. Nagega bom privezal na stol ter ga počasi zaklal, da bo vedel, kako prijetno je umirati. Jera bo prišla pozneje na vrsto — hahaha — in če se od nog do glave oškropim s krvjo, opravil bom svojo mesarsko službo do konca.“

Černič se s studom proč obrne.

Janko sedaj klaverno stoka, toda mnogo glasneje kriči izdajalka, ki v duhu že čuti mesarski nož v svojem belem vratu.

— — — — —

— — — — —

Poglejmo raje za glavarjem. Tudi njemu je zoperno poslušati krvoločne besede svojih pajdašev, zaradi tega gre proti dekliškemu taboru.

Mimo studenca ga vodi pot. Skozi vejevje se sveti rudeče žensko krilo, in ko bliže pristopi, zagleda ob vodici sedečo Amalijo.

Lepa deklica ga še ne vidi.

Bled je njen ljubki obraz, iz katerega temno zro njene divne oči v hladni vrelec.

„Amalija!“ izpregovori glavar, ki obstoji.

Ona se zgane.

„Jurij!“ zakliče radostno.

Koj potem se jej obraz zopet zmračí — vendar pa vstane ter pristopi h glavarju.

„Jurij, ali si res k meni prišel?“

„Rešil sem mej tem svojega tovariša smrti na morišču.“

„In ono — ono — si pustil na Reki?“

„Ne, Ana Sienska je pri meni, potrebujem jo za svoje velike načrte.“

Amalija se skuša brzdati.

„Ali res misliš, da nisem jaz za nobeno rabo?“ praša ga tresočim se glasom.

„Nisi mi prava pomočnica.“

„Ne govori tako, Jurij,“ zakliče zapeljiva krasotica, „kajti dokazala sem že, da nisem na glavo padla.“

„Kdaj?“

„Napadla sem Blanski grad.“

„To je bil sicer pogumen čin, Amalija, toda k temu je bilo treba samo nekoliko odločnosti.“

„Oho, jaz znam še več. Ali Ti ni znano, da sem se splazila h kostanjeviškemu sodniku na vrt pri belem dnevu?“

„To vem, toda vse to ne zadostuje za moje načrte, h katerim je treba miru, Ti pa si prestrastna.“

Amalija zre na tla.

„Oj, Jurij, vzemi me vendar zopet k sebi, v svoj objem. Saj Te vendar tako iskreno ljubim.“

Obupni njen glas napravi globok utis na nezvestega ljubimca. Ihtečo se pritisne na srce, toda ne tako strastno, kakor v nekdanji ljubezni, marveč bolj iz usmiljenja nasproti zapuščeni siroti.

Ana pa ga strastno objema.

„Jurij, mene samo moraš ljubiti!“

„To bi bila morala poprej reči, Amalija, sedaj je prepozno.“

„Kaj praviš? Ali me sovražiš?“

„Ne, ne, pozabil Te nisem, tudi vem, kaj si mi žrtvovala. Toda jaz sem mož, ki se nikdar ne veže.“

„Ali tudi na mene ne?“

„Ne.“

„Tedaj ljubiš ono Ano Siensko?“ zakriči vsa divja.

„To bi bilo preveč rečeno,“ odgovarja Skopec. „Sedaj jo le občudujem, kajti njena prebrisanost je res izvanredna.“

„Toda počivala je na Tvojem sreču.“

„Tega ne tajim.“

„Ali vidiš?“ zavpije ljubosumnica ter se iztrga iz njegovih rok. „Ljubil si jo, poljuboval — in jaz — jaz —“

Amalija mali ročici na obraz pritisne ter začne britke solze pretakati.

Tolovajski glavar stoji zraven nje. Amalijo pozna ter ve, kako trmoglava je, zaradi tega je ne tolaži, marveč mirno čaka njenega odgovora.

In to ne traja dolgo časa.

Ihtenje hipoma poneha.

„Jurij, kaj naj nastane iz tega?“

„Ne razumem Te, Amalija.“

„Ali hočeš iz mene res vragico prestvoriti?“

„Zakaj?“

Ona tik njega stopi. Desnica njena kaže na burno dvigajoče se prsi.

„Jurij,“ šepeta, „tu bije moje srce. V njem živite dve sili — požrtvovalna ljubezen in peklensko sovraštvo. Do sedaj sem se le po prvi ravnala, ker Te ljubim, toda če me popolnoma zavržeš — tedaj —“

„Kaj naj to pomeni?“

„Oj — hudo Te znam raniti.“

Jurij se smehlja.

„Ali meni pretiš, Amalija — meni?“

„Ha, Ti se norčuješ, toda ne razumeš me še, Jurij. Glej, Tvoje življenje mi je predrago.“

„Saj se Te tudi ne bojim.“

„Toda druge stvari so, ki bi Te bolele,“ nadaljuje Amalija. „Oj, Jurij, ne pripravi me ob vso pamet!“

„Še vedno Te ne razumem. Ali se nočeš jasneje izraziti?“

„Ne!“

„Zakaj ne?“

„Bo že pravi čas prišel.“

„Ah, ali imaš skrivnosti pred menoj?“

„Da, imam jih.“

Glavar se zopet smehlja.

„Pojdi no, Amalija, obdati se hočeš z nekim žarom. da bi postala zanimivejša — gledam Ti v dno srca.“

„Motiš se.“

„Oj, poznam Te predobro.“

„Ženske ni mogoče nikdar dosti spoznati,“ nadaljuje hlastno nesrečna zaljubljenka. „Jurij, spominjal se boš mene pozneje.“

„Kdaj?“

„Ko se boš kesal, da si me zavrgel.“

„Kesanja ne poznam.“

„In vendar se boš kesal.“

Predrzni mož z ramo zmaje, vendar pa mu ni posebno prijetno pri srcu.

Še enkrat se k svoji bivši ljubici obrne.

„Kje je Sabina?“

Amalija se zgane.

„Kaj Te ona briga?“ odgovarja černo, „ha — ali tudi njo vklepaš v svoje nestanovitno srce? Jurij, slišala sem nekdanj praviti o Turčiji; tam so imenitni ljudje, ki niso nikdar z jedno žensko zadovoljni, marveč jih morajo kar po več imeti.“

„To se imenuje harem,“ odgovarja glavar mirno.

„Da, tako se imeujejo stanovanja turških žena,“ zakliče Amalija jezuo, „in tak imeniten Turek si tudi Ti, Jurij, ki postopaš, kakor prav doli na Turškem. Jedna Ti ne zadostuje, in ko bi Te še tako iskreno ljubila.“

Tolovajski glavar postane resen.

„Motiš se, Amalija,“ oglasi se, „tudi meni bi jedna zadostovala, ko bi —“

„No?“ izprašuje ona radovedno.

„Ko bi jo tudi jaz ljubil,“ pravi glavar. „Ta čut mi je do sedaj neznan. Vedno sem mislil, da je prava, katero sem ravno ljubkal, toda vselej sem se motil, lepe sanje so bile vedno, iz katerih sem se vselej probudil — neprijetno iznenaden.“

Amalija se obupno smeja.

„Vse prečerno vidiš. Tako ni vse, kakor praviš. Ti bi me bila tudi tedaj objemala, ko bi ne bila prepričana, da Te zvesto ljubim.“

Amalija molči, vendar pa sluti, da ima Jurij Skopec skoraj prav.

Mlad je, strasten in lep, toda tudi nesrečen. Iskal je svojemu bolnemu srcu tolažila, ki pa je trajalo le toliko časa, dokler ga je nadvladovala strast.

Amalija je samopašna.

Jurija hoče le za-se imeti — nikdo naj poleg nje nima pravice do njegovega srca.

Poželjivo gleda zalega moža, ki zamišljeno zre v bukovje.

„Ali se po Sabini oziraš?“ prasha ga Amalija v novi ljubosumnosti.

„Ne,“ odgovarja glavar, „prišel sem, ker se mi studi krvoločnost mojih ljudij. V tem trenutku se vrši sodba zoper Jankota Hrvata in njegovo Jero.“

Amalijo ta stvar ne zanima.

„Kaj pa je zakrivila?“

„Izdala je Smukača.“

„Seveda ta zločin zahteva ostro kazen. Hahaha, in Ti, predrzni tolovajski načelnik, se braniš slišati sodbo? Ne poznam Te več.“

„O moj Bog!“ zastoka Milica ter skoraj omedli.

„Jaz nisem zver, marveč človek.“

Amalija vsklikne.

„Ti in človek? Ne, ne, Jurij, Ti si vendar tiger — kajti raztrgal si moje srce. Oj, kako sem Te ljubila, kako Te še ljubim, in Ti brezsrčnež si me zavrgel!“

„Motiš se,“ odgovarja Jurij Skopec, „nisem Te zavrgel. Ti si se mi odtujila, toda to Ti rad odpuščam. In zakaj naj se jeden na družega jeziva? Ali Te nisem poprej pritisnil na srce?“ —

„Da,“ razjari se strastnica, „toda to je bila le nekaka milost od Tebe. Morda bi me zopet za nekaj časa ljubil, dokler bi Te zopet druga ne vjela v svoje zanjke. Toda tega ne maram, biti hočem jaz edina Tvoja, ali pa —“

Ne izgovori, v svoji razljučenosti pa stiska male pesti.

Jurij Skopec jej hoče še enkrat odgovoriti, tu pa se iz goščave začuje glas.

„Glavar — glavar!“

„Tukaj sem,“ oglasi se predrznož, Amalija pa izgine za bukovjem kakor senca.

„Glavar, sodba je izrečena.“

„Kako se glasi?“

Tolovaj poroča.

„To je grozno“, pravi glavar, „ali se ne morete o drugem načinu smrtne kazni zjediniti?“

„Ne, glavar.“

„Pomislite vendar —“

„Ne, glavar“, zakliče Smukač odurnim glasom. „Vi sami ste rekli, da se mora izdajalstvo kar najostreje kaznovati. Ali se še spominjate — takrat v podzemeljski dvorani Predjamo? Sodba se ne da niti najmanje predrugačiti.“

Jurij Skopec zre na tla.

„Dobro, storite, kakor hočete“, pravi temnega obraza. „V taboru pa nočem biti, ko boš klal izdajalsko dvojico. Sicer sem hotel obiskati ‚ajdovski grob‘, toda to ima čas. V nekaterih urah odpotujem z Ano Siensko, Černičem, Poldetom in Pante-
tom v Trst. Izvršiti hočem tam čin, o katerem bo ves svet govoril.“

„Ali ne smem jaz zraven biti?“

„Ne, Tebe je treba v taborišču, da podpiraš Cekinarja. Nas pet je popolnoma zadosti, pozneje pa bomo združeno delovali. In pri tem ostane, menda poznaš mojo trdno voljo.“

Smukač ne oporeka.

Na tihem se še veseli, da se glavar ne protivi strašanski obsodbi, kajti bal se je njegovega upora.

Tako se oba povrneta v tabor, Jurij Skopec, da se pripravi na pot v Trst, Smukač pa ves goreč maščevanja s trdnim sklepom, da brez usmiljenja izvrši krvavi posel rablja.

---

161. poglavje.

Na baronovem gradu.

Mej potjo v Trst. — Vzbujena strast. — Tajnost.

Jurij Skopec zapušča tabor.

Na čilem konju, poleg lepe Ane Sienske, tako hoče priti kot pl. Mozelj v Trst.

Černič, Pante in Polde predrzneža spremljajo tudi na konjih kot služabniki preoblečeni — le tako se je mogoče vsakemu sumu izogniti.

Ana Sienska ničesa ne ve o Jerini osodi, kajti Jurij Skopec jej je strašno obsodbo zamolčal.

Sicer bi bila gotovo prosila, naj prizanese Hrvatovki, ki je postala njena zaveznica.

Cekinar svojega glavarja nekaj časa spremlja.

„Prevzel bodem stražo“, pravi pri slovesu, „Smukač je kar divji, zaradi tega ne maram biti navzoč pri izvršitvi sodbe.“

Jurij Skopec svojemu zaupniku prikima.

„Poslal bodem poročilo“, pravi potem: „če bom imel srečo, povrnil se bom po stranskih potih tu-sem, da preiščem ,ajdovski

grob. Če me bodo pa zasledovali, morate takoj zapustiti tabor. V malih oddelkih pridite za mano, kamor sem že nedavno rekel. Tam pozna Pante kraj, kjer ostanemo na varnem. Toda to se bo že pozneje našlo.“

Mali oddelek odhaja proti Trstu.

Jurij Skopec zopet ponosno sedi na konju kot plemič.

Tudi Ana Sienska je krasno, celo bogato opravljena, pa tudi trije služabniki so tako oblečeni, da priča njihova zunanost o bogastvu pl. Mozolja.

Komedija se zopet pričinja, in ta pot velja svetovno znani dragocenosti — zlati mizi.

Jurij Skopec je resen.

V sreču se zgraža nad strašno obsodbo, katero so njegovi tovariši izrekli zoper izdajalsko dvojico.

Ana Sienska to zapazi.

Nekaj časa mirno jaha poleg moža, katerega občuduje in ljubi. —

„Jurij!“

Jurij Skopec se kakor iz sanj zbudi.

„Ti si tako resen, obraz Tvoj je celo teman.“

„Sodba mojih ljudij mi ne ugaja“, pravi predrznež, „ono klanje izdajalske dvojice.“

„Katera sodba?“

Jurij si hoče srce olajšati.

Ni mu znano, da se je Ana sprijaznila z Jero, in zaradi tega pove, kako grozno-krvavo sodbo je izposloval izdani Smukač zoper izdajalca.

Lepa Ana se prestraši.

Rada bi pomagala svoji zaveznici, toda pametna je ter ve, kako nevarno bi bilo, tolovajem iztrgati žrtev.

„Naj Jera pogine“, misli si na tihem, „pridobila si bom že druge prijateljice. Hrvatovki itak ni bilo varno preveč zaupati.“

Zaradi tega se dela, kakor da jo stvar malo zanima.

„Jaz bi si na Tvojem mestu tega ne gnala preveč k sreču. Izdajci ne zaslužita boljše osode.“

„Umorili naj bi ju, to je naš zakon, toda kaj je treba pri tem zverinsko postopati? Smukač je zvest tovariš, toda v svoji togoti je hujši od krutega tigra.“

„Saj ne boš zraven, Jurij, ko bo tekla izdajalska kri.“

„To je tudi moja tolažba, sicer bi ne bil tako hitro odjahal.“

„Temu sem se tudi čudila“, pravi Ana Sienska, ki kakor otrok v tem trenutku že ne misli več na nesrečno Jero. „Prišli bomo pozno po noči v Trst.“

„Ne, to se ne bo zgodilo, prenočili bomo mej potjo, kjer si že bodi, samo da pri belem dnevu pridemo v Trst. Ta predrznost nam bo pozneje koristila, kajti nikdo ne bo sumničil, da je imenitni pl. Mozelj izvršil rop.“

„Res je“, pritrjuje lepa spremljevalka, „toda v gozdu ne bi rada ostala, ker bi pri tem preveč trpela moja dragocena obleka.“

„Ne boj se tega, imeli bomo krasno noč.“

„Vse jedno“, pravi pustolovka. „Joj, sedaj se domišljam, da pridemo mej potjo mimo gradu; graščak je bogataš in moj znanec iz prejšnjih časov ter samo poleti na tem gradu stanuje, svoja velika posestva pa ima na Goriškem.“

Jurij Skopec postane radoveden.

„Kakov graščak je to?“

„Jako bogat baron, ki pa je vzlic temu zelo skop.“

„Tako, tako“, mrmra Jurij Skopec, „škoda, da jahamo v Trst, sicer bi bili to gospodo lahko obiskali. No, pa saj se to morda pozneje zgodi.“

Lepa Ana odkima.

„Ne, Jurij, naš trud bi bil zastonj. Najprvo ima baron ves svoj denar v Benetkah naložen, potem pa je grad blizo večje vasi in služabnikov ima graščak polnoštevilno. Vsak roparski napad bi bil več ko predrzen. Toda prenočili bomo tam.“

„Da, to hočemo storiti.“

„Baron nas bo gotovo sprejel, kajti gostoljubnost je tu doma“, nadaljuje spremljevalka. „Tudi baron za svojo osebo ni skopuh; da je na takemu glasu, temu je kriva njegova žena, grda, prepirljiva baronica, ki pa je imela ogromno doto. Baron je že skoraj obubožal, zaradi tega je v svoje zanjke ujel to zlato ribico.“

„Pametno od njega!“

„Kaj ne da?“ pravi Ana. „Tam se nam ni ničesa bati. Plemenita zakonska dvojica precej samotno životari, ker ljubosumna soproga ne trpi, da bi gospod baron občeval z lepim spolom. Kakor sem čula, je graščak še vedno lahkoživec.“

Jurij Skopec se namuzne.

„Glej, glej, Ana“, pripomni, „kako dobro si poučena.“

„Zakaj pa bi ne bila“, pravi odkritosrčno, „saj sem Ti sama že priznala, da sem poprej vedno premišljevala, kako bi na kak posebno predrzen način prišla do večjega denarja. In ravno tega barona bi bila rada osrečila — s svojim praznim žepom.“

„Zakaj se pa to ni zgodilo?“

„To je bilo nemogoče, ker je baron imel že poprej bridke izkušnje z mojim tedanjim spremljevalcem. Mene samo pozna le iz mladih let ter se me ne bo več spominjal. Zaradi tega ga brez skrbi lahko obiščemo, jutri pa pridemo o priličnem času v Trst.“

„Prav imaš, Ana, zanašati se moramo vedno na svojo ugodno nam zvezdo — toda previdnost nikdar ne škoduje.“

„Jaz sem previdna.“

„Vem, zaradi tega Ti tudi zaupam.“

Krdelo nadaljuje svojo pot. Polde in Pante se na tihem pomenkujeta, Černič pa zamišljeno zre pred se. Na Sabino misli.

Na lahkomišljenko — katero vendar goreče in strastno ljubi, čeravno ga je spravila v nesrečo.

Vse je zaradi nje žrtvoval — postal je tolovaj — toda osoda je vmes posegla — tudi ona je sedaj član tolovajske čete.

Kaj naj iz tega nastane? Černič ne ve; molče, mračno zre v oblačno bodočnost.

Ana Sienska nekoliko zaostane.

Jurij Skopec jaha naprej, Ana pa se Pantetu in Poldetu kakor slučajno pridruži. Čudno! Ko nekaj časa ž njima na tihem šepeta — prične se „sladki Polde“ pristrčno smejeti — za njim pa tudi Pante. Spremljevalka dene svoj beli prst na rudeče ustnice.

Kaj neki je z divjima tovarišema dogovorila? Kdo to ve?

Solnce se polagoma bliža zahodu. V daljavi se vidi nekaj kmetjskih hiš, ob strani pa veliko poslopje.

„Radoveden sem, kako nas bo baron sprejel“, pravi Jurij Skopec svoji spremljevalki. „Mogoče je, da nam celo pokaže vrata.“

„To je izključeno.“

„Zakaj?“

„Saj sem že naglašala, da je tu gostoljubnost doma. Ko bi nas graščak odklonil, govorilo bi se povsod o tem, konečno pa se moram tudi na-se zanašati in na svojo — lepoto.“

„Ah!“

„Baron lepih žensk nikakor ne sovraži“, pravi Ana Sienska. Videl boš, kako se bo njegova grda žena spakovala, če me bo občudovaje opazoval. In —“

Obmolkne, kakor bi se bala, da se izda s svojo skrivnostjo. Jurij Skopec se za to ne zmeni, marveč izpodbode konja ter krene v drevored, ki vodi proti gradu.

Jezdeci pridejo skozi velika vrata na grajsko dvorišče.

Krog in krog so gospodarska poslopja, pri katerih opravljajo hlapci in dekle svoje delo. Jurij Skopec se prepriča, da bi bil tu silovit napad prenevaren.

Služabniki se približajo. Došlece spremijo proti gradu, in na vrhu stopnic, ki vodijo na dvorišče, se prikažeta dve postavi.

Ana je prav imela. Prvi je lepo raščen mož čednega obraza in v najboljših letih, slednja pa majhna, suha in zraščena ter rumenkaste kože kakor star pergament — pravo strašilo.

Toda bogata je — to zadostuje.

Najprvo se ceremonijelno pozdravijo.

Jurij Skopec je cel kavalir.

„Pl. Mozelj s Češkega in soproga“, predstavlja sebe in Ano. „S svojimi služabniki potujem v Trst, kamor pa po svojem mnenji danes ni mogoče pred večerom priti.“

Baron lepo Ano od strani opazuje. Obraz njegov je prijazen in z največjo uljudnostjo vabi prišlece, naj vstopijo.

Vabilo se hvaležno sprejme.

Baron spremlja svoje goste v notranje prostore lepega gradu, soproga njegova pa čmerno opazuje, kako dopadljivo ogleduje od strani njen soprog razkošno Ano Siensko.

Obisk je nadležen, toda zaradi gostoljubnosti mora vgrizniti v kislo jabolko.

V tem trenutku pristopi Pante k glavarju.

„Pustite me s Poldetom v Vaši bližini“, zašepeta mu na ušesa. „Černič ostane pri konjih. Le recite, da sva Vajina osebna služabnika, katerih ne morete pogrešati.“

Jurij Skopec se nemalo čudi tem besedam, misli pa, da se je to zgodilo, ker se tolovaja bojita za njegovo varnost.

Zaradi tega ne zapazi, da se Ana Sienska v tem trenutku sporazumno pogleda z njegovima tovarišema.

• Ni dvojbe, tu se kuje skriven načrt.

Lahkoživemu baronu velja ta pot.

Slednji spremlja pl. Mozelja in njegovo soprogo v veliko grajsko jedilnico.

„Veselje mi je, da Vas morem nocoj prenočiti pod svojo streho, gospod pl. Mozelj“, pravi hišni gospodar: „gostoljubnost je pri nas doma, zaradi tega bi mi bila posebna čast, ko bi se hoteli dlje časa pri meni muditi.“

„To je nemogoče, predragi gospod“, odgovarja Jurij Skopec kakor rojen plemič, „pot moja je nujna.“

Baron se zopet od strani ozira proti lepi Ani.

Izbornu mu ugaja, kdo naj tedaj popiše njegovo skrivno veselje, ko opazi, da mu krasotica odgovarja s pogledi.

Ni dvojbe, jako prijazno ga je pogledala.

Baron čuti, da se mu kri hitreje pretaka po žilah.

„Oj“, misli si, „tej pl. Mozeljevi gospej sem menda povšeči. Res, da ima zalega moža, toda če se ne motim, čuti se nesrečno, ker je mož prečmeren, mogoče trinog — ha — ko bi dlje časa tu ostala, morda imam srečo. — Toda nemogoče je to — joj, joj — treba bi bilo, da poskusim — moja žena ima trden spanec — hej — tu mi prihaja dobra misel.“

Baron sedaj zapazi, da ga njegova grda soproga neljubo gleda. —

Da prikrije, kako globok vtis je napravila nanj zapeljiva tujka, obrne se k trem tolovajem, ki stoje pri vhodu.

„No, to so služabniki“, pravi hišni gospodar: „preskrbeti moram, da se jim odkaže primerno stanovanje. Morda v gospodarskem poslopi; ali je kdo izmed njih gospodi neobhodno potreben?“

Jurij Skopec se spomni Pantetovih besed.

Žaliti ne mara svojih ljudi, zaradi tega pokaže na Poldeta in Panteta.

„Ta dva sta osebna moja služabnika“, pravi počasi. „Pogrešal bi ju le težko, ker ju potrebujem pri oblačenju in slačenju. Oni tretji pa“ — s tem pokaže na Černiča — „ostane naj pri konjih.“

„Dobro, dobro“, pravi baron živahno, „ravnal se bom po Vaši želji ter temu primerno dal svoje ukaze.“

Obraz njegov kar žari veselja.

Grašček je pravi lisjak, kajti misli si takole:

„Ta gospod pl. Mozelj je prijatelj miru in složnosti. Odkazal mu bom nekaj krasnih sob — njegovi soprogi pa posebno spalnico. Oj, če me vse ne vara imel bom danes srečo.“

Pri tem gleda Ano.

In zopet ga iz njenih krasnih oči zadene žar, ki ga neizrekljivo osrečuje.

„Odkazal bi svojima dragima gostoma rad stanovanje,“ prične zopet, „mej tem pa bo večerja pripravljena.“

Zadnje besede veljajo njegovi ženi, ki mora sedaj, četudi nerada, tu ostati — baron pa spremlja svoja gosta v prvo nadstropje.

Tukaj so dolgi prehodi, mnogoštevilna vrata.

Ana Sienska to priliko porabi.

„Jurij,“ šepeta svojemu ljubčku, „skovala sem načrt, s katerim boš zadovoljen. Če mi hišni gospodar odkaže posebno spalnico, reci, da Ti je to prav: ali me razumeš?“

Glavar jo začuden pogleda.

„Stori mi to ljubav,“ smehlja se premetenka. „Poznaš me — ta — norec — domišljavi tepec — skupil jo bode —“

Ne konča, toda Jurij Skopec jo razume. Ana Sienska hoče dokazati, da je vredna tovaršica predrznega tolovajskega načelnika.

Grašček ni nobenega služabnika sabo vzel. To je navlašč storil. —

Sedaj sam odpre nekaj vrat.

„Tu je soba za služabnika, zraven pa je spalnica za gospoda.“

Jurij Skopec vidi, da je stanovanje krasno opravljeno, toda v njegovi sobi stoji samo jedna postelja.

„Gospe, ki so v spremstvu svojih soprogov prihajale k meni na obisk, spale so vedno v sosednih dvorinah,“ pristavi zaljubljeni baron, ki pri tem pogleda zapeljivo Ano.

Slednja se mu pomenljivo nasmehlja.

„Jaz bi rada danes sama spala,“ pravi premetena ženska. „Žal, da je moja hišina mej potjo zbolela.“

Baron plava v nebeški radosti.

Vse mu gre po volji.

„Moja soproga Vam bo radovoljno odstopila jedno svojih služabnic, milostiva gospa.“

„Ponudbo Vašo hvaležno sprejem,“ glasi se odgovor zvite zapeljivke.

V onih časih je bil sploh običaj, da so imenitni zakonski imeli vedno posebne spalnice.

Polde in Pante sta zaostala, ker morata zvesto izvršiti svoji vlogi kot služabnika. Ko hišni gospodar zopet spremlja Ano Siensko po stopnicah v pritličje, zapazi v novič več žarečih pogledov razkošne tujke, ki provzročee, da baronu močno sili kri v glavo. Tudi Jurij Skopec vse to dobro vidi, toda dela se nevednega.

Saj je prepričan, da ga Ana Sienska zvesto ljubi in da veljajo njeni pogledi le — baronovemu žepu.

Kaj neki namerava prebrisana ljubica tolovajskega glavarja?

Mojstersko delo.

Zaljubljeni baron. — Ponočni dogodki. — Z dežja pod kap.

Baronica je dokazala, da v njeni hiši vlada veliko bogastvo — večerja je izvrstna.

Pri tem ima vse roke polne dela, nadzorovati mora služabnike, da jej kdo ne izmakne kake steklenice vina.

Zaradi tega ima baron dosti prilike, zaljubljeno pogledovati lepo Ano Siensko, ki mu neprestano s sladkimi smehljaji vzbuja plamtečo strast.

Jurij Skopec svojo vlogo izborna igra.

Ana ga je skrivaj prosila, naj se dela sitnega, godrnjavega soproga, in Jurij Skopec jo v tem oziru rad uboga.

Prepričan je, da bo njegova ljubica izvršila predrzno sleparsko podjetje.

Je in pije, toda če ga Ana Sienska ljubeznjivo kaj praša, da jej čmeren odgovor temnega obraza.

To pa ravno barona veseli.

„Trinog je,“ misli si, „in pa tako angeljsko-lepo soprogo ima. Zakaj neki tako odurno ž njo postopa? Kako me revica pogleduje — oj, tolažil jo bom še nocoj — hahaha — vedno sem še stari dečko!“

Jedna sladčica za drugo prihaja na mizo, najdražje vino se sveti v kristalnih kozarcih, z jedno besedo, baron ali bolje rečeno baronica hoče pokazati, kaka bogatija je v njeni hiši.

Slednja ne zapazi, kako zaljubljeno pogleduje njen soprog prekrasno tujko.

„Nocoj bom srečen,“ misli si baron, „oj, ko bi le že hotela polunoč biti.“

Konečno vstanejo od mize in baron spremi svoje goste v prvo nadstropje.

Jedna domačih postrežnic že čaka, da pomaga Ani Sienski pri nočni opravi. Ko se baron poslavlja od gostov, jo še enkrat pomenljivo pogleda.

Jurij Skopec odide s Poldetom in Pantetom v svojo spalnico — pustolovka s služabnico pa v svoje krasno stanovanje.

Nočna oprava je kmalu gotova. Pri tem si postrežnica ne more kaj, da ne bi se glasno čudila divni lepoti mlade gospe pl. Mozeljve.

Ana jo kmalu odpusti, toda predno se vleže spat, preišče s strokovnjaško natančnostjo vse štiri stene svoje spalnice.

Kmalu zasledi tajna tapetna vratica. Na njenem lepem obrazu se pokaže smehljaj.

„Ha, mislila sem si,“ šepeta pustolovka. „Sedaj bom Juriju Skopecu dokazala, kako izborna pomočnica mu bom v vseh slučajih.“

Vleže se v posteljo. Z zadovoljstvom se steguje po svilenih blazinah.

„Ko bo Jurij Skopec imel dosti bogastva — stanovala bom ž njim tudi v takem gradu,“ mrmra, „oj, živeti hočem potem čas svojega življenja v razkošnosti in veselji.“

Svetilka še vedno gori. Svetlobo njeno prikriva rožasto pregrinjalo — spalnica je v čarobnem polumraku.

Tako preteče dobra ura. Naenkrat začuje Ana Sienska neko šumenje.

Od tapetnih vrat sem prihaja.

„Oj, nisem se motila,“ šepeta krasna ženska, „srce baronovo gori v strastni ljubezni. Norec res misli, da ga bom osrečila. Naj le pride!“

Nekaj časa je vse tiho.

Gotovo gleda zaljubljenec skozi ključavnico.

Hinavka se dela, kakor bi spala, toda izpod dolgih trepalnic zre proti skrivnemu vhodu.

Vratica se počasi odpro. Človeška postava vstopi.

Baron je.

Ogrnil si je bel plašč, da preplaši kot nočna prikazen vsakega, ki bi ga srečal; prišel je namreč iz pritličja po hodniku.

Bliža se postelji.

Ana opazi njegove poželjive poglede. Zaljubljenec se trese strasti po celem životu.

Moti se bedak, če misli, da ga čakajo sladke urice.

Zapeljivka stegne svojo belo, okroglo desnico.

Baron osupne. Kaj je to — kaj se tako čudno blišči v njeni roki?

Joj — to je samokres!

Hišni gospodar obstoji.

„Milostiva,“ šepeta, „jaz sem — jaz — hrepenenje me je gnalo tu sem — sočutje z divno gospo, ki je tako angeljsko-mila, dobrosrčna — in katere soprog je tako oduren.“

Ana Sienska je sedaj vsa drugačna.

„Kaj pravite?“ izpregovori zamolklim glasom. „Mojega soproga hočete osramotiti — ponoči se v mojo spalnico vti-hotapljate —“

„Toda Vaši pogledi — Vaši smehljaji,“ jeclja baronček, „dajali so mi pogum —“

„Jaz o tem ničesa ne vem.“

„Toda milostiva —“

„Odstranite se takoj,“ zakliče Ana ter nameri s samokresom. „Ženska sem, ki zna braniti svojo čast. Da, jaz ljubim svojega moža, zapomnite si to. Ko bi se mi ne smilila Vaša soproga, kričala bi sedaj ter javno razodela, kaj ste hoteli učiniti. Toda sprejeli ste nas gostoljubno — to upoštevam — sedaj pojdite — ali pa streljam!“

Baronček pade iz devetih nebes neprijetno na trda tla.

„Milostiva,“ stoka, „ali bodele molčala?“

„Če se takoj odstranite.“

„Oj, obljubite mi — moja soproga —“

Ana se zaničljivo smehlja.

„No, misliti si morem, kaj bi k temu rekla Vaša uboga žena. Dobro, molčala bom, toda takoj me zapustite! In zapomnite si, da zna poštena zakonska žena braniti svojo čast.“

Baronu se kolena šibijo.

Jurij Skopec je pri večerji mnogo pravil o svojih velikih posestvih. Hišni gospodar je prepričan, da prenočuje pod njegovo streho imenitna gospoda. In motil se je, Ana je stroga ter čuva svojo žensko čast.

Revež ne ve, kaka komedija se tukaj igra, in da se vrši še-le prvo dejanje, ostala iznenadenja pa ga še-le čakajo.

Ana se na pol vsede.

S tem razkrije divne lepote svojega razkošnega života.

Baron čuti, da vre kri v njegovih žilah.

Prekrasna je zapeljivka — tu dvigne z nova samokres.

„Proč!“ zapoveduje. „Obljubo moje imate — proč — ali pa streljam!“

Baron omahuje proti vratom.

Komaj se ta za njim zapro, skoči Ana iz postelje.

Bliskoma pristavi škrinjo k vratom, potem pa se smeji, kakor da je doživela največje veselje celega sveta.

Baron mej tem po hodniku tava.

„No, kaj tacega,“ godrnja presenečenec, „kdo bi si bil mislil, da je ženska tako krepostna. Menil sem, da me bo bujna krasotica z mehкими rokami objela —“

Pri teh besedah baronček obmolkne.

Objetega se čuti v tem trenutku.

Toda ne čuti okroglih ženskih rok, marveč krepke pesti.

Prestrašen se hišni gospodar ozre.

Pante stoji za njim.

„Ha, kaj je to?“ zakliče preoblečeni tolovaj. „Oj, moja slutnja — vtihotapili ste se v spalnico moje milostive gospe.“

„Molči, tepec!“ jeclja baronček.

„Kaj pa še — to mi še na misel ne prihaja,“ huduje se Pante, ki izborno igra svojo vlogo, kakor mu jo je narekovala premetena glavarjeva ljubica. „To je ostudno, milostivi gospod, kar ste storili. Z menoj morate iti k mojemu gospodu. Joj, ta ne razume nobene šale, divjal bo, prav gotovo Vas bo z mečem prebodel, kakor kuharica z ražnjem tolstega fazana.“

Baronček ni junak.

„Človek,“ stoka, „bodi vendar pameten!“

„To sem, hvala Bogu, ha, moja uboga gospa, kaj ste jej storili, morda celo —“

„Ne, ne, prisezam Ti,“ jeclja strahopezljivec, „niti do-taknil se je nisem.“

„Gotovo pa ste se iz hudobnega namena k njej splazili,“ divja tolovaj, „oj, moja prokleta dolžnost je, da Vas vlečem k svojemu gospodu.“

Z orjaško silo ga vleče za sabo.

Baronček misli, da je sinoči zadnjikrat večerjal.

Stokajoč prosi navideznega služabnika, naj ga izpusti.

Zastonj — Pante je neizpros.

Že je graščak pri vratih, za katerimi spi Jurij Skopec.

Tu še enkrat poskusi svojo srečo.

„Zlodej,“ pravi, „izpusti me, in dal Ti bom mnogo denarja.“

Pante obstoji.

„Mnogo denarja, hm, če ga ne bo premalo, tedaj bi že molčal. Toda takoj ga moram imeti, sicer —“

„Pojdi z mano!“ stoka strahopezljivec, ki se v duhu vidi že nasajenega na raženj — ne, na meč.

„Kam?“

„Tu gori je moja delavnica, tam imam nekaj denarja.“

„Nekaj denarja? Jaz ga hočem veliko imeti.“

„Dosti ga bo za Te.“

„Dobro, toda sedaj hitro!“

Pante ga krepko drži za zavrtnik.

Ogoljufani baronček se seveda ne upa upiti, ker se boji, da bo prihitel „gospod pl. Mozelj,“ ali pa celo njegova ljubeznjiva zakonska polovica.

Zaradi tega se mora udati.

Panteta pelje v svojo delavnico. Tu stoji več omar. Jedno teh odpre ter vzame polno vrečo. Začne jo odpirati.

„Zakaj jo odpirate?“ prša tolovaj. „V vreči je ravno okrogla svotica, s katero hočem zadovoljen biti.“

Baron se skoraj sesede.

„Človek,“ zakriči, „ves denar hočeš imeti — kaj poreče k temu moja soproga?“

„Ej, kaj,“ hučuje se Pante, „s svojo ženico se pogovorate, kakor Vam je drago, to me čisto nič ne briga. Kdor hoče ženo svojega gosta zapeljati, mora molčati kakor grob. Sem z denarjem, sedaj je moj!“

„Toda —“

Baron hoče vrečo zgrabiti, toda Pante ga krepko udari po prstih.

„Kaj pa še, denar gre z menoj! In če sedaj le še zinete, vlečem Vas k svojemu gospodu, ki bo kratkim potom z Vami postopal. Povem Vam, da je na svoj meč nasadil že marsikaterega plemiča, ki se je predrzno bližal njegovi soprogi. Moj gospod ne razume nobene šale.“

Baronu se pred očmi stemni. Kaj naj stori? Mirno pusti, da se tolovaj zaničljivim krohotom in z lepim denarcem poslovli. —

Toda nesreča je redkokdaj sama. Hišni gospodar hoče v pritličje oditi. Premišljuje, kako bi se pri svoji ženi mogel zaradi denarja izgovoriti, tu ga že zopet zgrabi še močnejša pest. —

Prestrašen se ozre. Sedaj ga „sladki Polde“ drži za goltanec.

„Ha, to je nesramnost,“ besni tolovaj. „Gledal sem skozi ključavnico — videl sem, da Vas je morala moja milostiva gospa s samokresom iz svoje spalnice izgnati.“

„Oj — oj!“

„Sedaj pa hajdi! — k mojemu gospodarju!“ grozi se Polde, ki nastopa v tretjem dejanji te tragične komedije. „Moj gospod Vas bo na drobne kosce raztrgal, kajti svojo soprogo ljubi nad vse na svetu.“

Baronček javka.

„Izpusti me, človek!“

„Ne, razžalili ste mojo gospo, sedaj pa sprejmite zasluženo kazen!“

„Vrag — človek — prizanesi mi!“

„Če dobim denarja, kakor moj tovariš, potem morebiti molčim, sicer pa ne poznam usmiljenja.“

„Niti vinarja nimam več na gradu.“

„Jaz pa ga moram imeti!“

„Tovariš naj Ti da polovico!“ stoka graščak.

„Lepa hvala,“ roga se Polde. „Mojega tovariša prokletu slabo poznate, če mislite, da mi odstopi tudi najmanjši počeni groš.“ —

„Toda jaz sem suh kakor cerkvena miš.“

Zastonj je vse tarnanje graščakovo, ki se mora pri tem še vsakega večjega hrupa ogibati.

Polde ga tira nazaj v delavnico. Toda vse njegove grožnje ne pomagajo — baron v resnici nima več denarja.

To konečno tudi „sladki Polde“ izprevidi.

„Potem hočem druge dragocenosti imeti,“ zareži se nad barončkom, „sicer ne poznam nobene milosti.“

„Poslušaj me vendar!“

„Ne, ne, če ne dobim ničesa, mrtev bodete v par minutah, kajti moj gospod Vas bo v prvem trenutku prebodel.“

„Moj Bog — moj Bog!“

Polde se ne obotavlja dolgo.

Beli plašč zgrabi ter ga z baronovih pleč odtrga.

Grašček ima krasno prsno iglo z diamantom — jeden hip, in v roki „sladkega Poldeta“ je že — potem vzame preplašencu uro in verižico — konečno pa še denarnico in dvoje prstanov, katere mu z roke potegne.

„Tako,“ reži se hudobnež, „sedaj imam tudi jaz svoj delež za molčanje.“

„Ne, ne,“ stoka baron, „svoje stvari moram zopet imeti — naj se že zgodi, kar hoče.“

Polde se roga.

„Ali naj Vas spremim doli?“ pravi hudomušno, „ali naj Vas peljem k Vaši soprogi ter jej povem, kaj ste iskali pri mojej milostni gospe? Hej, gospod, kako je?“

„Človek, nehaj vendar!“

„Kaj pa še? Vse sem videl. In če napravite direndaj, tedaj bo moja milostiva pričala, da ste lopovsko postopali. Menim, da Vaša gospa tudi ne pozna šale.“

Baron je uničen.

Polde ga pusti, kjer stoji, ter odide.

Baron skoči za njim.

„Mojo zlatnino — mojo uro — kaj bo moja žena rekla?“

„To mi je vse jedno,“ odgovarja Polde nagajivo. „Svoje plačilo hočem imeti za molčanje, sicer pa je milost samo pri Bogu. Recite, kar hočete, preblagorodni gospod, saj se take reči prav lahko izgube. Za izgovor menda ne bodete v zadregi. Ali greste pa raje k mojemu gospodarju? Če izve, kaj se je zgodilo, potem Vam niti toliko časa ne bo preostajalo, da izmolite prav majhen očenašek.“

Baron stoji kakor priraščen štor.

Ko se konečno do dobrega zave — o Poldetu že davno ni več duha ne sluha. — — — — —

Drugi dan se ‚gospod pl. Mozelj‘ s svojimi ‚služabniki‘ poslovi.

Zahvali se za gostoljubnost — služabniki dobe bogato nagrado.

Toda samo baronica se poslavlja od gostov, baron se ne da videti, ker ga preveč ‚glava boli‘.

Kmalu so na državni cesti.

„Zakaj se smejiš, Ana?“ praša Jurij Skopec svojo lepo spremljevalko.

„Hahaha, ko bi Ti videl!“

Glavar se k svojim tovarišem obrne.

Pante pokaže vrečo z denarjem, Polde pa ostale dragocenosti. —

„Tu, glavar, je plen za nas vse — hahaha — dobro je šlo.“

Jurij Skopec Ano začuden pogleda. Ta mu konečno razloži, kaj se je po noči zgodilo, kako se je baronček vsedel na njene limanice.

Jurij Skopec se čudi.

„Ana — Ti si pametna, spretna“, priznava jej, „Tebe moram res pohvaliti.“

Kako pa se baronček laže glede denarja in dragocenostij nasproti svojej ljubosumni soprogi, o tem — molči zgodovina.

163. poglavje.

Na vrtu.

Zjutraj zgodaj. — Čudni dogodki. — Norec razkrije tajnost. — Nujen beg.

Solnce zopet vzhaja.

Žarki njegovi obsevajo še-le Opčino in strehe stolpov, po ulicah pa je še mračno. Vendar se že oglašča življenje.

Tudi v zlatarjevi hiši so že pokonci. Vitka dekliška postava hiti po stopnicah navzdol — Milica, ljubka in nesrečna grofova hčerka.

Spretno odpro njene ročice vrata, ki vodijo na vrt in deklica stopi na sveži jutranji zrak, kjer se rosnate kapljice svetijo kakor demanti na travi in listju.

Kako krasno je tukaj!

Solnce še ne poljublja cvetic, ki pa že dvigujejo svoje nežne glavice proti jasnemu nebu, čakajoč, da pozdravijo dnevno kraljico.

Spredaj na gredah je že svetleje, tu mej sadnim drevjem vlada nočni polumrak.

Milica ima na roki košarico, kajti njena navada je, da trga vsako jutro še rosnato zelenjavo, ki potem opoludne toliko bolje diši.

S cvetličnega vrta se vidi na dvorišče.

Tam stoji norec.

Pridno snaži konjsko opravo in voz, kajti zlatar hoče že prihodnje dni odpotovati.

Čudni možicelj pozdravi svojo dragico z roko ter ljubeznjivo zre za divno deklico.

Tako se zgodi vsako jutro, kajti neprestano čuva svojo varovanko.

Milica mu prijazno odzdravi ter lahkih korakov odide na zeliški vrt.

Kmalu potem čepi mej gredami ter izbira najzrelejša zelišča. —

Polagoma se zdani.

Milica ina košarico napolnjeno ter se na okrog ozira.

Opazuje sadno drevje, katerega veje se pod obilico sadja upogibajo, potem pa se ozre proti sosednemu zemljišču, ki je z visoko zidano ograjo od vrta ločeno.

Deklica osupne. Jedna lina na sosedovi strehi je odprta.

Ali se je motila?

Bistro pogleda tja — v resnici, okence je odprto.

Milica se čudi. Od oskrbnice ve, da v tej shrambi nikdo ne stanuje, sedaj pa je na vse zgodaj menda nekdo na podstrežji.

Ali so morda tatovi?

Ta misel ni neverjetna.

V tem poslopji je marsikaj shranjeno, kar bi moglo gra-beže privabiti, in v Trstu se nikdar ni manjkalo ljudij, ki imajo predolge prste.

Milica že hoče v hišo pohiteti, da sporoči oskrbnici, kar je zapazila.

Toda takoj potem se premisli.

Mogoče je, da se pripravljajo v krēmi za kako večjo ve-selico, zaradi tega so hlapci menda že pri delu.

To mnenje se jej zdi najbolj verjetno, zaradi tega se zopet k gredam obrne.

Ravno odtrga lepo mlado čebulico, tu zagleda na drugi strani posebno veliko artičoko.

Milica se pripogne, da bi jo odtrgala, v tem trenutku za-čuje nenavadno sikanje.

Začudena se obrne.

Čuti, da je nekaj mimo nje sfrčalo, česar pa ne more videti. —

Tu zapazi, da je njena obleka od prsti oprášena, kakor da bi bil kdo zemljo kvišku vrgel.

Milica poskoči, da se otrese prsti — tu zopet nekaj pri-frči — zdi se jej, da je videla malo senco mimo leteti, potem pa zapazi, da se na drugem mestu prst zapraší.

Deklica se prestraši.

Ker misli, da je to kaka nenavadna naravna prikazen, odhiti brzih korakov proti hiši.

Ravno prihiti mimo sadnega drevja, tu sliši tretji pot neznanu sikanje, potem pa poluglasen udarec, kakor da bi se bil zadel kak trd predmet ob deblo.

Toda videti ni nič, zaradi tega Milica tem bolj beži.

Ko pride do vrat, zagleda norca, ki hitro stopi k njej ter jo molče za roko prime. Pogleda pa jo pomenljivo in prašaje, da ga deklica v tem hipu razume.

Pove mu vse, kaj je doživela na vrtu, pozabi pa na odprto lino sosedove hiše.

Norec jo mirno poslušaja. Prašaje jo gleda in Milica mu natanko pove, kje se je v osodepolnem trenutku mudila.

Ko se to zgodi, izpusti pritlikavec njeno roko. Milica smukne v hišo s trdnim sklepom, da o vsem tem molči nasproti oskrbnici.

Stvar se jej zdi malenkostna; morebiti je kak ptič ali preplašen netopir mimo nje letal — da, gotovo je bilo nekaj takega.

Mej tem odide norec na vrt. Oprezno se ozira na vse strani, toda nič sumljivega ne zapazi.

„Kaj neki je to bilo“, mrmra skrivnostni človek, „skoraj gotovo se je ubogo dete motilo. Vendar pa se ne morem pomiriti.“

Norec stopa na zeliški vrt. Tu je sedaj popolnoma svetlo. Natanko vidi, kje je Milica trgala zelenjavo, kajti obleka njena je pustila sledove na rosnatih tleh.

Tam, kjer je varovanka njegova čepela, izginila je rosa — tu se spak pripogne ter s hitrimi očmi zemljo pregleduje.

Tukaj ni nič nenavadnega. Norec se vzravna. Obrne se proti sadnemu drevju, kjer je Milica tretjipot čula sumno sikanje in pa zamolkel udarec ob deblo.

Milica mu je drevo popisala — vitka, visoka hruška je, polna rumenega sadja.

Kmalu stoji norec tam. Bistre njegove oči ničesa ne zapazijo — toda stoj, kaj je to?

Iz debela hruškinega moli tanka palica, na njenem konci so peresa pritrjena.

„Pušica!“ mrmra zraščeneec.

Zgrabi jo ter se prepriča, da globoko tiči v lesu — dokaz, s kako močjo je bila odstreljena.

Ko jo previdno potegne iz debla, vidi, da ost ni železna, marveč lesena kakor ostala pušica, na konci pa čudno zeleno pobarvana.

Temnega pogleda zre skrivnostni Miličin varuh to orožje.

„Sedaj ne morem več dvojiti“, mrmra, „trikrat so streljali na ubogega otroka. Prvi dve pušici sta se zadrli v prst, da jih nisem mogel najti. Naj ostanete, kjer sta, meni ta pušica popolnoma zadostuje.“

Norec se ozira, kje bi zapazil zavratnega strelca. Na vrtu ga gotovo ni, kajti pušice so od zgoraj prišle.

Bistre njegove oči zapazijo na strehi sosedove shrambe le priprto lino — od tam je streljal zavratni morilec. Tiho odide.

Ko pride v hlev, zgrabi domačega zajca, katerih je vse polno tu notri. Za dolga ušesa ga držeč rani ga nekoliko s pušico na zadnji nogi — živalica strepeta, in ko jo norec izpusti, pade mrtva na tla.

Temnega obraza zre pritlikavec na mrtvega zajca.

„Sedaj dosti vem“, pravi sam pri sebi. „Umoriti so hoteli Milico — skrivnostni sovražniki so v bližini. Pušica, ki je bila namenjena ubogi deklici, bila je — otrovana.“ — — —

Tam v sosedni krčmi leži Tihorepec še na blazinah.

Graščinski oskrbnik se černo drži, kajti sinoči je hotel še jedno izmed deklet premotiti, toda krepko je čutil njeno pest na hrbtu, ko ga je od sebe sunila.

„Tržaške punice so se menda vse v samostan obljubile“, mrmra hudobnež. „Kaj tacega še nisem doživel. Smejejo se mi v obraz, četudi jim ponujam rumene zlate. Tri sto vragov — človek bi kar iz kože skočil.“

Tu v sosedni sobi nekaj zašumi.

V tem trenutku se tudi že vrata odpro in lovec France pridirja v spalnico.

„Hitro, hitro“, jeclja lovec, „izgovoriti se morava, poravnati svoj račun ter takoj odpotovati.“

„Zakaj pa?“

Lovec zapre vrata.

„Smolo sem imel“, jezi se zlobnež, „v drugi pot že se mi je ponesrečil naklep.“

„O tem mi ni nič znano.“

Lovec vzame izpod suknje čudno orožje. Lok je, napet z močno struno.

France ga togotno zdrobi na male kosce.

„Kaj pa vse to pomeni? Govori vendar —“

„Nimam časa“, sopiha lovec, „oblecite se, mej tem Vam bom poročal. Sam satan je z dekličem, da se mi je zopet izmuznila.“

Oskrbnik iz postelje poskoči. Sluti, da se je nekaj važnega pripetilo, toda kaj, o tem nima niti pojma.

France se togote komaj zaveda.

„Glejte, gospod Tihorepec“, prične peklenski hudobnež poročati, „skoval sem si tako lep načrt. Iznenaditi sem Vas hotel, da je Milica mrtva — in sedaj mi je ta up splaval po vodi.“

„Zakaj pa?“

„Milostiva grofica mi je dala na pot razne strupe“, sika lovec, „kajti v tem oziru je naša gospa prava čarovnica. Zaradi tega sem sklenil, da ustrelim dekliča z otrovano puščico.“

„Kolika predrznost!“ jeclja Tihorepec.

„Ničesa se pri tem ni bilo treba bati“, pravi France, „ne, prav ničesa. Izmislil sem si vse tako prebrisano. Na vrtu sem si odrezal krepko leskovko in nekaj palčic. Napravil sem lok in pušice ter slednje z grofičinim trupom otroval. In izbral sem si tak prostorček, da me nikdo ni mogel videti — skrtil sem se pod streho krčmarjeve shrambe. Vse je bilo v najlepšem redu, Milica je na vse zgodaj prišla na vrt. Jaz sem strelec, da se ne more nikdo z mano meriti. Ko sem prvikrat ustrelil, nagnilo se je dekle na stran, pri drugem strelu je naenkrat poskočila in tretja pušica se je dotaknila njenih kit. Prokleta, z lokom streljam ravno tako dobro, kakor s puško, toda jutranji mrak me je varal.“

Tihorepec se prestraši.

„Kaj pa sedaj?“ zakliče. „Ali ni Milica takoj v hišo zbežala ter ljudi sklicala na pomoč?“

„Ne, ampak vražji norec je prišel na vrt. Saj poznate, prokletega spaka s Sokolskega. Tudi on se mudi v zlatarjevi hiši. Zlodej naj ve, kako se je zgodilo, toda Milica mu je menda pravila, da je slišala nekaj frčati. Spak je iskal —“

„In pušice našel?“ zakliče Tihorepec prestrašen.

„V gredah ne“, šepeta lovec, „streljal sem z največjo močjo zaradi tega so se pušice skrile v zrahljani prsti. Tretjo pušico pa, ki je tičala v drevesu, je previdno izruval.“

Tihorepec je že oblečen.

„To je neprijetna stvar.“

„Seveda, sedaj morava Trst zapustiti. Sicer me norec ni mogel videti, zapazil sem pa vendar, da se je vedno proti strehi oziral. Prišel bo gotovo v krēmo, in če naji tu spozna, nastal bo ogenj v strehi. Proč morava od tod, kakor hitro je mogoče. V bližini kje se bodeva nastanila ter oprezovala, kdaj bo zlatar z Milico odpotoval, tedaj pa se nama mora posrečiti, da jo spraviva na drugi svet.“

Tihorepec molči.

Francetu ničesa ne očita, kajti njegov načrt je bil izvrstno premišljen.

Toda sedaj preti nevarnost.

Če pride pritlikavec v krēmo — spozna grofičina sela — zasukati se more stvar na jako neprijeten način.

„Spravi najino prtljago v red, mej tem bom pa poiskal krčmarja ter poravnal račun. Za najin odhod se mi ne manjka izgovora.“

France je s tem zadovoljen, Tihorepec pa hiti po stopnicah v pivnico.

Tu je krčmar že pri delu.

„Odpotovati morava“, zakliče oskrbnik. „Pozabil bi bil kmalu važno opravilo, katerega sem se še-le danes zjutraj spomnil. Povrnila se bodeva kmalu v Trst ter se v tem lepem mestu dlje časa pomudila.“

Te zadnje besede krčmarja nekoliko pomirijo, ker mu je že žal, da tako hitro izgubi gosta, ki nista stiskala denarja pod palcem.

Hitro je vse poravnano in pol ure pozneje sedita oba hudobneža že v sedlih ter dirjata proti mestnim vratom, ne da bi se ozrla proti zlatarjevi hiši.

Tam pri oknu prvega nadstropja pa stoji norec ter temnega obraza zre za jezdecema.

Pozna ju, in sedaj ve, kdo hoče umoriti Milico. Žalibog pa mora molčati, če noče spraviti uboge deklice zopet v oblast ljubljanskih sodnikov.

---

164. poglavje.

„Ajdovski grob“ se podre.

Priprave k strašni noči. — Amalijin poraz. — Smukač in njegovi žrtvi.

Smukač čaka, da odjaha glavar, potem pa se prepusti svoji maščevalni strasti.

„Hej, tovariši“, kriči živinski tolovaj, „danes bodete doživeli igro — da Vam bo pri spominu na njo še v poznih letih kri zastajala po žilah. Kaznoval bom izdajalca, prokleta dvojico, ki je hotela nas vse spraviti na morišče, ko smo se mudili v zaveznikovi hiši. Rabelj bi bil do členkov taval v naši krvi. Hola, ko se zmračí, pričel bom svoje delo.“

Janko Hrvat se polagoma iztrezujê.

Sedaj še-le natanko razume, kaj ga čaka, zaradi tega prične strašansko rujoveti.

V te plašne glasove smrtnega strahu pa se mešajo visoki kriki na pol zblaznele Jere Hrvatove.

Zastonj kliče hinavska lepotica svoje nekdanje pristaše na pomoč, kajti večina je z obsodbo zadovoljna.

Oni pa, ki morda na tihem žele oprostiti svojo bivšo prijateljico, molče iz previdnosti, ker si nočejo nakopati odločnega sovraštva svojih tovarišev.

Trenotek pozneje se prične divji boj mej tekmovalkama.

Smukač je že od nekdaj divjak, danes pa je bolj podoben satanu samemu.

Začetkoma je hotel stesati mesarski stol, toda to delo je nepotrebno, kajti na „ajdovskem grobu“ je takozvan žrtvenik.

Plitvo je izdolben ter ima ob straneh lijake, po katerih se lahko odtaka kri — prav kakor navlaščé ustvarjen za mučilni kamen.

Tu so menda v pradavnih časih malikovalci svojim bogovom darovali živino, pa tudi — ljudi.

Smukač je sam našel ta kamen.

„To je izvrstno,“ kriči, „saj mi ni treba opravljati tatarskega dela. Kamen je jako pripraven za moj namen. Tu gori bom najprvo položil Jankota, za njim pa Jero, in njujina gorka kri bo tekla po lijakih.“

Opoludne je bilo, ko je Jurij Skopec odjahal, sedaj se bliža večer.

Pri bakljah se bo izvršila sodba, kajti živinski Smukač hoče imeti posebno veselje, ko bo počasi pošiljal obsojenca na drugi svet.

Tolovajk se nobena ne prikaže.

Celo Uršika ne obišče Cekinarja, ker ve, kak grozen prizor se bo vršil na večer.

Toda tudi v dekliškem taboru ne vlada mir.

Amalija besni.

Izvedela je takoj, da je Jurij Skopec z Ano Siensko in nekaterimi tovariši odpotoval. Opazovala je na skrivnem neprestano svojega nezvestega ljubimca.

Po glavarjevem odhodu pridivja ljubosumnica v dekliški tabor kakor furija.

„Od tod gremo nemudoma,“ kriči, „oblekle bodemo zopet moško opravo — izvršile bodemo zopet predrzne rope. Sedaj smo dosti lenuharile — čas je za delo, da nas svet ne pozabi.“

Amalija obmolkne.

Sicer so tovaršice jednake njene govore navdušeno pozdravljale, danes pa gleda načelnica same začudene obraze.

„Kaj pa je to?“ zakliče Amalija, „ali Vas je minulo veselje do prostega življenja in pogumnih činov?“

Tu pristopi Lenčika.

„Kam se pa tako mudi, Amalija?“ pravi tolovajka z nekako nevoljo. „Saj smo še-le pred kratkim nabrale obilo zakladov. Po mojem mnenju počakajmo, da Jurij Skopec poprej izvede kak poseben rop.“

„Ne, na njega ne bomo čakale, prekositi ga moramo.“

Lenčiki se obraz stemni.

„Menim, da smo tukaj prav dobro preskrbljene,“ glasi se njen odgovor, „človek ne sme preveč skušati sreče. Sicer si pa sama odredila, da ostanemo za sedaj v bližini Skopčevih ljudij.“

„Premislila sem se drugače,“ kriči Amalija.

„Tako, tako,“ huduje se Lenčika, „čuj, Amalija, mene nikakor ne mika, da bi sedaj že zapustila ta ugodni kraj. Tudi veš, da imam ljubčka mej tolovaji, katerega imam rada ter ga nočem zapustiti.“

„Pa tukaj ostani,“ jezi se Amalija, „ne bomo te pogrešale.“

„Uršika tudi ne gre s Tabo,“ ustavlja se Lenčika.

„Oho, ali je to res?“

„Da, res je, jaz ostanem tukaj,“ odgovarja prijateljica strastne ljubosumnice. „Francelj je moj mož ter ga ne maram zapustiti.“

„Pa še Ti ostani,“ rentaći Amalija, „ostale pa gredo z menoj.“

„Ne,“ oglasi se sedaj Lizika, „jaz ne, kajti včeraj sem se seznanila z zalim tolovajem. Na večer se bodeva zopet sešla.“

Amalija vsa besna kvišku poskoči.

„Kdo gre z mano?“ zakriči rezkim glasom.

Globoka tišina nastane.

Deklice se pogledujejo, toda nobena roka se ne dvigne.

„Tukaj ostanemo, tukaj ostanemo,“ mrmrajo vse, Sabina pa se zaničljivo smehlja.

Amalija to zapazi.

„Ah, tega je Sabina kriva,“ jezi se strastnica.

„Ne, naša prosta volja je,“ odgovarja Uršika, „Sabina ni niti besedice izpregovorila, to vse lahko pričamo.“

„Videla sem jo, da me je zasmehovala.“

„Nehaj no, Amalija,“ pravi Lenčika slabe volje. „Ti se jeziš, ker Jurij Skopec ljubi drugo. Svoje togote pa ne raznašaj nad nami, me smo jo site.“

Amalija debelo gleda govornico.

„Ali se hočete upirati mojemu povelju?“

„Da, ker si samoglavnica,“ zakliče Lizika odločno. „Že dolgo smo Ti hotele to povedati, ker si tako nestrpna. Me ostanemo tukaj, če pa Tebi ne ugaja, pojdi pa sama po svetu pustolovit.“

„To praviš meni?“

„Gotovo to storim,“ glasi se trmoglavi odgovor.

Besen krik zadoni iz Amalijinih ust.

„To mi boš drago plačala,“ rujove ter hoče planiti na Liziko.

Toda togotnico zgrabi hipoma deset krepkih pestij.

„Pustite me!“ besni Amalija.

„Prej ne, predno se ne izpametuješ,“ zakliče Lenčika, ki se sedaj tudi razjari. „Ali hočeš pri nas take stvari uprizoriti, kakor z Ano Siensko, glavarjevo ljubico?“

Zadnje besede udarijo Amalijo kakor strela z jasnega neba. —

Omahne, in ko jo deklice izpuste, sesede se na tla.

„Tako je tedaj,“ šepetajo njene ustnice. „Ha, ali naj res postanem vragica? Če se začnem maščevati, prizanesla ne bom nikomur, tudi ne svojemu izvoljencu.“

Deklice plašno zro na pol nezavestno načelnico.

Uršika k njej poklekne.

„Bodi vendar pametna, Amalija,“ tolaži jo resno, „na tak način si boš vsa sreča odtujila. Saj vidiš, da hočemo vse tu ostati. Nikakor nimaš prav, če ostaneš pri svoji trmi.“

„Dobro — dobro!“ mrmra Amalija, „odpovedale ste mi pokorščino.“

„Če si pametna, gotovo ne. Ko bomo pozneje šle ropat, ravnale se bomo točno po Tvojih naredbah.“

Amalija srpo zre na tla.

„Pusti me,“ pravi motnim glasom, „sedaj dosti vem — pusti me!“

Uršika jej vedno še prigovarja, toda nobenega odgovora ne dobi več.

Amalija za nekaj časa vstane ter se opoteka proti svoji utici, Uršiko pa, ki jo hoče spremiti, odurno in rezko zavrne.

Mej tem se je pri „ajdovskem grobu“ pričelo živahno življenje.

Smukač je z nekaterimi tovariši obsojenca od dreves odvezal.

Sedaj ju siloma vleče proti „ajdovskemu grobu“, kjer ju ob vznožji orjaške stavbe priveže k dvema borovcema.

Janko Hrvat rujove kakor divji vol, glas njegov je že hripav, le posamezni zlogi še hršče iz njegovega grla.

Tudi Jera kriči na vse pretege — zastonj, tukaj je ne sliši nikdo, ki bi jej hotel pomagati.

To Smukač dobro ve.

Srdito opazuje svoji žrtvi.

„Poglej tu gori ploščati kamen, Janko, pa tudi Ti, Jera,“ roga se krvoločnik. „Prihranil sem si delo za mesarski stol. Ta kamen je žrtvenik starodavnih malikovalcev, na katerem je že marsikdo bil darovan bogovom. Danes bo ta kamen zopet služil svojemu namenu, in obetam Vama, da bodo ure pretekle, predno bo hudič prišel po vajini črni duši. Kakor hitro bo solnce zatonilo, pričel bom svoje rabeljsko delo, ki mi bo v največje veselje.“

Novo javkanje se razlega po gozdu.

Janko prosi milosti, isto tako Jera, katero je trmoglavost popolnoma zapustila.

Smukač jima samo s škodoželjnim krohotom odgovarja, ker hoče že sedaj duševno mučiti svoji žrtvi.

Gre tedaj po dolg in širok nož, katerega prične v pričo obsojencev brusiti.

Včasih poskuša ostrino na nohtu ter se Hrvat in njegovi ženi v obraz reži.

Jera je tudi že hripava.

Vidi se — nago — na žrtveniku ležečo — in kako Smukač nož vihti.

Rešitve ni mogoče pričakovati.

Tolovajev nož je sedaj nabrušen.

Položi ga na kamen ter odide v tabor po vrvi, s katerimi hoče žrtvi trdneje povezati na žrtvenik.

„Ko se povrnem, tedaj se prične,“ zakliče javkajočima nesrečnežema. „Pripeljal bom sabo tovariše, potem Vama bom

pokazal, kako se znam maščevati. Smrtni strah, ki sem ga prestal na kravji koži, povrnil Vama bom stotero. Rezal Vama bom ud za udom s telesa.“

Obsojenca samo še grgrata.

Ponosno koraka Smukač proti taboru. Ko pride mej bukove, začuje čudno grmenje, ki prihaja od ajdovskega groba. —

„Tri sto medvedov, to se glasi, kakor da bi se v grobu kaj podiralo.“

Grmenje ne preneha. Dva krika se začujeta, potem pa Smukač zapazi, kako se skale orjaške zgradbe premikajo.

Nagnejo se na stran — tu se kakor zvonik visoko dvigne prah — puh podere Smukača na tla. Tolovaji prihajajo od tabora v diru.

„Kaj je, kaj se je zgodilo?“

„Ajdovski grob se je podrl,“ kriči Smukač, ki se s tal pobira.

„Resnično!“

Oblak prahu se vedno bolj izgublja.

Skaloviti grob ni več tako visok, za to se je pa tem bolj razširil. Grmenja se ne čuje več.

„Smukač, sedaj Ti ni treba več rabeljskega posla opravljati,“ pravi Cekinar, ki ravno prihaja. Ogromno skalovje je Tvoje delo prevzelo.“

„To mi je vse prehitro,“ jezi se divjak.

„Bodi vesel, da nisi tam stal,“ pripomni Cekinar, „sicer bi sedaj ležal pod razvalinami orjaškega groba.“

„Slaba tolažba za-me,“ rentaei krvoločnik, „veselje mi je zlodej požrl. Ha, s koliko slastjo bi bil vraga rezal!“

Smukač hoče proti razvalinam oditi.

Cekinar ga zadržuje.

„Pusti to, tovariš,“ pravi resno, „prah je še tako gost, da bi človek roke ne videl pred nosom.“

„Bodem pa z rokami tipal,“ ugovarja tolovaj.

„In pa vragu naravnost v žrelo padel,“ pravi Cekinar. „Saj še ne veš, kaka nevarnost preti. Groblja se lahko še jedenkrat zruši.“

Smukač izprevidi, da ima Cekinar prav.

Zaradi tega čaka, da se oblak prahu popolnoma poleže.

To traja dolgo časa.

Mrak je že, ko je mogoče natanko pregledati, kake posledice je imela katastrofa.

„Ajdovski grob“ je seseden.

Kako se je to zgodilo, to je težko uganiti. Temelj, na katerem so sloneli tisoči in tisoči stotov, nagnil se je menda od dežja podkopan.

Smukač hiti k borovcema. Tam, kjer sta stala, nakopičenih je vse polno orjaških skal, pod katerimi morata ležati obsojeuca.

„Ta dva sta popolnoma zmečkana,“ pravi Cekinar.

„Škoda, smrt njujina jima je bila prelahka za izdajalstvo.“

„Prestala sta dosti smrtnega strahu.“

„Premalo za to, pravim, kar sem jaz moral pretrpeti.“

Cekinar z ramo zmaje.

„Kaj pomaga govoričenje,“ pravi, „saj vidiš, da je priroda sama kaznovala izdajalca. Pojdi, tovariš, v goščavo, kajti mogoče je, da so ljudje v ravnini slišali strašno gromenje ter prihite gledat, kaj se je zgodilo.“

Čmeren stopa Smukač za Cekinarjem.

Srdito se še enkrat ozre proti razdrtemu grobu.

Maščevati se ne more več, prepozno je. —

Tema se razprostira po temnem gozdu — tiho je vse v naravi.

Ali sta Janko in Jera res že pred večnim sodnikom — ali ležita res zmečkana pod razvalinami ajdovskega groba? —

Jurij Skopec vidi norea.

K predrznemu činu pripravljen. — Načrt. — Kesanje.

„Tu sem zopet, gospod krčmar. Bilo mi je tukaj tako všeč, da se še enkrat oglašam. Kakošne sobe pa imate prazne?“

Tako zakliče Jurij Skopec, ki se kot pl. Mozelj zopet vrača v Trst.

Pred znano gostilno stoji z Ano Siensko in svojimi služabniki.

Razveseljeni krčmar hiti na ulice, primerno pozdravi „imenitno gospodo“.

„Dobro došli, plemeniti gospod,“ pravi krčmar ter se odkrije ter neštevilnokrat priklanja, „dobro došla tudi milostiva gospa. Le izvolite vstopiti, pripravil Vam bom najlepše sobe.“

Hlapei sprejmejo konje ter jih preko dvorišča odpeljejo v hlev, služabniki pl. Mozelja pa zvesti svoji vlogi stopajo za njimi, da se preverijo, ali bode živina dobro preskrbljena.

Jurij Skopec stopi z lepo Ano v gostilno.

„Odkazal Vam bom one sobe, katere ste že prvi pot imeli,“ izpregovori uljudni krčmar.

Jurij Skopec z glavo odkima. V njegov načrt ne pristuje stanovanje v prvem nadstropji.

„Ali nimate sob v pritličji, gospod krčmar?“

„Imam jih, imam,“ pravi tolsti krčmar, „toda priporočati jih ne morem Vaši milosti tako, kakor one v prvem nadstropji. Sicer so ravno tako lepo opremljene, toda vrišč iz gostilnice bi Vas morda motil.“

„Če ni drugzega,“ odgovarja glavar, „tedaj je vse v redu. In še nekaj: imel bi rad v svoji bližini sobo za služabnike, in sicer tudi v pritličji.“

„Gotovo, zgodilo se bo takoj.“

Krčmar pelje svoje „imenitne goste“ v sobe, ki leže blizu pivnice.

„Izborno,“ pravi predrznež, „to stanovanje mi ugaja. Življenje na ulicah me zanima, imam vsaj nekoliko zabave. In sedaj preskrbite dober obed, krčmar, kajti pošteno sem lačen.“

Debeluhasti mož hiti v kuhinjo.

„Srečo imam,“ misli sam pri sebi; „sicer sta danes zjutraj ona dva gosta nenadoma odpotovala, toda hitro imam nadomestilo z imenitnim gospodom pl. Mozeljem in njegovim spremstvom. Zaslužil bom pri njem lepo svotico denarja.“ —

Mej tem se Jurij Skopec v svoji sobi udomači.

Njegove jastrebove oči pregledujejo celo okolico.

„Glej, Ana,“ šepeta, „ta okna niso visoko od tal. In kar je najbolje, iz male sobice vodi okno v ozke stranske ulice, tedaj moremo po noči iti iz hiše, ne da bi nas kdo zapazil.“

Lepa ženska svojemu ljubčku prikima.

„Vse je dobro premišljeno,“ pravi Ana; „bala sem se že, da ne bomo dobili sob v pritličji. V tem slučaju bi naše podjetje skoraj nemogoče postalo.“

Jurij Skopec se smehlja.

„Sreča mi je naklonjena, Ana.“

Takoj potem se mu čelo zmračí.

„Kaj Ti je, ljubček?“

„Ah, misel se mi vedno vrača, da hočem cerkev oropati — to je vendar neznanški zločin.“

Grešnica z ramo zmaje.

„Jurij, Ti si cel menih.“

„Ne, toda —“

„Ti si tolovajski glavar, tedaj ne smeš imeti takih malenkostnih pomislekov. Ali se hočeš povrniti, ne da si kaj opravil?“

„Ne, ali —“

„Pomisli na deklice, ki so odnesle zlato streho s trsatske cerkve,“ prigovarja premetenka. „Ali se boš od takih punic dal osramotiti?“

Zvita zapeljivka zadela ga je na občutnem kraji.

Ponosni mož se vzravna.

„Izvršil bom,“ pravi, „kar sem sklenil, in nobeni oziri me ne morejo več premamiti.“

„Oj, tak si mi povšeči.“

„Toda s tem poderem zadnji most za sabo,“ mrmra Jurij Skopec, „kdor oropa cerkev, proklet je na večne čase.“

Vražja ženska se pritiska na njegove prsi.

„Kdo bi tako govoril! Kaj je večnost, peklo ali nebesa? To so prazne čenčarije, jaz nisem še nikdar kaj nenavadnega videla.“

„Toda jaz!“ odgovarja Jurij zamolklo.

Ana se čudi.

„Ali so se Ti duhovi prikazali?“

„Mislim — da!“

„Oj, gotovo si se motil.“

„Kdo ve?“

„Jaz ničesa ne verujem,“ pravi grešnica. „Sedaj živim, in ko umrjem, konec je vsemu. Kazni in plačila ni onstran groba — dobri leže ravno tako mirno v črni zemlji, kakor hudobneži.“

„Kdo more to vedeti?“

„Tako je, verjemi mi!“

„In če je povračilo v večnosti,“ nadaljuje pogumni tolovaj, „Ana, če je smrt res samo prehod iz jednega v drugo življenje? Oj, kako strašna bo potem večnost!“

Razuzdanka prebledi. Mraz pretresa njene bujne ude, toda kmalu zaigra smehlaj na njenem krasnem obrazu.

„Motiš se, Jurij, oni samo tako govoričijo, da lažje vladajo ljudstvo. Stavim, da črnosuknježi sami tega ne verujejo. Pustimo take misli! Sedaj ljubi, poljubuj, živi v razkošnosti in ropaj, kajti če si vredimo življenje prijetno, pozabimo lahko na — nebesa!“

Ponudi mu rudeče ustnice.

In Jurij Skopec poljubuje peklenko zapeljivko, udušuje očitajoči glas vesti — zadnji korak k spokorjenju je s tem zamujen!

Krčmar ima v bližini opraviti.

Ukazuje, naj se pripravi bogata pojedina ter pri tem z veseljem misli na rumene zlate pl. Mozolja.

Potem hiti v gostilniško sobo. Prepričati se hoče, ali je tukaj vse v redu, ter pripraviti vino, kajti gospoda hoče v svojem stanovanju obedovati.

Tu vrata zaškripljejo. Krčmar to prezre.

Mož prekorači prag, majhen, zraščen — norec je, Miličin zaščitnik.

Krčmar tega pritlikavca še nikdar ni videl. Ko se obrne, misli, da ima gosta pred seboj, ki zahteva krepčil.

„Kaj želite?“ prša ga kratko.

„Kozarec vina bi rad imel.“

Gostilničar natoči zahtevano ter postavi pred nenavadnega gosta. —

„Ali imate veliko opraviti?“ prša norec.

„Mislim, da“, pravi ter že zopet vino nataka v steklenice. „Imenitne goste imam.“

„Tako — tako.“

„Ravnokar so došli“, nadaljuje krčmar, „zelo imenitni gostje — neki pl. Mozelj — s soprogo in služabniki.“

Norec to malo briga.

„Ali me ne poznate?“ prša po kratkem premolku.

Krčmar ga pogleda.

„Ne, ne poznam Vas.“

„Že mogoče, čeravno v sosedstvu stanujem. Pri zlatarju Trdini sem.“

„Na obisku?“

„Kakor se vzame. Pri njem imam dosti opravila. Prišel sem se k Vam pritoževat.“

Krčmar osupne.

„Pritoževat?“

„Tako je, gospod krčmar. Vedeti morate, da se večkrat mudim na vrtu. Na zlatarjevem vrtu namreč, ki meji na Vaše posestvo.“

„To je res.“

„No — in danes zjutraj me je nekdo kamnal.“

Krčmar se smehlja.

„Pojdite no, pojdite!“

„In vendar je tako“, zatrjuje norec ter si ustnice z vinom namoči: „mogoče, da me kdo ne more trpeti. Z jedno besedo, kamenje je proti meni letelo.“

„To ni mogoče.“

„Ne motim se.“

Krčmar postane radoveden — tako da pristopi k mizi, za katero sedi gost.

„Nočem Vam oporekati“, pravi, „toda mojih ljudij tega ni nikdo storil. Saj ste sami videli, kako visoka je zidana ograja; na-njo ne more nikdo splezati.“

Norec se nasmehne.

„In vendar se je zgodilo.“

„Ne, tega ne morem verovati.“

Čudni pritlikavec vstane.

„S podstrešja Vaše shrambe je nekdo lučal, ki je stal pri odprti linici.“

Krčmar še bliže pristopi.

„S podstrešja moje shrambe?“

„Da s podstrešja.“

„To je tudi nemogoče, tje ne pride živa duša. Že cele štiri tedne ni bil nikdo tam.“

„Tedaj se je kdo vtihotapil.“

„Nemogoče, popolno nemogoče“, zakliče krčmar živahno. „Shramba je varno zaprta, da nikdo ne more va-njo.“

„Kdo ve? Morebiti si je kak Vaš služabnik dovolil neumno šalo?“

„Tudi to je izključeno“, godrnja krčmar. „Za take bedarije moji ljudje nimajo časa. Težko morajo delati ter so veseli, če morejo sem ter tja malo počiti. Tudi so moji posli povsem zanesljivi. Dobro vedo, da bi vsled take burke izgubili službo pri meni.“

Norec dosti ve.

Tujci so bili tedaj, ki so hoteli izvršiti zavrtni umor.

Od krčmarja ne more ničesa več izvedeti, tudi ima ta s pripravami za obed preveč posla.

Norec mirno obsedi.

Čaka, da bi še kdo prišel v pivnico, katerega bi mogel natančneje izprašati.

Kmalu pride zdrava, krepka dekla, ravno ista, ki je po stopnicah sunila Tihorepca.

Dekla je radovedna.

V gostilnici je že davno znano, da se pri zlatarju mudi tuja krasna deklica.

Ker je s to tujko ob jednom došel zraščeneec, upa radovednica, da bo od njega izvedela, kar jo tako zanima.

Krčmar jej v kleti, tedaj se lahko govori z gostom.

Norec je tudi radovoljno odgovarja. Seveda je pri tem jako previden ter se ne izda niti z najmanjšo besedico.

Dekla čuti, da se za splošnimi izrazi čudnega možičelja še kaj posebnega skriva. Temu bi rada prišla na sled.

Toda sedaj začne norec njo izpraševati.

„Ali je vedno veliko tujcev pri Vas?“ oglasi se tako mimogrede.

„O ne“, pravi dekla, „razven gospode, ki je ravno poprej došla, bila sta zadnje dni samo dva tujca pri nas.“

„Tako — tako — ali sta bila to kaka imenitna gospoda?“

„Ne, ne“, odgovarja deklica razburjeno. „Denarja jima sicer ni manjkalo, toda bila sta prava suroveža — ali me ne bodete krčmarju izdali?“

„Ne, gotovo ne!“

Razžaljena dekla si hoče srce olajšati.

„Predrzna lopova sta bila“, zakliče togotno. „Zasledovala sta mene in Katinko! Toda na nepravi sta naletela, medve sve pošteni ter sta hudobneža skupila, kar sta zaslužila. Menda jima pri nas ni več ugajalo, ker sta danes zjutraj nenadoma odpotovala.“

„Tako — tako — danes zjutraj?“

„Da, čudili smo se, da sta tako naglo zapustila našo krčmo. Jaz za svoj del sem vesela, da nista več tukaj.“

Norec premišljuje.

„Mogoče sta bila kaka sleparja“, pripomni za nekaj časa.

„Kdo ve? Menda imate prav?“

„Kakošna pa je bila njujina zunanost?“

Deklo posebno veseli, da more o grdem zasledovalcu govoriti. Sumna tujca tedaj po možnosti natanko opiše.

Kako poslušna pritlikavec!

Glavo ima naprej sklonjeno, da ne presliši niti najmanjše besedice.

„Moja slutnja“, misli si Miličin varuh, „moja slutnja! Po tem popisu je bil jeden izmed njiju oskrbnik Tihorepec. Oh — morilca najeta — stavim, da sta se vtihotapila na podstrešje krčmarjeve shrambe.“

Deklico hoče še nekaj prašati.

Tu jo krčmar iz kuhinje glasno pokliče, dekla odhiti — ubogajoča svojemu gospodarju. Norec sedaj noče več ostati, vino je plačano in poizvedovanje končano. V misli zatopljen odide. —

Tako je zamišljen, da niti ne zapazi, ko se v njegovi bližini neka vrata počasi odpro.

Dvoje bliščečih se očij zre iz sobe, odločen moški obraz se prikaže, trenotek pozneje pa glava zopet izgine. Jurij Skopec je iz svoje sobe pogledal — videl je moža, spoznal ga je — nekdanji prebivalec z gradu Sokolskega se mudi v njegovi bližini!

---

166. poglavje.

Po katastrofi.

Skrivnostni ponočnjak. — Rešena izdajalca. — V zavetji.

Zopet razprostira temna noč svoje temni peruti nad Hrušico.

Polna luna se skriva za gostimi oblaki — le sem ter tja prodere izmed raztrganih oblakov kak čaroben žar nočne kraljice, ki takoj potem izgine v novič za orjaškimi gručami oblakov.

Razvaline ,ajdovskega groba' plašno štrle v nočno tmino.

Glej, ali se ne premika tam-le črna postava?

Da, temna senca se bliža razrušenemu grobu.

To gotovo ni nikdo izmed Jurij Skopčevih ljudij, kajti takemu bi ne bilo treba, da bi se v tem zapuščenem kraju tako plazil — ne, to je gotovo kak sovražnik tolovajskega glavarja.

Ko mesec zopet za trenotek zasveti, spoznamo obraz ogljarja Toneta.

Sedaj je pri orjaškem grobu.

Pritiska se ob velike skale ter zre proti tolovajskemu taboru. Tam je vse mirno — tolovaji počivajo.

Iz gostega grmovja je opazoval vse, kar se je danes zvečer zgodilo.

Sedaj prihaja k razrušenem „ajdovskemu grobu“, kajti tudi on je čul bajko o zakladih, ki počivajo poleg paganskega kralja. —

Ko bi se mu posrečil vhod do zakladov.

Ogljar Tone je zelo blagohlepen, zaradi tega nima miru, dokler ne preišče orjaških razvalin, po katerih začne plezati.

„Tu je mesto, kjer sta bila povezana“, šepeta. „Škoda za Jero, bila je odločna, razkošna ljubica. Sedaj je mrtva — skale so oba popolnoma zmečkale.“

Vsede se na veliko skalo, ki se je z groba zvalila na stran. —

„Škoda za lepo Jero“, mrmra še jedenkrat, „veselje je bilo, ko sem objemal tako zalo in strastno žensko.“

Oditi hoče, tu naenkrat osupne.

„Za vraga“, godrnja, „ali ni bil ta glas tak, kakor bi kdo zamolklo ječal?“

Rokovnjač posluša.

Glas se ponavlja, in sedaj natančneje razločuje. Začetkoma misli Tone, da je v bližini kak tolovaj, toda kmalu se pomiri.

„Tri sto medvedov, tu med skalovjem nekdo zdihuje“, pravi malovrednež sam pri sebi. „tu pod menoj je to — prokleto — ko bi bila obsojenca še živa! To bi bil pravi čudež.“

Ravnokar se polna luna zopet med oblaki prikaže.

Ogljar Tone zapazi temno luknjo mej skalami, nekak rov, ki vodi v globočino.

Slučaj je hotel, da so se skale tako jedno ob drugo naslonile, da je mej njimi nastala votlina.

Rokovnjač premišljuje:

„Ali naj tu doli splezam?“ godrnja, „hm, stvar se mi zdi preveč nestanovitna. Če se razvaline še enkrat prevrnejo, ne vidim več belega dneva.“

Čuj — zdihovalje se v tretjič zasliši.

Ogljar Tone se ojači.

V skale se z vso močjo vpira ter tako prepriča, da nevarnost ni ravno prevelika. Razvaline trdno leže ter se niti za las ne premaknejo.

Rokovnjač začne plezati v luknjo.

Z največjo previdnostjo postavlja nogi na robove pečine ter kmalu pride na tla.

„Oj — oj!“ stoka glas poleg njega.

„Jera Hrvatova“, pravi Tone poluglasno.

„Tukaj — tukaj“, oglasi se zopet ženska in poleg se čuje, da nekdo togotno kruli.

Ogljar ima vedno pri sebi, kakor vsi rokovnjači, malo svetilnico, kresivo in gobo.

Kmalu gori luč, ki razsvetljuje luknjo.

Tone začuden vsklikne.

Pri njegovih nogah ležita povezana Jera in Janko, prva popolnoma nepohabljena, slednji pa ima le nekaj prask in rogov, katere so provzročili mali kamni, ki so ga zadeli pri oni strašanski katastrofi.

Jera se veselo oddahne.

Mislila je, da z nova prihajajo Smukačevi tovariši, namestu njih pa zagleda moža, katerega je že osrečevala — ta je pomočnik v najhujši sili.

„Odveži me!“ stoka.

Ogljar Tone se ne obotavlja.

Hitro zgrabi nož, ki ga ima za pasom.

Vezi padejo — Jera je prosta — takoj potem pa tudi Janko Hrvat, ki zamolklo tuli.

„Maščevanje — maščevanje!“ prihaja iz njegovega grla.

„Tiho!“ opominja rokovnjač, „tolovaji so v bližini — sicer nas še v zadnjem trenutku pobere peklenšček.“

To pomaga.

Janko ne črhne več, pač pa poskuša vstati.

Posreči se mu konečno.

Udje ga neznansko bole, kajti že več ur je ležal trdno povezan.

Toda zlomljena ni nobena kost, za praske in rogove pa se ne zmeni dosti.

Tudi Jera je kmalu zopet gibčna, kajti mlada je in krepka.

„Bežimo od tod!“ šepeta prav tiho, „obsojena sva na smrt, ker naji tolovaji sovražijo.“

„To sem si mislil,“ godrnja ogljar Tone: „da, Jurij Skopčevi ljudje ne poznajo nobene šale.“

„Maščeval se bom, oj, maščeval,“ kruli Janko Hrvat, „uničiti jih moram vse — prav vse!“

„Rad Ti bom pri tem pomagal,“ meni ogljar Tone, „toda najpoprej moramo priti od tod — jutro se bliža. Nedaleč od tod imam skrivališče — toda tudi tam se ne bomo dolgo mudili, marveč moramo gledati, da se kolikor mogoče hitro odstranimo iz tega nevarnega kraja. Pozneje se lahko o vsem potrebnem posvetujemo.“

„Da — proč od tod!“

Jera sama kvišku spleza, ker skale niso previsoke, Jan-kotu pa mora ogljar pomagati.

Stoka in sopiha pri tem Hrvat kakor star kovaški meh. Kmalu so vsi trije na trati poleg „ajdovskega groba.“

Niti za trenotek se tu ne obotavljajo.

Kakor mogoče brzo hiti trojica skozi temno goščavo, kot prvi ogljar Tone, ki vodi rešenca proti svojemu skrivališču.

Jedno uro že hodijo in Janko marsikaterikrat zajavka.

Toda prepričanje, da jih more le uren beg rešiti smrtno nevarnosti, goni ga naprej, dokler ne pridejo do zapuščene pastirske kočice blizu vrha Hrušice.

Tu notri se že dlje časa skriva ogljar Tone, tu ima tudi hrane v izobilji shranjene.

Kočica sama je razdrapana, toda za njo je podzemeljska jama, v katero stopi Tone s svojima spremljevalcema. Ko zapre vrata za seboj, prižge luč.

Na tleh ležijo kupi sena in nekaj volnenih odej. Rešenca se na-nje vsedeta ter poželjivo posežeta po jedilih, katera jim ponudi rešitelj. —

Ogljar Tone je prav dobre volje.

S skrivnim dopadajenjem opazuje žalo Jero.

Sicer je na smrt trudna, toda krasna je še vedno in menda se mu bo kmalu — hvaležno izkazala.

In hvaležna mu mora tudi biti, saj jo je rešil grozne smrti. —

Rokovnjač se muza.

„Hej, to je bil srečen slučaj,“ misli si; „sedaj imam žensko, kakoršno sem si vedno želel. In pa Jera se ne brani preveč, o ne, to vem že iz lastne izkušnje. Seveda je Janko tudi tu, toda motil me ne bo dosti.“

„Maščevanje — maščevanje,“ kruli Janko Hrvat.

Ogljar odveže mal zavoj. Tu notri ima razne koristne drobnosti, kot: mazila za rane, platno in jednake reči.

„Nate, Janko,“ pravi rokovnjač, „obvezal Vam bom nekoliko Vaše praske in rogove, da Vas ne bodo preveč boleli.“

„Jaz ničesa ne čutim — samo maščevati se hočem.“

„Da, maščevali se tudi bodemo,“ zakliče Jera. „Jurij Skopčevi vragi so naji hoteli neusmiljeno zaklati, zaradi tega morajo vsi poginiti — vsi brez izjeme.“

„Le počasi,“ svari ogljar, „z naglico tu ničesa ne opravimo, ali me razumeta?“

„Hudiči pa se vendar ne smejo zmagovalno veseliti!“

„Bog obvaruj, kajti jaz sam sem jim dosti sovražen. Toda mi sami ne moremo ničesa opraviti.“

Jera ga pogleda.

„No, ta bi bila lepa! Mi smo zadostni po številu, da jih moremo vse izročiti oblastnijam. Če te izvedo, da so tolovaji na Hrušici, poslali bodo cele čete vojakov, ki bodo pokončale vse te peklenske satane.“

„Pojdite no, Jera,“ ugovarja ogljar; „brez zamere, toda Jurij Skopčevih ljudij še ne poznate. Straže imajo noč in dan razpostavljene, vrhu tega pa po vseh krajih vohune, ki bi hitro javljali, da se bližajo vojaki. Na Hrušici mej gostim

drevjem bi bilo treba na tisoče oborožencev, da bi zajeli celo tolovajsko četo.“

„Saj lahko po noči pridejo.“

„Ne pomaga nič, vojaki bi našli le prazni tabor. Ne, stvar moramo drugače pričeti, nastaviti moramo Juriju Skopcu in njegovim ljudem — past.“

„Toda ne tako, kakor pri samostanu v Zatičini,“ meni Jera. „Tam se Vam je ponesrečilo — Sabina in Uršika sta vse povedali.“

Ogljar se v ustnice ugrizne.

„To je bil slučaj,“ pravi, „sam vrag naj ve, kako je bil naš naklep izdan. Osnovan je bil načrt jako previdno — prisegel bi bil, da dobimo deklice v roke. Tako se je pa stvar v zadnjem trenutku spakedrала.“

Jera prikima.

„Jera,“ stoka Janko, „Jera, hladi mi rane in praske, peko me kakor živ ogenj.“

„Ej kaj, pomagaj si sam“, odgovarja brezsrčnica malomarno, „jaz sama komaj čutim ude.“

Ogljar Tone napravi konec temu neprijetnemu prizoru.

Namaže mu z mazilom rane ter obveže, Jera pa preišlje, kako bi se mogla osvetiti.

„Ali imate kaj žganja?“ prša Hrvat svojega rešitelja. „Žganje da moč človeku, da pozabi na vse bolečine.“

Ogljar Tone se reži.

„Hahaha, če nimate družih težav, tedaj Vam lahko pomagam. Za vse slučaje imam še dve steklenici spravljene.“

„Dajte sem!“

Janko hlastno zgrabi jedno steklenico.

„Prokleta — to je pravi tropinovec,“ jeclja za nekaj časa, „to vrsto poznam, pretaka se po žilah kakor ogenj.“

„Le pijte — privoščim Vam ga!“

Hrvat se ne da dosti siliti.

Vedno in vedno nastavlja steklenico na usta ter požira močno pijačo kakor hladno studenčnico.

Ogljar Tone se muza.

Janko je oslavljen — ne traja dolgo, da se pijanec zvali na seno ter začne smršati kakor star jazbec.

Ogljar zadovoljno prikima.

„No, ta se ne bo tako kmalu zbudil.“ meni režaje se, „truden je ter spi, kakor bi ga bil kdo pobil.“

Obrne se proti Jeri.

Tudi ta se je na seno vlegla, toda oči njene so na široko odprte ter žare v strastnem ognju — maščevalnega hrepenenja.

Ogljar se poleg nje vsede.

„No, kaj sedaj pravite, Jera?“ praša tiho, „sedaj ste moja dolžnica, kakor nikdar poprej. Če bi mene ne bilo, poginiti bi morala lakote mej razvalinami, ali pa bi prišla svojim morilcem zopet v roke.“

„Saj sem Vam hvaležna.“

„Ali mi bodete mojo uslugo poplačali?“ praša pohotnež ter poželjivo gleda na razkošno postavo lepe grešnice.

„Da — toda danes ne,“ šepeta ona; „trudna sem neznanško. Pustite me danes pri miru — pozneje bodete z menoj zadovoljni. Da, Vašim tovarišem se morajo želje izpolniti, pre-skrbela jim bom dekleta, ki se mude pri tolovajih. Vse morajo postati ljubice ‚rudečega Tomaža‘ in njegovih pristašev — vse! Potem pa se bom maščevala nad Smukačem, Jurijem Skopcem, celo nad Černičem, ter prej ne bom srečna, dokler vsi ne končajo do zadnjega moža — na morišči.“

Ogljar Tone prikima.

„Toda previdnost je potrebna.“

„Da — previdna hočem tudi biti, in pri tem neizprosna. Vsi tolovaji morajo poginiti — vsi brez izjeme.“

Ogljar Tone jo krepko objame.

„Pustite me pri miru,“ sika grešnica. „Pomislite, če se Janko zbudi.“

„Hahaha, ta bo spal do belega dne, predobro poznam to žganje. Ravno tako močno je, kakor kaka omotica. Ali hočete jeden požirek, lepa Jerica?“

„Ne.“

„Toda svoje plačilo hočem imeti,“ zakliče tolovaj ter jo tesneje k sebi pritisne, „da, svoje plačilo. Oj, saj niste toliko trudna, moja zlata Jerica — Vaše oči žare tako bistro, tako ognjeno.“

„To je hrepenenje po osveti.“

„Dobro, pomagal Vam bom pri tem, sedaj pa hočem imeti plačilo za rešitev. Obljube so sicer tudi lepa stvar, toda moje načelo je vedno: bolje drži nego lovi ga. Saj sem Vam vendar rešil življenje — menda je sedaj mala hvaležnost popolnoma umestna.“

Grešnica se mu navidezno upira, toda Jera je v resnici oslabela.

Janko smrči kakor velika žaga, zbudil se ne bo, konečno si mora pa Jera tudi ogljarja Toneta obdržati za prijatelja, če hoče, da se jej posreči maščevanje nad tolovaji.

---

167. poglavje.

Rop zlate mize.

Odhod. — Očitajoča vest. — V cerkvi. — Nove zapreke.

Temna noč, katere ne jasni blede mesec, povspešuje najboljše predrzno podjetje.

Jurij Skopec živi črez dan kot pl. Mozelj razkošno in v veselji na radost debeluhastega krčmarja, ki neprenehoma misli na rumene zlate svojega imenitnega gosta.

Sedaj je noč.

V gostilni je vse tiho, kajti ob desetih je redarstvena ura, tu gredo vsi mirni tržaški meščani pohlevno spavat.

Tudi neprestano prši, da vsakdo najraje ostane na suhem doma. Ni je žive duše na ulicah.

Le sem ter tja se oglašča rog nočnega čuvaja, ki s hripavim glasom naznanja ure.

Vse hiše so temne, nikjer več ne gori luč — le predrzni roparji še bde, kajti ob najstih se prično v sobah pl. Mozolja imenitni gostje na tihem oglašati.

Jurij Skopec se plazi po sobi.

„Ana,“ šepeta, „ali si pripravljena?“

„Da, pričakujem Te že.“

„In tovariši?“

„Dali so že dogovorjeno znamenje. Vse je tedaj gotovo. treba nam je le skozi okno v stranske ulice splezati.“

„Dobro — dobro.“

Jurij Skopec previdno odpre vrata, ki vodijo na hodnik. Poluglasno sikanje naznanja ‚strežajem‘, da jih pl. Mozolja čaka. —

Tolovaji so takoj pri njem.

Pripravljene so že davno, kajti znano jim je, da hoče glavar danes po noči izvršiti predrzen rop.

Vreče imajo sabo, da vanje spravijo sad današnjega izleta. —

Ana Sienska drži v roki zavoj, *čegar vsebina je jako nenavadna.

Tu notri so razni ključi — veliki, mali, čudne oblike, da se morejo tudi najumetnejše ključavnice odpreti.

V tej stroki je Ana Sienska prava umetnica.

Juriju Skopecu je ta njena spretnost znana, sicer bi se bil moral še drugače preskrbeti.

Tako pa se popolnoma zanaša na svojo prekrasno tovaršico, ki je obljubila, da bo odprla najumetnejšo ključavnico.

In to je tudi potrebno.

Ko je cerkovnik pokazal ‚zlato mizo‘, odprl je mnogoštevilna vrata — mej temi kovinska, ki varujejo dragoceni zaklad pred vsakim tatov.

Te zapreke upa Jurij Skopec brez težav premagati.

Treba je tedaj le še čuvaje odstraniti, ki vsako noč strážijo ‚zlato mizo‘.

Previden mora glavar pred vsem biti.

„Ali je vse v redu?“ praša predrznež.

„Vse,“ glasi se odgovor. „Hajdimo naprej!“

„Dobro,“ pravi glavavar, „tedaj najprvo skozi okno!“

Kakor strahovi se plazijo po hodniku.

Ana je za moškega preoblečena, kajti dolgo žensko krilo bi jo morda oviralo.

V krēmi je vse mirno.

Jurij Skopec odpre okno, ki iz njegove stranske sobe vodi v ozke ulice.

Mej tem vstopijo ostali tolovaji v glavavarjevo sobo, katero Pante za sabo z zapahom zapre.

„Sedaj jeden za drugim,“ šepeta Jurij Skopec. „Ta pot grem kot zadnji, ker moram z malim koncec lesa okno pripreti. Pri svojem povratku ne smemo nobenega zadržka imeti.“

Nikdo mu ne ugovarja.

Prepričajo se, da ni nikogar v ozkih ulicah — potem zlezejo skozi okno, za njimi Ana Sienska, konečno pa glavavar sam, ki varno prisloni in pritrdi okno.

Predrzo podjetje je to.

Vsi vedo, da jim more ta rop osodepoln postati.

Če jih zaslede, ne reši jih nič družega, kakor hiter beg, ter morajo zapustiti konje in dragoceno prtljago.

Z begom pa bi rešitev ne bila še zajamčena, kajti preplezati bi bilo treba visoki mestni zid ter bi pri tem prav lahko prišli v roke preganjalcem.

Toda vzlic temu se nikdo ne obotavlja.

Vsi s ponosom zro na svojega tolovajskega glavavarja, za katerim bi šli celo v peklo.

Sedaj stopa Jurij Skopec kot prvi.

Pot do cerkve mu je popolnoma znana, zaradi tega se ne boji, da bi jo izgrešil.

Tiho in vendar urno se pet temnih postav premika skozi samotne ulice mimo tržaških hiš, v katerih meščanje mirno spe. —

Jurij Skopec večkrat obstane.

Pri tem oprezno posluša na vse strani.

Nevarnost je blizo, ker krog cerkve so celo noč stražniki, vendar ne stojе dolgo pri vratih, marveč šetajo krog božjega hrama.

To je Juriju Skopecu znano.

Vse to je natanko poizvedel, ne da bi bil vzbudil kako sumnjo.

Pot je prava.

Vedno bliže prihaja petorica cerkvi.

Kdor bi mogel v nočni tmimi videti obraz tolovajskega glavarja, zapazil bi, da v srcu Jurija Skopec besni ljut boj raznih čutov.

Neizmerno bogastvo je že iz zatiškega samostana odnesel, toda to je bilo posvetno, ne pa cerkveno blago.

In sedaj namerava hišo božjo oropati.

Debele potne kaplje stoje na čelu predrznega tolovaja, prsi se mu visoko dvigujejo in včasih se mu ukrade tih vzdihljaj mimo ustnic.

Toda noga mu ne zastaja — predrznež hiti naprej, vedno naprej!

Ravno tako je, kakor bi hotel z urnimi koraki zadušiti glas očitajoče vesti.

Tovariši ga komaj dohitevajo, le Ana Sienska vstraja tik svojega ljubčka.

„Tu je cerkev,“ zašepeta Jurij Skopec.

„In tam-le vidim svetilnice nočnih čuvajev,“ pripomni pustolovka tihim glasom.

V tem trenutku predere mesec oblake, toda tolovajska petorica tudi že stoji v senci starega poslopja.

Komaj dvajset korakov od tod stopa šest mestnih obožencev mimo njih.

Jednakomerni, težki koraki dokazujejo, da so to stari, dosluženi vojaki, ki stražijo najdražji zaklad tržaškega mesta.

Pante se splazi h glavarju.

„Glavar, tukaj prokleta diši po vislicah in kolesu. Tržačani so se peklensko zavarovali.“

„To vse mi je že davno znano.“

„Kaj hočemo tedaj storiti?“ šepeta z nova Pante. „Po mojem mnenju se sčmi sebe morimo, ko bi hoteli priti v cerkev.“

„Ne, jaz ne odstopim.“

„Toda čuvaji?“

„Odšli bodo na drugo stran.“

Zopet je vse tiho. V resnici odidejo stražniki, katerih ne veseli v mrzli noči po cele ure stati na prostem pred cerkvenim vhodom.

Ana svojega ljubčka za rokav pocuka.

„Srečo imamo,“ sika, „čuvaji so menda te ulice tukaj že pregledali, to je dobro znamenje.“

„Tako je,“ pravi predrznež zamolklim glasom.

Zopet nastane tišina.

O straži ni več duha ne sluha, in ko se mesec skrije za gostimi oblaki, hite tolovaji preko trga k cerkvenim vratom.

Jurij Skopec se proti Ani obrne.

„Ali imaš ključ?“

„Tukaj so!“

„Poskusi svojo srečo — ta trenotek vse odločuje. Prestojata nam le še nekaj minut.“

Lepi Ani je to dobro znano. Hitro začne delati pri ključavnici s svojimi umetnimi pripomočki.

Neznansko mora biti spretna, kajti nekaj trenotkov pozneje slišijo tolovaji, da nekaj prav tiho zaškriplje.

Jurij Skopec pristopi.

„Ne odlomi ključa, Ana!“

„Ne, ne.“

„Bodi previdna!“

„Vstopi!“ zašepeta pustolovka, „cerkvena vrata so odprta!“

„Ali je mogoče — tako hitro?“

„Meni ni nič nemogoče.“

Lepa zločinka govori resnico, kajti počasi se orjaška vrata odpirajo — tolovaji vstopijo.

„Stojte!“ zapoveduje Jurij Skopec, „vrata se morajo najprvo od znotraj zapreti.“

Ana si tega ne da dvakrat reči. Z isto spretnostjo kakor pri odpiranju jih zopet zapre.

Roparji se tiho plazijo proti glavnemu altarju, pred katerim gori „večna luč“.

„Pet kapljic zadostuje za prvi post,“ pravi starec.

Jurij Skopec obstane.

„Cerkveni rop“, mrmra, „kako strašno je to! Ha, Jurij, tako daleč si zagazil! Ko bi mati še živela — nikdar bi se ne bilo kaj tacega zgodilo, toda sedaj — sedaj — ne morem več nazaj, naprej moram po temni poti, ki morebiti vodi — na morišče!“

Siloma se otrese teh neprijetnih mislij, ko zapazi, kako začudeno ga gleda zapeljiva Ana Sienska.

Ženski satan stegne svojo desnico.

„Pri velikem altarji“, šepetajo njene rudeče ustnice, „tam je zlata miza.“

„Naprej!“ zapoveduje glavar.

Sedaj stoje pred velikim altarjem.

Ob strani v zidu so vrata, ki zapirajo vhod k dragocenosti.

Jurij Skopec svojej ljubici namigne.

„Odpri vrata!“ pravi po kratkem notranjem boji. „Toda bodi previdna, jeden sam nepremišljen glas nas vse pogubi.“

Ana se niti za trenotek ne premišlja.

Urno skoči po stopnicah k vhodu.

Vnovič začne delovati s svojimi umetnimi pripomočki.

Ključavnica malo zaškriplje — vrata se odpro, potem druga, tretja, končno pa kovinasta, ki prikrivajo zlato mizo.

Vse to se zgodi s čudovito hitrostjo.

Tolovaji se neznansko čudijo svojej pomočnici, Jurij Skopec pa stiska pesti ter na prsi pritiska, kakor bi hotel zamoriti vsiklike obupnosti.

Oj, kaj sedaj počenja?

Hujšega ne more storiti — od tega trenutka naprej, je cerkven ropar.

Kako strašen boj!

V duši njegovi se boljši čuti oglašajo, toda zastonj hudobni duh mori glas vesti!

„Boj zoper človeštvo je moje geslo“, mrmra predrznež.

Sedaj se zablisi skozi odprta vrata zlata miza in nad njo zlata tabla se svetita v nepopisnem žaru. Kako se lesketajo žlahtni kamni, ki obdajajo razne oddelke pri mizi in tabli!

In iz sredine vsega tega zre podoba križanega Izveličarja na tolovaje.

Juriju Skopecu se zdi, da je podoba živa in da ga očitaje gleda križani Izveličar. Ostali tolovaji na vse kaj drugega mislijo. Blagohlepne roke trgajo zlate plošče s table in mize ter mečljejo z žlahtnimi kamni vse povprek v nenasitno vreče.

Kmalu je stena prazna, kjer je malo poprej žarela največja dragocenost božjega hrama.

„Glavar, naše vreče so polne“, roga se Pante, „ostanke pa prepuščamo Tržačanom.“

„Tedaj se vrnemo!“ zapoveduje Jurij Skopec. „Jaz grem prvi, da vse poizvem, kajti mogoče je, da sedaj stoji straža pred cerkvenim vhodom.“

„To bi bilo za hudiča!“ kruli sladki Poide.

„Tiho!“

Jurij Skopec stopa po prstih proti izhodu, tik za njim Ana Sienska, konečno pa trije tolovaji s težkimi vrečami.

Kmalu so pri vratih.

Tolovajski glavar gleda skozi ključavnico.

Obraz se mu zmrači, toda ne zine niti basedice. Ana opazi, da se je pogumni ljubček zganil.

„Kaj vidiš?“ ga praša.

„Odpri, toda previdno!“ glasi se njegov odgovor.

Lepa grešnica je vsa vrata, ki vodijo do zlate mize, za sabo varno zaprla.

Treba ni, da Tržačani na vse zgodaj izvedo, kaj se je zgodilo, kajti vhod k dragocenosti je navadno le ob nedeljah prost, tedaj lahko še dva dni v gostilni mirno ostanejo.

To je tudi potrebno, kajti Jurij Skopec hoče zabraniti, da bi postal v kakem oziru sumen, ker namerava tudi pozneje razkošno živeti kot pl. Mozelj.

Vrata so odprta. Petorica stopi iz cerkve.

V tem trenutku plane Pante nazaj.

„Glavar“, šepeta, „tam-le vidim svetilnico.“

„Da, da, tam le na levi — in tudi na desni — proketo“, sika Polde, „pot nazaj nam je zaprta.“

Jurij Skopec ne trene z očmi.

„Mirujte!“ zapoveduje ojstrim glasom. „Ana, zapri zopet vrata.“

Pante meni, da ni prav slišal.

„Ali, glavar“, šepeta, „če sedaj pride straža pred vrata, vjeti smo kakor v pasti.“

„Stori, kakor sem rekel!“

„S težkimi vrečami ne moremo tako bežati, kakor bi bilo treba.“

„Mirujte!“

Ana med tem varno zapre vrata. Tudi ona se čudi glavarjevemu ukazu, toda svojemu ljubčku popolnoma zaupa.

Jurij Skopec sloni ob stebri, njegovi tovariši pa počenejo na tla pod cerkveno lopo.

Položaj je obupen. Skoraj gotovo je straža sosedne ulice preiskala ter se tedaj bliža cerkvenemu vходу.

„Glavar“, sika Pante, „mi se moramo hitro zopet v cerkev umakniti.“

„Ne, to je nemogoče, kajti potem bi ne prišli pred jutrom v krčmo.“

„Kaj pa naj storimó?“

„Ali najdeš pot s svojima tovarišema sam do gostilne?“

„Seveda.“

„Tedaj prepusti meni, da izvabim z Ano stražnike od cerkve ter Ti napravim prosto pot! Ali si me razumel?“

„Razumel, toda to je igra na smrt in življenje.“

„V najhuši sili morate vreče proč pometati ter golo življenje rešiti.“

Polde z glavo zmaje.

„Zlata ne pustim.“

„Tiho!“

Straža se bliža.

Jurij Skopec se k Ani obrne. Nekaj jej na ušesa zašepeta. „Ali si me razumela?“

„Da, Jurij, občudujem Te — predrzno, obupno je — toda zadnje rešilno sredstvo.“

„Tedaj pojdi — šel bom tik za Tabo — ne boj se — ostal bom vedno v Tvoji bližini.“

Ana smukne iz lope tik ob cerkvenem zidu, Jurij Skopec jej sledi, in kmalu izgineta v nočni tmini.

Nikakoršno nezaupanje se ne vzbuja v dušah zaostalih treh tolovajev, ki s težkimi vrečami čepe pod cerkveno lopo. Svojega glavarja poznajo ter vedo, da jih ne bo pustil na cedilu. Toda svetilnice se vedno bolj bližajo — nevarnost je skrajna, da jih stražniki zapazijo.

Če se Juriju Skopecu ne posreči, da premoti oborožence, izgubljeni so tolovaji, ali pa vsaj — dragoceni plen!

168. poglavje.

Premetenost Ane Sienske.

Stražniki postanejo pozorni. — Pregarjanje. — Boj v zagati.

„Vražja noč, burja brije človeku okrog ušes, da mu jemlje sluh — pravcata noč za lopove in drugo sodrgo, ki se ogiblje belega dneva.“

Tako govori čuvaj, ki se še z drugimi petimi oboroženci bliža cerkvenim vratom.

„Zakaj moramo neki vsako noč tod stražiti?“ meni tovariš čmernega obraza.

„Neumno prašanje, brate, oblastnija je previdna. Kjer tak zaklad stoji v cerkvi, tam je tudi dosti grabežev. Zaradi tega moramo krog cerkve stražiti.“

„Ali je zlata miza res tako dragocena?“

„Kraljestvo si lahko za-njo kupiš.“

Z leve strani se bliža druga straža.

„Ali je vse v redu?“

„Vse“, odgovarja drugi. „Nocoj menda ni žive duše na ulicah. Še razuzdanih babnic nismo videli, ki se navadno ob tej uri klatijo po cestah.“

„Menda je že vsaka svojega ljubčeka vjela.“

Oboroženci se združijo v jedno četo ter korakajo proti cerkveni lopi.

„Najprvo bodemo tu noter posvetili“, pravi vodja straže. „Nedavno je celo pred cerkvenim vhodom stala taka lahkoživka. No, pod ključem sedaj lahko premišljuje o svoji nesramnosti.“

„Saj je pa kazen tudi zaslužila.“

Naenkrat straža že prav blizo lope obstoji.

„Oho, tu se nekaj plazi.“

„Kje pa?“

„Tu ob cerkvenem zidu.“

„Glejte — tamle se premika neka senca.“

„Tedaj se tu krog vendar potika nesramna sodrga“, zakliče vodja straže, „pozor, deklina je — natanko sem jo videl.“

Mesec prodere oblake v tem trenutku.

Ni dvojbe, tam-le hiti ženska, vsaj taka postava je, katero obdaja dolg plašč.

„Kolika predrznost“, kriči jeden čuvajev, „oho, tudi mi smo urnih nog, ne bo nam ušla nočna ptica, hola, tovariši, v zagato hiti babura, ta nam ne bo popihala več.“

Izgovorjeno — storjeno.

Čuvaji pozabijo na cerkev.

Hitro se razdele na dva oddelka ter tako napravijo polukrog. —

V sredini slednjega je zasledovana oseba.

Oboroženci so v resnici urnih nog.

Ker je noč itak hladna, ugaja jim že zaradi tega ta lov, da se nekoliko ogrejejo.

Polagoma se bližajo begunki.

Ana Sienska je, ki se natanko ravna po naročilu Jurija Skopca.

Sicer ima moške hlače, toda dolgi plašč in hoja razodeva žensko.

Hitro beži, da bi prej zvodila stražo od cerkve.

Ker pa tu ni znana, obrne se proti onim hišam, ki tvorijo tako zvano „zagato“.

Oboroženci se radujejo.

„Hahaha“, krohota se jeden izmed njih, „kmalo bo nočna ptica v naših pesteh.“

Mož se ne moti.

Ana Sienska se izpodtakne — pade, pobere se zopet in sedaj mora še urneje bežati.

Sedaj so čuvaji pri vходу v zagato, ki obstoji le iz nekaterih hiš.

„Imamo jo!“ zakliče prvi oboroženec.

Ravnokar posije zopet blede mesec.

Temna postava sloni ob zidu, ki jej zapira nadaljni beg.

Lepa pustolovka je izgubljena!

Luna se zopet skrrije.

Prvi stražnik hiti, da zgrabi zasledovanko.

Tu se pred njim prikaže druga postava.

Jeden udarec, jeden krik in čuvaj se valja po tleh.

Drugi stražnik priskoči.

„Hej, to je menda nesramnež, ki hoče brabiti tako ponočno razuzdanko. Tega se nam še manjka! Hola, oba bomo zgrabili.“

Komaj izgovori zadnjo besedo, že leži v uličnem blatu.

Ulice so nerazsvetljene, vidi se komaj roka pred očmi.

Čuvaji ne vidijo ničesa, da pa pred človekom stoji živo bitje, to se dobro čuti.

Trije oboroženci pridrve v zagato, toda nekaj trenutkov pozneje tudi ta trojica neljubo poljubi mater zemljo.

Jurij Skopčeva pest udriha kakor železuo kovaško kladivo.

„Tri sto medvedov“, kriči vodja straže, „to Vam je jako nevaren človek. Vzemite v roke partizane, sunite ž njimi naravnost pred sabo, jeden ga bo že na tla porušil.“

Povelje se točno izvrši.

Pet korenjaskih stražnikov gre vstric jeden poleg drugega v temno zagato ter suje s sulicami pred se.

Nevarni človek se menda umika, kajti mestni junaki nekaj časa samo v zrak sujejo.

To jih stori pogumne, da gredo vedno dalje v zagato, toda zaradi grozne teme zgreše vrsto in posebno jeden prehiti druge v službeni gorečnosti.

Naenkrat se začuje bolesten krik.

„Oho“, zakliče vodja straže, „sedaj ga je zadela partizana, dobro ste pogodili, sedaj se bo menda vendar udal.“

„Vi osli, Vi biki!“ rujove znani glas onega čuvaja, ki je prehitel druge, „Vi norci in bedaki, zabodli ste me v spodnji hrbet — joj, joj, najmanj štiri tedne bom moral na trebuhu ležeč spati — joj, joj!“

Ostali oboroženci osupnjeni obstoje.

Njihov tovariš še vedno rujove in stoka, potem pa se prerije skozi stražo ter beži kar more iz vražje zagate.

Keč se vsak boji, da ga bodo v tinini nasadili svojeci na partizano, obrnejo se vsi ter brusijo pete, dokler ne pridejo iz temnih ulic.

V zagati je vse tiho.

Čuvaji preklinjajo.

„Noter moramo.“

„Babnica je še notri.“

„Nevarni dedec tudi.“

„Naprej!“

„Toda previdni bodite!“

Tako se z vseh strani glasi.

„V zagato. zgrabiti ju moramo!“

Čuvaji se zopet pomikajo v temno zagato.

Sedaj jih neznanec ne sprejme.

„Oho, vendar je zlodej tudi svoj delež dobil“, vesele se mestni oboroženci. „Menda se je z vlačugo v zadnji kot zaril. No, uiti nam ne moreta, gotova sta nam!“

Sedaj se zopet prikaže luna mej oblaki.

Ravno nad ozko zagato stoji, katere prebivalci mirno spe. —

Kdor mora čez dan trdo delati, tega tudi ne more vsak nočni nemir zbuditi.

Čuvaji se na vse strani ozirajo.

Presenečeni se pogledujejo.

Mesec razsvetljuje najmanjši koticček zagate, toda v njej ni žive duše razven čuvajev.

Zginil je neznan človek in ž njim ponočna vlačuga.

„Tristo vragov,“ rentaiči vodja straže, „to ni vse tako, kakor bi moralo biti. Ta dva sta bila ali peklenščka sama ali pa dva njujina podložnika.“

„O ne,“ pravi jeden stražnikov, „to se je popolnoma naravno vršilo. Stavim, da ju je kdo v svojo hišo pustil. Jutri zjutraj bomo povsod preiskali, do tedaj pa stražili ob izhodu zagate.“

Čuvaji so s tem zadovoljni.

Šest korenjakov se vstavi pred zagato, ostali pa odidejo proti cerkvi, da najprvo preiščejo lopo.

Tam je vse v redu.

Ne vidijo žive duše, vrata cerkvena so — kakor navadno — trdno zaprta, prepričani so čuvaji, da pri božjem hramu ni imel nobeden tat kaj opraviti.

Jurij Skopec je svoje tri tovariše s pomočjo Ane Sienske rešil. —

Tolovaji so s svojim težkim in dragocenim ropom srečno ušli. —

Pantetu so znane vse ulice, zaradi tega jih varno vodi po nočni tmuni.

Počasi se izgube glasovi razsajajoče mestne straže, toda s tem še niso tolovaji na varnem.

Polde koraka poleg Panteta.

„Glavar nam je zrak očistil,“ šepeta, „bojim pa se, da bo vrag pri tem vzal njega in njegovo Ano.“

Pante sam je v skrbeh, toda znano mu je tudi, kolikokrat se je Jurij Skopec izmotal iz največjih težav in nevarnostij.

„Le naprej!“ silí, „najprvo do krčme, kjer ju bomo v stranskih ulicah pričakovali. Če se nam glavar v jedni uri ne pridruži, potem se moramo nadejati najhujšega. Saj poznaš, Polde, povelje glavarjevo, da se moramo v slučaju nevarnosti obrniti proti mestnemu zidu ter bežati. Toda tako daleč še nismo — upati smemo še vedno.“

„Peklenska para,“ grozi se Polde, „jaz nimam niti iskrice upanja več. Vrag naj me kosmatega požre, če glavar ni že vjet.“ —

„Tiho, požuriti se moramo!“

Vreče so težke, kajti oropani zaklad ima veliko pezo.

Tolovaji pod svojimi bremeni sopihajo, toda niti trenotek ne počivajo, marveč neprestano hite naprej ter se pri tem oprezno na vse strani ozirajo.

„Tu je gostilna,“ šepeta Pante, „le hitro sedaj v stranske ulice!“ —

Tolovaji pod oknom v temni senci svoje vreče previdno na tla postavijo.

In sedaj nestrpno čakajo na svojega predrznega glavarja: nada jih skoraj zapušča, ker mislijo, da je Jurij Skopec s svojo spremljevalko že v pesteh mestne straže!

---

169. poglavje.

Priplenjeni zaklad.

Pričakovanje. — Konečno! — Luč na oknu.

Čas le počasi mineva.

Kakor mrtve sohe stoje tolovaji v ozkih ulicah pripravljene, da vsak trenotek v slučaju nevarnosti zgrabijo svoje dragocene vreče.

Nič se ne gane.

Vse je tiho, celo mesto počiva kakor v začaranem spanji.

Polde je najbolj nestrpen.

„Gotovo je glavar vjet,“ pravi na tihem Pantetu.

Ta z glavo odmajeva.

„Ne, nikakor ne, kajti v tem slučaju bi bili beriči gotovo že prišli v krémo. Spoznali bi bili gotovo v jetniku pl. Mozolja, kateri je že po celém mestu zaslovel vsled svoje darežljivosti in prekrasne soproje.“

„Ne verjamem,“ oporeka Polde, „kajti pridržali so ga v zaporu le zaradi tega, ker se je po noči brez svetilnice klatil, o cerkvenem ropu pa še ničesa ne slutijo. Če ga obdrže do nedelje pod ključem, je izgubljen, ker bodo tedaj odprli vhod k zlati mizi ter zapazili, kaj se je zgodilo.“

Pante osupne.

Kar Polde tukaj trdi, je popolnoma resnično, da, Pante sedaj sam misli, da se je Juriju Skopecu pripetila nesreča.

„Nekaj minut moramo še čakati,“ pravi zamolklo.

„Jedna ura je že pretekla,“ šepeta Polde.

„Vse jedno, nekoliko časa moramo še vstrajati, potem se šo-le splazimo proti mestnemu obzidju. Ravno tako nujno tudi še ni.“

Polde ni tega mnenja, kajti vreče so težke in treba bo onstran mestnega zidu še daleč potovati, predno pridejo v varno zavetje.

Vendar pa se uda svojemu tovarišu.

Tolovaji sapo nategujejo, da ne bi zgrešili niti najmanjšega glasu. —

Zopet pretečejo minute.

„Nič ne pomaga,“ pravi Polde poluglasno, „proč moramo odtod, kajti glavar je vjet.“

„Ali res misliš?“ oglasi se nekdo iz največje bližine.

Tolovaji se zganejo.

Pred njimi stojite dve temni postavi, ki sta ravnokar snuknili v ozke ulice.

„Glavar!“ raduje se Polde.

„St — st!“ svari Jurij Skopec, ki ravnokar vzdiguje svojo tovaršico k priprtemu oknu v pritličji, — „sedaj nimamo časa za razgovor. Podajte mi vreče na okno!“

Urno se vspne za Ano v sobo.

„Vreče!“ zapoveduje tihim glasom.

Krepke roke podajajo plen kvišku, ki ga zgrabi vrečo za vrečo orjaški tolovajski glavar ter previdno postavi v sobo.

Malo trenutkov pozneje je dragocen plen vsaj začasno v varnosti.

Pante in njegova dva tovariša izginejo skozi okno v krčmo, kjer jih Jurij Skopec že pričakuje.

„To je bilo nevarno delo,“ pravi zapiraje okno; „z Ano sva morala dolgo pot v ovinku napraviti. Moja spremljevalka je zašla po nesreči v zagato, kjer sem moral najprvo nekaj stražnikov na tla pometati.“

„Da, glavar, slišali smo križanje ter smo se v resnici za Vas bali.“

„Ni bilo ravno sile,“ smehlja se predrznež. „Beričem sem zapustil zadosten spomin. Vendar sem bil z Ano v vražjih škripcih, ker ulice niso imele na drugem konci izhoda. Tu nama je pomagala jedino le prevelika službena umetnost beričev. V temi so tako ljuto s partizanami pred se suvali, da so konečno ranili jeden družega. Veliko zmešnjava, ki je vsled tega nastala, sva porabila ter se v ugodnem trenutku mej njimi ob tleh izmuzala iz zagate ter še le po velikem ovinku prišla do gostilne. Sreča, da še niste pobegnili, sicer bi bili konji in vsa veliko vredna prtljaga izgubljeni.“

„Ta pot se nam je bogat plen posrečil, glavar.“

„Res je,“ pravi Jurij Skopec na kratko, „zadovoljen sem. Sedaj pa pojdite previdno v svojo sobo. Mej tem bom z Ano zaklad med našo prtljago tako skrito razdelil, da nikdo ne bo mogel kaj opaziti.“

Pante se še obotavlja.

„Glavar!“

„Kaj je?“

„Če bodo poprej zasledili rop — kaj pa potem?“

Pogumnež se smehlja.

„Kaj to mene briga? Jaz sem bogati in plemeniti Mozeli, kdo me bo le najmanje sumničil? Zgrabili bodo najprvo navadno sodrgo, katere se nikdar v Trstu ne manjka.“

„Vi ste preveč predrzni, glavar.“

„Le brez skrbi se vlezi k počitku, Pante! Prepusti mirnega srca meni, da storim, kar je treba. Če bi sedaj nena doma odpotovali, vzbudili bi s tem sum. Če pa še nekaj časa tukaj ostanemo, nikdo ne bo slutil, da smo mi izvršili cerkveni rop. Pojdi spat, Ti pravim!“

Pante uboga, vendar ni nič kaj zadovoljen, ker ne upa, da se bo stvar tako gladko iztekla. — Vrata se za tolovaji zapro. —

Jurij Skopec z zapahom zatvori duri, ko nekaj časa poslušaja, ali se v krčmi kaj pregiblje.

Nič se ne gane — vse spi.

Pomirjen se glavlar povrne k Ani.

„Vse je v redu,“ pravi, „nikdo ne more slutiti, da smo zapustili krčmo. Pogrni okna, da se ne bo luč videla na ulice!“ —

Pustolovka stori, kakor jej je veleвано, glavlar pa prižge svetilnico.

Ana pristopi k Juriju Skopcu.

„Ljubček moj,“ zakliče tihim glasom ter se ga s polnima rokama krog vratu oklene. „Izvršil si čin, o katerem bodo še stoletja pozneje govorili. Ime tvoje bo po celem svetu zaslovelo.“

„Moje ime?“ praša temnega obraza.

„No, prepričana sem, da ne bodo prišli na sled, kdo si je prilastil dragocenost, toda rop sam je predrzno dejanje, katerega se bodo še pozni rodovi spominjali.“

Predrznež se ne gane.

„Da, čin, kakoršnih se pripeti malo na svetu,“ pravi zamolklo: „jaz sam čutim grozovitost tega hudodelstva — oropal sem hram božji!“

Lepa zapeljivka se smeji.

„Kaj Te to briga?“ pravi lahkomisljeno. „Zakaj take stvari iz samega zlata in žlahtnih kamnov izdelujejo? Mramor bi bil tudi zadostoval in nikdo se ne bi zanj zmenil. Kdor ima take zaklade, misliti si mora, da jih tudi drugi žele imeti in — hahaha — mi bomo zaklad bolje porabili, kakor pa cerkev — pri nas ne bo zakopan ostal.“

„In vendar sem cerkven ropar,“ šepeta Jurij Skopec v neprijetne misli zatopljen.

Lepa Ana se zopet smehlja.

Pritiska se na prsi svojega izvoljenca ter se trudi, da ga na druge misli spravi.

„Poskriti moramo zaklad,“ šepeta, „toda poprej moram hlače sleči. Pri nocojšnem delu so mi bile koristne — toda vedno bi ne marala biti v moški obleki.“

„Naše deklice na Hrušici so družega mnenja,“ pravi Jurij Skopec, ki se sam misli otresti tužnih mislij. „Amalija in njene tovaršice so dolgo časa nosile moško opravo.“

„Vsak človek ima svoj poseben okus,“ pravi Ana ter si slači neljubo obleko.

Pri tem jo Jurij Skopec strastno objame in v divji strasti poljubuje — zadušiti hoče pekočo vest, ki se vedno in vedno v njem oglašča.

Toda premetenka se mu izmuzne.

„Veliko imava še dela, Jurij. Pomisli, da morava zaklad poskriti, hitro, nemudoma, predno napoči jutro. Za najino ljubezen nama itak preostaja še mnogo prilike.“

Tolovajski glavvar se prime za vroče čelo.

Toda lepa Ana mu ne pušča časa za tužno premišljevanje. Hitro privleče raznotero prtljago, katero bodo kot potne vreče privezali ob konjska sedla. Te vreče so navidezno natlačene, v istini pa so v njih le prazni zabojčki, katere so navlašč sabo vzeli, da spravijo vanje pripljenjeni zaklad.

Ana jako spretno skriva oropane dragocenosti.

Najmanjši prostorček v vrečah dobro izrabljuje ter pri tem brezozirno na male kosce lomi posvečene svetinje.

Ko Jurij Skopec gleda to njeno početje, občuti v srcu nepopisno bolečino.

Zdaj in zdaj pričakuje, da bo zadela radi te oskrumbe njega in njegovo zapeljivko strašna kazen božja. — — — —

Ali vsi Tržačani spe?

O ne, vsaj nekdo še čuje v primorskem mestu.

Ob oknu svoje spalnice stoji Milica. Kakor že mnogokrat, tako tudi danes ne more najti počitka.

Ali misli ljubko dete na hudobneža, ki jo hočeta umoriti, na krošnjarja s strupom in zavratnega strelca z otrovanimi pušicami?

„Ne, Milica se spominja samo preteklih dnij, ko je še na gradu Sokolskem bivala, kjer jo je sicer neprestano mučila

peklenska grofica, toda je tudi pod jedno streho bivala s svojim — izvoljencem.

To so bili srečni časi — kako veselo in zadovoljno se je vlegla spat, če jej je zali lovec privoščil le jedno prijazno besedo!

Uboga deklica! Grofova hčerka ljubi moža, katerega ime navdaja celi svet s strahom in trepetom.

„Oj, Jurij,“ šepetajo njene rudeče ustnice, „oj, dragi, preljubljeni mi Jurij!“

Iz njenih očíj priteko svitile solzice. Ali ga sme še ljubiti, ko ga je izobčila že vsa človeška družba?

Ročico pritiska na razburjeno srce.

Ne — ne more ga pustiti — ljubi ga še vedno — ljubila ga bo vedno, dokler jej bleda smrt ne zatisne očíj.

Okno njene spalnice je na pol odprto.

Pred nekaterimi trenotki je Milica na ulicah pod seboj začula zamolkel šum.

Kaj to pomeni, ne ve, toda neprestano zre proti sosedni gostilni.

Znano jej je, da se izvoljenec zopet mudi v Trstu.

Zgovorna oskrbnica jej je povedala, da se je „pl. Mozelj“ zopet povrnil v krčmo.

Kaj revica pri tem trpi, tega ni mogoče popisati.

Srce njeno slutí, da je prišel grozoviti tolovajski giavar Jurij Skopec le zaradi tega v Trst, da izvrši zopet kak predrzen čin.

Da, o tem ne dvoji, toda Milica bi raje poprej umrla, predno bi izdala ljubljenega moža.

Naenkrat osupne.

V nasprotni hiši zapazi luč.

Polunočna ura je odbila, Milica slutí, da prihaja svetloba iz sobe, v kateri prebiva Jurij Skopec.

Kaj počenja strahoviti mož sredi tihe noči?

„Ali se še-le pripravlja k nevarnemu ropu, ali pa se je že povrnil od pregrešnega podjetja?“

Luč ne ugasne.

Milica je noče videti, marveč v britkem joku pohiti k svoji postelji, kjer zarije svojo ljubko glavico v blazine.

Konečno poklekne pred ležiščem ter moli. Molitev njena se dviguje proti nebu, ki naj spravi Jurija Skopca na drugo pot — ki naj postavi mejo njegovemu zločinskemu početju.

Da, nedolžno dete moli za groznega tolovajskega glavarja!

170. poglavje.

Smukačevo poročilo.

Tišina pred viharjem. — Odhod tolovajev. — Na straži.

Drugi dan mirno preide — tudi sledeča noč — v veliko tolažbo nezaupnega Panteta, ki se boji, da bodo prehitro zasledili cerkveni rop.

Mestni oboroženci so seveda malo sreče imeli, kajti čeravno 'so' dan pozneje preiskali vse hiše v zagati, našli niso najmanjšega sledu o „ponočni ptici“ in njenem „sumljivem zaščitniku.“

Celo molčati morajo o svojem sramotnem porazu, saj bi jih vendar vsak zasmehoval, da so se dali od jedne babure in jednega vlačugarja tako v kozji rog ugnati — zaradi tega tudi mestna oblastnija ničesa ne izve o nočnem boju pri stolpu cerkvi. —

Jurij Skopce živi še jeden dan razkošno in potratno, zvečer pa naznani krčmarju, da mora drugo jutro odpotovati.

Nerad izgubi gostilničar tako dobre goste, ki mnogo zavživajo in dobro plačujejo. Toda kaj pomaga, ko pravi imenitni gospod pl. Mozelj, da mora oditi na jedno svojih oddaljenih posestev?

Pante mej tem ne drži križem rok.

Previdno povprašuje po raznih gostilnah, kaj je kaj novega v Trstu.

Pomiri se konečno, in ko se proti večeru povrne v krčmo, najde glavarja v stanovanji, v katerem premetena Ana vse za odhod pripravlja.

Tolovaj vrata za sabo varno z zapahom zapre.

„Vse je v redu,“ šepeta, „o ropu nikdo ničesa ne sluti.“

„Kakor sem čul, odpri ne bodo vrat k zlati mizi do nedelje, če se slučajno ne oglasi kak radovedni tujec, ki bi si rad ogledal to dragocenost.“

Jurij Skopec je po možnosti zadušil očitajočo vest.

„Sedaj vidiš, kako prazen je bil tvoj strah“, pravi svojemu tovarišu. „Ničesa se nam ni treba bati ter moremo v največji varnosti jutri odpotovati.“

Pante mu prikima.

„Da, glavar, prav ste imeli — kakor vselej. Vendar pa želim, da bi bil že iz mesta. Vedno se mi zdi, kakor da nam bo ta rop nakopal še mnogo sitnosti.“

Glavar z ramo zmaje.

„Pozneje, to rad verjamem. Če zapazijo rop, napeli bodo vse strune, da zgrabijo zločinca. Toda kje smo že tedaj?“

„Da bi le že bili v svojih gozdih!“

„Ne boj se! Ali imate vse svoje reči v redu?“

„Vse je na odhod pripravljeno, glavar.“

„Dobro, tedaj se bodemo nocoj naspali, kajti mogoče je, da prihodnje noči ne bodemo imeli dosti prilike za počitek. Najprvo gremo na Hrušico, da pregledamo „ajdovski grob“. Pokazal mi boš skrivnostni hodnik.“

„Gotovo, glavar.“

Pante se hoče posloviti.

„Ah, skoraj sem Vam nekaj pozabil sporočiti, glavar“, naenkrat zakliče.

„Govori!“

„Posreči se nam lahko dober plen. Zlatar Trdina bo z mnogimi narčeenimi zlatninami odpotoval na Dunaj. Prišel bo po cesti pod Hrušico, kjer ga brez težav moremo olajšati dra-

gocenostij. Seveda moramo nekoliko tovarišev poklicati na pomoč, ker bo Trdina sabo vzel več oborožencev.“

Juriju Skopecu se oči zasvetijo. Tak napad mu je mnogo ljubši, kakor pa cerkven rop.

„Kdaj bo zlatar odrinil?“ praša.

„Pojuteršnjim zjutraj.“

„Dobro, tedaj imamo dosti časa ter ga počakamo v gozdu blizu Podjame. Stvar je dognana, Polde naj gre po ljudi in voz. Ko pelje jeden oddelek cerkveno zlato na Hrušico, pričakovali bomo zlatarja v goščavi z ostalimi tovariši.“

Pante zapusti sobo.

Še jedenkrat si da Jurij Skopec od krčmarja prinesiti, kar premoreta njegova kuhinja in klet — najboljše vino privošči imenitni gospod Mozelj tudi svojim služabnikom.

Krčmar se muza.

Napravil je izborno kupčijo in iz vsega srca si želi še mnogo takih gostov.

Noč mine, in ko se komaj dani, stoje konji pripravljene za odhod pred krēmo.

Jurij Skopec zasede z Ano čila konjiča, služabniki pa donšajo prtljago ter jo svojim živinčetom nalagajo.

Hlapci se ponudijo, da bi jim pri tem pomagali, toda Pante jih odločno zavrne.

„Mi smo sami zato tukaj, da opravljamo službo.“

Ta zavrnitev je popolnoma utemeljena, kajti krčmarjevi hlapci bi se gotovo čudili, kako težke so vreče.

Celo močni konji tolovajev se zganejo, ko se jim naloži breme.

Zlato je težje od svinca.

„Vaša prtljaga je jako težka“, pripomni krčmar, ki stoji na pragu; „ko ste došli, ni bilo videti, da živina nosi veliko pezo.“ —

„Vreče so težke“, pripomni Pante, „kajti tako imenitna gospoda, kakor je naša, potrebuje marsikaj na potovanji, o čemur se nam navadnim ljudem niti ne sanja.“

„Res je, res, toda čuvajte se, pota dandanes niso varna.“

„No, mi se ne bojimo rokovnjačev“, hvali se Pante ter pokaže na samokrese, ki tiče za sedli.

„Le ne bodite preveč predrzni!“ svari krčmar. „Sedaj rogovili po naših krajih neki grozoviti tolovaj s svojimi prištaši. Jurij Skopec mu je ime. Sicer v zadnjem času nismo ničesar o njem slišali, toda kako nevaren je, dokazuje najbolj to, da si je prilastil ‚zlatu streho‘ na trsatski cerkvi.“

Glavar že na konju sedi.

Sedaj se h krčmarju obrne.

„Ali je to res?“

„Res je, res, milostivi gospod.“

„Tedaj se morate tudi Vi meščanje v Trstu čuvati“, pravi predrznež, „če ne Vam ta tolovaj še ‚zlatu mizo‘ odnese.“

Krčmar se smehlja.

„Vaša milost se šali. ‚Zlato mizo‘ tako dobro stražimo, da se nam ni bati kaj tacega. Jurij Skopec naj le k nam pride, če si hoče svoje kremplje prav pošteno osmoditi.“

„Prav imate, gospod krčmar“, smeji se pogumnež. „Sedaj pa zdravstvujte! Na svidenje, kajti Vaša kuhinja in klet sta izborna.“

„Na svidenje, milostivi gospod“, priklanja se krčmar.

Jurij Skopec vrže še nekaj srebrnega denarja mej gostilniške posle, ki urno pobero bogato nagrado.

Potem odjaha s svojim spremstvom ter ne sluti, da za zagrinjalom zlatarjeve hiše za njim zro objokane oči nedolžnega angelja — nesrečne Milice.

Brez zapreke pride tolovajski glavar skozi mestna vrata, kajti stražarji že dobro poznajo imenitnega gospoda pl. Mozolja, ki že v drugič zapušača tržaško mesto.

Nikdo ne sluti, kaj se skriva v prtljagi tega plemenitega kavalirja — razdrobljena ‚zлата miza‘, največji zaklad tržaško stolne cerkve.

Počasi se premiče četa proti vrhu Opčine.

Pante se večkrat ozre doli proti mestu, ko pa pridejo onstran hriba ter izgine Trst in morje izpred njegovih očíj, zajaše poleg glavarja.

„Z Bogom, Trst“, zakliče Pante, „in sicer nikdar več na svidenje! Glavar, ne verjamete mi, koliko sem prestal strahu. Velik kamen se mi je odvalil od srea, da smo zopet na prostem. Sedaj naj nas sam peklenšček lovi!“

Jurij Skopec mu samo prikima.

Konji morejo le korakoma stopati, ker so tako težko obloženi.

Dan je soparen in še-le pozno popoldne prijašejo v senčnati gojzd.

Naenkrat Pante svojega konja ustavi.

„Hej“, zakliče tolovaj poluglasno, „če se ne motim, stoji nekdo tu za grmom — samokrese v roko, tovariši!“

„Kaj pa še“, začuje se znan glas, „kaj me ne poznate — Smukača?“

„Resnično, naš tovariš je. Od kod pa prihajaš?“

„S Hrušice“, odgovarja podnačelnik. „Misiil sem si, da kmalu pridete ter sem Vas zaradi tega tukaj pričakoval. Presneto počasi lazite.“

„Seveda“, odgovarja Pante, „konji kar stokajo pod težkim bremenom. Dobro, da si tukaj, Smukač, preskrbeti nam moraš voz, kajti prežali bodemo tu še na nekega zlatarja.“

„Dobro — to me veseli, da dobimo po dolgem času zopet nekaj dela. Saj nas je lenoba že dosti morila. Toda raje ostanem takoj pri Vas. Svojega čilega konja odstopim Poldetu, da odjaše v tabor.“

„Tudi prav.“

„Glavar, bili ste srečni, kakor vidim“, obrne se Smukač k Juriju Skopcu.

„Da, zlata miza je naša. Plen je tako bogat, kakoršen se nam nikdar več ne bo posrečil. Prestali pa smo tudi dosti truda in nevarnosti.“

„To Vam rad verjamem.“

„In kako je v taboru, ali si kaznoval izdajalca?“

„Ne!“ huduje se Smukač.

Jurij Skopec se togotno vzravna.

„Kaj sta Vam ušla?“ zakliče v skrbeh.

„Ne, ne, le skale so ju zmečkale, predno sem mogel svojo jezo nad njima lastnoročno ohladiti. Čujte, glavar!“

„Najprvo si moramo skrivališče poiskati.“

„Tako zavetišče je prav blizo. Tukaj-le pod pečino je razpoklina, prostorna za nas in še več ljudij, ter sem vanjo že dosti praprotja in mahu znosil. In hladno je tudi v njej.“

Smukač pelje celo družbo v skrivališče ter tu sporoči, kaj se je v taboru pripetilo.

Pante je čmeren, ko Smukač omeni, kako se je ajdovski grob' podrl.

„Sedaj moramo že paganskega kralja pri miru pustiti“, pravi. „Škoda — kajti stavim, da leži velik zaklad za kamentito ploščo, ki prikriva praveati vhod v grob.“

„Kdo ve?“ oglasi se glavar. „Na vsak način pa je sedaj nepotrebno, da se povrnemo na Hrušico. Ostali bodemo tukaj, da napademo zlatarja, potem pa naj se nam pridružijo ostali tovariši, da odrinemo skupno na Italijansko. V tem pomorskem mestu nameravam pripljenjene zaklade tajnim zaveznikom prodati. In še jedno me veseli, da je namreč razdrti grob prevzel Smukačevo krvavo delo. Takih stvari ne maram, kajti če mora že kdo na oni svet, zakaj bi mu tako po nepotrebem podaljšali to pot?“

Smukač se jezno drži.

„To je vse lepo in dobro, glavar. Toda kdo je mene v tem oziru prašal — hej? Počasi so mi hoteli kosti streti, in za to se imam zahvaliti prokleti Jeri in njenemu vrazjemu Jankotu. Oko za oko!“

Jurij Skopec z glavo zmajeva.

„In vendar mi kaj tacega ni povšeči. Ali mi tolovaji ne moremo biti boljši od krvnika?“

Smukač se ogreje.

„Čemu, glavar? Videli bodete, da z nami nikdo ne bo imel usmiljenja. Le pazite, če rabelj dobi v svoje kremplje koga izmed nas, mučil ga bo prav počasi, predno ga pošlje na oni svet. Rad bi videl, kdo za vruga si je izmislil vse te muke. Saj sem jih jaz sam moral že nekoliko okusiti.“

„No, saj sem Te še v pravem času rešil.“

„Hvaležen sem Vam“, pravi, „tudi Vas nikdar ne pozabim, glavar.“

„Tedad ne govorimo o tem. Ona izdajalca ležita zmečkana pod razvalinami, tedaj sta zadostno kaznovana. Sicer sta menda dosti smrtnega strahu prestala.“

Smukač se togotno reži.

„Menim, da, glavar, saj sem jima tudi natanko raztolmačil, kaj ju čaka. Janko je tulil kakor naboden volk in Jeri se je že pamet mešala. Toda prav imate, dosti besedij naj bode o tem! Veselim se že na Benetke, kjer so, kakor znano, jako lepe punice!“

Jurij Skopec se smehlja, Ana Sienska pa se zgane — oglašča se v njenih prsah ljubosumnost.

„Saj imamo v taboru dosti lepih deklet“, meni pogumnež, „ali nisi nobene ljubice mej njimi našel?“

„Ne“, godrnja tolovaj, „babnice nočejo o meni ničesa vedeti. Uršika se je s Cekinarjem poročila, lepa Sabina se čmeri kakor deževen dan in Amalija se zadere nad vsakim moškim, ki jo nagovori, kakor priklenjen pes. Ostale tolovajke pa so si že vsaka svojega ljubčka izbrale. Čakati moram tedaj, da pridemo v Benetke — hejsa, žepe bom imel polne denarja, tedaj se mi ni treba bati, da ne dobim zadosti deklet, ki bodo ljubile mene in — moje zlato.“

S temi besedami odide po svojega spočitega konja, katerega Polde zajaše, da pripelje seboj s Hrušice voz in tovariše.

Jurij Skopec je vedno previden.

Pante se za grm poleg ceste vsede ter oprezno gleda proti jugu, kajti glavarju je znano, da bodo po vseh cerkvah v Trstu začeli zvoniti, kakor hitro izvedo o izvršenem ropu. —

In Pante je najspretnější za tako stražo.

Ostala družba se k počitku vleže.

Jurij Skopec sedi na mehkih odejeh, ki so pregrnene črez mahovje, poleg njega pa čepi lepa Ana.

Večkrat pogleda svojega ljubčka in vidi se jej, da jej nekaj teži srce.

Jurij Skopec to zapazi.

„Kaj pa Ti je?“ praša svojo divno spremljevalko.

„Oj, neke misli me tarejo, saj veš, da smo me ženske večasih čudna bitja.“

Ana zre pred se.

„Pozabiti ne morem Smukačeve opazke“, pravi počasi, „da so namreč v Benetkah krasne ženske.“

Glavar se smehlja.

„Ali se bojiš, da se Ti izneverim?“

„Da, bojim se.“

„Poslušaj me, Ana!“ izpregovori predrznež. „Jamčiti Ti ne morem v tem oziru nikakor, kajti jaz sem strasten človek, ki mnogokrat živi le za dotični trenotek.“

Pustolovka prebledi.

„Tedaj me hočeš zapustiti?“

„Kdo to pravi, Ana?“ odgovarja glavar. „Izključeno ni, da bom morebiti kdaj objel drugo, nikdar pa ne bom pozabil, da si Ti zaveznica, katera mi je prekoristna. Ne, Ana, že zaradi Tvoje prebrisanosti se ne bom nikdar od Tebe ločil, ker ne morem in nočem pogrešati Tvoje pomoči.“

„Oj, potem sem zadovoljna.“

„Ali me ne boš nikdar ljubosumila?“

„To že, toda pokazala Ti ne bom tega ter Te mučila, kakor Amalija. Ne, tako ne bom nikdar ravnala, ker vem, da tega moške ne vidijo radi. Samo, da me nikdar popolnoma ne zavržeš!“

Jurij Skopec krasno zapeljivko objame.

„Na tem spoznam zopet Tvojo prebrisanost, Ana“, pravi glavar, „in to me veseli. Ne, ne bodi ljubosumna, potem se ne bodeva nikdar ločila.“

„Do smrti!“ zakliče zapeljivka.

„Da, do smrti“, pravi Jurij Skopec ter zamišljeno zre v zrak.

171. poglavje.

Napad v gozdu.

Zlatarjev odhod. — Razburjenost v Trstu — Mej potjo.

Z zvonika naznanjajo zvonovi najstjo uro dopoludne.

Pred hišo zlatarja Trdine stoji velik potni voz. V njem je mnogo zabojev in vreč, na mehki blazini pa sedi ljubka Milica.

Spremljati hoče svojega očetovskega prijatelja na Dunaj.

Zlatar sam sedi vzlic svoji starosti na lepem konju in tudi norec ne manjka, ki noče zapustiti svoje varovanke.

Štirje oboroženi zlatarjevi pomočniki so v varstvo svojega mojstra v potni družbi.

Norec, ki čudno čepi na konju, je zadovoljen, da zapušča uboga Milica Trst, kjer so sovragi že dvakrat poskusili, da jo umore.

Zlatar še jedenkrat ponavlja svoja naročila stari oskrbnici, ta pa s solznimi očmi poljublja v slovo Milico, svojo ljubljeno.

Konečno glasno plakaje odhiti v hišo, mala družba pa se k odhodu pripravlja.

Pomočniki se pomenkujejo.

„Tujei so došli v sosedno krēmo“, pravi prvi.

„In takoj potem so odšli v cerkev gledat ‚zlato mizo‘.“

„Ta je nenavaden zaklad, kaj tacega bi mi ne znali ustvariti.“

„Ne, celo naš mojster bi kaj tacega ne zmožel. In vendar je jeden prvih v svoji stroki.“

„Naprej“, ukazuje zlatar, „časa nam ne preostaja za obotavljanje.“

Starček je hotel že na vse zgodaj odpotovati, toda delo je bilo še-le pred dobro uro izgotovljeno.

Sedaj se hoče žuriti, da ne pride prepozno v prestolnico.

Voz zadrda po tlaku in potna družba se premika mimo krčme.

V tem trenutku zlatar svojega konja ustavi.

„Kaj je to?“ zakliče.

„Po vseh cerkvah udarja plat zvona,“ ogласi se jeden pomočnikov, „gotovo gori.“

Vsi se obrnejo proti gospodarjevi hiši, toda ničesa ne zapazijo.

„Kje gori?“ kličejo pomočniki.

„Tega ne vemo.“

„Naprej!“ velevala Trdina, „ne smem se muditi, če hočemo o pravem času priti na Dunaj. Svojemu visokemu naročniku se ne maram zameriti.“

Voz se pomika dalje, jezdec pa mu slede. Zopet hiti jeden znanih meščanov mimo.

„Ali slišite plat zvona, mojster Trdina?“ kriči meščan na vse grlo.

„Da, da.“

„Oj, kolika nesreča — kolika nesreča!“

„Kje pa gori?“

„Saj zvonovi ne naznanjajo ognja,“ kriči mož. „Ravnokar prihajam iz mestne hiše, tam je vse zmešano, kajti zlata miza, naš ponos, je od neznanega zločinca ukradena!“

Pomočniki prestrašeni zro na donašalca grozne vesti, iz voza pa se začuje bolesten krik. —

„Je-li mogoče?“ praša starček neverjetno, „ha, to skoraj ni mogoče!“

„In vendar je tako,“ sopiha meščan. „Ravno poprej so si tujei hoteli ogledati slovito svetinjo. Le pomislite, mojster, kako vražje prebrisani so bili neznanški lopovi — vse je bilo zaprto — ko pa so odprli zadnja vrata, stali so tujei s cerkvenikom pred prazno steno.“

„Nesramno — sramotno!“ zakliče zlatar, „toda kaj vse to pomaga, jaz se moram žuriti, da ne pridem v prestolnico prepozno. Upajmo, da bo mestno starešinstvo kmalu zasledilo in zgrabilo nesramne lopove ter jim zopet iztrgalo posvečeni plen.“ —

Z živahnimi klici in pristrčnimi voščili pozdravljajo tolovaji svojega tovariša in njegovo mlado ženo.

„Da, upajmo to!“ pravi meščan ter odhiti.

Plat zvona se še vedno glasi z vseh cerkva.

Ljudstvo se drenja proti mestni hiši, preklinjevaje nečuvenci zločin in njega izvršitelje.

Mestni očetje so vsi zmešani.

Konečno se pomirijo vsaj toliko, da odrede vse potrebno, da zgrabijo tatove ter rešijo stolni cerkvi predragi zaklad.

Oboroženci, čuvaji in beriči preiskujejo vse hiše, v katerih stanujejo slaboglasni ljudje.

Mej tem direndajem zapusti Trdina mestna vrata.

Niti v voz ne pogleda, tako je v skrbeh zaradi zlate mize.

V vozu pa sedi blede dekle.

Milica preliva britke solze — stoka in zdihuje — moli in se trese — kajti jedino ona pozna zločinca!

Ni dvojbe, to je učinil Jurij Skopec!

Dvakrat je bil v Trstu, gotovo zaradi tega, da je poizvedel najboljše priliko za izvršitev svojega hudodelstva. Milica se zmisli one noči, ko je videla luč v njegovem stanovanji.

Gotovo je ono noč oropal cerkev.

Milici se skoraj pamet meša.

Pozna ga, zločinca, in jedna sama beseda iz njenih ust bi zadostovala, da bi spravila oblastnijo na pravo sled.

In vendar molči.

Izdati noče ljubčka — raje poprej umrje.

Voz enakomerno drdra po prašni cesti.

Milici se dozdeva, da čuje trobente sodnega dne, ko udarjajo zvonovi mestnih cerkva na njena ušesa.

Srce njeno jo grozovito boli.

Kaj naj nastane iz tega — kako se bo stvar končala?

Solze jo še vedno oblivajo, ko pridrdra voz onstran Opčine na ravno.

Zlatarju se zelo mudi.

Ker je zamudil mnogo časa, zaradi tega hoče prvi dan nepretegoma potovati do prvega prenočišča.

Do znanega gozda prišli bodo še-le proti večeru.

Mojster jaše kot prvi.

Orni Jurij

Z njim jezdijo pomočniki, konečno pa pride voz, za katerim sledi norec na čilem konjiču.

Milica je z vsem preskrbljena.

Jedi in pijače ima na vozu in celo jermen je napeljan v voz, s katerim lahko da znamenje vozniku, ko bi kaj potrebovala. —

Ura mine za uro.

Solnce se že nagiba proti zapadu, potna družba pa si še vedno ne privošči počitka.

Okolu šeste ure popoldne je, ko zlatar zagleda tamni gozd, skozi katerega se vije državna cesta.

Slednja je mojstru dobro znana.

Dostikrat je že tu potoval, ne da bi se mu zgodila kaka nesreča, kajti imel je sabo vedno oborožene spremljevalce in vrhu tega ta pokrajina ni bila na posebno slabem glasu.

Zaradi tega se starček tudi ničesa ne boji.

Živina je že utrujena, kajti celih sedem ur je že na poti.

Milica sedi bleda na vozu, solze so se jej posušile, zaradi tega se zlatar tudi ne čudi, da je tako nenavadno tiha. Le sem ter tja jo praša, če kaj potrebuje, in vselej se mu deklica prisrčno zahvali za njegovo skrbljivost.

Kmalu so sredi gozda.

Konjiči krepkeje dirjajo, kajti tukaj v šumi je hladno, zunaj nje pa solnce z vso silo pritiska.

Vsi so trudni, toda pred deveto uro zvečer ne smejo misliti na počitek.

Cesta postane slabejša, da živina komaj vleče težki voz.

Ob levi strani štrle v visočino strme pečine.

„Čujte, mojster, kaj je to?“

„Čuk se oglašá.“

„Tako zgodaj že?“ poprašuje jeden pomočnikov. „Mislim, da so čuki ponočne ptice.“

„Morda je kdo ptico preplašil?“

„Tu se že zopet oglašá.“

„Da, da, toda kaj nas to briga. Le urno naprej, da pridemo prej do prve svoje postaje!“

„Cesta je slaba, mojster.“

„To je res.“

„Konji že komaj voz vlečejo.“

„Saj bo pot kmalu boljša postala.“

„Da bi bili le že tam.“

Drug pomočnik se mojstru približa.

„Cele ure sem premišljeval o izvršenem ropu v Trstu.“
pravi. „Povejte mi vendar, mojster, ali je kaj upanja, da mesto
zopet dobi zlato mizo nazaj?“

„Kdo more to prorokovati?“

„Najtežavneje je to, da niti ne vedo, kdaj se je izvršilo
hudodelstvo. Tatovi so s svojim plenom morebiti že črez hribe
in doline.“

„To je res, toda naši mestni očetje so odločni možje,“
pravi sivi zlatar, „napeli bodo vse sile, da dobe v pest nez-
nanske lopove.“

„Upajmo, da se to zgodi!“

„Čujte!“ oglasi se drugi pomočnik, „čuk se v tretjič
oglašja.“

„Slišim ga.“

„Oj, mojster, tu se nečesa domišljam. Čital sem nekje, da
rokovnjači posnemajo živalske glasove, kadar si dajejo dogo-
vorjena znamenja.“

„To je mogoče.“

„Ko bi bili taki lopovi v bližini!“

„No, kaj to škoduje?“ pravi zlatar, „saj ni nemogoče, da
se kaka dva potepuha tod klatita. Mogoče so tudi cigani ali
glumači, kajti ta cesta vodi v Italijo in nazaj.“

„Ali se nam res ni treba bati, mojster?“

„Ne!“

„Zakaj ne?“

„Taka sodrga po navadi ni pogumna, mi pa smo dobro
oboroženi, da se ne damo tako hitro v kozji rog ugnati.“

„Toda če jih veliko pride?“

„Ne, to je izključeno.“

Tu se čuk v četrti pot oglasi, in sicer prav od blizo.

V tem trenutku nekdo glasno zažvižga.

„To so rokovnjači,“ zakliče jeden pomočnikov. „Mojster, ravnokar sem videl dvoje postav.“

Stari Trdina se ne da premotiti.

„Sprejeli jih bomo tako odločno, da jih bo za drugi pot vse veselje minulo,“ zagrmi njegov glas, „s takimi potepuhi bodemo kmalu gotovi.“

Divji krohot se razlega po šumi.

To nista dva rokovnjača, kakor meni potna družba — ne — izza drevja drvi veliko število od nog do glave oboroženih tolovajev.

„Pokazali Vam bodemo, kaki potepuhi smo mi!“ kriči orjak, ki je najbližji vozu.

Nepopisna zmešnjava nastane.

Kričanje, proklinjanje, možati glas zlatarjev in nekaj strelav iz samokresov se ob enem začuje.

Sicer se dva lahko ranjena tolovaja za trenotek umakneta, toda potniki zaradi tega nimajo nikakega dobička.

Za meče jim niti ne preostaja časa, kajti trenotek pozneje jih tolovaji že raz konj potegnejo.

Zlatarjevi pomočniki se obupno branijo in najbolj izmed vseh napadencev norec.

Udarec s kopitom puške po glavi ga še-le omami.

V nekaterih minutah so vsi povezani.

Sedaj se obrne srd tolovajev zoper zlatarja Trdino.

Starček še ni povezan, toda krepke pesti ga trdno drže.

„Imenoval nas je potepuhe, glavar. Zlodej mora zaradi tega umreti!“

Te besede veljajo zalemu možu v plemenitaški obleki, ki se je sicer udeležil boja, sedaj pa imenitno sloni s prekrizanimi rokama ob deblu velike smreke.

Jurij Skopec molči.

Ponosni mož nepremično stoji ter zre v zrak.

„Ah — nobeden odgovor je tudi odgovor,“ kriči jeden tolovajev, „glavar nam daje prostost, da storimo, kakor se nam zdi prav. Hej, tovariši, zavežite starcu oči, da ne bo videl, kako mu bom zasadil nož v ošabno srce.“

Mej divjim krohotom ga ubogajo tolovaji.

Hipoma ima stari Trdina oči zavezane. Pošteni mojster kleči pred divjim rokovnjačem, ki ravno vihti dolg nož.

Mej tem pomečejo drugi tolovaji zaboje in vrče z voza na tla.

Pri tem se vsled težkega padca pokrov jednega zaboja razbije in zlatnina, verižice, prstani, in zlate spominske svetinje se vsujejo na mahovje.

„Dobra kupčija!“ radujejo se lopovi. „Ah — kaj je to?“

Vitka postava smukne mimo njih — hitro kakor blisk — proti ponosnemu glavarju ob smreki.

„Vzemite moje življenje!“ prosi sladek dekliški glas, „umorite me, toda prizanesite mojemu sivemu varuhu!“ *)

Glavar Jurij Skopec se bliskoma obrne.

„Milica!“ kriči s pravcatim gromovitim glasom. „Milica — ona je!“

„Jurij!“ zašepečejo ustnice skoraj onesveščene deklice, ki se zgrudi na tla.

---

172. poglavje.

Milica in Jurij Skopec.

Spomini iz preteklih časov. — Maščevalno pretenje. — Odhod.

Tolovajski glavar priskoči — v naročji drži skoraj nezavestno Milico.

„Usmilite se ga!“ prosi ona z umirajočim glasom.

„Stojte!“ kriči Jurij Skopec, „ne storite starcu nič žalega, ali ste me čuli?“

Tolovaji ubogajo kakor vojaki, čeravno grdo gledajo zlatarja.

---

* Glej veliko sliko na zavitku!

„Proč od tukaj — odnesite plen — v razpoklino ž njim! Prišli bodo morebiti še drugi potniki po tej cesti.“

Povelje se nemudoma izvrši.

Tolovaji jetnike in voz z blagom odpeljejo proti pečini.

Kot zadnji stopa za njimi Jurij Skopec, ki kakor otroka nese Milico v naročji.

Čudno mu je pri sreč.

Zdi se mu, da je zopet na gradu Sokolskem, tako nepričakovano se mu je prikazala Milica.

Skoro srpo zre na njen blede, objokani, in vendar tako ljubki obraz.

Kaj neki je ubogo dete mej tem časom že moralo prestat — morda je celo postala žrtva kakega brezvestnega razuzdanca!

Komaj pa se slednje prašanje rodi v njegovi glavi, že je mora odločno zanikati.

Milica je gotovo še devica — tako nedolžno znajo le angeljci gledati.

In sedaj je v njegovi — tolovajskega glavarja oblasti!

Ali občuti to Jurij Skopec?

Kadarkoli je videl strastni tolovaj dosedaj lepega dekliča, bil je takoj pripravljen, da si jo pridobi za ljubico.

Drugače je tukaj — pri Milici.

Zdi se mu, da drži v naročji nadnaravno bitje z onega sveta, nedolžnega angelja, kateremu ne more niti lasu skriviti.

In Milica? Z zaprtimi očmi leži mirno na njegovih rokah; nezavestna ni, to dokazujejo valovito dvigajoče se njene prsi.

Kaj občuti uboga revica, ne da se z besedami popisati. Kakor v sanjah se čuti, v njeni blagi duši pa se bore nasprotujoče si misli.

Revno dete!

In grozni tolovaj jo nese proti skrivališču kakor kragulj — skopec krotko golobico.

Kmalu so pri pečini.

Jurij Skopec stopi v razpoklino.

Svoje sladko breme položi na kup odej, sam pa stoji poleg device ter čaka, kdaj ga bo nagovorila.

Zastonj — Milica ni v stanu, da bi izpregovorila prvo besedo.

Pregrozovit je razloček mej takrat in danes!

Ko je zadnjipot govorila z Jurijem Skopcem, bil je še graščinski lovec, sedaj pa je — tolovaj!

Strašno!

Milica meni, da mora vsled notranje bolečine na ves glas zakričati — toda blede njene ustnice se samo nemo premičejo.

Tu pretrga molčanje sam Jurij Skopec.

„Milica, ali se morava tako zopet videti?“

„Da, da,“ odgovarja vsa zmedena deklica, „oj, moj Bog, prizanesite mojim spremljevalcem, poštene ljudje so, ki niso še nikomur nič žalega storili.“

„Za njihovo življenje jamčim.“

„Oj, hvala Vam!“

Grozovitež zre na ljubko bitje.

Poslal je Ano Siensko proti glavnemu taboru, da vse pripravi na odhod v Benetke, kamor ga vleče hrepenenje po novih činih.

Tu mu osoda na njegovo pot nanese Milico.

„Kako pridete v Trst?“ praša jo glavar.

Milica se ojači.

„Zasledujejo me, ker sem na smrt obsojena,“ jeclja ubogo dete, ki bojazljivo zre v obraz ljubljenega moža.

„Nedolžen angelj ste,“ odgovori jej hitro tolovaj. „Toda sedaj mi povejte, kaj se je z Vami zgodilo. Vse hočem slišati; iskal sem Vas, zalezoval glumače, toda zastonj je bil ves moj trud.“ —

Milica sklepa ročice kakor angelj, ki opravlja molitev.

Z ginljivo priprostostjo opisuje svoje muke, ne da bi se pritoževala ali koga obdolževala, in sicer od onega trenutka, ko so jo beriči kot tatico v Ljubljano odpeljali pa do današnjega dne.

Jurij Skopec jo ves čas molče posluša.

Znano mu je marsikaj že z druge strani, toda večina, kar tu čuje, mu je popolnoma nova; dušo njegovo navdajajo srd in amaščevalne misli.

„Prokleti Tihorepec!“ zakliče, ko Milica konča svojo povest. „Zlodej bo moral drago plačati svoje hudobije.“

„Oj, ne, ne,“ odgovarja Milica živahno. „Odpustila sem mu vse, saj moramo tudi svoje sovražnike ljubiti.“

„Tako govore morebiti nebeška bitja,“ krohota se Jurij Skopec, „tam gori nad zvezdami naj veljajo taka načela, jaz pa sem — tolovajski glavlar!“

„Oj, moj Bog,“ zastoče Milica ter se zgrudi na ležišče.

„In peklenski glumači bodo tudi dobili pošteno plačilo za svojo neusmiljenost,“ grozi se glavlar. „Gotovo bom to sodrgo še enkrat v svojem življenju srečal.“

„Maščevanje je moje, govori gospod,“ ihti prestrašena deklica. „Bog me je povsodi varoval — zaradi tega nikomur nič hudega ne želim.“

Grozovitež se čudno smehlja.

„Da, da, to verjamem. Milica — Vi ne spadate na ta hudobni svet — tukaj se le tuje strasti igrajo z Vami kakor razburjeni morski valovi z malim čolničem. Dosedaj Vas je čuvala ona moč, katero imenujete vsemogočnost, konečno Vas bodo pa vendar požrli peklenski valovi. Jaz moram odslej za Vas skrbeti.“

Milica ga plašno — prašaje pogleda.

„Da, odslej hočem jaz za Vas skrbeti,“ nadaljuje Jurij Skopec; „nedaleč od tod bivajo sredi gozda pošteni ljudje, katerim sem nekdaj v veliki sili pomagal. Zvesto so mi udani — molčati znajo, tam se bodete kmalu udomačila.“

Milica svojo divno glavičo dvigne.

„Oj, pustite me pri mojem očetovskem varuhu, zlatarju Trdini iz Trsta.“

„Ne“, odgovarja tolovaj, „to je popolnoma izključeno. Zlatar je sicer poštenjak, toda pri njem Vas z vseh strani obdajajo nevarnosti. Prepričan sem, da Vas čaka v njegovi hiši gotova smrt.“

„Ah —“

„O tem sem popolnoma prepričan“, pristavlja Jurij Skopec.

Jurij Skopec še več ve, toda o tem molči nasproti deklici.

Iz njenih besedij je razvidno, da jo je Amalija spravila v Trst.

To se pa gotovo ni zgodilo iz sočutja — o ne, Jurij Skopec predobro pozna svojo bivšo, strastno ljubico.

Jako verjetno je, da hoče ljubosumnica pri prvi priliki ngonobiti Milico, kajti Jurij Skopec ve, kako brezozirna je Amalija, ki hoče na vsak način ostati njegova jedina ljubica.

Zaradi tega hoče on ljubkega otroka spraviti v varno zavetišče.

Milica se spomni svojega očetovskega zaščitnika.

„Oj, nesrečni zlatar“, stoka, „divjaki ga bodo uničili.“

„Ne, gotovo ne“, pomiruje jo tolovajski glavar, „tega ne trpim. Pri svojih ljudeh imam neomejeno veljavo — ugovarjati in kljubovati se mi nikdo ne upa.“

„In njegovo premoženje?“

Jurij Skopec z ramo zmaje.

„To je postalo po naših tolovajskih postavah last mojih tovarišev; toda odškodoval bom zlatarja na drug način.“

Hvaležen pogled ga zadene iz njenih čarobno-krasnih očij, toda hitro povesi plašna deklica trepalnice, ko zapazi, kaki strastni žarki švigajo iz njegovih temnih očij na njeno postavo.

Jurij Skopec Milico občuduje. Kolikokrat je v samotnih urah na-njo mislil!

In kako lepa je postala!

Ko je pogumnež zapustil grad Sokolski, bila je še otroško-nežna, sedaj pa so bridki udarci nemile jej osode provzročili, da se je popolnoma razevetela.

Milica je divno-krasna!

Jurij Skopec vse dobro opazi.

Življenje mej glumači, trdo delo na vrvi, vse to je spopolnilo njene nežne, in vendar tako polne ude.

Jurij Skopec je zamaknen.

„Kako lepa ste postala, Milica“, pravi mož, ki je že toliko ljubil. „Še nikdar nisem videl lepše deklice.“

Milica globoko zarudi, takoj potem pa prebledi kakor mrlič. —

Oči njene ga prosijo, naj jej prizanaša.

Jurij Skopec razume te poglede, srce njegovo čuti usmiljenje za krasno dete, ob jednom pa v njem vzbuja strast poželjivosti.

Dve sili se borite v njegovih prsih — sočutje, usmiljenje — in pa divja strast.

Ha, ali bi bilo to kaj posebnega, ko bi postala njegova ljubica nekdanja hišina, ki je celo na smrt obsojena? Saj mu je znano, da mu je bila deklica vedno naklonjena.

Ko bi jo sedaj poljubil?

Juriju Skopcu se oči vedno poželjiveje svetijo.

Milica sluti, kaka strast divja v prsih ljubljenega moža — slabotna je, brez pomoči — kako naj bi se mu ustavljala, ko tudi njeno srce zanj tako vroče bije!

Tu se začujejo težki koraki.

„Glavar“, oglasi se Polde, „jeden jetnikov hoče z Vani nujno govoriti. Pravi, da je stvar jako važna.“

Jurij Skopec hoče v prvem trenutku Poldeta stran poslati, da bi sam ostal z Milico, katero želi pritisniti na svoje srce. —

Ko pa vidi njen blede obrazek, premisli se drugače.

„Saj je še čas“, mrmra, „Milica je moja, ne dam je več iz rok.“

Obrne se k Poldetu.

„Ostani tukaj!“ mu veleva. „In da se mi deklice niti s prstom ne dotakneš!“

„Bodite brez skrbi, glavar, saj veste, da ne morem trpeti babnic.“

„Dobro, kmalu se bom povrnil.“

Jurij Skopec še jedenkrat strastno pogleda nesrečno Milico — potem pa hiti k svojim ljudem.

Tolovaji so jetnike k drevesom privezali ter leže v gručah na mehkem mahovji.

Smukač pride glavarju naproti.

„Kdo hoče z menoj govoriti?“ praša Jurij Skopec.

Podnačelnik pokaže na norca, ki je ob debelo smreko privezan.

Strjena kri pokriva njegov obraz, vendar pa so mu rano na glavi z debelim platnom obvezali.

Norec je pri zavesti.

Njegove bistre oči neprestano zro tolovajskega glavarja, ki govori s svojimi tovariši.

„Odvežite moža!“ glasi se Skopčevo povelje.

Smukač se obotavlja.

„Glavar, ta pritlikavec je močan kakor medved.“

„Odvežite ga — pravim še jedenkrat!“

Takoj pričneta dva tolovaja vrvi odvezovati; norec pri tem ne trene z očesom.

Vezi padejo na tla.

„Pustite me samega“, veleva glavar. „S tem možem hočem govoriti.“

Pokorno odidejo tolovaji — Jurij Skopec stoji pred norcem.

„Kaj se je z Milico zgodilo?“ praša čudak hripavim glasom.

„Tam-le v razpoklini počiva.“

„Ha — ali ste jo onečastili?“ sopiha norec ter stiska pesti. —

„Ne govorite tako!“ zapoveduje glavar. „Ne zamerim pa Vam tega, ker sem od Milice čul, kaj ste vse za njo storili. Zaradi tega bodite odslej tudi prost ter ostanite pri ljubki deklici — varujte jo peklenških sovražnikov!“

„Da, sovražnikov“, pravi zamolklo, „vem, kolikokrat je bila bleda smrt že prav blizu Milice.“

„Takrat v Ljubljani?“

„Ne, pred nekaterimi dnevi v Trstu, ko so vragi na-njo streljali z otrovanimi pušicami in jo hoteli tudi drugače zastrupiti.“

„Ah — ni mogoče.“

„In če se ne motim, bila sta ta dva hudobneža oskrbnik Tihorepec in lovec France“, pripoveduje norec zamolklim glasom.

Jurij Skopec meni, da se zraščencu meša.

„Od kdaj pa znate govoriti?“ praša ga za nekaj časa.

„Od nekdanj že, toda govoriti nisem hotel, ne, molčal sem.“

„In čuvali ste Milico?“

„Da, ljubim jo — svojo nečakinjo.“

Jurij Skopec se zgane.

„Kaj pravite tu?“

Oči se noreu svetijo.

„Ali menite, da nisem pri polni pameti?“

„Da, kaj pa naj si mislim?“

Norec bliže pristopi.

„Čujte, Jurij Skopec!“ pravi. „Povedal Vam bom neko povest iz minolih časov. Resnična je — to prisežem pri živem Bogu.“

„No?“ poizveduje glavar radoveden.

„V vasi Sokolsko“, prične norec, „živel je pred mnogo leti neki kovač. Bil je priden, toda vendar ni bil posebno premožen, kajti nikdar ni kak berač zapustil njegove hiše brez daru. Ta je bil moj oče.“

„Tako — tako.“

„Jaz nisem bil jedini otrok“, nadaljuje norec, „ne, imel sem sestro, ljubko dete s temnimi lasmi in živahnimi očmi. Veselo je prepevala moja sestra, ko je naklo odmevalo iz kovačnice, jaz pa sem že zgodaj pomagal svojemu očetu pri delu. Mati je prerano umrla — oče je ni dolgo preživel — šel je za njo v črni grob, jaz pa sem prevzel kovačnico.“

„In potem?“

„Potem se je grof Sokolski povrnil s potovanja“, pripoveduje stric Miličin, „nastopil je očetovo dedščino. Večkrat je mladi in zali grofič jahal skozi vas — čudno, vsakpot je moja sestra stala na pragu. — Ljubil sem jo zelo — kajti čeravno sem bil grd, bila je dobra z menoj — redkokdaj sta se brat in sestra tako dobro razumela, kakor midva.“

„Kaj se je potem zgodilo?“ sili Jurij Skopec pripovedovalca.

„To se je nekaj časa tako vršilo“, odgovarja zraščeneo, „mislil sem si sicer marsikaj, nekega lepega dne pa je moja sestra izginila. Kako sem jo iskal — povsodi — prodal sem kovačnico, samo da bi našel svojo sestro.“

„Ali je bila v gradu?“

„Ne, tudi grofa ni bilo doma; pravili so, da je na tujem.“

„Ah!“

„Nekega dne je prišel sel k meni“, pripoveduje norec zamolklo, „peljal me je k neki mali hišici. Tam je moja sestra umirala, na svojem sreju pa je držala malo dete — ljubko deklico.“

„Milico!“ zakliče Jurij Skopec.

„Da, Milico“, odgovarja norec, „bila je njen in grofa Sokolskega otrok.“

„Ha, vrag jo je zapeljal.“

„Tako sem tudi jaz najprvo mislil“, pravi norec, „tudi jaz sem se zaklel, da se hočem neusmiljeno maščevati. Toda premislil sem se, ko je začela umirajoča sestra pripovedovati. Grof Sokolski ni bil nesramnež — poročil se je v resnici z mojo sestro — sama mi je izročila nekaj listin, ki to potrjujejo. Pozneje pa se je začel grof kesati ter je zašel v slabo družbo. Moja sestra ga je zapustila, ko je začel z njo grdo ravnati — to pa je grof pozneje odkritosrečno obžaloval. Moja sestra je dolgo časa pri tujih ljudeh stanovala, kjer je prišla Milica na svet, ne da bi bil grof o tem kaj vedel. Milica je hči grofa Sokolskega — za to imam jasne dokaze.“

„Kje jih imate?“ zakliče tolovaj.

„Vseh nimam več, ker mi jih je jeden del neznan človek ukradel. Pozneje sem našel zavetišče na gradu Sokolskem, kamor me je grof sam dal poklicati. Milica pa je stopila v službo grofice — še danes ne ve, kdo je njen oče.“

„Zakaj tega niste grofu povedali?“

„Tega nisem hotel storiti“, odgovarja norec temnega obraza. „Morebiti bi mi niti ne bil verjel, ker so mi bile najvažnejše listine ukradene. Zaradi tega sem molčal — Milico pa sem čuval — kot njen jedini sorodnik. Tako — Jurij Skopec — sedaj poznate mojo zgodbo in sedaj še jedenkrat recite, da sem norec.“

Jurij Skopec se ne gane.

„Verujem Vam“, pravi skoraj svečano. „Vi niste norec — marveč zelo pameten mož.“

Norec ojstro pogleda tolovajskega glavarja.

„Ali bodete Milici prizanašali?“

„Da, prizanašal jej bom.“

„In jaz smem pri njej ostati?“

„To sem Vam že poprej obljubil.“

„Zahvaljujem se Vam pristrčno.“

„Le pojdite k njej“, pravi tolovajski glavar, „tam-le v razpoklini je — prišel bom kmalu za Vami.“

Norec — še vedno ga tako imenujemo — odide počasi v podzemeljsko votlino.

Tolovaji se čudijo, ker si ne morejo tolmačiti glavarjevega ravnanja. Tu stopi Jurij Skopec v njihovo sredino.

„Mi odrinemo“, pravi mirno in odločno, „plen z jahalnimi konji vzamemo sabo, voz z vprežnimi konji pa prepustimo jetnikom. Ko odidemo, oprostiti se morajo slednji takoj svojih spon.“

Smukač misli, da ni prav slišal.

„Glavar!“ zakliče nehote.

„Kaj hočeš?“

„Po mojem mnenji bi morali od bogatega zlatarja odkupnino zahtevati — ta nam more veliko svoto plačati.“

„Ne, pri tem ostane, kakor sem odredil.“

Smukač prične godrnjati, toda pri prvem ojestrem pogledu, ki ga zadene iz glavarjih orlovih očij, obmolknje brez ugovora.

Jurij Skopec ne trpi upora.

Zlatar vse sliši.

Začuden gleda nenavadnega glavarja, ki ga je rešil gotove smrti.

Kaka skrivnost veže tolovaja z Milico?

Da mora Jurij Skopec njegovo ljubljenco poznati, opazil je natanko, toda ne upa se v tem oziru prašati.

Tu se Jurij Skopec sam približa staremu možu.

„Ta kraj bodemo kmalu zapustili“, pravi, „toda Vi ne smete nobene škode trpeti. Jaz sam bom za Vašo odškodnino skrbel, toda kako, o tem ne prašajte! Tudi svoje pomočnike smete seboj v Trst vzeti.“

Starček glavo povesi.

„In Milica?“ praša.

„Ta gre z menoj.“

„Oj, ne storite uboge deklice še bolj nesrečne!“ prosi zlatar milim glasom.

„Kdo pa pravi, da nameravam kaj takega?“ zakliče Jurij Skopec živahno.

Toda kmalu se pomiri.

„Če sabo vzamem Milico“, pravi, „storim to le zaradi tega, da jo rešim bridke osode.“

„V mojej hiši je varna“, zakliče Trdina.

„Ne, tam jej preti smrt.“

„Nemogoče!“

„To jaz bolje vem. Zdravstvujte, zlatar Trdina — z Bogom — kmalu se bodeva zopet videla.“

---

173. poglavje.

V Benetkah.

Vinotoč. — Kapitan „zlatega leva“. — Strast in poželjivost.

Ob „Velikem kanalu“ v Benetkah je živahno. Gondole frče sem ter tja, ob nabrežji pa se drenjajo gondolirji, težaki in radovedneži.

V „ošterijah“, posebno pa v takih, v katere zahajajo navadno pomorščaki, strežejo črnooke deklice, ki so vsak dan pripravljene, zaljubiti se in pa — če treba — tudi z bodalom krvavo maščevati.

V jednom teh vinotočev sedi mnogo gostov krog miz — kapitani, tuji trgovci in domačinci, ki vsi s slastjo srkajo ognjevito črnino.

Pri mizi poleg okna sedi mlad mož visoke rasti in zalega obraza z dvema krasnima ženskama.

Mož je bogato in plemenitaško oblečen; tudi oprava njegovih tovaršic je čedna, čeravno ne tako lepa, kakor mladega kavalirja, katerega natakariče dopadljivo opazujejo.

Slednjim nič kaj ne ugaja, da je ta zali gost v taki ženski družbi.

„Ta bi bil tudi svoji ljubici lahko doma pustil“, meni jedna, „saj tudi me nismo napačne ter bi bile s tako lepim možem tudi dosti prijazne.“

„Menda je tujec“, pripomni druga, „ter ne ve, da so v tej pivnici ljubeznjive natakariče.“

„Meni se tudi tako zdi.“

„Kako ponosen je — kakor kak knez. Morebiti je celo častnik.“

„Res je, prav tako odločen je njegov obraz in posebno njegov pogled.“

Ko se natakariče tako pogovarjajo, zro jako černo na gostovi spremljevalki.

Tujec mora tudi bogat biti, kajti steklenico vina je plačal z zlatom ter si ostanka ni dal izročiti.

Seveda ostanejo razkošne natakariče vedno v bližini radodarnega gosta.

Nedaleč od slednjega sede pri drugi mizi trije pivci, dva domača kapitana in dunajski trgovec.

Slednji kozarec vina mej prsti vrti, kapitana pa se poželjivo obračata proti kavalirju, posebno pa proti njegovima spremljevalkama, ki jima menda zelo ugajata.

„Sedaj bodeta kmalu odjadrala“, izpregovori nenadoma trgovec.

„Seveda“, odgovarja jeden kapitanov, „najini ladiji sta pripravljene. Jutri se poslovimo, kajti sapa je ugodna.“

„Tem bolje, ker imata tako dragoceno blago pod krovom“, pripomni trgovec, ki je menda tudi dal nekaj svoje imovine na jedno teh ladij vkrcati.

Kapitana se smejeta.

„Da, da, toda najdragocenejši tovor odpeljeva na Angleško, cel zaboj biserov in demantov.“

„Ta zaboj je vreden celo velikansko premoženje“, pravi trgovec. „Na kateri ladiji pa ga imata?“

„Na moji je“, oglasi se jeden kapitanov ponosno, „na ‚zlatem levu‘ je.“

„Želim Vam srečno vožnjo.“

„No, to se samo ob sebi umeva. Jadral sem že pri največjih viharjih — sedaj pa se nam obeta najlepše vreme.“

Pri tem govornik od strani opazuje lepi mladi ženski, ki sedita v njegovi bližini.

„No, tovariš“, šepeta drugi kapitan, „zali tujki Vas menda v oči bodeta?“

„Ne tajim tega.“

„Toda razkošne natararice tudi niso napačne.“

„Naj bodo, kakoršne hočejo biti“, glasi se odgovor, „toda z onima krasoticama se niti primerjati ne morejo. Za vraga, ko bi smel tako ljubico objemati, žrtvoval bi lepo svotico denarja.“

„To so pobožne želje.“

„Seveda“, godrnja kapitan „zlatega leva“, „to je gotovo tuj kavalir s svojima ženskama, ki je slučajno ali pa iz radovednosti tu sem zašel. Ha, ko bi jaz imel njegovi spremljevalki na svoji ladiji, prvo noč bi že morali moji postati.“

„Hahaha“, smejita se tovariša.

Kapitan neprestano zre proti sosedni mizi.

Naenkrat kavalir vstane.

„Oho“, meni trgovec poluglasno, „kavalir se menda jezi, ker smo prevelikokrat gledali proti njegovi družbi. Menda pa vendar ne bo zahteval zadoščenja?“

„Gospodič naj le pride“, rogata se kapitana ter stegujeta svoje krepke roke. „Ž njim bodeva kmalu gotova.“

„No, meni se pa zdi, da je mož močan“, svari trgovec v skrbeh.

Kavalir se počasi bliža.

Kapitana menita, da ju hoče tujec na odgovor pozvati, zaradi tega se zelo začudita, ko se kavalir prijazno odkrije.

„Oprostite!“ pravi s plemenitaško dostojnostjo. „Slišal sem slučajno, da odplujete na Angleško. Ali vzamete morebiti tudi potnike sabo?“

Poveljnik „zlatega leva“ prikima.

„Zakaj pa ne, če mi dobro plačate.“

„Jaz plačam vsako ceno. Moji mladi sorodnici tam-le me spremljate.“

„Zelo prijetno“, odgovarja kapitan, kojega oči se poželjivo zasvetijo.

Sam pri sebi pa si misli:

„Kolika sreča! Take ugodne prilike ne dobim več. Mej potjo bom kavalirja upijanil in potem bom že za to skrbel, da se približam njegovima sorodnicama.“

Kavalir mirno stoji.

„Kdaj hočeta odpotovati?“ povprašuje kapitana.

„Jutri opoludne.“

„Toda jaz imam osem do deset težkih zabojev s knjigami in drugimi težkimi predmeti.“

„To nič ne de, samo da plačate.“

„Kaj zahtevate?“

Kapitan imenuje nesramno visoko ceno.

Kako se tedaj začudi, ko kavalir mirno seže v žep ter mu na mizo položi nekaj zlatov!

„To imate na račun. Prtljaga moja bo ležala jutri zjutraj ob nabrežji. Preskrbite, da jo spravite na ladijo!“

Kapitan se veseli dobre kupčije, razven katere ga tudi čaka izborna zabava s krasnima ženskama.

Kavalirja uljudno povabi, naj ž njim izpije kozarec vina na srečno vožnjo, katera ponudba se dostojno sprejme.

„Na Angleškem hočem sorodnike obiskati“, odgovarja kavalir na dotično kapitanovo prašanje. „Moj stric, ki je na Štajerskem umrl, imenoval me je izvršitelja njegove oporoke ter mi naročil, naj osebno izročim knjižnico in nekaj družih predmetov iz zapuščine njegovemu stričniku v Londonu.“

„Tako, tako“, meni kapitan zaničljivo. „Jaz v resnici ne vem, čemu so take plesnjive knjižure na svetu. Takozvani učenjaki so res čudni ljudje na tem svetu.“

„Gotovo“, pritrjuje kavalir. „No, in ker je prilika ugodna, obiskati hočeta moji sestričini svoje sorodnike na Angleškem.“

Še-le danes smo došli v Benetke ter smo veseli, da smo hitro našli ladijo, ki jadra na Angleško.“

Tujec izprazni svoj kozarec.

„Tedaj jutri zjutraj“, pravi od mize vstajaje, „jutri na vse zgodaj bo moja prtljaga ob nabrežji, da jo bode te mogli vkrati na ladijo.“

„Preskrbel bom to, bodite brez skrbi!“

Kavalir uljudno pozdravi ter se pridruži svojima tovaršicama, ki vstaneta.

Vsi trije zapuste krčmo v največjo žalost natakarič, ki bi rade za cel zlat prodale vsaj še jedno steklenico vina.

Kapitan „zlatega leva“ je dobre volje.

„Jaz imam vendar pasjo srečo“, smeji se poluglasno. „Hahaha, krasotici mi ne uideta več, kajti kavalir je v resnici, če se ne motim, tak učenjak, ki vedno tiči v svojih knjigah.“

„No, meni se pa tujec ne zdi tak“, meni trgovec.

„Stavim, da ga že prvi dan tako upijanim, da bo ležal pod mizo ter se 24 ur ne bo probudil. Mej tem me bode ta ženski morali kratkočasiti.“

„In če ne bode ta hoteli?“

„Hahaha, predobro poznam ženske. Najprvo se seveda zaradi lepšega branijo, toda kdor ni na glavo padel, lahko pri njih vse doseže. Hej, to bo vesela vožnja!“

Drugi kapitan ga zavida, toda kmalu se v tem oziru pomiri.

„Tovariš“, šepeta poveljnik „zlatega leva“, „tudi Vi bode te imeli svoj delež. Dve ženski sta mi končno preveč. Ko se vse posreči, pridite s čolnom na moj brod, saj bodeva skupno jadrata.“

„Ali hočete res to storiti?“

„Seveda, ali nismo mornarji vsi bratje, ki si jeden drugemu pomagamo v sili in sreči? Kakor hitro bo kavalir pijan ležal pod mizo, dal Vam bom znamenje.“

„Velja, tovariš!“ zakliče drugi vesel ter stiska desnico svojega prijatelja.

Jurij Skopec pošlje poročilo.

Tolovaji z deklicami združeni. — Amalijina togota. — Sabina in Andrej Černič.

V tolovajskem taboru na Hrušici je vse za odhod pripravljeno.

Znano tu še ni ničesa o uspehu, ki ga je dosegel glavar v Trstu.

Čeravno ni došel še nobeden sel od njega, tolovaji zaradi tega vendar niso v nobenih skrbah.

Predobro jim je znana glavarjeva ostroumnost.

Po njihovem mnenju se mu mora vse posrečiti.

V taboru sta sedaj dve stranki: jedna, ki ima svoje ljubice, in druga, ki zaradi tega zavida prvo.

Ni čudo tedaj, če v glavarjevi odsotnosti tolovaji sem ter tja nekoliko pozabijo na strogi vojaški red.

Cekinar ima dosti opravila, da pomiruje razgrete zaljubljenke in nevoščljivce.

Mnogokrat se mu to ne posreči.

Nekateri tovariši so včasih kakor od samega peklenščka obsedeni, ker bi tudi radi imeli svoje ljubice.

Samo Uršike si ne upa nikdo nadlegovati, ker preveč spoštujejo svojega mladega podpoveljnika Cekinarja.

Amalija je sedaj prosta: vsakdo ve, da ima glavar družega dekleta — zaradi tega jo zalezujejo ter se jej dobrikajo osameli tolovaji.

Zastonj!

Amalija vsakega odurno zavrne — srce njeno hrepeni jedino le po odsotnem bivšem izvoljencu.

In Amalija ima konečno tudi mir pred sitneži, kajti tolovaji sami ne vedo, ali pozneje ne bo morebiti zopet postala ljubica nestanovitnega Jurija Skopca.

Ko bi se tedaj Amalija zoper koga pritožila, slabo bi se godilo dotičniku.

Zato je pa tem večji direndaj zaradi ostalih tolovajk.

Jeden bi rad prevzel drugemu dekleta.

Ker se s silo v tem oziru ne da prav nič opravi, poslužujejo se pri tem pravega sredstva.

Ropanje je dosedaj bilo jako vspešno in marsikateri tolovaj ima krasne zlatnine kot svoj delež spravljene.

Sicer tudi tolovajke niso uboge, toda Amalija je razdelila med nje samo denar.

Tako je v taboru na Hrušici, ko se Cekinar in Černič srečata nekega jutra.

Mlada moža sta postala dobra prijatelja, čeravno Černič glede olike zelo nadkriljuje svojega sodruga.

„Dobro jutro“, pozdravlja Cekinar, „kako ste spali?“

„Slabo!“

„Verjamem, saj se meni tudi nič bolje ne godi. Po noči je pri nas sedaj kakor na sodni dan. Da bi le že došel glavlar sam ali pa vsaj poslal kakega sela!“

„Da —“

„Nocoj je bilo kakor v peklu. Z nabasanim samokresom sem moral hiteti mej zlodje, čeravno me je Uršika s povzdignenim rokama prosila, naj se ne mešam v prepir. Toda napravil sem kmalu mir.“

„To je bilo dobro.“

„Toda Vas nisem videl, Černič.“

Mladi mož zre na tla.

„Bil sem tudi na pravem mestu, čeravno drugod. Nekaj pijanih divjakov je prilomastilo v dekliški tabor —“

„Saj tam ni nobenega dekleta.“

„Amalija je.“

„Te se nikdo ne dotakne, ker velja še vedno za glavlarjevo ljubico.“

„Poleg nje stanuje tudi Sabina.“

„Ah — njo ste tedaj branili?“

Černiču se oči svetijo.

„Da, ravno v pravem času sem še prišel. Vragi so hoteli siloma —“

„In to ste zabranili?“

„Da, posrečilo se mi je.“

„Hm, to je prav, toda nakopali si bodete sovražnike mej našimi ljudmi. Prašali se bodo, kaj se v to zadevo mešate, ko niste niti njen mož, niti njen ljubček. Mislili si bodo, da ste jim le nevoščljiv.“

Černič mu prikima.

„To sem jej tudi povedal.“

„No, tedaj naj vendar k Vam pride. V Vaši utici je ne bo nikdo nadlegoval.“

„Tudi na to sem mislil.“

„Tedaj jej to recite.“

„Tega ne storim.“

„Zakaj ne?“

„Ker sem preponosen.“

Cekinar začuden pogleda svojega prijatelja.

„Ah, tako“, pravi potem. „Pozabil sem, da ste bili nekaj nekaj boljšega.“

„Da, in sedaj sem — tolovaj.“

„Tedaj vzemite k sebi Sabino“, zakliče Cekinar. „Znano mi je, da jo ljubite — ne sme se Vam ustavljati.“

„Nikdar je ne bom silil.“

Cekinar hoče še nekaj ugovarjati, tu se začuje grozno kričanje.

„Tri sto medvedov“, zakliče Cekinar, „ali se je že zopet satan z verige odtrgal?“

„Tega ne verjamem.“

„Sel“, začujejo se klici, „hej — Smukač prihaja, donša nam novice od glavarja.“

Moža hitita proti utam.

Komaj odideta, razgrnejo se veje in dvoje deklic se prikaže — Amalija in Sabina.

Slednja zre na prostor, kjer je ravnokar stal Černič.

„Proč sta“, šepeta Sabina.

„Da, ni jih več.“

„Ali si slišala, kaj sta govorila?“

„Vse sem čula.“

Čudno — največji sovražnici in pa taka prijaznost!

Sprijaznili sta se. Seveda Amalija ne ve, da je Sabina že jedenkrat počivala na Jurijevem sreču — sicer bi jo smrtno sovražila, kakor Ano Siensko.

„Pojdive v moški tabor“, šepeta, „radovedna sem, kaj poroča Jurij Skopec.“

Deklici hitita skozi grmovje. Smukač je ravnokar v tabor prijahal.

Krog njega se tolovaji drenjajo, izmed katerih ima marsikdo poleg sebe svojo ljubico.

Smukač jih ogleduje.

„Hej, ali ste kak boj imeli?“ kriči glasno; „ali ste morda svojevoljno izvršili kak roparski napad?“

„Zakaj?“

„No, saj vidim, da ima marsikdo izmed Vas svojo glavo obvezano.“

„Prepirali smo se.“

„Mej seboj?“

„Tako je.“

„Čuvajte se, da tega ne izve glavar! Misliti si morem, zakaj ste se prepevali. Zaradi babnic — ali ne?“

„Prav imaš“, oglasi se Cekinar, ki se s Černičem bliža.

Tolovaji molče.

„No, to je pa lepo“, huduje se Smukač: „če glavar to izve, poslal bo vse babe v peklo.“

„Ne pravite mu!“ kličejo najhujši pretepači.

„Pozabil ne bom, da ste moji tovariši. Kje so oni, ki nimajo ljubice?“

„Tukaj.“

„Postavite se na ono-le stran! Tako — trideset Vas je — ravno zadostno število. Vi, ki nimate ljubice, šli bodete z menoj h glavarju, tudi Černič nas bo spremljal.“

Vse je tiho.

„Nadalje bo šla Sabina z nami“, pristavlja Smukač.
„Glavar jo potrebuje.“

Černič se ozira.

„Kje je Sabina?“ zakliče podnačelnik.

„Tukaj sem“, oglasi se Sabina.

Slednja stoji pri grmovji poleg Amalije.

„Šla bom tedaj z Vami?“ praša Smukača.

„Jaz tudi“, sika Amalija razdražena.

„Kaj pa še!“ odgovarja Smukač. „Sabina nas bo samo spremljala, tako je glavar izrecno zaukazal. Černič naj jo vzame v svoje osebno varstvo, to mi je še posebno zabičal —“

Amalija prebledi.

Hipoma zgrabi svojo tovarišico za polno roko.

„Ti greš k njemu —“ grgra ljubosumnica.

„Tako se glasi njegovo povelje.“

„Ha — nikdar!“

„Moram, Amalija.“

„Ne, ne, za svojo ljubico Te hoče imeti.“

Sabina se tužno nasmehlja.

„Motiš se, Amalija. Ne tajim, da sem se poprej za ponosnega moža zanimala.“

„Ah — ah!“

„Toda sedaj mi ni nič več zanj.“

„Lažeš!“

„Resnico govorim.“

„Sabina, usmrtilim Te!“

Smukač priskoči.

„No, stvar postaja vedno lepša“. rentaci ter izbije Amaliji samokres iz rok. „Amalija, ali Vas je res sam hudič obsedel?“

„Ne sme k njemu!“ kriči strastnica.

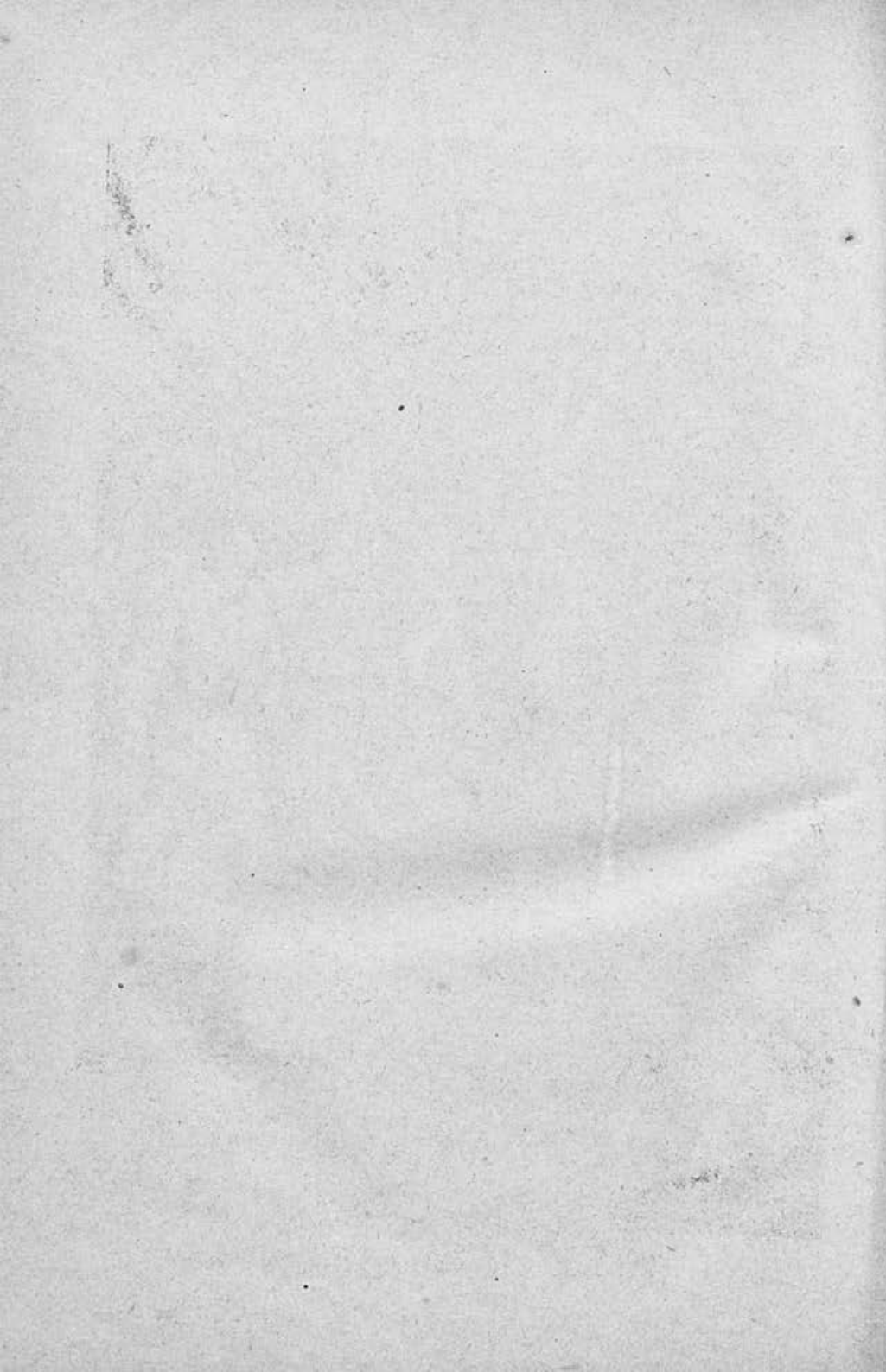
Tu Sabina k njej pristopi.

„Amalija“, šepeta jej na uho, „prisegam Ti pri spominu na svojo ranjko mater, katero sem vedno ljubila: Nikdar ne bom Juriju Skopcu privoščila najmanjšega prijaznega pogleda — nikdar — ne bo me svojo imenoval, to Ti prisegam.“

Amalija se nekoliko oddahne.

„Spraviü si me hotela na morišče,“ rujove tolovaj.

„Ali boš prisego tudi izpolnovala?“

„V nasprotnem slučaji me smeš umoriti.“

„Grem pa vendar tudi jaz h glavarju.“

Smukač bliže pristopi.

„Izpametujte se vendar, Amalija“, pravi rezko. „Glavar nekaj posebnega namerava. Kaj, to mi ni znano — gotovo pa kako predrzno podjetje. Pri tem naj ga Ana Sienska in Sabina podpirata.“

„To tudi jaz premorem.“

„Ne, prevročekrvna ste, tako je glavar govoril. Jaz sam sem mislil, da bi bilo dobro, ko bi Vi k njemu prišla. Toda o tem ni hotel ničesa slišati, marveč je rekel, da more le take ženske rabiti, ki se znajo — brzdati.“

Amalija se trese.

„Z Vami hočem iti!“ kriči kakor norica.

„Tukaj ostanete!“

„Potem se zgodi nesreča!“

„Kaj pa še!“

„Od hudiča je obsedena“, mrmra Smukač. „Da — da, te babe, človek bi kar iz kože skočil. Če so ponosne ali ljubosumne, ni mogoče ž njimi izhajati. Sreča še, da sem ujel zaveznikovo hčer — s to se da vsaj mirno živeti.“

Amalija besni.

Jeza njena se obrača najprvo proti Sabini, potem pa proti vsem tolovajem, ki so jo prišli iz radovednosti gledat.

Orožje so jej vzeli in dvoje krepkih možakarjev jo drži za roke.

„Z Vami grem“, razsaja strastnica, „k Juriju hočem iti, sicer vse pobijem!“

„Da, to je končno tudi v stanu storiti“, godrnja Smukač, „ko bi jo glavar le mogel tako videti. Resnično, Amalija bo v svojej besnosti še kako nesrečo provzročila — popolnoma je nora.“

Sabina se je umaknila, ko je Amalija s samokresom na-njo pomerila.

Nehote se lepo dekle na vse strani ozira, kakor da bi iskala pomoči.

Tu stoji cela vrsta zalih in krepkih tolovajev, toda od njih ne mara nikakih uslug sprejeti.

Divne njene oči zagledajo Andreja Černiča, ki ločen od ostale družbe sloni ob deblu visokega javorja.

Sabina se mu počasnih korakov bliža.

Mladi mož nepremično stoji ter niti s trepalnico ne trene, vendar pa se v njegovih temnih očeh za trenotek zabliska — kakor blisk na črnem nočnem nebu.

Sabina stoji sedaj tik njega.

„Oho“, mrmrajo tolovaji, „lepa Sabina si bo menda vendar ljubčka izbrala. Seveda Černiča, ki je bil poprej gotovo nekaj posebnega — no, gliha vkup štriha.“

Razkošnica pogleda za trenotek v oči ponosnega moža.

„Varovali me bodete pred suroveži“, šepeta v nekakem strahu.

Černič se ne premakne.

„Kolikor vidim — ne preti Vam nobena nevarnost.“

Sabina se v rudeče ustnice grize.

Tu ima sedaj odgovor, kakoršen jej pristuje. Černič se je popolnoma predrugačil.

„Zakaj ste me do sedaj ščitili?“ praša ga razburjena deklica.

„Storil sem to, ker ne morem pozabiti, da sem plemenitega rodu. Tudi sedaj bi Vas še branil surovih napadov, to je vsem tolovajem znano. Zaradi tega se Vam ni treba ničesa bati.“

Sabinine oči žare.

„In ko bi me kdo — recimo v samotni noči — vendar napadel?“

„To se ne bo zgodilo.“

„Ah — ali je tako mogočno Vaše varstvo?“

„Ne pozabite, da sem podnačelnik! Tu v taboru velja vojaški red — nepokorščina se s smrtjo kaznuje.“

Sabina ga prašaje pogleduje. Očividno se v njej dve sili borite.

„Žal mi je nekaj“, pravi nenadoma.

Černič molči.

„Obžalujem nekaj“, ponavlja Sabina tako tihim glasom, da jo mladi tolovaj komaj čuje.

Pri tem stopi Sabina prav tik njega.

Černiča se dotika njen divni in razkošni život, na svojem obrazu čuti zaljubljenec njeno gorško sapo.

„Ali niste prav nič radovedni?“ izprašuje ga lepa grešnica, ker tovariš njen še vedno molči.

„Radoveden nisem bil nikdar“, glasi se neprijazni odgovor. —

Sabina za korak odstopi.

Na njenem lieu se vidi izraz razžaljenega ponosa, vendar pa deklica ni jezna na mladega tolovaja.

„Šla bova skupaj h glavarju“, oglasi se Sabina.

„Z ostalimi tovariši — da“, odgovarja on mirno.

„Dobro, ubogam“, nadaljuje deklica, „jaz jedina ženska bom mej tolikimi tolovaji. Ali me bodete tudi mej potjo čuvali?“

„Če Vas bo kdo nadlegoval — gotovo.“

„Hvala Vam“, pravi Sabina tako iskreno, kakor bi tega nikdo ne pričakoval pri tej nestanovitni in brezsrčni razuzdanki. —

Toda Černič se ne gane. Mladi mož je kakor iz kamna izsekana soha, tako mirno stoji tu ter zre na gručo razgrajajočih tovarišev.

„Pri Vas bom ostala“, oglasi se Sabina za nekaj časa, „bojim se Amalije.“

Černič jej prikima.

„Da, preveč je strastna“, odgovarja mirno; „sploh ne bodete več prišla ž njo v dotiko, ker bomo že v jedni uri odpotovali.“

„H glavarju?“

„Da, v Benetke.“

„To je prav — ha — kako Amalija besni, kako jej lice gori — ljubosumnost je vendar grozna lastnost.“

„Kakor se vzame“, odgovarja Černič. „Ko bi bil jaz njen ljubček, gotovo bi ne bila ljubosumna.“

Sabina ga začudeno pogleda.

„Ali bi bili Vi svojemu dekletu vedno zvest?“ praša ga neverjetno.

„Vedno.“

„To moški dostikrat pravijo, toda svoje obljube ne izpolnujejo.“

Černič se proti Sabini obrne.

„Ali menite?“ praša temnega obraza. „No, tu se motite, lepa Sabina. Še so možje na svetu, ki so pošteni, možje, katere spravlja ženska neodkritosrčnost v nesrečo. Toda dosti besedij! Ukazal bom, da se poveže Vaša prtljaga — v nekaterih minutah odrinemo — glavar nas kliče — beseda njegova velja!“

175. poglavje.

Lea kot posredovalka.

Abrahamov povratak. — Bolni Levi. — Satanski naklep.

Stari prepeličar Abraham se ravnokar s potovanja povrača.

Njegov prašni, blatni voz drdra na dvorišče njegove zagrebške hiše.

Hrščaje se zapro velika vrata za njim in Abraham skoči raz voz ter hiti v hišo. Pri tem celo pozabi pozdraviti svoje služabnike.

Naravnost v stanovanje svoje gojenke Lea ga vodijo urni koraki.

Oči se mu hudobno svetijo, ko pa stoji pred krasno deklico, je zopet popolnoma ljubeči oče — hinavec!

S prvim pogledom se že prepriča, da so se njegovi ukazi izvrševali, kajti dva najzanesljivejša služabnika stražita divno orijentalko.

Služabnika na migljej nemudoma zapustita sobo.

„Lea, ljubo dete“, pravi stari prepeličar, „tu sem zopet.“

Lea se v pozdrav prikloni.

Deklica ni več tako prijazna, odkar pozna značaj starega reditelja, ki jo hoče kakor blago spečati bogatemu sosedu.

„Ali se ne veseliš mojega prihoda?“ zakliče Abraham ter jo od strani grdo pogleda.

Deklica molči.

Prepeličar čuti, da je krasna gojenka izgubila vse zanimanje do njega.

Starec začne po sobi gori in doli capljati.

„Ali si še vedno Leviju sovražna?“ praša jo hlastno.

„Moj sklep je neomahljiv.“

„Tako, tako“, godrnja Abraham, „čuj me, dete, premislil sem si stvar. Če hočeš biti pametna, ne bom Te več silil — ne, ne, saj ti hočem le dobro.“

Hudobne njegove oči nasprotujejo prijaznim besedam.

Lea ne kaže nikake radosti.

„Deklica“, zakliče zopet Abraham, „ali že veš, kaj se je zgodilo — najnovejšo novico?“

Lea ramo privzdigne.

„Kako naj kaj vem — ko sem jetnica?“

„Ah, tako — no, povedal Ti jo bom jaz. V Trstu je v stolnici velik zaklad, takozvana ‚zlata miza‘.“

„Čula sem o njej.“

„Zaklad je milijone vreden.“

„Tudi to mi je znano.“

„Pomisli tedaj, dete, ono dragocenost so vzlic vsem varstvenim naredbam neznani tatovi odnesli. Gotovo je to Jurij Skopec učinil — drug človek kaj tacega ne premore.“

Lea se ne zgane.

„Gotovo, nikdo drugi ni tega storil, kakor Jurij Skopec“, nadaljuje Abraham. „Moj Bog, kako lepa kupčija bi se dala sedaj napraviti!“

Lea razburjenca začudeno pogleda.

„Obrnite se tedaj do tolovajskega glavarja“, pravi deklica hladnokrvno.

Abraham se za ušesi praska.

„Hm, Jurij Skopec ne pozna nobene šale. Gotovo misli, da sem ga jaz izdal takrat, ko se je mudil v moji hiši. Glej, ravno zaradi tega hočem s Tabo govoriti. Dam Ti popolno prostost, če mi pri tej kupčiji posreduješ, kajti Ti boš ‚zlatο mizo‘ po ceni od njega dobila.“

Lea osupne.

„Ne razumem Vas.“

„Avšica! No, razložiti Ti moram stvar natančneje. Jurij Skopec Te ljubi.“

Lea molči.

Abraham zopet po sobi okrog divja ter mrmra nerazumljive hebrejske besede.

Toda deklica molči in se ne gane.

Naenkrat razburjen starič pred njo obstoji.

„Da, tako bo šlo“, zakliče. „Lea, veliko sem storil za Te, dolžnost Ti je tedaj, da mi storiš to uslugo.“

„Vse — samo Levijeva nočem postati.“

„Če boš pametna, dalo se bo o tem govoriti“, pravi Abraham, premeteni prepeličar. „Upam, da boš z menoj zadovoljna.“

Lei se oči zasvetijo.

Videla bo zopet moža, katerega tako iskreno ljubi njeno deviško srce.

Abraham to dobro opazi.

„Znano Ti je, da Jurij Skopec z mano ne bo nič več hotel opraviti imeti“, nadaljuje premetenec. „Zaradi tega moraš Ti posredovati. Kupi priropano zlato in dragocene kamne, in plačal bom Juriju Skopecu veliko svoto denarja.“

Lea pristopi.

„Kje je tolovajski glavlar?“ prša radovedno.

„Našel ga bom“, odgovarja Abraham, „zakaj pa imani svoje prebrisane ljudi? To mi je malenkost. Sedaj pa Te prašam: Ali hočeš pri tej kupčiji posredovati?“

„Hočem“, pravi Lea brez pomisleka.

Žid se muza.

„Prav tako, dete moje. Zadovoljna boš z menoj, izpolnil Ti bom vsako željo ter Ti veliko lepih rečij daroval. Tedaj smem svojega sela odposlati?“

„Seveda.“

Abraham se veseli, kajti bal se je, da se mu bo deklica trdovratno ustavljala.

Sluti, da je Lea zaradi tega tako popustljiva, ker upa, da bo zopet videla Jurija Skopca.

Prepeličar o tem previdno molči ter po prijaznem pozdravu zapusti deklico, pri tem pa ne pozabi za sabo varno zapreti vrata. —

Žid si ne privošči niti počitka niti jedij in pijače.

Sicer ve, da se bo Jurij Skopec prvi čas po izvršenem ropu skrival, toda Abraham noče niti trenutka zamuditi.

Svojega sela predobro pozna.

Če se temu ne posreči najti Jurija Skopca, potem tega tudi nikdo drug ne more izvršiti.

Žid svojega zaupnika o vsem potrebnem natanko pouči ter mu opetovano naroča, naj hiti, kar more.

Prepeličar se globoko oddahne, ko sel zasede konja in odjaha.

Urno se v svoje stanovanje povrne, rekoč, da mora račune napraviti o svoji zadnji kupčiji, toda prišedši tja odide po tajnem hodniku nemudoma v sosedno hišo.

Tiho kakor mačka se splazi do spalnice svojega zaveznika.

Znano mu je, da mladi žid še vedno ni popolnoma okreval.

V istini začuje Abraham, ko stoji pri vratih, stokanje in zdihovanje onega možicelja, kateri je tako bridko okusil orjaško pest Jurija Skopca.

Starec odpre vrata.

Levi sloni na stolu ter grdo zre na mnogoštevilne steklenice zdravil, katere mu je zapisal ranocelnik.

„Dragi moj sin“, pravi Abraham, „ali ste sam?“

„Ah, oče Abraham“, odgovarja Levi kislega obraza, „ali ste vendar konečno prišli. Teško sem Vas pričakoval, joj, moj vrat in moja glava, kako me bolita!“

Abraham mu prikima.

„Seveda, kamor zadene Jurij Skopčeva pest, tam ne raste več trava. Toda kmalu se Vam povrne zdravje.“

„To pravi tudi zdravnik.“

„Potem se bodete z Leo poročili“, nadaljuje Abraham, „v posesti tako lepe ženske bodete kmalu vse težave pozabili.“

„Da, da, ko bi bila le že moja žena.“

Abraham se poleg mladega prepeličarja vsede.

„Ravnokar sem se še-le povrnil“, pravi skrivnostno, „in vendar sem že važno zadevo vravnal.“

„Katero?“

„Ali naju ne more nikdo slišati?“

„Niti živa duša.“

„Dobro tedaj, poslušaj me pazljivo!“

Abraham prične pripovedovati.

Predno pa je še pri koncu svojega poročila, poseže mu Levi živahno v besedo.

„Kaj hočete storiti? To je nemogoče, to bi bila največja nespamet.“

„Zakaj?“

„Če govori Lea s tolovajskim glavarjem, vzel jo bo Jurij Skopec sabo.“

„Hahaha“, smeji se stari žid hripavo, „ravno zaradi tega sem vse tako odredil.“

„Ne, tega mi ne storite!“

„In vendar mora to tako biti. Lea ga bo izvabila. Ko bom že kupil ves zaklad, seveda gre polovica tudi na Vaš račun, zapustil ne bo prokleti Jurij Skopec več živ zagrebške okolice.“

„Tako — tako, ali hočete zopet balmahone nanj nahujskati. To nič ne pomaga — zopet jim bo ušel.“

„Vem, vem, dragi moj sin, ta pot bom mnogo previdnejši. Hihhi — ali poznate gostilno pri ‚rudeči žabi‘? Tam naj se Lea ž njim snide.“

Tudi mladi prepeličar se sedaj peklenško reži.

„Resnično, oče Abraham, moj spomin me zadnji čas zapušča. Hahaha, Vaša misel je izborna. In če pride Jurij Skopec v znano sobo — tedaj —“

„Za to bom že jaz skrbel.“

„Če le ne postane nezaupen.“

„Le zanašaj se na-me! Ta pot bom tako previdno postopal, da bo peklo gotovo požrlo tolovajskega glavarja. In potem bomo praznovali veselo ženitovanje.“

---

176. poglavje.

Težki zaboji.

Pijani morščaki. — Skrivnostno kihanje. — Na širokem morji.

„Tri sto morskih volkov, vražji zaboji so peklenško težki. Človeku se pri prenašanju kar kolena šibijo.“

Tako preklinjajo in rentočijo morščaki, ki vlačijo težke zaboje na ladijo „zlati lev“.

Kavalir sam nadzoruje njihovo delo.

„Bodite previdni!“ kriči opetovano, „kajti v zabojih so tudi steklenice z redkimi živalimi kačami in drugo golaznijo, v vinskem evetu pripravljeno. Obljubujem Vam bogato nagrado.“

Morščaki so vsi potni, ko spravijo vso prtljago tujega kavalirja na brod, toda lepo število srebrnjakov jim obilni trud bogato poplača.

Morščaki se kavalirju na vso moč zahvaljujejo.

Potem pa hite proti nabrežnim gostilnicam, kakor bi za njimi gorelo.

Žeja njihova je velika.

Imenitni potnik ostane na krovu ladje.

„Lepa ladija“, pravi priznavaje.

„Kaj ne da, milostivi gospod“, odgovarja kapitan, „moj brod se lahko z vsakim meri. Vendar pa nikdar sam ne jadram, marveč me vedno moj prijatelj s svojo ladijo spremlja. Pot skozi gibraltarsko morsko ožino je nevarna, ker so tam ob afriškem nabrežju morski roparji, ki so oropali že marsikatero ladijo ter jo potopili v dno morja. Dveh ladij se ta sodrga ne upa napasti.“

Tujec malomarno prikima.

„Kdaj pa prideta Vaši gospodičini, plemeniti gospod?“
praša kapitan žarečih očij.

„Menim, da kmalu.“

„Oj, ali res? Sicer pa priznavam, da nisem še nikdar prevažal tako krasnih gostov na Angleško, kakor sedaj. No, skrbel bom za to, da se jim bo godilo na moji ladiji tako prijetno, kakor je sploh mogoče. Pripravil sem tudi že dvoje največjih kajut za Vaši častiti sorodnici.“

„To mi je ljubo“, pravi tujec kratkobesedno.

Kapitan svojega gosta od strani ogleduje.

„Vražja stvar“, godrnja poveljnik ladije v svojo brado, „to bi ne bilo slabo, da bi ne mogel takega neizkušenca z nekaterimi močnimi čajmi spraviti pod mizo. S silo seveda ne smem ničesa poskusiti, kajti vedno bolj sem prepričan, da je tujec nenavadno močan.“

Kavalir se zopet obrne h kapitanu.

„Ali so moji zaboji dobro spravljani?“

„Seveda, gospod, sam sem pazil na to, da so jih spravili morščaki pravilno pod krov, ne da bi jih preveč premetavali.“

„Tem bolje.“

Tujec se še nekaj časa pomenkuje s poveljnikom ladije o vetru in vremenu.

Pri tem čas mineva.

Naenkrat prično kapitanove oči žareti.

„Aj, tu prihajata gospodičini!“ zakliče proti nabrežju zroč. —

Tujki stopate po deskah s suhega na brod lahkih korakov. —

Kapitan hiti njima nasproti ter ju uljudno spremlja v odkazani jima kajuti.

Kavalir se mu pridruži.

„Služabnikov nismo sabo vzeli“, pravi tujec, „ker jih na ladiji itak ne potrebujemo. Na Angleškem se bomo že primerno preskrbeli, če ne, nam bodo pa naši sorodniki v tem oziru pomagali.“

„Meni ravno prav“, misli si kapitan. „Ko bi imeli tujci svoje posle sabo, boriti bi se moral jaz tem bolj s težavami. Tako bom pa gospodiča z močnim čajem kmalu spravil pod mizo. Ženski bodeta pa pozneje menda molčali — hahaha — vidi se, da se radi veselita svojega mladega življenja.“

Kapitan se ziblje v sladkih sanjah.

Pričakuje le še svoje pomorščake, toda ti so preveč pogledali v kozarec.

Poslati mora še-le svojega krmarja po-nje, da jih spravi na krov ladije.

To traja precej časa.

Konečno se primajejo na ladijo, opotekajoč se kakor pri najhujšem viharju.

Veseli vihte v rokah prazne steklenice ter vriskajo.

Hripavimi glasovi prepevajo pomorske pesmi. Kapitan se jeze trese. Ljuto hiti svojim ljudem nasproti.

„Ali se mi ne spravite hitro na krov, Vi morski psi — Vi volkovi —“

Ostalo mu ostane v grlu.

Pomorščaki mu s krohotanjem odgovarjajo.

„Taka sodrga!“ rolni kapitan. „Sedaj moram v resnici še nekaj ur čakati, da se živinski pijanci nekoliko izpametujejo. Sicer mi vsi zlodje popadajo z jarbol v morje.“

Mornarji kakor znoreli rujovejo:

„Lad'ja meni domovje,
Morje široko polje!“

„Jezik za zobmi, prokleti pijanci!“ rujove kapitan. „Spravite se mi na svoja ležišča, da se prespite in moremo vsaj po

kosilu dvigniti sidro. Kako se more vendar človek tako upijaniti?"

Jeden pomorščakov se oglasi v imenu svojih tovarišev.

„Oho, kapitan, kaj nismo mi vsi Vaši dobri učenci? Hihhi, ali ste že pozabili, kako ste zadnjč v svoji preveliki vinjenosti padli z ladije v morje? Ravno v pravem času smo Vas še potegnili iz vode.“

„Ali mi boš molčal, mreina?“ rentaçi razjarjeni poveljnik.

„Tako, zakaj pa? Ali ste morda kaj boljši od nas? Saj vem, kolikokrat ste ležali pijani pod mizo. Mi Vas samo posnemamo. Živio — kapitan — živio!“

Pomorščak maha s prazno steklenico krog sebe.

Kapitan ga grdo gleda, mož pa s svojimi tovariši opotekaje se odide pod krov.

„Ali prenašate kaj takega mirno?“ praša tujec ladjinega poveljnika skrivnostnim smehljajem.

„Kaj naj pa storim?“ oglasi se odgovor. „Moji ljudje so jako izborni sicer, in če jih odpustim, dobim namestu njih samo sodrgo. Človek mora marsikaj mirno požreti.“

„Toda to je nepokorščina.“

„Kaj se če?“

„To bi se meni ne smelo pripetiti“, meni tujec, kojega oči se svetijo, „meni ne!“

Potem se obrne ter odide v svojo kajuto. Tudi mornarji so že davno pod krovom, toda vsi ne smrče na svojih ležiščih, marveč sta dva zašla na dno ladije, kjer je prostor za razno blago in prtljago.

Tu se valjata po tleh ne daleč od tujčevih zabojev.

„Prokleti kapitan“, jeclja jeden, „ne privošči nam nikakega veselja — toda vrag me vzemi, če se bom kdaj zmenil za njegovo zabavljanje!“

„Hoho, če ne sinem več piti, potem naj peklenšček vzame naše življenje. Tovariš, ali imaš še kako steklenico?“

„Da, imam jo, toda prazna je.“

„Moja je tudi že kmalu pri kraju. Toda — hihihi — delila bodeva bratski — živio!“

„Bog Te blagoslovi!“

Močna pijača teče po suhem grlu.

Steklenica je kmalu prazna.

Mornarja naslonita težki glavi na prtljago tujega gosta.

Naenkrat se začuje kihanje.

„Bog pomagaj!“ pravi morščak.

„Bog pomagaj!“ odgovarja v istem trenutku drugi mornar.

„Tepec, Bog plati! se reče.“

„Saj vendar jaz nisem kihnil.“

„Jaz tudi ne.“

„Ti si pravo pijano prase. Gotovo si kihnil, toda tega niti opaziš, Ti stari morski volk.“

„Mogoče“, odgovarja tovariš malomarno.

Mornarja se budalasto pogledujeta.

„He-či!“ zopet nekdo kiha.

„Bog pomagaj!“ pravi drugi pomorščak.

„Na zdravje!“ odgovarja tovariš.

„Stari morski volk, saj nisem jaz kihnil.“

„Jaz tudi ne.“

Morščaka se debelo gledata.

„V resnici“, meni prvi, „tako pijana že dolgo nisva bila. Sveti Miklavž, Ti svetnik vseh mornarjev, oprosti me grozne opice!“

„To je hudo“, pravi zamišljeno, „popivali smo tako, da niti ne vem, kdaj kiham. Oj, oj, to je slabo znamenje!“

„Da, da, prav imaš.“

V tretje nekdo še glasneje zakiha.

„Ej kaj, sedaj niti ne pravim več: Bog pomagaj! Kajti če je človek tako pijan, kakor midva, da niti ne znava, kdaj kihava, najbolje je, da popolnoma molčiva.“

„Prav imaš, Ti si res prebrisana butica. Toda sedaj jaz prav gotovo nisem kihnil.“

„Molči no! Kako moreš to vedeti, ko imaš pol vedra pijače v sebi?“

„No, saj jo sicer dobro prenašam.“

„Vse jedno, toda danes si se je preveč nalezel. Najbolje je, da zaspiva.“

Kmalu se začne razlegati njujino smrčanje, ki traja, dokler od zgoraj ne zakliče poveljnik:

„Vsi možje na krov!“

177. poglavje.

Polde pride v tabor.

Pred odhodom. — Povezana Amalija. — Ženska zvijača.

Tolovaji so pripravljani na odhod. Cekinar ima kot podpoveljnik jako malo posla, kajti izmed tolovajev ima vsak svojo ljubico, nezadovoljneži so k glavarju odšli in prepiri so popolnoma prenehali.

Tudi Amalija je morala v taborišču ostati.

Cekinar jo je moral siloma pridržati, kajti ljubosumnica je pri odhodu tovarišev kakor norica razgrajala.

Konečno je moral Cekinar zapovedati, naj jo zvežejo, kajti tudi njegova potrpežljivost ga je zapustila, ko se je preveč seznanil z njenimi nohtovi.

Amalija neprestano preti in besni, toda Cekinar je ne posluša, kajti strastnica mora vsaj nekaj dnij v sponah ostati, dokler ne more več odišle čete dohiteti.

Zastonj kriči Amalija, da ga bo zatožila pri glavarju — Cekinar se ne da omehčati.

Znano mu je, da ga bo Jurij Skopec pohvalil, zaradi tega tudi ne posluša Uršike, ki ga prosi za svojo prijateljico.

Jutri zjutraj hočejo tolovaji odriniti.

Tu javljajo straže, da se človek bliža.

Cekinar pozdravi došleca Poldeta.

Slednji ima svojo roko obvezano, kajti kroglja zlatarjevega pomočnika ga je ranila.

Sicer rana ni nevarna, kajti kost je nepoškodovana, toda Polde je izgubil mnogo krvi in zaradi tega ga je Jurij Skopec poslal v tabor, da okreva.

Polde je kakor navadno — čmeren in resen.

Vzlic temu pa Cekinarja pristrčno pozdravi, ki je v resnici njegov prijatelj.

„Glavar me pošilja v tabor“, pravi, „da sporočim razna povelja. Kje je Amalija?“

Cekinar mu pove, kar je treba.

„Tako, tako, povezati si jo tedaj dal? No, prav si postopal, kajti z babnicami tako ni mogoče drugače izhajati. Z deklino moram govoriti, glavar mi je to naročil.“

„Če te bo le hotela poslušati?“

„Mora — saj sam praviš, da je zvezana.“

„Da, toda pozabil sem —“

„No, tovariš, jutri lahko začneš mojo roko lečiti. Škoda, da nisem smel zlodja na drugi svet poslati, ki mi je levico prestrelil.“

„Tega menda glavar ni dovolil?“

„Ne, ni mi uslišal dotične prošnje. No, zamojdel — mogoče vraga pozneje kje srečam — odloženo ni odpuščeno.“

Cekinar mu ne odgovori.

Saj predobro ve, kako surov je „sladki Polde“.

„Kje je Amalija?“ prša še jedenkrat Polde.

„Peljal te bom k njej.“

Cekinar spremlja svojega tovariša.

Mej potjo čujeta razne glasove iz utic, v kateri bivajo razne zaljubljene dvojice.

„No, pri Vas je sedaj prav veselo življenje“, godrnja tolovaj černo. „Tri sto medvedov — sam satan naj pohrusta vse babe na svetu!“

Cekinar se molče smeji ter mirno koraka proti deklinškemu taboru.

Pri neki utici odgrneta zastor pri vhodu ter vstopita.

Tu leži Amalija. Povezana je tako, da se ne more premakniti. Noge so jej v železje vklenjene in roke z močno vrvjo povezane.

Divne njene kite so razsute — tako leži razkošna krasotica na tleh ter sem ter tja milo zaječi.

Polde bliže pristopi.

„Deklica je upadla.“

„Drugače si nismo mogli pomagati“, meni Cekinar, glej, Polde, kako me je po obrazu opraskala!“

„Res je, kakor divja mačka.“

„Prava sramota je kaj tacega.“

Amalija svojo divno glavo privzdigne.

„Oj, kolike bolečine!“ šepeta. „Oprostita me vrvij, ki me režejo v meso na rokah!“

Cekinar je dobrohoten človek.

„To bi itak rad storil“, pravi, „toda Vi ste kakor znorela, Amalija. Če Vas oprostim spon, zasadila mi bodete v istem trenutku nohtove v obraz.“

„Ne, ne bom tega storila.“

Amalija milo pogleduje tolovaja. Celo divjemu Poldetu se srce omehča.

„Oprosti jej vendar roke!“ šepeta svojemu prijatelju, „saj si ne more pomagati, ko ima noge v železje okovane.“

„To je res.“

„Tedad stori, kakor sem rekel!“

„Ali naj res poskusim?“

„No, če Te bo hotela zopet praskati, povezal jo bom sam v novič.“

„Bodite tako dobri, Cekinar!“ prosi Amalija. „Saj bom popolnoma mirna.“

„No, uslišal Vas bom, povem pa Vam: Kakor hitro bodete pokazala svoje kremplje, poznal ne bom nobenega usmiljenja več.“

Tolovaj zgrabi svoj nož ter prereže vrvi, ki vežejo roki zalega dekleta na hrbtu.

Sedaj ostane Amalija mirna.

„Hvala Vam“, pravi slabotnim glasom, „bolečin nisem mogla več prestajati.“

„Da niste bila tako divja, ne zgodilo bi se Vam bilo nič hudega“, meni Cekinar.

„Oho, ta je sedaj krotka“, godrnja Polde. „No, celo babnice morejo konečno odnehati, ko izprevidijo, da ne morejo z glavo skozi zid prodreti. Ali nočeš tukaj ostati, tovariš?“

„Ne, pregledati moram straže, in —“

„Potem se povrneš k svoji Uršiki. To mi je že znano. No, le pojdi, saj tako ni nič važnega, kar imam Amaliji povedati.“

Cekinar odide.

Polde se poleg Amalije vsede, ki mirno leži na svojem prostoru.

Kaj hoče tudi storiti?

Železja na nogah bi se tudi z oestro pilo ne mogla tako hitro oprostiti.

To je Amaliji znano. Uda se v svojo usodo, toda le navidezno, kajti v istini rojijo po njeni glavi strašne maščevalne misli. —

Polde se odkašljeje.

„Ranjen sem bil v boji“, prične po daljšem molku, „zaradi tega me pošilja glavar v tabor.“

Deklica ga malomarno pogleda.

„Kaj to mene briga? Jaz ne znam ran lečiti.“

„To mi je znano in zaradi tega tudi nisem k Vam prišel. Glavar mi je nekaj posebnega za Vas naročil.“

„Jurij?“ zakliče Amalija.

„No, da, Jurij Skopec, saj imamo samo jednega glavarja.“

„Slušam Vas.“

„Najprvo ne smete tako noreti, ker je k sebi poklical Sabino. Saj je noče ljubkati, to mi je izrečno naglašal — Sabina naj mu samo v zvezi z Ano Siensko pri nekem podjetju pomaga.“

„Ali je to res?“

„Seveda.“

Amalijin obraz se zjasni, vendar pa še žge ljubosumnost v njenem srcu.

„In vendar se jej bo dobrikal.“

„Ne, tega ne bo storil.“

„Ah — saj tega ne veste, Polde.“

„Glavar je tako rekel — in nikdar še ni dane besede prelomil. Raje bi se z drugo ljubico zabaval.“

„Z Ano Siensko — oj — saj vem —“

„Kaj pa še — z neko tretjo, katero menda že od poprej pozna. Gotovo sta bila že nekdanj eden drugemu dobra.“

Amalija se zgane.

„Kdo je ta?“ osupnena praša.

„Ni mi natanko znano“, godrnja Polde. „Glavar jo je samo Milico imenoval. Bila je pri zlatarju, katerega smo v gozdu napadli.“

Zamolkel krik mu odgovori.

Amalija se zgrudi na ležišče.

„Vse zastonj — vse — vse“, jeclja umirajočim glasom.

„No, kaj pa je že zopet?“ grozi se tolovaj. „Ta prokleta ljubosumnost.“

Amalija se komaj zaveda.

„Kje je ona Milica?“

„Poslal jo je Jurij Skopec k znanim ljudem. Pante jo je moral spremljati ter glavarju priseči, da jej ne bo storil nič žalega.“

Amalija glasno stoka.

„Ah — da se je kaj takega zgodilo!“

„No, no“, godrnja Polde, „prememba sladi življenje. Jurij Skopec bi najraje imel vsak mesec drugo ljubico. Vsak po svoje!“

Amalija se zopet vsede.

„Ljubi, dragi Polde“, pravi, „oj, povejte mi vendar kaj več o tem.“

„Kaj pa še! Ali menite, da nimam nič družega opraviti? Da, ko bi Vi imela lep kos potvice, potem bi se dalo o tem govoriti, tako je pa moj čas predragocen, da bi ga z babnico o ničevnih stvareh tratil.“

Amalija pozna slabost divjega tolovaja.

„Polde“, zakliče, „tukaj-le v kotu stoji lonec poln sladkega medu.“

Male mišje oči sladkosnedeževe se zasvetijo.

„Med, sladki med, to je vsaj nekaj! Takoj hočem poskusiti, ali je stvar dobra.“

Kmalu privleče iz kota lonec ter se zopet na prejšnji prostor vsede.

Polde začne lizati.

Ker nima žlice, zadostujejo mu prsti. Siloviti tolovaj zadovoljno grči.

„Med je izboren“, pravi, „škoda, da ga ni več.“

„Povejte mi vendar“, sili ga Amalija, „kako se je vse to zgodilo?“

Pri tem s svojo nežno ročico boža divjega suroveža.

Polde sicer ni poseben prijatelj žensk, ko se mu pa divna deklica tako dobrika, kruli vendar jako zadovoljno.

In tu postane nenavadno zgovoren ter pove Amaliji vse, kaj se je pri ropu ‚zlate mize‘ v Trstu in pozneje zgodilo.

Ljubosumnica ga žarečimi očmi posluša. Neznansko je razburjena.

Polde sicer ni posebno gostobeseden, vendar pa Amalija od njega vse izve.

Tolovaj liže sladki med ter ljubeznjivo gladi lonec, ki ga drži mej koleni.

„To je dobro“, mrmra divjak, „s tem loncem se bom še celo uro lahko zabaval. Amalija je vendar dobra deklina — in kako mehko ročico ima — resnično, ženske menda tudi niso tako hudobne, kakor ljudje govore.“

Pri tem dopadljivo zre na razkošno postavo svoje tovaršice.

Po dolgem času se prvipot zopet zmisli, da bi ne bilo ravno tako napačno, ko bi mogel svojo imenovati tako zalo ljubico.

Toda te „muhe“ kmalu odpodi ter raje začne s kljuko zopet lizati sladki med.

Amalija premišljuje.

„Sedaj mi je marsikaj jasno“, šepeta. „Milica mi je nevarnejša nego Ana Sienska, katere se je Jurij gotovo že naveličal. Sabine ne mara, poznam, da nikdar ne prelomi dane besede. Toda Milica, ta vragica — ha, najti jo moram, umreti mora!“

Amalija se obrne k svojemu obiskovalcu.

„Kam je Pante spremil Milico?“ praša ga navidezno malomarno.

Polde jo nezaupno pogleda.

„Da, o tem Vam ne smem ničesa povedati.“

„Tako, tako.“

„Ne smem — sicer, kaj Vas pa to briga? Glavar menda že ve, zakaj skriva dekleta.“

„Da, da“, stoka Amalija, „to si morem misliti.“

Polde zopet zre na razkošno deklico in njegova poželjivost se zopet vzbuja.

Zaradi tega pusti sedaj med pri miru.

„Amalija“, pravi tolovaj, „ne razumem Vas, zakaj še vedno letate za Jurijem Skopcem. Saj Vas vendar noče več imeti za ljubico.“

„To jaz bolje vem.“

„Saj je mogoče, da Vas je rad imel, toda sedaj mu druge deklice bolje ugajajo.“

Amalija se k njemu pripogne.

„Polde“, sika, „kje je Milica?“

„Tega ne povem.“

„Ljubi, dobri Polde.“

„E kaj, Ve ženske ste kače, krokodili, tigri in jednaka zverjad.“

Amalija mu tega ne zameri.

Z nova mu gladi zagorelo lice, tolovaj pa pri tem zadovoljno kruli.

Vsled Amalijine zaupnosti postane pogumnejši ter jo prime za polno roko.

Amalija se mu ne brani.

„Glej jo no“, misli si Polde, „Amaliji vendar ugajam jaz stari medved. Ženske so res čudne živalice.“

S svojo orjaško dlanjo gladi njeno polno roko: v njeni navzočnosti pozabi popolnoma, kako je dosedaj sovražil vse ženske.

„Pustite glavarja pri miru“, godrnja, „Amalija, bodite moja! Delež moj dosedanjega plena je velik. Dam Vam vso zlatnino, če postanete moja ljubica.“

„Ne, zlatnine ne maram, pač pa zahtevam nekaj družega od Vas.“

„Kaj pa?“

„Povejte mi, kje je Milica?“

„Tega ne smem.“

„Povejte vendar — prosim — prosim.“

„Glavar bi se hudoval.“

„Ljubi, dobri Polde!“

Tolovaju postaja tesno pri srcu, kajti Amalija položi sedaj svojo mehko roko krog njegovega vratu.

Seveda zapeljivka ne čuti čisto nič za njega — hlini se, da bi izvedela njegovo skrivnost. Polde se še vedno obotavlja.

„No, kako je, Polde? Govorite vendar — potem bodete — z menoj zadovoljni.“

„Kdaj — danes?“

Ona pokaže na noge.

„Kadar bom prosta.“

Poldetu se obraz nezaupno skremži.

„Ko bi železo padlo z Vaših nog — premislili bi se kmalu drugače, Amalija.“

„Ne, gotovo ne“, stoka, „usmilite se me vendar! Prav mirna bom. Ne bo se Vam treba zoper mene pritoževati.“

Divji tolovaj se konečno uda. Prereže jej zadnje vrvi, ki jo še nekoliko ovirajo, toda verige jej pusti na nogah.

Amalija ostane popolnoma mirna.

„Hvala Vam“, pravi slabim glasom ter ga zopet po licu boža. —

„Oj, Polde, Vi ste moj jedini prijatelj“, tuguje zepeljivka, „sicer me vsi preganjajo. Jurij Skopec se več za-me ne zmeni, kakor da bi ne bila več lepa. Kaj sem mu neki storila jaz revica — saj sem ga vendar vedno ljubila.“

Poldetu se Amalija smili.

„Da, to je mogoče“, godrnja, „toda zakrivila ste velike pregrehe, Amalija.“

„Katere?“ prasha hlastno.

„Prestrastna ste bila — tega glavar ne more trpeti.“

„Oj — jaz —“

„Pustite me, da izgovorim“, godrnja tolovaj. „Jaz navadno brez ovinkov govorim. Jurij Skopec je nenavaden mož, ki ljubi danes jedno, jutri pa drugo deklico.“

Amalija čudno zdihuje.

„Vse nič ne pomaga“, huduje se Polde, „tu ne pomaga niti javkanje niti škripanje z zobmi. Da glavar ljubi Sabino, tega niti ne verujem, marveč mislim, da je Andrej Černičeva ljubica.“

„Toda ona ne mara Černiča“, zarentači Amalija.

„Mogoče“, odgovarja tolovaj hladnokrvno, „toda glavar ne pogleda nobene ženske, o kateri mu je znano, da se jeden izmed nas poteguje za-njo. V tem oziru je Jurij Skopec plemenit, zaradi tega gremo pa tudi mi vsi za njega skozi ogenj.“

Hinavka molči.

„Prej se Jurij Skopec že zanima za Ano Siensko“, nadaljuje Polde, „kajti ona je sedaj njegova izvoljenka. In da bo objel tudi zlatarjevo Milico — o tem ne more nikdo dvojiti.“

Amalija stiska svojo malo pest.

„Zakaj je takrat nisem usmrtila“, šepeta pol obupana. „Jaz nesrečnica si sama ustvarjam tekmovalke. Zakaj sem jo v Trst spravila? Mej potjo bi jo bila lahko ugonobila.“

„Kaj mrmrate?“ praša Polde nezaupen.

„Nič, nič.“

„No, jaz tudi nimam ničesa več povedati“, huduje se tolovaj, „uiti nam ne morete, ker imate železo na nogah, katero more le oni odpreti, ki ima ključ v rokah.“

„Kdo ga ima?“ praša navidezno malomarno.

„Čekinar.“

Amalija prične sedaj komedijo igrati.

Roki svoji vije — v zategnenih glasovih začne tugovati.

„Oj, ko bi bila jaz to vedela — ostala bi bila raje pri svojem stricu, tam bi se mi ne godilo tako slabo.“

„Mogoče še slabše“, pravi Polde. „Kramar bi Vas bil prodal ‚rudečemu Tomažu‘, in ta surovež bi Vas bil v svoji večkratni pijanosti pretepal.“

„Ali res?“ praša ga premetenka.

Polde vstane.

„Vašega tarnanja sem sit“, godrnja sladkosnedež, „in med sem polizal. Ali imate še kaj skritega?“

Amalija odkima.

Tolovaj odide.

„Ta mi je gotov“, mrmra Amalija. „Hm, dosedaj je bil sovražnik ženskega spola, toda tudi medved se da ukrotiti. In mirovala ne bodem, dokler me ne oprosti. Potem pa pohitim — ne k Juriju — marveč k njej — bodoči njegovi ljubici. Jurij bo k večjemu mrliča mogel objeti. Da, to bo moja osveta — Jurij Skopec, boj se razjarjene Amalije!“

---

178. poglavje.

Na Jadranskem morju.

Popivanje. — Pod mizo. — Skrivnostni zaboji. — Premagani!

Na širnem morju jadra dvoje ladij.

Prva je ‚zlati lev‘, drugo pa zapoveduje tovariš razuzdanega kapitana.

Solnce se na zapadu zlati v morskih valovih.

Na krovu ‚zlatega leva‘ stoji ponosni tujec, kojega tovarišici se mudita v svojih kajutah. Menda ju nekoliko muči morska bolezen.

Zamišljeno zre v nepregledno daljavo, kjer se žareče nebo stika z morsko planjavo.

„Kako krasno je morje“, mrmra ponosni mož, „toda mnogo ljubši mi je moj zeleni gozd.“

Tu pristopi kapitan.

„Ali Vam morda ni dobro?“ praša ga slednji.

„Zakaj?“

„No, na morji marsikdo zboli, ker ne prenaša guganja ladije. Najboljše sredstvo zoper morsko bolezen je močno žganje.“

„Hvala Vam za svet. Ravnal se bom po njem.“

Kapitan se na tihem veseli.

„Vabim Vas danes zvečer na kozarec starega araka“, pravi zaljubljeni poveljnik ladije.

„Vašo laskavo ponudbo sprejemam z veseljem“, odgovarja tujec. —

Solnce zahaja.

Za ladijama krožijo vriščaje morske lastavice.

„Pogledati hočem, kako se godi mojima sorodnicama“, pravi tujec, „potem pa Vas bom obiskal v Vaši kajuti.“

Kapitan se v pest smeji.

„Stvar se dobro razvija“, pravi sam pri sebi. „Joj, to bo krasna noč, katere se bom še v poznih letih spominjal.“

Kavalir se kmalu povrne.

„Gospodičini sta nekoliko bolehnii“, pravi, „vožnja po morji — prvi pot.“

„Hahaha“, smeji se kapitan na tihem. „V mojem in mojega tovariša objemu bodete ptičici kmalu ozdraveli.“

Poln radosti pelje kapitan ponosnega ptujca v svojo kajuto.

Ko vstopita, povabi poveljnik ladije svojega gosta, naj se vsede. Slednji mu ugodii, kapitan pa na mizo postavi steklenico in dvoje čaš.

„Prepričali se bodete, da je moj arak izborna pijača.“

„Verjamem Vam.“

Kozarca zazvenita.

„Na srečen pot, kapitan!“

„Na zdravje Vaših lepih dam!“

Napivanje in popivanje traja nekaj časa.

„Žlodej pije kakor suha goba“, misli si poveljnik ladije. „Vraga, konečno ostanem še sam na cedilu. Že se mi v glavi meša — prokleti arak, kako je močan — juh!“

Oči se mu stekleno svetijo, ponosni ptujec pa ne trene z očmi.

Sikaje se pušica v deblo zasadi.

Popivanje se nadaljuje.

Sedaj začne gost svojega gospodarja k popivanju siliti. Kapitan mu mora ubogati ter pri tem ne zapazi, da prvi skrivaj izliva svojo močno pijačo pod mizo.

„Prokleta, ali me bo res tak novinec premagal?“ rentači kapitan na tihem. „Pod mizo ga hočem imeti — pod mizo —“

Ponosni tujec se smehlja — kapitan se reži.

Naenkrat se slednjemu začne cela kajuta pred očmi v krogu sukati.

Nekaj trenutkov pozneje se zvrne poveljnik ladije s stola na tla kakor snop slame.

V svoji pijanosti objame mizno stojalo ter si domišljuje, da objema krasnega dekleta.

„Moja divna dama“, jeclja kapitan, „oj, dajte mi poljubček, odprite svoji roki, da morem uživati slast ljubezni na Vašem srčku.“

Kavalir vstane.

Ponosno stoji tukaj, kakor da ni prišla kapljica opojne pijače preko njegovih ustnic.

„Kapitan ima dosti“, pravi poluglasno; „sedaj moram pogledati, kaj moji spremljevalki —“

Beseda mu zastane v grlu.

Na njegovo uho udarja daljno žensko kričanje.

„To je Ana — sedaj razločujem tudi Sabino!“

Kakor vihar drvi ponosni tujec proti ženski kajuti.

Tu notri je živahno.

Kapitan druge ladije v svoji nestrpnosti ni čakal na dogovorjeno znamenje, marveč se je dal v malem čolničju prepejljati na „zlatega leva“, češ, škoda za vsak trenotek, ki se izgubi.

Krmar ga je sprejel ter mu sporočil, da kapitan še s tujcem popiva.

Namignil je strastni zaljubljenec krmarju ter ž njim odhitel proti kajuti, v kateri prebivata lepi tujki. —

Deklici prestrašeno zakričita, ko vstopita neznana možakarja.

„Oho“, roga se tuji kapitan, „le ne preveč sramežljivosti — saj nisva tako napačna dečka.“

„Zapustita naju!“ vелеva jedna izmed potovalk, „vun z Vama!“

„Kaj pa še!“ norčuje se kapitan; „če človek naleti na tako krasno družbo, porabiti mora ugodno priliko. Vajin spremljevalec leži s kapitanom pijan pod mizo — hej, krmar, vzemite ono-le ljubico, jaz pa se bom s to-le zabaval.“

Z divjim krohotom plane proti deklicama, ki znova zakričita.

„Nič Vama ne pomaga“, rujove surovež, „kmalu sta krotki —“

Ostale besede mu ostanejo v grlu.

Grozovit udarec s pestjo ga poruši na tla.

Kakor strela z jasnega neba prikaže se tuji kavalir poleg njega, pobije ga ter temnega čela zre na poraženega kapitana.

Krmar dirja preplašen iz kajute.

„Mornarji“, kriči, „tuji potnik je prijateljskega nam kapitana napadel. Zgrabite in denite ga v železje!“

Kavalir hiti za njim.

Ne briga se za razgrajajočega krmarja, marveč hiti po stopnicah na dno ladije, kjer je nakopičeno razno blago.

Tu stoje njegovi zaboji.

Čudno — kaj je to?

Tujec zaploska z rokami — pokrovi zabojev se odpirajo in iz njih se dvigujejo človeške postave.

„Kaj naj storimo — glavar?“

„Povežite vse mornarje — hitro, Pante, Ti prevzameš krnilo, saj si bil prej pomorščak!“

„Živio, glavar!“ razlega se po ladiji.

Jurij Skopec se obrne proti Černiču.

„Vi ostanite pri obeh deklicah, ki sta bili že v nevarnosti. Tam bodete našli tudi kapitana spremljajoče ladije. Ko bi se zopet zdramil, obdržite ga v kajuti. Meni se mudi k tovarišem.“

Černič se ne obotavlja.

Misel na Sabino mu podeljuje hitrost ptiča.

Za njim odide na krov glavar.

Tu se je vnel hud boj.

Nekaj pomorščakov je že povezanih, drugi pa se še branijo, mej njimi najljuteje krmar.

K sreči je krmilo trdno privezano, sicer bi ladiji pretila velika nevarnost.

Boj traja le še nekaj minut, potem pa leže vsi mornarji povezani na krovu.

„Kam naj obrnem ladijo?“ praša Pante glavarja, ko ta k njemu pristopi.

„Proti jugovzhodu“, pravi Jurij Skopec. „Izkrcali se bomo v Dubrovniku.“

„Toda spremljajoča nas ladija bo to zapazila“, pripomni Pante.

„Ugasnili bomo vse svetilnice. Noč je temna, izginili bomo in jutri zjutraj naj nas druga ladija le išče.“

Pante mu prikima.

---

179. poglavje.

V logarjevi hiši.

Miličino pribežališče. — Vohun na smreki. — Pri glumačih.

Sredi temnega gojzda leži šumarija.

Logar, ki tukaj domuje, je le navidezno služabnik svojega gospodarja, kajti v resnici je pristaš Jurij Skopčeve čete, kateri so udani tudi vsi njegovi ljudje.

Pri logarju so skriti vsi pripljenjeni zakladi, največji zaklad pa je krasna deklica — nesrečna Milica.

Milica se v samotni hiši čuti tem bolj varno, ker je pri-tlikavec pri njej — ž njim more sedaj drage volje kramljati.

Revica še ne pozna svojega očeta, kajti o tem sta tako Jurij Skopec kakor tudi „norec“ njej nasproti molčala.

In Milica se čuti tukaj skoraj srečno.

Ne smeji se sicer in ne prepeva, ne, osoda jo je prenemilo že zgrabila s svojo neusmiljeno roko.

Nekaka tužna sreča navdaja njeno deviško srce, ko premišlja, da živi pod varstvom svojega ljubljenca.

Da, Milica se ne plaši več pri misli, da je njen izvoljenec — tolovajski glavar.

Oj, če se Jurij povrne — kako tesno jej pri tej nadi postaja v prsih — stopila bo pred njega ter milo prosila, naj postane drug človek.

Ko bi se jej to posrečilo!

Rešila bi neumrjočo dušo večne pogube — dala bi plemenito srce človeštvu nazaj.

Tu, pod zelenimi gozdnimi orjaki se ziblje v takih prijetnih nadah.

Jurij Skopec se je s kratkimi besedami od nje poslovil. —

Kolikokrat se spominja njegovih besedij.

„Zdrava ostani, Milica, videla se bodeva zopet kmalu!“

Takrat je bila polnezavestna — celo zlatar je mogel le malo govoriti s svojo ljubljenko.

Toda tudi ž njim se bo zopet sešla — to jej je Jurij Skopec izrecno obljubil.

Milica živi samo v spominih in bridko-milih nadah.

Tudi danes se izprehaja, kakor navadno, po obširnem logarjevem vrtu.

Ko bi natančneje si ogledala okolico, zapazila bi v gostem vejevji stare smreke človeka, ki je ne izpusti iz svojih žarečih očíj. —

Kmalu se deklica povrne v hišo.

Vohun na smreki je menda zelo razburjen, kajti ko stopi Milica črez prag šumarije, zašume veje pod njim.

Ko izgine deklica v hiši, spleza vohun spretno kakor maček na tla ter odhiti v gozd.

Opazovalec nesrečne Milice ne preneha v svojem teku, dokler ne pride na malo livado sredi šume, na kateri tabori nekaj ljudi.

Stari naši znanci so.

Tu stoji načelnica glumaške družbe, Herkul, jeden žongler in jedna odevetela deklina.

Vsi čepe v travi krog ognja, na katerem se ob različni peče divji zajec.

Vohun pridirja iz goščave.

Glumaški burkež je, kateremu se na obrazu vsed hitrega teka in razburjenosti ne poznajo tako posledice dolgega stradanja, kakor pa ostalim članom družbe.

Herkul se ozre.

„Oj, tu je burkež“, pravi čmernega obraza. „Ta zlodej tudi ni več za nobeno rabo na tem prokletem svetu. Hej — ali si izvohunil, kje bi se dalo kaj ukrasti. Z našimi umetnijami tako ne zaslužimo več soli za sok.“

Načelnica jezno zre v ogenj.

„Da, ko bi bila Cenobija še pri nas“, mrmra temnega pogleda. —

Burkež se utrujen na travo vsede.

„Izvohunil sem že nekaj“, pravi po malem premolku.

„Bo že kaj pravega“, norčuje se Herkul. „Prebedast si, da bi bil za kako rabo. Druzega ne znaš, kakor jezik brusiti.“

Burkež ga od strani pogleda.

„Bil sem pri neki logarski hiši“, pravi skrivnostno.

„No, kaj pa je potem?“ huduje se Golijat. „Ali misliš, da tak šumar nima psov? Tudi puške imajo takoj pri roki in mene ne srbi koža, da bi si želel seznaniti se s kako svinčenko.“

Burkež se reži.

„Menda pa vendar!“

„Kaj pa še! Čemu neki se tako smejiš, he?“

Tovariš se plašno ozre proti močnemu korenjaku.

„Tebi se ne smejim.“

„No, tega bi ti tudi ne svetoval, ti griža, sicer Ti polomim vse kosti.“

Burkež se od suroveža odmakne.

„Ne prepirajta sel“ svari načelnica.

„Baba, časi so minuli“, grozi se Herkul, „ko ste nam zapovedovali. Sedaj je konec tej Vaši slavi. Jaz bom itak šel svoja pota, potem mi vsaj ne bo treba kruha z Vami deliti.“

„Iz šumarije lahko nekaj dobimo“, pravi burkež skrivnostnim obrazom.

„Da, nekaj svinčenk“, oglasi se Herkul.

Burkež se smehlja.

„Jaz pravim, da je v logarjevi hiši nekaj za nas.“

„Ali misliš, če je tam sedaj samo kaka stara babura, da se lovec ne more vsak trenotek povrniti?“

Burkež se ne da premotiti.

„Sedel sem na neki smreki, s katere sem videl preko vrtnega zidu.“

„No, — in?“

„Na vrtu se je lepa deklica sprehajala.“

„Logarjeva hči — ali ne?“

„Ne, bila je Cenobija“, odgovarja burkež suhoparno.

Herkul dvigne svojo grozovito pest.

„Grom in strela — ali me hočeš za norea imeti?“

„Bila je Cenobija — dolgo časa sem jo opazoval. Vedno je še bleda, vendar pa je čvrstejša, kakor je bila pri nas.“

„Nemogoče!“

„Odtrgati mi smeš glavo, če se lažem.“

Načelnica priskoči.

„Burkež“, hršči hripavim glasom, „ali res govoriš resnico?“

„Raztrgajte me na male kose, če Cenobija ni v šumariji.“

Glumaška družba je neznansko razburjena.

Dolgo časa kriče vsi ob enem, dokler Herkul ne napravi reda. —

Pred njegovo pestjo se vsi umaknejo razven načelnice.

„Cenobijo moramo dobiti v svojo oblast“, pravi slednja. „Če bomo zopet imeli indijsko plesalko na vrvi, nastopijo za nas zopet zlati časi.“

„Tega mnenja sem tudi jaz.“

„Toda kdo naj gre po njo?“

„To je najmanjša skrb“, odgovarja Golijat. „Punica mora postati moja ljubica, in iztrgal bi jo tudi samemu vragu iz žrela, ko bi bilo treba.“

„Toda previdnosti je treba“, svari glumačica.

„Gotovo bo moja ljubica postala“, rentaći surovež.

Načelnica molči.

Oporekati noče silovitežu, kajti predobro ga pozna. Na tihem pa sklene, da jo bo z Milico popihala; deklico bo prodala za drag denar kakemu razuzdancu ter zaslužek za-se obdržala.

Herkul zre v ogenj.

„Hej, pajac, ali si natanko zapazil okno, za katerim prebiva Cenobija?“

„Seveda!“

„Dobro, šla bodeva skupaj še nocoj po dekleta.“

„In jaz grem z Vama“, zakliče načelnica.

„Vas ne potrebujeva.“

„Kako je to, da ne? Kdo Vama bo zastrupil pse, da Vaju ne izdajo — he?“

„Baba mora vedno prav imeti“, godrnja Herkul. „No, da le v pest dobimo deklico, potem bo moja postala — če ne z lepo, pa z grdo!“

Glumači so gotovo lačni, toda misel na Cenobijo in zlate čase, ki jih čakajo, provzroče, da pozabijo na jed in pijačo.

Kaj še čaka vse ubogo, nesrečno Milico?

180. poglavje.

Na nevarnem begu.

Amalija jetnica. — V tih noči. — Nepričakovan obisk.

Temna noč je. Tolovaji pod poveljništvom Cekinarjevim in Poldetovim so zapustili Hrušico.

Sedaj tabore sredi v gostem gozdu.

Amalijo so položili povezano na voz, kajti Cekinar si ne upa oprostiti jo spon.

Amalija je vsa iz sebe in bati se je njenega maščevanja. Strastna deklica je sedaj popolnoma mirna.

Zakaj neki?

Ali se zanaša na „sladkega Poldeta“?

Težko, kajti divji tolovaj se je oni večer pač nekoliko izneveril svojim načelom, toda drugo jutro se je zbudil kot ravno tak sovražnik ženskega spola, kakor je bil poprej.

Amaliji se niti ne približa več.

In Cekinar je gluh za njene prošnje.

Amalija na tihem krvavo osveto prisega.

Najprvo hoče Ano Siensko in Milico ugonobiti, potem bodo pa ostale prišle na vrsto, za katere se Jurij Skopec zanima.

Tudi Sabina naj se je varuje.

In konečno bo tudi Jurij Skopec občutil njeno jezo, če je zopet ne vzame za svojo jedino ljubico.

Te misli Amaliji neprestano po glavi rojijo.

Mirno prenaša sunke na kmetskem vozu ležeča, vezi jej na rokah in nogah provzročajo velike bolečine — toda vse voljno prenaša, ker jo jedino le navdaja hrepenenje po maščevanju.

Sedaj leži ljubosumnica v svoji utici na ležišču od mahovja.

Ogenj pojema — straže so nekoliko oddaljene. Razven njih le še Amalija ne spi.

Ljubosumnost in jeza jej ne dasta spati.

Naenkrat nekaj za njo zašumi.

Amalija se ozre — kajti strupene kače niso tukaj redke. —

„Pst — pst!“

Kaj je to?

Amalija oprezno posluša.

Mala roka se mej vejevjem prikaže, konečno zagleda jetnica tudi dvoje žarečih očij.

„Pst — ali me ne čujete?“

„Ha, kdo ste?“

„Tiho — tiho — sicer moram bežati.“

„Ta glas!“

„Jaz sem, Hrvatova Jera.“

„Ni mogoče!“

Amalija meni, da vidi prikazen.

„Tiho, jaz sem, ne pa moj duh —“ šepeta nenavadni obisk. —

„Toda —“

„Vem, kaj hočete reči. Mislite si gotovo, da z Jankotom ležim strta pod razvalinami ‚ajdovskega groba‘. Toda rešila sva se oba.“

„Ni mogoče“, jeclja Amalija.

„Povedala Vam bom vse pozneje.“

Amalija ne ve, pri čem da je.

Jera živi!

Če je to tudi res, kaj naj jej ta okoliščina koristi, ko je bila Hrvatovka vedno njena odločna nasprotnica?

Jera je popolnoma mirna.

„Kaj pa tu iščete?“ prša jo Amalija. „Če zakričim, ne uideate več prisojeni Vam mučni smrti.“

„To vem!“

„Zakaj ste pa potem sem prišla?“

„Da pomagam Vam.“

„Oho — to mi je nekaj popolnoma novega.“

„Mnogo mi je znano“, pravi Jera. „Videla sem, da so Vas zvezali. Godi se Vam slabo in glavav objema sedaj druga dekleta.“

„Katerim ste Vi naklonjena.“

„Bila — ker sem se varala. Od sedaj sem Vaša prijateljica, ki Vam bo pomagala. Smukač pa mora poginiti.“

„Tudi jaz mu ne bom prizanašala.“

„Tedaj sva zaveznici.“

Amalija premišljuje. Znano jej je, da je Jera tvegala življenje, ko je mimo straž prišla tu-sem.

„Zaupajte mi!“ šepeta Jera.

„Da, kako pa?“

„Pojdite z mano!“

„To mi je nemogoče.“

„Zakaj?“

„Ker sem premočno povezana“, odgovarja Amalija. „Te-le ključavnice pri verigi na nogah ni mogoče odpreti.“

„Prinesla sem pilo sabo.“

„Ta mi čisto nič ne koristi.“

„Le pojdite z mano. Po vseh štirih se lahko premikate. Nedaleč od tod me pričakuje Janko, ki Vas bo nosil, dokler se ne oprostite spon.“

Amalija se še vedno obotavlja.

„Čas hiti“, sili Hrvatovka. „Danes Vas morem še oprostiti — jutri je to morebiti že nemogoče.“

Amalija se spomni svojega maščevanja.

„Dobro, z Vami grem.“

„Počakajte nekaj trenutkov, da odstranim nekaj vej v zadnji steni Vaše utice!“

„Žurite se!“

Amalija zapazi, da postaja luknja v steni vedno večja.

„Ali ste gotova?“

„Da, Vi pa ne pozabite svojega plašča!“

Amalija začne po vseh štirih laziti ter v zobeh za sabo vleče plašč, katerega zunaj prevzame Jera.

Pot se strašno vleče.

Amalija obupuje, toda Hrvatovka jo vspodbuja in krepko podpira.

Naenkrat se začujejo koraki.

„Straža“, šepeta Jera.

Jera obleži v visokem praprotji — poleg nje Amalija.

Straža mirno odide.

Komaj je tolovaj dvajset korakov od begunk oddaljen, prične se z nova težavno lazenje po vseh štirih.

„Kje je Janko?“ šepeta Amalija.

„Prav blizo.“

„Tiho — tiho!“

„Kaj pa je?“

„Straža se vrača.“

Amalija ima prav. Ženski se stisneta v grmovje. Grozni trenotki — obema stoji mrzel pot na čelu. Jedna minuta — dve minuti — konečno vendar straža odide.

Begunki se globoko oddahneta.

Položaj njujin je bil obupen.

„Naprej!“ velevala Jera. „Sedaj je največja nevarnost za nama.“

Amalijo roke in noge grozno bole — toda žene jo naprej strast — maščevanja.

---

181. poglavje.

Pohotni kapitan.

Po končanem boji. — Černič in Sabina. — Proti Dalmaciji!

„Ti bodo jutri debelo gledali“, krohota se Pante, ki drži v krepkih rokah krmilo. „Glavo stavim, da bodo mislili na spremljajoči ladiji: nas in njihovega kapitana je požrla kaka morska pošast.“

Tolovaji so sedaj gospodarji na ‚zlatem levu‘.

Ker se Jurij Skopčevi ljudje pri jadrnih in jarbolah čisto nič ne izpoznajo, ukaže glavar, naj se nekaj mornarjev oprostí vezi, da bodo pomagali pod njegovim in Pantetovim poveljem.

Pomorščaki so veseli tem bolj, ker jim obljubi Jurij Skopec, da jim bo bogato poplačal njihov trud.

Jetnikom se sploh ne godi slabo, pač pa obema kapitanoma.

Ana Sienska se hoče vedno in vedno krvavo maščevati posebno nad poveljnikom spremljajoče ladije. Černič jo komaj kroti. —

Lepa pustolovka govori o izpraskanih očeh, odsekanih rokah, iztrganem jeziku in drugih takih lepih rečeh.

Težavno vstaja stokajoči pohotnež, toda to se mu ne posreči, kajti tolovaji so ga prekrepko povezali.

„Kaj je z mano?“ šepeta tuji kapitan.

Černič se ne zmeni zanj, marveč le brani Ani Sienski, da ne plane na poraženega kapitana.

Slednji se sedaj do cela zave.

„Kaj se je zgodilo?“ rujove kapitan kakor zaboden vol. „Tri sto morskih volkov, kdo me je povezal?“

Razsaja in hoče pretrgati vezi — zastonj!

Najprvo misli, da so se mornarji zoper svojega poveljnika spuntali.

„Čakajte“, škriplje jetnik, „to Vas bo drago stalo. Ha, z uporniki bomo kratkim potom postopali, take vrage obešamo brez usmiljenja.“

„Ali res menite?“ praša ga Černič suhoparno.

Kapitan se vedno bolj razjarja.

„Ne bodete ušli svoji osodi“, rentachi poraženec. „Jutri zjutraj bodete že viseli z jarbole.“

„Ne verjamem.“

„Lopovi, nesramneži!“ rujove kapitan kakor norec.

Černič se ne zgane.

Ko pa le ni miru, pristopi h kapitanu.

„Ali me res smatrate za upornika?“ praša ga zaničljivo.

„Kaj pa ste sicer?“

„Jeden iz Jurij Skopčeve čete“, glasi se mirni odgovor, „in mož, ki Vas je na tla pobil, je naš glavar sam.“

Kapitan preminja barvo.

„Jurij Skopec je tukaj?“ jeclja preplašenee.

„Da, in večina njegovih tovarišev. Sedaj veste, kaj Vam bo pomagalo Vaše razgrajanje in pretnje.“

Poveljnik je uničen.

Čul je o grozovitem možu, toda na morji ga niti v sanjah ni pričakoval.

Ana Sienska odide na krov k Juriju Skopcu.

Sabina ostane.

Molče in resna kakor je zadnji čas vedno bila, stoji poleg Černiča.

„Kaj se bo sedaj zgodilo?“ praša mladega tolovaja.

Černič z ramo zmaje.

„Ni mi znano, kaj namerava glavar. Jedno pa je gotovo, da nas čaka še marsikateri pogumni čin.“

Sabini oči žare.

„Kako čudovito je to življenje“, šepeta. „Oj, kolika tajnostna slast, če z vseh strani prete nevarnosti!“

„To morda velja za možake, za Vas žensko pa ni umestno tako pustolovstvo.“

„Zakaj?“

Mladi mož se komaj brzda.

„Ali poznate stari pregovor: s tatovi vjet — s tatovi obešen?“ praša hripavim glasom.

„Seveda mi je ta prislovica znana.“

„No, tedaj bi Vam še nekaj rad povedal — človek nima vedno sreče, celo najpremetnejšega čakajo skrivno nastavljene pasti.“

„Jurija Skopca ne!“

„Tudi on je človek, kakor vsak drugi.“

„Ej kaj, obesili niso še nikogar, dokler ga niso zgrabili“, smeji se Sabina.

Smeh njen je prisiljen.

„Toda recimo, da nas lepega dne obkolijo mnogoštevilni vojaki“, pravi Černič.

„Bojevali se bomo do zadnjega trenutka.“

Sabina odločno odkima, ko mladi tolovaj pripomni, da more celo Skopčeva četa vsled izdajalstva priti živa v roke pravice.

„Mej Jurij Skopčevimi ljudmi ni nobenega izdajaleca.“

Černič zre temnega obraza na tla.

„To rad verjamem, toda naš glavar ima mnogo tajnih za-veznikov, mej njimi pa tudi take, katerim bi jaz ne zaupal počenega groša.“

„Boje se pa vendar njegove maščevalne roke.“

„Vjet lev ne more več škodovati. Pomislite, kaj Vas čaka, če nas zasačijo!“

Sabina, ki je mej tem stopila s Černičem v sosedno kabino, ostane mirna.

„Ne bojim se smrti — kakor poprej. Danes sem vse drugačna.“

Mladi tolovaj bliže pristopi.

„Sabina, Vi ne smete tako umreti! Kaj prašam jaz -- tolovaj — za muke in smrt! Toda ko bi vedel, da bode rabelj z istim kolesom obdeloval Vaše divne ude, s katerim bo lomil moje kosti, trpel bi strašne muke že v ječi pred smrtjo.“

Sabina postane že resnejša.

„Kaj naj storim?“ praša počasi. „Na grad Podstrmski mi je pot zaprta.“

„Svet je širok.“

„To znam. Toda človek mora tudi živeti. Beračiti ne maram, prodati pa se tudi nočem prvemu razuzdancu.“

„Tega tudi ne smete storiti.“

„Ali mi hočete to Vi prepovedati?“

„Gotovo, Sabina“, odgovarja mladi tolovaj. „Ker sem podpoveljnik, delež moj ni majhen pri plenu. Vrhu tega imam tudi še poseben zaklad na varnem kraju spravljn. Dam ga Vam z veseljem ter morete tako pričeti novo življenje.“

Sabina se zgane.

„In če sprejemem Vašo ponudbo?“

„Čutil bi se srečnega.“

„Kje pa Vi ostanete?“

„Pri svojem glavarju.“

„Ne“, pravi Sabina strastno-razburjenim glasom. „Z menoj morate iti ter postati moj zaščitnik.“

Černič prebledi.

„Nemogoče!“

„Zakaj?“

„Prisegel sem Juriju Skopecu, da ga nikdar ne zapustim.“

„In prisege nočete prelomiti?“

„Ne, ostal bom pri Juriju Skopecu do smrti.“

Sabina svojo lepo glavo povesi.

„Tedaj obdržite svoj denar“, pravi, „jaz ostanem pri tolovajski četi.“

„Ne, ne storite mi tega!“

„In vendar se bo to zgodilo“, pravi trmoglav, „živeti nočem na tujem z denarjem moža, ki je daleč od mene.“

Černič molči.

Tu stopi Sabina k njemu.

„Vem, kaj si mislite, — da me veže Jurij Skopec. Motite se. Nekdaj mi je bil ponosni mož res povšeči, tega ne tajim. Toda postala sem družega mnenja. Jaz ostanem pri tolovajski četi, ker mi — prosto življenje ugaja.“

Mladi tolovaj ne zine besede, ker predobro pozna njeno trmoglavost.

Mej tem Jurij Skopec ukaže, naj tovariši zdramijo pijanega kapitana ‚zlatega leva‘. Polivajo ga z mrzlo vodo, toda čeravno pijanec nima suhega lasu in niti na sebi, ne zdrami se iz svoje pijanosti.

„Pustite ga!“ zakliče konečno Jurij Skopec. „Jutri je tudi še en dan. Povedati nam mora na vsak način, kje ima spravljene zaboje z zlatnino in dragimi kameni.“

Zgorej na krovu pa stoji Pante pri krmilu ladije, ki naravnost jadra proti Dalmaciji.

Skrivnostni beg.

Prihod posredovalca. — Icigovo trpljenje. — Čudno poročilo.

Pozno jutro je že, ko se zbude tolovaji, katerim zapoveduje Cekinar.

Slednji je kakor navadno prvi na nogah.

„Danes je počitku dan odločen“, pravi sam pri sebi. „Ne mudi se nam in tukaj smo popolnoma varni.“

Cekinar se pri svojem nadzorovanji taborišča obrne proti Amalijini utici.

Naenkrat začuje zunaj pri stražah veselo kričanje.

Kmalu potem se prikažeta dva tolovaja, ki za sabo vlečeta suhega žida v zamazanem kaftanu. Obraz njegov je jednak mrtvaški glavi — sama kost in koža sta — nad dolgim krivim nosom pa se mu sveti dvoje malih in zvitih očij.

„Icig je tukaj!“ kričita tolovaja, „Icig iz Zagreba — našega glavarja išče.“

Jeden tolovajev prepeličarja tako pod rebra sune, da se pred noge podnačelnikove zvali.

„Joj, joj“, javka židov, „kako neusmiljeni so gospodje roparji z revnim semitom!“

Cekinar se smeji.

„Ti in reven? No, Icig, poznam Te dobro. Ti si kreature prekanjenega Abrahama v Zagrebu, s katerim ima naš glavar še star račun poravnati.“

In krepko prime Iciga za zavrtnik.

„Bog pravični“, tarna prepeličar, „prečastiti gospod Cekinar, izpustite me. Vašemu glavarju donášam neko poročilo.“

„E kaj, Jurij Skopec ni pri nas. Tovariši, le pogledjte to-le suho južino. Sedaj jo bomo polagoma ocvrli.“

Icig grozovito kriči, toda glasnejše je krohotanje divjih tolovajev.

Cekinar ga vleče k ognju.

Plamen visoko šviga, kajti jutro je hladno.

„Usmilite se me!“ prosi žid, „pečem se že.“

„Oho, peče se že“, rujovejo tolovaji. „Že smrdi, Icig, menda se cre še-le maščoba Tvojega kaftana.“

Icig meni, da ga je že konec.

Ūpije in caplja z vsemi štirimi, da bi se ga kamen usmilil, toda Cekinar ga še vedno ne izpusti.

Namen njegov ni, da bi storil židovu kaj žalega, pač pa ga hoče do dobrega splašiti.

„Joj, joj, že me peče skozi obleko — o nesreča — o žalost!“

Tu vrže Cekinar tarnajočega židovčka na mehko mahovje.

„Mrtev sem“, javka Icig ter z nogami in rokami caplja, „ocvrt pri živem telesu, popolnoma sem mrtev.“

Tolovaji se na vse grlo krohotajo.

Cekinar mirno čaka, da se prepeličar popolnoma zave. Slednji se potiplje po celem životu in konečno za nos. Ko čuti, da je vse pri starem, vstane ter se globoko oddahne.

„Dosedaj si še popolnoma zdrav“, zakliče Cekinar. „Če se Ti je pa zamazani kaftan nekoliko prismodil, škoda je le za — njegove prebivalce.“

„Joj, joj, kje je Vaš imenitni gospod glavar?“

„Ni ga tukaj.“

„Kdaj se povrne?“

„Mogoče še-le v nekaterih mesecih“, glasi se nepovoljni odgovor.

„Ali je to res?“

„Ali misliš, Ti židovski sklek“, zarohni Cekinar nad njim, „da se bom lagal takemu razcapanemu prepeličarju?“

Icig se prestraši.

„Joj, saj nisem nič rekel — nikogar nisem hotel razžaliti, prav nikogar.“

„To je tudi Tvoja sreča.“

„Joj, da ni glavarja tukaj! Tako dolgo pot iz Zagreba sem napravil. Kdo mi bo povrnil troške?“

„Sedaj mi nehaj javkati, Ti pokveka, če ne Te v resnici vržem na gromado. Kaj hočeš od našega glavarja?“

Icig se klaverno drži.

„Nalog imam od očeta Abrahama, toda povedati smem to le glavarju osebno.“

„Govori, jaz sem njegov pooblaščenec!“

„To bo malo pomagalo“, stoka Icig.

„No, ali boš hitro odprl svoj kljun? Ali naj Ti pomagam?“ preti Cekinar.

Icig se grozno prestraši.

„Vse — vse Vam bom povedal.“

„Hitro — ne obotavljaj se!“

„Abraham hoče nekaj kupiti.“

„Kaj pa?“

„Plen zadnjih tednov.“

„Menda tako, kakor prvikrat“, grozi Cekinar. „Žid, Tvojega gospodarja je treba živega na meh odreti.“

„Bog neskončni!“

„Ne javkaj mi! Kaj naj kupi Abraham, ko nismo zadnji čas ničesa priplenili.“

„Joj — joj —“

„Jezik za zobmi!“

„Saj ste bogatije priplenili — Abraham je rekel, da Vam hoče veliko, veliko denarja dati.“

„Za kaj pa?“

Icig začne zamolklo govoriti.

„No, za trsatsko zlato streho in še več za zlato mizo iz Trsta.“

Cekinar se dela nevednega.

„Jaz ničesa ne vem o zlati mizi.“

„Bog pravični, kdo si jo je tedaj prisvojil, če ne mogočni Jurij Skopec? Abraham hoče za-njo dati veliko svoto denarja.“

„Ali se to tako mudi?“

„Abraham ravno sedaj potrebuje suho zlato in dragocene kamne.“

„Glavar ima vse skrito na kraju, ki je samo njemu znan.“

„Čudež božji!“

„Čakati moraš tedaj, žid!“

Icig povesi glavo.

„Ali nimate sicer ničesa na prodaj?“

„Prašaj pri tolovajih! Marsikdo ima kako dragocenost pri sebi.“ —

Icigu se oči zasvetijo.

Prekanjen prepeličar se začne s tolovaji pogajati, katerim manjka gotovega denarja.

Cekinar nekaj časa posluša, kako stoka in se zvija židov pri barantanju, ko pa se potem obrne, zagleda Lenčiko, ki proti njemu hiti.

„Hej, dekle, kaj je?“

„Amalija je ušla,“ sopiha tolovajka.

„Ni mogoče!“

„Da, ušla je — ravnokar sem bila v njeni utici. O njej ni niti duha niti sluha, pač pa je velika luknja v ozadju njene ute.“

Cekinar se hitro potipa, toda ključ h ključavnici na Amalijinih nogah je na svojem mestu.

Sedaj postane ta zadeva še bolj nejasna.

Na-to se niti misliti ne more, da je Amalija po noči prepilila verige na nogah.

Divje preklinjajoč hiti Cekinar v Amalijino utico, za njim pa mnogo tovarišev.

Tudi „sladki Polde“ se huduje.

„Proklete babnice! To ima človek od svoje dobrohotnosti.“

„Amalija je v stanu,“ zakliče Cekinar, „da nam v svoji strasti nakoplje grozne sitnosti. Kako je ušla, mi je velika zagonetka. Verige na nogah ni mogla odstraniti, tedaj je morala po vseh štirih laziti. Daleč ne more biti.“

„Iščimo jo!“

Tolovaji se razkrope na vse strani, vsak grm preiščejo, v vsako votlino pogledajo.

Toda zastoj je njihov trud, kajti o ubežnici ni niti duha niti sluha.

183. poglavje

O polnoči v gozdu.

Odpeljana! — Grozno probujenje. — Milica in njena mučiteljica.

Polna luna stoji nad šumo.

Luč njena razsvetljuje samotno logarjevo hišo, v kateri vse počiva.

V bližnjem gozdu se nekaj premiče.

Tri temne postave se bližajo. Pri mesečini jih izpoznamo.

Herkul, burkež in glumačica se tihotapijo proti šumariji.

Prvi nosi močno vrv, slednja pa obsežno culo.

„Le tiho!“ svari načelnica.

„Nismo še tako blizo,“ odgovarja burkež.

„Videla sem v mesečini že streho. Če nas psi začutijo, izgubljeno je vse.“

Logarjeva hiša se prikaže.

„Kje so psi?“ praša ženska.

„Zadaj za hišo. Toda ponoči gotovo prosto letajo po dvorišči.“

„To mi zadostuje.“

Glumačica se po mačje bliža zidani ograji. Tu spretno na smreko spleza, da jo niti psi ne čutijo.

Na močni veji obtiči.

Tu odpre svojo culo, v kateri je več kosov pečenega zajca.

Jeden komad zgrabi z desnico ter ga vrže črez zid.

Drugi kos sledi prvemu, potem pa babura kakor kamenita nepremično čepi na drevesu.

Na dvorišči postane živahno.

Dva velika psa pridivjata ter vohata po tleh, pri tem pa jezno godrnjata.

Kmalu potem pa veselo zacvilita — začuje se, kako se kosti pod njujinimi močnimi zobmi lomijo.

„Izvrstno,“ šepeta vražja babura.

Ne traja dolgo in psa začneta bolešno tuliti, najprvo glasno, pozneje pa vedno slabše.

„Strup je že začel svoje delo,“ mrmra hudobnica. „Ha, še nekaj trenutkov in največja nevarnost je odstranjena.“

Ne moti se. Psa se na tla zvalita ter stegneta vse štiri od sebe.

Hipoma spleza glumačica z drevesa.

„Pst — pst.“

Herkul in burkež prihitita na dogovorjeno znamenje.

„Ali je vse v redu?“

„Vse!“

„Ali so psi v resnici mrtvi.“

„Jamčim za to.“

„Tedaj hitro črez zid!“

Prvi spleza preko ograje burkež, za njim načelnica, kot zadnji pa Herkul.

„Dobro je, da zid tu dela senco,“ šepeta Golijat, „sicer bi nas lahko iz hiše zapazili ter nas s svinčenkami pozdravili.“

„Bedarija,“ godrnja babnica, „v hiši se zanašajo na pse.“

„To je menda res.“

„Kje je okno, pajac?“ praša Herkul.

„Tu zgoraj.“

„Tedaj splezaj Ti najprvo gori ter si priveži vrv krog života! Potem bom prišel za Tabo.“

„Dobro.“

„Ali imaš s smolo namazano ruto in cunjjo namočeno v omotici?“

„Vse — vse!“

„Tedaj hitro gori — čas poteka!“

Burkež začne z neverojetno spretnostjo plezati. Kmalu je na oknu, pri katerem je videl Milico.

Smolnato ruto pritisne na steklo okna — zamolklo zahršči in steklo je razrušeno.

Skozi tako nastalo luknjo seže z roko v sobo ter odmakne zapah, s katerim je okno zaprto.

Trenotek pozneje stoji v čedno opravljeni sobi.

Na snežnobeli postelji leži krasna deklica — Milica.
Burkež se reži.

„Vse gre izvrstno,“ šepeta, „srečo imamo.“

Potem seže v žep, iz katerega privleče mal zavoj. Ko ga odveže, razširi se hipoma po sobi oster duh.

Z jednim skokom je pri Miličini postelji ter pritisne na njen obraz ono cunjo.

Globok zdihljaj pride iz dekličinih prs — Milica se po vsem životu stresa, kakor bi se hotela prebujena v postelji vzravnati.

Zastonj!

Burkež opazuje svojo žrtev.

„Resnično, krasna je,“ šepeta. „Ko bi se ne bal, da me ubije surovi Golijat, postati bi morala moja.“

V tem trenutku se prikaže Herkul pri oknu, do katerega je s težavo splezal ob privezani vrvi.

„No, ali je omotena?“

„Saj jo vidiš, da se ne zgane.“

„Dobro, sedaj glej, da prideš zopet na dvorišče! Poprej pa poberi vse, kar misliš, da je dekletovega ali pa vredno, da vzamemo seboj!“

Burkež urno napravi culo.

Herkul stopa z nesrečnim dekličem k oknu ter se spusti na dvorišče. Z desnico se drži za vrv, z levico pa oklepa Milico.

Glumačica komaj vesel krik zataji, ko zagleda svojo krasno žrtev.

V tem trenutku je tudi že burkež na tleh.

„Hitimo — hitimo!“

Vrv puste viseti ter urno splezajo črez ograjni zid.

Trojica sedaj beži po gozdu v svoj tabor.

Herkul se poti, kajti nezavestna Milica mu konečno po preteku mnogih ur vendar postane nadležna.

Ko pridejo v taborišče, je orjaški Golijat ves prepoten.

Ko položi ubogega dekleta na tla, oddahne se globoko.

„Nezavestna je še,“ pravi potem.

„Omotica bo več časa trajala,“ pripomni načelnica. „Sedaj jo moramo varno povezati, da nam ne uide. Oj, sedaj bomo kmalu mnogo denarja zaslužili.“

„Saj ga nam je tudi treba.“

Uboga grofova hči leži na umazanih cunjah, nesramna glumačica pa prinese veliko železno kroglo, katero z verižico priklene na deklinino nogo.

„Tako, sedaj nam ne more več popihati.“

„Ali ostanemo tukaj?“ praša Golijat.

„Seveda.“

„Toda nevarno je.“

„Kaj pa še. Nad štiri ure smo oddaljeni od logarjeve hiše in psi so mrtvi. Naj le iščejo Milico, ki je odslej zopet — Cenobija!“

Lopova odideta ter pustita načelnico samo z Milico.

Čisti gozdni zrak ni ostal brez vpliva na omoteno deklico — prične se pregibati.

„Probuja se,“ šepeta vražja babura, „ha, čudila se ne bo malo.“

Milica počasi odpre svoje krasne oči, ko pa zagleda od mesečine razsvetljeno okolico, zopet zamiži.

„Sanjam,“ šepetajo njene ustnice.

Peklenski krohot jej odgovarja. Milica se vsede.

Veriga na njeni nogi zarožlja.

„Kaj je to?“

„Hihih!“ glasi se v njeni bližini.

„Kje sem?“

„Pri meni, golobičica,“ odgovarja hripavi glas neusmiljene babure.

Deklica se zopet na ležišče zgrudi.

„Kako hude sanje imam,“ govori ubožica sama pri sebi.

„Ne, resnica je vse, grlica moja; pogrešala sem te preveč, zaradi tega sem zopet po Te prišla.“

„Oče nebeški!“

„Aj, kaj se tako plašiš. Pri meni ni tako slabo, kakor pri tolovajih, hihihi!“

Milica ne more verjeti, da je vse to res, kar vidi in sliši.

Glava njena jo boli, udje njeni so težki, zaradi tega meni, da v resnici le sanja.

„Oho,“ pravi neusmiljena babura, „če ne verjame, tedaj jej moram jasno dokazati.“

Pri tem zgrabi bič, zavihiti ga s vso močjo ter udari revico po plečih.

Deklica milo zastoka.

„Hahaha,“ krohota se peklenska vragica, „ali sedaj veš, kje da si?“

Milica je sedaj pri polni zavesti — sedaj ve, da je zopet pri svoji mučiteljici.

Bežati hoče. Poskoči, toda odgovarja jej le škodoželjen krohota.

„Kam pa se Ti mudi, srček moj?“ roga se babura. „Pre-skrbela sem Ti zapestnico, ki je jako pripravna, ž njo mi ne prideš niti sto korakov daleč.“

„Moj Bog — moj Bog!“

„Ali mi boš hitro molčala?“ huduje se peklenska hudobnica. „Le poglej, kaj imam v roki!“

In babura zopet vihti bič.

Milica je skoraj ob pamet.

„Ali si morda že pozabila na vrvi plesati, he?“

Milica molči.

„Odgovori mi!“

„Usmilite se me!“

„Bičam Te, če mi ne daš odgovora.“

„Saj ne vem.“

Zopet ploskne usnjati bič po njenem hrbtu.

Sedaj Milica ne zastoka.

„Varuha imam“, pravi pogumno, „ki me bo varoval nadaljnih muk.“

„Kdo je ta?“

„Tolovajski glavar, Jurij Skopec.“

Glumačica postane nemirna.

„Ta Te bo varoval?“

„Da, iskal me bo, dokler me ne najde.“

„Prokleta“, jezi se babura, „tedaj se ne smem preveč varno čutiti. Če deklina govori resnico in jo najde Skopec pri meni, vredno ni moje življenje pol vinarja.“

Juriju Skopcu se zdi, da je podoba živa in da ga očitaje
gleda križani Izveličar.

Milica ročici sklene.

„Peljite me nazaj“, prosi, „pokažite mi logarjevo hišo.“

Glumačica jo od strani pogleda.

„Ali so tam tolovaji?“

„Dva sta v logarjevi hiši.“

„Koliko ima logar psov.“

„Tudi dva.“

„Izvrstno“, misli si peklenska babura, „teh se mi ni treba bati.“ —

„Kje je tolovajski glavar?“

„Pri svojih ljudeh.“

„Kdaj se bo povrnil?“

„Tega mi ni povedal, pač pa mi je rekel, da pride v nekaterih tednih.“

Glumačica se krohota.

„V nekaterih tednih — hahaha — do tedaj sem že črez hribe in doline. Ha, kako si me po nepotrebnem ustrašila!“

„Usmilite se me!“

„Kaj pa še! Tu imaš za moj strah plačilo.“

In bič udriha po nedolžnem dekletu.

Milica se bolečin na tleh zvija.

„Usmilite se me!“ plaka ubogo dete. „Kaj sem Vam vendar storila?“

„Nič, toda spoznati moraš, da si zopet v moji oblasti. In še danes se boš začela vežbati na vrvi, kajti zaslužiti mi moraš veliko denarja. Ne tuli mi, sicer —“

In peklenska načelnica zopet zavihiti pleteni bič.

184. poglavje.

Srečno ušla.

Pomočniki. — Ogljar Tone. — Tekmeca. — K maščevanju!

Kje je Amalija ostala?

Ko pride mimo straž, mora še dolgo skozi goščavo po vseh štirih laziti.

Pot je težavna.

Sicer jo podpira Jera, toda konečno vendar omaga.

„Ne morem dalje“, stoka ter se vleže v mahovje.

„Sedaj sva itak v varnosti. Le mirno tukaj ostani!“

Jera ne čaka odgovora, marveč urno odhiti.

Kmalu potem zagleda Amalija dva moža, ki se jej brzih korakov bližata; za njimi stopa Hrvatovka.

Moža pristopita.

Jeden je Janko Hrvat, drugi pa je Amaliji neznan. Oba zgrabita onemoglo begunko ter jo brez obotavljanja neseta po gozdnem mraku.

Amalija molči — preveč je trudna.

Iz nekdanje zaljubljenke je postala divja boginja osvete. Da, maščevati se hoče ljubosumnica, družega čuta ne pozna več strastna ženska.

Nobeni noče prizanašati — vse morajo poginiti, ki so osrečevale s svojo ljubeznijo Jurija Skopca.

Milica mora umreti — Sabina, Ana Sienska — vse, vse!

Ko se začne mladi dan svitati, pridejo do male utice, katero so menda lovci ali pa drvarji zgradili.

Tjekaj neso Amalijo ter položijo na mehko ležišče.

Janko si briše pot s čela.

„Prokleta“, godrnja, „to je bilo delo! Nisem si mislil, da more biti taka devičica toli težka.“

„Tiho!“ svari Jera. „Kdo ve, ali se ne klatijo tolovaji tu okrog. Ko bi le že naši ljudje tu bili. Saj smo vendar dogovorjeni, da se pri tej utici snidemo — ali ne, ogljar Tone?“

„Seveda, seveda“, pritrjuje mož, ki kleči na tleh ter iz torbe jemlje razno orodje.

Amalija se čudi.

Slišala je že to ime — sedaj se spominja. Ta mož je njo in njene tovaršice kot stara ženska preoblečen zvalil v zatiški samostan.

Čudno!

Njen nekdanji nasprotnik je postal sedaj njen rešitelj.

Ogljar Tone začne verigo na Amalijini nogi piliti.

To je težavno delo ter bo menda cele ure trajalo.

Jera to dobro ve.

„Jaz bom z Jankotom šla na stražo. Ko se popolnoma zdani, prišla bom zopet pogledat.“

Amalija molči.

Nemo zre na moža, ki spretno obdelava železno spono, da mu znoj teče po obrazu.

Naenkrat jo pogleda ogljar Tone.

„Ali nisem jaz dober človek?“ izpregovori. „Pred nedavnim časom ste me hotela brez usmiljenja poslati na drugi svet, ko bi se ne bil z urnim begom rešil, in sedaj Vas v zahvalo oproščujem težke verige.“

Amalija ga mračnega pogleda opazuje.

„Saj je Vaš takratni čin tudi zaslužil ojstro kazen. Izročiti ste nas hoteli svojim pajdašem.“

Ogljar Tone se muza.

„Saj to ne bi bilo kaj posebnega, lepa Amalija. Moji tovariši so krepki korenjaki — gotovo toliko vredni, kakor Jurij Skopčevi tolovaji. In glavar je Vas itak že davno zapustil.“

„Odkod to veste?“

„No, Jera mi je to pravila“, pripomni Tone. „Hrvatovka je sploh izvrstna ženska, s katero se da govoriti.“

Amalija molči.

„In Vi še vsega ne veste“, nadaljuje rokovnjač. „Jurij Skopec je ljubil grofico, neko židovko v Zagrebu, neko krčmarjevo hčer poleg Zagreba in pa še več družih. Da, Skopec ima srečo pri ženskah.“

Amalija se jeze kar trese.

Da, sedaj sovraži Jurija — maščevanje njeno ne velja samo njegovim ljubljenkam, marveč tudi njemu samemu.

Ogljar Tone zopet marljivo dela.

Konečno je jeden ud verige prepiljen.

Amalija more zopet nogi prosto pregibati.

S slastjo steguje svoje krasne ude.

„Oprostite me sedaj še obročev na nogah!“

„Oho, to ne gre tako hitro. Truden sem pošteno in pa poprej bi rad imel — svoje plačilo.“

„Svoje plačilo?“

„No, seveda, zastonj še smrt ni na svetu.“

„Sedaj nimam denarja, počakati morate, da se povrne moj stric.“

„Saj denarja tudi ne zahtevam.“

„Kaj pa?“

„To, kar veseli moža v družbi lepega dekleta.“

Amalija ga jezno pogleda.

„Vi ste preveč predrzen.“

„No, ker Vas je zapustil Jurij Skopec, branila se menda ne bodete novega ljubčka.“

„Molčite!“

„Ne, govoril bom. Saj vem, da nisem tako grd dečko. In pa pomagal Vam bom vjeti vse one punice, katere so Vam bile na poti pri Juriju Skopecu.“

Amalija postane pozorna.

„To mi hočete storiti?“

„Seveda, kaj mislite, da jaz ničesa ne premorem?“

„Dobro, storite mi to.“

„In plačilo?“

„Našlo se bo pozneje.“

Ogljar Tone se nagajivo zasmeji.

„Ne, tako neumen nisem. Obljube delajo dolgove, dolgovi pa nisem prijatelj. Sedaj ste pri nas, ne bodite odurna z menoj, in postal bom Vaš zvesti prijatelj.“

„Pustite me pri miru.“

Zastonj! Ogljar Tone jo krepko objame. Amalija se brani, toda trudna je, slabotna, in konečno se mora udati v svojo osodo. — — — — —

Ogljar Tone začne zopet piliti.

Amalija je grozno razburjena, kajti Tone je zlorabil njeno slabost. Vendar je pa preveč prebrisana, da bi izrazila, kar jej teži srce.

Nakopati si ne sme novega sovražnika. Če je postala njegova ljubica, pomagal jej bo pri maščevanju.

Ogljar Tone je presrečen.

Žarečimi očmi opazuje lepega dekleta.

„V resnici, Amalija, Vi ste zala“, pravi ter krepko pili ob železnem obroču. „Če ostanete moja, obljubujem Vam, da Vam izročim Jurija Skopec živega v Vašo oblast.“

„Ne bahajte se!“ pravi premetenka niti odurno, niti prijazno.

„Vi ogljarja Toneta še ne poznate. V dokaz, kdo da sem, povedati Vam hočem nekaj novega.“

„Radovedna sem.“

„Znano Vam je morda, da je imel Jurij Skopec na Dolenskem del svojih pripljenjenih zakladov skrit v nekem skalovji.“

„To je res.“

„In ta zaklad je danes v moji posesti.“

Amalija mu sedaj veruje, da bo ogljar izboren njen zaveznik.

Amalija noče imeti samo maščevalnega zadoščenja, marveč hoče tudi veliko bogastvo pridobiti, da bo mogla pozneje razkošno in brez skrbi živeti.

„Le zanašajte se na-me!“ pravi ogljar Tone ter jo iskreno objame.

Amalija se mu več ne brani — kar rokovnjača neznansko veseli. Pritiska jo strastno k sebi, tu začuje bližajoče se korake.

„Prokleta“, mrmra ogljar Tone, „Janko Hrvat se že vrača. Kakošen vrag ga je tako hitro sem prinesel?“

Jezno zre proti vходу.

Amalija se zgane.

• Prišlec ni Janko, marveč — „rudeči Tomaž“.

„Ah“, rujove siloviti rokovnjač, „ali me je hinavski lopov prehitel? Divjal sem kakor vihar tu-sem, ko sem od Hrvata izvedel, da je Amalija pod njegovim varstvom.“

„Amalija je sedaj moja nevesta“, zakriči ogljar Tone.

Ta se strašansko zakrohota.

„Ti neumna mevža“, rohni Tomaž, „pokazal Ti bom, kdo je Amalijin izvoljenec. Jaz imam starejše pravice.“

Togotno plane na ogljarja Toneta, ki nikakor ni tako močan, kakor njegov nasprotnik, zaradi tega pa tem urnejši. Ljut boj se vname.

Uta se maje na vse strani.

Amalija poskoči ter zbeži na prosto, kjer naleti na tolpo tujih ljudij.

Jeden divjih Kramarjevih tovarišev jo zgrabi za okroglo roko. —

„Hahaha, vjel sem lepega ptička“, kriči rokovnjač ter Amalijo k sebi pritiska.

„Stric, stric!“ vpije deklica, „rešite me!“

V pravem času se prikaže Kramar. Z Jankotovo pomočjo oprostí svojo nečakinjo.

„To so pravi divjaki“, huduje se slednja. „Ko bi bila to vedela, ostala bi bila raje pri Juriju Skopcu.“

Mej tem divja boj v uti, katere stene se nevarno majejo.

Konečno se podere stara stavba ter njena streha pod sabo pokoplje ljuta protivnika.

Ta dogodek hipoma konča dvoboj.

„Rudeči Tomaž“ grozno proklinja, ko se izkobacava izpod razvalin. Orjak ni posebno poškodovan.

Ogljar Tone pa je grozno zdelan. Obraz njegov je ves krvav in tudi padajoče tramovje ga je hudo opraskalo.

„Tako“, meni rudečelasi rokovnjač, „ta naj se sedaj nekaj tednov leči, potem se bo že izpametoval.“

S temi besedami pristopi k Amaliji.

„Ali Vam je zlodej že kaj žalega storil?“

Deklina je zvita.

„Ne, ker sem se ga obranila.“

„Dobro, to je njegova sreča, sicer bi mu vrat zavil.“

Da, Amalija je premetena!

S svojo tajtviijo si pridobi na jeden mah dva prijatelja — rudečega Tomaža in ogljarja Toneta.

Orjak gleda Amalijo z zaljubljenimi očmi.

„Sedaj ste pri nas“, pravi. „Znano mi je, da Vas je zapustil Jurij Skopec, toda odslej sem jaz Vaš zvesti prijatelj. Mislim, da se mi sedaj ne bodete več ustavljala.“

„Stavljam se pod Vaše varstvo“, šepeta zvita Amalija. „Čuvati me morate onih surovih Vaših tovarišev.“

„Rudeči Tomaž“ preti s pestmi.

„To se samo ob sebi umeva. Če se Vas le kdo dotakne, pobijem ga kakor divjo zver. Vsi vedo dobro, da z mano ni dobro črešnje zobati.“

Tovariši molče, ker ga predobro poznajo.

Ker je tudi pošteno opraskan, odide k studencu, da si ohladi rane.

Kramar pelje svojo nečakinjo v stran.

Očitati jej noče ničesa, ker ve, da je deklica sovražnica tolovajev.

Amalija mu mora vse povedati.

Radovednemu Kramarju ne zamolči ničesa, tako velika je njena jeza zoper Jurija Skopca.

Ko konča, potrka jo stric po rami ter pravi:

„Sedaj je vse v redu; vesel sem, da si zopet pri meni, kajti s Tvojo pomočjo bomo Jurija Skopca pošteno v kozji rog ugnali. In drži se vedno rudečega Tomaža! Zahteval bo sicer, da postaneš njegova ljubica, toda kaj to škoduje, ko boš v njem imela grozovitega maščevalca nad Jurijem Skopcem!“

Jurij Skopčev slovesni pozdrav.

Na dolgi gori. — Poslovitev z ladije. — Prepozno!

Po Jadranskem morji jadra ‚zlati lev‘ ob dalmatinskem bregu. —

Nikdo se ne zmeni za ladijo, kajti tukaj niso jaderniki nič nenavadnega.

Tolovaji nadzorujejo z napetimi samokresi mornarje, ki opravljajo svoj posel na krovu in v jarbolah.

Treba je biti opreznim, toda pomorščaki brez ugovora ubogajo, ker vedo, da bi jih najmanjša nepokorščina stala življenje.

Pod krovom v kajutah se pripravljajo na odhod.

Tolovaji imajo v vrečah spravljeno vse, kar hočejo izkrcati, pred vsem dragocenosti onega zaboja, ki je provzročil, da se je Jurij Skopec tako predrzno polastil ladije.

Pogumni tolovajski glavar hoče na dalmatinsko obrežje izstopiti.

Pred kapitanom ‚zlatega leva‘ stoji, ki leži povezan na divanu v svoji kajuti.

„Sedaj se bom kmalu poslovil od Vas“, izpregovori Jurij Skopec. „Ne zamerite, da morate toliko časa zamuditi, predno pridete na Angleško.“

„Kje smo sedaj?“

„Ob Dalmaeciji. Vaši ljudje so izvrstni mornarji; svojo službo opravljajo — čeravno neradovoljno — ravno tako, kakor pod Vašim osebnim poveljstvom.“

„Ta sramota!“

„No, britko je to. Toda vzel sem izmed Vaših stvari samo jeden zaboj z dragocenostmi, zato Vam pa prepuščam svoje zaboje, katere smete na Angleškem prodati. Tam les dobro plačujejo.“

Kapitan stoka.

„Da, kapitan, radi bi me na male kosee raztrgali, ko bi me mogli. Še nekaj Vam moram povedati. Izkrcal se bom proti večeru. Ne sledite mi, sicer ne bom poznal več prizanašanja.“

Kapitan je ves iz sebe.

Ves svoj denar in izročene mu dragocenosti je izgubil; toda vsako tarnanje je zastonj.

Jurij Skopec odide k Pantetu, ki še vedno drži krmilo v roki. —

„Kdaj pridemo do dalmatinske zemlje?“

„Proti večeru, če sapa ostane tako ugodna.“

„Kraji so mi tu neznani.“

„Tem bolje jih jaz poznam.“

„Dobro, zanašam se na Te.“

Solnce se bliža zatonu.

Tu se Pantetov glas začuje.

„Pripravite dva čolna,“ zapoveduje. „Spustite ju v morje ter preskrbite z vesli! Hej, Černič, glejte, da ne pozabimo živeža!“

Molče uboga mladi tolovaj svojega tovariša.

Ko ukrene vse potrebno, vzame težko kladivo in nekaj velikih žrebljev.

Jurij Skopec to zapazi.

„Kaj nameravaš?“ praša svojega mladega tovariša.

„Topove hočem zabit. Sicer bi razljučeni mornarji poslali za nami neprijeten pozdrav iz njih ter nas pokončali.“

„Izborno,“ pohvali ga Jurij Skopec. „Černič, Vi morate postati glavar moje čete, kadar me odpokliče smrt ali druga osoda.“

Mladi tolovaj se žalostno nasmehlja.

„Hvala za dobro mnenje, glavar,“ pravi, „toda preživeti Vas ne maram.“

„Zakaj ne?“

„Ker Vas občudujem in spoštujem — smrti tacega moža bi ne mogel prenašati.“

Jurij Skopec mu desnico stisne.

„Zakaj vedno tako černo gledate?“ praša ga prijazno. „Zapazil sem večkrat, da se ozirate za Sabino — ali ne marate te ženske?“

Černič se britko zasmije.

„Nočem je, ker je — toda opustiva ta predmet!“
Hipoma odide pod krov k topovom.

Kmalu naznanjajo krepki udarci s kladivom, da je mladi tolovaj pri delu.

Jurij Skopec zre proti vzhodu, kjer se dviguje proti večernemu nebu podolgasta gora.

„Sedaj je čas,“ zakliče, „hej, tovariši, doli v čolne! Černič, Vi pomagajte deklicama da se ne pripeti kaka nezgoda!“

Tolovaji se niti jeden trenotek ne obotavljajo.

Najspretnější splezajo v čolne, Černič pa, v polovični polovici ob vrvi viseč, sprejme najprvo Ano Siensko, katero poda svojim tovarišem doli v čoln.

Tudi Sabina se pripravlja, da se spusti ob vrvi navzdol.

„Počakajte, da Vam pomagam!“

„Ni treba,“ odgovarja Sabina v svoji stari trmoglavosti, „spretna sem, da ne potrebujem pomočnika.“

Ko se deklica ob drugi vrvi spusti v globočino, odveže se vrv.

„Pada!“ kriče tolovaji.

Černič z desnico proti njej seže.

S težavo jo obdrži ter varno spravi v čoln.

„Zahvalite se Černiču!“ zakliče jeden tolovajev. „Da ni bilo njega, ležala bi sedaj z razbitimi udi tu v čolnu.“

Lepa deklica je smrtnobleda.

In vendar ne izpregovore njene ustnice zahvalne besede. Vsede se poleg Ane Sienske.

„Kako moreš tako neprevidna biti?“ prša jo tovaršica. „Černič bi Te bil varno prinesel v čoln.“

„Ne maram postati Černiču hvale dolžna.“

„Ali ga tako sovražiš?“

Sabina molči. —

Zadnji izmed tolovajev stoji na krovu Jurij Skopec.

Desnica njegova drži napet samokres.

„Čujte!“ zakliče mornarjem. „Ko odplujemo, oprostiti smete svoje tovariše. Toda ne zasledujte nas, sicer Vam ne bom več prizanašal.“

Jurij Skopec ne počaka odgovora.

Spretno se spusti v čoln.

„Proti suhem!“ glasi se njegovo povelje.

• Tolovaji zgrabijo za vesla.

• Zgoraj na ladiji nastane grozen direndaj.

Najhuje kriči kapitan „zlatega leva“.

„H krmilu!“ veleva hripavim glasom, „jadrajte za tolovaji!“

„Kapitan, rekli so, da ne bodo poznali prizanašanja, če jih zasledujemo. In preveč jih je.“

Kapitan se spomni svojih topov.

„Hitro k bateriji! Nabite topove in postreljite mi lopove — hitro — hitro!“

Temu povelju morščaki ubogajo.

„Kmalu bodo lopovi prosili usmiljenja. Rop mi morajo povrniti — dragoceni zaboj in moj denar. Potem jih vse pošljem na dno pekla.“

Mornarji vriskajo.

„Za vraga, koliko časa se obotavljajo pri bateriji. Mogoče ne morejo najti smodnika.“

Pod krovom se razlega neznansko rujovenje.

Tolpa mornarjev pridrvi na krov.

„Kapitan!“

„Kaj je?“

„Topovi so z železom zabiti.“

Grozna kletvica jim odgovori.

„Taki prokleti volkovi,“ grmi kapitan. „Sedaj jim niti do živega ne moremo.“

Poveljnik divja gori in doli kakor obseden.

Mej tem se ladija vendar približa obema čolnoma.

„Nazaj!“ oglasi se Jurij Skopec. „Ne morim rad. Toda če se hipoma ne obrnete, pokazali Vam bomo, kako znajo naše kroglice zadeti.“

Te besede vplivajo.

Mornarji se sicer trudijo, da bi iz topov izruvali žreblje, ko pa je ves njihov trud zastonj, obrnejo ladijo, ker postaja tukaj tudi morje za toliko ladijo preplitvo.

Zadnjikrat zaori Jurij Skopčev glas čez morske valove.

„Zdravstvujte in pozdravite mi megleno Anglijo! Ob jednom pa ne pozabite tolovajskega glavarja Jurija Skopca!“

Tihorepec in France.

Oddaljeni krik. — Vohuna. — Osodepolni strel.

V zelenem gozdu počivata dva moža.

Ne daleč od njiju se pase dvoje čilih konj.

Moža sta kot lovca oblečena in oborožena.

Prvi je grajski oskrbnik Tihorepec, drugi njegov ravno tako malovredni zaveznik France.

„To je vražja stvar,“ godrnja Tihorepec. „Zdi se mi, da je punica začarana, ker jej ne moreva priti do živega.“

France se čmerno drži.

„Dvakrat mi je ušla, tretji pot pa se ne bo več rešila, ali pa naj me koj peklo požre!“

„Ko bi le znala, kje je sedaj ta ženska?“

„V Trstu ni več,“ pravi lovec. „Toliko sem izvedel, da so tolovaji napadli zlatarja in da Milica ni več pri njem.“

„V Trstu se nisva mogla več muditi, kajti bilo je tam vse pokonci, ker je neznan tat ukradel zlato mizo.“

„Jurij Skopec, naš nekdanji lovec.“

„Ne želim si, da bi se ž njim sešel. Ne godilo bi se mi tedaj dobro.“

„Bog ve, kje je zdaj. Treba se ga nama ni bati.“

Dolg premolk nastane.

Konečno se Tihorepec zopet oglasi.

„Prokletega pohajkovanja sem že davno sit. Tudi denar se mi že suši.“

„Kaj nama vse pritožbe pomagajo?“

„Seveda, in na Sokolsko se tudi ne smeva povrniti. Grof hoče svojo hčer imeti — grofica pa pričakuje vest o smrti grofove hčerke. In lagati se ne smeva, kajti naenkrat se lahko prikaže na prizoru pogrešana Milica. To je prokleta zagata, v kateri tičiva.“

„Jaz bi bil v resnici že najraje na gradu,“ pripomni France.

Tihorepec ga od strani pogleda.

„Verjamem — hm.“

„Kaj je to? Čul sem oddaljen krik, kakor bi kdo na pomoč klical. To je sumljivo.“

„Zakaj?“

„Tu blizu ni nobenega bivališča.“

„Mogoče so stare babure tukaj, ki iščejo zelišča.“

„To ni verjetno.“

„Kaj nama je storiti?“

France vstane.

„Konje pustiva tukaj, midva pa se splaziva proti onemu kraju, od koder sem čul oni krik!“

„Sedaj tudi jaz čujem kričanje. To je ženski glas.“

Možakarja zgrabita puške ter previdno odideta v omenjeni smeri.

Po gozdu je zopet vse tiho.

Pot za sabo zaznamujeta z nožem v skorji dreves, da ne bi zgrešila svojih konj.

Z napetima puškama korakata oprezno naprej.

Naenkrat začujeta človeške glasove.

„Prokleta,“ šepeta Tihorepec, „to so rokovnjači, morda celo Jurij Skopčevi ljudje.“

„Ne, ti gotovo niso.“

„Potem so drugi lopovi.“

Konečno prideta na rob male livade.

Kakošen prizor zapazita!

Tam na ravnini vidita dvoje koč. Kar pa najbolj vzbuja njujino pozornost, je debela, mej dvema drevesoma napeta vrv. Spodaj stoji stara ženska, ki drži v desnici spleten bič.

In na vrvi pleše mlada deklica, v rokah držeč dolg drog.

Vohuna natanko čujeta glas stare ženske.

„Hitreje, Cenobija, če ne, že veš, kaj Te čaka!“

Mlada umetnica uboga.

Smrtnobled je njen obrazek, ki je nekoliko od opazovalcev obrnen.

Sedaj se starka zopet oglasi.

„Teci na drugi konec!“

Deklica stori, kakor jej je veleвано.

„Hej, to so glumači,“ šepeta France.

Tihorepec se zgane.

„France,“ jeclja oskrbnik, „to je — je —“

„No?“

„Milica je. France, ali si slep?“

„V resnici,“ mrmra lovec, „kam sem vendar gledal!“

Milica in plesalka na vrvi!“

Ni dvojbe, ta umetnica je hči grofa Sokolskega.

„Kako zala je,“ godrnja Tihorepec, „kako divna je njena postava!“

Potem zgrabi tovariša za ro kav.

„Človek, ko bi mogla dekliča glumačem odpeljati. Pri tem mi prihajajo posebne misli.“

France se reži.

„Milica bi bil v resnici dober grizljej za Vas, jaz pa naj bi sline požiral.“

„Pojdi no!“

„Ne, v prvi vrsti mislim na grofico. Prizanašati ne smem dekliču.“

„France!“

„Le ostanite tukaj, gospod oskrbnik!“ sika lovec. „Ravnal bom sam. Čakajte, da slišite strel, potem pa bežite h konjema. Prišel bom že za Vami.“

Oskrbnik hoče še oporekati, toda prepozno.

Kakor divja mačka izgine France za grmovjem — kača ne more bolj tiho lezti, kakor peklenski najeti morilec grofice Sokolske.

Sedaj je France dosti blizo.

Za goščavo ostane ter pomeri s puško na Milico. *)

Jeden trenotek stoji nepremično.

Blisk — pok!

*) Glej podobico na naslovnem zavitku.

Milica se zgame — drog jej pade iz rok — deklica omahne in se zvrne z višave.

Kričeč odpira glumačica svoje suhe roke, da bi vjela Milico. S slednjo vred pade na tla.

„Zadeta,“ raduje se France, „konečno sem dosegel svoj namen — grofica Sokolska bo z menoj zadovoljna.“

Ali je uboga grofova hči res postala žrtva peklenske tašče?

187. poglavje.

V dalmatinski krčmi.

Tuji gost. — Stare samostanske bajke. — K novemu ropu!

Nedaleč od starodavnega Dubrovnika leži krčma ob skalnati poti.

Krčmar in krčmarica sta še mlada zakonska, ki sama strežeta svojim gostom.

Danes je gostilna skoraj prazna. Le krog jedne mize sedi nekaj zemljakov in nekaj ribičev v narodni noši.

Tu se odpro vrata.

Visok mož vstopi, ki je gosposki opravljen. Domačinci radovedni zro na „imenitnega tujca.“

Krčmarica se čudi, da jo obiskuje bogat kavalir brez spremstva.

„Kako daleč je še v Dubrovnik?“ praša prišlec.

„Najmanj pet do šest ur,“ glasi se odgovor.

„Tako daleč,“ pravi tujec; „no, dajte mi pred vsem polič črnine! Utrujen sem, ker hoje nisem navajen — moj vražji služabnik, bès naj ga lopi!“

„Ali se je gospodu kaj pripetilo?“

„Seveda,“ pripoveduje gosposki gost; „namenjen sem iz Zagreba v Dubrovnik. In ko sem se vlegel opoludne v senco spat ter se za nekaj časa zopet probudil, izginil je lopovski služabnik z obema konjema. Naznanil ga bom oblastnijam.“

Krčmarica roki nad glavo sklepa.

„Za božjo voljo, kdo bi kaj takega verjel! No, svet je dandanes res hudoben. Ko bi imeli voz pri hiši, postregli bi Vam z veseljem. Morebiti Vam preskrbi moj mož kako prilžnost, če hočete pri nas črez noč ostati.“

„Mudi se mi ter moram še danes na večer biti v Dubrovniku.“

Kmetje zijajo tujca z odprtimi ustmi.

Ko se kavalir z požirkom vina okrepeča, zre skozi odprto okno. Poleg griča zapazi obširno poslopje, čegar okna se v popoldanskih solčnih žarkih blisketajo.

„Kako poslopje je to?“ praša nenadoma.

Krčmarica pristopi.

„Ali gospod ni tukaj čisto nič znan?“

„Ne. Cesta mi je znana, onega poslopja pa nisem še zapazil.“

„No, znano je po celi Dalmaciji — samostan sv. Hije-ronima je.“

„Čul sem o njem.“

„Benečanski menihi so ga ustanovili. Sedaj je last bogatega trgovca iz Dubrovnika.“

„Samostan je menda velik.“

„Niso več menihi v njem, a bil je nekdaj zelo bogat.“

Krčmarica je ponosna, da more pokazati svojo učenost.

„Moja sestra služi v samostanu, kakor ga še vedno imenujemo. Spi pa pri meni, kakor večina poslov v sosedni vasi.“ —

„Zakaj pa?“

„Pravijo, da v samostanu ni vse, kakor bi moralo biti. Po noči se čujejo čudni glasovi.“

Tujec jo verno posluša.

Tu star kmet poseže v besedo.

„Da, pripoveduje se mnogo o samostanu sv. Hijeronima. Tam so stare kleti in zazidani podzemeljski hodniki. Bog ve, kaj je v njih skrito.“

„Mogoče zakladi starih menihov,“ smehlja se tujec.

„Že mogoče, gospod.“

„Zakaj pa jih nikdo ne poišče?“

Kmet z ramo zmaje.

„To mi ni znano, gospod. Moj oče je bil reven, tedaj ni mogel kopati, ker stvar stane denar.“

„Zakaj pa Vi ne poskusite sreče?“

Kmet postane resen.

„To bi mi pogubilo telo in dušo. Zakladi so zakleti. Marsikdo je pri tem že našel žalostno svojo smrt.“

„Kdo bi bil tako bojazljiv!“

Starec z glavo zmaje.

„Človek ne sme sovražnih duhov jeziti.“

„Kje pa so one kleti?“

„Oj, to morem gospodu natanko povedati. Ko se pride skozi velika vrata, zagleda se ravno nasproti dvoje starih poslopij. Tam so prebivali menihi. V pritličji je velika dvorana — kako jo je že moj oče imenoval —“

„Mogoče refektorij?“

„Da, refektorij. Tam na steni vise stare slike. Za srednjo je tajen vhod, ki vodi po lestvici pod zemljo. Spodaj so hodniki, ki se na vse strani križajo. Človek mora paziti, da se ne izgubi.“

Tujec oprezno posluša.

„In tam nikdo ne prebiva?“

„Niti jedna živa duša“, pripoveduje starec. „Onih poslopij se ogibljejo ljudje celo pri belem dnevu. K večjemu najdete v njih sove in netopirje.“

„Tako, tako! Hvala Vam.“

Tujec plača svoje vino. Pri tem zapazi krčmarica, da ima gost veliko denarja pri sebi.

„Ali nas hočete že zapustiti?“

„Da, pot v Dubrovnik je še dolga. Zdravstvujte, krčmarica, z Bogom, prijazni Dalmatinci!“

Tujec zapusti gostilno.

Ko napravi pot ojster ovinek, postoji potnik.

„Tako, sedaj me ne morejo več iz krème videti.“

Rekši krene na stran v skalovje.

Za pečino zažvižga, jednako znamenje mu odgovori.

Trenotek poznejo stopi izza skalovja oborožen mož.

„Aj, tukaj si, Pante!“

„Pričakoval sem Vas, glavar. Kaj je, ali bomo obiskali samostan, ali pa odidemo proti Hrvatski?“

„Najprvo velja naše delo samostanu sv. Hijeronima.“

„Živeža imamo dosti. Ali ostaneta Ana in Sabina v skri-vališči?“

„Ne, morebiti ju potrebujemo. Pojdi in sporoči tovarišem, da moramo najkasneje o polnoči biti pri samostanu!“

188. poglavje.

Odhod proti logarjevi hiši.

Pri rokovnjačih. — Ogeňj! — Priznanje. — Beg.

Kramar in ‚rudeči Tomaž‘ sta neomejena poveljnika svoje čete. —

Ker sta prestrahopetna za velike, pogumne čine, napadata s svojimi ljudmi uboge kmete.

Najraje izrabljata priliko, ki jima je nudijo tržni dnevi, ob katerih ropata ubogo ljudstvo, ki zahaja v mesta in trge.

Pri tem so lopovi jako previdni. Črniijo si obraze, da bi jih nikdo ne izpoznal. Umor jim je vsakdanje delo.

Vspreh njihovega ropa je seveda majhen — kaj neki morejo dobiti od ubovega kmeta?

Amalija je sedaj Tomaževa ljubica, ker ima ogljar Tone skrivne sestanke s Hrvatovo Jero.

Sicer se Amaliji srce upira zoper takega suroveža — toda hrepenenje po maščevanji jo sili, da se hlini nasproti surovežu.

Deklina nima miru.

Od sladkega Poldeta jej je znano, kam je spravil Jurij Skopec divno Milico.

„Ta mora najprvo umreti“, govori strastnica sama pri sebi; „Jurij Skopec jo mora najti mrtvo, ko se povrne. To bo začetek moje osvete.“

Treba je tedaj napasti logarjevo hišo.

Ko pove deklica ta svoj naklep „rudečemu Tomažu“, zgu-banči se slednjemu čelo.

„Z Jurijem Skopcem ne bi imel rad po nepotrebem opraviti. Naših ljudij je mnogo pobegnilo. Vsega skupaj nas je borih deset mož. Treba je čakati, da se pomnoži naša četa.“

Amalija se razjezi.

„Ali se Ti res hlače tresejo? Jurij Skopec je Bog ve kje, v logarjevi hiši pa sta revna dva možakarja, katerih se menda vendar ni treba bati. Punico izroči svojim ljudem, da se ž njo najprvo zabavajo, potem pa mora umreti.“

„Toda logarjevi ljudje se bodo s puškami branili.“

„Zapalili jim bomo hišo po noči. Prestrašence bomo brez upora premagali.“

Orjak se smeji.

„Tvoj svet je dober. To bi bilo veselje, ko bi bili našli njegove zaklade, posebno pa priplenjeno zlato mizo!“

Amalija je zadovoljna.

Jera se pridruži slednji. Odkar ve, da je Amalija ljubica „rudečega Tomaža“, prijazna je ž njo, ker si je zaradi tega gotova ogljarja Toneta.

Janko Hrvat je zadnji čas vedno pijan. Odkar je prestal smrtni strah pri „ajdovskem grobu“, udan je opojni pijači tako, da niti ni več ljubosumen na svojo ženo. In Jera pridno skrbi za to, da mu ne zmanjka žganja.

Rokovnjaška tolpa se odpravi proti šumarji.

Žganjar ni za nobeno rabo več, in ko bi ne bil ogljar Tone ljubimec njegove Jere, pognali bi ga že davno proč.

Jera na poti proti šumariji vidi, kako se Janko opoteka.

Z Amalijo ostane nekoliko za ostalo družbo.

„Le pogledjte ga! Grdoba se mi vedno bolj studi. Jedinu dobro lastnost ima še, da ni več ljubosumen.“

„Zakaj ga pa ne zapustite?“

„Storila bom to, ko pride pravi čas. Sedaj bi mi uganjal še preveč neumnostij. Ali mislite, da bom vedno ostala pri teh divjakih?“

„Ne razumem Vas.“

„No, govorila bom z Vami jasno. Ko si nabereš zadosti bogastva, pričela bom novo življenje v kakem velikem mestu. In svetujem Vam, da greste z menoj. Obe sva mladi in tudi zali. Živeli bodeva razkošno in kavalirjev se nama ne bo manjkalo.“

„Dobro, strinjam se z Vami. Toda najprvo se hočem maščevati.“

„Ne oporekam Vam v tem oziru. Saj nama preostaja dosti časa za osveto, predno sva zadosti bogati.“

Sredi gozda se ustavi rokovnjaška četa.

Logarjeva hiša je blizu, zaradi tega se hočejo tukaj najprvo odpočiti.

Ko se začne mračiti, odidejo naprej.

Blizu polunoči stoje rokovnjači pred šumarijo.

V logarjevi hiši je vse temno.

„Če le ne bodo psi lajali“, šepeta rudeči Tomaž.

„Treba je najprvo pogledati, ali imajo sploh katere pri hiši“, meni ogljar Tone.

Prekanjenec se splazi k velikim vratom.

Tam začne praskati, toda nič se ne gane.

„Nobenih psov nimajo“, poroča ogljar Tone, ko se povrne.

„Tedaj na delo! Najprvo moramo pripraviti smolnate baklje.“

Načrt lopovske tolpe je priprost.

Prižgati hočejo baklje ter jih vreči proti leseni logarjevi hiši. —

S kresilnim kamenom in gobo zanetijo baklje, katere začno lučati proti šumariji.

Streha je suha -- že več tednov ni deževalo. Vspeh je strašansk.

Hipoma začne hiša na raznih straneh goreti.

Amalija s pestjo proti šumariji preti.

„Oj, kako prijetno se boš zbudila, Ti tatica Skopčevega sreca! V nočni obleki Te bom preplašeno sprejela ter izročila surovim rokovnjačem. Peklenske muke moraš pretrpeti, predno izdihneš svojo vražjo dušo!“

Plamen šviga proti nočnemu nebu.

„Pripravite orožje!“ rujove ,rudeči Tomaž‘.

Rokovnjači ubogajo.

V hiši se prebivalci vzbude. Začuje se nekaj zamolklih krikov. Pri vežnih vratih se prikažeta dva neoborožena moža, le na pol oblečena.

Tolovaji so vlomili glavni vhod na dvorišče ter sprejmo uboga starca z divjim kričanjem.

„Pobijte ju!“

Jednega, ki se hoče braniti, v resnici potolčejo, drugzega siromaka pa povežejo surove pesti.

Nad slednjim zakriči Amalija:

„Kje je Milica?“

„Ne vem.“

„Priznaj, vrag!“ rentaći razuzdana tolovajka ter pomeri nanj s samokresom.

„Pri nas ni — odpeljali so jo po noči neznani ljudje. Jurij Skopčeva stražnika jo povsodi iščeta.“

„Aj, zaradi tega je bilo vse mirno v hiši. Kje so psi?“

„Zastrupili so jih v oni noči.“

„Rudeči Tomaž‘ zgrabi povezanega za vrat.

„Govori, pes, kje so Skopčevi zakladi?“

„Bili so v kleti.“

„Bili? In kje so sedaj.“

„Jurij Skopec jih je na dveh vozovih odpeljal, ker jih je hotel prodati.“

„Lažeš.“

„Razsekati me smete na male kosce, če ne govorim resnice. Le prepričajte se sami!“

Amalija prime Tomaža za roko.

„Starec govori resnico. Saj je tako preplašen, da niti ne misli na laž.“

„Prokleta, potem je bil ves naš trud zastonj“, rentači Tomaž.

„Ali misliš, da se jaz radujem. Hotela sem onega vražjega dekleta uničiti — in sedaj —“

Pripogne se rokovnjačica k starcu.

„Ali slutite, kdo je odpeljal Milico?“

„Niti najmanjšega sledu nismo našli.“

Amalija sedaj dosti ve.

Kramar pristopi.

„Tukaj ne smemo ostati. Ogenj se vidi cele ure od tod. Prišli bodo kmetje in lovci. Starca smemo tu pustiti, saj nam ne moreta škodovati. Jeden je pobit, drugi trdno povezan.“

Amalija besni, toda to jej prav nič ne pomaga.

Jera jo tolaži ter ž njo in ostalimi rokovnjači v gozdu izgine.

Logarjeva goreča hiša razsvetljuje pozorišče ponočnega napada.

Tihorepčevó poročilo.

Obupen boj. — France poražen. — Na Sokolsko! — Na gradu.
Peklenski naklep.

Ko ustrelí hudobní France, misli takoj na beg.

In zadnji čas je, kajti v grmovji poleg njega se začujejo krepki koraki.

Orjaška postava z veliko gorjačo v roki se prikaže — Herkul.

Lovec, nima več časa, da bi nabasal puško.

„Prokleta“, misli si morilec, „to je nevaren hrust — po-
biti ga moram s puško.“

Toda France računa brez krčmarja.

Golijat ga ljuto napade. Lovec je v nevarnosti.

„Smrt zavratnemu morilecu!“ rujove Herkul.

Gorjača zadane lovčevó puško, ki se mahoma na kosec razdrobi.

Orjaški glumač udriha proti Francetu, kakor bi mlatil.

Lovec se mu komaj umika. Zastonj čaka pomoči od Tihorepca, ki je vesel, da je srečno odnesel zdrave pete.

Boj je kmalu končan. Herkul zadane nasprotnika na glavo. Lovec se krog sebe zasučé ter telebne na tla.

„Zadavim Te!“ rohni orjaški zmagovalec.

„Pusti ga živeti!“ ogласi se poleg njega burkež. „Načelnica meni, da nam bo mogoče še koristil.“

„Umoril je Cenobijo!“ rentáci razjarjeni Herkul.

„Ne, še živi —“

„Ah —“

„Ranjena je — ne vem kje — lasje njeni so na jedni strani krvavi, toda srce jej še bije. Pusti moža, kajti kdo ve, koliko nam bo še hasnil?“

Golijat se za trenotek premišlja, potem pa zgrabi lovca ter ga kakor otroka odnese proti taboru. — — — — —

Tri dni pozneje se bliža jezdec gradu Sokolskemu ter vodi praznega konja sabo.

Blizo grajskega vrta izve vračajoči se Tihorepec od delavca, da je grof odpotoval in da ga še-le v nekaterih tednih pričakujejo.

Oskrbnik odda na dvorišči konja ter odide v svoje stanovanje, kjer napiše list ter po mladem hlapcu pošlje v grad.

Kmalu dobi odgovor:

„O mraku Vas pričakujem pri zadnjih vratih
vrtne ograje.“

„Grofica Sokolska.“

Oskrbnik se okrepča z jedili in pijačo, ob dogovorjenem času pa se na skrivnem splazi proti malim vratom.

Tam ga čaka zaupna grofičina hišina.

„Gospa Vas pričakuje.“

„Dobro, krasno dete,“ pravi Tihorepec ter jo po licu poboža.

Deklina ni zaradi tega huda — kakoršen gospodar, taki so hlapci.

Oskrbnik gre za lahkomišljenko, pri tem pa jo razuzdanec objema in poljubuje, da pot traja še jedenkrat tako dolgo.

Hišina pokaže na vrata.

„Tu notri je grofica.“

„Prinesel sem sabo s potovanja lepe reči. Obišči me prihodnjič.“

„Saj Vas danes lahko tu počakam,“ pravi hišina sladkim smehom.

„Prav tako, srček moj. Midva se bodeva dobro razumela.“

„Na svidenje.“

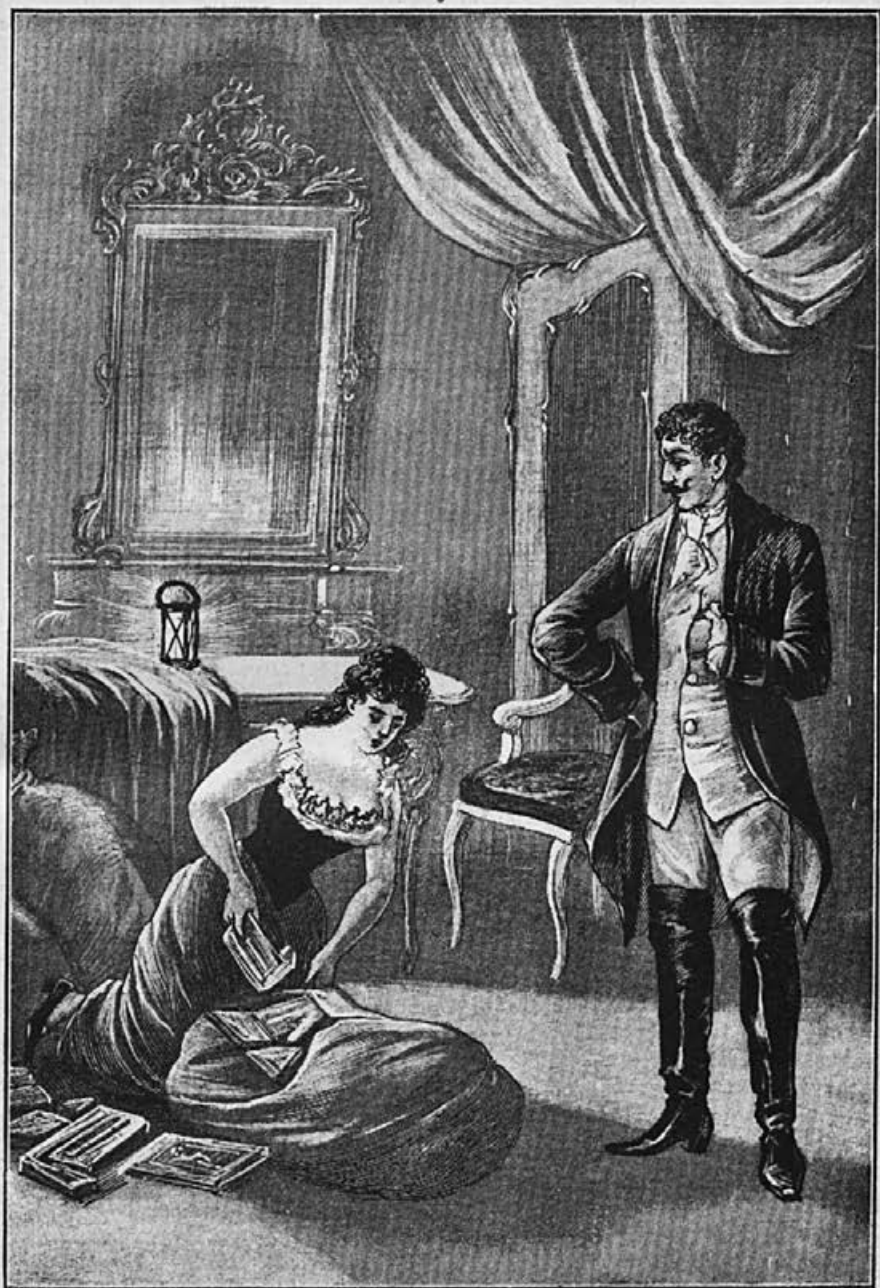
Oskrbnik odpre vrata. V drugi sobi še-le stoji grofica, bleda ko sneg, toda temne njene oči žare v peklenškem ognju.

„Konečno,“ pravi vragica.

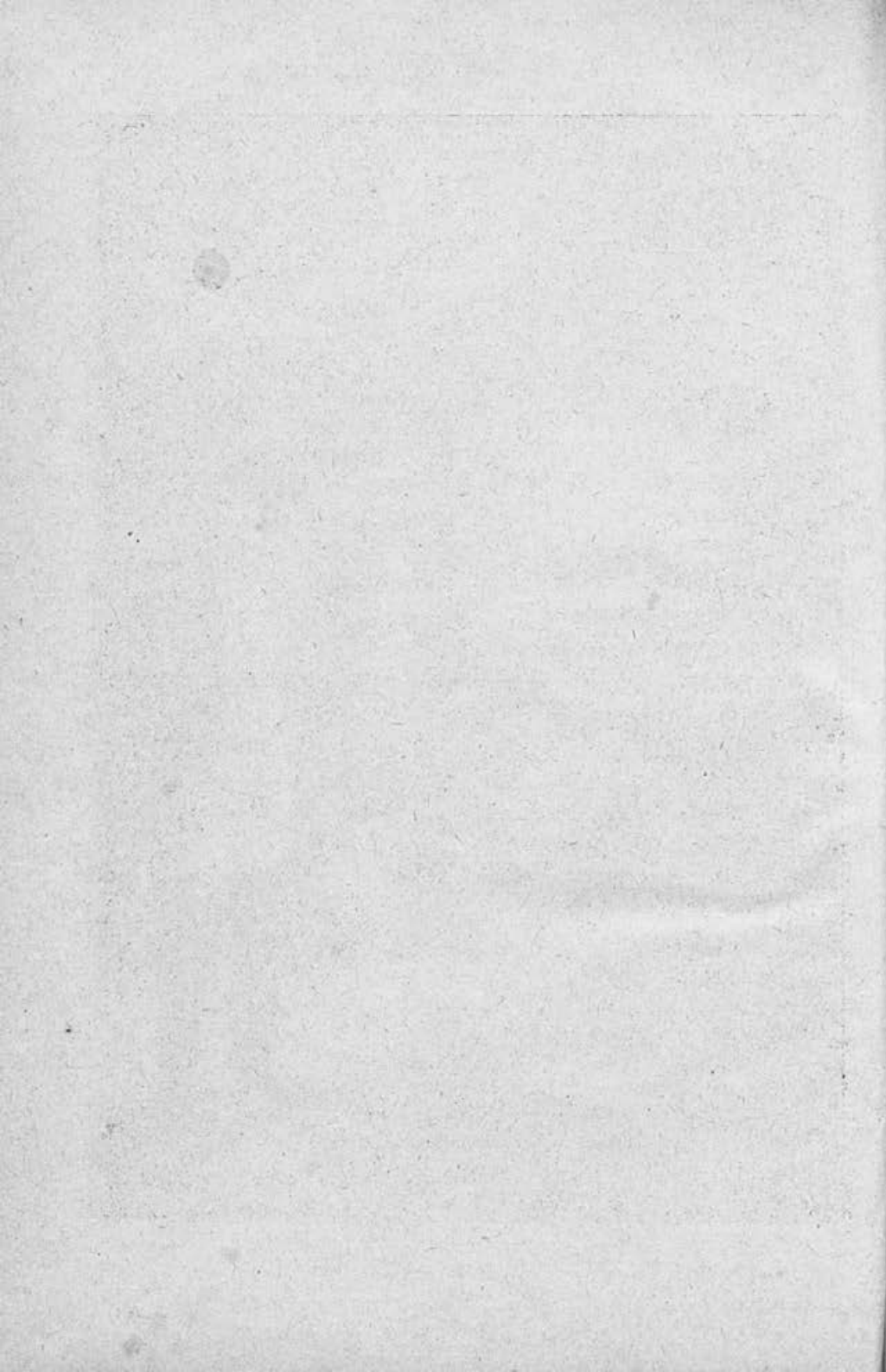
Tihorepec se prikloni.

„Ali ste jo našli?“

Ana jako spretno skriva oropane dragocenosti.

„Da, našel.“

„In — ali je mrtva?“

„Da, bolj ne more biti. France jo je ustrelil.“

„Kje je lovec, da ga nagradim?“

„Na begu sva se zgrešila. Mislil sem, da ga že tukaj najdem.“

„Povejte mi, kako se je zgodilo! Radovednost mi ne da miru.“

Tihorepec pripoveduje, grofica pa ga verno posluša.

„Haha, plesalka na vrvi je bila,“ raduje se peklerska hudobnica. „Prava služba za grofovo hčer.“

„Kje je gospod?“ prasha oskrbnik.

„Sam išče svojo hčerko.“

„No, iskal jo bo zastonj,“ krohota se Tihorepec.

Grofica je razburjena.

„Ali si videl, da je z vrvi padla?“

„Seveda; stavim, da jo je France v oko zadel.“

„Sedaj še-le sem mirna,“ pravi grofica bolj za-se.

Oskrbnik k njej pristopi.

„Milostiva grofica, če hoče vse v redu biti, postati morate Vi gospodarica na Sokolskem.“

„Na poti mi je starec,“ pravi satanska ženska. „Uživati hočem življenje, in v to je treba denarja — veliko denarja.“

Tihorepec se reži.

„Meni je dobro sredstvo znano.“

„In to je?“

„Grof mora — umreti.“

Grofica ga srpo pogleda, kakor bi hotela v dnu njegove duše videti.

„Dobro, prepuščam Vam to zadevo. Toda ljudje že preveč govore. Ko bo grof umrl, moram jaz biti na lovu.“

„Treba mi je pomočnika. Mislím, da mi bo hišina rada pomagala. Toda moja plača?“

„Zahtevajte jo sam!“

„Dvoje velikih posestev. Toda imel bi rad Vašo obljubo črno na belem.“

„Ali je to treba?“

„Seveda,“ odgovarja oskrbnik, „to moram celo zahtevati.“

„Zamojdel,“ pravi grofica suhoparno ter pristopi k pisalni mizi.

„Toda s pravim črnilom, milostiva,“ oglasi se oskrbnik, „ne pa s takim, ki črez nekaj časa izgine.“

Grofica se hipoma obrne.

„Nesramnež!“

Oskrbnik pozna svojo gospo, zaradi tega raje molči. Da jo potolaži, pristavi pohlevnim glasom:

„Milostiva, zadovoljen sem z jednim posestvom, samo da mi daste pismeno obljubo.“

Grofica se premišlja.

„Dobro, toda moja obljuba velja le tedaj, kadar izpolnite svojo.“

Ko grofica piše, mane si hudobnež zadovoljen roki.

Tihorepec je prepričan, da rabi grofica črnilo, ki bo v nekaterih tednih popolnoma s papirja izginilo.

„Jaz sem še bolj zvit, kakor Ti, prekanjena grofica,“ misli sam pri sebi. „No, motiš se, če upaš, da me ogoljufaš.“

Blanka vstane.

„Tu imate,“ pravi odurno.

S tresočo se roko sprejme Tihorepec listino.

Grofica mu v njej daruje jedno najlepših posestev z veliko pristavo — ta last ga tvori za bogatega moža.

Oskrbnik spravi listino v svoji suknji.

„Kje naj ostanem? Tu v gradu —?“

„Da, tu v drugem nadstropji Vas bodo le moji zaupniki videli. Grof se bo še-le v nekaterih tednih povrnil. Sedaj me zapustite, ker imam mnogo opravila!“

Tihorepec je vesel, da se sme tako hitro posloviti.

Grofica zre za njim.

„Nevaren človek,“ šepeta peklenska ženska, „toda sedaj ga še potrebujem. Listina — habaha — bo kmalu svojo vrednost izgubila. Ko se povrne France, poslal ga bo o pravem času v krtovo deželo.“

Hišina čaka na hodniku.

„Odslej stanujem v drugem nadstropji,“ pravi oskrbnik ter jo poboža.

Razuzdanka se smehlja.

„Časa imam danes dosti, ker me grofica ne potrebuje. Spremila Vas bom v novo stanovanje.“

Ko vstopita, prižge Tihorepec svečo ter dolgo časa drži darilno pogodbo nad plamenom.

„Kaj počenjate?“

„Hihihi, samo previden sem. Ali vidite, kako postajajo črke rujave. Privezal sem jih na večne čase na papir. Oj, grofica, Ti si našla svojega mojstra.“

Deklina je radovedna.

„Kaj pa je tukaj pisano?“

„Čitajte!“

Hišini ne gre čitanje lahko izpodrok. Konečno vsklikne:

„Joj, Vi imate srečo!“

„Sedaj še ne. Poprej mora grof umreti.“

Prekanjena lahkomišljenka se reži.

„Razumem.“

„Kaj, ko bi midva napravila skupno kupčijo?“

Hišina nekoliko prebledi.

„To je navaden umor.“

„Za božjo voljo, ne tako glasno!“

„Kaj pa dobim, če Vam pomagam?“

„Ženiti se mislim, in moja ženka bi morala biti tako zala, kakor ste Vi.“

„Ali mi daste pismeno to obljubo?“

„Zakaj pa ne?“ smeji se Tihorepec. „Takoj Vam jo napravim.“

Tihorepec stori po njeni želji ter jej izroči dotično pismo.

„Sedaj sva ženin in nevesta,“ pravi oskrbnik. „Odslej se bodeva tikala.“

„Seveda. In videl boš, kako Ti bom koristila. Grofica bo kmalu vdova.“

„In midva bogata zakonska.“

Ko se objemata in poljubujeta, kujeta črni naklep, kako bodeta umorila grofa Sokolskega.

190. poglavje.

Boj za deklice.

Neprijetno poročilo. — Nova ločitev. — Odhod proti logarjevi hiši.

„No, to so lepe reči! Znano mi je, koliko je glavvarju ležeče na Milici.“

Tako govori Cekinar, pred katerim stoji sel iz šumarije. Sporočit je prišel, da je Milica odpeljana.

Vsi tolovaji so razburjeni, toda nikdo ne misli na glumača.

„To je Amalija storila,“ rentachi „sladki Polde“.

Vsi mu pritrjujejo, ker vedo, kako je bivša Skopčeva ljubica črtila nedolžno Milico.

Kaj naj store?

Cekinar se hitro odloči, da s svojimi ljudmi odide na lice mesta, saj logarjeva hiša ni tako daleč od tod.

Predno pa odidejo, ima podnačelnik še marsikatero jezo prestati.

Vzrok so tolovajska dekleta.

Divji tovariši so zaradi ljubosumnosti v večnem prepiru, nož in samokres govorita svojo resno besedo in Cekinar ima s pomočjo Poldetovo dogž truda, da vsaj za silo vzdržuje red. Le sklicevanje na Jurija Skopca more v najskrajnejšem slučaju divjake brzdati.

Nekaj tolovajev je tako ranjenih, da dlje časa ne bodo za nobeno rabo.

Po neki taki burni noči pokliče „sladki Polde“ Lenčiko in Liziko.

Po daljšem premoru se prikažeta deklici, ki imata na obrazih sledove nočnega boja.

„Kakšni pa sta?“

Lenčika čmerno pred se zre.

„Sramota je,“ huduje se tolovajka. „Svojega ljubčka imam, kateremu sem zvesta. Danes ponoči so prilomastili v mojo

utico zlodje, katerih sem se komaj odkrižala. Ker me je ljubček branil, napadli so ga, konečno me je pa ljubček sam pretepel češ, sama sem jih naročila. Sedaj me pa poglejte, kako sem razbita!"

Polde jej prikima.

„Kaj pa je Liziki? Komaj se pokoncu drži.“

„Jojmene, tej se je še slabše godilo. Spala je, ko jo je tolpa hudičev napadla ter jo je prisilila, da je morala postati njihova ljubica. Danes zjutraj sem jo pol mrtvo v njeni utici našla.“

„Tristo vragov!“ rentachi Polde. „Povejta mi, ali bi ne bilo bolje, da osnujete dekleta lastno četo, kakor poprej pod Amalijo? Uršika in Cekinar sta tudi s tem zadovoljna. Če imate orožje, braniti se bodete vsaj same mogle.“

„Da, to bi bilo najbolje,“ vsklikne Lenčika. „Lastno četo moramo osnovati, dokler se ne povrne Jurij Skopec. Tega mnenja so tudi ostale tovaršice.“

„Tako je prav,“ pritrjuje Polde. „Cekinar ima Vaše orožje spravljeno. Pridite ponj!“

Uro pozneje so deklice zbrane. Polovica izmed njih je zopet moški opravljena.

Pred Cekinarjevo utico se oborožujejo s samokresi in bodali.

Tolovaji, ki so komaj vstali, prihajajo radovedni gledat, kaj to pomeni.

„Hej, Lenčika,“ kriči njen blišči ljubček, „kaj pa vse to pomeni?“

„To pomeni,“ odgovarja namestu Lenčike Cekinarjeva žena, „da smo zopet samostojna četa.“

„Iz te moke ne bo kruha,“ kriče tolovaji razburjeni.

Cekinar stopi med nje.

„Pustite dekleta pri miru,“ zapoveduje ostrim glasom. „Če ne ubogate, poročal bom Juriju Skopcu, potem pa se ga le varujte!“

To pomaga.

V tem trenutku se oglase straže.

Iz goščave prihaja mož z očrnelim obrazom in ožgano obleko.

Cekinar mu gre nasproti.

„Kaj pa se je že zopet pripetilo?“ zakliče začuden. „Ali ne prihajaš iz šumarije?“

„Da, jaz sem,“ pravi prišlec.

„Za vruga, kaj pa se je zgodilo?“

„Amalija,“ poroča tolovaj, ki ima roko v obvezi, „Amalija je s tolpo rokovnjačev zažgala logarjevo hišo. Ta peklenska ženska! Najprvo so hoteli imeti Milico, potem pa so zahtevali plen glavarjev. Slišal sem vse, ker sem bil v grmovji skrit.“

„Ali nisem rekel,“ kriči Polde, „da ima Amalija svoje pomočnike?“

„Kdo je bil pri njej?“

„Večine nisem poznal, dva pa sem že poprej videl. Bila sta Kramar in rudeči Tomaž?“

„Hudiča naj se nas čuvata!“

„Bila sta še dva človeka zraven, katerih se vem spominjati — Janko Hrvat in njegova žena Jera.“

Polde se hripavo smeji.

„Tebi se menda meša. Ta dva ležita pod razrušenim ajdovskim grobom zmečkana.“

„Ne motim se.“

„No, če je to res, potem se bo Smukač veselil. Hej, Cekinar, tu nas čaka važen nalog. Vragi so Milico odpeljali, tedaj jih moramo dobiti v svojo pest.“

„Da, Tvoj načrt je izvrsten.“

„Na boj s prokletimi rokovnjači!“ rujovejo tolovaji.

Po daljšem izpraševanju sela se Cekinar prepriča, da se je Hrvatova dvojica rešila izpod razvalin ajdovskega groba.

Na pogorišče se ne izplača sedaj odriniti, ker tam ne bi našli družega nego kup pepela.

Dve uri pozneje, odkar je odšla na novo ustanovljena dekliška tolovajska četa svoja pota, koraka po temnem gozdu krdelo tolovajev pod Cekinarjevim in Poldetovim poveljništvom v boj proti Kramarju in njegovim pristašem.

191. poglavje.

Zazidani hodnik.

V starem samostanu. — Smukač, zaljubljenec. — Strast zmagala.
Razne znote.

Delavnik se nagiblje k večeru.

Hlapci prihajajo iz vinogradov v bivši samostan sv. Hije-ronima.

Pri skednju stoji gruča delavcev in dekel.

Vsi zro proti staremu poslopju, v katerem je velika dvo-rana — nekdanji refektorij.

„Huj,“ oglasi se mlada Dalmatinka, „moja mati je nekdanj po noči tam-le videla nekaj belega.“

„Moj brat,“ pravi hlapec, „je ležal štiri tedne bolan, ker je videl starega meniha z ognjenimi očmi.“

Jeden izmed moških je neveren Tomaž.

„Bog ve, kaj je zagledal Tvoj brat. V samostanskem poslopji so velike sove, katerim se tudi po noči oči svetijo.“

Tu se oglasi zvonec v gospodarskem poslopji, ki vabi posle k večerji ter hitro napravi konec tem pogovoru.

Mrači se.

Netopirji frče po velikem dvorišči ter se zopet vračajo na svoja bivališča; le jednega prostora v starodavnem samostanu se ogibljejo.

Zakaj neki.

Tu notri so Jurij Skopec, Pante, Črnič, Smukač, Ana Sienska in Sabina. Glavar je hotel vse tovariše sabo vzeti, opustil pa je to, ker bi ne našel zadostnega skrivališča čez dan za toliko ljudi.

Zadnjo noč so preko zidane ograje pogumno splezali ter hočejo nocoj preiskati skrivnostne podzemeljske prostore, kakor hitro odidejo hlapci in dekle na svoja domovja.

Jurij Skopec in Pante ne mislita na drugo, nego na se-danje podjetje, Črnič, kakor navadno molči, Smukač pa je nenavadno nemiren.

Slednji sedi s Černičem v posebni celici.

Andrej zre zamišljeno proti stropu.

„Čujte me, Černič!“ izpregovori naenkrat Smukač.

„No?“

„Ali ne marate nobene ljubice?“

Mladi tolovaj se skrivnostno smehlja.

„Zakaj pa me to prašate?“

„Menil sem tako. Saj ste čeden mož. Videl sem dostikrat, kako so dekleta poželjivo za Vami zrle.“

„Nisem se brigal za to.“

„Čudim se temu. Imel sem že dosti ljubie, toda vedno se oziram po novih.“

„Tako?“

„In sedaj mi posebno ugaja Sabina“, muza se Smukač.
„To Vam je deklica polna ognja! Grozno hrepenim po njej.“

Smukač hoče še svoje čute nadalje razodevati, toda pogled v Černičev obraz mu zapre sapo.

„Sabino si želite?“ sika mladi tolovaj.

„No, kaj pa je pri tem?“

„Tega naj se nikdo ne podstopi! Če si koga sama prosto-
voljno izbere — meni prav. Kdor pa bi jo siloma nadlegoval,
tega pobijem.“

Smukaču je znano, da je mladostni tovariš nenavadno
močan.

Zaradi tega se boji prepira ž njim.

„Kaj pa Vam je?“ praša začuden. „Ali je Sabina Vaša?“

„Ne.“

„In če me sama mara?“

„Poskusite svojo srečo!“ pravi Černič komaj razumljivim
glasom. „Samo siliti je ne smete.“

Mladi tolovaj se po vsem životu stresa.

„No, to je dobro“, godrnja Smukač. „Previden moram
biti, sicer se mi ne godi dobro. Morebiti ga Sabina ne mara,
ker je vedno tako čmeren; jaz pa sem vesel dečko.“

Smukač odide v sosedno celico, ki je prazna.

Na prstih stopa v druge prostore upajoč, da najde Sa-
bino samo.

Mladi tolovaj si podpira težko glavo.

Hudo mu je pri srcu, ko misli na lepo grešnico.

Sree njegovo hrepeni po njej, toda raje bi si odgriznil jezik, predno bi jo prosil ljubezni.

„Sabina, Sabina!“ šepeta pred se.

Čuj, kaj je to?

Za zamišljenim tolovajem stoji kakor iz tal vzrasla ona, na katero ravno misli.

Černič zagleda njeno razkošno postavo.

„Vi tukaj?“ jeclja.

„Da, jaz sem. Vse sem slišala. Stala sem za onim-le stebrom.“

„Smukač Vas išče.“

„Naj me!“

„Želi, da mu odgovorite.“

„Dobil bo odgovor.“

Černič molči.

Ona se k njemu pripogne.

„Ali nočete vedeti, kak odgovor mu bom dala?“ praša ga počasi.

„Nisem radoveden.“

Sabina se v rudeče ustnice ugrizne.

V prvem trenotku se hoče obrniti in oditi.

Vendar ostane ter zre v Černičev obraz.

Kolika bolečina je izražena na njegovem obličji!

In Sabina?

Ne gane se. Le sem ter tja se strese po celem životu.

„Grof —“ šepeta po daljšem premolku.

„Ne imenujte me tako! Sedaj sem Černič — tolovaj.“

„Ne, Vi ste še vedno plemič“, šepeta Sabina. „Jaz pa sem Rotenturnska — stara Sabina.“

Njeni mali ročici počivata sedaj na njegovih ramah. In predno se mladi mož zave — pripogne se deklica — pritisne svoja usta na njegove ustnice — potem pa se bliskoma vzravna.

„No?“ praša ga poluglasno.

Mladi tolovaj zre mimo nje.

„Sabina“, pravi, „tako ste me nekdaj poljubovala — mrzlo, prekanjeno — dokler nisem sedel na Vaših limanicah.“

Ona se smehlja.

„No, vidite, da imam prav.“

„Le malo počakajte!“

In zopet se k njemu pripogne.

Z nova pritiska usta na usta, poljubuje ga dolgo — dolgo — na njegovih ustnicah tiči, kakor veša, ki izsesava človeško kri.

Černič se ne gane.

Zopet ga zapeljivka izpusti.

„To je bil že drug poljub, toda tudi ta me ne more ogreti. srce moje ne bije hitreje.“

Mladi tolovaj hoče še dalje govoriti, toda kaj je to?

Kaj se pritiska ob njegovo lice — kaj teče po njegovem obličji.

Solza je — in še jedna solza.

Černič se zgane.

„Vi se jokate, Sabina?“

„Da, da“, jeclja deklica, „solzim se. Toda sedaj so moje solze odkritosrčne — verjemite mi, da plakam za svoje izgubljeno življenje! Žalila, ranila sem Vas, toda Vi ste me varovali surovežev v tolovajskem taboru, rešili moje življenje, ko sem se izkrcavala iz ladije v čoln. Oj, jaz sem ničvrednica, Vi pa ste isti plemeniti mož, kakor ste bili nekdaj.“

Mladi tolovaj ne veruje svojim ušesom.

Počasi objame ljubljeno deklico krog pasu ter jo nežno k sebi pritisne.

Sabina se neprestano solzi.

„Zaničevati me morate.“

„Ne, zakaj neki?“

„Goljufala sem Vas z drugimi moškimi.“

„Ljubil sem Vas vedno vzlic vsem Vašim napakam.“

Deklica poklekne pred njim.

„Andrej, davno, davno sem že drugačna postala. In če še kedaj pogledam družega moža, požre naj me peklo na tem mestu.“

„Ne govorite tako!“

„Hudobec naj me raztrga na male kosce“, jeclja Sabina, „če ne govorim resnice. Oj, Andrej, Ti moj predragi ljubljenec, čuj mojo izpoved! Ljubila sem Te od nekdanj, toda moja trmo-glavost mi ni pripuščala, da bi Ti priznala, kaj čuti moje sree. Odpustiti mi ne moreš mojih pregreh, toda dovoli mi, da sem odslej Tvoja dekla, ki Te ne zapusti do smrti — in bodisi na morišči!“

Černič jo hoče k sebi vzdigniti.

„Ne, pusti me, Andrej, da pred Tabo klečim! Kolika slast, da se pokorim Tebi! Jaz, brezsrčnica, neusmiljena zapeljivka, čutim sedaj, kaj je Bog podaril človeku s srcem. Dovolj mi, da sem odslej Tvoja sužnjica — ljubica itak ne smem biti!“

Mladi tolovaj jo krepko na svoje naročje vzdigne.

Deklica nasloni svojo krasno glavo na njegove prsi ter bridko plače.

„Prepozno, prepozno!“ ihti se lepa grešnica.

Černič jo poboža po lici.

„Ti nisi niti moja dekla, niti moja sužnjica, Sabina“, pravi resno, in vendar s strastno nežnostjo. „Jaz sem sam divji tolovaj, in da veš, kako grešen človek sem, povem Ti, da sem se tudi jaz izpozabil — s Hrvatovo Jero v ,ajdovskem grobu.“

Sabina se vzravna.

„Oj, ta nesramnica!“ zakliče vsled vzbujene ljubosumnosti. „Vse moške zapeljuje — ta ničvrednica!“

Černič jo tesneje k sebi pritisne.

„Sabina“, šepeta, „pozabiva preteklost — živiva sedanjosti in bodoči sreči!“

„Ali mi vse odpuščaš, Andrej?“

„Vse, toda ne zapusti me!“

„Saj si slišal mojo prisego. V tretje Ti obljubujem — vrag naj me raztrga, če Ti ne ostanem zvesta. S tabo hočem živeti — s Tabo umreti.“

„Ali misliš na mojo bodočnost?“

Sabina ga iskreno poljubi.

„In če končaš svoje življenje na vešalih, preživela Te ne bom nikdar. Bog, ki je v nebesih, združil naji bo zopet onstran groba.“

„Toda poprej hočeva življenje uživati, Sabina.“

Zopet ga divna deklica strastno objame ter poljubuje, kakor deklica, koje srce je prvi pot ranjeno od pušice ljubezni.

„Sabina,“ pravi presrečni Andrej, „prišel bo čas, ko se bo tudi Jurij Skopec odpovedal dosedanjemu življenju ter pričel novo v tujih krajih. Vse mi je priznal. Vzlic temu, da je objemal mnogo deklic, srce njegovo bije vendar le za jedno — za Milico. In tedaj bo tudi za naji dva napočila nova doba — postala bodeva mož in žena ter živela jeden za drugega.“

Sabina se ga strastno oklepa ter umirajočim glasom jeclja:

„Tvoja sem, jedino Tvoja na veke.“ — — — — —

Mej tem išče zaljubljeni Smukač še vedno Sabino.

Povsodi stika, toda zastonj.

Na hodniku sreča temno postavo in prepričan, da je našel vendar deklico svojega srea, objame jo krog pasu.

„Ali se Ti meša, Smukač?“ oglasi se Pante godrnjaje. „Za vraga, ali si pijan?“

Smukač je neprijetno iznenaden.

„Tristo medvedov, kje je Sabina?“

„Kaj jaz vem? Glej, da prideš h glavarju, ki stika pod zemljo. Jaz moram tukaj stražiti, ker vendar nismo popolnoma varni pred uslužbenci tukajšnjega gospodarja. In pa glavar menda potrebuje pomočnika, ko bi hotel podreti zidovje, ki zapira uhod v skrivnostne prostore.“

„Vrag si ga vedi, kje je Sabina,“ godrnja Smukač, vendar pa odide po lestvici v dolnje rove.

Prišedši na dno vidi pred seboj v črno haljino ogrneno žensko.

„Krasna moja Sabina,“ vsklikne zaljubljenec ter hoče razkošno postaviti k sebi pritisniti.

Čof!

Gorka zaušnica gori na njegovem licu.

„Za vruga, ali je ta deklina krepka,“ godrnja Smukač.

„Za kazen jo moram vendar poljubiti.“

In zopet jo hoče objeti.

Druga zaušnica, še krepkejša od prve, mu je plačilo za njegovo zaljubljenost.

„Taka nesramnost,“ oglasi se zamolklo napadena ženska. Smukač zapazi sedaj, da je na napačno pot zavozil.

To ni Sabina, marveč lepa Ana Sienska, glavarjeva izvoljenka.

„Zatožila Vas bom pri Juriju.“

„Ne delajte mi nepotrebnih sitnostij. Mislil sem, da ste Sabina.“

Ana se smeji.

„To je kaj družega. No, dvoje zaušnic Vam niti sveti Peter več ne odvzame.“

„Krepko roko imate.“

„Kakor je sploh moja navada, da ne storim ničesa na polovico. Sicer je pa ravno prav, da sem Vas našla. Glavar Vas kliče, ker Vas potrebuje.“

„Kje je?“

„Peljala Vas bom k njemu.“

Ko stopata po raznih hodnikih dlje časa, obstoji naenkrat Sabina.

„Tu visi vrv,“ izpregovori voditeljica. „Spustite se ob njej doli, potem bode te takoj zagledali Jurijevo luč.“

„Ali ne greste z mano?“

„Ne, čaka me drugo delo. Ker nismo popolnoma varni, moram nekoliko — strašiti.“

Smukač tipa z rokami krog sebe, dokler ne začuti krepke vrvi. Ob njej spleza v globočino. Prišedši na trdna tla zagleda od desne strani svit luči.

Nekaj trenutkov pozneje stoji že poleg svojega glavarja.

„Glej semkaj!“ pozdravi ga Jurij Skopec. „Ta-le zid je komaj nekaj let star. Podreti ga morava. Kaj se za njim skriva, ne vem, prepričan pa sem, da najin trud ne bo zastonj.“

192. poglavje.

Miličino trpljenje.

Jetnik. — Prisiljena izpovedba. — Kdo bo postal mož grofove hčerke?

Glumači so svoj tabor premestili.

V novem taborišči nimajo več napete vrvi, kajti Cenobija — Milica leži smrtno bleda na kupu starih cunj.

Glumačica jej streže.

Motil pa bi se oni, ki bi mislil, da se vražji baburi smili nedolžno in obstreljeno dete.

Starka se le boji, da bi z njeno smrtjo izgubila vir velikega zaslužka.

Sredi tabora stoje ostali člani glumaške družbe krog moža, ki leži povezan na tleh.

Lovec France je bil od groznega udara le omamljen ter se sedaj počasi zaveda.

Herkul kleči poleg morilca.

„Hej, prečastiti gospod,“ rujove mu Golijat na ušesa, „ali naj Vas obesim na bližnje drevo, predno se Vam izbistri prokleta butica?“

Lovec se spomni zadnjih dogodkov, toda Herkul mu ne da duška, da bi mogel dolgo premišljevat o svojem položaji.

„Vi ste največji lopov celega sveta,“ rohni orjak nad jetnikom. „Hej, zakaj ste hoteli Cenobijo umoriti?“

„Lovec sem. Kaj morem za to, da sem zgrešil svoj cilj in zadel Vašo Cenobijo ali kakor jo že imenujete?“

Herkul se togotno zakrohota.

„Čakaj no, Ti zver, pokazal Ti bom, s kom imaš opraviti! Sedaj se mi hoče peklenšček še lagati.“

France se začne bati.

„Lovec sem, če Vam pravim.“

„Bodi, kar hočeš, grdoba, toda streljal si na napačno divjačino.“

Morilec se na vse strani ozira — Tihorepca ni od nikoder.

„Pripravi se na smrt, morilec!“ preti Herkul lovcu, kate-rega hoče kolikor moč strahovati. „Ali mislite, da Vas bomo izročili sodnji? Ne, mi smo prosti ljudje ter Vas bodemo kot taki sami sodili. Obesil Vas bom za pete nad mravljišče, da Vas bodo male živalice polagoma snedle.“

Hudobnežu srce močno utriplje. Rešitve ne more od nikoder pričakovati.

„Kaj Vam koristi moja smrt? Če me izpustite, dobili bode-
dete veliko svoto denarja od mene.“

Tu pridivja načelnica k družbi.

Razljučena začne na tleh ležečega jetnika breati.

„Kaj storimo ž njim?“ kriči babura. „Ustreliti mi je hotel Cenobijo.“

„Kazen mu je že določena. Obesili ga bodemo za pete nad mravljišče.“

„Ne,“ pravi burkež; „privezali ga bodemo z žico na drog ter ga nad žrjavico počasi pekli.“

Francetu stopa mrzel pot na čelo.

„Prizanašajte mi!“ stoka hudobnež.

„Na drog ž njim!“ kriči načelnica. „Slecite ga!“

„Usmilite se me!“ javka morilec. „Jaz sem bil samo sredstvo neke ženske, ki me je podkupila!“

„Priznajte vse, sicer —“

Lovec se ne obotavlja ter se začne v smrtnem strahu izpovedovati.

Glumači mu ne verjamejo, toda načelnici se žare zvite oči. —

„Kako se imenuje grofica?“

„Sokolska.“

„Zakaj hoče Cenobijo usmrtiti.“

France se premišlja.

Ko ga pa Herkul zgrabi za zavrtnik, izgubi vso razsodnost.

Milica je hči grofa Sokolskega in njegova zakonita naslednica v posesti neizmerne bogastva, ko njen oče umrje. Grofica pa bi sama rada podedovala premoženje svojega soproga, zaradi tega naj bi Milica umrla.“

Glumaška načelnica osupne.

„Milica je grofovsko hči?“ jeclja iznenadena.

„Da, toda tega sama ne ve. Grof Sokolski jo že dlje časa išče.“ —

•Glumači pričakujé zro na svojo načelnico.

Slednja dlje časa zamišljeno molči.

„Stvar moram sama še preiskati. Za sedaj naj morilec še živi, toda, Herkul, pazi strogo nanj, da nam ne uide!“

Golijat zgrabi jetnika ter ga vrže za grmovje, potem pa z orjaško gorjačo v roki sede poleg njega.

Pri ognju ostaneta samo burkež in pa starikav ognježerec.

„Kaj praviš k vsemu temu?“ oglasi se priletni glumač.

„Prepričan sem,“ odgovarja burkež, „da je lopov v smrtnem strahu govoril resnico.“

„Cenobija — grofovsko hči — to je neverjetno.“

„Na svetu je vse mogoče.“

Ognježerec se k svojemu tovarišu pripogne.

„Tu mi prihaja neka čudna misel.“

„Katera?“

„Poslušaj me, burkež!“ šepeta stavec. „Če je Cenobija grofova hči, postal bi oni, ki bi bil njen mož, solastnik velikanskega premoženja.“

„Hm — hm.“

„Jaz na Tvojem mestu, ker si mlad, bi poskusil vse, da bi se poročil z deklíčem. Ko bi jej vzel nedolžnost, privolila bi z veseljem v to, da jo poroči duhovnik z zapeljivcem.“

„Misel Tvoja je izborna, toda pozabiti ne smeš na Herkula in načelnico!“

„Le na mene se zanašaj, ko pa si na cilju, upam, da me ne pozabiš. Ali si s tem zadovoljen?“

Burkež seže svojemu tovarišu v roko. — —

Mej tem čepi glumaška načelnica poleg nezavestne Milice.

„Ta novica je zlata vredna,“ šepeta peklerska babura.

„Milica je hči grofa Sokolskega. To predružačuje moje načrte. Če le okreva, potem mora deliti svoje bogastvo z menoj, da, še več —“

Kaj prekanjena vragica še šepeta, ni mogoče razumeti. Jedno pa je gotovo, da bo odslej še bolje pazila, da jej ne uide iz rok Milica, ki je naenkrat postala zanjo zlat ptiček.

Nova dekla.

Amalija in njen ljubček. — V samostanskih razvalinah. — Amalijin sklep.

Po onem nočnem napadu na logarjevo hišo je načelnikoma lopovske čete, Kramarju in rudečemu Tomažu, nekako tesno pri srečanju.

Bojita se Jurij Skopčevega maščevanja.

Rokovnjači tabore sredi temnega gozda blizo Trojane.

„Rudeči Tomaž“ velja za Amalijinega ljubčka, toda te časti se le malo veseli.

Amalija ima menda dvojno naravo.

Včasih mirno trpi, da jo siloviti tolovaj objema — toda hipoma se deklica razjari ter „rudečega Tomaža“ neusmiljeno v obrazu razpraska. Potem pa po cele ure sama sedi v grmovji ter srpo pred se zroča milo tarna ali pa s pestjo žuga v daljavo ter šepeta brezbožne maščevalne besede.

Tudi stric Kramar se zastonj trudi, da bi ugnal svojo nečakinjo.

Necega jutra pride Tomaž grozovito razpraskan k svojemu tovarišu Kramarju.

„Kaj pa je zopet bilo?“ prša ga slednji. „Ali si bil v mačji vojski?“

„Amalija je ona mačka.“

„Ali res ne moreta v miru živeti?“

„Kaj morem jaz za to? Zvečer je bila mirna in pametna. Razgovarjala sva se o Skopčevih skrivališčih, kjer ima svoje bogatije še spravljene. Ko sem jo pa hotel pozneje objeti — hej, v tem trenutku mi je že svoje kremplje zasadila v obraz in malo je manjkalo, da mi ni očij izpraskala.“

„Ti ne znaš ž njo postopati.“

„Kaj naj pa vendar storim?“

„Tega jaz ne vem. Ženska ima res vsaka svoje muhe v glavi. Počakaj me tukaj, govoril bodem jaz ž njo resno besedo.“

Ko se Kramar bliža grmovju, za katerim čepi Amalija, začuje razburjeni glas svoje nečakinje:

„Ne hodi mi blizo, Tomaž! Ne trpim Te.“

„Saj sem jaz, Amalija“, pravi stric ter previdno postoji.

„A tako, to je kaj družega.“

Kramar k Amaliji pristopi.

„Deklica“, pravi, „kako si se predrugačila! Ne poznam te skoro več.“

„Da, neki peklenšček tiči sedaj v meni. Nisem več ženska, marveč furija. Jurij Skopec me bo občutil! Oj, ko bi le vedela, kje se sedaj mudi, nahujskala bi mu na vrat beriče in vojake, da bi kmalu ležal na morišči, kjer bi mu razbijal rabelj s kolesom ude. Joj, kako se bom radostila, ko bom čula hrščanje njegovih polomljenih kostij!“

„Amalija, ne veseli se prezgodaj! Jaz sam privoščim vražjemu Skopecu najhujše. Toda varaš se, če misliš, da je tolovajskemu glavarju tako lahko priti do živega. Skopec je ‚skopec‘, ki ima jako bister pogled!“

Amalija zre mračno na tla.

„Oj, tudi jaz sem zvita in previdna. Stric, stavim z Vami, da bo Jurij Skopec izdihnil svojo nezvesto dušo, predno bo minilo leto dnij.“

Kramar izprevidi, da z nečakinjo danes ni mogoče pametno govoriti, ter odide.

Amalija še vedno čepi v grmovji. S pestjo preti proti nebu ter mrmra: „Maščevanje — krvavo maščevanje!“ — —

Onstran štajerske meje leže ob vznožji kamniških planin razvaline starodavnega samostana.

Nekaj stranskih poslopij je še trdnih, toda v notranjem je vse opustošeno.

V zadnjem času je postalo na dunajski glavni cesti, ki vodi z Vranskega preko Trojane v Ljubljano, jako nevarno za potnike.

Roparski napádi so na dnevnem redu.

V zapuščenem samostanu, v podzemeljskih hodnikih, se mudi sedaj Kramar s svojimi rokovnjači.

Tu doli je nakopičeno vse polno blaga: jajca, surovo maslo, klobase, suha svinjina, živa perutnina in celo živi prašiči; tudi vina in žganja se ne manjka.

Janko Hrvat misli, da je v nebesih, ali bolje rečeno, Janko prav nič ne misli, ker je vedno pijan.

Nikdo se ne briga zanj. Za rabo itak ni nobeno. Ogljar Tone je sedaj očiten ljubček razuzdane Jere Hrvatove.

Amalija je sedaj skoraj popolnoma osamljena.

Rokovnjači jo sicer od daleč poželjivo pogledujejo, toda blizo nje bi si niti tega ne upali storiti.

„Meša se jej“, pravi večkrat „rudeči Tomaž“ Kramarju. „Bojim se, da nas spravi še v velike zadrege.“

Rokovnjači sede krog kamenite mize ter popivajo.

Tomaž s pestjo udari po mizi.

„Vrag naj me vzame, tovariši, če se nam ne godi dobro! Ničesar nam ne manjka, kakor nekaj zalih deklet. Hola, z lepo ali z grdo moramo tu sem pripeljati primerno število mladih kmetic. Tu doli imamo zadosti celic, v katere jih zapremo.“

Kramar z glavo zmaje.

„To bi bilo vse dobro in lepo“, meni resnega obraza; „tudi jaz ne sovražim lepih žensk, toda Tvoj predlog je pre-nevaren.“

„Zakaj pa, stara kljuka?“ rujove Tomaž.

„To boš takoj čul. Ko bi nam le jedna izmed teh žensk ušla, izdala bi naše skrivališče.“

„Rudeči Tomaž“ se ne da poučiti.

„Stražiti jih moramo, pa je vse v redu. Hej, tovariši, kdo je z mano, ko grem danes po noči loviti — naše ptičice?“

„Mi vsi“, kriči divja tolpa.

Amalija, ki sedi v sosedni celici, čula je vsako besedo.

„Naenkrat stoji pred rokovnjači.“

„Čujte me!“ oglasi se nekdanja Skopčeva ljubica.

Vsi obmolče. Odkar se je boji celo „rudeči Tomaž“, spoštujejo jo po svoje celo podivjani rokovnjači.

„Slišala sem, kaj ste sklenili“, pravi Amalija. „Prav imate, če nočete brez žensk ostati. Toda s silo se ne opravi prav nič. Če le jedna sama napadena kmetica zakriči, naenkrat je cela vas pokonci.“

Lopovi se pogledujejo.

„To je res“, pripomni Kramar.

„Jaz vem za boljše sredstvo“, nadaljuje Amalija. „Koliko Vas je? Da, dvanajst brez ogljarja Toneta, ki itak ne potrebuje ljubice.“

Rokovnjači se muzajo.

„Tedaj dvanajst zalih deklic Vam je treba“, pravi Amalija mirnim glasom, kakor bi se tu šlo za najnavadnejšo stvar celega sveta; „dobili jih bode in nikdo ne bo imel vzroka za pritožbo. „Ali ste zadovoljni?“

„Da, da“, kriče vsi jednoglasno.

„Dobro, storila Vam bom to uslugo. Vi pa mi morate obljubiti, da mi bode pomagali, ko se bom nad Jurijem Skopcem maščevala.“

„To bomo tudi storili“, kriče lopovi. „Amalija, kdaj bode pričeli svoje delo?“

„Tako. Ne bo Vam treba dolgo čakati.“

„Hura“, rujovejo rokovnjači. „Živio, Amalija, naša dobra tovarišica!“

Amalija poišče svojo kmetško opravo.

Kmalu stoji pred lopovi divna kmetica s košarico na roki. —

„Pojdi, Tomaž, in preskrbi se za nekaj dni z živežem. V gojzdu boš moral na moje znamenje čakati. Toda glej, da Te nikdo ne zapazi!“

Tomaž si tega ne da dvakrat reči.

Nekaj trenutkov pozneje je rokovnjač že gotov s svojimi pripravami.

Ko prideta na prosto, ozre se Amalija previdno na vse strani. —

Vse je v redu: straža javlja, da ni zapazila nič sumnega. Amalija s svojim spremljevalcem odide.

Že nekaj ur hodita po temnem gozdu.

Tu zagledata pred seboj večjo vas. Amalija obstoji.

„Tu me pričakuj!“ pravi preoblečena tolovajka. „Če se povrnem, morava iti v druge kraje, če me pa ne bo nazaj, je vse v redu. Tu v bližini boš že našel kako skrivališče. Bodi previden!“

Psi jo z lajanjem pozdravljajo, ko stopa po selu. Mrači se že; kmetje so se s polja povrnili ter sede pri večerji.

Amalija pri večji kmetiji postoji. Ko vstopi, zagleda krepkega kmeta, menda gospodarja, ki radoveden zre na zalo tujko. —

„Kaj iščeš tukaj, dekle?“ prša černo, toda oči njegove so prijaznejše od njegove govorice.

„Službo iščem“, odgovarja Amalija.

„Tako — ali znaš delati?“

„Menim, da.“

„Tvoje roke mi razodevajo, da nisi navajena trdega dela.“

Amalija se ne da spraviti v zadrego.

„Poskusite z mano!“ pravi. „Če ne bom za rabo, treba mi ni dati nobenega plačila.“

Kmet se muza.

„No, bomo videli. Ob žetvi vedno ljudi potrebujem. Sicer imam na polji dosti delavcev, toda pomagaš mi lahko pri živini.“

„Meni je prav“, odgovarja Amalija. „Upam, da boste z menoj zadovoljni.“

Kmet se hoče zali dekli približati, toda premisli se hipoma, ker zagleda v tem trenutku kmetico, ki stopa čez prag.

„Tu je nova kravja dekla“, pravi svoji zakonski družici. „Rekla je, naj se njena plača odmeri po njenem delu.“

Kmetica začetkoma nezaupno zre na zalo deklico, ko pa čuje, kako skromna je glede mezde, razjasni se jej čelo.

„Vstopi v hišo“, pravi. „Od kod si, dekle?“

„Z Notranjskega.“

„Kje si bila zadnjipot v službi?“

„Pri nekem kmetu v Planini“, odgovarja Amalija brez premisleka. „Toda kmet je bil preveč predrzen, zaradi tega sem šla od njega, ne da bi zahtevala spričevalo. Pa saj se boste kmalu prepričali, ali sem za delo ali ne.“

Ta odgovor kmetici ugaja, ki je že od nekdaj ljubosumna na svojega moža.

„Čedna je“, šepeta gospodinja. „No, mogoče bo tudi pridna pri delu.“

Amalija s kmetico vstopi.

„Prisedi k mizi!“ vabi jo slednja. „Kje je večerja?“

Krog mize sedi že blizo dvajset ženskih poslov in nekaj hlapcev.

„Nova dekla“, pripomni kmetica.

Jed je dobra in obilna.

Amalija je sicer druge hrane navajena, toda z velikim tekom jí, da ne bi vzbudila sumnje.

Obraz njen je teman. To zapazijo hlapci in dekle.

„Zakaj si tako čmerna?“ jo izprašujejo.

„Oče so mi umrli“, odgovarja premetenka.

To pojasnilo zadostuje.

Kmalu se razgovarja družina z „novo deklo“. Nikdo ne slutí, da sedi mej njimi družica one rokovnjaške druhali, pred katero se slednji čas trese vsa okolica.

---

194. poglavje.

Skrivnostne stopnice.

V globočino! — Tajna znamenja.

„Glavar!“

„Ah, Ti si, Ana! Kje je neki Černič? Pogrešam ga že dlje časa.“

„Nisem ga videla.“

„In Sabina?“

„Je tudi ne najdem.“

Jurij Skopec se smehlja.

Opravičeno sluti, da se je ta dvojica našla, in svojemu prijatelju iz srca privošči divno deklico.

„Saj teh dveh tako ne potrebujemo“, pravi glavar ter pogleda Smukača, ki kislega obraza stoji v bližini. „Hej, tovariš, ali Te ščiplje v trebuhu?“

„Ne, ne.“

„No, tedaj na delo!“

Jurij Skopec sam najpridneje koplje v podzemeljskem rovu starodavnega samostana sv. Hijeronima.

Kamen se kruši za kamnom iz zidovja, ki prikriva vhod v neznani hodnik.

Luknja je že velika.

Skopec vanjo posveti.

Tu notri se ne vidi družega, kakor neznanska tema, toda iz luknje brije mrzla sapa.

„Tu mora biti dolg hodnik, ne pa kaka rakev, kakor sem pričakoval.“

Pante si s čela pot briše.

„Kaj nam je sedaj storiti, glavar?“

„Jeden mora noter. Šel bom jaz.“

Pante mu ugovarja, toda glavar se ne da premotiti.

Priveže si svetilnico za pas ter spleza skozi luknjo, onstran katere se, poprijemljajoč se za zidovje spusti navzdol.

„Glavar, ali čutite trdna tla?“

„Še ne.“

„Pazite, menda visite nad globokim vodnjakom.“

„Bodemo videli.“

Jurij Skopec vedno nižje pleza.

„Bodite previdni, glavar!“

„Že stojim na trdnem. Stopnice so.“

Jurij Skopec s svetilnico krog sebe posveti.

Od zdolaj prihaja mrzla sapa.

„Pante, pridi za mano!“

„In jaz?“ oglasi se Smukač.

„Ti ostaneš gori ter držiš vrv.“

Vsi ubogajo.

Glavar in njegov tovariš si privežeta vrv krog pasu, in ta previdnost je popolnoma opravičena, kajti na nekaterih krajih so stopnice popolnoma razdrte.

Vedno globočeje se spuščata predrzneža v neznane kraje, kamor že več ko sto let ni stopila človeška noga.

Smukaču je zgoraj predolgočasno. Ob steber pritrdi vrv ter spleza za glavarjem.

Sredi na stopnicah obstoji.

Jurij Skopec ga za sabo zagleda.

„Le pridi doli, tu so že trdna tla!“

Smukač še vedno misli na Sabino.

„Ženske so res čudne. Černič je zvest tovariš, škoda bi ga bilo, ko bi ne postal srečen s to skrivnostno lepoticco. Rad ga imam, zaradi tega pa moram tudi svoje želje pozabiti.“

Glavar ga iz premišljevanja zdrami.

„Tu v sredi je okroglo zidanje, kakor kak zazidan vodnjak. Smukač, Ti boš držal vrv, da se spustim doli, ko prebijemo zid.“

„Če mi zapovedujete, glavar, storim tako, toda ne rad — povem Vam odkritosrčno.“

„Zakaj pa ne?“

„Ker je Vaše podjetje prenevarno.“

„Ti veš, da ne poznam zaprek in strahu.“

Vhod je kmalu prost.

„Smukač, drži vrv trdno. Če trikrat potegnem za-njo, prični krepko vleči kvišku!“

„Razujem.“

Glavar pleza v globočino in njegova tovariša zreta za njim ter končno zapazita, da Jurij Skopec, prišedši na dno vodnjaka, izgine v stranskem rovu.

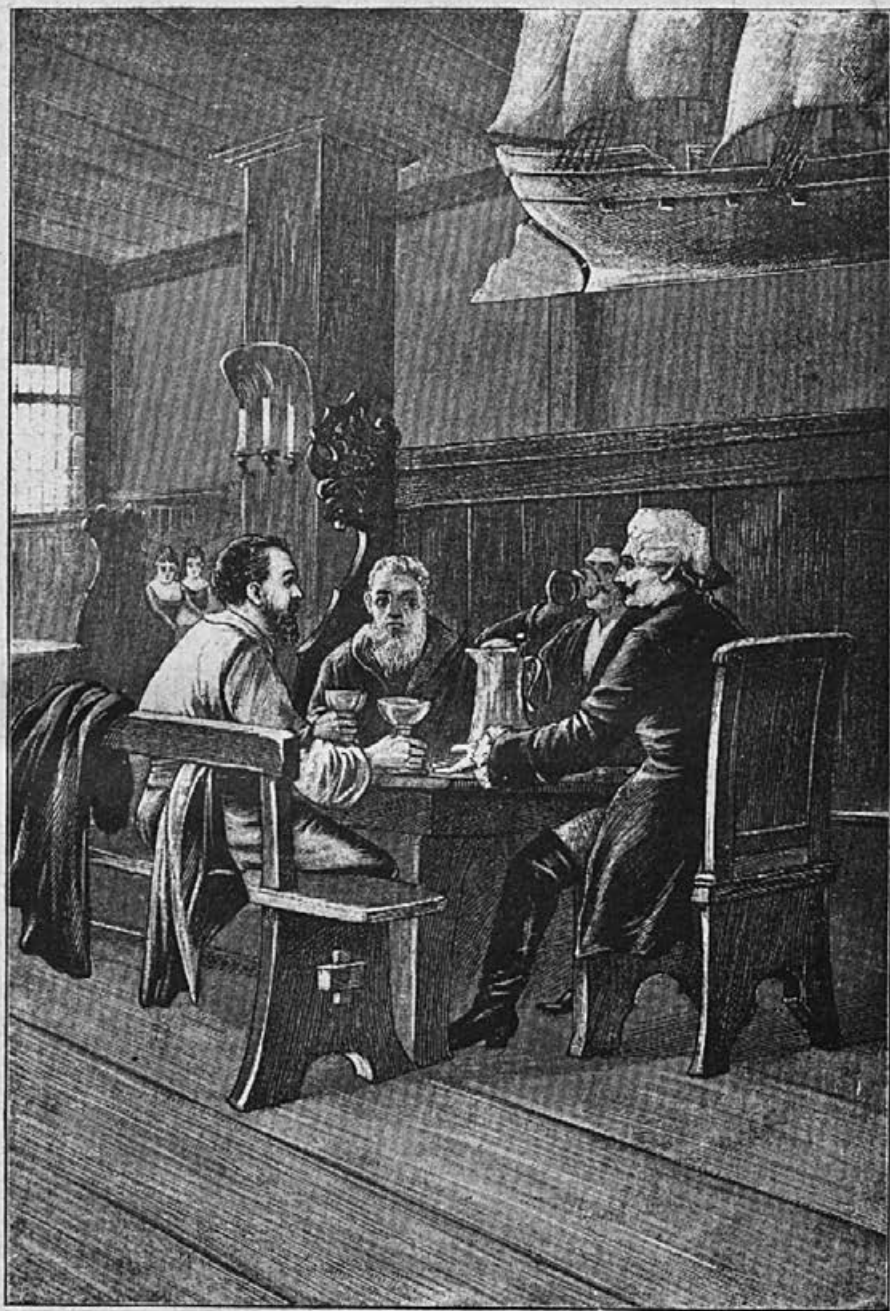
---

195. poglavje.

Povratek grofa Sokolskega.

Sumnja. — Kje je Tihorepec? — Peklenska ženska.

Na gradu Sokolskem pričakujejo grofa, ki je šel iskat svojo hčerko, nesrečno Milico. Po njegovem predlogu je ljubljansko krvavo sodišče razveljavilo smrtno obsodbo zoper grofovo hčerko ter tatico kot nekrivo proglasilo.

„Na Laškem hočem svoje sorodnike obiskati,“ pripomni kavalir.

Sicer nedolžnost njena ni še natanko dokazana, kajti nikdo ne slutí, da je grofica sama vtaknila zlatnino v njen žep, toda nova obravnava je dognala, da tudi krivda zatožene Milice ni še jasna. Zaradi tega počiva cela pravda, dokler se ne dobe dokazila.

Ti ljubljanski dogodki so grofici Sokolski znani, toda premetenka iz previdnosti molči, saj je grofova hči po njenem mnenju že davno — mrtva.

Oskrbnik Tihorepec mej tem razkošno živi.

Razuzdana hišina ga pogostoma obiskuje, kar grofici ne ostane prikrito.

Vendar nasproti svoji služabnici o tem molči, ker si jo hoče naklonjeno ohraniti.

Grofica od dne do dne nestrpneje pričakuje lovca Franceta, ne samo zaradi novic o Milici, marveč tudi zato, ker pregrešno njeno srce hrepeni po skrivnem ljubimeu — hlapcu.

Tudi Tihorepec se čudi, da lovca Franceta še vedno ni domov, toda brezsrčnež si misli na tihem, naj le zaveznik na večne čase izostane, bo vsaj njemu pripadlo celo krvavo plačilo za Miličino smrt.

Da je Milica v resnici mrtva, o tem hudobni oskrbnik ne dvoji, saj je na lastne oči videl, da se je zadeta z vrvi zgrudila.

Peklenski Tihorepec se je s hišino domenil, kako bodeta s sveta spravila grofa Sokolskega; vsak ima pri tem že svojo vlogo odkazano, toda o svojih nakanah molčita kakor grob.

Tako preide nekaj dnij.

Lepega jutra pridirja jezdec na grajsko dvorišče.

Grofov prihod javlja in kmalu za njim pridrdra grofov zaprašeni voz na Sokolsko.

Služabniki prihite, da sprejmejo gospoda, ki bled in rešen stopi iz kočije.

Grofu se vidi, da se je zadnji čas zelo postaral.

Črv vesti je v njegovem srcu. Mnogokrat se sedaj z žalostjo spominja svoje prve ljubezni, prekrasne kovačeve hčere. Skrivaj se je ž njo poročil, srečno je živel ž njo, ko pa je umrla, ni vedel, da mu je zapustila hčerko.

To je izvedel še le iz listin, katere mu je izročil norec.

Kolikokrat je z dopadajenjem opazoval Milico ter ni slutil, da je divno dete njegov otrok.

In ko so jo obdolžili tatvine, kako je zavrelo v njem — glas krvi je govoril v njem.

Sedaj je njegov ponos popolnoma izginil — srce njegovo hrepeni le še po izgubljeni hčerki.

Grofica stoji pri oknu.

S peklenskim veseljem opazuje, kako je grof shujšal in bled postal.

„Hahaha“, sika kača, „gotovo je izvedel, da je hči njegova mrtva. Če pa ne, potem naj jo le išče! In tudi zanj bo odbila ura — oj, živela bom potem po svoji volji v radosti in razkošnosti.“

S takimi hudobnimi nakanami gre svojemu soprogu naproti.

Hinavka odpre svoje roke, kakor bi ga hotela objeti, rekoč:

„Konečno si se vendar povrnil po tako dolgem času. Oj, kako sem po Tebi hrepenela! Kako dolg se mi je ta čas brez Tebe zdel.“

Hišine se skrivaj muzajo.

Predobro jim je znano, da grofica črti svojega soproga.

Grof mirno stoji, ko ga grofica s svojimi polnimi rokami objame ter pritisne svoje rudeče ustnice na njegovo velo lice.

Srce njegovo pri tem mirno ostane.

Nehote čuti, da je soproga njegova hinavka. Ali je morda kaj slabega o njej slišal?

To se bo kmalu pokazalo.

Grof Sokolski se obrne ter z roko zamahne.

Hišine to znamenje dobro razumejo ter hitro izginejo.

Grofica je s svojim možem sama.

Nekako tesno jej postane v prsih.

Grof zre nenavadno čmerno.

„Kaj pa Ti je?“ praša ga sladkim glasom. „Saj me še ne pogledaš. Ali si utrujen? Menda Te je dolga pot premagala — poklicala bom hitro služabnike, naj Ti prineso krepčil.“

Obrne se k vratom.

„Ostani!“ zakliče grof trdnim glasom. „Govoriti mi je s Teboj.“

Grofica osupne.

„Bil sem v Gradci“, nadaljuje grof. „Saj Ti je to mesto znano?“

Blanka se pretrese.

Seveda jej je Gradec znan, kajti tam je bila nekaj let ter doživela stvari, katerih se ravno sedaj ne spominja rada.

Grof svojo soprogo srpo gleda.

„V Gradci sem se seznanil z baronom Langendorfom“, naglašava grof vsako besedo.

Grofica se smehlja, toda dobro jej ni pri sreči, kajti ta baron se jej je pred leti približal in —

Grof k njej pristopi.

„Sedelo nas je neki večer več pri pojedini“, izpregovori grof zopet. „Baron je mnogo pil in v svoji vinjenosti je pripovedoval, da je s Tabo v samotni hišici preživel zlate urice.“

„Nesramni lažnjivec!“ sika graščakinja.

„Tako sem ga tudi jaz imenoval“, pravi grof Sokolski, „in posledica temu je bila, da me je na dvoboj pozval.“

Blanka barvo preminja.

„Menda si ga vendar usmrtil“, rentaći razburjena, toda le zaradi tega, ker grof ni padel v dvoboju.

Sedaj bi ga bila prosta!

„Mrtev je“, odgovarja grof zamolklim glasom, „toda na smrtni postelji je še enkrat zagotavljal, da — je — govoril — resnico.“

„Nesramnež!“

Zopet se začuje krik, kajti grof Sokolski jo je zgrabil za roko in jo drži z vso silo.

„Oh — oh!“ stoka grofica, „to boli!“

„Blanka“, grozi jej grof, „baron se je ponašal s Tvojo naklonjenostjo! Imenoval je tudi pričo!“

Ona prebledi.

„Hočeš-li tej priči pisati?“

„Ne govoriva več o tem: imam še druga važna opravila. — Ali sta se odposlanca že povrnila — Tihorepec in France?“

„Še ne.“

Grof odide. —

Slutnja, da bo njen mož pisal oni priči, rodila je v brezsrčni grofici grozni sklep, da mora grof umreti! —

V tem pogleda sluga v sobo grofovo.

„Kaj hočeš?“ se oglasi grof.

„Pristavnik je tu, ki želi z milostljivim gospodom govoriti.“

„Naj vstopi.“

Kmalu nato se prikaže mož s pristave.

„No, kaj hočete?“ vpraša grof nestrpno, „nimam mnogo časa.“ —

Pristavnik gleda proti vratom.

„Kaj pomeni to?“

„Bojim se, da kdo prisluškuje,“ šepetaje mož.

Grof stopi tihih korakov k vratom in jih bliskoma odpre — na kar se začuje ropot.

Sluga je, ki se ravnokar pobira s tal.

„Ti si prisluškoval, capin,“ kriči grof, „glej, da se mi pobereš, in če se zopet prikažeš, poženem ti krogeljo skozi vrata!“

Sluga beži, kakor bi mu bil vrag za petami.

„Tako, pristavnik, sedaj govorite!“

„Ah, milostljivi gospod,“ začne mož, „imate ljudi, katerim ni kar nič zaupati.“

„Tako, — govori jasneje!“

„To bom tudi storil,“ odgovori pristavnik, „četudi vem, da me moje besede lahko spravijo ob kruh.“

„Ne,“ zavrne ga grof, „kdor pošteno misli z menoj, temu se ni treba bati, in če bi tudi v skrbeh za mene govoril celo — proti — moji — soprogi.“

Mož se ojunāči.

„Naj bo v božjem imenu, povedati hočem vse. — Ali niso služabniki milostljivemu gospodu povedali, da se Tihorepec še ni povrnil?“

„Da, tako je.“

„In to je laž, kajti oskrbnik je že teden dni v gradu.“

Grof poskoči.

„Kako veste to?“

„Jaz sam sem ga videl. Skrit je namreč v rudečem stolpu.“

Za trenotek grof ostrmi, — takoj potem pa se odločno obrne proti pristavniku.

„Mož, pojdite z mano. Spremili me bodete do sobe moje soproge, in me tam počakali, da se vrnem. Vse drugo še pride. Toda še eno vprašanje: Ali morete resnico Vaših besed tudi potrditi s prisego?“

„Pri tej priči, Vaša milost!“

„Torej dobro — pojdite!“ —

Blanka Sokolska je že slutila, da se je moralo nekaj posebnega pripetiti: sluga, ki je prisluškoval, povedal ji je namreč, da se pri grofu mudi oskrbnik pristave.

Ko vstopi grof, gre mu ona naproti.

„Že tukaj?“ vpraša ga nežno, „ali se Ti je morda kaj hudega pripetilo? S čim naj Ti postrežem?“

„Hvala,“ odgovori grof mrzlo.

„No —“

„Nič tacega, samo odgovori mi, kar Te bom sedaj vprašal.“

„Kaj torej?“

„Kje je oskrbnik Tihorepec?“

„Oskrbnik? — Moj Bog, zakaj me gledaš tako, saj se Te kar bojim. — Jaz oskrbnika nisem videla.“

„On je v gradu.“

„Ni mogoče!“

„Da, tukaj je!“

„Saj bi morala vendar vedeti o tem,“ kaže se grofica navidezno začudena.

„Oskrbnik je skrit v rudečem stolpu,“ jo zavrne grof, čegar sumnja postaja od minute do minute večja.

„Kako, pri mojih sobah? — To je nemogoče!“

„Prepričal se bom sam.“

Grof se obrne do nekih vrat, toda v tem trenotku plane Blanka za njim.

„Ali me hočeš res razžaliti?“ vpraša brezsapno.

„Zakaj?“

„Ker ne verjameš mojim besedam. Če bi bil Tihorepec v rudečem stolpu, iti bi bil moral skozi mojo sobo. In to se ni zgodilo.“

„Blanka!“

„Tako je!“

„Toda jaz hočem na vsak način videti.“

To izgovorivši gre grof proti vratom.

„Ne smeš, Ti pravim!“ kriči ona, „tega ne trpim, — ali slišiš, drugače pri tej priči zapustim grad!“

Grof se ustavi. Ali naj svojo soprogo osramoti pred služabniki?

Obrne se ter urnih korakov zapusti sobo svoje žene, da pohiti k oskrbniku, ki ga čaka v predsobi.

„So li Vaši hlapci zanesljivi?“ vpraša ga.

„Zanesete se lahko nanje, milostljivi gospod.“

„In koliko jih imate?“

„Do petdeset.“

„Dobro,“ pravi grof dalje. „hitite na pristavo in pošljite vse hlapce sem, ki bodo menjevaje se stražili rudeči stolp.“

Oskrbnik odide. —

„No?“ vpraša grofica, ki je v tem trenutku vstopila, bleda in s tresočimi ustnicami, „kaj hočeš storiti?“

„Tvojih sob ne bom prestopil, Blanka, ali to Ti rečem, če je Tihorepec tu skrit, ušel mi ne bo.“

Po teh besedah odide s trdimi koraki. —

„Sedaj velja,“ šepče grofica, „da se požurim. Sprog moj ve še več, — toda tudi njegova zadnja ura se bliža — moral bo — umreti!“

197. poglavje.

Polde — ogleduh.

Zopet v gozdu. — Stava. — Čudna dogodba „črnega Martina“.

Tolovajska četa, kateri zapoveduje Cekinar v odsotnosti glavarjevi, prehodila je že precej pota.

Ker so vsi nemalo utrujeni, žele si pripravnega prostora, kjer bi se utaborili in čakali na Jurija Skopca.

Ko se tako plazijo po gozdu, zagledajo v bližini razvaline starega samostana, ki je imel več dobro ohranjenih podzemskih hodnikov.

Cekinarju in njegovim spremljevalcem pa tako stanova-lišče ni povšeči; svež zelen gozd jim je mnogo ljubši.

Nasprotno pa so se deklice, hoteč biti v bližini čete, utaborile v dobro ohranjenem hodniku, nekdanji kleti.

Tu gospodarijo sedaj lepe tolovajke, a Uršika medtem večkrat obiše svojega moža v bližnjem gozdu.

Toda Cekinar nikakor ne more lenuhariti. V nedaljni okolici namreč nahaja se na okrog več velikih posestev s svojimi gradovom podobnimi poslopji.

Polde je določen za ogleduha, kajti s svojo predrznostjo in zvijačo izvršil je že marsikatero težko nalogo.

Tako hoče tudi sedaj, preoblečen v krošnjarja, poskusiti svojo srečo.

Medtem so si tolovaji priredili prav prijetno bivališče.

Cekinar si je postavil svojo utico v gostem borovji, kjer ga je lahko večkrat obiskala njegova Uršika.

Tudi drugi njegovi tovariši si žele enake sreče.

Znano jim je, da samostanske razvaline, kjer tabore deklice, niso daleč; poskusiti hočejo torej, priti z njimi v dotiko.

Ali to je zastonj, kajti deklice so po britkih skušnjah preveč oprezne in zaradi tega taborišče kar najskrbneje stražijo.

To pa nekaterim divjim tovarišem ni kar nič všeč.

Posebno pa enega med njimi, ki še ni dolgo pri četi, in katerega zaradi njegovega temnega obraza in njegove dolge brade imenujejo „Črnega Martina“, skomina po lepih deklicah.

„Tovariši,“ nagovori jih istega večera, ko se je Polde odpravil vohunit, in ko so ležali zbrani okoli ognja, „zdi se mi, da vi z dekleti ne znate prav ravnati.“

„Pa morda Ti znaš?“ zavrne ga nekdo.

„Pa še kako. Seveda, če se mnogo besediči ž njimi, potem je že stvar zgubljena. — Objeti, poljubiti — in branila se ne bo nobena.“

„Oho,“ oglasi se drugi, „tako prebrisani, kakor si Ti, smo mi tudi. Toda te niso deklice kakor druge. Le pojdi tja, in skupil boš dovolj.“

„To bom tudi storil, koliko stavite? Jutri zjutraj imel bom ljubico v svoji utici.“

„Beži, beži.“

„Saj pravim, koliko velja stava?“

Tolovaji se ne obotavljajo dolgo. Stava je sklenjena in črni Martin mora drugo jutro imeti ljubico v svoji utici, če ne, plača cel sod vina. V nasprotnem slučaju pa so tolovaji dolžni izplačati mu precejšnjo svoto.

Črni Martin ni ravno napačen dečko, prav postaven je in na svojo dolgo brado dokaj penosen. Meni pač, da se mu nobena deklet ne bo ustavljala.

Medtem ko njegovi tovariši še pri ognju sede, se smejejo in popivajo, poda se Martin na pot proti samostanskim razvalinam.

Ker je Uršika pri svojem Cekinarju, upa tolovaj, da se mu druga dekleta ne bodo mnogo ustavljala.

Tako se plazi po gozdu naprej, spodtikajoč se zdaj tu zdaj tam ob razprezene korenine.

Konečno zagleda v mesčini samostanske razvaline.

Tu črni Martin obstoji.

„Tako,“ govori sam pri sebi, „sedaj pa si hočem kako okroglo zažvižgati, da ne bodo mislila dekleta, da se jim bliža kak gozdni čuvaj.“

Žvižgajoč stopa počasi dalje.

V tem trenutku zaropota petelin in puškina cev se za-
blišči v mesečini.

„Kdo je?“ ogласi se pritajen ženski glas.

„No, no, ne precej tako hudo,“ odgovori počasi Martin,
„saj me vendar ne mislite takoj ustreliti.“

„Kaj iščete tukaj?“

„Sprehajam se.“

„V gozdu inate dovolj prostora za to.“

„A tam je preveč trnjevo.“

Črni Martin zagleda dve postavi.

Pred njim stoji Lizika v lični lovski opravi, poleg nje pa
Lenčika, preoblečena v kmetsko deklico. Obe sta očarujoče
ljubki.

Črni Martin sede na bližnji kamen.

„Resnično, krasen parček je to,“ začne prikupljivo, „brhki
lovec in njegova nevesta. Škoda le, da se skriva pod njegovim
klobukom par dolgih kit in pod lovsko suknjo opazijo se polne
prsi, drugače pa bi bil to v resnici prav lep lovec.“

Lizika se ne zmeni za to.

„Ne govorite preveč, saj to ne bo nič pomagalo. Me po-
znamo Vaše tovariše. Mesto da bi se bili zadovoljili vsak s
svojo, napadali so potem še druge. Da, tako je.“

„To je sramotno,“ pristavi Martin.

„Gotovo je sramotno,“ pritrjuje Lizika, „zato pa ne ma-
ramo tudi z Vami nič opraviti imeti, saj toliko časa ne, da se
povrne Jurij Skopee, ki zna vzdržati mir in red.“

Martin misli na stavo.

„Toda, dekleta moja,“ govori priliznjeno, „ve ne smete
nas vseh v en koš vreči.“

„I — vsi ste enaki.“

„Jaz nisem tak.“

„Kdor verjame.“

Martin se ojunači: upa namreč, da bo kmalu zmagal in
da se mu dekleta le navidezno ustavljajo.

„Ne bodite tako neusmiljene,“ govori dalje in pri tem
gladi svojo dolgo brado, „mar nisem čeden fant?“

„Taki ste, kakor drugi.“

„Pa ni res.“

„Glejte, da se mi poberete,“ govori Lizika, „jaz dobro vem, če bi se katera izmed nas prikazala v taborišču, padli bi naenkrat vsi nad njo.“

Martin se skremži; pač dobro ve, da govori Lizika resnico. —

Toda stave ne mara zgubiti.

„Ne bodite vendar tako hudi, lepi lovec,“ prilizuje se dekletu. „Vi ste na straži, zato tudi nočem Vas nadlegovati, toda prepustite mi onole krasno deklico, ki gotovo ne bo huda, če se bova nekaj časa sprehajalo v mesečini.“

Lenčika poskoči.

„Kaj?“ zakliče, — „jaz Vas ne maram!“

„Gotovo imate že koga družega?“

„To Vas prav nič ne briga.“

„No, no, ne bodite tako hudi.“

Lenčika vstane in gre ob zidu naprej, proti robu gozda, kakor bi hotela sama iti na sprehod.

Tudi Martin se vzdigne.

„Oho,“ misli si, „to bo nekaj. Deklica bi se rada z mano ljubkala, le navidezno je bila tako osorna, ker je njena tovaršica videla.“

Bliskoma je na strani Lenčike.

„Ali greš z mano, srček moj?“ šepeče tolovaj.

„Bežite proč!“

„Ali dušica moja —“

„Proč, — proč —, če ne —“

Martin se smehlja. Z roko jo objame okoli pasu, toda ona ga udari po prstih.

„To nič ne de,“ smeje se vesel.

Sklenil je, da jo bo, kadar pride čas, hitro vzdignil v naročje in jo ponese v svojo utico. Navidezno ne kaže, da bi kaj tacega nameraval, ker se nadeja, da kmalu prideta do bližnjega grmovja.

Lenčika je v svoji kmetski opravi, s kratkimi rokavci, v resnici zapeljiva; zato pa črni Martin tembolj hrepeni, imeti tako krasno ljubico.

Sedaj sta pri grmovju.

Lenčika stopa, nič sluteča, poleg tolovaja. Komaj pa sta za prvim grmom, položi jej Martin bliskoma levico na usta, z desnico pa jo objame in vzdigne kvišku.

Z lepim plenom pohiteti hoče v svojo utico, toda ko stopi korak naprej, -- zašumi nenadoma v grmovji. Črni Martin hoče planiti odtod, a ne sliši šumenja — že se mu zdi, da uživa slast ljubezni. —

---

198. poglavje.

Tihorepčev beg.

Skrb. — Načrt umora. — Presenečenje. — Nova sumnja.

Grofica Sokolska bila je v prvem času po onem razgovoru z možem in vsled razkritja njenega življenja tako omamljena, da je komaj upala na rešitev.

Toda kmalu se je zavedla svojega položaja.

„Podvizati se moram,“ mrmra lepa Blanka, „kajti če moj soprog natančneje preišče rudeči stolp, potem bo našel tudi bivališče, ki se skriva za tapetnimi vratmi.“

Grofica zapahne vsa vrata, potem pokliče služabnico in jej zapove, nikogar k njej pustiti.

„Če bi pa prišel milostni gospod grof sam?“

„Povej mu kar pri zaprtih vratih, da sem bolna, in da ne morem z nikomur govoriti.“

Nato Blanka Sokolska še nekaj časa posluša pri vratih, ker se pa nič sumnega ne sliši, poda se v svoje skrivne prostore. —

Tu uživa Tihorepec vse sladkosti življenja. Sicer nima sedaj sobarice pri sebi, a ima namesto nje bogato obloženo mizo. —

Ves začuden tedaj poskoči, ko privihra grofica kakor blazna v sobo.

„Nevarnost nam preti,“ jeclja tresočim glasom.

„Prihaja li grof?“ vpraša jo presenečen.

„Še ne, toda Vi morate ponocni grad zapustiti. Saj poznate pot pri malih vraticah, ki vodijo na prosto in kjer se bode te lahko prerili skozi grmovje.“

„Kaj se je vendar zgodilo?“

Lepa gospa pove prestrašenemu oskrbniku vse, kar se je pripetilo, in ta je vsled tega popolnoma potr.

„No, kaj tacega,“ godrnja, „če me grof dobi, potem je z menoj pri kraji.“

Grofica prabledi, ko opazi, da se na oskrbnika ne more prav nič zanašati.

Če bo ta slepar prišel grofu v roke, potem bo priznal vse, ne oziraje se na svojo zapovedovalko.

Zaradi tega ga mora odstraniti — za vsako ceno!

Njen sklep je tudi takoj storjen.

„Jaz sama povedem Vas do onih vrat pri gradu,“ šepeta proti oskrbniku, „kajti tukaj ni skrivališče več varno.“

„Če že mora tako biti,“ odgovori Tihorepec kislega obraza, „kje pa naj potem ostanem?“

„Poiskati morate Franceta.“

„Prav, in če se mi to posreči?“

Oči lepe gospe zažare.

„Potem ste gotovi najlepšega plačila,“ sika ona. „France je izvrsten strelec.“

„Gotovo.“

„Dobro,“ reče grofica tiho, „France naj se izkaže mojstra. Moj soprog je strasten lovec, — najbrž pojde kmalu v gozd in potem — potem —“

Tihorepec gleda v žareče oči vražje ženske.

„France naj tedaj strelja, — kaj ne?“

„Da, da!“ oglasi se ona naglo.

„France naj strelja,“ sika oskrbnik, „on bo tudi dobro zadel.“

„Do smrti.“

„Kaj pa da, — toda kaj naj bo potem?“

Grofica se strese.

„To je moja stvar,“ zavrne ga ostro, „saj je v gozdu več divjih lovcev, grof bi bil lahko tudi od enega teh zadet. — Uredila bom tako, da bo obdolžen drugi, naj pade glava komur hoče, kaj mi je za človeka.“

Tihorepec je velik lopov, a sedaj opazuje svojo zapovedovalko s prikrito bejaznijo, — njene besede pomenijo mnogo.

Če ji je tako malo za človeka, potem tudi ne bo pomišljala, njega — Tihorepeca — pri prvi priložnosti spraviti s pota. —

„Previden bom moral biti,“ meni oskrbnik, „kajti s to žensko se ni šaliti. Našunta lahko tudi Franceta, da me umori in njega spravi potem s pota zopet tretji.“

Tihorepec se ne moti. Grofica je trdno odločena, kakor hitro bo mrtev grof — spraviti s sveta tudi oba njena zaveznika — oskrbnika in Franceta.

„Bodite mirni,“ obrne se k Tihorepcu, „če bi tudi kaj čuli; kajti skrbela bom zato, da Vas čez dan ne bo nihče videl. V noči pa morate grad zapustiti.“

„Bom, prav rad,“ odgovori Tihorepec, „saj mi je samemu neprijetno, — dobro, nocoj se bom splazil do malih vrat. Menim, da drugemu niso pristopna.“

„Ne, zarjaveli ključ imam jaz.“

Nato zapusti grofica oskrbnika in se poda v svojo sobo, kjer takoj pokliče sobarico, ljubico oskrbnikovo.

„Zapahni vrata,“ zapove ji, ko dekle vstopi.

Sobarica uboga.

„Stopi bliže,“ zapoveduje ji lepa gospa, „primakni stolček in sedi k mojim nogam.“

Ko dekle počene, opazuje jo grofica s svojimi žarečimi očmi, kakor bi hotela čitati v njeni duši.

„Poslušaj,“ začne, „zvedela sem, da si se skrivaj shajala s Tihorepcem.“

Sobarica je na videz začudena.

„Ne skrivaj,“ nadaljuje lepa gospa, „jaz zato nisem huda, saj tudi svojim služabnikom privoščim veselje. Povej mi vse odkritosrčno.“

„Kaj zapoveduje moja dobra gospa?“

„Povedati mi moraš čisto resnico.“

„Hočem.“

„Dobro, potem povej kar naravnost, kaj ne, da sta si z oskrbnikom že prav zaupna?“

„Ah — moj Bog“, zdihuje hinavsko dekle.

„No, le pogum, jaz nisem huda — o ne, še prav mi pride to vajino razmerje.“

Sobarica osupne.

„Da, in kako prav“, sika grofica s komaj slišnim glasom, — glej, otrok — Tihorepec je bil dolgo časa moj zaupnik, a sedaj mi je postal nadležen. Ali me razumeš?“

„O da, razumem!“

„No, dobro, sklenila sem, da mi ta človek ne bo več v nadlego. Izpolni naj še moja povelja, kakor hitro pa bo to storil, izgubi naj se mi izpred oči.“

Sobarica postaja pozornejša.

„Ti mi lahko storiš veliko uslugo“, nadaljuje lepa furija, „glej, otrok, Ti si s Tihorepcem zaupna — torej Ti ne bo težko, temu lopovu kaj primešati, bodisi v vino, v jed ali kakor že hočeš.“

„Naj li umrje?“

„Da, da.“

Sobarica gleda v tla.

„Pa mi je rekel, da me bo vzel — ko dobi veliko posestvo.“ —

Malopridnica se hudobno zasmije.

„To ti je povedal? — hahaha, kaj tacega je zmožen. Res sem mu nekaj obljubila, in to je tudi vse. Ali to posestvo bi lahko ti dobila, če bi izpolnila vsa moja povelja, potem bi bila Ti posestnica lepega imetja in dobila bi lahko lepšega moža, kakor je grdi oskrbnik.“

„Kakor ukazuje moja gospa“, šepče dekle in povesi glavo. —

„Torej hočeš storiti, kar zahtevam?“

„Vse, vse.“

„Dobro“, reče ponosna gospa, „zadovoljna boš z menoj. Zdaj pojdi; kedar Te bom potrebovala, govorile bodeve dalje.“

Sobarica ponižno odide.

Toda zunaj se ustavi in se zamisli.

„Ah“, meni zvito dekle, „to ne bo dobro. Stavim, da bi grofica tudi mene spravila s sveta, ako bi jaz svojega ljubčka umorila. To je nevarna reč — kaj naj storim?“

Še stoji in gleda v tla.

„Ali naj oskrbniku povem? — Ne, to bi ne bilo prav. Prav previdna moram biti, če hočem začeti dvojno igro. — Stoj, tu mi prihaja neka misel.“

Dekletov lepi obrazek se zjasni in pojoč zbeži odtod. —

Večer se bliža.

Grofica skrbno pazi — ne samo na svojega soproga, marveč na vso grajsko okolico. Zapazila pa je, da več kmetskih hlapcev straži pri vseh uhodih.

Zaničljiv smeh se prikaže na njenem obrazu, ko ogleduje te straže.

„Le stražite“, mrmra, „toda jaz sem bolj prebrisana, ko taki kmetški butci.“

Blanka čaka nestrpnost. Grofa ni več videla, če tudi je upala, da jo zvečer obišče.

Ker grofa le ni, zaukazala je ugasniti vse luči, kakor da bila šla že k počitku.

Ob enajstih ponoči pa odpre Blanka skrivna tapetna vratica.

„Tihorepec!“

„Tukaj sem“, odgori oskrbnik.

„Vzemite to, denar je, nekaj časa bodete že izhajali ž njim. Ko to porabite, skušala bom, da dobite nove svote. Sicer pa upam, da bo dotlej izvršil France svoj — mojstrski strel.“

„Gotovo.“

„Tedaj idite!“

Tihorepec je žalosten, ker se ne more posloviti pri svoji ljubici, toda strah pred grofom ga podi odtod.

Tako se plazi za svojo ponosno gospodovalko.

Ko prideta do malih vratc v rudečem stolpu, obstojita.

Tu je v vratih luknja, skozi katero grofica delj časa opazuje. Toda pri mesečini ne opazi in tudi ne sliši nič. — Vse je tiho.

„Žive duše ni tu“, šepeta vragica, „lahko stopiva iz stolpa.“

Tihorepec se prav nič ne obotavlja, kajti smrtni strah pred grofom ga žene iz grada.

Zdajci odrine Blanka zapah.

„Bodite previdni“, šepeta, „menim pač, da boste neumne kmete lahko premotili.“

„Ne smejo me opaziti, in če bi tudi v vsakem grmu tičal eden.“

„Tedad naprej — naprej — ob zidu.“

Tihorepec uboga.

Še malo korakov in pri vratih je; grofica jih z nemalim trudom odpre in kakor senca se splazi Tihorepec v tmino.

Lepa gospa se oddahne.

Sedaj naj le iščejo v stolpu, oskrbnika ne bo.

Blanka vrtica zopet zapre.

Toda tako tiho ne more ravnati, da bi se ne čulo nekaj ropota, ki v nočni tišini odmeva po dvorišču.

Nemirna hoče hitro v stolp, kjer bi bila zopet v varnosti.

Že je dospela do odprtih vrat — hoče se splaziti noter — tu jo zgrabi nekdo krepko za roko.

Grofica glasno zaječi.

„Ah, — Ti si, Blanka?“ oglasi se dobroznan glas. „Kaj imaš opraviti tu v tej nočni uri?“

„Moj soprog“, jeclja prestrašena.

„Da, jaz sem. — Slišal sem, kakor da bi se bila odprla mala vrtica v stolpu, in se zopet zaprla.“

Ona molči.

Grof se pripogne, da bi videl svoji soprogi v obraz. — Blanka drži ključ onih vrat še v desnici, če ga grof zapazi, bo njegova sumnja še večja.

Kaj naj stori? Odloči se, spustiti ključ na tla.

Tako tudi stori. Pa, o groza!

Ključ pade slučajno na kamen in glasno zažvenketa.

Takoj se ozre grof tje in pri mesečini zagleda ključ.

„Kaj je to?“

Ona hoče zbežati, toda grof jo trdno drži.

„Blanka!“

„Pusti me — to me boli!“ zakliče lepa gospa.

„A tako, Ti si vrgla proč ta ključ!“ zavpije grof razjarjen, „sedaj mi je vse jasno, Blanka, Ti si odprla vratica.“

Ona molči.

„Ti si nekoga izpustila“, zakriči nad njo, „s tem ključem — Blanka!“

Zdajci se grofica raztogoti.

„Kaj Ti pride na um?“ jezi se nad njim, „kako moreš tako ravnati z menoj?“

Grof se divje zasmеje.

„Kar storim, za to sem tudi odgovoren. Sedaj povej, koga si izpustila; pa saj vem — Tihorepa.“

„Ne, ne.“

„Pa vendar — saj berem to s Tvojega bledega obraza.“

„Bleda sem, to je mogoče, kajti Tvoje ravnanje me mora užaliti.“

Toda grof ne odneha.

„Blanka“, zakliče, „zakaj si tu — v tem času?“

„Noč je tako krasna“, laže ona, „hotela sem uživati še nekaj časa sveži zrak.“

„Blanka, tega ne verjamem“, zmaje grof z glavo, „Ti me hočeš prevariti.“

„Pusti me!“

„Prej moraš obstati.“

„Jaz nimam ničesa povedati.“

Grofica se zopet razjezi; celo izviti se hoče grofu iz rok.

„Ali me boš izpustil, ali ne?“ zakriči.

„Priznati moraš prej.“

„Nimam kaj.“

„Ti moraš!“

Znova se pričneta boriti.

Blanka se zvija kakor kača, tako da jo mora grof za trenotek izpustiti.

To ji zadostuje, da skoči bliskoma v stolp in zapahne duri za sabo, in ko zgrabi grof za kljuko, ne more vrat več odpreti. —

„Jutri“, mrmra plemič, „da, jutri priznati bo morala vse in prej ne odneham, da izvem čisto resnico.“

---

199. poglavje.

Ponočni napad.

Zaljubljeni kmet. — Dogovorjeno. — Na skednju. — Steklenica vina.

Amalija, tolovajska nevesta, je zdaj kravja dekla. Seveda namerava s tem doseči vse druge namene. A kljub temu opravlja svoj posel v popolno zadovoljnost gospodarjevo, ki kaj rad gleda za lepim dekletom in meni, da mu ne bo težko, pridobiti si njeno naklonjenost.

Druge dekcle so skoraj vse domačinke, zato ne mara z njimi pričeti nobene šale, pa mu tudi nobena tako ne dopade, kakor lepa Amalija.

Bogati kmet je zvita buča.

Okoli Amalije se suče oprezno kakor mačka okoli vroče kaše in ker se še nista domenila glede plače, stisne ji skrivaj dva tolarja v roko.

„To naj bo za začetek“, reži se zaljubljenec.

Amalija mirno vzame denar, in ko kmet vidi, da ga je vtaknila v žep, hoče tudi takoj kaj ineti za to.

Zgrabi jo torej okoli pasa — ali v tem hipu jo že dobi po roki, da je bilo kaj.

„No, no“, godrnja kmet, „ne bodi tako zarobljeno dekle, saj sem vendar Tvoj gospodar.“

„To je res, ali dotakniti se me ne smete.“

„Ne bodi tako osorna.“

„Jaz tega ne trpim.“

Amalija se obrne in gre po svojem opravku, kmet pa, boječ se, da bi ga dekla, ki se je ravnokar približala, ne izdala gospodinji, odstrani se počasnih korakov.

Amalija se potem s prišedšo deklo nekaj pomenkuje.

Sploh si je pridobila v teh dveh dneh pri vseh deklah spoštovanje in zaupanje, kajti pripovedovati jim zna veliko; posebno pa so jo rade poslušale, kedar jim je pripovedovala o velikih mestih. —

Ko pa se je zmračilo in je bil čas počitka, odpravila se je Amalija skrivaj proti gozdu.

Ko dospe na rob gozda, obrne se še enkrat proti vasi. In ker ne zapazi žive duše, gre še dalje v grmovje in da ob enem neko znamenje.

Takoj je rudeči Tomaž na njeni strani.

„No, Amalija“, nagovori jo, „trajalo je precej dolgo časa, naveličal sem se že.“

„Sedaj je končano.“

„Tem bolje.“

„Poslušajte me“, pravi lepa deklica, „idite sedaj k svojim tovarišem.“

„Prav, prav.“

„Jutri zvečer pa bodite zopet tu, z vsemi svojimi ljudmi.“

Rudeči Tomaž se muza.

„Ali je že tako daleč?“

„Seveda.“

„Ste li kaj lepega izbrali, Amalija?“

„Lepa mlada in krepka dekleta dobite, kakoršnih si želite.“

„Je li to res?“

„Jaz se nikdar ne šalim.“

„O, Amalija, potem naj Vam velja moj poklon. Vi ste res izvrstno dekle — povrniti pa Vam hočem na drug način.“

„Proti Juriju Skopcu?“

„Seveda, sovražim ga iz dna duše.“

„No, bomo videli.“

„Amalija pokaže z desnico proti vasi.“

„Vidite li ono posestvo?“

„Da, vidim je.“

„Tam služim za kravjo deklo.“

„Hahaha“, smeje se Tomaž, „če bi kmet vedel, kaj ga čaka. Ali nič ne slutiti?“

„Ne.“

„In kaj naj storim?“

„Čakajte z vsemi ljudmi tu v gozdu“, odgovori Amalija, „in ko Vas dam znamenje, pridite.“

„Kakšno znamenje?“

„Ali vidite ono strešno okno?“

„Da.“

„Tam bo gorela luč“, govori Amalija hlastno: „ko zagledate to znamenje, pridite počasi in tiho. Toda ne hodite po cesti, da Vas psi ne zavohajo.“

„Dobro — toda —“

„Čakala Vas bom pri dvoriščnih vratih.“

„Toda psi, ki so na dvorišču?“

„Te bom že pomirila. — Le ne pustite me predolgo čakati.“

Nato odhiti dekle proti vasi.

Na dvorišču pride ji gospodar naproti.

„Hej, dekle, kje pa si bila?“

„Šla sem do gozda, kjer sem se kopala.“

„Za vruga“, godrnja kmet, „da nisem bil jaz v bližini.“

Pristopi k Amaliji.

„Ti si torej prav čedna deklica.“

„Tako sem že navajena od nekdaj“, ga zavrne ona.

„Tako, tako — no, sedaj pa pojdi še po seno za krave, predno se stemni.“

Amalija stori, kar ji je bilo zapovedano.

„Hajd“, govori kmet sam pri sebi, „sedaj se ti nudi prilika, kakršne ne bo kmalu. Tako lepo dekle — in sedaj samo na skednju. No, — čakaj, punica.“

Počaka še nekoliko časa, potem pa se splazi tiho na skedenj, kjer je shranjeno obilo slame, seno pa je višje gori, kamor je treba splezati po lestvi.

Kmalu je kmet v njeni bližini.

A sedaj ne govori nič, marveč zgrabi Amalijo okoli pasa in jo hoče položiti na seno.

„Ali ste že zopet tukaj?“ zakriči vsa razdražena.

„Bodi pametno, dekle“, šepeta kmet, „lepa si, zato Ti hočem dati veliko denarja.“

„Pustite me“, zareži Amalija nad njim in ga sune od sebe. —

A s tem mu še bolj vzbudi poželjenje.

„Jaz pa Te hočem imeti“, zakliče jej kmet. „Ne praskaj me kakor mačka: pobožati bi me morala s svojimi mehкими tačicami. Bodi pametna, saj Te itak nobeden ne sliši.“

Amalija to dobro ve, kajti skedenj stoji precej oddaljen od drugih poslopij.

A še na misel jej ni, da bi se mu udala.

Ker ve, da je močnejša od kmeta, zabavati se hoče celo s tem, da se začneta prerivati sem in tje, kar pa kmeta le še bolj razvneha.

Drži jo z obema rokama okoli pasu — in vidi njene polne prsi, — ne, odnehati noče na noben način.

Toda moti se.

Najprvo dobi tako gorko po nosu, da se mu iskre pokažejo; potem ga dekle sune v trebuh, in ko lovi sapo, dobi nov sunek, da se opoteče.

O joj! Pri ruvanju prišel je kmet preblizu odprtini, — čuti, kako se seno udara pod njim. —

V tem trenutku zakriči in se prekopicno v globino.

A, kar je najhujšega — priletel je na špičaste železne grablje, ki se zasade globoko v spodnji del njegovega hrbta.

Kmet tuli kakor bik.

Komaj se priplazi do hiše, kjer ga že žena pričakuje.

„Kaj pa Ti je vendar?“

„Padel sem — na grablje, — o joj, o joj!“ tarna kmet.

„Kako pa se je zgodilo, kje je bilo to? — In kakšen pa si?“

„Na skednju, — o joj!“

„In Tvoj nos grozno krvavi.“

„Padel sem z vrha“, toži kmet in se drži za ranjeni del svojega telesa.

Kmetica maje z glavo.

„Kaj si imel opraviti tam?“

„Za krave sem šel po seno.“

„Zakaj nisi to dekli zapovedal?“

„Nisem nobene videl.“

Ko pogleda kmetica proti skednju, zagleda Amalijo, ki prihaja ravno s senom iz skednja.

Kmetica osupne.

„Saj je vendar „nova“ dekla tu.“

„Jaz jo nisem videl“, stoka on, „padel sem z lestve, — hu, kako to skeli, — oh, to boli, to boli!“

Ker še vedno močno iz nosa krvavi, pelje ga kmetica v sobo.

Krvavenje je kmalu ustavljeno, a železne grablje provzročajo tako hude bolečine, da mora kmet v posteljo.

Rane se mu obvežejo, namažejo, — a ker zaradi bolečin ne more ležati na hrbtu, vleči se mora na trebuh.

Kmetica ostane še nekaj časa pri njem, potem pa gre v hlev, kjer Amalija ravno krave molze.

„Poslušaj Ti“, jo nagovori kmetica, „ali je moj mož res z lestve padel?“

„Že mogoče“, odgovori Amalija malomarno, „slišala sem neko kričanje, a videla nisem nikogar. Mislila sem pač, da je kak hlapec, ki se hoče norčevati.“

Pomirjena zapusti kmetica hlev in gre zopet k kmetu.

Ta je imel hudo noč. Trpel je grozne belečine — a ziniti ne sme vendar nič, in povedati, kako se je zgodilo.

Med kletvicami in stokanjem je prebil noč, — a zjutraj še vedno ni boljše.

Kmetica mora sedaj sama nadzorovati in skrbeti za red.

Kakor navadno, zbero se tudi naslednji večer dekcle okoli Amalije.

Spe namreč skupno na podstrešji, kjer se večkrat še živahno pogovarjajo. Amalija ve vedno kaj novega povedati.

Danes so dekcle trudne, a zaspati še nočejo ter silijo Amalijo, naj pripoveduje.

„Kaj dela kmet?“ vpraša sedaj.

„Ah, padel je“, roga se neka dekcla, „kdo ve, kaj je počel stavec. Za mano je že tudi lazil.“

„Za mano tudi“, oglasi se druga.

„In mene je hotel zapeljati“, pristavi tretja, „stara prismođa naj si le polomi vrat in noge.“

Amalija se skrivaj smeje.

„Gotovo ste zelo trudne?“ vpraša jih.

„Seveda smo.“

„No, potem pa ležite k pokoju, ali ne?“

„Ah, ne. pripoveduj nam kaj o velikem mestu, kjer si bila“, prosijo dekcle, „to poslušamo tako rade.“

Amalija prikima.

„No, dobro, izpolniti Vam hočem to željo. Toda v mestu se pozno vstaja in če je zvečer kdo truden, okrepča se s sladkim vinecem.“

„Z vinom?“ oglasijo se vse.

„Da, z vinom“, nadaljuje Amalija, „pila sem ga tudi jaz večkrat, ko sem služila pri nekem bogatem starem gospodu. Za odhodnico sem ga čelo dobila polno steklenico.“

„In tega si seveda že davno popila“, pripomnijo dekcle.

„Kaj še, — steklenico imam še v moji culi. To Vam je sladko sicilijansko vino.“

Dekcle se kar oblizujejo.

„Ali bi nam ga ne hotela dati pokusit?“ vpraša ena izmed njih.

„Potem bi bila steklenica kmalu prazna“, smeje se Amalija.

„Ah, daj vendar, saj tudi od mene dobiš nekaj.“

„Od mene tudi.“

Amalija se obotavlja.

„To je drago vino.“

„O, prosim, prosim.“

Vse se postavijo okoli zvitega tolovajskega dekleta.

„Še nikdar nismo okusile vina,“ oglasi se zopet ena, „oh, daj nam samo nekoliko pokusit, prosimo Te, lepo prosimo.“

Amalija se navidezno še obotavlja, potem pa počasi stopi k svoji culi in potegne iz nje precejšnjo steklenico.

„To je vino?“

„Da — prav iz Italije.“

„O, prosimo!“

„No, dajte mi kozarec sem.“

Takoj je pri roki. — Amalija počasi izvleče zamašek in vlije nekaj vina v kozarec.

„Pij,“ reče proti eni izmed dekel.

Naenkrat je bil kozarec prazen.

„O, to je dobro!“

Ko se še druge drenjajo okoli nje, se Amalija na videz brani, a konečno natoči vsaki nekaj vina.

Steklenica je prazna, — toda Amalija tega ne izda, marveč nastavi prazno steklenico na usta.

„Tako,“ zdihne globoko, „jaz sem izpila ostanek, — dobro je bilo. — Glejte, ali Vam nisem dobra?“

„Gotovo, gotovo.“

Dekle niso pile veliko, a so vendar po tako ognjeviti pijači prav vesele. Smejejo se, objemajo, konečno pa se poskrijejo v svojih posteljah.

Tudi Amalija stori tako.

Oglasi se še tu in tam katera, a kmalu zaspe vse.

Amalija leži nepremično. Zdajci se zravna pokonci.

„Micika,“ pokliče polglasno.

Lepa tolovajska nevesta se smehlja.

„Spijo,“ šepeče, „hahaha, ko se bodo zbudile, — potem
— potem —“

Polnoči je, ko stopajo temne postave na dvorišče. Psi se ne oglasijo, kajti Amalija jih je zastrupila.

Kakor znorja plane Amalija na Sabino.

Nikdo ne opazi tolovajev, — vse spi, in deklice spe še najtrdneje, saj so kakor omotene.

Amalija vodi tolovaje. Kakor mačke plazijo se po stopnicah.

„Le tiho,“ svari jih, „da ne sliši kdo izmed hlapcev.“

Amaliji ni treba tolovajem dvakrat reči, naj se sodaj polaste omotenih deklic.

„Vzemite konjske odeje, ki leže v bližnji shrambi, vanje zavijte speče, in hajd naprej.“

Tolovaji ubogajo nekdanjo ljubico grozovitega tolovajskega glavarja. Plazijo se k posteljam.

„Ne izbirajte,“ opominja Amalija, „ko vidite, da tolovaji ogledujejo speče, „čas beži, hitite!“

„Mi ne maramo kupiti mačka v vreči,“ oglasi se tolovaj.

„Bedarija,“ reče jezno Amalija, „ali mi res nič ne zaupate? Vzemite deklice; povem vam, da so vse mlade, sveže in lepe punice. Hitro — če ne, nam bo slaba predla.“

Te besede pomagajo. Hitro jih zavijejo v odeje in vsak zadene svojo na hrbet. —

Vse se je posrečilo. —

Predrzni tolovaji hite s svojim plenom proti gozdu.

Dobro uro hoda je še do samostanskih razvalin, breme je težko, toda nihče se ne pritoži, o ne, tolovaji hite vedno dalje, da bi čim prej dospeli do svojega cilja. V podzemskih prostorih imeli jih bodo ujete. —

Tako vodi Amalija svoje spremljevalce vedno dalje v gozd, kjer gospodarijo neznanski tovariši.

200. poglavje.

Skrivnosti v globini.

Ana v stiski. — Kaj se je zgodilo? — Uganjka.

Smukač sedi na robu skrivnostnega vodnjaka. Srpo zre v globočino, kajti že tri ure je Jurij Skopec tam doli in še vedno ni znamenja življenja od njega.

Pante je še vedno na svojem prostoru, in tudi Ana Sijenska.

Le-ta hitro poskrije svojo meniško obleko in krinko, da bi pogledala za svojim ljubčkom.

Počasi stopa po hodnikih, — in ko začuje Smukač bližaje se korake, se nemalo začudi.

V prvem trenutku zgrabi samokres, toda kmalu spozna ljubico Jurija Skopca.

„No, kaj tacega,“ godrnja Smukač, „saj ste vendar morali plezati sem doli.“

„Seveda.“

„Lahko bi si bili vrat zlomili.“

„Držala sem se trdno za vrv.“

„Primaruha, Vi ste pogumna ženska.“

„Kje je Jurij?“ vpraša lepa pustolovka.

„Tu doli.“

„Koliko časa že?“

„Skoro tri ure.“

Ana je v skrbeh.

„Da bi se mu le kaj ne pripetilo.“

„E, nič hudega ne bo. Glavar je previden, in srečo ima tudi.“

Ana poklekne poleg vodnjaka.

„Jurij!“ zakliče v globočino, „moj Jurij!“

Vse je tiho. Ana je vedno nemirnejša.

„Jaz bom splezala doli.“

„Ne, tega ne dovolim,“ zavrne jo Smukač, „glavar mi je strogo prepovedal. Tudi jaz ne smem za njim.“

„Toda jaz hočem“

„Ne, ne.“

Ana Sienska je v skrbeh za svojega ljubčka, zato hoče na vsak način za njim, a tolovaj jo zgrabi še pravočasno za roko. —

„Pustite me!“ sika razdražena.

Ker pa Smukač tega nikakor ne dovoli, začne se med njima boj, pri katerem mora tolovaj občutiti ostre nohtove svoje nasprotnice.

Naenkrat se začuje klic.

„To je glavar,“ pravi Smukač, ko prej nekaj časa prisluškuje.

Hitro skoči k vodnjaku in spusti vrv doli.

„Glavar!“

„Tukaj sem,“ zadoni votlo, „privezal bom vrv okoli sebe in ko bom trikrat potegnil zanjo, vleci gori. Si razumel?“

„Da, glavar.“

Sedaj ne misli Ana več na boj; pripravljena je, pomagati Smukaču potegniti ljubčka kvišku.

Konečno trikrat potegne.

Smukač z veseljem začne vleči za vrv.

Kmalu se prikaže glava Jurija Skopca.

Ali sedaj Smukač zagrči, Ana Sijenska pa samega strahu glasno zakriči. Ali je to glavar?

Obraz Jurija Skopca je pepelnato siv, oči globoko udrte. Mrzel pot stoji na njegovem čelu in iz male rane na glavi solzé krvave kaplje. Tak visi na vrvi, držeč pod pazduho železen zaboječek.

„Zaklad?“ zakliče Smukač, ter zgrabi glavarja, potegnivši ga iz neznanske globine.

„Jurij,“ oglasi se Ana, „kaj pa Ti je?“

Predrznež ne odgovori.

„Ti si ranjen?“

„Ne, ne, to je le praska,“ meni Smukač, a opazil je, da se glavar komaj na nogah drži. „Glavar, Vi ste kakor mrlič.“

„Kmalu bi bil,“ odgovori strašni mož s pojemajočim glasom.

Ropotaje pade zaboječek na tla.

„Zaklad?“ zakliče Smukač zopet.

„Le en del tega, — prav mal del,“ odgovori Jurij Skopec, sapo pojemajoč, — „drug zaklad ne dobi nihče. Ta zaboječek tu dobil sem s tisočkratno smrtno nevarnostjo — tu doli je grozno.“

„Pokvarjen zrak, kaj ne?“ vpraša Smukač.

„O ne — nekaj družega je.“

„Kaj pa?“

„Tega ne povem,“ odvrne predrznež, „a strašno je, grozno!“

Ana Sijenska je vsa iz sebe. Glavo ljubekovo pritiska na svoje prsi ter boža njegova mrzla lica.

„Jurij,“ stoka, „Ti ne smeš umreti.“

„Ne, umrl ne bom,“ odgovori počasi, smehljajoč se; „če bi se bilo moralo to zgoditi, potem bi bil našel smrt tu doli, kjer je tako grozno —.“

Jurij Skopec stegne desnico.

„Daj mi vina,“ reče utrujen, „moja steklenica leži tu doli razbita. Potem pa zapri odprtino, a tudi vhod zunaj bomo zazidali.“

Jurij Skopec se s težavo vzdigne.

S svojo nepremagljivo energijo kmalu premaga slabost in tudi ona čudna barva zginja z obraza.

Ana je v velikih skrbih zanj. Vpraša ga večkrat, kaj se mu je vendar pripetilo tam doli.

„Ne,“ odgovori predrzni mož, „tega Ti ne povem, Ana. Ne muči me tedaj.“

Ona obmolkne, kajti Jurija Skopca pozna in ve, da je vsaka beseda odveč.

Smukač zgrabi zaboječek, toda Jurij Skopec mu vzame plen iz rok.

„Le pusti,“ pravi tolovaju, „ne bo dolgo, in zopet bom stari Jurij. — Zapri odprtino in potem glej, da kmalu zazidaš uhod. Poslal Ti bom Panteta, da Ti pomaga.“

Smukač uboga povelju.

Predrzni glavar pa se še enkrat ozre po skrivnostnih prostorih, obrnivši se nato k svoji ljubici.

„Pojdi, Ana, greva gor. Jaz potrebujem svežega jutranjega zraka.“

Ana Sijenska mu poda roko in kmalu je lepi par na vrhu. —

„Kje je Pante?“ vpraša glavar.

„Gori, na zidu.“

Jurij Skopec skrije plen v neko dolbino, potem pa stopi kvišku, kjer stoji Pante.

„Kje je Černič?“ ga vpraša glavar.

„I, kaj ga ni doli?“

„Ne, jaz ga nisem videl.“

Pante se muza.

„Hm, hm, — a Smukač?“

„Ta je v hodnikih.“

„Tam je dobro spravljen,“ smeje se Pante, — „no, glavar, kako je, — ali naj ostanem tukaj?“

„Ne, pojdi doli in pomagaj Smukaču zazidati uhode.“

Pante uboga.

Jurij Skopec ostane z Ano sam, toda v tem trenutku se komaj ozre nanjo, — on misli na drugo bitje — na svojo Milico.

Kako se jej neki godi — najbrž je še v varstvu njegovih ljudi. In ali ga še ljubi?

Vsega zatopljenega v te misli opazuje Ana Sijenska vidno nemirna.

Tu se začujejo koraki, oba se obrneta.

Pred njima stojita Černič in Sabina — slednja vsa spremenjena.

Lepi njen obraz nima več onega ponosnega, ošabnega izraza; — z njega odseva sedaj sreča, zadovoljnost.

In Černič?

Tudi on je ves spremenjen. Tesno se pritiska k Sabini, kakor bi je ne hotel nikoli več zapustiti. A njegov glas doni še vedno resno in mirno.

„Glavar,“ naznanja mu, „hlapec nas je najbrž ovadil, zato bi bilo bolje, da čim prej zapustimo samostan, ker drugače nam preti nevarnost.“

202. poglavje.

Zaljubljeni tolovaji.

Črni Martin najden. — Dekliško maščevanje. — Skrivnostni načrti.

„Kje za vraga tiči črni Martin? Njegova večerja je še nedotaknjena, pri straži pa tudi nima nič opraviti.“

Tako govori Cekinar k Poldetu.

„No, pogledati hočem za njim,“ zagodrnja slednji, „morda se je splazil celo k dekliškemu taborišču.“

Polde vstane. A tudi Cekinar je radoveden, in tako gresta počasi proti razvalinam.

Naenkrat Polde obstoji.

„Kakšen glas je to?“ vpraša, „tako čudno se sliši.“

Cekinar posluša. Razločno se čuje stokanje.

„I, to je tu v bližini.“

„Naprej.“

Tolovaja se podvizata in kmalu zapazita v grmovju čudno postavo.

Polde meni, da vidi katero izmed deklet.

„Glej, glej, kaj pa dela ta na drevesu,“ reče Cekinarju, „vidi se tako, kakor bi jagode trgala?“

Oba gledata gor.

„Saj res,“ mrmra Cekinar, „tako je videti, — toda deklet stoka, morda ne more z drevesa.“

„Drevo pač ni visoko.“

„Res ni visoko, a mogoče je, da je obvisela za krilo. Veš kaj, pomagajva ji, — hahaha, to bo zabava.“

„Čudno, zakaj deklet ne vpije,“ meni Cekinar.

„Najbrž si ne upa, da bi se predaleč ne slišalo.“

Polde že pleza na drevo.

Zdajci zgrabi postavo, ki kmalu nato zdrči med vejami nizdol. — Polde jo hoče obdržati.

Zastonj — teža je prevelika. Omahne ter preklinjajoč telebne med vejami na tla.

Cekinar priskoči, da bi pomagal tovarišu.

„Uh,“ stoka Polde ter se drgne po rokah in nogah, „dobro sem jo skupil.“

Zopet se začuje stokanje.

Cekinar meni, da se je dekle hudo poškodovalo, zato se nagne čez nepremično ležečo.

Hipoma odskoči.

„Črni Martin je!“ zavpije.

„A, kaj še.“

Polde se vzravna in stoji sedaj poleg svojega tovariša.

V resnici, tu leži črni Martin. — In kakšen?! Okoli sebe ima privezано žensko krilo, na glavi pa je nekaka skupaj zvita avbica.

Roke in noge ima povezane, usta zamašena s cunjo, da ne more vpiti; sliši se le čudno grčanje.

Polde zgrabi za nož in mu prereže vezi, Cekinar pa mu odmaši usta.

Črni Martin zeva kakor riba na suhem.

„Tovariš,“ oglasi se Polde, „kaj se je vendar zgodilo s Tabo?“

Črni Martin grči.

„Dekleta,“ izpregovori konečno, „te vražje punice.“

Cekinar ve dovolj.

„To sem si že mislil,“ kara sedaj tolovaja, „saj vendar veš, da hočejo biti dekleta sama. — Zdaj imaš, kar si iskal.“

„O jejmine,“ zdihuje črni Martin, „ta salamenska Lenčika, — no, to ji bom dobro poplačal. Napadla me je s svojimi tovaršicami, in to se je zgodilo tako hitro, da niti vpiti nisem mogel. Obesile so me potem na drevo, kjer sem visel v smrtnem strahu.“

Cekinar se nasmehne.

„Vesel bodi, da se Ti ni še kaj hujšega pripetilo — saj Uršike gotovo ni bilo zraven.“

Šepatajoč in preklinjajoč gre črni Martin proti taborišču, Cekinar in Polde pa se mu posmehujeta.

Ko pride Cekinar do svoje Uršike, pove mu ta, da je črni Martin Lenčiko napadel in jo hotel siloma odvesti v svojo antico. —

V zadnjem trenutku pa so priskočile druge déklice in vrgle napadalca ob tla, zvezale ga in našemile.

„Prav se mu je zgodilo,“ meni Cekinar, „sedaj ima vsaj nekaj za spomin.“

Medtem prileze črni Martin do ognja, kjer je sedelo še nekaj mož, med njimi njegov tovariš, ki se je ravnokar povrnil od straže.

Ko zagleda Martina opraskanega in pobitega, vpraša ga, kaj se mu je zgodilo.

Le-ta nekaj časa molči, potem pa le pove, kaj so počela dekleta z njim.

„In Ti to trpiš, Martin?“

„I, kaj pa hočem?“

„Ne bodi norec! Maščuj se! Jaz Ti hočem pri tem pomagati, kajti z Liziko bi tudi jaz rad obračunal.“

„Kaj pa naj storiva?“

„Le čakaj, tovariš, prenaglit se ne smeva. Toda to Ti rečem, -- na kolenih bodeta klečali pred nama, ponujali se nama bodeta, — o, jaz imam izvrstno misel.“

Črni Martin je nemalo vesel. Svojega tovariša dobro pozna in ve, da je prebrisan dečko; zanese se torej popolnoma nanj. — Tako šepetata med sabo še dolgo časa in nihče ne ve, kakšne načrte kujeta zoper Liziko in Lenčiko.

203. poglavje.

Najemnikov voz.

Na beg pripravljeni. — Posrečena prevara. — Ljubosumna žena.

V malem šotoru, sredi gozda leži Milica popolnoma ozdravljena.

Glumačica strogo pazi nanjo, a na vrv je ne sili več. Tudi je sedaj prijazna z njo, kar se Milici zelo čudno zdi.

Nocojšni večer dobi Milica celo nekaj vina, ki ubogo deklico tako poživí, da je zopet gibčna kakor poprej.

„No, Milica,“ vpraša jo babura, „ali bi ne hotela zopet na vrv?“

Deklica povesi glavico, — sluti namreč, da so ji namenjene nove muke.

„Milica, slišiš, Tebi preti huda usoda.“

„Meni — kakšna usoda?“ začudi se revica.

„No,“ govori nesramnica resnim glasom, „Ti si stara dovolj, da Ti lahko povem vse. Lepa si, prav krasna; zato ni čudno, da Te zalezujejo.“

„Mene zalezujejo?“

„Glej no, kaj še nisi opazila, kako Herkul in burkež pazita nate. Že davno bi bila postala ljubica Herkulova, če bi Te ne bila jaz varovala. A sedaj tega človeka ni več moči krotiti.“

Milica se vsa trese.

„Oropati me hočejo moje časti.“

„To se bo najbrž zgodilo, kajti Herkul nima pred mano nobenega strahu več ter me celo zasmehuje. Danes sta se z burkežem skrivaj pomenkovala, in to je veljalo Tebi, Milica.“

Ubogi otrok je v smrtnem strahu.

„O, umreti hočem — svoje časti ne smem zgubiti!“

„Neumnica“, šepeta ji starka, „tako daleč vendar še ni. Umreti — hahaha, to je smešno; živeti moraš. Jaz sem se naveličala te družbe, a medve se bodeve že preživeli. Ali hočeš vedno pri meni ostati?“

„Da, da“, jeclja tresoč se Milica.

„Prisezi!“

Milica je tako prestrašena, da niti misliti ne more več razsodno.

„Prisezi mi“, sika nesramna babura, ki dobro pozna poštenost svoje žrtve, „prisezi, da me ne zapustiš več, — potem Te rešim.“

Milica priseže.

Malo desnico dvignivši govori grozno prisego, besedo za besedo, katere ji narekuje babnica.

Uboga Milica! Prisega je izgovorjena, — glumačica je prepričana, da jo bo Milica tudi držala.

„Sedaj proč, proč“, jeclja ubogi otrok.

„Biti morave previdni“, zavrne jo ženska, „kajti Herkul in burkež strogo pazita. Si li dosti krepka za beg?“

„Tekla bom, dokler se ne zgrudim.“

„Dobro“, govori glumačica, „lezi in ne gani se. Jaz grem, a vrnem se kmalu.“

„In če bi groznež prišel?“

„Danes gotovo ne, — skrbeti hočem za to. O polnoči zvedela boš več, sedaj bodi mirna: ugasnila bom luč.“

Milica tresoč se uboga.

Zunaj pri malem ognju sedita Herkul in burkež, ognježerec pa straži Franceta.

France ne more uiti, kajti Herkul mu je privezal na noge težke železne kroglice.

Glumačica prisede k ognju.

„No, kaj Vam pa je, stara?“ vpraša jo burkež, ko zagleda njen skremženi obraz.

„Milici je zopet huje“, odgovori le-ta, „bojim se, da jo mrzlica še enkrat napade.“

„Bežite“, posmehuje se ji Herkul, „jaz sem danes dekleta videl: saj je čila in cveteča — Vi nas hočete le za norca imeti.“ —

„Ne, ne, res ima mrzlico“, govori ženska počasi, „jutri grem v gozd, da ji poiščem zdravnih zelišč.“

Herkul se muza: na tako priliko je že dolgo čakal. — Ko starka odide, splazil se bo do šotora in se polastil Milica ter jo odnesel v gozd.

Grofovsko hči bo potem njegova, on pa lahko postane bogat gospod.

Medtem ognježerec pomenljivo pogleduje svojega prijatelja burkeža.

„Porabi Ti to priliko“, šepetaje burkežu, ko se ta priplazi do njega, „saj veš, da Herkul pozno vstaja. Proti njemu se bo deva že branila.“

Burkež je s tem zadovoljen: saj tudi on sanjari o zlatih gradovih.

Glumačica le še hiini svojo skrb za Milico, kar ji pa Herkul noče verjeti ter možje slej ko prej stražijo šotor, kamor se zopet poda premetena ženska.

Glumačica prižge luč, in dobro vedoč, da jo zunaj opazujejo, obnaša se, kakor bi imela res kaj posebnega opraviti pri Milici, — seveda le na videz.

Čez nekaj časa ugasne luč, a namesto da bi legla k počitku, pospravi svoje in Miličine stvari ter poveže v dve culi.

Denarja nima glumačica več, a to je ne skrbi, ker upa, da ji že Milica pomore do njega.

Njen račun je namreč zelo zvito sestavljen.

Od grofa Sokolskega ne more pričakovati nikakega plačila, ker je tako neusmiljeno mučila njegovo hčerko. V grad se torej niti prikazati ne sme.

Nesramnica je sklenila, prodajati nekaj časa ubogo Milico razuzdanim pohotnežem.

Če bi ubožica to vedela! — O, da bi Bog poslal svojega angelja, ki bi varoval nesrečno deklico! —

Polnoči je, ko Milica začuti, da jo je prijel nekdo za roko. Prestrašena poskoči.

„Tiho, jaz sem“, šepeta glumačica, „bodi pozorna, kajti zanikerneži tam zunaj so na straži. Vzemi culo in bodi pripravljena — zapustiti hočeve te lopove.“

Milica ne more videti ničesar, toda sliši, kako glumačica z nožem reže luknjo v šotoru.

Ker stoji šotor poleg grmovja, beg ni tako nevaren, ali kljub temu je treba največje previdnosti.

Glumačica zleze prva skozi luknjo, — za njo Milica.

Pri svitli žrjavici zapazi Milica Herkula, dremajočega: a njegovo spanje je gotovo tako netrdno, da bi ga zbudil vsak najmanjši šum.

Tu zgrabi glumačica Milico in jo vleče sabo v gozd, vedno dalje in dalje. — Spustita se v tek.

„Beg se je nama posrečil“, govori nesramnica tiho, „toda na varnem še nisve. Herkul naju bode gotovo zasledoval.“

Milica podviza svoje korake in tako bežita po gozdu, kjer kmalu dospeta do neke steze.

Več ur je že preteklo, — konečno se začne gozd svetliti in v bližini se čuje petelinovo petje.

„Aha, na robu gozda sve“, pravi glumačica, „saj pa je tudi že skrajni čas.“

Zdajci se začuje drdranje voza in v mali daljavi zapazita dvouprežen kmetijski voz.

„Hitive, Milica“, pravi ženska, „prosila bom kmeta, da smeve prisesti.“

Milica ji ne ugovarja.

Kmalu sta blizu voza.

„Stojte, stojte“, kriči glumačica, „ljudje moji, ali bi naju ne hoteli vzeti na voz? Tu v gozdu sve se izgubili in sedaj ne znave ne naprej ne nazaj.“

Voz se ustavi.

Izpod bele strehe se pokaže ženski obraz.

„Le pojdita sem“, reče jima voznik prijaznega obraza, „prostora je še dosti na vozu.“

Kmetici na vozu to ni posebno všeč in bi že rada ugovarjala. Ko pa zagleda lepo deklico, se njen obraz takoj spremeni. —

Voznik se umakne, da zlezeta obe tujki na voz, potem pa požene konja.

„Nemirne čase imamo“, oglasi se kmetica, „ni varno tedaj, se ustavljati na cesti.“

„Rada verjamem“, odgovori ji glumačica, „tudi jaz sem v gozdu videla par capinov, toda k sreči naju niso opazili.“

Milica sliši, kako njena spremljevalka laže, a ugovarjati ji ne mara; trudna je zelo.

„Moja nečakinja je zelo utrujena“, pravi hinavka, ko zapazi Miličin začuden obraz, „ali bi se ne mogla za nekaj časa na slamo vleči?“

„No, seveda“, odvrne ji kmetica, potegnivši nekaj odeje izpod sedeža, „tu, dekle, kar lezi in se pokrij, slaba si zares.“

Milica uboga. — Utrujenost jo premaga, da v malo minutah trdno zaspi.

Kmetica začne sedaj izpraševati. Radovedna in jezična je precej; a glumačica pripoveduje ji same laži.

„Jaz in moja nečakinja sve na potu v veliko mesto“, pravi kmetici, „rade bi kaj zaslužili.“

„Tako, tako — prav lepa je Vaša nečakinja.“

„Kajneda, krasno dete. Oditu sem morala ž njo od doma, ker ji fantje niso dali miru.“

„Ali je ni hotel nobeden vzeti?“ smehlja se kmetica.

„O pač, toda —“

„No?“

„Saj Vam lahko povem“, govori babura tiho, „deklica me je veljala mnogo denarja, ker je izučena: zato jo ne maram dati vsakemu revežu.“

„Res, deklica je prav krasna“, pravi kmetica zopet, „vsaj obraz —“

„No, če bi Vi videli njeno postavo.“

„Tako, tako — hm, hm.“

„Da, moja Milica je v resnici krasotica.“

„Povejte mi žena“, reče naenkrat kmetica tiho, „rada bi Vas nekaj vprašala.“

„Kaj pa tacega?“

„Pa ne smete biti huda za to.“

„Kako bom huda, ker ste naji tako prijazno vsprejeli.“

„Prišlo mi je namreč na misel, ko sem videla Vašega lepega dekleta. Veste, moj mož, ki sedi tu spredaj, je najemnik velike graščine Waldenburške.“

„To je gotovo veliko posestvo?“

„In kako, — naš gospod bi lahko denar kar na škafe meril. Žena njegova pa je pravi zmaj, ljubosumna, togotna, da ima mož pravi križ ž njo. In grda je tudi, imela je zelo hudo bolezen.“

„In gospod?“

„Ta je pravi kavalir, v najboljših letih, ki bi še rad užival življenje. Toda žena ga ne pusti nikamor, v mesto gre sama kupovat.“

„Hahaha, to je smešno.“

„Kajneda“, šepeta kmetica, „ubogi gospod! Osrečil bi lahko še tucat lepih deklet. — Saj me razumete.“

„Razveseljuje naj se na drug način.“

„I, kako pa, saj slišite, da ne sme v mesto, ker mu žena ne dovoli. Domača dekleta pa so pravi strahovi, ena je grša od druge.“

„Srečo mora imeti človek“, meni glumačica sama pri sebi, „to mi pride ravno prav, sedaj lahko Milico drago prodam za nekaj dni, ali četudi za nekaj tednov.“

Proti kmetici kaže prav skrivnosten obraz.

„Ali bi si gospod ne mogel drugače pomagati?“

„Seveda ne. Lepe služabnice vzeti ne sme, kajti gospa bi bila tako razdražena, da bi morala lepa dekla takoj zapustiti službo. Tako je.“

„Hm, hm“, mrmra glumačica, „vidim, da z Vami lahko odkrito govorim.“

„Gotovo.“

„Kaj menite, ali bi se gospod zanimal za — mojo nečakinjo?“

Kmetica se muza.

„To Vam rečem, da takega dekleta še nisem videla. Če bi jo naš gospod mogel imeti nekaj dni ali — noči, — naštel bi Vam gotovo par stotakov — da, par tisočakov.“

Glumačica ve dovolj.

„Toda kaj pomaga lepo dekle“, meni kmetica, „takoj bi bil ogenj v strehi in dekle bi moralo zapustiti grad.“

„Tako, tako. — Kaj pa, ko bi bila jaz Vaša sorodnica in bi z nečakinjo bivala nekaj časa pri Vas na obisku?“

Kmetica pomenljivo seže glumačici v roko.

„Vse dobro in lepo, ali to ne gre. Gospa bi takoj izvedela za to in bi svojega moža ne izpustila iz oči.“

„To je škoda.“

„Da, prav škoda.“

Kmetica zdihuje.

„Gospod mi je že večkrat namignil, da bi me bogato obdaroval, če bi mu preskrbela lepo deklico.“

„Poskusi pa se vendar lahko.“

„Ne gre, nikakor ne, nazadnje pride še moj mož ob kruh.“ —

„Stojte“, smehlja se glumačica, „že vem nekaj.“

„Kaj pa vendar?“

„Jaz vem, kako je storiti. Jaz hočem imeti svoj denar, Vi dobite lepo darilo in za mojo nečakinjo bo gotovo tudi še kaj ostalo.“

„To bi se že zgodilo, kajti gospod ni stiskač.“

„Dobro, ali naji hočete vzeti na pristavo?“

„To ne gre, ljuba žena.“

„Pač, saj Vaš mož še ni videl moje nečakinje, ki je neki strašno grda. Me li razumete?“

Kmetica osupne.

„Ali znate čarati?“

„Ne, — a na glavo nisem padla. Videli bodete, kakšna zabava bo to, hahaha. Toda, vprašam Vas, ali imate sobo, kamor bi gospod lahko neopažen prihajal?“

„Imamo, — in konečno bi tudi ne bilo tako nevarno, ker so na pristavi same grde deklice.“

„Tem bolje.“

Kmetica se zavzame, ko vidi, da se nesramnica splazi k speči deklici.

Kaj počne tam, ne more videti.

„Zdaj strese glumačica spečo.“

„Milica!“

„Da, da — o moj Bog — ali je že tukaj?“

„Ne, a lahko še pride.“

„O moj Bog!“

„Tiho, dekle, storila bom, da Te ne bo spoznal, četudi bi šel mimo Tebe.“

Milica je še pol zaspana.

Glumačica pa seže v culo in privleče iz nje malo škatljico, v kateri ima razne stekleničice, čopiče in drugo.

Deklica mirno drži, ko jo starka maže s čopičem po obrazu in po preteku pol ure je njeno delo končano.

Kmetica je vsa začudena, kajti mesto lepega dekliškega obrazka zagleda sedaj ostudno grdo žensko.

Babura je s pomočjo skupaj zvitega robca naredila vrhtega še veliko grbo, tako da je Milica v resnici prav ostudna.

„Zakaj pa to?“ vpraša kmetica presenečena.

„Hahaha“, smeji se starka. „ali ne razumete? Gospa grajska gotovo ne bo ljubosumna na tako grdavž in gospod bo lahko prihajal k Vam. Pod gotovimi pogoji pa se bo ta grda ženska spremenila v najlepšo deklico.“

Pomenljivo stisne kmetica glumačici roko.

„Zdaj Vas razumem“, govori tiho, „gospod bo zelo vesel. — Hihih, to bo zabava, in gospo bomo vodili pošteno za nos, — hihih.“

„Torej je gospod radodaren?“

„Gotovo: videli bodete, da bo posegel globoko v žep. Jaz ga dobro poznam.“

„Taka nedolžnost je pa tudi draga“, muza se prekanjena glumačica.

„Bodite brez skrbi. — Vi ostanete na pristavi.“

„In Vaš mož?“

„E, ta mora ubogati, kar jaz rečem — da in amen.“

„To je izvrstno.“

Smehljajočega obraza opazuje starka nesrečno Milico, ki naj v kratkem postane žrtev razuzdančeva!

204. poglavje.

Divji srd.

Opažen beg. — Za denar. — Herkul odvede jetnika.

Herkul steguje svoje ude.

„Ah“ — mrmra, „nočna rosa leži na meni kakor svinec. — Pri ognju ni dobro spati. Sicer pa dobim sedaj dobro plačilo za to.“

Pogleduje proti šotoru.

„Ali je starka že šla po zelišča?“ vpraša ognježerca, ki je stal na straži.

„Ne, biti mora še v šotoru.“

„Hm“, mrmra orjak, „pogledati vendar moram, kaj se godi tam notri.“

Godrnjaje vstane z ležišča ter stopa počasi proti šotoru. Zdanilo se je že.

Herkul previdno odgrne zagrinjalo in gleda po šotoru.

Za trenotek je kakor okamenel.

„Kaj mu je neki?“ meni ognježerec, „najbrž opazuje lepo Cenobijo.“

Naenkrat se začuje od šotora sem rujoveč glas.

„No, no“, misli si glumač, „kaj se mu je neki pripetilo, morda ga je starka celo razpraskala.“

V tem trenutku pa orjak še huje zatuli.

„Izdajstvo — sleparstvo!“ kriči ves besen, „starka je ušla, in ž njo Milica! Šotor je prazen! — To je izdajstvo!“

Kakor strela zadela je ta novica vse druge glumače.

Od vseh strani prihite k šotoru.

„Ušli sta — obe“, tuli Herkul, „starka je prerezala platno, najbrž že pred več urami. Sramotno nas je zapustila, ta vražja kanalja!“

Drugi same jeze kar besne.

Toda najdivjiji je Herkul. V svoji besnosti divja po šotoru in še vedno išče Milico.

A zaman — o Milici in glumačici ni duha ne sluha.

Nepopisna zmešnjava nastane mej glumači.

„Za njima moramo, da ju vjamemo!“ kriči Herkul.

Nekaj časa begajo glumači okrog, potem pa se zbero okoli Herkula.

„Kaj nam je sedaj storiti?“ vpraša ognježerec.

„E, starko bomo že še dobili v pest“, žuga orjak, „in gorje ji potem!“

„Gorje izdajalki!“

„Taborišče moramo takoj zapustiti“, svetuje Herkul, „da zasledujemo ubegli. Vpraševali bomo povsod, če so morda videli lepo deklico v spremstvu stare babure.“

„Saj nimamo nikakih sredstev“, meni dekle, „tukaj v gozdu dobimo vsaj nekaj hrane.“

„Ti imaš sicer prav, dekle“, odvrne orjak, „a pozabila si, da imamo veliko obetajočega jetnika.“

„Ah —“

„Gotovo, tega nam morajo drago plačati. — Pojdi z mano, ognježerec, in Ti tudi, burkež, govorili bomo z jetnikom. — Hola, ognježerec, potegni ga iz ute!“

Le-ta hiti k uti in potegne Franceta za noge ter ga vleče na prosto.

Lovlec tuli v smrtnem strahu, meneč, da gre sedaj za njegovo življenje. Njegov strah se še poveča, ko zagleda razburjeni obraz Herkulov.

„Ne umorite me“, stoka, „saj dobite denarja.“

„Fante“, zagrmi orjak nad njim, „saj nimaš niti vinarja v žepu.“

France meni, da je sedaj po njem; smrtni strah ga prisili, da razkrije tajnost.

„Pač — pač“, zakliče, „v mojem škornju je nekaj zlatov skritih; vzemite jih, samo da mi pustite življenje.“

Herkul zgrabi za čevelj in ga razpara.

Cink — cink! zažvenketajo zlati po tleh.

Grozno vpitje se razlega.

Glumač, burkež, dekle in Herkul valjajo se kakor živa kopica po tleh. Vsi grabijo po denarju.

Herkul je kakor divji. Dekleta zgrabi za lase in jo vlačí po tleh, da bi mu prepustila svoj ugrabljeni plen. Ona se brani, kar se more.

Orjak je že ves raspraskan po obrazu, da mora konečno izpustiti dekleta, ki urno zbeži in skrije svoj plen. Tudi drugi so precej ugrabili, najmanj pa Herkul, ki je dobil samo dva zlata; zato je ves iz sebe.

„Sleparji“, kriči, „vse ste pograbili! — Sem z denarjem, ali pa Vas pobijem kakor muhe — kanalije!“

Skoči k ognju in zgrabi tam ležeče poleno.

Glumač in burkež sta pripravljena, da odbijeta napad.

Burkež vzame lovčev nož, glumač pa njegovo nabasano puško.

Herkul pridivja s svojim polenom.

„Denar sem“, zavpije, „ali pa Vama razbijem buči, sleparja!“

„Niti za korak dalje!“ zagrmí glumačev glas, „ali pa Ti poženem kroglo v butico!“

„Prokleta“, godrnja orjak, „preskrbela sta se dobro: tu ne opraviš nič. Ah, potem pa mi mora dekle dati denar.“

V tem prihiti dekle.

„Branite me!“ vpije, nevarnost sluteča, ter skoči za qba oborožena moža.

„To se bo tudi zgodilo, dekle“, oglasi se glumač, „če se nam grdoba ne spravi s pota, razbijem mu čepinjo!“

Orjak kar tuli togote.

„Glej, da se mi pobereš“, zadere se burkež nad njim, „moj nož je oster ko britev in Tvoja buča bi kmalu strkljala v grmovje!“

„Pes!“

„Le pridi sem“, žuga mu glumač, „saj smo kmalu gotovi s Tabo. — Proč — ali pa sprožim!“

Herkul sprevidi, da je brez moči. Ozrši se na okoli spusti počasi poleno.

Še enkrat se ozre na svoja nasprotnika, potem pa bliskoma skoči k jetniku.

Mahoma ga dvigne kvišku in tresočega se Franceta zadene na hrbet.

„Kaj naj to pomeni?“ zakliče burkež.

Herkul brez odgovora zbeži v grmovje.

Nasprotnika mu nočeta slediti.

Dobre pol ure dirja orjak po gozdu. — Ko se ustavi, je France bolj mrtev ko živ.

„Imaš li še kaj denarja skritega?“ zareži Herkul nadenj.

„Ne, nimam.“

„O — jaz si ga bom že preskrbel,“ kriči orjak, „povedem Te na grad Sokolski, lopov, tam mi more odšteti grof veliko odkupnino.“

„Ne, ne,“ stoka France, smirtno prestrašen.

„Prav gotovo se bo to zgodilo,“ zavpije Herkul. „Hahaha, grof bo imel pred sabo onega, ki je hotel umoriti njegovo hčer. in plača moja ne bo majhna.“

Herkul odzame Francetu težke kroglje, potem pa ga poveže tako trdno, da se more komaj pregibati.

„Tako, zdaj pa hajdi proti Notranjski, da čim prej prideva v grad, kjer me čaka bogato grofovo plačilo.“

„Ne, ne,“ tarna France, „poiščite raje mojega prijatelja, oskrbnika Tihorepca, ta Vam bo dal denar, grof pa Vas bo s psi odgnal iz grada.“

„Kdo je oskrbnik Tihorepec?“ zavzame se orjak.

„Moj prijatelj.“

„Kje ga najdem?“

„Zanesljivo v bližini gradu,“ odgovori France, „pa tudi grofica bo rada plačala zame odkupnino, le do nje se obrnite.“

„Ali me hočete prevariti?“ vpraša ga Herkul nezaupno.

„Ne, — ne bo Vam v škodo. Povem Vam pa, da od grofa ne dobite nič.“

„Oho, če mu prinesem poročilo o njegovi hčerki?“

„To bi bilo brez pomena,“ hiti France, „grof je nezaupljiv, še zapreti Vas bo dal.“

„Hm, hm.“

„A grofica mi je naklonjena in vem, da prejmete dobro plačilo.“

Herkul pomišlja.

„Dobro, poskusiti hočemo,“ zagodrnja konečno. „Toda varujte se, če ste me nalagali, potem je odbila Vaša zadnja ura.“ —

„Ne, ne, vse je resnica.“

„Bom videl,“ pravi Herkul, ko zadene zopet Franceta na ramo ter odhiti z omahujočim bremenom naprej.

Ljubezenska sreča.

V Zagreb. — Skrivališče v gostilni. — Stari Abraham. — Novo lokavstvo.

V malem gozdnem prepadu, nedaleč od Zagreba utaborila se je četa.

To so predrzni možje, Jurij Skopčevi tovariši, med katerimi takoj zapazimo visoko postavo glasovitega glavarja.

Černiča ni med njimi, ker je dobil od glavarja ukaz, spremiti Ana Siensko in Sabino na dogovorjeni kraj.

Dvajset mož je, ki sedaj počivajo tu in sredi med njimi njih ponosni vodja.

„No, glavar,“ začne Smukač, ki je že pozabil Sabino, „kako je? Ali ste še mnenja, prodati plen onemu prokletemu židu Abrahamu? To bo nevarno.“

„Kaj še,“ zavrne ga predrznež. „Abraham je edini, ki razpolaga s tako velikimi svotami. Plačal nam bo vse.“

„In nas povrh tudi izdal.“

„Tega naj se le varuje.“

„Jaz mu prav nič ne zaupam,“ zmajeva Smukač z glavo. „Z Levijem sta v zvezi, in ta ne bo pozabil, da ste ga takrat skoraj ubili. Prisegel je strašno maščevanje.“

„E, kaj me briga taka židovska pokveka.“

„Če tudi, previdnost pa je vendar potrebna. Levi je zvit.“

„In kljub temu hočem napraviti ž njima kupčijo.“

„Glavar, greste li sami v Zagreb?“

„Bomo videli,“ odgovori predrzni mož, „za trdno se še nisem odločil. Najprvo si bomo tukaj izkopali skrivališče, kamor poskrijemo naš plen.“

Smukač in Pante takoj vstaneta, za njima tudi drugi tolovaji, — in kmalu je v prepadu živahno gibanje.

Čez malo časa izkopana je že tako velika luknja, da lahko poskrijejo vanjo ves svoj plen.

Jurij Skopec nadzoruje vse to temnega obraza, pri tem pa misli na Milico, katero so mu zopet odvedli.

Na vsak način hoče imeti deklico nazaj, glumače pa, katere sumi tega dejanja, grozno kaznovati. —

Delo je končano in niti najmanjšega sledu ni videti, da bi bilo tu skritega toliko dragocenega plena.

Tolovaji pristopijo k glavarju.

„Kdo hoče v Zagreb?“ vpraša Jurij Skopec, „izročil bo Abrahamu pismo, družega nič.“

Mlad, spreten tolovaj se ponudi za to, ne posebno nevarno nalogo. Preobleče se za žida in nihče ne more slutiti njegovega pravega namena.

Predrzni glavar povabi v pismu Abrahama v ono gostilno, kjer bi bil kmalu padel v roke vojakom. — To je že skrajna predrznost!

„Ti in Pante me bosta spremila,“ zavrne Smukača, ko mu hoče očitati tako predrznost, „drugi pa ostanejo tu v gozdu in bodo čakali mojega povelja.“

Medtem zapusti mladi tolovaj taborišče.

Zagreb ni daleč odtod in ko se čez nekaj ur povrne, naznani glavarju, da je pismo že v rokah Abrahamovih.

„Si li še koga drugega videl!“ povprašuje glavar.

„Ne, glavar, samo starega Abrahama. — Levi še vedno ni zdrav, kakor mi je pravila dekla.“

„Dobro tedaj,“ reče Jurij Skopec, „mi gremo do one gostilne, vi pa ostanete tukaj. — Živeža imate dovolj in ker noči niso hladne, prenočite lahko na prostem.“

Ko se zmrači, odidejo trije možje, s skritim orožjem, proti gostilni.

Kmalu so tam, a Jurij Skopec noče naravnost v gostilno.

Splezajo čez zid in se vtihotapijo v skedenj, kjer jim je skrivališče dobro znano.

Tu leži nakopičenega nekaj sena in kmalu odprejo tolovaji skrivna vratica.

„Hudiča,“ zamrmra Smukač, „zadel sem ob nekaj trdega.“

„Naredi luč, da se prepričamo.“

„Tako, glavlar.“

Pri svitu svetilnice zagledajo nekaj zabojev in vreč.

„Aha, krčmarjev plen,“ muza se Jurij Skopec. „Najbrž bo stari slepar kmalu tukaj.“

Tolovajski glavlar se ni motil.

Komaj so blago odrinili na stran in si pripravili iz sena in odej svoje ležišče, — začuje se od zunaj šum.

„Že prihaja,“ reče glavlar.

In res. Skrivna vrata se odpro — tu se prikaže prekanjeni obraz krčmarjev.

„Ah -- ah,“ zastoka ves prestrašen.

„Tiho, starec,“ oglasi se Jurij Skopec, „jaz sem tukaj.“

„Ni mogoče,“ zakliče krčmar, priplazivši se bliže, „za božjo voljo, glavlar, ali silite naravnost v ječo?“

„Tako, zakaj pa?“

„No, ta predrznost.“

„Tiho, stara prismoda, jaz vem, kaj delam. Tu je varno skrivališče, kjer me nihče ne najde. S starim Abrahamom hočeva tu skleniti veliko kupčijo.“

„In če bi Vas kdo izdal?“ stoka krčmar.

„Stari norec, — jaz sem Jurij Skopec. Seveda, če me boste Vi ovadili, potem je nevarno, a drugače se ni treba bati. Abraham je zvita lisica; prišel bo zvečer — in ponoči pridem jaz v njegovo sobo, kjer bo prenočeval.“

„O jej, če se bo le dobro izteklo.“

„Bodite tiho“, žuga mu predrznež. „tudi za Vas ne bo slabo, saj me poznate.“

„To je res, veliki glavlar.“

Krčmar se na skrivnem muza, ko odhaja.

„Prišel bom kmalu zopet“, šepeta, „prinesel Vam bom jedi in pijače. Toda boljše je, da pošljem svojo hčer, kajti v sobi imam vse polno gostov.“

„Dobro, pa pošljite dekleta.“

Tolovajema je znano, da glavlar rad vidi lepega dekleta; zato ležeta na mehko ležišče, da bi zaspala in pustila glavlarja samega.

Jurij Skopec se počasi bliža vratom, — kmalu se začujejo lahke stopinje.

Tu prihaja lepa krčmarjeva hčerka, obložena z različnimi dobrimi rečmi.

Predrznež smukne ven.

„Tukaj — tukaj.“

„O — ne — ne —“

Tolovajski glavar ji vzame košarico iz rok in jo potisne v skrivališče.

Nato se obrne k razkošni deklici, ki težko sopeč stegne svoji polni roki ponosnemu možu nasproti.

„Srček moj, ali Te imam vendar zopet?“

„Vendar — vendar“, šepetaje ona, „o, kolikokrat sem jokala, ker sem mislila, da Te ne vidim več.“

„Ali se nisi med tem časom s kom drugim zabavala?“ vpraša jo tolovajski glavar in jo pritiska k sebi.

„Ne, ljubček moj, — nihče se me ni dotaknil, saj ljubim samo Tebe.“

„Ali veš, kako je bilo takrat, ko si počivala v mojem naročju, ko so me preganjali vojaki in kako sem jim potem ušel?“ —

„Vem, vem, — o, kako sem se tresla“, zdihuje dekle in se pritiska še tesneje k njemu.

„Veš kaj, srček moj, še bodeva skupaj, še, — tedaj Te hočem celo noč imeti v svojem objemu, in sicer v oni sobi, kjer so naju motili ono noč vojaki.“

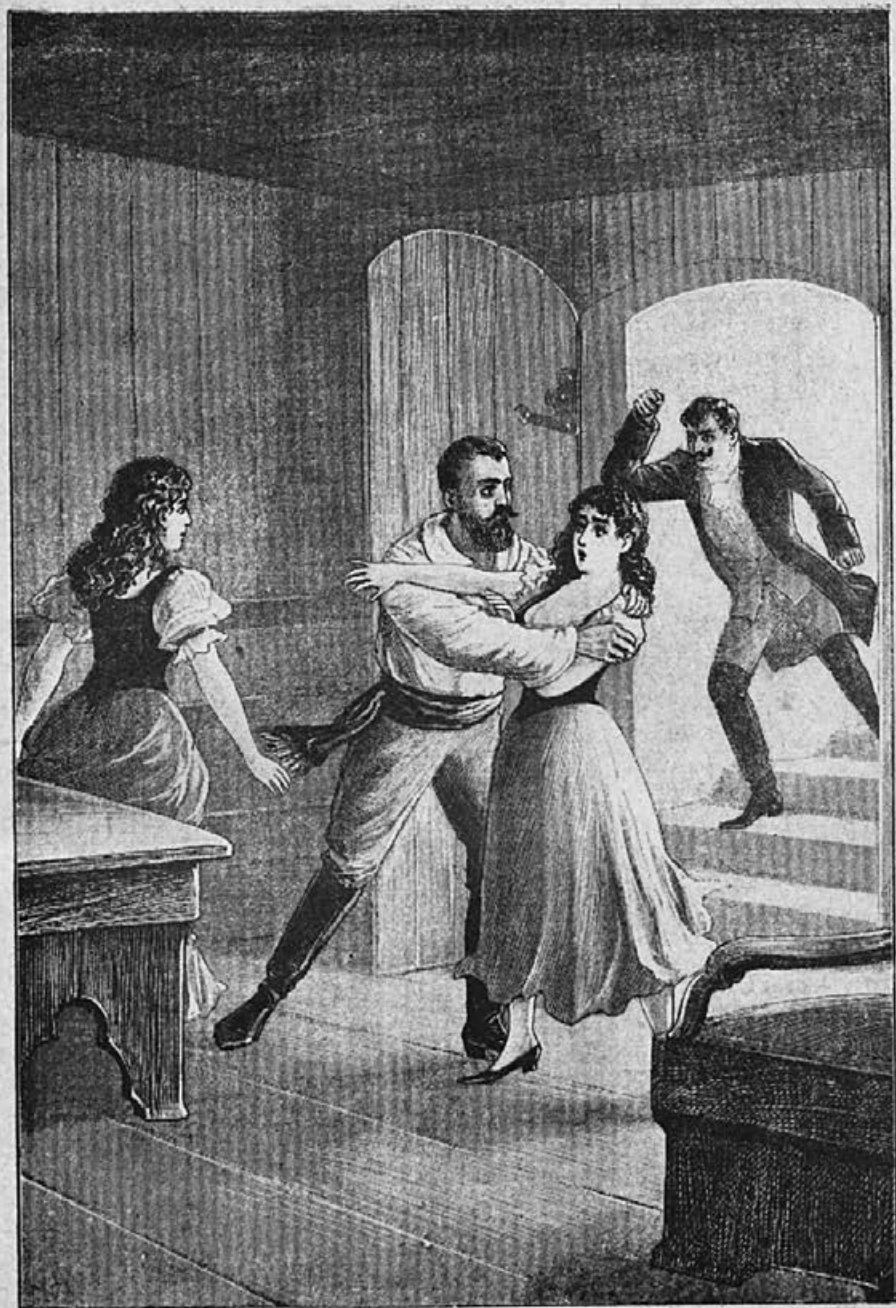
„To bi bilo nevarno.“

„O, jaz pa hočem to, vkljub tem beričem. Ta pot naju ne bo motil nihče.“

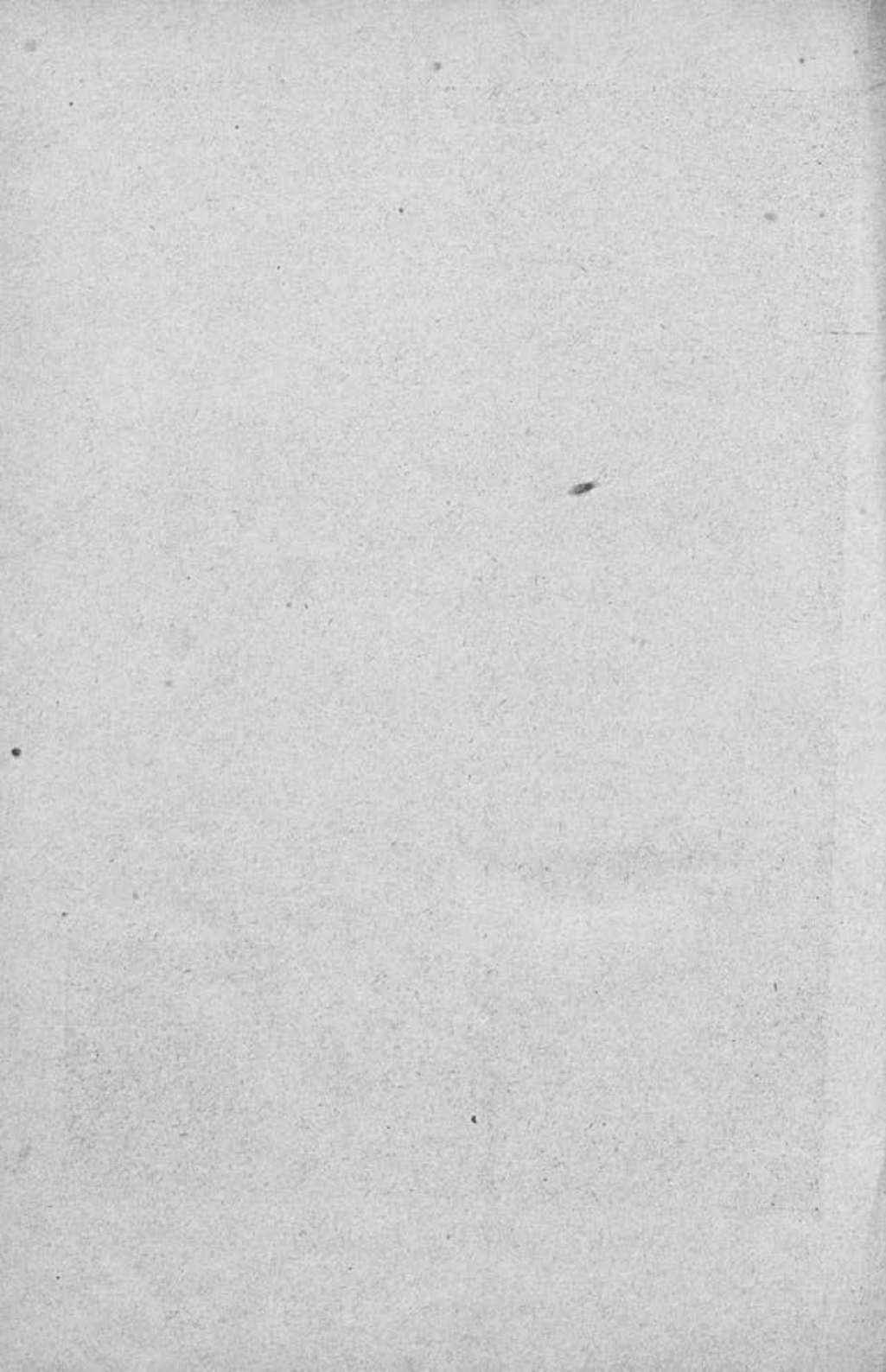
„To bo šlo težko. — Oče mi je namreč naročil, naj Ti povem, da je Abraham že tukaj. Odkazal mu je ono sobo, v kateri sva bila takrat skupaj — saj veš —“

Dalje ne govori. — S svojimi mehкими rokami oklene se ponosnega moža in vroči poljubi dokazujejo, da ljubezenska strast ne pozna nikakih mej.

Jurij Skopec se konečno izvije iz zapeljivega objema.

Grozovit udarec ga poruši na tla.

„Torej je že tukaj stari židov, temu se je pa mudilo. — No, potem moraš že še nekoliko počakati, ljubica moja.“

Lepo dekle zdihuje. — Poskusiti hoče še enkrat, da bi pregovorila svojega ljubčka, kajti rada bi ostala takoj pri njem. Poljubuje ga strastno, — a Jurij Skopec ostane pri svojem sklepu.

„Poiskati hočem starega sleparja“, tolaži lepo deklico, „najprvo je kupčija, potem še le veselje. Ne zdihuj, otrok moj, saj me poznaš, da držim svojo besedo.“

Dekle ga še enkrat strastno poljubi, potem pa odideta oba proti gostilni.

Kakor senca smukne Jurij Skopec po stopnicah v sobo, kjer ga čaka Abraham.

Le-ta sedi na stolu ter s plašnimi pogledi opazuje ponosnega moža, ki takoj zapahne duri za sabo.

Žid poda glavarju desnico.

„Torej ste prišli, Abraham.“

„Seveda sem tukaj — e, rad napravim kako kupčijo.“

„Prokleti lopov, hoteli ste me izdati krvniku!“

„Bog pravični, tega nisem hotel, — ne, ne, to je bil Levi.“

„Tako? — Pes“, škriplje predrzni glavar, „mika me, prijeti Te za vrat, da bi Ti kri brizgala iz ust in nosnic.“

Abraham se trese kakor šiba.

„Čudež božji“, stoka, „kako morete govoriti tako? Prišel sem k Vam, da narediva kupčijo, in Vi me hočete zadaviti. Veste, glavar, Vi ste silovit človek.“

„Vi pa velik lopov.“

„E, žid sem, pošten.“

„Ne bom se prepiral z Vami“, zavrne ga Jurij Skopec. „Prišli ste, ker veste, da imam bogat plen.“

„Imate li zlato mizo?“ vpraša žid hlastno.

Jurij Skopec prebledi, spomnivši se cerkvenega ropa, onega groznega greha.

„Kaj hočete s tem?“ vpraša osorno.

„No, kupil bi rad to malenkost, ker ima precej zlata in dragih kamenov“, muza se žid.

„Imate tudi toliko denarja, žid?“

„Gotovo ga imam“, vzravna se starec, „več, ko vsi židje v Zagrebu. In če bi ne imel jaz zadosti, pomaga mi Levi.“

„Aha, Vaš prijatelj?“

„On je moj trgovski prijatelj, družega nič“, pravi Abraham previdno.

„Ali ni Lein ženin?“

„No, če ga hoče“, odvrne Abraham, „to je njena prosta volja.“

„Je li to res?“

„Da, — saj jo lahko vprašate sami.“

„Kdaj?“

„Kadar se bova domenila“, odgovori žid, „ona bi rada govorila z Vami. Prihodnjič jo privedem sabo.“

Juriju Skopecu šine kri v glavo.

A takoj se mu vzbudi sum, da židovo privoljenje nima poštenega namena.

Jurij Skopec sede na stol.

„Govoriva torej o kupčiji“, začne, „jaz imam zlato mizo.“

„Bog pravični, saj sem mislil. Samo Jurij Skopec — grozni tolovajski glavar — ne, ne — mogočni sem hotel reči — more imeti to dragocenost. Rad plačam za njo sto tisoč goldinarjev.“

„Ali ste znoreli, žid“, zavpije Jurij Skopec jezno ter skoči kvišku, „zlata miza je vredna desetkrat toliko!“

„Saj nimam odjemalcev za to, spečati jo bom mogel le počasi.“

„Norec, to je samo ob sebi umevno, ker drugače Vaš takoj primejo. Izpod tristo tisoč je ne dam.“

„Oh, — oh“, tarna žid, „trikrat — sto —“

„Tako je, stari slepar, — zlata miza je vredna milijon.“

„Mi-li-jon.“

„Zame še več“, pristavi Jurij Skopec z vótlim glasom, „mene je veljala — dušo.“

Abraham pomežikuje z očmi.

„Jaz imam še več dragocenosti“, pristavi predrznež, „zaboj poln dragotin, potem stari samostanski zaklad, krasne kamene.“

„Ali morem videti?“ vpraša Abraham, tresoč se rado-vednosti.

„Seveda, — mačke v vreči Vam ni treba kupovati. Z vezanimi očmi Vas povedem tje.“

„Sme li tudi Lea z menoj?“

„Zakaj?“

„Ona zna ceniti“, reče žid.

„Ne, pridite sami. — Ali hočete sedaj v Zagreb?“

„Ne, to bi bilo sumno. Čez noč ostanem tukaj, zjutraj zgodaj pa odrinem v mesto.“

„Neumnost, dragocenosti lahko vidite še nocej.“

„Sedaj je prepozno.“

Jurij Skopec sluti, da se pripravlja tu nova lopovščina. —

„Lepa soba“, reče, oziraje se, „tu bi jaz sam rad prenočil. Vi si lahko poiščete drugo sobo.“

„Saj ostanem lahko tudi tukaj.“

„Ne boš, stari umazanec“, zavrne ga predrznež ter zgrabi žida za rokav. „Pojdite z mano, tu vzemite svojo torbo, kajti v tej sobi bom spal jaz — saj je tam zadaj še jedna. Hitro — alo — drugače —“

Abraham si ne upa ugovarjati. Mirno gre z Jurijem Skopcem v drugo sobo..

„Tako, sedaj zaspite, stari slepar. Jutri zvečer pričakujem Vas na „rudečem križpotu.“ Saj poznate kraj, ob najstih ponoči sem jaz na mestu. Toda pridite sami, — za vsakega družega bo pripravljena svinčenka.“

„Jaz pridem sam“, zdihuje Abraham, „toda objubite mi, da —“

„Kaj pa?“

„Da mi ne boste storili nič žalega.“

„Obljubim.“

Abraham je zadovoljen, ker pozna Jurija Skopca, da ne prelomi besede.

Jurij Skopec pride do sobe, kjer sta prej barantala z židom.

Tu se vrata odpro in na pragu stoji razkošna dekliška postava.

„Ljubček moj, čakala sem Te — sedaj lahko izpolniš svojo obljubo.“

„Torej se nisem motil, srček moj?“

„Ne, ne — vsa sem Tvoja.“

Z burnim hrepenenjem, polna strasti in ljubezni potegne lepa deklica ponosnega tolovajskega glavarja v sobo — vrata se zapro za njima. — — —

---

206. poglavje.

Rudeći Tomaž in njegova ljubica.

Zmešnjava pod zemljo. — Kramar in roparji. — Poročilo o Juriju Skopeu.

V podzemskih prostorih samostanskih razsaja pravcat boj.

Roparji so omamljene deklice srečno prinesli v svoje skri-vališče. Ker bi si pa vsak rad izbral lepšo, začno se prepirati in nazadnje se vname boj, pri katerem podležejo slabejši in se morajo zato zadovoljiti tudi z onimi deklinami, ki jih drugi ne marajo.

To bi še bilo, a sedaj se predramijo tudi omamljene deklice. Začudene zro okoli sebe, meneč, da se jim sanja.

Konečno uvidijo, da so v nekih podzemskih prostorih — poleg njih režeči se roparji, ki opazujejo svoj plen — in da nimajo obleke.

Kmalu spoznajo tudi, da so postale žrtev razuzdanih ro-parjev — sedaj pa so skrajno razsrjene!

Vse besne planejo na bližnje roparje.

Krepke pesti padajo po glavah in ostri nohtovi neusmiljeno praskajo po obrazih roparjev.

A še bolj so deklice razsrjene, ko zagledajo Amalijo.

„Ta kanalja nas je omotila!“ kriče nanjo, „dala je nekaj v vino, — o, kje smo zdaj?“

S temi besedami planejo na Amalijo in jo poderejo na tla.

Strašno se godi ž njo, — iz več ran že krvavi, ko še le prihiti nekaj drugih roparjev.

Zopet se vname hud boj — a sedaj so deklice premagane; kmalu imajo roke povezane.

„Za vraga“, pravi ogljar Tone, „vesel sem, da imam svojo Jero, ki vendar ni tako huda, kakor ta kmetska dekleta.“

Deklice začnejo še hujše razsajati. Toda v svoji lahki obleki znova vzbude poželjenje roparjev, ki so vsled prestanega boja že itak razdraženi.

A sedaj se povezana dekleta ne morejo več braniti, in roparjem ni težko izvršiti svoje nakane.

Le Janko Hrvat sedi s svojo steklenico v kotu. On se ne briga za nobeno stvar.

Niti na svojo ženo ne pazi, ki se razburjena vsled takega prizora — skrivaj zmuzne z ogljarjem Tonetom.

Jankotova steklenica je prazna.

„Jera — Jera“, grči sedaj.

Nobenega odgovora.

Opotekajoč se vstane in gre iskat ženo.

„Kje je Jera?“ kliče.

„Norec, greš proč“, oglasi se hripav glas.

„Kje je moja žena?“

„Kaj jaz vem, pusti me v miru.“

„Jaz pa hočem vedeti.“

„Pravim, da se mi izgubi, pijanec, išči jo pri ogljarju Tonetu!“

„Pri ogljarju Tonetu?“ zaskriplje Janko, „ha, ali me je goljufala?“

Zavihti prazno steklenico.

„Potem mu razbijem čepinjo!“ tuli kakor zdivjan vol.
Drugi se mu posmehujejo.
Besen tava okrog, — tu pade čez kamenje, a nato zgrabi svetilnico in si opeče prste.

„Prokleta“, piha, „kje je Jera, jaz jo zadavim!“

Tako kolovrati okrog.

„Jera — Jera!“ kriči zopet.

Tu začuje neko grčanje.

„Kaj je to?“ vpraša začuden in postoji.

„Semkaj“, oglasi se nekdo.

„Jaz ne morem videti.“

„Človek, pomagaj mi, jaz skrvavim.“

„Oho“, začudi se pijanec in se primaje bliže.

Mal svetloben žarek sveti skozi odprtino in Jankotu se nudi grozen pogled.

Pred njim leži rudeči Tomaž.

Obraz njegov je razmesarjen, — na tleh poleg njega pa je velika luža strjene krvi.

„Za vraga“, mrmra Janko, „kaj pomeni to, — hej, Tomaž, govori, — ali si mrtev, ali še živiš?“

Čuje se le zamolklo stokanje.

„Še je živ“, godrnja pijanec, „kaj pa je bilo, Tomaž, govori!“

„Obveze, — mazila“, ječi ranjenec.

Janko Hrvat rentaći okrog, da bi naznanil to drugim roparjem.

Toda dolgo traja, da se kdo približa, ker se grdobe zabavajo s svojimi deklinami.

Konečno pride Kramar in ko zagleda ranjenega tovariša, hiti po obveze in mazilo.

„Kdo je storil to?“ vpraša ranjenca, ko mu izpira rano in ga maže z balzamom.

„Ona — me je — zabodla.“

„Tvoja punica? — Saj to ni mogoče“, zavrne Kramar, „ali je imela orožje?“

„Ne, ne“, stoka Tomaž, „med tem ko sem jaz — dekleta objel — potegnila je — vragica — moj nož — iz nožnice —

ter me sunila z njim — da sem se zgrudil. — To ji bom poplašal.“

Ko Kramar ranjenca obveže, začne s svetilnico iskati deklino po vseh kotih. — In našel jo je.

V skritem kotu teh čudnih podzemeljskih prostorov sedi, a ne diha več. Krvava sraga na njenem modreu svedoči, da si je po dovršenem dejanju sama zasadila bodalo v srce.

Okrvavljeni nož leži poleg mrtve, koje stisnjene ustnice kažejo ono odločnost, s katero se je branila še pred svojo smrtjo.

Roparji imajo na svoji vesti zopet novo krvavo žrtev, — žrtev, ki kliče po groznem maščevanju.

---

207. poglavje.

Abraham in Lea.

V gostilni. — Strast. — Ponočni obisk. — Grozno presenečenje.

Zmračilo se je že, ko dospe Abraham v Zagreb.

Takoj hiti v svojo sobo in jo za sabo zapre.

Potem stopi k skrivnostni omari z onimi skrivninimi vratmi, ki vodijo v sosedno hišo.

Levi — ki je v resnici že popolnoma ozdravljen — že pričakuje svojega zaveznika.

„No?“ vpraša mladi žid.

„Videl sem ga, videl“, začne Abraham.

„Jurija Skopca —?“

„No seveda, tega tudi — a videl sem veliki zaklad, zlato mizo in še več drugih dragocenosti.“

„Torej vendar“, izpregovori Levi, čegar lokave oči se iskrijo, „zakladi so tu. Ali so pa v istini tudi tako velikanske vrednosti?“

Stari Abraham pokima.

„Z našim denarjem bi se komaj poplačalo.“

„Tako, tako.“

„Milijoni, Levi, milijoni.“

„In Vi menite, naj midva ta denar izplačava?“

„Nič ne menim. Zato sem pa prišel sem, da se domeniva. Lea nama mora pri tem pomagati.“

„Lea?“

„Kajpada, Jurij Skopec jo ima rad in v svoji zaljubljenosti bi pozabil na vse drugo.“

„Ne, Abraham“, odkima Levi. „S tem se jaz ne strinjam. — Ali veste za pot do skrivališča? Midva naznaniva tolovaje oblastniji, in ko bodo vojaki preganjali rokovnjače, se splaziva midva po noči do zaklada in ga odneseva.“

„Moj ljubi sin“, smehlja se Abraham, „to bi ne bilo napčno. Toda Jurij Skopec ni na glavo padel. Z zavezanimi očmi peljali so me po raznih ovinkih v gozd, zato ne morem prav nič vedeti, kje je ono skrivališče.“

„Hm, seveda je potem stvar drugačna.“

„Tukaj nam mora torej Lea svetovati“, pravi stari žid, „ona naj si zapomni kraj, kjer je zaklad skrit. A tudi s tem še ni vse opravljeno.“

„Jaz pa menim, da bi Jurij Skopec Lei kaj žalega storil, če bi se prikazala v gozdu.“

„Tega ne bo storil“, zavrne ga Abraham.

„In če bi ji že on prizanesel, napadejo jo lahko njegovi tovariši“, ugovarja Levi v skrbeh.

„Tudi tega se ni bati“, zagotavlja starec, „tolovaji vedo, da glavar ne razume šale.“

„A če se Lea sama spozabi in se tolovajskemu glavarju — uda, potem —“

„Ne bo storila kaj tacega, ker drži na svojo čast. Ona bo izvedela za kraj, kjer je zaklad skrit, — in če se bo to posrečilo, potem so dragocenosti najine, brez da bi plačala tudi vinar zanje.“

„To bi bil lep dobiček“, mrmra Levi.

„Kaj ne, moj sin; za to že lahko kaj žrtvujeva.“

„In če bi se Jurij Skopec povrnil?“

V tem slučaju je za vse preskrbljeno.“

„To je res.“

„Tedaj ostane pri tem, moj sin“, nadaljuje starec, „jaz bom to sporočil Lei, ti pa obvesti oblastnije, da se skriva v gozdu tolpa roparjev.“

„Dobro, toda Lea mora biti previdna, da ne zabrede v nevarnost, — kajti jaz hočem imeti čednostno ženo — ne pa ljubico tolovajskega glavarja.“

„Ne boš se kesal, sin moj.“

Še nekaj časa kramljata žida in prevdarjata svoje načrte, potem pa se Abraham povrne po isti poti in vse skrbno za sabo zapre.

Takoj se poda v Leino sobo.

Tu sede na stol in nekaj časa zre v lepo deklico, ki takoj opazi, da ima starec neko skrivnost.

„Lea“, začne, „dete moje, nekaj posebnega se je pripetilo.“

„In?“ Ona ga vprašujoče pogleda.

„Jurij Skopec je tukaj, — ne daleč od tod, v gozdu.“

Kri jej šine v obraz in komaj zaduši klic veselja.

„Kaj praviš Ti k temu, Lea?“

„Jaz menim, da to ne pomeni dobro“, odgovori deklica in pogleda starca. „Ker se mu v tej hiši ni dobro godilo, se hoče najbrž maščevati.“

„Ne, otrok, on ne misli tega — kupčijo hoče z mano napraviti, prav dobro kupčijo.“

Lea posluša.

„Da, vse svoje zaklade je prinesel sabo, — in to vse hoče meni prodati. Tudi Ti lahko vidiš te dragocenosti, — šla boš z menoj, ko bom obiskal Jurija Skopca v gozdu.“

Toda Lea se ne razveseli tega, kakor je pričakoval žid.
— Ali kaj sumi?

„S Tabo naj grem v gozd?“

„Seveda, dete moje, Ti znaš take stvari ceniti. Še nocoj se odpeljeva z vozom do gostilne, kjer se snideva z Jurijem Skopcem.“

Lea je razburjena.

Torej bo vendar zopet videla njega, pri katerem se vedno mude njene misli, lepega, ponosnega moža.

Abraham takoj zapove, naj se voz pripravi, in da bi se ne vzbudila sumnja, nalože na voz nekaj praznih zabojev in vreč.

Ob določeni uri sede Abraham s svojo Leo na voz in se odpelje iz mesta. Dospevši do mestnih vrat se ustavi.

„Jaz sem bogati Abraham,“ odgovori na vprašanje stražnikovo, kateremu skrivaj stisne zlat v roko, „grem po trgovskih opravkih.“

Voz zdrdra naprej.

Mrači se že, ko se ustavi pred znano gostilno,

Gostilničar ju prijazno pozdravi in jima takoj odkaže dve sobi; stari Abraham dobi isto, v kateri je že stanoval, Lea pa sobo tik one, v kateri je tolovajski glavar objemal krčmarjevo hčer.

Seveda Lea o tem nič ne ve, — ona misli le na veselo svidenje z ljubčkom — nocojšno noč.

Tako je govoril Abraham, ker je menil, da bo krčmar takoj obvestil tolovajskega glavarja o njegovem prihodu. A prišlo je drugače.

Ker krčmar ni imel časa, da bi obvestil tolovajskega glavarja o zopetnem prihodu starega žida, naročil je svoji hčeri, naj stopi v skedenj in naznani to tolovajem.

Dekle očetu obljubi.

„Tako neumna pa vendar nisem,“ smeje se dekle, ko oče odide, „hahaha, saj nisem norica. Ljubček mi je obljubil, da pride nocoj zopet k meni — o, kako sem vesela! — Za drugo se ne brigam, naj se zgodi, kar hoče.“

Veselo pojoč odhiti v kuhinjo.

Tako poteče čas. —

Pozno ponoči je, in krčmar se je bil že davno podal k počitku, tudi gostje že vsi spe, le dve osebi čujeta še v hiši — dve lepi deklici.

Lea in krčmarjeva hčerka. Slednja se je tiho splazila v sobo, medtem ko Lea, ugasnivša luč, z utripajočim srcem prisluškujе pri vratih.

Lea ve, da je polnoč odbila, — sedaj upa, da bo vsak trenotek začula njegove korake.

Preteklo je zopet pol ure. —

A čuj — korak se bliža.

Lea pogleda skozi malo razpoko. Pri mesečini lahko zapazi vsakega, ki bi šel po hodniku. — Stopinje so vedno bliže. —

Razločno se čuje, da gre nekdo po stopnicah.

Brez dvoma, to je Jurij Skopec, kajti zdajci zagleda tudi že zavito moško postavo. — Da, on je — ljubček!

O, kako ji bije sree, — pred njenimi očmi se stemni.

Jurij Skopec obstoji in posluša.

Lea prime za kljuko — kaj naj stori?

Kri ji šine v lepi obrazek, ko misli na to, da Abraham ne bo nič vedel o tem, če bi svojemu ljubčku odprla.

Še vedno gleda skozi špranjo, neodločena, kaj naj stori.

Jurij Skopec je že prav blizu.

Zdajci zopet postoji.

Čuj — ali niso zaškripala neka vrata?

Brezsapno stoji Lea pri špranji in z napetimi očmi opazuje, kaj se bo zgodilo.

Zdaj natančno sliši, da se vrata odpirajo.

Tu se prikaže lepa razkošna deklška postava, ki poželjivo steguje svoje roke tolovajskemu glavarju nasproti.

Lea hoče zavpiti, a ne more — v grlu jo tišči, da niti stokati ne more.

Vidi, kako tolovajski glavar strastno pritisne lepega dekleta k sebi, — glasen poljub odmeva po hodniku.

Deklica potegne Jurija Skopca v sobo — in vrata se zapro. —

Naj se oba zaljubljenca še tako radujeta svoje ljubezenske sreče — Lea ne čuje nič več, presenečenje je bilo pregrozno, — bolečina prevelika, — ubogi otrok leži nezavesten na preprogi. —

208. poglavje.

Na dežju.

Protih razvalinam. — Predrzna zahteva. — Prevaran. — Huda kazen.

Vreme se je sprevrglo.

Nad razvalinami starega samostana se pode črni oblaki — dežuje neprestano.

Tolovaji si morajo tedaj poiskati drugega zavetišča. — Cekinar je tudi kmalu našel v bližini staro kapelico, v kateri so varni pred neprestanim deževjem.

Uršika in Cekinar izbrala sta si skriven kotichek, tolovaji se utabore sredi kapele, črni Martin in njegov tovariš pa se stisneta v poseben kot, — svojega maščevanja še nista pozabila.

Sedaj je prišel čas, da izvršita svoje naklepe.

Nekega večera posebno hudo lije, a tolovaji se ne zmenijo za to, ker imajo hrane v izobilji.

Črni Martin in njegov tovariš sta ravnokar povžila obilno večerjo.

„Danes sem prav dobre volje,“ izpregovori Martin, „povej mi, tovariš, ali ni bilo vino izvrstno?“

„Prav izvrstno.“

„No, vidiš, — zdaj nama manjka le še par lepih deklet, in zabava bi bila imenitna. — Veš kaj, pojdiva jih iskat.“

„To si boš najbrž premislil, Martin,“ smeje se njegov tovariš.

„Zakaj?“

„No, menim pač, da imaš še od zadnjic zadosti. Ali več ne veš, kako si visel na drevesu?“

„Toda jaz se hočem maščevati,“ godrnja Martin.

„Primaruha, ne boš se mogel.“

„Oho,“ zavrne bradač, „glej, tovariš, Ti poznaš Liziko in Lenčiko.“

„Kaj ju ne bom poznal, — dve razkošni punici sta, da je veselje.“

„Torej pojdi z mano, jaz imam izvrstno misel. In danes je prav ugodno, ker dež neprenehoma lije.“

„Kaj, v takem vremenu naj grem izpod strehe?“

„Zakaj pa ne. Vzela bodeva par volnenih odej, da se ogrneva.“

„To ne bo nič pomagalo, premočena bodeva do kože.“

„Četudi, saj dobiva za to izvrstno plačilo. — Ti vzameš Liziko, in jaz Lenčiko.“

„Vrnila se bodeva s krvavimi glavami.“

„Ne, ne, le pojdi z mano.“

Martinov tovariš se še nekaj časa obotavlja, a kmalu ga premaga radovednost. Oba moža se zavijeta v volnene odeje in izgineta v tmuni.

Urnih korakov se bližata razvalinam.

„Sedaj velja previdnost, Martin, zaradi straže.“

„Ne bodi neumen, dekleta ne bodo na dežju stala. — Tu doli so,“ in Martin pokaže na temno odprtino.

Obrnivša se naravnost tje kmalu začujeta glasove — brez dvoma, tu notri so dekleta.

„Tovariš, zdaj pa le urno,“ zašepeče Martin, „tu leži mnogo velikih kamnov, napraviti morava barikado.“

Martinov tovariš je takoj pripravljen in kmalu stoji nekak zid, podprt z lesenimi tramovi, ki sta jih dobila v bližini.

Zgoraj pustita malo odprtino.

Zdaj stopi črni Martin k odprtini in strahovito zatuli.

Glasovi tam znotraj utihnejo, — a kmalu se čuje, da dekleta bliže prihajajo.

„Kaj pa je?“ oglasi se ženski glas.

„Lizika!“

„Ah —“

„Jaz sem — črni Martin, ki je visel na drevesu. Postavil sem tu velik zid.“

Dekleta zakriče — v tem trenutku počí strel, — a krogla udari ob kamen.

„Brezuspešno,“ zakliče bradač, „zid je tako trden, da lahko streljate s puškami!“

„Spravite kamne proč!“ zakliče Lenčika.

„Če se Ti in Lizika udasta, drugače ne. Ali si me razumela?“

„Nikdar!“

„Prav žal mi je,“ smeje se tolovaj, „tedaj Vas bom pa pokadil — čakajte — suhega dračja imam dosti pri roki.“

„To je izdajstvo!“

„Dajte nama Liziko in Lenčiko ven, a biti morata povezani, drugače se Vam bo slabo godilo. Prisegel sem maščevanje — pokadil vas bom, da se bodete takoj vse podušile!“

Dekleta nekaj šepetajo.

„No, bo kmalu?“ zavpije tolovaj.

Nič odgovora.

„Oho, — čakajte, Vam bom že pokazal,“ vpije črni Martin.

„Hej, tovariš, vzemi onile zveženj dračja, — dekleta bodo začela kmalu kašljati.“

„Varujte se tega,“ zakliče Lizika, „če bo to glavar izvedel, se vama ne bo dobro godilo!“

„Hahaha,“ smeje se črni Martin, „glavar se malo briga za to. Torej kako je, ali naj začnem kaditi? — Tovariš, daj mi kresilo in gobo!“

„Stojte,“ zavpije Lenčika, „stojte!“

„No, kaj je!“

„Storile bomo, kakor zahtevate.“

„Dobro, druge naj vaju potisnejo skozi odprtino, toda povezani, da veste!“

Zopet je vse tiho.

„Kaj še ne bo kmalu?“

„Naju že povezujejo,“ odgovori Lenčika, „le še par minut — ne zažigajta dračja.“

„Hitro, hitro!“ rujove črni Martin, ki že nepotrpežljivo čaka na lepega dekleta.

„Pazite zdaj, — že prihajave!“

Zdajci se pokaže glava, potem telo — to je Lenčika, ki ima roki in nogi trdno povezani. Za njo porinejo še Liziko.

Hitro zamašita tolovaja odprtino s kamni.

„Tako,“ mrmra črni Martin, „zdaj se brez skrbi lahko povrneva. Predno bodo dekleta kamne odstranile, preteklo bo

precej časa. Medtem bodeva imela midva že najlepšo zabavo.“

Črni Martin in njegov tovariš zavijeta svoji žrtvi v volnene odeje in hitita ž njima, ne meneč se za neprestano ploho, v svoje skrivališče.

Tu jima odvzameta odejo in poželjivi pogledi obvisijo na lepih dekliških postavah.

„O, kako sve trdno povezani,“ stoka Lizika, „skoraj ne čutim nog.“

„Hahaha,“ smeje se Martin, „le potolaži se, dete moje. Ko sem jaz na drovesu visel, si drugače govorila.“

„Žal nam je,“ zdihuje Lenčika, „bile smo tako razžaljene. O, odvežita nama vezi, saj bodeve pohlevni.“

Martinovega tovariša gane ta prošnja.

„Martin,“ vpraša, „kako je, ali naj ju odveževa?“

„Prav nič me ne veseli.“

„Saj noge morava odvezati,“ meni tolovaj.

„Dobro, toda rok ne, da veš.“

Vrvi so kmalu prerezane, — a v tem trenutku se deklici zganeta.

„Kaj je to?“ meni črni Martin, ko zgrabi Lenčiko, „haha, ljubica moja, sedaj ne pomaga nobeno upiranje, — moja si.“

Zdajci tolovaj osupne.

Lenčikini roki sta naenkrat oproščeni — na nerazumljiv način — dekle drži v roki samokres.

• Lizika ravno tako.

Samokresa sta namerjena na tolovaja.

„Tako,“ pravi Lenčika, „sedaj se je kolo sreče drugače zasukalo, hahaha; zapazila nista, da so bile noge povezane z isto vrvjo, kakor roke.“

„Prokleta,“ zatuli črni Martin.

„Bodita popolnoma mirna,“ zapoveduje Lenčika, „ali pa zapodive svinčenkii v vajini butici.“

Črni Martin je ves iz sebe, tovariš njegov pa preplašen opazuje napeta samokresa.

„Martin, pomagaj, Lenčika bo sprožila!“

„Ne morem — ne, deklina, bodi pametna, če se vražji petelin sproži —“

„Naj se, prav nič škode za vaju,“ odgovori Lizika, „hotela sta nas zadušiti, a mislila nista, da smo tudi me prebrisane.“

„Martin — Lenčika bo sprožila —“

„Prokleta pištola — dekle — nikari —“

Tolovaja sta v obupnem položaju.

Lizika in Lenčika sedita na ležišču tolovajev ter merita s svojim orožjem neprestano na glavi obeh mož.

Toda sedaj se bliža še druga nevarnost.

Po preteku komaj pol ure zasliši se zunaj vpitje in kmalu nato je skrivališče polno razljučenih deklin.

Oborožene z leskovkami prično neusmiljeno udrihati po črnem Martinu in njegovem tovarišu, da se kar zvijata bolečin. —

To traja dobre pol ure, in ko tolovaja, po vsem telesu raztepena, od neznosnih bolečin stokata na tleh, zvežejo jima dekleta roke.

„Tako je prav,“ govori Lizika, „pravzaprav zaslužita, da bi vaju takoj pobile, a tako surove še nismo.“

Dekleta polože oba tolovaja na dež in zasmehujoč ju odidejo odtod.

---

209. poglavje.

Ostudna graščakinja.

Nevihta. — Na pristavi. — Obisk. — Skrivnostni načrti,

Nad gradom Sokolskim se bliža nevihta.

A ta nevihta ni iz narave, — o ne, v gradu samem privljuje se nekaj hudega.

V gradu sta dve stranki. Prva, ki drži skrivaj z lepo grofico, a druga stoji zvesto na strani grofovi.

Ker grof nima posebnih dokazov, mora čakati, da se stvar sama razjasni. — — — — —

Zapustimo sedaj ta grad ter poglejmo na neko drugo graščino in njeno obširno pristavo.

Tu gospoduje bogati baron, kateremu hoče glumačica izročiti nesrečno Milico.

Gospod je krepke postave, v najboljših letih, ljubi dobro kapljico in — lepe ženske.

V svojo jezo pa ima okoli sebe same grde babure, ker njegova soproga ne trpi v gradu lepega dekleta in tudi sama je grda, da bolj biti ne more, prava copernica.

Tako se godi v gradu, ko nekega dne dospe na pristavo glumačica z Milico.

Graščakinja pa ima povsod nastavljene ogleduhinje.

In ko drugega dne stopi v njeno sobo nad vse grda služabnica, da bi jo česala, vpraša jo gospodinja:

„Kaj je novega? Kaj počne moj mož?“

„Dolgočasi se.“

„Tako je prav, dolgočasi naj se, potem mi bo vsaj zvest ostal.“

Služabnica češe njene grde lase.

„Na pristavi so dobili obisk,“ se oglasi zdaj.

„Kdo je prišel?“

„Neka gospa s svojo hčerko,“ odgovori služabnica, „najemnica pravi, da je njena teta.“

„In to mi poveš še le zdaj?“

„Izvedela sem šele pred eno uro.“

„Kdaj sta prišli tujki?“

„Včeraj.“

„Tako, tako — in hči, ali je —“

„Ne, ne, ni lepa, milostna gospa, grda ko copernica, prava ostudnost; proti njej sem jaz lepotica.“

„Ah,“ zdihne graščakinja zadovoljno. „To je dobro; a če bi bila deklica lepa, takoj bi morali obe s pristave.“

„Tako je prav, Vaša milost.“

„Tedadaj le dobro pazi — tu imaš cekin za tvoj trud.“ —

Komaj je graščakinja oblečena, že pohiti na pristavo.

Najemnica ji pride naproti.

„S čim morem milostni gospej postreči?“

„Dobili ste obisk, kaj ne?“

„Moja teta je tu s hčerjo.“

„Kje pa sta?“

„Tu v sobi, Vaša milost.“

Graščakinja pogleda v sobo in zapazi Milico, ki je v resnici ostudno izpremenjena.

Pomirjena kmalu zapusti pristavo.

Uro pozneje prijaše graščak sam, — najemnik ga sprejme.

„No, dragi moj,“ začne ponosni baron ter zaupno potrka z bičem najemnika po rami, „kako je?“

Tak dokaz naklonjenosti je precej surov. Bič je trdo padel na pleča, tako da se najemnik kislo skremži.

Graščak to opazi.

„Aha, to je nekoliko pošegetalo, dragi moj,“ smeje se, „to pride od tega, če je človek slabe volje. Za vruga, jaz sem že sit tega, jaz —“

Boječe se ozre naokrog.

„Moje soproge vendar ni tukaj?“ vpraša skrbno.

„Bila je — a je že odšla.“

„No, potem je dobro.“

„Sedaj pa mi povejte, najemnik, ali bi Vam ne bilo mogoče, storiti mi neko uslugo?“

„Vse, milostni gospod, le nekaj ne.“

„Ali bi ne mogli dobiti na pristavo kako krepko, čedno deklo? — Meni je že kar obupati, še po noči vidim te grde pošasti, brrr!“

Najemnik zmaje z glavo.

„Ne pomaga nič, milostna bi drugi dan že vse vedela.“

„A jaz moram dobiti“, huduje se graščak, „med temi copernicami ne zdržim več.“

„To rad verjamem.“

„Najemnik, dam Vam knežje darilo.“

„Ne gre in ne gre, kajti potem bi moral jaz takoj s pristave.“

Grašček povesi glavo, — prepričan je, da ima najemnik prav. —

„A če bo šlo vedno tako naprej, saj moram znoreti.“

„O, Vaša milost, saj se meni tudi ne godi boljše. Moja žena je — puh — stara in grda. Tudi jaz bi se enkrat rad zabaval z lepim dekletom.“

„Svetujte torej.“

„Ne morem in ne znam.“

Oba moža zreta zamišljeno v tla.

Tu se vrata odpro.

„O, moja stara!“ zakliče najemnik ter se hitro obrne, kajti pred ženo ima velik strah.

Tudi graščak hoče oditi, a najemnica stopi predenj.

„Vaša milost, dobila sem obisk.“

„Tako!“ reče graščak zategnjeno.

„Da, moja teta je tu in njena — hči.“

„Hči?“ povdarja baron z zanimanjem.

Grašček ve, da bi mu najemnica rada pomagala, če bi mu le mogla, zato jo hlastno vpraša:

„Ali je deklica lepa?“

„Ne, grbasta, prav grd otrok —“

Grašček se takoj obrne in hoče oditi, a najemnica ga zadržuje.

„Kaj hočete še?“

„Vaši milosti je gotovo znana pravljica o izgubljeni kraljevi hčerki?“

„No, in kaj potem?“

„Bila je grda ko najgrša copernica, a ko se je rešila, bila je lepa ko angelj“, šepeta najemnica.

„In kaj mi pomaga taka pravljica?“

„Pa če bi se zgodilo to v resnici?“ meni žena zvijačno.

„To je bedarija.“

„O ne, vse je mogoče, — s čudovito vodo.“

„Bržkone se Vam meša.“

„O ne, ne!“ smeje se žena nekam čudno. „Saj lahko poskusimo, — jaz imam nekaj take vode, in skoraj bi rekla, da bo ta voda pomagala.“

„Prazna vera!“

„Milostni gospod se lahko sam prepriča.“

Pri teh besedah pomenljivo pomežikuje z očmi, tako da postane graščak naenkrat pozoren.

„Kaj to pomeni“, mrmra, „najemnica je zvita ženska: tudi pozna moje želje. — He, se li za temi besedami nekaj posebnega skriva?“

„No, Vaša milost“, govori najemnica tiho, „naj li poskusimo z mojo čudovito vodo?“

„Kdaj?“

„Jutri, če je milostnemu gospodu prav. Določiti bi se moral gotov čas, da bi bilo gospodu mogoče, muditi se nekaj ur na pristavi.“

In žena zopet pomežikuje z očmi.

„Za vraga“, misli si graščak, „ali je moja najemnica res prismojena, ali pa ima kje skritega — lepega dekleta. Poskusimo torej, saj škodovalo ne bo nič.“

Še nekaj časa pomišlja.

„Jutri zjutraj lahko pridem“, reče zdaj, „in sicer zgodaj, ker ima moja soproga takrat mnogo opraviti s svojo toaleto. Videti hočem Vaš hokuspokus.“

„Velja, Vaša milost.“

„Torej dobro, jaz pridem.“

Graščak z glavo zmajaje odide.

210. poglavje.

Jurij Skopec in Lea.

Nesrečna ljubezen. — Zavržena. — Abrahamovi zvijačni naklepi.

Ko se Lea predrami iz nezavesti, je v sobi še popolna tema. —

Z zamolklim vzdihom se dvigne s preproge.

V trenutku meni, da so to le sanje, a ko gre proti steni, zasliši tiho govorjenje.

Ne, ni se motila, to je Jurij Skopec, njen ljubček, ki uživa med tem, ko mora ona trpeti vse muke ljubosumnosti, v objemu lepe krčmarjeve hčere vso slast ljubezni.

Lea je ljubila tolovajskega glavarja nad vse. — O, kako se je veselila, da ga bo zopet videla in ga objela!

In sedaj? — Uboga Lea!

V nepopisni ljubosumnosti stopi k vratom, ki so še vedno priprta.

Ravno o pravem času!

Tam poleg se čuje govorjenje, potem je zopet vse tiho — in zdaj se odpro vrata, ona vrata, ki vodijo v sobo, kjer se mudita zaljubljenca.

Lea, hoteč s svojimi očmi prodreti temino, natančno vidi, kako krčmarjeva hči, lahko oblečena, smukne čez hodnik.

Nekaj časa je zopet mirno.

Dani se že, ko Lea opazi, da so se vrata zopet odprla.

Zdajci stopi Jurij Skopec na hodnik, — nekaj časa pazljivo prisluškujoč.

Tu odpre Lea vrata. —

Tolovajski glavar začuje škripanje vrat ter bliskoma zgrabi za samokres.

Zdajci švigne neka postava proti njemu — obstoji — Jurij Skopec dvigne orožje, a takoj zopet povesi roko.

„Lea!“

„Da, jaz sem“, glasi se kakor dih.

Jurij Skopec na lahko udari z nogo ob tla.

„Ah“, misli si, „vse mi je jasno. Stari Abraham je prišel še sinoči in meni tega niso sporočili. O, kako bi lahko govoril z Leo! Toda ni še vse zamujeno — ona gotovo ni videla krčmarjeve hčere.“

Lepa deklica pristopi bliže.

„Moj oče je tu“, šepetaje Lea.

„To sem si mislil. Kje je?“

„Spi tam zadej, v svoji sobi. Meni je bila odkazana ta soba zraven — in tu sem —“

Hipoma obmolkne.

Jurij Skopec ve dovolj.

Lea je slišala vse — morda tudi videla krčmarjevo hčer, o, to ga sedaj jezi!

Pred njim stoji lepa Lea, — njeni razpleteni črni lasje obdajajo krasno postavo — da, lepa je!

Nehote stegne roko, da bi jo objel.

„Ne“, izpregovori Lea zamolklo in se mu umakne, „lepa hvala za to, da bi nasledovala deklino, ki je okusila vse sladkosti prepovedane ljubezni.“

Jurija zbodejo te besede.

„Lea“, govori s tihim glasom, „jaz sem drugačen, ko navadni ljudje. Tolovajski glavar sem, človek, ki nima doma in je danes tukaj, jutri drugje. Ne sme se mi zameriti, če porabim priliko, kakršna se mi ne nudi zlepa. Godi se mi, kakor onim, ki ljubijo danes to, jutri drugo in gredo dalje.“

„In svojo ljubico zapuste jokajočo“, pristavi Lea.

„Lea“, reče tolovajski glavar mehko in stopi tik nje, „ali spadaš tudi Ti med one, ki bi se ne dale utolažiti?“

„Na to ne odgovorim“, odvrne ona temno, „toda to je gotovo: Ljubila sem Vas, vedite, ljubila z vsem ognjem svojega srca. Včeraj sem se samega veselja kar tresla, ko sem prišla sem; čakala sem pri vratih, da bi Vam hitela naproti. Prišli ste — a —“

„Pričakovala me je druga“, reče Jurij Skopec otožno, „da, tako je, Lea. Kaj morem za to, da mi hite vsa sreča naproti,

kamor pridem. Moja vroča kri me potem premoti, da dostikrat samega sebe ne poznam. — To je moja izpoved.“

Lea pazljivo posluša.

Pričakovala je, da se bo Jurij Skopec opravičeval, — a sedaj je tako odkrito priznal svojo strast, brez laži, — ne more biti huda nanj.

Predrznež opazuje krasnega dekleta.

„Lea!“ začne zopet, „stari Abraham Vas je torej sem privedel?“

„Da, cenila naj bi dragocenosti.“

„A tako, moj plen, — o, dobro poznam tega prekanjenega lisjaka. — No, dobro, videli bodete moj plen, Lea, da, dete moje, videli bodete neizmerno bogastvo.“

Ona ne odgovori.

„In kako je v Zagrebu?“ vpraša on, „ali Levi še živi?“

„Da.“

„Postane li Vaš mož?“

„Moj rednik hoče tako.“

„In Vi?“

„Jaz ga ne maram.“

Nekaj časa molčita oba.

„Kje je Abraham?“ vpraša Jurij Skopec, „govoriti hočem z njim.“

Lea mu pokaže sobo.

Jurij Skopec čaka, da ga bo Lea spremila, a motil se je. Kakor senca izginila je lepa deklica v svojo sobo in vrata za sabo zapahnila.

„Vse iz ljubezni“, smeje se predrznež, „ah — prišla bo k meni, odpustila mi bo, saj me ljubi.“

Tiho stopa proti Abrahamovi sobi in potrka.

„Kdo je?“ vpraša žid nezaupno.

„Oni, ki ga pričakujete“, glasi se odgovor.

Vrata se takoj odpro.

„Glavar“, šepče žid.

„Tiho — držite jezik za zobmi“, zarohni Jurij Skopec.

„Pričakoval sem Vas že sinoči“, pravi žid boječe.
„Žal mi je“, odgovori glavar, „izvedel sem šele pred kratkim.“

Abraham ga čudno pogleda, -- morda kaj sumi?

„No“, vpraša ga predrznež, „ali imate toliko denarja s sabo, da bode te plačali moje zklade?“

Abraham prikima.

„Jaz imam veliko denarja pri sebi, prav veliko,“ reče mu žid, „če skleneva kupčijo, plačam takoj.“

„Torej dobro, potem ostanite danes v gostilni, proti večeru pa pridite na dogovorjeno mesto. — Ali pride Lea z Vami?“

„Seveda, ona zna bolje ceniti take reči, kakor jaz.“

„Prav, — torej nocoj na križpotu, Lea naj pride z Vami, vse drugo pozneje.“

Predno more Abraham kaj odgovoriti, zapusti Jurij Skopec njegovo sobo.

211. poglavje.

Čudni velikan.

Grof Sokolski pomaga. — Skrivnost. — Strel. — Graščakinja v skrbeh.

Po polju graščine Sokolske je toča napravila mnogo škode.

Grof sam si hoče ogledati to nesrečo, zato zajaše konja in z zvestim služabnikom ob strani se poda k svojim podložnikom.

Sokolski gospodar se je zelo spremenil. Prej ponosen, ošaben — je sedaj mil in dobrotljiv gospod, ki skrbi za svoje podložne.

Grof si je ogledal opustošena polja, tolažil nesrečnike in jim podaril obilo denarja.

Z desnico zgrabi orjak vrv, z levico pa objema nezavestno Milico.

Na tisoče zahval je plačilo za njegovo dobro delo in grof Sokolski je tega vesel.

Da, on je sedaj oče svojim podložnikom, — upa, s tem zadostiti za svoje prejšnje krivice in doseči milost, da najde svojega izgubljenega otroka.

Grof je na poti proti domu.

Pot ga vodi skozi gozd in ko pride do nekega ovinka, začne konj hržeti.

„Vaša milost“, zakliče služabnik in prijaše bliže, „tu nekaj ni v redu; večkrat se potikajo tod divji lovci.“

Oba zgrabita za samokrese, a še predno moreta napeti petelina, stopi iz grmovja čudna postava — velikanski mož.

Orjak ima precej obnošeno glumaško obleko.

„Cigan“, mrmra služabnik.

„Ne, glumač je“, odvrne grof.

„Res je, Vaša milost, jaz sem Herkul, — velikani družbe, ki se je deloma razšla.“

Grof seže v žep, a orjak mu zabrani z roko.

„Nisem berač, Vaša milost“, reče, „in če hočem zaslužiti, tudi storim kaj za to.“

„Kaj pomeni to?“ vpraša grof osupnivši.

Herkul prekriža svoji orjaški roki na prsih.

„Ali nima Vaša milost lovca po imenu France?“

„Seveda.“

„Tako, tako, — potem je fant le resnico govoril, jaz ga imam vjetega.“

Grof Sokolski skoči s konja.

„Ujetega“, zakliče brezsapno, „kaj se je zgodilo?“

„Da, če tak lovec strelja na divjačino, potem ni nič hudega, a če sproži svojo puško na človeka, je to drugače.“

„Na človeka?“

„Da, Vaša milost“, odgovori Herkul, „s par besedami lahko povem, kaj me je prignalo tu sem. Bil sem član glumaške čete, pri kateri je bila tudi krasna plesalka na vrvi. Imenovali smo jo Cenobijo, a njeno pravo ime je Milica!“

Grof Sokolski vzklikne z zamolklim glasom, čuje se kakor bolešno stokanje: „Milica, moja — moja —“

„Da, to je ta lopov priznal“, govori velikan, „rekel je, da je plesalka grofovsko hči; ni rad storil to, a ko sem mu zažugal, da ga ubijem, ker je ustrelil na Cenobijo, se je udal.“

Grof Sokolski glasno zakriči.

„Moja Milica — mrtva — mrtva —“

„Ne, še živi, Vaša milost“, zakliče velikan. „Kroglja jo je le oprasnila. Bila je popolnoma zdrava, ko je načelnica naše čete lepega dekleta skrivaj odvedla.“

Grof zgrabi za svojo z zlati napolnjeno denarnico.

„Vzemite za sedaj,“ reče ter jo vrže glumaču.

Velikan z veseljem pograbi darilo.

„Kje je lovec?“ zakliče grof v jezi.

„Ne daleč od tukaj, zvezanega sem položil v grmovje.“

„Takoj gremo tje!“ zagrmí grofov glas, „morilec mora vse priznati.“

Skoči na konja in odjezdi s služabnikom. Za njima stopa velikan z orjaškimi koraki.

Privede ju do nekega hribčka.

„Tam leži,“ izpregovori in pokaže na gosto grmovje.

„Oh — oh — kaj je to?“

Herkul grozno zatuli.

Videl je, kako sta skočili dve postavi izza grmovja. Prvi je France, brez vezi, drugi —

„To je Tihorepec,“ zagrmí grof z groznim glasom ter spodbode konja.

Herkul je kakor divji.

Z velikanskimi skoki drvi za ubežnikom, katerega ni nihče drugi rešil kakor oskrbnik.

Tu se zabliska — strel odmeva po gozdu.

S prestreljeno glavo se zvrne Herkul na zemljo.

Grof spodbode konja, a v gostem grmovju ne more tako hitro naprej, zastonj sproži samokres, pa tudi služabnik strelja za ubežnikoma.

Vse zaman — v malo trenutkih sta izginila oba. —

Herkul pa je še drugo skrivnost nesrečne Milice ponesel v grob, — zdaj leži mrtev na mahu, katerega rudeči s svojo krvjo. —

Grof pusti služabnika pri mrtvecu, sam pa oddirja proti gradu, da skliče ljudi, ki bi naj zasledovali ubežnika.

Čez malo časa napoti se veliko krdelo hlapcev, oboroženih z vilami in drugim orožjem pod vodstvom pristavnika za ubeglima.

Grof odjaše v divjem diru v grad — govoriti hoče s svojo soprogo.

Sumi namreč, da je njegova lepa gospa udeležena pri tem grozovitem činu.

Dospevši v grad, plane takoj k sobam svoje žene.

Tu najde neka vrata zaprta.

Grof strese za kljuko.

„Odprite!“ grmi njegov glas.

Znotraj se čuje razburjen šepet.

„Odprite!“ zakriči grof zopet, „hitro, ali pa razbijem vrata!“

Še se sliši šepetanje, a vrata se ne odpro.

Jeza zgrabi grofa, da s svojim težkim škornjem silovito udari ob vrata, ki s pokom in ropotom padejo narazen.

Ves razkačen plane v sobo.

Krik prestrašenja — več služabnic stoji okoli grofice, ki bleda ko smrt zre v razljučenega soproga.

„Blanka, zakaj nisi odprla?“ zarohni nanjo.

„Kako moreš tako ravnati z menoj,“ zavrne ga mrzlo, „meniš li, da bi odprla, če se tako divje obnašaš?“

„Zapovej služabnicam, naj se odstranijo.“

„Ne, deklice ostaneju tu.“

„Blanka,“ zagrozi ji, „ali me hočeš še bolj razkačiti?“

„Služabnice naj ostanejo,“ jeclja ona, „jaz se Te bojim.“

„Tega, kar Ti bom sedaj povedal, ne smejo slišati.“

Grofica pogleda svojega moža, in ko vidi, da je njegova beseda odločna, se uda.

Kaj pa bi ji tudi pomagale služabnice, če bi grof začel divjati, — zato jih odstrani.

„Zakaj me tako strašiš?“ vpraša ga ter se sili na jok, „kaj to pomeni, saj si bil prej vedno prijazen z mano?“

„Pustiva to,“ zavrne jo osorno. „jaz ne mislim več na prošle čase, le na sedanjost. In sedaj poslušaj.“

Blanka se oprijemlje stola — pred njenimi očmi začne mrgoleti.

Grof strastno opiše ves dogodek v gozdu.

Že po prvih besedah vragica olajšano vzdihne, kajti njen soprog ni izvedel, da je ona provzročiteljica poskušenege umora — to ve Herkul, ki je sedaj mrtev.

„Tihorepec je bil tu,“ reče grof, „tajiti ne moreš več.“

Zvita ženska osnovala si je takoj nov načrt.

„Da,“ reče mirno, „saj ne tajim, Tihorepec je bil tu; prosil me je na kolenih, naj ga skrijem, ker se je bal Tebe, da ga umoriš. Storila sem to iz usmiljenja.“

„Iz usmiljenja.“

„Moj Bog, — da, smilil se mi je, ko je tako milo prosil. Moje služabnice to lahko izpričajo.“

„Tem ne verjamem čisto nič.“

„Ti torej dvomiš o besedah svoje žene,“ govori Blanka užaljena in njene oči žare; „naj bo, potrpekla bom tudi to.“

Nesramnica prične ihteti in tako mojstersko hinavsko kaže svoje užaljeno srce, da grof ne sumi več o njeni sokrivdi. A vendar je grozno razburjen.

„France je streljal na Milico!“ zakliče.

„Če je le res,“ meni zvita graščakinja, „ali imaš tudi dokaze za to? Glumač si je to najbrž izmislil, da si je s tem prislužil denarja.“

„In France je bežal.“

„Seveda, ker se Te boji. — Zdi se mi, da se obema godi krivica.“

„A jaz sem družega mnenja.“

„Dobro, tega jaz ne morem predrugačiti. — Zakaj naj bi France streljal na Tvojo hčerko, saj bi ne imel nič od tega. Če bi Ti živo pripeljal, potem bi dobil plačilo — le pomisli to.“

„To je že res,“ mrmra, „saj ni imel vzroka za to. O, da bi mogel še enkrat vprašati Herkula!“

Grofica je zadovoljna.

„Vendar imam srečo,“ misli si, — „glumač je mrtev, Ti-horepec je oprostil Franceta, sedaj naj moj mož pride v roke tema dvema in potem se bo reklo, da so ga umorili tatinski lovei.“

Grof meri lepo ženo s temnim pogledom.

„Blanka, Blanka,“ reče ji, „želel bi, da si mi govorila čisto resnico.“

„Ali me hočeš res smrtno razžaliti?“ razjezi se ona.

„Ne, jaz Te le svarim. Te skrivnosti bom razkril, naj velja, kar hoče, — in potem gorje onim.“

S trdimi koraki zapusti sobo.

Ona mračno gleda za njim.

„Sreča, da je Herkul mrtev,“ mrmra zase, „ah, srečo imam res, — o, kmalu bom jaz tu gospodovala, potem bom pokazala tem razvajencem, kaj je gospodinja, čutili bodo moj bič!“

---

212. poglavje.

Zdivjane strasti.

Divji prizori. — Janko Hrvat sumi. — Krvavo dejanje.

Povrnimo se zopet k samostanskim razvalinam, v čegar podzemskih prostorih se vrše tako grozoviti prizori.

Rudeči Tomaž ni nevarno ranjen.

Truplo pogumne dekle pa, ki je maščevala svojo deklinško čast, zakopali so v nekem kotu.

Druge dekle so se udale v svojo usodo, kajti uvidele so, da je beg nemogoč.

Roparji jih sedaj celo pretepajo, katere se takoj ne udajo njihovim razbrzdanim strastem.

Kramar je edini, ki se ne briga več za deklino.

Kadar zapove svojim tovarišem, naj vendar mirujejo, zavrnejo ga le-ti z glasnim posmehom. —

Janko Hrvat se kaže, kakor bi bil pijan, in tako menijo tudi drugi roparji. V resnici pa se je vsled onega prizora popolnoma stregnil, in sedaj le zaradi tega kaže pijanost, da bi zasledoval svojo Jero.

Nekaj časa se valja po tleh in gleda okoli sebe.

Potem se pa počasi dvigne in leze po vseh štirih naprej, da bi našel Jero.

Večkrat zadene na tovariša, ki se zabava z deklino; — tu postoji in posluša, a ko se prepriča, da ni njegove Jere tu, leze zopet naprej.

Tako dospe Janko Hrvat v mal, prav temen hodnik.

Tudi tukaj mora biti par, kajti Janko sliši glasno poljubovanje.

Zdajci začuje tudi glasove.

Brez dvoma, to je ogljar Tone.

Toda s kom govori? —

„No, Jerica,“ sliši se njegov glas, „vendar je dobro, da Janko še vedno popiva.“

„Da, ga bo vsaj prej konec.“

„Tem bolje, saj sem jaz tudi že sit tega skrivanja. Stari osel je zelo nezaupljiv in bi naju lahko kedaj neprijetno iznenadil.“

„Ne verjamem, Tone.“

„No, jaz pa pravim, da ni tako varno. Janko se mi nekaj časa sem kar nič ne dopade. Še le včeraj sem opazil, kako preži povsod okrog.“

„Seveda, nezaupljiv je.“

„Da bi se le že do smrti napil. — A trden je, trden, in ne bo ga še tako kmalu konec.“

„Seveda, stari osel — ah, Tone, jaz Te imam tako rada — daj — poljubi me.“ —

V temnem kotu je vse tiho.

Janko sliši, kako se zaljubljenca radujeta prepovedane ljubezni — tedaj ne premišlja dolgo.

Počasi se vzravna.

Na zemlji vidi dve postavi kakor senci, — zdaj dvigne desnico.

Blisk razsvetli hodnik — nato pok — strahovit krik!

„Prokleta,“ sliši se glas ogljarja Toneta, „za vruga, sedaj je končano — zasačena sva.“

„Lopov, pes,“ tuli Janko ter potegne drugi samokres.

Zopet zagrmí strel — kroglja udari ob zid.

Zdajci pridrve tolovaji s svetilnicami v rokah.

Pokaže se jim grozen prizor.

V kotu sedi sključen ogljar Tone ter se trudi, da bi se branil proti krogļjam.

Poleg njega na tleh leži Jera, z razpletenimi lasmi in z odprtim nedrijem, iz katerega curlja kri.

Jankotov prvi strel je nezvesto ženo dobro zadel. Hrope še, a že se ji bliža smrt.

„Ali si zblaznel, Janko — pijana muha —“

„Ne, nisem pijan, Jera me je ogoljufala, zasačil sem jo z ogljarjem Tonetom, — ta bo sedaj občutil nekaj mrzlega železa.“

Janko potegne dolg nož in grozno zatuli.

Zagnati se hoče na svojega nasprotnika, da bi mu prerezal vrat.

„Držite ga,“ vpíje Kramar, „Janko je ves divji!“

Tolovaji se obesijo na besnečega ter ga drže, da ne more divjati naprej.

„Glej, da se izgubiš, Tone,“ zakliče mu Kramar, „skrij se, dokler se Janko ne umiri.“

Tone uboga in skokoma zbeži odtod.

Janko Hrvat pa se približa Jeri.

Toda ta ne diha več, krogļja jo je predobro zadela — mrtva je, ko jo dvignejo kvišku.

„Človek,“ zarohni Kramar na pijanca, „ustrelil si svojo ženo!“

„Nič škode,“ zarezí morilec, „baba ni bila niti krogļje vredna, — kje je ogljar Tone?“

„Ta je že na varnem.“

Janko začne zopet besneti, a tolovaji ga krepko drže. Vleče jih za sabo v kot, kjer leži Jera v krvi.

Svojo mrtvo ženo brene z nogo.

„Tu imaš, prokleta vlačuga,“ rujove Janko, „za spomin, ko greš k vragom, — kanalija!“

Celo tolovajem se gnusijo te besede, toda nihče ne mara z Jankotom kaj opraviti imeti.

Le-ta še vedno divja in hoče na vsak način dobiti ogljarja Toneta v pest, — da ga umori.

213. poglavje.

Čudovita voda.

Nemirna noč. — Grda deklica. — Spremenjenje. — Od ljubezni vnet.

Grašček je imel nemirno noč.

Vedno in vedno so mu prihajale na misel besede najemnice in — čudovita voda.

Tako se je premetaval celo noč po postelji, kar je zapažila tudi njegova žena, nič hudega sluteča; mislila je pač, da je mož nekoliko preveč v kozarec pogledal. —

Zdani se.

Grašček zgodaj vstane in se takoj poda na pristavo, dobro vedoč, da je vsaj tri ure varen pred ženo.

Na pristavi je vse mirno. Najemnik je s svojimi hlapci in deklami na polju.

„No, radoveden sem,“ govori graščak sam pri sebi, „videti hočem, če me najemnica ni opeharila, — pa skoraj bo kaj takega. Vsi vedo, da me ima žena v oblasti, zato se norčujejo z menoj.“

Na pristavi ga vsprejme najemnica, hlapec pa pelje njegovega konja v hlev.

Takih obiskov so tu že navajeni, ker se graščak večkrat zjutraj oglasi, da izpije kozarec svežega mleka.

„No?“ vpraša graščak najemnico, ki ga je spremila v sobo, „ali še niste pozabili pravljice o čudoviti vodi?“

„Kaj še.“

„Želel bi, da me nimate za norca. — Jaz sem sicer dober, a vsaka reč ima svoje meje in če tu ni vse v redu, potem —“

„Brez skrbi, Vaša milost.“

Baron posluša.

„Želite li videti mojo sestričino?“

„Seveda.“

„Potem prosim, kar za menoj, — a prav tiho.“

Graščak stopa po prstih za zvito žensko do nekega okna v steni, ki je zagrnjeno.

„Pst — pst — prav tiho.“

„Saj sem miren.“

„Tu, Vaša milost.“

Premetenka odgrne nekoliko zagrinjalo, da graščak lahko vidi v sobo.

V sosedni sobi sedi glumačica z Milico pri zajutreku. Deklica je še vedno tako grda.

„Brrr,“ zamrmra graščak in odskoči od okna.

„Kaj pa je, Vaša milost?“

„Kaj ostudnejšega še nisem videl.“

„Moja sestričina?“

„Recite raje peklenščkova stara mati.“

„I seveda, če bi ne bilo čudovite vode.“

„Bežite, bežite z Vašo copernijo.“

„Saj se bo milostni gospod lahko sam prepričal.“

„Žena, menim, da se Vam meša.“

„O ne.“

„E kaj, jaz grem domu,“ godrnja graščak razdražen, „temu grdavžu nasproti je moja žena še pravi angel.“

„Počakajte, Vaša milost!“ —

Najemnica je bila z glumačico domenjena, in ko ji da skrivno znamenje, zapove slednja Milici, naj se spremeni, ker take ne mara več gledati.

Molče gre Milica, sluteča, da ji zopet preti nova nevarnost, v sosednjo sobo, kjer je glumačica že pripravila dišečo vodo.

Milica se umije, odstrani tudi umetno grbo — in zopet je lepa kakor angel.

„Tako spremenjena se vrne v sobo in sede zopet k mizi, — toda tako, da je obraz njen obrnjen proti zagrnjenemu oknu. —

Zunaj pa reče najemnica graščaku :

„Vaša milost, čudovita voda se je že uporabila.“

„Bedarija!“

„Ne, ne, teta moja zna tudi nekoliko čarati.“

„Ne bodite vendar bedasti.“

„Milostni gospod naj pogleda skozi okno.“

Mrmraje graščak uboga.

V tem trenutku pa se zgane, kakor bi ga bil zadel močan udarec.

„Ah — ah!“

Najemnica je zmagala.

„To je sleparija!“

„Ne, resnica je, Vaša milost!“

„Nemogoče.“

„V resnici je tako.“

Graščak se samega veselja trese — hoče k vratom.

„Stojte, stojte,“ zabrani mu najemnica, „tako hitro ne gre.“ —

„Kaj hočete, žena?“

„No, saj veste, tvegala sem mnogo — in —“

„A tako, razumem. Koliko pa hočete imeti?“

„Zase bi rada lišp, milostni gospod že ve, — teta moja pa hoče imeti denar, tisoč tolarjev.“

„Ali je ob pamet?“

„Ne, ona ve, koliko je njena hčerka vredna. Le pogledjte tega lepega otroka — sama nedolžnost.“

„A vendar, toliko denarja!“

„Milostni gospod je tako bogat.“

Grašček ne pomišlja dolgo. Še en pogled na krasno Milico, potem potegne iz žepa z zlati napolnjeno denarnico.

„Tu, ni ravno toliko, a kar manjka, še dodam. In Vi dobite diamantno iglo, ki Vam je tako všeč. Toda z dekletom hočem biti sam.“

„To je treba dobro premisliti, Vaša milost,“ zavrne najemnica, „če bi dekle vpilo?“

„Ali je boječa?“

„Da, zelo boječa, — nekaj hlapcev in dekel je vedno doma, ki bi lahko kaj slišali.“

„Odpravite jih z doma.“

„To bi bilo sumljivo.“

„Hm, jaz hočem dekleta imeti.“

„Storila bom, kar bo mogoče.“

Najemnica se poda v sobo, kjer sedi Milica z glumačico.

„Bodi mirna“, veli starka deklici, ki hoče skočiti kvišku, „ta gospa pozna Tvojo skrivnost.“

Milica se trese. Opazila ni, da je najemnica skrivaj utaknila glumačici polno denarnico — vzemši prej nekaj zlatov iz nje. —

„Drugo še pride“, šepne najemnica, „gospod je hud, biti hoče z dekletom sam.“

Glumačica hitro skrije denarnico v žep.

„Hm, hm“, reče tiho najemnici, „če bi Milica vpila?“

„Da, to bi bilo neprijetno, posebno ker dekle vedno vohunijo tu okrog.“

„Kaj nam je tedaj storiti?“

„E, menim, da graščak ne bo kar tako naravnost —“

Obe ženski hočeta proti vratom, — tudi Milica hoče za njima. —

„Le tukaj ostani, jaz se kmalu vrnem.“

Milica mora ubogati. Zdihovaje sede zopet k mizi, — zdi se ji, da ji je nevarnost za petami.

Ženski stopita v sobo, kjer stoji graščak.

„Le previdno, Vaša milost“, opominja najemnica, „deklica je prav ljubka, a tudi boječa.“

„O, jaz jo bom že pomiril.“

„Bodite previdni, kajti dekle ne sme vpiti, drugače bi bilo nevarno.“

„Le brez skrbi.“

„In Vaša gospa soproga?“

„O, že mislim nanjo.“

„No, potem pojdite noter, milostni gospod.“

Graščak stopi v sobo — Milica poskoči.

Strah se je vedno poloti, če vidi moža v svoji bližini — a sedaj se ne boji tako, saj ima baron tako prijazen obraz, četudi njegove oči same poželjivosti kar žare.

„Ne boj se, dete moje“, nagovori jo graščak, „saj nisem ljudožerec, — gospodar sem tega posestva in pridem večkrat na pristavo.“

Te besede Milico nekoliko pomirijo.

Graščak je kar očaran. — Upa, da je deklica že naučena in da se mu ne bo treba dosti truditi. — A moti se.

Ker mu je čas drag, se ne obotavlja dolgo.

Z veselja žarečimi očmi in odprtih rok gre proti Milici, da bi jo objel.

A kakšno razočaranje!

Milica prestrašena zakriči in zbeži za mizo.

Baron postoji.

„No, kaj tacega“, mrmra, „zdaj se mi hoče še ustavljeni! Ali pa morda le na vitez? Gotovo — ona hoče tudi kaj imeti — no, za denar in lišp mi ni toliko, za tako deklico že nekaj žrtvujem.“

Milica se trese.

„Ali dekle“, reče ji baron, „saj Te ne bom snedel, — ne, boj se me vendar tako.“

„Pustite me“, prosí Milica.

„No, ta je pa dobra, zdaj hoče še burke uganjati“, jezi se graščak, „ne bodi nespametna, jaz nisem stiskač, — dobila boš lepo svotico, in tudi nekaj blestečih dragocenosti. Tako lepega dekleta že dolgo nisem videl.“

Milica se stisne v kot.

Ko graščak, meneč, da je z njegovo ponudbo zadovoljna, stegne čez mizo roko, da bi jo prijel, spozna Milica nevarnost.

Ropotaje se miza prevrne in težka ploča zadene graščaka na noge, ki glasno zastoče.

Medtem hiti Milica na okno, da bi skočila na dvorišče.

Ko obupno trese za okno, da bi je odprla, plane najemnica z glumačico v sobo.

„Pomagajte — pomagajte!“ kriči Milica.

Nekaj hlapcev z deklo, ki se mude na dvorišču, gledajo začudeni na okno.

Milica se brani z vsemi močmi, a obeh žensk se ubraniti ji ni mogoče.

Medtem glumačica namigne graščaku.

Le-ta čuti grozne bolečine na nogah in pleše naokoli kakor divjak.

„Jej — o jej!“ stoka, medtem ko nesramnici vlečeta Milico v bližnjo sobo.

Tam naj bi se graščak lotil svoje žrtve.

Toda angelj varuh je čuval nad ubogo Milico — graščak ne misli na drugo kakor na svoje bolečine.

In ko pogleda skozi okno, zagleda svojo ženo, ki se bliža pristavi. Brezdvomno kaj sluti — graščak ji mora naproti. —

Milica mu itak ne uide — tako si misli.

„Jutri“, šepeta graščak, „jutri mora biti moja, — sedaj moram k ženi, da ji ne vzbudim sumnje.“

In tako šepa graščak po stopnicah svoji ženi naproti.

214. poglavje.

Kaj je ljubezen.

Jutro v gozdu. — Skrivališče. — Abrahamova zvijača.

Lea se brani. — V jezi.

Zdaniilo se še ni, a kljub temu zapazimo v jutranjem mraku štiri osebe, ki obračajoč se nalašč sedaj na desno sedaj na levo, počasi korakajo skozi gozd.

Prvi stopa Smukač, ki vodi starega Abrahama za roko.

Žid ima oči zavezane; boječe stopa poleg ljutega tolovaja, ki ga včasih sune pod rebra, da bi podvizzal svoje korake.

Pot jih vodi k skrivališču. Za prvima dvema gre Jurij Skopec, ponosni tolovajski glavar, a na njegovi strani stopa lepa dekliška postava, — Lea. Abraham se ni motil, ko je menil, da Jurij Skopec dekletu ne bo zavezal oči.

Prepričan je, da ga lepa deklica ne bo izdala, četudi je globoko užaljena.

Tolovajski glavar se večkrat ozre nanjo.

„Lea“, šepne predrznež.

Deklica se zgane, a njene krasne oči so še vedno v tla vprte.

„Lea — ste li hudi name?“

Ona ne odgovori.

„Lea, Vi ste užaljeni, ker sem bil preteklo noč v objemu drugega dekleta. — A to ni bila prava ljubezen!“

Deklica ga temno pogleda.

„Da, Lea — glejte, tudi jaz imam svojo usodo, kajti edina, katero resnično ljubim, da, še več — tudi ona me ljubi — z vsem ognjem svojega srca, ta je zame nedosegljiva, kakor solnce, ki vzhaja tam za onimi jelkami.“

„Kdo je to?“ vpraša Lea hitro.

„Grofova hči“, odvrne Jurij Skopec mirno.

„O, gotovo ste jo odvedli?“

„Ah ne, — toda to pripovedovanje bi bilo predolgo. — Njen oče hrepeni po ubožici, katero so mu ukradli, in jaz sam ne vem, kje naj iščem nesrečnega dekleta.“

Lea se trese.

„In Vi jo ljubite?“

„Da, čutim to, — a brez upanja, ker je nemogoče, da bi grofovsko hči postala žena tolovajskega glavarja. Zato sem že deloma pozabil, kar se sploh ne da več predrugačiti, in iščem ljubezni, kjer jo pač najdem. Saj sem vendar človek — strasten — mlad in tedaj se mi lahko pripeti marsikaj, kar bi Vam ne bilo všeč. Jaz nisem menih, ampak tolovajski glavar.“

Lea molči.

Jurij Skopec jo opazuje.

„No, Lea“, reče, „zdaj vidite, — da ne maram zakrivati, ker sovražim hinavščino. Ali ste še hudi name?“

Ona ne odgovori.

„Prišel sem tu sem, da Vas zopet vidim, — ker sem to tudi obljubil.“

Lea se bridko zasmije.

„Ali pa lepo krčmarjevo hčerko, kaj ne?“

„Ne, Lea, — zaradi Vas sem prišel tu sem. Krčmarjeva hči je strastno dekle, ki se ne zna brzdati. Vrgla se mi je v naročje, — in norec bi bil, če ne bi bil porabil take prilike. Toda Vas, lepa Lea, cenim mnogo višje, ker ste vsa drugačna, — zato Vas tudi hočem vzeti v svoje varstvo.“

„Pred kom?“

„No, pred Levijem, ker Vas hoče za ženo.“

„To se ne bo nikdar zgodilo.“

„Spomnili se bodete še name, Lea, toda takrat bo prepozno. Levi, ta lopov, ne bo prej miroval, da bo dosegel svoj namen. In zgoditi se zna, da Vas bo napadel ponoči in oropal —“

Oči lepe deklice vzplamené.

„Tedaj pa bo občutil moje bodalo.“

„Dobro, Lea — a on Vas lahko omami.“

„Pri tem sem previdna“, zavrne ga Lea resno, „kar užijem, poskusiti mora prej moje služabništvo.“

„Toda stari Abraham je pravi čarovnik, ki ima v svoji omari gotovo tudi tako sredstvo, ki učinkuje še le čez nekaj ur. Z Levijem sta dogovorjena, le verjemite mi.“

„Kaj pa naj storim?“ vpraša Lea.

„Nič“, odgovori Jurij Skopec odločno, „predno zapustim ta kraj, skrbel bom, da se Vas ne bo sililo, postati žena tega ničvredneža. Prepričali se bodete, da Vam želim dobro; zahvale za to ne potrebujem, samo da ne mislite slabo o meni.“

Kljubovanje zginja z njenega lepega obraza. Skrivaj ga milo pogleda — a takoj nato postane njen obraz zopet resen kakor poprej.

„Ali smo kmalu na mestu?“

„Ne bo več dolgo.“

Lea ne pazi na pot — ona misli le na svojo usodo in posluša ljubljenega moža.

Tu se čuje tiho žvižganje — kmalu pridejo do straže in čez nekaj časa potem stoje pred skrivališčem.

Vhod je prost.

Abrahamu odvežejo oči, medtem pa Lea opazuje neizmerno bogastvo in občudovaje pogleduje pogumnega moža.

Abraham pristopi.

„No, Lea, zdaj ceni te stvari, da mi bo mogoče napraviti kupčijo brez izgube.“

„Stari slepar“, zakliče Smukač, „le ne govori o izgubi; če kupiš ta plen, zaslužil boš ogromne svote.“

„Ne, ne“, toži žid, „zaslužil ne bom skoro nič. Uropane stvari se tako težko izpečavajo, skoro zastonj se jih mora prodajati.“

Lea ogleduje nakopičene zaklade. Skoro celo uro traja to pregledovanje, in ko je končano, imenuje Lea ogromno svoto, ki je celo nad pričakovanje Jurija Skopca.

„Ali Lea — otrok!“ javka stari lisjak in se obnaša kakor obseden, „toliko niti ne premorem.“

„Kar manjka, naj Vam da Levi“, pristavi Jurij Skopec.

„Z Levijem si nisva dobra.“

„Sleparija“, zavrne ga Jurij Skopec, „take muhe že poznamo. Na videz sta lahko sovražnika, a v resnici je on Vaš

zaveznik. — Kako je, ali hočete kupiti plen — govorite — drugoče še danes odrinemo.“

„Da, da“, stoka Abraham in se zvija, „toda tako velikanško svoto —“

„Dva dni imate časa“, reče Jurij Skopec, „če do tedaj ne bo denar pripravljen, poiskal bom družega kupca.“

„Čudež božji, saj toliko denarja nima nihče.“

„Se bo že našlo.“

Na migljeje glavarjev zaveže zopet Smukač židu oči in po čudnih ovinkih se vrača družba skozi gozd — tolovajski glavar stopa poleg Lee.

„Kupčija je torej sklenjena“, izpregovori Jurij Skopec veselo.

„Varujte se“, šepne Lea komaj slišno.

Jurij Skopec osupne.

„Ah, Vi me svarite“, mrmra, „ali morda žida mislita na izdajstvo?“

Lea mu ne odgovarja več, četudi jo njen spremljevalec še marsikaj povpraša.

Tudi Jurij Skopec sedaj obmolkne.

Opazil je, da Abraham ustavlja korake, — slišati namreč hoče, kaj se Lea in tolovajski glavar pogovarjata.

Ker pa oba molčita, ne more slišati ničesa.

Dospeli so na rob gozda, kjer čaka žida njegov voz.

Tu se Jurij Skopec ustavi.

„Kje mi bodete izplačali denar?“ vpraša žida.

„V gostilni.“

„Kdaj?“

„Pojutrišnjem, ob tem času“, odgovori Abraham, ki pa pri tem kar nič ne misli, da bi držal svojo besedo.

„Dobro“, reče tolovajski glavar, „sedaj pa še nekaj. Vi ostanete tukaj, in kadar naštejete do tristo, tedaj smete obvezo odstraniti, prej ne, drugače Vam prižvižga svinčenka iz grmovja. Tako — jaz grem, — zdravstvujte, Lea.“

Lea pogleda Jurija Skopca z žarečimi očmi — odpustila mu je vse, celo nočni sestanek s krčmarjevo hčerjo.

Abraham šteje natančno do tristo, kajti pred Jurijem Skopcem ima grozen strah. — In tudi potem še nekoliko počaka.

„Ali smem sedaj obvezo odstraniti?“ vpraša Leo.

„Seveda.“

„Ali pa raje še nekoliko počakam“, reče bojazljivi žid, „saj ne vem, kaj tak grozovitež namerava. In če me ustrelj, nimam od kupčije prav nič.“

Čez nekaj časa še le si odveže oči.

„Ni ga več“, vzdihne globoko. „To je dobro, bal sem se že. — Tam za grmovjem stoji voz, — pridi, Lea.“

Kmalu nato sedi žid s svojo rejenko na vozu, ki hitro odrdra proti mestu.

„Velikanske zaklade ima ta glavar, kaj ne?“

„Da, res.“

„In dobro jih je skrtil, prav daleč v gozdu. — A Tebi je pot znana, dete moje?“

„Meni? — Ne!“

Židu se obraz stemni.

„To vendar ni Tvoja resna beseda, Lea.“

„O, da — jaz bi ne našla tega pota. Jurij Skopec nas je vodil sem in tja, da je bilo nemogoče, zapomniti si vse te ovinke. Čemu tudi, — saj boš tako dobil te zaklade.“

„Če bom denar odštel,“ škriplje žid, „da, da, potem že, — toda to svoto hočem obdržati sam, neumnica! Tolovajskega glavarja bodeva z Levijem prepodila in si zaklade sama skrivaj prisvojila, saj imaš pri tem Ti največji dobiček.“

„Nikdar,“ zakliče Lea, „za take stvari nisem pripravljena!“

Abrahamu te besede kar sapa zapro. Nekaj časa strmi v svojo lepo rejenko, ki se tako odločno zoperstavlja njegovi volji. —

Potem pa zgrabi s svojimi koščenimi rokami za njene kite. —

„Malopridna deklina,“ röhni žid, „privezati bi Te moral pod voz!“

„Jaz se takega izdajalstva ne udeležim!“

„Ali je to zahvala za mojo skrb? Ali nisem očetovsko ravnal s Teboj?“

„O pač, a tako pregrešiti se ne maram, najmanj pa proti tolovajskemu glavarju.“

„Nesramna deklina, Ti ga ljubiš!“

Lea molči.

„Ti ga ljubiš, malopridnica,“ kriči žid razsrjen, „ha, kaj naj s Tabo storim?“

„Zaprte me, tepite, ubijte me, ali kar hočete, storite z mano, ali za tako izdajstvo se ne udam. Saj pa tudi pota ne poznam.“

„Ti lažeš!“

„Ne, ne, — a če bi tudi lahko našla to skrivališče, pota ne pokažem nikdar. To je moja zadnja beseda. Storite sedaj, kar hočete.“

Abraham je kar divji. Zopet hoče zgrabiti svojo rejenko za lase, a medtem dospe voz že do mestnih vrat.

„Le čakaj,“ hučuje se žid, „doma Ti že pokažem, kako se ravna s takimi trmoglavci. Klečala boš pred menoj in me prosila milosti, Ti ničvrednica!“

Lea povesi glavico — udati se mora v svojo usodo.

---

215. poglavje.

Dva smrtna sovražnika.

Vse križem. — Janko Hrvat besni. — Boj. — Ločitev.

V podzemskih prostorih že znanega nam samostana je prava zmešnjava.

Nekaj tolovajev je zraven rudečega Tomaža, ki se grozних bolečin zvija na svojem ležišču.

Drugi stoje pri truplu umorjene Jere in zadržujejo zdivjanega Jankota, da ne plane za ogljarjem Tonetom.

Le-ta je v velikem strahu, da bi jim mož umorjene ljubice njegove ne ušel ter se zateče h Kramarju.

„Nekaj se mora zgoditi,“ meni preplašen, „Janko Hrvat je kakor obseden. Napadel me bo, ali pa bo šel k — Juriju Skopeu.“

„Bodi brez skrbi, saj sem mu orožje odvzel, — k Juriju Skopeu pa si tudi ne bo upal, ker bi ga Smukač takoj ubil. — Le pojdi mirno svojo pot.“

Ogljar Tone se skremži.

Ker sedaj nima nobene ljubice, poiskati hoče Amalijo.

Našel jo je v neki kleti in ji takoj popisal ves dogodek.

Začetskoma se Amalija ni brigala mnogo za njegove besede, ko je pa slišala o groznem umoru, se pokaže čuden smehljaj na njenem obrazu.

„Prav tako,“ reče zamolklo, „umor, kri, — to slišim rada. O, če bi mogla tudi jaz kedaj tako nastopiti, ha, — potem bi me spoznal.“

„Ah — tako, že zopet govorite o Juriju Skopeu?“

„Seveda, saj ne poznam drugo, kakor svoje maščevanje. Če se tu notri vsi pokoljete, kaj me to briga, da imam le svoje maščevanje. — Hahaha — kri — kri — o, da bi mogla videti njegovo kri, potem bi samega veselja poskakovala!“

Ogljar Tone plašno pogleduje lepega dekleta.

„Amalija,“ reče, „ne govorite tako bedasto. Boljše bi bilo, da ste vesela in ker sem jaz izgubil svojo ljubico, živila bi lahko zopet midva skupaj.“

„Ali ste ob pamet?“

„O ne!“

„No, potem ne govorite takih neumnosti. Jaz poznam le svoje maščevanje, in če me ne pustite v miru, boste obžalovali. Jaz ne ljubim več, — in kdor bi me hotel objeti, občutil bo moje orožje.“

Ogljar Tone se je zmotil — a ko sedaj opazuje Amalijo, zdi se mu še lepša, še poželjivejša.

Predrzno položi desnico okoli njenega pasu.

O jej — Amalija skoči kvišku in pred očmi prestrašenega se zabliski bodalo.

„Ali res hočete imeti nekaj za spomin?“ žarohni dekle,
— „pustite me, ali pa Vam zasadam železo med rebra!“

„Vi ste pa res od samega vraga!“

„Da, to sem tudi! — Maščevati se hočem nad vsemi, ki so me razžalili.“

„Tako, tako.“

„In Jurij Skopce naj bo prvi, katerega zadene moje satansko maščevanje. — O, če bi se mi posrečilo, kar nameravam, potem bi bil to vrhunec mojega veselja!“

„Kaj pa?“ vpraša ogljar Tone.

„Vjela bi ga rada,“ sika Amalija, „vjela, z vsemi njegovimi ljubnicami vred. Na grmadi bi potem privezala Jurija Skopca na kol, okoli njega pa bi ležale povezane ljubice, katere bi še prej mučila, da bi se zvijale v smrtnih bolečinah, nato pa bi zažgala grmado; — ali to ni maščevanje?“

„To je še več kakor maščevanje?“ odgovori ogljar Tone preplašen. „Toda Jurija Skopca ne boste vjeli.“

„O, ženska premore veliko.“

„Dvomim, da se Vam bo to posrečilo. Ljubic njegovih bi že dobili katere v pest, in bi Vam pri tem hotel celo pomagati, seveda za lepo plačilo; saj veste, kaj mislim.“

„Vem.“

Ogljar Tone se zopet približa, ker meni, da Amalija vendar ni tako neizprosna.

„Ali mi pridete že zopet preblizu?“ zakriči divje, — potegne nož ter hoče planiti na tolovaja.

Ogljar Tone se spusti v tek, Amalija z groznim kričanjem za njim; in tako se zgodi, da tolovaj zgreši pot.

Zašel je v ozek hodnik, kjer je bilo nakopičenega mnogo kamenja. Kakor podlasica spleza čez velike kupe in se skriva v temen kot. Še le, ko začuje Kramarjeve klice, upa si iz svojega skrivališča.

„Kje pa tičiš?“ zakliče mu Kramar smehljaje, „gotovo si hotel z Amalijo kaj začeti?“

Ogljar Tone mu opiše dogodek.

„Da, pusti jo v miru,“ zavrne ga Kramar, „z Amalijo se ni šaliti. Ta se hoče maščevati nad Jurijem Skopcem, in to

nam mora biti prav. Vedno mislim na to, da se bo tolovajski glavar kmalu prikazal v tem kraju.“

„Tedaj pa mu bomo nastavili past.“

„Morda, — ali vprašanje je, če se bo vjel. Meni dela sedaj nekaj drugega večjo preglavico, in to so kmetje.“

„Kaj, teh se nam vendar ni treba bati.“

„O pač, kajti kmetje bodo odpeljana dekleta gotovo iskali.“

„Tu v teh hodnikih nas ne bodo našli, ker si ne upajo sem. — Ali so bili kmetje sploh kedaj tukaj?“

„Do sedaj še ne, ker nas iščejo najbrž v gozdih okoli Vranskega in Trojan. Toda lahko se pripeti, da nas kdo izda.“ —

„Počakajte!“

Oba tolovaja stopita nazaj v duplino.

„Tukaj je, tukaj je!“ sliši se hripav glas.

Janko Hrvat je zagledal ogljarja Toneta, in je takoj pripravljen, da bi planil nanj.

Kramar stopi vmes in nekaj tolovajev drži besnečega, ki z vso silo maha okoli sebe.

„No, ta je lepa,“ godrnja Kramar, „če bo šlo tako naprej, smo v par tednih vsi pri vragu. Rudeči Tomaž je na pol mrtev, Janko in Tone sta si smrtna sovražnika in pri drugih se bo gotovo tudi vnel prepir zaradi deklin. Saj nas je tako že malo, sedaj naj se pa še ponavljajo umori in uboji, potem smo pri kraji. Treba je, da govorim z ljudmi pametno besedo.“

Medtem so vlekli Jankota v neki kot.

„Kramar!“ vpije pijanec, „jaz hočem imeti ogljarja Toneta — obračunati moram ž njim — borila se bodeva z nožni. Eden izmed naju mora k vragu!“

Kramar mu prigovarja, a Janko ne odneha.

„Vedno me ne morete držati,“ reče, „pri prvi priliki planem na ogljarja Toneta. Zapeljal je mojo Jero, naredil bom ž njim prav kratko.“

„To pa vendar ne gre,“ razjezi se Kramar, „biti moramo složni, — in Tvoja Jera tudi ni bila svetnica, ona je zapeljala Toneta, ne on njo, — tako je.“

„Ne verjamem,“ rujove Janko, „on jo je premotil.“ —

„Poslušaj,“ reče mu Kramar, „sedaj je moje potrpežljivosti tudi konec. Zgubili smo že dosti ljudij in ne moremo no-

benega več pogrešati. Na Tebe se pa tudi ni zanesti, ker si vedno pijan.“

Janko strmi v Kramarja.

„Kaj naj to pomeni — he?“

„Nekaj se mora ukreniti,“ odvrne Kramar mirzlo, „če že ne moreš biti miren, pa idi svojo pot.“

Janko se zgane.

„Oho,“ oglasi se zbadljivo, „potem bodele lepo zagazili. Hahaha — jaz nisem norec in dobro vem, kaj delam. Okolica tu mi je bolje znana, ko Vam vsem, zato bodele tudi težko našli skrivnih potov.“

„Kaj, — mi vsi jih poznamo,“ zakliče ogljar Tone.

Zdaj pristopi Kramar bliže.

„Vprašam Te zadnjikrat, Janko, ali hočeš biti miren?“

„Kadar bo šel ogljar Tone rakom žvižgat.“

„Ga li hočeš umoriti?“

„Da — poginiti mora, ta pes!“

„Zdaj slišite,“ reče Kramar z ostrim glasom tolovajem, „storil sem, kar sem mogel, a vse ne pomaga nič. Po mojem mnenju bi nas moral Janko zapustiti — pomaga naj si, kakor ve in zna.“

„Kaj — kaj,“ zatuli pijanec, „zapoditi me hočete?“

„Če pa ne daš miru.“

„Oho, saj hočem zadaviti samo ogljarja Toneta, potem pa smo zopet najboljši prijatelji.“

„Ne boš, zgubiti ne smemo nobenega, — in Tone je še posebno zmožen.“

„Res je, ta ostane pri nas,“ vpijeje tolovaji, „brez Toneta še biti ne moremo.“

„A tako,“ kriči Janko s hripavim glasom, „tudi dobro; jaz že vem, kaj mi je storiti, toda Tone naj se le varuje. Dobro, dobro, le zapodite me, saj tudi grém, a Jurij Skopec se bo veselil — poiskal ga bom takoj!“

„Pozdravi mi tedaj Smukača,“ zasmehuje ga Kramar, „seveda če boš imel toliko časa in Ti ne bo on prej vrat zadrnil.“

„Potem se pa obrnem drugam,“ mrmra Janko čmerno, „tak prebrisanec kakor jaz ne pride zlepa v zadrego.“

Kramar se mu zopet približa. Poskusiti hoče še enkrat, da ga pregovori.

„Bodi pameten, Janko,“ začne, „saj mi ne zahtevamo družega, kakor da pustiš Toneta v miru. Prisezi torej, da izpolniš to — in vse ostane pri starem.“

„Da, priseči hočem,“ posmehuje se Janko.

„No?“

„Da bom ogljarju Tonetu pri prvi priliki razbil čepinjo.“

„Ali ga slišite?“

„Proč mora — pri tej priči!“ —

„Saj že grem — da, da, toda maščeval se bom, — Toneta že še dobim v pest!“

Zdajci zatuli in skoči naprej, kajti Tone je v tem trenutku brez varstva — nič hudega sluteč.

Zgrabi ga za vrat. — Ogljar Tone ni junak, tudi ni močan, — a Janko Hrvat je kijub svoji pijanosti še vedno precej trden. — Ljut boj nastane.

Tolovaji planejo med oba, da bi preprečili umor, — saj je pa tudi skrajni čas, kajti Tone je že ves višnjev v obrazu.

Kramarja je ta prizor močno razburil.

„Zadosti je tega,“ zavpije, „eden mora proč!“

„Ogljar Tone naj gre — zunaj ga zabodem!“ kriči Janko.

„Ne, Tone ostane!“ vpijejo tolovaji.

„Dobro, grem pa jaz,“ zakliče Janko, „tega lopova bom že še dobil, — potem bo odbila njegova zadnja ura.“

Togote ves besen zbeži v bližnji hodnik, poveže svojo culo — kajti pri tolovajih ne mara več biti.

---

216. poglavje.

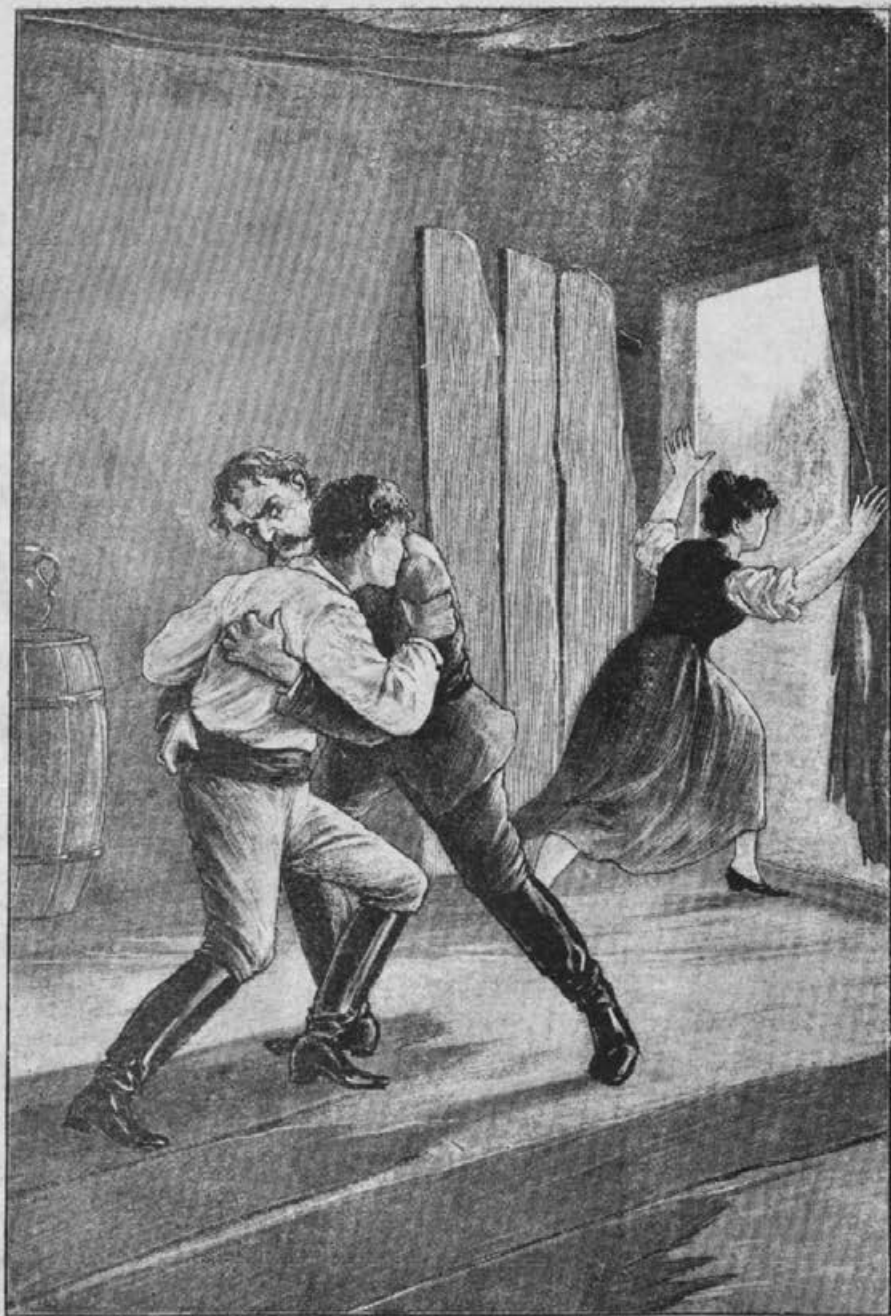
Grof in njegova soproga.

V besnosti. — Nove zvijače. — Služabnica pri Čukovih skalah. — V nevarnosti.

Lepo grofico Sokolsko moré hude skrbi, — boji se, da bi vjeli oskrbnika Tihorepa.

Poldne je, ko grof v diru prijaše na dvorišče. Ne meneč se za upehanega konja hiti takoj v sobo svoje žene.

Mej tolovajema se uname srdit boj.

Le-ta je že pri oknu opazila spremenjeni obraz svojega soproga, — sluti torej, da se je pripetilo nekaj hudega.

Grof s komaj razumljivimi besedami hitro pove vse, kaj se je zgodilo — pri tem grofica večkrat spreminja barvo.

„Blanka“, zagrmí grof na preplašeno, „ta lump, ta lopov France je streljal na mojo hčer.“

„Tega ne morem verjeti.“

„Pač, pač — glumač je govoril resnico“, hiti grof, „seveda je moral umreti — a France je bil njegov jetnik, z ničvrednim Tihorepcem sta zbežala.“

Gospa se oddahne — Tihorepec je še prost, tudi lovec France.

O, da bi bila grofa že umorila! — To je vroča želja nesramne ženske.

„Blanka“, zakliče zdaj grof z groznim glasom, „Blanka, Ti veš o tem dejanju.“

„Ne, ne.“

„Ne taji“, zareži nad njo, „videl sem večkrat, da si govorila s Tihorepcem — celo skrivaj — govori, ali pa se spozabim —“

Stopi proti njej.

„Pomagajte, pomagajte!“ kriči ona obupno.

Grof si premisli.

„Dobro“, govori s prisiljeno mirnostjo, „pustimo za sedaj — a zvedel bom vse in kdor je kriv, postopal bom proti njemu neizprosno.“

„Velja to meni?“

„Jaz govorim, kakor hočem. Če si Ti nedolžna, tem bolje — če si pa kriva, potem gorje Tebi!“

Lepa vragica skuša pomiriti se.

„Da bi bil le že mrtev“, je njena edina misel.

„Blanka“, oglasi se grof zopet, „sodil bi morda milejše, če bi se odkrito priznalo —“

„Jaz nimam kaj priznati“, raztogoti se grofica.

„Ali je to Tvoja zadnja beseda?“

„Da, moja zadnja.“

„Potem pa naj se izteče, kakor hoče“, reče grof Sokolski, „še to uro zapustiti morajo služabniki in hlapci grad, da zasledujejo morilca, — in gorje jima, če ju dobim v roke.“

S temi besedami gre grof jezno iz sobe. —

Grofica zbeži v svojo oblačilnico.

Tu se mudi njena zvita služabnica.

„Dobro, da si tukaj“, začne grofica v eni sapi, „povedati Ti moram nekaj.“

„Ni potreba, Vaša milost — slišala sem vse, milostna gospa naj ne bo huda.“

„Tem boljše, nisem huda zato, šepeta grofica,“ in plašno pogleda naokoli.

„Dekle“, šepeta, „Ti veš, kam se je skrila Tihorepec?“

„Da, Vaša milost!“

„Kje je to skrivališče?“

„Pri Čukovih skalah, katere so Tihorepecu že od prej dobro znane.“

„Dobro, gotovo sta oba tam. Ta okolica je divja, razvpita — in ravno zaradi tega bo moj soprog ubežnika tam zasledoval.“

„Že mogoče.“

„Ti moraš tje, dekle!“

„Jaz?“

„Da, da — ko se bo stemnilo.“

„To bo nevarno, Vaša milost“, šepeta služabnica, „ponoči se v gozdu lako zaide.“

„Hahaha, smešno, — saj si hči lovčeva, ki mora poznati gozd. Za vsak slučaj lahko vzameš svetilnico sabo, a paziti moraš, da Te ne izda.“

Služabnica se še vedno obotavlja.

„No“, reče ji grofica, „če hočeš obogateti, poskusiti moraš vse. In če jaz zgubim to igro, potem zapodi grof vse, ki so bili z menoj v zvezi; premisli torej.“

„Da, šla bom.“

„Pojdi do Čukovih skal, kakor hitro mogoče. Znamenje, po katerem Te spozna Tihorepec, Ti je znano.“

„Da.“

„Pripravi se tedaj“, reče lepa gospa, „vzemi nekaj jedi; dala Ti bom tudi steklenico vina in plašč, da se ogrneš, če bi bilo vreme neugodno.“

„Kaj pa naj oskrbniku rečem?“

„Glej — saj res, skoraj bi bila v tej razburjenosti najvažnejše pozabila“, odvrne gospa in potegne služabnico za sabo v spalnico, kjer ji šepetaje da potrebna navodila. — — —

Medtem grof ni zamujal časa.

Skoro vsi služabniki in hlapeci se z veliko tropo psov pripravljajo na zasledovanje.

Na čelu vsem je zvesti pristavnik, ki je pripeljal s sabo malega, kuštravega psa.

„Kaj hočete s tem?“ vpraša ga grof.

„Ta pes je dober vohun, milostni gospod.“

„Lahko ga pustite doma, ker imamo dosti boljših psov.“

A zvesti mož kljub temu skrivaj vzame psa s sabo.

Nekaj najzanesljivejših služabnikov dobi ukaz, strogo stražiti grad in vsakega sumljivega človeka takoj prijeti.

Tako odjezdi dolgi sprevod odtod — grofica spremlja svojega soproga z jeznicimi pogledi.

„Da bi se le več ne povrnil“, misli si, „potem bi bila srečna.“ —

Zasledovalci se podajo takoj na kraj umora.

Tu leži orjaško truplo mrtvega glumača v strjeni krvi.

Nekaj lovecev stopi raz konje, da zabranijo psom, planiti na mrtveca. Vlečejo jih v grmovje, v katerem sta izginila ubežnika, ki sta, prerivši se s težavo skozi zaraščeno hosto, zapustila za sabo viden sled.

Dospejo do z mahom poraščene goličave.

„Pse sem — hitro — hitro!“

Hipoma nastavijo pse po sledih ubežnikov. A čez nekaj časa pridejo na kamenita tla in tu postane zasledovanje težavnejše.

Večer se bliža. Tema lega na gozd in log, — v tem času zapusti zvita služabnica grad Sokolski.

Grofica jo je spremila do malih vratc in ker straža ne pazi na to grajsko pot, služabnica neopažena zapusti grad.

Hčeri grajskega loveca je gozd dobro znan. Kolikokrat že se je ponoči čisto sama mudila tu. Zato pozna razne steze in si izbere sedaj isto, ki vodi k Čukovim skalam.

Brzih korakov hiti po dobro uglajeni stezi — vedno dalje in dalje.

Počasi se vzdiguje steza navkreber in kmalu stoji deklina na dokaj vzvišenem hribu, s katerega lahko pregleda precejšen del gozda.

Tu se pazljivo ozira na vse strani.

„Tam, tam“, zašepeta nenadoma.

Zagledala je, da se v nemali daljavi žari, kakor bi bil gozd v ognju.

„Tam tabore zasledovalci, — dokaj blizu so Čukovih skal. A sedaj je tema, in ubežnika ne bodo našli. Jaz ju hočem svariti, ker onadva tega ognja v gozdu najbrž ne bosta opazila.“

Deklina se napoti dalje — zdaj vkreber, zdaj nizdol.

Pot postaja vedno težavnejša, kajti tu in tam se že vzdigujejo skale in nazadnje zapazi bistro oko dekletovo velikansko črno steno, ki se dviguje nad vitkimi jelkami.

To so Čukove skale, divje razpokano, s smrekovino gosto poraščeno skalovje.

V teh skalah je precej skrivališč, ki so znana Tihorepcu in lovecu Francetu.

Služabnica hiti proti skalnati steni.

Tu ni več steze — le s težavo se prerine dekle skozi hosto in rsje ter konečno dospe vsa upehana in spotena na podnožje velikanskega skalovja.

Strašno je tukaj — čudni glasovi ponočnih tic, ki gnezdiijo tu v velikem številu, neznansko odmevajo v tiho noč.

A služabnice ni strah, — po ozki stezi se obrne navzgor.

Tu postoji — čudno znamenje je slišati, podobno klicu kozomolzca.

Takoj nato se začuje odgovor, z vrh skale doli — znamenje se še dvakrat ponovi, na kar dekle takoj začne plezati po skalovju kvišku.

Kmalu dospe do polovice skalnate stene.

„Tukaj, tukaj“, slišala je zdaj znan glas.

Deklina zavije okoli velike skale, — in tu zagleda ogenj v prostorni votlini.

„Dekle, Ti si?“

Tihorepec stoji pred svojo ljubico.

„Slutil sem pač, da mi bo grofica poslala poročilo“, reče oskrbnik vesel, „a da boš Ti prišla, tega bi si še v sanjah ne mislil.“

Hoče jo objeti, toda dekle mu zabrani.

„Zdaj ne“, reče, „ni časa za to, kajti grof s svojimi ljudmi ni daleč od tu.“

Tihorepec se prestraši.

„On naju išče?“

„Seveda. — V gradu so se vršili čudni prizori, — poslušaj le, kaj Ti povem, — grofica je vsa iz sebe.“

„Hm“, godrnja oskrbnik, „to je sitna reč.“

„Da, prav hudo je to“, pritrди dekle, „gospa je v smrtnem strahu, ker meni, da Vaju bo grof našel.“

„V Čukovih skalah? No, tu lahko dolgo išče. Da se skrivava tukaj, slutiti ne more živa duša. Psi pa tudi ne morejo najti sledi, ker je vse kamenito.“

Služabnica prikima.

„Je že prav tako, da ostaneta tukaj, kajti grofica je zapovedala, da se mora izvršiti sedaj odločilni udarec. Zgoditi se zna, da bo grof pri zasledovanju večkrat sam jezdil, — tedaj naj ga France — ustrelí — a zadeti mora bolje, — kakor takrat —“

Lovec zakolne. Dobro ve, kaj meni služabnica s tem, — tudi Tihorepec naredi skremžen obraz, kajti Milica je še živa. —

„Ta pot bom zadel“, jezi se France, „prav gotovo bom zadel. Svojo dobro puško imam pri sebi.“

„Grofica se zanaša na Vas.“

„Zadovoljna bo z menoj“, zavrne lovec.

„Ali ostaneš tukaj, dete moje?“ vpraša oskrbnik služabnico.

„O ne, takoj moram nazaj. Posvariti sem vaju hotela le, da se bodeta vedela ravnati.“

„Lepo“, zavrne Tihorepec ter potegne deklino k sebi, „idi v grad in povej grofici, da se bo grof povrnil v grad — kot mrlič, če se bo vse dobro izteklo. Že na vse zgodaj mu bodeva za petami.“

217. poglavje.

Žida se napotita v gozd.

Dva dobra prijatelja. — Novo lokavstvo. — Preiskovanje. — Boj.

Abrahamov voz zdrdra zopet na domače dvorišče in temnega obraza spremlja žid lepo Leo v zgornje prostore.

Premislil si je, da bi ubogega otroka trpinčil, — izroči jo le v varstvo služabnikov; sam pa hiti po skrivni poti k Leviju, ki ga nestržno pričakuje.

„No, no“, meni Levi, ko mu starec razodene vse, „to še ni tako hudo, saj sem si takoj mislil, da bo Lea trdovratna.“

„Jaz pa tega ne trpim.“

„A s silo pri dekletu ni treba nastopati“, zavrne ga Levi, „torej ne mučite moje neveste, Abraham, da ne izgubi zaradi tega kaj svoje lepote. — Svoj namen bodeva že dosegla.“

„Kako? — Jaz pač vem za kraj, kjer sem stopil v gozd, a potem vodili so me po ovinkih sem in tje.“

„Hihih“, reži se Levi, „Jurij Skopec je zvit lisjak, a jaz ga prekosim. Pozabil je marsikaj — hahaha.“

„Kaj pa?“

„Poslušajte, oče Abraham“, govori Levi, „jaz vem zadosti. Gozd je precej raven in le v sredi ima nekako gričevje, kjer so baje tolovaji skrili svoje zaklade. — Dobro, vojaki naj tolovaje poiščejo — najina stvar je, da obvestiva oblastnijo.“

„Toda —“

„Vojaki naj Jurija Skopecu prepode, potem imava midva prosto pot. Iskala bodeva med gričevjem in kakor gotovo se imenujem Levi, tako gotovo bodeva našla zaklade, ki naju ne bodo veljali niti vinarja.“

Abraham nekaj časa premišljuje, potem pa prikima svojemu tovarišu, ki je sedaj ponosen na svoj načrt.

„Jaz obvestim oblastnijo“, reče ves vnet, „to bodi moja naloga. Storil bom tako previdno, da ne bo moglo biti najmanjše sumnje. Čemu imamo pa denar? Še pred dnevom morajo biti vojaki v gozdu.“

„Hm, toda Jurij Skopec bo najbrž v gostilni!“

„Tudi tje bodo šli vojaki, — in če ga najdejo, bežal bo tolovajski glavar takoj za svojimi ljudmi. Da, da, tako bo šlo, — stavim svojo glavo, da bom našel skrivališče.“

Žida se še nekaj časa pomenkujeta, nato se Abraham povrne v svoje stanovanje, Levi pa razpošlje zaupne osebe, da obvestijo oblastnijo o roparski tolpi.

Pri tem je mladi žid jako previden. Oblastniji veli povedati, da je nekaj njegovih ljudij, idočih skozi gozd, opazilo tolpo sumljivih ljudij, ki najbrž pripadajo kaki roparski četi.

To poročilo vzbudi veliko razburjenje.

Takoj o polnoči dobi večja četa vojakov ukaz preiskati gozd in vsakega tujega človeka prijeti, — če bi se pa zoperstavljaj, celo usmrtiti.

V jutranjem mraku dospo vojaki do gozda.

Razdeljeni v oddelke, z napetimi puškami, stopajo pod poveljstvom izkušenih vodnikov vedno dalje v gozd.

Počasi se približajo sredini gozda in tako tudi — tolovajskemu taborišču.

Toda straže so pazljive.

Čuje se nekaj živizgov — nato znedeni glasovi — in zopet je vse tiho.

„To so tolovaji,“ zakličejo oficirji z zamolklim glasom svojim ljudem, „naprej — naprej!“

Vojaki kmalu zapazijo, da imajo pred sabo zvitega nasprotnika, kajti redkokdaj zagledajo kako senco, pač pa pokajo streli zdaj tu, zdaj tam in krogije zadenejo skoro vselej.

Po gozdu se razlegajo obupni klici, smrtni vzdih — na tleh leže težko ranjeni ali celo mrtvi vojaki.

Drugi so vsled tega divje razsrjeni — najraje bi predrzne tolovaje kar potolkli, a vse zastonj.

Kakor duhovi švigajo tolovaji od debla do debla ter streljajo na vojake. A ker je slednjih desetkrat toliko, se morajo tolovaji počasi umakniti.

Vedno redkejši so streli in konečno se celo sliši, kako so se presenečeni tolovaji spustili v beg.

Prebredši malo reko, ustavili so se daleč proč odtod na nekem močvirju.

Tje jim ni mogoče slediti in vojaki so kljub izdatni izgubi zadovoljni, da so prepodili roparje, kajti povsod se je čulo govoriti, da je bil to najbrž Jurij Skopec, ker drug tolovajski glavar bi si gotovo ne upal v bližino velikega mesta.

Ko jutro napoči, korakajo vojaki nazaj v Zagreb, v zavesti, da so okolico oprostili nevarne roparske tolpe.

In tamkaj daleč, sredi velikega močvirnega sveta, se divji tovariši predrznega glavarja zopet zbero.

A Jurija Skopca ni med njimi, tudi Smukač in Pante sta odsotna, — ta družba je namreč v gostilni.

„No, kaj bo neki glavar rekel,“ oglasi se nekaj mož, „tako izdajstvo, — če bi straže ne bile na svojem mestu, bili bi sedaj vsi ujeti.“

„Seveda, sedaj vidite, kako ima glavar prav, da zapoveduje vedno strogo stražiti.“

„Kaj naj se sedaj zgodi?“

„Ostati moramo tukaj,“ glasi se odgovor, „dokler nimamo glavarja in podnačelnikov, smo kakor mož brez glave. — Glavar bo gotovo kmalu zvedel, kaj se je zgodilo, in vem, da bo takoj pri nas.“

„Kaj pa zakladi v gozdu?“

„Teh ne najde nobeden.“

S tem se tolovaji pomirijo in takoj začno pripravljati si taborišče, — ne pozabijo pa tudi straže. — —

S kakšnim veseljem pa sprejmeta žida poročilo o nočnem lovu. —

Ker v gostilni niso našli nobenega sumnega človeka, menita žida, da je Jurij Skopec s tolovaji neutegoma pobegnil, in da je že daleč proč odtod.

Stari Abraham kar skače samega veselja. Levi pa se smeje na vse pretege in kmalu ukreneta potrebno, da se odpravita v gozd.

Levi hoče vzeti s sabo svoja dva najzanesljivejša služabnika, tako tudi Abraham — in vrh tega še dva voza, naložena s praznimi sodi in zaboji.

Ker znata žida stražo pri mestnih vratih vedno podkupiti, jima ni težko, spraviti v mesto različno ukradeno blago in druge reči.

Tako tudi sedaj.

„Peljeva se na semenj,“ zakliče žid stražnikom, „sedaj bomo že bolj varni, ker je velika roparska četa na vse strani razkropljena.“

Ko vtakne vodja straže zlate v žep, zdrdrata oba voza iz mesta.

„Tako, oče Abraham,“ šepne Levi, „sedaj imava prosto pot. Zaklade našla bodeva prav gotovo, stavim svojo glavo.“

„Tudi jaz upam, da se nama to posreči.“

„In potem bodeva midva najbogatejša na svetu,“ muza se Levi, „ali ni res, oče Abraham? — Ko pa se povrneva domu, imeti hočem svojo Leo.“

„Dobil jo boš, sin moj,“ odgovori starec mehko.

„Če se bo še branila?“

„Videl boš, da bo Tvoja. In če tudi bi Ti jo moral izročiti povezano. Sčasoma pa bo vesela, da je dobila takega moža.“

Levi je tega vesel. — .

Nekaj časa se peljejo po deželni cesti, a kmalu zavijejo na stransko pot in se bližajo velikemu gozdu.

212. poglavje.

Predrzno dejanje.

Nezadovoljni tolovaji. — Nova prevara. — V vihar ni noči. — Prevaran.

Cekinar je pri svojih tovariših zelo priljubljen; — vsakemu njegovemu povelju ubogajo brez ugovora.

Toda, sedaj je videti, kakor bi bil njihov podnačelnik brez moči, tolovaji so namreč kakor obsedeni.

Tega je kriv črni Martin, ki je povedal svojim tovarišem, kako grdo so dekleta ž njim ravnala. Vsled tega je tako razburjenje.

Skratka — tolovaji hočejo dekleta imeti v svoji oblasti.

Cekinar se trudi, da bi jih pregovoril, a vse zastonj. Tudi Polde mu pri tem pomaga.

„Nič ne opraviva, tovariš,“ reče Polde Cekinarju, ko sprevidi, da je vse zaman, „pusti jih, naj store, kar hočejo.“

Cekinar s tem ni zadovoljen. On ljubi svojo Urško; lepa, mlada žena pa upliva nanj, da bi varoval njene tovaršice.

Tolovaji dobro vedo, da je brez moči proti njim.

„Pusti to, Cekinar,“ nagovore ga, „če nam kaj družega zapoveš, ubogamo Te radi. A dekleta so bila že prej naša, — sedaj se le kujajo. Toda mi jim hočemo pokazati, da jih znamo ukrotiti.“

„Moriti jih hočete!“ zakliče Cekinar jezno.

„Kdo pravi to?“

„I no, sami ste rekli, da jih hočete z dimom podušiti.“

„Kaj še,“ oglesi se črni Martin, „ne skrbi za to, Cekinar, s tem jih hočemo le postrašiti.“

Nato se tolovaji pomenkujejo s črnim Martinom.

Najprvo bo treba straže napasti. — To pa ni tako lahko, kajti dekleta si izberejo tako ugodna mesta, da jim je mogoče neopaženo pregledati vso okolico.

Tolovajem je to dobro znano, če bi se približali stražam, katere so zadnji čas vsled večkratnih napadov še tem pazljivejše, sprejele bi jih gotovo s kroglijami. —

Črni Martin je pripravljen izvršiti prvi napad. Ko se bo stemnilo, priplaziti se hoče s svojim urnim tovarišem straži za hrbet.

To se mu ne zdi težko, in ko bodeta s tovarišem dosti blizu, planila bodeta na deklici in ji premagala.

Ta načrt je vsem všeč in nekaj tolovajev takoj zastraži Cekinarjevo uto, da bi Uršika ne mogla sporočiti svojim prijateljicam o tej nakani.

Črni Martin se odpravi s tovarišem na pot. S sabo vzameta tudi odeje, katere hočeta vreči deklicama čez glavo, in nekaj jermenov.

Ker je treba najprvo zvedeti za kraj, kjer stoji straža, spleza črni Martin na visoko jelko in takoj zapazi za nekimi skalami obe deklici.

Stemnilo se je.

Nebo je oblačno, prav neprijazno, a kakor nalašč za tako podjetje. —

„Vi ostanete tedaj na robu gozda, da Vam dam znamenje,“ zapoveduje črni Martin svojim tovarišem, „potem poberite nekaj dračja in hitite k vhodu kleti, kjer vas bodeva že midva čakala. Vse drugo bo potem igrača. Toda prej ne silite v hodnik.“

„Prav, prav,“ odgovori pohlepna četa, „vse bomo prav storili, le idi naprej, črni Martin, Ti, ki imaš najdaljšo brado in največje škornje, hahaha.“

„Ste li prismojeni, da se tako smejete. Straže bi vas lahko slišale.“

„Bodf brez skrbi, saj veter tako glasno tuli.“

Črni Martin svojim tovarišem še nekaj šepeta, nato pa zgineta s tovarišem v temno noč.

Tolovaji potrpežljivo čakajo.

Čas preide in noč je postala že prav hladna. Tu in tam se sliši jezno mrmranje: „Za vruga, to je pa mrzla noč.“

„Le čakaj, tovariš,“ oglasi se drugi smeje: „potem Ti bo že gorko, ko boš objemal tako lepega dekleta. O, te imajo dosti ognja.“

Zopet je vse tiho, — vsi čakajo na znamenje, ki bi se moralo kmalu oglasiti.

„Hola,“ oglasi se sedaj eden tolovajev, „jaz menim, da smo znamenje preslišali. Ker je vihar vedno silnejši, bi bilo dobro, da se splazimo bližje.“

„Nekaj časa še lahko počakamo.“

Tolovaji čakajo še pol ure, potem se splazijo bližje, — a tudi sedaj ne slišijo najmanjšega glasu.

„No, kaj tacega,“ meni zopet eden, „to je pa res čudno.“

„O, jaz že vem, kaj se je zgodilo,“ oglasi se drugi. „Tovariša se najbrž zabavata z deklicama, mi pa stojimo tu kakor norei. Halo, naprej.“

Tudi drugi tolovaji menijo, da ima tovariš prav in stopajo previdno naprej.

Vihar buči svojo otožno pesem, — vmes pa se začuje še drug glas, ropotanje petelina na puški.

„No, no, kaj pa je že zopet?“

„Stoj,“ zadoni ženski glas s skale doli, „stoj — kdo je — ali naj streljamo?“

„Tovariši smo Jurija Skopca,“ oglasi se eden tolovajev osupnen.

„Že mogoče, toda tukaj nimate nič opraviti, glejte, da greste odtod — ali —“

Slišijo se stopinje po kamenju in ropotanje pušk, ki so namerjene na predrzneže.

Tolovaji se takoj obrnejo, kajti odločnost teh deklic jim je dobro znana.

Vedno hitreje se umikajo in kmalu so zbrani na robu gozda.

„Lepa reč,“ mrmra eden, „črnega Martina smo spravili v pravo zadrego. Gotovo kje tiči in ne more ne naprej ne nazaj. — No, jutri jih bomo slišali. — Mi bi morali mirno čakati.“

Ker je začelo močno deževati, zlezejo tolovaji v svoja skrivališča in skušajo v spanju pozabiti, kar se jim je ravnokar pripetilo.

Zjutraj pa so že zgodaj na nogah; vsi čakajo, da bo črni Martin kmalu prišel in bo zaradi neprevidnosti tovarišev hudo razsajal.

Čas poteka. —

Uršika je pri Cekinarju. Slednji se je prepričal, da so deklice še vedno v razvalinah in se vrača sedaj veselega obraza v svojo utico, medtem ko se drugi njegovi tovariši nemalo jeze.

In ker jim radovednost le ne da miru, gre nekaj mož kljub viharju in dežju gledat v staro kapelico — a tu ni žive duše. —

Vsi začudeni pokličejo Poldeta in mu razložo ves nočni dogodek.

„I seveda,“ reče konečno, „kdo ve, kaj se je pripetilo. Sicer ste pa vedno tako brihtni, da hočete vse bolje vedeti.“

Tolovaji so vedno bolj radovedni.

„Stopi Ti do razvalin, Polde,“ rečejo nekateri, „Ti boš lahko z dekleti govoril in zvedel boš vse.“

„Kaj Vam v glavo ne pade,“ zareži tolovaj, „mene prav nič ne mika prepirati se s temi deklinami. Recite Cekinarju, morda gre on, mene pa pustite v miru.“

Polde se godrnjaje povrne v svoj kot.

„Tu se je nekaj pripetilo,“ meni eden tolovajev, „povedati moramo to Cekinarju. „Bržkone so dekleta naša tovariša ujela.“

„O ne, ne.“

Beseda da besedo, tolovaji so vedno glasnejši, in nazadnje začno kričati: — Cekinar prihiti, da bi napravil mir.

„Ali ste nespametni,“ zakliče jezno, „kričite tako, da bi vas lahko kdo slišal v bližnji okolici!“

Sedaj povedo tolovaji Cekinarju vse, kar se je ponoči dogodilo, in da črnega Martina s tovarišem ni več nazaj.

Podnačelnik posluša to novico temnega obraza.

„Kaj sem Vam pravil,“ reče, ko vse molči, „ali vas nisem svaril, da pustite dekleta v miru. Ta bi sčasoma že bolj zapurna postala. — No, pogledati hočem, kaj se je z onima dvema zgodilo, Vi pa ostanite tukaj.“

Nobeden si ne upa ugovarjati. — Cekinar stopa počasi proti razvalinam in kmalu zapazi obe straži, ki takoj namerita svoji puški.

„Jaz sem, Cekinar,“ jima zakliče.

Takoj povesijo puške, kajti dekleta vedo, da jim Uršikin mož ne stori nič žalega.

Lizika priskoči bliže, držeč v mali desnici puško, a iz oči ji sveti neprikrita škodoželjnost.

Cekinar ji takoj pove o dogodkih sinočnega večera; — ona smehljaje se poslušša.

„Da, to je vse res,“ odvrne Lizika, „črni Martin je bil z nekim tovarišem ponoči tukaj. Imela sta s sabo odeje in dolga jermena.“

„In kaj se je zgodilo potem?“ vpraša Cekinar.

„E, zmotila sta se nekoliko,“ meni Lizika zaupno. „Črni Martin je pač nameraval napasti nas, a ker se je v istem času straža ravno menjala, jima je to spodletelo in predno sta se zavedla, bila sta premagana.“

Cekinarja sili na smeh.

„Kaj ste potem storile z njima, Lizika?“

„Tu doli ležita, v hodniku. Za to smo že poskrbele, da ne bosta zmrznila, — a v tak strah smo ju pa spravile, da se kar treseta.“

„Tako je prav,“ pritrди Cekinar dekletu.

Lizika prime tolovaja za roko.

„Cekinar, — Vi ste nam dobri,“ reče naglo, „posvarite ljudi, da se nam več ne približajo, drugače bomo streljale. S silo ne bodo opravili nič, če se jim me prostovoljno ne udamo.“

„Dobro, povedal jim bom to.“

„Jetnika pa naj ostaneta še nekaj časa pri nas, da se jima strah dobro vtepe.“

„Saj jima ne boste storile nič žalega?“

„Ne, ne, — nekaj malega za spomin, da se bodeta vendar enkrat spametovala.“

Cekinar se poslovil in gre počasi proti taborišču, kjer ga tovariši nestrpnno pričakujejo.

219. poglavje.

Priznal je.

Jurij Skopec zapusti gostilno. — Skrivnostna vozova. — Sumljive postave. Presenečenje.

Temno je še, ko zapusti Jurij Skopec gostilno.

To noč se ni mudil pri lepi krčmarjevi hčeri, ki je zaman čakala svojega ljubčka, njegove misli so le pri Lei.

Glavar hoče v gozd k svojim ljudem, ker mu je Abraham obljubil, da še le prihodnjo nač prinese zahtevano svoto v gostilno.

Jurij Skopec ne ve, kaj se je ponoči zgodilo, kajti vojaki, ki so preiskovali gostilno, delali so to prav previdno in se še sedaj mude v njej.

A kljub temu tolovajski glavar s svojimi spremljevalci neopažen zapusti gostilno in se po ovinkih približa že znane mu gozdu.

Naenkrat pa Jurij Skopec postoji.

„Smukač,“ pokliče tiho.

„Kaj je, glavar?“ oglasi se tolovaj in takoj pristopi.

„Ali vidiš tam?“

„Da, poleg gozda stoji voz, — oho, in tam še jeden, — in kar mirno stojita.“

„To je čudno. — No, ogledati si ju hočemo malo natančneje.“

Vsi se počasi plazijo ob robu gozda proti omenjenima vozema.

Jurij Skopec postoji.

„Pante — poznaš ta dva voza?“

„Hm — hm — kje sem ju že neki videl? — Prav res, to sta vozova židov, s tema smo se že mi vozili. Kaj pa hočejo tu?“

„To bi tudi jaz rad vedel.“

„Ali naj gremo bližje?“

„Kaj še. — Jaz slutim, da tukaj nekaj ni v redu. — Le naprej v gozd, da pridemo do tovarišev.“

Ko gredo dalje v gozd, pristopi Smukač k Juriju Skopecu.

„Glavar,“ reče mu, „najbrž sta žida prišla po plen in sta prinesla s sabo tudi denar.“

„Že mogoče, — a našli ju bodemu potem v taborišču. — Toda jaz ne verjamem tega.“

Molče hitijo naprej. Solnce že vzhaja — tu pokaže Smukač na tla.

„Oho, kdo je neki hodil tukaj?“

„Z okovanimi čevlji,“ mrmra glavar, ko se pripogne, „stopinje so še nove, — čudno.“

„Ali sta bila žida tu?“

„Dvomim.“

Jurij Skopec podviza korake, da mu tovariši komaj sledijo.

Kmalu zagledajo nizko gričevje, kjer tabore ostali tovariši.

Jurij Skopec postoji.

„Lezite na tla,“ zapove z zamolklim glasom.

„Ali glavar!“

Ubogajte,“ šepne in njegove oči zažare, „ali me še ne poznate — kaj naj to pomeni?“

„Že ubogamo.“

„Dobro, čakajte tukaj, da se povrnem.“

Tolovaji majejo z glavami, kajti postopanje glavarjevo se jim zdi nerazumljivo.

Nekaj časa še gledajo za Jurijem Skopcem, ki se po vseh štirih plazi po griču navzgor, a jim kmalu izgine izpred oči.

Preteče četrta ure — pol ure — zdajci zagleda Pante vračajočega se glavarja.

V malo trenutkih stoji Jurij Skopec pred tolovaji, ki z začudenjem opazujejo grozno spremenjeni obraz glavarjev.

„Pridite,“ reče z votlim glasom, „hitro — hitro.“

Nobeden ne zine besede. Kakor hitro le morejo, sledijo Juriju Skopecu, ki beži na gričevje kakor obstreljena zver.

Tolovaji zagledajo ute, ali se je morda tam kaj posebnega zgodilo?

Bržkone bo kaj tacega! — Jurij Skopec se vleže v mahovje in namigne tovarišem, naj stopijo k njemu.

„Pazite sedaj“, šepne jim, „plaziti se moramo v krogu okoli našega zaklada.“

„Ali glavari!“

„Nobene besede, — čas je drag. Kadar slišite moj žvižg, skočite kvišku in zgrabite vsakega, kdor pride na pot. Toda orožja ne rabite — užete povežite in jim zamašite usta.“

„Da — da.“

Tolovaji se čudijo. — Ali tovarišev ni več tu? In kdo bi bili oni, katere naj ujamejo?

Jurij Skopec hiti naprej — tolovaji za njim.

Tako se pomikajo v krogu okoli globokega jarka, kjer imajo skrite zaklade.

Ko pogledajo z roba griča v dolino, pokaže se jim čuden prizor.

Spodaj stojita dva moža, z lopatami v rokah, — pripravljata se, da bi začela kopati.

„Levi, slišiš“, pravi prvi, „tu votlo doni, najbrž bo tu luknja, kjer so skriti zakladi.“

„Da, da.“

„Le koplji, sin moj. — A služabniki ne smejo vedeti, kaj bodeva našla. Pospraviti hočeva vse v zaboje, in te bodo najini ljudje vlekli na voz.“

„Prav tako.“

„Če bi Jurij Skopec zdaj vedel“, smeje se stari Abraham, „da ga oropava njegovih zakladov.“

„No, ta bi divjal.“

„A gotovo je daleč proč.“

„Naj bo, kjer hoče. — Midva mu vzameva plen in potem naj stori, kar mu drago.“

„Če pa pride v Zagreb?“

„Ne bo si upal — čuj — čuj —“

Abraham in Levi poslušata.

Žvižg se razlega po gozdu.

„Au vaj“, zaječi Abraham, „nekdo je zažvižgal, — ali naj zbeživa, Levi — kaj praviš!“

„Menite li, da je bil to — človek — Abraham?“

„Kdo drugi naj bi bil žvižgal?“

„Morda tič oponašalec.“

„Da, da, — ta tudi žvižga — glej, tukaj so ute tolovajev, Levi, zaklad mora biti prav blizu.“

„Le iščiva“, reče mladi žid, „saj je Jurij Skopec že davno pri vragu.“

„Meniš li, kanalija!“ zadoni močan glas.

Levi zakriči. — Tam gori na hribu stoji ponosen mož, v zeleni lovski suknji, oborožen z bodalom in samokresi.

To je tolovajski glavar. A ni sam, — ko se Abraham ozre, zagleda še tri druge tolovaje, ki z napetimi samokresi merijo na žida.

„Jejmine“, zakliče, „Levi — izgubljena sva!“

Jurij Skopec si posmehljivo prekriža roki na prsih.

„Torej vendar“, reče počasi, „nisem se motil, da se je tu zgodilo novo lopovstvo. Hola — kje so moji ljudje!“

„Zbeživa, oče Abraham“, šepeta Levi, „Jurij Skopec gleda tako divje.“

Staremu Abrahamu ni treba dvakrat reči.

A komaj prestopi par korakov, ga že drži Smukač za vrat. —

„Tu ostaneš, žid“, zagrmi tolovaj z groznim glasom.

„O, jej“, stoka starec, „umoril me bo, — zgubljen sem.“ —

Smukač se s tem izvrstno zabava, ko trese starega žida za vrat. —

Medtem je zgrabil Pante Levija, tretji tolovaj pa z napetim samokresom pazi, da ne bo nihče ušel.

„Ta dva lopova smo torej vjeli“, reče počasi Jurij Skopec, ko pristopi bliže.

„Milost“, stoka stari žid, „saj nisem jaz kriv, Levi je storil to, Levi.“

„Saj ni res“, kriči drugi. „Abraham si je izmislil to, jaz sem popolnoma nedolžen.“

Jurij Skopec posluša. Nič ne ve o tem, kaj se je zgodilo. Medtem gre tretji tolovaj gledat k utam.

„Vsi tovariši so proč, glavar.“

„Dobro“, reče Jurij Skopec mirno, „bom že zvedel, kaj se je tu zgodilo. — Privežite žida za sedaj na dva bližnja drevesa.“

Povelje se takoj izvrši — Abraham in Levi kričita, kakor bi bila na ražnju nabodena, zabavljata, žugata, prosita, — a vse to jima nič ne pomaga.

„Molčita“, zareži Smukač nad njima, „ali pa vama zamašimo usta.“

To pomaga — žida takoj utihneta.

Levi je v smrtnem strahu. Videl je, da ga je glavar parkrat grozno grdo pogledal.

„Saj jaz nisem bil“, vpije, „Abraham si je to izmislil. Hotel je imeti zaklade brez denarja, zato je poslal vojake v gozd.“ —

Stari žid je kar ostrmel, ko je Levi to priznal.

„Izmišljena laž“, vpije zdaj, „Levi je storil to, iz maščevanja nad mogočnim tolovajskim glavarjem.“

„Ne, Abraham je.“

„Da bi se posušil, Ti pes!“ piha Abraham.

„Trava naj rase v Vašem trebuhu!“ kriči Levi.

Tako se zmerjata še nekaj časa, dokler Jurij Skopec ne napravi temu konec.

„Zdaj vem dosti“, reče temnega obraza, „to izdajalstvo je veljalo meni, potepina!“

„Saj nisem hotel“, reče Abraham, „Levi mi je prigovarjal.“

„Ne, Abraham.“

„Lopov, slepar, kdo pa je rekel, naj se pošljejo vojaki v gozd? Ti — da, ti si rekel, naj se glavarja vjame.“

Pante pristopi.

„To je vražja zalega, glavar“, reče, „naši ljudje so bili najbrž razkropljeni, da, morda je bilo nekaj celo ujetih.“

Juriju Skopcu se obraz stemni.

„To bom kmalu zvedel, Pante.“

„Kaj hočete storiti, glavar?“

„To Ti povem pozneje.“

Tolovajski glavar se obrne k Leviju, ki smrtnega strahu kar trepeta.

„Priznaj, lopov“, zagrmí nad njim z groznim glasom, „povej vse, če ne, si pri tej priči mrtev!“

Levi je bolj mrtev ko živ, a kljub temu še vedno laže in dolži starca, da je on sam to izvršil.

Toda Jurija Skopca ne premoti.

„Oba sta kriva“, izpregovori po kratkem pomisleku: „hotela sta, naj me vjamejo in umore, da bi se potem vidva postila mojih zakladov. Pripeljala sta vsak svoj voz s sabo, — videl sem ju poleg gozda. Z mojim potrpljenjem je zdaj pri kraji. Dvakrat že sem vama prizanesel, capina, četudi sta že stokrat zaslužila smrt. Sedaj pa se bodeta prepričala, da ne poznam nobenega usmiljenja več.“

Levi začne strašno tuliti; Abraham se trudi, da bi ga prevpil, — a ko zagledata, da pripravlja Smukač mašilo, takoj umolkmeta.

„Da, z mojim potrpljenjem je pri kraji“, nadaljuje Jurij Skopec, „preganjala sta me vedno ter mi stregla po življenju. Prizanašal sem dolgo, a sedaj se s kaznijo ne sme več odlašati.“ —

„Milost“, tuli Abraham.

„Usmiljenje“, stoka Levi.

„Jejmine, glavar“, zdihuje starec, „če nama storite kaj hudega, potem ne bo z našo kupčijo nič.“

Pante se glasno zasmеje.

„Zdaj bomo napravili kupčijo, Abraham, zdaj“, norčuje se tolovaj, „glavar, dovolite mi da zadavim tega le lopova, — veselje bo gledati, ko bo capljal nekaj časa.“

„Po-ma-gajte“, hrešči žid, „glavar — veliki, mogočni glavar, imejte usmiljenje.“

Tudi Levi kriči na vse grlo, — a tolovaji ju oponašajo, medtem ko glavar stopi k utam, da bi jih natančneje preiskal.

Morda leži tam kak mrtev tolovaj, ali pa se najdejo druga sumljiva znamenja — o tem se hoče Jurij Skopec sam prepričati in šele potem bo izrekel sodbo nad obema židoma.

220. poglavje.

Moč petja.

Tolovaji in dekleta — sovražniki. — Prihod poslancev. — Posvetovanje.
Veseli Lorene.

Cekinar si je mnogo prizadejal, da bi potolažil razsrjene deklice, in tudi Uršika mu je pri tem pomagala, a vse zastonj, dekleta ne izpuste ujeta tolovaja.

Tudi Polde je vse storil, kar je bilo v njegovi moči, da bi oprostil tovariša, — pa tudi to ni nič pomagalo; razburjen se ozre k svojim tovarišem.

„Bil sem zopet tam“, začne, „toda Lizika je od samega satana. Ne izpusti ju, pa ju ne izpusti.“

„Tudi meni je tako rekla.“

„Toda tovariša vendar ne moremo pri deklicah pustiti.“

„Zakaj pa ne?“

„To ne gre, če dekleta ne bodo pametna, oprostili jih bomo s silo.“

„In s tem naj začnemo boj“, zavrne ga Cekinar, „na noben način, tovariš! To bi tudi glavarju ne bilo prav. Sicer so pa dekleta na boljsem, ker lahko steljajo na nas iz svojega skrivališča. Kakor hitro pa slišijo ljudje v okolici streljanje, imamo jih že za petami.“

„Ti imaš prav“, meni Polde, ko je uvidel, da se tovariš ne moti, „a pomisli vendar, da je to sramota, če imajo babnice naša dva tovariša vjeta.“

„Povej mi, Polde“, reče smehljaje se Cekinar, „kako pa si predstavljaš Ti to jetništvo? Ti pač misliš, da ležita tovariša, povezana na rokah in nogah, v kakšni zaduhli luknji.“

„Tako je.“

„Pa se motiš“, zavrne Cekinar, „tovariša sta v nekdanji meniški celici, seveda zastražena. Jesti in piti imata dovolj in ker sta postavna fanta, ne čudil bi se, če doživita še kako prav prijetno urico.“

„Beži, beži.“

„Saj ju pozneje lahko vprašaš. — Sedaj je le treba, da se izogibljemo vpitja in počakamo, da pride glavar. Toliko časa pa naj tovariša le tam počakata.“

Polde z glavo zmajaje odide.

Uro pozneje zaženejo tolovaji v taborišču hrup, — bližajo se tuji.

Kmalu pa spoznajo prišlece, kmečko oblečene, — Andreja Černiča, v spremstvu dveh krasnih deklic, — Ane Sijenske in Sabine Rotenturnske.

Vse jim hiti naproti.

Tolovaji radovedni povprašujejo zdaj o tem, zdaj o onem — posebno pa o glavarju.

„Glavar je v bližini Zagreba, kjer hoče prodati svoj plen“, glasi se kratki odgovor.

Cekinar je ves srečen, da ima zopet svojega dobrega prijatelja Černiča, a čudi se, ko vidi Sabino ob njegovi roki.

Brez dvoma, ta dva se ljubita, kajti prej ošabna Sabina je zdaj vsa spremenjena. —

Z Ano Siensko stopita v Cekinarjevo stanovanje. Tu je še prostora dovolj.

Ana in Sabina si takoj pripravita svoje ležišče, ker sta od dolge ponočne hoje zelo utrujeni.

Andrej pa sede poleg svojega prijatelja in mu pripoveduje o novih dogodkih.

„Resnično“, reče Cekinar, ko Černič nekoliko poneha, „naš glavlar je nenavaden človek. Zdaj ropa že celo na morju, — no, saj pravim, pred Jurijem Skopecem ni kar nič varno.“

„Prinesel sem s sabo več naročil“, nadaljuje Černič, „najprvo bi rad vedel, ali se je našla kakšna sled o lepi grofovski hčeri?“

Cekinar odmaje z glavo.

„Ti prokleti glumači so najbrž ušli čez mejo.“

Černič gleda srpo v tla.

„To bo glavlarja zelo užalostilo“, zavrne konečno, „zaupno rečeno — prijatelj — Jurij Skopec ljubi lepo Milico, — toda tiho, da ne sliši Ana Sienska. — ta bi kar zbesnela.“

„Jaz bom molčal.“

„Ali se o Amaliji kaj ve?“ vpraša mladi tolovaj.

„Ne. — Od one noči, ko je divjala okoli goreče hišice v gozdu, je ni več videti. Skoro gotovo je ni pri glumačih, marveč pri rudečem Tomažu.“

„Tudi jaz menim tako.“

„Kdaj se glavlar povrne?“

„Tega ne vem“, odgovori Černič.

„Prav potrebno bi bilo, da kmalu pride, kajti nekatere tovariše je že težko krotiti.“

„Jaz imam brezpogojna pooblastila“, reče Černič in njegove oči žare, „bodemo že napravili red.“

„Vsaj upam.“ —

Čez nekaj časa začne Cekinar s tihim glasom:

„Torej glavlar ljubi lepo Milico, grofovsko hčer. Hotel jo bo imeti za svojo ljubico.“

Černič zgane z ramo.

„Ne vem, — a če ga tudi ona ljubi, je tudi mogoče, da se kdaj najmeta. Seveda bo Ana divjala.“

„Za to se bo glavlar malo zmenil.“

„Verjamem, kajti sam mi je priznal, da še ni nobene resnično ljubil, in da le za Milico občuti nekaj posebnega — pravo ljubezen.“

„Ubogi glavar“, vzdihne Cekinar, — postal bi bil lahko velik mož.“

„Ali sedaj morda ni?“

„O pač, — a kako.“ —

Prijatelja pripovedujeta si še marsikaj o svojih doživljajih, med drugim govorita tudi o Amaliji.

„To je vražja ženska“, meni Cekinar, „kar pozabiti ne more, da ljubi glavar tudi druge. In če je pri rudečem Tomažu, potem ne bo mirovala prej, da izvrši kaj posebnega. O, ta bo glavarju še velika preglavica.“

„Kje se neki potikajo sedaj ti roparji?“

„Hahaha“, zasmee se Cekinar divje, „ti strahopezljivci niso čakali nas, odkurili so jo kar najhitreje so mogli. Zdi se mi pa, kje se te kanalije skrivajo.“

„Kje pa?“ vpraša Černič naglo.

„Kraj mi sicer ni znan, a zvedel sem, da ne morejo biti daleč od Vranskega, kjer predrzno ropajo povsod naokoli. — Jaz se le bojim, da Amalija zasleduje glavarja, — zmožna je za vse, ona bi ga takoj izdala.“

Tu vstopi Ana, razburjena.

„Kaj hoče Amalija?“ vpraša z ostrim glasom, „uničiti hoče mojega Jurija?“

„Gotovo namerava kaj tacega“, odvrne Cekinar, „in Vam tudi ni naklonjena. Zaradi tega čuvajte glavarja — ženski je to lažje kakor moškemu.“

Ana pristopi bližje.

„Kje je maščevalka?“ vpraša naglo, „popišite mi okolico, morda se mi posreči dobiti jo v pest.“

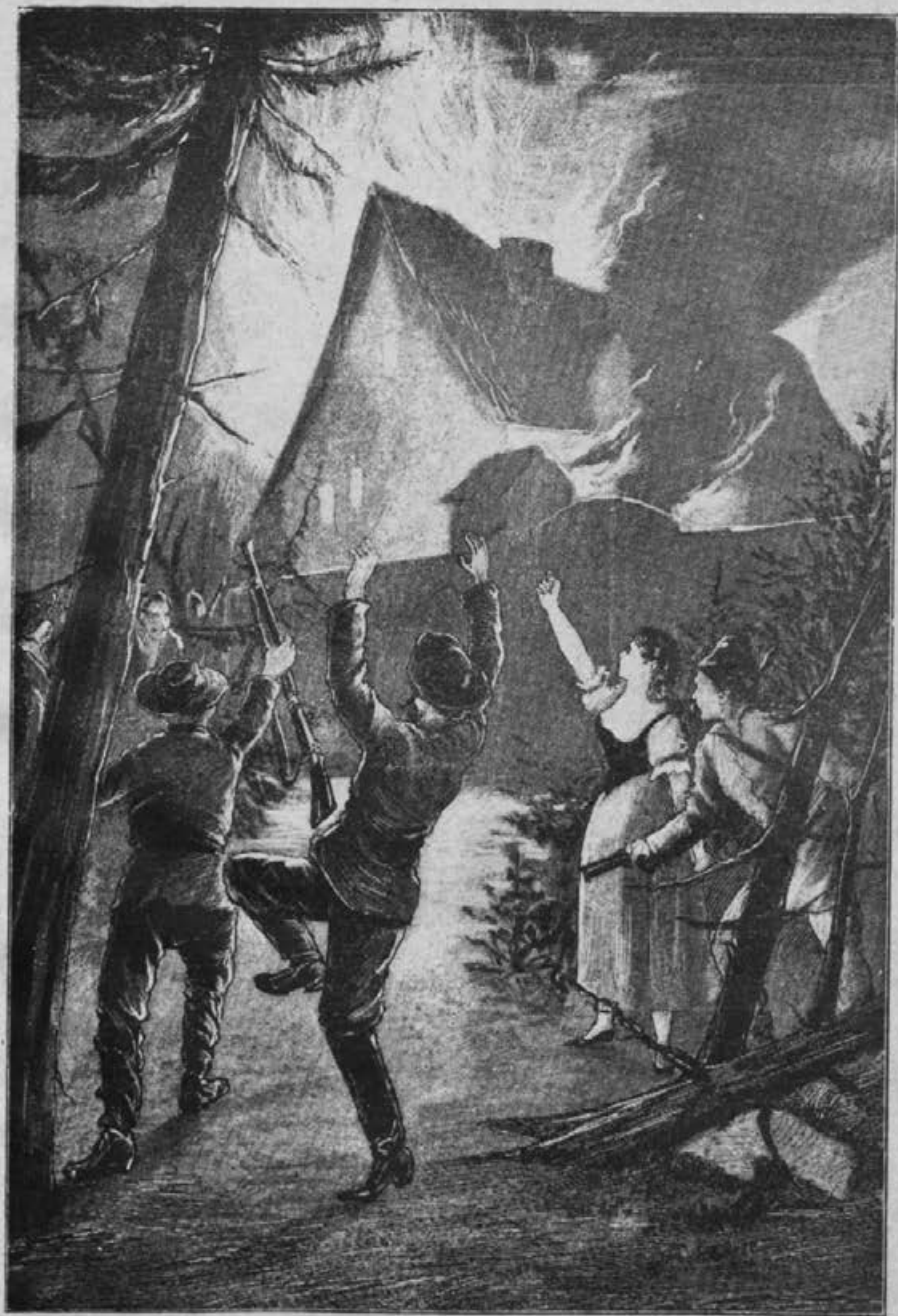
Cekinar ji izpolni to željo.

Medtem gre Černič tiho v sosednje stanovališče.

Tu je precej temno, a komaj mladi tolovaj vstopi, okleneta se dve mehki roki njegovega vratu in žareče ustnice se tišče na njegovih.

To je Sabina.

„Ljubica moja,“ šepeče Černič ter strastno poljublja lepega dekleta.

Amalija s pestjo preti proti goreči logarjevi hiši.

„Zdaj Te imam,“ glasi se tiho iz Sabininih ust, „zdaj si ves moj, Andrej. — O, dosegla sem Tvoje odpuščenje, — moja preteklost leži v megleni daljavi, zdaj se prepričaj, kako zna ljubiti Sabina Rotenturnska.“

„Da, da, srček moj.“

„Pozabljeno je ime,“ nadaljuje strastno, „nihče več naj se ne spominja Rotenturnske, tudi ne ponosnega grofa. Andrej, midva se ljubiva, na pretekle čase ne misliva več; — poznati hočeva le ljubezen, dokler naju smrt ne razdruži.“

In zopet ga strastno poljubuje. — — —

V istem času, ko se je vračal Černič z Ano in Sabino, hitela je Uršika k svojim tovaršicam, da jim naznani to važno novico.

„Zdaj ste lahko brez skrbi,“ jim zakliče, „Černič je tu. — Nobeden se ne bo približal našim razvalinam, — le mirno spite.“

Deklice so vesele tega poročila, posebno še, ko zvedo, da sta prišli tudi Ana in Sabina.

„Kje imate jetnika?“ vpraša Uršika.

„Zadaj na hodniku — v dobro zastraženi celici,“ se glasi odgovor, „Lizika in Lenčika ju stražita.“

Tako je tudi res.

Tolovaja sta zaprta v celici z dobro ohranjenimi železnimi vratmi. Poleg te celice imata še drugo, ki jima služi za spalnico. Jesti in piti se jima ne manjka.

Črnega Martina grozno jezi, da ga imajo dekleta vjetega; a njegov tovariš si tega ne vzame dosti k srcu, in četudi ju stražita Lizika in Lenčika, začne kmalu veseli Lorenc, tako je ime tolovaju, prepevati vesele pesmi.

Lorenc ima prav prijeten glas in ker je bil v prejšnjem času pri nekih pouličnih popevačih, znane so mu marsikatere pesmi, seveda največ zaljubljene.

Nekaj časa se deklici niti ne zmenita za petje, a že tretji dan pokaže se Lizikin ljubki obrazek pri odprtini, kjer jima podajejo hrano.

Tolovaj je to opazil.

Zdaj začne prepevati še bolj zaljubljene pesmi. In po celici, kjer se je nekdanj čula molitev pobožnega meniha, razlega se sedaj pesem tolovaja Lorenca:

„Dekle, povej, povej,
Al' me še ljubiš kaj —“

Lizika in Lenčika poslušata te vabljive melodije.

Saj nista svetnici, marveč mladi, veseli deklici, katerima bije pod nedrijem čuteče srce. — In to veseli Lorenc prav dobro ve.

Tako poje kitico za kitico — in za to pesmico zopet drugo.

Lizika in Lenčika že rudita v obrazu, a ne mislita na to, da bi tolovaju zabranili prepevati.

O ne, prav rade poslušata prijazno doneči glas, in dosti-krat stojita po pol ure pri mali odprtini.

Lorencu je to znano — potrpežljivo čaka dneva, ko bo zmagal s svojo zvijačo in pokazal črnemu Martinu, da pesmi več premorejo, kakor surova sila.

---

221. poglavje.

V strašnem položaju.

Graščakinja pride. — Nenadna smrt. — Maščevanje ljubosumnice.

Nove muke.

Uboga Milica si je že velikokrat želela, da bi njena lepota zginila; ona vedno huje občuti resničnost pregovora, „da je lepota tudi prokletstvo,“ in v smrtnem strahu pričakuje, kaj se bo v kratkem zgodilo ž njo.

Res, da je ušla preteči ji nevarnosti, ker je graščakinja še pravočasno prišla na pristavo, a prepričana je, da pohlepni graščak ne bo miroval prej, da doseže svoj namen.

Graščaku se je posrečilo, da je nekaj ur po obisku že zopet govoril z najemnico.

„Po kosilo sem zopet tukaj,“ šepne ji, „jaz moram deklico imeti, — a osorna je preveč.“

„Oho, to bomo že videli, milostni gospod,“ zavrne ga ženska, „in če bi jo tudi s silo morali držati, jaz in moja teta.“

„Če bo pa vpila?“ meni bojzljivec.

„Zamašimo ji usta, — pozneje pa bo že krotka postala.“

„Ah, to slišim zelo rad.“

„Milostni gospod bodete zadovoljni,“ reče najemnica tiho in se poslovi.

Ta kratki pogovor se je vršil v bližini gradu, kar je opazila pri oknu stoječa graščakinja.

„Kaj neki ima moj mož z najemnico,“ meni sama pri sebi, „to je vendar čudno. Zadnji čas je že ves raztresen, — paziti hočem nanj.“ —

Ko se približa čas obeda, sede graščak z vidno naglico k mizi.

Graščakinja opazi, da je zelo nemiren, raztresen, — danes ne jé toliko, kakor po navadi ter hvali vsako jed.

Obed je končan.

„Sedaj boš počivala nekaj uric, kaj ne,“ reče baron vneto svoji soprog.

„Seveda, kakor po navadi,“ odgovori ona počasi.

„Tako spanje po obedu je prav zdravo,“ zagotavlja on, „o, to pripomore k visoki starosti.“

„Saj boš Ti tudi počival.“

„Samo ob sebi umevno,“ odvrne graščak, — a komaj čaka, da pohiti na pristavo.

Graščakinja se skrivaj smehlja in odide iz jedilnice,

Pohotnež še nekaj časa počaka v svoji sobi, da bi ne vzbudil takoj suma.

Čez četrtr ure pa se splazi skozi stranska vratica iz parka, in hiti po bližnici na pristanišče.

Tu je vse mirno — najemnica je poslala skoro vse dekletke na polje.

Milica je smrtno utrujena, — zadnje noči spala ni skoro nič, — zato jo zaspanec premaga, da sedaj trdno zaspi.

V sanjah vidi tolovajskega glavarja, ki ga ljubi tako iskreno, — a takoj nato vidi druge skremžene obraze, ki se ji bližajo.

Zbudi se, a ko se hoče dvigniti, čuti, da jo nekdo trdno drži za roke.

„Kaj — kaj je?“

„Tiho,“ sliši se glas njene mučiteljice, „če boš tiho, prejmeš veliko denarja.“

Milica odpre oči.

Poleg nje stojita najemnica in glumačica, — slednja jo drži za roke.

Milica zakriči.

„Ali ne boš mirna, neumnica,“ žuga ji glumačica, „saj dobiš veliko denarja! In če ne ubogaš z lepo, potem poskusimo na drug način.“

Milica se hoče oprostiti. — Brezvspešno, kajti babnici jo trdno držita, — in zdaj — vrata se odpro — v sobo plane graščak, s široko odprtimi očmi zroč na lepega dekleta.

„Tukaj, milostni gospod — tukaj je,“ sika glumačica.

Graščak skoči bližje. Zgrabiti hoče Milico in se polastiti svoje žrtve — a v tem trenutku se vrata zopet odpro.

Graščakinja s tremi svojimi služabnicami pridrvi v sobo.

„Ah, zasačila sem ga,“ kriči, „zasačila, ha, to je sramota, — moj mož je z vlačugo skupaj!“

Milica tresoč se zakriči. Onesvesti se — toda čast ubogega otroka je rešena. —

Graščakinja divja kakor besna. Prvi izbruh jeze velja soprogu.

Le-ta je padel na stol in sloni tu s široko odprtimi očmi, ves višnjev v obrazu — ne gane se nič.

„Ti — Ti,“ kriči njegova žena, „ali naj bo to zakonska zvestoba! Ali sem Ti zato prinesla veliko premoženje, da me boš sedaj goljufal!“

Grašček ne odgovori.

„Odgovori!“ vpije razkačena žena.

Mož se ne gane.

„Nesramnež,“ škriplje ona in ga potegne za roko.

Po sobi zabobni — graščak je padel kakor snop in obleži na tleh.

Graščakinjo to še bolj razkači.

„A tako, sedaj si se potajil,“ vpije, „iz strahu pred mojo jezo, — seveda, — saj poznam to! — Ali mi ne boš takoj odgovoril?“

Grašček se ne gane.

Konečno se njegove žene vendar poloti neka skrb in ko zagleda skozi okno kaplana, pošlje ponj. Meni pač, da njen mož leži v hudi omedlevici.

Sedaj se graščakinja vsa besna obrne proti najemnici in njeni izmišljeni sorodnici.

„Brezsramni kanalj!“ zakriči nad njima, „ve rufijanki, vlačugi, — zgrabite ju!“

Najemnica prestrašena grozno tuli, medtem pa skuša glumačica pobegniti — a zastonj.

Dva služabnika, katerih se je kmalu več nabralo na pristavi, zgrabita jo in ji zvezeta roki na hrbtu. —

Kaplan vstopi. — Zvedel je že, da se je graščak onesvestil ter je takoj prinesel s sabo nekaj zdravil. Služabniki vzdignejo nezavestnega.

„Saj se bo kmalu zavedel,“ reče graščakinja.

Kaplan pristopi bližje.

„Na tem svetu nič več,“ reče z resnim glasom, „zadel ga je mrtvoud.“

Zdajci nastane grozno vpitje.

„Moj mož mora živeti!“ zdihuje prestrašena graščakinja. —

Vpitje in tarnanje traja dobro četr ure in ko se graščakinja nekoliko utolaži, — vzbudi se ji pri pogledu na nesramnici znova nepopisna jeza in maščevanje.

„Odvedite te nesramnici v grad,“ zapove služabnikom, „in zaprite vsako posebej, — zaslišala jih bom sama.“

Povelje se takoj izvrši. Saj je graščakinja sedaj neomejena vladarica, ugovarjati ji se torej nihče ne upa. —

Medtem ko odneso mrtvega graščaka v grad in ga v veliki dvorani polože na mrtvaški oder, drvi graščakinja v svoje sobe, kjer najde tresoče se njene služabnice.

„Ve hočete biti moji zvesti posli?“ zareži nad njim. „Ničvrednice ste! He, kje pa ste imele oči, ko se je priklatila na pristavo ta deklina, ta vlačuga?“

Najstarejša in najgrša služabnica pristopi bližje.

„Vaša milost,“ začne, „me deklice nismo videle, biti je morala skrita.“

„Tako,“ roga se razjarjena, „torej skrita? Vedno lepše, ogleduhinje hočete biti, na katere naj se zanesem. Slepe ste, gluhe, — kar zapodila vas bom!“

„Usmiljenje!“ stokajo služabnice in se vržejo k njenim nogam.

„Pretepla vas bom, — saj družega ne zaslužite!“

„Vaša milost,“ oglasi se najstarejša v smrtnem strahu, „tu se je morala izvršiti neka komedija. Kje pa je hči najemničine sorodnice, — saj je ni sedaj več videti?“

Graščakinja osupne. Ta ugovor je opravičen, kajti ona sama je videla grdega dekleta.

Naglo odločena skoči k bližnji omari in vzame iz nje močan bič, ki ga navadno rabi za pse. S tem odhiti po stopnicah k sobam, kjer so zaprte ujetnice.

„Odpri!“ zapove služabniku, ko pride do prvih vrat. „Je li tu notri najemnica?“

„Da, Vaša milost,“ odgovori služabnik.

„Odpri — hitro!“

Vrata se škripaje odpro — na spleteni počivalnici leži najemnica, z zvezanimi rokami, ter grozno besni. Graščakinja plane pred njo.

„Priznaj vse, nesramnica!“ zavpije in dvigne bič.

Najemnica začne tarnati.

„O, moj mož, — kje je moj mož?“

„Ali boš priznala, brezčastnica?“ vpije graščakinja.

„Milost — usmiljenje!“ prosi najemnica.

Ker ne odgovori na vprašanje, se graščakinja razsrdi in udrihne z bičem po debelem telesu.

„Ali boš sedaj priznala?“

„Ne, ne morem,“ stoka ženska.

„Čakaj, Te bom že naučila, Ti rufijanka!“

Tlesk — tlesk! pada bič z vso močjo po debeli najemnici.

„Milost!“

„Ali boš odgovorila?“

„Ne.“

„Bijem Te do smrti!“ sika graščakinja.

In zopet udriha po najemnici, da je kmalu vsa krvava po rokah in zatilniku.

„Hočeš li sedaj govoriti, nesramnica?“

„Ne morem,“ ječi.

„Potem pa trpi toliko časa, da izvem vse!“

Z vso močjo pada zopet težki bič po najemnici, — kri rudeči njeno obleko. — Upirati se ne more več.

„Stojte, stojte!“

„Ali hočeš vse priznati, — drugače Ti razbijem obraz!“ žuga graščakinja.

„Vse bom povedala, vse.“

„Govori!“

Najemnica uvidevša, da ne opravi nič, in ker ve, da ji tudi njen mož ne more pomagati, — pove vse.

„Tako, tako,“ zavzame se graščakinja, „torej je bila to nekaka maškarada.“

„To je vse glumačica izvršila.“

„In Ti si ji pomagala, sleparka! — Zdaj zaslužiš, da bi Te vrgla psom!“

„Usmiljenje!“

Razkačena graščakinja udriha še nekaj časa po najemnici, dokler se ta nezavestna ne zvali na tla.

Sedaj divja graščakinja, s krvavim bičem v roki, k glumačici, in tudi tukaj s kruto jezo udriha po zvezani ženski.

Glumačica postane vsled bolečin vsa divja, in ko se ji graščakinja preveč približa, vzdigne ного in jo suni z vso silo, da se zavpivša zvrne na tla.

Graščakinja leži precej časa tako in se ne gane.

„Tudi jaz se znam braniti“, grozi glumačica, „ha, da bi ne imela povezanih rok, zadavila bi to babo!“

Graščakinja se zgane. — S težavo se vzravna po konci in opotekaje se gre k vratom.

„Zveži nesramnici noge!“ zapove služabniku, ki je stal pred vratmi, „sunila me je, — o, kako to boli! A dobila bo povrnjeno.“

Glumačica skuša braniti se, a ko ji močni mož urno poveže nogi, domisli se nekaj družega.

„Obžalujem — obžalujem!“ kliče v eni sapi.

„Zdaj je prepozno!“ sika razsrjena graščakinja.

Služabnik odide.

Sedaj pa ne pozna graščakinja nobenega usmiljenja, tudi bolečine ne čuti več — maščevati se hoče.

Z nadnaravnimi močmi vihti bič in udarci se vsujejo kakor toča na glumačico.

Zastonj prosi glumačica milosti, zastonj kliče na pomoč, — na svoje prošnje dobi grozne udarce, da ji kri brizga iz raztepenega telesa.

Strahovita jeza prevladuje graščakinjo, da ne pozna nobenega ozira, in še le preneha, ko se domisli, da mora glumačici staviti še nekaj vprašanj.

Razsrjena zakriči na raztepeno, naj prizna vse.

A zaman — glumačica je že bolj mrtva ko živa in njen obraz je ves zabuhel, — sliši se le tiho ječanje — in zdaj leži nezavestna na tleh.

Graščakinja si hoče poiskati novo žrtev.

„Ah, deklina“, sika, „ta kača, ki je hotela zapeljati mojega moža! Kdo ve, če ni ona skovala ta načrt, — o, jaz se bom maščevala nad njo!“

Raztogotena graščakinja beži sedaj po hodniku do one sobe, kjer je zaprta nesrečna Milica.

Vrata se odpro.

Tu leži Milica, bleda, podoba udane trpinke. Ubogi otrok ni zvezan, ker se je služabnikom smilila nezavestna deklica. Toda graščakinja ne pozna usmiljenja.

V njenih očeh je Milica zavrženka — vlačuga, — in že hoče tudi nad njo zaviheteti svoj bič.

A njeni roki sta kakor otrpli, — udariti ne more.

„Ti“, hrešči s čudnim glasom in stopi bliže deklici, „Ti — nesramnica!“

Milica jo milo pogleda.

„Kaj sem storila?“

„Zavrženka, zdaj še vprašaš!“ kriči besna graščakinja.

„Saj nisem nič zakrivila.“

„O, taka lažnjivka, — taka vlačuga, — ena je slabša od druge! Ha, ti prejmeš najhujšo kazen, iz tega gradu ne boš prišla več živa!“

„Naredite že konec z mano“, reče ubožica počasi, „bom vsaj mrtva — potem me ne bodo mogli več mučiti.“

„Hahaha“, smeje se graščakinja, „to ne gre tako hitro, Ti moraš delj trpeti! — Da, da, Ti, vlačugarica, Tvoj konec mora biti strašnejši, umreti moraš — lakote!“

Milica leži mirno na trdem ležišču, le tiho ječanje priča, da je še pri življenju.

Razsrjena ženska zre nekaj časa divje na ljubkega dekleta, potem pa skoči k vratom in pokliče zunaj stoječe služabnike.

„Milostna gospa zapoveduje?“

„Odprite ječo v starem delu grada“, vpije zdivjana gospa, „v oni temnici pokori naj se vlačuga!“

Služabniki stoje kakor okameneli. Sočutje se je vzbudilo v njih srcih. Videli so lepo deklico, nedolžnega otroka, in sedaj naj to revico vržejo v tako podzemljsko luknjo, kjer gospodujejo le miši in podgane! — Strašno!

„Kaj stojite tu?“ zareži nad njim. „Ali bodete ubogali ali ne? Kdor se ustavlja mojim poveljem, zapodim ga takoj iz službe! Zapomnite si to!“

Služabniki se morajo ukloniti volji svoje razdražene gospodinje; hitro bežijo odtod, da odprejo podzemeljsko ječo, ki naj po stoletjih zopet vsprejme jetnico, lepo, nesrečno grofovsko hčerko, — nedolžno Milico.

222. poglavje.

Izvršitev kazni.

Razdejan tolovajski tabor. — Obsojenca. — Obešena. — Kazen.

„Glavar, tu se je moralo nekaj posebnega zgoditi. Tla so pohojena, — a boja, mislim, da ni bilo, ker ni videti nobenega sledu. Če so pa vojaki preblizu prišli našim ljudem, se jim gotovo ni dobro godilo, — naši ljudje so v takem slučaju strahoviti.“

Tako poroča Smukač svojemu glavarju, ki s temnimi pogledi opazuje ujeta žida.

Jurij Skopec še ne ve, kaj se je njegovim ljudem pripetilo, toda o tem ne premišlja dolgo. Ravnokar je Pante glasno zaklical, na kar se nedaleč oglasi odgovor.

Čez nekaj minut se izza grmovja pokaže tolovaj. Pogumni mož je zapustil četo, da se prepriča, ali je zaklad še nedotaknjen.

Z veseljem pozdravi tolovaj svojega glavarja in mu takoj naznani ves dogodek.

„Dobro“, reče Jurij Skopec, ko je tolovaj končal svoje poročilo, „imamo torej le nekaj ranjenih, stvar se je še precej dobro iztekla, — a izdajstvo, to se mora ostro kaznovati.“

„Seveda“, reče Pante pristopivši, „prepustite žida le meni in Smukaču, trpinčila ju bodeva, da bo veselje.“

Levi grozovito zatuli, a Abraham more le še stokati.

Tolovaji ju zasmehljivo oponašajo.

Še stoji Jurij Skopec neodločen. — Brez dvoma, lopova zaslužita ostro kaznen, a glavar ne mara grozovitosti.

Tu se obrne glavar k svojim spremljevalcem.

„Umreti morata“, reče zamolklo.

„Bravo, glavar!“

„Toda brez trpinčenja in muk“, nadaljuje, „tega ne trpim, — ne, — obešena naj bodeta na istih drevesih, kjer sta privezana.“

Žida sta čula smrtno obsodbo. — Zdaj kričita in se zvi-jata, smrtni pot jima stopa na čelo, — toda Jurij Skopec se na izdajalca niti ne ozre.

V smrtnem strahu skuša vsak odvaliti krivdo od sebe — zdaj obdolžujeta drug drugega, strašno tulita in jokata.

„To je prava židovska šola“, smeje se Pante. „No, poiskati bo treba pri utah par vrvi, — sicer pa še teh nista vredna.“

„Mogočni glavar“, prosi Abraham, „usmiljenje!“

Jurij Skopec se obrne proč — milosti njegove lopova ne smeta pričakovati.

Pante, Smukač in tovariša pripravljajo med tem vrvi. Potrebne konce so našli pri utah, iz katerih naredijo dve dolgi zanjki.

Vse to se vrši pred očmi obsojencev.

„Poglej, Abraham“, reče Pante, „ta zanjka je za Tebe, dosti bo dolga, in vozlov ima tudi dovolj. Prav lepo boš bingljjal na nji.“

„Bog pravični“, stoka žid.

„Da, Bog je pravičen“, zavrne ga Pante, „njegova volja je, da se taki lopovi pravično kaznujejo.“

Smukač se ukvarja med tem še z Levijevo zanjko.

„Trdno je moram zvezati skupaj“, meni tolovaj, „če toliko lopovščine visi na njej, bati se je, da bi se utrgala. — Tako, — zdaj bo že.“ —

„Milost, usmiljenje“, zdihuje Levi, „odvežite me, zlahtni gospod, poklekniti hočem pred velikega tolovajskega glavarja, poljubil bom njegove noge.“

„In če tudi prah polížete“, vpije Smukač, „ne pomaga nič, — glavar je zapovedal, in pri tem ostane. — Hvaležna bodita, da vaju ne obesimo za noge.“

Žida preklinjata drug drugega, da ju je grozno poslušati. —

„Glavar!“

„Ste li končali?“ glasi se s hriba doli.

„Da, glavar, vrvi sta došti močni, — nanji obesimo lahko cel ducat takih židovskih izdajic.“

„Naprej, naredite naglo!“

Tolovaji vedo, da njih vodja ni prijatelj trpinčenja, zato se niti trenotek ne obotavljajo. —

Dva tolovaja splezata na drevesi, Pante in Smukač pa vržeta obsojencema zanjki okoli vratu.

Abraham in Levi izprevidita, da je sedaj njujin položaj resen. —

„Milost, veliki, mogočni glavar!“

„Usmiljenje, grozni vodja, milost!“

Jurij Skopec zamahne z roko s hriba doli.

„Naredite konec, hitro!“ zavpije z donečim glasom.

„Tako, Levi“, vpije Pante, ko tolovaja na drevesih potegneta za vrv, „srečno pot, slepar! Pozdravi hudičevo staro mater! Srečno, kanaliža!“

„Hej — hej — hopla!“ vpijeta tolovaja na drevesih ter potegneta z vso močjo za vrvi.

Zamolklo grgranje se začuje. — Nekaj čevljev od tal visita nesrečneža, s strašnima, očernelima obrazoma, jezika jima molita daleč vun, — podobi groze in strahu. Še brecata z nogami, a kmalu sta popolnoma mirna — in na drevesih visi le še dvoje trupel.

Jurij Skopec se obrne sem.

„Ali sta mrtva?“

„Da, glavar.“

„Odrežite ju in zakopljite, da ju nihče ne najde.“

Tolovaji se takoj pripravijo in po preteku dobre ure že počivata žida pod gozdnimi drevesi.

„Zdaj pojdite k našim ljudem“, zapove Jurij Skopec tolovajem, „še nocoj pridite sem po zaklade, potem pa me počakajte na močvirju, da se vrnem k vam. Izostal ne bom delj, kakor dva ali tri dni, dotlej pa mi zdravstvujte!“

In brez da bi izpregovoril še besedico, odide pógumni tolovajski glavavar počasi odtod.

---

223. poglavje.

Ljubezenska sreča v samostanski celici.

Ločena. — Slabe volje. — Obisk. — Prisega.

Črni Martin in Lorene imata zadnji čas kaj prijetno življenje, kajti jedi in pijače jima ne manjka.

Kako se začudita tedaj, ko vidita nekega dne, da sta ločena, — vrata so zaprta.

Tako je sedaj črni Martin zaprt v eni, Lorene pa v drugi celici, — med sabo zabavati se ne moreta več.

To je za nju hud udarec in če tudi dobivata še tako dobre prigrizljeje, sta vendar zelo slabe volje.

Posebno Lorene je potrta, ker ne more govoriti s svojim tovarišem in ko mu Lizika prinese opoldan kosilo, vidi njegov kisli obraz.

„Kosilo je tukaj“, reče ljubka stražarica.

Jed izvrstno diši, a kljub temu je tolovaj potrta.

„Ljubše bi mi bil sam suhi kruh“, reče žalostno.

„Zakaj pa?“

„Ce bi le mogel biti s svojim tovarišem skupaj“, odvrne tolovaj, „zdaj nimam nobenega, s komur bi mogel govoriti, — ve ste pa tudi tako odurne.“

„To je pravična kazen.“

„No, naj bo“, godrnja Lorenc, „a tako vendar ni treba postopati z nama, — saj nisva morilca.“

Lizika pokuka skozi odprtino.

„Zakaj pa več ne pojete?“

„Prišel sem ob vse veselje“, odgovori Lorenc, „če se tako ravna z menoj, kako naj potem še pojem?“

„No, saj se lahko zabavate z menoj“, meni Lizika in zre s svojimi temnimi očmi v celico.

Lorenc osupne.

„Tako, tako“, meni konečno, „to bi bila lepa zabava. Morda par minut, da me ozmerjate in opsujete, da, to si že mislim.“

„No, pa poskusite“, meni Lizika nagajivo.

„Zamojdel“, reče Lorenc; „res, da ste me zaprli v to prijazno celico, a reči moram, da ste prav ljubka, srčkana deklica.“

„Lepa hvala“, smeje se Lizika, „le naprej, to mi je všeč, kaj tacega slišim prav rada.“

„Ah, Vi se smejete in norčujete z menoj.“

„O ne, tako sovražne me nismo. — Če bi se vi drugače obnašali, ne tako drzno in surovo in bi prišli k nam mirno in dostojno, kakor se spodobi, potem bi bile tudi me drugačne. A tako ste nas napadli in nas hoteli podušiti — fej — to je bilo grdo!“

„No da“, mrmra Lorenc in povesi glavo, „saj priznam, da to ni bilo lepo. Zaljubljeni smo bili tako, da nismo mogli več strpeti.“

Lizika ga skrivaj pogleduje. Njej in Lenčiki se že davno dopadeta črni Martin in Lorenc, ker sta res prav brhka fanta. —

„Kazen mora biti“, reče dekle čez nekaj časa. „Ali pa se moreta pritožiti, da se Vama slabo godi.“

„Tega ne morem trditi“, reče Lorenc pohlevno, „a samega dolgega časa bom kar skoprnel.“

„Saj sem rekla, da se lahko zabavate z menoj.“

„To ne bo dolgo trajalo.“

„Poskusite vendar, potem še le govorite.“

Lorenc zopet osupne, — a ko zagleda pri odprtini Lizikine lokave oči, obide ga dobra volja, da začne lepi deklici priliznjeno govoriti. *

Kmalu se razvije živahen pogovor, — tu in tam se zasliši tudi radosten smeh.

„Ubogi Martin“, meni Lorenc, „temu se gotovo ne godi tako dobro kakor meni.“

„Ali to dobro veste?“ ga Lizika smehljaje se vpraša.

„No, mislim si tako.“

„Morda se pa motite, kajti Lenčika straži črnega Martina, in mogoče je, da tudi moja prijateljica sedaj kramlja z Vašim tovarišem.“

In Lizika ga zopet pogleda.

„Jutri bodete zopet peli, kaj ne“, reče mirno.

Lorenc zmaje z glavo.

„Ne bom, — odvadil sem se že.“

„O pač, jaz vem, da bodete peli.“

„Gotovo ne bom. — V tej celici se ne morem več videti.“

„Kdo ve“, reče Lizika, „če Vam ne bo ta celica še prav prijetno bivališče.“

„Ne, tega ne morem verjeti.“

„Zunaj je tako slabo vreme.“

„Če tudi, da bi bil le prost, — raje spim v snegu — kakor tukaj — puh — saj se moram zadušiti.“

Lizika se tiho zasmee, a ko hoče Lorenc pogledati tje, je izginila.

„Torej tako“, godrnja tolovaj, „to naj bo zabava. Zdaj je odšla in za njo pride dolgčas.“ —

Lorenc se poloti kosila in jed mu dobro tekne, — še celo steklenico vina je dobil danes. —

Čas poteka. — Lorenc hodi precej dolgo sem in tje po celici, konečno pa se vleže na mehko ležišče in skuša zaspati.

Toda danes je precej nemiren in še le čez delj časa leže mu zaspanec na oči, — a ne spi dolgo.

„Lorenc čuti, da ga nekdo najprvo rahlo, potem pa močnejše strese za ramo. — Začetskoma misli, da so to hude sanje — in mirno obleži. — Tu ga zopet močnejše strese. — Tolovaj odpre oči.

Prej je bilo temno, a sedaj opazi, da je celica razsvetljena, — brez dvoma, tu je prišel nekdo noter.

Lorenc se vzravna.

V polspanji, z zmedenimi očmi zre na svetilnico, stoječo na mizi, — poleg svojega ležišča pa zagleda v dolg plašč zavito postavo — žensko.

„Kdo je tukaj?“ vpraša Lorenc zaspano.

Zdi se mu, da sliši tiho hehetanje, — a zdajci odgrne čudna prikazen svoj plašč.

Pred njim stoji Lizika, ljubka njegova stražarica. Za pasom ima samokres, v znamenje, da je takoj pripravljena braniti se.

Toda Lorenc še ne misli ne na kaj takega, — mirno čaka, kaj bo rekla njegova lepa obiskovalka.

„Jaz sem“, reče Lizika.

„Da, vidim“, odvrne Lorenc, „bržkone me hočete zopet kam drugam zapreti.“

„Ne, to se ne bo zgodilo.“

„Kaj naj tedaj storim?“

„Vstanite!“ zapove Lizika.

Tolovaj uboga.

Lizika pokaže na mizo in ko se Lorenc ozre tje, zapazi križ, umetno narejen iz kovine in slonove kosti.

„Kaj naj storim, Lizika?“ ostrmi tolovaj.

„Priseči morate!“

„Kaj — priseči?“

„E, gotovo, — saj ste mož, in če tudi tolovaj, prisego ne bodelte prelomili.“

„Ne, ne, prisego hočem držati“, meni Lorenc, „jaz sem sicer tolovaj, toda s takimi rečmi se ni šaliti.“

„To vem“, zavrne Lizika, „zato sem tudi prišla. In sedaj prisezite, govorili bodete za mano.“

„Kakšno prisego?“

„Slišali bodete kmalu.“

Lorenc gleda debelo, — a sluti, da se bo nekaj zgodilo, kar mu ne bo v škodo.

S svojo lepo stražarico stopi k mizi in na povelje Lizikino položi desnico na križ.

Lepa deklica stoji pred Lorencom. Njene temne oči so uprte v njegove, ko z vznesenim glasom govori prisego:

„Jaz, Miško Lorenc, prisegam, da Lizike Sever ne bom nikdar prevaril, ako se bo zaupala mojemu varstvu. Prisegam, da jo bom vedno branil z vsemi svojimi močmi, ko bi jo hotel kdo drugi napasti, — in če bi kdaj prelomil svojo besedo, zadene naj me smrtna kazen.“

Lizika obmolkne. Lorenc je govoril za njo besedo za besedo. Sedaj gleda osupnen na lepega dekleta, ki skrbno položi križ v mal zabojček.

„Počakajte“, reče na to, „takoj sem zopet tu.“

Tolovaj vidi, da stopi Lizika k zidu in dene zabojček v odprtino. Takoj na to sliši se nekaj tihih besed, zabojček zgine in Lizika stopi zopet k Lorenecu.

„Ali je bil kdo zunaj?“ vpraša tolovaj.

„Gotovo, — Lenčika.“

„Ah —“

„Izročila sem ji križ, naj tudi črni Martin priseže, da jo hoče vzeti v svoje varstvo.“

Lorenc meni, da se mu sanja.

„Da, da, braniti me morate, — saj ste prisegli.“

„To bo malo pomagalo“, reče Lorenc, „zdaj sem tu zaprt in ko se glavlar povrne, šla bodete dekleta svojo pot, kakor poprej. Kako naj Vas potem branim, Lizika?“

Lizika stopi tik njega.

„In če ostanem pri Vas, kaj potem?“ vpraša tolovaja, in kri ji šine k srcu.

„Če Vi —?“

„No, da, — če ostanem pri Vas, kaj bi Vi storili?“

„O, za vraga“, reče Lorenc, „videti bi hotel, kdo se bo do-
taknil mojega dekleta, da, še pogledati bi jo ne smel.“

„Tako ste tudi prisegli“, šepetaje Lizika, „črni Martin je
gotovo tudi tako storil, saj je vedno rad videl Lenčiko.“

„Rad jo ima tako, kakor jaz Vas“, zakliče Lorenc viharno,
„toda ve niste hotele nič vedeti o naju.“

„No, odpuščam to“, meni Lizika, „toda za sedaj ostanete
še jetnik, — upam pa, da bodete jutri zopet peli.“

„Hm, hm, menim da ne.“

Lizika stopi tik njega.

„Ali boš pel, Miško?“ vpraša ga poredno, „kaj neda boš
pel, če Te imam rada, in če ostanem pri Tebi?“

Lorenc je prijetno presenečen.

„Deklica“, zakliče, „ali je to resnica, — ali pa me hočeš
zasmehovati?“

„Pazi“, šepne dekle, „kmalu se boš prepričal, če Te za-
smehujem.“

Dve mehki, polni roki okleneta se njegovega vratu, —
čuti, kako se postava lepe deklice pritiská tesneje k njemu, da
čuti biti njeno srce in vzkipevanje polnih prsi.

Vroč poljub zažari na njegovih ustnicah.

„Dekle, dekle“, kliče tolovaj, „stori z mano, kar hočeš,
jaz hočem le Tebe in nobene druge, — ne, ne, nobene druge,
to Ti prisežem.“

Svetilnica ugasne — v nekdanji meniški celici našlo se
je dvoje ljubečih src.

224. poglavje.

Janko Hrvat v Kostanjevici.

Lepa vdova. — Razkritje. — Svarilo. — V dvomu.

Pred Kostanjeviškimi mestnimi vratmi srečamo jezdeca — našega dobrega znanca Jankota Hrvata.

Prišel je tu sem, da bi si nekoliko odpočil, kajti nezmerno žganjepitje oslabeledo ga je občutno.

Ker ima denarja dovolj, ostati hoče tu nekaj časa, v nadi, da se mu ne bo nič hudega pripetilo.

Tolovaj jezdi po mestu, a se ne ustavi pred nobeno gostilno, ker se mu ne zdi varno. Čez nekaj časa zagleda dečka in ga pokliče k sebi.

„Povej mi, fantek,“ ga nagovori Janko, „ali poznaš koga, ki bi dal kakšno malo stanovanje v najem, — ostati hočem nekaj tednov v Kostanjevici.“

Deček pokima.

„Ravno prav,“ meni, „moja teta je vdova, ima večje stanovanje in bi rada oddala par sob. Tam bi lahko stanovali, in tudi hrano dobite pri njej. Pojdite z mano, saj ni daleč, v bližnji ulici tamle, — pa tudi za konja bo dovolj prostora.“

Jankotu je prav vseč ta ponudba.

„To mi pride kakor nalašč,“ misli sam pri sebi, „no, tu se lahko do dobrega popraviš. — Za vruga, kar nič nisem zadovoljen sam s sabo, to preklicano žganje zdelalo me je pošteno. Za nekaj časa ga moram opustiti.“

Tako mrmraje stopa Janko za dečkom, ki ga kmalu pripelje na malo, a snažno dvorišče. Na pragu čedne hišice zagleda tolovaj krepko, mlado ženo.

„Tri sto medvedov,“ godrnja, „to je pa brhka ženica. Mlada, lepa, bujna, — kakor Jera, da, da, — no, mrtva je, vedno pa tudi ne morem žalovati za njo.“

Mlada vdova pride bližje in molče posluša Jankotovo željo. —

„Ali bi me ne hoteli prenočiti, dobra gospa?“ vpraša tolovaj.

Vdova se obotavlja.

„Saj plačam naprej,“ reče Janko ter udari ob svojo torbico, „nisem slepar, plačam Vam vse pošteno.“

Lepa vdova se smehlja.

Jankota prijazno pozdravi in takoj zapove postarni dekli, naj spravi konja v hlev.

Tolovaj obdari dečka, potem pa stopi v odkazano mu sobo. —

„Tako, tukaj je naplača,“ reče in da razveseljeni vdovi nekaj zlatov, „vzemite, dobra gospa. Ko to porabite, dal Vam bom več. — Od dolgega potovanja sem zelo utrujen, zato bi se rad tukaj nekaj tednov odpočil, da potem zopet okrepcan nadaljujem svojo pot.“

„Namènjeni ste najbrž daleč?“

„Da, da, tje na Gorenje Štajersko,“ laže tolovaj, „tam sem namreč doma, kjer bi rad preživel še nekaj let.“

„Prav tako,“ meni vdova in zapusti sobo, da bi pripravila gostu jedi.

Janko kmalu uvidi, da ga tu ne bo nihče motil. Razun hišne gospodinje in postarne dekle ni nikogar v mali hišici, katero loči od sosednih poslopij obširen sadni vrt.

Tu ga ne more nihče opazovati.

Ozira se naokoli. Nepotrebnega lepoticja ne zagleda nikjer, nasprotno, mlada vdova se ima najbrž boriti z raznimi skrbmi. — Toda čudno, da je denar utaknila tako brezbrizno v žep, ne meneč se za njega vrednost.

Namenil se je bil torej, staviti ji zvijačna vprašanja in se prepričati, ali jej res ni mnogo za denar.

Vdova stopi v sobo. Prinesla je tolovaju kruha, surovega masla, klobaso, gnjat, sira in vrč piva. — Jankotu prav dobro tekne vse to, saj je bil že tudi lačen.

Medtem sede lepa žena h kolovratu.

„Ah, Vi predete,“ reče tolovaj, ko si je že nekoliko utožil lakoto, „ali Vas ne bole prsti?“

Žena se smehlja.

„Da, ljubi Bog, dandanes je treba delati, da si preskrbimo za življenje.“

„Tako, tako,“ odvrne Janko, „torej nimate nič odveč.“

„O ne, le za potrebo. Ko je moj mož še živel, je bilo pač bolje, a vdova se le težko prerije naprej.“

„Ah — hm, menil sem le tako — hm.“

„Kako menite, gospod?“

„No — mislil sem pač, ker ste prej tako malomarno spravili denar, — da ste v prav dobrih razmerah.“

Zdaj še le opazi Janko, da lepa žena ravno tako prekanjeno pogleduje, kakor njena dekla, katero je videl na dvo-rišču. —

Tolovaj se zopet poloti jedi in pijače.

„I, kdo ve,“ oglasi se naenkrat žena, „lahko se še dogodi, da bom denar kar s korcem merila.“

„Kako to, morda li pričakujete bogate dedščine?“

„Ne.“

„Ali pa se hočete še enkrat možiti?“

„Pozneje morda, reči še ne morem nič.“

„No, jaz ne bom silil v Vaše skrivnosti,“ reče Janko mirno, „saj nisem radoveden.“

Vdova ga pogleda.

„Tujec ste,“ reče zaupno, „Vam pač lahko povem, kaj nameravam; pomagati mi ne morete, škodovati pa tudi ne.“

„Za vruga, zdaj sem pa le radoveden.“

„Ali hočete molčati o tem?“

„Gotovo, — iz hiše pa že tako ne grem, dokler ne bom bolj trden.“

Vdova prisede k mizi. Janko vidi še le zdaj, kako čvrsta in razkošna je njegova gospodinja, — o, Jero bi prav lahko nadomestila.

„Torej Vi bodete molčali — to je prav,“ govori vdova; „sicer pa bi mi tudi ne moglo škodovati, če tudi to skrivnost izblebetate. — Poslušajte me — ali ste že slišali o tolovajskem glavarju Juriju Skopcu?“

Janko Hrvat se zgane.

„Ah, Vi ga poznate?“

„Po imenu, da,“ reče Janko naglo, „kdo pa še ni slišal o njem, saj so njegova dejanja znana povsod.“

„Res je tako, — razpisana pa je tudi velika svota, da, celo premoženje, kdor tega predrzneža izroči v roke pravici.“

„Tako je,“ odvrne Janko, „to mi je znano, kajti Jurij Skopec izvršil je grozne čine. Pravijo, da je v Trstu on ukradel „zlato mizo“.“

„To je tudi res.“

„No, lahko si je misliti, kako so Tržačani vsled tega razkačeni.“

„Seveda, — Jurija Skopca iščejo povsod.“

Janko Hrvat osupne. —

„Povejte mi, dobra žena,“ reče končno, „Vi bi vendar ne marali zaslužiti tega denarja?“

Lepa vdova se čudno nasmeje.

„Hočem ga.“

„Ah, neumnost.“

„Ne govorite tako, moja stara dekla izvohala je že marsikaj. Prav lahko je mogoče, da pridem do tega denarja.“

„Tri sto medvedov,“ zakliče Janko in skoči pokonci, „to se sliši ravno tako, kakor bi bil Jurij Skupec tu v bližini!“ —

„To ravno ne, toda mogoče je, da pride v bližino Kostanjevice,“ odvrne žena skrivnostno.

Janko ni tega prav nič vesel.

„No, kaj pravite k temu?“ vpraša ga mlada vdova in oči njene poželjivosti po denarju kar žare.

„Moja dobra gospa,“ odgovori Janko z obrazom očetovskega svetovaleca, „rečem Vam, pustite to, iz tega ne bo nič prida.“

Mlada žena diha težko.

„Ne, ne,“ mrmra, „jaz hočem imeti veliko denarja — prav veliko.“

Janko zmigne z ramo.

„To Vam bo malo koristilo.“

„Zakaj?“

„Povedati Vam hočem takoj,“ meni Janko. „Glejte, mlada gospa, meni bi se smilili v dno srca, če bi našel nekega dne Vaše truplo strašno razmesarjeno.“

Ona se strese.

„Kaj govorite sedaj, gospod?“

„To, kar vem, ljuba moja,“ odvrne tolovaj, „Jurij Skopec ne pozna šale. — Slišal sem že nekaj podobnega, bilo je tudi izdajstvo, — neka krasna ženska ga je skušala izvabiti s sladkimi besedami, da bi ga izročila krvniku. Toda Jurij Skopec je bil prebrisan in njegovi divji ljudje razmesarili so izdajalko za kazen tako grozovito, da ni bila več človeku podobna.“

Vdovo groze pretresa mrz.

„Da, Jurij Skopec je grozovit,“ pristavi tolovaj.

„Če ga pa vjamejo?“ meni vdova boječe.

„Vsejedno,“ odgovori Janko, „vseh njegovih ljudij ne morejo ujeti, nekaj jih gotovo uide. Ti bi Vas potem kmalu izvohali in ne vem, kako bi se Vam godilo; zato Vam pa svetujem, — pustite to.“ —

Vse tiho je v sobi, a mlada vdova se ne da pregovoriti, denar jo mika preveč, — o, kako rada bi obogatela, in četudi bi bilo njeno življenje v nevarnosti.

---

225. poglavje.

Skrivnostno poročilo.

„Kupčijski prijatelj“ starega Abrahama. — Kdo je prišel?
Čudno naznanilo.

Zmračilo se je.

Po cestah Zagreba stopa pripognjena visoka moška postava, z vrečo na hrbtu.

Tujec, najbrž starikav žid, je videti trgovec, kajti pri mestnih vratih je pokazal, da ima raznovrstno robo v svoji vreči.

Pred hišo starega Abrahama se ustavi in potrka na vrata.

Čez dolgo časa se okno odpre in sluga starega žida zagleda pripognjeno postavo.

„Pri nas ne dobite nič,“ reče osorno, „pojdite le naprej, slišite, beraška pokveka!“

„Jaz moram k Abrahamu,“ zavrne ga mož z nosljajočim glasom, „njegov kupčijski prijatelj sem.“

„Vi — no, ta je pa lepa.“

„Da, — lahko Vam dokažem.“

„Kako pa?“

„Izročili mu bodete pismo, to zadostuje,“ reče mož in pomoli služabniku nekaj okroglega skozi omrežje okna.

Služabnik je takoj prijazen.

„Vse prav,“ odvrne, „toda gospoda ni doma; mogoče, da se povrne ponoči, ali pa še le jutri.“

„Tako, tako,“ meni tujec malomarno, „no, potem pa izročite pismo domači hčeri, saj me dobro pozna, — jaz sem Baruh.“

Služabnik odpre vrata.

Visoki mož stopi v vežo, služabnik pa hiti, da tujemu židu odkaže malo, čedno sobico — za to zopet prejme plačilo.

Sedaj je služabnik že ves vnet za imenitnega „kupčijskega prijatelja“ svojega gospoda in ko mu tujec izroči pismo, naj je ponese domači hčerki, je takoj pripravljen, izpolniti to povelje.

„Baruh“ sede na videz ves utrujen na stol, služabnik pa odhiti s pismom k Lei.

Lepa hčerka starega Abrahama je sama v svoji sobi, zatopljena v otožne misli. — Da, žalostna je. Na svojega ljubčka misli, na Jurija Skopca, ki je objemal lepo krčmarjevo hčer, — o, srce ji hoče počiti vroče ljubezni.

Ali ga bo še kedaj videla? Lea ne misli na to.

Komaj se ozre, ko stopi služabnik v sobo in ji izroči pismo tujega moža.

Srečna dvojica.

„Baruh, kupčijski prijatelj našega gospoda je ravnokar prišel,“ reče, „dal mi je to pismo.“

„Za mene?“ vpraša Lea.

„Tako mi je rekel, — odkazal sem mu sobo, ker hoče čakati na gospoda.“

„Je že prav,“ odvrne Lea.

Služabnik odide, — lepa deklica počasi odpre pismo.

Njeni roki razvijeta list — ah, kaj je to?

Zakaj je Lea skočila kvišku, — zakaj beži k vratom?

Tu obstoji.

„Ne, ne,“ jeclja, „to je prevara, — to je nemogoče.“

Zopet strmi na pismo.

„In vendar, to je pisal on, — da, nekoga je poslal tu sem — ali pa je menda sam — ne, ne, to ni mogoče.“

Svoji mali roki pritisne na kipeče prsi. — Komaj more dihati, nogi sta ji težki ko svinec.

„Tje moram,“ jeclja, — a zopet postoji.

„To bi bilo nevarno,“ šepečejo njene ustnice, „pozno je že, služabniki gredo kmalu k počitku, potem hočem razkriti to skrivnost.“

Lea sede na stol.

„O, ta nestrpnost, ta čudna nestrpnost,“ šepeče, „a če pride moj rednik, kaj potem?“

Lea se prestraši. — Sluti, da se je moralo nekaj posebnega zgoditi. — O, da bi bila kmalu že polnoč!

Pokliče služabnika in mu zapove, naj tujca dostojno pogosti, — pri tem pa zvijačno pozveduje, kje je soba, v kateri biva „kupčijski prijatelj“ starega Abrahama.

Čas ji počasi poteka, nestrpno pričakuje trenutka.

Konečno — vendar. Služabniki so se podali k počitku.

Lea ve, da se njen rednik nocoj ne povrne, ker so mestna vrata že zaprta — prosta je torej.

O, kako ji bije srce — kmalu bo videla zagonetnega tujca. —

Lea mora še nekaj časa čakati.

Še le o polnoči zapusti svojo sobo, — služabništvo tedaj že trdno spi.

Lepa deklica hiti po hodniku stare židovske hiše, vedno naprej; — tu in tam postoji in posluša, če ni nikogar v bližini.

Lea je v grozni razburjenosti.

Kakor senca plazi se njena krasna postava po hodniku, od mesečine razsvetljenem — enaka čarobni prikazni. —

Zdaj stoji pred sobo, kjer biva tujec.

Lea se trese — že hoče bežati nazaj, a misel na Jurij Skopčevo strogost nasproti tolovajem jo zadržuje.

Njegov poslanec si gotovo ne bo upal izustiti kake razžaljive besede. —

Lea potrka na vrata.

Za trenotek je vse tiho — nato pa se vrata počasi odpro. Mesečina obseva starega „Baruha“, ki stoji pred lepo deklico.

Lea se umakne, meneč, da v resnici vidi pred sabo starega žida.

Zdajci zgrabi le-ta njeno roko in potegne deklico v sobo.

Lea se brani na vso moč — a v tem trenutku prime visoki mož za svojo brado.

Na mah je tujec brez brade — visoko se vzravna, mesečina obseva njegovo ponosno postavo — Lea gleda v obraz ljubljenemu možu. Jurij Skopec stoji pred lepim dekletom, ki se od radosti in strahu komaj drži pokoneci.

„Tukaj sem“, nasmehne se tolovajski glavar.

„Kakšna predrznost“, očita Lea, — „če pride moj rednik. —“

„Ne bo prišel.“

„O pač — že nocoj bi moral biti tu.“

„Dete moje“, reče predrznež in njegovi žareči pogledi upirajo se v krasno deklško postavo. „Tvojega rednika ne bo, in tudi ona bojazen, ki Te je vedno navdajala, bo sedaj izginila.“

Ona ga vprašujoče pogleda.

„Levi Te ne bo zasledoval več“, pristavi Jurij Skopec.

„Kako veste to?“

„Hahaha!“ smeje se tolovajski glavar, „Lea, Ti krasni angelj, ali Ti nisem obljubil, da pridem zopet v Zagreb? Takrat se je zdelo Tebi to nemogoče, a sedaj sem vendar tu.“

„In moj rednik?“ vpraša Lea razburjena.

„Z Levijem imata neko posebno zabavo“, reče Jurij Skopec mirno, „gugljeta se skupaj.“

„Kako?“

„Da, na drevesu v mestnem gozdu“, odvrne predrznež, „tam se gugljeta, a ne prostovoljno, kajti obešena sta za vrv in —“

Pristaviti hoče še nekaj — a Lea je razumela samo zadnje besede, — z zamolklim vzdihom pade nezavestna — v roke tolovajskemu glavarju, ki ji je prinesel novico o grozni smrti njenih mučiteljev.

---

226. poglavje.

Mali vohun.

Preganjana. — Prebrisani oskrbnik. — Beg.

Pri Čukovih skalah, v gozdu graščine Sokolske je nenavadno živahno.

Ljudje grofa Sokolskega iščejo ubežnika, kajti slutijo, da se skrivata v tem divjem skalovju. In niso se motili.

Tihorepec in France sta skrita v svoji votlini in od tu z napeto pozornostjo opazujeta vse gibanje njunih zasledovalcev.

„Za vraga“, zagodrnja oskrbnik, „družba gre naravnost proti skalam.“

„Plezali bodo lahko prav dolgo“, meni France, „ozke steze sem gori ne bo našel nihče, — vsakdo si bo prej zlomil vrat. — Če bi deklici te skale ne bile tako dobro znane, bi gotovo ne mogla priti do naju.“

„France“, reče oskrbnik svojemu tovarišu, ki zasmehujoč opazuje bližajoče se zasledovalce, „vidiš li belca tam doli?“

„Seveda.“

„Na tem sedi grof sam.“

„Da, on je, — prav satansko naju zasleduje.“

„No, zdaj pokaži, kako znaš streljati, France“, vspodbuja ga Tihorepec; „saj si se vedno bahal, da Tvoja krogija nikdar ne zgreši, — torej, — sedlo na belcu naj bo prazno.“

France zmaje z glavo.

„To ne gre.“

„Oho, — meniš li, da ne boš zadel?“

„Kaj še!“

„No, sproži torej! Pomisli na grofico in na knežje darilo, ki Te čaka!“

„Nočem“, odmaje France.

„Kaj se Ti meša?“

„Nasprotno, — biti hočem prav previden, Tihorepec; — ali naj Vam razložim?“

„Radoveden sem.“

„Poslušajte me — jaz grofici nič ne zaupam.“

„France, ali si znorel?“

„O ne, kajti ponoči sem vse to prav dobro premislil. Glejte, Tihorepec, če jaz zdaj grofa ustrelim, kar gotovo ni težko, potem —“

„No!“

„Potem pokaže smodnikov dim zasledovalcem, kje sva skrita.“

„E kaj, bežala bodeva po ozki stezi med skale, kjer naju ne bo videla živa duša.“

„Dobro, to bi ne bilo težavno, a s tem še ni vse odpravljeno. Reklo se bo takoj, da sva midva grofa umorila. Na Sokolsko se ne smeva več pokazati in grofica bi naju tudi takoj zatajila, — poznati bi naju ne hotela več ter naju še celo izročila pravici v roke.“

Oskrbnik osupne.

Kar France govori, je resnica, — tudi on pozna grofico in ve, da skrbi v prvi vrsti za svojo varnost.

„Ali France, saj sva vendar prevzela to nalogo“, reče že bolj boječe.

„Gotovo, toda brez vsake obveznosti“, zavrne ga lovec, „sicer pa imam jaz izvrstno misel.“

„Povej!“

„Grofica nama mora izročiti neko pismo, katero naj podpiše in pritisne nanje pečat.“

„Tega ne bo storila“, zagotavlja Tihorepec.

„Tudi prav, — potem pa se bom jaz varoval, streljati na grofa“, odgovori France, „ker če bi se to zgodilo, potem bi bila ona edina gospodarica in naju lahko zapodi. — Verjemite mi, Tihorepec, vse obljube lepe gospe so mamilo, s katerim Vas moti in vabi. Kaj vse mi je že obljubila, a do danes še nimam prav nič od tega.“

Oskrbnik Franceta od strani opazuje. Misli si že lahko, kaj Franceta zadržuje — da bi ne prišel ob svoje plačilo.

„Kaj nama je tedaj storiti?“ vpraša oskrbnik.

„Grofica mora nama izročiti tako pismo.“

„In če se bo ustavljala?“

„Potem ostane grof pri življenji in bo ošabno gospo kmalu ukrotil.“

„Hm, to bi moral povedati mojemu dekletu“, mrmra Tihorepec, „toda gospa bo to pismo napisala zopet s takim črnilom, ki čez nekaj časa izgine.“

„Hahaha, to naj le stori — pismo bom držal nad žarečim ogljem in s tem ostane pisava neizpremenjena, morda bi samo nekoliko obledela.“

„No, potem je pa dobro“, pritrjuje Tihorepec, „v tem oziru imaš Ti prav, France. Če bi grofa umorila, za plačilo pa se morala potikati po gozdu, bilo bi to nespametno.“

„To sem jaz tudi dobro premislil.“

Naenkrat postane France pozoren.

„Kaj pa je?“ vpraša Tihorepec.

„Hm, slišal sem lajanje malega psa. — Pa menda niso grofovi psi, — ti so skoro gotovo izgubili sled.“

„Prokleta, zdaj mi je nekaj v glavo padlo, France“, reče razburjen, „za vruga, to pa ne bo dobro.“

„Kaj pa vendar?“

„Oskrbnik s pristave ima nekega majhnega psa, ki ima čudovito ojster nos. — Da, da, ta je, — poznam ga po glasu, — o, ta naju bo našel.“

„Po ozki stezi si vendar ne bo upal nobeden gori.“

„O, zakaj ne, če gre pes pred njim. — Bežati morava, France, — tu ne moreva delj ostati.“

Lajanje je vedno glasneje.

Moža pogledata v dolino.

Od vseh strani hite lovci, služabniki in hlapei, sledeč malemu psu. Le-ta je zasledil ubežnika.

„Kar bežati morava“, godrnja France, „stavim, da bodo čez pol ure že tukaj. — Škoda, takega skrivališča ne bodeva dobila kmalu.“

„Če se pa povrneva?“

„Tedad bo najino gnezdo najbrž zasedeno.“

S temi besedami pograbi France svoje stvari — oskrbnik posnema svojega spremljevalca in kmalu nato zbežita oba skozi ozko razpoklino v skalovju kvišku.

227. poglavje.

Pohlepnost po zlatu.

Tolovaj in vdova. — Priznanje. — Hudodelska dekla.

Janko Hrvat si je v Kostanjevici dobro odpočil. Jed in pijača mu je izvrstno dišala, in ker se je tolovaj odpovedal tudi žganju, je v malo dneh pestal ves drug mož. Zdaj je zopet čvrst.

Z gospodinjo nista več govorila o tolovajskem glavarju, najbrž ji je prešlo veselje, da bi ga izdala.

Toda Janko jo hoče sam povprašati o tem, in ko sedita nekega večera v sobi, obrne se zaupno do nje.

„No, kako je“, meni, „ali Vas še vedno mika prisluziti si ono veliko svoto, ki je razpisana za prijetje Jurija Skopca?“

„Mikalo bi me že, gospod, toda Vi ste mi podrli vse veselje.“

Janko se nasmeje.

„No, no, tako resno to ne smete vzeti. Jaz sem Vas le svaril, da se sami nikar ne lotite tega. Seveda če bi bil moški zraven, potem bi šlo vse drugače.“

Vdova osupne.

„Ali mi hočete pomagati?“

„O gotovo, zakaj pa ne. Ker je svota velika, bi si jo lahko med sabo razdelila.“

Lepa žena je tega zelo vesela. Nadeja se, da bi s pomočjo tega zvitega moža lahko kaj dosegla.

Janko Hrvat ji pomiga bliže.

„Z mano se lahko vedno govori“, reče, „in če bi imel vzrok za to, dobili bi od tega denarja lahko par sto tolarjev več. O tem se da še govoriti.“

Pri teh besedah Janko lepo vdovo pomenljivo pogleda.

„Torej vsak polovico?“ vpraša Janko in stegne desnico.

Vdova takoj vdari v njo.

„Tako, to bi bilo prvo“, meni Janko, „sedaj pa mi povejte, kaj ste že vse opazili. Nato Vam tudi jaz razložim svoje načrte.“

Brhka žena si ne da dvakrat reči. Vrata skrbno zapre in prisede k mizi.

„Povest ni dolga“, reče tolovaju. „Moja dekla obišče večkrat svoj dom. Na bližnji poti, ki jo vodi skozi gozd, mimo starih samostanskih razvalin ne posebno daleč od tukaj, opazila je marsikaj, kar se ji je zdelo sumljivo.“

„Tako, tako.“

„Moja dekla je nekaterekrati videla može, oborožene, neprijazne ljudi, ko so se plazili po gozdu. A skrila se je vedno, da je ni nihče videl.“

Janko Hrvat zgubanči čelo.

„Dobro, toda kdo ve, če je to Jurij Skopec, ki se potika tod okoli.“

„Tega jaz tudi nisem mogla verjeti“, zavrne ga ona s skrivnostnim obrazom, „a moja dekla je nekoč poslušala pogovor dveh takih mož. Razločno je slišala, ko sta imenovala ime svojega strahovitega glavarja.“

Janko se zamisli.

„Sedaj ste sami izgubili veselje, kaj ne?“ vpraša ga žena.

„Hm, hm,“ mrmra Janko, „to stvar je treba dobro preudariti.“ In zopet se globoko zamisli.

Ker žena ne mara motiti gosta, zapusti sobo in gre po svojih opravilih.

V kuhinji naleti na svojo deklo — staro, a odločno osebo, koščenega lica in precej hudobnih očij.

Vdova jo je zaradi tega vzela v službo, ker je bila zadovoljna z malo plačo. Sicer je v Kostanjevici na slabem glasu, posebno glede poštenosti.

„Poslušaj, Katra“, reče ji mlada vdova, „govorila sem s tujcem, in tudi on ima strah pred tolovajskim glavarjem.“

„Tako, tako“, meni dekla černo, „no, to sem si že mislila. Saj pa ima tudi prav, kajti Jurij Skopec je grozen mož. Toda jaz pravim, da bi vsejedno poskusile.“

„Jaz bi že ne.“

„Hm“, šepne nenadoma dekla, „morda bi bila pot do denarja dokaj bližja.“

„Kako meniš to, Katra?“

Dekla stopi bližje.

„Tujec ima mnogo denarja“, reče tiho in se plašno ozira naokoli.

„Ah, Ti si slišala, kako je s tolarji rožljaj?“

„Kaj še, videla sem še več.“

„Kaj pa vendar?“

„Skozi špranjo pri vratih sem videla, ko je prešteval velik kupček samih zlatov.“

„Zlatov?“

„Da, gospa, samih zlatov, — o, bilo jih je veliko! Tujec mora biti zelo bogat.“

„Hm, hm.“

„Če bi midve imele te zlate,“ reče pristopivša k svoji gospodinji.

„Nemogoče.“

„I, zakaj nemogoče,“ nadaljuje zvita dekla, „kdo pa ve v Kostanjevici, da imamo gosta pri nas? Noben človek, kajti tujec ne gre nikdar iz hiše. — Če bi tedaj tujec nagloma umrl — bilo bi vse najina dedščina. Konja bi jaz že skrivaj kam spravila.“

Vdova ostrmi.

„Katra, kaj pa govoriš vendar?“

„Ah, kaj, — ali imate kaj dobrega na svetu? Sedaj ste še mladi, gospa, ko pa se postarate, bo vse drugače. In če zbolite, pa ne bo denarja, da bi plačali davke, — kaj potem, — vzeli Vam bodo še tisto, kar boste imeli. — O, še spominjali se boste Katre.“

Na vdovinem obrazu je videti poteze skrbi.

Seveda, dekla ima prav — vdova živi le iz rok v usta, — če bi zbolela, kmalu bi bile vse nadloge v hiši.

Dekla opazuje svojo gospodinjo.

„Tujec ima prav,“ šepeta, „z Jurijem Skopcem se ni kar nič šaliti. Mučiti bi naju dal do smrti, če bi izvedel, da sva ga midve izdale. — Sedaj, ko sem videla tujca denar šteti, prišlo mi je marsikaj na misel.“

„Kaj pa tacega, Katra?“

Dekla pogleduje svojo gospodinjo z žarečimi očmi.

„Ali boste tudi molčali?“

„Kakor grob.“

„No, povem naj Vam, da se tujec nekega dne ne bo več zbudil, — da bo —“

Mlada vdova se grozno prestraši.

„Katra, Ti ga hočeš umoriti.“

Dekla trdovratno pokima.

„Za božjo voljo, potem nama bo šlo za življenje!“

„Zakaj neki?“

„To bi bil umor.“

„E kaj,“ odvrne Katra, „če ni hujšega. — Prilika je taka, da je ne bo več zlepa. Tujca ni nobeden poznal in če bi le kdo vprašal, reče se, da je odpotoval.“

Vdova zmaje z glavo.

„Tak krepak mož,“ meni.

„Oho,“ roga se Katra, „ste mu li morda prijazni — ali ga hočete za moža?“

„Ne, to ne more biti, — še včeraj je dejal, da bo kmalu odpotoval na Gornje Štajersko.“

„No, potem je pa treba hiteti. Pomislite, gospa, koliko denarja bi midve lahko imeli.“

Vdova se proč obrne.

„To ne gre, Katra,“ reče, četudi se njene oči poželjivosti kar svetijo, ko sliši o prijetni bodočnosti. „Ne, to ne more biti — če bi le en sam zlat videli pri nama, takoj bi bile na sumu.“

„Vse prav,“ meni dekla, „na to sem že tudi jaz mislila. A kdo pa pravi, da ostanete potem še v Kostanjevici? Če bi tujec umrl, morate Vi hišo prodati, — se bo že kdo našel, ki jo kupi. Z denarjem se potem preselive v kako večje mesto, kjer naju ne bo nihče poznal.“

Lepa vdova se čudi.

„Katra,“ reče, „torej si Ti že davno prevdarila to?“

„Seveda.“

„Toda umor?“

„No, to ni tako težko. Opazila sem namreč, da ima tujec prav trdno spanje. Tedaj mu bom dala zanjko okoli vratu in predno se bo zavedel, bo že na onem svetu.“

„To je grozno,“ reče vdova in se strese.

„Ah, neumnost,“ meni Katra jezno, „če hoče kdo obogateti, se ne sme vsake reči vstrašiti. Zastonj je smrt.“

Ali ima morda vdova že od prej kaj nepoštenega na vesti? Naslednje besede njene dekle ne govore posebno dobro za njo.

„Ne bodite vendar tako strahopezljivi,“ zagodrnja Katra, „pri Vašem prvem možu, saj veste, ko je umrl, takrat tudi ni šlo vse prav gladko. Seveda je bil na smrt bolan, a zdravnik

je veljal mnogo denarja. No, potem sve pa obe pomagali, da je šlo hitreje.“

Vdova ji položi roko na usta.

„Molči, Katra!“

„No da, saj sem tiho, ali takrat sve vendar pomagali, da ni bolnik tako dolgo trpel. Recimo, da je tujec sedaj tudi težko bolan in midve mu hočeve le pomagati, da pride prej na oni svet.“ —

Vdova hodi po kuhinji sem in tje.

„Katra,“ reče konečno, „Ti imaš v marsikaterem oziru prav. Brez denarja na svetu res ni prijetno. Toda jaz dvomim, da bi se to izplačalo.“

Dekla se čudno nasmeje.

„Videla sem celo mošnjo polno zlatov,“ šepeta, „tujec ima celo premoženje s sabo. Sumno je pa tudi, zakaj se tako skriva, on bi lahko stanoval v najboljši gostilni. Jaz Vam rečem, gospa, da tujec sam ni dosti vreden, — in morebiti bi bilo to še dobro delo, če se ga spravi s sveta.“

Vdova še ni dovolj prepričana.

„Katra,“ reče konečno, „Ti imaš vedno pripravljen izgovor. Zdaj trdiš celo, da je tujec ničvrednej.“

„Morda še kaj hujšega.“

„A če bi se branil — morebiti celo na pomoč klical?“

„Slišal ne bo nobeden,“ odvrne dekla brezbrizno, „njegova soba je na dvorišče, zamojdel če tudi vpije.“

Predrzna ženska stegne svoji žilavi roki.

„Glejte no, gospa,“ pristavi, „dovolj sem močna, in kakor hitro bo zanjka okoli vratu, potem sem kmalu gotova ž njim. To bo šlo ena — dve — tri, in strepetal bo.“

„Hu, to je grozno.“

„Da, tu gre za premoženje.“

Vdova se še vedno upira.

„Jaz sem imela druge misli,“ reče čez nekaj časa, ne da bi skrivala pred svojo deklo, — saj je njena zaveznica. — „Da, povedati Ti hočem. Vedela namreč nisem, da ima tujec toliko denarja, a ker je večkrat rožljajal s svojimi tolarji in me zraven zaljubljeno pogledoval — mislila sem si —“

„Saj si že lahko mislim,“ reče dekla ledeno, „Vi bi se tujcu udali, če bi dobro plačal. A to bi vendar ne bilo dovolj plačano, ker konečno posledice tudi ne izostanejo. — Sicer pa to ni ravno brez pomena. Če Vas bo namreč zagledal v svoji sobi, vsaj ne bo kričal. Jaz pa bom takoj pri roki — z zanjko, ki bo naredila potrebno. — Torej izgovorjeno, gospa, kaj ne?“

„Jaz ne vem —“

„Izgovorjeno — ali —“

„No da, da — toda —“

„Govorile bodeve še o tem,“ meni predrzna dekla, obrnivša se k svojim loncem in skledam, kakor bi bil ta pogovor nekaj vsakdanjega.

228. poglavje.

Med strahom in ljubeznijo.

Izpoved. — Izgubljeno življenje. — Ljubezen zmaga.

Ko se Lea zave, vidi pred sabo Jurija Skopca, ki jo s plamenečimi očmi opazuje.

„Moj rednik,“ reče žalostno.

„Lea —“ izpregovori Jurij Skopec in okoli njegovih usten zaigra čuden smehljaj, „res je, Ti imaš vzrok, žalovati za svojim rednikom, Saj Ti je vedno najboljše želel.“

To je zasmehovanje — Lea to dobro ve.

„In vendar je skrbel za mene — in me varoval,“ reče s hripavim glasom.

„Da, pa kako?“ zakliče tolovajski glavar rezko, „vzel Te je k sebi, ker je vedel, da mu boš kedaj koristila. Abraham Te je Leviju prodal, a zaradi tega ni bil kaznovan. Umreti je

moral, ker mi je stregel po življenju in me hotel ogoljufati za vse moje zaklade.“

Lea ga pogleda.

„Ali ste res tako strašno ravnali ž njim?“ vpraša počasi.

„Da, dete moje,“ zavrne predrznež, „storil sem to, ker je bilo moje potrpljenje pri kraji. Abraham je bil lopov, za Levija pa ne izgubim niti besede. Zdaj si Ti lastnica te hiše in vsega premoženja, temu ne more nihče oporekati.“

Lea molči.

Zdaj stopi Jurij Skopec bližje k nji.

„Lea,“ začne zopet z mehkim glasom, „Lea, jaz nisem mogel drugače. Če bi bil pustil oba pri življenju, potem bi bila morala Ti postati žena Levijeva, — tako sem slišal govoriti.“

„Ne, ne,“ zavpije lepa deklica, „prej bi šla v smrt! Nesramnež bi se me ne smel nikdar dotakniti!“

„In vendar bi se bilo to zgodilo,“ reče Jurij Skopec mirno. „Poslušaj torej, Lea! Stari Abraham je vedel, da se ne boš prostovoljno udala, zato Te je hotel z zvijačo izročiti Leviju, — povezano, da bi se braniti ne mogla. Ta bi Te bil oropal Tvoje časti —“

Lea skoči kvišku.

„To sta — govorila?“

„Kakor gotovo tukaj stojim, Lea.“

„Vi ste to slišali?“

„Da.“

Lepa deklica pade nazaj na stol.

„Potem se Vam moram zahvaliti,“ reče počasi s pojemajočim glasom.

„Kaj ne, Lea, da mi ni preostajalo drugega. Lopova sem kaznoval, Tebe pa rešil silovitega napada. Preoblečen sem prišel tu sem v Zagreb, da Ti to naznanim.“

„In naši ljudje?“

„Iskali bodo več dni,“ odvrne Jurij Skopec, „jaz pa se ne bojim prav nič, kot „Baruh“ sem prišel, kot „Baruh“ bom zopet odšel.“

„In če Vas zasačijo?“

„Hahaha, tega se ne bojim, — jaz sem Jurij Skopec ter znam svojo ulogo izbornu igrati.“

Predrzni mož upira svoje žareče poglede v krasno Leo.

„O, Lea, Ti si tako lepa, kakor boginja iz Tisoč in ena noč?“

Lepa deklica čuti, da je v nevarnosti, — bežati bi morala, da bi ne slišala omamljivih besed ljubljenega moža.

Da, Lea ljubi Jurija Skopca še vedno.

A kljub temu zatajuje svoje srčne občutke.

„Kako morete tako govoriti?“ reče mu glasno, „pojdite v gostilno pred mestom. Tam Vas pričakuje lepo dekle z odprtimi rokami.“

Tolovajski glavar se smeje.

„Torej si tudi ljubosumna, moja Lea,“ reče ter jo prime za roko, „res, to sem tudi mislil. Toda povej mi, dete moje, ali nisem vreden zahvale, ko sem Te rešil tako velike sramote?“

„Da, lepa hvala Vam,“ odvrne zarudelo dekle.

„Ali je to vse?“ zakliče Jurij Skopec po svoji stari, predrzni navadi.

Lea čuti, da bi se njeno srce ne moglo upirati, če bi gledala v oči ponosnemu možu, — a ljubosumnost se vedno bolj oglašča v njeni duši.

„Vi ste kakor metulj,“ reče, „ki leta od cvetlice do cvetlice.“

„To je moja usoda, Lea.“

„Zakaj?“

„Ona, katero bi v resnici ljubil, ne more biti nikdar moja, — da, nekaj mi pravi, da jo bom videl samo še enkrat.“

„Kdo je ta?“ vpraša Lea naglo.

„Grofovska hči.“

„Ah —“

„Tako je, Lea, — to je zvezda, po kateri zastonj stegujem roke. Grofovska hči ne more biti nikdar moja — tudi moja ljubica ne.“

„O, to je dobro!“ zakliče Lea skoro vzradoščena.

„Zakaj se veseliš, otrok?“

„Ker tudi Vi niste srečni,“ zavrne ga Lea; „vse, ki Vas ljubijo, so nesrečne, ker vedo, da bo kmalu zopet druga v Vašem objemu.“

„Ali si morda huda na me?“

„Ne, ne morem biti.“

Njegove oči zažare.

„Ne, Ti ne moreš biti huda na me,“ reče ji veselo, „Ti me ljubiš, angelj moj; dobro vem, da si mi naklonjena.“

„O, bežite!“

„Ne, jaz ostanem.“

Stopi bliže k nji, a ona hoče pobegniti.

„Lea, ljuba Lea,“ reče ji Jurij Skopec nežno, „trikrat sem Vas rešil, — trikrat, Lea, kje je zahvala?“

„Ah — ah.“

„Lea — ali me hočeš zapustiti?“

Za trenotek stoji lepa deklica nepremično — naenkrat pa se obrne, da pohiti v objem ljubljenega tolovajskega glavarja. —

„Jaz ne morem drugače,“ mrmra na pol ihté, na pol veselo, — „jaz ne morem drugače, moje srce — govori tako glasno, — o, ljubezen, sovražila bi jo, a je tako osrečujoča!“ —

221. poglavje.

Med podganami in kačami.

Kraj groze. — Tri žive zakopane. — Strašen boj.

Kje je ostala Milica?

Ali hoče graščakinja svoje grožnje res izvršiti? — Da, razkačena je tako, da se niti za svojega mrtvega soproga ne briga. —

„Dol ž njo, v temnico!“ vpije svojim služabnikom, „podgane in kače naj požro to nesramno vlačugo!“

Pomilovaje zre marsikateri na pol nezavestno lepo deklico — toda nihče si ne upa, prositi zanjo.

Graščakinja sama spremlja može, ki vlečejo ubogo Milico odtod.

Nekaj časa gredo po dolgem hodniku, potem pa po stopnicah v globočino, v star, zapuščen del gradu — v strašno temnico.

Graščakinja je kakor obsedena.

„Dol z nesramnico!“ kriči, ko privlečejo može nesrečno Milico do grozne luknje.

Služabniki se obotavljajo.

„Ali hočete ubogati, ali ne?“ zavpije besno. „Privežite jo na vrv in spustite dol! Hitro, ne obotavljajte se!“

Može se pripravljajo, da bi izvršili povelje svoje gospodinje.

„Stojte!“ jim zapove zdaj. „Nesramnica mora delj trpeti. Dajte ji s seboj kruha, vrč vode in svetilnico, ki bo gorela le en dan. Tukaj pa se mora postaviti straža, in jaz sama bom prišla gledat, kako se bo deklina borila s podganami in kačami.“

Medtem ko nekaj služabnikov odhiti, da prinesejo one stvari, dva pa privezujeta nesrečnici vrv okoli pasa, opazuje graščakinja svojo žrtev s strašnimi pogledi.

„Vlačuga“, sika neusmiljenka, „poginila boš zdaj na grozovit način. Pripravi se na smrt, Tvoj konec bo strašen!“

Služabniki se vrnejo in prineso velik hleb kruha, vrč vode in svetilnico.

„Dobro“, reče graščakinja, „privežite vse to na vrv — in potem dol ž njo!“

Ne pomaga nobeno obotavljanje, strašno povelje se mora izvršiti — in kmalu visi nesrečna Milica nad temno globočino.

Vedno globočeje pada nesrečna deklica — že čuje pod sabo cvilenje podgan, ki se, zagledavši svetlobo, poskrijejo v svojih luknjah. — Na tleh je.

„Spustite vrv dol!“ zavpije zdaj graščakinja in sklonivša se čez ograjo pogleda v globočino. „Zdaj pogini, vlačuga, podgane naj Te grizejo živo.“

Tu stoji nesrečnica. — O, kaj občuti njeno izmučeno sree! Milo prosi Boga, da bi ji poslal smrt in jo rešil teh neznosnih muk. —

Pogleda okoli sebe in pri svitu svetilnice zapazi, da je tu še neka druga luknja, nekak hodnik, iz katerega prihaja grozno čuden duh po plesnobi.

Kam neki vodi ta hodnik? —

Milica gleda po tleh. — Tu in tam leže ostanki človeških kostij — ni dvoma, več nesrečnežev je tu končalo grozne smrti. —

Milica postavi svetilnico na kamen. Kolikor časa bo gorela luč, se ji ni bati podgan, a kakor pa bo ugasnila svetilnica, — planile bodo sestradane živali na deklico in zasadile zobe v njeno nežno telo. — O, kakšna grozna usoda! — — —

Medtem pridiinja graščakinja pred gornje zapore, kjer stoka najemnica in glumačica.

„Hahaha“, smeje se, „tukaj sta oni dve nesramnici, — da, slišim ju javkati. — O, kakšna misel, v temnico ž njima, da se bodo same med sabo razmesarile, ko jih bo mučil glad, — o, to bo še zanimivejše. In vsak dan bom prišla gledat ta grozoviti prizor.“

S hreščečim glasom pokliče služabnike. Zapove jim, naj vržejo takoj tudi te dve jetnici v temnico.

Povelje se zopet nemudoma izvrši.

Milica zasliši nad sabo glasove, vidi luč in kmalu nato visi nad njo velika postava.

Sliši se zamolklo stokanje — to je najemnica, ki leži zdaj na vlažnih, mrzlih tleh temnice.

Kmalu nato je zopet slišati šum, zopet je videti visečo postavo — glumačica je, grozno razmesarjena.

Sedaj ležite obe poleg lepe deklice. Milica ju spozna, izročiti sta jo hoteli pohotnemu graščaku.

„Kje smo?“ stoka glumačica.

„V temnici, pri podganah in kačah“, sliši se glas od zgoraj.

Glumačica se hoče dvigniti, — a ne more.

Milica se nagne čez svojo mučiteljico.

„Ljubite svoje sovražnike“ — te besede Odrešenikove odmevajo v njeni duši.

„Hu“ — oglasi se nenadoma najemnica.

Nekaj črnega je smuknilo mimo nje.

„Podgana“, kriči, „pomagajte, ugriznila me bo!“

Podgana se krika prestraši in smukne v svoje skrivališče, — a že se bližajo druge. Ali so zavohale kri? Da, iz odprtih ran nesrečnice kaplja kri, ki je privabila sestradane podgane bližje.

Milica to zapazi; — ve tudi, da se njena mučiteljica ne more ganiti.

„Podgane, podgane — hu“, kriči najemnica.

Milica pobere vrv in udari po podganah, ki glasno cvileč skočijo narazen.

„Vstanite“, reče Milica, „podgan je vse polno.“

Glumačica se počasi vzdigne, na pol mrtva, — a strah ji da nove moči.

Tudi najemnica se vzravna pokonec in vse tri iščejo kraj, kjer bi se mogle braniti pred napadi teh ostudnih živalij.

„Hu, v temnici smo“, stoka najemnica, zagledavši ostanke kostij, „izgubljene smo.“ In zopet se zgrudi na tla.

„Izgubljene“, ječi glumačica, — a kljub temu še enkrat zbere vse svoje moči.

Podgane se bližajo od vseh strani. Četudi jih še plaši luč v svetilnici, duh po krvi izvabil jih je iz lukenj, da so postale kar divje.

„Poginiti moramo!“ zahrešči glumačica.

„O, umreti bom morala take grozne smrti“, stoka najemnica.

„Milica“, sika glumačica, ko zagleda nesrečnico, „hitro, brani se — podgane!“

Prične se prav obupen boj. Podgane skačejo na najemnico, ki se more komaj ganiti.

Milica in glumačica tolčeta z vrvmi po grdih živalih.

Tu se zasliši od zgoraj glasen, divji smeh.

„Hahaha, igra se je pričela“, vpije graščakinja, sklonivša se čez ograjo, — „da, da, se že bojujejo s podganami. Ah — ostati hočem tu — da vidim to.“

Podgane se za nekaj časa umaknejo. Glumačica je namreč dve potokla in glasno cvilenje naznanja, da so sestradane planile na nju.

„Tako se bo zgodilo nam“, tarna in se stresa groze, „počasi nas bodo razmesarile.“

Najemnica grozno zakriči. Začutila je, da leze nekaj dolgega, spolzkega čez njeno roko.

„Kača, kača!“

Milica dvigne svetilnico. Sikaje leze kača v svoje skri- vališče.

Ta strah spravi najemnico pokonei, četudi čuti v vseh udih grozne bolečine. Ležati noče več.

Tudi glumačica stori tako. Zdaj stojita in breata z nogami, da bi pregnali podgane in kače.

A to ni tako lahko. Ker leži še kruh na tleh, zavohale so ga živali in prišle zopet iz svojih lukenj.

Milica to zapazi. Naglo pobere kruh in ga položi na kamen.

„Milica, Milica“, zdihuje glumačica.

Nesrečna grofovskaja hči molči, kaj naj pa tudi reče, saj je vse zaman! S tiho molitvijo le priporoča še svojo dušo Vse- mogočnemu. — Uboga deklica!

Obe ženski začneta grozno vpiti.

Njuno kričanje prepodi sestradane podgane, a vmes pa se sliši posmehovanje razsrjene graščakinje.

„Ali že slišite podgane cviliti, ve kanalije!“ vpije zvrha doli. „Hahaha, ne bo dolgo, da bodo glodale vaše ude!“

230. poglavje.

Lepa grešnica.

Zakaj je nespečnost dobra. — Poskušen umor. — Zasačena.
Prijetna pokora.

Janko spi nekaj dni sem prav slabo. Tolovaj meni, da zaradi tega, ker je opustil žganje, — a o tem se moti.

Ne, žganja ne pogreša sedaj, — manjka mu le divjega, prostega življenja v gozdu. —

A če tudi ne spi, to navado pa ima, da smrči vedno. In ko tako leži na postelji, premišljuje marsikaj. Jankota mika zelo, da bi se zopet združil z Jurijem Skopcem, da bi le Smukača ne bilo.

Toda Janko je pripravljen, vso krivdo zvaliti na svojo ženo, ki je sedaj mrtva in se ne more zagovarjati.

Tako si v takih nočeh, ko ne more spati, ubija glavo, kako bi se zopet pridružil starim tovarišem.“ —

Z gospodinjo že delj časa ni govoril. — Zdi se mu, da se ga ogiba. — Da, opazil je celo, kako ga je parkrat plašno pogledala od strani, a za to se ne zmeni.

Janko le želi, da bi se zopet enkrat dobro naspal — a to upanje je zastonj.

Teško pivo je tolovaja razburilo, da ne more zaspati. Zdaj misli tudi na svojo gospodinjo.

„Prav ljubka ženica“, mrmra Janko, „menim, da ni brez srca. Denar tudi precej ljubi, no, morda bi pa vendar poskusil.“

V polspanji leži tako, smrčeč, a pravega zaspanca le ni.

Čuj — ali ne hodi nekdo? Janko smrči ponavadi dalje, a pri tem vendar posluša, — kajti pozno je že, gospodinja in dekla bi morali že spati.

Ne, natanko sliši, da je nekdo pri vratih, katera vsak večer zapahne.

Sliši se praskanje in vrtanje, — brez dvoma, nekdo je pri ključavnici — v sobo hoče.

Janko le še smrči. Kdor je zunaj, bo gotovo mislil, da mož trdno spi. Zato kmalu sliši, da je z nekim orodjem odrinil zapah.

Kdo naj bi vendar prišel?

Tolovaj ima samokres vedno pri rokah, položi si ga namreč pod zglavje; — tako tudi sedaj mirno pričakuje, kaj se bo zgodilo.

Domislil se je, da ga je stara dekla nekaterekrati prav temno pogledala.

„Aha“, misli si tolovaj, „starka je videla moj denar, — okrasti me hoče, hahaha, — mene, tolovaja, to je smešno. No, naletela bo slabo.“

Pri vratih je zdaj tiho.

Janko smrči kakor žaga, da bi tem gotoveje zvodil skrivnostnega usiljenca.

Zdajci se vrata odpro.

Od mesečine, ki pada skozi tenko zagrinjalo pri oknu, je soba medlo razsvitljena.

Tolovaj zapazi, da se bližata dve postavi.

„Aha“, meni, „moja lepa vdova je tudi zraven, najbrž jo je zapeljal moj denar, — no, le čakaj, to mi pride že prav — obračunala bodeva, a kako?“ —

„Slišite, kako smrči?“ šepeta zdaj dekla.

„Da, da — a jaz se tako bojim.“

„Neumnost“, mrmra starka, — „pomislite vendar na toliko denarja.“

„Gotovo — toda umor?“

„To oskrbim že sama“, zavrne služabnica, potegnivša zanjko iz žepa. „Vi ga morate trdno za roke prijeti, jaz pa bom zadrgnila zanjko, — tudi imam mašilo pri sebi, da bo šlo hitreje.“

Vdova se groze stresa. Janko se ji je zadnji čas posebno dopadel, in le pohlepnost po denarju zapeljala jo je tako daleč. —

„Hitro“, šepeta dekla, „smrči kakor medved.“

S temi besedami se bliža postelji, gospodinja za njo, še vedno neodločena, kajti trese se po vsem telesu.

Toda dekla se ne obotavlja.

Bliskoma pristopi. Že drži zanjko nad Jankotovo glavo, oviti jo hoče okoli njegovega vratu.

Zdajci plane Janko pokonci.

V njegovi desnici se zabliška kratko, a težko rezilo lovskega noža, — ploskoma, a z vso silo pada po hrbtu hreščeče dekle. —

Brez glasu pade starka — nezavestna na tla.

In vdova? Hotela je zbežati, toda to čudno presenečenje povzročilo je, da pade na kolena.

Vdova je mislila, da je dekla mrtva in da pride zdaj tudi ona na vrsto. A prišlo je drugače.

Tolovaj skoči s postelje.

Bliskoma zgrabi stokajočo ženo za roko in jo potegne k sebi.

„Usmiljenje“, prosi do smrti prestrašena.

„Tako, usmiljen naj bom“, roga se Janko, „no, še tega se manjka. Dobro sem videl, da ste me hoteli zadaviti, stara kanalija tu ima še zanjko v rokah.“

„O, usmiljenje!“

„Ne boš“, zavrne Janko, ki hoče prestrašeno spraviti v še večjo grozo: „kdor mi streže po življenju, s tem naredim prav kratko. Dekla je že dobila svoje plačilo.“

Vdova je samega strahu na pol mrtva.

Janko se dobro zabava.

Na to ne misli, da bi lepi ženi storil kaj žalega; z grožnjo hoče doseči vse kaj družega.

Taka prilika se mu ne ponudi zopet kmalu.

Plašč, s katerim je bila vdova ogrnjena, ji je zdrsnil z ramen in Janko vidi pred sabo lepo vdovo, ki svoje polne roke steguje k njemu in ga prosi milosti. — Pogled je zapeljiv.

Janko jo je zgrabil za roko, — čuti, kako se trese, — žena je v smrtnem strahu.

„Kaj naj storim z Vami“, reče tolovaj, „najboljše bi bilo, da Vas izročim sodišču.“

„O ne“, zdihuje mlada vdova, „potem me raje kar tukaj ubijte, da le ne pridem krvniku v roke!“

„Tako, tako, — zakaj ste me hoteli umoriti?“

„Saj sem se upirala“, tarna vdova, „toda moja dekla me je premotila, — hotela je na vsak način imeti Vaš denar. — O, jaz nisem bila za umor, resnično ne, a bila sem kakor ukleta, to je resnica.“

„Ah, govorite lahko veliko, predno Vam bom kaj verjel.“

„V resnici je tako“, stoka žena, „priseči hočem pri vseh svetnikih. Jaz sem se upirala, kar sem mogla, a dekla je bila od samega satana. O, ne izročite me sodišču!“

„Torej naj Vas takoj ubijem?“

„Da, da“, ihti lepa žena, „raje to, kakor da bi me mučil krvnik. Ubijte me, gospod, držala bom mirno.“

Janko se skrivaj muza.

Z roko zamahne, kakor bi ji hotel z nožem zadati smrtni sunek.

Pohlevno kleči ona pred njim, povesila je svoji okrogli, nagi roki — prsi se ji visoko dvigujejo. — tako pričakuje smrtnega udarca.

„Naredite konec“, prosi, „ne mučite me tako dolgo.“

Tolovaj maha z orožjem sem in tje.

„In če bi Vam prizanesel“, vpraša nenadoma, „kaj potem?“

Ona pogleda kvišku.

„Ali se me hočete usmiliti, gospod?“

„Ne obljudim nič, a če bi se to zgodilo, kaj bi storili — he?“

Mlada vdova ihti.

„Potem mi vzemite vse, kar je mojega, gospod, biti hočem Vaša dekla, če mi prizanesete.“

Tolovaj stopi k nezavestni dekli.

„Ta ni mrtva“, reče, k vdovi obrnjen, „nekaj tednov pa bo pač mislila na mene.“

Starko dvigne kvišku in jo vleče k vratom — brezozirno jo vrže na hodnik.

Potem zapahne vrata.

Mlada vdova komaj verjame svojim očem.

„Prizanesti mi hočete, gospod?“ prosi milo.

„Če prisežete, da se ne bodete več pečali s takimi hudo-delskimi načrti — potem Vam odpustim.“

„Prisežem — prisežem.“

Janko mirno posluša njeno zatrjevanje.

„Storiti hočete torej vse, kar zahtevam?“

„Da, gospod, kar hočete.“

„No, potem hočem pozabiti in Vam odpustiti, — seveda le pod tem pogojem, da je Vaš kes odkritosrčen.“

„Prepričali se bodete o tem.“

„Dobro, o tem bodeva govorila pozneje. — Sedaj poslušajte, kaj zahtevam najprvo od Vas. — Biti morate moj poslanec.“

„Poslanec?“

„No da, — s skrivnostnimi možmi tam zunaj hočem priti v dotiko — zakaj, to Vam povem pozneje. Nesli bodete torej pismo na gotov kraj, brez da bi Vas kdo opazil. Bati se Vam ni treba nič, spremljal Vas bom jaz sam.“

„Jaz ubogam, gospod“, reče vdova pohlevno.

„Prav, — to bi bilo torej najvažnejše. Zdaj mi pa povejte, kako je prišla dekla v mojo sobo, saj so bila vrata zapahnjena?“

„Da, da, moja dekla je zvrtila luknjo in zapah odrinila z železno žico.“

„No, ta je pa zvita.“ —

Vdova še vedno kleči pred tolovajem, ki z velikim dopadanjem opazuje njeno razkošno postavo.

„Pred krvnikom ste torej varna“, reče, „tudi pred natezalnico. — toda jaz hočem imeti dokaz za to, da ste mi v rešnici hvaležna.“

„Vzemite vse, kar imam.“

„Ah, nespametno, tega ne maram, le sami obdržite“, smeje se Janko, „saj grem čez nekaj časa odtod. Ne, moja milost poplačati mi morate drugače.“

Poželjivo zre Janko na lepo vdovo, — ona razume to, v njegovih očeh bere, da zahteva njeno naklonjenost.

Krepko jo držeč hiti tolovaj z obupno se branečo deklico odtod.

„No, ali ne znate več govoriti“, zareži tolovaj nad njo, „ali morda hočete, da naj se kesam svojega usmiljenja do Vas?“

„O milost, usmiljenje!“

„No, govorite torej, — saj hočete biti moja dekla, in vse storiti, kar zahtevam, — govorite vendar!“

Mlada vdova prikima.

„Storite z mano, kar hočete, gospod.“

„Ah“, smeje se Janko, „to je pametna beseda.“

Prime jo za roke in jo vzdigne počasi kvišku.

„Vi ste torej moja dekla“, reče Janko, z žarečimi očmi opazujoč lepo ženo, „dobro, — hočete storiti vse, kar zahtevam?“

„Vse.“

„In se ne brani, tudi ne kričati, — v vsem biti popolnoma pokorna?“

„Da, da.“

Janko je zadovoljen.

Lepa vdova je zdaj njegova sužnja, — udati se mora njegovim željam.

Z divjo strastjo objame zdihujočo, saj je zdaj njegova, — in molčati mora, če zahteva tolovaj svojo pravico. —

---

231. poglavje.

Prorokovanje.

Stari Baruh in lepa Lea. — Vroča ljubezen. — Usoda je določena.

Stari Baruh se mudi že cel dan v Zagrebu.

Nihče služabnikov ne sluti, da se skriva pod to masko-glasoviti tolovajski glavar.

Le služabnice zapazijo, da je lepa Lea še bledejša kakor navadno, da gleda sanjavo pred se, večkrat po cele ure, da njene oči večkrat čudovito zažare.

Mirno poteče dan, a proti večeru se zasliši drdranje voza. Oba voza, Levijev in Abrahamov, se ustavita na dvorišču — a gospodarjev ni nikjer.

Pokličejo Leo.

Tiho in molče, a ponosna kakor navadno, stopi Lea na dvorišče.

„Kje sta gospoda?“ vpraša Lea počasi, četudi je dobro prepričana, da sta že davno med mrtvimi.

„Mi ne vemo kar nič“, glasi se odgovor mož, „oče Abraham nam je rekel, naj čakamo in se je z Levijem podal v gozd. Tu smo čakali dva dni, da od lakote že več stati nismo mogli in tudi konji so potrebovali živeža. Ni nam preostajalo družega, da smo se povrnili domov.“

„Prav tako“, reče Lea, „kdo ve, na katere znance je natelet moj oče — kdo ve?“

Nihče ne ugovarja, — znano je vsem, da je stari Abraham v zvezi s skrivnostnimi osebami.

„Moj rednik bo že prišel,“ meni Lea, „pazite na konja, in mi takoj sporočite, če bi se kaj posebnega pripetilo, družega Vam nimam povedati.“

Lea se obrne in gre počasi v svoje sobe: — služabnicam zapove, naj je ne motijo, ker se hoče kmalu podati k počitku. —

Ure minejo — v hiši je zopet vse tiho in temno, ko Lea počasi stopi s svojega ležišča.

V naglici vrže lahko obleko nase in po hodnikih hiteč, stoji kmalu pred vratmi ljubljenega moža. — Jurij Skopec jo je gotovo pričakoval.

Na rahlo trkanje že odpre vrata in strastno potegne Leo v sobo.

„Ti prideš k meni, ljubica moja?“ vpraša tolovajski glavlar, „o, Lea, Ti si tako lepa, cel dan sem sanjaril o Tebi in o Tvoji nadzemeljski lepoti.“

„Molči o tem,“ zavrne ga s tiho prošnjo, „res je, da sem postala Tvoja, — saj nisem mogla drugače, — o, srce mi ni dalo miru in moja vroča kri, — ustavljati se nisem mogla več.“ —

Jurij Skopec se smeje.

Krasno postavo objame in ji poljubi žareče ustnice.

Tudi ona ga poljubi s strastjo, a naenkrat se mu izvije iz rok.

„Ti moraš proč —“ zašepeta, „na vse zgodaj.“

„O, zakaj tako hitro?“

„Voza sta tukaj.“

„Ah, — so li morda mrtveca našli — to ni mogoče.“

„Ne, ne, toda mogoče je, da začno židje sumiti Tebe, saj veš, kako so prekanjeni.“

Jurij Skopec se bridko nasmehne.

„Hm, — prav imaš, Lea, židje so zviti. Jutri zjutraj podati se hočem k svojim ljudem. Toda nocojšnja noč je še najina, dete moje, pridi v moje naročje.“

Lea se ne premakne.

„Ne, ne, zdaj ne,“ stoka: „sinoči sem grešila preveč —“

„Ali, Lea, mar Ti je prepovedano ljubiti?“

„Ne, a to se ne spodobi. O, grešila sem preveč, kdo ve, kaj bo nastalo iz tega, če —“

Sramežljivo umolkne.

„Enkrat ni nobenkrat,“ reče Jurij Skopec vneto. „Lea, ne vprašuj po tem, Ti si gospodinja te hiše in vsega bogastva, — Ti storiš, kar hočeš. Z denarjem si lahko podkupiš sužnje, da ne bodo ne slišali, ne videli in ne govorili.“

„Ti imaš prav,“ reče ona britko, „podkupljivi so vsi, kolikor jih je. Ne bojim se, da bi me izdali, če bi ona usodna noč —“

In zopet umolkne.

Jurij Skopec stoji pred lepo deklico.

„Jutri odhajam, Lea,“ reče, „pozabil Te ne bom nikdar, da, prišel bom zopet, kadar me privede pot v bližino Zagreba. Kdaj bo to, tega seveda ne vem, morda čez delj časa, kdo ve —“

Ona ga milo pogleda.

„Jurij,“ reče tiho, „vem, kakšen mož si. Nezadovoljen begaš okoli, ker se Tvoj duh ne vjema z divjimi tovariši. A

vendar Te to ne bo pogubilo, — Tebi preti druga usoda, ki si jo boš nakopal sam.“

„Kakšna usoda?“

Lea dvigne desnico — v svoji nočni obleki videti je kakor čudna prikazen. — In sedaj se odpro njene rožnate ustnice.

„Jurij, Ti ljubiš preveč.“

On se hoče smejati, toda resnoba, ki odseva z njenega obraza, mu to naenkrat zabrani.

„Da, Ti ljubiš preveč.“

„Ali Lea.“

„Poslušaj me, saj Ti želim le dobro. Tebi se zdi otročje, kar pravim, — a meni je tako tesno pri srcu, da, zdi se mi, da se glasi zdaj prorokovanje iz mojih ust.“

„Lea, dete moje, Ti si enaka prerokinji.“

„Da, Jurij, Ti ljubiš preveč. Glej, veliko deklic misli na ono srečno uro, ko so bile v Tvojem objemu, — in tudi meni se ne godi drugače, a brez jeze in sovraštva. Toda niso vsa srca jednaka.“

„Amalija,“ šepeta tolovajski glavar.

„Ti si imenoval neko ime?“

„E — izgubljena je.“

„Ali veš tako dobro, Jurij?“ zavrne ga Lea s proroškim glasom, „povem Ti, da se boš še spominjal mojih besed.“

„O, moja Lea!“

Nežno jo pritisne k sebi, a ona se mu še enkrat izvije.

„Jurij, poslušaj me, saj Ti želim tako dobro.“

„Verjamem Ti, ljubica moja, — ali kaj naj storim? Mar naj grem v samostan, jaz — divji tolovajski glavar?“

„Ne, ne, tam bi Ti umrl. — Toda odpovej se ljubezni, Ti izbiraš preveč, dekleta bodo postala Tvoje smrtne sovražnice in potem si izgubljen.“

On se zamisli.

„Jurij,“ reče Lea in pristopi bližje, „ali se ne bojiš te Amalije, ki Ti je prisegla maščevanje?“

„Bojazni ne poznam.“

„Če Te pa ona izda?“

„To bi ne šlo tako lahko.“

„In če se ji vendar posreči?“

„Tega ne verjamem, kajti Amalija bo pač divjala in besnela, a izdala me ne bo.“

„Jurij, Ti nas ne poznaš, — rečem Ti, Amalija Te bo pogubila.“

On zgane z ramo.

„Potem tudi ne morem nič storiti proti temu,“ odvrne, „glej, Lea, Ti si otrok juga, — ali se še spominjaš svoje domovine?“

„O, koliko spominov!“

„No dobro, ali veš, kaj je fatum?“

„Da, da, ona usoda, ki mohamedancu ne odide nikdar. Vsaj misli tako; in če pride v nevarnost, pravi: moj kismet je to, in uda se v svojo usodo.“ —

„No, tako ravnam tudi jaz, kajti usodi, ki je človeku namenjena, ne odide nobeden.“

„O, Jurij, ne govori tako, to je napačno. Fatuma ni, odločen mož si lahko sam spremeni svojo usodo.“

Predrznež stegne svoji roki.

„Da bi jaz ne imel odločnosti, Lea, jaz, — dete moje, o tem imam pač že mnogo dokazov. A vendar so trenutki, ko človek čuti, da se mora udati v svojo usodo.“

„Ne stori tega.“

„Če mi pa ne preostaja drugo?“

„Jurij, ogibaj se žensk.“

„O, Ti ljubosumni otrok,“ smehlja se on, „da, sama ljubosumnost govori iz Tvojih besed; Ti mi ne privoščiš nobene druge, sama hočeš kraljevati v mojem sreč. Da, take ste vse!“ —

„In Ti mi šteješ to v zlo?“

„Ne, ker sem prepričan, da me ljubiš iskreno, ljuba Lea, — tako iskreno, da si postala moja.“

Ona zarudi.

„Lea, ljubica moja, čemu naj se še prepirava? Glej, jaz se ne bojim prav nič, ali uvidel sem, da imaš v nekem oziru prav. Preveč sem ljubil, — čas je, da dokažem, da sem še stari Jurij Skopec — predrzni ropi naj svedočijo o tem.“

Lea se boji za svojega ljubčka, a kljub temu je vesela, kajti pri svojih predrznih dejanjih ni v taki nevarnosti, kakor v objemu lepih deklet. —

„No, Lea,“ vpraša jo Jurij Skopec šaljivo, „ali naj sedaj midva nadalje ostaneva v kupčijski zvezi? Ti boš kupovala od mene plen — ali hočeš?“

„Gotovo hočem kupiti.“

„Ali Lea — mar si se Ti tudi nalezla te pohlepnosti židov?“ vpraša jo smehljaje.

„Ne, ne, Jurij, to bi storila le radi tega, da bi Te večkrat videla.“

Ginjen gleda tolovajski glavar v njen ljubeznjivi obraz.

„No dobro, Lea,“ reče. „rad bom storil to. Saj vem, zakaj hočeš kupiti moj plen — Ti me ljubiš — o, Ti si angel, — jaz vem, da želiš dobro tolovajskemu glavarju.“

„Da,“ šepete ona, „jaz sem Tvoja, dotakniti se me ne sme nihče drugi.“

„Verjamem to.“

„Umrla bom neporočena — kadar pa boš Ti prišel k meni, sprejela Te bom z odprtimi rokami.“

Jurij Skopec poljubi njene žareče ustnice.

„Poslušaj me, Lea — zdaj bi bilo nevarno, sklepati kupčijo. Svoje zaklade skril bom na gotovem kraju, toda čez nekaj tednov že se bom povrnil, za kupčijo se bodeva že zedinila.“

„Da, gotovo, ljubček moj.“

„Moja lepa kupčijska prijateljica,“ reče predrznež Lei, objemši jo, „da, s Tabo kupujem rad, tisočkrat raje, kakor s starim Abrahamom, ki je le gledal na to, da je bilo čim največ v njegovo korist. Lea, sedaj si z mano zvezana — upam, da še dolgo let.“

„Da, tudi jaz želim tako.“

„Ujeti me ne sme nihče,“ reče kljubovalno.

„Ne veseli se prezgodaj.“

„Lea!“

„Misli na Amalijo!“ opominja ga zopet.

„E, ne bojim se je.“

„Ali jaz.“

Jurij Skopec se smeje — presrečna pade Lea v njegovo maročje.

232. poglavje.

Čarovnije.

V gostilni pri „zelenem drevesu“. — Neznani gostje. — Glumači.
Hudobni načrti.

V predmestju nekega dolenjskega mesta stoji dobro obiskovana gostilna pri „zelenem drevesu“. Posebno danes kar mrgoli gostov, da imata krčmar in krčmarica polne roke dela.

Med vsemi temi gosti zapazimo v nekem kotu gostilne tri osebe — visokega moža z rudečo brado, potem manjšega golobradatega moškega in lepega dekleta.

To so naši stari znanci. Rudeči Tomaž, kateremu so se rane že zacelile, ogljar Tone in Amalija.

Slednja pozorno gleda naokoli.

„Nikdo se ne zmeni za nas“, reče svojima spremljevalcema, „to je dobro.“

„Tukaj se nam ni treba bati.“

„No, jaz pa tukajšnji policiji prav nič ne zaupam“, go-druja Tomaž, „prav velikokrat stikuje po gostilnicah.“

„Naj le pridejo, saj se lahko izkažemo.“

„Da, s ponarejanimi papirji.“

„Vsejedno, to zadostuje.“

Amalija se obrne k svojima spremljevalcema.

„Jaz menim, da bomo imeli v tem mestu srečo — tako, kakor zdaj, ne more iti več dalje.“

„Prav imaš, Amalija, tako ne bo šlo. Tovariši se ne brigajo več za drugo, kakor za deklino.“

„Toda s samim ropanjen ne opravimo mnogo — jaz imam ves drug načrt.“

„Povej!“

„No, jaz se zanašam na praznovernost gotovih bogatinov. — Škoda, da ne znaš nekoliko čarati.“

Rudeči Tomaž zmaje z glavo.

„Čarati, — še tega se manjka, — udariti, udariti, to pa že razujem.“

„Že vem —“

„Morda pa ogljar Tone razume kaj o takih čudnih stvareh?“

Amalija ga pogleda.

„Hm“, meni prekanjenec, „nekaj že.“

„Hokuspokus, kaj ne?“ reče Amalija zbadljivo.

„I seveda, čarati ne znam, — poskusil pa sem že večkrat stati v risu.“

„To mi nič ne pomaga“, zavrne Amalija, „imeti moramo moža, ki se dobro razume na take reči.“

„Takega boš težko našla.“

„Kdo ve.“

Vrata se zopet odpro — dva moža vstopita v precej obnošeni obleki in z velikima culama.

„Kakor nalašč“, mrmra Amalija, ozrša se k vratom, „to so moji ljudje, poznam jih; od teh bom zvedela še marsikaj.“

Rudeči Tomaž osupne.

„Kdo pa sta ta dva?“

„Glumača.“

„Ah!“

„Starejši je ognježerec, to vem, drugi pa je burkež — oba znata raznovrstne umetnosti.“

„Meni nista všeč.“

„To je samo moja stvar.“

„Morda ju hočeš sem poklicati, Amalija?“

„Seveda.“

Lepa tolovajka vstane izza kota, in ko se glumača slučajno ozreta sem, da jima neko znamenje.

Takoj pristopita bližje in vržeta svoji culi pod klop.

Amalija ju natančno opazuje.

„Tako sama?“ vpraša ju s pritajenim glasom, „kje pa je stara, he?“

„Ušla je.“

„In Herkul?“

„Tudi ušel, midva sva kar sama.“

Amalija pozna glumača že od prej, a da je bila Milica pri tej družbi, tega ne ve.

Ognježerec prisede k mizi. Poželjivo gleda na kozarce in krožnike, na katerih so še ostanki večerje. Tudi burkež zacmaka, lačen je ko volk — denarja pa skoro nič v žepu.

„Godi se Vama slabo, kaj ne?“ vpraša Amalija.

„In kako.“

„Ali nimata več denarja?“

„Ne veliko, teh par krajcarjev morava dobro hraniti“, meni ognježerec otožno, „tukaj hočeva dati par predstav, da bi vsaj nekaj zaslužila.“

„Tukaj v gostilni?“

„Da, tukaj.“

„Ne“, reče Amalija, „tega ne dovolim.“

„Ali —“

„Slišita, jaz ne maram tega!“

„I, lakote vendar ne moreva poginiti.“

„To se tudi ne bo zgodilo.“

Amalija pokliče natararico.

„Dva vrčka piva in dobro večerjo za ta dva moža“, zapove dekletu.

Burkež in ognježerec se zelo razveselita.

„O, kako ste dobri“, reče prvi, „niste pozabili na nas, — lepa hvala Vam za to.“

Glumača prisedeta bližje Amaliji. Prepričana sta, da Amalija ni zastoj tako radodarna, izvedeti hočeta torej kaj natančnejšega od nje.

„Povejta mi“, reče jima čez nekaj časa, „kako je pa z vajinimi starimi umetnostmi?“

Ognježerec posluša.

„A tako, s sleparijami?“

„Da, da.“

„Hm, teh še nisva pozabila, ognježerec, ta —“

„Ne, Vi me ne razumete“, zavrne Amalija, „jaz menim umetnosti, ki ste jih večkrat po gostilnah kazali. Tako na primer izpraševanje mrtvaške glave in še druge take čarovnije.“

„A tako“, meni burkež, „seveda še znava.“

„In vajine priprave?“

„So v najinih culah.“

„Dobro“, reče Amalija, „to sem hotela vedeti. — A sedaj pride vajina večerja, — le poslužita se, potem bomo govorili dalje.“

Kakor dva gladna volka lotita se jedi, in v malo trenutkih sta skledi prazni, tudi piva ni kapljice več. Amalija naroči še nekaj vrčkov.

Rudeči Tomaž jo pocuka za rokav.

„Ti, Amalija, kaj naj to pomeni? Čemu pa napajaš ta dva?“ —

„Bodeš že videl, zakaj.“

„Saj nam ne moreta nič koristiti.“

„Več, kakor Ti misliš.“

„Le pusti jo“, šepeta ogljar Tone, „prebrisana je bolj, kakor midva oba.“

„Že mogoče, a spravila nas bo v nevarnost.“

„Zakaj?“

„No, ta dva capina bi nas izdala za par tolarjev.“

„Meniš?“

„Kar nič ne dvomim o tem.“

„Toda Amalija je zvita.“

„Gotovo, a zraven zaljubljena in ljubosumna, da je strah.“

„No, počakati morava vendar, ker ne veva, kaj namerava s tema dvema.“

„Bo pa že kaj posebnega.“

„Kaj pa šepetata?“ vpraša Amalija.

Rudeči Tomaž ji pove svoje pomisleke.

„Ti si norec.“

„Amalija!“

„Da, Ti si norec. Ali me imaš res za tako neumnico, da bom sama silila v pogubo? Moje maščevanje nima tukaj nič opraviti.“

„I, kaj pa vendar?“

„Bodeš že videl, — pomagati mi morate vsi. Imam neko posebno misel.“

Amalija se zopet obrne k glumačema.

„Vidva ostaneta pri nas“, reče jima.

„Hm, hm —“

„Dobila bodeta jesti in piti, pa tudi denarja.“

„To je kaj družega“, muzata se glumača.

„Ali hočeta vse storiti, kar Vama zapovem?“

„Hm — ali —“

„Ali hočeta?“

„Samo hudodelstva ne“, meni ognježerec.

„Ne, ne“, šepeta Amalija, „ne imejta strahu, na umor ne mislim, tudi na rop ne, — z zvijačo hočemo nekaj doseči. Ljudje so dandanes tako praznoverni, in prav radovedna sem, če se nam bo to posrečilo.“

Glumača molčita. Z občudovanjem zreta na lepega dekleta, ki je tako odločno, — potem pa se začne vsa družba tiho pomenkovati, tako tiho, da jih ne more nobeden razumeti.

233. poglavje.

Boj s podganami.

Grozni prizori v temnici. — Skozi kanal. — Do smrti utrujene.

Graščakinja je morala zapustiti prostor nad temnico, da je šla sprejemati sorodnike in prijatelje nenadoma umrlega soproga.

Nerada stori to, kajti njeno največje veselje bi bilo, da bi noč in dan opazovala smrtne muke svojih žrtev.

Tam doli stokata poleg nesrečne grofovske hčerke obe njeni mučiteljci, ki vsled hudih udarcev grozno trpita.

Milica sedi tiho na velikem kamnu. Zdi se ji, kakor bi ne bila več pri življenju, in da je vse to le divji sen.

Tu zagleda podgane, ki lezejo zopet iz svojih skrivališč.

Ne, še živi — to ni divji sen — njenih muk še ni konec.

Glumačica se vzravna po konci.

„Poiskati si moramo pot za beg“, stoka, „tukaj ne moremo več ostati, — izhod mora kje biti.“

Ozira se proti temni luknji, ki je videti v steni.

Tudi najemnica se spravi pokonci.

„Milica“, stoka glumačica, „vzemi svetilnico in posveti v luknjo, morda je še rešitev.“

Ubogi otrok ima tak strah pred svojo mučiteljico, da se ne more ustavljati nobeni njeni želji.

Milica vzame svetilnico.

Stokaje oprijemljeta se raztepeni ženski zidu in sledita deklici, ki posveti sedaj s svetilnico v ozko luknjo.

„Hu, kakšno je tukaj!“

Sicer ni podgan, a voda stoji visoko v tem ozkem hodniku, ki je bil nekdam najbrž odvodni kanal. Kako daleč neki drži ta hodnik?

Glumačica pogleda v luknjo.

„Milica“, jeclja „poglej vendar, kako globoka je voda, — morda je tukaj izhod iz tega strašnega groba.“

Milica se ozre na okoli.

Na tleh leži palica — bržkone jo je kdo vrgel v temnico — precej dolga in v ta namen porabna. Milica jo pobere.

Zdaj stopi prav na rob luknje in vtakne palico v kalno, umazano vodo. O, to je globoko!

Palica skoraj izgine v ostudni vodi, ki razširja grozen smrad. Milica stopi nazaj — niti dihati ne more, tako smrdi v tej luknji.

„Če bi to prebredle“, šepeta glumačica, „ah, voda nam bo segala skoraj do vratu. — Vsejedno, še vedno je bolje, kakor pa tu gladu poginiti. Vzemi kruh, Milica“, zavpije nenadoma, „podgane se bližajo.“

Ostudne živali so zavohale kruh. Bliskoma šinejo iz svojih lukenj.

Milica hitro pograbi kruh. Zavije ga v robec in ga položi na kamen visoko v zidu.

Medtem maha glumačica s palico po podganah, najemnica pa meče kamne na požrešne živali, ki cvileč skačejo okoli nje, konečno pa se vendar poskrijejo v luknjah.

„Kaj naj bo iz tega“, stoka najemnica, „podgane nas bodo začele grizti.“

„Braniti se moramo“, ječi glumačica.

„Nič ne bo pomagalo“, zdihuje prva, „svetilnica nam bo kmalu ugasnila in v temi planile bodo podgane na nas.“

Vse tri pretresa mrz pri tej grozni misli. —

„Tukaj ne moremo ostati“, oglasi se glumačica, „ne, poskusiti moramo vse. Morda pridemo onkraj vode v kak hodnik, kjer ne bo podgan.“

„Ne verjamem“, zavrne najemnica.

„A vendar je mogoče.“

„Ne, ne, — podgane bodo šle za nami. Saj so skoro gotovo prišle od zunaj, kajti v temnici bi bile že davno poginile.“

„Res je“, prikima glumačica, „podgane so prišle od zunaj, — tu imamo vzrok, da se podamo skozi ta hodnik.“

Najemnica začne tarnati.

„O moj dragi, milostni gospod“, zdihuje, „zakaj je moral umreti — prišlo bi bilo vse drugače.“

„Nehajte že z Vašim tarnanjem“, zavrne jo glumačica jezno, „s tem nam ne bo nič pomagano, — ne preostaja nam drugo, kakor da se podamo v ta strašni hodnik, predno nam ugasne luč, kajti potem ni za nas več rešitve.“

Najemnica se opoteka.

„Naprej“, zapoveduje glumačica. „Četudi je voda umazana, nam bo vendar rane hladila. Ali morda hočete, da Vas tukaj podgane požro?“

To pomaga.

Milica se takoj uda, ko ji glumačica zapove, naj si priveže kruh na glavo.

Isto stori starka s svetilnico, a vrč z vodo pustiti morajo v temnici, ker ga ne morejo vzeti sabo.

Medtem išče glumačica po temnici okoli. Palice ne najde nobene, pač pa pobere troje človeških kosti, ki so ležale v nekem kotu.

„Tu, vzemi“, zapove Milici.

„Ne, ne“, ječi le-ta, do smrti prestrašena.

„Ali mi ne boš takoj vzela?“

„Ne, to so človeške kosti.“

„Norica, ali misliš, da jaz ne vem tega. Da, človeške kosti so, in prav nam bodo prišle, če se bo treba braniti proti nadležnim podganam.“

Milica se strese.

„Takoj mi vzemi kost!“

„Ne morem.“

„Moraš!“ zakriči glumačica divje.

Milica prestrašena zre v svojo mučiteljico, ki ima še vedno čudovito oblast nad njo.

Tem pogumnejše pa maha s kostjo glumačica in tudi najemnica jo posnema.

Ženski tolčeta ž njima po podganah, ki so zopet prilezle iz svojih lukenj — za trenotek sta jih prepodili.

„Sedaj hitro“, reče glumačica, ki v tem trenutku pozabi na svoje bolečine, „me moramo skozi ta hodnik, naj bo, kar hoče. Milica, Ti greš za mano, nazadnje najemnica.“

Popravi si svetilnico na glavi in privzdignivši obleko stopi v kalno, ostudno vodo.

Strašno je tu notri.

„Kalna, blatna voda sega glumačici do prs, komaj ji je mogoče, obdržati noge na spolzkih tleh. A kljub temu se drži babura pokonci.“

„Za mano, Milica!“ zakriči zdaj.

„O, moj Bog“, jeclja uboga deklica, „zakaj ne umrjem — naj li še dalje prenašam te grozne muke?“

„Na, zdaj mi začne neumnica že zopet javkati“, rohni hudobna ženska, „to je že preveč! Hola, deklina, ali naj te za lase vlečem za sabo?“

Dvigne roko.

„Že grem — že grem“, ječi Milica.

„Torej hitro!“

Uboga deklica stopi v vodo, — hu, kako je to ostudno, kako gre ledenomrzlo po njenih udih.

Milica se komaj vzdržuje.

„Ne obotavljaj se“, zarezji vražja ženska nad njo, „iti moraš za mano, razumeš? Oprijemlji se stene, kolikor pač moreš, in hajd naprej!“

Milica uboga. Noge ji skoraj odpovedo, a strah pred mučiteljico drži jo pokonci, da sledi za njo.

Nesramna babura še vedno upa, da bo ušla iz te strašne ječe in potem ji bo Milica zopet v največjo korist — prodajati jo hoče pohotnežem.

Zopet se sliši čofotanje — najemnica je stopila v vodo.

„Hu — hu“, tuli neznansko, „tega ne zdržim, — hu, voda je tako gnusna, tako mrzla!“

Glumačica stopa mirno naprej.

„Če nočete iti za mano, pa ostanite pri podganah“, reče porogljivo, „bodo vsaj imele kaj žreti.“

Ta grožnja pomaga — stokaje, preklinjaje kobaca najemnica za prvima dvema. — Naenkrat zakriči.

„Podgane — podgane!“

„Udarite!“ vpije glumačica, prepričana, da podgane večkrat plavajo v tej nesnažni vodi.

Najemnica kriči in tuli, s človeško kostjo maha okoli sebe, kadar zagleda, da se nekaj rujavega pomika proti njej.

Tudi Milica zagleda nekaj podgan. Pri svitu sveče se jim oči zelenkasto svetijo, da so res strašne videti.

Glumačica se obrne k Milici.

„Udari vendar, dekle!“ zakriči.

Toda Milica bi prej umrla, kakor pa se branila s človeško kostjo: oprijemlje se zidu in gleda proč od ostudnih živalij.

Čez nekaj minut zopet ni več podgan, — vse tri lahko mirno stopajo naprej.

A grozna je ta pot! Povsod le gole, nizke stene — in ta umazana voda, ki razširja grozen smrad. Na nekaterih mestih je voda prav plitva, sega jim le do kolen. — A tedaj je še hujše, — blato visi na obleki in ledeni mraz je skoro neznosen.

Najemnica se komaj zave.

„Nikdar ne pridemo iz tega kraja,“ javka, „utonile bomo v tem strašnem močvirju.“

„O ne, odtok mora biti,“ zavrne ga glumačica. „vprašanje je le, če bomo mogle skozenj.“

„Ah, jaz ne morem več.“

Tudi Milici že pojemajo moči. — Naenkrat zapazi prva temen kot.

„Tu je nekaj obok!“ zavpije glasno.

Resnično, — v zidu je videti dolbino. — Saj je pa tudi že skrajni čas, kajti Milica se komaj še drži pokonci, in tudi glumačico že zapuščajo moči.

Stopnice vodijo k dolbini, po katerih glumačica takoj spleza kvišku.

„Primi se!“ zavpije Milici in ji poda roko.

Surovo potegne nesramnica ubozega dekleta v dolbino, najemnico pa pusti, naj si sama pomaga.

Luč v svetilnici razsvetljuje zdaj čuden prizor.

Tu stoje glumačica, Milica in najemnica, tresoče se mraza — v premočenih oblekah. — A če hočejo najti prostost, iti morajo zopet v to smrdljivo vodo.

234. poglavje.

Čast in dolžnost.

Gostilna pri Trojanah. — Kislo vino. — Zaljubljena krčmarica. — Zavrnjena.

„Slišite, gospod gostilničar, Vaše pivo je za nič, vino pa tako kislo, da mi bo še želodec obrnilo. — Brrr, kar stresa me — od kod pa imate to pijačo?“

Mlad, ponosen mož v priprosti obleki je, ki tako govori in nihče ne sluti, — da je to strahoviti tolovajski glavar Jurij Skopec.

V gostilni sedi še nekaj mož iz okolice, ki poslušajo te besede in se glasno krohotajo raznim dovtipom prikritega tolovajskega glavarja.

Tudi brhka krčmarica se na ves glas smeje šaljivim opazkam lepega tujca.

„Molči vendar!“ reče ji mož jezno, „tujec se norčuje iz nas.“

„O ne, to je prav nedolžna šala.“

„Meni pa taka šala kar nič ni všeč.“

Krčmar gre jezno iz sobe, kmetica pa se približa tujcu.

„Ah, gospa krčmarica,“ reče Jurij Skopec, „da, da, čudno je, da po takem vinu ne vidim kislih obrazov. Ali povejte mi, lepa gospa, nimate li kaj boljšega?“

„Ne, gospod.“

„Zakaj pa ne, ali tukaj nihče ne pije boljšega vina?“

„O pač, toda to je ravno na poti.“

Jurij Skopec zmaje z glavo.

„Skrben krčmar ne čaka, da poteče zadnja kaplja,“ reče mirno, a očitajoče.

„Ah, gospod,“ reče krčmarica zaupno, „imate prav, toda temu nismo krivi mi, kajti imeli smo še dva polna soda najboljšega v kleti.“

„In — ali Vam je vino morda ušlo?“

„Ne, — tako nepazljivi nismo,“ odvrne krčmarica, „gospod, — roparji so nam vino ukradli, da, ti predrzni roparji.“

Jurij Skopec si više brke.

Da niso njegovi ljudje to storili, je prepričan, kajti njegova četa je v gozdu daleč odtod in ni prišla do Trojan.

Biti je morala druga tolpa.

„Torej se je izvršil napad?“ poizveduje dalje.

„To ravno ne,“ poroča zgovorna krčmarica, — „roparji so skrivaj prišli, zastrupili so psa in potem so kradli, kakor se jim je ljubilo. Vino so gotovo na vozu odpeljali. — Zato moramo sedaj točiti to kislico, dokler ne dobimo boljšega.“

„Dobro,“ reče Jurij Skopec z zanimanjem, „kakšni roparji so pa to, ki se potikajo tod okrog, — ali poznate katerega natančneje?“

„Na videz že, gospod,“ toži lepa žena, „kajti nesramneži so v strah celi okolici.“

„Torej jih vsaj poznate — no, to je nekaj posebnega. Ali pa bi jih ne mogli dobiti v pest?“

„Da, če bi se le vedelo, kje se skrivajo.“

„Ah, — to Vam je neznano?“

„Tako je.“

„Kakšni pa so vendar ti roparji?“

„Hm,“ odvrne krčmarica, „večina jih je prav surovih, jeden pa je pri njih prav visoke postave, z rudečo brado, — in lepo dekle, ki je videti večkrat v moški obleki. Ta ženska je neki prav nevarna.“

Jurij Skopec se obrne k oknu.

„Rudeči Tomaž — Amalija, prav gotovo,“ mrmra.

„Ali niste nekaj rekli, gospod?“

„Ne, ne.“

Po kratkem premolku povzame Jurij Skopec besedo: „Ali se prav nič ne sluti, kje se skrivajo?“

„Okoli Vranskega se prikažejo najpogosteje. Zadnji čas videti je bilo pri njih tudi dve lepi ženski.“

Jurij Skopec posluša.

„Okoli Vranskega torej — hm, tam je dosti skrivališč po gozdih.“

„Tam se je že vse preiskalo. Tudi v razvalinah starega samostana so vse pretaknili. — Odpeljali so tudi več dekel, in revicam se gotovo slabo godi.“

Jurij Skopec vprašuje še dalje in pride konečno do prepričanja, da mora biti tukaj Rudeči Tomaž s svojo tolpo.

Najbrž je tudi Kramar zraven, — kratko, Jurij Skopec se je namenil, s tolovaji natančno obračunati.

Da jih v razvalinah niso našli, se mu ne zdi čudno, kajti znano mu je, da je tam veliko skrivnih kotov.

„Dobro, da me pot vodi ravno mimo tega kraja,“ meni sam pri sebi, „tako bom dal preiskati razvaline, in gorje roparjem, če jih tam najdem.“

Jurij Skopec je popil svoje vino, tudi gostje so že odšli, krčmar pa ima zunaj opraviti in tako je krčmarica sama s tolovajskim glavarjem.

Prizadeva si na vso moč, porabiti to priliko.

Saj je Jurij Skopec tako lep mož, — krčmar pa je star, bolehav, njegova žena pa prav čvrsta in ima vročo kri.

Mlada krčmarica se prepusti svoji strasti. Nasloni se na mizo in upira svoje poglede na tujca, nadejaje se za trdno, da bo dosegla svoj namen.

O, saj je lepa, — to dokazujejo njeni okrogli, polni roki, vzbočene prsi in krasni lasje.

Zakaj bi se tujec ne zagledal v njo?

Toda krčmarica ne pozna tega čudaka. Jurij Skopec se ne zmeni za njo.

To jezi lepo ženo.

„Tak mož,“ misli si na tihem, „kakor bi bil od jekla in železa, saj mu vendar naravnost pokažem, da mi je všeč, pa dela obraz, kakor bi jesih pil. Seveda po tem vinu —“

Lepa žena izzivajoče pogleduje Jurija Skopca.

„Vino je bilo res kislo,“ reče, „oh, to mi je žal.“

Toda tolovajski glavar se kar nič ne zmeni za njo. Njegove misli so pri Milici in namenil se je, da ne bo miroval prej, da oprostí nesrečno deklico.

Krčmarica pogleduje zamišljenega moža.

„No, Vi ste pa res čuden popotnik,“ reče očitajoče, „še ne zmenite se za mojo družbo. Deset drugih bi že kar plesalo okoli mene.“

„Jaz pa nisem kakor drugi ljudje,“ zavrne jo Jurij Skopec.

„Tako, tako — ali sem morda preslaba za Vas?“ obregne se krčmarica.

„O ne, Vi ste lepa mlada žena,“ odvrne Jurij Skopec mirno, „to moram priznati.“

Ona se zopet nasmeje.

„Bodite torej uljudni, gospod.“

„Ali sem Vas morda razžalil?“

„Ne, — a Vi ste tako hladni, — jaz pa bi tako rada kramljala z Vami.“

Jurij Skopec molči.

„Z mojim možem itak ne morem dosti govoriti,“ nadaljuje hlastno, „s tem godrnjačem. Potem naj ga pa ljubim, če tako ravna z menoj. Ali ni res tako, gospod?“

„Jaz se nikdar ne vtikam v zakonske razmere,“ zavrne jo Jurij Skopec, „vsak naj gleda zase.“

Ona prebledi.

„Vi ste pa res neuljudni.“

„Zakaj?“

„Ali bi me ne mogli malo potolažiti?“ vpraša, in ga žareče pogleduje.

„Vašemu možu bi to gotovo ne bilo všeč.“

„Ah, kaj se brigam zanj,“ reče na pol jezno, na pol ošabno, „jaz nočem več slišati o njem.“

„Zakaj pa ne?“

„O, on je tako grd, — in nikdar mi ne privoščī prijazne besede.“

„Torej ga ne morete trpeti?“

„Nikakor ne,“ reče razburjena.

„Tako, tako, — zakaj ste ga pa vzeli za moža?“

„I, — moji stariši so hoteli tako, da bi ostalo čim več denarja skupaj. Jaz sem ga morala vzeti.“

„Ali ste morda ljubili koga družega?“

Krčmarica se muza.

„No, imela sem jih dosti, — in vzela bi bila rada vsakega družega, če bi bilo po moji volji.“

Jurij Skopec zmaje z glavo.

„To je seveda hudo.“

„Kaj ne,“ reče naglo, „obžalovanja sem vredna.“

„No, kakor se vzame.“

Ona osupne.

„Kaj pravite?“

Jurij Skopec se nasmehne.

„V gotovem oziru so imeli Vaši starisi prav,“ odvrne, „glejte, mlada žena, če bi Vi vzela mladega fanta, ta bi Vaš denar kmalu zapravljal, potem pa bi morali Vi trdo delati, — ali ni tako?“

Ona prikima.

„Tega ne tajim. Dobro se mi že godi, ali nič za srce, jaz bi rada uživala življenje. — Glejte, moj stari je v kleti, po cele ure se ne zmeni za mene; — jaz lahko delam, kar hočem, in on bi nič ne vedel za to.“

To je dosti razločno povedano.

Jurij Skopec je sicer tolovajski glavar, a značajan. Objeti lepega dekleta, to rad stori, — a omoženo ženo, ne, tega ne mara. In če tudi se mu krčmarica še tako usiljuje.

„Jaz bi na Vašem mestu vse drugače ravnal,“ reče.

„Kako pa, gospod?“

„No, dati Vam hočem dober svēt. — Glejte, živite s svojim možem v miru; bodite ž njim prijazni, ljubeznjivi, potem bo gotovo tudi on drugačen.“

Mlada žena skoči kvišku.

„Ta?“ zavpije, „nikdar ne misli na to, — le na svojo mošnjo, zame se malo zmeni.“

„Tako, tako.“

„Da, dobra sem mu samo za to, da strežem v gostilni. — On ostane vedno tak.“

„Morda se bo pa vendar spremenil.“

„Nikdar!“

„Ubogajte me torej.“

„Ne,“ zakliče krčmarica, „jaz sem mlada, želim si tudi mlado srce, ki bi bilo za mene.“

Jurij Skopec gleda skozi okno, kakor da bi zadnjih besed niti ne slišal.

Tako obnašanje krčmarico še bolj razdraži, — kako rada bi bila v njegovem objemu! Zato še nadalje poskuša premotiti ponosnega moža.

A Jurij Skopec se kar nič ne zmeni za njene zapeljive poglede.

Krčmarica je čim dalje bolj razburjena.

Jurija Skopca naravnost izziva, a ker kljub temu ostane le-ta popolnoma hladen, položi mu svoji roki na ramo.

„O svojem možu ne maram več vedeti,“ reče, „živeti hočem, uživati — jaz hrepenim po ljubezni.“

Jurij Skopec se je obrani.

„Pustite me, gospa.“

„Kaj delate?“

„Kar moram.“

„Ha, Vi me zametujete?“ razjezi se krčmarica.

„Da, tako je,“ zavrne jo on, „svojemu možu morate ostati zvesta — goljufati ga ne smete.“

„Ah, to mi rečete Vi?“

„Da, jaz. — Ne pozabite svojih dolžnosti, gospa krčmarica,“ reče ji tolovajski glavar. „Če bi bila Vi dekle, potem bi me kar nič ne zadrževalo, Vas ljubiti, — toda Vi ste omožena, svojemu možu ste pri altarju prisegla zvestobo, in to morate tudi držati.“

„Ah.“

„Da, tako storite, ker drugače bodete svojo strast še bridko obžalovali. Z ognjem se ni igrati, — bodite torej poštena žena, slabih je že itak dovolj na svetu.“

Krčmarica molči. Zdaj zarudi, zdaj je bleda, potem pa zopet pogleduje lepega, ponosnega moža — strast jo še ni zapustila.

Zdaj vzame Jurij Skopec svoj klobuk, — srebrnjak zavzveni po mizi.

„Tukaj, moje plačilo,“ reče in se obrne k vratom, še predno ga osupnena žena more zadržati. Jurij Skopec je odšel v zeleni gozd — v njegovo najljubše bivališče.

Kramar z mazili.

V Bratovski ulici. — Čudak. — Črne bukve. — Zakladi „črnih bratov.“

Iz zelenega gozda pohitimo v središče Dolenjske, prijazno Novo mesto.

Ustavimo se v Bratovski ulici, imenovani po „črnih bratih“ ali dominikancih, ki so imeli tam nekdam svoj samostan.

Na tem prostoru stoji sedaj hiša, last meščana Srakarja, moža srednjih let, a pravega čudaka.

Srakar je imel denar, to so vedeli tudi njegovi sosedje in prav prijetno bi se mu lahko godilo, če bi ne prišlo drugače. Kakor že rečeno — Srakar je bil čudak.

Oženjen ni bil, ostal je samec, da bi se tem lažje posvetil čudni učenosti, o kateri so drugi dostikrat majali z glavami.

Toda naš junak se za to ni brigal dosti. Prebiral je stare knjige in iskal, — kako bi si pridobil še večje premoženje, — da bi prekosil vse druge.

Posebno rad je tičal pri črnih bukvah, kajti upal je, da bo priklical duhove in našel velike zaklade.

Njegova gospodinja, stara, odločna žena, imela je ž njim velike sitnosti.

Srakar je begal po vsej hiši, zdaj je hotel duhove klicati na podstrešji, zdaj v kleti. Risov in znamenj je bilo povsod dovolj.

In če je gospodinja slučajno zašla v tak krog, bil je ogenj v strehi. — Srakar je razsajal, da je bilo groza.

A dosedaj ta čudak še ni našel ničesar. — Pač je bilo slišati ponoči ropotanje in mrmranje, a to je bil Srakar sam, ki se je jezil nad duhovi, ker niso hoteli priti.

Vse ni nič pomagalo, duhovi se niso hoteli prikazati. — Srakar je bil vsled tega silno potr.

Tako sedi nekega jutra v svoji sobi — kjer je bilo videti vse polno raznih knjig, človeških lobanj in inštrumentov.

Srakar sedi pri stari zamazani knjigi, ki razširja po sobi čuden duh po plesnobi.

„Taka smola, saj pravim,“ mrmra mož, „sinoči sem vendar tako natančno govoril zarotitev. Na podstrešji, v risu, hu, kako je bilo to strašno, ko se je oglašal čuk. In kako sem se prestrašil, a veselil ob jednom, ko je začelo strašno ropotati. Toda to ni bil duh — ne, velik maček je bil, ki je preplašen zbežal. Ali mi je morda ta vse pokvaril? Nemogoče ni.“

Srakar čita dalje.

Nekdo potrka na vrata.

„Oho,“ meni Srakar, „pa ne da bi se duh celo pri belem dnevu prikazal. O, le naprej.“

Vrata se odpro. Toda to ni duh — stara njegova gospodinja stoji na pragu.

„No, kaj pa hočeš?“ zareži nad njo.

„Dovolite, gospod, spodaj je neki kramar z mazili, iz Turškega, — rekli ste mi, naj take ljudi vedno pustim k Vam.“

Srakar zapre knjigo.

„Seveda“, reče, „naj le pride, stara, taki ljudje vedo veliko povedati.“

Žena se nejevoljna ozre na staro knjigo, ki razširja tak grozen duh po sobi, in odide.

Čez malo časa je slišati korake. Nekdo potrka.

„Noter!“ oglasi se Srakar.

V sobo stopi mož, čudno opravljen; na jermenu nosi omarico, napolnjeno z raznovrstnimi steklenicami.

„Kdo ste?“ vpraša ga Srakar uljudno.

„Jaz sem z daljnega juga,“ odvrne tujec, „prodajam mazila in dišave iz Turškega, Sirije in Egipta.“

„No, pokažite mi.“

Srakar rad kupi take stvari, meneč, da ga bodo drugi občudovali, ko bo dišal po raznih mazilih.

Toda kramar ima le najnavadnejše stvari, nič posebnega, — zaradi tega naredi Srakar začuden obraz.

Jurij Skopčev obraz je pepelnato siv — mrzel pot pokriva njegovo čelo — in pod pazduhs drži kovinasto škrinjico.

„Tega ne morem rabiti,“ reče ošabno, „za svojo zbirko kupujem le posebnosti.“

Kramar se nasmehne.

„Seveda, gospod mora biti neznansko bogat.“

„No, tako!“

„Neznansko bogat,“ ponavlja tujec, „kdor stanuje v taki hiši, ta ima tudi velikanske zaklade.“

„Srakar osupne.“

„Kaj pravite?“

Kramar pokaže na tla.

„Kar vem,“ odvrne, „tu spodaj, tu leži zlato, srebro — dragi kameni.“

Srakar se smeje.

„Ali jih morda vidite?“

„Jaz čutim to.“

„Neumnost.“

„Ne, resnica je,“ zavrne ga tujec, „to sem spoznal po mojih znamenjih.“

„Tu spodaj je moja klet.“

Kramar pristopi bliže.

„Dovolite mi vprašanje, gospod.“

„No?“

„Ali je ta hiša Vaša?“

„Da, moja je.“

„Vi ste torej prav bogat mož.“

„E, ne čenčajte kaj tacega,“ meni Srakar nepotrpežljivo. „Vi govorite, kakor da bi imel jaz dragih kamenov kar na pehare.“

„Saj jih imate tudi.“

„Ah, ne imejte me za norca, moj čas je drag.“

Kramar mirno stoji.

„Gospod,“ reče, „veste li, kaj je nekdaj stalo tukaj?“

„Seveda, samostan dominikancev, katere so nazivali „črni bratje“.

„Tedaj mi je vse jasno,“ reče kramar, „gotovo segajo stare kleti in hodniki daleč pod zemljo. In tu je skritega veliko dragocenega, — ravno tu spodaj.“

Srakar osupne.

„Oho, kaj naj to pomeni?“

„Tukaj pod to hišo so neizmerni zakladi,“ ponavlja tujec resno, — „jaz čutim, da so.“

„Vi se motite.“

„Nikakor ne.“

Gospodar zre srpo v tla.

„Hm,“ mrmra, „tudi meni se čudno zdi, da na nekaterih krajih tako votlo doni, kakor da bi bili tu spodaj še drugi prostori.“

Kramar ima tenka ušesa.

„Da, da, tu so zakladi.“

„Ali bi se moralo kopati?“ vpraša Srakar oprezno.

Tujec zmaje z glavo.

„To bi malo pomagalo, gospod.“

„Zakaj?“

„Zakladi so ukleti.“

„Zares?“

„Da, jaz čutim to.“

Srakar zmaje z glavo. — Smejal bi se rad, a vendar ostane resen — da, zakaj pa bi ne bilo zakladov?

Srakar se spomni marsikatere stare pripovedke o onem samostanu. Tu spodaj naj bi bili starodavni hodniki, kjer počivajo knezi v srebrnih rakvah.

Čudak premišljuje to, — potem pa opazuje svojega obiskovalca. O, morda je ta mož, ki zna dvigniti zaklade. —

„Znate li morda zaklade dvigniti?“ vpraša ga nenadoma.

Kramar se prikloni.

„Da, gospod.“

„No, pokažite, kaj znate, — Vaš delež Vam ne odide.“

Toda Srakar je preveč skop, da bi držal svojo obljubo. Če bi Kramar res našel zaklade, zapoditi ga hoče brez plačila.

„Da, dvigniti znam zaklade“, reče tujec še enkrat, „toda ne sam, imeti moram pomoč.“

„Jaz Vam pomagam.“

„To mi ne zadostuje.“

„Oho, koga pa še potrebujete?“

„Prijatelja, ki se dobro razume na čarovnije; ima pri sebi še več ljudij, ki morajo pomagati pri zarotitvi.“

„Toliko ljudij?“ reče Srakar nemiren.

„Da, štirje morajo biti pri tem, štirje in zarotnik, drugače je ves trud zastonj.“

„Hm — hm.“

Kramar zapre svojo omarico.

„Če pa nočete, gospod, siliti se Vam ne maram, — saj lahko grem.“

Obrne se proti vratom.

„Stojte, stojte!“ zakliče Srakar.

Kramar obstoji.

„Jaz privolim — v vse“, reče čudak naglo.

„Torej naj zaklade dvignemo, jaz in moji tovariši?“

„Da, da“, zakliče Srakar, „moja hiša Vam je na razpolago, samo —“

Umolkne. — Kramar naredi obraz, kakor bi bil najpoštenejši človek na svetu. †

„Nikake goljufije“, svari Srakar nadaljujoč, „ker bi bil jaz drugače neizprosen. Pri tem ne poznam nobene šale.“

Tujec mu sveto zagotavlja, da ni goljuf, da ima poštene namene — in da so pod hišo Srakarjevo prav gotovo nakopičeni zakladi.

Čudak se zamisli, še ne zapazi ne, kako ga tujec neprestano ostro opazuje.

„Vi ste rekli, da je zaklad uklet“, obrne se naenkrat k tujcu.

Kramar pokima.

„Da, tako je vedno, če dragocene kovine dolgo leže v zemlji. Duhovi jih dobe v svojo oblast in treba je prave zarotitve, da se jih zopet odžene.“

„Tako, tako.“

„Prav silnih zarotitev celo.“

Čudaka se skoro poloti groza pri teh besedah.

Kramar zadene omariočo na hrbet.

„Kmalu sem zopet tu“, reče mirno, „s svojimi tovariši, potem boste videli čudeže, gospod.“

Srakarju pokima ter odide skozi vrata.

---

236. poglavje.

Na preži.

V gozdu pri Kostanjevici. — Snidenje. — Janko se hlini skesanega.

Janko Hrvat tudi ni miroval.

Vdova je od onega nočnega napada postala popolnoma njegova sužnja. Storiti mora vse, kar tolovaj zahteva.

Pri tem pa Janko skrbi za bodočnost. Sam bi ne ostal rad, zato pa se hoče združiti s svojimi nekdanjimi tovariši. Namenil se je, najprej poslati svojo gospodinjo s pismom v gozd.

Ker se pa žena obupno brani prevzeti ta nevarni posel, in ker bi taka predrznost tudi tolovaja samega lahko spravila v zadrego, sklenil je, da se poda sam v gozd.

Janko pričakuje večera.

Vdovi je strogo prepovedal, niti besedice črhiniti o tem, — prepričan pa je tudi, da žena ne bo prelomila dane obljube.

Ko se zmrači, poskrije Janko svoje samokrese in bodalo pod obleko in se napoti proti gozdu.

Janko je vse natančno pozvedel. On ve, na kateri strani bo našel samostanske razvaline in tako koraka po ozki gozdni stezi naglo naprej, oziraje se oprezno na vse strani.

Nič se ne gane v gozdu, — še divjačine ni videti danes, kar se zdi Jankotu posebno sumljivo.

Če je divjačina zbežala, potem se najbrž potikajo po gozdu ljudje, in to so gotovo oni tolovaji, katerih išče Janko.

Tolovaj stopa vedno počasneje.

Večkrat postoji in gleda med debli, če ne bi zapazil kako moško postavo.

Sreča mu je mila.

Ko se namreč Janko skrivaj bliža mali planoti, zapazi v grmovju senco.

Brez dvoma, to je človek.

Tolovaj se takoj vleže na tla, da bi tako opazoval sumljivo senco.

Da, to je človek. Jankota ni opazil, kajti počasi je zapustil svoje skrivališče.

Zdajci skoči Janko pokonci.

„Hej, Cekinar!“ zakliče poluglasno.

Mož bliskoma počene v grmovje, nato pa se zasveti samokres v njegovi desnici.

„Pusti to staro orožje“, zadoni Jankotov glas znova, „saj ne nameravam nič hudega, le govoril bi rad s Tabo.“

Oni nezaupno gleda proti borovju, kjer se je Janko zavaroval pred strelom.

„Kdo je tukaj?“ vpraša podnačelnik.

„Jaz — Janko Hrvat.“

„Človek — torej si res ušel podirajočim se skalam.“

Ker Janko iz teh besed spozna, da se mu ni treba bati, stopi počasi naprej.

„Da, srečno sem se rešil takrat.“

„In kaj iščeš tukaj? Če Smukač pride, si izgubljen.“

Janko namigne svojemu nekdanjemu tovarišu.

„Pojdi sem, Cekinar“, reče mu, „jaz vem, da me Ti ne sovražiš, — rad bi govoril s Tabo.“

„No, zamojdel.“

V malo trenutkih stojita si moža nasproti.

„Ali je Jera tudi tukaj?“

„Ne, to je že vrag vzel“, zagodrnja Janko, „povedal Ti bom vse, France, govoriti moraš zame dobro besedo.“

„Pri Smukaču?“

„Da, in pri glavarju. — Glej, jaz sem bil pri izdajstvu popolnoma nedolžen, vsega je bila le Jera kriva.“

„Že mogoče.“

„No torej, France, prav in pošteno bi bilo, da se sedaj vse to pozabi.“

„Zamojdel, jaz nimam nič proti Tebi.“

Janko je tega vesel.

„In Ti boš govoril z glavarjem?“

„Da, govoriti hočem z njim — tudi s Smukačem, toda ta je maščevalen, obljubiti Ti ne morem kar nič, Janko.“

„No, le poskusi.“

„To bom storil.“

„Sedaj pa poslušaj, kaj je novega.“

Janko začne pripovedovati. Naenkrat mu seže Cekinar v besedo.

„Za vraga, hišico v gozdu ste zažgali?“

„Mene ni bilo zraven.“

„Ali moreš to glavarju dokazati?“

„Seveda, — kajti jaz sem ga takrat še preveč vlekel, saj sem bil zmirom pijan.“

Cekinar opazuje nekdanjega tovariša, zdi se mu ves spremenjen.

„Človek“, reče, „kaj Ti ne piješ več?“

„Ne“, odvrne tolovaj ponosno, „ne pijem več, že dolgo ne, kajti sprevidel sem, da iz tega ne bo nič. Zdaj sem vedno trezen.“

„To me veseli, a pripoveduj dalje.“

Janko nadaljuje, toda pri tem se previdno ogiba povedati kaj tacega, kar bi mu znalo škodovati.

Posrečilo se mu je, pridobiti podnačelnika zase. Kaj Janko s tem namerava, tega ne pove. Če tudi hoče držati z Jurijem Skopcem, — nad Smukačem se hoče vendar strašno maščevati. —

„To so lepe reči“, meni konečno Cekinar, „torej Amalija je duša vsega sovraštva, — to sem si pač mislil.“

„In kaj pravi glavar k temu?“

„E, ta je preponosen, da bi izgubljal mnogo besedij. — Toda jezilo ga je vendar — kajti lepo Milico ima prav rad, in sedaj so mu jo zopet ukradli.“

„Toda mi ne.“

„Ne, glumači“, meni Cekinar, „saj sem si že mislil tako.“

„Kdaj pa pride Jurij Skopec?“

„Tega ne vem. Mogoče, da pride že jutri, kdo ve, ali pa ga ne bo še nekaj tednov. Na vsak način hočem govoriti ž njim.“

„Brez da bi Smukaču kaj povedal?“

„Da, Janko, tako bom storil. Če Te Jurij Skopec milostno vsprejme, — potem si Smukač ne bo upal, storiti Ti kaj žalega. Sicer je pa Jera mrtva, in ona je imel precej na vesti.“

„Da, da, ona je vse izdala.“

Moža se še nekaj časa pomenkujeta in ko se konečno Janko poslovi, zažare njegove lokave oči, kajti svoj namen je dosegel, — upa namreč, da bo dobil odpuščenje. Nato pa bo znova začel svojo satansko igro.

---

237. poglavje.

Ob samotnem ribniku.

Po blatu in močvirju. — Beg v gozd. — Nova nevarnost.

Nedaleč od graščine najdemo sredi brezovega gozdu mal ribnik.

Toda rekdokdaj pride kdo tu sem, kajti voda je zelo nečista in razširja neprijeten duh. Okoli in okoli je vse močvirno, zaradi tega je ta kraj tudi tako osamljen.

Tudi nocoj je vse mirno tukaj.

A čuj — kaj je to? V grmovju se lomi in poka, sliši se tiho stokanje, potem čofotanje.

Zdajci se vidi, kako se leščevje stresa, kakor bi kdo siloma hotel prodreti skozi grmovje.

In zdaj — prikaže se postava. Je li to povodni mož? Postava je pokrita z blatom, — a to ni mož, ženska je, ki se ozira po močvirju.

V grmovju pa se zopet premika. Prva postava pritisne veje na stran.

„Tu ni žive duše.“

Razločno se je slišal ta glas, četudi zelo slabotno.

Ali so morda v močvirju povodne deklice?

Ne, ljudje so, ki se rijejo skozi grmovje, — te tri z blatom pokrite postave so one, ki naj bi poginile v temnici; glumačica, najemnica in Milica rešile so se na čudovit način. Iz temnice odtekajoča se voda, ki je k sreči precej upadla, steka se skozi ozko razpoko v smrdljivo močvirje.

Milica je komaj še živa, pa tudi obe nesramnici sta grozno zdelani, kajti potopiti so se morale v smrdljivo vodo, če so hotele priti na prosto.

Zdaj leže vse tri izmučene v grmovju.

„Tukaj ne moremo ostati“, reče glumačica, „nimamo ne vode, ne kruha. Iz tega močvirja puhti kužen smrad, in če ostanemo tu, smo izgubljene. Bežati moramo naprej, kakor hitro se stemni, — prebredle bomo močvirje.“

„Toda kam?“ stoka najemnica.

„Neumno vprašanje, — k Vašemu možu gotovo ne, kajti potem nas takoj zopet vlečejo v grad.“

„Da, da.“

„Potem bi bilo z nami pri kraji, — razsrjena graščakinja bi nas gotovo dala umoriti na grozovit način. Bežati moramo, kakor hitro se stemni.“

Najemnica zdihuje.

„Torej naj zapustim svoj dom, kot vlačuga naj begam okoli, o, to je strašno.“

Glumačica se porogljivo smeje. Zdaj, ko je ušla grozni smrti, vzbujajo se v nesramni ženski že zopet hudobni naklepi:

„Saj lahko greste k svojemu možu“, reče zasmehljivo, „a graščakinja bo prav kratko naredila z Vami.“

„Ah, to je res.“

„Torej morate bežati.“

„Če bi imela vsaj suho obleko“, stoka najemnica, „od nog do glave sem pokrita s tem smrdljivim blatom.“

„Menite, da se meni bolje godi,“ zavrne jo glumačica ter se pri tem ozre na onemoglo Milico, „da, če bi bila v ribnjaku čista voda, umile bi si lahko roke in obraz, a tukaj je samo močvirje, zato moramo proč, kakor hitro mogoče.“

„Ah, če bi bilo le že temno.“

„Milica,“ pokliče jo glumačica, „sedaj ne počivaj, slišiš?“ Trpinka se s težavo vzravna.

In tako čakajo vse tri v grmovju, da se stemni.

„Zdaj moramo proč,“ šepne glumačica, „v popolni temi bi lahko zabredle globoko v močvirje, iti moramo torej v mraku.“

„A če nas kdo vidi?“

„To ne bo škodovalo, kajti kdor nas bo zagledal, se bo gotovo prestrašil, — mislil si bo, da so hudobni duhovi. Naprej, čas beži.“

Glumačica gre naprej. Prerije se skozi grmovje in stopi v močvirje.

Toda to je zelo nevarno. Močvirje je namreč na nekaterih krajih zelo globoko, da, smrtna nevarnost ni izključena.

Milica zbere svoje zadnje moči, kajti glumačica ji takoj divje zažuga, če se le nekoliko ustavlja.

Tako lezejo vse tri počasi naprej.

Konečno so prestale najhujše. Stopile so na trdna tla. Mesto brez vidijo sedaj ponosne jelke in smreke. Prišle so v gozd.

„Kaj sedaj?“ vpraša najemnica, s hrepenenjem zroč na pristavo, koje obris se komaj še razloči v mraku.

„Naprej,“ zapoveduje glumačica, „v temnici nas bodo kmalu pogrešili.“

„Ali kam naj se obrnemo?“ tarna najemnica, „v tej obleki ne moremo daleč.“

„To vem,“ zavrne glumačica; „ali Vam je gozd znan?“
„Seveda.“

„Je li v gozdu kaka ogljarska koč, ali pa prazna
lovska hišica?“

Najemnica pomisli.

„Ne, — toda neki kozji hlev, ki se sedaj več ne rabi.“

„Dobro, ali je kaj vode v bližini?“

„Precej močan studenec, — skoro nekak ribnjak.“

„No, to zadostuje,“ reče glumačica, „le naprej, pokažite
nam pot, morda ni tako daleč.“

„O ne, komaj pol ure.“

„Dobro, le naprej, nocoj nas še ne bodo iskali, — zjutraj
pa moramo na vse zgodaj bežati odtod.“

Najemnica je s tem zadovoljna. Po gozdni stezi hiti na-
prej in kmalu je videti obris malega poslopja.

„Tam je kozji hlev,“ pokaže najemnica, „našle bomo tam
tudi sena in slame.“

„To je izvrstno.“

Kakor hitro morejo, hite proti kozjemu hlevu.

Mahoma so vrata odprta, prijetni duh sena jim udari
nasproti.

Sena in slame je tu obilo, zato se kar nič ne obotavljajo
ter hitro vržejo svoje blatne obleke od sebe. Potem pa brž k
studenecu.

Noč je precej temna, a kljub temu bi se lahko opazilo
bele postave, ki se sedaj kopljejo v vodi.

„Obleke si bomo oprale,“ reče glumačica, „trdno jih bomo
ovile in potem v hlevu obesile. Če jutri zjutraj tudi ne bodo
popolnoma suhe, bodo vendar čiste in me lahko nadaljujemo
svojo pot.“

Rečeno — storjeno. — Milica se čuti kakor prerajeno, ko
si je v čisti vodi omila svoje nežne ude. Odstranila se je
od svojih mučiteljic, sama je za veliko skalo, ki leži sredi
ribnjaka.

„Smešno — kako se sramuje,“ reče glumačica, „no, meni
je tudi prav. Čim boljzljivejšo in nedolžnejšo se dela, tem več
lahko zahtevam za njo.“

Nesramnico grozni dogodki nikakor niso predružačili, da bi opustila svoje sramotne načrte.

Zdaj si v čisti studenčnici operejo še obleko, ki je bila od obilega blata kar trda, ter jo obesijo v hlevu, da bi se posušila.

Ubežnice se zavijejo v dišeče seno.

Milica je do smrti izmučena, dobrodejen spanec kmalu leže na njene trudne oči.

Medtem pa se najemnica in glumačica pomenkujeta o nadaljnjem begu.

„Kam naj se obrnemo?“ vpraša mučiteljica nesrečne Milice, „Vi ste v tej okolici dobro znani?“

„Okolica mi je že znana, a kaj pomaga, ko nas bodo takoj zapazili, če stopimo iz gozda. Tu so povsod vasi, v gozdu je tudi nekaj gozdarskih hiš, in nemogoče ni, da bi nas lovski psi zavohali.“

„Lepa reč,“ godrnja starka.

„K sreči ni prav blizu tukaj nobene gozdarske hiše,“ nadaljuje najemnica, „drugače bi nam slaba predla. Lovska stanovanja so daleč tam v gozdu, kjer je veliko divjačine. — O, srečna sem, da sem ušla tako grozni smrti, ali moj mož, moja lepa pristava, — in zdaj naj vse to zapustim!“

Glumačica se satansko smeje.

Ona potrebuje najemnico, kajti pomaga naj ji pri njenem sramotnem ravnanju z Milico.

„Denarja bomo imele dovolj,“ sika starka, „živele bomo kakor bogatini, toda Vi me morate podpirati.“

„To tudi hočem,“ odvrne najemnica, ozrša se s hudobnim pogledom na spečo Milico, ki se je sramežljivo zarila globoko v seno.

Nobena nesramnic ne pomisli, da ju je prav za prav Milica rešila, da nista v temnici poginili grozovite smrti.

Milica jima bodi le sredstvo, da si preskrbita velike svote! In tako šepetata še naprej.

„Našle bodeve gospode, ki nama bodo takega lepega dekleta drago plačali,“ šepeta glumačica, „brez nevarnosti, da prideve v temnico, o ne, živele bodeve imenitno.“

Tako si slikata svojo bodočnost, dokler ju ne premaga zaspanec.

Še čutita grozne udarce — toda prosti sta, in to jima lajša bolečine. — Kmalu spe vse tri — ne slišijo v daljavi lajajočega psa, — tudi se ne zbude, ko se ti glasovi vedno bolj bližajo kozjemu hlevu.

238. poglavje.

Boj pod zemljo.

Na straži. — Ljubosumnost. — Sumljive sence. — Dekleta oproščena.

Odkar sta Rudeči Tomaž in ogljar Tone zapustila svoje tovariše, vlada v samostanskih razvalinah prava zmešnjava.

Četudi je Tomaž imenoval načelnika, ki naj v njegovi odsotnosti prevzame poveljstvo, — se vendar nihče ne zmeni za tega moža. Vsi bi radi zapovedovali, zato razsaja prepir dan na dan.

Večkrat se tolovaji spoprimejo zaradi deklin, ki se morajo sedaj brez obotavljanja udati v svojo usodo, kajti beg jim je nemogoč in pri vhodu je vedno postavljena straža.

Tako se vesele tolovaji svojega divjega življenja.

Zmračilo se je. — Krasen jesenski večer — svetlo sveti mesec na nebu, zvezde migljajo, zrak je mil.

Pri skritem vhodu stojita dva tolovaja na straži. Menjavajo se vsake štiri ure, a tedaj nastane vedno prepir, kajti tolovajem ne diši taka nočna služba.

Dva moža stojita tedaj pred luknjo, katero bi takoj lahko zadelali s kamenjem.

Pazno se ozirata proti gozdu.

„Pač ne vem, čemu stojiva tukaj,“ meni eden tolovajev, „prav nepotrebno je, saj ni čutiti žive duše v bližini.“

„Toda dekleta bi nam jo lahko skrivaj popihala.“

„Ah, nespametno,“ zavrne ga drugi, kako neki. Če zadelamo luknjo s kamenjem, nihče ne more slutiti, da je tu vhod, — straža je torej nepotrebna.“

„No, menim, da je to vsejedno dobro.“

Drugi tolovaj ne odgovori, — v hodnik posluša, odkoder se čuje daljno vpitje.

„Nocoj so tovariši zopet dobre volje.“

„Seveda, zabavajo se, da je veselje; pijejo, deklino objemajo —“

„Tudi naše,“ mrmra drugi.

„Že mogoče.“

„A tega jaz ne trpim,“ raztogoti se njegov tovariš, „meni že davno ni všeč, da so dekleta skupna last. Vsak dela, kakor hoče, to je že več, kakor dosti.“

„Saj tudi Ti ne delaš drugače.“

„Oho, jaz imam svojega dekleta zase, in ne maram nobene druge. — A tovariši imajo svoje muhe, vse bi imeli radi skupno, — tega pa jaz ne trpim.“

„Ne boš nič opravil pri tem.“

„Oho, to bi rad vedel.“

„Brez pomena, kajti Ti jih ne boš spreobrnil, — nastal bo zopet pretep.“

„Zamojdel, — jaz se ne bojim.“

„Kaj pa imaš od tega, par sunkov z nožem.“

Svet je moder, a tolovaj ga ne posluša. Zopet pazljivo prisluškuje.

Daleč tam v hodniku čuje se vpitje, zamolklo tuljenje, vmes zopet velik vrišč.

„No, tu mora biti nekaj,“ meni tolovaj.

Drugi zgrabi svojega tovariša za roko.

„Ostani tukaj, pogledati moram, če mučijo mojega dekleta, v par minutah se povrnem.“

„Ne boš, straža —“

Toda tolovaj se ne zmeni za svarilo, urno zbeži po hodniku, da bi branil svojega dekleta.

Tako ostane drugi tolovaj sam na straži.

„Neumnost,“ mrmra sam pri sebi, „tako se potegovati za zanikerno deklino; kaj pa bo imel od tega, kvečjemu par sunkov z nožem.“

V take misli zatopljen se tolovaj ne briga za svojo okolico. Ne vidi torej, kako se od gozda sem bližajo temne sence, plazeč se vedno bližje razvalinam.

Tolovaj jih ne zapazi. On misli le na svojega tovariša, ki se je najbrž že spoprijel s svojim nasprotnikom. O tem je še bolj prepričan, ko zasliši zopet velik hrup.

„Prav res, so že skupaj,“ godrnja, „tudi jaz moram doli, kajti drugače se zna zgoditi umor.“

Tolovaj hiti po hodniku in kmalu zgine v temini.

Zdajci se približajo črne sence. Slišati je tiho šepetanje. —

„Tam je luknja, v mesečini jo vidim pray dobro.“

„A če stoje tam straže?“ slišati je drugi glas.

„Vsejedno, — tja moramo, za vraga, saj ne poznamo strahu, torej naprej!“

Temne sence so zdaj tik zidu. Plašno se dvigne postava ter se previdno bliža luknji.

„Ali kaj slišiš?“

„Da, slišim vpitje, — oho, tu so kanalije, jih že imamo.“

„Izvrstno.“

„Daj znamenje, Smukač.“

„Tako, Pante.“

Čuden glas se razlega v tišini — klic sove se trikrat oglasi.

Od gozda sem se zopet nekaj premika.

Temne postave so, ki se tiho bližajo, in kmalu je število temnih senc ob zidu.

„Noter,“ zadoni zamolkel glas visokega moža, ki je nekaj časa prisluškoval pri vhodu, „ali ste vsi pripravljeni?“

„Da, glavar.“

„Torej se ne obotavljajte — hitro — presenetili jih bomo pri njih divjem početju — naprej!“

Črne postave smuknejo skozi luknjo in kmalu stoje v dolgem hodniku.

Daljno vpitje se sliši tukaj razločno.

Mesec sveti skozi luknjo in njegova svetloba obseva odločni obraz Jurija Skopca, ki stoji na čelu svojim zvestim tovarišem.

„Kaj tacega so zmožni ti lopovi,“ govori zaničljivo, „še straže niso postavili. No, narediti hočemo konec temu početju, kajti ljudje, ki oropajo uboge kmetice in jim poberejo zadržne krajcarje, težko prihranjen zaslužek — uboge kramarje mučijo in more, da bi se polastili njih bornega imetja, taki lopovi so moji sovražniki.“

„Po njih!“ zavpijejo tovariši zamolklo.

„Da, brez usmiljenja,“ odvrne strahovitež, „narediti moramo konec takim grozovitostim.“

Glavar potegne samokres, — v levici drži orožje, v desnici pa oster lovski nož.

„Naprej,“ zapove tiho, — a slišali so ga vsi.

V tem trenutku se zaslišijo koraki.

Straža se vrača.

Ko zavijeta tolovaja okoli vogla hodnika, takoj zapazita v mesečini temne postave.

„Kaj je to?“

„Izdajstvo!“

„Po njih!“ zadoni krepak glas.

Eden tolovajev sproži svoj samokres.

Grmeče se razlega strel po dolgih hodnikih, — v daljavi potihne vpitje.

V naslednjem trenutku priskočita Pante in Smukač. Še enkrat počí strel, potem pa se zabliskajo noži, ki neusmiljeno udrihajo po straži.

Stokajoč, grgrajoč se zgrudita tolovaja, medtem ko tovariši Skopčevi planejo čez trupli obeh mož naprej po hodniku.

Prvi je Jurij Skopec.

„Za mano!“ doni njegov mogočni glas, kajti sedaj ni treba več šepetati, — odločilni trenotek je prišel.

Z velikimi skoki beže naprej po hodnikih. Zdajci zagledajo svetlobo.

„Oho, tukaj so lopovi,“ zakliče Pante, „naprej, s temi smo kmalu gotovi!“

Strelji pokajo. — To se bliska, poka in grmi, kakor da bi se podirali mogočni oboki teh podzemskih hodnikov!

Nekaj tolovajev se zgrudi ranjenih, toda njihovi tovariši vržejo se s podvojeno silo na preplašene roparje.

„Hej,“ vpije Pante, „Jurij Skopec je prišel na vas!“

Roparji zakriče. Uvideli so, da jim je beg nemogoč, — vedo pa tudi, da njih strahoviti nasprotnik ne pozna milosti, zato se bore s pravo obupnostjo.

To je krvav boj. —

Jurija Skopecja je videti povsod. Kjer je tovariš v smrtni nevarnosti, priskoči mu glavar na pomoč. Njegov nož se za-bliska in mahoma je nasprotnik na tleh.

Usmiljenja ne pozna nihče — to je grozen prizor!

Le redko počí strel. Nad glavami je videti le nože in bodala.

Besno se borita obe stranki v ozkem hodniku, kjer so prihiteli roparji Skopčevim ljudem nasproti.

Nedaleč sliši se kričanje deklet, ki menijo, da jim gre zdaj za življenje. —

Še divja boj, a polagoma pojema tuljenje, divje vpitje in ropot, kajti večina roparjev leži mrtva na čez in čez okrvavljenih tleh.

Tudi nekaj Skopčevih tolovajev je ranjenih, a zdaj se njihovi tovariši živinsko besni vržejo na ostale roparje. Še enkrat zadivja boj, kajti roparji vedo, da se ne smejo zanašati na milost.

Zastonj skušajo pobegniti, — takoj so od vseh strani obkoljeni in noži padajo po njih, da so naenkrat grozovito razmesarjeni.

Zdaj pade zadnji, velikanski rudar, ki se je do zadnjega branil kakor lev.

Težko hropeč pade čez trupla svojih umorjenih tovarišev.

„Glavar,“ zakliče Smukač, vihteč svoj krvavi nož, „to je bil zadnji, s temi lopovi smo končali!“

„Stoj,“ seže mu Jurij Skopec v besedo, „rudečega Tomaža nisem videl.“

Umirajoči rudar se zviija v smrtnih mukah.

„Kje je rudeči Tomaž?“ zareži Pante nad njim.

„Proč — z ogljarjem Tonetom — in Kramarjem — in — z Amalijo,“ ječi ropar.

„Ah — Amalija?“

„Da — da, — proč je —“

„Kam?“

„Tega ne vem.“

Velikan stegne svoje ude — mrtev je.

„Prokleta,“ meni Smukač, ki je tudi dobil nekaj sunkov z nožem, „gnezdo je sicer izpraznjeno, a najhujših le ni. In Jankota tudi nisem videl, oho, ta se je gotovo z Jero skrila.“

„Ne, Smukač,“ zavrne ga Pante, ki je ravnokar govoril z nekim umirajočim roparjem, „Jera je mrtva, a Janko je že davno pobegnul.“

„Kdo pravi to?“

„Oni — le tam, leži v zadnjih vzdihih.“

„Za vruga,“ kriči Smukač, „kaj se res ne bom mogel maščevati?“

„Nad Jero gotovo ne.“

„Ne, to je že vrug vzela, toda z Jankotom bi še rad nekaj govoril.“

„Ta je že davno čez hribe in doline.“

Zdaj se sliši zopet vpitje deklet.

„Aha,“ pravi Jurij Skopec, „to so ženske. Najbrž so one dekleta, ki so jih lopovi odvedli, — no, dati jim hočemo zopet prostost.“

Pante se približa.

„Glavar, ali bi se ne mogli tudi mi z deklicami zabavati?“

„Ne boš, — tega ne trpim, — saj smo imeli že dovolj britkih skušenj.“

Pante molči — Jurija Skopec pozna, da ne spremeni svojega sklepa.

Tolovaji stopajo zopet naprej, medtem ko jih nekaj zaostane, da obvežejo ranjene tovariše.

S svetilnico v roki stopi Jurij Skopec, še vedno oborožen, v velik podzemski prostor, kjer se stiskajo v kotu stokajoča dekleta.

„Ali je še kaj mož tukaj?“ zavpije z grmečim glasom.

Dekline prestrašeno zakriče.

„Je li tu še kaj roparjev skritih?“

„Ne, ne,“ ječe preplašenke, „o, ne umorite nas, trpele smo že toliko.“

Jurij Skopec je sprevidel, da se dekleta boje njegovega orožja, zato je vtakne za pas.

„Ne bojte se,“ reče jim mirno, „Vam se ne bo nič zgodilo. Le na nekaj vprašanj mi bodete odgovorile.“

Dekleta se oddahnejo. Ena izmed njih, precej pogumno dekle, začne pripovedovati.

Jurij Skopec posluša s posebno pozornostjo, kajti kar dekle pripoveduje, zanima ga zelo.

„Glavar,“ oglasi se Smukač, „to je bila Amalija, — ta kača.“

„Da, da.“

Dekle pripoveduje dalje in tu izve Jurij Skopec marsikaj, kar mu je bilo dosedaj nejasno.

„Tako, tako — zdaj vem, kako stvar stoji,“ reče nena doma, „rudeči Tomaž, Amalija, Kramar in ogljar Tone so se odstranili — bržkone se kje skrivajo, morda v kakem mestu, da izvršujejo tam svoje rope. Jera je bila od svojega soproga umorjena in Janko je pobegnil. No, nam ne preostaje časa, da bi jih zasledovali, imamo še več drugih važnih nalog.“

Tolovajski glavar se obrne k dekletom.

„Torej ni tu nihče skrit?“ vpraša.

„Ne, gotovo ne.“

„To mi zadostuje.“

Dekle vprašujoče pogleduje ponosnega moža.

„Gospod,“ reče, „Vi ste pomorili naše mučitelje, — kdo pa ste?“

„Jaz sem Jurij Skopec,“ odgovori glavar prijazno se smehljajoč.

Zdajci zaženo dekleta glasen vik in krik.

„Jurij Skopec, — o, gorje nam, pomoril nas bo vse, ta ne pozna usmiljenja!“

Glavar stopi naprej.

„Ali ste ob pamet?“ zakliče.

Toda dekleta ne poslušajo njegovih besed.

Slišale so njegovo strahovito ime in se v prvem strahu vrgle na tla.

Sedaj pričakujejo, kakor jagnjeta, svojega konca.

„Kaj ste res znoreli?“ reče jim ponosni glavar. „Obnašate se, kakor bi bil jaz ljudožerec.“

„Izgubljene smo!“ tulijo deklinae.

Najbrž pričakujejo, da jih bo Jurij Skopec na grozovit način poklal.

Juriju Skopecu se zgubanči čelo.

„Torej na takem glasu sem“, mrmra, — „menil sem, da bom nastopil kot rešitelj, — zdaj pa tulijo in javkajo, kakor bi jih res hotel pomoriti.“ —

„Nehajte že vendar jokati“, reče jim čez nekaj časa, ko se le ne dajo utolažiti, „saj Vam ne bom storil nič žalega.“

Prva izmed njih pogleda boječe kvišku.

„Ali nam hočete prizanesti, gospod?“

„I seveda, saj vendar nisem tiran, kaj sem v tej okolici tako razvpit?“

„Ah da“, stoka prestrašeno dekle, „pravijo, da umorite vsakega, kdor Vam pride v roke, — Vi morite kar v zabavo in niti detetu v zibelci ne prizanesejo Vaši ljudje.“

Strahovitež se bridko nasmeje.

„To so lepe reči“, odvrne na pol jezno, na pol živahno, „torej tako slovim tu, no, potem se ne čudim, da je bilo tako vpitje. Otrok pa vendar ne žrem.“

„Ah, gospod!“

„Ne, — prepričale se bodete, da je res tako. Povejte mi, kje imajo roparji svoj plen skrit?“

Dekle pokaže na malo votlino, prav blizo velikega prostora. Veliki kamni so naloženi pred njo, toda ko Jurij Skopec zagovpe, je ta ovira kmalu odstranjena.

Tu je videti vsakovrstne reči, ki so jih pokradli kmetom, kramarjem in potnikom, vse skrbno urejeno; na eni strani živila, na drugi razne stvari.

Tu stoji tudi težak zaboj in ko privzdigne Pante pokrov, zagleda precej drobiža, največ bakrenega denarja in srebra.

Poleg tega je tudi mala vrečica, napolnjena s samimi zlati. —

Jurij Skopec jo vzame in nato izroči Pantetu.

„Na — to je naš del“, reče, „naši ljudje naj tudi vzamejo živil, kolikor jih morejo nesti. Vse drugo naj ostane tukaj; drobiž pa ostane —“

Tolovajski glavar umolkne.

„Pridite sem, otroci“, reče ponosni mož prijazno dekletom, ki se še vedno tresejo pred njim.

Le-ta se obotavljajo.

„Pridite no!“

„O, sedaj nas bo vse pomoril“, tarnajo dekleta, „kar poklal nas bo.“

„Ne“, zakliče Jurij Skopec smejaje, „Ve nespametnice, zgodilo se Vam ne bo nič hudega — zastavim Vam svojo besedo!“ —

Obotavljaje se poberejo s tal in boječe pristopijo bližje.

Jurij Skopec pokaže na zaboj.

„Tukaj, dekleta“, jim reče, „to srebro naj bo Vaše, za odškodnino za vse, kar ste morale prestati pri roparjih. Nedoržnosti Vam sicer ne morem vrniti, kar se je zgodilo, to se ne da več popraviti. — Vzemite to, dekleta, in si razdelite to pošteno.“

Dekleta strmeče zro v tolovajskega glavarja.

Mislile so, da bi moral prej pasti mesec z neba, kakor pa da se bo njih usoda tako spremenila.

Tolovajski glavar jim namigne.

„Vzemite srebro“, doni njegov glas, „vzemite in ne bojte se! Res, da so moji ljudje strašni videti, a storili Vam ne bodo nič žalega.“

Nato se obrne k svojim tovarišem.

Dekleta osupnena zro na tolovaje, ki začno tlačiti živila v velike vreče.

Niti jeden se ne zmeni za deklino — glavar je tako zapovedal in to zadostuje.

Dekleta še vedno plašno gledajo naokoli, a ko vidijo, da se nihče ne zmeni za nje, upajo si, poseči v zaboj.

Kmalu žvenketa srebro v njihovih rokah in jedna deklet ga strese v predpasnik, da bi ga preštela.

Pante se smehlja.

„Glavar je še vedno isti“, mrmra sam pri sebi, „kaj tacega zna le on.“ —

Zdaj nastane živahno gibanje.

Ranjene tolovaje polože na nosilnice, ki jih hitro naredo s palic in platnenih plaht, ter jih odneso v gozd, kjer stoje ostali tovariši Jurija Skopca na straži.

Kmalu je vse pripravljeno za odhod.

V podzemskih hodnikih pa ostanejo mrtvi roparji, in nihče se ne zmeni za to, da bi jih pokopal.

Počasi stopajo osvobojena dekleta odtod, po tihem gozdu, — njim slede tolovaji, ki pa se kmalu obrnejo na drugo stran in kakor sence izginejo v gozdni temini.

239. poglavje.

Kje so zakladi?

V pričakovanju. — Prihod čarovnikov. — Rešena uganjka.
Skrivnostne kleti.

Z mrzlično nestrpnostjo pričakuje Srakar vrnitve kramarja z mazili.

Lahkovernež je tako zateleban, da niti najmanj ne dvomi o resničnosti kramarjevih besed in kar ne more pričakati večera, ko se naj povrne tujec s svojimi spremljevalci.

Namenjen je, te ljudi prenočiti, da imeli tako dovolj časa dvigniti skrite zaklade.

Cel dan čepi pri starih zamazanih knjigah, kjer je tiskanih toliko zarotitev v raznih oblikah.

Velikokrat že je Srakar poskusil s takimi zarotitvami, a še nikdar se mu ni posrečilo, da bi duhove priklical k sebi. —

Zaželjeni večer se približa.

Srakar hoče sam sprejeti čarovnike, — stara gospodinja podala se je že zgodaj k počitku.

Ura gre že na deset.

Srakar stoji pri vežnih vratih in pogleduje skozi malo okence.

Svetilnic ni tukaj, pač pa sveti mesec precej svetlo in Srakar zapazi na koncu ulice bližajoče se postave.

Srakar takoj uvidi, da to ne morejo biti čarovniki, kajti šest mož je, oboroženih in s svetilnicami v rokah.

To je nočna straža.

Kmalu je poleg njegove hiše in Srakar razločno čuje pogovor teh mož.

„Ti“, sliši se močan glas, „Ti, sedaj bo treba natančno paziti. Že nekaj časa sem potika se po mestu precej sodrge.“

„Seveda, prav sumljive postave so.“

„Vsakovrstni mazači, zviti ko lisjaki.“

„Prav imaš“, oglasi se tretji stražnik, „ti ljudje so za naše mesto prava nadloga. Povsod usiljujejo svoje kapljice in mazila za čudno visoke cene — seveda, ženske so toli neumne, da rade kupujejo taka lepotila.“

Straža je zopet daleč od hiše.

Srakar se muza.

„To so neolikani ljudje“, meni, „še pojma nimajo, kako učeni so taki kramarji z mazili. Jaz se čutim prav srečnega, da sem se seznanil s tem starim možem.“

Zdajci zapazi Srakar skozi okence zopet nekaj postav, ki se plazijo v senci ob hišah, — vedno bližje.

Srakar je samega veselja ves iz sebe.

Sliši se tiho trkanje na vrata — brez dvoma, so že tukaj. S tresočo roko odrine zapah — zunaj stojita dva moža, ki hitro smukneta v vežo.

Srakar spozna pri svitu luči svojega novega prijatelja in njegovega spremljevalca, ki je videti še starejši, njegova siva brada sega mu daleč čez prsi.

„Dobro došla“, zakliče jima Srakar veselo.

„Hvala — hvala“, odvrneta moža.

Srakar čuti pri pogledu na ta dva častitljiva starca novo upanje.

Hitro dvigne svetilnico in pelje tujca v gornje nadstropje, kjer jima je pripravil obilno večerjo.

Moža sedeta k mizi. Kljub visoke starosti tekne jima jed izborna, naglo izginjajo z mize najboljše stvari. Vino vlivata v se, kakor bi jima v grlu gorelo.

Med jedjo vsi molče. Srakar sedi mirno pri mizi in občuduje tek svojih gostov.

Večerja je končana. Kramar z mazili vstane.

„To je moj zapovednik“, reče častitljivo, ter pokaže na novega zaveznika, — „njega moram — ubogati, kajti njegova moč je taka, da mu mora biti vse pokorno.“

Tudi Srakar se dvigne. Pred možem z belo brado se prikloni, precej okorno, a čarovnika ne spremenita svojih resnih obrazov.

Stari čarovnik poprime besedo.

„Moj prijatelj je imel popolnoma prav, ko je rekel, da so tukaj skriti veliki zakladi.“

Srakar se veselja kar trese.

„Ali ste to takoj opazili?“

„Da“, odvrne starec s tujim naglasom, „ko sem stopil v vežo, prešinilo me je takoj neko čudno čustvo, ki me vedno opominja, kadar sem v bližini dragocenih kovin. Pod našimi nogami počivajo zakladi, gotovo so dragocene rakve, v katerih počivajo knežja trupla.“

Srakar prikima.

„Da, tako se pripoveduje po mestu“, odgovori, „stari knezi počivajo tam, kjer je nekdanj stal dominikanski samostan. Dva teh knezov počivata v dragocenih rakvah.“

„Resnično je to“, pristavi čarovnik resno.

„O, veliki mož“, zakliče Srakar, „hočete li še to noč poskusiti? Motil Vas ne bo nihče, — pokazati Vam hočem v kleti prostor, kjer tako votlo doni.“

Oba čarovnika odmajeta.

„Ne tako hitro“, reče starec, „ne, to ne gre, ker bi se drugače razdražili duhovi, ki čuvajo zaklade.“

Srakar je nekoliko nepotrpežljiv.

„Mar čuvajo duhovi te zaklade?“ vpraša boječe.

„Tako je vedno, če dragocene kovine ležijo stoletja v zemlji!“ odgovori čarovnik.

„Torej hočem počakati.“

„Govorili bomo svoje zarotitve“, reče s posebno resnobo, „mogoče je, da priključimo dobre duhove, ki bi potem premagali hudobne. To se bo pokazalo, ko bomo jutri ponoči začeli v kleti svoje delo. — Sedaj pa, dragi prijatelj, šla bi rada k počitku, kajti stari ljudje, kakor sva midva, potrebujejo spanja.“

Srakar skoči pokonci. Obiskovalca spremi v sobi, kateri jima je prav prijetno uredil. V prvi veliki naj bi stanovala, a druga je njujina spalnica.

Gospodar se poslovil s prijaznim pozdravom.

Nekaj časa je vse tiho. Čarovnika prisluškuje, dokler ni več slišati korakov odhajajočega.

„Zapahnite vrata, ogljar Tone.“

Deklīci pomerita nabasana samokresa na tolovaja.

„Da, Kramar.“

Navidezni stavec skoči k vratom in jih zapahne.

„Tako, sedaj lahko govoriva.“

„Tiho, v tej sobi ne, šla bodeva v spalnico. Sicer naju ne more nihče opazovati, a najinih brad ne bodeva odložila.“

„Seveda ne, saj pritrjene so tudi dobro — burkež je to izvrstno naredil.“ —

Uganjka je rešena, — navidezna čarovnika sta tolovaja, ki sta se z zvijačo prikradla v Srakarjevo hišo.

„Ah — ah“, meni ogljar Tone, „to je nekaj vredno, po tolikih mesecih zopet enkrat spati v mehki postelji. — Ah, to mi tako dobro dé.“

„Meni tudi“, odvrne Kramar, ki se izdaje za velikega čarovnika, „to je res prava dobrota, ležati v taki postelji. Seveda bo to veselje prav kratko, kajti imeti morava svoj cilj pred očmi — oni v prenočišču čakajo najinih poročil.“

„Gotovo, a vedeti morajo, da to ne gre tako hitro.“

Kramar se v postelji vsede.

„Poslušaj, Tone“, reče tiho, „če bi bilo kaj resnice na tem, da so take rakeve v zemlji?“

„Seveda, jaz že verjamem.“

„Hm, to mi daje novo misel.“

„Kakšno?“

„No, sklenili smo, da oropamo neumnega Srakarja. Toda pravljica o zlatih, ali zamojdel o srebrnih rakah mi ne gre iz glave. Menim, da bi prej vendar pogledali, kako je tam doli v kleti, mogoče da najdemo kako grobnico.“

„Hm, hm.“

„Naš plen bi bil potem veliko bogatejši,“ meni Kramar premišljeno. „Hej, to bi bilo nekaj, če bi našli tako srebrno rakev!“

„Vprašanje je le, če bi našli vhod k skrivnostnim prostorom.“

„Bomo videli.“

„Toda pozneje nama morajo tovariši pomagati, pred vsemi Amalija, kajti ta je zvitá, o, ta bo izvršila še marsikaj.“

„To bo tudi storila.“

„Hahaha, preslepila bo Srakarja.“

„Zakaj ne — to bo kaj za smeh.“

„Toda le nič izdati, biti moramo previdni.“

„I seveda, — jaz ostanem resen, kakor se moji ulogi spodobi, — a sedaj sem truden, zaspal bi rad.“

„Jaz tudi.“ —

V malo minutah smrčita oba in kdor bi videl ta dva moža z belima bradama, gotovo ne bi slutil, da sta to dva nevarna tolovaja.

---

240. poglavje.

Po dolgi ločitvi zopet združeni.

Vrnitev. — Smukač je nespravljiv. — V samostanskih hodnikih. — Prijeten zapor.

V Jurij Skopčevem taborišču vlada veliko veselje.

Glavar se je ravnokar povrnil, — s svojimi težko obremenjenimi ljudmi. Težke vreče nosijo, z zlatom napolnjene, kajti plen so srečno prodali nekim bogatim židom.

Zdaj si stiskajo roke, povprašujejo drug drugega, pripovedujejo vse vkrižem — Jurija Skopca ni bilo tako dolgo in doživel je marsikaj.

Povsod je videti gruče, ki si živahno pripovedujejo svoje doživljaje, tudi Uršika je tukaj, in Jurij Skopec govori z Andrejem Černičem, ki drži svojo lepo Sabino za roko. Glavar se jima prijazno nasmeje, — on ljubi mladega tolovaja, svojega zvestega prijatelja, — na to več ne misli, da je nekdanj Sabina ležala tudi v njegovem objemu.“

To je že davno pozabljeno — tudi Sabina noče več vedeti o tem, — začela je novo življenje — življenje polno vroče, strastne ljubezni.

Zdaj še le ve, kako jo Andrej Črnič ljubi, mož, ki je bil nekdanj ponosen grof.

Sedaj hoče le zanj živeti.

Da, v tolovajskem taboru vlada veliko veselje.

Denarja je veliko, v nekaterih urah se bo začela velika delitev. To bo zopet lepo življenje!

Smukač je takoj poiskal svojega prijatelja Cekinarja.

„Tovariš,“ reče mu, „veš kaj sem slišal? — Hrvat ni mrtev, s svojo ničvredno Jero sta se rešila iz podirajočega se Ajdovskega groba.“

„To mi je znano.“

„Kako veš to?“

„No, Janko mi je to sam povedal.“

Smukač osupnen zre v svojega tovariša.

„Janko?“ vpraša, a v njegovem glasu spoznati je bližajočo se nevihto, „i — kaj je ta lopov tu?“

„V taboru ne.“

„Ah — tu blizu kje?“

„Prav res.“

Smukač stegne svoji močni roki.

„Tako, tako,“ škriplje, „to je dobro, tedaj bo imel pa ta čedni zakonski par še z mano opraviti. Saj sem vedno rekel — kar še ni bilo, se še lahko zgodi.“

„Jeri pač ne moreš storiti nič hudega.“

„Zakaj ne?“ zareži Smukač razjarjen.

„Ker jo je že vrag vzal,“ smeje se Cekinar, „mrtva je — Janko je prešestnico sam umoril.“

Smukač ostrmi. — Tudi on je imel Jero za svojo ljubico, s tem sta goljufala Jankota.

Cekinar to opazi.

Jaz menim, da pusti to stvar pri miru,“ reče mu, „govoril sem z Jankotom, bil je tukaj in je pripovedoval prav pametno. Tudi sem tega mnenja, da je bila le njegova žena kriva izdajstva — glavar bo Jankotu odpustil.“

Smukač skremži obraz.

„Ne, ne,“ togoti se, „jaz ne morem pozabiti, Janko ostane vedno moj smrten sovražnik!“

„Ali bodi vendar pameten!“

„Ne, nočem! In če mu vsi odpuste, jaz mu ne bom — če pride v tabor, bo gotovo uboj.“

Cekinar se sčasoma tudi razburi.

„S Teboj ni nič opraviti,“ zavpije, „Ti si trmoglavec!“

„In Ti takega izdajalca zagovarjaš?“

„Bedarija, Janko še vedno ni najslabši.“

„No, le podstopi se, Cekinar; če se boš zanj potegoval potem imaš z mano opraviti.“

Cekinar stopi nazaj.

„Ali se morda hočeš mene podstopiti,“ reče zaničljivo, „varuj se, Smukač, da kaj ne skupiš!“

„Oho,“ tuli divji tolovaj, „torej bi se rad z mano spojil! Poskusi no!“

Uršika prestrašena prihiti ter vleče Franceta za rokav, — da bi se pretepeval, tega ne trpi.

To pa je provzročilo še večje vpitje in zdajci pristopi Jurij Skopec sam, da bi poravnal ta prepir.

„Kaj se godi tukaj?“ zakliče z mogočnim glasom.

Cekinar in Smukač prevpijeta drug drugzega, kajti vsak trdi, da ima on prav.

„Ali mi ne bodeta takoj mirna,“ zagrmí Jurij Skopec nad njima, — „še tega se manjka, da si bodo stari tovariši skakali v lase. — Zdaj mir — povej, Cekinar — kaj je z Jan kotom?“

Podnačelnik poroča.

Jurij Skopec pomišlja.

„Jera je bila izdajica,“ reče čez nekaj časa, „svojemu možu je prigovarjala toliko časa, da se je udal v vse. Pokoril se je že s smrtnim strahom, naj mu bo torej odpuščeno. Janko Hrvat lahko pride zopet k nam.“

Smukač je ves iz sebe.

„Glavar,“ zakliče zamolklo, „zgodila se bo nesreča!“

A že stoji Jurij Skopec pred razsajačem.

„Varuj se,“ reče strogo, „tudi maščevanje mora imeti svoje meje. Janko res ni prav ravnal, a za to se je tudi že pokoril, naj torej pride!“

Smukač se godrnjaje uda.

Ve, da Jurij Skopec ne trpi ugovora, a kljub temu sklene, da ostane Jankotov nespravljivi sovražnik.

„Kje je nekdanji tovariš?“ vpraša Jurij Skopec.

„V Kostanjevici.“

„Dobro, če pride, povejte mu, da je zopet sprejet k četi, — to je moja volja,“ odloči ponosni glavar.

Zoper njegov sklep ni ugovarjati.

On se tudi ne briga za Smukača, ki s skremženim obrazom stoji na strani.

Jurij Skopec hoče staviti še več vprašanj.

In tako prime Črniča pod pazduho ter ga odvede v stran.

„Tako, sedaj se lahko pomeniva,“ začne Jurij Skopec. „Povejte mi, moj ljubi Črnič, kaj se je sploh izvedelo o glumačih?“

Mladi tolovaj povesi glavo.

„Poizvedovali smo, glavar,“ odgovori, „naši ogleduhi so poizvedovali povesod, a o nesrečni grofovski hčerki niso našli nobenega sledu.“

Andreju Črniču je znana Miličina skrivnost.

Jurij Skopec zre v tla.

„To je žalostno.“ mrmra, „to lepo deklico, ki je že toliko trpela, niti osvoboditi ne morem. Le malo časa je bila v mojem varstvu, in ubožico so mi zopet uropali.“

Črnič pokima.

„Da, glumači so bili,“ odvrne, „sreča še, da je ušla Amalija, ki bi jo bila gotovo umorila.“

„Da, prepričan sem, da bi ta ženska storila to iz divje ljubosumnosti, — poznam to strastnico. O, da bi prej vedel to, nikdar ne bi bil Amalije objel!“

Jurij Skopec se ozre proti razvalinam.

Tam zagleda krasni dekliški obraz, — Ana Sienska se ozira po svojem ljubčku.

Jurij Skopec ji namigne, — ona takoj razume, da ima ponosni mož še več važnega opravila in tako se skrije njen lepi obraz zopet za razvaline.

„Ana je pametna,“ reče tolovajski glavar, „taka bi morala biti Amalija, — da, Ana mi je zelo všeč.“

Černič ga pogleda.

„Glavar,“ reče tiho, „ste li že kdaj resnično ljubili?“

Jurij Skopec se zgane.

„Na kaj me spominjate sedaj, Černič — da, ljubim, — jaz čutim, kaj je prava ljubezen. Moje srce bije za nesrečno grofovsko hčerko, za krasno Milico.“

„In —“

„Nisem še povedal vsega,“ pretrga mu Jurij Skopec besedo, „glejte, Černič, jaz zasledujem glumače, da bi jim iztrgal Milico. — Boli me, da mora ubožica plesati na vrvi, — a zopet sem vesel, da je ne najdem.“

„Zakaj?“

„O, takoj Vam lahko odgovorim. — Glejte, Černič, človek sem, mož strastnega srca — ha — Vi ste Milico videli?“

„Da.“

„Ali je kaj lepšega na svetu?“

„Ne, gotovo ne.“

„No dobro, pomislite torej, če bi jaz Milico zopet našel, — in ona bi bila v mojem varstvu, — in jaz bi bil sam z njo skupaj.“

Černič osupne.

„Kaj bi Vi storili, glavar?“

„Ljubil bi jo,“ reče Jurij Skopec zamolklo.

„Ali —“

„Ne umevajte me napačno, dragi prijatelj, — ne storil bi tega, česar se Vi bojite. — A kljub temu bila bi Milica nesrečna, kajti — ona me ljubi, vem, da bi pohitelja v moje naročje — in žrtvovala vse — to je moja usoda.“

Černič je globoko ganjen.

Še le zdaj mu je znana skrivnost njegovega čudnega prijatelja.

„Sedaj veste vse,“ nadaljuje Jurij Skopec, „jaz ljubim Milico, ona ljubi mene — a skoro bi mi bilo ljubše, da jo naši ogleduhi ne najdejo nikdar, — toda če so ji storili glumači kaj žalega —“

Strahovitež stiska pesti.

„Kdor je položil nanjo svojo roko, je izgubljen,“ škriplje, „raztrgam ga na kosce. — Toda ne, Bog čuva nad takim angeljem — Milica je gotovo ohranila svojo nedolžnost, — to vem.“

Černič vidi, kako je glavar razburjen, zato hoče pogovor zasukati drugače.

Juriju Skopcu pripoveduje, kaj se je dogodilo v taborišču. Omeni tudi ona dva tolovaja, ki so ju dekleta vjela.

Glavar pazljivo posluša.

„Ali potem niste več čuli o teh dveh?“

„Ne, glavar.“

„To je čudno.“

„Da — Cekinarja že skrbi — on meni, da so jima dekline storile kaj hudega.“

Jurij Skopec zmaje z glavo.

„Tega ne verjamem, kajti Uršika je pametna žena. — Sicer pa grem takoj proti razvalinam.“

„Jaz grem z Vami, glavar.“

„Ne, grem sam — tako je bolje. Dekleta me poznajo in zaupajo v mene, ker vedo, da ne trpim krivice.“

Černič se uda. —

Predrzni glavar se približa ženskemu taborišču, — tu je vse tiho.

Videti je, da danes razvaline čelo zastražene niso, — in Jurij Skopec se ne moti.

Dekleta so izvedela, da se je glavar povrnil, šla so torej k Uršiki, da bi tam slišala kaj natančnejšega. Sedaj, ko je Jurij Skopec tu, menijo, — da bo zopet red in mir, zato niti straž ne razpostavijo.

Tako pride Jurij Skopec do stopnic, ki vodijo pod zemljo, a tudi tukaj ni videti nobene — to je čudno.

Ali so morda dekleta črnega Martina in veselega Lorenca umorila?

Glavar stopa počasi po stopnicah, po dolgem hodniku naprej, ki vodi do skritih celic.

Povsod je mirno.

Morda so dekleta zapustila razvaline in skrivaj odšla?
Ne, ne, — potem bi morali Uršika in Sabina kaj vedeti
o tem.

Naenkrat Jurij Skopec postoji — tihe glasove sliši.

Prav v njegovi bližini mora biti to, — zdaj meni, da čuje
tudi smeh — da, že zopet. —

Tolovajski glavar se plazi po prstih naprej.

Zopet je slišati smeh.

In zdaj zagleda Jurij Skopec na strani dve odprtini, —
od tam prihaja svetloba sem.

Plazi se tje.

Zdaj pogleda skozi odprtino — kakšen prizor!

Tu sedi v celici črni Martin — prav ugodno, na kamniti
mizi stoji vrč z vinom, zraven dva kozarca.

In v naročji drži tolovaj lepega dekleta — ljubko
Lenčiko.

Jurij Skopec stopi k drugi odprtini.

Tu vidi isti prizor — Lorenc in Lizika sedita pri mizi in
se poljubujeta.

Vrata so trdno zaklenjena.

Jurij Skopec se zravna.

„No, Lorenc,“ zakliče, „to je pa prav prijetna ječa, — tu
ne pogrešaš ničesar, ne živeža, ne — ljubezni!“

V celicah planejo vsi pokonci.

Lizika zarudela beži k vratom, Lorenc gleda debelo, —
pa tudi v sosedni celici je nastal ropot.

Jurij Skopec se smeje, — smeje, kakor že dolgo ne v
svojem življenju.

„Torej, tako se godi tukaj,“ zakliče, „no, ta je lepa,
Černič in Cekinar sta v skrbeh, da sta črni Martin in Lorenc
že na onem svetu, medtem ko se tukaj zabavata z lepima
deklicama.“

Lizika hitro odpre vrata in stopi na hodnik, za njo
Lorenc.

Zdaj se prikaže tudi Lenčika z Martinom.

Jurij Skopec še ni nehal smejeti se.

„Zares, to mi je vseč,“ zakliče, „če bi drugi tovariši vedeli o tem, gotovo bi se radi dali poloviti.“

Črni Martin se popraska za ušesi.

„Začetskoma sva morala marsikaj prestati, glavar, a pozneje je bilo bolje.“

„Tako kakor zdaj —?“

„Kajpada, glavar.“

Lenčika pristopi.

„O, glavar,“ prosi, „ne povejte nikomur.“

„Dobro, dobro,“ smeje se predrznež, „molčal bom, saj je bil tako lep prizor, da sem se moral od srea smejati. — No, molčal bom, a jetnika vzamem zdaj s sabo.“

„Glavar!“

„Svoja ljubčka obiščeta vidve lahko v taboru,“ reče Jurij Skopec zopet resnega obraza, „zdaj vlada zopet red kakor nekaj, približati se vama ne sme nihče. — Pojdita, Lorenc — Martin, poljubita še enkrat svoji deklici, potem pa v tabor, kajti čez nekaj dnij moramo odriniti, — čakajo nas težavne naloge.“

---

241. poglavje.

Na deželni cesti.

Beg. — Preganjanje po gozdu. — Rešilni voz. — Star znanec.

Pasjega lajanja, ki so ga slišale ubežnice v gozdu, ni čuti več. Lovci, katerih so se tako bale, so gotovo daleč tam za močvirjem.

• Tako morejo nekaj ur mirno spati.

Ko se prebude, je še skoraj mračno, a vendar so se obleke med tem časom toliko posušile, da jih lahko oblečejo.

Milica se sramuje, ko se mora vpricho obeh žensk oblačiti.
— Toda ne sliši, kako šepetata zdaj.

„Ni li to postava kakor boginja?“ šepne glumačica, „s to bodeve imele še srečo.“

„Prav gotovo.“

„Deklica nama mora prislužiti velikanske svote, — saj je tako krasna, — bogataši se bodo kar trgali za njo.“

„Odrinimo torej, kajti v gozdu ni varno. Lovei se vedno potikajo tu okoli in tudi graščakinja nas bo zasledovala.“

Glumačica opomni Milico, naj se požuri, ker bo treba na pot.

Ali sedaj se zgodi nekaj nepričakovanega.

Milica vé za svojo usodo, da jo hočeta nesramnici za denar prodajati.

Lepa deklica storila je junaški sklep. —

„Kam?“ vpraša Milica.

Glumačica se raztogoti.

„Ti neumnica, — to je moja stvar!“

„O ne,“ odgovori Milica pogumno, „izročiti sta me hoteli pogubljenju, — v vajini družbi ne ostanem več, svojo usodo prenašala bom sama.“

„Ali si ob pamet?“ zareži starka.

Milica ji še odgovora ne da. Zaupa v svojo moč, — o, lahkonoga je kakor srna, svež gozdni zrak dal ji bo novih močij in novo zaupanje. Odločno pokaže nesramnicama hrbet.

„Držite jo!“ vpije glumačica.

Najemnica priskoči. Prijeti hoče Milico, a deklica zapazi nevarnost. Kakor veter zbeži Milica po gozdu, kajti čuti, da je drugače izgubljena.

Za trenutek stojita ženski nepremaknjeno, tako sta osupli vsled tega.

A nato zdivjata za Milico, da bi jo vjeli.

Divje preganjanje se prične. Milica je lahka kakor pero, — čez velika debela poskakuje, a njuni preganjalki jih le s težavo preplezata. Tako je lepa deklica vedno bolj naprej.

Že čuje divje vpitje obeh žensk daleč za sabo, polagoma potihne tudi to, in Milica vidi, da sta njeni preganjalki najbrž

izgubili sled. Seveda je tudi sama bežala po raznih stezah, sedaj na desno, sedaj na levo.

Bliža se robu gozda, in Milica že vidi zeleno polje. Ko hiti naprej, zagleda deželno cesto. Na desno in levo se razteza gozd, a pred sabo vidi Milica tudi nekaj manjšega gozdičja. Zateče se v najbližje skrivališče, še predno se je zmračilo.

Deželna cesta se vije tik mimo gozda.

Kaj naj Milica stori? Od graščine je daleč oddaljena, to dobro ve, a kam naj se obrne brez krajcarja — no, živeti bi se morala od gozdnih jagod.

V tužne misli zatopljena sedi lepa deklica poleg deželne ceste. Kam sedaj? Milica si ne ve sveta. Prepričana je, da jo bodete ženski iskali povsod.

Milica bi še zaspali ne mogla, kajti boji se, da jo bodeta nesramnici spečo zgrabili.

Čuj, — ali se ne bliža voz? Vedno bližje je. Milica se skrije v grmovje, kajti od tam lahko opazuje, kdo prihaja.

Voz se je približal. Pokrit je z veliko, belo plahto in spredaj na vozu sedita dva moža. Najbrž je kak trgovski voz.

Prvi mož, star, z belo brado, videti je voznik; drugi, srednje starosti, napravi vtis že izkušenega moža.

Milica skoči pokonci. Tega moža mora poznati, — še enkrat pogleda tje, a odločiti se ne more. Voz tudi še ni dosti blizu.

Milica se nehote ozre na levo, čez polje. Groza jo spreleti. Žarki zahajajočega solncea obsevajo dvoje ženskih postav, ki hitita čez polje proti malemu gozdičju.

Deklica ju spozna, to sta njeni zasledovalki.

Vedno bližje sta. Milica je v smrtnem strahu, čuti, da ji bodo odrekle noge. — Če prideta babnici sem, je izgubljena.

Voz je že prav blizu.

Milica se hitro odloči. Zapustivši svoje skrivališče skoči čez cestni jarek naravnost k vozu in povzdigne svoje roke.

„O, varujte me“, prosi ubogi otrok, „vzemite me s sabo, — preganjajo me, o, usmilite se!“

Voznik ustavi konja, a tovariš njegov začuden zavpije:

„Za božjo voljo, — to je naša Milica!“

Klic veselja izvije se iz ust preganjane.

Da, ni se zmotila, resni mož poleg voznika je pomočnik vrlega zlatarja Trdine iz Trsta.

„Naša Milica!“ zakliče mož še enkrat in predno more deklica kaj izpregovoriti, je že na vozu.

Pomočnik jo je dvignil kakor otroka.

„Naša Milica“, reče vzradoščen, „o, kako se bo mojster veselil! Gospica, Vi ste roparjem ušli?“

Voznik sedi ves osupnen, — a zdajci se položaj spremeni. Zaslišijo se hreščeči glasovi in na cesti se prikažeta dve postavi, dve ženski žarečih obrazov.

Miličini preganjalki sta.

Kakor bi trenil sta že poleg voza.

„Ah, tukaj je ta malopridnica“, kriči glumačica, „hej, moža, dajta mi mojo rejenko ven, deklina mi je ušla!“

„Da, da“, pritrjuje togotno najemnica, „res je.“

Pomočnik posadi Milico na sredi voza.

„Ostanite tukaj, gospica“, reče mirno, „s tema dvema baburama bom kmalu gotov. Najbrž sta tudi iz roparske tolpe?“

„Ne“, jeclja Milica „glumačica je, ona ženska, o kateri sem že toliko pripovedovala.“

„Habaha“, smeje se vrli mož, „torej tista, ki Vas je mučila na vrvi, no, ta mi pride ravno prav.“

Glumačica hoče splezati na voz.

„Mojo rejenko sem!“ kriči divje.

„Da, z bičem jo bodele dobili“, vpije pomočnik, vzešši ga vozniku iz rok, „le pridita sem, ve nesramnici, — ta gospica tukaj je ljubljeneec mojega dobrega mojstra, — in sedaj proč od voza, drugače —“

Tuleč se starka umakne.

Prepričana je, da Miličin zaščitnik dobro pozna ubogo deklico.

Toda ko zdrdra voz naprej, v pozni mrak, — sledita mu dve postavi — glumačica in njena zaveznica, v nadi, da dobita ubeglo zopet v svojo oblast. —

Čudne podobe.

V čudni kleti. — Skrit vhod. — Prva zarotitev.

Srakarju se je celo noč sanjalo le o zakladih.

Zdelo se mu je, da že vidi srebrne in zlate rakve, a ko se zjutraj prebudi, je žalosten, kajti bile so le prazne sanje.

Urno se napravi in hiti k svojima gostoma, ki še vedno prav prijetno počivata v mehkih blazinah.

Ogljar Tone še le na večkratno trkanje odpre vrata.

„No, ljuba prijatelja“, vpraša lahkovernež, „ali sta dobro spala?“

Kramar že hoče pritrditi, a zvitni Tone mu skrivaj namigne, naj molči.

„Možje, kakor sva midva, komaj potrebujejo počitka“, reče resnobno, „ukvarjala sva se z vsakovrstnimi kabalističnimi preudarki.“

Srakar se veselja kar trese.

„In kakšen je uspeh?“ vpraša brezspapno.

„Dober“, glasi se odgovor, „mi stojimo na zakladih, ki počivajo v kleti te hiše.“

Srakar težko sope.

„Ali naj gremo dol?“

„Še ne, služabniki bi nas motili.“

Gospodar živahno odkima.

„Tega se ni treba bati“, reče, „hiša je prazna, moja gospodinja je šla k svoji prijateljici — povrne se še le proti poldnevu.“

„To je kaj družega“, meni ogljar Tone, „potem gremo takoj dol — seveda po zajutreku.“

„Je že vse pripravljeno.“

Čarovnika prisedeta k mizi, a Srakar komaj čaka, da bi pozajutrekovala.

Konečno sta izpraznila vse.

„Pojdimo“, reče Kramar počasi, „zdaj je prilika, da preiščemo ta skrivnostni kraj.“

Srakar je z veseljem pripravljen. Že davno drži ključ v roki, — sedaj hiti po stopnicah v klet.

Tu je zelo prostorno. Pozna se, da so te kleti zidane še v starem času, kajti povsod je videti velike stebre in mogočne obokane hodnike.

To vzbudi Kramarjevo pozornost. Glede tega stavi tudi nekaj vprašanj.

„To je lahko umevno“, zavrne Srakar resnobno, „tukaj, kjer stoji moja hiša, stal je nekaj dominikanski samostan.“

„Tako, tako.“

„In te kleti spadajo še k staremu samostanskemu poslopju, — a vhodov k dozdevnim globočje ležečimi kletmi ni najti.“

„Morebiti pa.“

„Ah!“

„Taki se prav lahko najdejo.“

„Z zagovori?“

„Da — z zarotitvijo.“

Srakar je kar ostrmel. Še vprašati si ne upa več, tujea opazuje kakor neko višje bitje.

Čarovnika preiskujeta stebre, zidovje, potem tolčeta po tleh. —

Videti je vse trdno.

„Kje pa doni votlo?“ vpraša Kramar.

„Tam zadaj.“

„Kje?“

Srakar pelje gosta v ozadje kleti.

Resnično, tu doni votlo in zamolklo, gotovo so tu doli še drugi prostori.

Kramar še enkrat poskusi.

„Da, da, tukaj je votlo.“

„Ali nisem rekel?“ veseli se Srakar.

„O, tudi midva nisva dvomila o tem, učeni gospod.“

Ta odgovor je Srakarju neizrečeno vseč, najraje bi padel tujcu okoli vratu.

Toda tega si ne upa.

Moža dvigneta svetilnici kvišku.

Kramar in ogljar Tone sta bila že večkrat v takih podzemeljskih hodnikih, znane so jima torej posebnosti takega starega zidovja.

Čarovnika stopita skupaj.

„Tukaj morajo biti skriti vhodi“, šepetoe Kramar.

„Mogoče“, odvrne ogljar Tone, „a najbrž so zazidani.“

„No, poiskala bodeva.“

Srakar pride bližje.

„Tu zadaj je par čudnih podob“, reče, „že velikokrat sem skušal raztolmačiti si jih — a še do danes ne vem nič.“

„Kje so te podobe?“

„Tam.“

„Peljite naju tje.“

Srakar stopi po kleti naprej in čez nekaj trenutkov dvigne svetilnico.

Videti je steno, pokrito s čudnimi zavitimi okraski, vsekanimi v kamen.

Vsakovrstne postave so to.

Srakar pokaže na steno.

„Tukaj so podobe.“

Čarovnika dvigneta svoji svetilnici in se vstopita prav tik zidu, Srakar je nekoliko izostal.

„Vrag naj se tu spozna“, godrnja Kramar.

„Tiho.“

„Vse je navskrižem.“

„Bodi vendar miren“, opominja ga ogljar Tone, „pomisli na najino ulogo.“

„A tako.“

Prekanjeni tolovaj zre nekaj časa na steno, potem pa stopi na stran.

„Že imam“, reče nato.

„Kaj pa?“

„Vidim dva meniha v kamnu, ki sta z okraski skoraj zakrita, a zagledal sem ju vendar.“

„Druzega nič?“

„O pač — meniha kažeta s prsti na zdolaj, — stavim, da je tu uhod v globočino.“

„Ah, bomo videli.“

Srakar zadržuje sapo. Nepremično stoji, da bi ne motil čarovnika.

Ogljar Tone pristopi še bližje k steni in pokaže na tla.

„V davnem času se je tukaj veliko hodilo.“

„Kako to?“

„No, videti je vtiske nog.“

„Jaz ne vidim nič.“

„Moje oči so boljše.“

„Meniš li, da so tu kakšna vrata?“

„Da.“

„Toda so lahko zazidana.“

„Mogoče.“

„Kaj hočeš storiti?“

„Zidovje bom natančno preiskal.“

Ogljar Tone se ne obotavlja.

Najprvo trka po steni. Tu je vse trdno.

Zdaj preiskuje še tla.

„Tukaj je votlo“, šepeta, „slišim, kako doni, tu morajo biti stopnice.“

Srakar pristopi.

„Ali ste morda kaj našli?“

Moža se delata, kakor bi bila to vprašanje preslišala in preiskujeta še dalje.

Brez dvoma — ta stena je bila zazidana — od tukaj so najbrž izpeljane stopnice pod zemljo, kajti tam, kjer se stikajo tla z zidovjem, je razločno videti ploščo, ki je podobna kamniti stopnici.

Ogljar Tone se obrne k gospodarju.

„Imate li kaj orodja?“ vpraša mirno, „menim namreč vse, kar je treba, da se odkoplje trdna stena?“

Srakar je razveseljen.

„I seveda“, zakliče, „vse je tukaj — takoj grem po orodje!“

Ogljar Tone ga zadržuje.

„Tako ne mislim“, reče, „ne, ne, hotel sem le vedeti, če imate take stvari doma. Kar tako to še ne moremo začeti.“

Srakar ga začuden gleda.

„To bi bilo nevarno“, nadaljuje tolovaj, „zelo nevarno, kajti duhovi, ki so tu spodaj, bi nas takoj pomorili.“

Lahkovernež se prestraši.

„Kaj je tako hudo?“

„I seveda. — Toda povejte mi, ljubi gospod, ali se služabniki niso nikdar menili o tem, da bi v tem kotu strašilo?“

„Že mogoče“, reče začuden, spomnivši se nekaj pripovedk iz svoje mladosti, „baje je večkrat ropotalo, a jaz se nisem brigal za take marnje.“

Ogljar Tone naredi resen obraz.

„To niso bile marnje, ljubi moj, o ne, gotovo so se čuli tu večkrat čudni glasovi. Stopite k nama, naredil bom ris, ki naj nas varuje pred hudim, potem pa hočem govoriti zarotitev.“

Tresoč se Srakar uboga.

Ogljarju Tonetu so znane take lopovske sleparije.

Z veliko resnobo potegne krog okoli sebe in svojih sodrugov.

Potem začne mrmrati čudne besede, tako da Srakar ves preplašen zre v ris, meneč, zdaj in zdaj se bo prikazal duh v belem oblačilu in z mrtvaško glavo.

Toda nič se ne prikaže in čez nekaj časa tudi ogljar Tone utihne.

„Tako, to zadostuje“, reče, „zaklad sem zarotil. Hudobni duhovi ga sedaj ne morejo odnesti. Za danes je dovolj — pojdiva, pojdiva, jutri hočemo nadaljevati svoje delo, in za to je treba še mnogo priprav.“

Razdere krog in namignivši svojima spremljevalcema zapusti prekanjenec to starodavno klet s svojimi nedoumnimi skrivnostmi.

243. poglavje.

Zopet v Trst.

Dve nesramnici. — Utrujeni. — V kopici. — Nasprotnika. — Umor.

Voz z rešeno Milico ima že dolgo pot za sabo.

Četudi je bila največja nevarnost odstranjena, je vendar lepa deklica tako izmučena, da leži skoro pol nezavestna na mehki odeji.

Pomočnik mojstra Trdine, vrli rešilec, ki ima tudi ženo in otroke v Trstu, čuva ubogo deklico, da bi jo baburi ne mogli več napasti.

Akoravno sta utrujeni, sledita kljub temu že oddaljenemu vozu, ker hočeta na vsak način dobiti svojo žrtev.

Dolgo časa sta obe molčali.

„Voz mora biti že daleč“, oglasi se zdaj glumačica, „niti drdranja ni čuti več.“

„Ne.“

„A dohiteti ga vendar hočem“, hrešči starka, „da, in četudi ne počivam prav nič.“

„To je nemogoče.“

„Jaz pa hočem.“

„Toda voz pelje v Trst, — tako je bilo zapisano na privezani deski.“

Glumačica osupne.

„Ah, zakaj niste tega takoj povedali“, zakliče, „hahaha, zaradi tega se je mož potegoval za dekleta, — gotovo je kak Miličin znanec. Saj mi je pravila, da ima tam dobrega znanca.“

„Koga pa?“

„Zlatarja Trdino.“

„Res je“, odvrne najemnica, „to ime sem videla na vozu.“

Glumačica se oddahne.

„Sedaj vem, kje naj deklino iščem“, sika kakor razdražena kača, „priti mora zopet v moje roke in četudi bi se morala ponoči utihotapiti v zlatarjevo hišo.“

„Pomagala Vam bom.“

„Samo ob sebi se umeje, saj je to naša korist.“

„Toda nevarno je.“

„Seveda, a midve sve zviti, zasačil naju ne bo nihče.“

Najemnica stoka.

„Kaj Vam je?“

„Naprej ne morem več, rane me tako bole.“

„Meni ni nič boljše.“

„Tedaj pa počivajve, voza že tako ne moreve dohiteti. V Trstu se bo najino delo nadaljevalo.“

Glumačica je s tem zadovoljna in tako se ozirata na vse strani, če bi ne bilo kje pripravnega zavetišča. Dolgo časa iščeta, a konečno zagleda najemnica nekoliko v stran na polji precej v kopico zloženega žita.

Najemnici je znano, da so te kopice zložene tako, da je v sredi še vedno nekaj prostora, ki služi za opoldanski počitek kmetu.

To pove glumačici in takoj nato podasta se čez polje proti veliki kopici.

Prišedši tje ne vidita takoj vhoda. Iti morata okoli kupa in tu zagledata veliko luknjo.

Ravno se pripravljata, da bi zlezli noter.

„Vun, France, zgrabi jo!“ oglasi se nekdo nenadoma.

Glumačica odskoči. Prepozno je, mož je že skočil k nji, zgrabil jo za vrat in jo vrgel na tla, medtem ko drugi enako postopa s kričečo najemnico.

Hipoma poklekmeta moža na ženski in ju tiščita za vrat, da ne moreta dati glasu od sebe.

„Ah, prokleta“, oglasi se naenkrat eden izmed nju.

„Kaj pa je, France?“

„To je ona vražja glumačica, ki je imela mene vjetega.“

„Ōho!“

„Da, ona je.“

„Potem pa le pazi, France, morda so še drugi v bližini.“
„Vsejedno“, divja lovec, čegar spremljevalec je prekanjeni Tihorepec, „prej hočem to kanalijo nekoliko pošegetati.“

Glumačica vidi, da je zgrabil lovec za svoj lovski nož, za trenotek pride še k sapi.

„Milost“, ječi, „sama sem, jaz nisem kriva, moji pajdaši so pobegnili.“

France se zasmije.

„Hahaha, — tem bolje, potem z Vami lahko prav natančno obračunam. O, dobro vem, da ste bila vsega kriva le Vi. S Herkulom sta bila zmenjena.“

Glumačica se vidi izgubljeno.

Že zamahne France z nožem, da bi jo umoril.

Naenkrat pa obstoji.

„Stoj“, reče, „skoro bi bil napravil veliko neumnost. Povejte mi, kje je lepa deklica, Milica?“

Glumačica se zvija.

„Ali mi ne boste takoj odgovorili?“ kriči France in ji nastavi nož na prsi.

„Hu — hu — hu.“

„Odgovorite — ali pa porinem nož!“

„Milica je v Trstu pri zlatarju Trdini“, odgovori starka v smrtnem strahu.

France odneha.

„Torej že zopet tam“, reče, „no, to so čudne novice, — potem morate povedati vse, in sicer čisto resnico, drugače —“

Zopet dvigne nož. Glumačica se tresne.

„Če mi bodete prizanesli, povedala bom vse.“

France se divje zasmije.

„Ne obljubim nič“, zakliče, „toda če se bodete še dolgo obotavljali, potem ste pri tej priči mrtva. Nisem še pozabil, kako se mi je godilo pri glumačih.“

Glumačica je nekoliko pomirjena.

„Ustreliti ste hoteli Milico.“

„Res — umreti mora“, reče France, misleč na povelje grofičino.

France zopet nastavi glumačici nož na vrat.

„Ali bo kmalu?“

„Milost!“

„Priznajte vse!“

Ker glumačica uvidi, da tu z lažjo nič ne opravi, pove vse, kaj se je dogodilo.

„Torej — Vi ste bežali pred ljubosumnostjo graščakinje?“

„Da.“

„In Milica je ušla — z vozom, na katerem so bili zlatarjevi ljudje?“

„Tako je.“

Lovec zopet odstavi nož, — kaj naj stori sedaj?

Da je glumačica govorila resnico, ne dvomi, saj se ji poznajo sledovi hudih udarcev.

Obrne se k Tihorepcu, ki tišči najemnico k tlom.

„Kaj menite k temu?“

„Hm, to je nekaj posebnega“, odvrne oskrbnik, „če je Milica v Trstu, potem bodeva že sama vse opravila. Naredi kar kratko s kanalijo, France, babnici nama moreta le škodovati. — Najemnico prevzamem jaz, kajti tudi ta nama je le na poti.“ —

Ženski zaženeta glasen krik, ki pa takoj utihne, ko ju moža stisneta za vrat.

„Milost“, hrope glumačica, „povedati Vam hočem nekaj.“

„No?“

„Prizanesite mi, dobili bodete veliko denarja.“

„Sleparija!“

„O pač — zakaj hočete Milico umoriti? Deklica je lepa, ž njo bi lahko prislужili še ogromne svote.“

„Da bi bil tako neumen, hahaha“, smeje se France divje, „veliko več denarja bom dobil, če jo umorim. — Ne, maščevati se hočem, tako sem tudi prisegel.“

„Usmiljenje!“

„Iščite je pri vragu, — pri meni ne.“ —

„Naredi konec, France“, oglasi se Tihorepec, ki je tudi potegnil svoj nož, „babi tako kričita, — da bi ju lahko kdo slišal.“

„Seveda, seveda“, reče France satansko se smeje, „toda jaz hočem imeti svojo zabavo.“

Najemnica stoka in zdihuje.

„Usmilito se me“, ječi komaj slišno, „biti hočem Vaša dekla, — hočem se —“

„Ah, kaj še“, reži se Tihorepec, „da bi se pečal s tako baburo. Midva vaju ne potrebujeva — in konec je.“

Stisne jo za vrat.

Najemnica se zvija v smrtnem strahu, — boreč se s svojimi zadnjimi močmi, ugrizne oskrbnika v roko.

Tihorepec bolestno zakriči.

„Prokleta kanalija — ugriznila me je, — čakaj, poplašal ti bom za vedno.“

Sliši se zamolkel stok.

France kleči na glumačici in ozrši se k Tihorepeu, vidi, da je ta ravnokar zasadil svoj nož najemnici v prsi.

Še enkrat zamolkel krik — kri bruhne iz velike rane — še nekaj vzdihljajev in najemnica je mrtva.

Tihorepec vstane.

„Tako, s to sem naredil prav kratko“, reče, „kanalija me je nazadnje še ugriznila, a to ji ni nič pomagalo — zdaj naredi še Ti tako, France.“

„Da, — toda nekaj časa jo hočem še mučiti.“

„To bi bilo brez pomena.“

Glumačica se besno brani, — a vse zastonj.

France jo trdno drži. Nekaj trenutkov se bori ž njo, potem pokliče oskrbnika.

„Držite ji roke“, reče, „drugače ji še blizo ne morem, ker se me tako oprijemlje. — Tako je prav, da — le trdno držite — zdaj je prišla za me ura, da se maščujem.“

Lovec je kar zdivjan.

Tihorepec je najemnico z enim sunkom umoril, a ta hoče svojo žrtev delj časa mučiti.

Svoj nož le počasi zasadi v njen vrat in z veseljem opazuje, kako njegova sovražnica krvavi.

Celo Tihorepeu se zdi to preveč.

„Naredi že vendar konec“, zakliče mu, „suni krepko, saj je že trpela dosti, no —“

Nerad uboga France svojega tovariša in konečno se vendar zarije njegov nož v srce nesramne glumačice.

Kratek utripljej — in vse je končano. — Na njivi leži dvoje s krvjo oblitih trupel in svetla mesečina obseva ta grozni prizor.

„Tako, zdaj proč s tem“, reče Tihorepec, ter sune večkrat z nožem v zemljo, da bi ga osnažil, „tam ob robu je mehek svet, jama bo kmalu izkopana, kamor ju bodeva zagrebla. Tudi kri morava pokriti. Žuri se, France, potem morava hiteti za Milico.“

Lovec se ne obotavlja. Kmalu je izkopana jama, kamor s surovo silo potlačita trpli umorjenih in ju zagrebeta.

Meža sta hitela. A čas je hitro potekal in ko sta končala, začelo se je že na vzhodu daniti.

Hitro namečeta še nekaj prsti na veliki luži krvi — in grozno delo je končano.

„In sedaj hitro proti Trstu“, meni France zadovoljen, „kajti tam bodeva našla grofovsko hčerko. Saj veste, Tihorepec, da grofica že komaj čaka, slišati o Miličini smrti. Ta pot biti nama mora sreča mila.“

„Upam.“

„Če nama le ne bo vražji norec na poti“, reče France, „bil je tudi v zlatarjevi hiši.“

„E, se bodeva že preoblekla.“

„To je neobhodno potrebno, tudi si morava poiskati stanovanje v privatni hiši, ker bo tako bolj varno.“

„Prav tako.“

„Bom že našel kaj pripravnega“, meni France poln zaupanja, „to me ne skrbi. Bodete videli, Tihorepec, da bodeva še poleg zlatarjeve hiše dobila stanovišče.“

„To bi nam delo zelo olajšalo.“

„Seveda, kajti Milica nama ta pot ne sme uiti.“ —

Dvoje ljubečih src.

Odhod. — Smukač in njegov sovražnik. — Pantetova zviijačnost.
V ljubosumnosti.

V taboru Jurij Skopčevih tolovajev se pripravljajo za odhod. Četa je polnoštevilna, zato nimajo vzroka, da bi še dalje čakali.

Tudi dekleta so pripravljena, da spremljajo tolovaje, ker je glavar zopet tu.

Jurij Skopec je prevzel vrhovno poveljstvo, podnačelniki Černič, Pante, Cekinar in Smukač pa skrbe za potrebni red.

Z veseljem spravi vsak tolovaj vrečico, napolnjeno z denarjem, v svojo prtijago, kajti ponoči se je vršila velika delitev.

Jurij Skopec jih opazuje. Svoj delež ima že na varnem, sedaj le še čaka, da tolovaji vse pospravijo.

Pante se mu približa.

„Ljudje bodo kmalu končali s svojim opravilom, glavar“, reče, „najpozneje v eni uri lahko odrinemo.“

Jurij Skopec gleda proti razvalinam.

Tam zagleda moža, ki privezuje svojo culo na konja.

To je Janko Hrvat.

Glavar mu je odpustil, in tolovaji so ga zopet vsprejeli za svojega tovariša. Le eden je še, ki jezno pogleduje nanj — Smukač.

Jurij Skopec je videl to.

„Paziti moraš dobro, Pante“, reče tolovaju, „kajti ta dva sta kakor pes in mačka, pri prvi priliki se bosta spoprijela.“

„Bom že pazil, glavar.“

„Da, to prepustim Tebi, da preprečiš umor.“

Pante stopi še za korak bližje.

Pred njima gre Smukač, vodeč starega Abrahama za roko.

„Kaj se bo zgodilo sedaj, glavar?“ vpraša, „ali gremo na nov rop?“

„Samo ob sebi se razume.“

Pante vleče na uho.

„Kam se bomo obrnili, glavar, — je li morda skrivnost?“

„Ne, Pante, vsi lahko vedo o tem. Podali se bomo v bližino Metlike.“

„Hm, hm.“

„Ali si že kedaj čul o samostanu Pavlinec?“

„Ne, še nikoli.“

„Zvedel sem marsikaj, Pante, — tam je namreč skritega mnogo denarja in blaga.“

„In to naj mi uropamo?“

„Da, namenil sem se z nekaterimi pogumnimi tovariši to izvršiti.“

„No, potem sem tudi jaz zraven, glavar.“

„Dobro, vzamem Te s sabo, ker si predrzen in hladno-krven, — takih potrebujem.“

Pante je take hvale vesel. —

Ko se glavar obrne k Ani Sienski, stopi Pante k Smukaču, ki še vedno meri Jankota s sovražnimi pogledi.

„No tovariš“, reče mu, „Ti vedno gledaš na Jankota, pa menda nisi več hud nanj?“

Smukačev obraz se skremži.

„Mar se hočeš norčevati z menoj?“ zavrne ga jezno, „saj Ti je dobro znano, kako je med nama.“

„Ah, to je popolnoma Tvoja stvar, tovariš, govoriti hočem o neki drugi stvari. Poslušaj, Ti imaš vendar svojo ljubico.“

„O, hčerko našega zaupnika, — zakaj vprašaš?“

„No, tovariš, ne maram Te dražiti, a rečem le, da jo sedaj zelo zanemarjaš.“

„Da, da, opraviiti imam samo z Jankotom.“

„Jaz bi ne storil tega, kajti tudi drugi tovariši imajo zaljubljene oči.“

Smukač poskoči.

„Kaj, kako — kdo pa gleda za mojim dekletom?“

„Pol ducata tovarišev, da, še več.“

„Naj se mi le kdo podstopi!“

„Ti jim ne moreš ubraniti. Bodi torej previden, tovariš, ker drugače Ti zna kdo dekleta prevzeti.“

To tolovaja še bolj razkači, — a zviti Pante smeje se mu v pest.

Smukač sedaj ne misli na svoje maščevanje, v uto hiti, da bi pogledal za svojim dekletom. —

Medtem so se že vsi pripravili za odhod.

V mali utici, ki jima je bila za stanovališče, stojita Andrej Černič in Sabina.

Andrej objame svojo ljubico.

In Sabina, nekdanj ponosna in prevzetna, je sedaj tako popustljiva, krotka in dobra — kakor najboljša žena pod solncem.

„Ah, tako se bojim“, reče milo.

„Zakaj?“ vpraša jo Černič prijazno.

„Povedati ne morem, a zdi se mi, da nam preti na tej poti nevarnost. In ponoči imam take hude sanje, — vedno sem ločena od Tebe, Andrej moj.“

Mladi mož se čudno nasmeje.

Kdo bi bil to prej povedal! —

Sabina ga strastno poljubi.

„O, še vedno ne morem umeti, da me Ti tako iskreno ljubiš“, šepetaje, „kaj pa sem pravzaprav — zavrženka, ki ima za sabo življenje polno pregreh.“

Černič jo poljubi.

„To sem že vse pozabil, Sabina“, zavrne jo, „na to ne mislim več, da sem bil nekdanj grof. Preteklosti ne poznam — živim le sedanjosti.“

Sabina ga hoče s svojimi poljubi skoro zadušiti.

„O, da bi bila jaz prej vedela, kako me imaš rad, Andrej“, zdihuje, „bilo bi vse, vse drugače.“

„Po tem ne vprašujem več, — Tvoja ljubezen me osrečuje, združena sva za vedno.“

„Da, za vedno“, vzdihne Sabina, „ne bom Te zapustila, Andrej — ne, ne, in kadar bo prišla smrt, umreti hočem s Tabo!“

---

245. poglavje.

O strahovih.

Skopuh. — V kleti. — Pri vinski kapljici. — Stanovalka pod zemljo.

Lahkoverni Srakar celo noč ni mogel spati.

Vedno so mu bile pred očmi zlate in srebrne rakve — celi kupi dragih kamenov in drugih dragocenostij. —

Njegova gospodinja mu je zelo na poti.

Boji se, da bi žena kaj ne izblebetala, — in tako z veseljem porabi priliko, da ji da daljši dopust.

Gospodinja se poda na obisk k svojim sorodnikom, in Srakar naroča sedaj jedi kar v bližnji gostilni. Poiskal je tudi neko ženo, ki pride vsako jutro sobe pospravljat.

Tako je vse v redu in tujca lahko začneta s svojim skrivnostnim delom.

Lopova sta sedaj svoje načrte predrugačila.

Začetkoma sta mislila skopuha ropati, — ker pa se nadejata, da bi utegnilo pod zemljo vendar biti nekaj zakladov, opustila sta to za pozneje.

Najprvo je treba lahkoverneža popolnoma prepričati, — in za to je ogljar Tone zelo pripraven.

Že opoldne, po obisku v kleti, pride „čarovnik“ k zapljivemu Srakarju.

„Kaj želite?“ vpraša ga uljudno.

„Ključee od kleti“, odgovori čarovnik, „iti moram še enkrat v klet.“

„Da, da, takoj grem z Vami“, reče Srakar naglo.

„Ne, ni potrebno“, zavrne čarovnik, „hočem in moram iti sam, da izvršim nevarno zarotitev.“

Srakar je zelo radoveden.

„Ali bi jaz ne mogel biti zraven?“

„Če Vas mika — da Vas hodobni duh zgrabi za vrat — le pojdite“, meni ogljar Tone, „jaz bi Vas že varoval, a dosti-krat so ti duhovi tako nagli, da ne morem nič storiti proti njim.“

Srakar je strahopezljivec. Kaj tacega si pa vendar ne upa.

„Ne, ne, potem ostanem tukaj“, reče naglo, „toda pove-dali mi bodete, kaj se je zgodilo, kaj ne?“

„Prav rad.“

„Radovednosti kar trepetam.“

„Kakor hitro bom izvršil zarotitev, pridem zopet“, reče ogljar Tone resnobno.

Srakar izroči ogljarju Tonetu zveženj ključev in veliki čarovnik stopa ponosno po stopnicah, držeč v roki prižgano svetilnico.

Ogljar Tone ima razne vzroke, da bi šel v klet. Najprvo hoče v resnici iskati vhod, — a muči ga tudi žeja. Domenila sta se s tovarišem, da se ga bodeta v kleti pošteno napila.

Ker se je Kramar prav tiho splazil po stopnicah, meni Srakar, da je sedaj v svoji sobi.

Vrata znotraj zapahneta, potem pa se obrneta naravnost k vinskim sodom.

„Stara kavka“, mrmra Kramar, ko nataka vrč, „skop je, kar le more biti; — Bog Te živi, tovariš, to je izborna kapljica.“

„Seveda, — starina je, starina.“

Moža ga začetna vleči, — a pri tem vendar pazita, da se ga ne nabereta preveč.“

„Hm“, reče Kramar, „kar sva sedaj storila, je šlo še vse po sreči; gospodinje tudi ni doma — torej imamo popolnoma proste roke.“

„Res je tako.“

Kramar zopet pije v dolgih požirkih.

„Ali Ti res kaj držiš na kopanje zakladov?“ vpraša svojega tovariša.

„Zakaj pa ne?“

„Hm, — jaz menim, da tu doli ne bomo našli družega, kakor nekaj strohnelih rakev. Raje pustimo to.“

„O ne, nikdar!“

„Človek, bodi pameten“, reče Kramar, „tako kopanje zakladov je bedarija. Moj svet je ta — ponoči napademo Srakarja in mu zažugamo s smrtjo, če nam ne izroči vsega svojega denarja.“

Ogljar Tone pusti tovariša izgovoriti.

„Dobro je, da sem tukaj“, reče konečno, „drugače bi napravil Ti največjo neumnost.“

„Kako to?“

„No, le poslušaj.“

„Bo pa že kaj pravega.“

„Počakaj! Torej recimo, da bi tega norca po noči v spanji napadli.“

„Malenkost.“

„Že vem, — a povej mi, če bi se to izplačalo?“

„Srakar je bogat.“

„Da, — vem da je.“

„Torej bi dobili velik plen.“

„Mogoče.“

„Jaz Te ne razumem.“

„Govoriti hočem torej razločneje, tovariš. Glej, vzemimo slučaj, da ima Srakar spravljeno svoje premoženje drugje, kakor je to navada pri bogatih meščanih, — kaj pa potem?“

„Za vraga“

„Potem bi pa gledali skozi prste, kaj ne?“ meni ogljar Tone, „da, da, na take slučaje je treba vedno misliti.“

„Imaš prav.“

„Torej me razumeš. Poberimo najprvo tu spodaj, če je sploh kaj dobiti, potem še vedno lahko pride Srakar na vrsto.“

Kramar prikima.

„Ti imaš prav, tovariš, da, Ti si prebrisan; — storil bom tako, kakor Ti zahtevaš.“

Ogljar Tone izprazni svoj vrč.

„Tako, sedaj sva si žejo pogasila“, meni, „pogledati morava še v skrivnostni kot.“

Kramar še enkrat poželjivo pogleda na veliki sod in gre za svojim tovarišem.

Ogljar Tone že stoji pri steni s čudnimi podobami.

Skrivaj potegne črto proti onemu prostoru, kamor kažeta meniha; tam začne iskati.

Ogljar Tone upa, da bo našel kak gumb, kakšen skriven mehanizem, a zastonj — videti ne more ničesar.

Tako preide precej časa.

„No, že vidim, da je tu vse zastonj“, reče tolovaj nato, „pojdi, Kramar, greva gor.“

„Ali greš v najino sobo.“

„Ne, iti hočem najprej k Srakarju.“

„A tako, da mu bodeš zopet kaj natvezil?“

„Seveda.“

Ogljar Tone odpre vrata.

Njegov tovariš hitro smukne po stopnicah v svojo sobo, ogljar Tone pa se poda naravnost k Srakarju.

Le-ta začne takoj po njegovem vstopu vohati okoli sebe.

„Kaj Vam je?“ vpraša tolovaj.

„Hm, tako diši po vinu —“

„Neumnost“, zavrne ga čarovnik, „to je še zrak iz kleti, ki se drži moje obleke. Menda niste nič radovedni, ljubi gospod?“

„O pač — pač! — Prosim Vas, pripovedujte!“

Ogljar Tone naredi skrivnosten obraz.

„Dobro, govoriva torej“, začne, „bil sem v kleti.“

„Da, da.“

„Izvršil sem zarotitev, — le sreča, da Vas ni bilo zraven. — To je bilo grozno. — Najprvo se je slišalo votlo bobnenje.“

„Ah.“

„Nato se je prikazala bela postava.“ —

Srakar se stresa.

„To je bil torej prvi duh“, nadaljuje, „za tem pride drugi, kosmat kakor medved.“

„Morda hudič?“

„Ne, škrat.“

„O, to je bilo strašno!“

„Kaj neda? Toda meni niso mogli duhovi storiti nič žalega, — še ubogati so me morali.“

„Vi ste z njimi govorili?“

„Delj časa celo“, odvrne ogljar Tone, ki je imel v resnici opraviti le z vinskimi duhovi.

„In kaj so rekli duhovi?“

„No, izvedel sem marsikaj. Moja sumnja, da leže tu doli veliki zakladi, se je potrdila.“

„Ali bomo te zaklade dvignili?“

„Upam.“

„O, to je izvrstno!“

Srakar je tako razveseljen, da skače po sobi sem in tje, toda ogljar Tone napravi kmalu konec temu veselju.

„Se ni tako daleč, — le počasi.“

„O, kaj pa naj storim?“

„Čaka Vas težka naloga.“

„Mene?“

„Da, da.“

Srakar osupne.

„Kaj menite s tem, moj ljubi prijatelj?“

„Stopiti morate v zvezo z nekim bitjem z onega sveta,“ reče čarovnik.

Srakar meni, da ni prav slišal.

„Z nekim bitjem —?“

„Z onega sveta, da.“

Srakar omahne na stol.

„Jaz tega vendar ne morem storiti!“

„Vi morate.“

„Ne, ne.“

„Ah — Vi se branite?“

„Da, to bi bila moja smrt,“ jeclja Srakar, „s takimi grdobami se ni šaliti.“

Ogljar Tone se komaj vzdržuje smeha.

„Poslušajte me vendar.“

„O, jaz se tresem.“

„Mar nočete poslušati?“

„Da, že poslušam — ali —?“

„Zaklad se bo drugače pogreznil v neizmerno globočino.“
To žuganje skopuha prestraši.

„Ali — ali —?“

„Tiho,“ zavpije ogljar Tone, „da me ne razjezite, in takoj zapustim to hišo.“

„O, saj sem miren!“

„No, to je Vaša sreča. — Poslušajte torej.“

Srakar je tih kakor miška.

„Ko sem zagledal te duhove,“ govori ogljar Tone, „spoznal sem takoj, da bom imel opraviti še z drugimi bitji. Kar sem jaz videl, to so bile le sence brez bitja, ki so sicer strahovite, a so brez telesa.“

Srakar strmi.

„Kaj so tudi taki?“

„Seveda.“

„Ah — to je čudno.“

„Poslušajte dalje. V tej neznanski globočini torej je resnično bitje, ženska postava, ki pa ne spada med nas pozemske ljudi, četudi nam je podobna.“

„Ah — ni mogoče.“

„Tako je,“ odvrne ogljar Tone, „to bitje varuje zaklade. In lepo je to bitje kakor najkрасnejša deklica.“

Srakar niti z očesom ne trene.

Ogljar Tone nadaljuje:

„To bitje bi izročilo zaklade,“ reče resno, „če bi se našel kdo, ki bi mu bil naklonjen.“

Srakar odskoči.

„Kaj — jaz naj takega škrata objamem?“

Ogljar Tone se smeje.

„Ta duh Vam ne bo storil nič žalega.“

Toda Srakar ne posluša teh besed.

„Kaj se ve,“ reče boječe, — „že večkrat sem čital, da so taka bitja grozno huda. Če se jih objame, pljujejo ogenj in žveplo.“

„A ne vedno.“

„O pač — tako se vselej zgodi.“

„A ta duh ne stori kaj takega.“

Srakar se odločno brani.

„Ne, ne,“ kliče, „jaz se preveč bojim. — Bodete morali že Vi objeti tako bitje, ljubi prijatelj.“

Ogljar Tone odmaje z glavo.

„Nemogoče!“

„Zakaj?“

„Moj tovariš in jaz sva čarovnika in se s takimi bitji ne smeva pečati, kajti najine zarotitve nama to zabranjujejo.“

A Srakar ne mara nič slišati o tem.

„Poiskali bodemo koga družega, ki bo ljubil to bitje,“ jeclja, „jaz prav rad prepustim to.“

Tolovajev obraz postane resen.

„Vi morate storiti to!“

„Zakaj?“

„Ker ste bili z nama v risu. Duh Vas je videl, — sedaj zahteva Vas — biti hoče z Vami prav ljubezniv.“

Srakar se stresa od strahu.

„To so Vam povedali duhovi?“

„Seveda.“

„Niti deset konj me ne spravi v klet.“

„O pač, storiti boste morali to,“ zavrne ga ogljar Tone, ki namerava s tem nekaj posebnega, „drugače bodete v osmih dneh mrtvi.“

Srakar glasno zakriči.

„Mrtev?“

„Da, bitje se bo maščevalo.“

„O moj Bog, kaj sem storil,“ zdihuje Srakar, „zbežal bom v cerkev.“

„Ne bo nič pomagalo.“

„Spovedal se bom.“

„Vse zastonj,“ reče ogljar Tone, „če bodete pa to storili, potem ste že jutri mrtvi. — Premislite torej.“

„Huhuhu.“

Srakar začne tarnati.

Ogljar Tone ostane pri tem popolnoma miren.

„Premislite torej, — jutri pridem zopet.“

S temi besedami čarovnik odide, zapustivši Srakarja v strahu in trepetu.

„Lepa reč,“ godrnja gospodar, „o, če bi bil jaz vedel, da je s to rečjo tako, nikdar bi se ne bil vtaknil v to.“ —

Zgoraj v zaklenjeni sobi pa sedita „čarovnika“ — Kramar in njegov zaveznik ogljar Tone.

Ravnokar sta se zopet posvetovala.

„Vse gre po volji,“ reče ogljar Tone tiho, „Srakar je lahko veren, strahopezljiv, — s tem bo igra prav lahka.“

„Seveda, še opazil ne bo, če bomo skrivaj spustili svoje tovariše v hišo.“

„Spanje ima trdno ko jazbec.“

„In kdaj naj oni pridejo?“

„Prej ne, da najdemo v kleti vhod pod zemljo.“

Kramar prikima.

„Prav bi že bilo, ali pa meniš, da bomo res našli ondi vhod?“

„Seveda, tak vhod mora biti, samo zazidan je sedaj.“

Kramar premišljuje nekaj časa, konečno pa pritrdi svojemu tovarišu, saj se zanese nanj. Tolovaja se podasta k počitku, da bi v mehkih posteljah nabrala novih močij za daljne sleparije.

---

246. poglavje.

V groficihni spalnici.

Nova sumnja. — V skrivališču. — Napad. — Zvita služabnica.

Grof Sokolski je moral preganjanje opustiti.

Votlino, v kateri sta se skrivala oskrbnik in lovec, je pes pač zasledil, a lopova sta ušla in ni več najti sledu. Grof se vrača s svojimi ljudmi v grad.

S kakšnimi čustvi jezdi grof proti svojemu domu! Ali nikdar ne bo rešena skrivnost, ki obdaja njegovo izgubljeno hčerko?

O, če bi bil norec tukaj, stric njegove Milice, potem bi grof že kaj natančnejšega zvedel!

Toda tudi ta se je zgubil in nihče ne ve, kje se potika sedaj. —

Ko dospe grof v grad, odloči se, da se bo zvečer po skrivnem hodniku približal sobam svoje soproge in tam prisluškoval, kaj se govori.

Tako tudi stori, a iz previdnosti pusti svoje sobe razsvetljene, da bi grofica ne dvomila o njegovi prisotnosti.

Svojemu zvestemu služabniku zapove, pod nobenim pogojem ne zapustiti sobe, in če bi kdo zahteval vstop, naj reče, da je grof utrujen in da potrebuje počitka.

Zadovoljen zapustivši svojo sobo odpre grof mala vratica, ki vodijo na malokdaj raben hodnik. Od tukaj se poda v veliko, dvorani podobno sobo, ki je imela v steni skrita vratica.

V malo minutah stoji v ozkem hodniku.

Grof čuti, kako mu bije srce, kajti znano mu je, da vodi ta hodnik k stanovanju njegove soproge, kjer hoče prisluškovati.

Njegovo zaupanje v njo je že močno omajano.

Grof je hitro prekoračil nekaj stopnic, zdaj je korak njegov vedno počasnejši, z rokama tipa okolu sebe.

Še malo korakov in grof je na svojem cilju.

Njegove roke začutijo neka vratica in ob jednom sliši za temi šum.

To mora biti njegova žena, ki se pogovarja s svojo zaupno služabnico.

Grof razume vsako besedo.

„Kje pa tičiš tako dolgo?“ zadere se grofica.

„Odpustite, milostna gospa, poslušala sem na dvorišču, ko so se zasledovalci vračali.“

„In?“

„Našli niso nikogar.“

„Ah — ah — to je dobro.“

Grof se razburjen trese po vsem telesu.

„Svarila sem ju.“ nadaljuje služabnica, „naj se tam nič več ne skrivata, ker ju zasledujejo psi, — sedaj sta gotovo že daleč proč.“

„Tem bolje.“

Pogovarjata se še dalje, a grof Sokolski ne more razumeti, kajti grofica je šla s služabnico najbrž v bližnjo sobo.

Grofa pograbi jeza.

V istem trenutku bi najraje planil v grofičino sobo, — a premisli se.

Grof posluša še nekaj časa, ker pa ne razume nobene besede, vrne se po isti poti v malo dvorano.

Vrata previdno zapre, a sedaj se ne poda v svojo sobo, marveč gre k stopnicam, ki vodijo k sobam njegove soproge.

Tam se skrije za steber.

Kmalu se zaslišijo koraki, — nekdo prihaja po stopnicah. — to mora biti služabnica.

Grof skrivaj pogleda izza stebra, — zadovoljen je, ko zagleda zaupnico svoje žene.

Služabnica hiti po stopnicah, nič sluteča, da je kdo v bližini.

Ravnokar hoče mimo stebra.

Tu skoči grof pred njo. Bliskoma zgrabi presenečenega dekleta za vrat, da ne more kričati.

„Ne zini mi, dekle, ali pa te stisnem, da ne boš dihala več.“

Do smrti prestrašena služabnica molči, oči zatisne, da niti ne spozna grofa.

Tudi glas graščaka je spremenjen.

Grof zgrabi dekleta in ga nese v dvoravno, kjer so skrivna vratica.

Dvorana je le slabo razsvetljena, grof Sokolski vrže služabnico z vso silo na divan.

Semkaj ne bo prišel nihče.

Še le sedaj spozna služabnica svojega gospodarja in v tem trenutku misli, da namerava grof z njo vse kaj drugega, — toda sedaj opazi njegov razsrjeni obraz.

„Milost,“ stoka prestrašena, hoteč se vzravnati.

„Ne premakni se,“ zareži grof nad njo, „niti glasu, drugače je po Tebi, deklina.“

Služabnica vidi plamteče oči razdraženega gospodarja, čegar desnica zgrabi njeno roko kakor železne klešče.

„Priznaj,“ zapove ji z glasom, ki jo kar pretrese.

„Kaj naj priznam?“ stoka prestrašena, „saj nisem nič zakrivila.“

Grof jo stisne še huje.

„Zavrženka,“ reče, „sam sem slišal, da si svarila ubežnika. Zdaj govori, — ali pa ne greš več živa iz te dvorane.“

Služabnica je od strahu že na pol mrtva.

„Milost!“

„Milosti ne poznam, če ne poveš vsega, — umoril Te bom tu na mestu,“ zagrozi ji besni grof.

Služabnica je zvita deklina. Če tudi je sedaj v oblasti razjarjenega grofa, svoje gospodinje vendar noče izdati.

„Priznati hočem,“ mrmra.

„Govori!“

„Svarila sem oskrbnika in lovca Franceta.“

„Na povelje moje soproge?“

„Ne, ne,“ jeclja služabnica, „storila sem to, ker ljubim Tihorepca, — on hoče postati moj mož, — tako mi je obljubil.“

„Ta lopov?“

„Prisegel mi je to, Vaša milost.“

„In moja žena ve o tem?“

„Da, preskrbeti me je hotela z vsem potrebnim, za mojo zvesto službo — ker mi privošči to srečo.“

Služabnica se moti, če misli, da se bo grof dal kmalu pomiriti. Pregloboko je že vkoreninjeno nezaupanje, da bi verjel njenim besedam.

„Jaz te umorim!“

„Milost!“

„Zadavim Te pri tej priči, če ne poveš takoj čiste resnice.“

„Povedala sem vse,“ stoka prestrašena.

„Lažnjivka! — Priznaj!“

Služabnica je zvita — svoje gospe noče izdati, kajti potem bi bilo vse izgubljeno.

„Pa me umorite, milostni gospod,“ stoka, „povedati ne morem več, ker ne vem — o — o —“

Zvita deklina se hlini onesveščeno. Obmolkne, ne gane se več, tudi ko jo grof silovito strese.

„Deklina mi ne bo ušla,“ misli si, „primem jo lahko takoj in prisilim, da mi prizna. — O, da bi le imel norca tukaj.“

Grof odide ter zaloputne vrata za sabo.

Zvita služabnica še nekaj časa nepremično leži, kakor brezzaveštna, v resnici pa pazljivo posluša.

Ker pa ne sliši niti najmanjšega glasu, se konečno vzravna. Dvorana je prazna. Služabnica se opoteka proti vratom, — še vedno hlini veliko slabost.

Ker je tudi zunaj vse tiho, vrata počasi odpre in gre po stopnicah proti grofičinim sobam.

Grofica počiva na svilenih blazinah.

Iz polsnpanja neprijetno iznenadena skoči pokonci, ko njena zaupnica kakor blazna plane v sobo.

„Ali si znorela?“ zavpije lepa gospa, „kako me moreš tako prestrašiti?“

„O, kaj se je zgodilo!“ hrope služabnica.

„Kaj pa je vendar?“ začudi se grofica.

S tresočim se glasom poroča služabnica.

„Kaj tacega si je on upal?“

„Da, da, gospod me je hotel umoriti.“

Iz oči lepe žene šviga plamen.

„Torej tako daleč je že,“ mrmra, „poslušal je, — ah, kje je moralo to biti?“

„Jaz ne vem, milostna gospa.“

„Saj sve vendar samo tukaj govorili o tej zadevi.“

„Seveda.“

Grofica se zgane.

„Potem pa mora biti tukaj kako skrivališče,“ šepete iznenadena, „brez dvoma, v tem gradu je toliko skrivnosti — skrivnih hodnikov — črni vitez — ah —“

Umolkne. Njene lepe oči zadenejo služabnico.

„Hiteti morave sedaj,“ reče, „zadnji čas je, kajti drugače je vse izgubljeno. Poznam svojega moža; če postane divji, zapodil me bo še iz grada.“

„To se ne sme zgoditi.“

„Ne, nikdar — prej —“

Prestrašena umolkne.

Skoraj bi ji bilo ušlo: prej bi svojega moža sama umorila — toda še pravočasno se spomni skrivnega hodnika.

Morda je kdo v bližini njene spalnice in tudi sedaj prisluškuje temu pogovoru.

Grofica namigne svoji služabnici, naj stopi k postelji.

Sedaj začneta prav tiho šepetati in iz grofičinih očij odseva čuden ogenj, ki pomenja smrt in pogubo.

247. poglavje.

Opresne naredbe.

Izgubljena se povrne. — Snidenje. — Morilca se bližata. — Zopet v nevarnosti.

Milica je zopet v Trstu.

Vrli zlatar Trdina se je samega veselja skoro pomladil, stara gospodinja pa izprašuje in poljubuje svojega ljubljenca, kakor bi bila Milica njen lastni otrok.

Lepa deklica mora pripovedovati na dolgo in široko. Le zlatar Trdina in njegova gospodinja smeta poslušati.

Pri tem sliši Trdina marsikaj, kar mu razkrije skrivnost njegovega ljubljenca.

Brez dvoma, Milica ljubi tolovajskega glavarja. Zlatar slutiti tudi, da mora biti Milica hči visokega gospoda.

Trdina je namreč našel v sobi, kjer je stanoval norec, mal listič, ki mu sicer ni mogel dati veliko pojasnila, a toliko je bilo gotovo, da je Milica iz visoke rodbine.

Izkušenemu možu se zdi, da mora biti Milica v bližnjem sorodstvu z grofom Sokolskim.

Miličino pripovedovanje mu da mnogo misliti.

Vsekako preti deklici najhujše.

Če bi jo pripeljal v grad — bila bi deklica gotovo v smrtni nevarnosti.“

Trdina je torej sklenil, da ne pusti Milice več od sebe, vzeti jo hoče za svojega otroka in ji zapustiti vse svoje premoženje.

Pred vsem pa je treba Milico varovati pred novimi nevarnostmi.

Milica ne ve, da njena mučiteljica kakor tudi najemnica nista več med živimi, zato se še vedno boji te nesramne ženske.

Tudi Trdina je v skrbeh zaradi tega.

„Milico moramo pač dobro zavarovati,“ reče gospodinji, „drugače nam ta vražja babura zopet odpelje našega ljubljénčka.“

„Oho, gospod Trdina, tega naj se nikar ne podstopi — ne, ljubi mojster, nikdar,“ govori zvesta žena vneto, „ne, naše Milice ne bo več odpeljala, od zdaj naprej bo spala pri meni — jaz jo bom čuvala in pred vratmi bo ležal naš Hektor, — o, to je zvest pes — in močan, če treba, podere tudi tri može.“

Zlatar prikima.

„Da, to je dobra misel,“ reče pritrdivši. —

Milica pripoveduje dalje.

Gospodinja večkrat zmaje z glavo.

„To je nezaslišano,“ reče vznemirjena, „moja uboga Milica — o, kaj je morala prestati!“

Pri tem nežno gladi z desnico po temnih laseh svojega ljubljence. Spomni se tudi, da mora biti Milica že lačna in hiti v kuhinjo, da bi prinesla najboljše, kar ima.

Zlatar je z Milico sam.

Težko mu je, govoriti o tolovajskem glavarju, a odlašati noče več. — Milica ne sme več ljubiti tega strašnega moža.

„Ti si prej govorila o Juriju Skopecu, dete moje,“ začne zlatar Trdina, „tudi on je bil v Trstu.“

Milica spreminja barvo.

„Da, tukaj je bil ta strašni mož,“ nadaljuje Trdina, „jaz se sicer ne morem pritoževati o njem, kajti prizanesel je mojemu premoženju — takrat pri napadu, seveda le na Tvojo prošnjo. Toda našemu mestu prizadejal je neizmerno škodo — odnesel je našo najdragocenejšo stvar, zlato mizo.“

Milica zre pred se.

„To je bil zločin,“ reče Trdina, „oropal je cerkev.“

Milica še vedno molči.

„Vem, da Jurij Skopec ni lopov,“ pristavi dobri stavec, „o ne, v marsičem ravna prav plemenito. A cerkveni rop je nekaj groznega; o, Milica, to ga ne bo stalo samo življenje ampak tudi dušo.“

Lepa deklica zdihuje.

„Predrznež je zdaj prost,“ reče Trdina, „a koliko časa bo še? Ti ne verjameš ubogo dete, kaj vse si prizadevajo, da ujamemo tolovajskega glavarja.“

Milica pritisne svoji mali roki na kipeče prsi.

„Ne bodo ga ujeli,“ jeclja, „ne, ne, tako ne sme končati svojega življenja.“

„Tudi jaz ne želim tega,“ reče Trdina, odmajavši z glavo, „a bojim se, da svoji usodi ne bo ušel. Milica, ta mož Ti je storil veliko dobrega, zato ga tudi spoštuješ. Toda pomisli, da je on tolovajski glavar. in ti deklica —“

„Ki je obsojena na smrt,“ reče Milica tiho.

„Ne, ne, Ti si nedolžna, Jurij Skopec sam mi je to povedal — njegovi ljudje so ulomili v grad Sokolski. — Kdo ve, na kakšen način so prišle one stvari v Tvoj žep, sumim pač nekaj —“

„O Bog!“

„O tem sedaj ne bodeva govorila, ljuba Milica. — Najprvo je treba, da pozabiš Jurija Skopca.“

„Tega ne morem.“

„Milica, moje ljubo dete!“

„Ne morem!“ stoka uboga deklica, „prej mi iztrgajte srce iz prsi, kakor da njega — njega — kdaj pozabim!“

Vrli zlatar noče dalje siliti v njo.

„Sčasoma se bo vse spremenilo,“ misli si, „danes ne bom več mučil Milice, saj je že tako trpela preveč, ubogi otrok potrebuje počitka.“

Da — počitka!

Če bi zlatar le vedel, da sta Miličina zasledovalca že zopet v Trstu.

Prišla sta kot dva potujoča trgovca, ki se hočeta nekaj časa muditi v tem mestu.

Šla pa nista v gostilno, ampak sta si poiskala privatno stanovanje, ki sta je našla celo v sosedni hiši zlatarja Trdine, tako da sta lahko videla na njegov vrt.

Vstopivša v svoje stanovanje, se France zadovoljno nasmeje.

„Tako, sedaj sva na pravem mestu“, reče svojemu tovarišu, „sedaj hočeva pokazati, da sva še stara ptiča. Če sedaj ne bom Milice dobro zadel, potem pa se tudi nočem več France imenovati.“

„Če bo le prišla na vrt?“

„Zakaj pa ne?“

„Hm — mogoče je, da kmalu pride, — toda jaz menim, da ne bo šla tako brž iz hiše, ker ve, da jo zasledujejo. Kaj se je z baburama zgodilo, o tem ona nič ne ve. — Počakati morava.“

„Kajpada.“

„Toda prišel bo dan“, nadaljuje France, „dan, ko se bodeva še enkrat srečala — na vrtu ali zamojdel tudi v zlatarjevi hiši.“ —

„Mar naj s silo udereva?“

„Zakaj ne, kajti pripravljen sem, izvršiti najzlobnejše. Da, Tihorepec, ulomila bodeva v to hišo, če bi se Milica dolgo ne pokazala, in potem jo umorim, kjer jo najdem, — grofičina želja naj se izpolni, midva pa prejmeva visoko plačilo!“

---

248. poglavje.

Presenečenje.

Konjski kupee v gostilni. — Kupčija. — Prodani konji. — Prepir in pretep.

Ob glavni cesti, ki vodi proti Mokronogu, stoji velika, dobro obiskana gostilna.

Danes je še posebno veliko gostov, kajti nabralo se je veliko voznikov, kramarjev in drugih sejmarjev, ki so namenjeni v bližnji semenj.

Na dvorišču je tudi precejšnje število konj, a na bližnjem vrtu opazimo več konjskih prekupeev, seveda židov. Napolnjene steklenice vina pričajo, da so pri nakupu konj napravili dobro kupčijo.

To je povzeti tudi iz njihovega pogovora.

„No, Ieig“, oglasi se prvi, „vendar smo napravili prav izvrstno kupčijo, kaj ne — hahaha, konji so vredni še enkrat toliko — trikrat toliko, kar smo plačali zanje, — o, spravili bomo lahko velik dobiček na semnju.“

„Nas ne more nihče prevariti“, nadaljuje Icig, „preveč smo zviti, — o, poceni kupiti in drago prodati, to gre izvrstno!“

„Seveda, seveda, Icig ima prav“, zakliče nekaj drugih židov, „on je najprebrisanejši izmed nas. Kako je znal kmete pregovoriti, hahaha!“

Tako klepetajo in se smejejo ter zadovoljno pogledujejo svoje konje.

Za ponosnega moža, ki sedi nekoliko v stran in pije svoje pivo, se niti ne zmenijo.

Ravnokar pripoveduje Icig, kako je nekega kmeta posebno opeharil za dva mlada konja.

Zdajci tujec vstane in pristopi k židom.

„Dovolite“, začne ponosni mož, čegar visoka postava kaže nekaj vojaškega vedenja.

Icig z mežikajočimi očmi meri priprosto, zaprašeno obleko tujega moža.

„Tukaj se nič ne dobi“, reče ošabno.

Drugi Hebrejci se porogljivo smejejo.

Zagoreli obraz ponosnega tujca za trenotek zarudi, oči se mu zaiskre, pričakovati bi bilo, da bo zgrabil židovskega Iciga. Toda njegovo vedenje ostane nespremenjeno.

„Nisem berač“, reče počasi.

„No, morebiti potujoči rokodelec?“ zavrne ga Icig, „taki tudi radi kaj vzamejo, toda mi ne damo nič. Le pojdite, mi ne damo nič. Le pojdite, mi imamo govoriti o svojih kupčijah.“

Tujec se ne premakne.

„O tem hočem tudi jaz govoriti“, reče hladnokrvno.

Icig ga strmeče pogleda.

„O kupčiji?“ vpraša ga, „imate li konja na prodaj, — o, le sem ž njim.“

„Ne, nimam ga, a par dobrih konj bi rad kupil“, odgovori mož mirno.

Icig se glasno zasmije.

„Hahaha, konje hoče kupiti?“

„Da.“

„Oho, Vi niste podobni kupeu, za norca bi nas radi imeli. Mož, le pojdite svojo pot.“

Toda tujec se ne gane z mesta.

„Jaz potrebujem par konj“, zatrjuje, „najraje bi jih vzel osem ali deset, — denarja imam dovolj, da jih plačam.“

Židje osupnejo.

„Kaj — osem — deset konj?“ zakliče Icig, „ti stanejo veliko premoženje.“

„Denar imam!“

„V žepu?“

„To ravno ne, toda če sklenemo kupčijo, bo denar takoj tukaj. Imam namreč par tovarišev, ki so dobro preskrbljeni z denarjem, imeti hočemo nekaj konj, ki jih bodo jezdile ženske. Vzamemo tudi iskrega žrebca.“

Icig vstane.

„Slišite“, reče posmehljivo, „če ne pokažete denarja, potem glejte, da se izgubite.“

Tudi drugi židje se glasno posmehujejo.

Toda tujec se ne zmeni za to, — hladnokrvno seže v žep in pokaže polno pest zlatov, ki se blisketajo v solčnih žarkih.

Židje strme.

„Hm“, reče Icig, „to je seveda kaj družega, stopiva tje kaj-le, prijatelj, govoriti hočeva o tem.“

„Ali se hočete takoj pogajati z mano?“

„Ne, prej se moramo še med sabo pomeniti“, odvrne Icig, „nato pa lahko sklenemo kupčijo.“

Tujec prikima in se poda zopet na svoj prostor, medtem ko se židje stisnejo skupaj in se začno pomenkovati.

„Kje je neki dobil denar?“ meni Icig.

„Morebiti ga je ukradel.“

„Hm, — prav sumljiv je.“

„E kaj, denar je denar, mi ga vzamemo, če se nam bo zdela kupčija dobra.“

„Osem konj hoče imeti?“

„Celo deset.“

„Hm, če mu jih bomo dali, moral jih bo drago plačati, — a prej moramo tudi preiskati njegove zlate.“

„Seveda, seveda.“

„Zlati so bili pravi, poznam jih po evenku.“

„Vsejedno moramo biti previdni.“

Tako besedičijo vsi vprek — prava židovska šola je. Hebrejci se večkrat ozrejo na tujca, ki mirno sedi pri svojem

pivu, kakor da bi se ne zmenil za blebetave sosede. Icig ima glavno besedo.

„Ali mu naj damo konje?“

„Gotovo — gotovo, toda cena, cena?“

„To bom določil jaz“, meni Icig in se smeje v pest.

Svojim tovarišem namigne, naj vse nadaljnje prepuste njemu; nato stopi k tujcu.

„Vi lahko dobite deset konj“, začne, „krasne živali, devet prav krotkih, kakor ovce, pa tudi iskrega žrebca, — ta skoči čez deset čevljev visok zid.“

„Takega potrebujem“, odvrne tujec.

„Toda cena?“

„Kar določite jo!“

„Konji so se sedaj podražili.“

„Zamójdel, jaz jih hočem imeti, povejte torej ceno. Ako ravno nimam z zlatom obšite suknje, konje vendar lahko plačam, torej —“

„No, le počakaj“, misli si Icig, „zasoliti ti jo hočem.“

Imenuje tedaj svoto, v resnici nesramno visoko ceno, meneč, da jo tujec ne bo sprejel.

Čudno. — Le-ta za trenotek pomisli.

„To je nekoliko predrago“, reče hladno.

„Prav žal mi je“, odgovori Icig predrzno, „da konj ne morem dati ceneje, ker so lepe živali; veljale so veliko denarja.“

„Je li res?“

„Zelo veliko denarja“, odvrne Icig, „če nočete dati toliko, kolikor zahtevam, gnal jih bom na semenj, kjer jih bom drago prodal.“

Tujec zre v tla.

„No da“, reče, „jaz moram konje imeti. Cena je sicer zelo visoka — a jaz jo sprejmem; prejeli bodete denar, čiste zlate.“

„Kdaj hočete plačati?“ vpraša žid.

„Kakor hitro bom izbral konje, takoj“, je odgovor tujčev, „poklical bom svoje tovariše.“

To izgovorivši gre v gostilno, žid pa se vrne k svojim pajdašem.

„No?“ vprašajo ga le-ti.

Hebrejec je kakor zmešan.

„Zahteval sem tako svoto!“

„Kakšno?“

Icig jo imenuje.

„Ali te vendar ne bo plačal, — nikdar!“

„Plačal, saj je sam rekel.“

Židje strme.

„Biti moramo oprezni,“ ogласi se nekdo, „tujec je videti prebrisan.“

„E kaj, najprvo mora odšteti denar, potem bo še le dobil konje.“

„Da, tako je prav.“

Židje se začno zopet pomenkovati.

„Saj ne bô plačal,“ meni eden izmed njih, „za norca nas ima, — še nazaj ga ne bo več.“

„O pač, — že prihaja.“

Židje umolknejo, ko zagledajo ponosnega tujca.

A sedaj ni sam, spremljata ga dva moža, preprosto oblečena, zagorelih, predrznih obrazov. Vsakemu visi ob strani velika, usnjata torba.

Vsi trije pridejo bližje, — a le ponosni tujec pristopi k mizi in pokaže na svoja spremljevalca.

„Denar je tukaj,“ reče, „sedaj nam pokažite Vaše konje.“

„Dovolite,“ reče Icig, še vedno predrzen, „najprej se moramo prepričati, če so Vaši zlati zanesljivi.“

Tujec namigne enemu spremljevalcev, ki takoj pristopi k mizi in na migljaj tovarišev odpre torbo.

„Vzemite si sami,“ reče tujec Icigu.

Kakor bi trenil, seže žid s svojimi umazanimi prsti v torbo. Vzame zlat in ga položi na mizo.

„Kje je preskušalni kamen,“ vpije Icig.

„Tukaj je,“ glasi se odgovor.

Židje se drenjajo okoli Iciga in upirajo svoje bistre poglede v zlati denar, če ni morda obrezan. Nato ga še tehtajo in s kamnom preskusijo.

„Čudež božji,“ reče Icig, „vse dobro — nič obrezanega.“

Tujec ne trene z očesom.

„Tak je ves naš denar,“ reče, „ali se hočete še nadalje prepričati?“

Icig pokima. Vzame še en zlat, — a ko je tudi ta brez napake, spremeni se njegov nezaupljivi obraz.

„Konji naj bodo Vaši,“ reče, „lahko si jih izberete.“

Zdaj nastane vrišč. Židje hite k hlevom, da bi dali hlapcem potrebna povelja.

Ker je tujec pripravljen, plačati tako visoko svoto, hočejo mu židje prepustiti, da si sam izbere izmed velikega števila konj, ki so jih prignali hlapci na dvorišče.

Tujec s svojima tovarišema natančno ogleduje konje.

„Sedla in uzde moramo tudi imeti,“ reče.

Icig prikima. Kupčije ne mara zdaj več razdreti. Pripravljen je, izročiti tujcu še devet sedel za ženske in eno za moške.

Tujec si je izbral devet lepih konj in iskrega žrebca, katerega hlapci komaj krote.

Potem pa se vrne k mizi.

„Pripravite vrečo,“ reče ponosni mož, „hočem naštet denar pred Vašimi očmi.“

„Hm,“ meni Icig, „kako bo to? Trije konji so moji, trije Aronovi, dva Natanova —“

„To me nič ne briga,“ zavrne ga tujec, „Vi ste zahtevali okroglo svoto, vse drugo je Vaša stvar. Razdelite si denar, kakor hočete, — torej naprej, mračni se že in meni se mudi.“

Icig se praska za ušesi.

Zviti Hebrejec ve, da bo pri delitvi denarja gotovo prišlo do prepira.

Toda sedaj se ne da nič predrugačiti.

Prinese torej vrečico, v kateri je že nekaj denarja.

„Kaj je to?“ vpraša tujec.

„Tu notri je srebro,“ odgovori Icig, „to bomo potrebovali pri razdelitvi.“

Tujec se čudno smehlja, a židje ne opazijo tega.

Svoje oči imajo uprte v velike usnjate torbe, ki so napolnjene z zlati.

Tujec seže v torbo in našteje posamezne zlate v vrečico, — pri tem ga židje ostro opazujejo.

Če tudi je Icig zahteval nesramno visoko ceno, se v usnjelih torbah ne pozna veliko. To so židje tudi zapazili.

„Ali bi ne hoteli kupiti še nekaj konj?“ vpraša Icig.

„Ne, zadosti jih imam.“

„Dam jih poceni.“

„Ne, ne potrebujem. Zapovejte sedaj hlapcem, da nam izroče konje.“

To se zgodi in tujčevi tovariši prevzamejo devet izbranih konj, le žrebec še ostane.

Tega zgrabi tujec sam za uzdo.

Tovariša tujčeva zajašeta konja in oddirjata odtod — proti bližnjemu gozdu.

Ponosni tujec še ostane.

Držeč svojega žrebca za uzdo ga vodi po dvorišču okoli, kakor bi ga hotel še enkrat preskusiti.

Med tem nastane na vrtu vrišč.

Kar je Icig slutil, se je zgodilo, — židje so se začeli pripraviti.

Icig hoče svoje tovariše miriti, a pri tem slabo naleti.

„Ne govori tako bedasto, Icig, — Ti si zahteval veliko svoto, dobro, jaz zahtevam za svojega konja, kolikor hočem.“

„Ne, ne, jaz bom določil svoto.“

„Drži jezik za zobmi, — trije konji so bili Tvoji, sedem pa naših, torej je večina naša.“

„Tega ne trpim,“ kriči Icig, „moji konji so bili najlepši!“

„Ni res, moji so bili najdražji!“

„Tvoji niso bili dosti prida!“

„Oho, desetkrat boljši, kakor Tvoja kljuseta.“

Tako se razburjajo židje čim dalje bolj. Na sredi mize pa stoji vreča, — nihče se je ne sme dotakniti. —

„Večina odloči!“ vpijejo nekateri.

„Kdo naj deli?“

„Jaz, Icig!“ zakriči žid raztogoten.

„Ne, Aron!“

„Natan, ta je najmodrejši!“

„Goljuf je, slepar, lopov!“

Položaj je vedno nevarnejši.

Pri vrtnem plotu pa stoji tujec s svojim žrebcom. —

„Icig naj deli!“ vpijejo nekateri.

„Ne, Natan in nihče drugi!“

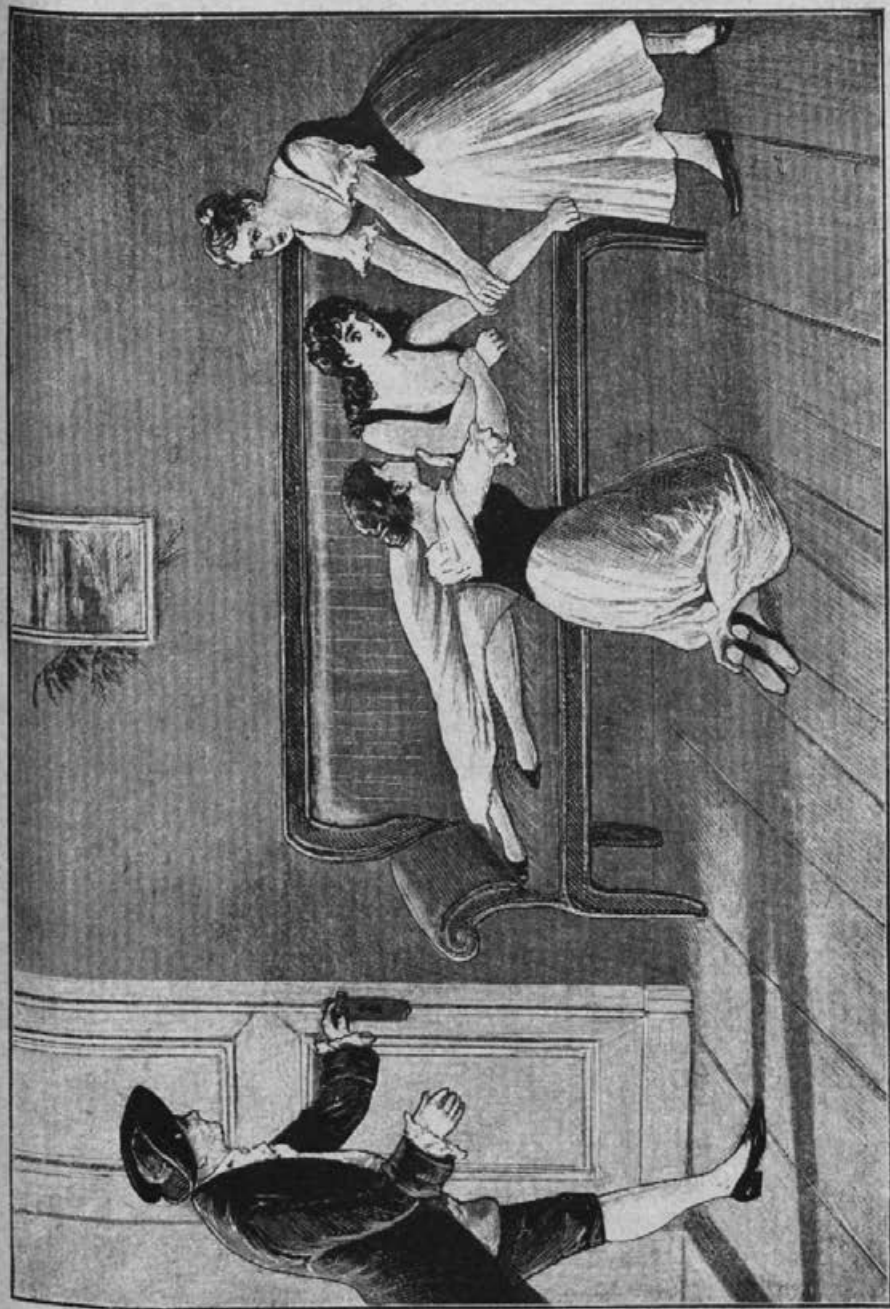
„Izračunali bodemo, koliko pride na vsakega.“

„Da, tako je prav.“

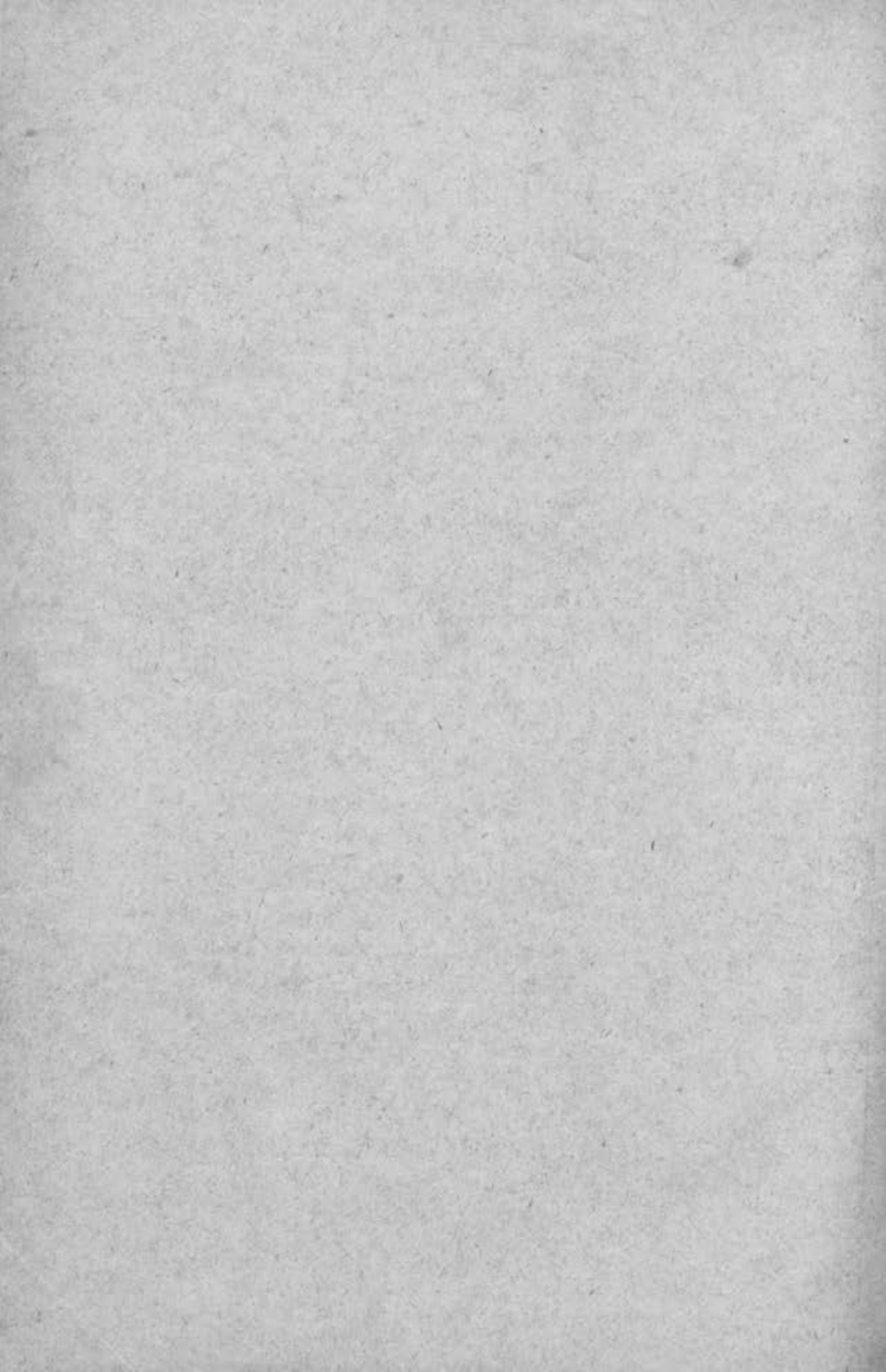
Židje poiščejo svoje ploščice in začno računati.

To traja precej dolgo, — končno so gotovi.

„Koliko hočeš Ti, Icig?“

Vrata se odpro in graščak plane v sobo.

Le-ta imenuje svoto.

„Ali si prismojen, potem ne ostane nam skoro nič.“

„Toliko moram imeti!“ kriči Icig.

„Ne, ne.“

Tudi Natan in Aron imenujeta velike svote.

Nekaj časa je vse tiho.

Naenkrat pa zgrabi Icig za vrečo z denarjem.

„Kaj pa hočeš?“ zakliče Natan.

„Moj denar.“

„Pusti vrečo, drugače dobiš po prstih!“

„Kaj, Ti me hočeš udariti?“ vpije Icig.

„Gotovo, če ne pustiš vreče.“

„Čakaj, dobil jo boš po butici.“

„Oho, le pridi sem!“

„Proč!“

„Mi hočemo deliti.“

„Ne, ne,“ togoti se Icig, „prej si bom vzel jaz svoj denar, jaz sam, moja lastnino, te mi ne sme nihče ukrasti.“

„Ali si znorel?“

„Jaz hočem svoj denar!“

„Proč s Tvojimi prsti, al! pa boš kapores!“ vpije veliki Natan.

„Svoj denar hočem!“ tuli Icig.

„Deliti, deliti!“

Položaj je vedno nevarnejši. Natan sune Arona pod rebra — Icig je začel biti okoli sebe.

„Moj denar!“ kriči zopet.

„Ne boš!“

Zdajci nastane pretep. Aron se spusti v Natana, medtem ko Mozes vleče Iciga za lase in ga obdelava s klofutami.

Drugi Hebrejci nekaj časa začudeni zro, potem pa se spomnivši svojih slavnih prednikov, Makabejcev, zakade pogumno v boj.

Na mizi še vedno stoji vreča, nezavarovana, židje se premetavajo okoli nje in ne pazijo nanjo.

Boj je vedno hujši.

Naenkrat se začuje zapovedujoči klic.

„Husa — husa — hop!“

Ponosni tujec je skočil na žrebca in ga spodbodel.

„Hej — hej — hop!“

Žrebec se vspne, — v divjem skoku se požene čez plot — naravnost med razsajajoče žide.

Aron se zvali na tla, tudi Natan, Mozes in Icig, drugi židje vpijejo in se togote.

Hop — hop! Z dvema skokoma je žrebec pri mizi, ponosni jezdec se pripogne, poseže po vreči — v naslednjem trenutku jo že drži kvišku.

„To je bila izvrstna kupčija,“ doni zasmehljivo na ušesa presenečenih židov, „zdravstvujte, Hebrejci, in ne pretepravajte se več, — hahaha, Jurij Skopec je barantal z vami!“

Hop! — obrne konja in skokoma je pri izhodu — v divjem diru gre odtod.

„Denar — denar!“ kriči Icig kakor obseden.

Da, kje je denar?

Divji jezdec je izginil v mraku, — dirja naravnost proti gozdu, kamor sta izginila tudi njegova tovariša.

249. poglavje.

Nemirna noč.

Skrivnostni vhod. — Čudna klet. — Pri zatvornici. — Duh.

Lahkoverni Srakar je kakor uklet, — verjame vse, kar mu „čarovnika“ natvezeta in sanja o velikanskih zakladih, ki ga bodo naredili za neznanskega bogatina.

Ker gospodinje ni doma, sta lopova v kleti nemotena.

Srakarju sta strogo prepovedala, da bi bil prisoten njihovemu početju, češ, da mu duhovi lahko store kaj žalega. —

Ogljar Tone je zvit. Kraj, kjer tako votlo doni, mu je dobro znan, zato takoj začne s krampom podkopavati zidovje.

Toda Kramar še pomišlja.

„Sosedje bi utegnili slišati ta ropot,“ meni.

„Kaj to škoduje?“

„Če bi bili pozorni na to?“

„Kaj še, — mislili bodo, da v tej stari hiši straši, — ne delaj si torej nepotrebnih skrbij.“

Kramar uvidi, da ima njegov tovariš prav in se pridno poloti dela.

Ogljar Tone neutrudoma maha s krampom, tudi Kramar mu marljivo pomaga, da obema kaplja pot od čela.

Po večurnem delu pokaže se prvi uspeh.

Pod čudnimi meniškimi podobami se odmakne prvi kamen, za tem še jeden in delo je sedaj precej olajšano.

Polagoma nastane velika odprtina.

Ogljar Tone si obriše pot s čela.

„Imel sem prav,“ reče svojemu tovarišu, „glej, ta odprtina je že zelo stara — najbrž je nekdanji uhod k podzemeljskim stopnicam.“

„Bodeva videla,“ reče Kramar.

Ogljar Tone koplje naprej in kmalo so odstranjeni zadnji kamni.

„Tako, sedaj je to delo končano,“ meni oddahnovši se, „treba je le še to natančneje ogledati.“

„Bodi previden.“

„Brez skrbi.“

Ogljar Tone vzame svetilnico in posveti v votlino.

„Tu so stopnice,“ reče veselo, „saj sem si takoj mislil.“

„Hm, potem morava dol.“

„Kajpada.“

„A biti morava previdna.“

„I seveda,“ odvrne ogljar Tone, „kar tako se ne bom podal v take nepoznane luknje. — Takoj boš videl, kaj nameravam storiti, — daj mi dolgo vrv sem, Kramar.“

Tovariš uboga.

Ogljar Tone si priveže jeden konec okoli pasu, drugi konec pa da svojemu tovarišu, naj ga drži.

„Tako,“ reče, „zdaj bom stopal počasi dol, Ti pa ostaneš tukaj in držiš vrv vedno napeto, napuščati jo moraš le počasi. Če bi se mi na stopnicah kaj pripetilo, obdržal se bom na vrvi.“

Kramar občuduje prebrisanost svojega tovariša in je takoj pripravljen ubogati ga.

Ker je močan, postavi se k vhodu in se z nogo upre v tla, — ogljar Tone pa se, svetilnico visoko držeč, spusti v neznanško globočino.

Najprvo poskuša z nogo na stopnicah.

Tu je videti vse trdno.

Ogljar Tone se spušča nizdol stopnico za stopnico, ter svetilnico visoko držeč gleda okoli sebe.

Najprej je ozek hodnik, po katerem so bržkone spuščali rakve v nižje ležečo grobnico.

Kakih dvajset stopnic prestopivši stoji ogljar Tone v štirioglatem prostoru.

O rakvah ni tu nobenega sledu, tudi ni videti od tu naprej nobenega izhoda, — okoli in okoli je trdna stena, olepšana z arabeskami in drugimi okraski.

Ogljar Tone dvigne svojo svetilnico.

Opazujoč te čudne okraske, meni, da bo zopet zagledal kake meniške podobe.

A zastonj — mogoče, da so, toda v teh zavitih okraskih jih je težko najti.

Ogljar Tone gre k stopnicam.

„Le pridi dol, Kramar,“ zakliče in si odveže vrv, „tu je vse varno!“

Tovariš naglo pripleza po stopnicah in opazuje skrivnostni prostor.

„Najin trud je bil torej zastonj,“ reče kislega obraza, „glej, ta prostor je bil morda kedaj zakladnica, a sedaj je prazen.“

Ogljar Tone zmaje z glavo.

„Jaz sem drugega mnenja.“

„Zakaj?“

„Če bi bila to zakladnica, potem bi gotovo ne bilo toliko okraskov na stenah, — saj to nima nobenega pomena.“

„Hm — hm.“

„Jaz sem torej mnenja, da mora biti tu skritega še nekaj posebnega,“ nadaljuje ogljar Tone, „in to tudi lahko preiščeva.“

Toda s tem Kramar ni zadovoljen.

„Jaz sem drugega mnenja,“ reče odločno, „boljši je vrabeo v roki, kakor deset golobov na strehi. Srakar ima mnogo de-

narja in če bo Amalija pomagala, zvedeli bomo kmalu, kje ima skopuh skrit svoj denar.“

Tovarišev obraz se skremži.

„Bodi vendar pameten in poslušaj me,“ zavrne ga ogljar Tone, „kar je gotovo, je gotovo, nazadnje izgubim vse. Nocoj sta oba pri zatvornici; lahko jih spustiva v hišo.“

„Oba?“

„Ne, to bi bilo nevarno, zadostuje, če —“

Obmolkne.

„Čemu toliko besedičenja, tovariš,“ pade mu Kramar v besedo, „pojdi, iti hočeva k reki.“

„Da, tako imaš zopet prav.“

Moža si še enkrat ogledata čudni prostor.

„Tu je vse trdno,“ meni Kramar z glavo zmajaje, ko je še enkrat preiskal vse stene. „Sicer pa ta prostor lahko uporabimo še v druge namene. Srakar si tako ne upa v klet.“

„Ne, brez naju ne stori niti koraka.“

„To je dobro, — sedaj pojdiva. Tu pa pustiva vse, kakor je; orodje bomo morda pozneje še potrebovali.“

„Skoro gotovo.“

„Torej pojdi — noč je kratka.“

Lopova zapustita klet. Obrneta se na dvorišče, kjer skozi mala vrata dospeta do Bratovske ulice.

Kramar je namreč hišnemu gospodarju izmaknil ključ k malim vratom: — ogljar Tone smukne tedaj na ulico, a njegov tovariš ostane na straži.

Ogljar Tone hiti k zatvornici na reki, kjer skrit v grmovju da neko znamenje.

Na to se oglasi drugo znamenje in ko se tolovaj pripogne, da pogleda po reki, zapazi ne daleč čoln z dvema zavitima osebama.

Takoj hiti ogljar Tone na breg.

Z osebama, v čolnu sedečima, začne pogovor, tiho šepetanje, ki traja precej časa.

In ko se tolovaj obrne k grmovju, ni več sam, zavita postava stopa poleg njega proti Bratovski ulici, kjer ju pričakuje Kramar, medtem ko čoln zopet zgine v temini. — — —

Srakar to noč ni zatisnil očesa.

Čul je ropotanje v kleti, brez dvoma, čarovnika sta nadaljevala svoje delo.

Lahkovernež bi same radovednosti kar strepetal.

Vedel bi rad, kaj sta skrivnostna moža razkrila, — a sobe ne sme zapustiti, niti k oknu ne sme stopiti. To jima je sveto obljubil.

Spati kar ne more. Nemiren se premetava po postelji, če tudi je trkanje in ropotanje v kleti že davno prenehalo.

Dani se že, — a vse je mirno. Srakar komaj še zadržuje svojo radovednost.

Kaj se je zgodilo v tej noči?

V njem se je celo vzbudil sum, kajti v hiši je vse tako mirno.

Morda je čarovnik našel zaklade in ž njimi pobegnil?

Ta strašna misel ga dvigne iz postelje.

Srakar se napravi in bega po spalnici sem in tje, kakor medvet v kletki.

Najraje bi planil v sobo k čudnima tujcema.

Naenkrat se sliši trkanje. Brez dvoma, nekdo je pri vratih.

Srakar bi od veselja zavriskal, kajti zunaj more biti le čarovnik.

Hiti odpirat.

Pred vratmi stoji ogljar Tone. Opravljen je v svojo čudno obleko in dela resen, da, svečanosten obraz.

Srakar je zelo razveseljen. Vidi čarovnika, da, to je poštenjak, ki ni šel iz hiše. —

Povabi ga, naj vstopi.

Tolovaj stopa ponosno v sobo in se vsede na stol.

Nekaj časa vlada grobna tišina.

Ogljar Tone hoče s tem mučiti lahkoverneža.

Srakarju se zdi to molčanje cela večnost. Nemirno se premika po stolu sem in tje, le s trudom zadržuje svojo razburjenost.

Sedaj se ogljar Tone oglasi.

„To je bila grozna noč,“ reče počasi.

Srakar prebledi.

„Kaj pa se je zgodilo?“

Ogljar Tone pokaže z roko na tla.

„O polnoči sva bila v kleti,“ nadaljuje.

„Da, da, čul sem ropotanje,“ jeclja Srakar.

„Nadaljevati sva morala svoje delo,“ reče ogljar Tone, „bila je to grozna naloga, kajti stari menihi so skrivnostne uhode dobro zavarovali — govorila sva grozne zarotitve — to je bilo strašno.“

Srakarju je tesno pri sreč.

„Da, to je bilo grozovito,“ pristavi tolovaj, „boriti sva se morala s hudobnimi duhovi, ki so naju obdajali s čudnim vpitjem. Mojega prijatelja je tako prevzelo, da še sedaj leži.“

Srakar se strese. Jecljaje se zahvaljuje čarovniku za „brezmejno žrtev“, ki bo gotovo prišla tudi njemu v prid.

Ogljar Tone vsprejme to s ponosom.

„Bila je strašna noč,“ reče zopet, „a zmagala sva vendar. Dobri duhovi so naju varovali, ko sva se prerila v skrivnostno globočino.“

Srakar skoči kvišku.

„Ni mogoče?“ zakliče.

„Da, tako je, dospela sva v te neznanske prostore, a zadelo sva na oviro, katero odstraniti nama ni mogoče.“

„Kakšno oviro?“

Ogljar Tone dvigne desnico.

„Mar ste že pozabili, kaj sem Vam pripovedoval? V globočini je namreč neko skrivnostno bitje, ki varuje podzemeljske zaklade.“

Srakar strmi.

„Skrivnostno bitje?“

„Da — nekaj ponočni duh ženskega bitja, toda nikak strah, o ne, bitje, ki je podobno nam zemljanom.“

Lahkoverni Srakar naredi neumen obraz, kajti kaj takega še ni slišal nikdar.

Ogljar Tone pa opazi s prikritim veseljem, da Srakar v resnici verjame tem bedarijam.

„Da, kakor vila je to bitje,“ nadaljuje, „ki je mladostno-lepo in želi ljubezen moža, predno izroči svoje zaklade. Moj prijatelj in jaz pa tej zahtevi ne moreva ustreči, ker naju strašna prisega veže, nikdar ne ljubiti, kajti drugače takoj izgubiva čarovniško moč.“

Srakar strmi.

„Tu morate pomagati Vi,“ pristavi zviti tolovaj, „in objeti ono bitje, ki nam drugače ne bo izročilo svojih zakladov.“

Ubogi Srakar se trese kakor šiba na vodi.

„Ne, ne — tega ne morem,“ stoka.

„Ali — zakaj ne?“

„Tak duh je strašen,“ jeclja Srakar, „umoril me bo.“

„Saj sva midva tudi tukaj,“ reče ogljar Tone smehljaje.

„To mi vse nič ne pomaga,“ reče Srakar tožno, „če bom zadavljen, oživiti me ne more nihče več.“

„Vila Vas vendar ne bo umorila!“

„A če bo storila to?“

„Ne, ne, tega se ni bati, -- jaz imam moč, da Vas varujem. Prihodnjo noč morate iti z nama v klet, kjer boste prišli v dotiko z onim bitjem.“

Srakarja se poloti smrten strah.

„To me bo veljalo življenje!“ stoka.

„Ne bodite tako bojazljivi!“

„O — jaz sem izgubljen — s takimi duhovi se ni šaliti, to sem večkrat čital v knjigah.“

Ogljar Tone si prizadeva, da bi ga pomiril.

Toda ne posreči se mu popolnoma, kajti gospodar začne vedno znova zdihovati in tarnati.

Konečno mine ogljarja Toneta potrpežljivost.

„No, če nočete,“ reče, „potem naj zakladi ostanejo tam, kjer so, — midva bodeva zapustila hišo.“

Srakar poskoči.

„O ne, Vi — morate ostati!“

„Če izpolnite mojo zahtevo.“

„O moj Bog,“ tarna Srakar, „to je moja smrt.“

Bojazen, da bi čarovnika zapustila hišo, ga premaga, da se konečno uda, prihodnjo noč iti z njima v klet in se seznaniti s skrivnostnim bitjem. —

Kaj je Smukač doživel.

Napad. — V graščino. — Slavnost v gradu. — Preoblečena tolovaja.

Pri tolovajih vlada veliko veselje.

Jurij Skopčevo zadnje dejanje jih je tako navdušilo.

Tolovaji premišlujejo, kako bi se mogli izkazati, da ne zaostajajo daleč za svojim predrznim glavarjem in pred vsemi sta Smukač in Pante, ki bi se rada pobahala s takim dejanjem.

Toda to ne gre kar tako.

Ker se počasi približujejo mestu, hoče Jurij Skopec razdeliti svojo četo.

Sam je oblečen zopet v plemiško obleko, — spremlja ga nekaj njegovih ljudi in dekliška četa.

Drugi oddelek stoji pod Črničem in Poldetovim poveljstvom, kjer je tudi Janko Hrvat, ki je s Smukačem še vedno v prepiru.

Cekinar spremlja glavarja in tako prevzameta Smukač in njegov prijatelj Pante poveljstvo nad ostalo četo.

Jurij Skopec se obrne proti Metliki, Črnič in Polde pa jo udarita na zahodno, a Smukač in Pante s svojimi ljudmi na vzhodno stran.

Sledimo najprej Smukaču in Pantetu, ki jo zopet zavijeta v gozd.

Tu v gozdu zdi se jim prijetno, tu se čutijo predrzni možje kakor doma. A v Pantetovo žalost ni pri tej četi, ki obstoji iz najdivjijših tovarišev, nobene ženske.

Pante je zaradi tega zelo nejevoljen.

Toda Smukač zna svoje tovariše potolažiti.

„Le potrpite“, reče, „deklet ne moremo siliti in glavar v takih stvareh tudi ne pozna šale. Z to si bomo sami poiskali kaj prijetnega in menim, da se nam bo posrečilo.“

Podnačelnika sta sicer oba slabe volje.

„Naleteli bomo na čvrste deklina, ki so včasih prav zabavne“, meni Smukač čez nekaj časa, „toda jaz bi zopet enkrat rad objel kako gospico. Ali se še spominjaš, tovariš, kako je bilo takrat v kapelici? To je bilo veselje, — prav rad sem potrpel nekaj prask na obrazu.“

„Seveda se spominjam.“

„Ali bi ne bilo mogoče, še kaj takega doživeti?“

„Pač težko, to je bil le slučaj. Tukaj sva tudi malo znana.“

„Hm“, mrmra Smukač, „tu v bližini je velik grad, videti je, kakor bi se pripravljali k veliki slavnosti. Videl sem zastave.“

„Že mogoče“, zagodrnja Pante.

„Ali bi ne poskusila tukaj svojo srečo?“

Pante zmaje z glavo.

„Ne, to ne gre kar tako. Na napad tukaj ni misliti.“

„O, kaj takega tudi jaz ne mislim, a če bi se mogla vtihotapiti?“

„Nemogoče.“

„V tem vrvenju bi že šlo.“

„Ne, tovariš, to bi nama bilo nevarno. Kar tako se ne smeva spuščati v nevarnost.“

Smukač uvidi to, a kljub temu sanjari o predrznih dejanjih. —

Naenkrat pa je ta pogovor pretrgan, kajti straže dajo zaporedoma znamenje. Pante skoči kvišku.

„Oho, to je posebno znamenje“, reče, „bliža se nekaj potnikov, ki so bržkone zašli. Slišim znamenja, ki pomenijo napad.“

Smukač je takoj pripravljen.

Hitro zgrabi za samokres in dirja po hosti, Pante mu sledi. —

Slišijo se zmedeni glasovi, klici, kletev, — a streli ne pokajo.

Streljati je bilo strogo prepovedano, kajti v bližini so stanovališča in bi streli tolovaje lahko izdali.

Pante in Smukač tečeta, kar moreta.

S težavo se prerijeta skozi hosto in kmalu sta na mestu.

Prišla sta prepozno. Tolovaji, ki so prej prihiteli, so potnike že premagali.

Videti je čvetero konj, dvoje kavalirjev z dvema služabnikoma.

Ti štirje možje že ležijo povezani na tleh z zamašenimi ustmi, konji so privezani k drevesom.

Tolovaji vlečejo premagane v goščavo in preiščejo plen.

Našli so vsakovrstne dragocenosti in v žepih obeh kavalirjev napolnjene denarnici.

Za sedaj polože vse to na stran.

Pante bi rad zvedel kaj natančnejšega.

Zapove torej, naj enemu kavalirjev odmaše usta. Ubogi mož je od strahu na pol mrtev.

„Kdo ste?“ vpraša ga Pante.

Plemič imenuje svoje ime, doma je iz Koroškega. Pante hoče vedeti, kam potuje.

„Namenjena sva na grad Ostrovrh“, odgovori boječe. „Tam se praznuje svatba edine hčerke bogatega graščaka, ki je nama še popolnoma neznan.“

„Ali tudi ženina ne poznata?“

„Ne, tudi ne. — Tu v gozdu sva zašla. — O, prosim Vas, prizanesite nama!“

Pante prikima.

„Mi nismo zavratni morileci“, reče, „poštenei tolovaji smo, ki tudi drže na svojo čast. Zgodilo se Vama ne bo nič hudega, le nekaj dni ostaneta s svojima služabnikoma tu ujeta. Potem vaju graščak lahko vsprejme.“

Plemiča se oddahneta, kajti že sta pričakovala, da se jima bliža smrt.

Pante izroči ujetnika straži, nato pa stopi k Smukaču.

„No, tovariš“, reče, „sedaj imava naenkrat tako priliko, kakeršne si Ti želiš.“

„Kako naj razumem to?“ začudi se Smukač.

„Norec, — ali nisi že igral ulogo plemiča, v družbi z glavarjem?“

Tolovaj se domisli.

„Da, ali —“

„Zakaj — ali? Midva bodeva jezdila kot plemiča v grad in se bodeva predstavila za barona s Koroškega. Preoblekla se bova v obleke teh dveh ujetih, vzela njujine papirje in dva tovariša naju bosta spremila. To bo imenitna zabava.“

Smukač je ves vesel.

„Da, tovariš, to bo izvrstno, ker teh dveh plemičev tam nihče ne pozna. Seveda morava biti vsejedno previdna.“

„To je samo ob sebi umevno.“

Smukač se razposajeno krohota.

„Sicer to ne bo tako hudo“, reče tovariš, „Korošci so že tako bolj okorni. — O, tovariš, to bo izvrstno, ko bodeva sedela pri obloženih mizi, hahaha.“ —

Tolovaja se kar nič ne obotavljata. Ujetnika spravita v varnost in jima zapovesta, da slečeta svojo obleko. Mesto te prejmeta kmetško opravo.

Smukač in Pante pa se oblečeta v plemičevi obleki, ki jima prav dobro pristojata.

Pante se hoče izdati za barona, a Smukač za plemiča, dva tolovaja pa se preoblečeta za slugi.

Sedaj je vse pripravljeno.

Še enkrat pregledata papirje, poveljstvo izročita najstarejšemu tolovaju, — nato pa skočijo vsi štirje na konje in odjezdijo proti bližnjem gradu.

Večer je že, ko pridejo iz gozda in po lepi cesti dirjajoč kmalu dospejo pred grad.

Tu je vse pokonci.

Graščak mora biti gotovo premožen mož, ki se ne boji nobenih stroškov, da bi svatbo njegove hčerke praznovali kar najslavesneje.

Na dvorišču kar mrgoli služabnikov, ki preoblečene tolovaje spoštljivo pozdravijo, — tudi graščak prihiti in radovedno ogleduje tujce.

Pante in Smukač ne izgubljata časa.

Predstavita se z imeni ujetih plemičev.

Graščak veselo vsklikne.

„Dobro došla, ljuba moja gospoda“, doni njegov glas, „pozdravljam Vaju kot nova prijatelja mojega zeta, ki se hoče pozneje delj časa muditi na Koroškem.“

Pante in Smukač prijazno odzdravita.

Sicer jima ne gre tako gladko, a s predrznostjo premagata tudi to.

„Zakaj tako pozno, draga gospoda?“ zakliče graščak, „pričakoval sem vaju že prej.“

„V gozdu sva zašla“, odvrne Pante, „zato sva se zakasnila.“

„Da, da, žal, da je tako“, pristavi Smukač.

„O, odpustita, moja gospoda“, prosi graščak opravičevaje se, „skrbi imam polno glavo, drugače bi vama bil gotovo poslal nekaj služabnikov naproti. Toda sedaj je vse dobro in prosim vaju, da takoj gresta z mano k bogato obloženi mizi.“

Pante in Smukač sta tega zelo vesela.

Svojima služabnikoma dasta potrebna povelja, nato pa se odpravita v njima odločeni sobi, da se preoblečeta za gostijo.

Pante najprvo zapahne vsa vrata.

„Tako, sedaj smo tu“, reče tiho, „to burko moramo izvršiti popolnoma, o, glavar se bo veselil tega.“

Služabnika se tudi veselita svoje uloge, akoravno nista plemiča, kajti zapazila sta par lepih deklet in pri takih slavnostih imajo tudi služabniki kaj boljšega na mizi.

Tolovaja izpraznita žepe pri plaščih in se hitro preoblečeta. Napolnjeni denarnici sta pustila v taboru; vzela sta le toliko denarja s sabo, da obdarujeta služabništvo.

Razveseljevati se hočeta na stroške bogatega graščaka, da, morebiti se jima še celo posreči dober plen.

Pante in Smukač sta izmislila razne načrte. Najprej gresta k večerji.

Graščak jima pride naproti in ju s posebno prijaznostjo spremi v krasno razsvetljeno dvorano, kjer je že zbrana odlična družba.

Smukač se muza. Tu je lep venec mladih gospic, ena lepša od druge.

Te krasotice ogledujejo vstopivša gosta in se spoštljivo priklonijo, ko ju graščak predstavi kot odlična plemiča iz daljne Koroške.

Toda Smukač ima smolo. Najprvo se zaleti v nekega starejšega gospoda, da se kar pokadi iz njegove napudrane lasulje.

Nato neko damo, seveda nehote, tako suno s komolcem v rebra, da revica bolešno zaječi in skoro pade v nezavest.

Pante očitajoče pogleduje svojega tovariša, tako obnašanje mu kar nič ne dopade.

On sam pa se vede povsem pravilno, zato ga tudi dame prijazno pogledujejo. A ubogi Smukač ima danes svoj nesrečen dan.

Ko prisede k mizi, začne uganjati nove neumnosti.

Da bi popravil prejšnjo nerodnost, hoče biti sedaj posebno uljuden. Poleg njega sedita dve dražestni gospici, ki sta mu zelo všeč, kot kavalir hoče jima postreči z raznimi jedmi.

Toda za Smukača se začne sedaj prava nesreča. Svojo lepo sosedo na levi polije s pečenkino polivko, ono na desni z vinom. Zahvale seveda ne sme pričakovati za to.

A kljub temu nadaljuje s svojo ljubeznivostjo.

Sreča mu ni mila. Levo sosedo polije zopet z burgundcem, gospica na njegovi strani pa naenkrat s strahom zagleda pečeno raco v svojem naročju — Smukač jo je prevrnil iz sklede.

Opravičevaje se na vse načine pobere tolovaj nesrečno raco, — a vroča je zelo.

Ker ga peče, jo izpusti iz roke in raca pade v skledo z ribjo polivko, ki brizgne na vse strani.

Dame so kar iz sebe.

„Ali gospod —“, reče ena izmed njih.

„Tako neroden“, oglasi se druga.

Smukač pa zamišljen zre v skledo, kamor je padla pečena raca.

„Nič hudega“, reče, „race morajo vedno plavati, in če tudi so pečene.“

Dame se morajo smejati, — ta opazka se sliši tako šaljivo in konečno so pomazani le prtiči, dragocenim oblekam se ni zgodilo veliko hudega.

Pante sedi svojemu tovarišu nasproti.

Očitajoče ga pogleduje in mu nekaterikrat stopi na nogo, toda Smukač se ne da motiti. Žeja ga zelo.

Vina je seveda vse polno, zakaj bi ne ustregel svojemu poželjenju.

Njegovim sosedani se to ne zdi lepo, a konečno si mislijo, da je Koroški plemič hud pivec in da tudi tukaj ne more opustiti te navade.

A Smukač tudi nekaj prenese. Pije torej, kolikor more in se kar nič ne zmeni za Panteta, ki ga tako resno pogleduje.

Zraven pa jé, kakor sestradan pes.

Dame se čudijo, — ali Smukač pove, da se je s svojim prijateljem izgubil v gozdu in zaradi tega cel dan ni užil ničesar.

Najprvo si vzame polovico kopuna, nato zgrabi nekaj ščuk, njegovo najljubšo jed in konečno se še usmili pečene svinjske glave, ki jo z veseljem obdelava. —

Seveda so postali vsi pozorni nanj.

„Korošci so pa res neolikani“, meni starejša dama, ki Smukača nemilostno opazuje s svojim naočnikom.

Smukač ni slišal teh besed, in če tudi bi jih bil slišal, zmeni se prav malo za to.

Je in pije, kar le more.

Družba je čim dalje bolj vesela.

Smukač si natančneje ogleda svoje sosede in jih začne zaljubljeno pogledovati.

In pri tem ni tako neumen, o ne, Smukač razume take stvari.

Prepričan je, da se damam do sedaj s svojo nerodnostjo ni kar nič prikupil, začne se torej bahati.

Tolovaj pripoveduje o svojih posestvih na Koroškem, o lepem gradu, ki ga ima in vse te pravljice pripoveduje tako prepričevalno, da mu morajo verjeti. Ker je bil Smukač že večkrat na Koroškem, so mu razmere precej dobro znane.

Mlade gospice so sčasoma prijaznejše, kajti takega bogataša bi si vsaka želela.

S tolovajem začno kramljati, in le-ta se jim prilizuje na vse mogoče načine.

Tako bi bilo vse v redu.

Ali Smukač ima pač hud dan, in ker je vedno usiljivejši, vzbudi njegovo vedenje pozornost.

Gospice so zelo lepe, zato imajo tudi svoje čestilce.

In ti mladi plemiči, ki sede pri mizi, merijo Smukača z jeznimi pogledi.

Tolovaja to prav malo briga. Za vruga se zmeni, če je njegovo vedenje komu všeč ali ne, kot pretepač se ne boji nobenega.

Pojedina je pri kraji.

Smukač je veliko pil, to priča cela vrsta praznih steklenic, ki stoje pred njim, a kljub temu se ne opoteka, ko vstane od mize.

Godba zaigra k plesu.

Smukač se ozre po Pantetu. Le-ta se je najbrž tudi bahal s svojim bogastvom, kajti pod pazduho vodi bujno lepoticco.

Pante ji večkrat kaj pošepeče, prav tiho in ona mu odgovarja z zaljubljenimi pogledi.

„Hum,“ meni Smukač sam pri sebi, „Pante je navilhan, videti je, da si je že preskrbel dekleta. Oho, tudi meni se mora to posrečiti.“

Poiskati hoče svoje sosede, da bi jih povabil k plesu.

Smukačeva smola se zopet pokaže.

Neki postarni gospoj stopi na vlečko. Jezen pogled zadene tolovaja, ki se pa še ne zmeni za to.

„Kaj pa hoče stara kavka,“ mrmra tiho, „z njeno dolgo metlo naj bi bila raje ostala doma.“

Ko Smukač zagleda svojo sosedo, zastopi mu nekaj mladih plemičev pot.

Tolovaj je dobre volje. Vino ga je razgrela, sedaj je pripravljen, da bi se spoprijel tudi s hudobcem, če bi bilo treba.

Gospode hoče potisniti na stran.

„Stojte,“ zakliče eden, „to ne gre tako hitro.“

„Oho,“ oglasi se Smukač, „kaj pa hočete od mene, kaj?“

Nasprotnika meri z zaničljivimi pogledi.

„Mojo damo ne smete tako očitno odlikovati,“ šepne mu kavalir, „jaz sem njen častilec.“

„Tako, tako,“ meni Smukač, „to me prav veseli, — a jaz hočem plesati ž njo.“

„Ne, tega ne dovolim.“

„No, no,“ zavrne ga tolovaj, „Vi mi hočete to zabraniti?“

„Da, to Vam prepovem.“

„In jaz bom vendar plesal ž njo.“

„Ne poskušajte.“

Smukač se vzravna pred kavalirjem.

„Če bi morda kaj želeli od mene, sem takoj pripravljen,“ odvrne, nê opustivši svoje stare navade, „morda tako na sablje v parku, — takoj Vam bom zasadil nožiček v trebuh, da boste nasajeni kakor pečena prepelica.“

Kavalir se umakne.

„Gospod!“ zakliče.

„No, kaj želite?“

„To so čudne besede!“

„Tako je pri nas na Koroškem navada,“ zavrne Smukač mirno, „ne obotavljamo se dolgo.“

„Toda to je razžaljivo.“

„Zamojdel.“

„Tako se plemič ne obnaša.“

Smukač postane besen.

„Ali me morda hočete Vi poučevati — he?“

„Da, to bi bilo treba!“

„Pojdite torej z menoj, dragi,“ nadaljuje tolovaj, „prišli ste mi ravno prav, šla se bodeva v park sprehajat.“

„Po slavnosti.“

„Ne, — čím preje, tem bolje.“

Kavalir stopi nazaj.

„Obžalujem,“ reče hladno, „po slavnosti sem pripravljen.“

„Hahaha, potem se pa hitro odpotuje,“ roga se tolovaj, „saj poznamo take — a sedaj bom nalašč plesal s to damo.“

„Nikdar!“

Smukač gre naprej. Kavalirju stopi na kurje oko, drugega skrivaj sune pod rebra, da mu kar sapo zapre.

Plemiča sta vsa iz sebe. V tem hipu vsled bolečin ne moreta takoj za robotim „Korošcem“ in ko prideta k sebi, Smukač že pleše s svojo sosedo, ki je sedela na njegovi levici.

Pleše okorno kakor medved. Ker je pa neki tako bogat, se njegova plesalka ne zmeni toliko za tako nerodnost, da, še celo na svoje častilce se ne ozre.

Smukač je srečen. Z zaničevanjem gleda na plemiče, ki bi si gotovo ne upali poskusiti se z močnim Korošcem.

Tolovaj začne pogovor.

„Milostna gospica,“ slišati je njegov hripavi glas, „Vi imate veliko častilcev?“

„No da, gospod.“

„In ste že zaročeni?“

„Še ne.“

„No, prav tako. — Še tega bi se manjkalo, da bi taka-le griža imel tako lepo, mlado damo, — Vi lahko dobite najbogatejšega, in še častitati si bo moral.“

Mladi dami dobro de to laskanje.

„O, gospod.“

„Da, najbogatejšega si lahko izberete.“

„Da, izbirati je že treba —“

„Na Koroškem je veliko bogatih plemičev,“ baha Smukač.

„Ah, gospod.“

„Kakor na primer jaz.“

„Jaz sem še tako mlada — moja mati pravi, da še lahko počakam.“

„Kaj še,“ zagodrnja Smukač, stopivši ravnokar na dolgo vlečko, „omožiti se je treba, kakor hitro mogoče. Zakaj pa so dekleta na svetu, da se objemajo in poljubujejo.“

„Ali, gospod!“

„Da, mi Korošci govorimo kar odkrito.“

„Zapazila sem že.“

„Sicer smo pa prav dobri ljudje.“

„Da, da.“

Mlada dama se zabava s svojim novim častilcem, kavalirji prisegajo maščevanje, a Smukač se pri tem izvrstno počuti. Svojo plesalko vrti, da je že popolnoma utrujena.

Potem ji prinese sadja in vina, a se pri tem tako nerodno obnaša, da ali zlije polovico, ali pa mu pade iz rok.

Za smeh okoli sebe se ne zmeni veliko.

Prilizovati se začne dami, blede o njenih krasotah, primerja jo boginjam, o katerih je že velikokrat čital.

In vsi ti pokloni imajo vspeh, kajti Smukač velja za bogatega plemiča.

Toda zdaj pride zopet do prepira.

Kavalirja se razžaljena približata Smukaču.

Le-temu je to deveta briga, kajti strahu ne pozna in tako se ne umakne niti za korak, ko pristopita k njemu.

„To je že preveč,“ začne prvi, „takega obnašanja ne trpimo, ne — na noben način.“

Smukač pozabi na svojo ulogo.

„Oho,“ zarenči, „ali se hočete z mano? Zamojdel, vraga se zmenim za to, kajti ravno prave volje sem sedaj.“

Kavalirja sta razjarjena.

„Kaj naj to pomeni?“ začne prvi, „take besede —“

„E kaj,“ zareži tolovaj nad njim, „besede take ali take, na Koroškem je ta navada. In komur ni všeč, naj pride bližje, da ga z mojim mečem pribijem na steno.“

Kavalirja odskočita.

Smukač je mož, ki je že v tolovajskem taboru veljal za železnega junaka, tukaj je videti sedaj res strahovit.

Gostje so opazili ta prepir. Graščak sam pride bližje, da bi pomiril razburjene, kajti položaj postaja vedno nevarnejši.

Smukač se kmalu potolaži in se nato zopet zateče k polnim steklenicam.

251. poglavje.

V strahu in trepetu.

Sleparska igra se prične. — Čudni podzemeljski prostor. — Duh.
Ogoljufani skopuh.

Predno ta dva tolovaja še dalje spremljamo, povrnimo se v Novo mesto, kjer Kramar in ogljar Tone izvrstno igrata svoji ulogi.

Lahkoverni Srakar je za trdno tega mnenja, da v njegovi hiši stanujeta mogočna čarovnika. Streže jima, kar le more.

Čudi pa se, da ta dva moža toliko použijeta, ker ne ve, da imata v kleti skrito še tretjo osebo, ki tudi potrebuje jedi in pijače. —

Proti večeru je že, ko ogljar Tone, kakor po navadi, trikrat potrka na vrata gospodarjeve sobe.

Predno se še ta oglasi, stoji čarovnik že v sobi. Obraz njegov je resen.

Ogljar Tone ošabno sede na stol.

„Prinašam dobre novice,“ reče počasi.

„Ah — ah.“

„Da — dobro poročilo,“ nadaljuje prekanjenec, „po dolgem trudu se nama je posrečilo, duhove toliko pomiriti, da so nama odprli uhod.“

Srakar skoči kvišku.

„V grobnico?“

„Še ne popolnoma,“ odvrne tolovaj, „duhovi imajo tudi svojo trmo. Odprli so nam pač nek prostor, a naprej je še nemogoče.“

Srakar se tresse.

„Da, naprej je nemogoče,“ nadaljuje ogljar Tone, „kajti tu spodaj vladajo čudni duhovi in med njimi tudi bitje, o katerem sem Vam že pravil. To bitje zahteva ljubezni, predno nam dovoli naprej, — ljubezni človeške, — a midva čarovnika ji ne moreva ustreči, ker bi takoj izgubila svojo čarovniško moč.“

„O Bog!“

„Tako je, ljubi moj,“ pristavi ogljar Tone, „prišel sem zato k Vam, da greste nocoj z nama v klet, kjer bodele videli to bitje. In potem nam bo mogoče z uspehom dokončati to težavno in nevarno delo. Lepo bitje se Vas bo razveselilo.“

Toda Srakar ni prijatelj takih stvari, — že sedaj se mu ježe lasje na glavi.

„O jejmine,“ zdihuje, „življenje moje je v nevarnosti.“

„Ne bodite tako bojazljivi,“ zavrne ga čarovnik.

„Da — tu gre za mojo glavo,“ reče Srakar.

„Kaj še, — saj sva midva pri Vas, in gotovo Vas bodeva varovala.“

„Kdo ve,“ zdihuje gospodar, „na taka bitja se ni zanašati. In če me ta duh zgrabi za vrat, — proč je z mano; še na pomoč ne bom mogel klicati, tako hitro bo šlo.“

„Ne govorite tako neumno, — midva bodeva vendar v Vaši bližini. Tudi to bitje ne stori človeku nič žalega.“

Srakar se ne da pregovoriti. Ugovarja toliko časa, da mine ogijarja Toneta potrpežljivost.

„Pa teptajte svojo srečo z nogami,“ zakliče jezno, „zamojdel, potem pa tudi nima nobenega pomena, da se še dalje mudiva v tej hiši. Še danes jo bodeva zapustila.“

Srakar se prestraši.

„Ne, ne,“ reče, „kaj tacega vendar ne bodele storili?!“

„O pač, šla bodeva, šla. — Povejte torej naravnost, ali nama hočete pomagati, ali ne?“

Srakar milo zdihuje. Ugovarja na vse mogoče načine, a ker se čarovnik ne zmeni za njegove pomisleke, se mora kočečno udati.

Tresoč se po vsem telesu izjavi, da se hoče udati čarovnikovi želji in stopiti v zvezo z onim neznanskim bitjem.

Ogljar Tone je tega vesel.

Še enkrat zagotovi hišnemu gospodarju, da se mu niti las ne bo skrivil in ga potolaži še z drugimi besedami.

Srakarju pa je čudno tesno pri srcu. Obleče sicer praznično obleko, toda edina njegova misel je, da se bo to zanj slabo izteklo.

V smrtnem strahu pričakuje noči.

Ob določeni uri pride ogljar Tone in se skrivaj namuzne, ko zagleda svojo žrtev pripravljeno.

„Pojdite,“ reče, mu „moj tovariš že čaka; čas je, da stopimo v klet.“

Srakar se samega strahu komaj zave.

„Ali mi tudi res ne bo storila nič hudega?“

„Ne, ne.“

„Ali zdi se mi, da se bliža moja zadnja ura, — huhu, taka strašna ženska!“

„To ni duh, ampak prijazno bitje,“ pomirja ga ogljar Tone, „le brž — drugače so zakladi za nas izgubljeni.“

Pohlepnost po bogastvu zaduši vse druge pomisleke in tako gre gospodar s čarovnikom v klet.

Pri vhodu v klet ju pričakuje Kramar.

Svetilnice so že prižgane. Tolovaja odpreta vrata in vsi trije stopijo v skrivnostno klet.

Srakar je na pol nezavesten.

Tolovaja zakleneta vrata za sabo, da bi gospodar ne mogel pobegniti.

Skopuh stopa s tresočimi se koleno za čarovnikoma, ki se počasi bližata ozadju kleti.

Kako se začudi Srakar. Tam, kjer je prej stala trdna stena, zagleda ozek vhod, ki vodi pod zemljo.

Ta pogled ga predrami.

„Ah, Vi ste tam kopali?“

„Midva ne, toda duhovi,“ odvrne ogljar Tone, „poglejte tam stopnice, ki vodijo v podzemeljski prostor, kjer Vas pričakuje bitje.“

Srakar je strahu na pol mrtev.

„Jaz naj grem tje dol,“ stoka, „in kar sam?“

„Tako je, kajti midva morava ostati tukaj, da nadaljujeva najine zarotitve,“ glasi se odgovor.

Srakarja stresa groza.

„Jaz ne grem sam,“ ječi, „tam doli bom umorjen, — iti morate z mano — ali slišite?“

Ogljar Tone odmaje.

„Nič se Vam ne bo zgodilo,“ zavrne ga, „če se bodo prikazali hudobni duhovi, prišli bodo od te strani, zato morava stražiti pri tem uhodu.“

Srakar prosi in zdihuje, da se tolovaja zopet razjezita. Ko mu zažugata, da takoj zapustita hišo, se Srakar uda, tresoč se po vsem telesu.

Ogljar Tone mu da svetilnico.

„Pojdite torej,“ reče mu, „ne bojte se, kajti midva Vas bodeva varovala.“

„In če bi se mi vendar kaj pripetilo, — ali smem poklicati na pomoč?“

„Seveda,“ odgovori tolovaj, „a bodite brez skrbi in se ne obotavljajte. Če nama bodete pomagali, imeli bodemo kmalu zaklade v rokah.“

„Te besede dajo Srakarju pogum. Vzame svetilnico in stopi na prve stopnice.“

Kako mu je pri srcu, ni mogoče popisati.

Ne upa se, da bi pogledal okoli sebe, njegove oči so uprte v svetilnico, da bi ne zagledal kaj strašnega.

Sedaj stoji Srakar v čudnem obokanem prostoru, tresoč se in trepetajoč, da bi se ga tudi kamen usmilil. Svetilnico postavi na tla, kajti njegove roke nimajo več moči. Kar otrpel je.

Tako pričakuje, kaj se bo zgodilo.

Nekaj časa je vse tiho, a kmalu pa se zdi Srakarju, da čuje tiho šumenje.

Boječe pogleda naokoli. Vidi obokan prostor, čudne podobe na stenah, toda tam v kotu — ha, kaj je to?

Tam zagleda čudno postavo, zavito v belo haljo, odsevajočo v višnjevskasti svetlobi.

Brez dvoma, to je ono bitje.

„Huhuhu,“ ječi Srakar, „z mano je pri kraji, — zdaj in zdaj me bo zgrabila.“

Milo pogleda na stopnice.

Kako rad bi bil sedaj v svoji sobi, a to je nemogoče, noge so mu odpovedale.

A čuj — sedaj je zopet zašumelo.

Z grozo opazi Srakar, kako se je čudna postava zravnila, kako se mu sedaj počasi bliža.

Zdaj povesi glavo. Zdi se mu, da se mu bliža smrt. Šumenje prihaja vedno bližje.

Srakar poti smrtni pot, jeclja vse molitve, ki mu pridejo na um, toda vse zastonj — postava se mu je približala.

Sedaj postoji, tik zraven njega, Srakar je skoro nezavesten. Naenkrat zasliši tih glas.

„Nespameten pozemski otrok, zakaj se me bojiš? Poglej me, ali sem morda strašna?“

„O jejmine,“ misli si Srakar, „to je nekako sirensko petje, da bi me omamila in tem lažje zadavila.“

A vendar si še upa, pogledati kvišku.

Še stoji bela postava pred njim, toda dvoje golih, snežno-belih rok privzdigne tančico in zdaj zagleda Srakar bled, nezrečeno lep deklinški obraz.

„Visoka vila,“ jeclja, „prizanesite mi.“

„Bojazljivec,“ zavrne ga lepotica, ki seveda ni nobena druga, kakor Amalija, „ne boj se me, storila Ti ne bom nič žalega, kajti ljudem sem naklonjena. Čarovnik, Tvoj zaveznik, poklical me je tu sem.“

Srakar povesi glavo.

„Visoka vila,“ jeclja, „zahvaljujem se Vam za te besede. Jaz sem ubog človek, storite z mano po svoji previdnosti.“

Amalija se izvrstno zabava.

„Nespameten otrok,“ začne zopet, „Ti iščeš po zakladih in bogastvih, ki so skrita v grobnicah in hodnikih starega samostana!“

Srakar se oddahne. Beseda o zakladih mu da pogum, da si upa gledati čarobni postavi naravnost v obraz.

„Lepa, visoka vila,“ začne gospodar, „res je, mi ljudje hrepenimo po bogastvu in jaz bi rad dvignil zaklade, ki tu pod zemljo ne koristijo nič.“

„To je težko.“

„O vem, toda moja tovariša —“

„Sta mogočna čarovnika,“ pristavi vila, „a tudi ta moč ima svoje meje. Zaradi tega je bolje, če ti, otrok človeški, poslušáš moj svèt, kajti dopadeš se mi, tega ne tajim.“

Srakarju se zdi, da je vila ž njim zelo prijazna, a kljub temu občuti še grozo pred tem podzemskim bitjem.

Amalija to dobro opazi.

„Zakladi tu doli so ukleti,“ nadaljuje, „od starih menihov, ki niso nikomur hoteli prepustiti svojega bogastva. A kljub temu naj se zgodi, da boš Ti, človek, prejel te zaklade, kajti jaz sem Ti naklonjena.“

Srakar diha že mnogo lažje.

Ta vila v resnici ni tako huda, kakor se je bal, in lepa je, o, lepa, — vidi njeno krasno postavo in ko ji je zdrknula z ramen tančici podobna halja, zapazil je krasne prsi, ki razdražijo živce še takega skopuha.

Spomni se čarovnikovih besed.

Vila ga hoče ljubiti!

„Nebeška vila,“ jeclja, „usmilite se me ubogega človeka. Kar zahtevate od mene, vse bom rad storil.“

Amalija je zadovoljna, njena lepota je zmagala — mož, ki stoji pred njo, je njen suženj. Da, Srakar je norec.

Toda Amalijo prav nič ne mika, da bi s tem možem začela kako ljubavno komedijo, za to je prestar in pregrd, tudi je njeno srce še vedno pri Juriju Skopcu, čeravno ga večkrat črti.

Zato začne Amalija takoj svojo pravo igro.

„Zaklade dvigniti ni tako lahko,“ mrmra skrivnostno.

„Kaj naj storim?“

„Denar vleče denar,“ nadaljuje lepa vila, „da, to bodete pač vedeli iz starih knjig — človek?“

Srakar osupne.

„Denar vleče denar,“ ponovi še enkrat Amalija, „povejte mi, ali imate mnogo mamečega mamona, po katerem tako hrepene pozemski otroci?“

Srakar prikima.

„Da, imam premoženje, toda postal bi rad zelo bogat.“

„Verjamem,“ odgovori Amalija, „žrtvovati je morate tedaj, kajti le tako moreš, otrok zemlje, dospeti do zakladov.“

„Žrtvovati?“ mrmra skopuh.

Amalija zamahne z roko, kakor bi hotela izvršiti skrivnostno zarotitev.

Toda Srakar je to napačno razumel.

Meneč, da ga hoče sedaj vila umoriti, vrže se k njenim nogam.

„Milost, ne umorite me,“ zdihuje.

Amalija ga začudena gleda.

„Bedak,“ zavrne ga, ne pozabivša svoje vloge, „meniš li, da sem hudobni duh? Vstani in ne boj se, marveč poslušaj moje besede.“

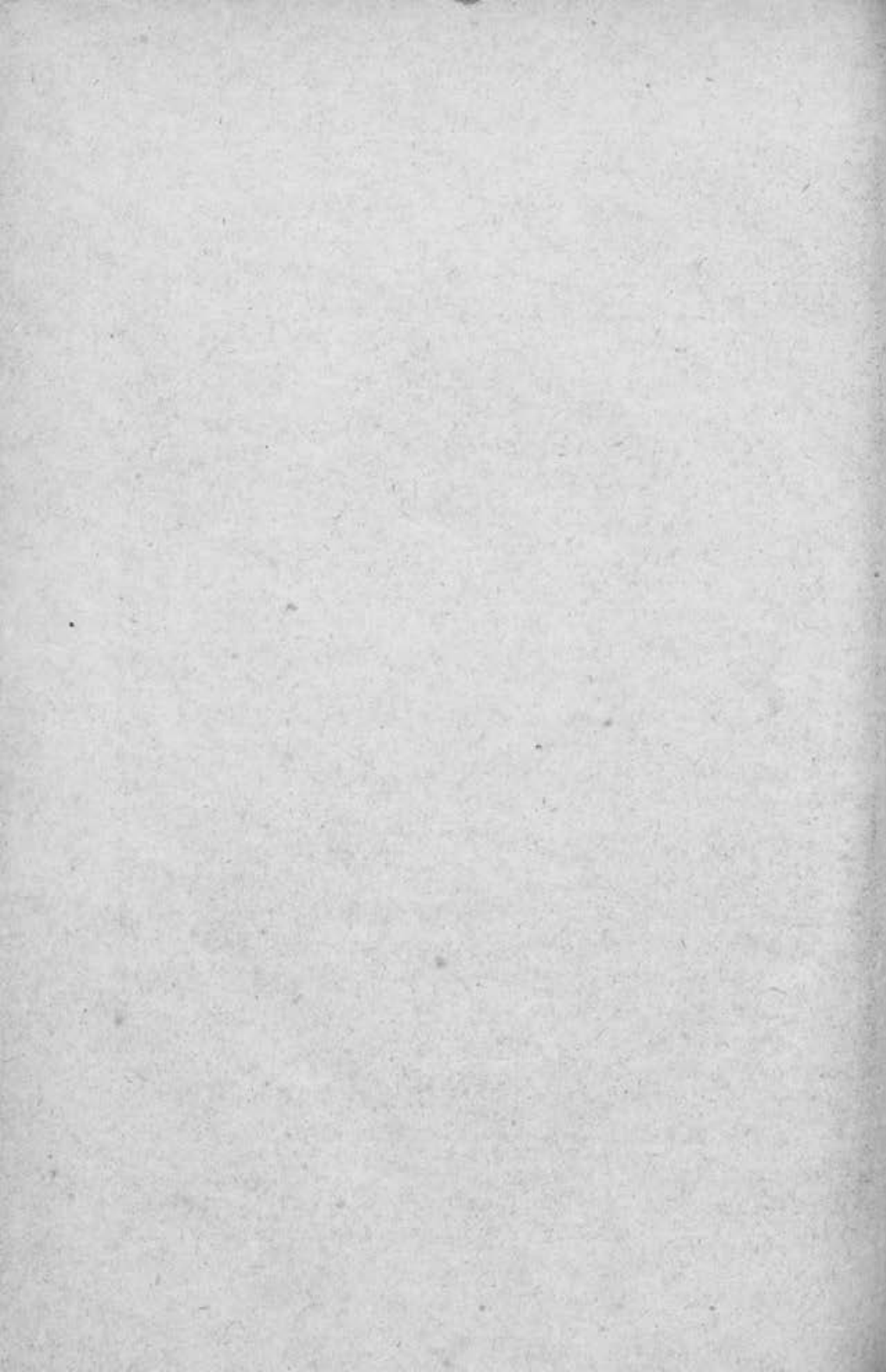
Srakar se pobere.

Sedaj pokaže Amalija na čudne podobe.

„Pojdi po svoj denar,“ zapove mu, „Tvoje celo premoženje, — položi je tu sem, in potegnili bo zaklade na se.“

Lea.

Srakar ostrmi.

„Takoj?“ vpraša.

„Če ti je mogoče, človek, stori takoj.“

„Ne, ne morem,“ odgovori Srakar, „denarja nimam v hiši, prej bi si ga moral preskrbeti.“

„Torej stori to!“

Srakar veselo pritrdi. Pripravljen je prinesiti vse svoje premoženje, kar Amalija z veseljem posluša.

Toda ni še zadovoljna s tem.

„Imaš tudi kaj lepotečja, otrok?“ vpraša ga zopet.

Srakar prikima.

„Položi te stvari tudi tu sem,“ reče vila, „kajti tu pod zemljo so tudi enake stvari.“

Srakar to obljubi.

Pri tem poželjivo gleda na lepo postavo.

Saj ga hoče ljubiti!

Srakarjev strah zginja počasi; saj je vila tako prikupljiva in on bi se nikakor ne bal, če bi ga hotela poljubiti.

Toda Amalijo to prav nič ne mika.

Mož se ji ne dopade in zato dvigne roko ter pokaže na stopnice.

„Sedaj idi, človek“, reče mu, „jutri zvečer pričakujem Te zopet na tem mestu — potem bodeva govorila nadalje.“

Kdo je bolj vesel kakor Srakar!

Ponižno spleza po stopnicah v klet, kjer ga pričakujeta čarovnika.

Stojita v krogu, ki sta ga začrtala na tleh in mrmrata vsakovrstne zarotitve.

Srakar hoče takoj pripovedovati, a ogljar Tone mu ne pusti časa za to.

Hitro ga zgrabi za roko in ga pelje k vratom.

„Sedaj hitite v svojo sobo“, reče mu tiho, „hitro, hitro —“

„Ali —“

„Bežite, Vam pravim — kakor Vam je drago Vaše življenje. Zaprite se takoj in ne zapustite sobe, — proč, Vi —“

„Da, ali —“

„Tiho, hudobni duhovi so razsrjeni, bežite, zaprite se, drugače bi Vas jaz ne mogel varovati.“

Te besede Srakarja močno prestrašijo.

Po stopnicah zbeži v svoje sobe, medtem ko se ogljar Tone v pest smeje se povrne v klet, da bi spremil Amalijo in tovariša v gornje nadstropje.

---

252. poglavje.

Pri Metliškem samostanu.

Dobro zavarovano poslopje. — Vrtarjev sin. — Obupana.

Prva ljubezen.

Med tem časom je Jurij Skopec dosegel svoj cilj.

Dospel je v Metliko in se z nekaterimi spremljevalci nastanil v bližnji gostilni. Tolovajski glavar je preoblečen v imenitnega gospoda, drugi njegovi tovariši nosijo različne obleke in so ostali raztreseni v gostilnah pred mestom.

Jurij Skopec namerava oropati nekdanji samostan Pavlineev.

Toda to ni lahka stvar. Iz mesta se samostanu ne more približati, ker je razsežno poslopje dobro zastraženo.

Tu je dober svet drag. Na silovit napad tu še misliti ni.

Jurij Skopec obrne torej svojo pozornost na ono stran poslopja, ki stoji ob Kolpi.

Toda od te strani samostanu se približati je tudi nemogoče, kajti zidovje je zelo visoko in seže naravnost v vodo.

Le edina vratca so v zidu, poleg katerih je pritrjen čoln. Vrtar se ž njim večkrat vozi po reki in lovi ribe.

Sicer pa so ta vratica vedno zaprta. Ključ ima vratar, kajti on sam rabi ta čoln, ali pa njegov odrasli sin, ki pomaga očetu pri njegovih opravilih.

Vratarjev sin je prav zal dečko — velik, krepak, pripraven za vsako opravilo. —

Jurij Skopec večkrat ogleduje to ogromno poslopje, a si ne ve nikakega sveta. Ljudje njegovi so že mnenja, da bo glavar opustil nameravano podjetje.

Toda motijo se. Tolovajski glavar svojih zasnovanih načrtov nikdar ne zavrže.

Tolovaji so že nepotrpežljivi. V mestu se ne čutijo varne, sploh pa si žele v gozd in pogostoma se oglasijo pri glavarju s prošnjo, da naj zapuste mesto.

A Jurij Skopec se ne uda. Pri večkratnem opazovanju pa vendar ne najde priložnosti, da bi se utihotapil v samostan.

Pomoč mu je torej prišla od druge strani.

Ana Sienska je opazila, da hoče njen ljubček na vsak način doseči svoj namen; nekega dne mu torej stavi predlog, katerega tolovajski glavar tudi takoj sprejme.

Vsi tolovaji dobe povelje, naj bodo vedno pripravljeni, če bi prišla odločilna ura.

Ana se loti svoje naloge.

Vratarjev sin je velik prijatelj ribarstva. Velikokrat odpre mala vratica in se spusti v čolnu po Kolpi, da bi si nalovil lepih ščuk in krapov.

Tudi danes ga vidimo na reki.

Solnce vroče pripeka. Mladi mož obrne torej svoj čoln k nasprotnemu bregu, da bi tam v senci grmovja vrgel svojo mrežo. —

Kmalu je na kraji, kjer je navadno nalovil največ lepih ščuk.

Že jih ima nekaj v čolnu, ko naenkrat zasliši v grmovju šum. —

Vratarjev sin se ozre.

Tu zagleda belo oblečeno žensko postavo, na pol skrito v grmovju.

Obraza njenega ne more videti, ker ima zakritega z belim robcem.

Večkrat se njeno telo krčevito strese, kakor da bi ihtela. Mlademu možu se tujka smili.

Saj se večkrat zgodi, da kdo v tej reki išče svojo smrt: boji se torej, da bi tudi ta mlada dama ne planila v valove Kolpe.

Mladenič vesla počasi bližje.

„Kaj Vam je?“ vpraša z mehkim glasom.

Ona se prestrašeno zgane.

Mladi mož strmi, kajti tako lepega obraza še ni videl, — v posebnem delu samostana videti je le nekaj starih žensk.

„O Bog — o Bog“, zdihuje lepa gospa, „o Bog, kakšno je moje življenje!“

Videti je, kakor da bi se hotela približati bregu.

„Stojte“, zakliče mladi mož, „ne pregrešite se!“

Zopet pogleda tujko. Mlada je še, lepa, a oči ima ob-jokane.

„O moj ljubi Bog“, zdihuje dama, „ali res ne morem najti miru? Veslajte odtod, dobri mož, pustite me, da storim konec svojemu trpljenju.“

Vratarjev sin odmaje z glavo.

„Ne“, reče, „ostal bom, Vi se ne smete tako pregrešiti — življenja si ne smete končati.“

Tujka si zopet zakrije obraz.

Mladenič opazuje tujo damo. Lepo je oblečena, na prstih se ji svetijo prstani z dragimi kameni — v stiski gotovo ni.

„Veslajte dalje — prosim Vas“, zakliče še enkrat s skoraj zadušenim glasom.

„Ne, ostati hočem tukaj!“

„O, pustite me, dobri mož, jaz sem izgubljena.“

„Ali ste morda ubožali?“

„O ne.“

„Mar ste kaj hudega zakrivili?“

„Tudi ne“, jeclja tiho.

„Čemu pa se hočete potem tako hudo pregrešiti?“

„Ker sem tako nesrečna“, toži lepa tujka, „ah, tako neiz-rečeno nesrečna!“

Mlademu možu se v srce smili lepa žena.

„Odpustite mi, da Vas vprašam“, reče resno, „a to storim le iz pravega sočutja.“

„Da, tako čujem iz Vaših besed.“

„Zakaj pa ste tako nesrečni?“

Tujka se razburi.

„Proti svoji volji sem se morala omožiti, — moj mož, hudoben starec — ljubosumen, surov, — ravna z menoj na najgrši način.“

„Tak surovež!“

„Da, to ni človek — mučil me je grozno. Ušla sem mu in pribežala k svojim sorodnikom v Metliko, dokler nisem zašla tu sem, kjer hočem končati svoje življenje.“

„Ne, tega ne smete storiti!“ zakliče mladenič.

„O, jaz sem tako nesrečna!“

Vratarjev sin je ves zamaknjen v lepo tujko. Tolaži jo s prijaznimi besedami.

Polagoma se lepa žena nekoliko umiri.

Z zaupanjem pogleda mladega moža.

„O, če bi bil moj mož tak, kakor ste Vi“, vzdihne, „kako bi bila jaz srečna.“

„In Vi ste vedno navezani na tega hudobnega starca?“

„Do smrti, da. Kaj mi pomaga veliko premoženje, — srce moje ne bo nikdar zadovoljno.“

Mladi mož jo zopet tolaži.

Opazil je, da je lepa dama vedno mirnejša, — konečno jo še enkrat opomni, da naj opusti svoj grozni sklep.

„No dobro“, odgovori ona po kratkem premisleku, „nič več ne bom imela takih pregrešnih mislij.“

„Obljubite mi to!“

„Da, toda pod gotovim pogojem.“

Pri tem ga ljubeznivo pogleda. — O, ta pogled!

Mlademu možu začne srce močno utripati. Kako bi bil srečen, če bi imel tako lepo ženo! —

„Ostala bom še nekaj časa v Metliki“, šepne lepa tujka in se skloni naprej. „in bom večkrat prišla tu sem. Če bi mogla tudi Vas tukaj videti, bilo bi moje srce zelo olajšano, ker Vas poslušam tako rada.“

Mladi mož trepeti od veselja.

„Vedno bom tukaj“, zakliče, „vsak dan — vsako uro.“

„Zvečer bi bilo še bolje“, šepeta lepa ženska, „moji sorodniki gredo večkrat z doma, potem sem sama, — in hiša je prav blizu od tukaj. Toda še eno prošnjo.“

„Prosim, prosim.“

„Ne vprašajte nikdar po mojem imenu in po mojih sorodnikih, — ali hočete storiti to?“

„Če želite tako — ubogal bom.“

Ponudi mu svojo malo desnico. Mladenič bi jo rad poljubil, a ne upa si, kajti tujka je videti iz odlične rodbine.

V sreču vratarjevega sina pa je zavladalo neznano radostno čustvo, sluti namreč, da ga lepa tujka vidi rada, — brez dvoma, kajti drugače bi ne bila izrazila take želje.

Tujka vstane.

„Zdaj moram od tod“, reče tiho, „danes me ne bo več, a jutri zvečer, ko se bo stemnilo, sem zopet na tem mestu.“

Še enkrat ga ljubeznivo pogleda.

Mladi mož bi od veselja zavriskal, saj mu ta pogled dokazuje, da mu hoče lepa tujka zaupati še več.

Poslovi se od njega ter kakor lahkonožna srna izgine v grmovju. Vratarjev sin pa ne misli več na ribe, — svoj čoln obrne in odvesla proti samostanu.

Težko pričakuje prihodnjega dne. Zaželjeni večer se vendar približa.

Skrivaj zapusti samostan in se vsede v čoln. Kako mu bije srce, ko se bliža nasprotnemu bregu.

Tesno mu je pri sreču, ko misli na to, da morda lepe tujke ne bo.

Dospel je do brega. — Veslo zasadi v pesek in nepremično gleda v grmovje.

Nje ni.

Že hoče obupati, tu zasliši šumenje, — ah, tukaj je, — tih vsklik veselja mu uide iz ust.

V grmovju zagleda lepo žensko.

Vratarjev sin danes ne ostane v čolnu, urno skoči na breg in še toliko časa nima, da bi privezal čoln.

Ona mu pride naproti.

In čez nekaj trenutkov že sedita na preprosti klopi, živahno kramljajoč, kakor bi bila že stara znanca.

Tujka mu pripoveduje o hudobnem soprogu, o svojem življenju, o hrepenenju po ljubezni.

Neizkušeni mladenič pa ji pripoveduje o samostanu, o hodnikih in grobnicah. Lepa tujka je precej radovedna.

Mladi mož niti ne zapazi, kako zasuče ona pogovor na samostanska bogastva, o katerih je že toliko slišala.

Mladenič ji zaupljivo pove vse, kar mu je znanega, o zakladnici, o močnih vratih in še več drugih zanimivostij.

Ko se poslovita, stisne skrivnostna tujka njegovo desnico in ga prosi z milim glasom, naj prihodnji večer zopet pride.

O, kako rad ji obljubi to, saj čuti moč strasti — lepo tujko ljubi, — ljubi z vsem ognjem svoje prve ljubezni.

---

253. poglavje.

Konec predporočnega večera.

Smukač je vesel. — Opomini. — Lepa služabnica. — Iznenadenje.

Pante se obnaša v gradu še precej dostojno, medtem ko njegov tovariš Smukač uganja razne burke in nerodnosti.

Začel je piti kar iz steklenice in ko ga grajski kletar z rahlimi besedami opozori na to nelepo navado, zareži Smukač nad njim:

„Jezik za zobmi, stara pokveka, — pri nas na Koroškem je taka navada, in če mi še kaj zineš, dobil jo boš po butici.“

Take besede so res prav tolovajske.

A ker se je bahal z ogromnim premoženjem, mu take nerodnosti radi pregledajo.

Smukač je čim dalje bolj vesel. Od dvorane do dvorane hiti in nadleguje lepe gospice, ki preplašene beže pred pijanim plemičem.

Medtem graščak opozori Panteta na nerodnosti njegovega tovariša.

Pante hiti iskat Smukača in ga ravno zasači, ko neko damo predrzno nadleguje.

Skoro s silo ga odvede v stransko sobo.

„Človek“, zareži nad njim, „kaj pa vendar počneš, — sram Te bodi! Nazadnje boš vse pokvaril.“

„E kaj“, se odreže, „dekle mi je bilo všeč, — pusti, da se zabavam z njo.“

„Ali Smukač — Ti si kar obseden, — ali res hočeš vse izdati, kaj?“

Pri tem krepko sune Pante svojega tovariša pod rebra, kar tudi pomaga, da se Smukač nekoliko strezne.

Skoro ga je sram.

„Ti imaš prav, tovariš“, reče Pantetu, „nekoliko preveč sem ga potegnil in šampanjca jaz nisem navajen, saj veš. Za vruga, nazadnje sem pil celo iz steklenice.“

„To je prav lahko mogoče.“

„No, potrudil se bom, da popravim te nerodnosti. Ali Pante, dekleta pa moram imeti, to Ti rečem, — punice so preveč zapeljive.“

„Kaj, Ti hočeš imeti tako plemenito gospico?“

„Zakaj pa ne?“

„Ti si norec, pomisli vendar, da bi bila to največja bedarija!“

„Hm, že zopet imaš prav, — toda vsaj kako služabnico, saj sem tudi s tako zadovoljen.“

„Potem počakaj, da prideva v najine sobe.“

Smukač se uda.

V resnici si zdaj prizadeva, da bi se obnašal dostojneje, zato mu dame kmalu odpuste in se zopet prijazno pogovarjajo z njim.

Le kavalirja ga še zasledujeta s sovražnimi pogledi. Tolovaj zapazi, da sta mu vedno za petami.

S Pantetom stopita tedaj v dvorano, kjer je na steni razobešeno vsakovrstno orožje.

Ozrši se zagleda Smukač kavalirja.

Tolovaj sname velikanski meč s stene ter ga mogočno vihti po zraku.

„Izvrstno orožje“, reče Pantetu, „za dvoboj kakor nalašč; nanj bi celo dva lahko nasadil, — res, ta meč bi rad enkrat poskusil.“

Meč obesi zopet na svoj prostor, toda ko se ozre k vratom, sta kavalirja že izginila.

„Imata že dosti“, reče Smukač, „tako kmalu se ne bodeta pokazala, hahaha, takih lahko pride kar pol ducata.“

Pante se obrne k svojemu tovarišu.

„Le varuj se!“

„Oho, — pred kom neki?“

„No, ona dva kavalirja sta Tvoja sovražnika.“

„Naj le prideta!“

„Naravnost si ne bodeta upala pred Te, a za hrbtom Ti morda zagodeta katero, — bodi previden!“

„Ne boj se.“

Moža se vrnete v dvorano, kjer še vedno pridno plešejo. A polagoma omagajo tudi plesalci in starejši gostje se kmalu poizgube, za njimi seveda tudi mladina.

Jutri je še le glavna slavnost, treba je torej moči varovati.

Tudi Smukač in Pante se odpravita k počitku.

Na hodnikih sreča Smukač več lepih deklet.

„Treba bo paziti“, misli si tolovaj, „dekleta se bodo gotovo povrnila.“

Pante je truden. Ko pride v sobo, se takoj vleže k počitku. Tudi preoblečena služabnika že močno smrčita.

Smukač pa ne misli na to, da bi šel spat. O ne, doživeti hoče še kaj posebnega.

Komaj je Pante v postelji, splazi se Smukač v predsobo in odpre počasi vrata.

Čez nekoliko časa se čujejo koraki.

Služabnik je šel mimo.

Smukač se ne gane. — Zopet sliši korake.

Sedaj zapazi na slabo razsvetljenem hodniku žensko postavo.

Ko pride bližje, vidi Smukač, da je dama že precej stara. Ne zmeni se torej za njo.

Dolgo časa je sedaj vse tiho.

Smukač se že hoče vrniti v svojo sobo, ko naenkrat čuje lahke korake.

„Ah, tu prihaja služabnica“, mrmra tolovaj, „pa kako lepo dekle.“

Vrata nekoliko bolj odpre.

S tem dekletom sta se danes že videla. Tudi jo je par-krat zaljubljeno pogledal, ko mu je natakala vino. Spustil ji je tudi srebrn tolar v roko.

Služabnici se ne mudi preveč, in ko pride mimo Smukača, sliši tiho sikanje.

Dekle postoji.

Ko se ozre k vratom, takoj spozna Koroškega plemiča.

Smukač smukne na hodnik in v tem trenutku že stoji poleg lepega dekleta.

Začne se tiho šepetanje.

Dekle se ne brani posebno, Smukač jo objame in poljubi.

„Moj prijatelj spi“, reče ji.

„Ne, ne, lahko bi se zbudil.“

„Ali dekle —“

„Ne, z Vami ne grem“, šepne služabnica, „toda če mi imate kaj povedati, je nedaleč od tukaj soba, kjer ni žive duše.“

„Prav, dete moje“, odvrne Smukač, „pokaži mi to sobo.“

Oba hitita čez hodnik. V gradu je vse tiho. Pač se je zdelo prej Smukaču, da je čul nekak šum, a to je bil najbrž maček.

„Tam je soba“, šepne dekle in pokaže na vrata.

Smukač jo prime za roko in jo vodi k vratom, ki jih dekle hitro in brez ropotanja odpre.

Zdaj stojita v sobi, od mesečine slabo razsvetljeni.

Naenkrat se dekle zgane.

„Nekdo je pri vratih“, šepeta.

Smukač osupne. Da, nekdo je pri vratih, dekle ima prav, vrata zaškripljejo, slišijo se pritajeni glasovi.

Smukač zakolne. Tu stojita kavalirja, njegova nasprotnika.

„Ah“, oglasi se prvi, „tako se povračuje gostoljubnost, da se zapeljuje služabnice hišnega gospodarja, — to naj bo plemič —“

Smukač je razsrjen.

„Nesramnež“, škriplje in predno moreta kavalirja zapaziti, kaj namerava, zgrabi Smukač stol in ga vrže z vso močjo proti vratom.

Tolovaj je dobro zadel, kajti stol je priletel z vso silo v kavalirja, ki se kričeč zvalita na tla.

Smukač priskoči. Besno ju zgrabi in vrže sredi sobe, da se jima kar zabliska pred očmi.

Potem se ozre za dekletom.

Toda te ni več tukaj. Tiho se je splazila iz sobe, da bi jo kavalirja ne spoznala.

Razkačen se poda Smukač v svojo sobo.

„Saj je jutri še en dan“, mrmra, „da, jutri me ta dva capina ne bodeta ovirala. Za vraga, da bi ne dobil dekleta, — to bi bila lepa!“

---

254. poglavje.

Srakarjevo bogastvo.

Viharna noč. — Neprijetno poročilo. — Nevarnost preti. — Nagel sklep.

Srakar že na vse zgodaj hiti od doma, da bi spravil skupaj kar največ denarja.

Tudi vse dragocenosti zbere, ki ima zastavljene doma in ko se bliža večer, pripravljeni ima dve vreči denarja in vrečo vsakovrstnih dragocenostij. Zadovoljen zre na svoje ogromno bogastvo.

„S tem bom dosegel neizmerne zaklade“, meni Srakar.

Tolovaja sta opazovala gospodarjevo početje in zvečer sta zopet v svoji sobi, kjer je skrita tudi Amalija.

Le-ta je izvrstno igrala svojo ulogo.

„Ali hočeta še delj časa tukaj ostati?“ vpraša svoja pajdaša, „jaz menim, da bi bilo najbolje, da poberemo denar in dragocenosti ter jo odkurimo.“

Kramar odmaje z glavo.

„Kaj še, Amalija“, reče, „preiskati moramo podzemске prostore, kjer je najbrž skritega mnogo bogastva.“

„Kdo ve, — jaz menim, da je boljši vrabec v roki, kakor vsi golobje na strehi.“

„Ali pomisli vendar, Amalija, če najdemo tam spodaj velike zaklade, imeli bi naenkrat velikansko bogastvo skupaj.“

Toda Amalija je drugega mnenja. Za sedaj se mora udati volji svojih tovarišev, ki ne zapustita rada prijetnega življenja pri Srakarju. —

Ali prišlo je drugače.

Nocoj pričakujejo tolovaji poročila od svojih tovarišev.

Ker je torej treba nocoj ob enajstih biti pri zatyornici na reki, odložili so obisk v kleti na prihodnjo noč.

Amalija je s tem popolnoma zadovoljna.

Noč se bliža. Srakar se je podal zgodaj k počitku. Nepotrepljiv, kakor je, tolažiti se mora, da se bo njegova želja izpolnila prihodnjo noč. Zaspati hoče torej, da bi mu čas hitreje potekel. Sicer je pa tudi utrujen.

Tako je mogoče Kramarju, da ob enajstih neopažen zapusti hišo in se napoti k reki.

Zunaj je temno kakor v rogu. Noč je viharna.

Kramar se priplazi na breg. V grmovju počene in da dogovorjeno znamenje. Tolovaj čaka. Slišati ni nobenega glasu, le tulenje viharja odmeva v temno noč.

Še enkrat da znamenje, potem tretjič, — a še vedno nobenega odgovora.

„Tomaža nocoj ne bo“, mrmra, „previharno mu je, saj sem si mislil tako.“

Kramar še nekaj časa počaka.

Ko pa hoče zapustiti svoje skrivališče, začuje naenkrat žvižg in ob jednom se bliža bregu nekaj temnega.

„Aha, čoln“, šepeta tolovaj, „tukaj je Tomaž, — in sam je.“

Čoln se približa.

„Tomaž!“

„Da, jaz sem.“

„No, zakaj pa nisi katerega glumačev s sabo vzel, v taki noči si pač težko veslal.“

„Imaš prav, — a kaj mi pomaga — kanaliji sta se napila in v pijanosti izbleknila marsikaj. Sedaj sta že zaprta.“

„Prok leto.“

Tomaž skoči na breg.

„Da, to je vražja stvar“, odvrne, „sedaj nam bodo začela goreti tla pod nogami.“

„Meniš?“

„O tem prav nič ne dvomim. Ognježerec in burkež sta taka lopova, da bosta vse izdala, samo da sebe oprostita.“

„Za vraga!“

„Zaradi tega sem prišel v taki noči tu sem“, nadaljuje Tomaž. „Najprvo sem si hitro poiskal drugo gostilno, a tudi tukaj se ne čutim varnega.“

„To je res obupno.“

„Gotovo“, odvrne Tomaž, „toda najhujše je, da ta dva capina vesta, kaj nameravamo. Če se jima bo zažugalo, povedala bosta vse.“

Kramar je ves iz sebe.

„Saj bi se ne bilo treba ž njima pajdašiti“, godrnja, „potrebovali ju nismo prav nič. Temu je kriva Amalija, ki ju je hotela na vsak način imeti — taka svojeglavnost!“

Tomaž prikima.

„Kaj mi je sedaj početi?“ reče. „Kako daleč ste že z vašo rečjo?“

Kramar mu vse pove.

„A, to je izvrstno, — potem vzemimo, kar je in glejmo, da pridemo čim preje iz tega kraja.“

„Toda to noč je nemogoče.“

„Zakaj?“

„Srakar je previden mož — ponoči zapahne vsa vrata, ki so znotraj celo z železom okovana.“

Tomaž godrnja.

„To je pa res sitno“, meni, „za vraga vendar, jaz si še v gostilno ne upam, saj so me že tako postrani gledali — ne, jaz grem s Tabo, če tudi je pri Srakarju sedaj zelo nevarno.“

„Meniš li?“

„Če nas bodeta glumača izdala, smo vsi izgubljeni. Jutri zjutraj že imeli bomo žandarje na vratu.“

Kramar nekaj časa pomišlja.

„Le pojdi z mano“, reče, „čoln bodeva skrila v grmovje, da ga ne bo nihče našel. Jaz pač menim, da z zaslišanjem glumačev ne bo šlo tako hitro. Čez par dnij pa naj govorita, kar hočeta, — takrat bode mo mi že čez hribe in doline.“

„Prihodnjo noč —“

„Seveda, tedaj se bo vse odločilo.“

„Jaz bom tudi pomagal.“

„Kaj pa da boš, namenili smo ti že posebno ulogo, ki jo boš prevzel.“

„Zamojdel, pripravljen sem na vse, kadar gre za denar.“

„Dobil ga boš dosti, kakor mi vsi.“

„Je li Srakar tako bogat?“

„Da, in kako!“

„Tem bolje.“

Tolovaja potegneta čoln na breg in ga skrijeta v grmovju, da bi ga nihče ne mogel najti.

To je namreč zelo važno. Kajti le s čolnom je mogoče zapustiti mesto, skozi mestna vrata bi gotovo ne bilo varno.

Tolovaja se še enkrat ozreta na grmovje, in ko vidita, da čolna ni mogoče zapaziti, hitita odtod — v Bratovsko ulico, v hišo nič hudega slutečega Srakarja.

---

255. poglavje.

Milicine skrbi.

Prihod norca. — Prikrite nevarnosti. — Razkrita tajnost.

Milica je posledice prestanega trpljenja srečno premagala in je zopet cvetoča in lepa kakor kdaj poprej.

Le kadar sliši ime Jurija Skopca, tedaj obledi njen obraz, kajti v srcu še vedno čuti ono nepremagljivo strast.

Ona ljubi Jurija Skopca in nobenega drugega.

Uboga Milica! Njena ljubezen je brez upanja, to ve dobro, kajti žena tolovajskega glavarja vendar ne more postati. Kaj naj bo iz tega?

Milici se drugače dobro godi. Zlatar in gospodinja njegova jo ljubita nad vse, pomočniki in učenci pa jo spoštujejo kakor neko višje bitje.

Milica bi bila torej srečna, če bi ne bilo teh temnih sene, ki ji otemnujejo njeno življenje.

Misli na Jurija ubogi otrok ne more zadušiti. Kako se boji zanj!

Slišala je, kako ga preganjajo zaradi uropane zlate mize, kakšne velike nagrade so razpisali na njegovo glavo.

Velikokrat britko joka in prosi Boga, da bi ga obvaroval, da ne bi prišel v roke svojim preganjalcem. Milica ve, da se s tem pregreši, a pomagati si ne more drugače. — — —

Stari zlatar sluti, da Milico še vedno zasledujejo sovražniki, ki ji strežejo po življenju.

Kamor gre, povsod jo kdo spremlja in varuje, v jezo obeh lopovov — oskrbnika in lovca, ki se dosedaj še nista mogla približati svoji žrtvi.

Upata, da bodo zlatarjevi sčasoma to pozornost opustili.

Nekega večera sedita Milica in zlatar Trdina v sobi. Gospodinja je šla odpirat — zvonec v veži se je namreč oglasil.

Sliši se v sobo vsklik, nekaj nerazumljivih besed, na kar skoči zlatar kvišku. A v istem trenutku se odprejo sobna vrata. Moška postava stoji na pragu.

Milica veselja vsklikne. Bliskoma skoči vstopivšemu nasproti in se ga oklene okoli vratu.

Zlatar se ne čudi malo.

Saj to je norec — Miličin zvesti zaščitnik, brez dvoma, tu stoji sedaj, precej zanemarjen — bled, upadlih lic, a vendar še žarečih očij.

Sedaj ni več norec, tudi mutast ni več, o ne, besede mu gladko teko iz ust.

Kaj vse ima ubožec povedati, kako je taval okoli in iskal svoje nečakinje. In sedaj je prišel v Trst, v hišo zlatarja Trdine, ves obupan, — a pri vstopu v to hišo izvedel je radostno novico.

Kako je Milica vesela, da vidi zopet svojega strica!

Le-ta pa ima najbrž mnogo na srečo.

Ko se poleže prvo veselje, prosi zlatarja, da mu sme med štirimi očmi razodeti nekaj važnega.

Trdina je takoj pripravljen. Čudnega gosta pelje v posebno sobo, medtem ko gospodinja hiti pripravljat večerjo in poišče tudi razne obleke za Miličenega zaščitnika.

Norec staremu možu kar naravnost pove, kar je že povedal tudi Juriju Skopcu.

Trdina je ves presenečen.

„Milica — grofovska hči!“ zakliče konečno.

„Tako je, moja nečakinja po pravici nosi ime grofice Sokolske, — ali —“

„Ali?“ ponavlja Trdina.

Mož ima do vrlega starca gotovo veliko zaupanje, kajti ne obotavlja se kar nič, da bi mu ne povedal vsega. Zlatar tedaj izve, da druga žena grofova — streže Milici po življenju. To je strašno razodetje.

Trdina še le zdaj prav spozna, v kakšni nevarnosti je njegova ljubljenska.

„To je vražja ženska!“

„Da, res — umoriti hoče mojo nečakinjo, — o tem ni dvoma.“

„Grozno!“

„Da, strašno je to, — toda skrbeti bo treba, drugače je Milica zgubljena.“

„V mojo hišo naj se morilci ne prikažejo!“

„Bili so že v bližini.“

„Kako — kaj?“

„Poslušajte le,“ odvrne norec in pripoveduje zlatarju, kako je našel pšice na vrtu, ki so bile namenjene ubogi Milici.

Trdina se groze strese.

„Lopova sem spoznal,“ pristavi norec, „ničvredna zupnika sta grofičina, in če bosta zvedela, da je Milica v Trstu, takoj bosta prišla tu sem, če že morda nista kje v bližini skrita.“

Zlatar skoči kvišku.

„To bodemo kmalu zvedeli.“

„Kako?“

„O, to je prav preprosto — povpraševal bom, če niso morda kje v bližini sumljivi tuji.“

„To je dobra misel.“

„Tako j jutri bom začel“, nadaljuje zlatar, „v takem mestu se izve vse, kar se hoče vedeti.“

„Toda ti lopovi so zviti.“

„No, njihovim grdobijam bomo že naredili konec.“

„Varovati hočem svojo Milico“, reče norec resno, „pazil bom nanjo do zadnjega zdihljeja. Toda še nekaj, tolovajski glavavar, oni Jurij Skopec, ne sme izvedeti, da je Milica tukaj, kajti to bi bilo nevarno, ker ga ona ljubi.“

Trdina se bridko nasmeje.

„Jurija Skopca gotovo ne bo v Trst“, reče, „to bi bila njegova poguba.“

„Morda“, odvrne norec razmišljajoč, „Jurij Skopec zasluži svoje ime, on vara vse svoje preganjalec.“

„In kljub temu bo padel praviči v roke.“

„Kdo ve.“

„Da, jaz slutim“, reče Trdina s proroškim glasom.

„Jaz bi ne želel tega, kajti Jurij Skopec je mož, kakršni so redki in le kruta usoda privedla ga je na tako pot.“

„Toda jaz slutim, da se bo zgodilo tako“, zavrne ga zlatar.

Po dolgem premolku norec vstane.

„No dobro“, reče, „najprvo bo treba Milico varovati, kajti zdi se mi, da so sovražniki blizu.“

„To bomo kmalu izvedeli.“

Trdina pogleda noreu v oči.

„In Milica?“ vpraša ga, „kaj naj bo ž njo?“

Norec dvigne desnico, kakor bi hotel govoriti svečano prišego.

„Moja naloga bo ta“, reče, „Milico hočem privedi v naročje njenemu očetu. Da, to bom storil, grof Sokolski ni tiran, o ne, dobro vem, da bo iskreno ljubil svojega otroka. A dokler je grofica pri življenju, je to nemogoče, kajti Miličino življenje bi bilo vsak trenotek v nevarnosti.“

Stari zlatar zmaje z glavó.

„Torej je grofica tako hudobna?“

„Da, ta ženska je od samega vruga, — celo sama bi zasadila Milici meč v srce.“

„O, to je grozno!“

„Žal, da je tako. — Razposlala je morilca, da zasledujeta ubogo Milico in ker jima je obljubila visoko plačilo, prizadevala si bodeta na vse načine, da izvršita njeno povelje.“

„Strašno je kaj tacega!“

„A resnično. — Oskrbnik Tihorepec je lopov, da mu ga ni para, — lovec France, ta capin pa bi hladnokrvno izvršil deset umorov, da le prejme dobro plačilo. — Milica je tedaj v veliki nevarnosti.“

„Mi jo bomo rešili.“

„Mogoče“, reče norec, „upam pač, a bojim se zelo. Zasledovalca sta gotovo na preži, zato bi Vas nekaj poprosil.“

„Kaj pa?“

„Nihče ne sme izvedeti, da sem jaz tukaj, kajti drugače bodeta lopova še previdnejša. Povedati torej ne smete nikomur.“

„Ne bom, to Vam obljubim.“

„Potem sem pomirjen. Kmalu se bo pokazalo, če sta lopova v Trstu — tedaj pa bom vedel začeti svoje delo.“

247. poglavje.

V pričakovanju.

Zaljubljenec. — Nov sestanek. — Zakladnica. — Priznanje.

Vratar v Pavlinskem samostanu se popolnoma zanese na svojega sina.

Opazil je pač, da je mladenič nekam raztresen, a nič hudega sluteči oče se ne zmeni za to, mati pa ima s perilom toliko opraviti, da si zvečer čim prej želi počitka in ne utegne sina izpraševati o tem in onem.

Mladenič je tega vesel. Njegov oče ima nočno službo pri prednjih vratih, — na sina torej nihče ne pazi. Hitro se izmuzne do malih vrat pri Kolpi, skoči v čoln in vesla proti nasprotnemu bregu, kjer ga čaka lepa žena.

Ubogi mladenič! — Kako strastno ljubi lepo tujko, a poljubiti jo še ni smel. „Nesrečnica“, kakor se sama imenuje, razvema njegovo ljubezen čim dalje bolj, tako da je vratarjev sin že skoro ob pamet.

Njegov oče se čudi, da nalovi sin tako malo rib, a mladenič ima vedno svoje izgovore. —

Tudi nocoj, dospevši na breg, kmalu sliši šum v grmovju — na to se pokaže njen lepi obraz.

Zaljubljenec ni opazil, da je prišla od one strani, kjer stoji bližnja gostilna. —

Tujka ne joka več. O ne, pripovedovati zna sedaj tako ljubeznivo, tako mično, in čudno — vedno obrne pogovor na skrito zakladnico samostansko.

Mladenič ji rad pojasni vse in polagoma je tukaj izvedela marsikaj važnega. Dobro ve že, kje se nahaja zakladnica, saj ji je vratarjev sin natančno popisal vse stopnice in je konečno celo narisal v pesku načrt.

Nocoj je lepa tujka še zapeljivejša kakor navadno. Ker je precej soparno, ogrnila se je z lahko tančico in ko ji med pogovorom zdrkne to ogrinjalo z ramen, zagleda zaljubljenec snežnobel vrat in krasne, na pol razkrite prsi. Tudi njeni lepi roki sta goli.

Mladeniču sili kri k srcu, pred njegovimi očmi postane megleno. — Nehote položi svojo roko okoli bujne postave.

Poln neizrekljive sreče čuti, kako se njene ustnice dotaknejo njegovih — on jo sme poljubiti — samo enkrat, potem mu zopet zabrani.

„Kakšna slast!“

„Predrznež!“ zavrne ga ona osorno.

Zaljubljenec ji pade k nogam.

„Odpuščenje“, prosi mladenič, „kaznujte me, — a imejte usmiljenje z menoj, ker Vas ljubim tako iskreno.“

„To je greh.“

„O Bog!“

„Da, greh je to“, nadaljuje ona, ne več tako resno, „saj imam svojega moža.“

„Ki grdo ravno z Vami.“

„In kljub temu ga ne smem zapustiti.“

„O, če bi le umrl“, vzdihne mladenič.

Ona se nasmehne.

„Kaj bi Vam to pomagalo?“

„Ah — kakšno vprašanje — vzel bi Vas za ženo.“

Lepa tujka se zopet nasmeje.

„Bedak — mojega soproga še ne veseli, da bi zapustil ta svet, — kljub njegovi starosti je še trden in zdrav.“

„O, kako ga jaz črtim.“

„Tudi jaz — ali —“

Mladenič zopet milo prosi.

„Jaz Vas tako ljubim — brez Vas bi ne mogel živeti. Glejte, preprečil sem, da niste šli v smrt, nekaj pravice imam torej vendar do Vas. O, bodite usmiljeni, lepa gospa, — le po Vaši ljubezni hrepeni moje srce!“

„Ah — Vi ste otrok.“

„Ne, ljubim Vas strastno.“

Lepa tujka ga srpo pogleda.

„In če bi Vas tudi ljubila?“

„Potem bi same sreče kar zblaznel, — o, srečnejšega človeka bi ne bilo na svetu!“

„O, Vi pretiravate!“

„Ne, ne, — zahtevajte dokazov!“

Lepa gospa se zamisli.

„Poslušajte torej“, reče nenadoma, „ne bom tajila, da ste mi všeč, ker ste tako ljubezniv.“

Vratarjevemu sinu se skoro zdi, da ni prav slišal.

„Lahko bi šla skrivaj od doma“, šepetaje ona, „kadar bodo služabniki spali — a tukaj ob vodi ne moreva ostati.“

Zaljubljeni mladenič pokriva z vročimi poljubi njene roke.

„Ali bi ne mogla v onem starem poslopju tam najti prostorček, kjer bi bila nemotena?“ vpraša ga.

Vratarjev sin vneto pritrdi.

„Toda Vaši stariši?“

„Oče ima nočno službo“, odvrne naglo, „mati moja pa je zvečer zelo utrujena, — prav lahko se prepeljeva tje, opazil naju ne bo nihče.“

Lepa tujka prijazno gladi mladeniča po kodrastih lasih.

„Dobro — dobro, kakor pravite, se nama v onem starem delu samostana ni bati motenja.“

„Gotovo ne.“

„No dobro, jutri zvečer pridem zopet tu sem, potem pa se prepeljeva v samostan, kjer mi morate še enkrat obljubiti svojo ljubezen. Morda — morda, da Vas uslišim.“

Mladeniču se kar zvrtil v glavi. Niti besede ne more spregovoriti.

Lepa tujka opazi njegovo zamišljenost. Meni pa, da se mladenič že kesa svoje obljube, zato ga objame s svojima mehkim rokama in ga še enkrat vroče poljubi.

„Ljubljena“, jeclja on.

„Da, ljubim Te“, odvrne lepa žena, toda ne tukaj, ne, tam v onem velikem poslopju.“

Mladenič je ves iz sebe.

Zopet jo hoče objeti, a ona ga pahne proč, — skoro surovo.

„Jutri — jutri!“

Tu ne pomaga nobena prošnja, obljubiti ji mora, da jo bo jutri ob enajstih ponoči pričakoval s čolnom na tem mestu.

Še enkrat ga poljubi, potem pa hiti od tod, zapustivša zaljubljenca v neizmerni sreči.

---

257. poglavje

Ženitovanje.

Smukač in njegova nasprotnika. — Pojedina. — Na vrtu.

Hudobno dejanje.

Napočilo je jutro poročnega dne.

V gradu se vse pripravlja k izredni slavnosti. V veliki dvorani naj bi se vršila poroka, zato so jo preuredili v nekako kapelico.

Vse je videti tako svečano.

Le Smukač se malo zmeni za te priprave.

Ozira se po lepem dekletu, a je ne opazi nikjer. — Služabnica ima najbrž kje drugje opraviti.

Medtem se spomnijo tudi Smukača, a ne v dobrem namenu. Kavalirja, ki sta ponoči tako slabo naletela, sta se namreč podala k hišnemu gospodarju.

Oba sta hudo potolčena. Pritožita se torej, da ju je koroški plemič napadel.

„Po noči je hotel zapeljati služabnico.“

„Da, to je nesramno.“

„Ali ljuba prijatelja“, odvrne gospodar, „jaz bi ne imel rad hrupa na dan take velike slavnosti. Ste li služabnico videli?“

„Le mimogrede.“

„Ali bi jo ne mogli spoznati?“

„Ne.“

„Prav žal mi je, — odpustil bi jo pri tej priči. Kar pa se tiče tujega plemiča, očitati mu ne morem ničesar.“

„Ah — zakaj ne?“

„Ozirati se moram na to, da se moj zet preseli pozneje na Koroško.“

Kavalirja sta zelo razžaljena.

„To torej pomeni, da naju zapostavljate“, zakliče prvi.

„O, kaj še — tega vendar ne smete takoj za zlo vzeti“, zavrne graščak pomirjujoč. „Jaz ne mislim tako, ognil bi se le rad prepiru na poročni dan moje hčerke. Da je koroški plemič precej robot, tega ne tajim.“

„Da, surov je.“

„Toda zelo bogat in upliven gospod, — razžaliti ga ne smem.“

Kavalirja nista vesela takih besed, kajti nadejala sta se, da bo graščak Korošca odslovil.

Slabe volje zapustita graščaka, a sklenila sta, da ostaneta, kajti varovati hočeta svoje dame pred nadlegovanjem usiljivega Korošca.

Skleneta tudi, da bodeta kljub temu svojemu nasprotniku eno zagodla, le počakati hočeta za to pripravnega trenutka.

Smukač zagleda kavalirja. S prikritim veseljem opazuje velike bnnke, ki jih kažeta na glavi.

Tudi kavalirja ga zagledata. Kažeta mu jezne obraze, a Smukač jima odgovorja s porogljivim nasmehom.

Slišati je zdaj srdite besede.

Toda Smukač se ne zmeni zanje, razdraženima nasprotnikoma pokaže svoj jezik.

Kavalirja sta kar iz sebe.

„Tako vedenje pa pač ni plemenito“, zakličeta oba. „Ta človek se obnaša kakor tolovaj.“

Smukačeve oči se zasvetijo.

Prav blizu stopi h kavalirjema.

„Jezik za zobmi“, zavpije z zamolklim glasom. „še eno tako razžaljivo besedo, in razbijem vaju, da bosta pomnila! — Razumeta, — mi Korošci imamo moč in kamor udarimo, tam se nekaj pozna. Ali sta že morda pozabila, kaj je bilo ponoči?“ —

Plemiča bi rada zasmehovalca kar pri tej priči potolkla, ali Smukač že drži svojo desnico na nožnici, pripravljen, da takoj udrihne po kavalirjih.

Sedaj si nobeden ne upa, raztogotenemu možu stopiti bližje. Kavalirja se odstranita ter skrivaj prisegata strašno osveto, Smukač pa se še ne ozre za njima, ampak se takoj obrne k navzočim damam.

Še celo srečo ima danes, kajti s svojim bahanjem je dosegel, da so dame sedaj zelo prijazne in ne tako osorne, kakor gospodje.

Smukač se prav dobro zabava.

Ker se kaže pri damah že zopet preveč nadležnega, mora ga Pante večkrat opomniti, naj se dostojnejše obnaša.

„Po obedu, ko bo vse dobre volje,“ reče mu, „takrat bo prišel čas za naju, a dokler ni cerkvena slavnost končana, biti moraš previden.“

Smukačev obraz se skremži.

„Zamojdel,“ godrnja, „toda med pojedino me ne bo nihče zadrževal, da ne bi takega lepega dekleta izvabil na vrt. Pogledj jih le, kakšne so, ena zapeljivejša od druge, — te okrogle bele roke, — in prsi, — ona tam-le kaže celo ves hrbet, — za vruga —“

„In če bi Te kdo opazil?“

„Ravnal bom prav previdno.“

„Ti imaš sovražnika.“

„Seveda, dve polakirani opici, a polomil jima bom kosti, kakor hitro mi prideta preblizu.“

„Varuj se!“

„Oho, pazil bom nanju!“

„To Ti tudi svetujem.“

Pante je prepričan, da bo njegov tovariš storil kako nemnost, zato se je odločil strogo paziti nanj.

Ura je enajst. Slovesno zvonjenje naznanja, da se bo sedaj vršila v veliki dvorani poroka.

Smukač je med zadnjimi svati, kajti take ceremonije ga ne zanimajo veliko. Postavi se torej prav v ozadju dvorane in se tam mirno zadrži.

Slovesnost traja precej dolgo. Smukač se neizrečeno dolgočasi, med govorom bi bil že skoro zadremal. Konečno so vendar te ceremonije končane in Smukač se tako globoko od-dahne, da neka starejša dama tiho zašepeta:

„Ah, to mora biti pobožen mož!“

Da, če bi le vedela!

Poročna slovesnost je pri kraji. Svatje se drenjajo okoli novoporočencev, da bi jim izrazili svoje čestitke. A Smukač se ne briga za to. Veseli se le na okusna jedila in komaj čaka, da bi prišel do polnih steklenje.

Da, svatje gredo k pojedini. V dolgi vrsti, sparoma korakajo v veliko obednico. Smukač si je hitro izbral svojo damo razkošno, zapeljivo lepotico, katero je že prej poželjivo opazoval, — tolovaju se je ta posebno dopadla.

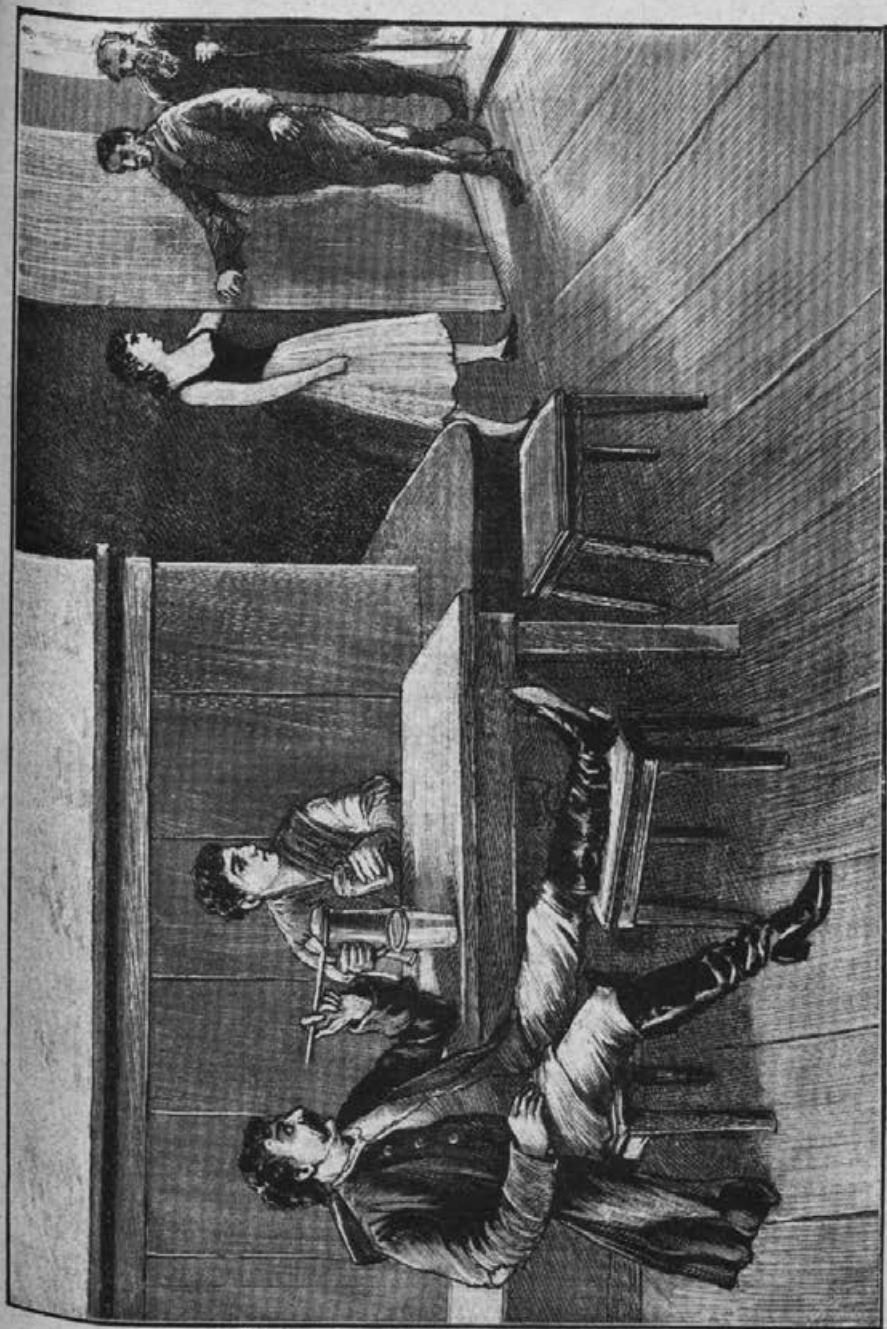
Ker začne zopet o svojem bogastvu, ga lepa gospica večkrat prav prijazno pogleda. Smukač ve, da je te dame čestilec eden njegovih nasprotnikov, a to ga prav nič ne moti. Svojo damo pelje torej k mizi.

Kje kavalirja sedita, mu ni znano, kajti v dvorani je postavljeno večje število miz. — Pozornost obrača le na svojo lepotico.

Le-ta je zelo živahna, zato se prav kmalu razvije vesel pogovor, kar spravi Smukača v najboljšo voljo. A pri tem ne pozabi slastnih jedil in vino mu teče po grlu, kakor bi vlival v prazen sod.

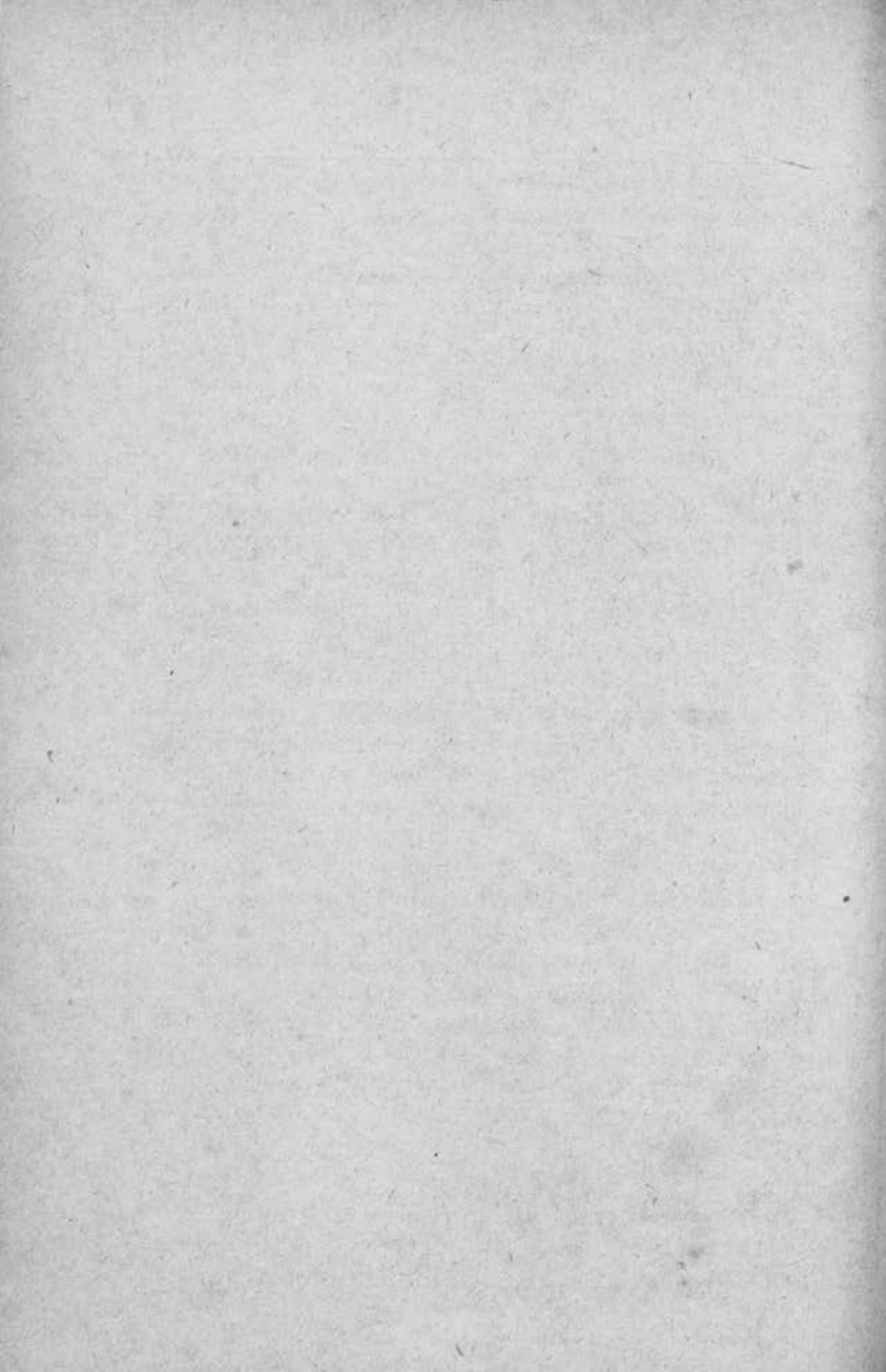
Nasprotno pa ima Pante nekaj družega v mislih. Vedno ná rop pripravljen, izvohal je, da je v neki sobi spravljenih veliko dragocenosti. Te hoče ponoči ukrasti in zjutraj na vse zgodaj s svojimi tovariši pobegniti.

Pante se je s preoblečenima služabnikoma že domenil, da bodeta ponoči siloma odprla ono sobo. Predno bo gospodar kaj zvedel o tem, bodo tolovaji že davno daleč v gozdu.

Ravnokar stopita skozi vrata dva moža v razčapanih oblekah.

Tolovaj prav nič ne dvomi, da bi se mu to posrečilo. —

Pri pojedini je čim dalje živahnejše. Smukač je že prav židane volje. Ker se med pojedino tudi pleše, je Smukač takoj pripravljen, peljati svojo damo na ples.

Danes se kaže nekam manj nerodnega, a kljub temu začne zopet uganjati svoje neumnosti. Svoje dame pri tem ne izpusti iz oči. —

Ure potekajo. Solnce že zahaja, večer se bliža, a še vedno donašajo novih jedil in penečega vina.

Toda Smukač ima sedaj dovolj.

Ker je v dvorani precej soparno, podalo se je nekaj svatov na vrt. Tudi Smukač gre za njimi.

Njegova dama naj bi šla z njim. Lepa gospica se nekaj časa brani, a konečno se vendar uda prošnjam predrznega plemiča. Smukač se muza.

Svojo lepotico pelje torej na vrt.

Nihče se ne spodtika nad tem, kajti na vrtu je vse razsvetljeno in veliko število parov se sprehaja med krasnimi nasadi.

Smukač je zvit. Svojo lepo spremljevalko vodi vedno dalje, pripovedujoč ji tako živahno, da ona niti ne opazi, kako sta se polagoma približala parku. Tu je vse tiho.

Mlada dama se ozre naokoli. — S svojim kavalirjem je sama.

„O, vrniti se morava!“ zakliče.

Smukača seveda to ne veseli, zato ji takoj začne razodevati svojo ljubezen.

Mladi dami je to všeč, saj je koroški plemič tako bogat, o, takega moža se ni braniti.

Smukač se skrivaj smehlja, veseli se svoje zvijače in lepo gospico vodi vedno dalje v park. Tam se hoče ona obrniti. On ji brani — gospica postane nemirna — Smukač razburjen.

Nazadnje se lepe dame poloti strah. Uiti hoče, a Smukač jo trdno drži, — sedaj hoče ona vpiti, toda tolovaj je že pripravljen na to.

Prestrašeni položi roko na usta in ko se ta obupno brani, postaja tolovaj vedno burnejši.

Gospica pade v nezavest — za Smukača kakor nalašč, da se poloti svoje žrtve. — — —

Ko se zave, sluti, kaj se je ž njo zgodilo, a ne pritožuje se, kajti svojo sramoto hoče prikriti. Toda mlada dama je vsa obupana. Smukač jo tolaži s prijaznimi besedami.

„Jutri se podam k Tvojim starišem, dete moje,“ ji reče, „prosil bom za Tvojo roko, da Te bom mogel vzeti s sabo na Koroško.“

Te besede imajo vspeh.

„Ali res?“ vpraša ga s tresočim glasom.

„Prav gotovo!“

„Prisezi mi!“

Smukač priseže, — saj se pač malo zmeni za to. Dama naj govori, kar hoče, — jutri bo tolovaj že daleč odtod.

Povrneta se zopet na vrt. Tam se še vedno sprehaja več parov in nihče ju ni pogrešil.

Toda ljubezen vidi natančneje. Mladi plemič, čestilec zapeljane gospice, je odsotnost svoje izvoljenke zapazil.

Sicer ne ve, kje je ostala, ali ko gre sedaj mimo njega, opazil je njeno razburjenost.

Zgane se. Kaj se je zgodilo ž njo?

Smukač ne vidi svojega sovražnika. Mimo njega gredoč kramlja z lepo spremljevalko.

Ona se še vedno sramuje, — ali Smukač jo vendar hoče vzeti za ženo, meni torej, da bo postala imenitna graščakinja.

O, če bi vedela, da je njen zapeljivec tolovaj, — iz Jurij Skopčeve čete! —

Slavnost se nadaljuje. Novoporočenca sta sicer že odšla, a svatje se še vedno veselo zabavajo.

Smukač gre k svojim tovarišem. S tihim glasom, a veselja ves razvnet, pripoveduje jim, kaj je doživel.

Pante zmaje z glavo.

„Ti si pa res od vraga,“ meni, „toda to bo gotovo imelo še svoje posledice.“

„Tako — zakaj?“

„No, deklica bo pričakovala, da jo boš najkasneje jutri zjutraj snubil.“

„Hahaha!“

„Ne smej se, to je samo ob sebi umevno.“

„Naj le čaka do sodnega dne,“ roga se Smukač, „jutri na vse zgodaj odrinemo proti gozdu.“

„Če bo vse dobro izteklo — da.“

„Oho, mar li dvomiš?“

„Imam pač svoje pomisleke.“

„Smešno,“ reče Smukač, „čakaj, — videl boš, — da bom nocoj še kaj doživel.“

„Bodi previden!“

„Le ne skrbi za to.“

„Kavalirja Te ne izpustita iz oči.“

„Kaj? Ta dva naj bodeta le mirna, da ne dobita kaj za spomin.“

„Ne rečem drugega, Smukač, varuj se.“

Tolovaj mu odgovori z glasnim smehom in ne zmeneč se za Pantetove svarilne besede poda se zopet v veselo zabavo.

Srakarjevi zakladi.

Ogoljufani čudak. — V kleti. — Čudna prikazen. — Smrtni strah — Rop.

Medtem se lopovstvo, ki ga je začela Amalija s pomočjo svojih tovarišev, zopet nadaljuje.

Srakar, ta čudak je popolnoma v oblasti teh ljudi, a vrhu tega je še ponosen, da je ljubček take lepe vile.

Da, Srakarju pride celo na misel, kako lepo bi bilo, objemati to krasno bitje.

Počasi stopa proti sobam čarovnikov.

Ogljar Tone mu že pride naproti, kajti v sobo, kjer je skrit poleg Amalije tudi rudeči Tomaž, Srakar ne sme stopiti.

„Kaj zahtevate?“ vpraša gospodarja.

„Vprašal bi Vas rad marsikaj.“

Ogljar Tone je takoj pripravljen, odgovarjati mu na vprašanja, zato stopita moža v Srakarjevo stanovanje.

Čarovnik se mogočno vsede na stol, medtem ko čudak zamišljen hodi po sobi.

Naenkrat postoji.

„Poslušajte“, začne Srakar, „tu spodaj v kleti živi bitje, vila, ki sem jo videl zadnjo noč.“

„Res je.“

„Ali bo to bitje mene — ljubilo?“ vpraša Srakar.

„To je samo ob sebi umevno.“

„In ali me bo — ljubila, kakor pozemska — menim namreč —“

Srakar umolkne, meni, da je povedal dovolj.

„To je le od nje odvisno“, odgovori tolovaj, „upam pa, ljubi prijatelj, da bodeste nad vse srečni.“

„O, če bi bilo tako!“ vzdihne Srakar. —

Toda ogljarju Tonetu rojijo po glavi druge misli.

Vedel bi namreč rad, če bo sedaj Srakar napravil veliko denarja in dragocenosti v klet, kajti tla so mu postala že prevroča.

Ker sta oba glumača ujeta, tolovaj nima miru. Če bosta ta dva izdala, potem se bo ves lepi načrt izjalovil. To skrbi ogljarja Toneta.

Nocojšnjo noč se mora vse dognati. —

Srakar odpre vrata v sosedno sobo.

„Tu pogledjte“, reče čarovniku, ki se počasi dvigne s svojega sedeža.

Ogljar Tone pogleda v sobo. Tu stoji več zabojčkov in malih vrečic.

„To je moje bogastvo“, reče Srakar, „popoldne ali proti večeru odnesel je bom v klet, da potegne nase skrite zaklade.“

Ogljarju Tonetu se srce smeje, ko vidi pred sabo toliko bogastvo lahkovernega Srakarja.

„Storite, kar Vam je vila ukazala“, reče resnobno in gre iz sobe, zapustivši Srakarja v njegovi brezmejni sreči.

Tolovaj hiti k svojim tovarišem. Zapahnivši vrata za sabo pokliče Kramarja.

„Ali je vse v redu?“ vpraša ga ta.

„Da, nocoj našli bomo bogastvo v kleti.“

Kramar premišlja. „Kaj naj storimo s Srakarjem?“

„Povezali ga bomo in mu zamašili usta. Predno ga bodo pogrešili in našli, smo mi lahko s plenom daleč čez hribe.“

„Ali bi ne bilo bolje, da ga ubijemo?“

„Zakaj?“ odvrne ogljar Tone, „menim, da bi umor vzbudil največjo pozornost — in Srakar naju popisati ne more, ker imava prilepljeni bradi.“

„To je res, ali —“

„Ne, Kramar“, nadaljuje ogljar Tone, „najboljše bi bilo, da to opustimo. Jaz imam svoje vzroke, — le ubogaj me.“

„Zamojdel.“

Skleneta torej, da Srakar ne bo umorjen.

Med tem časom se pogovarja Amalija z rudečim Tomažem. Kaj sta se domenila, tega drugim ne povesta, kajti Amalija je molčeča in ima tukaj svoje posebne načrte. — — —

Ogoljufani Srakar misli le na svoje zaklade.

Proti večeru prinese mu ogljar Tone ključ od kleti in sedaj začne Srakar vlačiti zaboje in vreče v klet, da mu kar pot teče s čela.

Upa namreč, da bo našel v kleti lepo vilo.

Moti se. Pri svitu svetilnice kmalu najde one male stopnice, a o vili ni duha ne sluha.

Srakar je zaradi tega žalosten, — a ker bo moral ponoči iti še enkrat v klet, upa, da bo takrat govoril z lepim bitjem.

Kmalu je gospodar znosil vse svoje imetje v podzemski prostor in se poda nato v svojo sobo. Ključ od kleti vzame s sabo.

Ko odbije deset, pride čarovnik — ogljar Tone — in zahteva ključ. Ob enajstih pa naj pride gospodar sam v klet.

Srakar nima najmanjše sumnje, do čarovnikov ima največje zaupanje. — Rekla sta mu namreč, da morata izvršiti še nekaj zarotitev, da preženeta hudobne duhove.

Konečno bije enajsta ura. Srakar se hitro poda v klet. Že pri vhodu zagleda čarovnika, ki stojita v krogu in mrmrata čudne besede.

Toda gospodar misli le na svojo lepo vilo. Urno hiti mimo čarovnikov in ne zapazi, da je nekdo stegnil roke po njem. Kramar beži za njim.

„Pusti ga“, šepeta ogljar Tone, „tu v kleti bi se lahko slišalo njegovo vpitje, tam doli ga bomo lažje premagali.“

„Kaj pa je imel v veliki culi?“

„Ne vem, morda se je tudi preoblekel.“

„Da, to je mogoče.“

Srakar pa že stopa po stopnicah. Svetilnico visoko držeč meni, zdaj in zdaj bo zagledal lepo vilo.

Sedaj že stoji v skrivnostnem prostoru.

Z radostjo opazi v nekem kotu zavito, belo postavo, da, to je njegova lepa vila. Ali kaj je to — zdi se mu, da vidi za njo neko kosmato žival.

Srakar hoče stopiti bližje, — te čudne stvari ne more spoznati. Premika se, in videti je, kakor medved.

Kaj naj to pomeni? Srakar se prestraši, meni namreč, da je to hudobni duh. Ali saj stoji vila pred njim, — ona ga bo varovala.

„Visoko bitje“, začne gospodar in pokaže na zaboje in vreče, „tu je moje bogastvo, ki naj potegne nase skrivnostne zaklade.“

Zavita postava ne zine besede, a kosmata pošast se začne zopet premikati.

„Hu — hu“, zatuli zdajci, „huhuhu!“

Srakar se močno prestraši.

Pobegniti hoče, a tu zagleda čarovnika, ki se bližata po stopnicah.

Navda ga upanje, da mu bodeta ta dva pomagala.

„Hu, — hu“, zatuli zopet.

Srakar prestrašen zavpije. Pošast za belo postavo pokaže kremplje, gospodar zagleda sedaj tudi čudno grdo glavo z dolgimi rogmi in žarečimi očmi. Srakar se sesede.

Zdajci pa skoči pošast na njega ter grozno zatuli.

V tem trenutku stojita čarovnika na njegovi strani, — toda ne za to, da bi mu pomagala, ampak da ga zvežeta in mu zamašita usta.

Srakarjev obraz je smrtno blede, oči njegove so izbuljene — ne gane se več.

Grozni strah je provzročil, da je gospodarja zadel mrtvoud.

Rudeči Tomaž je bil ona grda pošast, ki je Srakarja tako prestrašil, da počiva sedaj v smrtnem spanju.

Ogljar Tone prinese vrv.

„Ni potrebno“, reče rudeči Tomaž, sklonivši se čez žrtev, „povezati ga ne bo treba, kajti mrtev je.“

„Za vraga“, škriplje ogljar Tone, „tega nisem hotel.“

„Ne?“ zavrne ga rudeči Tomaž surovo, „jaz pa sem že prej vedel, da ne bo prestal tega strahu. Mrtev je — tem bolje.“

„A če ga bodo našli?“

„Haha ha, mislili bodo, da je tu kopal zaklade in ga je pri tem dohitela smrt.“

„Res je tako.“

„Sedaj pa hitimo, kajti nocoj imamo še mnogo opraviti, predno bomo spravili vse te stvari v čoln.“

Ogljar Tone pomišlja.

„To bo velika teža, — in nas je samo čvetero.“

„E kaj, čoln je velik in močan zadosti, da bo nosil vse to.“

„Torej, začnimo hitro — naše preobleke povežimo v cule.“

Rečeno — storjeno. Vsi štirje se hitro preoblečejo in v te obleke zavijejo Srakarjevo bogastvo.

To je velika in zelo nepripravna teža.

„Kaj pa, če bi nas srečala nočna straža?“

„To bi bila sitna reč.“

„Neumnost, — Amalija bo šla naprej in nam bo dala znamenje.“

„Da, tako bi bilo prav.“

Vsi štirje se pripravijo, da bi zaboje in vreče znosili v klet. A to ni tako lahko. Stopnice so namreč ozke in treba je napeti vse moči, da spravijo vso to težo po tej poti navzgor.

Konečno imajo malo pred polnočjo vendar vse zbrano v kleti.

A sedaj pride najtežja naloga. —

V hiši razen tolovajev ni nobenega družega človeka. Ključ k vratom v Bratovsko ulico ima ogljar Tone.

Amalija naj bi šla naprej. Z malo culo v roki gre torej na prosto, za njo njeni trije tovariši, obloženi s težkim bremenom. — Vrata se odpro — štiri postave smuknejo v temno noč. Bodo li srečno dospeli do skritega čolna?

Preslepljeni zaljubljenec.

Prevaran. — Skrivnostne stopnice. — Pred vratmi zakladnice.
V grobnici.

Vratarjev sin je čez ušesa zaljubljen. Stariši njegovi imajo polne roke dela, zato ne opazijo rãztresenosti sinove.

Kako mu bije srce, kajti nocoj pripeljal bo lepo tujko v samostan in v njenem objemu užíval srečo ljubezni.

Večer se je že približal. — S kakšno nestrpnostjo pričakuje mladenič temne noči! Proti starišem je hlinil utrujenost in se kmalu odpravil v svojo sobo.

A komaj pa je razgrnila noč svoja krila nad samostansko okolico, že se je splazil iz svoje sobe in hitel k malim vrticam ob Kolpi.

Tiho jih odpre in odpne čoln. Vse ravna tako tiho in previdno, da ni slišati najmanjšega ropota.

Počasi vesla preko reke.

Ker je noč zelo temna, mu ni mogoče videti na nasprotni breg. — Zdajci čoln škripaje zadene ob pesek.

„Pst, pst“, slišati je v tiho noč.

Nekaj trenutkov je vse tiho. Zaljubljenemu mladeniču je tesno pri srcu, ker meni, da ljubica ni prišla.

Toda zdajci zaškriplje pesek na obrežju, slišati je šum, kakor da bi se kdo plazil skozi grmovje.

„Tukaj sem“, slišati je šepetajoč glas, mlademu možu dobro znan, „tukaj sem.“

O, kakšno veselje! Lepa tujka stopi v čoln in sede na klopi, medtem ko mladenič urno vesla proti samostanu.

Čoln kmalu dospe do malih vrtic, katera je pustil mladenič le priprta. Tudi sedaj jih ne zaklene, da bi ne delal ropota in ker hoče še pred dnevom prepeljati ljubico na ono stran reke.

Lepo tujko pelje v staro poslopje, ne daleč od malih vrat, ki vodijo do reke.

Tam so male stopnice, vodeče na dolg hodnik. Še le tukaj izpregovori „mlada žena“.

„Kje sva sedaj?“

„Pred staro hišo, o kateri sem Vam že pravil.“

„Ah, ali ni tukaj zakladnica?“

„Da“, odvrne zaljubljenec, pozabivši vsa svarila svojih starišev, „tu spodaj v kletih so bogastva dobro spravljena, — tu so velika železna vrata, ki jih ne more nihče odpreti.“

„Tudi stražniki ne?“

„Ne vedno“, odvrne mladenič, „tudi se večkrat zgodi, da pridejo Pavlinci sredi noči gledat, ali je vse v redu.“

Tujka je zelo radovedna.

„Kako pa se pride v to klet?“

Mladenič pritisne lepo gospo k sebi.

„Tam, kjer sva vstopila, nahajajo se na levi stopnice, ki vodijo v klet, toda velika vrata iz hrastovega lesa zabranjujejo vsakemu nepoklicanemu vhod. Jaz sem jih samo enkrat videl, oče moj me je namreč večkrat svaril, naj ne bom preveč radoveden.“

Lepa žena ga prime za roko.

„O, jaz Te ljubim“, šepeta, „tako iskreno Te ljubim, — a kam me pelješ sedaj?“

„Tu je soba.“

„Sva li kmalu na mestu?“

„Tukaj je.“

Mladenič odpre vrata v malo sobico, lepa spremljevalka njegova se stiska na njegovo stran.

„Zapahni vrata“, zašepeta.

Kako rad jo uboga! Sedaj ga pritisne ona na svoje prsi, mladenič čuti, kako ga objame s svojimi mehкими rokami, — vroč poljub pritisne na njene ustnice.

Zdajci se zgodi nekaj čudnega. Lepa tujka odmakne svojo roko, mladenič začuti čuden duh, omamljiv vonj.

„Kaj je to?“ Beseda mu zastane v grlu.

Robec z močno dišečo tekočino je hipoma položen na njegov obraz, — mladenič diha težko, stoka — še enkrat — zdaj začne omahovati.

Lepa tujka se nenadoma iztrga iz njegovega objema.

Mladenič hoče robec odstraniti, zastonj — ne more ga, njegove roke so težke ko svinec.

Zavest ga zapušča — omahuje — zdajci je slišati zamolkel ropot.

Mladenič se je zvrnil na tla, — parkrat se še zgane, potem pa nepremično obleži.

Ne daleč od njega stoji mlada žena. Sedaj hiti k vratom. Bliskoma jih odpre in stopi na hodnik.

Ključ vzame s seboj, še prej pa vrata od zunaj zapre. Za trenotek postoji.

„Hitro je šlo“, šepeta sama pri sebi, „hahaha, takega noreca ni težko omotiti. Omotiti? Smejati se moram, ker so mi rekli, naj ne ravnam prehudo, — toda gotovo je gotovo, — fant mora molčati, molčati ne samo za nocej — za delj časa.“

Kaj pomenijo te skrivnostne besede?

Lepa žena hiti po hodniku in čez stopnice.

„Na levo se gre torej k zakladnici“, šepeta, „to si bom dobro zapomnila. No, lahko bodo zadovoljni z mano, pot sem jim že pripravila.“

Ženska beži preko dvorišča.

Kmalu pride do malih vrat in stopivša v čoln s krepko roko odvesla čez Kolpo.

Po malo trenutkih slišati je tiho znamenje.

Na bregu se prikažejo temne postave in se bližajo čolnu.

„Ana, si li že nazaj?“ vpraša zamolkel, a krepak moški glas. —

„Da, Jurij“, odgovori lepa žena, „vse je dobro preskrbljeno. Zaljubljeni norec leži omoten v neki sobi — sedaj lahko greš s svojimi ljudmi brez ovir v samostan.“

Uganjka je rešena.

Dozdevna „nesrečnica“ je Ana Sienska, ki sedaj pozdravlja svojega ljubčka, predrznega tolovajskega glavarja Jurija Skopca, ki bo z nekaterimi tovariši obiskal samostan Pavlinec.

Izbranih je dvanajst mož, ki se dobro oboroženi lotijo tega predrznega podjetja.

Toda v čolnu ni prostora za toliko število, zato ga je treba trikrat prepeljati, da je mogoče vse tolovaje spraviti na ono stran.

Ana Sienska ostane v čolnu, kajti pokazati mora pot, — na njeno stran se vsede Jurij Skopec.

„Ali si izvršila vse po mojem navodilu?“ vpraša jo predrznež.

„Da, zgodilo se je tako.“

„Upam, da si bila previdna, kajti preveč onega omamljivega soka bi lahko povzročilo smrt.“

Ona se čudno nasmehne, a Jurij Skopec tega ne vidi, ker je noč temna.

„Ne vznemirjaj se“, zavrne ga, „o, ravnala sem prav previdno.“

Čoln je došel do malih vrat. Ana prevzame vodstvo.

Čez nekaj minut že zbrani so vsi tolovaji na samostanskem dvorišču.

Ana stopi pred može, ki prisluškujejo na vse strani.

„Za mano“, reče tiho, „jaz vas bom vodila, ker poznam pot, ki vodi v zakladnico.“

To je veselo poročilo.

Kmalu je četa v starem poslopju, pri ozkih stopnicah.

„Tako, tu je treba iti navzdol“, reče tiho, „zdaj se lahko prižge svetilnica, svetlobe ne bo opazil nihče.“

Kmalu so stopnice razsvetljene.

Kakor duhovi plazijo se tolovaji stopnico za stopnico, pred njimi Jurij Skopec, a tik za njim lepa Ana.

Ne traja dolgo, in že so pri vratih.

„Hu, kakšen duh je to — kakor bi bile tu same trohnele krste“, šepeta zvita ženska.

Jurij Skopec gleda okoli sebe.

Naravnost pred njim so velika železna vrata, ki vodijo najbrž v zakladnico.

Videti pa je še nekaj vrat, ki pa niso posebno močna, četudi so zaklenjena.

„To bo težavno delo, glavar“, oglasi se Polde, stopivši ravnókar na stran Jurija Skopca, „ta vrata so čudovito močna. Tu bo težko kaj opraviti.“

„In vendar se mora zgoditi.“

„Dvomim, kajti naše orodje je preslabo za to.“

Takoj podajo eno takih orodij glavarju v roko.

Jurij Skopec previdno zasadi špičast drog v špranjo in poskusi z vso močjo, da bi vlomil vrata. Toda zastonj.

Nemogoče! Jurij Skopec tudi ni tak, da bi silil z glavo skozi zid, a tudi ne tako malodušen, da bi takoj po prvem ponesrečenem poskusu opustil načrt. — Pogleda okoli sebe.

„Vrata ni mogoče vlomiti“, reče, opazujoč skrivljen železni drog.

„Za vraga“, godrnja Polde, „ali bomo morali oditi z dolgim nosom?“

„Jaz ne mislim na to.“

„Kaj naj vendar storimo, glavar?“

„To bodele takoj videli.“

Jurij Skopec si še enkrat ogleda vrata, potem pa se obrne k drugemu vhodu. Polde pristopi.

„Glavar, kaj hočete storiti?“

„Odpreti vrata.“

„A ta vodijo gotovo v grobnico?“

„Že mogoče.“

„Tam pa mi nimamo nič opraviti.“

„O pač, jaz imam še vedno upanje.“

„Hočete li vrata vlomiti?“

„Da, to ne bo težko. — imeti hočem zaklad, izvršil bom svoj načrt — hahaha, Jurij Skopec se ne bo povrnil prazen.“

Polde zmaje z glavo. Glavar je vzel drug železen drog. Spretno ga porine med vrata in steno ter se z vso močjo upre.

Nekaj trenutkov je njegov trud brezvspešen. Potem pa je slišati zamolklo pokanje in škripanje, — Jurij Skopec še enkrat pritisne z vso močjo.

Zdaj — zamolkel ropot — pok, — vrata so odprta. Takoj pristopijo tolovaji. Svetloba svetilnice pade v dolg, obokan prostor, kjer stoji dolga vrsta rakev.

„No, da“, meni Polde, „saj sem rekel, da je tu grobnica.“

Jurij Skopec stopi takoj noter. Tolovaji mu počasi sledijo, tudi Ana Sienska, ki si ne more raztolmačiti čudnega obnašanja svojega ljubčka. Toda kmalu bo zvedela natančneje. Polde stopi zopet k glavarju.

„Povejte mi vendar, glavar, kaj naj bo iz tega?“

Jurij Skopec pokaže na steno.

„Vidiš li to steno?“

„Seveda, glavar!“

„Za to steno je zakladnica.“

„Seveda.“

„No, ali tudi še zdaj ne zapopadeš, Polde? Žid je pač lažje predreti, kakor železna vrata.“

Tolovaj se praska za ušesi.

„To ne bo tako lahko.“

„Mogoče, ali nam ne preostaja drugo.“

Tolovaji naredo dolge obraze, ko slišijo te besede, toda Jurij Skopec ni mož, ki bi mnogo govoril. Nemo pokaže na kamenito steno, povelje je dovolj jasno.

Takoj se delo prične. Šest tolovajev suje z železnimi drogovi v steno, da bi naredili odprtino, — drugih šest tolovajev pa gre na stražo, da bi takoj naznanili vsako najmanjšo nevarnost.

---

260. poglavje.

Hiter konec.

Odhod „Korošca“. — Smukač pokaže svojo surovost. — Napad. — Boj.

Jutro po veliki slavnosti je napočilo.

V gradu je vse mirno. Gostje so utrujeni in potrebujejo počitka. —

Smukač je svoj namen dosegel. Ponoči se je sešel tudi z lepo hišino in doživel par lepih uric.

Pante ne ve nič o tem. Napil se ga je precej, sedaj s „služabnikoma“ spi, ki sta si tudi izvrstno postregla.

Smukač pride v Pantetovo sobo, ko se je le-ta ravno prebudil.

„Hola, tovariš“, zakliče, „vstani, pripraviti se moramo. Najina tovariša sta že davno na nogah.“

Pri tem odpre sosedna vrata. Pante vidi, kako njegova tovariša ravnokar povezujeta plašče.

„Ali sta kaj dobila?“ vpraša ju.

„Seveda, stari zaspanec“, je prijazni odgovor, „obiskala sva odkazano nama sobo, — in ne brez uspeha.“

„Imata li denar in dragocenosti?“ vpraša Pante.

„Obojega dovolj!“

Pante skoči iz postelje.

„Vidva sta pa res prava tiča“, reče vesel, „toda Ti imaš prav, Smukač, kar nič se ne smemo obotavljati. Služabniki bodo lahko mislili, da smo bili tako že namenjeni, zjutraj odpotovati.“

„Seveda.“

„Torej naj se naši konji osedlajo, — vlogo smo doigrali. — Hola, tovariši, Vi pojdite v hlev, jaz pa ostanem tukaj, da se napravim. Smukač, poglej, če je zunaj vse varno.“

Medtem, ko se v služabnika preoblečena tolovaja podasta v hlev, gre Smukač po gradu ogledovat. Toda vse je tiho.

Sedaj gre tolovaj na vrt. Morda je tam kdo izmed gostov, ki si hladi svojo vročo glavo. To hoče Smukač vedeti.

Počasi stopa proti vrtu. — Smeh mu zaigra na ustnicah, ko se ozre v park.

Smukač gre naprej. Naenkrat zasliši za sabo lahke korake.

Iznenaden se ozre.

Tu prihaja mlada dama, ki je postala sinoči njegova žrtev. Skoro brez sape je.

Smukač postoji.

Preleti ga neko čudno čustvo, sluti namreč, da se zna primeriti nekaj, kar bi oviralo tolovajem odpotovanje. In Smukač se ne moti.

Lepa deklica prihiti k njemu.

„Kaj je to?“ zakliče v eni sapi, „ravnokar sem videla Vašega služabnika, ki je privedel konja iz hleva — čula sem, da hočete odpotovati?“

Smukač je besen. Mlada dama je najbrž opazovala — o, morda se ji je vzbudila sumnja.

Zdaj stoji pred njim.

„Vi ne smete proč!“

„Hm — hm.“

„Govoriti morate prej z mojimi stariši,“ pristavi, „menda niste pozabili, kaj se je zgodilo, — rešiti morate mojo čast!“

Tolovaja jezi, a izdati se ne sme.

„Na vsak način,“ odvrne zamišljen, „odpotovanje ne smemo odlašati, kajti nekdo nas pričakuje, da uredimo zelo važne stvari.“

Mlada dama se vzravna.

„Tega pa jaz ne dopustim,“ reče odločno, „tako nujna ta stvar ne bo. Moji sorodniki sicer še spe, ali kmalu se bodo zbudili, — in potem me morate snubiti, — saj ste mi dali častno besedo.“

„Prokleta,“ misli si Smukač, „ta je pa lepa. Dekle je odločno. Če bi jo le mogel pomiriti.“

Obrne se torej k razburjeni dami.

„V dveh dneh sem zopet tukaj.“

„To je mogoče, ali snubiti me morate še danes.“

Toda Smukača to ne veseli.

Prvič je premalo časa, kajti tatvina se bo kmalu zapazila, drugič pa bi se Korošec gotovo tudi izdal. Poiskati mora torej izgovor.

Toda mlada dama se ne da tako hitro odpraviti.

Smukač poskuša na vse načine, da bi jo pomiril, — a zaman, ona zahteva svoje pravice.

Nazadnje se tolovaj razjezi, — potrpežljivost mu je pošla.

„V dveh dneh pridem gotovo,“ zakliče, „danes pa moramo odpotovati, škoda je vsake minute.“

„Ne, ne, prej me morate priznati za svojo zaročenko.“

Od dvorišča sem se čuje klopotanje konjskih kopit.

„Tristo vragov,“ si misli, „to je pa res sitno, jaz moram proč, — bedasta ženska bo napravila še velik škandal.“

Še enkrat poskusi, da bi se zlepa odstranil. Opravičuje se, obljubuje in se roti, da bo v dveh dneh gotovo zopet tukaj. A prevarano dekle mu nič ne verjame. — Oklene se njegove roke. —

„Ne pustim Vas odtod.“

„Ali, otrok moj!“

„Ne pustim Vas,“ zakliče obupno, „vzeli ste mi mojo čast!“

Smukač se porogljivo smeje. Sedaj se pokaže njegov surovi značaj.

„No, kaj pa je potem,“ meni zasmehujoč, „pri lepih plemenitih damah ni to nič čudnega.“

„Kaj — Vi me še zasmehujete?“

„Ne, ne.“

„Pustite me!“

„Nikdar!“

Še trdneje se oklene njegove roke, a Smukač zopet sliši klopotanje konjskih kopit.

Čas je drag. — Zdajci sune ubogega dekleta, da nesrečnica odleti v bližnje grmovje. Najbrž se je onesvestila, kajti čuti ni nobenega glasu.

„Tako, ta ima dosti,“ godrnja Smukač, „sedaj je pa tudi zadnji čas, tovariši me že čakajo.“

Hiti na dvorišče, kjer ga pričakujejo trije možje. Pante na konju, služabnika pa ravnokar popravljata privezane plašče.

„Kje pa tičiš?“ zakliče Pante.

Smukač skoči na konja, Pante pa strese polno pest srebrenjakov pred služabnike, ki se, četudi še zaspani, vržejo z veseljem na blesteči denar.

Tolovaji odjezdijo, — s plenom, ki je gotovo velike vrednosti. —

Smukač se smeje na vse pretege.

Zaman ga opominja Pante, naj miruje, tovariš se ne zmeni za to.

„Taki osli,“ ponavlja večkrat, „taki bedaki, hahaha, lepo smo jih vodili za nos. Kdo bi si bil mislil, da nas bodo imeli za plemenitaše!“

„Ne tako glasno.“

„E kaj, saj nas nihče ne sliši.“

„Do gozda je še dolga pot.“

„Oho, meniš li, da bodo šli za nami?“

„Nič se ne ve.“

Možje jo udarijo po deželni cesti. Sicer bi veliko preje dospeli v gozd po bližnicah, a to bi znalo vzbuditi sum, in ker so konji tudi precej obloženi, se jim pot le počasi odseda.

Pante se večkrat ozre nazaj proti gradu. Še vedno je tega mnenja, da se stvar ne bo tako gladko iztekla.

Grmovje je zakrilo sedaj ponosno poslopje, ko naenkrat zasliši Pante nenavaden šum.

Čuti je glasove, vmes klopotanje kopit.

„Za vraga,“ zakliče Smukač, „ali slišiš, tovariš?“

„Seveda.“

Pante posluša.

„Kvečjemu so trije ali štirje jezdec, ki dirjajo za nami.“

„Ne več?“

„Ne.“

„No, teh se nam pa še ni bati.“

„Ne, ne, sicer —“

Tolovaj obmolkne.

„Kaj pa?“

„Jezdec, ne prihajajo po deželni cesti — izbrali so si stransko pot, — slišim razločno.“

„Oho, prehiteti nas hočejo.“

„To je že mogoče.“

„Toda dva ali trije možje se vendar ne morejo meriti z nami,“ odvrne Smukač.

Pante spodbode konja.

„Morda nas pa hočejo le zadrževati, da bo prišlo za njimi več jezdecev,“ zavrne, „naprej, — sedaj nam ni treba več ostati na deželni cesti, tu je stranska pot, ki vodi v gozd.“

Tolovaji obrnejo svoje konje.

O neznanih jezdecih ni sedaj več slišati, najbrž so še precej oddaljeni.

Pante se muza.

„Zdi se mi, da so zgrešili sled.“

„Skoro gotovo.“

„Le naprej, naprej!“

Zopet dirjajo naprej, naenkrat pa čujejo v bližini nek glas, —

„Oho!“ zavzame se Pante.

„Rezgetanje konja.“

„Prav res, jezdec, so blizu.“

„Potegnite samokrese — in nože!“

V malo trenutkih so možje oboroženi. Pante jezdi naprej.

Naenkrat se prikaže izza grmovja konjska glava.

Lovec je, ki se sedaj ustavi na poti.

„Prokleta,“ sikne Smukač, „to je eden onih kavalirjev, ki sta me hotela napasti.“

Zgrabi za meč.

Pante jezdi dalje.

„Kaj hočete?“ zavpije tolovaj, dvignivši svoj samokres, „hola, zakaj nam zapirate pot?“

Plemič pokaže z roko na Smukača.

„Govoriti hočem z onim-le gospodom,“ vpije z močnim glasom.

„Oho, z mano morda?“ zareži Smukač.

„Tako je,“ glasi se odgovor. „Prej ne smete odpotovati dalje, dokler ne rešite časti zapeljanega dekleta!“

Smukač se glasno zasmije. Jezdi bližje k Pantetu, ki se ne čudi malo nad to novico.

„Tako torej stoji ta stvar,“ šepeta tolovaj, „no, na to bom že odgovoril. Ropa še niso zapazili, ta dva zahtevata le, naj ono deklino priznam za svojo nevesto.“

Pantetu se mudi.

„Izgovori se,“ šepne svojemu tovarišu, — „treba je, da pridemo hitro v gozd.“

Smukač se še glasneje zasmije.

„Neumnost,“ zakliče, „izgovarjam naj se, še tega se manjka — pokazal jima bom, da bosta pomnila!“

„Kaj hočeš storiti?“

„Kmalu boš videl.“

„Bodi previden!“

„Hahaha, meniš li, da se bojim takih širokoustnežev?“

„Vem, da ne. A gledati moramo, da pridemo čim prej do svojih tovarišev.“

Smukač je drugega mnenja. Zdi se mu ravno prav, da sta prišla kavalirja za njim, — dati jima hoče nekaj posebnega za spomin.

Počasi jezdi dalje.

„Stvar bom kmalu uredil,“ reče čez rame, „ne bo dolgo trajalo, — potem gremo naprej.“

Plemiča sta grozno razburjena. Z jeznimi pogledi merita Smukača, ki ju zaničljivo opazuje nekaj časa.

„Kaj hočeta torej — he?“ zavpije surovo.

„Zapeljali ste nesrečnico!“ glasi se odgovor.

Smukač se zaničljivo zasmije.

„In če tudi, kaj pa vaju briga to?“

Kavalir se nagne naprej.

„Jaz sem snubil to damo,“ škriplje, „danes zjutraj mi je povedala, kaj se je zgodilo.“

Tolovaj se zopet reži.

„Vzemite jo vendar!“

„Ne, to morate storiti Vi!“

„Še na um mi ne pride kaj tacega.“

„Vi hočete biti plemič!“ zakliče kavalir z jeze tresočim se glasom. „Tega ne verjamem nikdar!“

„Če verjamete ali ne, to mi je pač vse eno,“ vpije Smukač, „z lepo damo sem se prav izvrstno zabaval, kar Vas prav nič ne briga, — glejte torej, da se pobere!“

„Ne, midva ostaneva in zahtevava zadoščenja za tako nesramno obnašanje!“

„Jezik za zobmi!“ zakriči Smukač divje.

Zdaj ne misli več na svojo ulogo, ne, zopet je divji tolovaj — tovariš Jurija Skopeca.

Kavalirja se ne umakneta.

„Povrniti se morate z nama!“

„Kaj Vam v glavo ne pače!“

„Vi se torej branite?“

„Gotovo.“

„Toda Vaša dolžnost je, da rešite čast nesrečne deklice!“

„Neumnica naj se le tolaži s kom drugim,“ vpije Smukač porogljivo, „za zabavo je bila sicer dobra, — a zdaj ne maram več slišati o nji.“

„Vi ste nesramen lump!“ kriči kavalir.

Smukač besno zatuli.

„No, le čakajta, pokazal vama bom,“ vpije, potegnivši svoj meč, „nasadil vaju bom kakor dve prepelici —“

Tolovaj spodbode svojega konja.

„Varuj se!“ vpije Pante.

Prepozno! — Kavalir je dvignil svoj samokres, — blisk, pok, kletev!

Tolovajev konj odskoči v grmovje, — Smukač pade s sedla — z bobnečim ropotom telebne na tla. Pante divja kakor divja zver.

„Naprej,“ zakliče svojima tovarišema, „po njih, kanalijah — razsekajta ju na kosce!“

Prepozno. — Kavalirja nista velika junaka, spodbodla sta konja in kakor blisk zdirjala od tod. — Kroglje ju ne morejo več zadeti.

Pante skoči s konja.

K Smukaču hiti, ki leži na tleh, grozno preklinjajoč.

„Tovariš!“ zakliče podnačelnik, „si li zadet?“

Prestraši se.

Smukačev obraz je bled, iz prsne rane na levi strani curlja kri.

Kroglja je predobro zadela.

„Tovariš!“ zakliče Pante še enkrat.

„Dobil — sem — dosti,“ stoka tolovaj, „capin — je dobro — zadel.“

„Človek — Ti si težko ranjen!“

„Seveda,“ stoka Smukač, „z menoj — je pri kraji — Pante. — Hitro, nesite me — v gozd, da moje truplo — ne bo viselo — na vislicah. — Hitro, tovariš — priveži me na konja — tukaj ne maram umreti — končati hočem v zelenem gozdu.“

Druga dva tolovaja pristopita. Na Smukačevem obrazu se že pokaže smrtni boj.

Urno ga dvignejo na konja in ga z jermeni privežejo na sedlo, potem pa oddirjajo kakor le hitro je mogoče, proti zelenemu gozdu.

Tam jih tovariši že pričakujejo. Čuli so strele, zato so prihiteli bližje.

„Hitro — hitro,“ vpije Pante, „tecite v tabor po mazila in obveze — Smukač je težko ranjen!“

Povelje se hitro izvrši.

A vse je zaman, kajti ko možje pogledajo Smukača, visi le-ta v sedlu z glavo naprej, njegov obraz je očrnel, oči so široko odprte.

Kavalir je dobro pomeril — Smukač se je s kletvico na jeziku preselil v ono neznano deželo, kjer ga pričakuje sodnik — strašni sodnik, pred čegar prestolom se bo moral enkrat zagovarjati vsak zemljan.

Da, Smukač je mrtev, brez življenja visi strahoviti tolovaj v sedlu, s konja dvignejo le otrplo truplo. —

Prihod nočne straže.

Ujeti! — Zasliševanje. — Glumača priznata. — Mrtveca najdejo.

„Ah, zdi se mi, da sem slišal korake.“

„Morda se motiš.“

„Ne, vedno bližje je slišati.“

„Prokleta, to je nočna straža!“

Rudeči Tomaž je, ki govori te besede, ko je s Kramarjem, ogljarjem Tonetom in z Amalijo odnesel že en del Srakarjevih zakladov v čoln.

Prvikrat so ti štirje lopovi srečno dospeli do reke, toda sedaj, ko z ostalim plenom pribeže na trg, začujejo v bližini težke korake.

V tem trenutku iznenadeni zagledajo rudeči svit bakel.

„Tristo vragov“, godrnja ogljar Tone, „sedaj nam bo pa slaba predla, — stražniki pridejo tu sem.“

Amalija ostane popolnoma mirna.

„Bežimo naglo nazaj v Srakarjevo hišo.“

„Je že prepozno, — tu bi padli straži naravnost v roke.“

Kramar ima prav.

Straža prihaja iz stranske ulice, prav blizu Srakarjeve hiše je že. Tolovaje bi lahko takoj zapazila, če bi bežali proti tej hiši.

Ne preostaja jim torej drugo — hitro bežati k reki. — Tu, nov strah! Tudi s trga sem je čuti korake, tam se bliža drug oddelek straže. Patrulje se tukaj snidejo.

Kramar se trese.

„Prokleta smola“, mrmra, „to pa ne bo dobro.“

Vsi štirje se stisnejo v nek kot, nadejajoč se, da se bodo skrili v nočni temi.

Straža prihaja vedno bližje, bakle razsvetlujejo trg in njih svetloba pada že tudi na skrivališče tolovajev. Kramar je v smrtnem strahu.

„Lepa reč“, šepeta, „sedaj se pa le pripravimo.“

Straža je že prav blizu. Z grozo opazijo tolovaji, da se bodeta oba oddelka sešla v neposredni bližini.

Dosedaj jih ni še nihče opazil. Rudeči Tomaž je najbolj prestrašen. Boji se za svojo kožo.

Patrulji se postavita prav blizu skrivališča. Rudeči svit že obseva precejšen del kota, — tu se poloti rudečega Tomaža strah in groza. Svoje breme spusti na tla in beži kakor norec proti oni strani, kjer teče reka.

Za trenotek so stražniki iznenadeni. Videli so veliko postavo, ki je skočila iz kota in zbežala v temno noč.

Potem pa se nekaj stražnikov spusti za njim, medtem ko posvetijo drugi v kot.

Tu stoje Amalija, kramar in ogljar Tone.

„Oho, kdo pa se skriva tu?“ zakliče načelnik straže. „Videti je tatinska družba, z dolgimi bradami, — oho, tu leže vreče in zaboji, hola — držite jih!“

Sedaj je odločilni trenotek. Obupani hočejo vsi trije pobegniti. — A zaman.

Kramar se spodtakne in pade s tako silo po tleh, da je za trenotek nezavesten. A ko se zave, ima roke že uklenjene.

Ogljar Tone je imel enako smolo. Eden stražnikov mu je podstavil nogo, da se je tolovaj zvrnil po tleh, na kar so ga takoj uklenili.

Tudi Amaliji ni mogoče uteči, akoravno je urnih nog in se je hotela s silo preriti skozi vrsto stražnikov.

Nekdo je zgrabil za njene dolge kite. Amalija zakriči in še enkrat poskusi, da bi pobegnila.

Kakor furija plane na bližnjega stražnika, praska ga, grize in tolče, toda vse zastonj. V malo trenutkih je tudi ona zvezana.

Sedaj pridirjajo preganjalci rudečega Tomaža nazaj.

„Lopov nam je ušel!“ vpijejo, „skočil je v reko, slišali smo čofotanje, a videti ni bilo mogoče, ker je noč tako temna.“

Stražniki se motijo. Rudeči Tomaž ni skočil v reko, ampak je pravočasno dospel do čolna, v katerem je bil že en del uropanega bogastva in napel vse moči, da je hitro odveslal.

Sedaj se straža poloti vreč. V svoje veliko začudenje najdejo jih napolnjene z denarjem, zaboje pa z vsakovrstnimi dragocenostmi, ki se blisketajo v svitu bakel.

„Oho, ti so kradli!“ začudijo se stražniki. „To bo najbrž cela roparska četa, no, kakor kaže, bo zopet nekaj obeskov za vislice.“

Kramar se besno brani, ogljar Tone skuša pobegniti, Amalija pa se vede kakor obsedena.

Toda vse zastonj. Verižice so močne in sedaj peljejo ujetnike v mestno stražnico.

Tam takoj skličejo nekaj uradnikov, da bi zaslišali hudo delce.

Ne traja dolgo, da pridejo uradniki, nejevoljni, — da so bili zbudeni iz najboljšega spanja.

Razsrjeni stopijo v dvorano, kjer stoje ujetniki s svojim plenom, obdani od stražnikov.

„Kje je roparska tolpa?“ zareži prvi uradnik, ki bo vodil zasliševanje.

Takoj vlečejo ujetnike k mizi. Kramar in ogljar Tone se treseta, medtem ko je Amalija popolnoma mirna, kajti upa, da si bo s svojo lepoto pridobila uradnika zase.

In ne moti se.

Uradnik meri Kramarja in ogljarja Toneta s temnimi pogledi, ko pa pripeljejo Amalijo pred njega, postane obraz njegov prijazen.

Toda pravica in postava je nad vse, zato se ne sme pri- zanašati.

„Roparska sodrga“, vpije s hreščečim glasom, „tatiuska druhal, priznajte, kje ste ukradli te stvari!“

Vsi trije molče.

„Hočete li odgovoriti — ali ne?“

Nič odgovora.

„No, zvedeli bomo že“, roga se jim razsrjeni uradnik, „čemu so nam pa taki pripomočki?“

Kramar in ogljar Tone sta v smrtnem strahu, le Amalija ostane mirna. S svojimi lepimi očmi večkrat pogleduje uradnika.

Zdajci se prizor spremeni.

Že poprej je pisar preiskovalnemu sodniku pošepetal nekaj na uho, — sedaj že zopet.

„Resnično“, meni uradnik, „imeli bodete najbrž prav. Izključeno ni, da sta bila ona dva lopova s temi ljudmi v zvezi. Pripeljite ju sem, na ta način se bo resnica kmalu zvedela.“

Dva stražnika prejmeta skrivno povelje, na kar se odstranita, a čez malo časa že povrneta se z dvema uklenjenima jetnikoma.

Kramar se grozno prestraši. Takoj je spoznal ognježerca in burkeža, ki sta bila z njimi v zvezi.

Uradniki imajo ostre oči.

„Poznate li te ljudi tukaj?“ zagrmi sodnik na glumača, s prstom kazoč na nove jetnike.

Burkež se trese kakor trepetlika. — Molči.

„Ali mi ne bodeta odgovarjala, capina“, zadere se uradnik z groznim glasom, „halo, priznajta, vidva vesta natanko o teh stvareh. — Ali naj vama prej nataknejo palčnike?“

Burkež pade na kolena.

„Ne mučite me“, tuli, „ne, ne, premodri gospodje!“

„Priznaj torej, lopov!“

„Jaz sem nedolžen“, tarna burkež, „jaz se nisem udeležil tega, ne, prav gotovo ne.“

„Toda Ti si vedel za to, capin!“

„Da, to je tudi vse, — ti trije tam, z rudečim Tomažem vred, hoteli so Srakarja oropati.“

„Ni res!“ zakriči Kramar obupno.

Toda burkež, v strahu pred groznimi mukami, prizna vse.

Uradnikom pripoveduje, da je bil sklenjen načrt, Srakarja oropati vsega njegovega premoženja. Preiskovalni sodnik mu pretrga besedo.

„Takoj naj se gre pogledat v hišo tega meščana“, zapove, „morda so ga ti lopovi celo umorili.“

Kramar in ogljar Tone se skoro sesedeta.

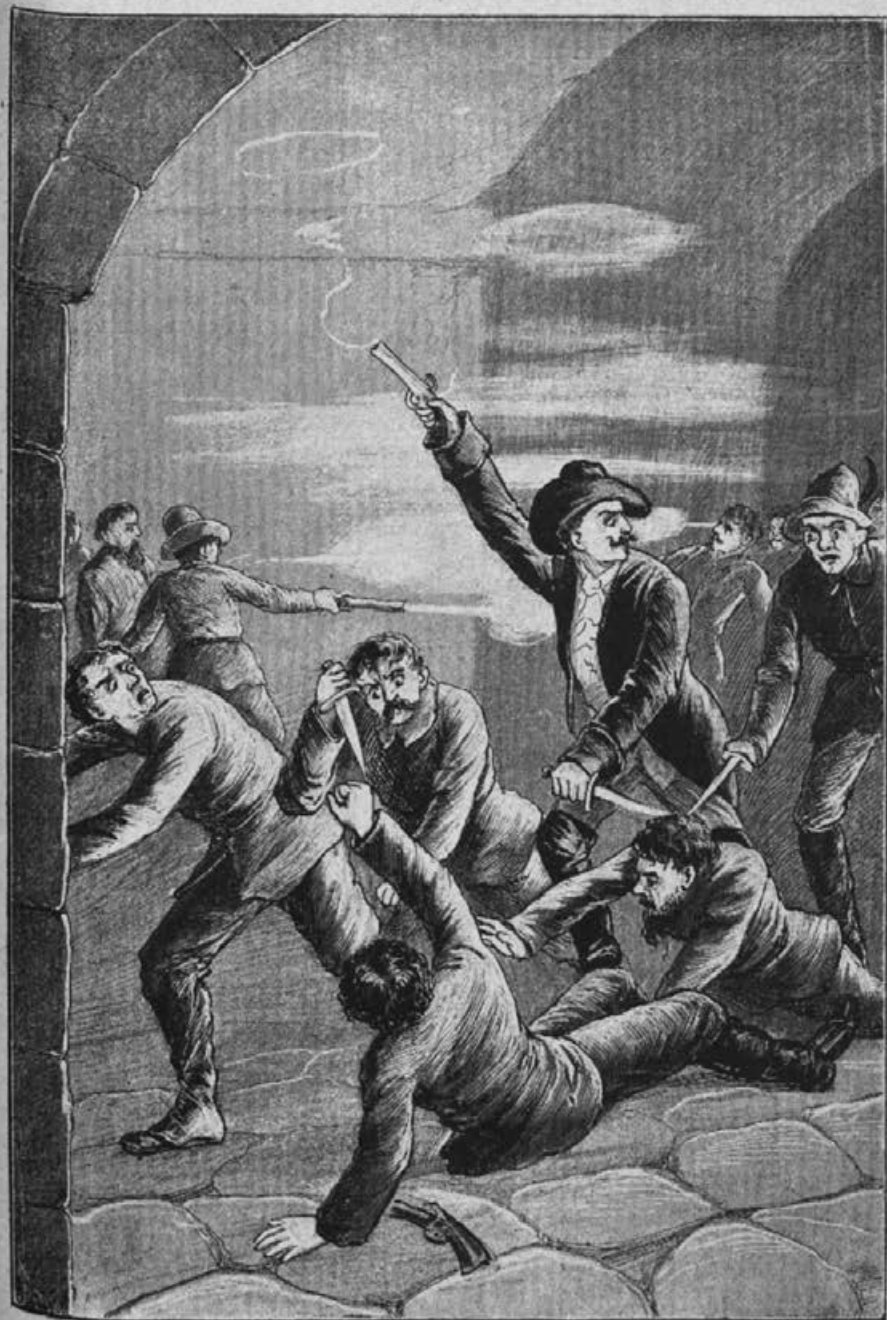
Sedaj ne upata več na rešitev, izgubljena sta.

Ne tako Amalija.

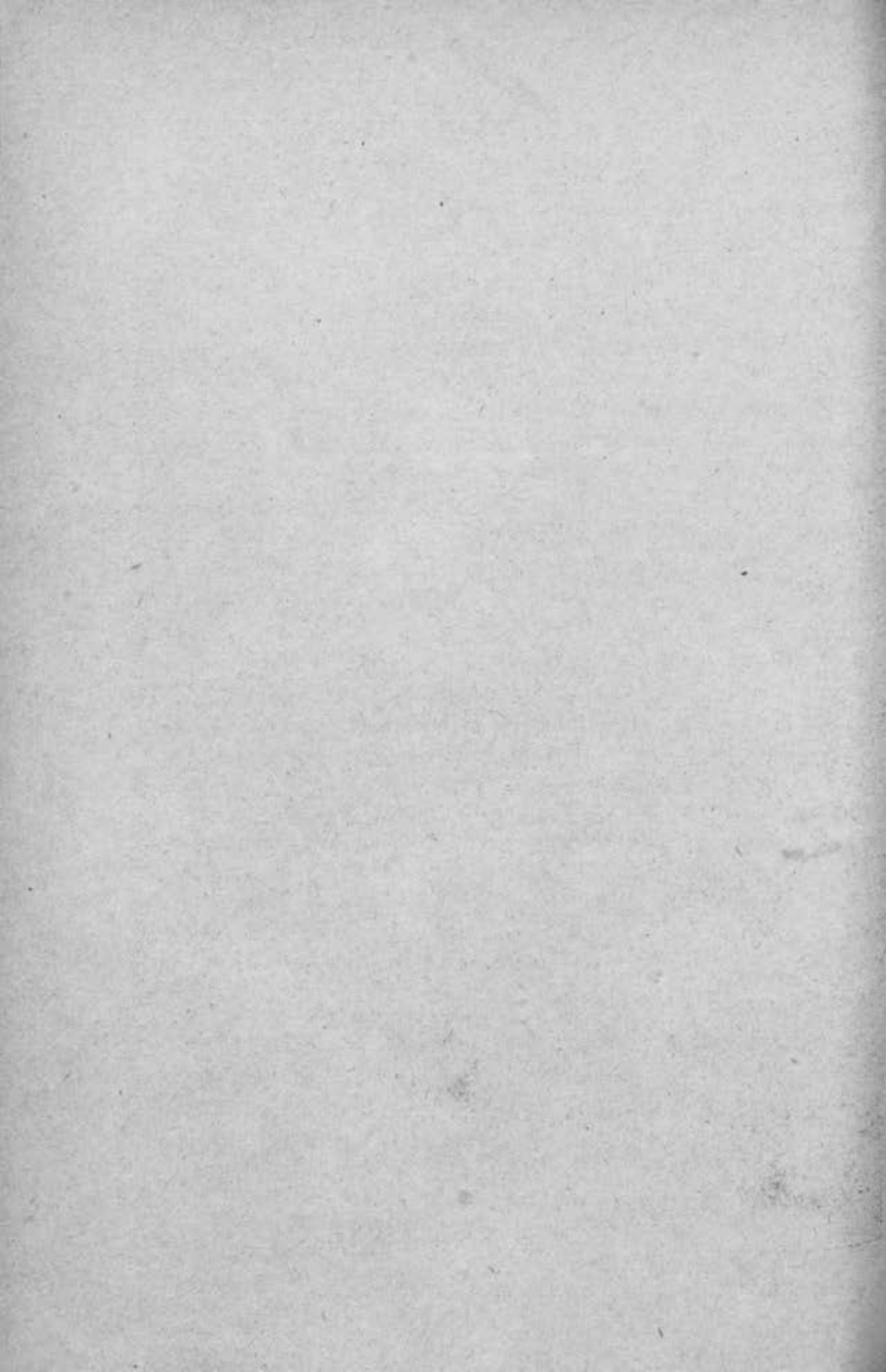
Le-ta računa na svojo lepoto in meni, da si bo s svojo mikavnostjo morda še pridobila prostost.

Nekaj stražnikov zapusti dvorano, da bi šli preiskat Srakarjevo hišo. Med tem časom se zasliševanje nadaljuje. Burkež natančno pove vse.

„Za mano!“ grmi glas strahovitega tolovajskega glavarja.

„Vaša milost“, prosi z javkajočim glasom, „saj midva nisva šla prostovoljno k tem ljudem, o ne, bila sva prisiljena.“

„Lažnjivec!“ zavpije Kramar.

„In vendar je tako“, jeclja burkež, „prisilili so naju, kajti ta dva moža tam spadata k razvpiti tolovajski četi.“

Uradniki skočijo s svojih sedežev.

„Je li to mogoče?“

„Da, nekaj sta bila pri strahovitem Juriju Skopcu“, zatrjuje bukež, „pozneje sta se ločila od njega in sama z večjim številom tolovajev ropala okoli Vranskega.“

To poročilo je kakor blisk iz jasnega zadelo navzoče uradnike in stražnike.

„Uklenite jih“, vpije sodnik, „uklenite v najmočnejše verige, kajti to so najnevarnejši roparji, katere zasledujemo že toliko časa!“

Burkeža zadene strašen pogled ogljarja Toneta.

„Capin“, škriplje, „sreča tvoja, da nisem prost. Toda, če se mi posreči, da pobegnem, ne bom miroval prej, dokler te z najhujšimi mukami ne spravim s tega sveta.“

„Molči, ničvrednež!“ zagrmí sodnikov glas, „takih hudobij ne boš uganjal več, kajti čakajo te vislice, katerim gotovo ne boš ušel!“

„Umoril nisem nikogar.“

„Tiho — uklenite ga močno, oba, — to sta najnevarnejša človeka!“

Povelje se izvrši. S težkimi verigami obložena se komaj prestopata.

Le Amaliji je prizanešeno.

Ko stražnik vpraša, ali naj tudi njo uklene, odgovori preiskovalni sodnik kratko:

„Ne, ni treba, mala verižica na noge zadostuje, videti je, da je bila prisiljena.“

Zdajci se začujejo od zunaj težki koraki.

Stražniki planejo v dvorano.

„Umor — umor“, kriče, „meščan Srakar leži mrtev v svoji kleti!“

Razburjenje je strašno.

„Mi ga nismo umorili“, vpije Kramar v smrtnem strahu,
„Srakarja je zadel mrtvoud, to lahko prisežemo!“

„Seveda, če bi tolovajska prisega kaj veljala.“

„Mi ga nismo umorili!“

Najsi tolovaja še tako tarnata in kričita, prosita in zagotavljata, kolikor moreta, nihče jima ne verjame niti besede in čez nekaj minut odvedejo vse jetnike v dobro zavarovane, temne ječe. —

---

262. poglavje.

Pedrzen sklep.

Močna stena. — Zjutraj. — Kje je mladenič?

Jurij Skopec ima v grobnici težavno delo.

Stene, ki ločijo grobnico od zakladnice, so namreč že zelo stare, sezidane iz težkega granitnega kamna, zato gre kopanje le počasi naprej.

Polde pristopi k glavarju, ki včasih tudi sam poprime za železni drog.

„To je v resnici težavno delo.“

„Da, ljubi moj, ni tako lahko, toda v zakladnico bomo prišli kljub temu.“

„Nocoj že ne!“

„Kaj, — je li že tako pozno?“

„Kvečjemu smemo ostati tukaj še dve do tri ure, potem se bo že zdanilo.“

„In meniš, da do tega časa ne bomo predrli stene?“

Polde zmaje z glavo.

„Na noben način, glavar.“

Jurij Skopec udari z nogo ob tla.

„Prokleta, — in jaz vendar hočem v zakladnico, tega bogastva ne pustim! — Za vraga vendar, mar se naj prazen povrnem?“

Jurij Skopec za trenotek pomisli, potem pa se obrne k Ani Sienski.

„Ti si onega mladega moža omamila?“

„Da, Jurij.“

„Koliko časa bo spal?“

„Najmanj poldrug dan“, odgovori ona, „lahko mi verjameš, Jurij.“

On jo vprašujoče pogleda.

„Ana, Ana, zdi se mi, da si Ti mladeniča umorila?“

„O ne“, zavrne ga naglo, „to ni res.“

On ji ne verjame.

„Mirno lahko ostaneš tukaj“, pristavi lepa žena, „fant bo spal in se ne bo zbudil.“

„A spravili bodo ves samostan pokonci.“

„To nič ne škoduje, tu spodaj nas ne bo videl nihče, — vrata se bodo tako popravila, da ne bo nikake sumnje.“

„Toda to bi nas lahko spravilo v pogubo.“

„O, si li postal tako bojazljiv?“

Njegove oči se zasvetijo.

„Menim, da me dobro poznaš, Ana.“

„Gotovo, Ti, najpredrznejši, — mož, ki se ne ustraši nobene nevarnosti, — se tukaj ne smeš umakniti. Glej, jaz imam ključ od malih vrat, zaklenila jih bom, da ne bo mogel nihče kaj sumiti. Tu smo prav varni in živeža imamo tudi nekaj s sabo.“

Polde je vse to slišal.

„No, glavar“, reče pristopivši, „jaz pa menim, da je Vaša Ana nekoliko prekorajžna. Za vraga, kdo pa ve, če bo ostal mladenič toliko časa omamljen?“

„Za to sem jaz porok“, oglasi se lepa žena, „dobro poznam svoje kapljice, poskusila sem jih že velikokrat. Sicer pa leži mladenič v neki sobi, kamor nihče ne pride. Iskali ga bodo povsod kje drugod, — mi pa lahko prihodnjo noč dovršimo svoje delo.“

„Hm, kdo ve?“

„Da“, reče Jurij Skopec, „če še dve uri neumorno delamo in prihodnjo noč že zgodaj začnemo, prodrli bomo kmalu v zakladnico.“

„Jaz bi želel tako“, mrmra Polde.

„Mar li dvomiš?“

„Seveda, kajti tako gladko ne bo šlo — staval bi ne vem kaj.“

Neprijeten molk nastane.

„Ti torej nekaj slutiš“, meni Jurij Skopec čez nekaj časa.

„Ne morem tajiti.“

„Ni se bati nič hudega“, oglasi se Ana Sienska.

„No, zamojdel naj se izteče, kakor hoče“, godrnja Polde, „dobro se ne bo izšlo, to rečem.“

Pograbi svoj drog in začne zopet kopati.

Tako delajo tolovaji nepretrgoma, dokler jim straža ne naznani, da se je jelo daniti.

Zdaj grobnico dobro zadelajo in ostanejo popolnoma mirni, pripravljeni na vse, kar bi se imelo zgoditi.

V samostanu vlada še nočni mir.

Samo stari vratar zapusti svoje mesto, kajti potreben je že počitka in ravnokar je prišel sluga, da ga nadomesti.

Starec gre v svoje stanovanje.

„Pogledati vendar moram, ali je fant kaj nalovil rib“, mrmra, „zadnji čas kar nič ne prinese domov, — kakor bi ne bilo nobene ribe več v Kolpi.“

Vratar stopi v kuhinjo.

Miza je prazna.

„Hm, hm“, godrnja starec, „že zopet ni nič vjel.“

Že se hoče podati k počitku.

Tu mu pride na misel, da je prejšnji dan izročil sinu neko pismo, vprašati ga torej hoče, ali je vse prav opravil.

Odpre tedaj sinovo sobo.

Starec se ne začudi malo. Postelja je prazna, še nedotaknjena, — kakor je videti, njegovega sina v tej noči še domov ni bilo.

„No, kaj tacega“, mrmra vratar, „fantalina niti doma ni, mar je li celo noč lovil? Nemogoče. Morda je pa na oni strani reke zaspal, noči so tako soparne.“

Vratar se hoče prepričati. Vzame tedaj drug ključ k malim vratom in gre na dvorišče.

Zdaniilo se je že. Vrtar odpre mala vrata, ki vodijo k reki in najprvo, kar zagleda, je čoln, ki se ziblje na valovih. Starec si mane oči.

Brez dvoma, tu je čoln, — a kje je njegov sin? Vrata so bila zaprta, mladenič bi torej moral biti v samostanu.

To je zelo čudno. Starec vrata zopet zaklene in hiti v stanovanje.

Tu zbudi svojo ženo, ki še trdno spi.

„Mati“, kliče vrtar, „premisli vendar, kaj se je zgodilo, — kje je naš sin — ne najdem ga nikjer!“

„Je pa že šel zopet ribe lovit.“

„Ne, čoln je priklenjen, — njegova soba pa je prazna, postelja še nedotaknjena.“

Zdaj se žena prestraši.

Vstane hitro in se napravi, medtem pa vrtar išče sina povsod.

Toda v stanovanju ni o njem ne duha ne sluha.

„No, kaj tacega“, mrmra zopet starec, „to je pa že preveč. Če bi bilo v samostanu kaj deklet, menil bi skoro, da se je kam zagledal. A to je nemogoče.“

Ta opazka vzbudila je v ženi čudno misel.

„Poslušaj, mož“, reče naglo, „tu sem se nekaj domislila.“

„No, mati?“

„Ali nisi opazil, da je naš fant zadnji čas tako čudnega vedenja?“

„Da, res je.“

„Ta ima kakšno ljubavno znanje.“

„Hm, toda kje?“

„No, na vsak način ne v samostanu“, odvrne žena, „zdaj si pač lahko mislim, kaj je ta malopridnež storil.“

„Radoveden sem.“

„Brez dvoma bo tako.“

„Povej vendar, mati!“

„No da, stvar je pač taka, — fante se je zagledal v kakšno dekle, najbrž onostran reke, kjer se hodijo dekline zvečer kopat. In skoro bi stavila, da jo je fant pripeljal tu sem, saj je v samostanu dosti takih sob, kamor nihče ne pride, — in tam se je potem zabaval z njo. O, skoro gotovo bo tako.“

„A sedaj bi že vendar moral biti doma.“

„Seveda, — toda zaljubljenca sta bržkone zaspala. Oče, Ti ga moraš iznenaditi.“

„In tu bo dobil že svoje“, konča razjarjeni vratar, meneč, da ima njegova žena prav.

Poišče torej debelo palico in odide.

Ker še vse spi, gre vratar lahko povsod in tako se obrne tudi k staremu poslopju.

Tam hoče iskati svojega sina, upa namreč, da ga bo zasačil v družbi ničvrednega dekleta.

---

263. poglavje.

V dimnici.

Čakanje zaman. — Morilska dvojica. — Skozi dimnik. — Norec in njegove skrivnosti.

Pustimo vratarja pri njegovem iskanju in obrnimo se zopet v Trst, da zvemo, kaj se godi tam.

Norec se skriva, nihče ne zve o njegovi prisotnosti in če obišče Milica svojega strica v njegovi sobi, zgodi se to z največjo previdnostjo.

In taka previdnost je potrebna. Oba lopova — Tihorepec in France sta v bližini, stanujeta namreč v sosedni hiši.

France je bil zopet pripravljen, streljati na Milico z otrovanimi pšicami.

A ker Milica ne pride več na vrt, se mu ta želja ne more spozniti.

Lovec je zaradi tega zelo razkačen.

Povelje lepe grofice hoče na vsak način izvršiti, kajti dobro ve, da ga čaka veliko plačilo.

Ko bo Milica mrtva, potem pride grof na vrsto. Tako je sklenjeno.

Nestrpno pričakuje trenutka, ko bo prišla Milica na vrt, — a vse zaman, Milice ni.

„To je vražja stvar“, reče nekega dne Tihorepec, ki tudi komaj prikriva svojo nestrpnost, „dekleta ni več na vrt.“

„Morda v sosedni hiši kaj sumijo?“

„Gotovo.“

„Kaj naj sedaj počneva?“

France jezno vrže svoj lok v kot.

„Da, kaj naj počneva?“ jezi se, „jaz si ne vem sveta.“

Oskrbnik stopi k oknu.

Temno zre proti veliki zlatarjevi hiši. Konečno spregovori.

„Jaz sem pozvedel marsikaj“, začne čez nekaj časa, „Milica spi v sobi poleg stopnic.“

„Kaj nama to pomaga?“

„V gornjem nadstropju“, pristavi Tihorepec.

„Tam je dobro spravljena.“

„Morda tudi ne“, zavrne oskrbnik in pokaže na hišo.

„Glej, France, — tam na strehi.“

„No, kaj vidim tam? — velik dimnik.“

„Da, velik je in ima tudi veliko odprtino. Videti je zelo trdno zidan.“

France začuden zre v oskrbnika.

„Kaj naj to pomeni?“ mrmra. „Pa menda ne mislite —?“

„No, seveda, po dimniku lahko prideva v zlatarjevo hišo, — in umoriva Milico.“

France prikima.

„Prav imate, Tihorepec, tako bodeva storila.“

„Kakor hitro mogoče.“

„Seveda.“

„Najbolje še nocoj, — vrvi imava in se kar mirno lahko spustiva v dimnik.“

„A če bi v dimniku obtičala?“

„To je izključeno, France, kajti take stare hiše imajo velike dimnike, in upam, da bova kmalu na podstrešji. Tiho bodeva odprla deključino sobo, — hajd, — potem le en sunek z nožem —“

„Zadaviti bi bilo boljše.“

„Zamojdel, da le ne bo vpila.“

„Še ziniti ne sme.“

„Torej, France, nocoj bodeva poskusila svojo srečo.“

„Da, jaz sem pripravljen.“

Lopova se kar nič ne obotavljata. Hitro pripravita potrebno vrv in se oblečeta v drugo obleko. Ko se zmrači, je njujino delo dokončano. —

Preteklo je zopet nekaj ur.

V zlatarjevi hiši je mirno, vse spi. Le na dvorišču teka okoli nekaj psov, ki pri najmanjšem šumu glasno zalajajo.

A zveste živali ne morejo zavohati, da se na strehi bliža nevarnost. Da, tam se premikata dve postavi. Tihorepec in France sta dosegla svoj cilj, s podstrešja sta namreč splezala na streho.

Z malim trudom sta potem prilezla na sosedovo streho, — tam stojita sedaj, ne daleč od velikega dimnika. Prisluskujeta.

Vse je tiho naokoli.

Noč je temna, zato morata dobro paziti na vsako stopinjo. Lopova imata srečo.

Prišla sta do dimnika.

France odvijje vrv in priveže konec vrvi okoli dimnika, drugega pa spusti v odprtino. Potem se počasi spušča po vrvi in kmalu začuti pod sabo trdna tla.

Ko da Tihorepcu znamenje, spusti se tudi ta previdno po dimniku nizdol. Kmalu stoji tudi on na trdnih tleh.

„France?“

„Tukaj!“

„Kje pa sva?“

„V prostoru, iz katerega bodeva gotovo našla izhod. Tu diši po gnjati in klobasah — skoro gotovo sva v dimnici.“

„Že mogoče.“

Lopova začneta tipati okoli sebe. —

Spodaj skoro vsi spi. Le stara gospodinja zlatarjeva se premetava po postelji in večkrat posluša, če se morda Milica vsled njenega nemira ni vzbudila.

Toda deklica trdno spi.

A stara žena nikakor ne more zaspati. Misli na gospodinjstvo in na druge domače zadeve. A zaspanec le ne pride.

Naenkrat pa se v postelji vzravna.

„Da, prav res,“ reče, „to sem pa pozabila.“

Stopi s postelje.

„Staram se, staram,“ nadaljuje zopet, „da, da, tako sem pozabljiva. Danes bi bila vendar morala klobase dobro okaditi, sicer se mi še pokvarijo v tej vročini. — Ali naj bi šla sedaj zakurit? — Seveda!“

Gospodinja se hitro obleče in se poda v kuhinjo.

Tu ima že vse pripravljeno — drva, nekaj zelenih vej, — hitro naredi ogenj.

„Dobro, da sem se spomnila na to,“ mrmra, „prav res, klobase bi se mi bile gotovo pokvarile.“

Kmalu prasketa plamen na ognjišču in gost oblak dima se vzdiga kvišku. Gospodinja pridno nalaga. Dim je vedno večji in gostejši, ki se vali naravnost v dimnico.

Naenkrat gospodinja osupne.

„Hm,“ reče, „ravno tako se mi zdi, kakor da bi bil kdo kihnil.“

Posluša. Že zopet sliši tak čuden glas, nato zadušeno kašljanje.

„Za božjo voljo,“ mrmra žena, „kaj pa je to, sliši se tako, kakor da bi bil kdo v dimnici.“

Spomni se tatov. Toda ti vendar niso mogli priti v hišo, drugače bi bili psi gotovo lajali.

Zgoraj je vedno nemirnejše. Slišati je kašljanje, kihanje, nato praskanje in ropotanje.

Gospodinja je preplašena.

„To so tatje,“ reče glasno.

Že hoče poklicati pomočnike, a kaj bi to pomagalo, — tatje bodo zbežali na streho.

Gospodinja se torej zadovolji le s tem, da pridno nalaga na ogenj. Gosti oblaki dima se vale kvišku. Zgoraj zopet zaro-pota.

Da, lopovoma se slabo godi. Na pol mrtva sta že, — Francetu je že dvakrat spodrsnilo. Tihorepec leze kvišku.

„Proč, proč,“ kliče, „proč!“

France se pobere.

Lopova hočeta splezati na streho. A pri takem dimu je to silno težavno.

Posebno Tihorepcu huda prede in parkrat z velikim ropotom telebne v dimnico, tako da ga mora France zopet spraviti kvišku.

Lovec strašno preklinja.

Tihorepec je že skoro na pol zadušen, komaj se še drži pokonci, France ga vleče kvišku.

Konečno se jima vendar posreči prilezti na streho in lovec hitro potegne vrv za sabo.

„Hitro, hitro,“ priganja svojega tovariša, „bežati morava v svoje stanovanje, kajti lahko so slišali ropot.“

„Ne morem več,“ stoka Tihorepec.

Izpodrsne mu in France ga komaj obdrži, da se ne prekucne s strehe.

Tihorepec spozna nevarnost. Vse svoje moči napne in po nevarni poti konečno vendar dospeta na sosedno streho, na podstrežje in — v stanovanje.

France se oddahne.

„No, vendar sva še srečno utekla,“ mrmra, „res, huda nama je predla.“

„Bežati morava,“ stoka Tihorepec brez sape.

„Zakaj?“

„No, v zlatarjevi hiši so naju gotovo slišali.“

„Smešno, zaradi tega nama še ni treba bežati. Pri zlatarjevih bodo mislili, da so bili tatje.“

Tihorepec dvomi, a France se zanese na to.

A polagoma se tudi oskrbnik uda.

„Naj bo, kakor hoče,“ reče lopov, „vsako noč ne bodo tako kurili in prihodnjič se bodeva lahko splazila skozi dimnik. Pot nama je znana in svojo glavo stavim, da bodeva imela srečo — Milico bodo drugo jutro našli mrtvo v njeni spalnici.“

264. poglavje.

V smrtnem spanju.

Omamljenca so našli. — Učeni zdravnik. — Priznal je.
Kdo je čudna tujka.

Hitimo zopet v Metliški samostan, kjer vratar išče svojega sina.

Dolgo časa je bilo to iskanje brezuspešno.

Zdaj se spomnita vratar in njegova žena, da se je mladenič večkrat mudil v nekem hodniku starega poslopja.

Tje hitita torej. Povsod odpreta vrata, a nikjer ne najdeta sina, dokler ne prideta do sobe, kjer je upal mladenič, da se mu bodo izpolnile njegove želje.

Ta vrata so zaklenjena. A vratar ima pri sebi velik zveženj ključev. Hitro poišče pravega.

Mož odpre vrata — zdajci njegova žena glasno zakriči.

„Moj sin — je — mrtev!“

Na tleh leži mladenič. Ne gane se, otrpel je, kakor da bi bil brez življenja.

Glasno jokajoč vrže se mati čez svojega sina, vratar pa se obrne in pohiti k staremu izkušenemu zdravniku, ki biva v samostanu.

Častitljivi mož že sedi pri svojih knjigah, tako zamišljen vanje, da komaj opazi vstopivšega. Vratar ga vzdrami.

S tresočim glasom pripoveduje mož, kaj se je zgodilo.

Brez obotavljanja vzame zdravnik neko omarico, ki jo vedno nese s sabo, če mu bolezen ni dosti razjasnjena.

„Pojdiva,“ reče, „peljite me v ono sobo, dragi moj — videla bodeva, če more zdravniška umetnost še kaj pomagati.“

Hitita torej v staro samostansko poslopje in ko prideta na dolgi hodnik, slišati je glasno tarnanje in zdihovanje vratarjeve žene.

Prišedša v sobo, vidita, da nesrečna mati še vedno objema svojega sina.

Zdravnik namigne vratarju, naj odstrani svojo ženo, potem pa se nagne čez mladeniča.

Natančno ga preiskuje in nazadnje postane njegov resni obraz prijaznejši.

„Pomirite se,“ reče, „mladenič ni mrtev, ampak je omamljen.“ —

Vratarica veselo vsklikne.

A sedaj pride drugo vprašanje. Kdo je neki omotil mladeniča? —

Zdravnik odpre svojo omarico in vzame iz nje nekaj steklenic. Par kapljic take tekočine vlije omamljenemu v usta.

Mladenič se ne gane.

Zdravnik zmaje z glavo.

„To je bila najbrž posebno huda omotica,“ reče, „no — ne pomaga nič, poskusiti hočem vse, da ga zdramim. Nesite ga v stanovanje.“

Prestrašena roditelja hitro ubogata. Omamljenega sina vzdigneta in ga molče neseta po dolgem hodniku, preko dvorišča v vratarjevo stanovanje.

Ker je še precej zgodaj, nihče samostanskih prebivalcev ne vidi tega sprevoda. Le bistre oči tolovajev, ki stoje na straži, opazijo to.

Omamljenega mladeniča prineseta v stanovanje in ga položila na zofo.

Zdravnik se med tem poda v svoje stanovanje, da bi poiskal še drugih sredstev.

Ko stopi čez nekaj časa v vratarjevo sobo, vidi, da poklada vratarica sinu mrzle obkladke na čelo.

„To ne pomaga nič,“ reče izkušeni zdravnik, „toda moje kapljice tukaj pokazale bodo svojo moč.“

Vratar in žena njegova se mu spoštljivo umakneta, zdravnik pa kane omamljenemu par kapljic neke zelene tekočine v usta.

Uspeh je prav neznaten. Pač slišita razveseljena roditelja, da sin težko in globoko diha, a omamljen je še vedno. Zdravnik zmaje z glavo.

„To je moralo biti v resnici čudno sredstvo,“ mrmra, „poskusil bom še z belimi kapljicami in če te ne bodo pomagale, potem je z mojo umetnostjo pri kraji.“

Zdravnik odmaši prav majhno kristalasto stekleničico. Dve srebrnočisti kapljici padeta na polodprte ustnice omamljenca.

Zdajci se začne premikati. Telo se krčevito pretresa, oči se premikajo.

„Aha, to pomaga,“ reče zdravnik zadovoljen, „no, polagoma bo prišel zopet k sebi, če tudi bo še prej preteklo več ur, predno se bo mogel spomniti zadnjih dogodkov.“

Mladenič premika ustnice.

„Ljubica,“ šepeta, „kaj — delaš?“

Vratar ne verjame svojim ušesom. Bližje prihiti, ne zme-neč se za zdravnikov svarilen pogled.

„Kaj pravi fantalin?“ jezi se starec, „o neki ljubici govori, malopridnež, ki je še moker za ušesi.“ Da bi ga vendar —“

Tudi na materinem obrazu se bere jeza in s krčevito stisnjenimi pestmi zažuga proti sinu.

Zdravnik se obrne k mladeniču.

„Ljubica — poljubi me,“ prosi mladenič, še vedno brez zavesten.

Sedaj se starec raztogoti.

„To je pa vendar preveč. Stavim, da je mladenič pripeljal kakšno deklino v samostan in se z njo zabaval. No, le čakaj, ko se boš zavedel, plesala bo palica po tvojem hrbtu!“

To je slabo naznanilo, a mladenič niti ne sliši, kaj se godi okoli njega in tudi zdravnik se ne zmeni za vratarjevo zabavljanje.

Toda starec je hudo razkačen.

„In kako se je to pač zgodilo, — po vodi jo ni spravil od tukaj,“ togoti se, „kajti čoln je priklenjen pri malih vratih. Čudno!“

Zdravnik pristopi.

„Morda je pa to gola domišljija, oče,“ reče dobrosrčno.

„No, zvedel bom že. Kdaj se bo fantalin zavedel?“

„Pred večerom težko, kajti na to bo sledilo trdno spanje, ki se ne sme motiti, drugače je pričakovati zelo slabih posledic.“

Vratar prikima.

„Dobro“, reče, „čakal bom, a zvečer priznati mora malo-pridnež vse, drugače bo občutil mojo jezo, kakor še nikoli tako!“ —

Zdravnik se smehlja. „Menim, da ne bo tako hudo“, reče, „ne jezite se, morda se bo ta uganjka prav lahko rešila.“

Nato se zdravnik poda, obsut z mnogimi zahvalnimi besedami, v svoje stanovanje, obljubivši, da bo drugo jutro mladeniča zopet obiskal.

Vratar pa razsaja sedaj po sobi. Vpije in zmerja, dokler ga žena ne odvede iz sobe. — — —

Proti sedmi uri zvečer se začne mladenič premikati. Vratar že hoče planiti v sobo, a žena ga vleče za rokav.

„Oče“, prosi ga, „ne bodi tako hud, — midva sva bila tudi enkrat mlada.“

„A takih skrivnosti nisva imela med sabo“, odreže se vratar.

„No, oče, lahko se na marsikaj spomniš.“

„Ne, ne.“

„Bodi previden.“

„Saj sem tudi.“

Starec dirja v sobo, žena njegova za njim, boječa se, da bi oče storil sinu kaj žalega.

Vratar stoji poleg sina, ki se hoče sedaj skloniti pokonei, a takoj pade zopet nazaj.

Omamljen ni več, njegove oči so jasne — popolnoma pri zavesti je.

„Brzdaj se, oče“, šepeta žena.

Mladenič gleda okoli sebe, prestraši se — njegov obraz spreminja barvo.

„No, sedaj povej“, zareži vratar nad njim, „kaj pa uganjš vendar, ha — kako si prišel v sobo starega samostanskega poslopja?“

Mladenič zarudi.

„No, boš li odgovoril ali ne?“ hučuje se starec.

„Oče!“

„Ti mi moraš povedati, kaj si imel opraviti tam. Našli smo Te omamljenega, in če bi ne bilo našega učenega zdravnika, bi bil morda že umrl.“

Mladenič molči. To starca še bolj razsrdi.

„Kdo Te je omamil?“ ga vpraša. „V spanju si govoril o neki deklini.“

„Ah.“

„Ali mi ne boš takoj odgovoril?“

„Jaz — ne morem — oče.“

„Govori — ali?“

Starec dvigne pest. A tu priskoči njegova žena.

„Oče, opominjam Te — ne jezi se tako. Škodovalo Ti bo, in sin je tudi še tako slab —“

Vratar je razsrjen.

„E, kaj, lažnjiv malopridnež je. Kdo ve, kakšno vlačugo je spustil v samostan, — no, čakaj, malopridnež!“

Že zopet hoče planiti na sina, a žena ga zadrži.

„Pusti, da govorim jaz ž njim“, prosi ga, „meni bo povedal vse.“

„Dobil jih bo, to rečem!“

„Saj vendar vidiš, da se komaj giblje, — pomisli, kaj je zdravnik rekel.“

Starec se umiri.

Ko se mati s solznimi očmi približa sinu in ga prijazno povprašuje, pove ji mladenič vse, začeniši od onega večera, ko je prvokrat zagledal lepo tujko. Natančno pove vse, kaj se je zgodilo zadnjo noč, in da se ga je v trenutku, ko je objel lepo ženo, lotila neka čudna utrujenost.

„Od tega trenutka dalje ne vem več“, konča svoje pripovedovanje.

Mladenič pričakuje, da se bo oče znova razhudil. A to se ne zgodi.

Vratar se globoko zamisli.

„To je pa res čudna stvar“, oglasi se zdaj. „potemtakem bi morala biti žena še v samostanu.“

Mladenič skoči kvišku.

„Tukaj?“

„Da, kajti čoln je na svojem mestu, čez reko se torej ni prepeljala.“

Mladenič se prime za glavo, čuti namreč še hude bolečine. Domisliti se ne more ničesar.

Vratar je zelo nezaupljiv in ker mu je dobro znano, da je shranjeno v samostanu veliko bogastvo, se takoj domisli zakladov v starem poslopju.

Namenil se je torej, pogledati v te podzemskie kleti in tam prisluškovati. Morda zagleda ono skrivnostno ženo, ki ni kakor ni mogla iti iz teh prostorov. Kdo ve, če ni ta oseba — blazna? Kakor je sinu pripovedovala o svoji nesreči, bi ne bilo nič čudnega. V take misli zatopljen sklene, nikomur povedati o tem, ampak hoče sam zasledovati skrivnostno žensko.

Obrne se k svojemu sinu.

„Ti ostaneš tukaj“, zapove mu, „in ne gani se mi iz sobe, ali pa boš občutil mojo jezo, da boš pomnil!“

S temi besedami zapusti sobo in zaloputne vrata za sabo.

---

265. poglavje.

„Črni vitez“.

Čudne pripovedke. — Na preži. — Boj s strahovi. — Nerešene uganjke.

Predno nadalje opazujemo Jurija Skopca pri njegovem predrznem početju v Pavlinskem samostanu, povrniti se moramo za nekaj časa zopet na Sokolsko. Tam se ni nič spremenilo.

Grof je pretrgal skoro vse zveze s svojo lepo soprogo.

In hudobnica misli le na to, kako bi ugonobila grofa. Umoriti ga hoče, ker sluti, da je njeno stališče popolnoma omajano.

Pri tem ji pomaga njena služabnica, pa tudi orjaski sluga, ki je grofici posebno udan.

S tema dvema se grofica večkrat pogovarja po cele ure. Kaj obravnavajo, ostane tajno.

Čez nekaj dnij že slišati je čudne reči. Služabniki si pripovedujejo, da v starem gradu že zopet straši. Črni vitez, ki stoji po navadi v veliki dvorani na svojem prostoru, sprehaja se ponoči po dolgih hodnikih.

Grof še ni zvedel o tem, — a ne traja dolgo, ko mu pove njegov sluga, da so služabniki videli črnega viteza.

Grof se smeje k temu.

„Babjeverci“, meni, „take pripovedke je velikokrat slišati; kdo ve, kaj so videli.“

Nekega jutra, ko se je ravno mudil zvesti oskrbnik s pristave pri grofu, pove sluga, da so čudno pošast zadnjo noč videli prav blizu grofovega stanovanja.

„Grozno je bilo videti“, pripoveduje sluga, „ognjene oči je imelo in vihtelo velikanski meč.“

Grof pazljivo posluša.

Ni opazil tedaj, kako se je oskrbnik oziral v prednjo sobo, kjer je čakal drug služabnik.

Tam je stal orjaški grofičin sluga, ki je ravnokar prinesel grofu pismo graščakinje, kajti zakonca prideta le redkokdaj skupaj.

Služabnik bi bil moral že davno oditi, a tu ga je opazil oskrbnik, kako je vlekel na uho.

In v tem trenutku reče grof svojemu slugi:

„Dobro, — tej stvari hočem priti sam na sled. Ko bo tedaj ponoči šel ta strah mimo moje sobe, stopil mu bom nasproti.“

Grofičin sluga se zmuzne skozi vrata. Za njim tudi grofov služabnik.

Grof in oskrbnik ostaneta sama.

„No, ljubi moj“, začne grof, „z Vami sem zelo zadovoljen, Vi ste eden najzvestejših mojih pristašev. Le pojdite, zanesem se popolnoma na Vas.“

Oskrbnik ostane.

„Vaša milost!“

„No?“

„Imam neko prošnjo.“

„Že vnaprej Vam jo izpolnim.“

„O, milostni gospod“, prosi oskrbnik, „rekli ste, da hočete ono pošast, ki straši ponoči, sami ustaviti.“

„Da, sam se hočem prepričati, kdo uganja take burke.“

„Ne storite tega, milostni gospod.“

„O pač.“

„Ne, ne, prosim Vas.“

Grof se smehlja.

„Ali, oskrbnik, kaj Vam je, mar se bojite za moje življenje?“

„Da.“

To se sliši tako preprosto, ali vendar tako resno svarilno, da grof nehote osupne.

„Ali oskrbnik?“

„O, poslušajte, milostni gospod, svojega zvestega hlapca, bojim se, da se bo tu zgodila nesreča.“

„Ljubi moj, Vaša skrb sega predaleč.“

„Naj mi Vaša milost dovoli, da bom tudi jaz zraven o polnoči. Prišel bom tako skrivaj, da me ne bo nihče opazil. O, prosim, milostni gospod!“

Grof se namuzne.

„No dobro“, reče prijazno, „pomagali mi bodete, da zgrabiva to pošast.“

Vrli oskrbnik je zelo vesel.

„Prišel bom okoli desete ure zvečer“, reče, „sluga naj me čaka pri malih vratih, potem ne bo zvedel nihče, da sem tukaj.“

Grof pritrdi.

Seveda mu ni znano, kaj je mož opazil, ki bi drugače ne bil v takih skrbeh zanj.

Prebere še pismo, ki ga mu je poslala grofica in v katerem zahteva denarja. Grof ga ji tudi takoj pošlje, potem pa se obrne k svojim opravilom in tako kmalu poteče dan. —

Bliža se deseta ura. Grof pošlje svojega slugo k malim vratom, da vsprejme oskrbnika.

Čez malo časa že slišati je v predsobi korake, ob enem tudi čudno copotanje, kakor bi hodila velika žival po sobi.

Začuden odpre vrata.

Tu stoji sluga, nekoliko vstran oskrbnik, ki drži na kratki verižici veliko žival.

„Vaša milost“, jeclja sluga, „oskrbnik je pripeljal to zverino — pravi namreč, da je zelo potrebna.“

„Kaj pa imate tu?“ vpraša grof začuden.

„Dovolite, milostni gospod, to je Fazan, največji pes s pristave.“

„In kaj hočete ž njim tukaj?“ — — —

Grof prikima.

„No dobro“, reče, „morda nam bo pes kaj koristil, da le ne bo napravil vrišča.“

„Ne, gotovo ne — miruj — Fazan, tiho — drugače dobiš s palico!“

Pes ga uboga.

„To je velika zverina“, reče grof, z dopadenjem opazujoč lepega psa, „saj je velik kakor medved.“

„In močan tudi tako, milostni gospod.“

Grof se obrne k svojemu slugi.

„Prinesi par kosov mesa in kosti“, reče, „dati mu hočem jesti, da se me privadi.“

Sluga odide in se kmalu vrne z veliko skledo mesa in kosti, katero grof porine pred psa.

Fazan maha z repom in iz hvaležnosti liže grofu roke, potem pa se poloti mesa in kosti. Skleda je naenkrat prazna.

Pes se na to vleže blizo vrat.

Grof odslovi sedaj svojega slugo in se z oskrbnikom pomenkuje o tem, kar bi se imelo zgoditi.

O polnoči torej naj bi se sprehajal strah po gradu.

„Če bo prišel tu mimo“, reče grof, „zastopil mu bom takoj pot.“

Toda s tem oskrbnik ni zadovoljen. Meni namreč, da bi bilo to prenevarno.

Toda sedaj se grof ne ozira na prošnje zvestega moža, ne, sam hoče zgrabiti ta strah.

In še le potem naj oskrbnik prihiti s psom, če bi se neznanška pošast hotela zoperstavljeti.

Oskrbnik se le nerad uda.

Zvesti mož sluti, da njegovemu gospodu preti velika nevarnost, a ne reče nič, ker bi ga grof tudi ne poslušal.

In zopet preide čas. Že davno je enajst odbila.

Polnočna ura se bliža.

Grof je že dal svoja naročila. V predsobi je svetilnica ugasnena in tam hoče grof pri priprtih vratih gledati na hodnik.

Oskrbnik pa čaka s svojim psom, kaj se bo zgodilo.

Z grajskega poslopja zabrné sedaj udarci ure — dvajstokrat, počasi, zategnjeno.

Polnoč je — ura duhov.

Grof gleda na hodnik. Videti še ni ničesar.

Tudi ni slišati korakov. A kljub temu se grofu nenadoma zazdi, da vidi na koncu hodnika, tam, kjer je vse temno, — veliko senco.

Zdi se mu, da se ta senca pomika bližje. Ali je res to strah? Grof zadržuje sapo, da bi ne dal niti najmanjšega glasu od sebe, kajti meni, da bi moral slišati korake premikajoče se postave.

A vse zastoj. Nobenega glasu ni slišati po hodniku, a temna senca prihaja vedno bližje. Grof že vidi orjaško človeško postavo. Ravnokar se je pomikala mimo svetilnice in grof je razločno videl črnega viteza.

Prav tako, kakor je stal v dvorani na svojem mestu, velikanski meč v desnici, stopa čudna postava tiho po hodniku. In slišati ni nobenega koraka, kakor bi ta strah kar plaval v zraku. —

To je res čudno. Za trenotek se zdi, kakor da bi se bil grofa polotil strah, kajti pogled na to postavo je tako plašen.

Črni vitez je že prav blizu.

Grof še vedno ni slišal kakega glasu. Toda sedaj je premagal prvi strah in bliskoma odpre vrata. Glavo ponosno pokonci, roke stegnene pred se, tako stopi grof črnemu vitezu nasproti.

„Stoj!“ zakliče.

Pošast naredi še nekaj korakov, sedaj stoji pred grofom, ki še vedno ni slišal nobene stopinje.

„Stoj!“ reče grof še enkrat, „stoj — jaz hočem —“

Grof še ni končal. V tem trenutku dvigne črni vitez svoj meč — in zamahne ž njim naravnost na glavo presenečenega plemiča.

Zdajci pa bliskoma švigne težka hrastova gorjača med glavo grofovo in mečem.

Toda palica, s katero je zamahnil zvesti oskrbnik, ni mogla popolnoma odvrniti težkega udarca.

Meč je zadel grofovo glavo, zamolkel padec, plemič se krvaveč zgrudi na hodnik.

A v tem trenutku slišati je oskrbnikov glas.

„Fazan — sem — tam — na moža!“

Temna senca smukne čez grofa, ki leži na tleh.

Črni vitez vzdigne še enkrat svoj meč, toda prepozno, kajti že sedi velikanski pes na njegovem vratu. Boj se začne.

Oskrbnik, razsrjen vsled nesreče svojega gospoda, udriha, kar more, s svojo težko gorjačo po glavi črnega viteza. Fazan pa s svojimi strašnimi zobmi trga njegovo ovratnico.

Pošast v črni opravi še vedno trdno drži svoj meč, in zamahne ž njim parkrat okoli sebe ter zadene oskrbnika na roko, a tudi psa.

A to nima zaželjenega uspeha. Kmalu pade črnemu vitezmu meč iz rok, čelada se mu zvrne z glave, ovratnica se mu odpne in v istem trenutku zgrabi Fazan svojega nasprotnika za vrat.

„Milost — usmiljenje“, stoka strah.

„Drži — Fazan — drži —“ vpije oskrbnik. Pes je to napačno razumel.

Še trdneje zgrabi za vrat, slišati je škripanje, pokanje.

Pač potegne oskrbnik svojega psa nazaj, a prepozno je, žival je že pregriznila črnemu vitezmu vrat. Umirajoč pade na tla.

„Prokleta“, doni po hodniku, „ponesrečilo se je — toda jaz — jaz — sem storil — svojo dolžnost — oh — oh —“

„Pomagajte, pomagajte!“ vpije oskrbnik z močnim glasom.

Takoj je grofov sluga na mestu, tudi nekaj drugih služabnikov prihiti, ki strmeč obstoje.

Tu leži grof, krvaveč iz globoke rane, oskrbnik je dobil udarec na roko, pa tudi pes krvavi. Zraven pa leži črni vitez — mrtev — s pregrizenim vratom.

„Hitro, hitro“, vpije oskrbnik, „nesite grofa v spalnico in prinesite obvezil — lopov ga je hotel umoriti!“

Oskrbnikovo povelje se izvrši in služabniki odneso gospodarja v spalnico, medtem ko nekateri hite k oskrbnikovi ženi, ki je preskrbljena z raznovrstnimi domačimi zdravili.

V gradu nastala je sedaj prava zmešnjava.

Veliko služabnikov se je že nabralo pri vratih, kajti k mrtvememu vitezmu se nihče ne upa. Na njegovem truplu leži namreč Fazan, ki vsakemu pokaže svoje zobe, kdor se hoče približati njegovi žrtvi.

V grofovi sobi pa se drenjajo zvesti služabniki okoli ranjenega gospodarja.

Oskrbnik poklada mokre robce na krvavečo rano na glavi. —

„O Vaša milost“, šepeta zvesti mož, „kako sem Vas svaril — o, ne bilo bi tako prišlo, če bi hoteli poslušati moj svet. Sreča še, da sem pravočasno zamahnil s svojo gorjačo, ker drugače bi bilo sedaj z Vašim življenjem pri kraji.“

Grof Sokolski je pri polni zavesti, če tudi onemogel in brez moči.

Oskrbniku poda svojo desnico.

„Hvala Vam, zvesti mož“, reče tiho, „odvrnili ste smrtni udarec — rana ni nevarna.“

Služabniki se oddahnejo.

In ko sedaj prihiti oskrbnikova žena in pregleda rano ter meni, da se ni bati nič hudega, se služabniki zelo razvesele.

Oskrbnica obveže rano.

„Milostni gospod grof je izgubil veliko krvi“, reče izkušena žena, „trajalo bo pač še nekaj časa, predno bo gospod okreval. Udarec je bil dobro namerjen.“

„Mislim da“, odvrne oskrbnik, kazoč debelo hrastovo gorjačo, ki je skoro razklana.

Služabniki se drenjajo okoli njega.

„To je bilo vse dogovorjena stvar“, pristavi oskrbnik, „ta lopov se je oblekel v železno opravo, da bi umoril milostnega gospoda. V smrtnem boju je ta capin vse priznal.“

Grof Sokolski prikima z glavo.

„Tudi jaz sem slišal to“, reče, „da, to je bil poskušen umor, — brez zvestega oskrbnika in njegovega psa bil bi sedaj jaz mrtev.“

Služabniki jezno mrmrajo, oskrbnik pa prepusti grofa svoji ženi in namignivši slugi, stopi z njim na stran.

„No?“ vpraša.

„O, jaz sam ne vem, kje se me glava drži.“

„To je bil poskušen umor.“

„Tudi jaz pravim tako.“

„Pridite, pogledala bodeva v veliko dvorano.“

Moža vzameta svetilnici in se podasta v dvorano vitezov, toda kako se začudita, ko najdeta črnega viteza na svojem mestu. —

Oskrbnik začudenja vsklikne.

„Tu stoji ta čudna postava“, zakliče, „ah, ta lopov preskrbel si je enako črno opravo. Kdo naj bi bil ta človek?“

Grofov sluga še ni mogel mrtvega natanko ogledati.

„Stopiti bi moral prav blizu njega“, reče, „toda Vaš pes je tako strašen.“

„Le pridite.“

Oba gresta zopet na hodnik, kjer Fazan strašno zarenči, ko sliši bližajoče se korake.

Ko pa zapazi svojega gospodarja, takoj utihne.

„Priden, Fazan“, reče oskrbnik in gladi psa, „le počakaj, kmalu prideš na vrsto, — dobil boš mesa, kolikor boš hotel.“

Fazan z repom mahaje stopi poleg svojega gospodarja.

Grofov sluga se pripogne.

„Resnično“, zakliče, „to je —“

„Zaupen služabnik naše grofice“, odvrne starec.

„No dobro“, reče oskrbnik, „sedaj vem dovolj, vse drugo si pač lahko mislim.“

Grofov sluga ga osupnen pogleda.

„Kaj pomenijo te besede?“ vpraša ga.

„O, nič ne rečem.“

„Meni lahko zaupate.“

„To je res.“

Oskrbnik pelje starca v stran.

„Jaz slutim najhujše“, reče mu, „da, stavil bi svojo glavo, da je bil ta mrtvec tukaj najet za to grozno dejanje.“

„In kdo naj bi ga bil najel?“

„Grofica.“

„Za božjo voljo!“

„Da, to rečem še enkrat!“

„Nemogoče je.“

„In vendar trdim, da je tako, — ponosna gospa streže svojemu soprogu po življenju.“

„Oskrbnik, Vi trdite nekaj, kar bi gotovo ne mogli zagovarjati.“

„O ne, dobro vem, kaj govorim.“

„A to je popolnoma nemogoče.“

„Bodočnost nam bo pokazala.“

„Ah, kdo prihaja tam?“

Moža se ozreta.

V bližini je slišati šumenje obleke in ko pogledata tje, spoznata grofico.

Ona stopi naprej.

Ali je morda slišala oskrbnikove besede? Nemogoče ni, kajti strašen pogled je zadel zvestega moža.

Služabnik je to dobro opazil, a dela se, kakor bi se zato niti ne zmenil.

Grofica se obrne k slugi.

„Kaj se je zgodilo?“ vpraša počasi s tresočim glasom.

Starec ji pove na kratko vse. Grofica niti ne pogleda mrtveca, tudi na psa se ne ozre, ki ji kaže svoje ostre zobe. Videti je v misli zatopljena.

„Ah, — poskušen umor“, reče nenadoma.

„Da, sluga Vaš je hotel izvršiti to grozodejstvo.“

„Dobro, da se mu ni posrečilo, — kdo ve, kaj je ta lopov nameraval. Mislila sem ga že tako ali tako odpustiti, kajti bil je preveč predrzen. Morda ga je pa moj mož kaj razžalil?“

Grofov sluga molči.

„Kje je moj soprog?“ vpraša ona dalje.

„Tam v spalnici.“

„Stregla mu bom,“ reče lepa gospa.

V spalnico hiti, toda moža sta ji takoj za petami, ker sta odločena, hudobne ženske ne pustiti same pri grofu. Bojita se za življenje svojega gospodarja.

Lepa žena stopi v spalnico. Oskrbnica ravnokar izpira krvavo obvezo in grof leži nepremično na svoji postelji. Grofica plane k njemu.

„Moj Bog!“ zakliče s hlinjeno žalostjo, „o, kaj se je zgodilo, — ah, meni je obupati!“

Grof vzdigne svojo desnico.

„Ne bližaj se, Blanka!“

Ona ga osupnena pogleda.

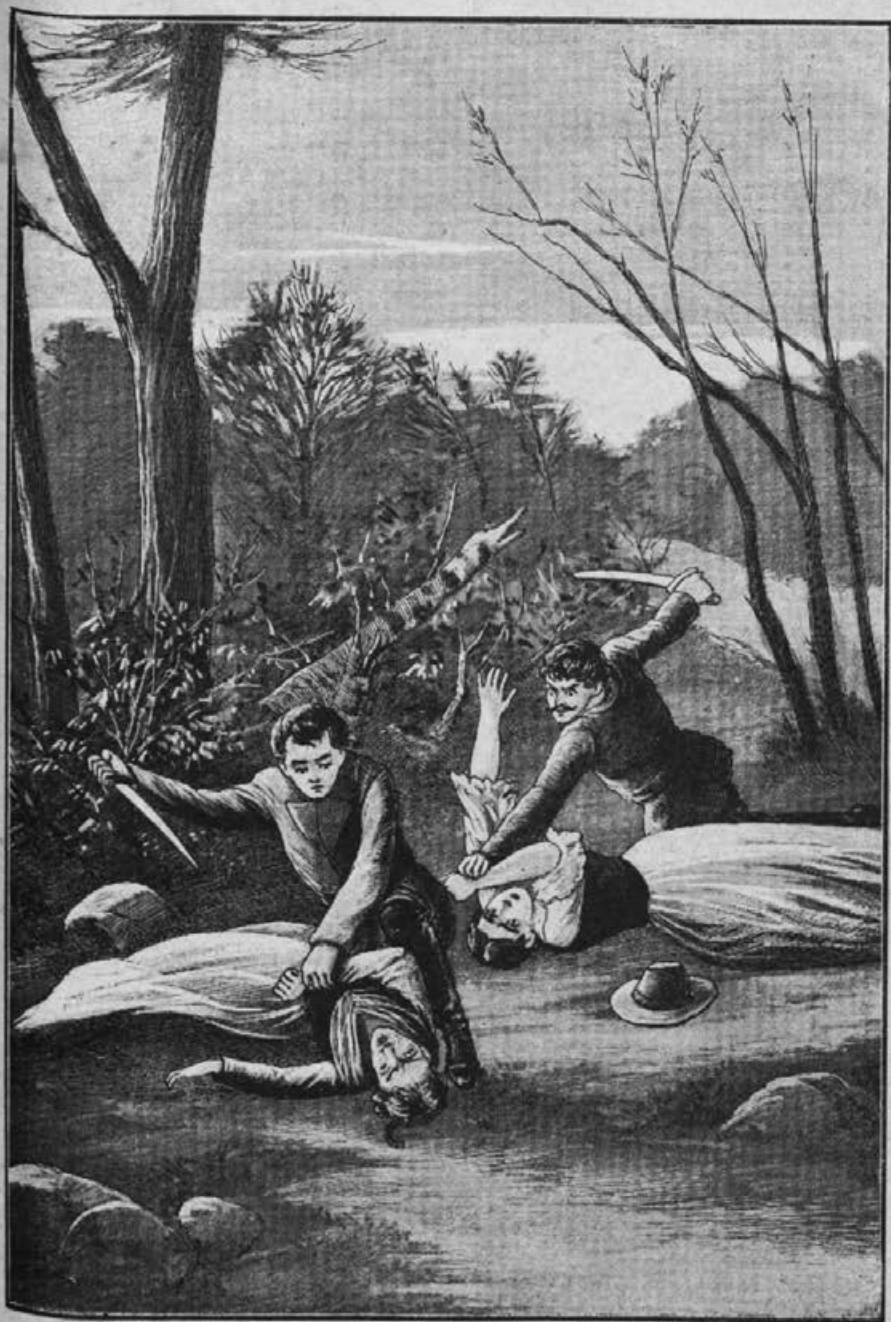
„Kaj naj to pomeni?“ glasi se iz njenih ust.

„Pusti me samega.“

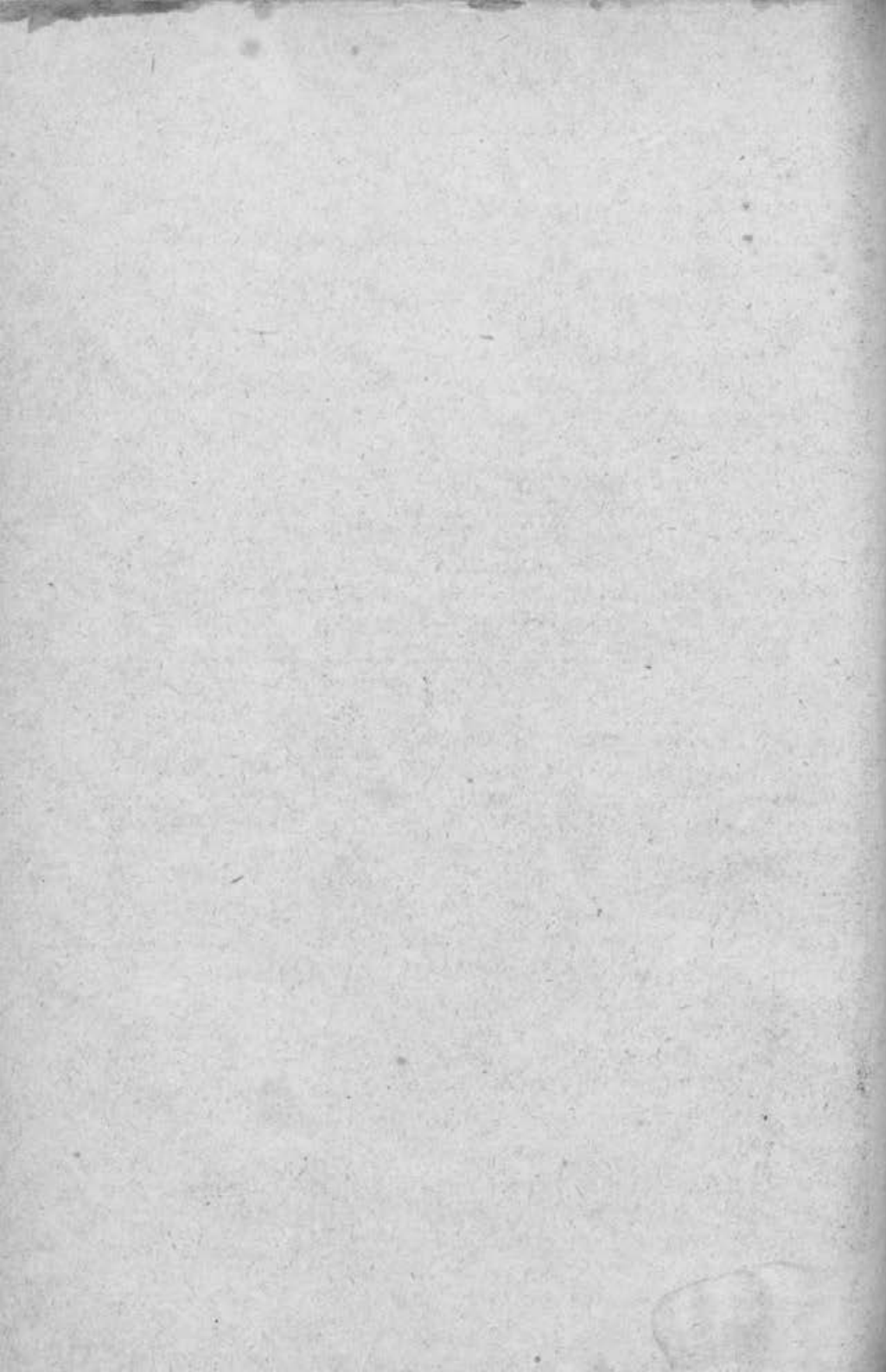
„Ali —“

„Ne, ne maram Te videti tukaj.“

„Ah —“

Zenski zaman prosita usmiljenja.

„Nočem!“

Grofica s sikajočim glasom nekaj mrmra.

„Kaj naj to pomeni?“ škriplje zdaj, „kakšno sramotilno razžaljenje vpričo teh ljudi!“

Grof ne da odgovora, le z roko zamahne, da ga naj grofica pusti samega.

Toda ona se ne gane z mesta.

„Ne, jaz ostanem,“ reče razburjena in v njenih lepih očeh kaže se jeza in sovraštvo.

A tudi skrivna bojazen odseva iz njenih oči.

„Ostanem,“ reče še enkrat, „streči Ti hočem. Kaj naj si služabniki mislijo o meni?“

Tebi nič meni nič hoče se vستي poleg postelje.

Zdajci se ranjeni grof vzravna.

Sicer je vsled izgube krvi precej oslavljen, toda v očeh njegovih žari plamen svete jeze.

„Tvoje navzočnosti ne želim,“ doni njegov glas, če tudi zadušen, a vendar tako razločno, da ga drugi slišijo.

Grofica ne odneha.

Slugo in oskrbnika hoče odpraviti iz spalnice.

„Pustite me z mojim soprogom samo,“ reče ukazovalno zvestima možema.

„Ne, vidva ostaneta!“ zakliče grof.

Oskrbnik in grofov sluga bi že tako ne zapustila grofa, kajti za trdno sta prepričana, da je grofica kriva poskušenege umora.

„Pojdita!“ sika besno.

„Midva ostaneva tukaj, Vaša milost,“ odvrne oskrbnik, „moja žena bo pač lahko sama oskrbela potrebno pomoč.“

Zdajci se grofica razkačena obrne k njemu.

„Vun!“ kriči divje.

„Ne, ostal bom.“

„Proč — proč, ali —“

Grof se je sklonil po konci.

„Blanka,“ zakliče plemič, „zadnjikrat Ti rečem, da Tvoje postrežbe ne potrebujem. Jaz sem grof Sokolski, še živim jaz, še sem jaz gospod v tem gradu. Ne sili me k temu, da bi Te morali služabniki odvesti odtod.“

Grofica divja okoli.

Črni Jurij.

Snežnobel je njen lep obraz, iz njenih oči pa šviga plamen satanske jeze.

„Toraj tako daleč je že prišlo, da me razžališ na tak način.“

„Pojdi!“ slišati je s postelje sem.

Grofica sprevidi, da se mora umakniti, toda iz njenih oči odseva grozno maščevanje — hudobna ženska poskusiti hoče sedaj zadnje, a najhujše. In ko beži iz spalnice, služabniki odskočijo, kajti vsem se zdi, da je maščevalna pošast prestopila prag grofove sobe.

266. poglavje.

Jurij Skopec v grobnici.

Slutnje. — Mrtvaška glava. — Delo se nadaljuje. — Nevarnost preti.

Predrzni tolovaji, ki so skriti v samostanski grobnici, prejemajo poročila od razpostavljenih straž.

Le-te so naznanile, da je vratar našel svojega sina in Jurij Skopec je prvi, ki izve to novico.

Tolovajski glavar je osupnen. Zaradi tega gre takoj k Ani Sienski, ki si je bivališče v grobnici po možnosti pripravno uredila.

Lepa žena ne izbira dosti.

Ana si vzame krsto za podzglavje in spi tako trdno in mirno, kakor bi ležala v mehki pernici. Vzbude jo glavarjevi koraki.

Lepa Ana odpre oči, ko pristopi Jurij Skopec k nji in prijazen smehljaj pozdravi predrznega glavarja.

„Ah, Jurij — se je li kaj pripetilo?“

Jurij Skopčev obraz je teman.

„Ravnokar so nesli mimo vratarjevega sina,“ reče predrznež, „videti je bil mrtev.“

Ana skomizgne z ramami.

„Jaz sem ga le omamila,“ odgovori malomarno.

„Najbrž si vzela preveč omamljivega sredstva.“

„Menim, da ne.“

Jurij Skopec je nejevoljen.

„Ana,“ reče svarilno, „jaz ne spadam k onim, ki človeško življenje ne cenijo veliko — zaradi tega hočem zaprečiti vsak umor. Prav užalostilo bi me torej, če bi se mladenič ne vzbudil več.“ —

„Ah, Jurij, ne razburjaj se,“ reče mu ona mirno, „to lahko prepustiš meni. Vrtarjevega sina sem le omamila, — seveda bo spal precej dolgo, morda par dnij, saj to je potrebno.“

Jurij Skopec ne odgovori.

V njegovih očeh pa se zreali zdaj čustvo kesanja, — čuti, kako pada vedno globokeje.

Brez dvoma, ta lepa ženska nima srca, — Jurij Skopec čuti, da izvira njena ljubezen do njega le iz strasti.

Zdaj, ko je še mlad, lep in postaven, ga zapeljiva lepota ljubi, a to velja le njegovi prikazni, ne pa njegovi duši, kajti Ana je preveč površna, — živi le za trenutno srečo. —

Ali naj ji to očita?

Ne, tega ne more, kajti Ana je le storila, kar je on želel, — ona je njegova zvesta pomočnica, brez nje bi niti ne mogel priti v samostan.

Očitati ji torej ne more in ne sme, četudi bi se vrtarjev sin ne vzbudil več.

A kmalu pridejo še druge misli.

Straže namreč naznanijo, da je šel vrtar po zdravnika — vidijo ga večkrat iti v vrtarjevo stanovanje.

Tu ni nobenega dvoma več, — mladenič živi, skušajo ga zbuditi iz omotice.

Ana to kmalu izve.

„Da bi stari mazač le ne imel takih kapljic, ki bi pregnale omotico,“ reče skrbna svojemu ljubčku, „potem bi nastale za nas velike neprijetnosti.“

„Ah — tukaj nas ne najde nihče.“

Ana pogleda na steno.

Še vedno ni predrta, v zakladnici bi se torej ne moglo opaziti roparskega napada.

In v grobnico bo težko kdo prišel, kajti vrata so zopet taka kakor so bila prej in kakor je videti, že dolgo let ni bil nihče v teh skrivnostnih prostorih.

Lepa Ana se čuti torej popolnoma varno.

Posluša, kako daje Jurij Skopec stražam nova povelja in jih opominja, naj natančno pazijo, kaj se zunaj godi.

Potem se vrne k nji, zamišljen, kakor je zadnji čas velikokrat njegova navada.

Ana pogleda svojega ljubčka, — sedaj sedi poleg nje, na stopnici, ki vodi k neki dolbini, v kateri stojte stare, strohnele krste. Ana opazuje svojega Jurija.

Prijetno se ji zdi občudovati njegovo moško lepoto, a v tem trenutku se ji še posebno zdi, kako lep mož je Jurij Skopec.

Vročje poželenje se vzbudi v njenem srcu.

„Jurij,“ reče tiho.

„Kaj želiš?“

„Pridi bližje.“

Tolovajski glavar se pomakne bližje, tako da sedi sedaj prav tik nje.

Ana stegne svoji lepi, polni roki.

„O Jurij,“ zdihuje strastno, „Jurij, poljubi me, tako hrepenim po Tvoji ljubezni!“

On se je brani.

„Ne, Ana, tukaj ne — med mrtvimi sva.“

Ona se glasno zasmije.

„Hahaha, kaj vprašujem jaz po mrtvih, — ki naju vendar ne morejo motiti, plesnive, strohnele meniške kosti. Pridi, Jurij —“

„Ne, nočem.“

Ana se še glasneje smeje.

„To je izvrstno,“ zakliče, „moj ponosni Jurij — moj divji Jurij Skopec hoče biti celo pobožen?“

On strese svojo ponosno glavo,

„Ne, Ana, Ti se motiš — jaz nisem potuhnenc, toda nekaj časa sem nadlegujejo me zares čudne misli. Ravno tako se mi zdi, kakor da bi se jim ne mogel umakniti več.“

Ona ga posluša.

„Kakšne misli, Jurij?“

„Pusti me, Ana, — jaz slutim, da se bodo te temne misli kmalu izpolnile.“

„O, govori vendar!“

Strahoviti mož zre na krste.

„Velikokrat se mi sanja sedaj,“ reče, — „prej nisem poznal tega. In v mojih sanjah vidim vedno krvavo sodišče, sebe samega pa strašno razmesarjenega, ko umiram v rokah krvnikovih. Zadnjikrat se mi je sanjalo, da je bila moja glava nataknjena na kol.“

Ana skoči kvišku in se oklene predrzneža.

„Ne, to vse je le bedarija,“ zakliče, „to so prazne sanje. Jaz vem, zakaj imaš tako težke sanje.“

„No?“

„Ti pogrešaš zelenega gozda, Ti nisi navajen tičati v zaduhlem zidovju. Gledati moramo, da čim prej odrinemo odtod, v gozdu, pod zelenimi smrekami, tam se Ti ne bo več sanjalo o takih rečeh.“

„Morda?“

„Tako bo.“

„Toda moja usoda se bo izpolnila.“

„Imaš li še več takih temnih slutenj, Jurij?“

„Da, celo pri belem dnevu preganjajo me te čudne misli in sanje. In vedno se mi zdi, kakor bi mi kdo šepetal na uho: Jurij Skopec, tvoje življenje se nagiba h koncu. Kmalu boš moral umreti.“

Ana Sienska ni praznoverna.

O ne, uživala bi le rada trenutno srečo, ta strašna lepota, ki se ne briga za bodočnost.

Zopet položi svoje roke okoli njegovega vratu.

„Pozabi temne misli, Jurij, pridi k meni, poljubi me, — ali morda nisem več lepa?“

„O pač.“

„No, torej se hočeva ljubiti.“

Jurij Skopec težko diha.

Misli na Milico.

Kako bi se bilo vse drugače lahko zgodilo takrat, ko je bil še lovec na gradu Sokolskem.

Če bi ne bilo satanske grofice, in bi Milica ne bila postala žrtev te vražje ženske, — oh — kakšna srečna bodočnost bi mu bila sijala nasproti.

Juri Skopec sanja z odprtimi očmi.

Če bi takrat Milica postala njegova žena, kako bi bil on srečen na njeni strani — in prost vseh skrbi, zvest služabnik svojega gospodarja.

Toda sedaj?

Res je prost mož, ki zapoveduje velikemu številu pogumnih mož, a je tudi preganjan tolovajski glavar.

Ana ga boža po licu.

„Jurij, ljubček moj, saj sem jaz pri Tebi, Tvoja Ana, pusti te moreče skrbi — saj imaš mene — jaz Te ne bom nikdar zapustila — Ti ne smeš nikdar pasti v roke sovražnikov.“

On ji ne odgovori.

A ona le nadaljuje, prigovarjati mu in ga tolažiti.

Naenkrat pa slišita nekaj prasketati.

Ropot prihaja od dolbine sem, kjer stoje krste — sedaj pade kos strohnele krste na tla — objednem pa se zavali nekaj po stopnicah.

Jurij Skopec skoči kvišku.

Ani se izvije iz ust zamolkel vsklik.

Tik zraven tolovajskega glavarja obleži mrtvaška glava, ki je padla iz krste — njene očesne jamice so obrnjene naravnost v njega, kakor bi hotele reči predrznežu: „Ne bo več dolgo, in tudi Ti boš tak, kakor sem jaz.“

Da, to je strašen opomin!

Jurij Skopec zre v mrtvaško glavo.

„Vidiš, Ana,“ zakliče nenadoma, „to je odgovor na moja vprašanja, — smrt se bliža, zdi se mi, kakor da vidim režeča usta premikati se, ne dolgo — in z mano bo pri kraji.“

Ana se strese.

Ona hoče živeti — ne umreti, boji se smrti, ki se ji zdi tako strašna.

Tudi njej se usiljujejo čudne misli.

Sicer je tudi ona predrzna sleparica, ki se ima bati tedanje stroge postave in za izvršene njene hudobije smrtne kazni.

A že sedaj misli na to, da bi se spravila v varnost, če bi Jurij Skopec padel v roke krvavemu sodišču.

Ona ne pozna take požrtvovalnosti, kakor Amalija, ki je bila pripravljena iti s svojim ljubekom v smrt, — ne, Ana hoče živeti, uživati — dočakati želi visoko starost.

Tu pobere Jurij Skopec mrtvaško glavo.

Nekaj časa jo ogleduje, potem pa stopi na stopnice in jo položi zopet nazaj v krsto.

Počasi se vrne po stopnicah.

Z njegovega obraza je izginil oni sanjavi izraz, sedaj je zopet predrzni glavar strahovite roparske čete.

„Naj pride, kar hoče,“ reče predrznež polglasno, „osramotiti se ne dam.“

Ana z veseljem opazi, da je njen ljubček še vedno stari, a zastonj ga skuša pregovoriti, da bi jo vzal v svoje naročje. —

Jurij Skopec noče tukaj v grobnici objemati lepo grešnico. —

Tako se mora Ana udati, akoravna nerada, Jurij Skopec pa gre nadzorovat straže.

Tu ni opaziti nič posebnega.

V samostanu je vse mirno, učenci so se podali na počitnice in v ozadje dvorišča, kjer stoji staro poslopje, redkokdaj stopi človeška noga.

Bati se je le onih ljudij, ki hodijo preiskovat vrata pri zakladnici, — a vprašanje je, če bodo le-ti danes prišli.

Jurij Skopec si upa stopiti prav blizu vrat, ki vodijo na dvorišče. Tam ni videti nobenega človeka, a večkrat je slišati moški glas, ki prihaja iz vratarjevega stanovanja na njegovo uho. —

Brez dvoma, to je vratar. Nesreče, ki je zadela njegovega sina, si starec ne more raztolmačiti.

Konečno je vse tiho. Dan beži, in Jurij Skopec hoče s svojimi tovariši par ur počivati, a nekaj tolovajev ostane vedno na straži.

Da, glavar sam pomaga pri prodiranju stene. Seveda se postopa pri tem kakor mogoče tiho, da bi nihče ne slišal ropota, če bi šel preko dvorišča.

Pripravljeni so, izvršiti nocoj zadnje delo, kajti pri prvem jutranjem svitu hočejo zapustiti mesto.

Jurij Skopec ve, da čas beži. Vedno priganja svoje ljudi in tudi sam poprime večkrat, kadar je treba odvaliti velik kamen iz zidu.

In tako potekajo ure. Mrači se že, ko prihiti Polde, ki je stal na straži, v grobnico. Za njim pridrve tudi druge straže in takoj zapro vrata za sabo. Jurij Skopec osupne.

„Kaj pa je?“

„Glavar, vratar voha povsod okoli, ravnokar je izginil v samostanskem poslopju.“

„Sam?“

„Da!“

„No, to nič ne škoduje.“

„A če bo starec, ki je videti zelo nezaupljiv, zagledal vlomljena vrata?“

„Tedad ga moramo zgrabiti.“

„To je nevarno.“

„Zakaj?“

„Vpitje bi nas lahko izdalo.“

„Da, paziti moramo na to, da vratar ne bo vpil, -- jaz sam bom pazil pri vratih.“

In Jurij Skopec hiti k vhodu, medtem ko tolovaji v skrbeh pričakujejo, kaj se bo zgodilo.

---

267. poglavje.

Obsojena.

Na vislice. — Konec glumačev. — Ječa. — Pohlepnost po denarju.

Sodišče večkrat izvrši svojo sodbo prav naglo. Tako je bilo tudi takrat v Novem mestu, ko se z ujetimi lopovi niso dosti obotavljali.

Hudi časi so bili torej za jetnike, ki so jih zasačili pri begu iz Srakarjeve hiše.

Sicer se ni moglo burkežu in ognježereu nič dokazati, ker se nista udeležila sleparskega dejanja pri Srakarju.

Že ju hočejo izpustiti, in za malo kazen bi le nekajkratni poskočila palica po njunih telesih, ko se izve, da sta ta dva poštenjaka kradla v gostilni srebrne žlice.

Tu ne pomaga nobena laž. Žlice so se našle v njunih žepih, in za tatove ni nobene milosti. Ognježerec in burkež morata na vislice. Obsodba se glasi prav kratko.

Nekega dne peljejo ju ven pred mestna vrata in sicer v pisanih glumaških oblekah, da bi se še tem bolj pasla radovednost zbrane množice.

Tu ne pomaga nobena prošnja, nobeno stokanje. Zastonj zatrjuje burkež s solzami v očeh, da v prihodnje niti bucike ne bo zmaknil več.

Zaman se ponuja ognježerec pol leta popolnoma zastonj „žreti ogenj“, vse nič ne pomaga, tatova morata na vislice.

In tako peljejo nekega lepega jutra oba hudodelca pred mestna vrata, da bi tam prejela zasluženno plačilo.

Burkež je samega strahu že skoro mrtev, tako da ga morajo nesti k vislicam in tudi ognježerec se komaj še drži na nogah.

Toda brez usmiljenja.

Medtem, ko grešnika prosita in zdihujeta, položi jima rabelj počasi zanjko okoli vratu.

Zadnji vsklik se razlega, in že ju potegne rabelj kvišku, — sedaj bingljata na vislicah, v hrano vranam in krokarjem.

Tako sta dva, ki sta mučila ubogo Milico, našla zasluženno kazen.

Grozno ju je videti, ko visita tu, z zabuhlima obrazoma in jezika jima molita daleč vun.

Nato se radovedna množica kmalu razide.

Sodniki pa še enkrat zaslišijo ujete tolovaje in njih tovarišico, lepo Amalijo.

Kramar in ogljar Tone sta popolnoma skesana.

Slišala sta, da so glumača obsodili k smrti, in da se ima ta kazen izvršiti še danes.

Sedaj sta vsa obupana in le še milosti prosita.

Toda njima je odločena veliko hujša kazen.

Ker so vsi tega mnenja, da sta ujetnika umorila nesrečnega Srakarja, Kramar vse odkrito prizna.

Vso krivdo zvali na rudečega Tomaža, ki je utekel in pove, da se je le-ta pokazal kot duh v taki grozno strašni postavi, da je Srakarja takoj zadel mrtvoud.

A to vse nič ne pomaga.

Nasproti, sodniki so tega mnjenja, da se mora take čarovniške predrznosti še bolj kaznovati kot umor, zaradi tega se jima mora odločiti hujša kazen.

In tako se tudi zgodi.

Uro pozneje, ko sta bila glumača obešena, razglasi se sodba vseh treh hudodelcev.

Kazen je huda.

Vsi trije, Kramar, ogljar Tone in Amalija naj se ščipljejo z žarečimi kleščami in se polože na natezalnico.

Obsodba je zaradi tega tako ostra, ker so ti trije pripadali strahoviti roparski tolpi, ki ima na vesti že toliko hudodelstev.

Učinek obsodbe je strašen.

Kramar se zgrudi brez zavesten na tla, ogljar Tone se zvija kakor črv in prosi milosti.

Le Amalija ostane nekam mirna, če tudi jo navdaja smrtni strah — upati hoče do zadnjega trenutka.

Med tuljenjem in zdihovanjem obsojencev zapuste sodniki dvorano, na kar krepki beriči odvedejo tolovaje v zapor.

To so ječe, iz katerih ne more pobegniti nihče.

Amalija ima oči odprte.

Dosedaj je imela ječarja, ki se ni hotel spuščati v noben pogovor.

Čmeren starec, godrnjav, kakor medved, — nikdar ni odgovoril na vprašanje in o ženski lepoti ni imel niti najmanj pojma. —

A sedaj se je to predrugačilo.

Sicer je Amaliji še odkazana grda celica, toda njen novi ječar je mož v najboljših letih.

Da, Amaliji se celo zdi, da jo ogleduje z nekim sočutjem.

Najprvo priklenejo njene noge z železno verigo k zidu.

Pri tem opravilu je več beričev, ki se pa takoj odstranijo, ko so svoje delo dokončali, le eden ostane še z ječarjem, siv starec, na katerem je takoj spoznati surovost.

„No, devičica“, reče Amaliji, ki se je sedaj vsedla na stol, „prav dolgo ne boš ostala v tej prijetni luknji. Hahaha,

pri nas se ne obotavljamo dolgo. Nekega lepega dne Te bodo s Tvojiima tovarišema vred vlekli pred mesto, kjer vas rabelj že čaka. Najprvo Te bodo ščipali z žarečimi kleščami — za vraga, to bo res lep pogled, ko boš naga privezana h kolu. Oho, saj si razkošna deklina, — hahaha, ljudje te bodo kaj radi gledali. In na natezalnici bo še le prijetno, o, tam bo trpelo dolgo časa, predno bo prišla smrt po Tebe. — Hu, kako bodo pokali tvoji udje, to bodo vse drugačni občutki, kakor pa kadar ležiš na trdi postelji.“

Zasmehovaje jo starec odide.

Tudi ječar gre za njim in vrata se zaklenejo.

Amalija je skesano potrta.

V duhu že vidi one strašne trenutke, ko ji bodo potegnili obleko s telesa — ko jo bodo brez usmiljenja izročili surovim rabljevim hlapcem.

Zdihovati začne.

Toda veselje do življenja jo kmalu pomiri.

Ob jednem začuje zunaj korake. Ključi zarožljajo, zapahi se odmaknejo in čez nekaj trenutkov se prikaže ječar.

Prinesel je vrč vode, kos kruha, — a videti je, da se mu ne mudi preveč.

Amaliji je to prav prijetno.

Sedaj hoče igrati ulogo spokorne Magdalene.

„Obsodili so me“, zdihuje.

Videti je, kakor da bi ječar čakal takega ogovora.

„Seveda“, odvrne, „saj pa imate tudi veliko na vesti.“

„Nikakor ne“, zdihuje Amalija, „jaz nisem toliko kriva, kakor so me obdolžili, kajti s silo so me pripravili tolovaji k temu, da sem jim pomagala pri takih početjih. To sem sodnikom tudi povedala, a še poslušati me niso hoteli.“

Ječar prikima.

„Da, pri nas je hudo“, reče, „gospodje ne premišlujejo dolgo, kar hitro ga obsodijo.“

„Ali se kar nič ne smem zanašati na milost?“ stoka Amalija.

„Ne verjamem.“

„Ah, — umrjem naj torej — še tako mlada?“

Ječar pogleda lepega dekleta.

„Da, da, mlada ste in prav lepa, toda vse to nič ne pomaga, rabelj bo polomil Vaše ude.“

Amalija se skoro zgrudi.
Zopet hoče začeti tarnati, zdihovati in razsajati, toda v tem trenutku se domisli nekaj boljšega.

Kaj bi ji to tudi pomagalo?

Ne, ohraniti mora popolno mirnost, kajti drugače je njeno zadnje upanje izgubljeno.

Lepo dekle zaljubljeno pogleda ječarja.

„Torej nimam nobene milosti več pričakovati?“

„Ne.“

„Tudi ne, če se obrnem do vladarja?“

„Bilo bi brezvspešno.“

„Ah — torej naj v resnici umrjem tako grozne smrti“, nadaljuje Amalija, „jaz, ki bi še lahko osrečila marsikaterega moža.“

Ječar poželjivo pogleda lepega dekleta. On ni oženjen, če tudi je že delj časa v tej službi. Kako rad bi imel tako lepotico.

A to je nemogoče.

Tu vlada strogo nadzorstvo, taka predrznost bi se ne kaznovala malo.

Amalija začne uganjati komedijo.

„Ah, kdor bi me mogel rešiti!“ zdihuje.

„To je nemogoče.“

„Kaj, — mar se ni že primerilo, da je bil kak jetnik osvobojen, ali da je pobegnil?“

Amalija zato stavi taka vprašanja, ker ve, da ječar rad klepeta.

Le-ta zmaje z glavo.

„Iz teh zaporov še ni ušel nihče.“

Amalija se skoro ne zave.

„Kdor me oprosti, ta bo postal bogat!“ zakliče nenadoma.

Ječar osupne.

„Bogat?“ ponavlja.

„Da, da, postal bo bogat“, zatrjuje Amalija, „to je v moji moči.“ —

Ječar stopi k vratom.

Posluša, če morda kdo prihaja, a na dolgih hodnikih vlada smrtna tišina.

Vrne se zopet od vrat.

„Razložite mi natančneje, deklica.“

Amalija je zvita.

„To ostane skrivnost“, reče, „toda misliti morate, da vem marsikaj, ker sem bila toliko časa pri tolovajih, če tudi prisiljena.“

Ječar postaja vedno pozornejši.

Njegove oči se svetijo, Amalija vidi, da se možu tresejo roke.

„Ah — ah“, mrmra, „jaz si že lahko mislim, — Vam je znano, kje imajo tolovaji denar skrit.“

Amalija ga pogleda.

„In če bi jaz to vedela?“

Ječar težko diha.

„Povejte mi torej, kje najdem ta denar“, reče burno, „morda bi lahko storil kaj za Vas?“

Amalija zamahne z roko.

„Ah — tega ne morem“, reče. „Vi bi me prepustili moji usodi.“

Nič odgovora.

„Pomagajte mi pobegniti“, reče Amalija zopet, „in jaz Vas obogatim.“

Mož zmaje z glavo.

„Tako hitro to ne gre.“

„Storite, — dam Vam velik zaklad.“

„Povejte mi, kje je skrit.“

Amalija je še bolj zvita.

Še na misel ji ne pride, da bi imenovala kak prostor.

Pač so ji znani taki kraji, kjer so tolovaji in njih tovaršice skrivali svoj plen, toda že davno zakladov ni več tam.

Tudi ima Amalija vse druge načrte.

„Ne, ne“, reče zopet, „le svojega rešitelja bi peljala na tak kraj.“

Ječar drugače začne.

„No, Vi morate take kraje pač imenovati.“

„Zakaj?“

„Če jaz povem sodnikom, da veste Vi za take kraje, potem se Vam bo ukazalo, da jih imenujete.“

„In če ne bom hotela?“

„Prišli bodete na natezalnico.“

Amalija se prestraši.

Toda le za trenotek, potem pa ostane zopet popolnoma mirna.

„To bi ne pomagalo Vam prav nič.“

„Hm — hm.“

„Sodniki bi me morda prisilili, da bi priznala, to je mogoče“, nadaljuje Amalija, „toda kaj imate Vi od tega, dobili ne bode niti beliča.“

„Oho, moje nagrado!“

„Kaj še, ta ni vredna počenega groša, — Vi ste storili svojo dolžnost, reklo se bo, in s tem bode odpravljeno.“

Ječar premišljuje.

Amalija ima prav — tega ne more tajiti, kajti če bi našel take zaklade, prijel bi za to le nekaj pohvalnih besed — drugzega nič.

Neodločen jo pogleda.

„No?“ reče lepa grešnica, „imeti hočem svojo prostost, potem pa prejmete Vi veliko bogastvo in — moja ljubezen.“

Ječarju je tesno pri sreči, — težko sope.

Pred sabo vidi lepega dekleta v vsi njeni zapeljivi ljubkosti in že misli, da uživa veliko srečo. To bi bilo vse kaj drugzega, kakor pa vse svoje žive dni ostati ječar.

Amalija molči.

Noče siliti vanj, kajti to bi ji lahko škodovalo.

Tu se mož vzdrami.

„Hm, — imam pač svoje pomisleke.“

„Kakšne pa?“

„No, recimo — sicer še ne vem dobro — menim le, če bi bil beg mogoč — o, potem mi bode pa utekli.“

Amalija poskoči.

„Ne, nikdar!“

„Kdo Vam more zaupati?“

„Izmislite si torej kakšno sredstvo, ki bi mi beg onemogočilo. Lahko me zvežete“, zakliče Amalija, hrepeneča po zlati prostosti.

Ječar hoče nekaj odgovoriti.

Tu začuje korake na hodniku.

Urno skoči k vratom.

„Prišel bom zopet“, šepeta, „kmalu, ostanite prav mirni.“ —

In predno more Amalija kaj odgovoriti, je ječar že zaprl vrata za sabo.

268. poglavje.

Na Gorjancih.

Divji tovariši. — Punt. — Boj preti. — V obupnem položaju.

Pod vodstvom Černiča in Cekinarja utaborili so se tolovaji na Gorjancih.

Pri tej četi sta tudi Lorenc in črni Martin, ki imata zdaj svoji ženki s sabo, Liziko in Lenčiko. Tu so tudi ostale dekline, ki so nekdam na Krimu pasle ovce in koze.

Toda tukaj ni miru.

Cekinar in Černič se trudita, da bi vzdržala red, a manjka jima nepremagljive odločnosti glavarjeve, njegovih upljivih besed in pred vsem njegove orjaške moči.

Vrhu tega pa tudi tolovaji v tem taboru niso posebno zvesti.

Prišlo je zraven nekaj potepuhov, ki imajo sicer dovelj poguma, a prav nič sramu, kajti obnašajo se včasih kakor divje zveri.

Najhujše pa je, da se tem surovim tovarišem polagoma pridružijo še drugi.

Tako imata podnačelnika hude ure. Zaman se trudita, da bi brzdala to zdivjano četo.

Popolnoma nemogoče je, kajti vsak dan prihajajo novi postopači, ki se hočejo pridružiti tej četi.

Cekinarja še ne vprašajo, ali je s tem zadovoljen ali ne, predrzneži se tebi nič meni nič pridružijo četi in hočejo tudi takoj zapovedovati.

Vsako noč nastane vrišč in hrup.

Večina tolovajev je z denarjem dobro preskrbljena, kupijo si žganja kar v sodeih in tako po cele noči divje popivajo.

Sreča še, da vsaj nekaj starejših tovarišev drži s podnačelnikoma, in tudi črni Martin in Lorenc nočeta nič opraviti imeti z drugimi. Drugače bi bil ogenj v strehi.

Toda priti ima še hujše.

Tolpa štirideset ciganskih roparjev pridrvi na Gorjance in se združi z Jurij Skopčevimi tolovaji.

Ker je med njimi več znancev, sprejmejo jih z velikim veseljem.

Direndaj je še hujši, kakor poprej.

Sedaj je Cekinarju dosti.

Naslednje jutro poda se k ognjem, kjer leže pijani tovariši.

„Jaz sem sit tega,“ reče jim brez obotavljanja, „take podivjane družbe Jurij Skopec ne potrebuje.“

Divji smeh odgovori.

„Oho, zmenimo se kaj za to!“

„Kdo pa je Jurij Skopec?“

„Bo pa že kaj posebnega.“

Cekinar se same razburjenosti kar trese.

„Ustanovite si sami svojo četo,“ zavpije nad podivjanci, „jaz pa grem s svojimi ljudmi odtod, kajti ne mika me, da bi še delj časa gledal take divje prizore!“

Zopet se razlega porogljiv smeh.

Potem skoči neki ropar pokonci in se široko postavi pred Cekinarja.

„Zamojdel, saj lahko greste,“ roga se, „rajše danes kakor jutri.“

„To se bo tudi zgodilo.“

„Toda ženske ostanejo tukaj,“ rujove ropar, „in sicer vse, Lizika, Lenčika, tudi lepa Sabina, Uršika in druge, potem pa se poberite, kamor hočete.“

Cekinar je tako razsrjen, da v trenutku ne more izpregovoriti besede.

Nehote se ozre naokoli. Tu stoje za njim njegovi prijatelji, Černič, Lorene, Martin in drugi, vsi dobro oboroženi.

Černič je grozno razkačen.

„Če hoče kdo imeti naša dekleta, naj le poskusi,“ zavpije s strašnim glasom.

Divje tuljenje mu odgovori.

„Da, to se bo tudi zgodilo, kajti dekleta niso vaša, polastili se jih bomo mi — tu ne bomo zgubljali dosti besedi.“

Cekinar ve dovolj.

Hitro se odpravi s svojimi tovariši na kraj, kjer so žene in dekleta, — te so že vse oborožene, kajti dogodki v taboru jim niso ostali skriti.

Medtem roparji besno tuleč planejo na kraj, kjer so zbrani Jurij Skopčevi pristaši.

Krvav boj preti. Najprvo seveda le z golim orožjem, kajti tolovaji dobro vedo, da bi jih strelili lahko izdali.

Zgrabijo torej za nože, a Jurij Skopčevi ljudje ne vprašajo po tem.

Svoje puške in samokrese pomerijo na napadalce. Le-ti se takoj umaknejo, ker nočejo vzbujati pozornosti, ampak bi radi še delj časa ostali v tem kraju.

Zato se začno pogajati.

Jurij Skopčevi tovariši naj izroče roparjem dekleta, potem lahko gredo odtod.

Seveda je taka zahteva takoj odbita.

Položaj je postal s tem zelo nevaren, kajti v boju bi manjšina morala podleči.

Cekinarju je to dobro znano.

S svojimi tovariši je obkoljen, roparji so v veliki večini. In glavarja ni.

Da, obupen položaj je to!

V tej stiski stopijo možje skupaj.

Nekaj časa bi sicer lahko odganjali napadalce s strelnim orožjem, ker s tem so roparji slabo preskrbljeni. Toda tu se bliža nova nevarnost.

Roparji hočejo Jurij Skopčeve ljudi oblegati in jih z lakoto prisiliti, da jim izroče žene in dekleta.

In tako s temnimi slutnjami navdani pričakujejo Černič, Cekinar in tovariši, kaj se bo zgodilo naslednje dni.

---

269. poglavje.

Satansko sredstvo.

Bolni grof. — Zvita služabnica. — Kdor drugim jamo koplje,
sam vanjo pade.

Grof Sokolski je zelo slab.

Močni udarec z mečem prizadejal mu je težko rano in če tudi ni tako nevarna, vendar mora grof trpeti hude bolečine.

Rana se počasi celi.

Sicer prihaja k graščaku zdravnik, a ker le-ta ne more ostati cel dan pri njem, streči mora grofu oskrbnikova žena, ki rada stori to.

A rana na glavi se le noče zaceliti.

Še vedno se pokažejo krvavitve in zaradi tega potrebuje oskrbnica veliko obvez.

Grofov sluga je vedno v bližini.

Tudi oskrbnik pride vsaki dan v grad, le grofica se ne pokaže več.

To je umevno. Grof ji je namreč pokazal vrata, a kljub temu misli nesramnica na to, kako bi ugonobila svojega moža.

Umoriti ga hoče.

Zaupni njen služabnik je mrtev, ima torej le še eno osebo, služabnico, ki ji je prezpogojno udana.

Na druge služabnike se grofica ne more več zanašati. Res, da je imela med njimi več svojih pristašev, a od one strašne noči sem se je vse predrugačilo.

Grof Sokolski je pokazal, da njegova žena ni več vredna, imenovati se grofico Sokolsko. Zaradi tega ji služabniki pokažejo hrbet.

Seveda je lepa Blanka vsled tega hudo razsrjena.

Pogostokrat vpije in razsaja, kakor bi bila obsedena, a vse to ji nič ne pomaga. Nihče se ne zmeni za njo.

Kolikokrat si želi Tihorepca in Franceta, a ta dva zasledujeta Milico.

Tako nima grofica nikogar družega, kakor svojo zvesto Reziko — premeteno in zvito grešnico.

Velikokrat se zapreta z grofico v sobo in se skrivaj pomenkujeta.

Nekaj časa že je tudi Rezika v bližini grofovega stanovanja.

Sicer ne sme stopiti v njegovo spalnico, a v predsobo prihaja pogostokrat, s pismom v roki — za grofa.

Grašček taka pisma kratko malo zavrne, a kljub temu prihaja služabnica še vedno.

Oskrbnica je dobrosrčna in noče odganjati Rezike, ker upa, da se bo konečno grof vendar spravil s svojo ženo.

In tako ni prav nič čudno, da pride Rezika večkrat čez dan, akoravno jo grofov sluga zapodi z osornimi besedami.

Tako je tudi nekega večera. Grofov sluga je ravnokar odšel, govoril je z oskrbnikom, ki je postal sedaj njegov najboljši prijatelj.

Sprejme ga torej do parka, ker si želi svežega zraka in malokdaj pride iz bolnikove sobe.

Oskrbnica ostane pri grofu, čegar rana se še vedno noče zaceliti.

Ravnokar pripravlja novo obvezo.

Tu pride Rezika — žena začuje njene korake.

„Pisma ne sprejeti,“ reče grof burno, „jaz ne maram nič vedeti o nji, naj me pusti v miru.“

Oskrbnica gre k vratom. Med tem zapazi, — da ji bo zmanjkalo obvez. Tu ji pride neka misel.

V predsobi stoji Rezika. V roki drži pismo.

„Za milostnega gospoda,“ reče.

„Prav žal mi je,“ odvrne oskrbnica, „milostni gospod ne sprejme nobenega pisma — toda Vi bi mi lahko storili neko uslugo.“

„Kakšno?“

„Platno mi bo skoraj pošlo, potrebujem je za obveze. Tecite k mojemu možu in recite, naj Vam da mali zavitek, ki leži na mizi.“

Rezika navadno ni posebno postrežljiva. Oskrbnica se je že bala, da tega ne bo hotela storiti.

Ne čudi se torej malo, ko je služabnica takoj pripravljena, iti po zavitek. Teče torej, kar more, da bi čim prej prišla v oskrbnikovo stanovanje.

Brez obotavljanja ji oskrbnik izroči zavitek s platnom.

„Tako hitro?“ vpraša jo.

„Da, gospod grof potrebuje nove obveze.“

„A tako.“

Služabnica hiti odtod, a že na bližnjem voglu postoji in se ozira na vse strani.

Vse je tiho, videti ni žive duše.

„Kakšna sreča,“ šepeta Rezika, „hahaha, grofica mi je ukazala, naj vlijem tekočino iz male stekleničice na obvezo in kar se mi je zdelo skoro nemogoče, izvršila bom sedaj brez vsake ovire.“

Naglo odviije zavitek.

Še enkrat se ozre naokoli, potem pa potegne stekleničico iz žepa. Tekočino vlije na platno.

„Tako, to je dobro,“ šepeta malopridnica, „tekočina bo takoj izhlapela, in le prvina soka, to vražje sredstvo, ostala bo na platnu. — Da, res je tako, — platno je že suho.“

Hitro naredi zopet zavitek.

V divji naglici drvi po stopnicah navzgor, a zdajci ji noga izpodrsne, Rezika pade in se vali po stopnicah, — pri tem pa se zadene njena noga ob železno kljuko, pritrjeno v zidu. —

Rezika kriči na vse pretege, a vstati ne more.

Obleko nekoliko privzdigne, da bi pogledala nogo.

Bela nogavica Rezikina je vsa krvava, videti je, da si je nogo močno ranila.

V tem hipu je čuti nagle korake.

Dva moža sta, ki prihajata po stopnicah — oskrbnik in grofov sluga.

Zdaj prideta bližje.

„Hola, ali ni to grofičina služabnica?“

„Da, jaz sem,“ ječi Rezika.

„Kaj se Vam je pripetilo?“

„Padla sem.“

„Tako — tako — ah, saj res, krvavite — oh, na nogi imate veliko rano,“ zakliče oskrbnik.

Sluga prikima.

„To je videti nevarno, takoj moramo kaj oviti okoli noge,“ reče oskrbnik, ki sicer ne more trpeti Rezike, a ima usmiljeno sree. „Aha, saj je precej tu nekaj tacega.“

Pobere zavitek s platnom, ki je padel Reziki iz rok.

V tem trenutku začne služabnica glasno vpiti.

„Ne, ne, — tega ne!“ tarna.

„E kaj,“ zavrne jo oskrbnik, „ne bodite tako prisiljeno sramežljivi, zgodilo se Vam ne bo nič hudega, — noga močno krvavi, hitro jo je treba obvezati.“

Rezika se brani, stoka in vpije.

Grofovega sluga brene z ного.

Zdajci jo zgrabi oskrbnik.

„Urno,“ reče, „dekleta ne moreva pustiti tu, da bi skrvalo, hitro, ovijte obvezo okoli noge!“

Rezika grozno kriči, a oskrbnik jo trdno drži.

In v tem trenutku ovije sluga, pokleknivši poleg nje, dolgo obvezo okoli krvaveče noge.

Rezika zopet vpije.

„Umreti moram — hu — hu!“

Moža osupneta.

„Neumnost,“ reče oskrbnik, „rana ni tako nevarna.“

„Umreti moram — hu!“

Rezikin obraz je ves spremenjen.

Sedaj postaja višnjev, in na ustih malopridne služabnice se prikažejo pene.

„Zgubljena sem,“ ječi.

„Ali — ali —“

„Duhovnika — spovedati se hočem.“

Moža se spogledujeta.

„Moj greh je velik,“ zdihuje Rezika, „hotela sem moriti, a sedaj moram sama umreti.“

Oskrbnik strmeč pogleda svojega tovariša.

„Ali je dekle znorelo?“

„Tudi meni se zdi tako.“

„Saj jo je grozno poslušati, — in kakšna je.“

„Da, kar strašna.“

V tem trenutku se zopet čujejo koraki.

Oskrbnica je slišala grozno vpitje in je prihitela gledat.

„Kaj pa se vendar godi tukaj?“

Mož ji na kratko pove, kaj se je zgodilo.

Rezika tuli.

„Umreti moram, hu —“

„Kaj — kako?“

„Zastrupljeno platno,“ stoka dekle, „jaz sem zgubljena.“ —

„No, kaj tacega,“ zavzame se oskrbnica, „moje platno vendar ni zastrupljeno, — dekle, Vam se meša!“

„Zastrupljeno.“

„Nemogoče!“

„Da, umreti moram.“

Oskrbnik se udari ob čelo.

„Ah — sedaj razumem, deklina je platno sama zastrupila, — ali zakaj?“

Oskrbnica se prestraši.

„Namenjeno je bilo za grofa!“

„Platno?“

„Da.“

„Potem vem dovolj.“

„Ali to je grozno!“

„Morilka!“ vpije grofov sluga in strese malopridnico.

Rezika tuli.

„Z mano je pri kraji — hu — zastrupljena obveza, kakor bi rezal oster nož v meso — hu, kako me skeli pri kosteh — ah — ah — umrla bom.“

Služabnica je grozna videti.

Obraz ji postaja polagoma črnkast, oči so ji izstopile.

Kako strašen pogled!

In ko je prihitelo še več služabnikov, pokaže se na stopnicah tudi ženska postava.

V ozadju postoji.

Toda ta oseba ne spada k služabnikom, ne, to je ponosna grofica, Blanka Sokolska, neopažena stoji tu, kakor strah vrh stopnic.

Lepi obraz njen je ves spremenjen, velike oči srpo zro v Reziko, ki se bori s smrtjo.

„Vse zaman,“ sika lepa kača, ki je takoj razumela, kaj se godi, „vse zaman — Rezika je postala žrtev svoje strasti. Ha, mar se je vse zarotilo zoper mene? Najprvo sem zgubila svojega zvestega služabnika, zdaj še Reziko — nikogar ne bom imela sedaj, da bi mu zaupala. Ali naj sama izvršim zadnje?“

Ponosna gospa se mrzlično stresa.

Misliti je pač lahko, kaj meni ona z „zadnjim“, saj hoče biti gospodarica v gradu.

Da, gospodarica, kajti čakati noče, da bi jo nekega lepega dne zapodili iz grada.

In če je bila ponosna gospa že prej malopridnica, kuje sedaj naravnost morilne načrte.

Toda pri tem občuti tudi bojazen.

Kaj je neki umirajoča Rezika vse povedala?

Sicer ne razume besedij, ki jih umirajoča na pol vpije, na pol grgrajoče izgovarja, — sliši le, kako nesrečnica trpi grozne muke, kajti njeni bolesteni vsikliki so pretresujoči.

Rezika kar divja v smrtnih mukah.

Ali konečno pomaga satanski strup hitreje, — strašno vpitje ponehuje, slišati je le še grozne vzdihе.

Nato sledi dolgo grgranje — stokanje.

Rezika je mrtva.

In ko se telo nesrečnice stegne, še enkrat vstrepeta, — tedaj divja ponosna gospodinja kakor obstreljena zver v svoje stanovanje.

Nepričakovano motenje.

Stena predrta. — Zakladnica. — Plen. — Premagani.

Nastopila je zopet noč.

Tolovaji v samostanski grobnici so zelo veseli, ker ni bilo stražnikov pogledat v te prostore.

Sicer stena še ni predrta, toda nesrečen slučaj bi jih kljub temu lahko izdal. In tu bi bil predrzni glavar v škripcih. Toda dan je minil.

Pač so straže večkrat videle vratarja, ki je neumorno begal sem in tje.

Iskal je žensko, ki mora biti skrita v samostanu, seveda v starem poslopju. Toda hrupa starec ne mara delati.

Ne, kajti potem bi se takoj zvedelo, da je njegov sin pripeljal deklino v samostan.

To bi gotovo imelo hude posledice. — Vrtar torej molči.

Čez dan nima posebnega opravila, ali zvečer, tedaj mora zopet na svoje mesto pri velikih vratih.

Starec je razkačen. Kar nič ne more vedeti, kam se je skrila deklina.

„No, prišla bo že enkrat na dan,“ mrmra sam pri sebi. „Jakota se bo gotovo oglasila in potem bo prišla malopridnica meni v roke.“

Vrtar se poda na svoje mesto. Tedaj je na zadnjem dvorišču kmalu vse mirno in ko odbije deseta ura, se tolovaji zopet lotijo dela.

Treba je predreti steno. Sedaj to ni več težko. Kmalu padejo zadnji kamni v zakladnico in pokaže se luknja, kmalu toliko velika, da zleze mož skozi njo.

Polde je prvi, ki se splazi v zakladnico.

Vzel je s sabo svetilnico in kmalu je slišati polglasen vsklik, ki naznanja tovarišem uspeh.

Medtem so luknjo še povečali in sedaj se tudi drugi tolovaji splazijo v zakladnico.

Smukač polije nasproti mu sedečo damo s pečenkins polivko.

Tu je veliko reči, ki so vredne, da jih vzamejo s sabo. Sicer se za dragocena oblačila ne zmenijo, dočim z veliko pozornostjo ogledujejo par železnih, dobro zaprtih skrinj.

Preveč so težke, da bi se jih moglo kar tako odnesti, treba bo torej vlomiti pokrov.

To se tudi kmalu zgodi in predrzneži z velikim veseljem zagledajo velik zaklad.

Tu ni izgubljati časa.

Hitro razgrnejo vreče, ki so jih prinesli s sabo in ko so zmašili vanje nekaj slame, da bi ne povzročali ropota in žvenketanja, jih hitro napolnijo z denarjem in drugimi dragocenostmi.

To vse se izvrši z veliko naglico, kajti Jurij Skopec ve, kako dragocen je čas.

Že so skrinje izpraznjene in ravnokar devajo zadnje stvari v vreče.

Zdajci se začuje sikanje po grobnici.

To je znamenje, dogovorjeno za slučaj bližajoče se nevarnosti.

Hipoma tolovaji prenehajo. S pridržano sapo vlečejo na uho.

In res, sedaj se bliža — tap — tap — po stopnicah — več težkih korakov.

Brez dvoma, tu se bliža straža, ki hoče preiskati vrata in se prepričati, če je vse v redu.

Jurij Skopec namigne svojim ljudem, naj ostanejo mirni.

„Nobeden naj se ne gane!“ glasi se povelje glavarjevo, „čakajmo, kaj se bo zgodilo. Po mojem mnenju bode straža samo ključavnice preiskala in teh se tudi nihče dotaknil ni in tako ne bodo mogli slutiti, da so se tolovaji po drugi poti vtihotapili v zakladnico.“

Možje ubogajo.

Toda prišlo je še vse drugače in Jurij Skopec naj se sam prepriča, da v Pavlinskem samostanu niso zadovoljni s površnim preiskovanjem.

Zunaj ključi zarožljajo.

Polde se splazi k Juriju Skopcu.

„Prokleta!“ škriplje tolovaj, „slišati je tako, kakor da bi hoteli odpreti vrata.“

„Tiho!“

„Že prihajajo.“

„Mogoče.“

„Ali bi ne bilo bolje, da se splazimo v grobnico?“

„To je brezvpešno, kajti tam bi nas tudi zapazili.“

„Toda mi bi lahko pobegnili med tem, ko bode straža vohala po zakladnici in videla, da ni več zakladov.“

„To ni potrebno.“

„Zakaj ne?“

„Ne pozabi, da je samo en čoln, in da se bomo morali trikrat prepeljati. Takoj bi nastal vrišč.“

„Ali, glavar?“

„Le pusti to, jaz imam še neko drugo misel.“

Glavar namigne nekaterim tolovajem.

Le-ti so takoj na strani Jurija Skopec, ki jim s tihim glasom da svoja navodila.

Tolovaji razumejo.

Medtem ko zunaj že rožljajo ključi v ključavnici, postavi se šest mož k vratom in se stisnejo k zidu.

Tudi Jurij Skopec je z ostalimi tolovaji pripravljen. —

Zdajci težka vrata zaškripljejo — nato je slišati glasove, konečno se velikanske duri na široko odpro.

Luč razsvetli obokani prostor, trije oboroženi možje vstopijo — straža, ki večkrat pregleduje te podzemne prostore.

Zdaj je slišati tiho sikanje.

V naslednjem trenutku so trije možje zgrabljeni.

Pač zadone posamezni klici, a presenečeni stražniki orožja ne morejo več rabiti.

Kakor divji planejo tolovaji po njih in stražniki menijo, da so to hudobni duhovi, ki gospodujejo v teh prostorih.

Predno se morejo vzdramiti iz prvega strahu, so že povezani, usta imajo zamašena, tako da ne morejo dati nobenega glasu od sebe.

Jurij Skopec je zopet zmagal s svojo odločnostjo.

Zdajci se zasvetijo svetilnice.

S strahom opazijo premagani stražniki divje tolovaje. Napolnjene vreče so jim v dokaz, da se jim je plen posrečil.

Sedaj se ni več obotavljati.

Tolovaji so se prepričali, da nihče ne sledi stražnikom in ko je vse mirno, pripravijo se za odhod.

Jurij Skopec je zopet stari mojster.

„Položite može v izpraznjene skrinje“, zapove svojim ljudem, „tu imajo takoj par postelj in če jih bodo jutri zjutraj iskali, našli jih bodo v železnih skrinjah — namesto zakladov. Vrata naj ostanejo odprta, da bomo imeli prostejšo pot. Sedaj naprej — čez Kolpo, še nocoj moramo zapustiti Metliko.“

Jurij Skopec je izvršil zopet nekaj predrznega.

Glavarjevo povelje se takoj izvrši.

Premagane stražnike dvignejo in jih kljub brecanju in ustavljanju lepo počasi polože v železne skrinje.

Pokrovi ostanejo odprti, da imajo dobri ljudje vsaj potreben zrak.

Potem se tolovaji še enkrat prepričajo, če so vezi trdne in usta dobro zamašena in ko se je to zgodilo, nastopijo pot iz samostana.

Kakor četa duhov plazijo se iz zakladnice, po stopnicah, pred njimi Jurij Skopec, naravnost na dvorišče.

Tu vlada smrtna tišina.

Sedaj se obrnejo k malim vraticam, ki vodijo do Kolpe.

Ana Sienska je iz previdnosti vzela ključ s sabo in sedaj se začne prevažanje čez reko. Najprvo spravijo v čoln uropane zaklade, kajti plen mora priti najprej v varnost.

Hitijo, kar morejo, kajti predno se začne daniti, zapustiti morajo Metliko in potem naj v samostanu le gledajo za svojimi zakladi.

271. poglavje.

V pričakovanju na smrt.

Zadnji poskus. — Pohlepnost zmaga. — Zvijaha nad zvijaho. — Beg.

Če se sodba naglo razglasi, potem tudi izvršitev kazni ne izostane dolgo.

Tako se je zgodilo tudi v Novem mestu.

Že drugi dan po obešenju pridejo beriči v zapore treh obsojencev, z naznanilom, kdaj se bo izvršila kazen.

Kramar je ves potrta, ne je in ne pije nič, ogljar Tone pa v svoji obupnosti tuli in razgraja, da je strah.

A vse je zaman.

Pač sta oba skesano priznala vse, a to jima nič ne pomaga. —

In ko so sodniki zvedeli, da je bila Amalija ljubica strašnega tolovajskega glavarja, ne poznajo nobenega priznanašanja več za lepo deklico.

Ne, tudi Amalija mora prejeti enako grozno kazen.

Kako pa je ona sprejela to naznanilo?

Brez tarnanja, brez vpitja — niti besedice ni slišati iz njenih ust.

„To mora biti zelo trdovratna deklina“, reče berič, zapustivši ječo lepe grešnice.

Na hodniku sreča ječarja.

„Pojutrišnjem!“ zakliče mu, „jetnikom sem ravnokar naznanil to veselo noviceo, hahaha!“

Ječar se trudi, da bi pomiril svojo razburjenost.

„In kaj je rekla?“ vpraša potem.

„Predrzna deklina — čisto nič — hrbet mi je pokazala. Lepa je res, to moram reči, a malo prida in prav nič ni škoda za tako hudodelnico, — saj je bila nevesta Jurija Skopca.“

Berič odide.

Ječar počaka toliko časa, da ni več slišati njegovih korakov, in ko je vse tiho, hitro odpre vrata Amalijine ječe.

Tu sedi deklica. Videti je v misli zatopljena in komaj se ozre, ko vstopi ječar.

Le-ta jo poželjivo ogleduje.

Amalijina lepota ga je premagala, — svojih očij kar ne more obrniti od nje.

„Kaj delate?“ vpraša jo konečno.

Amalija povesi svoji roki.

„Pripravljam se na smrt“, odvrne zvito dekle.

Ječar se zgane.

„Saj ste pa tudi velika hudodelka“, reče čez nekaj časa s prisiljeno osornim glasom.

Amalija povesi glavo.

„Pokoriti se moram za lopove, ki so me prisilili k tem sramotnim dejanjem.“

„Zakaj jim niste ušli?“

„To ni bilo mogoče, ker so preveč pazili name.“

Ker ječar ve, da se mu naslednje pol ure ni bati, da bi ga kdo motil, nadaljevati hoče zvijačni pogovor.

„Kaj naj bo sedaj?“ reče konečno.

„Umreti moram.“

„Da, jaz Vas ne morem rešiti.“

Amalija se grozno prestraši, a takoj se zopet pomiri. Da, tukaj ji moreta pomagati le mirnost in zavednost — obupnost bi ji ne koristila nič.

In tako le tiho vzdihuje.

„Ah — zakladi bodo ostali torej vedno zakopani“, glasi se iz njenih ust.

Ječar je najbrž čakal na tak odgovor.

Njegove oči se svetijo.

„Ah, roparski zakladi“, odvrne s prisiljenim zaničevanjem, „kdo ve, če jih niso že pobrali?“

„To bi se zgodilo še le čez nekaj mesecev“, zavrne Amalija, „tolovaji so sedaj daleč proč. In eno takih skrivališč je znano le meni, ker je bil edini, ki je tudi vedel za to, pri nekem napadu umorjen.“

Ječar na videz še dvomi.

„Mojo skrivnost bom torej nesla s sabo v grob“, pristavi Amalija in prežeče pogleda moža, ki bi jo edini mogel rešiti.

V ječarjevem srcu se zopet zbudi pohlepnost po denarju.

„Vas ne more oprostiti nihče“, reče potem na kratko in osorno.

Amalija se vzravna. Sedaj mora poskusiti zadnje.

„Ostanite tedaj v revščini“, zakliče, „jaz pa bom umrla v rokah krvnikovih. Umorili bodo deklico, ki Vam je hotela biti popolnoma udana. — Pustite me torej samo, da se pripravim na smrt.“

Amalija je pravo zadela.

Ječar še ne misli, da bi odšel, — zamišljen stoji tu in zre v tla.

„Če bi le vedel kaj storiti“, začne po dolgem premolku, ki se je zdel Amaliji cela večnost, „beg iz teh zaporov je nemogoč.“

„Zakaj?“

„Vsak vhod je tukaj strogo zastražen.“

„Toda Vi pač smete iti vun?“

„Seveda.“

Amalija se domisli nekaj.

„Ali se morda tukaj v mestni hiši pivo pije?“ vpraša.

„Da.“

„In kako je dobivajo?“

„No, v sodčkah.“

„Tako, tako — ali so med temi tako veliki, da bi lahko zlezal človek noter?“

Ječar osupne.

„Kaj naj to pomeni?“

„No, na tak način bi bil beg mogoč, posebno še, če bi dobila jaz moško obleko.“

Mož zmaje z glavo.

„Recimo, da bi to šlo, kako pa naj potem zapustiva Novo mesto?“

„Po vodi“, odvrne Amalija naglo, „sod bi se lahko spravil v čoln in proti večeru bi odveslali po reki.“

Ječar se praska za ušesi.

Njegovo poželjenje se zopet vzbudi.

Podnevi in ponoči vidi pred sabo lepega dekleta, ki mu je stavila take velike obljube.

Amalija je lepa.

In če bo držala svojo obljubo, kar mu je tudi prisegla, — če bo postal bogat mož, tedaj sme pričakovati lepo bodočnost.

Kri se mu začne hitreje pretakati po žilah.

In osvoboditev lepega dekleta je v njegovi moči.

Da, ječar premišljuje, kako bi začel.

Še to noč bi se moral beg izvršiti, kajti jutri pride k Amaliji duhovnik in jo ne bo zapustil do njene zadnje ure.

Lepi grešnici je znano o tem.

Skrbno opazuje skrivaj obraz moža, v katerem divja sedaj notranji boj.

Zdajci se ječar odloči.

Sicer bi bil ob službo in kruh, če bi pomagal k begu — da, doletela bi ga huda kazen.

Toda pohlepnost premaga vse pomisleke.

Njegova plača pa je tudi majhna in trud velik, da, poskusiti hoče vse.

In Amalijin predlog se ji zdi dober.

Ječar premišlja.

Sedaj je poldan — proti večeru torej bi moral Amaliji pomagati pobegniti in z njo zapustiti ječo. —

Prazen sod, — ne, celo dva stojita v kleti mestne hiše, — oba sta dovolj velika, da bi se v takem sodu skrila človek.

Možu se kopičijo v glavi razni načrti.

Potem pogleda lepo deklico.

Krasna postava vzbuja njegovo poželjenje in ko ga še deklica zaljubljeno pogleda, je za trdno odločen poskusiti vse.

Že sedaj bi se rad veselil te sreče, a čas je predragocen.

Burno stopi k Amaliji.

„Bodite prav mirni,“ šepetaje ji, „da veste, prav mirni; če bi kdo prišel, delajte se, kakor da bi se več ne zmenili za ta svet.“

Amalija se veselja trese.

Ječar to opazi.

„Ne morem Vam še prav nič obljubiti,“ pristavi, „glavni pogoj je, da ste previdni. Tu je Vaše kosilo, proti večeru pridem zopet.“

Predno more Amalija kaj odgovoriti, zapusti ječar zapor.

Skrbno zaklene vrata, toda namesto da bi šel v svojo sobo, poda se k oskrbniku mestne hiše.

Tudi ta je zelo pohlepen mož, kateremu je denar več, ko vse drugo na svetu.

Ječarju je posebno naklonjen, kajti le-ta je vedno pripravljen, storiti mu kako uslugo.

Zato ga prav prijazno pozdravi, ko stopi ječar v oskrbnikovo sobo.

„No, kaj je novega, ljubi moj?“ vpraša uradnik.

„Ah, neko prošnjo imam.“

„Tako, tako — kaj pa tacega?“

„Spodaj v kleti stojita dva soda.“

„Res je, — potreboval ju bom,“ odvrne uradnik, „pri priložnosti razklali ju bodete za drva.“

Ječar se prikloni.

„Prav tako, milostni gospod, toda ali bi ne bilo boljše, da bi ta dva soda prodal?“

„Kaj še, kdo bo pa dal kaj za to, morda par grošev, — ne, za kurjavo bodo boljši.“

A ječar se ne da odgnati.

Zopet se prikloni, še ponižneje kakor prej, z obraza njegovega odseva največja udanost.

„Vaša milost.“

„Kaj želite še?“

„Imam nekega človeka, ki bi plačal tri tolarje za ta dva soda, ker takih potrebuje. Denar je vendar več vreden, kakor les, tudi mi je mož obljubil nekaj pivnine, če mu prinesem soda.“

„Ah —“

Oskrbnikove oči se svetijo.

„Tri tolarje?“

„Da.“

„In kdo je ta mož?“

Ječar imenuje ime nekega meščana.

„To je že lep denar — tri tolarje,“ pristavi še, „seveda sta soda še dobro ohranjena in če mu rečem, da ju gospod oskrbnik ne da za to ceno, prejel bom še celo štiri tolarje.“ —

To zadostuje.

Oskrbnik stopi k svojemu podložnemu in ga potrka po rami. —

„Hm, že vidim, da ste še vedno vrli mož. Kdaj pa hočete odpeljati ta dva soda?“

„Danes zvečer proti deseti uri, ko bodo jetniki že spali. V dobri uri sem nazaj.“

„Dobro — dobro.“

„Prosil bi Vas sedaj dovoljenja, da smem s sodoma skozi glavna vrata. Peljal ju bom na malem vozičku, saj nista tako težka.“

Oskrbnik prikima.

K mizi stopi in napiše dovoljenje, ki se glasi, da sme ječar nocoj odpeljati dva prazna soda.

S prikritim veseljem vzame mož dovoljenje in zahvaljujoč se odide.

„Denar Vam prinesem jutri zjutraj,“ reče, pri vratih se obrnivši.

„Že prav, ljubi moj, le dobro ga spravite, tudi od mene bodele dobili nekaj pivnine.“

S tem je pogovor končan.

Oskrbnik se poda v svojo spalnico, ječar pa v svoje stanovanje.

Tu sreča tovariša.

„No,“ meni drugi ječar, „kaj pa počne tolovajska ljubica? Ali ni obupana?“

„In kako.“

„Verjamem, — saj pa tudi ni malenkost, če pomisli, kaj jo čaka.“

„Da, da, tega ni mogoče več predrugačiti.“

„Toda Ti si bil bedast.“

„Zakaj?“

„Hahaha, če bi bil jaz na Tvojem mestu, bi se bil dekletu gotovo približal.“

„E kaj, pusti me v miru,“ zavrne ga prvi ječar osorno, „mene prav nič ne mika, da bi se pečal s tako grešnico, — ne, tega ne.“

Prijatelj njegov še nekaj mrmra, a ječar mu niti odgovora ne da.

Vrže se na svojo trdo posteljo, da bi nekaj ur počival, medtem ko prijatelj njegov godrnjaje odide.

A zaspati ne more.

Vedno mu prihaja na misel Amalija.

Je li govorila resnico?

No, ječar ji verjame, ker meni, da lepa deklica gotovo ve za taka skrivališča.

In ona mu ne sme uiti.

O ne, pazil bo na njo, ne bo jo pustil iz oči — o ne, če si že toliko upa, potem hoče imeti za svojo požrtvovalnost tudi dobro plačilo.

Ječar sanjari o zlatih gradovih.

Da mora Amalijo rešiti, mu je jasno, a tega ne ve, na kakšen način naj bi jetnico spravil v klet, kjer ležita prazna soda. —

To ni lahka naloga.

Na hodnikih stoje pogostokrat straže, ki nadzorujejo ječe. Kaj lahko je mogoče, da bodo pogledali tudi v Amalijino celico.

Tedaj bi bilo vse izgubljeno.

Toda nič se ne da storiti proti temu, poskusiti se mora. — Ječar premišljuje.

Še enkrat misli na to, da bi opustil ta načrt, a sedaj je že prepozno, — nazaj ne more več, — pohlepnost po denarju mu ne da miru, on mora izvršiti ta predrzni načrt.

Nemiren se premetava po ležišču.

Tu mu pride zopet na misel, kaj ga čaka.

Urno skoči pokonci in hiti k omari, kjer ima spravljeno svojo obleko.

Ječar je krepak, širokopleč mož, — in to mu pride sedaj ravno prav.

Amalija je namreč razkošne postave in njegova obleka ji tedaj ne bo pretesna.

Čas beži.

Počasi se približa večer in tako tudi ura, ko jetniki prejmejo svojo večerjo.

Ječar se poda v kuhinjo.

Tam vzame sklede z juho, kruh in druge stvari, in težko obložen koraka proti celicam.

Ječar se seveda najprvo poda k onim jetnikom, ki so daleč proč od Amalijine ječe.

Še le, ko je vse oskrbel, obrne se k celici, v kateri je zaprta Amalija.

Deklica čaka v strahu in trepetu.

Boji še že, da bi se ječar ne skesal.

Kako se oddahne, ko konečno zasliši rožljanje ključev, kajti v duhu se je že videla popolnoma brez obleke v rokah krvnikovih hlapecv, ki jo ščipljejo z žarečimi kleščami.

Zdajci se vrata odpro.

Amalija se prestraši.

To vendar ni ječar, duhovnik je, opazujoč jetnico s temnimi pogledi.

Amalija se trese.

Duhovnik vstopi.

Razločno vidi Amalija ječarja, ki ji kaže prav obupen obraz. —

Brez dvoma, duhovnik je tu.

Takoj se oglasi s svojim globokim, častitljivim glasom:

„Človek, izprašaj svojo vest, kajti bliža se ti smrt.“

Groza stresa Amalijo.

A kljub temu ne izgubi svoje zavednosti.

„Pustite me v miru,“ zakliče nenadoma, „o Vas nočem nič vedeti, ne, ne, prišli bodete takrat, ko bom že pred natezalnico.“

„Brezbožnica!“

„Vaše tolažbe ne potrebujem!“ besni Amalija.

„Ah — nesrečnica.“

„Umreti hočem brez Vas,“ vpije Amalija, ker le tako upa, znebiti se duhovnika.

Le-ta opiše grešnici vse muke večnega pogubljenja in ji predstavlja, kakšno veselje čaka spokornika, — toda Amalija se ne da pregovoriti.

Vedno besnejša je, razsaja, kolne, kriči, tako da je duhovniku nazadnje le neprijetno.

„Brezbožnica,“ zakliče ter hiti k vratom, „čakajo te vse muke peklenške!“

S temi besedami odhiti skozi vrata.

Na njegovem mestu se prikaže ječar, še vedno bled od razburjenja.

„No, dobro je, da je odšel,“ reče tiho, „bal sem se že, da bo ostal celo noč tukaj.“

„To veselje sem mu pregnala.“

Ječar se splazi k vratom in pogleda na hodnik.

„Če se le ne bo povrnil?“ meni bojazljivo.

„Danes ne,“ odvrne Amalija.

Ječar ima s sabo malo culo.

„Tu je obleka,“ šepeta, „napravite se hitro — hitro, časa ne smeva več zgublјati, ker bo že skoro deset ura.“

Amalija bi najraje zavriskala od veselja.

Ječar ji bo pomagal pobegniti — zopet se vzbuja v nji novo upanje.

Mož hiti zopet k vratom in vleče na uho.

Amalija medtem hitro vrže obleko raz sebe in jo zavije v eulo.

„Hitro — hitro,“ priganja ječar.

Ozre se — tu stoji Amalija — skoro brez obleke, krasna postava — kri mu zavre.

Amalija je storila to nalašč. Boji se namreč, da bi se ječar skesal.

Njene noge so že oproščene verig.

Zdaj si obleče Amalija moško obleko, in ker je ta precej široka, se prav lahko giblje v nji.

„Ste li že oblečeni?“ vpraša mož. „Ne obotavljajte se — pridite hitro!“

Hipoma je Amalija na njegovi strani.

Zvito dekle se oprime njegove roke, ko je ječar zaklenil celico od zunaj.

Zdaj hiti s svojo lepo spremljevalko po hodniku. Srečno dospeta po stopnicah v klet.

Tu stojita soda. Ječar je doge enega soda že prej nekoliko zrahljal, tako da jih zdaj prav lahko vzame narazen.

„Sedaj brž noter,“ reče tiho.

Amalija uboga. Zleze v sod in ječar ga zopet hitro zapre, kajti vsaka minuta je dragocena. — A sedaj se pokaže nova težava.

Soda ne sme valiti, ker bi se pri tem Amalija lahko poškodovala. Nesti ga mora, — a to je težko.

Amalija ni lahka, a pohlepnost po denarju premaga tudi to oviro.

Vse svoje moči napne, da spravi počasi sod na hrbet.

Na dvorišču v nekem kotu stoji voz.

Tjekaj nese ječar svoje breme, potem gre hitro po drug prazen sod, ki mu ne provzroča take težave.

Nato vleče voz do velikih vrat.

„Hej,“ zavpije stražnik, „kdo prihaja?“

„Jaz sem,“ odgovori ječar, „na povelje gospoda oskrbnika odpeljati moram ta dva prazna soda.“

„Tako, imate li dovoljenje?“

„Tu je.“

Pri svitu luči pregleda stražnik dovoljenje in ko se vrata odpro, ječar z veseljem potegne svoj voz na cesto.

Ura je že deset, a še vedno je nekaj ljudij na ulici, ki pa se ne zmenijo za ječarja.

Le-ta se obrne s svojim vozom proti reki.

Tam blizu nekje je kraj, kjer se je rudeči Tomaž ustavil s svojim čolnom. Tu so priklenjeni še drugi čolni. —

Ječar z veseljem opazi, da je v grmovju ob bregu vse mirno. Nikogar ni tu.

Hitro zavali mož prazen sod v bližnji grm, onega pa, v katerem je Amalija, hoče previdno spraviti v čoln. A pri tem ima smolo.

Sod mu uide iz rok in namesto da bi se zvalil v čoln — pade v vodo.

Ječar se hitro odloči.

Ker vidi, da soda na noben način ne more vzdigniti, priveže ga z dolgo vrvjo k čolnu, tako da more Amalija pri veli dobivati svežega zraka.

Deklica se je močno prestrašila in ječar le občuduje njeno zavednost, kajti komaj je slišati rahel vsklik.

Mož siloma odpne verigo, s katero je priklenjen čoln. Hitro skoči vanj in vzame prej še nekaj vesel.

Sedaj velja, hiteti, kar mogoče.

Sicer ima pred sabo še dolgo noč in pred polnočjo ga skoro gotovo ne bodo pogrešili. A če bi pa vendar kdo prišel v Amalijino celico?

Ta misel mu da orjaško moč in z vso silo žene čoln po reki, — za sabo pa vleče na vrvi privezan sod z ubeglo Amalijo.

272. poglavje.

Zaslišanje hudobnice.

Zavednost. — Nerešene uganjke. — Grofica hoče poskusiti zadnje.
Svarjena.

Grofa Sokolskega je tresla ponoči mrzlica.

A sedaj mu je odleglo. Oskrbnikova žena je zopet na novo obvezala rano, in sicer s čisto novim platnom, kajti sedaj ne zaupa nobenemu in sluti povsod nevarnost.

Grof se je prebudil.

Sicer je zelo obnemogel, a vendar se pri popolni zavesti. Zahteva, naj takoj pride oskrbnik.

Mož je v njegovi bližini.

Kmalu vstopi z grofovimi slugo.

„Semkaj pojdiva, zvesta moža,“ reče grof, čegar oči se zopet svetijo, „povejta mi, kaj se je zgodilo.“

„Vaša milost —“

„Vedeti hočem vse,“ odvrne plemenitaž, „oskrbnica mi je povedala nekaj, kar me zanima.“

„Ali —“

„Zapovedujem vama.“

„Milostivi gospod bi se razburili.“

Oskrbnik se ne more več ustavljati. Začne torej pripovedovati in natančno pove vse, kaj se je pripetilo na stopnicah.

Grof Sokolski posluša.

„Ah, umoriti me je torej hotela?“

„Služabnica je gotovo kaj vlila na platno, kajti danes zjutraj je bila videti ta obveza čudno rumena, in pri njej se je tudi našla mala stekleničica.“

„Ničvrednica je mrtva?“

„Da.“

„Tedaj je nesla skrivnost s sabo v grob.“

Oskrbnik stopi bližje.

„Vaša milost mora nekaj ukreniti.“

„Kaj?“

„Milostna grofica je stala vrh stopnic“, šepeta mož, „jaz sem jo videl, sluga Vaš tudi. Bila je bleda ko smrt, nato je hipoma zginila.“

Grof se vzravna pokonci.

„Dosti vem“, reče, „vidva ostanita tukaj, tam v stranski sobi, da vaju ne bo nihče videl. Oskrbnica naj gre po mojo ženo in naj potem ne pride v spalnico. Kadar vaju bom poklical, vstopita.“

Moža zadovoljno pritrdita in oskrbnica se odpravi po grofico.

Dolgo časa traja, predno pride hudobnica.

Bržkone je hotela prej izprašati oskrbnico, toda od te molčeče žene ni zvedela prav nič.

A kljub temu je prišla.

Ker je ostala oskrbnica zunaj, stopi Blanka ponosno, kakor navadno, v spalnico svojega moža.

Čudno se nasmehne, ko ga zagleda.

„Ah, vendar si se spomnil name“, reče na videz nežno, „ali si pač sprevidel, da je najboljše, če Ti jaz postrežem?“

„Ne.“

„Ah!“

„Menim, da je ravno tako, kakor da bi prišla k meni sama smrt“, zakliče grof Sokolski, ostro motreč svojo ženo.

Blanka odskoči.

„Menim, da imaš mrzlico“, reče konečno, premagujoč se.

„O ne, moj um je jasen.“

„Dvomim.“

„No, o tem se ne bodeva prepirala, Blanka, jaz bi le rad vedel, kako je prišlo do tega, da je prinesla Tvoja — Tvoja služabnica obvezo, napojeno z neko satansko tekočino.“

„Jaz ne vem nič o tem.“

„Meniš li, da je to služabnica storila svojevoljno?“

„Kaj jaz vem — cela stvar je najbrž pravljica. Deklica je umrla za izkrvavenjem.“

„Ne, vsled zastrupljenja.“

„Ne verjamem tega“, odvrne Blanka mirno. „Saj so bile stopnice vse krvave.“

„Jaz pa pravim, da je obveza provzročila njeno smrt.“

„Nikdar!“

„Vidiš ono stekleničico tam?“

„Kdo ve, kaj je bilo v njej?“ odvrne lepa gospa porogljivo, „saj je prazna.“

„V njej je bil strup, s katerim je služabnica napojila obvezo.“

„Tega ne verjamem.“

„In vendar je to res.“

„Ah — Ti govoriš v mrzlici, moj ljubi mož“, smehlja se hudobnica, „jaz bi na Tvojem mestu raje spala.“

„Pod Tvojim varstvom?“

„Zakaj ne?“

„To bi bilo dvomljivo.“

„Ah!“

„Menim, da bi se potem ne zbudil več“, pristavi grof. Grofičin obraz postane smrtno blede.

„Ali me hočeš tako razžaliti?“ vpraša burno.

„No, jaz povem, kar mislim.“

„Ah, — oziram se na Tvoje stanje — drugače —“

„Varuj se, Blanka“, reče graščak, preteče dvignivši desnico, „izdaješ se vedno bolj. Meniš li, da Ti bom verjel, da so se teh poskušanih umorov domislili služabniki?“

„O, ne draži me!“

„To je nemogoče“, pristavi grof, ne meneč se za njene besede, „ti poskušani umori so bili vsi dobro premišljeni.“

„Saj sem že rekla, da imaš mrzlico.“

„Ne, ne.“

„Poklicala bom zdravnika, — Ti nisi pri jasni pameti, — tako govore norci.“

Grof se besno vzravna pokonci.

„Varuj se, Blanka — dozdeva se mi, da bi me rada izdala za blaznega, toda tedaj pa ne bom poznal nobenega ozira več.“

„Ti divjaš.“

„Ne, sedaj Te dobro poznam.“

„Ti noriš, — kdo ve, kaj se je zgodilo tukaj. Najbrž si s katerim služabnikov grdo ravnal, in ti so se hoteli maščevati.“

„Jaz z nikomur grdo ne ravnam.“

„Ah, si li takrat prizanašal oni Milici?“

„O, moja hčerka“, stoka grof, „moj ubogi otrok, — storil sem to, ker sem jo imel za tatico.“

„To je tudi bila.“

„Nikdar.“

„O pač, — kradla je.“

Grof skoči pokonci.

„Še eno besedo, Blanka, in ukazal bom, da takoj zapustiš grad!“

„Teга ne moreš storiti.“

„O pač.“

„Ne, jaz sem Tvoja žena, — tudi imam gotove pravice.“

„Ne, izgubila si jih.“

„Nikdar, jaz zahtevam te pravice in se ne bom nikdar prostovoljno umaknila, ne, tudi s silo ne.“

Sedaj grof Sokolski ne razsaja več.

„Torej tako daleč je prišlo?“ reče konečno.

„Da, jaz ne grem proč.“

„Iti boš morala.“

„O ne.“

„Tedaj Ti bom zaukazal.“

„Niti na um mi ne pride“, zavrne ona hladno, „zakrivila nisem nič hudega, in tudi dokazati mi ne moreš ničesar.“

„Ali sumnje?“

„Ne zmenim se zanje.“

„Blanka, ne tiraj me do skrajnosti!“

Grofica se mu je počasi približala. Tik njegove postelje stoji sedaj, — on leži, utrujen je, slab. In nikogar ni tu? Tako misli lepa gospa in čudne misli se ji podijo po glavi — misli na umor. Če bi takoj poskusila zadnje?

Njen mož je sedaj brez moči, morebiti bi ga lahko zadržala, o, saj je mlada, krepka, celo nenavadno močna je.

Kdo bi neki slišal na pol zadušeni krik zadavljenca?

Nihče!

In to bi se lahko hitro zgodilo — potem bi bila ona gospodarica in nihče bi ji ne mogel več stopiti na pot.

Oskrbnika hoče zapoditi odtod, grofovega slugo zastrupiti, — že se je odločila, izvršiti poslednje.

Grof strmi.

Vidi, kako se oči njegove žene svetijo.

„Blanka, kako me gledaš?“

„S sočutjem“, odgovori ona mirno.

„Ne, ta pogled je ves drugačen.“

Skloni se čezenj.

„Spraviva se“, šepeta.

„Nikdar!“

„Poslušaj me.“

„Ne, o Tebi nočem nič vedeti.“

„Bodi dober.“

„Nikdar — nočem!“

Že se krčijo prsti njenih rok.

Hoče li svojega moža hipoma zgrabiti za vrat?

Še enkrat pogleda okoli sebe — zdajci zagleda dve senci — videti je v polumraku, kakor da bi se premikali in glej — mar grofica ve, da je opazovana?

Čuden glas pride iz njenih ust.

„Dozdeva se mi, da si se namenil, nobene besede več spregovoriti z mano brez prič“, sika v svojega moža.

„Zakaj?“

„Saj sta tu zraven v stranski sobi služabnika.“

„Moja dva najzvestejša“, odvrne grof s slabim glasom, „tema dvema se moram zahvaliti za svoje življenje.“

Grofica skuša prikriti svojo jezo.

„Življenje — saj vendar ni bilo v nevarnosti.“

Grofa Sokolskega je tako dirnila ta predrznost, da nekaj časa ne more odgovoriti niti besedice.

Toda sedaj ne občuti tudi najmanjšega nagnjenja več za svojo ženo, tudi sovraštva ne, marveč edino le — največje zaničevanje.

Sedaj se mu je pokazala v svoji pravi luči, — bila je sam satan — mučila je ubogo Milico.

Sum, da je Blanka nesramno lagala, se vzbudi v njegovem srcu. A dokazati ji ne more.

Grof Sokolski mora počakati, da bo prišel čas, ko bodo rešene tudi te uganjke.

In v tem mu pridejo še druge misli.

„Zdi se mi vedno, da bo nekdo prišel, ki bo zahteval strašen obračun“, govori pred se, kakor da bi Blanka ne bila pri njegovi postelji.

Ona se zgane.

„Kdo je to?“

„Moj nekdanji lovec.“

Lepa gospa hipoma prebledi.

„Jurij Skopec“, mrmrajo njene tresoče se ustnice.

„Da, strahoviti tolovajski glavar“, pristavi grof, „in čim bolj premišljam to, tem bolj se mi usiljuje prepričanje, da sem storil temu možu veliko krivico.“

Ona se porogljivo zasmee.

„Kaj govoriš sedaj?“

„Še enkrat rečem, da sem prišel do tega prepričanja. Jurija bi jaz ne smel tako preganjati — gotovo ni imel toliko na vesti, kakor sem mislil.“

„In to rečeš meni?“

Grofica je v resnici neznanska videti.

Grof s temi besedami ni hotel pokazati svoji ženi in ji povedati svoje mnenje, da je takrat igrala nekako komedijo.

O ne, še veruje onim besedam in meni, da je lovec predrzno nadlegoval njegovo ženo.

Če bi vedel resnico! —

Toda grofica ne čaka več — obrne se nenadoma in divja iz sobe, kajti svoji jezi mora dati duška. V bolnikovi sobi ne zdrži več.

273. poglavje.

Načrti za beg.

Rešena. — Ječar in njegova ljubica. — Maščevalna prisega.

Ječar je imel srečo.

V varstvu temne noči odveslal je s sodom daleč vun iz mestnega okoliša in še vedno žene čoln z vso močjo naprej.

Ustaviti se hoče daleč proč od mesta, na samotnem kraju.

Amalija je v sodu popolnoma mirna.

Ječar večkrat misli na to, da se je morda lepemu dekletu prigodilo kaj hudega, a ko potegne sod k sebi, prepriča se, da je še živa.

Vožnja po reki traja precej dolgo in še le po polnoči dospe ječar do nekega plitvega mesta, kajti pesek je zaškripal pod čolnom.

Ječar hitro skoči iz čolna.

Z vso močjo zgrabi sod in ga potegne iz vode.

Par krepkih udarcev in doge se razsujejo.

Amalija zleze iz sode, sicer popolnoma obnemogla, a vendar pri polni zavesti.

Ječar jo prime za roko in v malo trenutkih stojita na obrežju.

Amalija nosi svojo culo.

Tudi ječar je vzal s sabo svoje najboljše reči, kajti na vrnitev v Novo mesto ne more več misliti. Takoj ga bodo sumili, da je on oprostil jetnico.

Amalija sede na breg.

„Ali ne bodeva bežala dalje?“ vpraša brez sape.

„Daleč proč sva od Novega mesta“, odgovori mož, „tu naju ne bo iskal nihče, — in če bi nama pretila nevarnost, skrila se bodeva v gostem gozdu.“

„Ah, to je dobro.“

Ječar sedaj počasi položi svojo roko okoli njene bujne postave.

Amalija mu ne brani, kajti zdaj še le čuti, kako je trudna in onemogla, — prestani strah in trud sta jo premagala.

Ječar je to opazil, in prav se mu zdi to, kajti Amalija se mora popolnoma prepustiti njemu — zapustiti ga ne sme nikdar.

„Kam bodeva šla?“ vpraša jo konečno.

„Na Notranjsko“, odvrne zmučeno dekle. „tam so skrivališča tolovajev, ki gotovo še niso bila odprta.“

Ječar vzame to z veseljem naznanje.

„Lahko ste mi hyaležni“, reče in krepkeje objame razkošnega dekleta, „brez mene bi bili izgubljeni — odvedli bi Vas bili kmalu na morišče in tam bi morali prestati grozne muke.“

„O vem — vem.“

Mož hoče svojo spremljevalko še bolj ostrašiti.

„Ni še dolgo tega“, nadaljuje, „ko so nekega dekleta ob sodili v enako kazen. Bil sem navzoč, ko so jo umorili. Hej, kako so ji potegnili obleko s telesa in kako so jo nago zgrabili rabljevi hlapeci. Žareče klošče so začvrčale v njenem mesu, kričala je tako strašno, da je več gospe padlo v omedlevico in še sedaj mi šumi po ušesih, kako so pokali njeni udje na natezalnici.“

Amalija se stresa.

Ta strah pride možu ravno prav. Na pol onemoglo Amalijo odvede v bližnje grmovje. — — —

Ječar je ves srečen, da ima tako lepo ljubico, ki mu bo pomagala do ogromnega bogastva.

Toda Amalija je že zopet skovala nove načrte.

Da bi ječarja peljala na Notranjsko, o tem še ne misli ne. Ne more ga trpeti, kajti mož ni mlad, tudi lep ni, zato mu hoče kakor hitro mogoče uiti.

Toda to ni tako lahko. Če bo imel mož le najmanjšo sumnjo, lepega dekleta ne bo pustil iz oči.

Kaj se naj zgodi tedaj?

Amalija ima v culi svojo obleko, a jo ne obleče. V gozdu lažje pride naprej v moški opravi.

Tudi ječar je tega mnenja.

„Ostala bodeva še nekaj ur tukaj“, reče dekletu. „ko pa se bo začelo daniti, šla bodeva naprej in po znani poti prideva tako daleč, da se nama ni bati preganjalcev.“

Amalija prikima.

Preveč je utrujena, da bi jo mikalo potovati dalje.

Ječar bi si tudi rad nekoliko odpočil.

„Ne hodi daleč od mene, ljubica“, pristavi, „tu okoli je povsod močvirno, znana mi je sicer ozka steza, a ponoči jo ni mogoče najti.“

Amalija se uda.

Prepričana je, da sedaj možu še ne more uiti in čakati hoče na boljšo priložnost.

Med tem je Amalijin spremljevalec prinesel polno naročje listja in mahu ter je uredil pripravno ležišče.

Na to se Amalija vleže, poleg nje ječar in kmalu oba trdno zaspita.

A to ne traja dolgo.

Kakor hitro ugašajo zvezde ob jutranji zarji, se Amalija prebudi.

Toda v trenutku se vzdrami tudi njen spremljevalec, in dekle z nejevoljo opazi, da ima mož prav rahlo spanje.

To ji ni ljubo.

Upala je namreč, da mu kdaj ponoči uide in sedaj vidi, da se ne more zanašati na to.

Počakati hoče torej, kaj ji bo prinesla bodočnost. Vesela mora biti, da je rešena, kajti v tem slučaju bi ji tudi njena zvijača nič ne pomagala.

Ušla je grozni smrti.

Amalija ima pa še druge načrte.

Kolikokrat se spomni rudečega Tomaža, ki je ušel z velikim delom Srakarjevega bogastva, — sedaj je gotovo na varnem.

Če bi ga poiskala?

Ali kje naj išče rudečega Tomaža?

Sedaj ni pri nobeni četi — Juriju Skopcu se tudi ne sme prikazati.

Da, Juriju Skopcu!

Amalija se zopet spomni svojega maščevanja.

Kje neki je sedaj mož, ki ga je nekdaj tako ljubila?

Gotovo v naročju druge lepotice.

Kako še vedno divja Amalija pri teh mislih — kako stiska v jezi svoje male pesti!

Da, sedaj misli na maščevanje.

Maščevanju hoče posvetiti vse svoje nadaljno življenje in ne mirovati prej, da najde Jurija Skopec. Potem ga hoče izdati.

Izdati, kakor nekdanj Smukača, toda Jurij Skopec ne sme biti rešen, ne, umreti mora.

Amalija je pripravljena, vse storiti, kar je v njeni moči, da pogubi Jurija Skopec.

Misel na to jo napolnuje z divjim maščevalnim čutom, noče mirovati prej, da doseže svoj namen — da, Jurij Skopec mora umreti — na vislicah naj konča svoje življenje, in ona se bo radovala nad groznimi mukami!

274. poglavje.

Temne slutnje.

Na Notranjsko. — V gozdnem taborišču. — Smrtno poročilo.
Pante prejme naročilo.

Sreča je ostala tolovajskemu glavarju zvesta.

Brez zaprek je zapustil Novo mesto.

Otvorjen je z zakladi, ki jih je uropal v Paylinskem samostanu; meščani naj sedaj razsajajo in se hude nad tolovaji, — kaj se meni predrzni glavar za to — pokazal je zopet, da ni kraja, kamor bi si on ne upal.

Ta pot se je predrzni mož obrnil proti zahodu.

Na Notranjsko bi rad sedaj, — prej pa se hoče sniti s svojimi ljudmi, ki se, razdeljeni v dve četi, potikajo po deželi.

Naglica sedaj ni potrebna.

In ko je Jurij Skopec zopet v ljubljennem gozdu, spomni se svojih drugih načrtov. Pokliče Poldeta.

Le-ta zna vedno dobro svetovati in je tudi glavarju zvesto udan, z njim se Jurij Skopec lahko pomenkuje o svojih načrtih.

„Polde“, začne predrzni mož, ko se je prej prepričal, če je Ana Sienska zaspala, „Polde, ti se boš moral s kakimi šestimi možmi še enkrat podati proti severu.“

„Če tako zapovedujete, glavar, potem ni nobenega vprašanja več.“

„Hvala Ti, vrli tovariš. Poslušaj torej, Polde, jaz nimam miru, kajti vedno se mi usiljuje misel na usodo moje — nesrečne Milice.“

Polde se skrivaj nasmehne. Dobro mu je znano, da glavar ljubi lepega dekleta, a o tem ne mara govoriti.

„Da, Polde“, nadaljuje Jurij Skopec, „ne morem tajiti, da mi leži usoda te ubožice posebno na sreč.“

„Hm — kje je neki?“

„Morda se ji je vendar posrečilo, da je ušla glumačem.“

„In če bi bilo tako?“

„Potem se je Milica gotovo obrnila v Trst“, pristavi glavar. „Tam je našla pomoč in skoro bi rekel, da je zopet pri zlatarju Trdini.“

„Nemogoče sicer ni, a jaz ne verjamem.“

„Tudi jaz imam malo upanja, a neki notranji glas mi pravi, da bom v Trstu dobil poročilo. Ti moraš torej s tovariši tam povpraševati.“

Polde se praska za ušesi.

„Za vraga, tu se pravi paziti“, mrmra, „Tržačani nam niso naklonjeni; če bi slutili, da so Jurij Skopčevi ljudje v mestu, takoj nas imajo.“

„E, saj Te poznam, Ti se ne boš izdál.“

„Ne“, muza se Polde, „pokazati hočem, da sem pravi mož za to. In če je Milica v Trstu, gotovo prejmete poročilo o tem.“

„Na to se zanesem.“

Polde hoče oditi.

Tu ga Jurij Skopec pokliče nazaj.

„Še nekaj“, reče, „ne želim, da bi se kaj govorilo o tem; ljubosumnih prizorov sem že sit.“

Polde se reži in pokaže proti šotoru, kjer spi lepa Ana.

Vratarjev sin milosrčno zre na leps deklico.

„Že razumem, glavar. Nihče ne bo vedel o tem, izbral si bom take tovariše, ki znajo molčati.“

Nato odide, da bi poiskal nekaj tovarišev, ki naj bi ga spremili v Trst.

Jurij Skopec je s Poldetom lahko zadovoljen.

Čez nekaj ur že zapusti tolovaj s petimi tovariši tabor, da bi, opravljeni v kmetsko opravilo, dosegli svoj cilj.

Nihče ne ve, kaj to pomeni in tudi nezaupljiva Ana ne more nič slutiti.

Tolovaje je komaj pogrešila, kajti zanje se sploh malo zmeni.

Za njo je glavar edini, katerega ljubi.

Jurij Skopec nocoj ne misli na počitek.

Na tem kraju pričakuje, da se bo sešel s Smukačevo in Pantetovo četo.

In res, nekaj ur potem, ko je zapustil Polde tabor, naznanijo straže, da se bliža četa tolovajev.

„Smukač in Pante sta tukaj“, glasi se po taborišču.

„A jaz vidim samo Panteta“, pripomni eden tolovajev, ko se mala četa prikaže izza grmovja.

„Morda je Smukač zadej?“

„Sicer to ni njegova navada, ker vedno dirja prvi.“

„Vraga!“ oglasi se tretji, „tovariši delajo tako kisle obraze, pa ne, da bi se jim kaj pripetilo?“

Jurij Skopec gre prišlecem naproti.

„Da, kje pa je Smukač?“ zakliče z začudenjem, opazivši, da Pante temno zre v tla.

Nič odgovora.

„Kje je Smukač?“ vpraša Jurij Skopec še enkrat.

In sedaj je slišati zamolkel glas:

„Smukač je mrtev — v boju je bil ustreljen.“

Za trenotek vlada grobna tišina.

Tolovaji snamejo klobuke z glav, da počaste spomin padlega tovariša.

Nato pa hočejo zvedeti natančneje. Pante naj pove vse.

Pred Jurijem Skopcem stoječ in obdan od drugih tolovajev poroča podnačelnik, kaj se je zgodilo v zadnjih tednih.

Večkrat se oglasijo klici začudenja, a Jurij Skopec takoj zapove, naj molče.

„In mi se še maščevati nismo mogli“, pristavi Pante, „bilo je nemogoče, naslednji večer smo zagrebli njegovo truplo v gozdu in zavalili težka kamena na grob. Tam počiva sedaj naš vrli tovariš, moj najboljši prijatelj, smrt ga je ugrabila iz naše srede.“

Pante stopi na stran, pokazati ne mara, da so mu stopile solze v oči.

Tudi Jurij Skopec gre molče v šotor, kjer pove Ani Sienski vse.

„Kaj hočeš storiti?“ vpraša ga, „se boš li maščeval?“

„Ne, imam druga opravila“, odgovori ponosni mož, „plemiča, ki sta ustrelila Smukača, sta že davno odpotovala, sicer pa jaz tudi nimam povoda za to, da bi se maščeval.“

„Zakaj ne?“

„Smukač je bil sam kriv svoje nesreče.“

„Ah, ker se je pečal s plemenitimi gospodičinami?“

„Dobro sem ga poznal, — najbrž se je divje obnašal in je bil nepreviden.“

Ana Sienska ni zadovoljna s tem.

„Toda Tvoji ljudje?“ vpraša, „kaj bodo le-ti rekli, če ne boš maščeval Smukačeve smrti?“

„No, to je moja stvar.“

„Menim, da jim to ne bo všeč.“

„O ne, jaz dobro poznam, — v moji četi vlada strog red.“

Ana molči.

Njej bi bilo všeč, če bi se Jurij Skopec sedaj podal odtod in bi zažgal oni grad.

A ona pozna svojega ljubčka.

Jurij si ne da ukazovati, to ve vsak v njegovem taboru in tako mora tudi Ana sedaj utihniti, kajti Jurija Skopca ne bo mogoče pregovoriti.

Tolovajski glavar kmalu zapusti šotor.

Poda se v gozd, tam hoče biti sam, kajti že zopet se mu bližajo one čudne misli, slutnje one strašne usode.

Tu sedi Jurij Skopec zamišljen dolgo, dolgo časa. Samega sebe ne pozna več.

Ne, on ni več stari glavar, ki je objemal nekdanj najlepša dekleta.

Le kot tolovaj je še stari Jurij Skopec.

Konečno se vzdrami.

V bližini zagleda Panteta in takoj pokliče zvestega tovariša k sebi.

„Pante“, reče Jurij Skopec, „svoje načrte sem nekoliko predrugačil, ker sem se namenil, da še enkrat obiščem grad Sokolski.“

„Aha, zgrabiti hočete grofa.“

„Ne, plemiča ne, ker vem, da ni hudoben, — on ima dobro srce.“

„Hm — hm.“

„Moja poročila so zanesljiva.“

„To je že mogoče, ali grofica?“

Jurij Skopec strmi v grmovje.

„Če se bo moja sumnja potrdila, potem ona ne bo odšla zasluženi kazni.“

„Nesramnica ni vredna usmiljenja.“

„Vendar se nočem prenagliti; predno bom odločil, hočem se še natančno prepričati.“

„Kakor želite, glavar.“

„Ti moraš jutri zjutraj s svojimi ljudmi odriniti odtod“, pristavi Jurij Skopec, „da poiščeš druge tovariše, ki naj pridejo s Tabo na grad Sokolski.“

„Dobro, glavar, jutri se odpravimo.“

Jurij Skopec namigne tovarišu, naj se odstrani, in ko ostane sam, prepusti se zopet svojemu resnemu premišljevanju.

Zopet ozdravljen.

Grofica besni. — Skoraj razkrinkana. — Uničeni upi.

Grof Sokolski je železne narave.

Že čez nekoliko dni vstane s postelje in zopet opravlja navadna opravila.

Svoje soproge še ni videl od tedaj.

Zadnje dni se skoraj ni pokazala iz svoje sobe, kjer zopet skrivaj nadaljuje nesramno delo in si skuša pridobiti novih zaupnikov. Toda sedaj je njen trud brezvspešen:

Grof v zvezi s oskrbnikom strogo pazi na svoje služabnike.

Po nasvetu svojega zvestega oskrbnika pa je postopal pri tem prav previdno.

Ljudij, ki so se mu zdeli sumljivi, ni takoj odpustil, o ne — s tem bi si bil nakopal hude sovražnike.

Poslal jih je na druga posestva in jim dovolil še večjo plačo. —

S temi modrimi naredbami je grof preprečil, da bi sumljivi služabniki ostali v bližini njegove žene.

Lepa žena je pač opazila to.

Besni in razgraja, kadar sliši, da je zopet odšlo nekaj onih, na katere se je hotela zanašati.

In ko nekega jutra zve, da je grof poslal proč zopet nekaj slug, ne strpi več.

Zapustivša svoje stanovanje poda se, polna zadrževane jeze, v sobe svojega soproga.

Grof jo pusti takoj predse.

Opazil je, da je Blanka grozno razsrjena. On sam ostane miren.

Grof sedi pri svoji mizi, ko plane Blanka v sobo.

„Kaj naj to pomeni?“ zavpije, „zakaj odpuščaš toliko služabništva?“

Grof ostane miren.

„Jaz nisem nobenega odpustil“, odvrne, „ti ljudje so predstavljeni na druga posestva, ker sem namreč odredil več spremen.“

„Zakaj to?“

„Saj vidiš, da je to moja volja.“

„In jaz naj bi ne smela nič govoriti?“ zakriči.

„Ne“, odvrne grof odločno.

Za trenotek ostrmi ponosna gospa.

„Tako daleč je torej prišlo“, sika, „tako me hočeš ponižati! Sedaj je le še treba, da opravljam v kuhinji poselska dela.“ —

„Tega nihče ne zahteva“, zavrne grof Sokolski hladno, „najmanj pa jaz, in še od plemenite dame. Tudi nadalje še si lahko izbiraš svoje služabništvo, toda ne izmed služabnic, ki so šle iz grada, marveč izmed teh, ki so ostale tukaj.“

„Potem se odrečem tudi tem.“

„To je Tvoja stvar, Blanka, jaz svojih sklepov ne bom pre naredil. Kakor sem rekel, tako tudi ostane.“

Grofica ga temno pogleda.

„Potem bo pač bolje, da zapustim ta grad in se preselim na drugo posestvo.“

Grof ostane miren.

„Kakor hočeš, Blanka, jaz Te ne zadržujem. Na vsak način bom jaz izbral služabništvo v tem gradu. Ti lahko delaš po svoji volji, toda ne tukaj, za to imam gotove vzroke.“

Zdaj ona prebledi.

„Ali je morda kaka sumnja?“

„Jaz tega nisem izgovoril.“

„Ti me grozno razžalil.“

„O ne, po tem, kar se je tukaj zgodilo, ne more biti o tem govora. Ne tiraj predaleč, Blanka, jaz molčim, in imam še obzire, ki mi jih ni treba.“

Grofica zopet prebledi.

Kar ji je mož povedal, je dosti jasno, toda Blanka se noče kazati sumljivo, nikdar!

Toda grof se ne da več pregovoriti.

Nekdaj so bili časi, ko je zaupal besedam svoje lepe žene, sedaj je to minulo. —

Še si stojita nasproti — pripravljena na boj.

Toda grof Sokolski je pozoren.

„Nisem več tak kakor nekdej“, nadaljuje, „o ne, zdaj vidim, da nič ne pomaga, če skrivaj zasledujem Franceta in Tihorepca. Vsled tega sem se odločil razpisati veliko nagrado, kdor prime ta dva lopova. Tedaj se bo rešila marsikatera uganjka.“

Grofica komaj skriva svoj strah.

„Kaj me brigata ta dva“, meni černo.

„A jaz ju hočem imeti“, zakliče grof Sokolski, „lopova morata vse priznati, — ne bom jima prizanašal, — prijeti morata zasluženo kazen, in pred vsem mi morata povedati, kje je Milica.“

Grofica trpi grozne muke.

Kaj bi dala zato, da bi se zdaj njen mož zgrudil mrtev pred njene noge!

Ali graščak je trdne narave.

Grofica si je osnovala že marsikateri načrt.

Enkrat je že hotela svojega moža proglasiti za slaboumnega, toda ta načrt se ji je ponesrečil.

Stari graščinski zdravnik dobro pozna grofa in bi take spletke takoj razdrl.

Kaj naj Blanka stori?

Svetovati si ne zna, zato divja zopet iz sobe, prepustivša svojega soproga njegovemu razmišljanju.

276. poglavje.

Rimski okop.

Vesela družba. — Divji prizori. — Amalija in njeni tovariši.

Nedaleč od Kostanjevice stal je nekdanj tako imenovani „rimski okop.“

Tega kraja so se zelo ogibali.

V srednjem veku klatilo se je tod okoli veliko eiganov, ki so imeli za okopom svoje taborišče.

Kake pol ure od okopa stalo je nekaj ribiških koč. Ubogi prebivalci so se pošteno preživljali z ribištvom. — — — —

Zgodaj zjutraj je še.

A vendar je neki star ribič že pri svojih mrežah, precej daleč od koč.

Starec je tako zamišljen v svoje opravilo, da niti ne zapazi, ko se za njim v grmovju pokaže moška postava.

To je ječar.

Za njim se skriva Amalija, ki mora sedaj še ostati pri možu, kajti v tej okolici je popolnoma neznana in bi se lahko izgubila.

Ječar se ribiču počasi približa.

„Hej!“ zakliče.

Starec se obrne.

„No, kaj pa je?“

„Vprašal bi Vas rad, če bi mi ne hoteli prodati par rib, morda bi mi tudi lahko dali kaj kruha in en kozarec.“

Starec ga debelo gleda.

„Hm — hm.“

„Saj plačam“, reče ječar.

„No, tam je moja koča“, odvrne stari ribič, „lahko dobite vse, kar zahtevate.“

Ječar si ne da dvakrat reči, kajti lakota se oglašala.

Starec pelje ječarja v koč.

Poišče velik hleb kruha in velik kositrast kozarec.

„Ribe imam v čolnu“, reče starec, ko mu je ječar stisnil v roko srebrnjak, „tam si lahko izberete, krape, ščuke, postrvi, kar hočete.“

Moža se vrneta zopet na breg.

Ribič stopi v čoln.

Tu je velika ribnica, katero starec previdno odpre.

„Od kod ste pa prišli, dobri prijatelj?“ vpraša ječarja.

„Iz Kostanjevice, — namenjen sem v Novo mesto“, odgovori ječar.

„Tako — tako, no, potem ne bo nič hudega, ker drugače bi lahko zašli v rimski okop in če bi se to zgodilo ponoči, potem naj se Vas Bog usmili.“

„Tako, kaj pa je tam?“ vpraša ječar.

„Nič dobrega“, glasi se odgovor, „dozdeva se, da kosti onih mož, ki so pokopani tam, še vedno nimajo miru. Pravijo, da v bližini gozda straši.“

„Tako, tako.“

Ječar se skrivaj muza, kajti takim pravljicam nič ne verjame, sploh se pa za rimski okop prav nič ne briga.

„Da, pravijo, da so marsikaj videli in slišali“, nadaljuje starec, „ponoči so ribiči slišali glasen smeh, videli so tudi ženske postave, nekdo pa je še celo videl orjaškega rudečebračca, ki se je plazil po gozdu, — to je bil gotovo kak star Rimljan, a hipoma je zginil.“

Ječar pusti starca mirno govoriti.

Vzame nekaj ščuk in postrvi ter se poslovil od prijaznega ribiča, ki bi še rad pripovedoval o strahovih v rimskem okopu. —

Čez nekaj minut je dospel ječar do skrite Amalije, ki je še vedno oblečena v moško opravo.

„Slišala sem čudne reči“, reče dekle.

„Same neumnosti.“

Amalija skomizgne z ramama.

„Ali veš Ti, kje je rimski okop?“ vpraša nenadoma.

„Seveda, daleč tam zadej — popolnoma v samoti. Kraj mi je znan, — kot deček sem bil večkrat tam.“

„Kakšno pa je tam?“

„No, velikanski nasip je, pod njim je votlo, — pravijo, da so Rimljani sezidali to, zamojdel, naj veruje, kdor hoče.“

Amalija poželjivo ogleduje ribe, ki se še premetavajo, a iz njenih očij odseva še drugo čustvo.

Ali je radovednost?

Komaj. Dekle ima že zopet drugo skrivnost.

„Poslušaj“, reče svojemu novemu ljubčku, „pojdiva k temu okopu.“

„I. zakaj pa?“

„Menim, da sva tam popolnoma varna.“

„To je res, a treba je napraviti velik ovinek.“

„Jaz sem lačna.“

„Tudi meni se godi tako, a zaradi tega nama vendar ni treba iti v okop.“

„O pač —“

„Jaz Te ne razumem.“

„Jedla bi rada.“

„Saj v gozdu tudi lahko.“

„Gotovo, a narediti morava ogenj in pri starem rimskem okopu bilo bi to lahko, — tukaj pa bi ljudje zapazili dim in na vse zadnje naju zavohajo še zasledovalci.“

Ječar premišljuje.

„No, to bi bilo prav“, mrmra.

Amalija se skrivaj nasmehne.

„Da, le narediva tako“, pritrди mož, „jaz sem grozno lačen. Ti imaš prav, deklica, v rimskem okopu si bodeva lahko spekla par ščuk, — kresivo imam pri sebi.“

Takoj se odpravita na pot.

Plazita se po ozki, z grmovjem zaraščeni stezi — v znamenje, da že dolgo ni hodil nihče po nji. —

Amaliji je všeč ta pot, kajti zasledovalcev se ji tu ni bati. Hosta je vedno gostejša, a stezo je še opaziti.

Amalija je utrujena, a slišati ni ne enega njenega vzdihla, ker noče pokazati svoje utrujenosti — videti hoče rimski okop.

Najbrž je dekle iz ribičevih besed marsikaj zvedelo, kar ji da misliti.

Neprestano gleda skozi grmovje.

Naenkrat zapazi Amalija velikansko, sivo grudo.

To je rimski okop, na nekaterih mestih z grmovjem poraščen.

„Ah — to je okop“, začudi se Amalija.

„Da, to je“, odvrne ječar.

„Ali bodeva morala splezati nanj?“

„Ne, na drugi strani je ozek, popolnoma zaraščen vhod, nekaka votlina, skozi katero se lahko pride pod okop — seveda se bodeva mogla le s težavo preriti skozi to hosto.“

„Nič ne de.“

Počasi gresta torej okoli okopa, kajti povsod je vse zaraščeno.

Konečno dospeta begunca v nekak kot, kjer je videti malo votlino.

Ječar osupne.

„Kaj Ti je?“ vpraša Amalija.

„Videti je, kakor da bi bil pred kratkim kdo tukaj hodil, kajti od tu naprej je grmovje odstranjeno.“

„Kaj nama to škoduje?“

„No, morda so kaki capini tu notri?“

„Ah, saj imaš samokres, kaj se zmeniš potem za par cigánov, drugih pa tukaj ni.“

Ječar noče biti bojazljiv. Zanaša se na svojo moč in tako stopi v ozek, — temen hodnik — Amalija mu sledi.

Kmalu sta prehodila hodnik.

Solnčna svetloba pada v notranji, velik, štirioglat prostor, ki je popolnoma zaraščen z grmovjem.

Ječar nezaupljivo gleda okoli sebe.

Toda vse je tiho.

„Hm“, mrmra, „videti je, da ni nikogar tu, — ali pa je skrit v grmovju.“

Amalija se ozira naokoli.

Naenkrat se nekdo oglasi:

„Za vraga — Amalija!“

„Rudeči Tomaž — ah, saj sem si mislila“, zakliče dekle in razburjena gleda na kraj, kjer se je ravnokar pokazala orjaška postava rudečebradatega moža.

Za njim se prikažejo tri deklino.

Lepe punice so to, a predrzni obrazi dokazujejo, da niso dosti prida.

„Aha, strahovi“, zakliče Amalija živahno, „slutila sem, — Tomaž, semkaj, jaz sem rešena.“

Ječar naredi dolg obraz.

Vedel je, da je eden onih mož, ki so oropali Srakarja, ušel in da so ga imenovali rudečega Tomaža.

Ravno isti stoji torej pred njim.

A ječar dobro ve, da je sedaj tudi on ubežnik, ki je zakrivil veliko hudodelstvo, ker je oprostil k smrti obsojeno jetnico.

Tomaž ni videti posebno vesel.

Sicer stiska Amalijino desnico, a v njegovih hudobnih očeh se zreali neka nevšečnost.

Amalija menda ne opazi tega.

„Da, mislila sem si že, da Te bom tukaj dobila“, reče, „neki ribič pripovedoval mi je o strahu, ki je bil podoben orjaškemu rudečebradeu.“

„Hm, hm.“

„Kdo so ta dekleta?“ vpraša Amalija.

Tomaž se ozre po svojih treh spremljevalkah.

„Nekdaj so bile pri glumaški četi, ki je tudi Milico s sabo vodila“, mrmra, „naletel sem nanje slučajno tukaj in ker nam vsem skupaj ni znana ta okolica, sklenili smo, da ostanemo nekaj časa v tem skrivališču. Lovimo ribe in včasih se nam posreči, dobiti tudi kako divjačino, sicer je pa zelo dolgočasno.“

Amalija ve sedaj še več.

Smeh, ki so ga baje slišali ribiči, je torej prihajal od teh lahkoživk.

„Mi bi bili šli že odtod“, pristavi Tomaž, „a po naključji dobili smo v roke sod žganja, ki smo ga z velikim trudom spravili tu sem, — tega hočemo prej izprazniti, to se bo zgodilo v par dneh.“

Amalija pogleda sedaj Tomaža natančneje.

Vidi se mu, da je postal navaden pijanec.

Njegovi rudeči lasje vise zmršeni preko čela, pogled njegov je potuhnjen, zmeden, hoja orjaškega moža je postala omahljiva.

Dekleta niso videti dosti boljša.

Brezsramne deklina so, ki so najbrž vesele, da imajo rudečega Tomaža za svojega varuha.

Ječar je to opazil. Dekleta se mu zde še vedno zapeljiva, in on je tudi eden tistih, ki ljubijo spremembo.

Zdaj stopi Amalija naprej.

„Pred vsem hočem narediti ogenj“, reče, „drugače umrjem lakote.“

Tomaž pokaže na grmovje.

„Ni potrebno, tam je žrjavica, ki smo jo vzeli iz neke ogelnice, tudi raženj je zraven.“

„Tem bolje.“

Amalija hiti tje in kmalu ima par ščuk na ražnju, da jih speče.

Ječar pa se vleže v grmovje.

Tudi dekleta store tako in niso videti prav nič hude, da se jim je pridružil še drugi mož.

Rudeči Tomaž je v svoji pijanosti večkrat prav surov, to so morale deklice večkrat občutiti.

Tomaž prisede k ognju.

Zvedel bi rad, kje so ostali njegovi tovariši, in Amalija mu s pritajenim glasom pove vse, kaj se je v Novem mestu zgodilo.

„Vraga“, godrnja rudečebradec, „videti je, da sem še prav srečno pete odnesel. Moja dva tovariša pa bodeta že morala zadovoljna biti s tem, kar bodeta dobila.“

„Jutri zjutraj bo konec njunega življenja.“

„Da, tu ne pomaga nič, prepustiti ju moramo njuni usodi, jaz jima ne morem pomagati.“

„Jaz tudi ne.“

Tomaž srpo zre v ogenj.

„Novomeščanom se zelo mudi?“

„Da, ne obotaljajo se dolgo.“

„Tako, tako, — no, potem sva pa midva svojo kožo še srečno rešila.“

„Gotovo.“

Amalija pogleda rudečega Tomaža.

„Ti si jo takrat naglo popihal.“

Tomaž se zasmije.

„No, ali naj bi se bil tudi jaz pustil prijeti, kaj? To me ni prav nič mikalo — kaj še.“

„To je že res, ali vendar bi bil moral pomagati.“

„Da bi bila tudi mene zgrabila nočna straža?“ smeje se porogljivo Tomaž, „ne, tako neumen nisem, — tedaj je veljalo: reši se, kdor se moreš, ali pa te vrag vzame.“

Amalija suče raženj nad žrjavico.

Naglo se ozre po deklinah, toda le-te sede v primerni oddaljenosti, tako da tihega pogovora ne morejo slišati.

„Kam si pa skril uropan plen?“ vpraša Amalija nenadoma.

Rudeči Tomaž strmi v ogenj.

„Imel sem nesrečo.“

„Kako?“

„Čoln se je prekucnil in vse je padlo v reko.“

Amalija se čudno nasmehne.

„Tega ne verjamem.“

„Oho, pa vendar je bilo tako.“

„O ne, Ti si kje zakopal, da bi Ti ne bilo treba dati mojega deleža.“

Rudeči Tomaž od strani pogleda Amalijo.

„Kakor sem rekel — plen mi je padel v vodo.“

„Ti ne govoriš resnice.“

„Pač, pač.“

Amalija ve dovolj.

Rudeči Tomaž ji noče dati deleža, ki ga lahko zahteva od njega, dragocenosti hoče zase obdržati.

In zdaj se domisli, da je lopov takrat rekel, da ima v čolnu tudi sod žganja.

Če je torej žganje tukaj, biti mora tudi plen.

Morda ga je Tomaž skril pod okop.

Amalija je zvita.

Na to še ne misli ne, da bi silila v tolovaja, ker ve, da ji ne bo povedal resnice. O ne, postopati hoče z zvijačo.

Po vsi njegovi zunanosti je zapazila, da bo ravno tako začel, kakor nekdanj Janko Hrvat.

Postal je pijanec.

Ne bo dolgo, in Tomaž se bo gotovo zopet opijanil, tedaj pa hoče Amalija poskusiti.

Ali tolovaj slutiti to?

Videti ni, kajti ko opazi, da ga Amalija ne povprašuje več po zakladih, začne zopet klepetati.

„Si li kaj slišal o Juriju Skopcu?“ vpraša ga dekle.

„Seveda“, mrmra Tomaž, „meniš li, da sem že toliko časa tukaj? Ne, bil sem medtem zopet pri onem samostanu, saj veš.“

„Ah, tako?“

„Kajpada.“

„In kje so tolovaji?“

„Vrag jih je vzel, vse“, odvrne Tomaž, „njih trupla našel sem v hodniku. Povem Ti, da je bilo strašno — smrad grozen. In takoj mi je bilo vse jasno, Jurij Skopec je bil tu, dejal sem si, ta jih je, zasledil in vse pomoril.“

„Potem je morda tu v bližini?“

„Ni ga, kajti povpraševal sem povsodi. Iz raznih poročil je bilo slišati, da je šel kmalu odtod, a prej je potoikel lopove v samostanskih hodnikih. Sicer pa jih ni bilo prav nič škoda, saj jih ni bilo mogoče že več krotiti.“

„A bili so vendar sposobni za marsikaj.“

„Zadnji čas ne.“

Amalija hoče zvedeti še več.

„In od tam si prišel zopet sem?“ vpraša ga.

„No, seveda, kajti poiskati sem si moral varno skrivališče, ker v onih samostanskih razvalinah vendar nisem mogel ostati, — podzemski hodniki so od smradu vsi okuženi.“

„Kje si naletel na ta dekleta?“

„V neki gostilni.“

„In potem si šel ž njimi tu sem?“

„Kajpada.“

„Ali so šle takoj s Teboj?“

„Saj so morale“, roga se Tomaž, „deklina so namreč imele marsikaj na vesti in bi bile morale biti zaprte. V tem sem prišel jaz ravno prav, da sem jih rešil.“

„Torej se imajo za to Tebi zahvaliti?“

„Seveda.“

„Imaš vsaj takoj tri ljubice.“

„In sedaj morda še četrto“, meni Tomaž, poželjivo ogledujoč Amalijino razkošno postavo.

„Bodemo videli.“

„Kaj pa ta-le tukaj?“

„Ta je potreben, on pozna to okolico in nam lahko še veliko pomaga.“

„Zamojdel.“

„Otane naj pri nas.“

„Zakaj pa ne.“

Rudeči Tomaž se valja po travi.

„Kje je sodček z žganjem?“ zakliče rudečebradec deklinam.

Le-te hite smejoč se v grmovje, kjer je videti nekak šotor, narejen iz rjuh in različnih drugih cunj.

Rudeči Tomaž je te stvari najbrž ribičem ukradel, kajti za tako delo je bil vedno pripravljen.

Dekleta se kmalu povrnejo.

Pred sabo vale sod z žganjem, — kdo ve, kje je bil ukraden.

Tomaž zre poželjivo nanj. Sedaj se popivanje lahko takoj prične.

Amalija pristopi.

„Ravno tako delaš, kakor nekdanj Janko Hrvat“, reče rudečemu Tomažu.

„Da, pri tem pozabim na vse drugo“, zavrne jo tolovaj, „ker sem že toliko zgubil, me taka pijača vsaj nekoliko potolaži.“

Amalija molči.

Njej je prav, da je rudeči Tomaž začel piti, ker upa, da bo temu lažje izvedela kaj natančnejšega o uropanem bogastvu nesrečnega Srakarja, ko bo Tomaž pijan.

Ti zakladi morajo biti po njenem mnenju na vsak način kje skriti.

Amalija niti besedice ne verjame, kar ji pripoveduje njen tovariš. — meni pač, da je on zaklade skril, da bi jih sam obdržal.

In ko tako premišljuje, zadene njen pogled ječarja, ki je stal nekoliko v stran.

Videti je, da mož ni posebno zadovoljen z novo družbo, četudi ni kdove kako nedolžen.

Amalija sluti to.

Gre tedaj k njemu, medtem ko rudeči Tomaž poskuša odmašiti sod.

„Že tukaj lahko obogativa“, reče mu tiho.

Ječar posluša.

Tu mu Amalija šepetaje pove, kaj sumi, da je namreč rudeči Tomaž spravlil večji del uropanega Srakarjevega bogastva.

Mož se muza.

„A kje neki je vse to skrito?“

„O, bodeva že zvedela.“

„Mož je videti zelo previden.“

„Ne bo tako hudo, kajti ko se bo napil, bo ves drugačen. Le potrpljenje, pazila bom na vsako njegovo besedo, in mu stavila taka vprašanja, da —“

„No, kaj pa šepetata tukaj“, zavpije rudeči Tomaž nad njima, „hej, to je pijača, — trčita, — tako, da bomo dobre volje. Lahko počnemo, kar hočemo, nihče se ne bo zmenil za nas. Če bi kdo ribičev slišal, menil bo, da straši, in gledal bo, da pride čim prej odtod. — Hola — živio!“

In sedaj se začne divje popivanje, čuje se razposajen smeh, vpitje in konečno se tudi deklina udajo temu divjemu početju.

---

277. poglavje.

V grajskem parku.

Po izvršenem dejanju. — Življenje v gradu. — Tuji gost. — Nove spletke.

Tudi prevelika pogumnost ima svoje slabe posledice. —

V Metliki je vest o oropanem samostanu vzbudila pravi strah in trepet, kajti nihče ni mislil, da si bo kdo upal priti v tako dobro zavarovano samostansko zidovje.

A sedaj so ti zakladi kljub temu uropani.

Zvezane stražnike so povpraševali, kakšni so bili oni roparji in akoravno le-ti niso mogli dati natančnega pojasnila, je vendar slišati le en glas:

„To je moral biti le predrzni Jurij Skopec!“

Da, Jurij Skopec.

Z njegovim strahovitim imenom strašijo matere malo-pridne otroke in četudi tolovajskega glavarja skoro nihče videl ni.

Tako je torej, da ga imajo za nekak duh, kakor strah v pravljici.

Ljudstvo je vedno lahkoverno, zato pripisujejo predrznežu nadnaravne moči. Pripovedujejo, da so ga videli zdaj tu, zdaj zopet tam, v vseh mogočih preoblekah.

Nič čudno ni torej, da zapro veliko ljudij, ki z Jurijem Skopcem niso imeli kar nič opraviti.

Predrzni mož, za katerega menijo, da je še vedno v bližini Metlike, pa se mudi sedaj že daleč odtod — na Notranjskem.

Tam hoče še enkrat obiskati grad Sokolski.

Da, v grad Sokolski hoče iti, kjer se pripravlja ravnokar prava nevihta.

Grof Sokolski, ki je skoro popolnoma okreval in opravlja sedaj zopet svoja vsakdanja opravila, zahteva, da mora njegova soproga zapustiti grad.

In grofica se temu protivi.

Tu je videti tedaj burne prizore.

Plemič stvari noče tirati do skrajnosti, da bi ne vzbudil nejevolje, posebno ko je zunaj grada že razširjena govorica, da graščak ne živi več s svojo ženo skupaj.

Ponosna Blanka pa zopet išče koga, da bi ji pomagal, ugonobiti sovražnega moža.

In taka prilika se ji je neki ponudila.

Nekega dne namreč dobe na Sokolskem obisk.

Plemič, ki pozna grofa že veliko let, hoče se osebno prepričati o zdravju graščakovem.

Grof tega obiska ni posebno vesel.

Ne morda, da bi bilo pogrešati zadostne gostoljubnosti, o ne, obiskovalec je bil drugače vedno dobrodošel, toda vse obnašanje plemičevo ni tako, da bi vzbujalo zaupanje in sočustvo.

Grof že več let ni videl nekdanjega prijatelja.

Ne čudi se torej malo, ko vidi namesto nekdanj cvetočega in ponosnega mladega moža — nekega suroveža, s temno zarudelim, od preveč užitega vina zabuhlim obrazom in bahaškega, izzivajočega vedenja.

A videti je, da obiskovalec tega niti opazil ni, kako ga njegov nekdanji prijatelj meri z dvomljivimi pogledi.

„Bog Te živi, stara grča!“ zakliče mu plemič prostodušno. „Že dolgo let se nisva videla, — za vraga, dosti sem se klatil po svetu, sedaj hočem tu počivati.“

Te besede povejo dovolj.

Plemič je bil nekdanj lastnik graščine in velikega posestva, a sedaj je postal postopač, igravec in pijanec, nekak srečolovec, ki nima več svojega doma.

A grof Sokolski je dobrodušen mož.

Spomni se onih časov, ko sta bila s tem bahaškim plemičem še dobra prijatelja, in tako ga povabi, naj ostane nekaj časa v njegovem gradu.

Plemiču to ni treba dvakrat reči.

Najbrž se je namenil prav dolgo ostati v tem prijetnem gnezdu in kmalu se obnaša tako, kakor bi bil tu doma.

Seveda obiskovalec tudi kmalu zapazi, da grof s svojo lepo ženo ne živi v prijateljstvu.

Že takoj prvi dan je opazil to, ko namreč grofice ni bilo pri obedu.

„Saj si vendar oženjen, stari prijatelj?“ vpraša plemič grofa šaljivo.

„Seveda“, odvrne grof, nekoliko poparjen, „zakaj vprašaš?“

„No, ker ne vidim Tvoje soproge, — ali se morda mene boji, saj jo ne bom snedel.“

„Ne počuti se dobro“, glasi se odgovor.

Tu se ne da nič ugovorjati.

Plemič je za sedaj zadovoljen, a vendar ga muči radovednost.

Kakor se večkrat zgodi, da se marsikatere stvari nekam čudno združijo in s tem provzročijo neizogibno nesrečo — tako se je zgodilo tudi tukaj.

Grof je namreč vsprejel več novih služabnikov, poštenih ljudi, a med temi nekaj mladih fantov, ki kaj radi mnogo govore.

Eden slednjih je bil odkazan plemenitemu gostu za služabnika.

Plemič je takoj spoznal, da mladi mož rad blebeta.

In tako ga izprašuje naslednjega jutra marsikaj, najprvo o vsakdanjih stvareh.

Prepričati se hoče najprej, če je služabnik zaupljiv.

Že čez malo časa sprevidi, da je fant precej bedast in da govori samo resnico.

Sedaj začne plemič izpraševati po grofici.

Pri tem si više svoje mogočne brke.

„Ah — milostna gospa je torej bolna“, reče po kratkem premolku.

Služabnik osupne.

„Bolna — kaj še?“

„A ne počuti se dobro — he?“

„Ne, Vaša milost — to ne more biti. Milostno gospo sem včeraj videl, njen obraz je bel in rožnat, kakor svež jabolčni cvet in njene oči žare kakor iskre.“

„Ah, milostna gospa mora biti pač lepa?“

„Prav lepa.“

Plemič pomežikuje z očmi.

„Povej mi, moj dobri mladenič“, reče služabniku, „meni se zdi tu nekaj čudnega.“

Služabnik ga vprašuje pogleda.

„Zakaj se milostna ne udeležuje obedov?“

Sedaj je fant v zadregi.

„O — o tem — se — ne sme govoriti“, jeclja.

Plemič je vedno pozornejši.

„No, meni že lahko poveš.“

„Ne, ne, to je prepovedano.“

„Saj jaz ne bom zinil nobene besede, le povej, dragi moj — jaz bom gotovo molčal, — le radoveden sem, zakaj milostiva ne pride k obedu?“

Sluga se praska za ušesi.

„No, le povej“, pristavi plemič, „jaz Te ne bom izdal — govori torej.“

Služabnik jeclja.

„Ah, da, da, — saj ve že vsak. — Sicer še nisem dolgo časa tukaj, a vendar sem že zvedel, da gospod o svoji ženi ne mara nič — nič slišati.“

Plemič si zopet više brke.

„No“, misli si, „to je pa prav zanimiva reč, to bi se še dalo izkoristiti. Če bi le mogel videti grofico.“

Plemič je zvit.

Blebetavega služabnika še dalje izprašuje in izve marsikaj, kar se mu zdi zelo važno zanj.

Najprvo sliši, da se grofica ob gotovem času sprehaja po parku, in sicer čisto sama, s sabo ne mara nobene služabnice. Čemu tudi? Služabnice so vse grofu udane.

Plemič torej sklene, da poišče lepo gospo.

Sreča mu je kmalu mila. —

Popoludne istega dne prejme grof Sokolski poročilo, da je na oddaljeni pristavi nastal ogenj.

Sicer so ga že pogasili, toda grof se hoče kljub temu podati tje, da pregleda povzročeno škodo.

„Se li hočeš peljati z mano?“ vpraša svojega gosta, ko ukaže, vse imeti pripravljeno za odhod.

„Ne, rajši bi nekoliko spal“, glasi se odgovor, „zadnje dni sem preveč jezdil in sedaj čutim svoje kosti.“

Grof prikima.

Sede na voz, izročivši še prej razna povelja.

Pred večerom se ne misli povrniti, zato se poslovi od svojega gosta, ki se dela na videz utrujenega.

Toda to ni res.

Plemič se res poda v svoje sobe, ki so mu odkazane v gradu, a ne vleže se k počitku, marveč čaka, da bo grof zapustil grad.

Potem pokliče svojega slugo.

„Grozno me glava boli“, reče plemič, „tu v sobi ne morem izdržati več, preveč je soparno, zaradi tega grem za nekoliko časa v park. In če bi kdo vprašal po meni, reci, da počivam — veš?“

Sluga je zadovoljen s tem.

Upa, da bo dobil veliko napitnine, — njemu ni znano, da živi plemič na stroške drugih ljudi.

Plemič se torej poda v park in se pri tem kar mogoče ogiba, da bi ga ne videli drugi služabniki.

Prišedši v park si takoj izbere prostor, kjer neopažen lahko pregleda velik del obzidanega vrta.

Tu plemič čaka.

Zanaša se na svojo srečo, ki mu je že večkrat pomagala iz marsikatere zadrege.

„Hm“, mrmra, „čas je ugoden, proti večeru prišla bo grofica v park. Prav rad bi se seznanil z njo — no, saj bomo kmalu videli.“

Plemiču ni treba dolgo čakati.

Že čez malo časa zablišči se med grmovjem svetla obleka
in nato zagleda postavo — ženska je.

To je Blanka Sokolska.

Navajena je, da sama hodi tod okoli, zatopljena v svoje
hudobne načrte.

In tako se zgodi tudi sedaj.

Plemič opazi marsikaj, kar mu da misliti.

Obraz lepe gospe je teman.

Plemiču se zdi, kakor da bi jo slišal šepetati tihe besede,
njene mali roki se krčita v pesti, kakor bi hotela udariti ne-
vidno osebo.

„Oho, sedaj je dobro“, mrmra plemič.

Urno zapusti svoje skrivališče in stopivši na pot pride pri
ovinku prav blizu lepe ženske.

Blanka sliši bližajoče se korake.

Začudena pogleda, — tu stoji pred njo plemič, globoko
se priklonivši, nato se ponosno vzravna in više svoje dolge
brke. —

„Oprostite — milostna — oprostite, če Vas motim — eh.“

Ponosna gospa je iznenadena.

O prihodu tega gosta še ni nič slišala.

„Kdo ste Vi?“ vpraša Blanka ostro.

„Baron . . . . ., star prijatelj graščakov, — imam li morda
čast, videti milostno grofico?“

Ona nagne nekoliko svojo lepo glavo.

Nato pogleda odločno v zarudeli obraz lahkoživca — vi-
deti ji ni všeč.

Toda vedeti hoče, če je gostu že znano razmerje med njo
in grofom, — a vendar bi ne vprašala rada po tem.

Zviti plemič ugane njene misli.

„Bil sem zelo iznenaden — da, da.“

„Zakaj?“

„Zvedel sem, da se milostna ne počuti dobro, zaradi tega
me tudi ni doletela prej redka čast, seznaniti se s plemenito
gospo.“

Blankin obraz se nekoliko zjasni.

Torej tujec nič ne ve o dogodkih v gradu — tako si ona
misli. Sedaj opazuje plemiča natančneje.

Njegova orjaška postava vzbudi njeno pozornost, tudi
spozna surovost z njegovega obraza.

Gotovo, takega moža bi se ne smelo razžaliti.

Blanki se usiljujejo vsakovrstne misli.

Plemič je že na njeni strani.

„Upam, da ste, milostna, sedaj popolnoma zdravi, ah, saj ste cvetoča kakor vrtnica, — sedaj bom pač imel to čast pozdraviti Vas pri obedih?“

Blanka zamahne z roko.

„Ne, to se ne bo zgodilo.“

„Ah!“

„Jaz se ne udeležujem obedov“, pristavi.

Plemič je na videz prestrašen.

„Ali, milostna“, reče z glasom globokega obžalovanja, „upam, da niste hudi name, ker sem se drznil motiti Vas na sprehodu.“

Blanka se smehlja.

„Ne, nisem huda.“

Plemič je zadovoljen.

Rahlo prime lepo grofico za roko in jo pritisne na svoje ustnice.

Malopridnica mirno prenaša to. —

Plemič stopa poleg grofice.

„In Vam moje spremstvo ni zoperno, milostna grofica?“

„O ne!“

Sedaj ve gost dovolj.

Blanka, lepa grofica, je ena tistih, ki se radi ozirajo po čestileih — toda on hoče vedeti še več.

„Ali smem biti radoveden?“ vpraša čez nekaj časa.

Ona pogleda v stran.

„Kako mislite to?“

„Ah — milostna ste prej rekli, da se ne bodete udeleževati skupnih obedov. Slutim torej, da ima to svoje vzroke?“

„Tako je.“

„Ah — moja slutnja“, zdihuje plemič, „prišel sem torej ob ugodnem času, ko malo soglasje moti sicer tako srečen zakon?“

Grofica se čudno nasmehe.

„Vi ste nekoliko otročji“, zavrne plemiča, motreč ga s svojimi žarečimi očmi, „malo nesoglasje le, o ne, veliko več je.“

„Ah, ah.“ —

Grofica pa je sklenila, tega moža na vsak način zase pridobiti.

Ugonobi naj njenega sovražnega soproga.

Takoj prične svojo hudobno igro.

„Vi ste vendar dober prijatelj mojega soproga“, vpraša ga tiho zdihnivši, „kaj ne?“

„Res je — prej sva bila velikokrat skupaj — staro prijateljstvo se je zopet obnovilo.“

„To mi je prijetno — a mislim, da bi ne molčali, če bi govorila o gotovih stvareh?“

Plemič položi desnico na svoje prsi.

„Tudi grob bi ne mogel molčati bolj, kakor jaz, če je treba obvarovati skrivnost.“

„Ali morete to priseči?“

„Z najsvetejšo prisego!“ zakliče plemič burno.

Še enkrat pogleda Blanka v surovi obraz orjaškega lahkoživca, ki ji daje neko posebno zaupanje.

Njen sklep je že gotov.

Tega moža mora pridobiti.

In sedaj prične Blanka pripovedovati.

Grofa ne opisuje naravnost hudobnega — o ne, za to je preveč zvita, imenuje ga le čmernega moža — nekakega mučitelja, ki jo trpinči s svojimi sitnostmi.

Vse to popisuje tako občutljivo, in tako sanjarsko, da ji plemič verjame vsako besedo.

O, Blanka pozna svoje ljudi.

Z ginjenim glasom pripovedujoč poželjivo upira svoje poglede — kratka — igrati zna popolno komedijo.

Plemič je zavzet.

— „Potemtakem je moj prijatelj tiran?“ zavpije.

„Ima svoje muhe.“

„O moj Bog, kako more tako lepo ženo mučiti na tak način?“

Blanka je na videz žalostna, ihteti zna, brez da bi imela solzne oči.

Plemič je že popolnoma v njeni oblasti.

Seveda se grofica ogiba, da bi gosta do cela naščuvala proti graščaku, kajti poprej mora biti svoje stvari gotova.

Postopati hoče previdno korak za korakom.

In še le potem, ko bo prepričana, da je ta mož njen suženj, nadaljevati hoče satansko delo in plemiču polagoma naznaniti svoje načrte, dokler ga ne bo tako daleč pridobila zase, da bo izpolnil vsako njeno povelje.

Počasi stopa ž njim po parku — zapletajoč ga čim dalje bolj v svoje mreže, kajti le na ta način upa, konečno doseči zaželjeni cilj.

---

278. poglavje.

Kapelica v gozdu.

Čudna najdba. — Za umor pripravljena. — Še enkrat rešena.
Jurij Skopčevi poslanci.

Lopova, ki prežita v Trstu na svojo žrtev, dosedaj nista mogla priti niti za korak naprej.

Oskrbnik Tihorepec je namreč prišel ob vse veselje, da bi se še enkrat podal v dimnik.

Zaman ga skuša France pregovoriti, Tihorepec se ne ude, ker se boji za svoje življenje.

In ker se ničvredni lovec ne more sam polotiti tega nevarnega podjetja, ostane tedaj za enkrat vse pri starem.

Tu se ima nekaj zgoditi, kar v teh dveh capinih vzbudi novo upanje, — pokaže se namreč prilika, ko je upati, da bo Milico prav lahko mogoče umoriti.

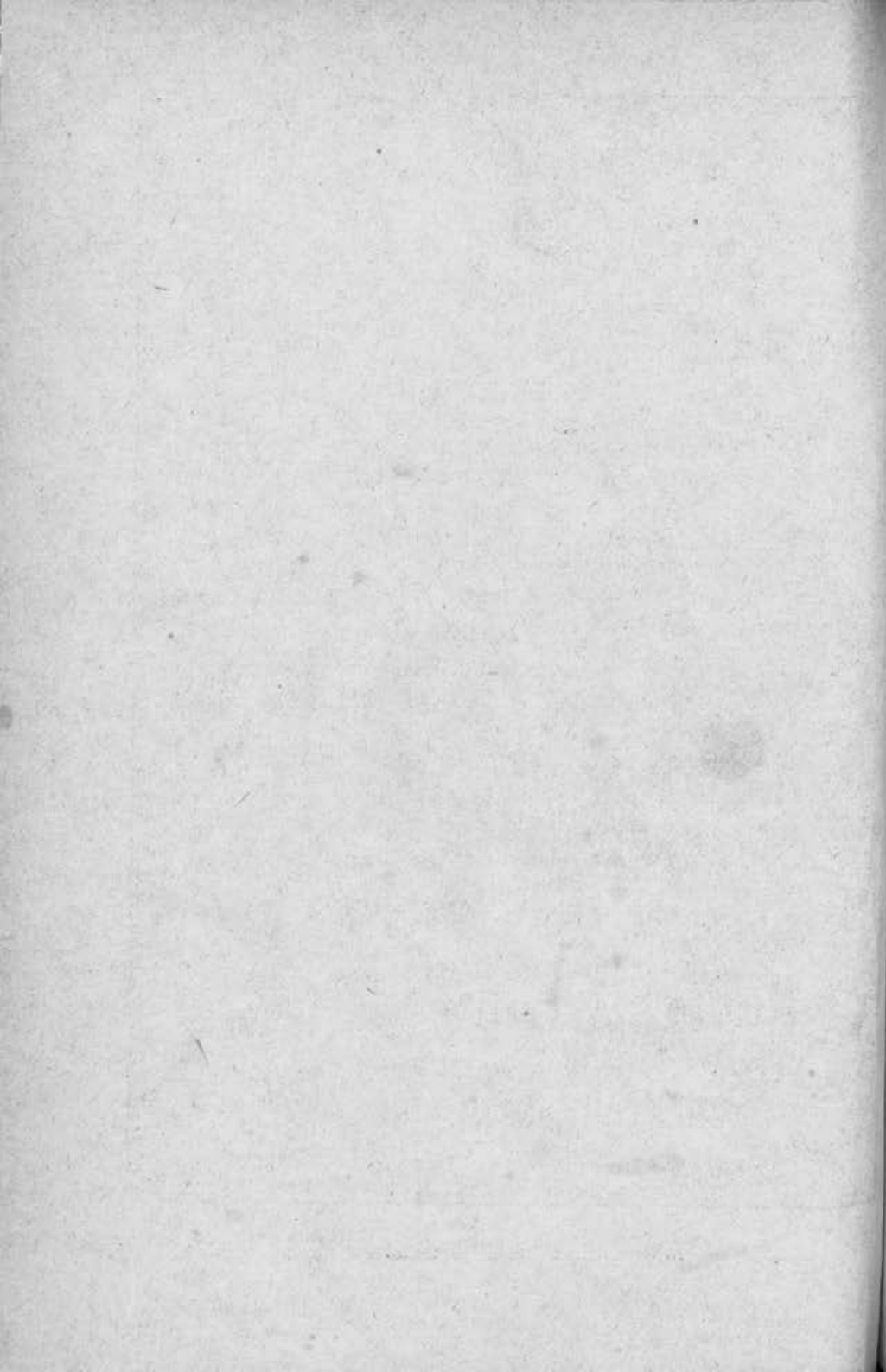
In to se je zgodilo tako.

Nekega dne razširila se je po Trstu in na Reki novica, da se je ne daleč od mesta našel krasno izrezljan križ s podobno Zveličarjevo.

„Tako — sedaj pridite, tiho, previdno,“ mrmra ječar.

Rečani ga zahtevajo zase.

Po neki stari pravljici visel je ta križ v Reški stolnici in potem izginil na nerazumljiv način. Poleg mestnega ozidja Tržaškega so torej našli ta križ. Takoj zahtevajo Rečani, da se jim povrne ta dragocenost, a Tržačanje nočejo o tem nič vedeti. —

Menijo namreč, da je še vprašanje, je li ta križ v resnici isti, ki se je nahajal nekda v Reški stolnici.

Seveda je prišel ta prepir pred duhovsko sodišče.

In to je razsodilo, naj se ta najdba spravi v posebni kapelici, izven mestnega ozidja Tržaškega, da bo s tem vsakemu mogoče počastiti to dragoceno sveto podobo.

Rečani se neradi podvržejo tej razsodbi, a ker nimajo gotovih dokazov, se morajo udati.

Tako je polagoma nastalo romanje k tej kapelici.

Veliko Rečanov roma tje, kajti raznesla se je govoric, da je ta križ čudodelen.

In tudi Tržačanje so pripravljene, počastiti to dragoceno sveto podobo.

Pravijo, da je vsako bolno srce ozdravljeno, ki se z upanjem zateče k temu križu.

O tem je zvedela tudi Milica.

Veliko hrepenenje občuti, da bi šla tje in molila v oni kapelici, a vsi domači odvrtaajo lepo deklico od tega sklepa.

Trdina se boji za svojo ljubljeno gojenko, a Milica ne odneha s svojimi prošnjami.

Pred tem križem hoče ona moliti.

Odrešenika hoče prositi, da bi podelil mir njenemu srcu in zavrnil Jurija Skopca na drugo pot.

Ne miruje torej prej, da dobi konečno zaželjeno dovoljenje.

Zlatar Trdina hoče Milico spremiti, pa tudi norec — in tako so prepričani, da se tam, kamor prihajajo samo pobožni ljudje, nedolžni deklici ne more nič hudega pripetiti.

Toda nesreča ne počiva.

Po nesrečnem naključju zvedela sta tolovaja v sosedni hiši, da hoče iti Milica k oni kapelici.

Takoj sta sklenila, da tamkaj izvršita svoje grozno dejanje.

France hoče prevzeti to izvršitev.

Že je pripravil svoj lok z otrovanimi pšicami.

Niti on, niti Tihorepec ne dvomita, da bi se jima ne posrečil ta načrt.

In tako se hočeta pripraviti, da takoj po strelu zbežita odtod. —

France je pozvedel vse potrebno.

Ve namreč, da se hoče Milica na določeni dan in sicer v pozni popoldanski uri podati h kapelici, — seveda v spremstvu.

Ali kaj vpraša France za to, če tudi bodo možje poleg nje, smrtonosna pšica bo že zadela.

In če se bo Milica zgrudila na tla, gotovo bo zmešnjava velika, tedaj bo lahko s svojim tovarišem pobegnil, — hahaha, za nekaj zasledovalcev se še zmenila ne bodeta. —

Tako se pripravita na delo. France je že vse preskrbel.

Lok, pšice, prtljaga, in sicer najpotrebnejša, vse je v redu. Tako čakata popoldneva, kajti danes hoče Milica obiskati kapelico.

Lopova sta mesto že zjutraj zapustila.

Svoji gospodinja sta rekla, da imata zunaj mesta važne opravke.

V resnici pa se podasta po ovinkih v gozdičje, ki obdaja kapelico in tamkaj si poiščeta varno skrivališče.

Iz tega kota jima bo mogoče streljati na nesrečnico.

„Ta pot se nama mora posrečiti“, reče France večkrat ponavljajoč, „tukaj sva dobro skrita in predno se bo kdo zavedel, bo že Milica ležala na tleh. Midva pa bodeva imela potem dovolj časa, da pobegneva, kajti predno bodo mogli vse preiskati v grmovju, sva midva kdo-ve kje.“

„Potem se obrneva na Sokolsko“, reče Tihorepec.

„Seveda.“

„Toda tam še ni vse v redu“, odvrne oskrbnik, „grof bi naju ne vsprejel posebno milostno.“

„Smešno.“

„Kako meniš to?“

„Stopila bodeva v zvezo z grofico.“

„To pa ne bo tako lahko.“

„O, iti mora.“

„Hm — tu imam jaz svoje pomisleke, France. Grof Sokolski je sedaj oprezen in pri tem je še tudi oni nesramni oskrbnik s pristave, ki je grozno nezaupljiv.“

„Nič ne de, ta bode kmalu mrzel.“

„Ali to ne bo šlo tako lahko!“

„Lažje kakor pri Milici.“

„Si li Ti popolnoma gotov svoje stvari?“

„Seveda!“

„No dobro, potem imava pa najboljše upanje, da zmaga. Najino plačilo bo imenitno.“

„Posebno, kadar bo tudi grof Sokolski mrtev — priti morajo vsi po vrsti.“

Oskrbnik osupne.

„Ali France?“

„No, kaj pa?“

„Menim, da bi tudi mene kar tebi nič menič spravil s sveta.“

Francetov obraz se kar nič ne spremeni.

„Zakaj ne?“ odvrne mirno, „toda Vi ste moj prijatelj, zato se Vam torej ni treba bati. Če se mene razžali, tedaj sem strašen.“

Tihorepec zopet strmi.

Franceta nikakor noče dražiti, ostati hoče vedno ž njim v prijateljstvu.

Moža si privoščita obilno južino.

Nekako okoli poldneva bo, ko se okrepečana vlečeta v travo. Časa imata še dovolj.

Naenkrat skoči Tihorepec pokonci.

„Nekaj je zašumelo.“

„Neumnost!“

„Slišal sem razločno.“

„No, potem je bil bržkone martinček?“

„A slišati je bilo drugače.“

„Ne, ne, gotovo ni bilo nič drugega, kakor martinček.“

„Zamojdel.“

Oba vlečeta še nekaj časa na uho, ko pa ne slišita nič, počivata mirno dalje. Konečno se solnce bliža zatonu.

„Tako, sedaj bo dekle kmalu tukaj“, meni France, potegnivši svoj lok.

„Če se Milica ni morda skesala.“

„Ne verjamem.“

„A če bi vendar bilo tako?“

„Nič ne de, potem greva zopet v Trst, — tam ne bodo imeli nobene sumnje.“

Lopova gledata na pot, ki vodi do kapelice.

Ker je delavnik, ne prihaja veliko romarjev k čudodelnemu križu.

Milice ni. —

Tihorepec že postaja nestrpljiv.

Zdajci zapazi France v daljavi tri postave.

„Ah — tukaj so.“

„Kaj — Ti razločiš te tri?“

„Saj imam bistre oči.“

„No, vsa čast!“

„So že pravi“, ponavlja France, vzemši lok v svojo desnico, „stari zlatar je poleg nje in tudi norec iz grada; za vraga, tudi tega bom ustrelil.“

„Bodi previden.“

„Ne skrbite.“

France se postavi na prežo.

Gosto zaraščeno grmovje je izvrstno skrivališče, tu sta dobro skrita, — po izvršenem dejanju bodeta lahko takoj pobegnila.

Oni trije se počasi bližajo.

V sredi stopa Milica, na njeni desni in levi pa zlatar in norec.

Pač ne slutijo bližajoče se nevarnosti, kajti precej brezskrbno stopajo naprej, čeprav norec nekam nezaupljivo gleda proti grmovju.

France dvigne lok.

Milica ni niti deset korakov oddaljena — zdaj — zdaj naj zastrupljena pšica prebode njeno nedolžno srce.

France napne lok.

A zdajci začuti, kako ga je nekdo stisnil za roko, v naslednjem trenutku je na tleh.

Tihorepec zaupije.

Pogledal je kvišku.

Ali v istem trenutku leži tudi on na tleh, in nekaj mož je takoj pripravljenih, da mu povežejo roke.

Tudi France je premagan, — brani se obupno, — a vse je zaman.

Sedaj ležita oba lopova premagana na tleh in medtem ko ju povezujejo in jima zamaše usta, stopi eden teh mož na prosto.

Tu stojita zlatar in norec.

Tresočo se Milico sta vzela v svojo sredo in objednem potegnili svoje samokrese.

Sedaj pomerita orožje na bližajočega se moža.

„Ne streljajta“, reče tujec, „jaz nimam slabega namena.“

„Ah — ali ni to —!“ zakliče zlatar začuden.

Spoznal je tujea.

Da, to jo eden onih, ki ga so nekdam napadli v gozdu.

„Mi nismo sovražniki“, pristavi tujec, „a tu v grmovju ležita dva, ki sta hotela streljati na deklico — to je grofovsko hči — Milica iz grada Sokolskega.“

„Kdo ste vi?“ jeclja Trdina, medtem ko se je Milica skoro zgrudila.

„No, kdo drugi, kakor ljudje Jurija Skopea, — ta nas je poslal, da pogledamo, kako je tukaj. — Prišli smo ravno ob pravem času, da smo zasačili dva morilca, tam ležita v grmovju — premagana.“

Norec gre naprej.

„No, pogledjte v grmovje“, reče tolovaj, „morebiti ju poznate, rad bi vedel, kdo da sta.“

Nato se vrne in pritisne grmovje na stran.

Tu ležita France in oskrbnik, oba trdno povezana in z zamašenimi ustmi, poleg Franceta leži zlomljen lok in nekaj pšic. —

Norec zažene čuden glas.

„Lovec France in oskrbnik Tihorepec“, zakliče s hreščečim glasom, „hotela sta umoriti Milico, pač že tretjič, ali celo četrtič.“

„Sta li oba s Sokolskega?“

„Da.“

„Dobro, potem vem, kaj naj glavarju poročam. In sedaj bolj pazite na grofovskega otroka. Glavar mi je zapovedal, naj Vam to povem, kajti ubogo dekle ima veliko sovražnikov.“

Norec stiska pesti.

„Smrtne sovražnike celo“, škriplje, — „grofico.“

„O ne, ne“, zdihuje Milica, „zaradi mene naj nihče ne trpi, jaz odpuščam vsem, ki so me hoteli oropati življenja.“

Tolovaj osupne.

„No da, to so pač nazori ubogega dekleta, ki je dobro, kakor sam angelj“, reče resno, „ali to vse nič ne pomaga, ta pot morata lopova vedeti, kaj je glavarjev ukaz.“ —

Pante je, ki je prišel z nekaj možmi v Trst.

Slučajno se je tudi on s svojimi ljudmi skrtil v grmovju in pri tem zasledoval sumljivo početje teh dveh capinov.

Toda sedaj naj pride povračilo.

Trdina je spoznal, kaj to pomeni.

Na pol onesveščeno Milico objame z rokami.

„Jaz Te varujem, otrok moj!“

Tu pristopi Pante.

„Glavar se bo veselil, ko bo zvedel, da ste zopet tukaj“, reče tresoči se Milici.

Deklica se vzravna pokonci.

„Kje je?“

„No, sedaj je na Notranjskem, ali tam nekje okoli“, odvrne Pante previdno, „morda pride še enkrat tu sem.“

„Ne, ne“, stoka Milica.

„No, Vi bodete že še veliko slišali o njem“, odvrne Pante, „da, da, glavar izvrši vse, kar hoče, to vem prav dobro, on ima še veliko načrtov, — pozneje bodete Vi tudi videli svojega očeta.“

Trdina poskoči.

„Ne, tega ne dovolim.“

„Zakaj ne?“

„Grofica bi Milico preganjala.“

Sedaj se Pante čudno nasmehne.

„Dobro, mojster Trdina — menite li, da glavar ni mislil na to? Jurij Skopec bo že vedel pravo pogoditi.“

„Kako?“ zakliče Milica.

Pante ji dobrohotno prikima.

„Le pojdite mirno v mesto, deklica“, reče ji, „vse drugo se bo že našlo.“

In brez da bi čakal odgovora, stopi zopet v grmovje, kjer ga pričakujejo njegovi tovariši.

Slišati je kratko povelje, nato korake, ki se počasi oddaljujejo in sedaj je zopet vse tiho — smrtno tiho.

---

297. poglavje.

Na Notranjsko.

Prihod ujetnikov. — Zaslišanje. — Strašne ure. — V grad.

Zopet je preteklo več dnij.

Tolovaji so spravili ujetnika na voz, v katerega sta vprežena dva iskra konja — last zagrebških židov.

Tako se že čez nekaj dnij bližajo notranjskim gozdom.

France in Tihorepec sta prestala hude ure.

Usta jima le odmaše, kadar pridejo na samotne kraje. Tedaj morata lopova jesti in piti, a nato jih jima takoj zopet zamaše.

Seveda se ujetnika zoperstavljata, a to jima nič ne pomaga.

Tolovaji so za take slučaje pripravljene in če se lopova ustavljata ali celo branita, da bi jedla, tedaj padajo hudi udarci.

Tu ne pomaga nobena prošnja.

Pante je trd kakor jeklo, njegovi ljudje nič manj, in bič vihte nad njima, da je veselje.

Nič ne pomaga kričanje.

Breati ne moreta, ker sta povezana, le tulita in čim glasneje vpijeta, tem več dobita udarcev.

Tihorepec se kmalu uda v svojo usodo.

A France je veliko bolj divji, — tolovajem prizadene precej truda, toda bič kmalu tudi njega umiri, da je kakor ovčica.

Seveda sta oba v smrtnem strahu.

Znano jima je, da ju peljejo k Juriju Skopecu, a upata vendar še, da kazen ne bo prehuda.

O ne, vso krivdo hočeta zvaliti na grofico.

Tako je sklenil France.

In tudi Tihorepec se hoče zagovarjati tako, kajti boji se mučnega zaslišanja pred tolovajskim glavarjem.

Tako sta se dogovorila, ko so ju spustili za trenotek iz oči.

Tolovaji so drugega mnenja. Znano jim je, da sta lopova že delj časa zasledovala Milico, — imajo ju torej že za obsojena.

Kmalu dospo do notranjskih gozdov.

Grad Sokolski je še daleč proč, toda Pante ve, da mora biti Jurij Skopec nekje tu v bližini.

Zato razpošlje ogleduhe.

Ne traja dolgo, da se le-ti povrnejo s poročilom, da se je Jurij Skopec utaboril prav blizu.

„A drugih tovarišev še ni tam“, poročajo ogleduhi, „Polde naj gre po nje.“

Sedaj se naglo pomikajo naprej.

Po preteku dobre pol ure dospo do tolovajskega tabora.

Prvi, ki pristopi prišlecem nasproti, je glavar.

„Milica je torej v Trstu?“ vpraša.

„Da, glavar!“

„To mi zadostuje“, odvrne ponosni mož, „da, to mi zadostuje, kajti sedaj sem rešen velike skrbi. Hvala Ti, moj vrli Pante, zopet si pokazal, koliko si vreden.“

Strašni mož se ozre na voz.

„Ti imaš ujetnike?“

„Da.“

„Kdo so?“

„Oskrbnik z grada Sokolskega in lovec, ki se imenuje France.“

„Ah, največja lopova iz grada“, mrmra Jurij Skopec, „pripelji ju sem, Pante, zvedeti hočem kaj natančneje.“

Tolovaji se ne obotavljajo.

Odmaše jima usta, kajti tu v gozdu lahko vpijeta, kolikor hočeta.

Tihorepec in France kričita sedaj na vse pretege. Upata, da bodeta s svojim vpitjem privabila ljudi.

A motita se.

Mesto pomoči prejmeta več krepkih sunkov, da jima kar sapo zapre, potem pa ju vlečejo pred Jurija Skopec.

France je na pol mrtev.

Oskrbnik komaj še diha, kajti spominja se, kako je večkrat črnil grajskega lovca in ve, da ga Jurij Skopec ni mogel nikdar trpeti.

Glavar z žarečimi očmi zre na hudodelca.

„Morilec“, reče z zamolklim glasom.

„Ne, ne.“

„Nesramna morilec.“

„O milost, midva nisva bila.“

Jurij Skopec se obrne k Pantetu.

„Poročaj“, zapove mu.

Tolovaj uboga. Natančno popiše vse dogodke na poti v Trst, kakor tudi prizore v grmovju poleg kapelice.

„Pšice so bile zastrupljene, glavar“, pristavi, „ž njimi smo ranili nekaj ptičev, a živali so takoj poginile.“

„Zvedel sem dovolj“, reče tolovajski glavar.

France tiho stoka.

„Grofica je tako zapovedala“, zdihuje, „morala sva ubogati.“

„In umoriti bi bil moral tudi grofa, kaj ne?“

„Da, da“, tuli France v smrtnem strahu, „graščakinja hoče sama imeti vse bogastvo, drugega gospodarja ne trpi.“

Jurij Skopec zre v tla.

„Moja slutnja“, šepeta, „norec je vendar govoril resnico.“

Le grofica je hudobna, grof ni ničesar zakrivil. O, sledilo bo strašno povračilo.“

Strahovitež namigne.

„Pante!“

„Kaj naj storim, glavar?“

„Potegni svoj lovski nož!“

Tolovaj uboga.

„Tako, sedaj ga nastavi loveu na vrat.“

France je bled kakor smrt.

„Usmiljenje“, tuli, „saj bom vse priznal.“

„To boš tudi moral“, glasi se odgovor, „pri tej priči; vse vem, kaj se je zgodilo — a imeti hočem še potrdilo. Kakor hitro boš izgovoril kako laž, dal bom znamenje, in lovski nož bo tičal v Tvojem grlu.“

France je bolj mrtev kakor živ.

Meni, da ga bodo takoj zabodli, zato začne grozovito tuliti. —

„Ali ne boš takoj tiho!“ zarezhi Pante nad njim.

France vpije še glasneje.

Pante pritisne nož nekoliko močneje na vrat, ranil je kožo — krvava kaplja kane na tla.

France se groze stresa.

„Umreti moram.“

„Tiho.“

„Priznati hočem vse, spovedati se hočem.“

„Hahaha“, smeje se Pante.

„Da — umreti moram.“

„Potem bom poklical vraga, da Te spremi, lopov!“

France vidi, da je zgubljen.

Meni namreč, da je ž njim pri kraji, medtem ko Tihorepec, prepričan, da pride potem tudi nanj vrsta, obupno brea z nogama.

Nihče se ne zmeni zanj.

Tolovajski glavar opazuje le lovca, kajti sluti, da je on glavni krivec.

„Priznaj torej!“

Pante nekoliko odneha, a noža ne odstavi.

France začne pripovedovati.

V svojem smrtnem strahu pove čisto resnico, — vse pride na dan — vse — povedal je celo, da je ustrelil Herkula.

Pante se divje zasmee.

„To sta fanta, glavar“, zakliče, „mi se naj skrijemo pred njima!“

„Morilec sta!“

„O milost!“

„Dalje — dalje!“

France uboga.

V nadi, da bo rešil svoje življenje, ne prizanaša grofici, — obdolži jo vseh nesramnih dejanj, ki mu le pridejo na um.

Konečno ves upehan umolkne.

Sedaj pride Tihorepec na vrsto.

Komaj more še govoriti, ali ko ga pošegeta nož na vratu, tedaj je takoj zopet čvrst.

In sedaj je slišati njegovo izpoved.

„Stoj — stoj!“ zakliče Jurij Skopec hipoma.

Tihorepec molči.

„Kdo je vtaknil lepotičje v Miličino obleko?“ vpraša glavar.

„Grofica.“

„Je li to resnica?“

„Da — da.“

„Ali si videl to, capin?“

„Da — videl sem na svoje oči.“

Jurij Skopec namigne — in Tihorepca odpeljejo.

„Tudi Ti moraš priznati!“ zapove čez nekaj časa obrnjen k Francetu.

Le-ta se prestraši.

Nekdanjega grofovega lovca je svoj čas videl pogostokrat, a sedaj ga komaj še spozna, tako spremenjen je njegov nekdanji lepi obraz, tako čudno se svetijo njegove žareče oči.

Lovecu se zdi, da mora povedati vse — tudi najhujše, — da Jurij Skopec ve že veliko več, kar on še ne sluti ne.

In tako se France odloči, priznati vsa svoja hudodelstva, pri tem pa vso krivdo zvaliti na grofico.

To se tudi zgodi.

Sedaj poroča France o vseh sramotnih napadih na Milico, ne skriva nič, a vedno pristavlja besede:

„Grofica je tako ukazala — žugala je, da umori mene in Tihorepca, če ne ubogava.“

Tolovajski glavar ne da nobenega odgovora.

Videti je globoko zamišljen, — a France ima to za dobro znamenje.

Polagoma se vzbudi v njegovem srcu upanje, da mu bo Jurij Skopec prizanesel.

Zdajci se obrne glavar k Pantetu.

„Pripelji mi še enkrat onega!“

Takoj se zgodi.

France je vesel, ker meni, da se mu ni bati najhujšega.

Sedaj pride zopet Tihorepec na vrsto.

Trese se kakor šiba in niti odgovoriti ne more, ko ga Jurij Skopec nagovori in ko Pante strašno zareži nad njim, pade nesramni oskrbnik skoro v nezavest.

Jurij Skopec upre svoje žareče oči v lopova.

„Priznati moraš še druga lopovstva“, vpije z grmečim glasom, „Ti si hotel Milico prisiliti, da bi postala tvoja žena, lump!“

„Da, da“, stoka Tihorepec.

„Zakaj si storil to? — govori!“

„Jaz — jaz sem vedel, da je Milica — grofovska hči — zato, — hotel sem biti grofov zet.“

Jurij Skopec se bridko zasmee.

„Ah — tako — sedaj razumem.“

Tihorepec se trese.

„Da — znana mi je bila skrivnost, o kateri celo grof sam ni nič vedel. Jaz sem to pozvedel in sem bil prepričan, da se mi bo posrečilo. Milica je bila uboga — mislil sem, da bo rada postala moja žena. Pozneje bi bil grofu razkril to skrivnost.“

„Zvito — prav zvito“, meni Jurij Skopec, „čudim se le, da si se potem predrznil, kanalija, streči ji po življenju.“

Tihorepec se skoro zgrudi.

„To se je zgodilo na povelje grofice — bila je vražja ženska in me je imela popolnoma v svoji oblasti.“

Tolovajski glavar stopi naprej.

„Priznaj, slepar“, zakliče, „Ti si bil tudi ljubček te vražje ženske!“

„Ne, tega ne“, stoka oskrbnik, „tega ne, — pač se je enkrat spozabila, a potem nikdar več. Ko sem bil predržen, pokazala mi je vrata.“

Jurij Skopec se čudno nasmeje.

Tudi on pozna to malopridnico, ve, kakšna razuzdana ženska je to.

Toda o tem sedaj noče govoriti.

Tihorepec je končal s svojim pripovedovanjem.

Tresoč se pričakuje obsodbe, ker meni, da ga bo dal Jurij Skopec — s Francetom vred — razsekati na drobne kose.

A moti se.

Pante pogleda glavarja.

„No, kaj naj se zgodi sedaj, glavlar?“ vpraša ga, „menim, da bi bilo najbolje, postopati z njima prav kratko.“

„Usmiljenje“, zdihujeta ujetnika.

„Tiho“, zarezhi Pante nad njima, „tiho — ali —“

Žugajoč dvigne svoj lovski nož.

Povezana lopova stokata v smrtnem strahu.

„Potreboval ju bom še“, reče Jurij Skopec.

„Čemu pa, glavlar?“

„Kot priči!“

„Kako — kaj?“

„Da — kot priči zoper grofico“, odvrne predrzni mož, „kajti soditi hočem jaz to ničvrednico.“

„Glavlar —“

„Sodil jo bom in obsodil“, ponavlja Jurij Skopec še enkrat, „še nikdar se mi ni zdela ta zadeva tako resna, kakor zdaj. Počakali bomo še eno noč, Pante, in če v tem času še ne bo drugih tovarišev sem, odrinemo potem na grad Sokolski.“

---

273. poglavje.

Skrito bogastvo.

Amalijine spletke. — Skrivni načrti. — Iznenadenje. — Priznanje.

Zgodaj zjutraj je še.

Solnčni žarki še ne morejo prodreti v notranje rimskega okopa, kjer je že čuti živahno gibanje.

Najprvo je slišati strašno smrčanje, ki prihaja od grmovja sem. —

Tam leži rudeči Tomaž. Ker je zopet užil žganja v preobilni meri, leži sedaj kakor omamljen, in le od časa do časa slišati je grgrajoče glasove.

Tudi ječar je precej pogledal v kozarec, a vendar se ni tako napil, kakor Tomaž.

Zato je rešilec Amalije že zbujen in sedi sedaj poleg šotoru, podpirajoč svojo glavo ob komolca.

Ravnokar je stopila Amalija k njemu.

„No, Te li zelo glava boli?“ vpraša ga.

„In še kako“, godrnja mož, „v moji glavi je kakor sodni dan, tuli in buči, tolče in razsaja, da bi človek kar znorel.“

Amalija sede poleg njega.

„To pride od žganja.“

„Seveda — ta vražja reč — ali če nimamo nič drugega?“

„To se mora kmalu predrugačiti.“

„Kako?“

„Pil bodeš najboljšo vino“, šepeta Amalija, „potem ne boš imel takega glavobola.“

Ječar debelo gleda svojo tovaršico.

„Ah tako — da, Amalija, vprašati sem že hotel, ali ostaneva še dolgo tukaj v gozdu — menim, da bi bilo treba pogledati za skritimi zakladi?“

Ona se čudno nasmehne.

„Da, — celo prav kmalu.“

„Odriniva torej!“

„O ne“, odvrne Amalija, „ostala bodeva še tukaj, saj so zakladi prav blizu tega kraja.“

„Tega ne razumem.“

„Kmalu Ti bo jasno“, šepeta Amalija, ter v kratkih besedah pove o ropu v Srakarjevi hiši.

„Hm“, mrmra mož, „to bi ne bilo slabo. A rudeči Tomaž je rekel, da se je čoln prevrnil.“

„To je laž in sleparija, — vse bogastvo je moral tu nekje skriti. Zato se tukaj drži, drugače bi bil že čez hribe in doline.“

„Morda imaš Ti prav.“

„Da, prepričana sem o tem.“

„No, videla bodeva kmalu.“

Amalija se smeje.

„Da, meniš li, da je rudeči Tomaž tako bedast? Zelo morava paziti nanj.“

„A jaz menim, da bo od časa do časa pregledoval svoje skrivališče.“

„Tudi jaz sem tega mnenja.“

Medtem ko se tako pogovarjata, prikažejo se deklina.

Tudi tem se pozna, da so užile precej žganja in ker je Tomaž surov, dobile so tudi še nekaj batin.

„Tukaj ne ostanem več“, reče ena izmed njih, „pijana mreina me je ponoči tako neusmiljeno pretepal.“

„In mene tudi.“

Amalija molči.

Njo je varoval ječar, ko se je hotel rudeči Tomaž tudi nje polastiti.

Amalija namigne deklinam.

„Pridite sem!“

Dekleta ubogajo.

In ko sede poleg Amalije, začne slednja govoriti.

„Rudeči Tomaž bi rad nas vse mučil“, začne, „to je sramota, tega ne bomo več prenašale.“

„Ne, ne.“

„Varovati se moramo.“

„Gotovo.“

„Ktera gre z nama?“ vpraša Amalija, „meni so znana varna skrivališča, tudi si znam pridobiti denarja in drugo, da bomo lahko živeli izvrstno in v miru.“

Dekleta komaj puste Amalijo izgovoriti.

„Me gremo z vama“, zakličejo, „gotovo, me gremo z vama, kamor hočeta — rudeči Tomaž nas ne bo več pretepal.“

„Da, surov je“, reče Amalija. „Ve niste prve, ki jih je mučil do smrti.“

„Me ne ostanemo pri njem.“

„Dobro“, odvrne Amalija, „svoj načrt bom obdržala še zase, — ali pa mi zaupate to?“

„Da, da.“

„Ubogajte me v vseh stvareh, in mi ne segajte v besedo, če bom govorila z rudečim Tomažem.“

„Tako bodemo storile.“

Ječar je s tem zadovoljen.

Saj ima tudi orožje, zato se mu ni bati surovih napadov divjega tolovaja.

Amalija vstane.

„No, dobro“, reče, ozrši se naokoli. — „Ti“, obrne se k svojemu novemu ljubčku, „Ti me moraš varovati, če bi rudeči Tomaž segel po svojem orožju.“

„Seveda.“

Amalija je naglo odločena.

Kositrast kozarec napolni z vodo, in stopivša k grmovju, vlije jo skozi veje.

Kakor dež pade pijancu na obraz.

Tomaž zarenči — a to ga še ne prebudi iz pijanosti.

Amalija napolni kozarec še enkrat.

Dekleta se smejejo natihem, ko Amalija zotet zlije vodo skozi grmovje.

Sedaj je slišati zamolke kletvice — nato posamezne besede.

„Za vruga — dežuje — kakor bi iz škafa — lilo.“

Ker je nebo popolnoma jasno, slišati je te besede dokaj smešno.

Dekleta se zopet smejejo.

Sedaj napolni Amalija kozarec v tretjič.

Ta pot vrže vodo naravnost v rudeči, zabuhli obraz pijanca, ki se godrnjaje spravi pokonei.

„Za vruga vendar — kaj je to?“

„Sredstvo, da bi Vas vendar že zbudilo“, zakliče Amalija, „ah, hočete li vedno spati — vprašala bi Vas rada nekaj.“

Rudeči Tomaž se vsede.

Čmeren obriše si z rokavom mokri obraz in s krvavo obrobjenimi očmi zre na lepega dekleta.

„Ah — Ti si, Amalija“, mrmra, spominjajoč se dogodkov pretekle noči, „no, menim, da boš še tudi Ti krotka postala, — saj prej nisi bila tako pusta.“

„Pustimo to“, zavrne ga ona osorno, „vprašala bi rada nekaj družega. Hočemo li iti v Novo mesto?“

„Ali si znorela?“

„No, jaz le menim tako, kajti danes je tisti dan, ko bodeta ogljar Tone in Kramar umorjena.“

„Zamojdel“, reče, „da le mene ni zraven, potem ju lahko zrežejo na drobne kosce, če hočejo.“

„Da, mi jima ne moremo pomagati“, nadaljuje Amalija, „sedaj bodeta najbrž že ležala na natezalnici. In tudi mi smo“

nekaj sklenili, jaz, spremljevalec moj in ta dekleta. Zapustiti hočemo rimski okop.“

„Obo!“ zakliče Tomaž, ki se je polagoma streznil.

„Da, tukaj ne ostanemo več.“

„Neumnost“, grči tolovaj, „tukaj je prav varno.“

„A mi hočemo odtod.“

„Pa pojdi k vragu“, zarujove pijanec, „pojdi k satanu s svojim ljubčkom, jaz ostanem tukaj, — in dekleta tudi, — o, to so posebno žive punice.“

„Že mogoče, a šle bodo z nama.“

„Oho, to bi rad videl.“

„Mar jim hočete braniti?“

Tomaž se vzravna.

„Gotovo.“

„Tega ne morete.“

„O pač“, tuli tolovaj, „če se bodo le upale kaj tacega ziniti, polomim jim vse kosti.“

„Le poskusite.“

Tomaž je besen.

„Amalija“, kriči, „ti kanalija, gotovo si naščuvala dekleta zoper mene!“

„O ne, to ni bilo treba“, glasi se odgovor. „Sami ste vzrok, da dekleta nočejo več slišati o Vas. Takega surovega postopanja ne bo prenašal nihče.“

Tomaž je vedno besnejši.

„Hodi k vragu, ti copernica!“ kriči.

„Da, da, — šli bodemo kmalu.“

„Toda dekleta ostanejo tukaj!“

„Ne, šla bodo z nama.“

Sedaj je ogenj v strehi.

Tomaž poskoči na noge.

Togote besneč hoče planiti na Amalijo, da bi jo pretepel, a lepo dekle je urnejši, kakor rudečebradec.

Amalija beži k šotoru.

Tam stoji ječar, medtem ko dekleta pospravljajo svoje stvari skupaj.

Sedaj pride Tomaž izza grmovja.

„Ve ostanete tukaj, deklina!“ kriči divje.

Dekleta ne odgovore.

Tu seže Tomaž po samokres.

Streljati hoče na ječarja.

Toda ta je hitrejši kakor Tomaž, kajti že je pomeril svoje orožje na tolovaja.

„Prokleta,“ togoti se slednji, „saj sem pozabil nabasati, — o, da bi kar samega sebe klofotal.“

Amalija je to slišala.

„Njegov samokres ni nabasan,“ reče svojemu spremljevalcu, „ne streljaj, da ne bo ribič slišal.“

„Ti imaš prav.“

Ječar svojega nasprotnika ne izpusti iz oči.

Videl je, da Tomaž ne more niti orožja rabiti, pa tudi streljiva nima pri sebi, da bi nabasal.

Tolovaj kar tuli od jeze.

„Tukaj ostanite!“ vpije na deklina.

Le-te so svoje stvari že pripravile.

Amalija pokaže proti ozkem hodniku, ki vodi iz rimskega okopa proti reki.

„Tam vun,“ vpije, „midva vam takoj slediva!“

„Le podstopite se,“ tuli Tomaž, „potolčem vas kakor pse!“ —

Toda dekleta so vesela, da lahko uidejo surovežu in tako beže s svojimi culami po ozkem hodniku na prosto.

Tomaž rujove kakor obseden.

Vidi, da je sedaj doigral svojo ulogo in najraje bi Amalijo kar zadavil.

A storiti ji ne more nič žalega, ker je dobro zavarovana — zasmehujoč ga pogleduje.

Sedaj se tudi ona izmuzne s svojo culo, v kateri ima spravljene ječarjeve reči.

Mož pride kmalu za njo, kajti rudeči Tomaž je brez moči proti tem osebam.

Slišati ga je le, kako besni in razsaja pod okopom.

„Hitro — hitro,“ priganja Amalija, „moj načrt je gotov, le hitro za mano, — tu v bližini si moramo poiskati skrivališče.“

Kmalu najdejo pripraven kraj.

Gosto, skoro neprodarno borovje nekoliko odstranijo, da imajo vsaj tesen dohod; v sredi pa naglo porežejo nekaj malih drevesc, da si napravijo tabor, iz katerega lahko opazujejo okop. —

Amalija stopi takoj na prežo.

Zatrdno misli, da je rudeči Tomaž skril uropane zaklade nekje v okopu.

Čaka torej, da bi se tolovaj prikazal.

A ni ji treba dolgo časa stati na preži.

Že čez nekaj minut zagleda pri izhodu hodnika zmršeno, rudečo glavo.

To je rudeči Tomaž.

Ozre se na vse strani, nato pa se spusti v tek.

Bržkone hoče slediti ubežnikom.

Amalija gleda za njim, dokler ne zgine v gozdu, potem pa se mirno vleže na tla; počakati namreč hoče, da se tolovaj povrne.

To traja precej dolgo.

Konečno se prikaže rudeči Tomaž, pihajoč, pot mu teče od čela, — skoro brez sape je, tako je begal okoli.

„Vraga, ušli so mi res — vsi,“ godrnja, „no, zamojdel, ne storim si dosti iz tega, za svoj denar in dragocenosti dobim sto drugih.“

Amalija je dobro slišala te besede.

„Sedaj vem dovolj,“ šepeta lepo dekle.

Počaka še toliko časa, da izgine Tomaž v hodniku, potem pa se obrne k svojim tovarišem.

„Čakajte tukaj na mene — šla bom tje, da bom opazovala rudečebradca.“

Ječar ima svoje pomisleke.

„Varuj se, Amalija,“ svari jo, „če Te bo divjak zagledal, potem je po Tebi.“

„E kaj, ne bojim se — ta me ne bo prevaril.“

Amalija zapusti skrivališče.

Bliskoma hiti k okopu in dospевši tje, začne plezati po strmem nasipu.

To ni tako lahko, a Amalija je navajena, in čez malo časa že je na vrhu.

Tu se stisne k tlom.

Počasi dvigne glavo in gleda v notranjost okopa; — kmalu zagleda rudečega Tomaža.

Videti je še vedno razburjen, kajti med grmovjem teka okoli kakor norec.

Zdajci se ustavi.

Amalija ga ostro opazuje.

Vidi, da Tomaž naenkrat rine skozi grmovje.

Od zgoraj doli ga še vedno lahko opazuje, ko hiti proti južni strani okopa, kjer se ustavi in gleda v nizko grmovje. Da, Amaliji se celo dozdeva, kakor da bi s čevljem suval po tleh. —

Hoče li tam kopati?

Videti je tako, a čez malo časa se obrne in gre počasi proti šotoru.

Njegova hoja je omahljiva, Amalija vidi kako se mu zdeha — brez dvoma, tolovaj bi še rad spal.

Prej je najbrž jeza vzdramila omamljenega tolovaja a sedaj se zopet pokažejo posledice preveč užitega žganja.

In še več.

Amalija vidi, kako se Tomaž opoteka k sodu, v katerem je žganje.

Tam naglo vlije nekaj kozarcev v se, najbrž da bi si potolažil jezo.

Čez malo časa potem pa vidi Amalija, kako se tolovaj plazi proti šotoru in kmalu je slišati strašno smrčanje.

Zdaj se Amalija ne obotavlja.

Kakor kača splazi se počasi po nasipu in hiti kar more, proti borovju.

Tam jo že pričakujejo.

„Hitro — hitro,“ zakliče Amalija, „videla sem marsikaj, pojdite z mano in vzemite v roke, kar bi bilo pripravno za povezati, vrvi, robce, — potrebovali bomo to.“

Ječar osupne.

„Amalija, Ti hočeš rudečebradca premagati?“

„Da, hočem ga.“

„A tu bo prišlo do obupnega boja.“

„Kaj še, lopov se je zopet napil, — sedaj smrči kakor medved.“

„Ah, to je kaj drugzega.“

Dekline so medtem vse pobrale, s čimer bi ga lahko povezali in ko se postavi Amalija pred nje, odkorakajo vsi proti rimskemu okopu. Že pri vhodu slišijo zamolklo smrčanje rudečega Tomaža.

Ta si je pač mislil, da so vsi že kdo ve kako daleč odtod in ni mogel slutiti, da ga je Amalija opazovala.

Tako spi prav trdno, ali bolje rečeno, omamljen je, v pijanosti ne sliši in ne vidi nič — ne more torej zapaziti, da se kdo bliža šotoru.

Amalija da povelja.

Kakor nekdanj, ko je zapovedovala lepim tolovajkam, čuti se tudi sedaj, ko je treba zgrabiti rudečega Tomaža.

Kajti tega hočejo sedaj zvezati.

Na te besede zvitega dekleta torej stopijo vsi v šotor; ječar drži pripravljeno vrv, vtaknivši prej nabasano orožje za pas.

On naj bi zvezal desno roko tolovajevo, Amalija levo — dekleta pa naj bi mu povezala noge.

— Zdajci dvigne Amalija desnico.

To je znamenje.

Tomaž smrči kakor medved, ne premakne se, — da, celo tedaj ne, ko ga zgrabi več rok.

„Hitro, hitro, — pritegnite dobro,“ šepeta Amalija, „lopov ima veliko moč.“

Tega ni treba dvakrat reči.

Bliskoma je tolovaj ovit z vrvmi in robci — tako da se Tomaž ne more oprstiti.

Sedaj se zgane.

To motenje je pač prišlo prehitro, kruli in piha — nato hoče odpreti oči.

Takoj se mu to ne posreči, a sedaj začuti bolečine na trdo povezanih rokah.

Kakor poprej voda, zdramijo ga sedaj bolečine.

Tomaž zamolklo zarujove.

Sedaj s težavo odpre oči, strmeč gleda osebe, ki ga povezujejo še trdneje.

„Prokleta — Amalija!“

„Ali te imamo, capin,“ škriplje dekle, „sedaj ne boš uganjal več svojih surovostij.“

Tomaž zopet rujove.

„Zadavil te bom!“

Divje suje okoli sebe, da bi pretrgal vezi, — a zaman, premočne so.

Tolovaj breca.

„Ne uganjal neumnosti, Amalija,“ reče, „drugače ti bo šlo za kožo.“

„E kaj, ne bojim se prav nič.“

„Jaz hočem biti prost!“ kriči Tomaž.

„In to se ne bo zgodilo,“ odvrne Amalija porogljivo, „Vi morate biti povezani, kajti mi imamo svoje vzroke, — Vi ostane tukaj, medtem ko si bomo mi natančneje ogledali rimski okop.“

„Prokleta — za vraga!“

Tomaž tuli zopet.

Obupno poskuša, da bi raztrgal vezi.

Amalija ostane hladnokrvna. —

„Sedaj grem z dekleti,“ reče svojemu ljubčku, „Ti pa ostani tukaj — in če bi lopov pretrgal vezi, zapodi mu krogeljo skozi bučo — potem bo gotovo miren.“

Te besede razkačijo rudečebradca.

„Varuj se, Amalija,“ kriči, „bitko boš še obžalovala to, raztrgal te bom na kose — le čakaj!“

„In jaz bom znala to preprečiti,“ zavrne ona mrzlo, obrnivša se z dekleti proti južnemu koncu okopa.

Amalija si je dobro zapomnila kraj, kjer je prej stal tolovaj.

Čez nekaj minut že stoji pri grmovju, kjer je Tomaž brskal s čevljem.

„Ah — tu je nekdo kopal,“ šepeta lepo dekle, „natančno je videti tako — prinesite kamne, ali močne veje, sploh, kar bi bilo dobro za kopanje, — tu gotovo leži nekaj skritega.“

Dekletom to ni treba dvakrat reči.

Hitro prineso nekaj reči, in Amalija si izbere pločat kamen.

Dekleta začno pridno kopati in ne spregovore nobene besedice — slišati je od šotora sem le divje tuljenje zvezanega tolovaja.

„To nič ne de,“ meni Amalija, ko nekoliko preneha, „če bi tudi kak ribič slišal te glasove, mislil si bo, da mora biti tukaj hudobni duh.“

In zopet začne kopati.

Tudi dekleta jo pridno posnemajo, ker slutijo, da morajo biti skrite v zemlji dragocene reči.

Ne motijo se.

Ko zopet udari Amalija s svojim kamnom, čuje se glasen žvenk.

„Ah, to mora biti kovina!“

„Škrinjica.“

„Vidim jo natančno.“

„In tam je videti vreča!“ zavpije zopet ena deklet, „najbrž bo denar v njej, — vidim, da se nekaj sveti.“

Amalija vesolja vsklikne.

„Nesramni lopov me je nalagal!“ vpije, „tu leže zakladi, zakopal jih je, da bi jih obdržal sam. No, veselil se je pre-zgodaj, — niti trohice ne bo našel več.“

Amalija ne koplje dalje.

Skloni se in pobere iz jame vse, kar je notri.

Tu je škrinjica — vreča z denarjem, — kmalu vidi Amalija pred sabo ves del Srakarjevega bogastva, ki ga je odnesel Tomaž v čoln.

To je veselje!

Ena deklet teče v šotor, da bi povedala ječarju veselo novico. Amalija pa hitro pospravi vse reči v vreče.

Štiri dragocena bremena ležijo pripravljena, v njih je spravljjen rop iz Bratovske ulice.

Divje tuljenje tolovajevo je vedno glasnejše.

Slišal je, kaj se je zgodilo — jeza njegova je torej nepopisna. —

„Varujte se, tatinska druhal,“ kriči, „kdor se dotakne mojih zakladov, tega raztrgam na kose!“

„Poskusite vendar!“ reče Amalija, stopivša ravnokar v šotor, „saj sem tukaj, — našla sem zakopani zaklad, — začnite torej, raztrgajte me, saj stojim pred vami.“

Rudeči Tomaž stoka.

Zopet poskuša trgati vezi, a premočne so, — oprostiti se ne more.

Razven tega tudi sedi poleg njega ječar z napetim samokresom.

Mož ni malo vesel.

„No, ali nisem bila mož-beseda?“ meni Amalija, ko pokaže na vreče, „to je premoženje!“

„Da, da, toda sedaj pojdimo odtod.“

Amalija pogleda rudečega Tomaža.

„In kaj storimo s tem?“

Dekleta pristopijo.

„Najbolje bo, če ne ostane več živ,“ reko, „pretepaval nas je zadosti.“

Tolovaj prebledi.

Sedaj še le spozna, kako resen je njegov položaj, — prositi začne.

Sam pri sebi je sklenil, poskusiti vse, da bi dobil zaklade zopet v svojo oblast.

„Ti me vendar ne boš umorila, Amalija,“ začne, „Ti vendar ne boš storila kaj takega?“

Ona zmaje z ramama.

„Ah — zakaj ne, kajti Vam ni več zaupati. Mrtvec pa nikomur ne more storiti žalega.“

Tomaza se poloti groza.

„Ne bodi taka, Amalija,“ prosi, „pusti me živeti — pomisli, koliko časa smo bili skupaj.“

„Da, tedaj sem imela redkokdaj priliko, poznati tvojo dobro stran,“ odvrne ona počasi, „ne, naredila bom konec —“

Obrne se k ječarju.

„Ti ga lahko umoriš,“ zapove, „streljaj nikar, ker nam znalo biti to nevarno. Najbolje bi bilo, če mu prereže vrat.“

Tomazu stopi mrzel pot na čelo.

„Ljuba, dobra Amalija,“ prosi jo, „ne bodi tako neusmiljena, pusti me živeti.“

„Ne,“ zavrne ga ona osorno, „umreti morate. Vzemi nož — hitro — lopov nam ne sme biti več nevaren.“

Ječar zmaje z glavo.

„Ne, tega bi ne mogel storiti,“ reče.

Amalija se obrne k dekletom.

„Potem morate ve to storiti.“

Toda dekleta tudi ne marajo izvršiti tega krvavega dejanja, Amalija sama pa nima veselja za to.

Sicer se ne boji izvršiti kaj takega, a skrbi jo, da bi si krvjo umazala obleko.

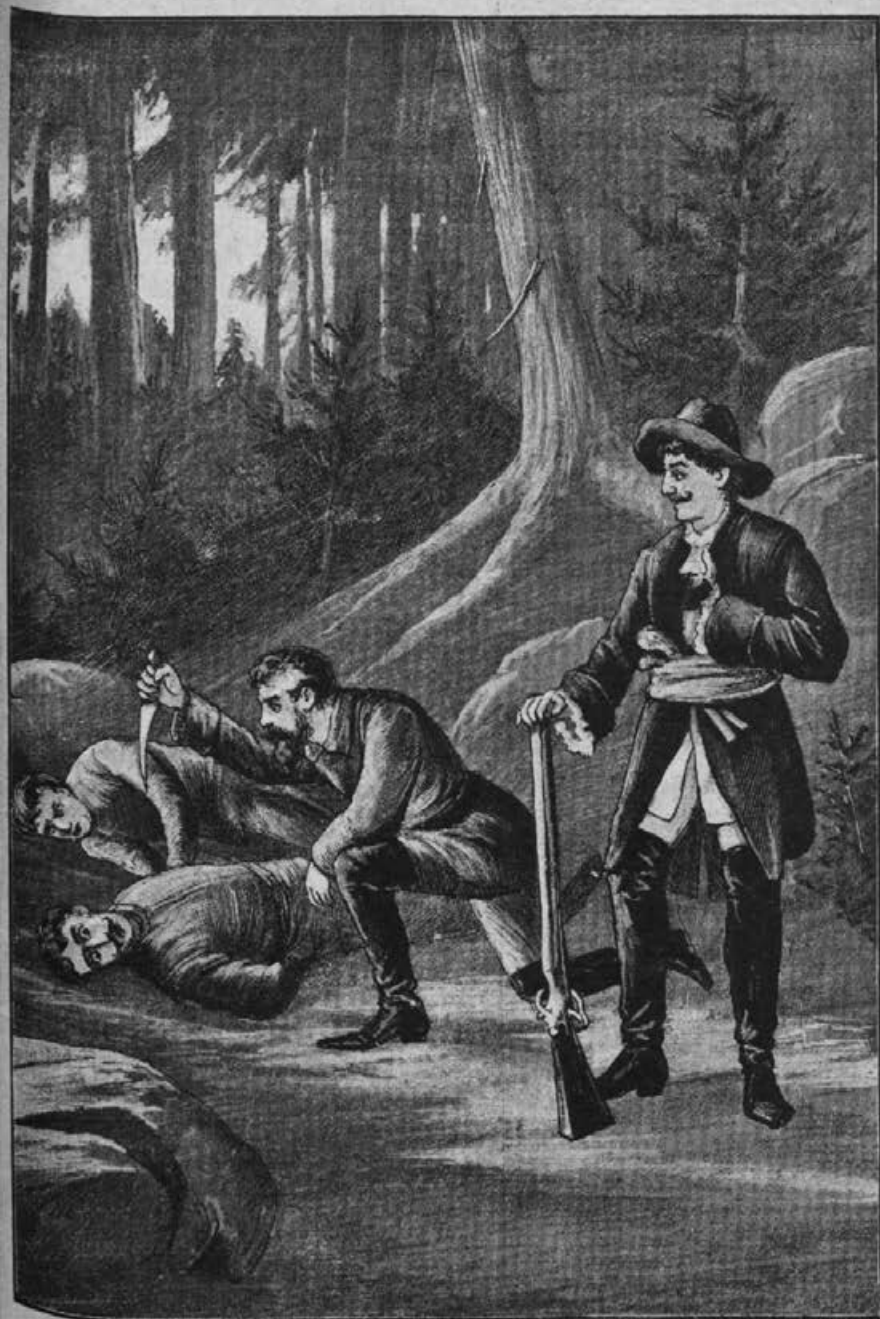
To bi ji lahko pripravilo velike sitnosti.

Amalija premišljuje.

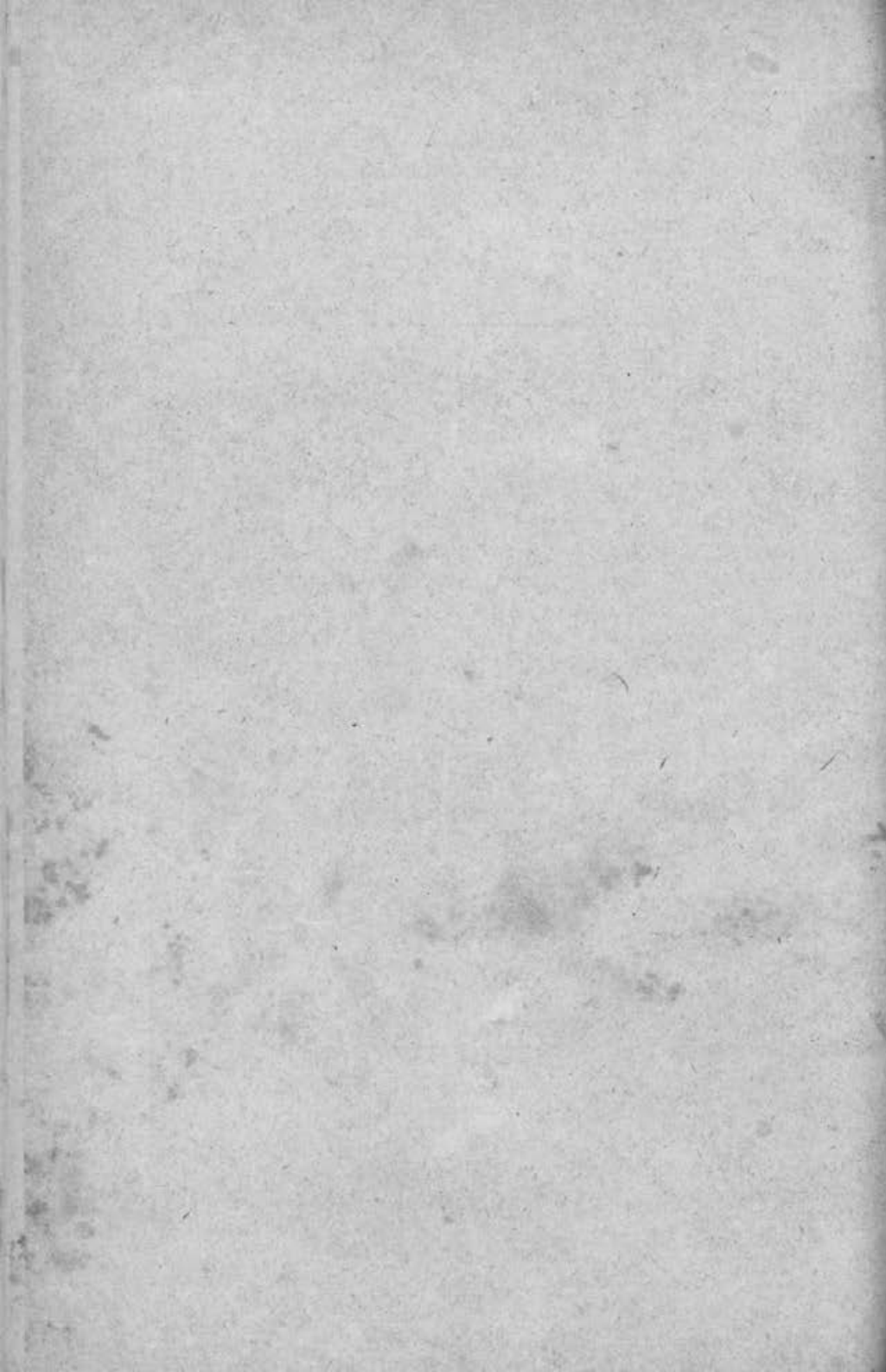
Naenkrat pa se obrne k ječarju.

„Ali vezi dobro drže?“

„Seveda.“

„Priznaj, lopov! — ali pa si takoj mrtev!“

„O, potem pa naj se drugače zgodi z lopovom. Pustimo ga tukaj ležati, oprostiti se tako ne more, — saj ne bo nikogar, ki bi slišal njegovo vpitje. Če bi pa kdo prišel v bližino, mislil si bo, da v rimskem okopu straši.“

„Torej naj lakote umrje?“

„Lakote in žeje naj umrje, da!“

Amalija izgovori te besede, kakor bi bilo to nekaj vsakdanjega.

Tomaž zopet začne vpiti.

„Ne, ne, Amalija, to je grozno, — na tak način me ne smeš umoriti.“

„Zakaj ne?“

„Tega ne moreš storiti, potem bi ne imela prav nobenega čuta več v sebi, — ne, Amalija, Ti ne smeš, jaz hočem še živeti!“

„Umreti morate — tukaj — tako je prav! Dosti hudobij imate na vesti, prejmite zato zaslužen kazni!“

Tomaž je na pol mrtev od strahu.

Ne poskuša več, da bi se oprostil vezij, samo usmiljenja prosi še.

Toda Amalija ga niti ne posluša.

„Vzemite vreče!“ zakliče drugim, „jaz pridem takoj za Vami s svojim bremenom.“

Ostali gredo iz šotora. Veseli so, da jim ni treba več poslušati zdihovanja in stokanja, kajti tolovajeva usoda je grozna. Samo Amalija ostane še v šotoru.

„To sem Vam namenila,“ reče Tomažu, ko zunaj ne morejo več razumeti njenih besed, „da, to sem Vam namenila takrat, ko ste me prisilili, da sem se Vam udala.“

„Milost!“

„Ne poznam je!“

„Imejte usmiljenje, Amalija!“

„Ne, ne, videti morate, da sem neizprosna. Takrat sem prisegla maščevanje, — to se mora sedaj izvršiti.“

Rudeči Tomaž tuli.

„Dobro se zabavajte,“ reče Amalija brezsrčno, „menim, da Vam ne bo dolgčas. Kmalu dobite obisk — tam-le vidim mravljišče, živalice bodo že vedele, kje je dobiti kaj hrane. Velike, rudeče mravlje so — kmalu se jih bo na tisoče sprehalo po Vašem telesu.“

„Amalija, ljuba Amalija!“

„Nobenega usmiljenja!“

„Odvežite me, priseči hočem.“

„Haha — Vaša prisega ni nič vredna.“

„Vaš suženj hočem biti.“

„Da, kakor kozel za vrtnarja,“ roga se ona.

„O, prizanesite mi!“

„Ne, ne — milosti ne poznam.“

„Amalija!“

„Zdravi ostanite!“

Amalija zapusti šotor.

„Usmiljenje!“ vpije tolovaj za njo.

Porogljiv smeh mu odgovori.

Nekaj minut pozneje zapuste težko obremenjeni rimski okop in veter jim prinaša na uho tuljenje rudečega Tomaža, ki zvezan čaka grozne smrti.

---

281. poglavje

Strašna komedija.

Preslepljen! — V zanjkah vražje ženske. — Poučilo. — Divji baron.

Grof Sokolski ne more slutiti, da se zopet bliža nevilhta — temen oblak, iz katerega bi lahko udarila uničujoča strela. —

Njegov prijatelj, malopridni plemič, je še vedno gost v njegovem gradu.

Na videz se obnaša precej skromno.

Plemič si je izmislil namreč nekaj posebnega.

Noga ga boli.

Tako vsaj se opravičuje, kadar ga grof povabi, da bi jezdil z njim v gozd ali na polje.

Tedaj ostane doma in če je količkaj ugodna prilika, snide se z lepo graščakinjo.

Blanka bi bila nespametna, če bi ne porabila te ugodne prilike.

Skuša torej na vse načine, da bi pridobila plemiča.

Če ga „slučajno“ sreča v parku, začne milo tožiti o svojem nesrečnem zakonu.

Tu laže lepa gospa, kar more, — pripoveduje take stvari, ki so vsem drugim podobne, le resnici ne.

In baron jo rad posluša.

Najprvo bi si rad pridobil naklonjenost lepe gospe.

Njena lepa postava vzbuja njegovo poželenje. Po ovinkih ji da to tudi razumeti.

Ona spozna njegovo željo, a ne misli na to, da bi jo že sedaj izpolnila.

Barona hoče imeti za svojega sužnja, on naj izpolni vse njene želje — pred vsem mora odstraniti sovražnega soproga.

In tako čaka ugodne prilike, da bi izvršila poslednje.

Tak dan je prišel.

Grof se je odpeljal ogledovat svoje gozde in ko se bliža večer, snideta se baron in grofica v parku.

Lepa gospa je videti danes vsa drugačna.

Zdihuje tiho in se vede, kakor da bi se same utrujenosti morala zgruditi na tla.

Seveda je baron osupnen.

„Kaj Vam je milostna?“ vpraša večkrat.

In ravno tolikokrat mu ona odgovori:

„Moj Bog — jaz ne morem — jaz ne smem povedati.“

Baron postaja vedno nemirnejši.

Sili v lepo graščakinjo, prosi jo — a ona mu ne odgovori. Nazadnje jo prosi skoro na kolenih.

Videti je, da Blanka odnehuje.

„To je grozno.“

„Kaj pa vendar?“

„Jaz ne morem več ostati v gradu.“

„Ah.“

„Ne, jaz ne morem — in ne smem.“

„Milostna — rotim Vas!“

„Neznosno je.“

„Govorite vendar!“

- „Jaz sem osramotena.“
- „Ali — kaj se Vam je zgodilo?“
- „Moj mož — o —“
- Plemič strmi.
- „Vaš soprog —“
- „On me je —“
- „On Vas je? —“
- „Pretepal,“ konča zamolklo vzdihnivša.
- Baron poskoči.
- Od jeze ne more spregovoriti niti besedice.
- „Kaj — on Vas je — tepel?“
- „Da — grdo je ravnal z mano — kakor z navadno deklo,“ zdihuje Blanka, nadaljujoč sedaj svojo satansko igro.
- „A to je nesramno!“
- „Kaj naj storim?“ zdihuje malopridnica, „slabotna ženska sem, surovež me je pretepal z bičem, ker se nisem hotela udati njegovi divji volji. Ah, jaz sem najnesrečnejša vseh žen.“ —
- Plemič stiska pesti.
- „Sedaj sovražim svojega nekdanjega prijatelja,“ zakliče, „takoј zapustim grad.“
- „Ne, ne,“ zdihuje Blanka, „potem izgubim svojo zadnjo tolažbo, o, ostanite še — drugače naredim konec svojemu življenju.“
- „Moja milostna!“
- „Potem hočem umreti.“
- „Ali poslušajte vendar!“
- „Ne, poiskala si bom smrt.“
- „Tega ne smete storiti,“ zakliče plemič, „o ne, jaz Vas bom varoval, in če se bo nesramnež še enkrat predrznil, potem —“
- Ona ga prežeče pogleda.
- „Potem?“ mrmra s slabotnim glasom.
- „Ubijem ga v dvoboju,“ zažuga plemič.
- Blanka težko sope.
- „Moj mož bi Vas umoril.“
- „Oho — mene?“
- „Da — grof Sokolski ni samo izurjen strelec, marveč tudi izvrsten borilec, ki mu ga ni para.“
- „Jaz ga posekam.“

„Kdo ve.“

„Takoj ga bom pobil na tla, ah — milostna, Vi me še ne poznate.“

Blanka je zadovoljna.

„Torej znate dobro ravnati z mečem?“

„Ah — pokazati znam, da sem mož za to.“

„No dobro, Vi ste mi že tolikrat rekli, da me obožujete.“

„To je resnica.“

„Da me visoko čislate?“

„Svoje življenje bi dal za Vas.“

„Maščujte torej mojo čast!“

Plemič si više brke.

„Potem prejmete plačilo“, šepeta lepa nesramnica, „vse to je moje, če bi grof umrl, jaz sem lastnica vseh teh posestev. Mojega rešitelja obdarovala bi z lastno roko.“

To vse je laž.

Blanka niti ne misli na to, da bi se obvezala za kaj, če bi bil grof umorjen. O ne, potem hoče iznajti sredstvo, da požene barona odtod, kajti zanj se ne zmeni.

Ona hoče biti gospodarica.

Nihče ji ne sme ukazovati.

Plemič premišljuje.

Vse to ga vspodbuja, da se loti težavne naloge, — upa postati bogataš — in imel bo lepo ženo.“

Sedaj poklekne pred Blanko.

„Moja milostna!“

„No?“

„Vaš vitez kleči pred Vami.“

Blanka se bridko nasmehne.

„O — Vi si upate preveč, plemeniti gospod.“

„Ha, suroveža bom grozno kaznoval.“

Blanka se skloni k njemu.

„Pridite, — govoriti moram še z Vami.“

Odideta v bližnjo uto.

Tam se vsedeta na klop in plemič jo prime za roko.

Ona mu jo ne odtegne.

Toda ko zahteva plemič poljub, mu ga zabrani.

„Ne, sedaj še ne.“

„Samo en poljub“, prosi on.

Blanka vidi, da mora tega moža še bolj podkuriti — poljubi ga, potem pa se hitro izvije iz njegovih rok. Plemiču se zdi, kakor da bi se pretakal ogenj po njegovih žilah.

„Še nocoj ga bom pozval“, zakliče razburjen.

„Stojte — ne tako burno, povedati Vam moram še nekaj važnega.“

„Prosim.“

„Poslušajte torej: Jaz nočem, da bi moj mož zvedel, da tudi Vi veste o tem surovem ravnanju.“

„Ali kaj naj rečem?“

„O, to je lahko. Zadostuje, če bodete le omenili, kako grof zanemarja svoje dolžnosti, da grdo ravna z mano.“

„Da, da.“

„In takoj se bo raztogotil, morda me bo celo zasramoval.“

„Naj le poskusi!“

„Ali mu Vi ne bodete verjeli?“

„Niti besedice.“

Blanka mu smehljaje se poda roko.

„Saj sem vedela — Vi ste poštenjak.“

„Vaš varuh.“

„In Vi hočete storiti vse, kar sem Vam rekla?“

„Da, hočem.“

„Še danes?“

„Da, še nocoj, če se bo grof povrnil — čakal bom nanj, ker hočem ž njim govoriti.“

„O, Vi ste moj tolažnik!“

„Vaš rešitelj, — Vaš pomočnik!“

Blanka meni, da potrebuje plemič sedaj nove vspodbuje, zato ga še enkrat poljubi.

Pri tem se zapeljivo nasmehne.

Plemič je ves iz sebe — pred sabo vidi krasno bodočnost.

Če bo grof umrl, potem bo Blanka podedovala to ogromno bogastvo. In on bo njen soprog. Tako vsaj upa.

„Ah, Vi me hočete torej zagovarjati?“ vpraša lepa graščakinja in ga zapeljivo pogleduje.

„Do zadnjega vzdihljeja.“

„Vi me ne bodete zapustili nikdar?“

„Nikdar!“

„Potem Vam bom hvaležna.“

Plemič je vzradoščen.

S sanjavimi besedami ji zagotavlja svojo udanost.

Blanka je zadovoljna.

Saj je plemič mož, ki nima svojega domovja in se klati od kraja do kraja.

Sedaj bi imel priliko, zagotoviti si gorko gnezdo, veliko bogastvo, — in še ženo, lepo in zapeljivo.

In ko mu Blanka reče, da je pripravljena, osrečiti rešitelja s svojo roko, tedaj je plemič nad vse srečen.

„Zmagala sem“, misli si zapeljiva kača, „ta pot se mora posrečiti. Ha — naj se ne imenujem grofica Sokolska, če bo baron pustil mojega moža pri življenju. Zdaj bo moral — pasti.“

Blanka je zadovoljna, tembolj, ko vidi, da ima plemič orjaške moči, da je mož, ki je že marsikaterega premagal v dvoboju.

Tudi njenega soproga bo premagal.

Zaradi tega upira svoje žareče poglede v njega, da je plemič kar očaran.

Komaj že čaka, da se bo grof povrnil, kajti potem ga hoče takoj poklicati na odgovor.

282. poglavje.

Predrzen ženski načrt.

Brez dela. — Anini načrti. — Zaloški samostan. — Divji tovariši.

Jurij Skopec pričakuje prihoda svojih ostalih ljudij.

Nekaj jih je, kakor že znano, poslal v Trst, drugim pa je naročil, naj gredo iskat glavno četo.

Slednja bi morala biti že davno tu, a še vedno čaka Jurij Skopec zaman nanjo in tako je tedaj prisiljen, da si poišče drugo taborišče.

To se tudi zgodi, kajti tukaj se ne čuti posebno varnega in zato se tolovaji podajo v druge znane jim kraje, kjer najdejo varno skrivališče — v razvalinah starega gradu.

Jurij Skopec hoče počivati.

V zadnjem času izvršil je veliko predrznih podjetij, zato si divji glavar želi počitka.

Toda Ana Sienska, njegova spremljevalka, s tem ni zadovoljna.

O ne, ona noče počivati — izvršila bi rada nove predrzne rope, kajti ona nima nikdar dosti plena.

Bogata hoče biti, silno bogata — v poznejših letih bi rada živela v veselji brez skrbi.

Tako stopi Ana Sienska naslednjega dne po prihodu v novo skrivališče pred svojega ljubčka.

Jurij Skopec sedi na nekem kamnu in sanjavo zre v lepo dolino, ki se razteza pred njim.

Ali ga že zopet vznemirjajo temne slutnje?

Najbrž bo tako.

Ana stopi k njemu.

„Jurij“, reče mu, „menim, da se Te bo že zopet lotila brezdelnost, tako vendar ne more iti naprej.“

Tolovajski glavar poskoči.

„Ana!“ zakliče očitajoče.

A ona se ne da oplášiti.

„In vendar pravim, da je tako“, reče lepa žena, „Ti nisi več stari Jurij Skopec. Ha, mar naj reko, da je strašni tolovajski glavavar obupal? Ali morda hočeš, da stopijo drugi na Tvoje mesto?“

Jurij Skopec stiska pesti.

„Še sem tak, kot nekdanj.“

„Deluj torej“, zavrne ga Ana, stegnivši svojo lepo roko. „Glej to krasno okolico, povsod vidiš gradove, mesta, vasi, — plena je v izobilji.“

On ne odgovori.

„Tukaj smo popolnoma varni“, nadaljuje lepa Ana, „tudi nam ni treba ropati v bližini. Le poglej, daleč tam v daljavi — ali vidiš malo, temno piko — to je nekdanji samostan, kjer je nakopičenega obilo bogastva, imenuje se Zaloški samostan.“

Jurij Skopec zre v daljavo.

„Ljudje že tudi postajajo nepotrpežljivi“, meni lepa žena, „ker niso navajeni počivati.“

„Naj bo torej“, odvrne počasi, „nisem tak, da bi se udal lenobi, — ne. A počakati moram, da se odposlanci povrnejo — prej ne začnem.“

V Aninih temnih očeh se čudno zasveti.

„Pusti me torej, da prej izvršim poizvedbe“, prosi ga, „daj mi nekaj ljudij, da grem ž njimi na ogled.“

„Dobro, naj se zgodi.“

Ana se skloni k njemu.

„Ali si smem sama izbrati ljudi?“

„Da — da.“

Jurij Skopec bi najbrž rad ostal sam, ker drugače bi gotovo ne bil tako hitro dal tega dovoljenja.

Ana je zelo vesela.

Kaj namerava, tega ljubčku ne pove, o ne, — ona ima svoj načrt.

Sedaj se Ana kar nič ne obotavlja, hitro se poda k tolovajem. —

Izbere si šest mož in sicer najsurovejših in najdivjijših cele čete, — ljudi, katere je do sedaj mogla krotiti le Jurij Skopčeva odločnost.

Ti možje naj bi spremljali Ano.

Muzajo se, ko slišijo, da velja, iskati novega plena, četudi Ana zagotavlja, da bodo najprvo samo ogledali oni kraj.

Ona se lahko zaupa tem možem.

Ve, da se tolovaji boje glavarja in da si ne bodo upali, njegovo ljubico nadlegovati s predrznimi besedami.

Ana je tudi oborožena.

Samokres zna izvrstno rabiti in je vedno sigurna, da zadene svoj cilj.

Tako se napoti četa proti Zaloškem samostanu.

Teh šest mož se je z vsem dobro preskrbelo, tudi živeža so dovolj vzeli s sabo, ker ne vedo, koliko časa bodo izostali.

In ko se je stemnilo, zapusti sedem oseb razvaline, da bi se po ovinkih napotili k Zaloškem samostanu.

Ana Sienska je že navajena takih roparskih ogledovanj.

Videti je popolnoma utrjena, z lahkoto namreč prenaša ves trud in težave, kakor moški tolovaji, in tudi brez spanja je lahko delj časa.

Pot jih vodi po hriboviti okolici, skozi vinograde in male gozde, dokler se polagoma ne približajo svojemu cilju.

Tolovaji večkrat med seboj šepetajo.

Toda Ana Sienska ve, da to ne velja njej, marveč da tolovaji govore o Juriju Skopeu.

Naenkrat pa pristopi najdivjši tolovajev k Ani Sienski.

„Poslušajte“, začne ter skuša ublažiti surovi glas, „glavar je nekaj časa sem tako spremenjen.“

„Žal, da je tako“, odvrne lepa žena.

„Ah — Vi ste tudi že opazili to?“ zakliče tolovaj, „da, da, vsi se že čudimo, da je glavar postal tako brezbrizen, videti je vedno tako zamišljen — in zaradi tega moramo vsi trpeti.“

„Kako menite to?“

„No, saj ni nobenega pravega roparskega napada več. Stavim, da nam bo tudi to, kar sedaj nameravamo, spodletelo.“

„Zakaj neki?“

„No, — glavar bo zopet mirno obsedel, na plen še ne misli ne, in mi bi vendar tako radi naše vreče zopet znova napolnili.“

Ana posluša te besede s prikritim veseljem.

„I, o tem bi se še dalo govoriti“, meni.

„Tako, tako — mar hočete Vi uplivati na glavarja, da se konečno vendar vzdrami?“

„To bi malo pomagalo.“

„O jej!“

„Ne bodite tako malosrčni“, nadaljuje Ana, „jaz mislim, da bomo tudi mi sami nekaj dosegli v Zaloškem samostanu.“

Tolovaj osupne.

„Kako menite to?“

„No, saj lahko govorim z Vami kar odkrito“, odvrne lepa Ana, „mogoče je, da bo glavar držal križem roke. — Menite li, da sem zastoj izbrala šest najpredrzejših in najpogumnejših ljudi? O ne, to se je zgodilo z gotovim namenom. Mi ne bomo samo ogledovali, marveč tudi — delali!“

Tolovaj zažvižga na kratko.

„Že razumem“, reče, „hahaha, Vi ste naša glavarica, lepa Ana — hahaha — to bo življenje, — da, to mi je vseč, da bomo ropali pod — Vašim vodstvom!“

„Da, tako je!“

Drugi tolovaji so postali radovedni.

Obstopijo svojega tovariša in ko jim ta začne pripovedovati, kaj mu je ravnokar razodela lepa Ana, tedaj divji tovariši komaj prikrivajo svoje veselje.

Hitreje stopajo naprej.

Radi bi prišli čim prej do Zaloškega samostana in kakor so že tolovaji preračunali, dospeli bodo tje zjutraj zarana.

In tako se tudi zgodi.

Ko se prikaže prvi jutranji svit, vidijo ne daleč pred sabo veliko poslopje samostansko.

Tu se ustavijo.

Ana Sienska je že popolnoma kos svoji novi ulogi.

Najprvo poišče pripraven prostor za taborišče, ki ga najde v malem, skoro neprodirnem gozdiču.

Nato se razpostavijo straže.

Tu na planem je nevarnost veliko večja, kakor v gozdih, kjer se je lahko skriti.

Toda Ana je zelo pazljiva.

Sama pregleda straže in se prepriča, da mož ni mogoče opaziti.

Potem pa počaka, da se popolnoma zdani, kajti najprej mora pregledati bližnjo okolico.

Še le potem bo mogla iti v Zaloški samostan, preoblečena v kmetico, da poizve tam, kar je treba.

In če se ji bo to posrečilo, ah, potem hoče Juriju Skopcu pokazati, da tudi ženska lahko izvrši dejanja, ki se sicer posebej le predrznim možem.

283. poglavje.

Izzivanje na dvoboj.

Graščak in njegov gost. — Ponočni obisk. — Greh. — Skrivnostno opravilo.

Blanka Sokolska je dosegla svoj namen.

Baron se onega večera ni podal k počitku, marveč je nestrpnno pričakoval, kdaj se povrne grof.

Nemiren hodi po dvorani sem in tje, vedno prisluškujoč, če se že sliši drdranje voza.

Plemiču ni treba dolgo čakati.

Že po kratkem času sliši, da se bliža voz in ko pogleda plemič na dvorišče, zapazi grofa, ravnokar stopivšega iz voza.

Poleg kočijaža sedi še drug mož — oblečen kakor kmet, to je vrli oskrbnik s pristave.

A plemič se še ne zmeni zanj, kaj vpraša on po kmetu? Grof Sokolski govori še z nekim služabnikom, potem pa gre po stopnicah v grad.

Plemič ga sliši prihajati.

Nepremično stoji siloviti mož sredi dvorane, pričakuje trenotka, ko bo mogel grofu vreči očitanje v obraz.

Tu se vrata odpro.

Počasi stopi grof v dvorano, nekoliko začuden, ko zagleda gosta pred sabo.

„Ah — še pokonci“, reče, „saj je vendar že pozno.“

„Da, čakal sem“, odvrne plemič žmerno, „govoriti moram še s Tabo.“

Grof osupne.

„Ah — kaj se je zgodilo?“

„Prav važna reč je, o kateri hočem govoriti. Sva li sama in nemotena?“

„Kajpada.“

„Tem bolje.“

Grof niti ne ve, kaj naj misli o tem.

Že misli, da je bil njegov gost razžaljen in sedaj se hoče pritožiti.

Toda kmalu izve nekaj družega.

Plemič stopa s trdimi koraki po dvorani sem in tje, a naenkrat se ustavi pred začudenim graščakom.

„Zadeva se tiče Tvoje — soproge“, začne.

Grof Sokolski spreminja barvo.

„Moje žene?“

„Videti je, da nimaš mirne vesti“, nadaljuje orjaški plemič, „to čitam v Tvojih očeh.“

Zdajei rudečica jeze oblije grofovo lice.

„Poslušaj“, začne ostro in odločno, „ne bi Te rad spominjal na to, da si Ti — moj — gost.“

Plemič se ne da oplahiti.

„To je res“, odvrne, „jaz sem gost tukaj, a kljub temu se bom vedno potegoval za damo, s katero se sramotno ravna.“

Grof Sokolski je razburljiv.

„Kako prideš do tega, da tako govoriš?“ zakliče jezno plemiču.

Le-ta se čudno nasmehne.

„Kako pridem do tega? Ah, to je prav priprosto. Vsak kavalir ima dolžnost, ženo, s katero se grdo ravna, vzeti v varstvo. In tako storim tudi jaz.“

„Ah, to je preveč!“

„O, jaz ostanem pri svoji besedi.“

Grof Sokolski skuša samega sebe pomiriti.

Svoje nesreče ne mara pripovedovati, o ne, nihče naj ne ve, kako je z njegovo ženo.

A plemič je drugega mnenja.

Grofa hoče razdražiti, izzvati ga hoče na dvoboj.

„In jaz rečem še enkrat!“ zakliče, „to je sramota, kako Ti ravnaš z blago grofice. Kaj takega ne more nihče gledati, — to je sramota, ki jo ne sme trpeti noben pošten mož.“

Grof Sokolski poskoči.

„Sedaj je zadosti!“ zavpije z grmečim glasom. „Ne vem, kdo Ti je natvezil te nesramne laži, — preveč ponosen sem, da bi kaj odgovarjal na to, — a nocoj si zadnjikrat moj gost — jutri zjutraj boš zapustil ta grad!“

Plemič stiska pesti.

„Dobro — šel bom!“ zakliče, „a Ti mi moraš dati zadoščenje.“

„Tega lahko dobiš.“

„Z mečem.“

„Da.“

„Jutri zjutraj v grajskem parku.“

„Jaz sem zadovoljen s tem.“

„Prič ne potrebujeva!“

„Ne.“

„Dobro, torej ob petih“, zakliče plemič, „čakal bom v grajskem parku, pri veliki lipi.“

Grof pritrdi.

Če bi pač mogel slutiti resnico?

Da, sluti jo, kajti gotovo je njegova žena vjela plemiča v svoje mreže in ga naščuvala proti grofu.

Graščak je izvrsten borilec.

Seveda mu je znana večja moč njegovega nasprotnika, a vendar upa, da mu bo v spretnosti kos.

Nato se moža molče pozdravita — s sovražnimi pogledi.

Grof se poda v svoje stanovanje, medtem ko plemič hiti v svojo sobo.

Za trdno se nadeja, da bo še to noč zvedel nadalje, in da je grofica pač slišala, kaj se je zgodilo.

Nesramnež se ne moti.

Iz grofičinega stanovanja vodi skriven hodnik, kakršnih je v gradu več, tudi v obližje dvorane.

Tam je stala lepa gospa in vlekla na uho, — sedaj ve, da se bo zarana naslednjega dne vršil dvboj.

Tu hoče še enkrat govoriti s plemičem.

Le-ta ni šel k počitku, ker sluti, da bo lepo gospo to noč še videl.

In ni se motil.

Plemič ne zaklene vrat svoje sobe, ampak jih le pripre, tako da lahko pregleda medlo razsvetljeni hodnik.

Pretekla je ura, potem še ena — polnoč je že, a plemič še vedno zaman čaka na lepo ženo.

Zdaj pogleda še enkrat po hodniku — in res — tu prihaja bela postava — videti je kakor strah.

Toda plemič ne veruje v strahove.

Vedno bližje prihaja bela postava — sedaj je že prav blizu njega.

Brez dvoma, zapazila je priprta vrata.

In sedaj se je približala, da, to je graščakinja, plemič je pod belim ogrinjalom zagledal njene zapeljive ude.

„Pst — pst“, zasiče tiho.

Hipoma je ona pri vratih.

Plemič jih odpre — Blanka vstopi in burno objame barona.

„Vi plemeniti mož!“ šepeta lepa kača, „Vi zagovarjate mojo čast.“

„Da, z mečem v roki“, zagotavlja plemič.

„O, moj Bog“, zdihuje vragica, „če bodete padli, dragi moj zaščitnik, potem sem popolnoma v oblasti svojega moža.“

„O ne, — jaz ga bom pobil.“

Blanka zmaje z glavo.

„Saj to je, kar me je prignalo tu sem“, zakliče, „moj mož je tako izurjen borilec, znan je daleč naokrog zaradi svoje spretnosti.“

„Hm — hm.“

Plemič mrmra nekaj nerazumljivih besed.

Res, da ima orjaške moči, toda malo spretnosti, kajti njegova velika postava se ne more tako okretno gibati.

Prav malo ga mika, zgubiti svoje življenje.

„Hm, hm,“ zamrmra še enkrat, „treba bode vražje paziti.“

Grofica ga pogleda.

„Ah — moj dragi prijatelj, zadovoljni bodite — jaz Vam hočem stati na strani in Vam pomagati.“

Plemič strmi.

„Vi — lepa gospa?“

„Gotovo!“

„Ali na kakšen način?“

„To je moja skrivnost.“

Plemič stavi še več vprašanj, toda lepa gospa trdovratno molči. —

Ni dvoma, da ona nekaj namerava, kar ne sme biti očitno. —

In tako se obrne k vratom.

Toda to ni plemiču po volji.

Ha, sam je z lepo ženo, sam v tihí noči, — urno zbeži za njo in jo potegne k sebi.

„Proč, silovitež,“ šepeta.

A plemič je slišal, da ona ne misli tako resno.

Vedno burnejši je in četudi grofica skuša ubraniti se ga — je to le na videz, nesramna ženska je sama ničvredna in tako se po kratkem obotavljanju uda njegovi volji. —

Še le uro pozneje zapusti grofica plemičevo sobo.

Hitro smukne po stopnicah.

A lepa gospa se ne poda v svoje sobe, o ne, — v orožnico hiti.

Tam visi vsakovrstno orožje, med njim nekaj lepih mečev, ki so grofu najljubši.

Enega izmed teh — grof ga ima posebno v čisljih in kaj mojstrsko suče to izvrstno orožje — vzame grofica.

Kaj počne ž njim, se ne more videti, kajti Blanka je stopila z mečem v neki kot orožnice.

Pač pa je slišati tiho škripanje in strganje, kakor bi kdo delal s kakim orodjem.

To traja dobro četrť ure.

Potem obesi ničvrednica meč zopet na svoje mesto, medtem ko njeno naglo sopenje priča, da delo ni bilo tako lahko. —

„Jutri,“ šepeta, „da, jutri padel bo moj mož — in moral bo pasti. Barona bom potem že zapodila pri priliki. Sama hočem biti vladarica v gradu, sama hočem strahovati svoje podložne.“

Raznotere poizvedbe.

Preoblečena tolovajka. — Skope nune. — Povratek.

Zgodaj zjutraj je.

Okoli Zaloškega samostana je še vse mirno, najbrž še vse spi, četudi se solnce že počasi pomika izza gora.

Polagoma se vzbudi življenje.

Videti je posamezne dekline in hlapce, ki se odpravljajo na polje, ali v bližnje vinograde.

Eden hlapcev, mlad, krepak mož prihaja po ozki stezi, ki se vije med dvema visoko obzidanima vinogradoma, da je videti tukaj kakor nekaka soteska.

Žvižgajoč koraka fant tu skozi.

Naenkrat zagleda na ovinku postavo, ki se mu naglo bliža.

Kmetica je.

Hlapec osupne.

„Šmentaj,“ mrmra, „ta mi je popolnoma tuja, te nisem še nikoli videl. In krasno dekline je to, da je kaj, — vsa čast, — bela je, kakor mestna gospodična.“

Saveda hlapec ne more vedeti, da stoji pred njim ljubica tolovajskega glavarja. Ana Sienska zadržuje svoje korake.

„Dobro jutro,“ začne zvita ženska, „kaj ne, da je tukaj Zaloška okolica?“

„Sveda,“ odvrne fant, „tam je samostan, ali morda hočete tje?“

„Poiskala bi si rada službo.“

„V samostanu?“

„Zakaj ne, saj sem se nekaj učila — morda me lahko porabijo.“

Hlapec se nasmehne.

„O ne,“ zavrne jo, „le ne trudite se. Tam stanuje nekaj postarnih nun in par moških, ki skrbje za red pri gospodarstvu, tudi dve dekline sta tam — torej ne potrebujejo nobenega posla in mladih že celo ne marajo.“

„Zakaj ne?“ vpraša lepa Ana nasmehnivši se.

„To ima svoje posebne vzroke, nune so že stare in čmerne in ne marajo gledati mladih obrazov.“

Ana Sienska nekaj premišluje.

Fant pa je videti posebno zadovoljen, da more govoriti s takim lepim dekletom.

„Ali bi ne hoteli kako drugo službo?“

„Iti hočem v Ljubljano.“

„A tako — to je kaj družega, za poljsko delo ste tudi prenežna. V samostanu pa ne opravite nič, škoda truda — tam so preveč nezaupljivi.“

„Zakaj pa?“

„O, govori se marsikaj. Nune imajo neki obilo denarja in blaga in vse to skrbno varujejo.“

„Tako — tako, potem se boje tatov?“

„Seveda.“

„Da, veliko je hudobnih ljudij,“ reče lepa Ana prežeče, „denarja in blaga ni mogoče dovolj varovati.“

Videti je, da se hlapcu ne mudi preveč.

„Tako lahko bi ne bilo mogoče kaj odnesti iz Zaloškega samostana,“ reče, „tam so veliki, hudi psi, in ponoči mora biti vedno kdo na straži. — Samostan je tudi z visokim zidom obdan in na pobočju je natresenih vse polno steklenih črepinj. Naj le kdo poskusi, priti tje gori.“

„In vrata so gotovo tudi dobro zavarovana?“

„Da, železna so.“

Lepa Ana se seveda zelo zanima za samostan.

„Ali ste že prej služili v samostanu?“

„Ne, toda moj oče, — ta mi je pripovedoval marsikaj. Nune so zelo bogate in pri tem strašno skope, komaj si privoščijo najpotrebnejše.“

„Seveda, tako delajo stare device.“

„In denarja veliko dobe iz svojih posestev,“ nadaljuje hlapec, „a komaj da še komu dajo kaj miloščine.“

Ana Sienska vprašuje še dalje.

In hlapec izblebeta vse, kar mu je znanega o samostanu, kako je razdeljeno poslopje in še druge take reči.

Toda ko je končal svoje pripovedovanje, tedaj se vzbudi v njem poželenje, da bi poljubil lepo kmetico.

A naletel je na nepravo.

„Drugokrat,“ zavrne ga Ana smeje se, — in smuknila je od tod.

Hlapec hoče za njo — a dohiteti bi je ne mogel več.

Videl je samo, da je izginila za vinogradi in se obrnila najbrž proti Ljubljani.

Tedaj mora sam nadaljevati svojo pot.

Ana pa je prejela sedaj natančni popis samostana.

Po ovinkih se poda k tolovajem, ki jo čakajo v skri-vališču.

„Zvedela sem dovolj,“ reče prekanjenka, „nocoj bomo obiskali nune v samostanu.“

„Toda če bo Jurij Skopec zvedel to?“

„O, to je moja stvar.“

„Ali nas ne bo glavar že danes pričakoval?“

„Ne, on me pozna — in nič ne de, če pridemo dan preje ali dan pozneje, — nocoj gremo v Zaloški samostan in stavim, da bomo imeli uspeh, ali pa naj se več ne imenujem Ana Sienska!“

285. poglavje.

Zvesto srce.

Dvoboj. — Čuden slučaj. — V smrtni nevarnosti. — Sreča se je obrnila.

Istega jutra naj bi si torej stala nasproti dva moža na življenje in smrt.

Namenoma je določil grof Sokolski kakor tudi plemič tako zgodnjo uro zjutraj, kajti nobenemu ni treba vedeti, da se bodeta graščak in njegov gost dvobojevala.

Komaj se je jelo daniti, je grof že pokonci. Takoj se poda v orožnico.

Kakor je grofica zatrdno vedela, izbere si grof svoj naj-priljubljenejši meč.

„To je moje najljubše orožje,“ šepeta ter sname meč, „ha, predrznemu plemiču hočem pokazati, da se ne pustim žaliti brez kazni.“

Nato vzame grof meč pod pazduho in se poda v grajski park. —

Tam je še vse v jutranjem mraku.

Počasi stopa graščak po stezah in dospe do velike lipe, kjer je sedel plemič z groficom.

Temno zre grof na skrito klop.

Naenkrat pa zagleda v grmovju nekaj belega, in ko stopi tje, pobere svilnat žepni robec.

„Ah, sedaj vem dosti“, mrmra graščak, „Blanka je bila tu — govorila je s plemičem — vjela ga je v svoje mreže, da je postal moj smrtni sovražnik.“

Grof Sokolski sede na klop.

Ali morda misli na svojo hčerko?

Toda dolgo ne more biti v misli zatopljen, že čuje korake, ki se počasi bližajo.

„To je moj nasprotnik“, šepeta graščak.

Glavo skloni naprej, da bi mogel bolje razložiti v mraku.

Toda nikogar ni.

„Ah, kaj naj to pomeni“, mrmra grof, „saj se vendar nisem motil — ne, slišal sem korake.“

Nehote vstane.

Graščak je postal previden.

Spomnil se je vseh napadov na njegovo življenje in meni, da se mu morda sedaj kak skrit sovražnik bliža v grmovju.

A četudi se še tako ozira naokoli, videti ni nikjer nič sumnega.

„Torej sem se vendar motil“, reče grof Sokolski sam pri sebi.

Tu zopet čuje korake.

Vedno bližje prihajajo in kmalu zagleda grof orjaško postavo svojega nasprotnika.

Le-ta se mu bliža z naglimi koraki.

Še ni popolnoma svetlo, a že hočeta moža poskusiti svoje moči v boju.

Pozdravita se nakratko.

Plemič dela čuden obraz, njegovo gibanje je negotovo, kajti svest si je, da je ponoči — grešil.

Grof je globoko užaljen.

Svojemu nasprotniku ne privošči nobene besede, kajti sluti, da se je ta najbrž večkrat sešel z Blanko.

Plemič čuti to. Neprijetnemu položaju hoče narediti konec.

„Menim, da je dovolj svetlo,“ reče mrzlo.

„Če je Vam dovolj svetlo — potem je tudi meni prav,“ je hladen odgovor grofov.

„Dobro, — tedaj križajva meča!“

Nasprotnika se postavita vsak na svoje mesto.

Za trenotek merita razdaljo, — nato pa sledi udarec na udarec, sunek na sunek, da kar iskre lete na vse strani.

Grof Sokolski je prav kmalu prvi, kajti njegov nasprotnik že čez malo časa zapazi, da graščaku v borenju ni kos.

Tu se omeji plemič le na obrambo.

Ob jednem pa upa, da se bodo izpolnile Blankine skrivnostne besede, — saj mu je rekla, da grof mora biti premagan.

Graščak je grozno razsrjen.

Ravnokar hoče zadati nasprotniku močan sunek.

Zdajci je slišati tiho pokanje, — kos meča odleti na travo, grof drži v roki le še ročaj s kratkim koncem odlomljenega meča.

Naglo skoči nazaj.

„Moj meč je zlomljen,“ zakliče svojemu nasprotniku.

Plemič se porogljivo zasmeje.

„Kaj me to briga,“ zavrne, takoj spoznavši svoj ugodni položaj, „mož, ki grdo ravna s svojo ženo, se ne sme zanašati na prizanesljivost.“

„Kaj govorite?“

„Da, takšno je moje mnenje.“

Plemič zavilhti meč.

„Lopov,“ zakliče grof razjarjen, „ali je taka plemiška navada?“

Njegov nasprotnik ne posluša več.

Z mečem maha, in tako se mora tudi grof braniti, četudi težavno, z odlomljenim koncem.

To ni lahko.

Res, da ima grof Sokolski izredno spretnost, a boj je sedaj nejednak.

Če bo nasprotnik le še dalje napadal, tedaj bo moral grof kmalu ležati prebodен na tleh.

Že dvigne plemič meč k groznemu sunku.

Grof Sokolski mu tega ne more zabraniti — že se vidi izgubljenega.

Zdajci nasprotnik zakriči.

Dvoje krepkih rok se je ovilo okoli njega, siloma je vržen na tla in v naslednjem trenutku je lopov brez orožja.

„Proketo!“ zavpije plemič, zagledavši svojega novega nasprotnika.

Vrli oskrbnik s pristave je.

Z orjaško močjo je zgrabil nesramneža, — ravno v trenutku, ko je hotel zadati grofu smrtni sunek.

Besen plane lopov pokonci.

Vreči se hoče na oskrbnika, a ta dvigne meč.

„Niti za korak naprej!“ zakliče zvesti mož z grmečim glasom, „takemu nesramnežu bi takoj zasadil meč v trebuh!“

Plemič divja.

Zdaj skoči oskrbnik k grofu.

„Tu, milostni gospod,“ reče mu, „tu je meč, ta človek se je tako obnašal, da ni vreden milosti.“

Plemič besni in razsaja.

Še enkrat hoče poskusiti, vreči se na oskrbnika, a sedaj mu grof Sokolski zastavi pot.

„Stojte!“ reče z zaničevanjem, „in Ti, moj zvesti prijatelj, hiti v orožnico — prinesi meč z levovo glavo — boj se mora nadaljevati.“

Oskrbnik meni, da ni prav slišal.

„Milostni gospod, tukaj je prizanašanje brezpotrebno.“

„Pojdi, jaz hočem tako.“

Oskrbnik si ne upa, še dalje siliti v grofa, ampak naglo zbeži odtod.

Gračak pa se nasloni na meč nasprotnikov in zaničljivo upira pogled v temnorudeči obraz nesramneža.

„Boj se bo nadaljeval,“ reče hladno.

„Da, da,“ škriplje plemič, čegar oči se svetijo jeze in sovraštva.

„Pravzaprav niste vredni, da bi se najina meča še enkrat križala,“ odvrne grof Sokolski, „kajti Vi ste nesramen lopov.“

„Tiho!“ kriči pustolovec.

„Ne, — Vi ste lopov, brezčastnež, ker drugače bi gotovo ne planili z mečem na takega, ki je brez orožja.“

Plemič besni.

A zdajci prihiti oskrbnik — v roki ima meč z levovo glavo.

Grof Sokolski ga sprejme.

Zasadi ga v tla in ga nekajkrat zviija sem in tje, ah, ta se ne bo zlomil.

„Moj meč!“ tuli plemič kakor divjak.

Grof Sokolski mu vrže orožje pred noge.

„Tu vzemite ter branite svoje življenje.“

„Hahaha, videti hočem Vašo kri,“ tuli nesramni baron ter kakor tiger plane na grofa.

Le-ta se vsled naglega skoka komaj more izogniti sunku, vendar pa se nato zopet trdno postavi kakor skala.

Zvesti oskrbnik se trese.

Boji se za svojega gospodarja, a ta je sedaj zopet prvi. —

Levova glava se blisketa, meč šviga po zraku kakor strele.

Sunek — še jeden — nato krik — in smirno hropenje.

V srce zaboden leži plemič na tleh, in njegova kri rudeči zeleno trato.

„Eden lopov manj,“ mrmra oskrbnik.

Grof vrže meč od sebe.

Komaj se ozre na mrtveca, ki je ravnokar izdihnil zadnji-krat — ne, grof Sokolski pograbi zlomljen meč.

Samo en pogled mu zadostuje.

„Moja slutnja,“ reče grof, „meč je bil z nekim ostrim instrumentom narezan, to vidim prav razločno, o, drugače bi se gotovo ne bil odlomil.“

Oskrbnik pristopi.

„Milostni gospod!“

Grof pokaže na meč.

„Tu je znamenje, — izvršila se je zopet nova lum-
parija.“

„O, to je nesramno.“

Grof Sokolski prime svojega zvestega služabnika za roko.

„Ostani tukaj, moj hrabri rešitelj,“ reče globoko ganjen
„straži pri mrtvecu, da se povrnem.“

In predno more mož kaj odgovoriti, hiti grof v grad.

Zlomljen meč nese v svoji desnici.

Naglo drvi po stopnicah.

Skoro temno je še, tako da bi bilo bližajočega težko
spoznati.

Grof hiti v sobe, ki so bile odkazane njegovemu gostu.

Čuj — nekaj je zašumelo.

Grof Sokolski hiti dalje.

Ravnokar stopa po temnem hodniku, ko zopet zasliši šu-
menje obleke.

„Je li mrtev?“ vpraša nekdo s tihim glasom.

„Da,“ odvrne grof zamolklo, „mrtev je.“

Vsklik strahu mu odgovori.

Postava, ki je ravnokar stopila izza stebra, hoče zbežati.

Toda grof je hitrejši.

Hipoma zgrabi bežečo.

Grofica je.

„Torej vendar,“ reče graščak z zamolklim glasom, „tukaj
se je čakalo, da bi se zvedelo o moji smrti.“

„Ne, ne.“

„In vendar je tako.“

„Pusti me.“

„Ne.“

„Mene boli.“

„Hahaha, Ti si se s plemičem dogovorila,“ zakliče grof,

„Ti si me obrekovala, priznaj!“

„To ni res!“

„Ne boš govorila?“

„Ne, jaz nisem nič storila.“

Grof se domisli zlomljenega meča.

„Blanka,“ reče, „Tebi je znan vhod v orožnico, — ali si
bila tam?“

„Kaj govoriš?“

„Poglej semkaj.“

„Me li še poznate, grof Sokolski?“ vpraša Jurij Skopec.

Pri prvem jutranjem svitu, ki pada na hodnik, zapazi njen spačen obraz.

Iz teh potez govori obsodba.

„Nekdo je bil v orožnici“, nadaljuje grof, „moj najboljši meč je bil prerezan.“

„Jaz nisem bila tam.“

„Tako tat vedno govori“, mrmra grof, „ha, jaz slutim vse, toda nesramnež je mrtev, dokazati ne more več.“

Grofica komaj diše.

„Pusti me vendar.“

„Ne, prej moraš zvedeti vse. — Plemič je mrtev. Če tudi se je moj meč zlomil, prejel sem vendar še pravočasno pomoč, da sem mogel nadaljevati boj. Brežčastnež je bil zadet v srce.“

Blanka stoka.

Torej tudi to njeno upanje je uničeno. —

„Priznaj“, zakliče grof Sokolski, „Ti si s plemičem govorila o meni?“

„Ne, ne.“

„Kdo drugi pa naj bi storil to?“

„Jaz ne vem, morda kateri služabnikov.“

„O, ti so mi zvesto udani.“

Blanka grozno ječi.

„Ti si kriva!“ zavpije grof zopet.

„Ne, kaj mene briga plemič, saj nisem imela nič opraviti z njim.“

„Ha, nesramnica, Ti hočeš tajiti, da si stala tu in vprašala: Ali je mrtev?“

Tega ne tajim.

„Torej obsojaš samo sebe.“

„Nikdar“, sika lepa kača, „zvedela sem, da se bo vršil dvoboj.“

„Kdo Ti je povedal?“

„Tega ne morem izdati.“

„In potem si se postavila tukaj sem, k stanovanju plemičevem?“ roga se grof.

„To se je zgodilo po naključji.“

„Lažnjivka!“

Ona ga pogleda.

„Ne draži me!“

„Ah, Ti si — navadna deklina!“

Grofica zažene strašen glas.

„To je preveč.“

„O, jaz ostanem pri tem, kar sem rekel, — ali boš še tajila, da si sedela s plemičem pod lipo?“

„To ni res.“

„Vse sem zvedel.“

„Ah — nalagali so Te.“

Grašček se bridko nasmeje.

„Nalagali, hahaha — to trdiš Ti, zavrženka!“

„Služabniki lažejo“, rohni nesramnica, „saj še v parku bila nisem, jaz — jaz lahko prisežem.“

„Ničvrednica!“

„O Ti — Ti!“

„Poglej, deklina!“ zagrmi grof, „tu je Tvoj robec, ki sem ga našel v grmovju poleg lipe.“

Toda grofico ni tako lahko ugnati.

„Ukradenih mi jê bilo več takih robecev“, šepeta.

„Kdo Ti je ukradel?“

„Služabnica.“

„Imenuj njeno ime.“

„Ne vem, katera je bila — to sem zapazila še le pred nekaj dnevi.“

Grof stoji nepremično.

Kaj naj reče k tem besedam?

Prav gotovo je vsaka beseda laž, toda ta vražja ženska je tako gladka kakor sam greh.

„Zavrženka, kaj hočeš storiti, če Te izročim sodnikom?“

„Stori to.“

„Obsodili Te bodo.“

„Nikdar.“

„Ah, Ti se zanašaš na svojo satansko lepoto, s katero si nekdam tudi mene omamila, o, da je moralo priti tako!“

„Tebi se blede.“

„Ne, resnico govorim.“

„Ali me sedaj še ne boš izpustil?“

„Ne.“

„Ah — jaz hočem —“

Grofica se obnaša kakor zblaznela.

Grizti hoče in praskati, toda graščak je pripravljen na to in predno se more še kaj ustavljeti, vleče jo po stopnicah.

„Kam pa hočeš z mano?“ kriči divje.

„V primerno varstvo.“

„Ha, jaz sem v nočni obleki, taka nočem stopiti ljudem pred oči.“

Grof vleče kričečo po hodniku, potem zopet po malih stopnicah nizdol, do dveh sob, ki sta sedaj prazni.

Samo dvoje oken je tukaj, zamreženih, in samo ena vrata.

Grof jih odpre.

Naglo potisne Blanko noter.

A sedaj nastane strašno razgrajanje.

Lepa gospa divja in se z vso silo upre v vrata, katera grof ravnokar od znotraj zapre.

„Jaz nisem jetnica.“

„Ti boš ostala tukaj.“

„Nikdar! — Kričala bom, da bodo pridrveli vsi ljudje skupaj.“

„Le kriči, Tebi ne bo pomagal nihče.“

„Tiran, nesramnež — o, Ti lopov!“

Grof zaklene vrata.

„Tako, to je Tvoj pravi obraz“, reče, „sedaj se kažeš, kakšna si, — toda Ti me ne moreš razžaliti.“

„Pusti me ven!“

„Ne!“

Blanke se poloti strah.

Prositi začne, toda grof jo ne posluša. Ključ potegne iz vrat in gre po stopnicah — v grajski park.

Tam že stoji nekaj služabnikov.

„Pridite z mano“, jim zapove grof.

Ljudje ubogajo.

Hitro stopajo naprej, proti parku, k samotni lipi v gostem grmovju.

Služabniki ne izpregovore besedice, niti šepetati nočejo med sabo — slutijo nekaj hudega.

Tu zagledajo mrtveca na tleh.

Služabnikom je sedaj vse jasno, tu se je vršil dvoboj, boj na življenje in smrt.

Toda grof je ostal zmagovalec, kajti tam na okrvavljeni trati leži plemič — mrtev.

Oskrbnik stoji poleg njega na straži.

„Nesite truplo v grad“, zapove grof, „za njegov pokop bom že jaz skrbel, ko obvestim o tem njegove sorodnike. Položite ga na mrtvaški oder v mali dvorani.“

Služabniki molče ubogajo.

Mrtveca neso v grad, pri tem jim pomaga tudi oskrbnik, a pred njimi stopa grof Sokolski.

A on se ne poda v malo dvorano, kjer bi naj sedaj počival mrtvec, ne, ampak pokliče nekega mlajšega služabnika, ki se je še vedno izkazal zvestega in zanesljivega. Le-ta kmalu pride.

„Pojdi z mano“, reče grof, „govoriti hočem nekaj s Tabo.“

Potem se poda s služabnikom do krasnih sob v pritličje. Naenkrat je slišati tarnanje, kričanje, jokanje, vsiklje, kar je pa komaj razumeti. Grof postoji.

„Ali slišiš te glasove?“

„Da, Vaša milost.“

„Kaj meniš, da je?“

Služabnik pogleda plašno okoli sebe.

„Slišati je, kakor da —“

„No?“

„Kakor da bi bil nekdo zaprt, Vaša milost.“

„Tako je“, odvrne grof zamolklo, „tam je nekdo zaprt in sicer — moja žena.“

„Ah!“

„Ne straši se“, nadaljuje grof, „zaprl sem svojo ženo, ker se mi je zdelo to potrebno. Za sedaj ostane jetnica — jaz, kot

graščak, kot zapovednik vsega posestva imam tudi pravico za to. In Ti moraš od sedaj naprej stražiti mojo ženo.“

Služabnik strmi.

„Vaša milost!“

„Ti jo boš stražil in jo preskrboval z vsem potrebnim ter mi vedno o tem poročal. Ne daj se motiti niti s prošnjami, niti s solzami, še manj pa z grožnjami — obrni se vedno do mene. In sedaj pojdi sem, da Te o tem natančno poučim.“

286. poglavje.

Napad na samostan.

Roparska zvijsča. — Umor in uboj. — Ana — furija.

Ana Sienska je toliko zvedela od hlapca, da sedaj lahko izvrši svoj načrt.

Pač ji tolovaji še nekoliko ugovarjajo, ker se boje glavarjeve jeze.

Toda Ana je premetena.

Ona razume, odstraniti vse pomisleke, tako da so nazadnje vsi tolovaji pripravljene, izvršiti napad.

A premagati se morajo še razne zapreke.

Najprvo je treba pripraviti strup za pse, kar se tudi naglo zgodi, ker imajo meso in strup s sabo.

In pri tem je Ana najmarljivejša — sploh pa kaže veliko odločnost.

Tolovaji se čudijo.

„Za vraga“, meni eden tolovajev, „lepa Ana drugače ni tako pripravljena. Videti je, da se nekaj posebnega nadeja.“

„Seveda, saj je vsa spremenjena — videti je nekam posebno čudna, — le glej, tovariš, nune bodo imele nocoj hudo noč.“ —

„Tudi meni se tako zdi.“

„Zamojdel, če le dobimo plen.“

„Gotovo, to je poglobitna reč.“

Tako ukrenejo vse potrebno in ko se je solnce skrilo za gorami, so tolovaji že pripravljeni za odhod.

Počasi se bližajo samostanu, v čegar okolici je že vse mirno, kajti tu se podajo zgodaj k počitku.

Posli so gotovo čez dan pridno delali, ker nikjer ni videti žive duše.

Ana je previdna.

Zapazila je pri nekaterih oknih luč in predno tudi te ne ugasnejo, ne morejo iti naprej.

Tako čakajo skriti, kaj se bo zgodilo.

Konečno ugasnejo te luči polagoma druga za drugo in proti enajsti uri ponoči vlada okoli samostana smrtna tišina.

„Sedaj velja“, šepeta Ana svojim tovarišem.

Sama spleza na zid.

To se zgodi tako mirno, da psi nič ne čutijo.

Ana ima zastrupljeno meso s sabo.

Ker noč ni preveč temna, lahko natančno opazuje po dvorišču sem in tje begajoče pse.

Trije so. —

Sedaj velja.

Lepa ženska vrže kos za kosom na dvorišče, na kar začno psi renčati.

A predno zalajajo, so že zavohali meso in takoj planejo nanje. —

Renčeč odnese vsak svoj kos v kot, in ga tam použije.

Ana je dosegla svoj namen.

Nekaj časa še vleče na uho, dokler sliši tiho evilenje in stokanje psov, ki se sedaj stegujejo.

„Straža je odstranjena“, mrmra premetenka in da tolovajem znamenje.

In že so divji tovariši pri njej.

Kakor mačke splezajo na zid in odstranijo nekaj steklenih črepinj, da bi se ne ranili.

Tudi to je kmalu dovršeno.

Spretno splezajo predrzneži na dvorišče.

Tam se zbero okoli Ane.

„Tako, stvar še mnogo hitreje napreduje, kakor sem mislila — sedaj v poslopje.“

Ana je od hlapca zvedela, da spe nune v zgornjem delu poslopja, hlapci in dekcle pa spodaj.“

To se ji zdi ravno prav.

Med napadom ne sme nihče uiti, da ne bo razgranjanja, o ne, to se ne sme zgoditi.

In tako se odloči lepa žena, brezozirno postopati, kajti vse prebivalce hoče spraviti v strah.

Najprvo je treba priti v samostan.

Toda to da tolovajem malo truda.

Pač so vsa okna zaprta, a to jih ne zadržuje. Z lahkoto je utrta šipa in sedaj stopajo v samostan, Ana vedno prva, za njo pa njenih šest spremljevalcev.

Sedaj stoje v nekem pritličnem hodniku.

Ana da svoja povelja.

„Trije možje naj gredo v gornje nadstropje in naj skušajo odpreti vrata, kjer spe nune“, zapoveduje, „jaz pa se bom z ostalim polastila služabnikov, ki se morajo z grožnjami pripraviti v strah. Nato morajo povedati, kje je skrit denar in blago. Dobiti moramo velik plen.“

Načrt je zelo priprost, a kljub temu obeta uspeh.

Trije najdivjši tolovaji se počasi plazijo v gornje nadstropje, medtem ko se Ana in drugi tolovaji pripravljajo, da bi odprli vrata v spodnje sobe.

A to ni tako lahko.

V Zaloškem samostanu so videti zelo bojazljivi, kajti vsa vrata so od znotraj dobro zapahnjena.

Ana postaja nestrpna.

Svojim spremljevalcem zapove, vsaj ena vrata odpreti, in četudi bi to provzročilo nekaj ropota.

Kaj bi to tudi škodovalo — samostan stoji na samem, in v vas bi gotovo ne slišali vpitja.

Tolovaji pritisnejo s pleči ob vrata — počasi se udajajo.

„Še enkrat“, ponavlja Ana.

Pok — ključavnica odneha, po sobi zadoni krik — nekdo se je zbudil.

Toda v naslednjem trenutku se vrata odpro.

Tolovaji so se skoro prekucnili v sobo, s tako silo so se uprli v vrata.

Bliskoma so v sobi.

Tu je nekdo zaječal — ženska, katero so zgrabile surove pesti. —

„Pomagajte!“

„Za vraga, to je stara kost“, godrnja tolovaj, „mlada bi mi bila veliko ljubša, a to je stara, suha copernica. — Tiho, babura — drugače dobiš po čepinji, da boš za vedno pozabila kričati.“

To žuganje pomaga, kajti prestrašena dekla utihne, medtem ko jo naglo zvežejo.

A zdajci je slišati glasne klice, vpitje, jok in zdihovanje, vmes kletve tolovajev.

Slednji najbrž ne morejo vrat odpreti.

Ana Sienska steče po stopnicah.

„Vzemite sekire!“ zakliče, „vlomite vrata, drugače bo vpitje privabilo kmete iz vasi.“

Tolovajem to ni treba dvakrat reči.

V tem trenutku že udarijo sekire ob vrata in kmalu je slišati škripanje in pokanje.

Objednem utihne vpitje.

Tudi spodaj je sedaj vse tiho, kajti posli so povezani, — nekaj pa jih je hotelo pobegniti.

A ta poskus je brezvspešen.

Tolovaji so vse izhode zaprli in tako begajo do smrti prestrašeni nekaj časa okoli, potem pa zbeže po stopnicah v gornje nadstropje.

Tu je slišati še nekaj vpitja, potem pa je zopet vse tiho.

„I, kaj pa je vendar?“ zakliče Ana, „kje so nune, kje so pobegli posli?“

Tolovaji kolnejo.

„Vrag vedi!“ vpije eden tolovajev, „tu morajo biti kje skrivne stopnice, in najbrž so vsi zbežali doli.“

„Hitro, za njimi!“ kriči Ana, zagrabilši sekiro, „hitro — hitro, drugače bo kmalu vsa vas pokonci.“

Tolovaji stikajo povsod.

Eden izmed njih potegne neko zagrinjalo na stran in v istem hipu veselo vsklikne.

„Tu so stopnice!“

„Hitro dol!“

Tolovaji imajo že davno prižgane svoje svetilnice in sedaj drve po stopnicah, pred vsemi lepa Ana, za njo pa štirje tolovaji, medtem ko ostaneta ostala dva za stražo pri vjetih poslih.

Stopnice vodijo precej globoko.

Zrak postaja vedno slabejši.

„Oho!“ zavpije eden tolovajev, „tu pridemo celo v klet!“

„Videti je tako.“

„Hitro dol — tu so!“ vpije Ana, „že slišim glasove, urno — urno — uiti nam ne smejo!“

In zopet drvijo po drugih stopnicah.

Zrak je vedno slabejši, vedno bolj zaduhel — tu stoji Ana naenkrat pred velikimi vratmi.

„Ah,“ zakliče, „za temi vratmi tiči ta druhal — že slišim, kako se trudijo, da bi zapahnili vrata. — Naglo — mi moramo noter!“

Tolovaji planejo k vratom.

Z vso močjo se uprejo v vrata, katera od znotraj tišče z obupno silo.

Sliši se glasno javkanje ženskih glasov.

„Hitro — hitro,“ vpije Ana, „vrat nam ne smejo zapreti, — le brž — da nam bo mogoče priti v klet!“

Tolovaji se še enkrat uprejo, kar morejo.

Vrata odjenjajo — še enkrat zadone kriki, potem pa planejo tolovaji kakor divji v klet.

Kakšna podoba!

Tu je grobnica — povsod stoje krste, za katerimi se skušajo skriti na pol nagi ljudje.

To so nune in posli, vse kriči križem, stokajo in prosijo usmiljenja.

Eden tolovajev skoči naprej.

Zagrabil je nuno, ki je lezla ravnokar za krsto, da bi se skrila.

„Kje imaš denar, stara kavka,“ tuli nad njo, „sem ž njim, jaz ga hočem imeti!“

Prestrašena ječi.

„Me nimamo nič.“

„Laž, tu je skritega dosti denarja in blaga.“

„Ne, ne, vse smo poslale v Ljubljano, tam dobimo dobre obresti — drugih dragocenosti pa nimamo,“ tarna prestrašena nuna.

„Lažeš, staro babše — povej, ali pa ti takoj zavijem vrat.“ —

Tolovaj zgrabi nesrečnico za lase in jo vleče po grobnici. Med tem so tolovaji zgrabili druge ubežnike.

Nože in samokrese jim nastavijo, a reveži ne morejo druzega povedati, kar je rekla nuna.

Denar so res poslale v Ljubljano, obdržale so doma le majhno svoto. Tu imajo le še nekaj manj vrednih prstanov in biserov, ki so spravljani na gotovem kraju.

Eden tolovajev skoči po stopnicah v gornje prostore, da bi poiskal te stvari in kmalu se povrne, držeč v roki malo skrinjico, v kateri je neznaten plen.

„Prokleta,“ ogласi se eden tolovajev, „za tako malenkost bi se nam pač ne bilo treba toliko truditi. To se nam še ne izplača, da smo semkaj prišli — te copernice so poslale denar v mesto, no, le čakajte.“

Besen udari po kričečih nunah.

Ana Sienska pa je sedaj postala prava hudoba.

„Če pa že denarja ne moremo dobiti, potem hočemo imeti vašo kri!“ vpije s hreščečim glasom.

Tolovaji besne.

„Morite — le po njih!“ kriči Ana in plane na bližnje ubežnike.

V roki vihti sekiro.

Hipoma je podrla nekega moža na tla in maha s sekiro po njem, da je glava njegova podobna le še zmečkani buči.

Tolovaji so bili doslej še mirni, a ta vzgled jim da pogum, da se z divjim krikom vržejo na nesrečne žrtve.

Sedaj je grozno!

Eden tolovajev reže do smrti prestrašeni nuni prste na roki, drugi zopet vlačí tako nesrečnico za lase po kleti in bije z njeno glavo ob krste.

Tam zopet divji tolovaj muči nesrečnega hlapca do smrti.

A najgrozovitejši je četrti tolovaj.

Zgrabil je neko deklo in ker je slučajno zagledal krsto, ki je imela nekoliko odmaknjen pokrov, hiti z divjim tuljenjem k nji.

Pokrov porine na stran, nesrečno deklo pa potlači v krsto — na mrličevo okostje.

„Pomagajte — pomagajte!“ vpije prestrašena.

A divji tolovaj se ne zmeni za to — s silo pritisne pokrov na njo.

Revica pomoli roko iz krste, a to ji malo pomaga — tolovaj mahne z lovskim nožem po njej, da ji roka odleti po kleti. —

Potem še močnejše pritisne pokrov na njo in se vsede na krsto. —

Najgrozovitejše pa razsaja Ana.

Sedaj je pravi satan.

Trem nunam, dvema hlapcema in dvema deklama je s sekiro preklala glave, tako da kri kar curlja od njene obleke.

Da, Ana je strašna.

Še celo tolovaji s strmenjem zro na divjo žensko, ki držeč v eni roki svetilnico, v drugi sekiro, divja po grobnici in išče svojih žrtev.

Grozovito zatuli, če najde tako nesrečnico ali nesrečneža — potem zavihti sekiro in smrtni krik zadoni po grobnici.

Toda vsega mora biti enkrat konec, in tudi te moritve.

Še enkrat preiščejo grobnico, ki ni posebno velika, pri tem pa najdejo še eno deklo, kateri prizanesejo, a ne morda iz usmiljenja, ampak zaradi tega, da bi jim pokazala, kje je še kaj dragocenosti skritih.

Sedaj zapuste okrvavljeno grobnico z razmesarjenimi trupli in drve po stopnicah, — tresočo se deklo vlečejo za sabo. —

Zgoraj preiščejo vse.

Ker so dobili tako malovreden plen, polastiti se hočejo drugih reči, obleke, z zlatom vezanih prtov in enakih stvari, — tudi par srebrnih kozarcev so še našli.

A sedaj ne najdejo več, kar bi bilo vredno vzeti s sabo in dekla dobi v zahvalo sunek z lovskim nožem, da se nesrečnica s prebodenim vratom zgrudi mrtva na tla.

Ana niti z očesom ne trene.

In ko se je izvršil zadnji umor, da znamenje za odhod, kajti čas je, da zapuste samostan in nastopijo pot proti taborišču.

Grof Sokolski v skrbeh.

Stražnik graščakinje. — Satanska igra. — Grofica začne nove spletke.

Blanka je dolgo časa razsajala.

Kričala je, jokala, zdihovala, pulila si lase in tolkla s pestmi po vratih.

A vse to ni nič pomagalo.

Izdala se je in sedaj se mora udati v usodo.

Lepa gospa se dosedaj še ne boji nič hudega, ker meni, da njen mož vendar ne bo tiral do skrajnosti.

Da, meni celo, da bo kmalu oproščena, — toda moti se, vrata ostanejo trdno zaklenjena.

Še le proti poldnevu sliši Blanka rožljati ključ.

In ko skoči pokonci, vstopi služabnik, ki je prinesel nekaj jedi in tudi pijače ter molče postavil na mizo.

Blanka plane k vratom.

A zaklenjena so, zunaj pa je slišati korake, ki dokazujejo, da stoji še nekdo drugi na straži.

Blanka je vsa iz sebe.

„Kje je moj mož?“ zareži nad služabnikom.

Le-ta zmaje z ramama.

Seveda to Blanko še bolj razkači.

„Kje je moj mož, — jaz hočem — jaz moram govoriti z mojim možem!“ vpije divje.

A mladi mož ne odgovori.

Najbrž je od svojega gospodarja prejel strogo povelje.

„Milostni gospod grof je rekel, da ne mara govoriti z milostno gospo,“ odvrne potem počasi.

Blanka zakriči.

„Pobalin!“ zavpije jeze se tresoča nad služabnikom, „pobalin, to te bo še drago stalo — ti me boš še spoznal!“

Služabnik ostane popolnoma miren.

„Jaz ravnam, kakor mi ukaže moj gospod,“ odgovori, obrnivši se k vratom.

Blanka skoči za njim.

Stražnik zunaj odklene vrata, a graščakinja ne more ven, ker jo služabnik hitro potisne nazaj in se v tem trenutku vrata že tudi zapro.

Sedaj pa ponosna gospa zdivja.

Da služabniki na tak način ravnajo ž njo, to jo grozno razkači, da kriči, bije okoli sebe — žuga, a nihče se ne zmeni za njo. —

Zunaj je zopet vse tiho.

Graščakinja divja iz ene sobe v drugo, kakor bi bila obsedena.

In ko zagleda na mizi posode z jedili, pograbi ter z divjo jezo vrže po tleh — sklede, vrče, kozarce — svoji jezi mora dati duška.

To traja nekaj časa.

Konečno pa se jeza poleže in Blanka začne razmišljati o svojem položaju.

A sedaj se oglasi lakota.

Toda jesti ne more, ker leže jedila po tleh, tako da ji je ostalo le nekaj kruha.

Tega pa razvajena gospa ne mara jesti.

Sedaj se približa vratom.

„Jesti hočem imeti,“ zavpije divje, „moja priljubljena jedila in vino, jaz hočem — jaz moram imeti!“

Zunaj se čujejo koraki.

„Milostni gospod grof je ukazal, da prejme milostna gospa jedila in vino opoldne in zvečer,“ glasi se odgovor.

Potem se koraki polagoma oddaljijo.

Blanka besni.

Zopet začne divjati in razsajati, a človeška narava ima tudi svoje meje in tako se zgodi, da se tudi Blanka polagoma utruči.

Zdihujoč pade na stol.

In ko tako premišljuje, pride ji nova misel, da sklene, predružačiti svoje obnašanje.

Z razsajanjem ne more nič doseči, to je gotovo, morda se ji posreči s spletkami kaj pridobiti.

O, Blanka je zvita.

Mladi služabnik, ki jo straži, še ni prav dolgo v gradu, — ona je lepa, morebiti ji bo mogoče premotiti tega človeka.

Seveda ji namen takega ravnanja še ni prav jasen, — kajti bežati ne mara.

O ne, za to je pretrmasta — ostati hoče v gradu, da nadaljuje svojo hudobno igro.

Da, tu se ji usiljujejo prav čudne misli.

Če bi služabnika pridobila zase — s svojo lepoto, z bogatimi obljubami, potem bi se morda zgodilo, da bi preslepljeneč grofa umoril.

+ Blanka je prekanjena.

Ve, da bi bilo neizrečeno težko izvršiti tak načrt, a kljub temu je že odločena, da poskusi to.

Lepa žena se zamisli.

Okoli treh popoldne mora biti, ko zunaj pri vratih nekaj zarožlja.

Blanka poskoči.

Meni, da ji prinaša kdo jedi, a moti se, — pri vratih se pokaže njen mož.

Grof Sokolski je bleđ.

Njegove temne oči so z zaničevanjem uprte v postavo lepe grešnice, ki se dela na videz popolnoma brezbrizno.

„Ne bi bil prišel,“ začne grof, „a vendar sem storil to, da ti povem, da bo vse Tvoje razgrajanje in vpitje malo pomagalo, Ti si sedaj jetnica.“

Ona se vzravna.

„S kakšno pravico moreš Ti zagovarjati tako ravnanje?“

„S pravico moža in gospodarja tega gradu,“ odvrne ostro, „Ti si kriva, sedaj vem, da mi strežeš po življenju.“

„Smešno.“

„Ne, kajti le Ti si mogla prepiliti meč, in nihče drugi. Toda o tem ne bom več govoril. Znano mi je tudi, da si preslepila plemiča, da me je izval na dvoboj. Mislila si, da Te nihče ne opazuje, a motila si se, — videli so Te in opazili, ko je plemič klečal pred Teboj.“

Ona se zgane.

„Da — jaz imam zveste služabnike,“ pristavi grof, „Ti si poljubila plemiča — to naju loči za vedno.“

Blanka ga jezno pogleda.

„Ločitev, o ne, le smrt more razdružiti najin zakon!“

„Bodemo videli,“ odvrne grof, „poskusil bom vse, da dosežem ločitev in ker imam vpliv, upam tudi, da Te bom enkrat rešen.“

Blanka se prestraši.

Da, grof ima prav — če bo vse povedal, kar je zapazil, potem bo slabo zanjo.

Ničvrednica skuša torej stvar drugače zasukati.

„Ti vendar ne boš tega storil?“

„Da, storil bom to.“

„Pomisli, kako se bodo ljudje zgledovali nad tem.“

„Vem, in to hočem tudi potrpeti, — bolje živeti sam, kakor pa v takem zakonu. — Blanka, Ti si me hotela umoriti.“

„Ne, ne,“ zdihuje ona, „Ti se motiš, jaz nisem tako hudobna — Ti si me žalil, zaradi tega sem govorila večkrat s plemičem, to je vse, — a sedaj obžalujem to.“

„Ti si prepilila meč.“

„Ne, ne.“

„Kdo drugi pa bi storil to?“ vpraša.

„Kaj jaz vem?“ odgovori ona uporno.

„Saj si se sama izdala, danes zjutraj na stopnicah.“

„To je Tvoje mnenje in ne moje, — pa mi dokaži, da sem grešila zoper Tvoje življenje, ne, jaz sem nedolžna.“

Grof molči.

Kaj naj stori s to spolzko ženo, s to grešnico, ki se zna vedno izmuzati, kadar je videti v veliki zadregi.

„Kaj naj se zgodi z mano?“ vpraša čez nekaj časa.

„Ti ostaneš tukaj!“

„Kot jetnica — nikdar!“

„In vendar se bo zgodilo tako, kajti sklenil sem, hudobnico dobro zavarovati, to pravico imam kot gospodar.“

„Trinog Ti!“

„No, za Tvoje besede se ne zmenim dosti.“

Blanka vstane.

„Jesti hočem imeti,“ reče kljubovalno.

Grof gleda črepinje po tleh.

„Zakaj si vse razbila?“ zavrne jo, „odredil sem, da dobiš jedila opoldne in zvečer. Če si jih pa nalašč proč vrgla, potem se moraš pač postiti.“

„Surovež!“

Grof zmaje z ramama.

„Dotaknila se ne bom nobene jedi“, reče strastno, „umrl bom lakote.“

Grof se nasmehne.

„Poznam Te dobro in vem, da se to ne bo zgodilo.“

„O pač.“

„No, potem nimam nič proti temu.“

Grofica je vsa iz sebe.

„Daj mi prostost!“ zakliče proseče.

„Nikdar — pazil bom dobro nate, kajti drugače moje življenje ni varno.“

„Ne bodi tako trdosrčen.“

„Pri tem ostane, kar sem rekel.“

Grof gre k vratom.

Blanka prosi, razsaja, žuga.

Vse zaman!

Grof je sedaj sprevidel, kakšna vragica je njegova žena, biti mora torej strog — milostno ne sme postopati.

In če hoče obvarovati svoje življenje, ostati mora Blanko jetnica, dokler ni izrečena ločitev.

Blanka prosi in zdihuje, toda vse je zastoj. Grof zaklene zopet vrata ter prepusti ženo sami sebi in njenim maščevalnim načrtom.

---

288. poglavje.

Jurij Skopec govori obsodbo.

Grozovitosti v Zaloškem samostanu. — Zavržena. — Slaba poročila.

Ko se je Ana Sienska povrnila v tolovajsko taborišče, rekla je Juriju Skopecu samo, da po natančnih poizvedbah ni v Zaloškem samostanu dobiti nobenega plena.

Tolovajski glavar rad sliši to.

Sedaj ne mara iti na rop, ampak se hoče po vrnitvi odposlancev podati na Sokolsko.

Tam naj se zgodi nekaj važnega.

Za sedaj pa ostane Jurij Skopec v razvalinah in se večkrat preoblečen poda v bližnjo okolico — in tako je samo ob sebi umevno, da mora priti vest o strašnem umoru tudi na njegovo uho.

V začetku je Jurij Skopec le malo slišal, a že čez nekaj dni zvedel je v svoje veliko začudenje, kaj se je v samostanu zgodilo.

Strašni mož se dela kakor bi bil tujec, ki je na potovanju in tako mu kmetje natančno opišejo vse posameznosti grozovitega dejanja.

„V grobnici je bilo vse polno mrtvecev, z razbitimi črepinjami, — in bili so strašno razmesarjeni. In v neki krsti je ležala dekla, mrtva, z odsekano roko, — ta pogled je bil strašen.“

Tako se je pripovedovalo dalje.

Jurij Skopec se trudi, da bi prikriil svojo razburjenost, in komaj da so mu povedali vse, zapusti gostilno, kjer je slišal to strašno novico, in se po skrivnih potih poda v razvaline.

Večer je, ko je dospel tje.

Tolovaji so si ravnokar dobro postregli, jedli in pili, pa tudi Ana ni bila posebno izbirčna, kajti sedaj leži sita in lena na svoji odeji.

Zdaj stopi glavar k svojim tovarišem.

„Ana!“ zakliče z ostrim glasom.

„Kaj želiš, Jurij?“ vpraša ga malomarno.

„Kaj pa se je zgodilo v Zaloškem samostanu?“ nadaljuje glavar, „govori, Ana, kaj si počela tam?“

Ona se počasi zravnava.

„A tako“, reče zategnjeno, „najbrž si zvedel marsikaj pretiranega.“

„Ne, resnica je.“

„O, ljudje tukaj marsikaj govore“, reče Ana poluglasno.

Potem začne glavar pripovedovati in opiše grozovitosti v Zaloškem samostanu tako, kakor jih je slišal.

In ko je končal, namigne enemu izmed onih mož, ki so spremljali Ano.

„Govori“, zakliče strahoviti mož z grmečim glasom, „govori — ali je bilo tako? Toda varuj se laži!“

Tolovaj naredi dolg obraz.

„To ni bila moja krivda, glavar, Vaša ljubica, lepa Ana je tako divjala, da smo bili potem tudi mi razburjeni. Obžaloval sem že, da smo se tako divje obnašali.“

Ana grdo pogleda tega moža.

„To je vse pretirano!“

„Molči sedaj“, zarohni Jurij Skopec nad lepo grešnico, „Ti si hujši kakor sam satan. Ali nimaš prav nič srca v prsih? Kaj hudega pa so Ti storile uboge ženske, da si jih tako neusmiljeno mrevarila?“

„Druhal je kričala, kakor bi bila na raženj nabodena“, odvrne Ana mrzko, „mi smo morali pobiti te ženske, pa tudi hlapce in dekle, — preostajalo nam ni družega.“

Jurij Skopec stega svojo orjaško postavo.

„Torej tako daleč je že prišlo“, zakliče, „sram Te bodi, Ana, Ti si postala prava furija; a tako ne sme iti dalje. — He, kdo se je udeležil tega umora?“

Tolovaja, ki sta stala pri samostanskih vratih na straži, pristopita.

„Glavar, midva nisva nikogar umorila, — to lahko potrdiva z našo prisego.“

„Torej oni štirje in Ana“, reče Jurij Skopec, „in kdo je potlačil dekle v krsto, kdo je bil to?“

Tolovaji kažejo plašne obraze.

„Že dobro“, nadaljuje Jurij Skopec, „mene ne veseli, da bi si omadeževal roke z vašo krvjo, in tako še pomnožil število umorov. Toda pri mojih ljudeh vi štirje ne morete več ostati — postopali ste napačno.“

„Da, da, glavar“, zakličejo vsi štirje, „toda Ana je kriva vsega, njena strast nas je premotila, saj smo pozneje bridko obžalovali.“

„Mogoče, da je tako, ali jaz vam kljub temu ne odpustim. Pojdite, pred dnevom še morate zapustiti razvaline in če vas kdaj pozneje dobimo v bližini, streljali bomo na vas.“

Obsojenci povesijo glave.

Saj vedo, da Jurij Skopec nikdar ne prelomi dane besede.

Ana se grozno prestraši.

„In kaj naj se zgodi z mano?“ vpraša.

Zaničevanje se prikaže na Jurij Skopčevem obrazu.

„Ti si zaslužila ostro kazen“, reče ji, „a ker si mi enkrat rešila življenje, ne bom Te obsodil na smrt. — Vendar pa to grozno dejanje zasluži kazen; hej, pripravite železo, ki smo je zadnjič našli med plenom.“

Ana smrtno prebledi.

Ona dobro ve, kaj meni Jurij Skopec s tem; to je železo, s katerim se užge znamenje.

To je bilo nekdanj rabeljnovno orodje in je le slučajno prišlo tolovajem v roke.

„Vtaknite železo v ogenj“, zapove Jurij Skopec, „to morilko hočem na plečih zaznamovati, potem pa naj zapusti tabor, ker je ne maram več videti.“

Ana zdihuje.

Na kolena pade in roti Jurija Skopca pri vseh spominih na njeno ljubezen, naj jo nikar ne muči.

Strahovitež videti je nekaj časa neizprosen, a potem vendar še misli na to, da je Ana ženska.

„Naj bo“, reče, „tega sramotnega znamenja ne boš prejela. Toda zapustiti moraš tabor in nikdar več ne smeš priti pred moje oči. Ti si prosta z onimi štirimi vred, ki jih tudi ne maram več videti.“

Tu ne pomaga nobeden jok in stok.

Pač Ana Sienska stokrat obljubuje, da v prihodnje ne bo več storila kaj takega.

Vse zaman!

Jurij Skopec se ne da pregovoriti, četudi kleči Ana pred njim in ga s povzdignjenimi rokami prosi odpuščenja.

Strahoviti mož jo sedaj zaničuje.

V njegovih očeh ni ona več človeško bitje, ampak satanska furija, ki je s pravo slastjo izvršila grozne umore.

Vendar pa pokaže Jurij Skopec, da je še vedno plemenit.

Ko namreč Ana povezuje svojo culo, izroči ji del uropanega plena.

Še enkrat ga ona s solzami v očeh prosi odpuščenja.

Vse je zaman.

Jurij Skopec se ne da pregovoriti in tako mora jokajoča Ana zapustiti tabor.

Nihče ne žaluje za njimi, kajti oni štirje možje bili so najsurevejši tovariši, Ana sama pa je bila zadnji čas skrajno nestrpna.

Jurij Skopec gleda za njima.

Ani niti roke ni podal v slovo, kajti tako vražjo žensko zaničuje, ki je s satansko besnostjo mesarila svoje žrtve.

„Sedaj sem sam“, govori strašni mož, „tem bolje, kajti čutim, da se bliža moja pot prepadu — navzdol gre, v temo; morda tudi — v smrt.“

Šum ga vzdrami iz teh mislij.

V začetku misli Jurij Skopec, da je Ana, ki hoče še enkrat poskusiti, da bi pregovorila svojega nekdanjega ljubčka.

A moti se.

Ana Sienska je s štirimi tolovaji odšla, da bi v družbi teh divjih mož hodila svoja pota — morda tudi ropala. —

Prišleci so Polde in njegovi spremljevalci, ki so šli iskat drugih tovarišev.

Sedaj stoji Polde pred glavarjem.

„Glavar“, začne kar naravnost, „sam vrag vedi, kaj se je zgodilo — prišli smo zopet sami, naših ljudij ni prav nobenega tukaj.“

„Za vraga, kje pa so?“

„Da, bil je hud boj“, poroča Polde, „in če bi ne bili našli ranjenca, ki je kmalu nato umrl, bi niti ne vedeli, kaj se je zgodilo.“

„Ali kaj se je zgodilo vendar?“

„No, kakor bi sam vrag ušel“, poroča Polde, „naši tovariši, Cekinar, Černič in Lorenc s črnim Martinom vred imajo svoje tovaršice, lahko se jih imenuje žene; potem je pa bilo še nekaj deklet — zaradi tega torej je nastal hrup in prepir. Toda naši stari tovariši so se hrabro držali in nazadnje tudi zmagali. Druga tolpa se je potem odpravila odtod, naši tovariši pa so jo potegnili na drugo stran, jaz menim, da bodo kmalu zopet tukaj.“

Jurij Skopec zre pred se.

„Povsod zavist in prepir“, mrmra, „o — kdaj bo konec temu divjemu življenju? Toda vstrajati moram, čakajo me težke naloge — poiskati moram Milico, edino bitje, katero sem resnično ljubil — in ktero ljubim še sedaj!“

Novo Amalijino hudodelstvo.

Razuzdanci. — S plenom proti jugu. — Pohlepnost po denarju.

Zapustimo sedaj Notranjsko in obrnimo se proti štajerski meji. —

Tam najdemo stare znance.

Ječarja, Amalijo in dve deklini.

Na rudečega Tomaža, ki je v rimskem okopu storil grozno smrt, niti ne mislimo.

Te štiri osebe ne vprašajo po njem — saj imajo bogat plen, zaklade, ki so bili nekdam nesrečnega Srakarja.

Sedaj mislijo le na to, kako veseli dnevi jih čakajo.

Amalija pa ima medtem še drugo mnenje.

Najprvo opazuje ječarja, ki živi veselo in zadovoljno.

Namesto ene ljubice ima celo tri, kajti deklina so lahko-mišljene, ki ne poznajo niti vzgoje niti omike.

Da bi ne vzbudile suma, se te štiri osebe le redkokdaj prikažejo v gostilni in kupijo največ živil pri kmetih.

Pa tudi tukaj morajo biti zelo previdni.

Srakar je imel namreč največ zatega denarja in bi utegnilo to vzbuditi sum, če bi ti ljudje menjavali vedno le zlat denar.

Zato naglo potujejo dalje in kakor hitro je slutiti le najmanjši sum, so ti štirje že daleč proč.

Sedaj pa začne Amalija misliti na svoje posebne načrte.

In ko nekega večera deklini že spita, ona pa še čuje, namigne zvita ženska ječarju.

„Menim, da bomo kmalu na varnem.“

„Ne še tako hitro.“

„Kako meniš to?“

„Najbolje bi bilo, da jo potegnemo na Štajersko, tam nas ne bo nobeden našel.“

„Da, da — to lahko storimo.“

„In kako je z drugimi zakladi?“ poizveduje ječar.

„Šli bodemo tje, kjer so skriti“, odvrne Amalija popolnoma mirno.

„To pa vendar ne more več dolgo trajati?“

„O ne, gotovo ne.“

Sedaj nastane dolg premolk.

„Poslušaj“, začne Amalija zopet, „pravzaprav ni dobro, da je štirim osebam znana ta skrivnost.“

„Kaj misliš s tem?“

Amalija pokaže na kraj, kjer spita deklini.

„Deliti bi morali med sabo.“

„Hm, hm.“

„Da, to bi morali.“

„A saj vendar ni potrebno.“

„Oho, drugače bi naju dekleta takoj izdala.“

„To je res.“

„In jaz bi se vendar ne hotela deliti z njima.“

„Jaz tudi ne.“

„A beži“, kuja se Amalija, „Ti se vedno smukaš okoli njiju, — saj vidim — te dve sta tudi Tvoji ljubici.“

„Ne, preveč sta usiljivi.“

„Pa ju imaš vendar rad.“

Ječar zmaje z glavo.

„No, spremena je včasih tudi dobra“, reče, „toda tako lepa, kakor si Ti, vendar ni nobena teh dveh.“

„A tako.“

„Zamojdel gresta lahko, kamor hočeta, Ti mi zadostuješ popolnoma.“

Amalija se muza.

Naenkrat pa se nagne k ječarju.

„Ali bi mogla sama odnesti plen?“

„To ne bo tako lahko, posebno če bi se plen pomnožil.“

„Ti imaš prav“, reče Amalija, „o tem bom še premislila.“

In res je mislila na to, kajti že naslednjega dne kupi zvita ženska od nekega ubogega voznika konja in voz.

Deklini sta tega zelo veseli, ker se bodeta sedaj lahko vozili in jima ne bo treba več peš hoditi.

Na voz denejo slame, sena in odej.

Pod slamo skrijejo plen, spredaj pa se vsede ječar, da priganja konja.

Sicer je precej krepka žival, toda Amalija večkrat naredi zelo dolg obraz.

„Če bodemo še kaj plena pridobili, potem bo teža zelo velika“, reče nato.

„No, potem moramo pa večkrat iti peš.“

„Gotovo — gotovo.“

Amalija molči, a nekam čudno pogleduje deklini, ki tega niti ne opazita. Tako pridejo na samotne kraje.

Tu in tam so veliki gozdi in ječar nerad vozi tod, ker se boji lopovov.

Amalija pa se smeje.

Povsod poizveduje in sicer prav previdno, če niso nič slišali o Juriju Skopecu.

Dolgo časa ne more zvedeti nič novega, toda nekega večera, ko se bližajo Metliki, sliši o ropu v Pavlinskem samostanu.

Takoj se obrnejo na drugo stran.

V mesto že tako ne bi šli in Amalijo tudi prav nič ne mika, da bi se sešla z nekaj tako vroče ljubljenim možem.

Ali izdati ga hoče.

V njenem srcu plameni ogenj maščevanja.

Po ovinkih se sedaj peljejo okoli tega mesta, proti zahodu.

Amalija meni namreč, da se je Jurij Skopec podal proti severu.

Toda njeno mnenje se kmalu spremeni.

Govori se namreč o sumljivih ljudeh, ki so jih videli tu in tam na Notranjskem.

Tjekaj hoče tudi Amalija.

Najprvo pa mora misliti na druge reči.

Ječar bi namreč rad videl še več zakladov, Srakarjevo bogastvo mu ne zadostuje in zato vedno sili v Amalijo, da bi mu pokazala še druga skrivališča.

Amalija je zvita.

„Ali naj dekleta izvesta o tem?“ vpraša nekega dne svojega ljubčka.

„Tema dvema vendar ni treba vedeti.“

„A to ni tako lahko.“

„Seveda, treba se je potruditi.“

„Ne, jaz ne maram, deklet ne potrebujeva, — ali pa Ti je morda veliko za nju?“

Ječar se obotavlja.

„No, obe sta še prav čvrsti deklini.“

„Aha, Ti se nočeš ločiti od njiju.“

Ječar ne odgovori.

Res bi nerad pogrešal svojih dveh spremljevalk, kajti prav všeč mu je, da ima tri ljubice.

Skratka, Amalija sprevidi, da se mož ne loči rad od teh dveh deklet. Zelo je nejevoljna zaradi tega.

Jezi jo, da sta deklini vedno poleg in da se zanašata na to, prejeti velik del plena.

To se pa ne sme zgoditi.

Zaradi tega se začne Amaliji usiljevati hudobne misli.

Sčasoma postane njen pogled mračen, molčeča je, čmerna in večkrat jo je videti, da sedi globoko zamišljena.

A drugi trije se smejejo nad tem.

Deklini menita, da je Amalija ljubosumna. Tudi ječar je tega mnenja in ker ljubi vesela dekleta, začne zanemarjati Amalijo.

Vsled tega je slednja še bolj razdražena.

Vedno bolj se odteguje od njih in videti je, da nekaj namerava.

A ne zmenijo se za njo.

Pozneje pa je pričakovati še hujšega.

Obe deklini namreč začneta se Amaliji posmehovati.

Pogostokrat se norčujeta s černo tolovajsko ljubico.

„Se pač jeziš, ker ima Tvoj fant tri ljubice“, dražita jo, „hahaha, saj je to vendar lepo.“

„Da, sprememba je dobra.“

„Saj boš že še prišla na vrsto.“

Tako se ponavlja v jednomer in Amalija postaja vedno besnejša.

Toda tega ne pokaže.

In tako se vedno nadaljuje.

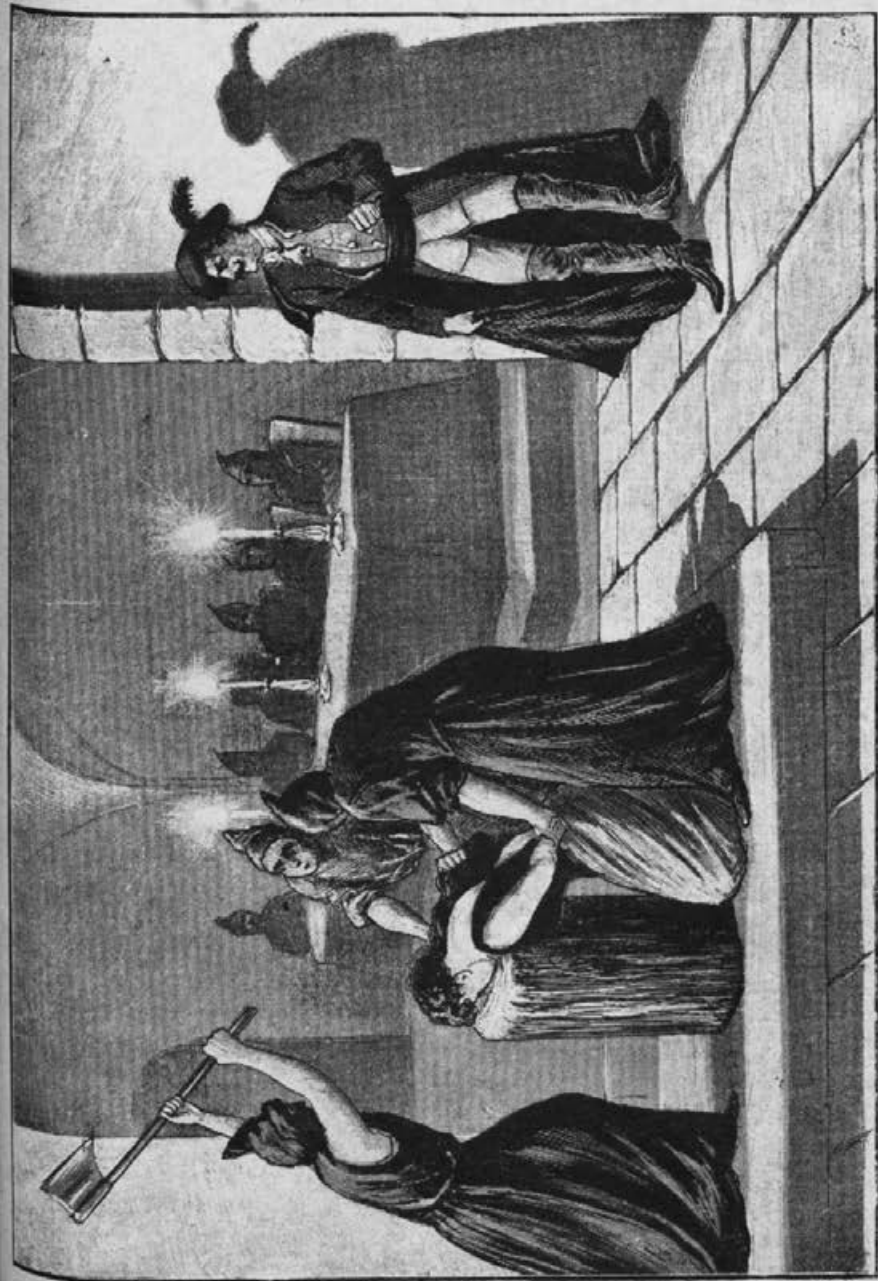
Ječar meni, da so konečno vendar že v kraju, kjer so tolovajska skrivališča.

Nekega dne se približa Amaliji.

„No, kako je?“ vpraša jo godrnjavo, „kje pa so vendar skrivališča, jaz bi rad videl še več denarja.“

„Počakati je treba.“

„Oho — kaj še nisva tako daleč.“

Sekira se zabliska — nato močen zamahjci.

„Ne!“

„Kdaj bodeva pa?“

Amalija ga temno pogleda.

„Midva ne potrebujeva prič“, reče ostro, „z deklinama ne maram deliti; zdi se mi pa — da hočeš Ti živeti kot paša, kar meni gotovo ni všeč. Zaradi tega tudi hočem, da si zaklade razdeliva med sabo. Deklini sta sedaj že nadležni — jaz ju ne morem več videti.“

Ječarja je skoro groza pri teh besedah.

Že davno pozna Amalijo kot hudobno žensko, toda tako strašna kakor sedaj se mu ni še nikoli zdela.

Furija stopi k njemu.

„Naredi konec“, reče, „nocoj, ko bodeta deklini spali — to se lahko hitro zgodi.“

„Ne, ne.“

„Pa boš storil tako“, nadaljuje Amalija, kazoč na nož, ki ga ima ječar za pasom. „Kaj tacega se mora naglo izvršiti, potem sva vsaj prosta teh nadležnic. Imeti moraš samo mene, ker sem že sita, klatiti se okrog s tema deklinama.“

Ječar se še vedno brani.

„Zapodiva ju, pa bo“, reče čez nekaj časa.

„Ravno to bi bilo napačno“, roga se Amalija, kaj pa bi imela midva od tega? Deklini bi bežali k prvemu bližnjemu uradniku in mu ovadili, da je ubegli ječar iz Novega mesta z neko do smrti obsojeno v bližini. S tem ne bo nič, midva bi zašla naravnost v pogubo. To ne sme biti, le smrt teh dveh naju obvaruje.“

Mož zunaje z glavo.

„Stori, kar hočeš, tega jaz ne izvršim, kajti kaj tacega bi se ne mogel podstopiti.“

„Lep junak si“, zasramuje ga Amalija.

„No, v odkritem boju sem že mož za to, a da bi v spanju dvema deklinama prerezal vrat, — to naj stori kdo drugi.“

„Dosti“, zavrne ga Amalija nakratko, „ne govoriva več o tem. Če je treba, tudi sama opravim, to mi ne bo posebno težko.“

Ječar misli le na skrite zaklade.

„In kje so zakladi?“ vpraša radoveden.

„Prihodnje dni preiskala bodeva razna skrivališča“, odgovori Amalija mirno.

S tem je pogovor končan.

Ječar meni, da je Amalija pozabila na svoj krvavi načrt in tako se komaj še spominja usodnih besed strastne ženske.

Kako malo jo še pozna!

Ta gre vedno svoja pota.

Toda sedaj se ne izda, kakšne čudne misli jo obvladujejo: mirno je preživela dan in še le, ko se zmrači, kaže nenavadno marljivost.

Amalija se ni zmenila dosti za telesne potrebe male družbe, skrbela je le sama zase.

Sumno je videti tedaj, ko prinese danes dve steklenici vina. To je težko, laško vino, ki gre v glavo, a Amalija ljubi tako pijačo; vino je tudi zelo sladko.

Ječar ga ne mara, ker ljubi bolj trda vina, zato pije le malo, Amalija in obe deklini pa ga krepko vlečejo.

Seveda se posledice kmalu pokažejo.

Deklini se upijanita — in tudi Amalija je zelo razburjena.

In ker so se utaborili v gozdu, kjer se jim ni bati, da bi jih kdo motil, se kmalu začne razuzdano življenje.

Ječar se komaj ubrani deklet, ki ga hočejo vedno objemati.

Toda konečno jih premaga pijanost in dekleta splezajo na voz, kjer kmalu zaspe.

Tudi ječar si pripravi ležišče, ko je oskrbel konja s potrebnim.

Kmalu je slišati le globoko dihanje, ali glasno smrčanje, ki odmeva po gozdu.

A proti polnoči se prizor spremeni.

Tu se prikaže na vozu postava, mesečina jo obseva, — ah, to je Amalija.

Najbrž je manj pila, kakor drugi dve deklini, kajti giblje se, kakor po navadi.

Zdajci skoči z voza.

To ne provzroči nobenega ropota in ko se Amalija še enkrat ozre okoli sebe, splazi se na kraj, kjer spi ječar.

Amalija ve, da ima mož navado, položiti svoj pas poleg sebe. —

In tako je tudi nocoj.

Usnjeni pas leži poleg spečega moža, na pasu pa je nožnica z ostrim nožem.

Amalija za trenotek posluša.

Ječar smrči kako medved in ko se Amalija prepriča, da mož trdno spi, prime za nož.

Potegne ga iz nožnice in poskusi njega ostrino, tudi špico — videti je popolnoma zadovoljna, kajti lepa ženska se kmalu dvigne.

Še enkrat se ozre na spečega, potem pa hiti k vozu, kjer takoj izgine pod pregrnjeno streho.

In kaj počne tam lepo tolovajsko dekcle?

Nihče ne more videti, kajti vsi, kar jih je tukaj, trdno spe, in še celo mesec ne more s svojo svetlobo posvetiti, kaj se godi na vozu.

Zdaj — kaj je to?

Čuje se zamolklo, grozno ječanje na vozu, — ječanje, ki kmalu poneha v zamolklem hropenju.

Potem je vse tiho.

A ne dolgo, kajti čez malo časa slišati je enako, grozno stokanje.

Tudi to ne traja dolgo — kmalu začne pojemati v dolgih vzdihih.

Nato je vse zopet tiho.

Nekaj časa ni čuti nič, četudi je opaziti, da se nekaj premika na vozu.

Voz se včasih strese, prav tako, kakor bi nekdo težko prekladal.

In sedaj se prikaže Amalija.

Za trenotek postoji na sori, mesečina obseva njen lepi obraz — videti je kakor prikazen.

In kaj so ti temni madeži na njenih belih, golih rokah?

Amalija drži nekaj v roki — to je lopata.

Že pred delj časom kupili so jo od nekega kmeta, da bi jo rabili pri preiskovanju tolovajskih skrivališč.

Lopato v roki držeč skoči z voza in išče po tleh.

Kmalu je našla kraj, kjer so tla nekoliko močvirna in tudi precej rahla.

Tam začne Amalija kopati.

Kar ima moči, meče zemljo na stran, in tako nastane polagoma precej velika in globoka jama.

Dobri dve uri že koplje dekile, kar more, — sedaj še enkrat pogleda svoje delo.

„To bo morda zadostovalo“, šepeta, „jama je dosti široka, preplitva tudi ne bo, — kar bo pa več zemlje, zmetala jo bom v bližnji potok.“

Rečeno — storjeno.

Amalija gre k vozu.

Zleze nanj, a čez malo časa se zopet pokaže — tolovajsko dekile nosi težko breme — in kako strašno!

To je žensko truplo.

Da, ena deklin, ki sta sinoči še tako veselo popivali, visi na njenih rokah.

Mrtva je, kajti vražja ženska ji je z ostrim ječarjevim nožem prerezala vrat.

Za trenotek se ozre morilka na kraj, kjer spi mož, a nato naglo vleče truplo k jami, kjer je brez obotavljanja vrže vanjo.

Amalija gre zopet k vozu.

S krvjo umorjene se je sedaj še bolj onesnažila, v mesečini je podobna krvavi prikazni.

A ona se malo zmeni za to, kajti zopet je zginila v vozu in se nato kmalu prikazala.

Na rokah ima truplo druge umorjene dekline, ki jo je umorila na enak grozovit način.

Tudi to vleče v jamo in jo vrže vanjo, tako brezbrizno, kakor bi bilo to njeno vsakdanje delo.

Sedaj z lopato zagrebe jamo, ostalo zemljo pa zmeče v potok, ki teče mimo tega groznega pozorišča.

Previdno poravna površino in vsadi nekaj leskovih vej v zrahljano zemljo, tudi mahu naloži nanjo, in sedaj zadovoljno ogleduje svoje dovršeno grozno delo.

Potem pa položi lopato na stran in si v potoku umije okrvavljene roke.

In ko se je to zgodilo, sleče morilka svojo krvavo obleko, da bi jo povezala v culo, ki jo skrrije potem na vozu pod slamo, obleče drugo obleko in se — mirno vleže spat.

Precej pozno v jutru se prebudi in ob jednom zapazi, da se je tudi ječar začel gibati.

„Dobro jutro, zaspanec!“ zakliče mu Amalija smejoč se, „skoro nič nisi vina pil, a vendar si nocoj smrčal kakor medved.“

Mož se počasi zravnja pokonci.

Vprašujoče pogleduje Amalijo.

Spomnil se je njenih strašnih nasvetov, a ker je Amalija videti danes tako vesela, meni mož, da si je premislila.

In tako ji prijazno odzdravi na njen jutranji pozdrav.

Kako malo še pozna to strašno žensko!

Ječar hoče zanetiti ogenj, da bi pripravil zajutrek in stopi k vozu.

„He!“ zakliče, „no, zaspanki, ali še ne bodeta vstali?“

Na vozu je vse tiho.

„Šmentaj, dekleta pa trdo spita“, mrmra ječar.

„Kaj še“, zavrne ga Amalija počasi, „saj še tukaj nista.“

Mož osupne.

„Kaj naj to pomeni? Da nista tukaj? Ali sta tako zgodaj vstali? Morda sta šli jagod nabirat?“

Amalija se smehlja.

„Deklini se ne povrmeta več.“

Mož zmaje z glavo.

„Ti govoriš kakor uganjka.“

„Že mogoče — pa ugani torej.“

„Ali — kaj naj vendar to pomeni?“

„Ah, ugani — na vsak način sva sedaj sama, naju ne bo nihče motil, ko bodeva iskala zakladov.“

Ječar presenečen zre v lepega dekleta.

„Dekle“, reče ji, „saj menda nisi storila kako zlobnost?“

„Kaj tacega ne storim nikdar.“

„No, ne morem Ti zaupati preveč.“

„E kaj, govori, kar hočeš“, zakliče Amalija in prisede k ognju, da bi si skuhala zajutrek.

Ječar pa se poda k vozu ter se ozira povsod naokoli, toda Amalija je vse sledove groznega dejanja dobro zakrila.

Kaj naj si mož misli?

Tu se zadene ob svoj nož — nehote pogleda nanj.

Sedaj zapazi par temnih madežev — krvavih sledov.

Ječar sluti, kaj se je zgodilo.

Hitro potegne odejo kvišku — zdaj zagleda velike, temne madeže — presenečen skoči z voza in hiti k ognju.

„Amalija“, zaupije, „Ti si deklini umorila!“

„Ne vpij vendar tako“, zavrne ga ona hladnokrvno, „slišali Te bodo pol ure daleč.“

„Dekle, Ti si storila nekaj groznega.“

„Nehaj“, reče mu osorno, „jaz ju nisem mogla in ju nisem hotela več videti, zaradi tega sem ju spravila s sveta — preostajalo mi ni družega.“

„Amalija!“ zakliče mož iznenaden.

„Bodi tiho“, zavrne ga hladno, „jaz sem to izvršila sama, zato je to moja stvar. In sedaj mi že nehaj s tem, — mrtvi sta in se ne bodeta prikazali več.“

Ječarja stresa groza.

„Amalija“, reče ji resno, „nekega dne umorila boš tudi mene.“

„Neumnost.“

„Sedaj se Te bojim.“

„Smešno — tovariša potrebujem, da skrbi za mene, da mi pomaga. Deklini pa sta mi bili na poti.“

Amalija se obrne k ognju, mož pa stoji poleg nje, še vedno ves prevzet od groze.

Še le sedaj ve, kakšno vragico je rešil takrat, da, boji se Amalije, ki je tako hladnokrvno umorila nesrečni žrtvi; boji se je in z grozo zre na lepega dekleta, ki tako mirno pripravlja zajutrek.

---

283. poglavje.

V boju z dolžnostjo.

Stražnik graščakinje. — Blanka začne spletkariti. — Moč lepote.

Povrnimo se zopet na grad Sokolski, kateremu se sedaj polagoma približujejo tolovaji pod vodstvom Jurija Skopca.

V gradu vlada sedaj velika razburjenost, kajti vse služabništvo ve, da je grof grozno razkačen.

Ni se še odločil, kako bi kaznoval svojo ženo, — obdržati jo hoče še v zaporu.

Za stražnika ji je postavil mladega služabnika, ki ga ima za povsem zanesljivega.

Toda grof je na nekaj pozabil.

Blanka, njegova lepa žena, je vsega zmožna, gotovo bo tudi znala premotiti srce neizkušnega mladeniča.

Tako se tudi zgodi.

Služabnik prinese graščakinji jesti.

Nekaj časa ona še razsaja, ko pa uvidi, da to nič ne pomaga, spremeni svoje obnašanje.

Če pride njen stražnik, tedaj sedi Blanka navadno na stolu in milo zdihuje.

Zvečer pa ga pričakuje v lahki nočni obleki, da more mladenič opaziti njeno zapeljivo lepoto. —

V začetku je videti, da se stražnik nič ne zmeni za tako komedijo.

A to traja le malo časa, kajti grofica kmalu zapazi v svoje veselje, da jo mož občuduje.

Gotovo, njena lepota mora zmagati.

In zopet gre z vira ženska za korak naprej.

Ko ji namreč stražnik prihodnjič prinese jedi, stavi mu Blanka nekaj vprašanj, tiščočih se njenega soproga.

Vprašuje ga z milim, otožnim glasom, — a odgovor na to nikakor ni ugoden.

Grof ne mara videti svoje žene.

Ko lepa gospa to sliši, začne milo zdihovati.

Tako se ponavlja večkrat, dokler ne opazi, da jo stražnik večkrat pomilovalno pogleduje.

In ko meni, da je prišel pravi čas, tedaj naj začne s svojimi zvičajnimi spletkami. —

Zopet je večer.

Blanka sedi na stolu, kakor po navadi, v lahki nočni obleki, — lepa žena pričakuje stražnika.

Ne traja dolgo, da pride, noseč na veliki ploči jedila in pijače.

Blanka se komaj ozre, ko vstopi mladi služabnik in drugi stražnik zunaj zaklene vrata, ki jih še le na trkanje služabnikovo zopet odpre.

Prežeče gleda od strani, kako postavlja služabnik jedila na mizo.

„Kako gre mojemu možu?“ vpraša nesramnica, „je li sedaj popolnoma zdrav?“

„Seveda.“

„O, to me zelo veseli in če tudi sem morala sama prestat veliko hudega — odpuščam vse.“

Služabnik molči.

Blanka opazuje mladega moža, ki ima še vedno opraviti s posodo na mizi.

„Ali moj mož nikdar ne vpraša po meni?“ pozveduje lepa žena z milim glasom.

„O pač, Vaša milost,“ odvrne služabnik, „toda milostni gospod govori le prav malo in je skoro vedno v svojih sobah.“

Ona dvigne svoji roki.

„O, kako se more kaj takega trpeti,“ reče, „saj vendar nisem storila nič hudega, bilo je le neko nesporazumljenje. Moj mož je za zlo vzela, ker sem prijazno govorila z njegovim gostom. To vendar ni tako hudodelstvo.“

Služabnik osupne.

Slišal je že, da je grofica provzročila dvoboj med grofom in plemičem.

Ali je bila tu res pomota — nemogoče to ni.

Ponosna gospa opazi služabnikovo osupnenost.

Ne veseli se malo, ko vidi, da njena komedija dobro napreduje, — sklene torej, premotiti mladega, neizkušenega moža.

„Ah,“ zdihuje, „če bi le vedela, kdo govori za mene — kdo prosi za mene, kako bi mu bila iz srca hvaležna.“

Služabnik zmaje z glavo.

„Vaša milost, to je popolnoma nemogoče; gospod grof je namreč strogo prepovedal imenovati ime milestne gospe in ko se je zadužič eden mojih tovarišev spozabil, bil je gospod grof silno razkačen.“

Blanka ve sedaj dovolj.

Njen soprog je ne mara videti — sovraži jo, sedaj se ne more več zanašati na odpuščanje.

„Dobro,“ misli sama pri sebi, „če moj mož tako ravna z mano, potem moram storiti zadnje.“

Zopet pogleda služabnika.

„Ali naj bom torej živa pokopana,“ reče z zamolklim glasom, „in to zaradi neke pomote? Ali mi res ne more nihče pomagati?“

Služabnik molči.

„Nobene pomoči nimam torej?“ vpraša Blanka, upirajoč svoj pogled v moža.

Le-ta naredi žalosten obraz.

„Nemogoče je, Vaša milost, mi smo brez moči, kajti nihče ne sme govoriti o tem — toda sedaj moram odtod — delj ne morem ostati več.“

Mladič še enkrat pomilovalno pogleda lepo gospo in odide. —

Blanka je sama. Precej dolgo zre pred se.

„Imeti hočem prostost,“ reče čez nekaj časa, „potem pa bo moral grof umreti — da — ne pomaga nič, izvršiti hočem ta načrt — poskusiti hočem poslednje.“

---

291. poglavje.

Odhod proti gradu.

Prihod razkropljenih. — Posvetovanja. — Ujetnika v skrbeh.

Jurij Skopec se je namenil tabor zapustiti in še enkrat obiskati grad Sokolski.

Jeza, ki jo je imel strahovitež do grofa, je popolnoma izginila, — ves srd velja le grofici.

Ona je kriva, ona ga je pahnila v nesrečo, nad njo se hoče torej maščevati.

Vendar hoče še nekoliko počakati.

Istega večera namreč, ko se hočejo tolovaji podati na pot, naznanjenih je več tujcev.

Že so tega mnenja, da se potikajo po gozdu kmetje.

A kmalu spoznajo prišlece.

Cekinar in Uršika, Andrej Černič na strani lepe Sabine in za temi Lorenc, črni Martin z drugimi dekleti vred.

Vsi so videti hudo zdelani in Lorenc nosi roko v obvezi.

Seveda hočejo tovariši takoj natančno zvedeti in kmalu se izkaže, da je umirajoči tolovaj govoril resnico.

Zvesti Jurij Skopčevi tovariši so bili napadeni, a so se vendar postopačev srečno ubranili in se po velikih ovinčkih podali proti glavnemu taboru glavarjevemu.

Jurij Skopec je zelo razsrjen nad takim ravnanjem odpadnikov, — svoje zveste tovariše pa sedaj srčno pozdravlja.

Prišleci potrebujejo počitka.

Zaradi tega se Jurij Skopec odloči, utrujene za sedaj pustiti v taboru, z nekaterimi starejšimi tovariši vred, ki na taki dolgi poti ne morejo več tako vstrajati kakor nekdam.

On sam pa hoče z drugimi tolovaji kakor hitro mogoče odhiteti na Sokolsko.

Sedaj nastane velik vrišč.

Ne med tolovaji, kajti le-ti se malo zmenijo za to pot, ker vedo, da ne bo nič plena.

Ali ujetnika, ta dva sta samega strahu ob pamet.

Oskrbnik razsaja kakor obseden in tudi France se obnaša tako; lopova menita, da jima je odbila zadnja ura.

In ko ne nehata kričati in razsajati, zamaše jima usta, tako da ne moreta več vpiti.

Nazadnje pa ju privežejo na par konj.

In sedaj nastopijo pot.

Jurij Skopec ve, da grad Sokolski ni več daleč in se je namenil, do tega ponosnega poslopja dospeti še ponoči.

Glavar koraka naprej.

Kakšne misli vznemirjajo srce strahovitega moža, to ne more nihče povedati, najmanj on sam.

Predrznež spomni se to noč cele preteklosti, ko je bil še lovec v grofovskem gradu.

In sedaj se zopet bliža temu poslopju, a kot tolovajski glavar — kot maščevalec.

Pante stopa tik za njim; naenkrat mu glavar nantigne, naj stopi na njegovo stran.

„Glavar“, vpraša podnačelnik tiho, „ali imate že gotov načrt?“

Jurij Skopec zmaje z glavo.

„Ne“, odvrne, „saj samega sebe ne poznam več. Tako neodločen se nisem zdel sam sebi še nikdar, — čutim skoro, da nisem več stari Jurij Skopec.“

„O pač, glavar“, reče Pante tolažilno, „še ste stari — vendar pa bi bilo dobro, če bi se posvetovali, kaj je storiti.“

„Nekaj že vem.“

„No, glavar?“

„Poslal bom nekoga v grad?“

„Čemu?“

„Grof Sokolski naj mi dovoli pogovor.“

„Težko, da bi plemič prišel.“

„Vem, zaradi tega naj dotičnik tudi ne imenuje mojega imena: zadostovalo bo, če bo grof zvedel, ko bom stal že pred njim.“

„Tedaj pa bo nastal vrišč.“

„Ne verjamem, kajti grof Sokolski me bo gotovo prej poslušal, predno me bo sodil.“

„In kaj naj bo potem, glavar?“

„Zahteval bom grofico zase.“

Pante skremži obraz.

„Hm, hm, toda grof — ta bo težko dovolil v to.“

„O, bodemo že videli.“

„Glavar, bojim se, da zaidete v zadrego, kakor nekdam, ko nam je tudi slaba predla tukaj. Jaz poznam okolico, okoli mosta tamkaj vršil se je nekdam hud boj. To sem zvedel od tovarišev.“

Jurij Skopec molče prikima.

„Takrat so bili drugi časi“, reče, „sedaj so se razmere popolnoma predrugačile in pred vsem prinesem grofu poročilo o njegovi — hčeri — Milici.“

„Hm, če ga bo to kaj veselilo?“

„Ah, potem pa ne bi bil več človek.“

„No, jaz imam svoje mnenje, glavar. Prva žena namreč grofu ni bilo enakorodna.“

„To mi je znano, a vendar je bila njegova prava žena, to mi tudi dokazuje, ker jo je zelo ljubil. Morda grof niti ne pozna svojega otroka, in ga ni nikdar videl — nikdar slišal

o njegovem rojstvu. Vsaj toliko sem posnel iz norčeve pripovedi.“

„Ta je sploh videti popolnoma pri pameti.“

„Kajpada, — da bi bili le vsi ljudje tako.“ —

In vedno dalje in dalje korakajo v poletno noč, da se konečno začne daniti in se v daljavi nerazločno pokažejo obrisi velikanskega poslopja.

Sedaj se ustavijo v gozdu — tik parka, kajti tam, ono veliko poslopje je grad Sokolski, posestvo grofovo.

292. poglavje.

Grof Sokolski in tolovajski glavar.

Nenavaden poslanec. — Snidenje. — Rešene uganjke.

V gradu nihče ne sluti, da je Jurij Skopec s svojimi divjimi tovariši zopet v bližini.

Saj niso nikdar slišali o tolovajski tolpi — v gradu je vse tiho in mirno.

Grof Sokolski malokdaj zapusti svojo sobo in le popoldne se navadno poda za eno uro v park na sveži zrak.

Tako je tudi danes.

Seveda grofa ne puste nikdar samega.

Njegov sluga, pred vsem pa zvesti oskrbnik sta vedno v bližini, ker menita, da bi lahko kdo napadel dobrega gospodarja. A grof se niti ne zmeni za nju.

Toda ko pride do odprtih vrat v park, zagleda tujca v kmetski obleki.

Videti je, da je mož pričakoval grofa.

Odločnega, zagorelega obraza je, še precej mlad — počasi se bliža grofu.

Takoj je tudi grofov sluga tukaj in za njim se prikaže tudi oskrbnik.

„Kaj pa hoče ta mož?“ vprašata oba naenkrat.

„Pustita“, zavrne ju grof, „videti je kmet, ki prinaša poročilo.“

„Tako je, Vaša milost“, oglasi se tujec, „poslanec sem.“

„Kdo Vas je poslal?“ vpraša plemič.

„Oni, ki ima oblast nad mojim življenjem“, odvrne čudni mož ponosno in zagonetni pogled šine iz njegovih očij.

Oskrbnik naglo pristopi.

„O, Vaša milost, ta mož ne namerava nič dobrega“, zašepeta.

Tujec je najbrž slišal te besede, kajti čudno se nasmehne.

„Jaz nisem eden onih, ki strežejo grofu Sokolskemu po življenju“, zavrne ponosno, „o ne, nisem zavraten morilec.“

Grof osupne.

„Kdo pa ste Vi?“

„Svojega imena ne morem in ne smem imenovati, saj to tudi nima nobenega pomena. Prišel sem kot poslanec, da izročim poročilo.“

„Kakšno?“

„Moj zapovednik naroča Vaši milosti — da bi določili kraj v parku, kjer bi se nocej lahko sešla na pogovor.“

Zvesti oskrbnik zamahne z roko.

„To je zopet nova past.“

„Ne, ni past“, zakliče tujec, „če bi ne bilo mojega gospoda, potem bi tudi grofa Sokolskega ne bilo sedaj več med živimi. On ga je obvaroval, akoravno brez njegove volje, gotove smrti.“

Grof strni.

„Mož, kaj govorite sedaj?“

„Izročam Vam le naročilo — v pogovoru izvedela bo Vaša milost zelo važne reči — reči, ki bodo odločevale nad življenjem in smrtjo.“

„Ah!“

„Hočete li, gospod grof, določiti kraj v parku — morda tukaj na tem mestu? Moj zapovednik bo prišel sam, milostni gospod lahko vzame ona-le dva moža s sabo, jaz zastavim svojo glavo, da se Vaši milosti ne bo zgodilo nič žalega.“

Oskrbnikov obraz se zmračí.

Njemu to ni všeč, a grof je družega mnenja.

„Prišel bom“, reče s krepkim glasom.

„Okoli devete ure, Vaša milost.“

„Da.“

Oskrbnik se prestraši.

„O, to se bo gotovo slabo izteklo“, mrmra, „za tem se gotovo skriva nova hudobija.“

„Dobro“, reče poslanec, „nesel bom to poročilo svojemu gospodu.“

„Prišel bom!“

„Ob devetih!“

Dozdevni kmet se prikloni pred graščakom in hiti nazaj v gozd.

Sedaj pristopita grofov sluga in oskrbnik.

Milo prosita zvesta služabnika ljubljenega gospoda, naj se ne podaja v nevarnost — naj se vendar spomni hudobnih napadov.

A grof Sokolski je trdno odločen, da pride na določen kraj. —

S težavo dobita zvesta spremljevalca dovoljenje, da smeta vsaj ostati v njegovi bližini.

In tako se povrne grof v grad, medtem ko se služabnika skrivaj oborožita z nabasanimi samokresi, da bi branila gospoda, če bi ga kdo napadel.

Večer se približa.

Grof Sokolski še enkrat zapove obema stražnikoma, strogo paziti na njegovo ženo, potem pa se še pred deveto uro poda s svojima zvestima spremljevalcema v park.

Medtem ko oba moža ostaneta na strani, sede grof na klop, kjer ga mesec le malo obseva.

In vendar ga je že nekdo zapazil.

Od gozda sem se bliža temna senca — ponosna moška postava se pokaže v mesečini.

In sedaj stoji pred strmečim grofom ter odgrne svoj plašč. „Ali me še poznate, grof Sokolski?“ čuje se krepak glas.

Grof strmi v obraz svojega obiskovalca.

„Jurij — moj nekdanji lovec“, jeclja.

„Moj Bog, tolovajski glavar Jurij Skopec“, zdihujeta oskrbnik in sluga.

Kričati hočeta na pomoč.

Zdaj dvigne Jurij Skopec svojo desnico.

„Stojta!“ zakliče z mogočnim glasom, „ne uganjajta neumnosti. Če bi bil prišel s sovražnim namenom, potem bi Vas, grof Sokolski, že ne bilo več med živimi. — Prišel sem kot svaritelj!“

„Ha!“

„Tako je, grof Sokolski, kajti brez mene bi bili že davno zapadli smrti.“

„Kaj pravite?“

„Pri moji veri“, zakliče strahovitež, „tako je. Sicer midva nimava velikega nagnenja drug do drugega, — kar sem storil jaz, zgodilo se je z avoljo lepe Milice.“

„Moje hčere“, zakliče grof s pol zadušenim glasom.

„Kako, mar že veste o tem?“ vpraša Jurij Skopec začuden.

„Moj otrok, kje je moj ubogi otrok?“ kliče plemič s tresočim glasom.

„V varnem zavetju“, odvrne strašni mož, „pristavim pa še lažiko, da sem jaz rešil Milico, četudi bi se moralo pravzaprav imenovati rešitelja njenega strica, katerega imenujete tu v gradu norca. Toda brez mene bi tudi Milice ne bilo več med živimi.“

„Kje je moja hči?“

„V varnem zavetju — pri dobrih ljudeh.“

Grof Sokolski vstane.

„Jurij Skopec“, zakliče s čudnim glasom, „pravijo, da ste postali tolovaj, naj bo, — a jaz — jaz se Vam zahvaljujem.“

Nekdanji lovec globoko vzdihne.

„Tam sem veliko trpel“, reče, kazoč proti gradu.

„Vem — vem“, mrmra graščak.

„Takrat sem bil nedolžen, ko se me je pahnilo v nesrečo“, pristavi tolovajski glavar z zamolklim glasom.

„Jaz nisem bil kriv tega.“

„Ne, grof Sokolski, Vi niste ravnali drugače, kakor ste morali. Toda Vaša žena bila je vragica.“

„Nesramnica je!“

Jurij Skopec osupne.

„To je tudi Vam znano?“

„Seveda!“ odvrne grof, „ničvrednica je sedaj zaprta. Veliko njenih sramotnih dejanj je bilo razkritih.“

„Pa še ne vsa.“

„Že mogoče.“

„Ne, ne vsa!“ zakliče predrznež. „jaz imam dokaze za to. Povejte mi, grof Sokolski, ste li pripravljene na vse?“

Grašček prikima.

„Na najhujše?“

„Da.“

„Ukazal bom torej, da se Vam predstavi dva moža, ki ju izročam Vam, da pravično in postavno postopate z njima.“

„Ali, Jurij Skopec!“

Strahoviti mož se obrne.

Tih žvižg se oglasi proti gozdu in takoj se prikažejo štirje možje, tolovaji, ki vlečejo s sabo dva moža.

To sta oba lopova, France in oskrbnik Tihorepec.

Privlečejo ju iznenadenemu grofu pred noge, odmaše jima usta in na migljaj glavarjev se štirje tolovaji zopet odstranijo.

Pred grofom pa ležita povezana hudobneža.

„Tu sta lopova“, reče Jurij Skopec, „moriti sta hotela, a ne samo Vas, grof Sokolski, ne, tudi Milici, nedolžnemu otroku sta stregla po življenju.“

Grof ves presenečen zavpije:

„Mojo Milico?“

„Povedal Vam bodem potem, kaj se je Milici vse pripetilo. Sedaj poslušajte izpoved obeh capinov.“

Jurij Skopec stopi k povezanim.

„Ali mi ne bodeta takoj govorila, lopova!“ zarohni nad njima. —

Tiho stokanje mu odgovori.

Sedaj jima da Jurij Skopec par krepkih bre s svojimi težkimi škornji.

„Govorita — ali pa bom postopal prav kratko z Vama!“ zakliče s strašnim glasom.

France ves prestrašen ječi.

Oskrbnik pa upa, rešiti svoje življenje, če bo vsó krivdo zvalil na hudobno grofico.

Pripovedovati začne torej.

Grofov sluga in oskrbnik sta prišla prav blizu — sedaj slišita vsako besedo grozne izpovedi.

Jurij Skopec stoji nepremično, podoba ponosnega sodnika, medtem ko grof Sokolski trpi strašne duševne muke.

Še le sedaj vidi grozni prepad.

Tu ni dvoma, da je nekdam ravnal prav trinoški, ne samo z Jurijem Skopecem, ampak tudi s svojo nesrečno hčerjo.

Strašni glavar zapove sedaj molčati.

„Grof Sokolski“, reče, „nekdam ste me preteпали, za to sem se hotel maščevati — toda Vi ste že tako hudo kaznovani — to vidim na Vaših mukah, — midva sva sedaj pobotana.“

„Moj otrok, moj otrok!“

Tihorepec pripoveduje dalje.

Rad bi se zagovarjal, a s tem ima malo sreče.

„Ta lopov ni nič boljši, kakor Vaša soproga, grof Sokolski“, reče Jurij Skopec, ko Tihorepec nekoliko utihne, „tega lopova nisem hotel umoriti, ker je zame prehudoben.“

„O, ta ničvredneža!“ stoka grof.

Tihorepec nadaljuje.

Ne zamoči nič — prav nič; toda kmalu se spremeni prizor, kajti oskrbnik skuša Franceta očrniti kot posebnega lopova.

Zdajci lovec zdivja.

„Lažnjivec“, kriči, „Ti si največji malopridnež, Ti sam si izmislil vse morilne načrte!“

„To ni res, Vaša milost“, zdihuje Tihorepec, „zapeljan sem bil — skušnjava je bila prevelika.“

France je ves divji.

„Lopov je bil sam tudi ljubček grofčin.“

„In ti nič manj“, zavrne ga Tihorepec, „z drugimi služabniki vred.“

Grof povesi glavo.

Da, Jurij Skopec je lahko zadovoljen, do grofa ne sme imeti nobene jeze več.

Saj je nesrečni mož skoro uničen.

Njegova žena, ki jo je vedno častil kot boginjo, postala je sedaj navadna deklina!

„To je strašno“, ponavlja vedno.

„Da, grof Sokolski“, reče Jurij Skopec, „izjavil sem že prej, da sva pobotana, sedaj Vas ne sovražim več.“

Tolovajski glavar stopi k grofu.

„Kaj hočete storiti s tema dvema ničvrednežema?“

Grof vstane.

„V rokah krvnikovih naj končata svoje pregrešno življenje“, odgovori odločno.

„Dobro, taka naj bo torej kazen!“

Tihorepec in France grozno zatulita, a takoj zopet utihneta, ko ju tolovajski glavar sune parkrat z ного.

Potem se obrne strahovitež k grofu.

„Grof Sokolski, izkazal sem Vam uslugo.“

„Da, da — zahtevajte, kar hočete, celo premoženje.“

„Tega ne zahtevam — maščevanje hočem imeti.“

„Maščevanje?“

„Da, vse moje nesreče je kriva ona ničvrednica, ki me je nekdaj hotela zapeljati.“

„Jurij Skopec!“

„Grofica Blanka!“

„Ah!“

„Imeti jo hočem!“ zakliče strahovitež.

„Kako, kaj?“

„Da, grofico zahtevam!“

„Zakaj?“

„Obsodil jo bom,“ doni Jurij Skopčev glas.

Grofa stresa groza.

Sicer ne občuti nobene ljubezni več za svojo ženo, ki ga je tolikrat nalagala, a vendar jo hoče obvarovati tako groznega konca.

„Ne, ne,“ jeclja.

Jurij Skopec se britko zasmije.

„Ha, mar hočete prizanašati tej ničvrednici?“

„Ne!“

„Kaj naj se torej zgodi ž njo?“

„Zavrgel sem jo, vedno naj ostane jetnica.“

Jurij Skopec se zopet smeje.

„Druzega nič?“

„No, to je vendar huda kazen.“

„Toda meni ne zadostuje.“

Grof je še kakor omamljen.

„Najhujšega ne morem izvršiti,“ odvrne, „mar naj svojo ženo ovadim sodišču, — in izročim sodnikom?“

„Zakaj ne, saj boljšega ni zaslužila.“

„Ne, tega ne morem.“

„Prepustite torej meni nesramnico.“

Grof se stresa.

Skoro je vesel, ko vmes nadaljuje Tihorepec svoje poročilo.

„Milice nisem nameraval umoriti,“ stoka oskrbnik, „o ne, vzeti sem jo hotel za ženo.“

„Kaj si hotel, lopov?“ zavpije grof.

„Milica naj bi bila postala moja soproga,“ jeclja nesramnež, „toda France je bil vedno zoper to.“

Grof Sokolski se raztogoti.

„Kako moreš mojo hčer tako imenovati, capin?“ zakliče, „grofica je, — ničvrednež Ti!“

„Takrat nisem vedel tega.“

„Pač, saj je vedel!“ zakliče France.

„Ne, zvedel sem še le pozneje.“

„Laže,“ zavrne ga France, „jaz vem prav dobro, kajti oskrbnik mi je to sam priznal.“

„Ničvrednež!“

„Lopov!“

„Lump!“

„Goljuf!“

Tako se zmerjata oba hudodelca.

„Prav res,“ reče Jurij Skopec, „tukaj se pač ne ve, kdo je hudobnejši.“

Grof zgrabi Tihorepeca ter ga strese z vso silo.

„Milost, milost!“

„Govori, odkod veš to skrivnost?“

„Zvedel sem jo.“

„Od koga?“

Oskrbnik ne da odgovora.

„Ali ne hoš takoj govoril?“

„Jaz vem,“ oglasi se France, „oskrbnik je enkrat pregledoval norčeva pisma, tam je vse zvedel.“

„Res je,“ stoka grof.

„A tega je že dolgo,“ pripomni lovec.

„Ne, zvedel sem še le pozneje,“ jeclja Tihorepec, „ljubil sem Milico, ker je bila lepa in dobra.“

„Zavrženec!“ zavpije Jurij Skopec in suno z nogo oskrbnika, da se zavalj po travi.

Nato se obrne k graščaku.

„Da, to sta zavratna morilca.“

„Še hujša sta.“

„Moji tolovaji so angelji proti njima.“

Grof Sokolski zre pred se.

„Jurij Skopec,“ zakliče nenadoma. „jaz imam velik upliv; porabil ga bom, da bode te pomiloščeni.“

Predrzni mož se nasmehne.

„To je zaman.“

„Zakaj?“

„Jaz sem zasledovan.“

„A jaz premorem veliko.“

„To je mogoče, ali mene veže prisega.“

„Poslušajte vendar.“

„Svoje prisege ne bom prelomil nikdar.“

„Pomislite vendar.“

„Kaj hočem pomišljati, ostati moram to, kar sem.“

In zopet se obrne k graščaku.

„Izročite mi ničevrednico,“ reče. „jaz jo hočem imeti!“

Grof odmaje z glavo.

„Vi torej nočete, grof Sokolski,“ reče tolovajski glavar, „no dobro, ne mislim na to, da bi še dalje silil v Vas. Toda predno ne vem, da je grofica za vedno odstranjena, Vam tudi ne morem povedati, kje je Vaša hči Milica!“

Grof se zgane, — nekaj časa stoji kakor okamenjen.

„Jurij Skopec,“ obrne se nato proseče k svojemu nekdanjemu lovcu, „mar naj moja nesrečna hči še nadalje pogreša očetovskega srca?“

„Tega nisem nikdar hotel,“ glasi se mirni odgovor. „Milica je zame drago bitje, kajti tudi jaz ljubim to blagomilo deklico, grof Sokolski, izvedite to, in — upam — tudi Milica me ljubi.“

Grof je videti kakor okamenel.

A Jurij Skopec se britko nasmeje.

„Čemu ta strah,“ nadaljuje, „jaz nisem nikdar mislil na to, da bi mogel postati jaz — tolovajski glavar Jurij Skopec — zet grofa Sokolskega. Vsaj od onega dne ne, ko sem izvedel, da je Milica edina hči grofa Sokolskega. Tedaj sem postal ves drugi. Toda varovati hočem ljubljeno bitje, ki jo vedno zasledujejo morilec. Milica ne sme stopiti v ta grad, da ne bo znova trpela preganjanja.“

Grof je globoko ginjen.

„Poslušajte vendar,“ reče nenadoma, „moja žena je jetnica.“

„To je mogoče, toda kako dolgo?“

„Za vedno.“

Jurij Skopec se grozovito zasmeje.

„Hahaha, kdo naj pozna žensko zvijačo in lokavost; morda je grofica že zdaj, ko tako govorim, zopet prosta!“

Grof se zgane — te besede done tako proroško.

„Torej ostane pri tem,“ reče tolovajski glavavar, „ta dva ujetnika sta priznala vse, — a jaz sem si drugače premislil — kaznoval ju bom sam — že zaradi tega, ker bi bilo mučno, da bi lopova pred sodiščem morala ponavljati take skrivnosti.“

Grof Sokolski se čuti nekako olajšanega, ker je že tudi sam mislil na to, da bi bilo mučno, ko bi ju sodniki natančno izpraševali.

Jurij Skopec ima tudi glede Milice svoje posebne namene. —

Tedaj zopet da znamenje, na kar se prikažejo štirje možje, ki na njegovo povelje zamaše stokajočima ujetnikoma usta in ju vlečejo v gozd.

Grof Sokolski ne ugovarja — čemu tudi, skrivnosti njegove družine bi postale potem preveč očite.

A tolovajski glavavar pokaže grofu še druge dokaze, — izroči mu podolgast zavitek, ki ga je ravnokar prinesel eden tolovajev.

„Tu, grof Sokolski,“ reče tolovajski glavavar dostojanstveno, „vzemite, to so še dokazi krivde obeh capinov. V tem zavitku najdete najprej pismo, ki je je napisal pošteni zlatar Trdina. V tem pismu so popisani napadi na Milico, resnično, kakor se je godilo. Videli bodete tudi otrovane pšice, ki so bile namenjene nedolžnemu otroku.“

Grof si pokrije obraz z rokami.

„O, moja nesrečna hčerka,“ stoka, „kaj naj bo iz tega, — ali nikdar več ne bom mogel videti svojega otroka?“

„To vse je v Vaši moči, grof Sokolski.“

„Kako?“

„Izročite mi grofico in Milica prihiti v Vaše naročje.“

Da, v grofu divja sedaj hud boj, kajti hrepenenje njegovo po ljubljeni hčerki je neizmerno, — a Blanke vendar ne more žrtvovati.

Ne, to je nemogoče.

Kaj naj se zgodi sedaj?

Jurij Skopec ve, kako se bori grof sam s sabo, a ni ga volja, da bi mu olajšal ta boj.

O ne, ni še pozabil nekdanjih časov — tudi grof naj trpi. —

„Torej naj grem,“ reče strahovitež, „moj čas je kratek.“

„In moj otrok?“ zakliče grof s srce pretresujočim glasom.

Tolovajski glavar postoji.

„Nisem tak grozovitež,“ reče, „prišel bom zopet, da, celo še tretjič, — a vedno bom poslal prej svojega odposlanca. Toda predno se grofica ne spravi s poti, Milica ne sme priti v grad, — ne želim, da bi Milica našla tu svojo smrt.“

„Jurij Skopec!“ zakliče grof, stegnivši roko.

Prepozno je, kajti tolovajski glavar je že zginil v bližnjem gozdu.

---

293. poglavje.

Blankin sklep.

Grozen načrt. — Konec služabnika. — Beg hudobnice.

Medtem ko je grof Sokolski obravnaval s tolovajskim glavarjem, godile so se v gradu čudne reči.

Mar Blanka sluti, da je nevarnost tako blizu?

V človeškem življenju je pač veliko zagonetnega.

Dovelj, trdno je odločena vse poskusiti, da bi dosegla prostost.

Potem upa, da se ji bo posrečil sramotni načrt.

Blanka je bila zadnje dni neumorno delavna. Od jedilnega orodja si je namreč obdržala nož. Sicer je rezilo na koncu zakroženo, in bi bilo torej za njene namene nerabno.

Toda Blanka si zna pomagati.

Ure in ure brusi ta nož ob kamenito pločo, dokler ni spremenjen v nekako bodalec.

Kaj hoče storiti ž njim, o tem molče njena usta.

Tako nestrpno pričakuje ure, ko ji po navadi služabnik prinese večerjo. Prepričala se je, da je nemogoče podkupiti tega moža, kajti grofu je zvesto udan; pa tudi zapeljati ga ni mogoče.

Blanko mine potrpežljivost, hrepenenje po prostosti premaga vse druge pomisleke.

Toda ta pot mora dolgo čakati.

Mož se je najbrž zakasnil, kajti stemnilo se je že, ko prihaja po hodniku.

Toda to je Blanki ravno prav.

Oblekla se je zopet v svetlo nočno obleko, ki le malo zakriva njene zapeljive ude. — tako sedi sedaj na stolu in zdihuje.

Tu vstopi služabnik.

Prinesel je jedi, a Blanka še vedno ječi in zdihuje.

„Meni je tako slabo — tako hudo mi je,“ začne nenadoma tožiti.

Služabnik osupne.

„Naznanil bom to milostnemu gospodu.“

„O, pomagajte mi vendar,“ šepeta Blanka, „vstati sem hotela, a naenkrat se mi je stemnilo pred očmi.“

Zdihuje, tipajoč z levico okoli sebe, medtem ko ima desnico skrito pod obleko.

Služabnik je usmiljenega srca.

„Pomagajte mi, pomagajte,“ stoka Blanka.

Pristopi tedaj, da bi jo podpiral.

Sedaj stoji pred njo, skloni se, v tem pa Blanka bliskoma dvigne skrito desnico.

Nekaj se je zablislilo v zraku — od popiljenega noža v srce zadet zgrudi se služabnik brezglasno na tla.

Blanka že kleči na njem.

Pripravljena je nesrečneža zadaviti, če bi bilo to potrebno; toda ta previdnost je odveč.

Blankin nož je le predobro zadel in nesrečnež je umrl, brez da bi mogel le enkrat zavpiti.

„Mrtev je,“ reče tiho.

A sedaj pokaže svojo spretnost.

Da je mož njene velikosti, to ji pride ravno prav, kajti namenjena je, porabiti njegovo obleko.

Naglo začne torej mrtveca slačiti.

Za kri se malo zmeni, ki teče še iz mrtvečeve rane — to nič ne de, hitro sleče svojo obleko in v nekaj minutah ima že na sebi služabnikovo.

Blanka je zadovoljna.

Vse ji pristoja izvrstno; zdi se, kakor da bi bil sam pekel v zvezi s to žensko. In sedaj pograbi prazno ploščo, kajti posoda že stoji na mizi.

Blanka ve, da je zunaj hodnik le slabo razsvetljen, na to se je še posebno zanašala.

Sedaj stopi odločno k vratom.

Potrka — ravno tako, kakor je storil služabnik.

Stražnik odpre.

„No, kje pa ostajaš tako dolgo,“ reče osorno, „saj je milostni gospod rekel, da ne smeš govoriti z groficeo. Če se bo to še enkrat zgodilo, moral bom naznaniti.“

Blanka je vesela, da se mož tako osorno obnaša, in medtem ko on zaklepa vrata, odhiti ona naglo odtod.

Sedaj velja, zapustiti grad, toda to dela Blanki malo preglavice.

Znana ji je vsaka stopnica — da, celo skrivni hodniki, ki se nahajajo na več krajih.

Tako dospe do malih vratic, ki se morejo le od znotraj odpreti.

Odpre jih in kmalu stoji v grajskem parku, kjer spleza na neko drevo in potem urno čez obzidje.

Sedaj je vragica na prostem.

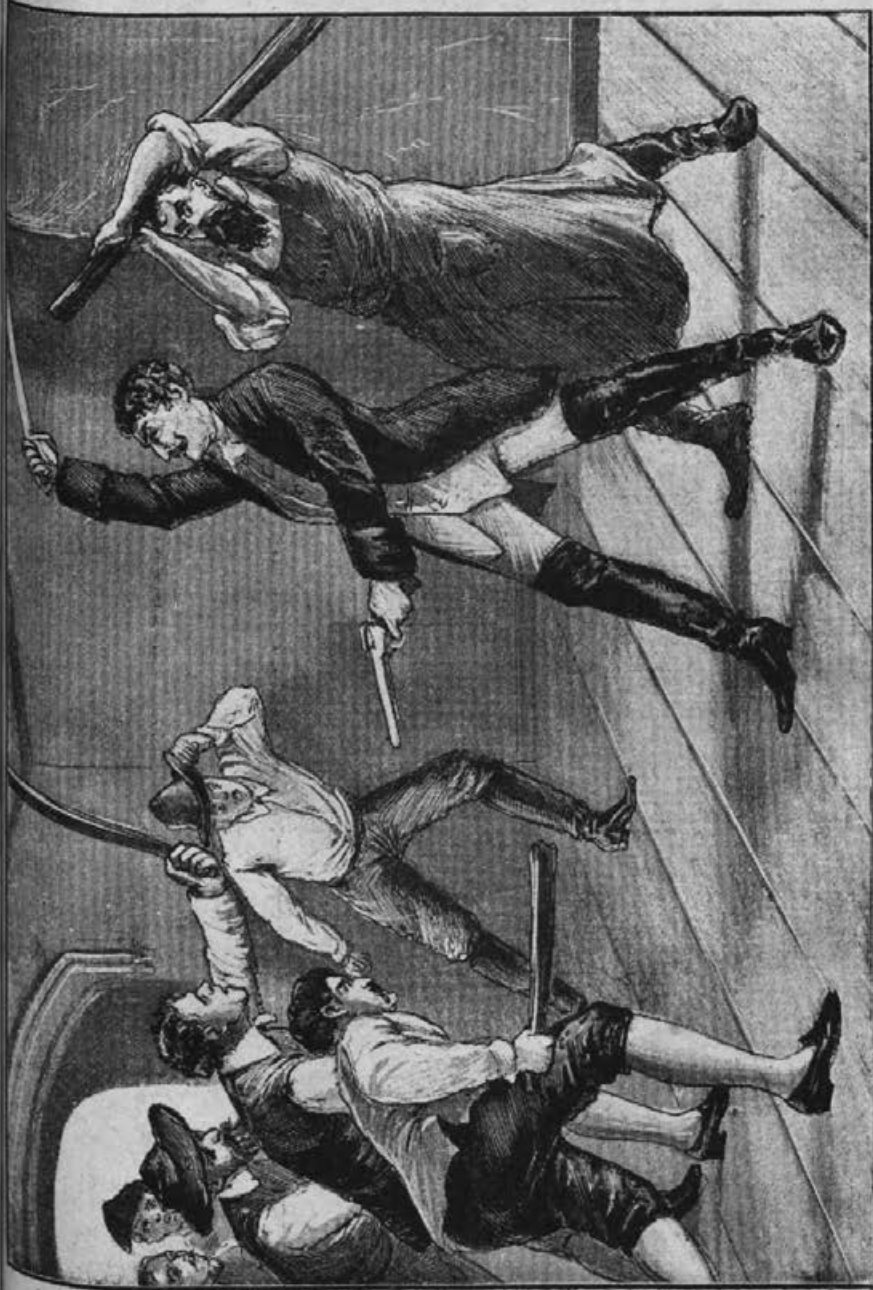
Za trenotek postoji.

Služabnika bodo najbrž pogrešali še le čez nekaj ur, tedaj ima čas, da se odstrani daleč proč.

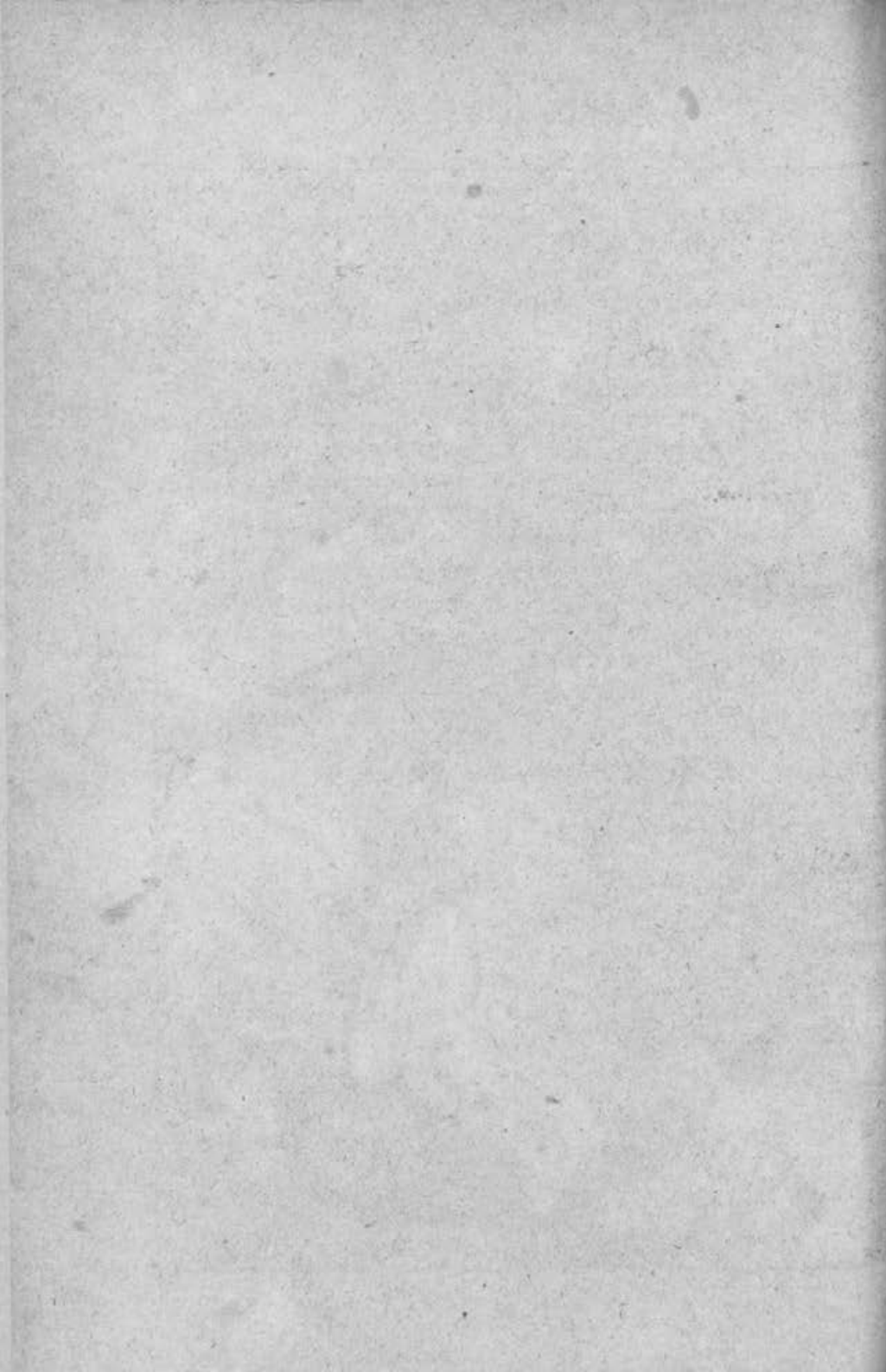
Ali kam?

Blanka premišljuje, a konečno se obrne v gozd, da bi po ovinkih dospela v varne kraje, kjer ima znane gospode, ki bodo lepo gospo gotovo vsprejeli v svoje varstvo.

A pred vsem si mora poiskati skrivališče, kamor se bo naslednji dan lahko skrila, kajti njen soprog jo bo gotovo zasledoval.

Vaški kovač zamahnil je z vso močjo.

Blanka ne veruje, da bi njeno dejanje ovadil sodišču, o ne, ona ve, da grof Sokolski noče izdati grajskih skrivnosti.

Hudobnica upa, da se bo na tem begu sešla s Tihorepcem in Francetom — o katerih ujetju še nič ne ve — in ju naščuvala proti grofu, da ga umorita.*

Da, Blanka je odločena, ta satanski načrt izvršiti.

Toda sedaj mora najprej bežati.

Urno stopa skozi gozd, kajti tu so ji natančno znane vse steze, po katerih je večkrat jezdila na sprehod.

Zdaj čez grič, zdaj po dolini — tako hiti več ur vedno naprej; začelo se je že daniti.

Zdaj zapazi Blanka nenadoma dva velikanska stolpa, ki štrlita kvišku kakor dva mogočna stebra.

„Ah — razvaline Završkega gradu“, reče lepa žena sama pri sebi, „ta stari grad mi je znan, tu bom pač lahko našla zavetje čez dan.“

Blanka je prav previdno ravnala, kajti predno je zbežala, potaknila je po žepih svoje obleke kruha in mesa.

S tem bo že živela nekaj časa, a pozneje si bo lahko kupila živeža, ker ima pri sebi tudi napolnjeno denarnico s samimi zlati.

Sedaj naglo stopa proti razvalinam starega gradu.

---

294. poglavje.

Dober lov.

V oblasti strašnega sovražnika. — Zaslišanje. — Vjeta hudobnica.

Jurij Skopec se je povrnil z ujetnikoma v svoje skrivališče.

Lopova naj umrjeta. Jurij Skopec je sklenil, naj ju obesijo.

Drevesa so tu, a vrvi manjka.

Črni Jurij

In ko tako premišljujejo, kako bi se temu odpomoglo, stopi Pante pred strahovitega glavarja.

„Glavar“, reče, „saj smo že prej enkrat prenočili v bližnjih razvalinah gradu Zavrh; tam mora biti še par starih vrvi, in tudi dvoje skrinj z obleko, ki smo jo skrili tam.“

„Dobro“, odvrne glavar, „vzemi par mož in pojdi iskat te stvari.“

Pante je takoj pripravljen.

Izbere si šest mož, kajti skrinje niso tako lahke in je treba, da se tolovaji menjavajo.

In sedaj odkoraka s temi možmi proti bližnjemu Zavrhu, ki ni daleč od Jurij Skopčevega tabora.

Lepa mesečna noč je.

„No, kaj bo neki iz tega“, meni Polde, ki spremlja podnačelnika, „glavar je popolnoma spremenjen.“

„E — bo že zopet stari.“

„Kdo ve.“

„Gotovo bo, saj je Jurij Skopec še mlad.“

„Jaz bi želel tako.“

Molče koraka sedem mož dalje, da dospejo konečno, že ob jutranji zori, do razvalin.

„Nam se mudi“, reče Pante, „sicer ni ljudij v bližini, a vendar bi nas lahko kdo opazil, ker se drvarji večkrat mude v gozdu. Torej hitro. fantje, predno bo solnce na nebu, biti moramo v taboru.“

Tolovaji stopijo v razvaline in sicer v bližnji stolp.

Tu je še skoraj temno.

„Hej“, oglasi se Pante naenkrat, „tu je nekaj zašumelo, — sem k meni, tu je nekdo skrit!“

Tolovaji takoj prihite. Natančno slišijo šum, kakor bi nekdo begal okoli in se skušal kam skriti. Toda Pante je za tak slučaj vedno pripravljen. Hitro vzame svojo svetilnico in posveti naokoli.

„Tu je!“ zakliče Polde, opazivši, da je človeška postava ravnokar počepnila za veliko skalo.

„Primité ga!“ zapove Pante.

Štirje tolovaji priskočijo od raznih strani, — čuje se krik — glasno stokanje.

„Oho, ga že imamo!“

„Za vraga, saj to je — ženska —“

Tolovaji osupnejo. V rokah imajo razkošno žensko, žensko v obleki moškega, služabnika, — obleka je okrvavljena.

„He -- ranjena je!“

„Tu se je moralo nekaj zgoditi.“

„Hitro“, reče Pante, „menim, da po skrinje z obleko še lahko pozneje pridemo. Vzemite vrvi, ki ležijo pod kamenito ploščo, — naglo, ujetnico moramo peljati pred glavarja.“

„Da, k Juriju Skopcu.“

Ujetnica zažene čuden krik. Najbrž bi se rada oprostila, kajti zvija se kakor kača.

A tolovaji jo trdno drže.

Ali morda slutijo, da je ujetnica dragocen plen — kdo ve?

Ker se ženska le obupno brani in maha okoli sebe, naredi Polde kmalu konec temu.

Iz svoje lovske torbe potegne dolg, ozek jermen in ko jo dva tolovaja krepko držita, zveže ji Polde na hrbtu roke. —

„Tako, sedaj bo že krotka“, meni, „sedaj pa urno, tovariši, imate li vrvi?“

„Da, imamo.“

„Naprej torej!“

Ujetnica se brani, kolikor more.

Nazadnje jo morajo štirje tolovaji celo nesti, kajti preoblečena ženska nikakor noče več iti naprej.

„Za vraga vendar“, meni Polde, „to je videti prav poseben lov; ali ste videli, tovariši, kako se je ujetnica prestrašila, ko sem imenoval ime našega glavarja. Oho, pa ne da bi bila to kakšna ogleduhinja.“

„Že mogoče“, odvrne Pante.

„Naprej ž njo, — lahko bo visela med oskrbnikom in lovcem, v sredi, to bo izvrstno.“

„A prej bi morala biti nam v zabavo“, mrmra Pante, „ženska je zelo lepa.“

„Proč z babami“, godrnja Polde. —

Poteč se in težko sopeč privlečejo štirje tolovaji ujetnico v razvaline, kjer ima Jurij Skopce svoj glavni tabor.

„Oho, koga pa imate tukaj?“ vpraša nekdo.

Krik strahu mu odgovori.

Pante na kratko poroča.

„Pokaži no vendar“, govori zopet oni krepki glas, „semkaj z zagonetno tujko, tu je že nekoliko svetlo — ah — ah!“

Tolovajski glavar divje vsklikne, kajti Jurij Skopec stoji nasproti grofici Sokolski.

Tudi ona ga je takoj spoznala.

„Mar nisem že rekel“, zakliče strašni mož, ko se je poleglo njegovo presenečenje, „o, moja slutnja, hudobnica je ušla, kdo ve, kako se je to zgodilo. Grof jo ni mogel obdržati zaprto, a meni pa ne bo ušla.“

Da, to je Blanka, ki so jo, komaj dospevšo v Završki grad, zasačili tolovaji.

Sedaj je ujetnica tolovajskega glavarja.

Strahovitež opazuje povezano nekaj časa s temnimi pogledi. Konečno spregovori:

„Moja slutnja me torej ni varala; vedel sem, da bom še kdaj sodil grofico Sokolsko in tako je tudi prišlo. — He, Pante, pusti svojo svetilnico tukaj, najprej ostanem z grofico sami, potem pa, kadar Te bom poklical, pripelji mi oba ujetnika.“

Podnačelnik uboga.

Svojo svetilnico postavi na kamen in pusti strahovitega glavarja samega s tresočo se grofico.

Kako obžaluje Blanka svoj beg!

Saj je prišla z dežja pod kap.

A še vedno misli, da ni zgubljena. — O ne, za to je preveč zvita — upa namreč, da bo tolovajskega glavarja ommila s svojo lepoto.

Toda Blanka ne ve, kako jo Jurij Skopec smrtno sovraži.

„Tako sva se torej zopet sešla“, reče, „ha, jaz sem slutit to; seveda sinoči še nisem vedel tega, ko sem govoril z grofom Sokolskim — a moja slutnja se je kmalu uresničila.“

Ona ga srpo gleda.

Torej z njenim možem je strahovitež že govoril.

To je obupen položaj, a kljub temu se še zanaša na moč svoje lepote.

O, tolovajskega glavarja mora premotiti.

Le-ta pokaže na velik kamen.

„Sedite, grofica Sokolska“, reče s prikritim zasmehom, „sicer se ne nahajate v krasni dvorani, a sedež je še vendar

dobiti v razvalinah, kjer gospoduje tolovajski glavar Jurij Skopec. Sedite, pomeniti se imava marsikaj.“

Blanka zopet upa, kajti te besede done, kakor da bi Jurij Skopec ne nameraval nič hudega.

„Oprostite me vezi“, reče proseče.

„O ne“, odgovori on, „videl sem že, da je grofica Sokolska precej zvita. Uiti ne smete več.“

„Jermeni me tako tišče.“

„Kaj je ta malenkost proti mukam, ki jih je morala pretrpeti Milica“, zavrne jo on mirno.

Grofica se prestraši.

Jurij Skopec torej ve, kaj se je zgodilo z Milico — to jo sedaj vznemiri.

Skoro nehote sede na kamen in njej nasproti stoji strahoviti glavar.

Jurij Skopec opazuje hudobnico.

„Grofica“, začne zopet, „ali se še spominjate onega dne, ko ste me hoteli premotiti, ko ste me hoteli zapeljati, da naju je zasačil grof?“

Ona molči.

„Takrat ste izvršili sramotno izdajstvo!“

Grofica se premika sem in tje.

„Kaj mi je preostajalo drugega?“ odgovori ona tiho, „moj soprog bi me bil drugače umoril.“

„In jaz naj bi bil uničen?“ zakliče ponosni mož.

„Ne, ne“, odgovori ona burno, „saj sem Vam prizanašala, kajti videla sem Vas zelo rada.“

„In kljub temu ste me uničili!“

„Tega so bile krive okoliščine.“

Strahoviti mož se bridko nasmeje.

„Tako, okoliščine?“ meni on zaničljivo, „okoliščine, ki so spremenile mene, srečnega grofovega podložnika v brezdomovinskega tolovajskega glavarja.“

„Tega nisem hotela.“

„A zgodilo se je z mano tako, — s silo se me je pahnilo v nesrečo — tako je, grofica.“

„Jaz nisem tega kriva“, ječi ona.

„Gotovo, Vaša krivda je to!“ zakliče on z groznim glasom, „Vi ste me pahnili v nesrečo, tedaj zaslužite hudo kazen, toda

tukaj ne pridem jaz toliko v poštev — sodim Vas, ker ste hoteli uničiti hčer grofa Sokolskega, in grofa samega.“

Blanka stoka.

„To ni res.“

„O, pač.“

„Ne, obrekovali so me.“

„To vem jaz bolje, kajti oba lopova, oskrbnik Tihorepec kakor tudi lovec France sta v smrtnem strahu vse priznala.“

Blanka se grozno prestraši.

„Lagala sta.“

„Tako pravite Vi, jaz pa vem bolje, kajti dokazuje imam o onih lopovščinah, ki so se uganjale z nesrečnim dekletom. Da Milica ni bila umorjena, dokazuje, da so jo varovale nevidne moči. Tudi jaz sem storil, kar sem mogel, da je Milica rešena in ko bodete obsojeni Vi, potem bo grof Sokolski lahko objel svojo hčerko.“

Blanka je na pol onesveščena, vse se vrti okoli nje, pred njenimi očmi se je stemnilo — le z vsemi močmi še se skuša vzdržati pokonei.

Ne, sedaj se ne sme onesvestiti, to bilo v njeno pogubo. Odločna pričakuje, kaj se bo sedaj zgodilo.

„Zakaj ste hoteli Milico umoriti?“ vpraša.

„O tem ne vem prav nič“, odvrne osorno, „jaz nisem nikogar hotela umoriti, oskrbnik je slepar, on je preganjal Milico, ker ga ni hotela uslišati: — France pa tudi ni nič boljši.“

Tolovajski glavar se smeje — strašni smeh je to. —

„No, dobro“, začne Jurij Skopec znova, „moža sta vse priznala in jaz verjamem njunim besedam, a nasprotno je govorila sedaj nesramna lažnjivka.“

Blanka besna poskoči.

Z vso močjo ruje z rokami, da bi pretrgala vezi, a te ne odnehajo — Polde predobro razume svoje delo.

„Obrekovali so me!“ zakliče Blanka še enkrat.

Tolovajski glavar zamahne z roko.

„Jaz vem vse bolje, kaj Vas je napotilo, da ste hoteli umoriti nedolžnega otroka — in tudi grofa Sokolskega. Posestnica ste hoteli biti velikanskega premoženja! Hahaha, izvrstna misel, le škoda, da se Vam ni posrečilo.“

Blanka divja na tihem.

„Da, jaz vem vse“, nadaljuje Jurij Skopec. „Oskrbnik je priznal, da ste Vi vtaknili takrat nekaj lepotičja v žep nesrečne Milice, da bi bila potem nesrečnica obsojena kot tatica. To ve tudi grof Sokolski; to nesrečno dejanje mu je popolnoma odprlo oči.“

„To ni res“, stoka Blanka.

„No, o tem se bomo sedaj pomenili“, odvrne Jurij Skopec in ploskne z rokama, „hola — Pante!“

Le-ta se kmalu prikaže.

„Pripelji obe kanaliji, oskrbnika in njegovega tovariša, — sem z njima, da bodeta gospej v obraz povedala, kaj sta morala storiti na njeno povelje.“

Pante hitro odide.

Čez malo časa slišati je stokanje in zdihovanje, na kar trije krepki tolovaji s Pantetom vred privlečejo oba moža.

„No“, zakliče Jurij Skopec, „grofica Sokolska, ali imate sedaj še pogum, — vpričo teh dveh sleparjev tajiti svoje grehe?“

Ponosna gospa se zgrudi.

Dosedaj še ni mogla prav verjeti, da sta Tihorepec in France res ujeta; toda sedaj ju vidi na lastne oči.

Da, tu ležita njena sokrivca.

„Govorita“, zagrmi tolovajski glavar nad njima, „govorita, grofica je vsega le vaju obdolžila, ona noče biti kriva vajinih hudodelstev.“

Sedaj dvigne Tihorepec glavo.

„Kaj, tako je rekla?“ škriplje, „hahaha, to je prav njej podobno. Toda z nama vred naj gre k vragu — ona je hudobnejša kakor midva, kajti vsega je le ona kriva.“

„Lažnjivec!“ vpije grofica.

S svojimi malimi nogami brea proti oskrbniku.

„Ha, če bi sedaj ne bil zvezan“, zakliče le-ta, „potem bi se maščeval!“

„Ničvrednež!“

„Obdolžiti hoče samo naju“, vpije France, „a to se ji ne bo posrečilo. Saj imamo pisma — oho, gospod tolovajski glavar, vi ste vendar našli liste, ki jih je pisala grofica.“

„To je ponarejena pisava!“ sika ona.

„Nehajte že s takimi zagovori“, odvrne Jurij Skopec s studom, „s tem ne dosežete prav nič, kajti to je smešno. Liste ste pisali Vi, da, na nekaterih je še celo grb Sokolski.“

„To je rabil oskrbnik.“

„Vaša pisava je, poznam jo dobro.“

„Ne, ne, vse je laž — sleparstvo.“ —

„Ne dam se premotiti in ker sem Vas dobil v roke, prejeli boste — s tema dvema lopovama vred — zaslužen kaznen.“

Blanka stoka.

„Umoriti me hočejo.“

„O ne“, odvrne Jurij Skopec, „poznate li takoimenovano „kmečko sodbo“, ali drugače rečeno „krvavo sodbo.“ Pred to sodbo boste obsojeni — v moji navzočnosti in sicer se bo to kmalu zgodilo.“

Blanko stresa mraz:

Slišala je že večkrat o takih ponočnih sodbah, a vedno se še zanaša na svojo lepoto, na svoje visoko ime!

Jurij Skopec pa se obrne k obema grešnikoma, ki se zvezana zvjajata na tleh.

„Vidva sta že obsojena“, reče, „vse, kar sta izpovedala, je zapisano in se nahaja z dokazi vred v rokah krvave sodbe. Ti možje vaju ne bodo sodili, to preskrbim sam in določam sedaj, da bodeta prihodnjo noč obešena.“

France in Tihorepec ječita in stokata.

Milosti prosita, a vse je zaman, kajti Jurij Skopec ne pozna usmiljenja s takimi lopovi.

Za trdno je odločen, te tri za vedno spraviti s sveta, ker prej ne more Milica pohiteti v naročje svojemu očetu.

„Pante!“ pokliče glavar.

„Glavar?“

„Pelji oba lopova v podzemeljski prostor, nocojšnjo noč naj umrjeta, — grofico pa dobro straži, kajti za to satansko žensko mi jamčiš s svojo glavo.“

„Da, glavar.“

Ne meneč se za zdihovanje in stokanje obsojencev, vlečejo ju stran, medtem ko dva orjaška tolovaja zdihujočo Blanko peljeta v nek skrit podzemski prostor.

Obtožba in obsodba.

Skrivna sodba. — Lepa grešnica v obupu. — Sprava.

Že zopet je večer.

Tu privlečejo zavito postavo iz tolovajskega tabora; nekaj v kmete preoblečenih tolovajev priveže to zvezano postavo na konja, medtem ko ponosni mož, s črno krinko na obrazu, zasede drugega konja.

In potem odrinejo odtod — čez griče in doline, mimo Ljubljane, da konečno dospo proti polnoči do mogočnih ostankov starega grofovskega gradu.

Prišedši do podnožja tega griča, stopi Jurij Skopec — ta je namreč jezdec — s konja. Dva tolovaja, ki sta jim urno sledila peš, naj bi stražila pri konjih.

Tolovajski glavar pa odveže zavito postavo s konja in jo vzame v naročje.

Mirno, kakor na sprehodu, stopa z zavito postavo, ki včasih tiho zaječi, navkreber in stopi, dospevši na dvorišče starega gradu, v staro poslopje.

Le-to je videti popolnoma prazno.

Na tleh so kamenite plošče, tu in tam že zelo razpadle, okna so prazna, na stenah pa je videti le golo kamenje.

Toda Jurij Skopec ve, kaj mu je storiti.

S škornjem stopi na eno kamenitih plošč, ki mora gotovo imeti neko znamenje.

Zdajci se čuje v globočini glas zvona.

Kaj naj to pomeni?

Zavita postava zastoka, a v istem trenutku odmakne se kamenita plošča.

Pokaže se temna odprtina.

Stopnice vodijo tu doli in brez premisleka stopa tolovajski glavar s krinko na obrazu po teh stopnicah.

Doli dospevši potrka na neki kamen.

Takoj je zopet slišati glas zvona, stena se odpre in Jurij Skopec nese svoje breme v razsvetljen prostor.

Tu je grozno.

Ob stenah so videti grobni spomeniki, ki dokazujejo, da je bil ta obokani prostor nekdanj grobnica.

Na strani, ob dolgi steni stoji velika, črno pogrnjena miza, pri kateri sedi več zavutih postav.

Pokrivajo jih temni plašči, čez obraze pa imajo kapuce, v katerih so vrezane luknje le toliko, da morejo gledati skozi. —

Prav blizu mize, nekako sredi tega prostora stoji velikansko tnalno iz trdega lesa, a poleg tega se nahaja kup peska. —

Prav v ozadju pa stoji postava, zavita v dolg, črn plašč. Jurij Skopec nagne glavo pred tem čudnim zborom.

Pri mizi sedeči pregledujejo ravnokar razna pisma in papirje.

Strahoviti mož pa položi zdihujočo postavo na tla.

Hitro odvijte plašč, potem ji odveže roke in bliskoma skoči na ženska na noge.

Grofica Sokolska!

Da, to je jetnica, ki bega sedaj naokoli in išče, kje bi mogla uiti.

„Ne trudite se,“ zadoni glas tolovajskega glavarja, „vrat ne boste našli.“

Lepa gospa postoji.

„Ha, kje sem?“ zakliče lepa grešnica, polna groze zroč na čudne postave.

„Ali nič ne slutite?“

„Ne,“ odvrne vsa tresoč se.

„To je krvava sodba,“ reče tolovajski glavar, „tu bode sedaj sojeni.“

Blanka poskoči.

„He, kdo se upa?“ zakliče, stegujoč svoje lepe roke, „kdo se upa soditi grofico Sokolsko?“

„Mi,“ oglasi se ena zavutih postav, počasi se dvignivša s svojega stola. „Mi bomo izrekli sodbo.“

„Le poskusite!“ kriči lepa grešnica, „nikdar ne smejo kmetje soditi grofice!“

„A zgodilo se bo tako.“

„Nikdar!“

„Podvreči se morate sodbi.“

„Ne, ne!“ kriči grofica divje, „nočem, ha, moj mož bo to grozno kaznoval.“

„Nas ne kaznuje nihče.“

„Imeti hočem prostost!“

„To ne bodete dosegli nikdar več!“

Jurij Skopec zgrabi Blanko za roko, ter jo vleče k mizi.

„Pustite me!“ vpije grofica. „Saj je ta mož tukaj tolovajski glavlar!“

„Pred krvavo sodbo so vsi enaki,“ odvrne zavita postava, „tukaj se ne sodi po časti in dostojanstvu, ampak le po hudo- delstvih — tožitelj, dvignite se!“

Druga postava vstane s svojega sedeža.

V desnici drži papir in bere s krepkim glasom:

„Obtožnica proti grofici Blanki Sokolski zaradi umora, ščevanja k umoru, nezvestobe, sleparstva in drugih hudo- delstev.“

Blanka besni.

„Jaz zasmehujem take komedije!“

„Poslušati bodete morali.“

„Nikdar!“

Blanka se hoče Juriju Skopecu iztrgati iz rok, a ta jo drži trdno kakor v kleščah.

„Prosta hočem biti!“

„Nikdar več!“

„Kaj se bo zgodilo z mano?“

„Tega še ne vem,“ odvrne Jurij Skopec, „kakor se bo izrekla krvava sodba.“

„A tej se jaz nikdar ne bom podvrgla.“

„Za to se tukaj ne vpraša. — Sedaj poslušajte!“

Tožitelj začne čitati.

Sedaj je videti večkrat, kako se zavite postave stresajo, ko se množi obtožba na obtožbo — ko se opisujejo vsa hudo- delstva lepe grešnice.

Blanka stoka in zdihuje — tu in tam se oglasi:

„Laž — sleparija — to ni res, ne, ne, Tihorepec in France sta sama zakrivila vse.“

Nihče se ne smeni za hudobnico; zavite postave ne gle- dajo na lepo ženo, marveč na tožitelja.

Dolgo časa traja, predno ta konča.

Nato se obrne k grofici.

- „Kaj imate povedati k temu?“
- „Vse je laž!“
- „In dokazi?“
- „So ponarejeni!“
- „A to je Vaša pisava.“
- „Ponarejena je.“
- „Menite li, grofica, da bo kdo verjel takim neumnim izgovorom?“
- „Jaz zahtevam.“
- „Ne bo se zgodilo.“
- Govornik se obrne k drugim postavam.
- „Kaj rečete k temu, bratje?“
- „Kriva je,“ doni zamolklo v zboru.
- Blanka zakriči.
- „Ne, ne!“
- „Kriva je,“ ponavljajo neznaski sodniki.
- „Prosta hočem biti!“ vpije Blanka.
- „Kriva je!“ zadoni tretjič, še bolj neznansko, kakor prej.
- „Izrecite sodbo!“
- „Blanka neha razsajati.
- S strahom opazi, ko vsakdo izmed sodnikov prime list in zapiše nanj nekaj besed.
- Kaj naj to pomeni?
- Čez nekaj trenutkov zlože možje listke skupaj in jih izroče govorniku, ki jih glasno šteje.
- Potem jih odviije in jih molče položi drugega za drugim.
- Zdajci se obrne k grofici.
- „Obsojeni ste,“ reče z zamolklim glasom.
- „Smešno.“
- „K smrti obsojeni!“
- „Ha, poskusite dotakniti se me!“ kriči Blanka.
- „Tu leže listki, sodba je soglasno izrečena in tam na onem tnalu bo padla Vaša glava.“
- „Ah, ah!“
- „Da, umreti morate — pol ure imate še časa, da se pripravite za smrt.“
- Blanka omahuje.
- „Jaz nočem — umreti.“
- „Sedaj ni nobene milosti več.“
- „Duhovnika.“

„O ne, za tako vragico ni potrebno. — Molite, če še kaj znate.“

Blanka pogleda divje naokoli.

„Nočem moliti!“

Sedaj stoji tu, naslonjena na zid — oblečena je zopet v žensko obleko, ki so jo jej dali tolovaji.

Jurij Skopec pristopi.

„Proč — proč!“ zavpije nad njim.

Govornik vstane.

„Rabelj,“ zakliče z groznim glasom, „pripravite se, kajti čas je kratek.“

Sedaj vrže zavita postava v ozadji plašč od sebe, a glava ostane še pokrita. V razgaljenih, močnih rokah drži sekiro.

Postavi se k tnalu in čaka obsojenke.

V tem trenutku vzame Jurij Skopec krinko z obraza ter stoječ pred obsojenko, ki braneč se steguje roke od sebe, pokaže na tnalno.

„Tam se bodete pokorili za svoja hudodelstva,“ reče.

Blanka zakriči.

„Duhovnika,“ zdihuje, zanašajoč se, da bo pridobila kaj časa, „spovedati se hočem.“

„Molite, če hočete, toda brez duhovnika.“

Sedaj začne kričati.

„Pomagajte — rešite me!“

Nič odgovora.

Blanka pade na kolena.

„Milost, milost!“

„Nobenega usmiljenja več.“

„Umreti nočem — jaz sem še tako mlada.“

„Mlada in taka vragica!“ odgovori sodnik.

Blanka začne besneti.

Kričeč divja ob stenah in išče skritih vrat.

Tu se ji približata dve postavi — vjeti jo hočeta.

Blanka grozno zakriči in plane kakor obsedena v stran.

A kmalu jo zgrabita.

Dosedaj je lepa Blanka še vedno upala, da se bo kdo potegnil za njo, — a sedaj se je je polotila smrtna groza.

Zaman so njeni proseči pogledi, zaman skuša Jurija Skopec s prošnjami pregovoriti, da bi ji prizanesel.

Strahoviti mož ne občuti nobenega sočutja zaujo, ki je zastrupila vse njegovo življenje.

„Ne umorite me — ne umorite!“ kriči Blanka obupno.

Zaman so njene prošnje.

„Molite, zavrženka“, doni iz ust zavitega, neznanskega sodnika.

Sedaj vlečejo grešnico k tnalu.

„Usmiljenje, Jurij“, vpije obsojenka, usmiljenje, — jaz sem Te ljubila!“

Jurij Skopec je stopil v ozadje. Srpo, nepremično gleda tolovajski glavlar, ko vlečejo grofico Sokolsko k tnalu.

Kako se brani!

Strašno je videti, kako se obnaša kakor obsedena, kako bije in suje okoli sebe.

V malo trenutkih ima povezane roke.

Blanka more sedaj le še z nogami brcati, a tudi ta zadnji upor ne traja dolgo, kajti hitro zadrignejo dolg jermen okoli njenih gležnjev.

Lepa grešnica pade sedaj na kolena.

„Spovedati, spovedati“, ječi še.

„Spovejte se na onem svetu“, zakliče sodnik in namigne rabeljnom.

Takoj pritisnejo glavo lepe grešnice kljub obupnemu upiranju na tvalo.

Širok jermen, ki je pritrjen na tnalu, je hipoma ovit okoli glave obsojenke.

Blanka grozno tuli.

„Molite zadnji očenaš!“ zakliče sodnik, ko se je rabelj že pripravil.

„Jaz nočem umreti — kje je moj mož — on naj me reši!“ vpije kakor obsedena.

Sedaj namigne sodnik rabeljnu.

Počasi dvigne čudni mož svoji žilavi, goli roki — sekira se zablisne v svetlobi sveč — visoko jo dvigne — ne gane se, a samo za trenotek — potem pa z vso močjo pade na tvalo.

Grozen krik — zamolkel ropot — in po kamenitih tleh podzemskega prostora zvali se glava lepe grešnice.

Obsodba se je izvršila. —

Sedaj pristopi Jurij Skopec in spregovori še nekaj besed s temi čudnimi možmi. Potem pa gre tolovajski glavar skozi skrivna vrata in izgine v temno noč.

296. poglavje.

Lepi načrti za bodočnost.

Amalija pri skrivališču. — Novo hudodelstvo. — Skrivnostni možje.

Predno tolovajskega glavarja dalje spremljamo na njegovi poti, pogledati moramo za njegovo nespravljivo sovražnico.

Kje je ostala Amalija?

Slučaj je hotel, da je tudi ona prišla na Notranjsko in sicer upa, da bo tam našla skrivališče, ki sta ga nekdanj imela rudeči Tomaž in ogljar Tone.

Znano ji je, da so tam skrite dragocene stvari; zato hoče to skrivališče preiskati.

A pri tem ima zopet nove načrte.

Ječar ne opazi, da ga hudobnica večkrat opazuje s čudnimi, skoro sovražnimi pogledi.

Polagoma dospeta s svojim vozom v samotni kraj Notranjske.

Povsod je videti le hribe — doline, globoke prepade, toda Amalija pozna to pot, — saj je bila prej že velikokrat tukaj.

Kmalu si ogleda okolico divjega prepada in tjakaj zape-ljeta voz, kjer se konj lahko pase v sočnati travi.

Amalija se takoj odpravi, da bi poiskala skrivališče.

Če tudi je preteklo precej časa, kar ni bila na tem kraju, vendar se lepa furija še prav dobro spominja vseh kotov.

In tako hiti dalje skozi prepade, po dolini, da se konečno ustavi v prav ozki razpoklini.

Dospевši tje pokaže Amalija na kraj, kjer raste na strmем pobočju obilo robidnic.

„Tu je skrivališče“, reče ječarju, „videti ni razdeјano, kajti robidovje je prerасlo vse. Tukaj morava rabiti sekiro in lopato.“

Pohlepnemu možu to ni treba dvakrat reči.

Orodje ima s sabo in takoj se pripravi, da bi odstranil najprej grmovje.

Amalija mu pomaga kar more in čez dobro uro so prve ovire deloma odstranjene.

„Ah, tu je skala“, zakliče Amalija, „a to je le na videz, kajti v resnici je tukaj le tenka kamenita plošča vstavljena, ki je videti, kakor da bi bila velikanska skala. Menim pa, da zaklad še ni dvignjen; dvignila bodeva sedaj ploščo.“

Ječar stori, kar mu je ukazano.

Po ne prevelikem naporu se plošča odmakne in zdrči na tla, za njo pa se pokaže mala odprtina.

„Tu je vse“, zakliče Amalija veselo, „saj sem vedela, da bom ta zaklad še našla!“

Ječar spleza v votlino.

Tu je videti vskovrstne dragocene reči.

Najprvo dve mali skrinjici, napolnjeni z dragocenostmi, zraven posode iz drage kovine, najbrž uropane v kaki cerkvi, vrhu tega še dragocene oblike in svilnato blago.

Tudi denarja je precej v usnjati vrečici, skratka, tu je nakopičenega precej bogastva.

Ječar je iznenaden.

Žarečih oči ogleduje vse te lepe reči, brez da bi opazil, ko ga Amalija zopet nekam sumljivo pogleduje.

„Sedaj bodeva bogata, zelo bogata“, vsklikne večkrat.

„O, to še ni nič“, zavrne Amalija ravnodušno, „ne daleč od tukaj je skrivališče, kjer so še vse drugačne stvari.“

„In tudi taka bogastva?“

„Da, še veliko več“, odvrne Amalija na videz mirno, „toda orodja še ne bodeva vzela s sabo, kajti poprej se hočem prepričati, če skrivališča še ni nihče zasledil. Pa bodeva imela tudi zelo težavno pot.“

„Dobro, dobro“, reče mož žarečih oči, „tako morava iti tje. O, kakšno bogastvo, kako krasna bodočnost!“

„Ali ni res“, reče Amalija, „držala sem besedo.“

„Da neizmerno bodeva bogata“, zakliče ječar, „jaz bom kupil v tuji deželi velika posestva, tam bodeva imenitno in veselo živela.“

Amalija nič ne odgovori.

Počasi stopa naprej, za njo pa stopa mož, ki v svoji pohlepnosti govori marsikatero neumnosti.

Zdajci hudobnica postoji.

„Tu morava iti navkreber“, reče, kazoč na nekak žleb, „na ta način prideva do skrivališča.“

Ječar stopi na Amalijino stran.

„Meniš li, da še ni nihče zavohal tega kraja?“ vpraša skoro boječe.

Amalija skomizgne z ramami.

„Tujcev je težko kdo našel to skrivališče“, odvrne, „a lahko pa je mogoče, da so prišli tolovaji.“

„O, takoj morava iti tje.“

„To se bo zgodilo.“

Amalija okretno pogleda po strmini, njej sledi ječar, četudi nekoliko nerodno.

Mož se obnaša, kakor da bi bil pijan.

Amalija to dobro opazi in čuden smehljaj spreleti njen lepi, temni obraz; a skoro je na vrhu.

„Ali bodeva kmalu tam?“ vpraša pohlepnež.

„Da, takoj — še okoli te skale — potem sva na mestu.“

Ječar se ne more zdržati.

Takoj hoče videti ta kraj, zato stopi prvi na ozko stezo, ki se vije okoli skale.

Amalija je tik za njim.

„Za skalo“, sika, „tam je skrivališče.“

Ječar drvi naprej.

Preril se je med dvema velikima skalama skozi — a v istem trenutku obstoji kakor priraščen.

Pod njegovimi nogami zija — navpično kakor stena, grozen prepad, čegar dno je pokrito z velikimi robotimi skalami.

„Amalija“, zakliče, „to vendar ni —“

Ni še končal.

Za njim stoji lepa furija in v trenutku, ko mož govori te besede, sune ga ona z vso silo v hrbet.

„Ah — ah.“

Ječar se prevrne naprej. Zaman išče opore — obupen krik se razlega — nato zdrči težko telo v globočino.

Zgoraj stoji Amalija.

Daleč naprej nagnjena gleda, kako se je mož, ki ga je zvalila tusem, razletel na robatih skalah.

Amalija globoko vzdihne.

„Tako, sedaj sem odpravila zadnjo vez“, reče, „mož mi je bil na poti. Ha, še tega bi se manjkalo, da bi on pograbil zaklade, mene pa odstranil, kadar bi se me bil naveličal. To ni smelo biti, zato sem storila tako — tam doli ga ne najde nihče.“

Počasi gre zopet nazaj.

V misli zatopljena, kako lepa bodočnost jo čaka, ko bo sama lahko pograbila vse bogastvo, dospe do votline.

Amalija ne misli sedaj več na umorjenega, o ne, ona ne pozna ne kesa ne vesti.

In tako se pripravlja, da bi ves zaklad spravila na voz.

Nato napreže konja in zapusti ta kraj, da bi zopet nadaljevala svojo pot, a kmalu sprevidi, da nocoj ne more priti do nobene vasi.

A za to se ne zmeni veliko, kajti živeža ima dovolj in v gozdu je že tudi večkrat prenočila, zato hoče nocoj ostati tukaj. —

Voz zapelje torej v varen kraj, kjer dobi konj tudi trave in vode.

Amalija sama pa se še ne poda takoj k počitku.

Navajena je, okolico si vedno natančno ogledati, če ji ne preti morda nevarnost.

In ko se lepa furija z nekega griča previdno ozira na vse strani, zapazi nad smrekami in jelkami rudečkast svit.

Amalija pozna tako znamenje — v gozdu mora biti ogenj, ki odseva črez vrhove dreves.

In kdo naj bi bil tamkaj; morda kak ogljar?

To je dvomljivo, kajti svit bi bil potem gotovo močnejši. Najbrž prenočujejo tam ljudje, morda divji lovci, ali celo — tolovaji!

Amalija težko sope.

Medpotoma je zvedela, da se strahoviti Jurij Skopec mudi sedaj na Notranjskem.

Ali je morda on v gozdu tam?

Ah, o tem se mora prepričati.

Amalija ni boječa in ker pozna vse tolovajske navade, jo ne skrbi, da bi padla izpostavljenim stražam v roke.

Zapusti torej ta prostor in se kakor kača plazi naprej, večkrat se vleže na tla in posluša na vsak najmanjši šum.

„Prav gotovo so tolovaji“, šepeta čez nekaj časa, „razpostavili so straže, a le malo, kajti čutijo se popolnoma varne. Ah, če bi videli, kdo se jim bliža.“

In zopet se plazi naprej.

V bližino ognja hoče priti, da bi lahko opazovala skrivnostne ljudi.

Kmalu dospe tako daleč in vidi, kako se temne postave premikajo okoli žareče žrjavice.

To so možje, ni dvomiti, še celo oboroženi možje, kajti Amalija vidi, kako se tu in tam zabliska puškina cev.

Ali so divji lovci, ali pa — tolovaji.

Amalija je za trdno odločena prepričati se.

Vedno bližje se pomika — sedaj je dospela do grmovja in pazljivo gleda proti ognju.

Tam stoji mož.

„Andrej Černič“, šepeta Amalija, „ha, moja slutnja, to je Jurijev prijatelj; brez dvoma, tam bom našla strahovitega moža, ki sem mu prisegla maščevanje.“

Četudi ga Amalija ni videla, ne dvomi prav nič, da se nekđaj tako vroče ljubljene nahaja tam. In sedaj se hoče maščevati.

Ha, Jurija Skopca bo izdala — sama bo izročila rabeljnom tega moža.

In ravno tako previdno, kakor je prišla, splazi se zopet mimo straže, ki ne more slutiti, da je bila nekdanja ljubica strahovitega glavarja v bližini.

Brez da bi jo kdo opazil, pride zopet na svoje mesto.

Tu dvigne žugajoč svojo desnico.

„Jurij Skopec“, zakliče Amalija z zamolknim glasom, „nekdaj sem Te ljubila — a sedaj te preganja moj srd. Tresi se pred Amalijo — izdati Te hoče, — strašno se boš moral pokoriti, da si nekdanj prelomil svojo besedo, kajti sedaj se bom maščevala!“

297. poglavje.

Oče in hči.

Grof Sokolski v Trstu. — Miličina ljubezen. — Izpoved. — Pot k odpovedi.

V istem času, ko je Amalija zasledila skrivališče tolovajskega glavarja, bliža se mestnim vratom tržaškim lepa kočija.

Grof Sokolski sedi na vozu — spremljajo ga oboroženi služabniki na konjih pod vodstvom zvestega oskrbnika.

Kako je prišel grof Sokolski tusem?

To je lahko uganiti, kajti naslednjega jutra po oni čudni obsodbi prejel je grof pisemce.

Njegov nekdanji lovec, strahoviti Jurij Skopec, je poslal ta list, na katerem je bilo napisano:

„Sedaj lahko potujete v Trst, grof Sokolski. V hiši zlatarja Trdine našli bodete svojo hčer Miličo. Grofica pa je bila za svoja hudodelstva kaznovana — te vragice ne bodete več videli na tem svetu.“

Jurij Skopec, tolovajski glavar.“

Tako se je glasila vsebina tega pisma.

Grof Sokolski niti solze ne porosi za svojo ženo.

Zaničeval jo je zadnji čas in ko je našel v njenem zaporu umorjenega služabnika, — čuti sedaj nekako olajšanje, da je skrivna sodba spravila grofico s sveta.

Sedaj ima grof Sokolski edino misel, da bi pritisnil svojo Milico, svojo hčerko, na očetovsko sree. —

Skoro neprenehoma drdra njegov voz po državni cesti, da konečno pri prvem jutranjem solncu zagleda grof pred sabo tržaško mesto.

Hitro je pri mestnih vratih vse potrebno opravljeno in nato zdrdra voz po tlaku, proti hiši zlatarja Trdine.

Na željo grofovo so ostali služabniki z oskrbnikom v gostilni blizu mestnih vrat, kajti grof Sokolski ne mara vzbujati pozornosti.

A vendar se prikažejo pri oknih radovedni obrazi, ko stopi imenitni gospod iz zaprašene kočije in trka na vrata, ki se kmalu odpro.

Zlatarski pomočnik je odprl vrata in gleda začuden imenitnega gospoda.

„Kje je zlatar Trdina?“ vpraša naglo grof.

„Milostnega gospoda takoj popeljem k mojstru“, glasi se odgovor.

Grof, komaj kroteč svojo nepotrpežljivost, stopa za mladeničem, ki pelje tujega gosta po stopnicah. Tam je dolg, slabo razsvitljen hodnik in ko grof Sokolski stopa po njem, sliši, da so zaškripala neka vrata.

Nehote se obrne.

Lepa, vitka dekliška postava stoji na pragu, začudena — presenečena — sedaj stoji nepremično.

Grof Sokolski veselo vsklikne.

„Milica“, zakliče, „Milica, moj ljubi otrok, hčerka moja, — o, moja ljuba — ljuba Milica!“

„Moj Bog — Grof Sokolski!“

„Tvoj oče sem jaz, ljubi moj otrok“, zakliče plemič, veselja jokajoč.

Sedaj plane naprej in burno objame tresočo se hčerko.

„Milica, moja Milica, — odpusti, kar se je zgodilo, — saj nisem vedel, da si Ti moj otrok“, prosi razburjeni mož.

Zlatarski pomočnik gleda debelo, a na hodniku se prikažejo še druge osebe.

Iz ozadja hiti mojster Trdina, za njim njegova gospodinja in pri nekih drugih vratih se prikaže norec, Miličin zvesti zaščitnik.

Toda grof vidi le svojo hčer.

„Bog nebeški, kako naj se Ti zahvalim“, zakliče globoko ganjeni mož, „o Vsemogočni — Ti si bil milostljiv, da si mi položil mojo hčerko v naročje!“

Tu pristopi norec, ne, ne več norec, — ampak mož jasnega uma.

„Grof“, spregovori, „sedaj smem govoriti, — da, to je Milica, Vaš otrok in jaz sem stric njen.“

Proseče mu gleda plemič v obraz.

„Vem, vem, — o, odpustite mi!“

Zraščenec naredi resen obraz.

„Grof — Vaša soproga!“

„Ni je več“, zakliče plemič, „nič več naj ne bo omenjeno njeno ime, ki je zastrupila moje življenje, ki je tako satansko preganjala mojo nesrečno Milico.“

„Mar ste že vedeli to?“

„Da, jaz vem vse!“

„Kdo Vam je povedal?“

„Mož, katerega je grofica pahnila v nesrečo — Jurij Skopec, strahoviti tolovajski glavar.“

Milica vsklikne.

„O, Jurij“, stoka in v naročju očetovem začne bridko ihteti. —

Tu pristopi zlatar Trdina.

Namignil je pomočnikom, naj se odstranijo, potem pa odpre neka vrata.

„Tukaj noter“, reče resno, „hodnik ni kraj, kjer se naj-deta oče in hči — tu je prijazna sobica — pridi, Milica dete moje, kajti tako Te bom imenoval vedno.“

Grof Sokolski vzdihne.

„Kako naj vse to povrnem“, reče mojstru, „o, kaj ste vse storili za Milico — plemeniti mož!“

„Kar sem moral“, je kratki odgovor.

In sedaj stopi pet oseb v prijazno sobo, Grof Sokolski, Milica, mojster, gospodinja in mož, ki se je moral toliko let kazati norca.

Plemič še vedno drži jokajočo Milico v svojem objemu.

„Moj ljubi otrok“, reče s srce pretresujočim glasom, „me li moreš še ljubiti po vsem, kar se je zgodilo? O Milica, dete moje, odpusti mi, ker sem tako ravnal s Tabo. — Govori, Milica, ali me moreš še ljubiti?“

„Da, da, oče moj, — moj ljubi, ubogi oče!“ ihti Milica in oklene svoje mehke roke okoli vratu postaranega moža, kateremu so zadnji tedni zarezali globoke gube v obrazu.

Grof veselo vsklikne.

„Sedaj sem srečen — pozabljeno je, saj sem našel svojo hčer!“

Smrtna tišina vlada v sobi, ko se oče in hči držita v objemu. —

Grof Sokolski se polagoma pomiri, — nato pa se začne pripovedovanje.

O zadnjih strašnih dogodkih v Sokolskem gradu, o obisku tolovajskega glavarja in o dozdevnem groznem koncu grofice Blanke.

Milica se trese.

Tolikokrat se imenuje ime ljubljenega moža, kateremu je grof dolžan največjo hvalo in kar Milica sedaj občuti, to se ne da z besedo popisati.

Grof Sokolski pripoveduje vedno dalje.

Milica zve, da je njen oče poučen o vsem, kako je preganjala grofica njegovo hčerko.

A kako se je ubogi deklci godilo pri glumačih, o tem mu je Jurij Skopec malo povedal.

Sedaj začne pripovedovati Milica.

Z ginljivim glasom in večkrat tudi ihtoč pripoveduje, koliko hudega je morala prestati.

Grof Sokolski trpi pri tem velike muke.

Plemič spozna, da je le Vsemogočni mogel varovati njegovo hčerko.

„O Milica, moje ljubo dete, kaj vse si morala prestati!“ tako vsklikne grof zopet in zopet. —

Sedaj sta s hčerko sama.

Mojster je tiho odšel iz sobe, za njim tudi gospodinja in zraščenec.

Milica še ni končala svojega pripovedovanja, ko ji grof pretrga besedo.

„Milica, dete moje“, reče s tresočim glasom, „povej, ali me resnično ljubiš?“

„Da, ljubim Te“, odvrne ona milo, „pozabila sem vse, kar se je zgodilo v preteklosti.“

„Le nekaj ne.“

„Kaj pa, oče?“

„O, dete, dete, — znana mi je Tvoja skrivnost.“

Milica prebledi.

„Ti ljubiš mojega nekdanjega lovca, ki sem ga hudo razžalil.“

„O oče — oče!“

„Moj Bog, otrok, meniš li, da Ti kaj očitam zaradi tega? Predobro vem, kako hudo je, če ljubezen druží dvoje src, ki ne moreta nikdar upati na zvezo. O Milica, Ti ljubiš tolovajskega glavarja!“

„Da, oče, vem“, odvrne lepa deklica bolestno, „Jurija sem ljubila vedno — to nesrečno ljubezen si ne morem pregnati iz srca.“ —

„Ali kaj naj bo iz tega?“

„Odpovedati se hočem“, mrmra Milica, „šla bom v samostan.“

„Ne, ne“, zakliče grof ter skoči pokonci, „Milica, dete moje, mar Te naj zopet zgubim, ko sem Te še le našel?“

„Moliti hočem za Jurija“, mrmra ubožica.

„In jaz naj ostanem sam?“

Grof govori z bolestnim glasom, proseč pogleda svojo hčer — Milica vidi v očeh svojega očeta, koliko trpi.

Tu se ga zopet oklene okoli vratu.

„Pri Tebi hočem ostati, oče“, ihti, „a kakor ženska, ki se je odrekla vsemu svetu. Nikdar se ne bom poročila, živeti hočem samo za Te in moliti za — ubovega Jurija.“

Grof je srečen.

Akoravno je on sam tolovajskemu glavarju dolžan veliko hvalo, upa vendar, da bo Milica čez kaj časa zopet drugih mislij.

Saj je še tako mlada, meni torej, da bo še lahko pozabila.

Ah, kako malo pozna grof Sokolski svojo hčerko.

In zopet začne ona pripovedovati, a ne dolgo, kajti grof Sokolski ji stavi nova vprašanja.

„Dete“, reče, „ali Ti je Jurij povedal, da Te ljubi?“

„Besede njegove so to izdale.“

„In kaj si občutila pri tem?“

„Največjo srečo in največje muke.“

„Da, da“, mrmra plemič, „to je usoda. Moj ubogi otrok, tako nedolžen, dober in mil kakor angelj, — zakaj moraš tako grozno trpeti?“

„Bog je hotel tako.“

Grof premišljuje.

„Ti ne moreš biti Jurijeva“, reče konečno.

„Ne“, jeclja Milica tiho, „ne smem.“

„Toda jaz lahko storim nekaj zanj“, zakliče grof, „saj sem bogat — strahoviti mož naj se odpove tolovajskemu življenju — v tujini, daleč proč, pod drugim imenom pa naj začne novo življenje.“

Težak vzdih se izvije iz Miličinih prsij.

„Meniš li, da ne bo storil tega?“

„Ne, oče.“

„Zakaj ne?“

„Strahovitež je zavezan z grozno prisego, da se ne bo nikdar ločil od svojih tovarišev, — poznam ga, da ne bo nikdar prelomil te prisege.“

Grof molči.

Da, kolikor on pozna nekdanjega svojega lovca, ima Milica prav — Jurij Skopec bo držal svojo prisego.

In zopet objame grof svojo hčerko ter poljublja nedolžnega otroka, ki mu ga je po tolikih hudih skušnjah položilo nebo v naročje.

---

298. poglavje.

Strašen konec.

Izdajstvo. — Amalijina zmaga. — Novo skrivališče. — Presenečenje.

Hudobna Amalija se ni dolgo obotavljala.

Ker ji je znana vsaka pot in steza, nadaljuje že naslednje jutro svojo pot in dospe okoli poldne v neko večjo vas ob robu gozda. —

Tje dospevši gre Amalija takoj k županu, ki lepo deklico prav prijazno vsprejme.

„Kdo ste Vi?“ vpraša jo.

„Kramarica sem in se peljem s semnja,“ odgovori zvito dekle.

„In kaj Vas je privedlo k meni?“

„Naznaniti Vam imam nekaj važnega.“

„No?“

„Tolpa strahovitega tolovajskega glavarja Jurija Skopca je prav blizu.“ odgovori Amalija prežeče.

V prvem trenutku bi bil župan skoro padel s stola, potem pa se pripravlja, da bi splezal pod mizo.

„Jurij Skopec,“ stoka.

„Vi imate pa velik strah,“ norčuje se Amalija, „Jurija Skopca vendar še ni tukaj.“

„Ali če pride — hu!“

„Poslušajte vendar!“

„Razmesaril me bo,“ zdihuje župan, „umoril bo mojo ženo, moje otroke — Jurij Skopec bo zažgal celo vas!“

Amalija se porogljivo smeje. —

Konečno se župan vendar nekoliko pomiri.

„Kje so tolovaji, pravite?“ stoka, „prav blizu vasi?“

„O ne, daleč tam v gozdu, na nekem gotovem kraju, jaz sem jih sama opazovala.“

„Bili ste tedaj v veliki nevarnosti!“

„Seveda — saj sem mislila, da sem že zgubljena,“ odvrne Amalija, spominvša se svoje uloge, „prestala sem nepopisen strah. A srečno sem še ušla in tako Vam morem sedaj naznaniti, ker me veže dolžnost.“

Župan je samega strahu ves poten.

„Kaj naj storim?“

„No, tukaj ni dolgo pomišljati“, odvrne dozdevna kramarica, „ujeti jih morate.“

Župan jo debelo pogleda.

„Juz — jaz?“ stoka.

„I seveda.“

„Tega se pa že ne bom podstopil, ne, ne“, stoka mož, „vesel sem, da me puste tolovaji pri miru.“

„A Vi vendar ne smete pustiti, da bi tolovaji ušli?“

„Seveda bom, — Boga naj zahvalim, da bodo zopet proč“, jeclja župan, „z Jurijem Skopcem se ni šaliti.“

Amalija sprevidi, da mora drugače začeti.

„No, potem Vam pa svetujem nekaj družega.“

„Kaj pa?“

„Tolovaji bodo gotovo več dni ostali na onem kraju, kjer sem naletela nanje.“

„O jejmine, — umrl bom samega strahu.“

„Ne bodite vendar tako boječi.“

„Da, Vi lahko govorite“, tarna župan, „ko bode te sli naprej s svojim vozom, ali jaz — meni bo huda predla.“

„Ne verjamem.“

„O pač — Jurij Skopce bo vse pomoril in požgal.“

Amalija ga skuša pomiriti, a mož ne posluša njenih besed.

Tedaj pa se naglo odloči.

„Pa pošljite v mesto“, reče nato, „tam imajo dosti vojakov. Naznanite to in takoj bodo prišle večje čete, ki bodo vjele tolovajskega glavarja z njegovo tolpo vred.“

Župan osupne.

Njegov obraz se sedaj počasi razjasni, umiri se.

„Hm, to je pametna misel, žena, — da, ubogal Vas bom, Vi imate prav. — Popišite mi torej še enkrat to okolico.“

Amalija mu tako natančno opiše vse, da se župan kar čudi. —

„Bili ste najbrž že večkrat tukaj?“ vpraša jo.

„No, to je dobro — tudi jaz poznam ta kraj — divja okolica je to, kjer se tolovaji najbrž dobro počutijo.“

„Ne odlašajte torej.“

„Ne, ne.“

Župan skliče skupaj pol vasi, medtem pa se zgubi Amalija s svojim vozom — ne veseli jo čakati, kaj se bo zgodilo.

O ne, nabrati si hoče zakladov in ne daleč odtod je zopet skrivališče, ki sta ga nekdam naredila Kramar in rudeči Tomaž.

Amalija upa, da je še nedotaknjeno.

Tam morajo biti še tudi zakladi in predvsem pa velika svota denarja. Amalija je postala sedaj skoro prevzetna, kajti vse se ji posreči.

Zatopljena v misli na lepo bodočnost dospe zopet do samotnega kraja.

Tudi tukaj ji je okolica dobro znana in kmalu zapusti cesto ter se obrne v stran proti samotnim propadom.

Tu je mala soteska, kjer se nahaja ono skrivališče in Amalija upa, da bo našla tam veliko bogastva.

Vesela zasleduje svojo pot, a ker steza kmalu postane zelo ozka, izpreže konja in ga pusti, da se pase po travi, ona pa se poda naprej.

Ozka steza jo vodi skozi grmovje, kjer njeno oko zapazi marsikaj, kar se lepemu dekletu zdi zelo čudno.

„Prav res,“ reče Amalija, zdi se mi, kakor da bi nekdo hodil tukaj, trava je na več krajih pohojena, a sledu ne morem dobiti.“

Amalija se kmalu pomiri, ko se spomni, da je v tem kraju veliko divjačine in je najbrž kak divji lovec šel skozi sotesko.

Sedaj pogleda kvišku.

Soteska je ozka in ima strmo pobočje, na zgornjem robu videti je mogočne skale; ena teh je celo že precej nagnjena v dolino, bati se je, da se utrga.

„Oho,“ mrmra Amalija, „treba je biti previden: če se taka skala utrga, potem gotovo ni treba grobokopa.“

Previdno stopa naprej.

Kmalu zagleda kraj, kjer mora biti ono skrivališče.

„Prav res,“ šepeta Amalija, „videti je še nedotaknjeno, o, dobila bom obilo bogastva.“

Ker ima orodje s sabo, začne takoj kopati.

„Skrivališče je nedotaknjeno,“ reče veselo.

„Meniš li, kanaliija?“ čuje se hripav glas.

Amalija zavpije.

„Mrtvi — strahovi!“

„Še sem živ, nesramna deklina,“ zahrešči nekdo za njo in dvoje krepkih rok zgrabi prestrašeno.

Amalija se niti braniti ne more, tako se je prestrašila, kajti glas je — rudečega Tomaža.

V nekaj minutah že leži povezana na tleh.

„Mrtvi — mrtvi!“ stoka Amalija — z zvezanimi rokami na hrbtu.

Rudeči Tomaž se divje zasmije.

„Ne, ne, saj si čutila, da nisem prikazen, zavrženka! Sicer bi bil moral poginiti, a po več mukepolnih urah posrečilo se mi je, predrgniti vezi na bližnjem drevesu.“

Amalija zdihuje.

„No, čakaj, sedaj me boš pomnila,“ pristavi zasmehljivo, „tega kraja ne boš več zapustila živa.“

Lepa grešnica se prestraši.

„Me li hočeš umoriti?“

„No seveda.“ odvrne rudečebradec, „kajti prisegel sem maščevanje. — Kje pa je Tvoj spremljevalec, ječar?“

Amalija mu ne odgovori.

„Ali si ga mar že spravila s sveta — ha — in kje sta obe deklini?“

Dekle molči.

„No, saj si lahko mislim,“ roga se Tomaž, „saj Te poznam že od prej, — pomorila si vse — no, zamojdel.“

Ona ga pogleda.

„Ti mi ne smeš nič hudega storiti.“

„Oho, kdo mi bo pa branil?“

„Jurij Skopec.“

Tomaž se zaničljivo zasmee.

„S tem sta vendar že davno opravila, ta noče več slišati o Tebi,“ roga se, „sicer se pa vraga menim zanj — maščevati se hočem! Skrivališče je moje, Ti pa boš umorjena in zakopana. Tako sem prisegel.“

Amalija stoka.

„Ne, tega ne boš storil, ti me hočeš samo ostrašiti. Glej, saj sem bila nekdam tvoja ljubica.“

„Da, imel sem Te rad — a sedaj je to vse pozabljeno.“

„Prizanesi mi — in zopet bom tvoja ljubica.“

„Ki me bo pri prvi priliki v spanji umorila, saj Te poznam.“

„Ne, ne, prisežem Ti, da ne.“

„Tvoje prisege niso vredne počenega groša.“

Amalija le še prosi in prosi, — a Tomaž ostane trdovraten, ker pozna hudobnico.

Reže se pogleda na orodje, ki leži poleg povezane Amalije.

„To je izvrstno,“ reče, „Ti si prinesla s sabo sekiro in lopato. S tem bom lahko odprl zaklad.“

Ona molči.

„Lopato pa bom potreboval še za nekaj drugega.“

Amalija ga pogleda.

„Izkopal Ti bom grob,“ zavpije, „da, grob, kamor bom vrgel Tvoje truplo!“

Amalija se smrtno prestraši.

„Moj ljubi, dobri Tomaž!“

„Hahaha, sedaj znaš prositi, a prej pa naj bi bil jaz umrl lakote.“

„O, ne umori me.“

„Gotovo Te bom. — Toda čakaj, trpeti moraš prej še druge muke, kakor jaz, ko sem bil prepuščen usodi. Pojdi — otrok moj.“

Tomaž vzdigne stokajočo in jo vleče na kraj, kjer so mehka tla.

V visočini — ravno nad njima — giblje se ona velika skala. —

„Tu so mehka tla,“ začne grozovitež, „glej, Amalija, tu Ti bom izkopal lepo jamo, prav počasi, Ti pa glej, kako Ti bom kopal ta grob — to bo tudi muka.“

Amalijo spreleti smrtni strah.

Prosi, joka in zdihuje, a Tomaž ne posluša njenega tar-nanja.

Vzame lopato in začne kopati.

Sedaj začne Amalija glasno vpiti.

„Le tuli,“ meni Tomaž mirno, „tu ni žive duše več ur naokoli.“

Amalija sprevidi to in zopet začne milo prositi, a vse je za-man — Tomaž ne pozna milosti.

Mirno koplje dalje.

„Tomaž,“ zakliče naenkrat Amalija, spomnivša se nekaj, „obogatim Te, če mi prizaneseš. — storila bom vse, kar hočeš.“

On za trenotek postoji.

„Saj si že lahko mislim, kaj hočeš,“ reče, „kajti opazoval sem Te, ko si se pripeljala z vozom. Na njem bo gotovo še veliko lepih rečij. S tem vozom se bom jaz potem odpeljal.“

Amalija zopet prosi in skuša pretrgati vezi, a vse je brez-vspešno.

Tomaž jo je povezal z usnjenim jermenom.

Sedaj začne dekle razsajati in kleti, toda Tomaž se kar nič ne zmeni za to.

„Poglej no grob, Amalija,“ reče zasmehljivo, „bo li dosti globok?“

Ona molči.

„Aha, Tebi še ne dopade, — no, naredil bom nekoliko daljšega, da boš lažje ležala v njem.“

Amalija grozno vpije.

Sedaj vrže Tomaž lopato v stran.

„Tako, grob je gotov,“ reče surovo, „sedaj manjka le še trupla. Pravzaprav bi Te moral živo pokopati, da, to bi bilo nekaj.“

„Prizanesi mi — milost!“

„Ne, ne, umreti moraš!“

Amalija suje z nogami, ko poklekne on poleg nje, in še enkrat poskusi oprostiti se.

Vse je zastonj!

Orjaški mož zgrabi jokajočo.

„Izročiti si me hotela grozni smrti,“ tuli, „proti Tebi sem jaz še usmiljen.“

„Po — pomagajte!“

„Sedaj je Tvoja zadnja ura!“

Amalija začne zopet brehati, a že jo zgrabi rudeči Tomaž za vrat.

„Umri!“ zaškriplje.

Amalija hoče še enkrat prositi, a prepozno je že — stisnil jo je za vrat, njen obraz dobi višnjevkasto barvo.

V smrtnem boju sune še enkrat z nogami.

Naenkrat pa nekaj zagrmí tam gori.

Tomaž ne sliši.

Ravnokar je silovito stisnil Amalijo za grlo.

Zopet zagrmí.

Tomaž hoče skočiti kvišku — prepozno!

Ogromna skala se je utrgala ter zdrčala v dolino — za njo oblak prahu — čuje se glasno vpitje — smrten krik.

Zmečkan leži morilec poleg svoje žrtve.

Smrtna sprava.

Uspeh izdajstva. — Napad. — Grozovit boj.

Amalija ni zaman ovadila tolovajev.

Ime Jurija Skopca in njegovih tovarišev se glasi tako strašno, da se sedaj pripravljajo na vseh krajih, da bi konečno vendar že vjeli to tolpo.

Žive hočejo imeti, končali naj bi svoje življenje pod rabeljnov roko.

Sicer je bila tolovajem sreča vedno mila, a sedaj je tako, kakor da bi visela nad njimi uničujoča nevihta.

Tolovajski glavar se še ni povrnil k svojim ljudem, kajti Jurij Skopce je sedaj najrajši sam v gozdu, po cele dneve sanjari ter misli na Milico, ki je zopet v očetovih rokah.

Tu pa pokaže usoda svojo moč.

Ker je Amalija izdala tolovaje, je sedaj znano, kje se nahaja ta tabor in tako se nekega večera napoti velika četa pregnjalcev, največ oboroženih kmetov pa tudi veliko število vojakov proti onem kraju.

Na to še misliti ni, da bi se jim tolovaji mogli ustavljati. Zato začno v velikem krogu obkrožati taborišče predrznežev.

To so Jurij Skopčevi zvesti pristaši, ki tabore tukaj — zapovedujeta jim Cekinar in Andrej Črnič.

Tudi dekleta so pri njih, medtem ko se Pante in Janko Hrvat mudita pri glavarju.

Tedaj se ni čuditi, da jih je ta napad tako iznenadil, ker so tolovaji menili, da so tukaj prav na varnem.

Predstraže osupnejo, ko nenadoma zagledajo ne daleč od sebe oborožene može, — znamenja se razlegajo — in ko prihiteli Cekinar spozna, da je moč napadalec prevelika, sklenejo pobegniti.

Beg daleč naprej v gozd!

Tu začne za hrbtom male čete pokati — streli iz pušk se razlegajo po zelenem gozdu.

Cekinar divje zakolne.

„Za vraga!“ zakliče, „tam zadaj tudi streljajo! So li tam tudi preganjalci, no, potem smo pa resnično v pravi pasti.“

Sedaj hiti na kraj, kjer divja boj vedno hujše.

In glej — največja bojazen podnačelnikova se je uresničila, — zagledal je veliko množico oboroženih, ki se stiskajo vedno bolj proti sredi.

Tolovaji so obkoljeni.

Toda Cekinar je eden onih, ki nikdar ne izgube poguma, ki ne poznajo nobenega strahu. A sedaj je nevarnost strašna, na daljši odpor je komaj misliti.

Zdajci pohiti podnačelnik k Andreju Črniču.

„Ali si spoznal naš položaj?“ zakliče svojemu prijatelju.

„Da — tu nam preostaja samo eno“, odgovori le-ta resno, „zvedeti moramo, kje so napadalec najslabejši, potem pa se hipoma z vso silo zagnati proti njim in pretrgati krog.“

„Tudi jaz sem tega mnenja.“

Takoj pokličejo nekaj ogleduhov, ki se plazijo ob krogu napadalcev, ne meneč se za krogelje, ki jim neprestano žvižgajo okoli glave.

Dolgo traja, a še se ne povrnejo; med tem časom pa je postal krog napadalcev vedno tesnejši.

Cekinarja zelo skrbi.

„Sedaj je skrajni čas“, mrmra, „če bomo še delj časa čakali, potem ne pridemo več skozi.“

Da, Cekinar bi lahko še dolgo čakal.

Ogleduhi se ne povrnejo več, kajti iz neprevidnosti so zašli predaleč. Vjelo jih je večje število oboroženih kmetov in jih potolklo.

Cekinar sluti, kakšna usoda je zadela tolovajske ogleduhe.

„Ne pomaga nič“, zakliče Andreju Črniču. „ogleduhi se ne bodo povrnili več, ali so mrtvi ali pa vjeti. Postaviti se moramo torej v močno črto, ki bi na bližnjem mestu mogla prodreti.“

Črnič prikima.

Hitro gre k dekletom in ženam, da bi jih pripravil na to, kar jim preti.

Uršika je sama zgrabila puško, da se bojuje na strani svojega moža, ravnotako tudi Lizika in Lenčika.

Drugače pa lepa Sabina.

Ona, ki je bila sicer tako pogumna, videti je sedaj popolnoma obupana in tresoča se ovije svoji polni roki okoli vratu ljubljenega moža.

„Andrej“, reče tiho, „jaz slutim najhujše, o, menim, da bo z nami kmalu pri kraji. Nocoj se mi je sanjalo, da sem ležala na tleh vsa v krvi in Tebe — o, bilo je strašno — videla sem v rokah krvnikovih.“

Andrej Černič hoče tolažiti jokajočo.

„To so nepotrebne skrbi, ljubica moja“, odvrne, „pojdi, pripraviti se moramo za napad, — vsi možje vzamejo vas dekleta v sredo, nato pa bomo z vso močjo naskočili oborožence, ki se bodo gotovo morali umakniti.“

Sabina se ne da potolažiti.

„Preveč sem grešila v svojem življenju“, šepeta, „čutim, da se mi bliža konec, — da bom morala umreti.“

Andrej Černič nima časa, da bi jo tolažil, kajti sedaj je vsaka minuta dragocena.

Zato poljubi Sabino nežno, v nadi, da bo postala pogumnejša.

Medtem čujejo se od vseh strani znamenja.

Cekinar kliče svoje ljudi skupaj, ki se, sledeč povelju, zbero okoli podnačelnika.

Seveda nekaj mož že manjka, ki leže mrtvi ali ranjeni v grmovju, kajti svinčenke napadalcev se vsipajo na tabor kakor dež.

Sedaj stoji mala četa v redu.

Dekleta in žene vzamejo v sredo — Cekinar da znamenje in sedaj planejo naprej, da bi nenadoma prodrli črto napadalcev.

Toda danes je videti, da nemila usoda preganja tolovaje, kajti ravno na onem mestu, kjer so naskočili, zbrana je velika četa oborožencev.

Tu stoji tudi veliko število vojakov, sami izkušeni veterani, ki bi gotovo krepko znali odbiti napad tolovajev.

Cekinar takoj uvidi, kaj bi bilo potrebno.

„Bojevati se je treba razkropljeno“, glasi se njegovo povelje. „vsi skupaj ne proderemo, — vsak naj reši samega sebe — hitro, posamezno — drugače je vse izgubljeno!“

Podnačelnik potegne Uršiko na svojo stran.

Andrej Černič vzame Sabino, ki se vsa prestrašena pritisne k njemu. Tolovaji še lahko upajo, da se jim posreči uteči, kajti gozd je tam precej zaraščen.

Nedaleč od tukaj pa je že bolj redek.

To je usoda!

Pač se posreči posameznim tolovajem prodreti skozi hosto, brez da bi trpeli mnogo zgube; toda kakor hitro pa stopijo v redkejši gozd, se takoj spremeni ves položaj.

Vojaki ustrelje — in ne brez vspeha.

Res, da niso posebno izvrstni strelci, a nekaj krogelj vendar doseže svoj cilj.

Tu in tam zgrudijo se zadeti na tla, — mrtvi ali težko ranjeni.

Andrej Černič vleče Sabino za sabo.

„Hitro — hitro“, hrope, „tam zadaj je gozd zopet zaraščen — potem sva na varnem.“

Zopet počí strel.

Sabina glasno zakriči.

„Andrej, zadeta sem!“

Mladi tolovaj vzame omahujočo v svoje naročje.

Samo en pogled mu pove, da tu ni nobene pomoči — kroglja je prodrla Sabini hrbet in jo zadela v srce.

Umirajoča leži v njegovem naročji.

„Reši se — zvesti moj — rabelj je blizu!“ ječi še.

Andrej poklekne poleg nje.

Še jo drži v svojem naročji, in ne pazi na to, da se obo-roženi kmetje bližajo naglih korakov.

„Sabina, moja Sabina!“

„Zdravstvuj, Andrej“, šepče, „spokorila sem se — kar sem grešila — v svojem življenju. — Zdravstvuj — ljubi moj, — reši se. —“

Zaman je njena prošnja.

Lepe oči se zapro za vedno, Andrej drži v naročji mrtvo truplo, a tolovaj ne misli na beg, še kleči poleg mrtve ljubice, ko je že obkoljen od kmetov.

Komaj se zgane, ko ga zgrabijo od vseh strani ter mu zvežejo roke na hrbtu; ne zine besede, ko ga obsujejo z raz-nimi psovkami; ne gane se, ko padejo nanj krepke pesti.

Andrej Černič je ujet.

On in še nekaj drugih tolovajev; veliko je mrtvih — težko ranjenih — le malo jih je ušlo.

Med zadnjimi so Cekinar, Uršika, večina deklet, kakor tudi črni Martin, Lorenc, Lizika in Lenčika.

Ti so slučajno utekli.

Seveda zasledujejo ubežnike še nekaj časa, a brez uspeha, kajti dospeli so v hosto in kmalo nato jim zginejo izpred oči.

Veseli se napote zmagovalci domov, s sabo vlečejo trupla umorjenih in težko ranjenih tolovajev.

In v njihovi sredi, tu koraka upognjen mož, zvezani podnačelnik, ki je videti že napol na onem svetu.

Andrej Černič je, ki je zgubil svojo Sabino — sedaj zaničuje celo življenje.

---

300. poglavje.

V verigah.

Nov napad. — Boj v gostilni. — Z zvijačo ujet.

Pregovor pravi: Nesreča ne počiva.

In tako tudi sedaj ni počivala.

Ob isti uri, ko je četa napadalcev razkropila v gozdu Jurij Skopčeve ljudi, jih deloma uničila, — zbrala se je nevihta tudi nad glavo pogumnega tolovajskega glavarja.

S Pantetom in Janko Hrvatom, nekdanjim pijancem, ustavil se je v neki gostilni, navidezno kot miren popotnik.

Tu pa naj bi se utrnila zvezda njegove sreče.

Slučaj je hotel, da je služil v tej gostilni hlapec, ki je bil nekdanj v službi na Sokolskem gradu, a ga je grof z več drugimi vred zapodil.

Ta človek je bil zvest pristaš grofičin in pozna Jurija Skopeca še od tedaj, ko je bil grajski lovec.

Seveda je hlapec takoj spoznal tolovajskega glavarja, ko je le-ta sedel s svojima spremljevalcema v gostilniški sobi pri večerji. Slutit torej, da bo strahoviti glavar prenočil v gostilni.

Sedaj se hlapec ne obotavlja dosti.

Znano mu je, da je razpisana velika nagrada za onega, kdor naznani bivališče Jurija Skopca in brez da bi še dalje premišljeval, hiti izdajalec k vaškemu županu.

Tam obudi vest o navzočnosti strahovitega moža najprej velik strah, ki se poleže še le, ko hlapec naznani, da ima Jurij Skopec le dva tovariša pri sebi in je druga tolovajska tolpa najbrž daleč proč.

Ker v okolici te vasi ni gozdov, bi morali vaščani zapaziti vsakega sumljivega človeka.

Zato se ne obotavljajo dolgo.

Vaški načelnik je zelo odločen mož: meni tudi, da bi nagrado lahko porabil za občinske potrebe.

Takoj obvesti najpogumnejše kmete in veliko število krepkih vaških hlapcev.

Sklenili so, ponoči napasti tolovajskega glavarja.

A tako pogumni pa vendar niso, da bi mu stopili naravnost nasproti — iz previdnosti ga hočejo torej napasti v spanji.

Jurij Skopec prav nič ne slutí, da mu preti taka nevarnost.

Izdajalskega hlapca namreč ni videl in meni, da je tukaj popolnoma tuj ter da bodo vaščani imeli njega kakor tudi njegova spremljevalca za potujoča kramarja.

Toda bliža se jim nevarnost.

Ker je Jurij Skopec zelo utrujen in takisto tudi njegova tovariša, podajo se ti trije možje proti enajsti uri k počitku.

V gostilni ugasnejo luči — kmalu je videti, kakor da bi cela vas počivala v nočnem miru — a to je le na videz.

Polagoma se zbirajo oboroženi možje okoli gostilne, previdno se ogibajoč vsakega šuma in ropota, — to so kmetje in hlapci z gnojnimi vilami in krampi, da, celo s starimi puškami so nekateri oboroženi.

Čutijo se dovolj močne, da zgrabijo strahovitega tolovajskega glavarja.

V kratkem času je zbranih nad štirideset mož okoli gostilne — štirideset mož proti trem, ki nič hudega sluteč mirno spe v podstrešni sobici.

Seveda je bil tudi gostilničar obveščen o tem.

Podal se je le navidezno k počitku, v resnici pa je pripravljen, da odpre oborožencem hišna vrata.

Kmalu se začuje dano znamenje, da so možje pripravljeni in takoj na to se duri počasi odpro.

Oboroženci vderejo v vežo.

Počasi in tiho stopajo po stopnicah, meneč, da bodo strahovitega moža in njegova tovariša iznenadili v spanju.

Nekaj oborožencev pa je ostalo na dvorišču, da bi tolovaje, ako bi poskakali skozi okno, takoj zgrabili.

Tu se eden oboroženih mož, ki stopajo po stopnicah, spodtakne.

Ne more se več obdržati — z velikim ropotom in boleznim vpitjem se zvali po stopnicah, nakar nastane velik vrišč.

V sobici je takoj čuti premikanje, — Pante se je zbudil.

„Glavar“, zakliče, „glavar, vrag vedi, kaj je, — slišati je žvenketanje orožja.“

Janko Hrvat je še v polspanju, a Jurij Skopec skoči bliskoma s postelje.

Hipoma zgrabi svoje samokrese in nož, ki ga vedno nosi skrivaj pri sebi.

Tu je slišati na stopnicah ropotanje, kletev, žvenketanje orožja.

„Preveč jih je, glavar!“ zakliče Pante, potegnivši Janko Hrvata s postelje, „skozi okno moramo!“

Zaman!

Ozrši se na dvorišče zagleda Pante večje število oboroženih mož.

Skok raz okno bi bil prenevaren — Jurij Skopec se tedaj po kratkem premišljevanju odloči, začeti boj na stopnicah.

Bliskoma skoči v predsobo, ki je od mesečine razsvetljena.

A že so tudi kmetje udrli tusem.

„Nazaj“, zavpije Jurij Skopec, dvignivši svoj samokres, „nazaj!“

Kmetje pa, zanašajoč se na visoko plačilo, in dobro vedoč, da se jim je boriti le s tremi možmi, tišče naprej.

Tu se zablistata dva strela.

Dva moža se valjata tuleč po tleh, Pante in Janko streljata tudi, tako da se gost oblak smodnikovega dima vali po sobi.

Za trenotek napadalec osupnejo.

Umaknejo se, kajti štirje možje so težko ranjeni, eden izmed teh je še celo smrtno zadet.

Ali soba je sedaj polna ljudij.

Tu začno kmetje besno mahati okoli sebe.

Janko Hrvat je dobil sunek z gnojnimi vilami, da je sedaj nesposoben za boj; na Panteta pa je planilo šest hlapcev, ki ga tišče k tlom.

Samo Jurij Skopec se še bojuje.

Videti je, kakor da bi bil nepremagljiv.

Nož se bliska v mesečini, s strahovito močjo udriha po kmetih, tako da jih leži že večje število na tleh.

Zadnji napor še, — pot je potem prosta.

Jurij Skopec hoče na vsak način prodreti.

Že vidi pred sabo prosto ulico, — tu skoči vaški kovač za tolovajskim glavarjem, vihteč težak železen drog.

Jurij Skopec ga ni opazil.

Zdajci zamahne kovač z vso močjo, — železen drog pade na glavo tolovajskega glavarja, ki ni pričakoval napada od zadej.

Omamljen zgrudi se strahoviti mož na tla, med veselim vpitjem napadalecev, ki se kot živa kopica zavale nanj.

Sedaj bi mu tudi njegova orjaška moč ne mogla več pomagati.

Vrvi in verige ovijejo mu okoli života tolikokrat, da je podoben skoro nekaki culi.

Tako se zgodi tudi z njegovima tovarišema.

Nesreča je zadela ponosnega moža in v isti noči, ko je bila njegova četa razkropljena v gozdu daleč proč od njega, uklenjen je predrzni tolovajski glavar v verige.

301. poglavje.

Zadnja beseda v slovo.

V novomeški jetnišnici. — Nenavaden obisk. — Smrtna obsodba.

Kakor blisk razširila se je po Notranjskem in Dolenjskem, da, po celi Kranjski vest, da so blizu Novega mesta vjeli strahovitega tolovajskega glavarja Jurija Skopca — njegova tolpa je uničena — v Novem mestu bo strahovitež obsojen.

Tjekaj so ga pripeljali. —

Jurija Skopec so z velikim spremstvom pripeljali v Novo mesto, s Pantetom in Janko Hrvatom vred.

Tam sta spravljena pod ključem že tudi dva njegova tovariša, Polde in Andrej Črnič.

Obsojeni bodo vsi skupaj. —

Sodne obravnave se prično.

Trajale so zelo zelo dolgo, kajti najprej se je moralo zbrati vse gradivo za obtožnico proti tolovajem in treba je bilo prisiliti jih, da priznajo svoja hudodelstva. Tudi natezalnico so še rabili takrat.

Toda sodniki imajo malo sreče.

Akoravno nataknejo Juriju Skopcu palčnike, da mu kri brizga izza nohtov, — ne zvedo niti besedice iz njegovih ust.

Tudi Pante, Polde in Črnič kljubujejo junaško vsem mukam, da, mladi grof ne izda niti svojega rodu.

Samo Janko Hrvat vsled bolečin vse prizna.

Veliko seveda ne more povedati, a sodniki vendar izvedo marsikaj važnega, dovolj, da obsodijo Jurija Skopec in njegove tovariše.

Ujetniki ne morejo videti drug družega.

Zaprti so v posameznih celicah — ukovani v železje in celo pri obravnavah pripeljejo jih le posamezno pred sodnike.

Andrej Črnič si želi konca, vsi trpe strašne muke — a nobene tožbe ni slišati iz ust teh jeklenih mož.

Če bi jih tudi na kose razrezali, priznati nočejo nič. Sodniki se morajo zadovoljiti s tem, kar jim je povedal Janko Hrvat.

Tako poteče čas.

Jurija Skopec stražijo najstrožje.

Znana je njegova moč, njegova prekanjenost in ker se boje, da bi jim predrznež ne ušel, ukujejo ga v težke verige.

Tu leži strahoviti mož na svojem slamnatem ležišču, spominjajoč se preteklih časov.

Jurij Skopec bo sklenil svoje življenje.

Znano mu je, da je veliko število njegovih tovarišev ujetih, nekaj jih je padlo v boju, ostali pa so pobegnili kdo ve kam.

Sedaj tolovajski glavar ne misli več na beg, — saj bi bil tudi nemogoč — zatopi se tedaj v svoje misli.

Še enkrat mu stopi pred oči celo njegovo življenje, katero spremlja neka svetla prikazen.

Milica!

Da, Milica, hči grofa Sokolskega! Jurij Skopec čuti, da je bila veliko več, kakor ona zapeljiva lepotica, ki je mogla njegovo strast pridobiti le za kratek čas.

Milico je ljubil strahoviti mož — in ljubi jo še vedno.

In na Milico misli Jurij Skopec tudi nekega jutra, ko skozi malo okence pada medla svetloba v temno ječo.

Tu zarožljajo zunaj ključi in zapahi.

„Ah, že zopet gredo po mene,“ mrmra Jurij Skopec, „želim si, da bi bilo teh muk že kmalu konec. Rabelj me že čaka, zakaj torej ne naredi hitro? Ta vedna zasliševanja utrudijo tudi najmočnejšega.“

Sedaj čuje glas ječarja.

„Čez eno uro pridem zopet,“ reče nekomu, ki stoji najbrž pri vratih.

Težka vrata se zopet zapro in Jurij Skopec strmi na zagrnjeno žensko postavo, ki se mu počasi bliža.

Jetnik si mane oči.

Ali je mar to prikazen, ki mu jo kaže njegova razburjena domišljija?

Ne, to je ženska.

„Jurij,“ čuje se dobro znan, ah, tako sladek glas.

Tolovajski glavar hoče vstati.

Zaman, teža verig potegne ga nazaj.

„Ostani,“ doni zopet dobro znan glas, „saj pridem k Tebi.“

„Milica,“ jeclja iznenaden.

Ženska postava odgrne svoj črni pajčolan.

Bleda ko smrt, a lepa ko angelj stoji grofovsko hči pred tolovajskim glavarjem.

Svojim očem ne more verjeti.

„Sanje — sanje,“ mrmra.

„Ne, resnica je,“ reče Milica, pristopivša k njegovemu ležišču, „prišla sem k Tebi, Jurij, še enkrat, da — zadnjikrat.“

Zopet se hoče dvigniti.

„Milica,“ stoka, „ljubljenka!“

Ona se nagne k njemu.

„Da, Jurij,“ govori milo, „ljubim Te, kakor ljubiš Ti mene — ljubila sem Te že takrat, ko sem bila še v gradu — in nisem vedela, da sem grofov otrok. — Ljubila sem Te in Te bom ljubila, pozabila Te ne bom nikdar, ne, to bi bilo nemogoče.“

On molči.

„Moj oče je vendar to dosegel, da sem smela priti še enkrat k Tebi,“ nadaljuje Milica tiho, „moj oče ima velik upliv, — a to je tudi vse, kar je mogel storiti. Trudil se je zelo, povedal je vse, kaj si nam Ti dobrega storil, a bilo je vse zaman. Sodniki ne poznajo — nobene — milosti —“

Srce pretresujoče ihtenje zaduši Miličin glas.

Tolovajski glavar divje stresa železne verige.

Rad bi Milico objel, a ne more, kajti njegovi roki sta priklenjeni k zidu.

Milica britko joka.

„O, da je moralo tako priti,“ toži vsa obupana. „Jurij — zakaj nisi poslušal moje prošnje?“

„Nisem mogel,“ zavrne on zamolklo, „moja prisega mi je branila, zapustiti svoje tovariše.“

„In jaz ne morem prav nič storiti za Tebe, o moj Bog, — samo moliti bom še mogla.“

„O, to je že veliko, ljuba Milica,“ zakliče predrznež, „skoro preveč, kajti molitev takega angelja mora biti uslišana.“

Ona milo joka.

„Vse svoje življenje nisem bila srečna,“ toži, „celo sedaj ne, ko sem našla svojega očeta. In Tvoja strašna usoda vzela mi je zadnjo moč. — Jurij, jaz bom kmalu umrla — kmalu.“

„Ne, živeti moraš!“

„Saj rada umrjem, morda Te zopet vidim na drugem svetu, kjer bo vse odpuščeno. Morda bodeva združena tam, ker nama tu na svetu ni bilo usojeno.“

Strahoviti mož zre pred se.

„Tvoje pobožne vere nočem motiti, Milica,“ reče čez nekaj časa, „toda Ti si angelj, jaz pa sem mož, ki je storil veliko hudega. V posmrtnem življenju — če je sploh katero — ločil naju bo širok prepad.“

Milica pogleda kvišku.

„Jurij,“ zakliče, „da je posmrtno življenje, to čutim, — neki notranji glas mi pravi tako, in ta me nikdar ne vara. O, jaz upam na snidenje, Ti ne smeš biti ločen od mene in če bi se morala sama pokoriti za Tvojo krivdo. Dobri Bog me bo tudi uslišal, če ga bom iskreno prosila za to.“

„O, angelj Ti,“ mrmra Jurij, in solze mu stopijo v oči, „ha — bil je čas, ko bi bil lahko srečen. Kot grofov lovec bi

bil lahko imel Milico — in jo vzel za svojo ženo. Jaz bi bil najsrečnejši na svetu — a sedaj —“

Milica je utihnila.

„Da, takrat sem lahko upal na srečo,“ nadaljuje Jurij, „a bil sem slep — in nisem hotel imeti nebesa na zemlji. In to je moja kazen; a tega je kriva satanska ženska, grofica — ha — za svoje hudobije morala se je strašno pokoriti.“

Milica se prestrašena zgane.

„Zaradi tega sem tudi prišla,“ reče mu, „o, Jurij, povej mi, — saj bom strogo varovala to skrivnost, — povej mi, ali si umoril mojo mačeho?“

„Ne,“ odvrne on z močnim glasom, „izročil sem jo skrivnemu sodišču, ki ji je prisodilo zasluženo kazen. Moje roke niso omadeževane z njeno krvjo.“

„O Bog, hvala Ti!“

Milica se skloni k tolovajskemu glavarju in ga poljubi.

Da, poljubila je njega, za katerega je vedno bilo njeno srce, — celo tedaj, ko je izvedela, da je ljubljenec njen postal tolovajski glavar.

Jurij Skopec zdihuje.

„Milica!“ stoka, na pol osrečen, na pol preplašen, „ne oskrunjaj si čistih ustnic — jaz sem hudodelec.“

„Akoravno Te sodijo kot takega, Jurij, jaz vem, da Te ljubim!“

In zopet pritisne v nepremagljivi strasti trepetajoče ustnice na njegova usta.

V nemi bolesti in radosti pretekle so minute.

„Eno uro — kratko uro le,“ ihti Milica, „potem moram vzeti slovo od Tebe — za vedno.“

Strahoviti mož se čudno nasmehne.

„Da, za vedno,“ reče zamolklo, „sodniki me ne bodo izpustili iz rok in te verige so trdne, jaz se jih ne morem oprostiti, četudi sem nenavadno močan. — Da, Milica, ločiti se morava za vedno, pozabi me — tolovajskega glavarja.“

„Ne, nikdar,“ ihti nesrečnica.

„O, ne misli več na mene. Izberi si plemenitega moža, ki Te bo osrečil.“

„Ne, ne,“ zavpije obupana, „Tebe sem ljubila, a drugega ne bom nobenega — umreti hočem.“

„Pomirila se boš in — pozabila.“

„Ne, ne morem,“ stoka Milica.

Zdajci zarožljajo ključi.

„Je li že potekla cela ura?“ vpraša Milica vsa obupana.

Ječar vstopi.

„Čas je potekel, milostna gospica,“ reče ponižno, dokaz, da je prejel bogato plačilo. „Poslovite se, Vaša milost — sodniki bodo kmalu tu, čas je že.“

Milica omahuje.

Še enkrat poljubi strahovitega moža, v začudenje ječarjevo, potem pa se prikaže pri vratih neka starejša dama.

Grof je namreč vzel k sebi neko starejšo sorodnico; le-ta pelje sedaj stokajočo Milico odtod, ki še obupno steguje svoji roki k ljubljenuemu možu.

Prepozno.

Zdajci stopijo resni možje v ječo — sodniki so, v družbi svojih svetovalcev.

Jurij Skopec leži nepremično na svojem ležišču.

Ne zdi se mu niti vredno, da bi dvignil glavo, akoravno slutiti, da mu prinašajo sodniki važno poročilo.

Višji sodnik vstopi.

„Jurij Skopec,“ reče strogi mož, „vstanite!“

„Če bi le mogel!“ odvrne tolovajski glavvar, britko se nasmehnivši. „dali ste mi premočne in pretežke železne okove; ostati moram torej na postelji, ako mi ne odklenete verig.“

„Bog obvaruj,“ glasi se odgovor, „mi poznamo Vašo neukrotljivo moč, — nesreča bi bila potem gotova.“

Jurij Skopec se zopet zasmeje.

„To imenujem jaz spoznavanje samega sebe, hahaha!“

Sodnike obide groza.

Slišijo, kako strahoviti mož trese z verigami, nekaj bojazljivcev se že skrivaj umika proti vratom, da bi lahko takoj pobegnili, če bi se strahovitež hotel oprostiti.

Jurij Skopec se smeje.

„Hahaha — le bližje, gospodje, ta pot verige trdno držite: če bi se dale pretrgati, potem bi se bilo to že davno zgodilo. — No, kaj pa hočete od mene, pripravljen sem poslušati.“

Sodnik razvije akt.

„Jurij Skopec!“ zakliče, „kot največji tat, tolovajski glavvar, kot cerkven ropar in morilec, poslušajte sodbo, ki bo zadela Vas in vse Vaše tovariše; huda, a pravična je ta kazen.“

In zopet se strahovitež zasmije.

„Škoda, da morem le enkrat umreti,“ roga se, „če bi bilo to večkrat mogoče, potem bi si premodri gospodje lahko večkrat privošili tako veselje, da bi me obsodili na smrt.“

„Ne norčujte se!“

„Kakor se meni ljubi.“

„Slišali bodete obsodbo.“

„No, kaj pa ste sklenili konečno?“ vpraša zaničljivo predrznež, hoteč prepoditi mučne misli na Milico, „na kakšen način pa me mislite usmrtiti?“

„Tako bodete zvedeli.“

Sodnik se odkašlja.

„Vsa Vaša hudodelstva tukaj naštevati, trajalo bi predolgo,“ reče z resnobnim glasom. „Sklenilo se je torej, Vas ostro kaznovati in sicer bodete tretji dan, od danes računano, z Vašimi tovariši vred obglavljeni.“

Vse je utihnilo. Tudi Jurij Skopec molči sedaj.

„Z železnimi kiji razbili se bodo tolovajem udje in njih telesa bodo privezana na natezalnico,“ končal je sodnik svoj govor.

Pogleda Jurija Skopca, a predrznež ne trene z očesom.

„Ste li slišali obsodbo?“

„Da, slišal sem.“

„In kaj rečete k temu?“

„Nič!“

„Kako?“ začudi se sodnik, „Vi se ne tresete pred mislijo na tak strašni konec?“

Jurij Skopec se porogljivo smeje.

„Nadejal sem se hujšega,“ norčuje se.

Sodniki so vsi presenečeni.

Jurij Skopec steguje svoje močne ude.

„Staviti Vam imam še eno vprašanje,“ reče sodnik čez nekaj časa. „Oni Andrej Černič videti je iz boljše rodbine. Ker nam pa noče dati nobenega pojasnila — povejte nam Vi, kdo je ta mladi mož. Morda je celo imenitnega rodu.“

Strahovitež se porogljivo zasmije.

„Ste li tako radovedni, — prav res, kakor stare babe.“

„He — ne norčujte se.“

„Storite, kar hočete,“ zavrne tolovajski glavar na kratko, „jaz ne povem nič več — pustite me samega!“

Glavo obrne na drugo stran.

Molče zapuste sodniki ječo, kajti strašno obsodbo naznaniti morajo tudi tovarišem tolovajskega glavarja.

Zadnje poglavje.

Cenjene bralce ne bomo mučili s popisovanjem grozних prizorov — saj bi jih malo veselilo, poslušati, pod kakšnimi mukami so Jurij Skopec in njegovi tovariši končali svoje življenje.

Za tolovaje ni bilo nobene milosti.

Grozna obsodba se je izvršila tretji dan, železni kiji rabeljev so razmesarili naga trupla obsojencev.

Umrli so — kakor so živeli.

Niti Janko Hrvat ni hotel priznati, četudi ga je duhovnik nujno opominjal, naj si olajša vest.

Pač se je vsled strašnih bolečin razlegalo njegovo tuljenje po morišču, a izdati ni hotel ničesar.

In približala se je smrt.

Pod udarci morilnega orodja umrl je Jurij Skopec, umrli so njegovi tovariši, niti zmenili se niso, — ti železni možje se niso kazali ustrašljive, kakor je pričakovalo radovedno ljudstvo.

In ko so bila njihova trupla privezana na natezalnico, in so glave mrtvecev režale od vrha doli, se je radovedna množica hitro razšla, pretresena vsled strašnega prizora.

Bali so se celo mrtvecev — šepetali so si, da bodo ubegli tolovaji grozno maščevali svoje tovariše.

V tem se tudi niso motili.

Višjega sodnika, ki je razglasil grozno obsodbo, našli so nekega jutra umorjenega, hiše drugih sodnikov pa so bile večkrat zažgane.

A storilcev ni bilo mogoče zaslediti.

Trupla umorjenih so bila na morišču zakopana, tudi Jurij Skopec, akoravno je grof Sokolski ponudil veliko svoto za to,

da bi se tolovajski glavar pokopal v dostojnem grobu. Bilo je zaman.

Sovrašstvo do predrzneža bilo je preveliko in grof Sokolski se je moral s svojo obupano hčerko odpraviti domov.

Drugo jutro pa so videli rabelji v svoje veliko začudenje kraj, kjer je bil Jurij Skopec zakopan, ves s cveticami pokrit.

Nato se je vrnil grof Sokolski z Milico domov.

Lepo dekle je ostalo zvesto svoji obljubi, Milica se ni nikdar omožila, kljub iskrenim prošnjam dobrega očeta.

In ko je grof Sokolski čez leto dnij po oni grozni obsodbi umrl, sledila mu je kmalu tudi njegova Milica.

Umrla je v trdni veri, da bo na onem svetu združena z ljubljenim možem.

In norec?

Po Miličini smrti tudi on ni več dolgo živel, umrl je žalosti. Na posebno željo grofovo položen je bil v rodbinsko rakev Sokolsko.

Tam počivajo oče, hči in čudni stric ter čakajo dneva, ko bodo vstali od mrtvih vsi.

Tudi stari zlatar Trdina se je preselil na boljši svet.

O lepi Ani Sienski ni bilo več slišati. Zginila je brez sledu.

In ubegli tolovaji?

Razkropili so se — pozneje pa so padli oblastnijam v roke in bili obešeni.

Toda Cekinarja, črnega Martina in Lorenca — teh treh ni mogel nihče zgrabiti.

Ti trije možje so se s svojimi ženami podali na tuje, na Ogrsko in ker so iz skrivališč polagoma pobrali vse zaklade — obogateli so kinalu in v miru živeli.

Morda so ti trije umrli na Ogrskem kot spoštovani meščani — slišalo se ni več o njih in če so vjete tolovaje povpraševali po strahovitem Cekinarju, niso ujetniki mogli ničesar povedati o njem.

Truplo Sabinino pokopali so takrat z drugimi ustreljenimi tolovaji v gozdu in nihče ni slutil, da je bila to nekdaj oboževana lepoticca — krasna Sabina Rotenturska.

Svoje grehe pokorila je s smrtjo.

Kje in kdaj je lepa Blanka Sokolska sklenila svoje življenje, — za to se ni nihče brigal. Splošno se je sodilo, da se je preselila v drugo deželo.

A še dolgo potem, ko je bil Jurij Skopec umorjen, se ni moglo ljudstvo pomiriti.

Najhujši pa so bili Tržačani.

Ukradena jim je bila namreč zlata miza, le-ti so tudi skrbeli za to, da se je pričel divji lov na Jurija Skopca. In ko je bil strahovitež prijet, upali so, da bodo kaj zvedeli, kje se nahaja zlata miza.

Menili so, da je predrznež mizo razdejal in jo potem skril na gotovem kraju.

Toda Jurij Skopec je o tem trdovratno molčal.

Če so le preveč silili vanj, odgovoril jim je, da je zlato mizo raztopil in da je iz nje naredil več dragocenostij, ki so bile potem raztresene na vse strani.

A tega mu ni hotel nihče verjeti. —

Kaj pa Lea?

Lepa židinja se tudi ni možila.

Ljubila je tolovajskega glavarja tako strastno kakor Milica — pogumnega moža ni mogla pozabiti nikdar.

Sama, kot dobrotnica ubogih, živela je lepa Lea še veliko let, a nikdar ni pozabila ljubljenega moža.

Ne, saj ga tudi niso mogli pozabiti.

Ljudstvo je še vedno govorilo o njem.

Predrznež je bil povsod, v samostanih in gradovih, v gorah in dolinah, da, celo na morju.

S studom so se ga spominjali bogatini, a narod ga je kmalu imenoval junaka, kajti vedelo se je, koliko dobrega je storil ubogim in preganjanim. In še dandanes se ni pozabilo

**tolovajskega glavarja Jurija Skopca
in njegovih divjih tovarišev.**

KUPON
k 64. zvezku

Kadar prejme založna knjigotržnica Otona Fischer-ja v Ljubljani vse kupone k zvezkom 1. do 60., tedaj pošlje dotičnemu p. n. naročniku Sanjsko knjigo brezplačno.

☛ Kjerkoli stanuje Slovenec, pripovedujejo še danes stari ljudje o najpredrznejšem tolovajskem glavarju, ki je kljuboval smrti v stoterih oblikah, o

tolovajskem glavarju Juriju Skopcu

imenovanem „Črnem Juriju“

 in njegovih divjih tovariših.

Na obalih Adrijanskega morja pa gori do sivih snežnikov, — v sosedni Hrvatski in na tužnem Krašu, povsod se spominjajo pogumnega tolovajskega glavarja — Črnega Jurija.

Kdo je ukradel svetovnoznano mizo v Trstu? — Kdo si je prisvojil nakopičene zaklade po raznih samostanih? — In kdo je ušel stoterim smrtnim nevarnostim? — To je bil tolovajski glavar Črni Jurij, ki ni poznal nobene zapreke.

In Jurij Skopec ni bil navaden cestni rokovnjač, — o ne, bil je olikan, pogumen junak, ki je bil vsled nesreče primoran, ogibati se ljudij, ki so ga izobčili iz svoje družbe.

Bogatim in imenitnim ljudem, pijavkam, tiranom in krvooločnikom ubogih tlačanov je napovedal najhujši boj, — boj na **smrt in življenje!**

Tu ne pripoveduje domišljija, marveč resnica o nesrečnem junaku, čegar nenavadna lepota je v prvem hipu že prisvojila si vsa ženska sreča.

Jurij Skopec je mnogo ljubil — najlepše deklice in žene so mu odpirale svoje roke v objem, — vendar pa je v njegovih prsih živela angeljska podoba, ljubka Milica, zlatolasa, nedolžna grofovska hčerka. Črni Jurij je od jednega predrznega čina hitel do družega, od jedne krasotice do druge — toda Milice ni nikdar popolnoma pozabil!

Romantično je bilo njegovo razmerje do števila zalih deklic, ki so pod načelništvom dveh razkošnih poveljnic, Amalije in bivše pastarice Uršike osnovala posebno tolovajsko četo.

Te divje tolovajke so imele mej Jurijevimi tovariši svoje ljubimce, vendar pa se s tolovaji niso družile, marveč so bile roparska četa za-se. Skušale so Jurija prekositi, zastoj — Jurij Skopec je bil neprekosljiv! In kako so ti tolovaji in tolovajke ljubili, živeli in ropali, to je v teh zvezkih po starih kronikah natanko opisano.

Nestrpno bo vsakdo pričakoval prihodnjih zvezkov, kajti kar svet stoji, dosegel ni nikdo glede poguma, sreče in predrznosti tolovajskega glavarja Jurija Skopca, — imenovanega

„črnega Jurija“ in njegovih divjih tovarišev.